

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзівських ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с
Конт. П.П. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Св. Отець про завдання душпастирів.

Св. Отець прийняв на урочистій аудієнції весь італійський єпископат. 18 кардиналів, 210 єпископів і 60 зверхників чинів зложило Св. Отцю побажання з приводу 80-ліття уродин. Св. Отець виголосив до зібраних промову про завдання душпастирів. Підкреснувши вагу Католическої Акції, Св. Отець звернув увагу на дбайливість, якою єпископи повинні оточувати духовенство, особливо молоде. Велике значіння має виховання в духовних семінаріях. Дуже важне на-

вчання релігії в школах. Духовенство щораз краще приготуване до навчання релігії, коли здобуває мудрість метод і багатство ініціативи. Далше Св. Отець звернув увагу на обов'язки в обороні моралі і пригадав небезпеки, що підкопують моральність під маскою псевдо-мистецтва, розривки й новочасности. Згідна й рішуча акція єпископів в тім напрямі стрінеться з підпертям усіх, котрі розуміють, що приличність звичаїв дуже важна для будучности народу. (КАП).

Відозва монахів з Афона.

В англійських газетах появилася відозва монахів з Афонської гори. Ми — пишуть монахи — в такім положенні, що потребуємо допомоги. Треба нам хліба, обуви, свічок і оливи до лампад.

Зима була остра, не вродилося ніщо і тепер ми голодуємо. Особливо тяжко живеться тепер монахам монастиря св. Іоана Хризостома. Там найбільше монахів з Росії.

Протибольшевицька організація Українців на Далекому Сході.

Харківський „Комуніст“ з 8. VI. с. р. пише, що в Славгороді, новосибірського району, де більшість мешканців Українці, влада впала на слід широко-розгалуженої організації, що має зв'язки з Японією. В часі ревізії у передових членів комуністичної партії в Славгороді знайдено велику кількість часопису „Молодий Українець“. Його видають українські націоналісти в Харбїні за підтримкою Японії. В одного з арештованих знайшли кілька револьверів і бомб японського походження. Слідство виказало, що славгородські Українці мали дуже добре зорганізований зв'язок з одним з міст України. Голова комуністичної партії славгородської округи Петро Паньків, Галичанин, їздив у справах ком.

партії до Харкова і притім робив зв'язки з деякими людьми, передовсім з Галичанами, і доставляв до Харкова газети і книжки з Харбіна. Він також в нечисленній досі спосіб доставляв тим людям японську й німецьку зброю. Тепер Паньків десь скривається. З Києва виїхав до Славгороду слідчий суддя К. Луковський, що найкраще визнається в організаціях націоналістичних елементів. „Комуніст“ зазначає, що в усьому винні Галичани. Вони то вводять фермент серед спокійно настроєного населення та бунтують його проти совітської влади. („Н. Село“). — Розуміється, таке писання „Комуніста“ має на цілі підготовку до „вишчеплення“ на Великій Україні останків Галичан.

Крадіж крісів.

ІКЦ в ч. 179 пише: Наш познанський кореспондент доносить: В оборницькій повіті ув'язнено кількох членів Народової Партії у зв'язку зі справою

крадіжки 16 крісів у „Стшелецькім Звйонку“. Поліція веде в тій справі слідство. Тому імен обвинувачених покищо не виявляють.

Протикомуністичний фронт у Франції.

Крім „Національного Фронту“ організується в Парижі й цілий Франції ще „Протикомуністичний Фронт“. До його

Головної Управи належать Жорж Бусперон, Андре Файе й Андре Грізоні. Знають праві зачинають опам'ятуватися.

Обмеження виїздів за границю.

Міністр внутрішніх справ приказав воеводам припинити видавання збірних паспортів на всякого рода прогульки. Збірні паспорти можна буде тепер видавати тільки на підставі спеціальних і виїмкових дозволів міністерства внутрішніх справ. Щоб уникнути надужити з індивідуальними паспортами на збірні прогульки, міністр внутрішніх справ

наказав заосмотрювати паспорти в дописки, що вони уповажнюють до переїзду границі туди і назад тільки в одні місці. Такими місцями будуть наразі: Зебжидовіце для Чехословаччини, Австрії і Югославії; Снятин для Болгарії і Румунії; Збоншинь для Німеччини, Бельгії і Франції. Обмеження виїздів стоїть у зв'язку з девізовою політикою.

Кишинів під водою.

З Бесарабії звідомляють, що в кількох місцевостях обірвалися хмари. Місто Кишинів частинно під водою. Долина Гратієсті перемінилася в озеро. Населення евакуовано. Кільканацять осіб

втопилося. Між ін. втопилася одна учителька, що виратувала кільканацять учеників. Зелізнична лінія від Кишинева до Черновець майже ціла під водою. Матеріальні втрати великі.

Чоловік без імені.

Родичі повинні дбати про документи своїх дітей. Бо інакше дитина може стати безіменна й без державної приналежності. Таке сталося з одним Французом. Він тепер має 22 роки. 1914 р. його родичі були в Лондоні й тоді в готелю вродився їм синок. Батько заклопотаний іншими справами забув поклагодити формальности й поїхав до Франції з жінкою і з незареєстрованим сином. Потім бать-

ко пішов на війну, а син жив далше без ніяких документів. Перші клопоти зачалися, коли хлопець хотів записатися до школи. Показалося, що він не має паперів. Англії не хочуть видати йому документів, бо ніде не записано, що він вродився в Англії, а французькі влади також відмовилися видати йому тепер документи. І так дитина опинилася без імені. Тяганина родичів безконечна.

Т-во взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Улиця Руська Ч. 20,

приймає до обезпечення:

від огню: хатні й господарські рухомости, худобу, пашу, збіжжя, товари, як теж будинки вільні від примусу обезпечення,

від крадіжки з вломом: домашнє урядження, товари в крамницях і складах, готівку, векслі, вартісні папери, урядження церков, канцелярій і бюр, машини до писання і рахування і т. п.

НОВЕ СОВІТОФІЛЬСТВО

в польсько-українським „зближенні“.

Така тепер дивна мода прийшла: мода на „зближення“. Зближаються до себе різні партії в політиці, твориться „народні фронти“ (для комуністів...), пізнаються взаїмно ті, що досі не зналися... Ну й очевидно „зближаються“ до себе Українці й Поляки. Богато польських часописів і журналів поміщує статті на теми польсько-українського пізнання та зближення. Деякі з тих часописів роблять се справді з доброї віри й волі; деякі вважають те „зближення“ лише засобом до знеутралізування українських карасів.

Геніяльно примінене підлазка комуністів для „еспанізації“ Польщі видала в останніх часах багато журналів і газет, в яких під усікими формами скрито поширюється симпатії до комунізму, або бодай до „народного фронту“, спільного з більшовиками. Деякі з тих журналів чи „ідеологій“ іменують себе навіть прихильниками ідей маршала Пілсудского, хоч се рівночасно зовсім їм не перешкадає помалу підготовляти комуністичний розвал Польщі. Недавно в обороні діточого журналу „Пломик“, якого число прокуратура сконфіскувала за захвалювання більшовизму (дітям!), станули редактори „Курера Поранного“, відомого саме з того, що його редактор Стпичинський, б. секретар масонської ложі, належить до завязятих „пілсудчиків“...

До того рода підлазкових журналів належать теж „Сигнали“, місячник в польській мові, що виходить у Львові. „Сигнали“ виходили давно частіше, та — мабуть через брак передплатників — перестали виходити. Сього року, відомого з приготувань до еспанізації Польщі, „Сигнали“ знову почали виходити. І то відразу в технічно досконалії формі. А хоч такий розкішний графічний вигляд чимало коштує, то проте „Сигнали“ дуже дешеві, очевидно для популяризації.

Попри поклони в бік маршала Пілсудского „Сигнали“ ставлять досить ясно свою ліву ідеологію. А поміж рядками можна там доглянути схильність до „народного фронту“ з комуністами. Воно не дивниця, бо серед підписаних імен авторів, що працюють в „Сигналах“, більшість творять непольські прізвища: Поллендер, Зандлер, Берман, Лявтербах (співробітник „Хвїлі“), Гемар, Зальцман, Блюменфельд, Фогель,

Лейвік, Шимель і т.д. Інші, як прим. Проміньський, теж не-Поляки, лише прийняли польські назвища... Попри них є на розплодок кілька Поляків з лівиці та різного рода „всюдиписці“, що „принципально“ пишуть в усіх газетах, де лише вдається. Очевидно, годі такий журнал уважати за виразника польської гадки, хоч він і печатається польською мовою. Се лише ще одна підлазка „народного фронту“ з большевиками, шкідлива і для Поляків і для Жидів.¹⁾

Чи „Сигнали“ справді йдуть за вказівками „народного фронту“ з большевиками? Се досить очевидна річ, та ось дещо для доказу того. Критик А. Кручковський у статті „До критиків“ („Сигнали“ ч. 14, ст. 3) пише про відомий большевицький конгрес у Парижі, на котрім ВОКС організував большевицьку культурну підлазку у Франції й інших країнах, ось так: „Паризький конгрес в обороні культури і спроби з організувати один фронт лівих письменників — вплинули наче бальсам на нашу молоду критику“. (Підкреслення моє, Ар.). Далше Кручковський захвалює твори Бруно Шульца, Роговського та Лесьмяна, бо їх „творчість краще причинюється до перемоги ідеї суспільного поступу, ніж „революційні“ вірші Леца“. Інакшими словами: не треба занадто ясно говорити про большевицьку революцію, як се робить Лець, а старатися підкласти сю революцію як зозулине яйце під назвою „суспільного поступу“. Метода зовсім ВОКС'а, большевицького товариства для збольшевищування західної культури.

В тім самім числі „Сигналів“ (ч. 14, ст. 9) Т. Голлендер дає переклад з твору жидівського комуніста Б. Брехта п. з. „Легенда про помершого жовніра“. Ось строфка з того перекладу, як зразок „ідеалів і смаку“:

„A że zgnilizna żołnierzyka
Cuchła — kadziłem za nim tuż
Wykłada klecha i kuszyka,
Że nie powinien śmierdieć już.“

Подібні і ще гірші свинства, які просто тяжко повторити, містить 15 ч. „Сигналів“, до того ще з ілюстраціями такого самого „Німця“ К. Арнольда, з насміхом із хреста, з покайання, з родин і т. п. В тім же числі є така знаменна „Епітафія п'яниці тай дещо й собі самому“ пера якогось Яна Гуци (ст. 12):

Spoczywa tu pijak. Co tam ukrywać,
kiedy to fakt oczywisty.
Przechodniu! za jego duszę nieszczęśliwą
wypij kieliszek czystej.

Нікій А. Червіньський в інтерв'ю з большевичкою Т. Талди захвалює совітський фільм (ч. 16, ст. 8). В тім же числі Дебора Фогель дає переклад з жидівської статті Г. Лейвіка про жидівську сучасну літературу (ст. 9). Стаття виразно підчеркує ліві погляди того автора. І зновже в тім самім числі якийсь Мірослав Жулавський хулить (ст. 4), М. Проміньський захвалює неморальну повість (ст. 5) і при тій нагоді „тяжко мудро“ пише: „В житті релігійній й суспільній системи се... спроба стабілізації людської совісти в конкретні форми, яких вартість хотілосяб продовжити хочби на секунду поза самі народини нового пізнання. Та чоловік обізнаний з дисципліною знання“ (читай: Проміньський...) „знає, що се даремне...“

Таких відкриттів можна в „Сигналах“ знайти багато. Та се справа польських католиків, а мені слід врешті перейти

до причини, що викликала сю статтю. Сею причиною... польсько-українське зближення в „Сигналах“.

Як я вже згадав, годі вважати „Сигнали“ за вираз польської суспільности в Галичині. Вартість такого „зближення“ нас зі „Сигналами“, се властиво представлення нас не польській суспільности, а радше інтернаціонально-богемістичним виїмкам, що претендують до назви „польські“. Рівночасно таке „зближення“ з „Сигналами“ дає нам в очах правдивих Поляків марку лівизни та правдоподібно „народного фронту“ з большевиками. До того таке „зближення“ се рід кривого дзеркала, в якому українські справи відзеркалюються не по правді, а — чемно кажучи — по „вражінню“ співробітників „Сигналів“. Виходить з того така дивна „інформація“, як прим. у дописі кореспондента соціаліст. „Manchester Guardian'у“, який так описує відносини в Галичині („Сигнали“ ч. 14, ст. 5):

„Друге спідання їм я в незвичайно милій і культурній українській націоналістичній, обід у горячих польських патріотів. Найдивніше те, що обі родини були споріднені й обі походили від Жидів!“

Вже з того кривого цитату можемо припустити, що співробітником у ділі „зближення“ нашої суспільности з „народним фронтом“ соціалістичних журналістів буде хтось з колхозу Рудницьких. І справді. Коли в „Сигналах“, що виходили 1935 р., писали всі важніші „назустрічці“, відомі зі свого лівичання, то в „Сигналах“ з 1936 р. „зближає“ нас до „народного фронту“ сам доктор Михайло Рудницький (той з „Діла“, з „Нових Шляхів“, з „Назустрічі“ і з „Хвилі“). Тому кілька літ пан М. Р. писав у жидівській „Хвилі“ в тім дусі, що — мовляв — українська галицька література дідька варта чи, властиво, просто нема її. Сталість переконань пана М. Р. відома: те саме пише він сього року в „Сигналах“ (ч. 15, ст. 9, стаття п. з. „Соś пієсоś o kobieśości“). В тій статті др. М. Р. прихвалює одну авторку, якої твори видало „Діло“ і надгородив др. М. Р. з „Діла“. При тій нагоді М. Р. не забуває копнути Лесю Українку, Наталю Королеву, О. Ольжича, Ольгу Кобилянську й інших. Все те очевидно марнота, бо пишуть не про „соś пієсоś o kobieśości“, а так собі, про такі дурниці як релігія, патріотизм і мораль. Та хитрий пан доктор Михайло не пише того спроста, а ось як, по „арійськи“:

„Обурювалися“ (за надгородження писань пані Вільде) „деякі католики й молоді націоналісти. „Еротика? їйже! а деж високі ідеали національного відродження, остоя традиції й віри, шпедмурже нової культури в часах таких епохальних перемін...!“ — Хотілосяб на те відповісти просто: „А деж твори з тими високими кличами? Гаразд, просимо... надгородимо їх радо, але перше всього мусять бути!“ Був один томик поезій Ольжича, відомого з „панцирних строф“, та цим разом звеніли вони так неважно, якби автор забув про ролю, яку собі сам вибрав: в шоломі з перами. Була одна повість дебютантки з фірмою католицького видавництва, буцімто на відважну тему — про винахідника стрільного порошку Шварца; і хоч авторка до блідих монахів додала дідька, то річ була варта дідька...“

Так то „об'єктивно“, в дусі „Назустрічі“ пан др. М. Р. представляє нашу сучасну галицьку літературу... Про нашу літературу взагалі можуть „поінформувати“ чужинці такі ієзюїти п. М. Рудницького:

„Велика поетка Леся Українка... залишила драми... що не надаються на лектуру... Ольга Кобилянська по знаменитих дебютах... перейшла до повістей на рівні М. Родзевичівни... на щастя вони майже не читані.“

Кінчить пан М. Р. свої інформації суто „арійським“ сосом, власної рецепти:

„Волимо мужчин, що пишуть про жінок і жінок про мужчин, ніж гермафродитів і монахинь, що пишуть про лицарів, дідьків і ангелів пером, замоченим у крові крілика, що хотів бути царем пустині.“

Автопортрет доктора М. Р. вдався знаменито. Не знаю, чи навіть пок. Тарас Крушельницький очеркнув краще пана доктора, ніж зробив се сам др. М. Р. у наведених стрічках...

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Та рівночасно годі не признати пану докторові певної постійности в його змаганнях: як у „Нових Шляхах“ так і в „Сигналах“ іде він назустріч „народному фронтові“ з большевиками. Як комбатантів у тій „гарній“ справі вибирає він собі співробітників ліберальної „Назустрічі“: „Сигнали“ 1936 р. друкують переклади „назустрічанців“: Ірини Вільде, Б. І. Антонича, Юрія Косача. А попри них „зближають“ теж „польський“ суспільности... Василя Бобинського, відомого в нас редактора комуністичних газет (тепер у курорті на Соловках)...

Гадаю, що найкращою відповіддю на таке „зближення польсько-руське“ буде для нашої суспільности віддалитися від „Сигналів“, „Назустрічі“ й „Діла“, де нас зближають тихо та непомітно також — до большевицького „народного фронту“. А що деякі з тих газет пускають час до часу „католицькі вздохи“, то се тільки димовая заслона для закриття того, що за нею діється.

Теоретично можнаб „Діло“ поправити так, що зміненоб у ньому деяких співробітників. Теоретично... Бо в дійсності колхоз Рудницьких засів там так міцно, що скорше випре „клерикалів“ восточного духа, ніж вони його. Маленький примір. По моїй статті про шкідливість книжок, які „Бібліотека Діла“ намітила видати, „Мета“ в чемний спосіб заапелувала до „Діла“: мовляв, „Мета“ гадає, що видавництво „Діла“ всетаки не видасть злих творів, бодай тих, що на церковнім „Індексі заборонених книжок“... Словом — „Мета“ хотіла чемним способом навести „Діло“ на праву путь. „Діло“ зареагувало: В новинці п. н. „Новий том бібліотеки Діла“ („Діло“ ч. 129, з 12. 6. ц. р.) стоїть виразно: „Ще цього місяця появиться черговий том нашої бібліотеки повість „Чародійна шкіра“ Бальзака у перекладі В. Софронова“. Отже чемність „Мети“ мала якраз такий наслідок, як по простому кажучи „гадане до лямпи“... Виразно кажучи: „Діло“ оповістило, що ще сього місяця видасть і вишле своїм передплатникам книжку, яка є на індексі. З того ясно, що не врятують „Діла“ від повільного сходу з лібералізму до щораз більшого лівичання ні член-основник „Кат. Союзу“ Кедрин, ні канонік, що сидить в Надзірній Раді „Діла“. Бо др. М. Рудницький се рідний брат „побожного“ Кедрина. Він знає чим кого зацяткати, ювілеем, збіркою на вітражі в церкві і т. п. Розуміється, склотих вітражів не витримає удару каміння, яке ладнає йому друга рука славетного рабіна від „європейської культури“...

Арам'іс.

Зовнішня політика Совітів

Під таким заголовком вийшла новим виданням велика книга П. Мілюкова у французькій мові, ст. 530. Вона доведена аж до французько-совітського пакту. Мілюков доходить до висновку, що большевики дійсно хочуть мира просто для збереження своєї влади. Тимсамим, каже, совітська власть працює для охорони Росії від розпаду й нового розділу, а се годиться з загальним бажанням рос. націоналістів. Розуміється, Європа примиралася з совітами зі страху перед Німеччиною. Одначе по вступленні СССР до Союзу Народів можна замінити доволі скорий упадок його зразу великого міжнародного впливу.

Многоженство в Єгипті

В Єгипті перший раз оповіщено статистику про многоженство в тім краю. І так за перших 9 місяців м. р. заключено 302.862 подруж, з того лише 19.553 многожених. В 17.950 случаях мужина женився з 2 жінками, в 1.456 з трома, в 147 з чотирма. Цікаво, що найбільше многожених є не між богачами, а між небогатими селянами. Вони женяться з двома жінками тому, бо наймати робітницю дорожше ніж удержати ще одну жінку.

¹⁾ Для Жидів шкідлива з двох причин: 1) Бо відбирає жидівській нації її людські сили та перемінює їх на інтернаціональне барахло. 2) Бо зайвий раз дає антисемітам привід ідентифікувати жидівство з большевизмом. — Здаю собі справу з того, що інтернаціоналісти з жидівського роду знову заіменують мене за сю статтю антисемітом; та се якраз така симпліфікація як ототожнювання жидівства з большевизмом. Хоч отже мої писання се „літератке помруки гітлеризму“, як писала „Хвіля“, проте вважаю їх саме за оборону жидівської нації перед тими, що ведуть за собою — „пер контрастум“ — гітлеризм. Уважаю за відповідне додати, що „Сигнали“ мене особисто ніколи до тепер не зацепили, навпаки похвалили, пером Б. І. Антонича. Отже сей мій „напад“ на них викликали не особисті, а громадські мотиви.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Орієнтація на червону Москву

і вірнопідданість Польщі.

„Діло“ в ч. 141 принесло отсю статтю:

Що галицькі москвофіли мусять орієнтуватися на кожну Москву, без огляду на її краску та ідеологічний зміст, це річ зовсім ясна і зрозуміла. Від часу, коли так трагічно провалилася віра у непохитну тривкість і силу білого царя, — від часу, коли москвофільські біженці з Галичини пережили у країні своїх мрій (у Москві і Ростові н. Доном) найбільші наруги, закінчені для деякого навіть розстрілом (нпр. Бендасюк), для наших москвофілів були лише дві дороги: або зробити основну перевірку свого світогляду про єдину неділимую і „адін рускій народ“ (140 мільонів!) та перейти в український національний табір, або погодитись зі зміною режиму в Росії, як на річ другорядну, та орієнтуватись далі на Москву, як уже червону столицю зреформованої, але далі існуючої „єдиної неподільної“. В кожному разі москвофільство передвоєнного типу, згуртоване довкола „старокурсників“ з „Галичанина“ і „Русского Слова“ (реакціонери Маркова) та „новокурсників“ (націоналісти Дудкевича) — перестали існувати. Не стало старорежимного російського уряду Протопопових, не стало й бунтівничих патріотів типу Пуришкевича. „Русский Исполнительный Комитет“, реакціонований за українських часів, мало мав часу займатись засадничими ідеологічними питаннями: спершу актуальною була будова галицької української державності, потім треба було боронитись перед польськими адміністративно-воєнними розпорядками. Як відомо, галицькі москвофіли йшли в рр. 1918 — 20, спільним фронтом з українським національним табором і щойно 29. VI. 1920 року відбулось у Львові перше москвофільське віче, на якому Лев Черкавський реферував політичну ситуацію у протиукраїнському та польсько-угодовецькому дусі, займаючи супроти Росії становище дуже туманне і неясне. Але „Русский Голос“, який почав виходити якраз два роки пізніше (29. VI. 1922), стояв ще на протипольському опозиційному становищі. І щойно від половини 1923 р., себто вже після ухвали Ради Амбасадорів, почалась виразна диференціація москвофільського табору. Пригадаємо її у найважливіших рисах: Недобитки колишньої „Галицької Русської Організації“ склали (I. XI. 1923) „Русську Народну Організацію“, що була гуртком непримиримих реакціонерів, — величезна більшість відразу почала схилитись до большевиків та оснувала „Партію Народної Воли“ (I. V. 1924), яка перетворилась у „Сель-Роб“ і була розв'язана як прибудівка Комінтерну (26. IX. 1932), — вкінці третя група, що була радше гуртком кількох одиниць, склала фікційну організацію „Русську Аграрну Партію“ (зізд 2. V. 1931), ад узум влади. Після розв'язання „Сель-Робу“ і безслідного загину РАП-а залишилась на місці „регіональна група“ „Русского Национального Обединения“, вже як загально-російської організації в цілій Польщі, — під назвою „Русська Селянська Організація“ (PCO, основана 29. VI. 1926). Згодом „теоретик“ тої групи п. Сірко-Каренін-Бондаренко-Білінський, склав цілу штудерну своєрідну „ідеологію“ з „русскою нацією“ і „українським народом“, „російським государством“ і „українською державою“, — про що вже була широка мова. За всіма цими фразеологічними параванами скрите звичайне московське єдино-неділечество і щодо спільноти національної (окремої української нації взагалі нема, є лише „українофільські сепаратисти“) і щодо московського територіального імперіялізму, який всякі змагання до державної самостійності вважає замахом на неподільну „русську“ землю. Але тут і починається заковка.

Річ у тім, що та PCO вважає можливим сидіти на двох стільцях: щораз виразніше схилитись до сучасної, себто комуністичної Росії, як свого ідеалу, та одночасно не вгавати у вірнопідданчій заявах супроти Польщі. З хвилиною, коли почалось проголошування „сталінського патріотизму“, коли реактивовано „червоних козаків“, а гасло спільного фронту промстило московським впливам за несповна один рік в десятеро ширшу дорогу у Франції, ніж робота всіх Керенських і Мілюкових за 18 літ, — гін наших москвофілів до червоної Москви мусить кріпшати. Це зовсім зрозуміло. Річ тільки у тім, як він себе проявляє, чи ширіше, чи зручніше, щоб його скрити, чи — ширіший. Має PCO два пресові органи: „Русский Голос“ і „Землю і Волю“. Перший з них — інтелігентніший, зручніший, хитріший, стоїть видно на становищі, що сама його російська мова достаточо маніфестує зусилля переконати світ, що тут, у Галичині, існує московська національна меншина. Найбільш енергій „Р. Голос“ витрачає на впевнювання, що терміни „русский“ і „московський“ чи „російський“ це не одне і те саме, та що „русский“ охоплює без решти й „українців“ (у ланках) як „малоросів“, що є племенем „русским“. „Земля і Воля“ в таку сміховину не бавиться. Писана українсько-московським воляпіком, тарабарщиною, якою говорять між собою галицькі москвофіли, що не вміють ані літературної української, ані російської мови, „Земля і Воля“ веде „практичну роботу“, відповідно реферуєчи і навітлюючи події. Присмо брати число за числом, статтю за статтею. Про львівські й аналогічні інші вуличні кривані події реферувала „З. і В.“ як про мані-

фестацію, яка залишила „сильне впечатліє“ та гідна наслідування для селян як зразок „клясової солідарності“. Про большевицьку руку в тих вуличних заворушеннях ані словенка, зате мали ми там пересторогу під адресою селян, що „могуча фаланга свідомих і здисциплінованих роздавить“ тих, що „не учаться з примірів других кляс“. Про „нове правительство Франції“ пише „З. і В.“ неначе орган французького народного фронту. Історія у Нагуевичах представлена як інтрига і бешкет українських націоналістів, за Слоніньським про-

Наступає чорна хмара

Жидівська проблема в Польщі й Україні.

Під таким наголовком принесли „Українські Вісти“ кілька статей. Виймаємо з них отсей уривок:

Загострення жидівського питання на етнографічних польських землях і проклямування боротьби з жидівством в господарстві всіма польськими національними чинниками — від ендеків і людовців до санаші включно — створює для українського населення в Польщі зовсім нову ситуацію.

Нема сумніву, що під впливом економічного бойкоту жиди покидають польські етнографічні землі. В Познанщині жидів вже майже нема. Витискатимуть їх і з „конгресівки“. Кудиж вони поїдуть? Ми вже ствердили, що поза межі Польщі ледве чи виїде природний приріст „польських“ жидів. Отже треба передбачувати, — а перші признаки того вже є — що жиди, витискані з польських етнографічних земель, сунуть на українські етнографічні землі.

Та конкретна загроза стоїть перед нами в усю ширинь. Під впливом польського бойкоту готова витворитись самочинно нова „черта оседлення“, що покриватиметься, як колись в Росії, за землями, заселеними Українцями. — Тепер в Польщі 3 і пів міль. жидів, себто кожний 9-ий мешканець — жид. На наших етнографічних землях вже сьогодні жид припадає щонайменше на 7 мешканців. Але може дійти до того, — якщо акція проти жидів серед польського населення прибрать на силу — що тут на наших землях на 3-ох українців припадатиме один жид і то купець, ремісник, агент, адвокат, лікар.

Подивімся дійсності отверто у вічі. Жиди не заложать рук і не вмиратимуть голодовою смертю. Інстинкт самозбереження наказуватиме їм шукати виходу і власне тому вони намагатимуться переселюватись там, де специфічні національні умовини дають їм певні можливо-

тестує член PCO проти труднощів, з якими ніби стічається у Польщі совітська література. І т. д. і т. д., — совітофільство видне з кожного рядка того органчику.

Рішуче застерігаємось проти закиду, начеб ми хотіли цими увагами стягнути репресії уряду на „Землю і Волю“ та всю PCO. Навпаки, ми переконані, що ані PCO ані її сухітничі газетки не мають у народі ніякого впливу і значіння: комуністична акція, яка йде тепер повною парою у краю, має далеко кращі і доцільніші засоби. Але від репресій до протекції — це величезна дорога. І цього вже ми не можемо второпати: як може на становищі державного комісара Народного Дому перебувати член тієї партії, що у своєму органі постійно і систематично настроює читачів якнайсимпатичніше до Совітів та яка тушує і промовчує все, що моглоб шкодити комуністичній роботі?!

сти існування і діяння, як чинник не лише творений але й до деякої міри потрібний.

Жиди на наших землях сповінують подвійну роль. 1) Є вони засобом асиміляції (вони надіють містам польський характер) і 2) жиди є розсадником комунізму. Перша функція обчислена на те, щоб заслужити собі на ласку і згладити. Друга — щоб розсадити існуючі форми і стати, як в Совітах — панівною нацією. Тому зовсім нічого дивного нема напр. у фактах, що комунізм має своїх прихильників і серед жидівських капіталістичних верств. Влада часто притягає більше як гроші...

Обі функції, що їх слов'яне жидівство у відношенні до нас — для нас шкідливі й ворожі. З того ясно випливає, що чим більше жидів живе на нашій території, тим більша загроза з їх боку не лише для нашого господарства, але й для національної спільноти взагалі. Зріст жидівського населення між нами — це зріст ворожих українській спільноті сил, це грізний засіб для утривалення нашого політичного і господарського поневолення.

Наступає на нас чорна хмара. Грізна не лише розкладовими елементами, але й капіталами, збираними інтернаціональним жидівством, себто уоружена тою модерною зброєю, якої нам дошкулює бракує. Наступає та хмара під впливом майже солідарної акції всього польського громадянства, яке виповіло жидівству економічну боротьбу.

Щож ми маємо робити? Заложити руки і ждати?

Примітка. Ред. „Нової Зорі“: Маємо враження, що філія Жидів посувається тепер в Польщі в більшій мірі зі сходу на захід, ніж з заходу на схід. Бо всетаки на заході Жиди мають більшу можливість людського життя ніж в дуже великій нужді, в яку вони починають попадати на сході. В усякому разі справа ся вимагалаб статистичного ствердження.

Большевицьке наставлення

„Український Бескид“ в ч. 24 приніс отсей допис з Ужгороду:

Від часу, як Чехословаччина заключила союз з большевицькою Москвою, большевицькі ідеї помалу, але послідовно проникають чеське життя, а большевицькі емісарі почуваються в Чехословаччині, як в себе дома. Вплив большевизму кріпшає і на Закарпатті. Свідчить про се хочби отся подія:

В Ужгороді побудовано великий гмах „Краєвий Уряд“ на поміщення найвищих краєвих властей. Дня 10 червня відбулась офіційна торжественна передача сеї будівлі до вжитку. На сю врочистість приїхав також міністер внутрішніх справ Др. Йосиф Черни. Ця передача будівлі відбулась без посвячення, отже не так, як велить християнський звичай, а обмежилась продукцією чеського співацько-музичного товариства „Сметана“ (названого так в честь чеського композитора Сметани), промовами краєвого президента Розспала, міністра Черного, губернатора Грабара і адвоката Штефана. Від 5—10 в салі готелю „Корона“ відбувся бенкет, отриманий також з промовами, при усячці около 200 осіб.

В тім торжестві-передачі дому „Краєвого Уряду“ ані Преосв. Владика Стойка ані ціла гр.-кат. Капітула не взяла участі, бо гр.-кат. Церква покинута в програмі торжества. До сего протесту гр.-кат. Церкви прилучились також римо-католики — Чехи, Словаки і Мадяри.

Безперечно зранжери торжества поступили так під впливом большевицького наставлення чеського громадянства і по большевицьки, без посвячення, передали „Краєвий Дім“ до вжитку.

З того приводу відбулись дня 14 червня протестуючі збори ужгородських греко-католиків в салі єпископської палати. По рефераті ректора духовної семінарії о. Хири розвинулась оживлена дискусія, в якій забирали голос передовісвіські інтелігенти, пятаючи нехристиянське поведіння аранжерів торжества.

Забрав голос також Преосвящений Владика і заявив, що торжество без участі Церкви є образою гр.-кат. Церкви. Осуджуючи гостро таке поступовання, Преосвящений підніс багату діяльність гр.-кат. Церкви також на діянні культурно-національній та зановів

протест в міродійних чинників і домагання належної сатисфакції. Коли недавно в Банській Бистриці, на Словаччині, відбувалась передача новозбудованої радієвої стації, то врочистість передачі розпочалась Службою Божою, а акту посвячення радієвої стації dokonали три владки. „Нам — говорив Преосв. Владика Александер — не дозволили побагословити будову „Краєвого Уряду“, де буде також засідати наш парламент та де буде вирішуватись доля нашого народу. Посвятимо ми цей дім, але аж тоді, коли наш підкарпатський народ вибере собі на представників вірних і ревних синів Церкви і народу!“

Промова і протест Преосвященного зробила велике враження на учасниках зборів та вкоротці дійшла до відома цілого громадянства і урядових чинників.

Нема сумніву, що легковаження Церкви урядовими кругами є наслідком теперішньої політичної ситуації на міжнародній арені. Чехословаччина перелякана Гітлером кидається в рамена Сталіна. Сциллю оминає, щоб впасти в Харибду. А що большевики особлившу увагу звертають на „Прикарпатську Русь“ — тож і чеські урядові круги роблять так, щоб большевиків не дразнити. Точнісінько так, як перед війною відносились до царської Росії і оминали все, що могло їй бути подобатись.

Та не тільки поминено Церкву — мимо того, що Преосв. Владика Александер перед врочистістю передачею на це звертав увагу — аранжери свята уладили це свято так, якби були не в автономній країні, яка добровільно, на підставі договору, злучилась з Чехословаччиною, але в підбитім краю. На домі „Краєвого Уряду“ мав тільки чеський прапор, а не вивішено синьо-жовтого прапора, який є краєвим прапором і якому чеська влада в 1919 р. через генерала Енока і віцегубернатора Еренфельда обіцяла пошану і честь. Не допущено також до програми торжества нашого хору.

Взагалі це торжество зробило пригвоблююче враження на наше громадянство. А могло бути інакше. — Закарпатський.

Чи Ви складаєте річниця „Нової Зорі“?

ОСИП НАЗАРУК

А лисиці брешуть на щити червоні...

ВЗАЄМИНИ МІЖ ВЕЛИКОЮ УКРАЇНОЮ І ГАЛИЧИНОЮ.

ТРАКТАТ ПРО ТАЙНУ ХАОСУ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИМ ЖІНКАМ І ВІЙСЬКОВИМ.

4) А третя причина, чому козаки Запорозжці віддали без бою свою столицю Січ, була та, що вони не мали своєї ідеї, бо ідейна спільнота без бою не віддає свого гнізда, навіть коли той бій безвиглядний. В тім часі ідея була ще більше звязана з релігією ніж тепер. Козацька Січ видвигала як свою ідею боротьбу за православля. Не виключаю, що лучші одиниці або й гурти козацької спільноти дійсно мали ту ідею. Та з другої сторони треба взяти під увагу те, що „правдивим православям“ чванилася безнастанно Москва і брала те православля немов в монопольне посідання, не лише супроти Литви та Польщі, але й супроти України тай навіть супроти Візантії, — зовсім подібно як теперішня Москва бере ідею комунізму в монопольне посідання й каже, що лиш вона ту ідею розуміє, а українські більшовики то „властиво“ буржуї та націоналісти, зн. можна їх бити. Тактика Москви не змінилася ні на волос. Річ ясна, що під гіпнозою Москви, яка довго ділала в тім напрямі, що лиш Москва розуміє і посідає ідею „правдивого православля“, запорізьке козацтво вже давно далось переконати, що нпр. Галичани нездібні зрозуміти ідею „правдивого православля“. Наслідком того було те, що за кожним приходом козацтва на галицьку землю падали його жертвою галицькі — православні церкви. Ось докази:

Рік 1648. Року ахми была война з Козаками и тогож року Хмельницький Гетманъ войска Запорозкаго во плѣнь прошолъ з козаками по Вислу и много забрали Тагаре Христанъ пошло до поганской руки въ неволю, а потому учинилося недобре; лѣти потом настали тяжкіе, жолѣбровъ не мало были, стаѣе брали людей лупили, з лану брали троякую стацію по сту золотых и трѣцетъ. — Записка на книзѣ Бесѣды св. Іоанна Злат. на 14 Посланій св. Апостола Павла — Київ 1623 въ бібліотецѣ монастыря Креховского — cf. 1651.

1655 р. Козаки съ Москалями снова воевали Польшу, разоряли церкви и священниковъ въ церквахъ пекли. — Записки Добромильскаго монастыря. („Пекли“ — значить припікали жаром або горячою оливою, щоб сказали, де сховані гроші й дороговці).

В року же ахѣе былъ (сочинитель сей записки) въ Немировѣ при храмѣ Святой и животворящей Троицы. Тамъ же Козаки изъ Москвою въ той часъ людей пекли, драли, брали и церкви божи вѣвѣцъ ажъ догрунту и престолы вывертали.

Тогож року (1656?) и мѣста попалили коло Львова предмѣстя всѣ, и мѣсто набралось страху. Яворовъ, Немировъ, Яновъ, Городокъ, Любачевъ, Подтеличъ... и много иншихъ, которыя и незнаю сѣлъ израховать. Тогож року и Шведы были вышли, скоро по козацке и забавилися не мало. — Рукоп. Устав церковн. XVIII в. принадлежащій нѣкогда къ Благовѣщенской церкви въ городѣ Стрыѣ, теперъ въ моемъ посѣданіи.¹⁾

Коли я уважно перечитав такі й подібні річі зі старих хронік галицьких монастирів і церков та порівняв се з тим, що сам бачив і пережив над Дніпром, — я розв'язав собі загадку, чому за тільки століть наше львівське міщанство ні разу не пробувало лучитися з православними козаками, що надтягали від сходу, хоч також було православне і хоч життя його було дуже тяжке. А

воно весь час стояло при католицькій Польщі. Вже тоді мали Поляки у Львові можливість створити подібно сильний завязок своєї і нашої національної могутності, як створили Англіїці у своїм звязку зі Шкотами. Тоді Польша не виконала сего, а навпаки поти завзято боролася з нашим елементом, аж поки втягнена в вир боротьби за наші землі з Росією сама стала також добычею Росії.

До якої міри безслідно минула для Поляків та тяжка лекція їх історії, свідчать резолюції проурядового „Звйонзку Офіцеруф Резерви“, ухвалені у Львові весною 1936 р. в присутності урядуючого віцевоєводи п. Соханьського, команданта ДОК VI ген. Літвіновича й інших представників польської влади та суспільности. Ті резолюції домагаються витворення засобів, які успішно противилисьби переходови землі в полуднево-східних воевідствах в польські руки. Отже вже не говорять навіть про те, щоб земля польських панів-дичів не переходила в польські руки, але взагалі земля. Далі домагаються ті резолюції привернення польському народови назад „зрутенізованих мас“, а саме при допомозі урядового спростування „хибних метрик“. То значить, що староства малиб просто масово спростовувати „хибні метрики“, а про те, котрі метрики „хибні“, малиб рішати розуміється вони. Таким способом можна очевидно „спростувати“, що хто схоче і де хто схоче. Далі домагаються ті резолюції отверто плянної колонізації нашої землі, хоч тут наш нарід аж дуситься з браку ґрунту. Вкінці „Звйонзек Офіцеруф Резерви“ противиться навіть усяким переговорам правительства з Українцями. Притім не треба забувати, що се проурядова організація військових і хто до її виділу дався вибрати.

І все те діється не тільки по такій тяжкій лекції, яку Поляки мали в своїй історії, але ще до того в часі, коли кожної хвили може вибухнути нова велика війна. Чи можливо, щоб такі резолюції, ухвалені в присутності представників найвищих урядових установ в краю, не мобілізували Українців до протипольського наставлення? І до того всего тих резолюцій виконати не можна в часах, коли націоналізм переймає народні маси на цілій кулі земній. І щож іншого може викликати переписування метрик, як не масову ненависть? І де тепер в Європі є така держава, що малаб гроші на плянову колонізацію? А визначення комусь землі при недоставленні йому інвентаря і грошей на загосподарювання се не колонізація, тільки деморалізація свого власного народу. Не говорю вже про справедливість такого поведіння зі сторони суспільности, котра сама недавно вийшла з неволі.

Так можна тільки замкнути шлях до порозуміння двох народів і унеможливити правдиве скріплення — в часі, коли над обидвома зависла гроза...

*

Про відношення, яке повинно бути між Галичанами і наддніпрянськими Українцями цікаво і слушно написав Вячеслав Липинський до галицької редакції „Українського Скитальця“ в Йозефові дня 31. III. 1924. (доповнивши се потому в листі до ред. львівського „Поступу“).

Ось дотичні місця його листів:

„Правно-державне й історичне значіння злуки західних українських земель (ЗУНР) зі східними (УНР) дня 22 січня 1919 року.“ Просите, щоб я підкреснув виховуюче значіння цього акту. Але якраз цього не можу зробити,

бо власне з точки погляду національного виховування нації вважаю цей акт у великій мірі негативним. Будучи Галичанином я стараюся якнайменше думати про соборність. Чому? Тому, що соборність Вас, Галичани, національно деморалізує. Соборність у Вас — це инша відміна старого москвофільства, австрофільства і недавнього антагофільства. Там мав виводити з „лядської неволі“ всеросійський Цар, всеавстрійський Цісар і вседемократичний Вільзон, тут — всеукраїнський Київ. В дійсності ж такі сподівання тільки ослаблюють Вашу відірну силу. Ви відступаєте тепер перед Польщею в напрямі на Київ і дурите себе тим, що такий відхід Вас скріплює. В цьому деморалізуючий вплив соборности. Здорова демія про соборність не говорить, а соборність робить тим, що кождий стоїть на своїм місці лицем до ворога, а не спиною. Соборність мусить служити точкою виходу для руху вперед, а не ціллю для руху назад. Ширення ідеї соборности в тій формі, яку породив акт з д. 22 січня 1919 р. — щоб Галичина дивилася на Київ, замість дивитись на Сян... — вважаю одною з відмін нашого національного руйніництва.

До цього місця мого листа, щоб уникнути непорозуміння, додаю для читачів „Поступу“ кілька слів пояснення. Дуже помилявся той, хто вважавби мене ворогом соборности. Навпаки, соборність вважаю одним із тих краєугольних каменів, без яких самого поняття — „українська нація“ — помислити не можна. Виступаю тут, в цьому листі з 1924 р., як і завжди зрештою, проти такого розуміння соборности, яке я заперімітив у великого числа Галичан і яке — на мою думку — в великій мірі лягло в основу відомого акту 1919 р. Таке розуміння соборности полягає в тім, що Галичанам шлях до Львова вивчається через Київ, думаючи, що в той спосіб вони йдуть на Львів. Наслідком такого розуміння соборности був катастрофальний для Галичини „ісход“ великої частини як галицької армії так і галицької інтелігенції на Наддніпрянщину ще задовго до остаточної катастрофи. Колиб усі ці Галичани, що во ім'я так але зрозумілої соборности покинули Галичину, або не вернули до неї (напр. з рос. полону), станули були всі разом на своєму галицькому фронті, то доля Галичини, а з нею й цілої України, булаб сьогодні инша. Бо власне належу до тих, що Галичині, як взагалі Західній Україні, признають не арієрґардну а аванґардну роль в українській життє. І тому болять мене таке розуміння соборности, яке з Піємонт України робить — одступаючий поворот в напрямі на схід — український тил.)

Як відомо, Липинський належав до найбільших українських патріотів (говорю про здорового Липинського). В цілій нашій історії ми не багато мали таких патріотів, що хоч походили з батьку і по матері з польських родів, однак вродившись на українській землі, з високої благородности своєї почувалися до обов'язку, свій ум і працю свого життя присвятити упорядкуванню страшних відносин свого рідного краю. На вічний спомин світлтимуть над нашою землею передовсім два такі імена: Мрозовіцький, син теребовельського старости за старої Польщі, що його наш Гетьман Богдан іменував командантом всієї козацької кавалерії; се той сам, що про нього співається в народній пісні:

Ой Морозе Морозенку,
Ти преславний козацьке,
За тобою Морозенку,
Вся Україна плаче.

А другий такий був Липинський, що дав нам першу систему політичного думання. Був се чоловік геніяльних здібностей і великої праці. Се оден з той правдивої аристократії, що думає над упорядкуванням життя, достойного розумних людей — без огляду на те, до якої нації належить дана людська спільнота. Отже той велит думки бачив в Галичині Піємонт України і в Галичанах аванґарду всіх Українців, — значить тут бачив центр і серце та мозок всієї української нації, хоч сам походив з Великої України. Що він сказавби тепер на вид безглуздного здавання першенства прав і обов'язків Галичан перед всякого рода Доценками...

Не тільки думаючий Українець, але також думаючий Росіянин, Поляк, Чех, Ромун, Мадяр, мусить признати, що тут у Галичині центр кристалізації всієї української нації, що від збереження здоров'я сего нашого національного центру залежить життя всієї української нації. Що більше! Залежить здоров'я і будучність нації польської й російської та

*) Гл. Поступ, Вістник літератури і життя, річник VII, ч. 5—6, ст. 140—141.

¹⁾ Гл. Сводная Галицко-Русская Лѣтопись съ 1600 по 1700 годъ, Составилъ А. С. Петрушевич. Львовъ. Изъ типографіи Ставропигійскаго Института, 1874. — Ст. 101, 123, 124.

всього Слов'янства: бо коли знайдуться такі необачні сили, що довго не допустять до скристалізування української нації на одинокі можливий взір кристалізації (т. зн.: галицький), — тоді зі всієї української нації зробиться страшний неорганічний пісок, що в жахливо руйнуючий спосіб впливатиме на всі сусідні народи. Коли українська етнія не скристалізується в націю, то під національно-етнічним і моральним оглядом на всім просторі її повстане те, що в географії називається піськовою пустинею. А кожда піскова пустиня має тенденцію поширюватися, помаліше або скорше, залежно від рухів в атмосфері. Тут криється незглибиме море терпіння, яке в разі недопущення до кристалізації нашої нації буде жахливо клекотіти і заражувати своїм руйніцтвом все довкруги. Таке вже було не раз в історії сеї землі. Вона під оглядом жаху більше репрезентує Азію ніж репрезентувала Московщина. Тому в кристалізації української нації мають добре зрозумілий інтерес всі її сусіди довкруги.

А ми Галичани, частина будучої української нації, маємо обов'язок — по забезпеченню своїх позицій тут у своїй вузкій батьківщині, — присвятити свою силу: кристалізації української нації над Дніпром.

Отже: там може відіграти спасенну роллю галицька сила тільки тоді, коли 1) не змішається з тим хаосом, 2) не піддається йому ні гуртом, ні поодинці, 3) не припустить до душі своєї, до серця свого і до думки своєї ні одної з приємних пісень Сирени тої, 4) коли морально стоятиме дуже високо над тим хаосом, 5) коли дисципліна в її нутрі буде найвищого сорта. Та найважніше з того всего, що мусить становити ядро тої високої моралі і тої найвищої дисципліни, се покоря. Збірня, публична покора галицького племені перед розв'язкою тої надзвичайно тяжкої загадки.

І тут доходимо до вияснення одного позірною противоріччя в сих розважаннях. Я сказав вище, що в рр. 1918-1919 Галичани зробили на Великій Україні два великі блуди: перший той, що взяли участь у поваленні Гетьманського правління, а другий той, що вступивши на Україну в сотисячній силі, не оповістили виключно своєї диктаторської влади, хоч могли се зробити. І далі порадив я тут Галичанам, щоб на будуче рішучо уникали тих двох блудів.

А що ж малиб зробити, якби так, вступивши на тамашню землю в значній силі, застали там вже тамашню Гетьманську Владу, повну блудів і недостач... Чи ми малиб її валити, дуфуючи

на свою точність і систематичність, перевагу і однастайність?

Ніколи! І тут власне входить у гру той найважніший момент покори. Який же великий вождь Італії Муссоліні — великий без огляду на те, як він скінчить! Великий тим, що не повалив королівської влади в Італії, хоч міг се зробити.

Бо навіть найгірша органічна, спадкова, дідична влада монарха, піддержана свіжими силами, все ще очевидно лучша від не знати якої здібної та „гарної“ революційної влади. Властиво все була, є й буде тільки одна правдива влада: легальна й органічна, то значить така, що переходить з батька й мами на сина або дочку. Така влада при сяк-так здоровім оточенні навіть тоді сильніша від усякої іншої, коли правний представник чи представниця тої влади ще в дітській колісці. Ба, лучша навіть тоді, коли представник чи представниця легальної органічної влади попаде в божевілля: бо й тоді можна установити небожевільного регента або регентку, а вже сама пошана прав того чи тої, на котрого чи на котру впаде страшний допуст божевілля, виховує нарід до пошани всего, що сперте на праві і справдливості. І пошанований буде такий нарід Богом і всіма народами довкруги — точно таксамо як не буде пошанований такий нарід, що в нім трохи не кождий крикун і горлоріз мріє про отаманську булаву, все одно як „здобути“ її, виборами чи перекупством, злодійством чи змовою з чужими і т. д. без кінця один наперед другого з облудним криком про „всечесність“ „народовласть“. Таке може довести лиш до руйни і хаосу. А коли такий хаос задовго триває і занадто кривавить, тоді благословенна влада кожного сусіднього народу, що покорить такий хаос і заведе в нім лад і порядок. І тому якби Бог всемогутній дозволив колись Галичанам застати на Великій Україні органічну владу свого Монарха, то позинні її підпирати до останньої краплі крові останнього жовніра свого, як підпирав колись Дмитро, воевода галицький, з галицькою залогою.

Отсе та висока місія галицького племені на будучність, якої віддасть і перспектива закриті перед нами.

(Далі буде).

Ризико се необхідна передумовина для повстання кожної самостійної ужиткової вартости. Без ризику нема ні капіталу, ні праці, ні продуктивности, ні ужиткування. (Вайс, Апольогія, IV, 785).

Про напасть

В „Громадським Голосі“ ч. 22 з 13.6. 1936 р. появилася така замітка: „У Хомишинівських лісах стріляють до людей“. Дня 3 травня в Старих Богородчанах стрілив гаєвий Кренц до безземельного Николи Олійника з Ст. Богородчан, котрий збирав ріща в лісі еп. Хомишина. Олійник побачивши гаєвого, зачав втікати. Гаєвий стрілив і поцілів його в ногу. — Олійник не був би втікав, але він боявся суду, бо всіх, кого здибають у лісі з яким патином, то подають до суду. Але цей селянин був „пописовий“ і ставав до перегляду військового і комісія військова віддала його до військового шпиталю, де йому повибирали з ніг шріт і справу віддали на судову дорогу.

Протокол

списаний з гаєвим В. Крайцом в справі пострілу лісового шкідника Н. Олійника зі Старих Богородчан.

Дня 4. V. 1936 ок. год. 4 — 5 з пол., підчас обходу 96 відділу, гаєвий почув, що в лісі хтось рубає. Підходячи потоком, помітив 3-ох осібників, котрі побачивши гаєвого, почали втікати. В погоні за ними серед сильних гусяків та більших і менших потоків, гаєвий замотався і впав, при чому випалила йому стрільба. Зараз зірвався і побачивши ще одного з осібників, підбіг до него та зловив за полу. В тім осібник відвернувся, та вдарив його пилою по правій стороні голови. Тому, що осібник стояв вище на березі, удар був так сильний, що спричинив упадок гаєвого та хвилеве приголомшення. Коли прийшов до пам'яті, нікого вже не було. Піднісся з землі, за пару хвиль віднайшов капелюх та взявши в руки стрільбу, яка також упала на землю, побачив, що випалили обі люди.

На місці крадежі побачив зрізаних 20 штук 8-метрових лат, які шкідники успіли знести на купу. 21-шу лату почали зрізувати. Крадіж гаєвий зголосив на постерунку, а злодій дістав на судовій розправі в Богородчанах 14 днів арешту без завішення.

Ст. Богородчани, дня 20. VI. 1936.

В. Крайц. Кость Іванусів списав протокол.

Примітка Ред. „Н Зорі“: Тепер повинна ред. „Гром. Голосу“ написати, чи ті, що бережуть ліса, мають обов'язок пильнувати його перед безплатним вирубуванням в білий день, чи вважає оправданим фізичний напад на гайових та що робилиб панове редактори, якби так забирали їх майно. Тут замітимо, що Преосв. Григорій своїх лісів не має, бо се ліси дієцезального фонду. Тому писати про „хомишинівські ліси“ дуже не ялося.

Лікарський фейлетон

Горяч і гігієна

Великі небезпеки від сонця.

Щороку, як приходить філя горячі, пригадуємо собі, що побіч багатьох приємностей горячого часу є також деякі терпіння: передовсім соняшний удар і удар горячі (Hitzschlag), що вимагають немало жертв.

Як не допускати до соняшного удару й удару горячі? При ударі горячі підноситься витворювання тепла, а віддавання тепла спинюється. Наступає затамування тепла в цілім тілі. Чистий удар горячі може повстати також без прямого ділення сонця при душній, парній погоді. Тоді звичайно викликає його напружена праця м'язів. Особливо тоді, коли тісно прилягаючий одяг не дає шкірі свободно охолоджуватися. Сильне тілесне зусилля, пр. хід в грубій одязі з тяжким наплечником і в густих рядах людей починається до повстання удару горячі.

Під соняшним ударом розуміємо наслідки хороби, викликані безпосереднім діленням сонця на голову й околицю карку. Переважно видні й довгофидеві лучі ділають на голову й околицю

карку, мозкові болони подразнюються, наступають болі голови, корчі, делірія, викиди (воміти, вертання, блювання). Соняшний удар виступає головню в середині літа, коли сонце стоїть високо. Та звичайно виступають обі недуги разом: також при ударі горячі ділення сонця найчастіше відграє велику роллю.

Стара назва „удар горячі“ означає наглу як удар появу властивого захворювання. Воно може остро наступити й по тім, коли горяча, виділювання поту спинюється, — критичний знак, — люди траплять свідомість і падають.

В декотрих місцях виступають „корчі горячі“, часом у виді „делірії горячі“ як також омління. Прогноза удару горячі й соняшного удару в більшости випадків добра. Та коли температура тіла підноситься, прогноза погіршується. Смерть настає часом через параліж важних центрів мозку. В лекших випад-

ках по ударі людина приходить до себе. У зв'язку з ушкодженням горячо можуть остати неприємні загоріння пізніше, сильні болі голови і навіть психічні заворушення.

Нема такого правила, що слабші люди лекше дістають удар горячі. Навпаки! Товстота особливо починається до удару горячі, таксамо як обильне пиття алкоголю, невідповідний одяг, брак загарування на горяч, повний жолудок і праця м'язів підчас горячі. Часом удар горячі виступає ендемічно (в цілім краю), як пр. в Північній Америці в часі відомих филь горячі. Подібно як підчас морської недуги також при ударі горячі можна зауважити нервові ділення: ледви зачне один падати, вже й інші падають „як мухи“.

Щоб не допустити до шкід горячі й охоронитися перед ними, треба хоронитися від сонця. Охолоджування, відпочинки й обильне споживання плинів. Зменшування виділювання поту приближає безпеку удару горячі. Тому се дуже важне, щоб достарчити організмови достаточну кількість плинів потрібних до творення поту. По напрузі підчас літньої спеки напитек, — тільки не студений як лід, — корисніший ніж здержання від пиття зі страху перед перестудою. Колись перед машеруючими війсь-

Нова проурядова партія в Польщі

Варшавські політичні круги очікують з дня на день виступу полк. Коца з організаційною програмою й заявою нового політичного угруповання. В соймі заповіли утворення нового правительственного політичного табору прем'єр Складковский і посол Стпичинський. Концепція нової політичної організації знайшла засадничо прихильне прийняття в соймі. Одначе з кількох сторін висловлено застереження і побоювання, щоб не віддали творення того табору в руки адміністраційних чинників. Посли домагалися, щоб сама суспільність організувала новий табір, а не поліція, старости і воеводи. (Глос Народу ч. 171).

Хочуть позискати селян

Правительственні чинники постановили зачати широку акцію, щоб позискати селянські маси при рівночаснім усуненні від участі в тій акції політичних провідників. В тій цілі задумують м. ін. інтензивно здійснювати різнорічну реформу. Мають приспішити парцеляцію великої власності та призначити відповідні фонди на загосподарення поселенців. Та кож рішено зменшити тягарі, що їх тепер носять сільські громади на користь помешкань учителів народних шкіл. У правительствених кругах думають, що відповідна політика цін різних продуктів, енергійне переведення річної реформи та зменшення фінансових тягарів сільському населенню вистарчать до позискання широких селянських мас. Цікаво, що сей плян бере під увагу тільки господарське питання і нічого не згадує про політичні справи. („Хвіля“).

Німецькі укріплення

в прикордонних провінціях.

Німецьке правительство оповістило, що Надренія, Саксонія, Шлезьк і Східна Прусія мають бути виїмкові під господарським оглядом. Ті провінції граничать з Францією, Бельгією, Чехословаччиною, Польщею і Литвою. В них промисл буде користати з виїмкових пільг і братиме висші ціни, ніж в інших провінціях. На терені тих провінцій зачалися стратегічні роботи на велику міру. Окреслення прикордонних провінцій яко виїмково упривілеєних звязане з переведенням великих укріплень на всіх границях Німеччини. На підставі того всего можна собі уявити, якої завзятої війни очікують Німці.

ками висилано спеціальні команди, що мали старатися про доставку води.

Коли загрожує або вже наступив соняшний удар або удар горячі, в першій мірі треба віддалитися від місця, де ділає горяч. Недужого занести в тінь, звільнити його одяг і не допускати до ніякого руху тіла. Добре ділають охолодження, вахлювання воздуха, студений оклад на голову. Горішню частину тіла положити висше. Коли піт зачне знов виділюватися, се добрий знак. А коли нема доброго наслідку, тоді треба зачинати вохкі натирання або пробувати обливати ціле тіло холодною водою. Устає віддих, тоді треба зразу приміняти штучне віддихання. Коли недужий не стратив притомности, тоді треба його спонукати, щоб пив багато води або остиудженого чаю. Розуміється, всі ці заходи добрі тільки для першої помічі. Та зараз треба конче закликати лікаря.

Щоб не допустити до удару горячі, треба носити якнайлекший і не густо тканий а продувний одяг. Перед соняшним ударом охороняє відповідне накриття голови або густе волосся на голові. Хто має лисину, не повинен виставляти себе без капелюха на палячі лучі літнього сонця.

Ювеняль. („Моргенцайтунг“).

Великий процес ОУН

(Степана Бандери і тов.).

Двадцятьтретього дня процесу, по промові останнього оборонця д-ра Старосольського предсідник уділив голосу поодиноким підсудним. — Підс. Макарушка: Як відомо — я обтяжив у слідстві зовсім невинну людину. Ся людина се підс. Равлик, з котрим я стрінувся вперше на судовій салі. Я вже раз переживав трагедію людини, що обтяжила невинну людину. З огляду на те, що переді мною довгі літа вязниці, прошу зняти з моєї совісти той тягар, котрий є свідомість, що я обтяжив невинного чоловіка. — Підс. Мигаль: Працюючи в ОУН я працював для відродження української держави. Ся праця була для мене всім змістом та ідеалом мого життя. — Підс. Підгайний: Наперед вясню справу замаху на А. Крушельницького. Не було тут ні моєї вини ні заслуг, що замах відкликано... Хотівби я, щоб мое заломання у слідстві не кинуло найменшої тіни на ідею... Те, що я заломався, було впливом чисто егоїстичних мотивів. До панів суддів присяглих маю одно прохання: Романа Шухевича обвинувають за вчинки, які я виконав. — Підс. Мащак: Метою свого життя вважаю лише службу Україні. Україна була й є для мене така, що для неї не лише жити, але й умерти замало. Я хотів у боротьбі за українську державу, за визволення українського народу з неволі, в боротьбі за новий соціальний лад, за соціальну рівність, за Україну без холопа і без пана — знайти свою ціль і своє щастя... — Підс. Спольський: Я працював в ОУН з повною свідомістю доцільности і правильности її політичних метод. Тому вповні відповідаю за отсю свою працю... Я заломився у слідстві внаслідок тяжких фізичних і психічних переживань. — Підс. Малюца: Кожда ідея мусить витримати пробу смерті... Я виступив з відомою заявою у варшавському процесі, що її тут відкликаю. Я заломався з особистих причин. Нині я знаю, що я заломився і несучи та носитиму всі наслідки того заломання... — Предс.: Сего не треба. — Малюца: В усякім разі я волівби нині не жити, як мати за собою такий вчинок. — Підс. Стецько: Я писав на теми ідеологічно-суспільні, політичні, етичні і т. д. Оцінюючи дійсність, що існує в українській суспільности і на українських землях, я поставив такі тези: Сьогоднішній змісл життя узагальнюється в тім, що ідеал людини се ідеал національно-суспільний. Нац. суспільну працю вважаю обовязком кожної людини. Всім зміслом життя мусить бути нац. суспільний ідеал. При оцінці розвязки соціального питання можна узагальнити його в 4-ох точках: момент національний, момент безкласовий, момент етики та момент праці. Єдина праця рішає про вартість людини. Критерієм у вирішувальній соціального питання може бути тільки суспільна справедливність. Я видвигав ідею нового суспільного порядку. Тим новим суспільним порядком має бути ідея солідаризму професій, не клас в економічнім розумінні. Далі я видвигнув у своїй діяльності тезу, що Україна повинна стати ідейним, моральним і культурним центром. Довкруги нього повинні зосереджуватися змагання інших поневоленних народів... Я виконував обовязок, котрий диктувала мені моя приналежність до української суспільности. Я визнаю, що українська держава існує, існує потенціально в серцях українського народу. Не існує покищо реально, але існує морально, існує і правдо в наших душах. Зміслом мого життя було: Україна вільна, Україна без холопа й пана. Я вірю в перемогу... — Підс. Янів: Я не хочу боронити своєї особистої волі, хоч яка цінна вона для мене... Хочу боронити своїх ідей, своїх думок, своїх поглядів.

Коли я мігби вповні вяснити тут свої погляди, думаю, що не можна булоб сказати, що я затроював душі української суспільности. Я застановлявся й діяв свідомо. У своїй діяльности я старався завжди про одно, щоб кермувати тим, що Римляни називали „віртус“. Мое становище впливало з великої віри, передовсім з віри в українську націю. Сьогоднішня боротьба української нації нпр. з Москвою се боротьба з ідеєю комунізму, що затроє нинішній світ, нинішню культуру. — Підс. Бандера: Прокуратор сказав, що на лаві підсудних засідає гурт українських терористів — і штаб. Хочу сказати, що ми члени ОУН не терористи. ОУН огортає своєю акцією всі ділянки національного життя. Щодо ком. Коссобудзкого, то 1933 р. я дістав звіт, що ком. Коссобудзкий пристосовує до українських політичних вязнів різного рода репресії... Я вважав, що організація має обовязок взяти тих вязнів в оборону і з тої причини я дав приказ виконати атентат на ком. Коссобудзкого. Щодо замаху на волинського воеводу Юзефського, то Юзефський мав погинути не тому, що хотів зближення обох народів, але тому, що метою політики польського правительства, зокрема на Волині, яку репрезентував всев. Юзефський, була державна й національна асиміляція Українців. На дир. Бабія і Бачинського революційний трибунал видав присуд смерті за злочин національної зради. Атентат на большевицького конзуля не був реакцією на наладнання польсько-большевицьких взаємин. Взаємини польсько-большевицькі не можуть рішати про наші політичні розрахунки. Зрештою з історії знаємо, що всякі такі концепції діставали в лоб, і що коли йде про Україну, то Польща з Москвою завжди погодилися. Тому, що в сій справі розглядали атентати, що їх виконувала організація, мігби хтось думати, що організація не числиться з життям людини взагалі та з життям своїх членів. Коротко скажу: Люди, звесь час у своїй праці свідомі, що кожної хвилини можуть утратити життя, такі люди, як ніхто, вмють цінити життя. Вони знають його вартість. ОУН цінить вартість життя своїх членів, дуже цінить, але наша ідея в нашій понятті така велична, що коли йде про її здійснення, то не одиниці, не сотні, а навіть мільони жертв треба посвятити, щоб її здійснити. Вам найкраще відомо, що я знав, що наложу життям і відомо вам, що мені давали змогу те своє життя рятувати. Жиючи рік з певністю, що втрачу життя, я знаю, що переживає людина, яка має перед собою перспективу в найближчій часі життя втратити. Але продовж всего того часу я не переживав того, що переживав тоді, коли висилав двох членів на певну смерть: Лемика і того, що вбив мін. Перацького...

Присуд.

На основі вердикту суддів присяглих предсідник відчитав у суботу в год. 6.50 вечером такий присуд: Ст. Бандеру і Р. Мигалья засуджено на досмертну вязницю; інж. Підгайного, Е. Качмарського, Р. Сенькова, І. Малоцу та О. Мащак по 15 літ вязниці; К. Зарицьку засуджено на 5 років, а на основі амністії зменшено до 2 і пів року вязниці; Я. Спольського на 7 літ, на основі амністії зменшено до 4 років і 8 місяців; Я. Макарушку на 6 років, зменшено до 4 років; І. Яроша, О. Пашкевича, В. Янова, Р. Стецька, І. Равлика, О. Феника та В. Івасика засудив трибунал по 5 років вязниці; ту кару зменшив кождому з них до 2 і пів року; Р. Шухевича, д-ра Б. Гнатевича і В. Коцюмбаса засуджено по 4 роки, зменшено до 2 р. вязниці; С. Рачуна засуджено на 6 міс. вязниці, яку даровано на основі амністії; В. Свенціцьку та Д. Федаківну увільнено від вини й кари. Всім засудженим зачислено слідчий арешт; деяким з них відібрано публичні права на 5 і 10 років. Засуджені прийняли присуд спокійно.

3 Сенату

В сенаті відбувалася дискусія над повноваженнями для правительства. В хвилі, коли сен. Ярецький поставив питання, чи то правда, що девізова комісія відмовила переказати квоти на обслуговування польської позиції у Злучених Державах Північ. Америки, прем'єр ген. Складковський перервав бесідникови словами: Чи ви довго думаєте ставити такі дефективні питання в важкому положенні держави? Сиді! — Сен. Ярецький: Не бачу... — Ген. Складковський: Ви не бачите, але я бачу багато річей! — Сен. Ярецький: Мушу звернутися до п. маршалка, щоб взяв в оборону промовця. (По хвилі, коли маршалок сенату не реагував): Супроти того кінчу свою промову тими питаннями, котрі я звернув...—Прем'єр Складковський перервав: То се питання? — Сен. Ярецький: Не розумію пана генерала. — Ген. Склад.: Ну, але я розумію. — Відтак забрав слово віцепрем'єр Квятковський. Він відповів сен. Ярецькому стверджуючи, що девізова комісія має автономію. Приятелі по фаху сенаторів Радивила і Ярецького — говорив віцепрем'єр далі — часто атакують мене і підкидають мені якісь проби поширення етатизму. Мушу признатися, що часто мушу боронитися проти тих етатистичних підкидків, котрі одержую з декотрих господарських кругів. Не можу приймати терпких вказівок і поучень від кожного з вас. Панове ставлять мені питання, що викликають відемні наслідки політичні і господарські в краю і за границею; питання, котрі мають викликати неспокій... Ген. Склад.: Доцільно! — Сен. Ярецький: Недоцільно. — Ген. Склад.: Доцільно. — Віцепрем'єр Квят.: Мушу заявити, що особи і пресові органи, котрі дають такі поучення польському міністрови, мусять мати чисту карту і мусять зовсім упорядкувати свої зобов'язання супроти держави. Ті часописи, котрі в останній час найбільше мене атакують, отже „Час“, „Слово“ і часописи консервативної групи, майже всі від ряду літ не тільки не платять податку, але що більше, не заплатили податку з т. зв. другого ділу себто за своїх працівників. (Голоси: Ганьба!). Се привласнення і безправство. Перед рядом тижнів заповів я в сеймі, що від 1 квітня 1936 буду домагатися платності тих податків і налягав я тоді з притиском, щоб особливо ті залежності заплачено і вирівнано. Від того часу зачали на мене атак. Часописи робітничі, хлопські й урядові платять податки, то можете і ви платити. Недавно я дістав запрошення на концерт, урядовий графиня Поточкою в салонах панства Ярецьких. Я казав подати податкові вкази пана сенатора і показалося, що в тих зізнаннях доходу на урядовім формулярі зголошує він тільки, що нпр. старший міністерський радник. — Сен. Ярецький: В справі спростування прошу о голос. — Мін. Квятковський: Панове опоненти! Платіть податки, виконуйте свої обов'язки зглядом держави, а потому критикуйте! (Довготривалі оплески).

Лист сен. Ярецького

В зв'язку з виступом мін. Квятковського проти сен. Ярецького і консервативної польської групи підчас дискусії в сенаті сен. Ярецький оповістив мін. Квятковському отвертого листа. В листі пише м. ін.: Та заява (про податкову декларацію сенатора) мусіла викликати враження, що виплачую до скарбу незначні суми і що скриваю мої доходи. Стверджую, що мій особистий дохідовий податок виносить коло 30.000 зл. річно, що той податок я платив і плачу точно. Не говорю при тім про податок підприємства, котрим я керую, той податок в сумі коло 250.000 зл. річно платимо також точно. Пан міністр має можливість справдити подані цифри. Не сумніваюся, що п. міністр припоручить виконати те справдження і спростує, що сказав.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Академія в честь Христового Серця в Жовкві. Апостольство Молитви в Жовкві уладило в день Пресв. Серця Христового 19 червня с. р., по вечірнім набоженстві в церкві ще Академію в честь того Пресв. Серця. В Жовкві нема такої великої сали, щоб помістила всіх присутніх на Академії, отже уладжено її на церковнім подвір'ю. На довгих рядах крісел і на лавках засіла інтелігенція місцева і з околиці. О год. 8.30 зачалася Академія (Програма залучається). Точки всі дібрані. Гарні були промови і деклямації (недовгі). Бездоганні були хори і духовна орхестра, що складається з 30 інструментів. Дуже гарно випав хор дітей в супроводі тамборової орхестри. Подвір'я коло церкви і монастиря було заповнене гостями: напереді інтелігенція, потім міщани і селяни з дальших навіть околиць, бо вже поприїздили були деякі люди аж з Любачева і других дальших місцевостей, що хотіли бути всі три дні на торжестві Пресв. Серця (п'ятниця, субота і неділя). Попри саму релігійну користь особливо люди з далеких глухих закутків мають нагоду побачити зібраних людей з дальших околиць, народні строї дівчат і дітей, почути хори старших і дітей і подвійну орхестру, а се великий чинник до пізнання краси співу і музики і має велику вартість для культурної сторони. Не дивно, що Жовква стає важним осередком релігійно-культурного життя. Миле враження зробила орхестра. Всі хлопці виступили в одностроях. Сама їх поява викликала бурю оплесків. Виконання точок орхестри має ще деякі недотягнення, брак ще доброго вишколення, щоб орхестра станула на висоті правдивої, гармонійної музики, однак видно вже великі поспіхи у грі молоденьких музикантів, а передівсім видно їх правдиві змагання до удосконалення. „Не даймося завстидати другим“, сказав один з хлопців. Се свідчить, що у них є правдиві змагання і заміцнення до науки музики. Одно попусало святочній настрої Академії, а то виступ мужеського хору в турецьких шараварах біло-жовтої краски. Се увійшло було ще на виступі десь на селі в читальні. Коли побачилося тих чудаків, то пригадалися слова:

„Тепер я турок, не козак,
Здається добре одягнувся;
І як воно зробилось так
Що в турка я перевернувся?“

Що тут мають робити турецькі шаравари? Чому тут виступати не таким, яким чоловік є самим собою, але наслідувати — і то недолжно — турків?... Я на Вел. Україні не бачив, щоб ходили в широких білих шараварах, а бачив такі шаравари на Мадярщині у пастухів. Чи наші хлопці з жовківщини турки чи Мадяри? А передівсім, при чім тут турецько-мадярсько-пастухівські шаравари на релігійнім святі? Вони не „пасували“ навіть на „святі Франка“ або Русової. Сей чужий, дикий стрій хлопців се була думка одного з інтелігентів — та в останній хвилі не можна було замінити сеї турецьчини. Пора би вже закинути ті шаравари, що пригадують нам Кафу, Серай і Стамбул, де продавали наших хлопців а невільників одягали по турецьки. Будьмо самими собою а не яничарами, що робили службу султанам, та не смішім себе перед чужими. — (К.)

Програма Академії в честь Христового Серця, що відбулася старанням Апостольства Молитви в Жовкві, дня 19 червня 1936 року: 1. Заспів — жовківський хор, 2. Вступне слово — Впр. о. Шамбелян Е. Погорецький, 3. Пісня перепросби — хор дітей в супр. тамборової орхестри, 4. Молитва до Найсолодшого Серця Христового — деклямація, 5. З плачем і стоном — мішаний хор жовківський, 6. Заболіло серце — деклямація, 7. З нашої землі — ду-

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПОЛКОВНИКА КОНОВАЛЬЦЯ видалено з Швейцарії. Газети звідомляють, що безпосередною причиною видалення була підготовка замаху на Літвінова, комісара заграничних справ СССР.

ПОЛЬЩА знесла протиіталійські санкції. Вони досить поважно шкодили господарці Польщі.

ГДАНСЬКІ ГІТЛЕРІВЦІ зажадали, щоб високий комісар Союзу Народів забрався з Гданська. На думку гітлерівців той комісар вже не має що робити в Гданську, бо Німці самі договорилися з Поляками. Він тепер бере в опіку гданську опозицію й не дає змоги сенатови усунути комуністичних і інших підбурювачів.

СПІР ЗА ЧОРНЕ МОРЕ повстав між делегаціями англійською й совітською на конференції в справі проливів в м. Монтре. Большевики хочуть, щоб чорноморські держави могли свободно висилати воєнні кораблі з Чорного моря на інші моря, а інші держави щоб не мали права висилати свої кораблі на Чорне море. Англії хочуть обмеження для всіх держав.

ГАБСБУРГИ МАЮТЬ ВЕРНУТИСЯ до Австрії до двох тижнів. Таку вістку принесла англ. газета „Нью Кроникл“. Муссоліні мав згодитися на повернення монархії в Австрії. Держави Малої Антанти грозять окупацією Австрії, коли Отто Габсбург вернувся до Відня. Проти Габсбургів також Німеччина.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА твердить, що Союз Народів переходить тепер найтяжшу кризу. Те, що тепер діється, се на ділі розвал Союзу Народів і версайської системи.

ІТАЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКУ ЛЕТУНСЬКУ УМОВУ вже підписано в Берліні. Умова обов'язує 10 літ.

СОЮЗ НАРОДІВ відбуває наради в справі Абіссинії.

НЕГУС ГАЙЛЕ СЕЛЯСІЄ прибув до Женеві, щоб боронити прав Абіссинії. — Вже були такі, що боронили своїх прав перед Союзом Народів. Та негус мабуть про те не знає.

У **ФРАНЦІЇ** росте напруження між правіцею і лівицею. В Парижі відбулися великі маніфестації націоналістичної молоді. В сутичці з лівими ранено 30 осіб. До кровавих сутичок між правими і лівими дійшло в Тулузі і в м. Руан.

ФРАНЦУЗЬКІ МІНІСТРИ ухвалили проект закону про удержавлення воєнного промислу.

МІЖ ФРАНЦІЄЮ Й ЕСПАНІЄЮ дійшло до порозуміння в справі близької співпраці. Обі держави розмежували свої впливи також в Марокку.

РАДА МІНІСТРІВ ЕСПАНІЇ ухвалила надзвичайні кредити в висоті 16 мільонів пезетів, призначених на заступлення релігійного навчання світським.

В **ПАЛЕСТИНІ** протижидівські розрухи Арабів перемінюються в загальне повстання Арабів проти Англії. Англійські влади зорганізували великі експедиції проти Арабів. Та се мало помагає. Араби завзято бороняться й нападають на англійські відділи війська.

ПАЛЕСТИНСЬКІ ЖИДИ звернулися до високого комісара Вел. Британії в Палестині з домаганням, щоб англійське правительство дало Жидам відшкодування за втрати заподіяні Арабами. Вис. комісар висловив жаль з приводу втрат і обіцяв зміцнити поліцію.

хова орхестра, 8. Серце Ісуса славиме будь — деклямація, 9. Хто яко великий — пов. мужеський хор, 10. Хорвацьке коло — тамборова орхестра, 11. Воспламени нас Христе! — деклямація, 12. Тобі поклон Владико — мішаний хор жовківський, 13. Кінцеве слово — Впр. о. М. Марисюк ЧСВВ, 14. Гимн Серця Христового — пов. мужеський хор в супроводі духової орхестри.

НОВИНКИ

Редактор „Нової Зорі“ д-р Осип Назарук виїхав на відпустку. Супроти того преситися листи призначені для редакції не адресувати на ім'я редактора, бо в такому разі мусілиб ждати нерозпечатані аж до його повороту або мандрувати за ним, а одно і друге викликалоб опізнення в полагодженні справ.

Загальні Збори Взаємної Помочі Українського Вчителства (ВПУВ) відбулися 26. VI. у Львові, в салі „Ремісничої Палати“, при участі 98 делегатів з краю, 98 членів-гостей та кількох представників преси. Збори відкрив голова Т-ва п. Іван Лилик, згадавши у промові померших членів. Їх пам'ять вшановано однохвилинною мовчанкою. Після того розвинулася палка дискусія над закидами, зробленими промовцями у статтях, п. н. „Українське вчителство на розпутьї“, напечатаних в „Ділі“. На заміти й закиди промовців відповіли п. Іван Лилик та дир. ВПУВ п. Андрій Зелений. По ухваленні довіря управі Т-ва вибрано трьох членів Головної Управи, а саме: Дмитра Великановича, Дениса Петрова й Івана Стевчака. Збори закінчено національним гимном.

Конференція представників установ у справі викупу „Українського Города“ у Львові відбулася 27. VI. в руханковій салі С.-Б. при вул. Руській ч. 20. Справу реферував голова комітету викупу площі д-р Ігор Федів. По досить горячій дискусії вибрано комісію, що має застановитися над способом зібрання відповідних фондів на викупно решти городу. До комісії ввійшли: д-р Бурчинський, о. канц. Галянт та представники Карпатії, Маслосоюзу, Центросоюзу, кооп. Кома і С.-Б.

Архимандрита Фільотея, православного декана в Галичині, перенесено до Варшави. У Львові відбулося урочисте пращання архимандрита. В нім взяли участь члени Львівського Брацтва, представники православних Українців, російських емігрантів, москвофілів і Жидів емігрантів з Росії. Промовляли архимандрит Венямин, проф. Заїкин, ред. Бендасюк, інж. Холмогоров, пп. Яськів і Явір та пані Сенькова.

Знижка цін соли. Розпорядком міністра скарбу обнижено ціну сірої соли за один кильограм з 22 сот. на 20 с. Ціни інших родів соли устійнено так: біла сіль 32 с., біла сіль з картоновим опакунням за 1 кг. 46 с., у півкильограмових пачках 50 с. Розпорядок установає знижки від цих цін для тих купців, що одноразово купують сіль у більшій кількості.

Загальний протестаційний страйк Жидів проти жидівських погромів і проти т. зв. „економічної боротьби“ відбувся в цілій Польщі ві второк 30. VI. в годинах від 12 до 2 пополудні.

У Львові арештовано під закидом спроневерення 100.000 зл. Францішка Спінетера, б. директора центральної ремісничої каси у Львові та визначного діяча вшехпольської партії. Се арештування викликало в місті серед польської суспільности пригнітаюче вражіння.

Над Товмаччиною перейшла 25. VI. велика градова туча і знищила майже всі засіви. Падав град величини курячого яйця.

Гумор. — Що робить „Фенікс“? — Фе! — А що одержали обезпечені в нім? — Нікс...

о. д-р Яків Медвецький, іменований недавно адміністратором Лемківщини, зрезигнував з того становища з огляду на свій стан здоров'я. Таку вістку приніс „Наш Прапор“ в ч. 73.

Новий польський людський дім посвячено у Пшеничниках пов. Станіславів. Дім побудовано заходом ТШЛ.

Сталу катехитур у гр.-католицького обряду утворено в Делятині з днем 1-го липня. Старання про утворення сеї катехитири розпочато ще 1913 р.

На гр.-католицьку парохію в Білій коло Магєрова напало в ночі кілька замаскованих і озброєних бандитів. Один з них тяжко поранив слугу пароха о. Кміцикевича. На крик раненого збіглися сусіди і прогнали напасників.

Прегулька німецьких географів має приїхати незабаром на Поділля.

В Тарнові арештовано жінку президента Апеляційного Суду в Кракові, п. Ванду Парилевичову. В зв'язку з тим у'в'язнено також купця Фляйшера. Причина цих арештувань покищо незвідома. Муж п. Парилевичової подався до димісії. Пані Парилевичова це сестра пок. мін. Перацкого.

Гумор. — Прикро мені, але не можу тобі дати ніякої посади. Всі висші вже обсажені, а на низші треба матури.

ЖЕРТВИ

1) о. Іван Лушпинський, в Товстенім, п. в місці: зл. 1 для хорого Івана Заремби, 2) о. Іван Соболевський в Нивочині, п. Богородчани: зл. 5.12 для укр. інвалідів. 3) о. Слезюк Іван в Живачеві, п. Незвиська: зл. 2 для хорого Заремби, 4) Гр.-катол. Уряд парох. в Гадинківцях, п. в місці: зол. 2.62 на кат. пресу.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2, I. пов. і в книгарнях.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станіславові, вул. Голуковського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Католич. Організації:

Ціни в зл.:

ч. 1.	Основи соціології	3.—
ч. 3.	Спіритизм	2.—
ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0.60
ч. 6.	С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
ч. 7.	Греко-катол. Церква (історія)	0.95
ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло	2.—
ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Алберті	0.50
ч. 12.	о. Т. Галушинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток)	0.40
ч. 14.	о. Т. Галушинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. II.	2.—
ч. 16.	Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
ч. 18.	О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціалістична Радянська Республіка	0.50
ч. 20.	о. Т. Галушинський: Недільний Дзвін	2.—
ч. 21.	А. Кругельський: Тилівська Схизма на Лемківщині	1.—
ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСБВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духовної руїни (Пастирський Лист)	0.40
ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
ч. 25.	о. В. Порошко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
ч. 28.	„ „ Жіноча справа	0.40
ч. 29.	В. Маковський: „Андрей“ на засланні	0.80
ч. 30.	А. Ч.: Террор в минувшині	0.40
ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40
ч. 33.	о. Б. Крепідцій: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
ч. 34.	А. Ч.: І-ий З'їзд Молоді	0.40
ч. 35.	о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
ч. 36.	Еп. Гр. Хомишин: Справа цєлібату	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питаннях літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксоляна (повість)	12.00
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католич. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплер: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Русі	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
Осип Назарук: Венеція	3.—

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одиошпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродівських
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в праю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с
Конт. П.П. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Примас Польщі про небезпеку комунізму.

В Бидгощі відбувся величавий католицький зїзд під кличем: „Христос Цар в родині“. В зїзді взяло участь понад 50.000 вірних. Підчас зїзду кардинал Гльонд, Примас Польщі, виголосив промову про небезпеку комунізму. Тому кільканацять літ Європа здержала напір комунізму. Тепер він атакує Європу в іншій формі. Здобуває Францію,

здобуває Еспанію і хоче вдертися до нас. Він приходить тепер не зі Сходу, але з інших країв і втискається до нас вікнами, бо не міг дістатися дверми. Комунізм знищив родину. Тільки католицизм боронив родину, боронив її святість, коли вже ніхто її не боронив. Католики і тепер видержать напір комунізму.

Селянські заворушення у Комарнянщині. — 7 осіб убитих, 3 ранені.

ПАТ звідомляє: В Острові коло Комарна, пов. Рудки, працювали у дворі сезонні робітники з інших повітів. Місцеві селяни домагалися, щоб згаданих робітників звільнили, і не допускали їх

до праці. Роботи перервано. Доходило до постійних бійок. Інтервеніював відділ поліції. Юрба заатакувала його. Поліція ужила зброї. Вбито сім осіб і три ранено.

Моряки бунтуються проти большевиків.

„Пролетарська Правда“ з 8. 6. с. р. пише, що в Цюрупинську моряки напали на авто морської комісії. В тій авті їхали комісар Братков і його секретар Маєров. Моряки Браткова вбили, а Маєрова тяжко потурбували. Міліція арештувала 5 моряків. Вони призналися, що напад підготувала якась тайна організація. Браткова вбили тому, що він будучи головою „Чека“ в Севастополі

приказав розстріляти кількесот моряків і сам власноручно розстріляв секретаря „Севастопольської Української Громади“ М. Михайлика. Михайлик 1918 р. зорганізував відділ українських моряків і з ними опанував два міноносці, що були під совітською владою. — Моряки були колись найвірнішою підпорою большевицької влади. Тепер вони приходять до розуму. („Нове Село“).

„Легіоновий табір“.

„Прагер Прессе“ пише в кореспонденції з Варшави, що полк. Коц працює тепер над реорганізацією т. зв. „Легіонового табору“. Всіх мужів довіря і співробітників полк. Славєка позбавлено їх функцій, а провідні становища в тій таборі заняли люди ген. Сьміглого. Зреорганізовано також пресову служ-

бу. „Курер Поранни“ має дістати важні пропагандивні доручення. Властива „офензива в терені“ має початися найпізніше з початком вересня. Притім не виключене, що до того часу „легіоновий табір“ порозуміється з націоналістичною молоддю, невдоволеною з тактики ендеції та її провідників.

Німці приготуються до походу на Гданськ?

„Еко де Парі“ пише, що в околиці Кенігсбергу Німці сконцентрували кілька військових відділів, щоб використати плянований переворот націонал-со-

ціялістів у Гданську й захопити се місто в свої руки. В Женеві побоюються, щоб Німеччина не створила нового доконаного факту.

Вигуки і свисти підчас нарад Союзу Народів.

В Женеві почалися наради Союзу Народів у справі Абіссинії. Предсідником Союзу Народів вибрано бельгійського прем'єра Ван Зеланд. Він виголосив коротку промову. Потім відчитано лист графа Чіано, міністра заграничних справ

Італії. По відчитанні того листа зачав промовляти негус Гайле Селассіє. Італійські журналісти, що прислухувалися нарадам, намагалися свистами й вигуками перервати промову негуса. Їх усунуто з салі нарад.

Англія не віддасть німецьких колоній.

Консервативне об'єднання в Лондоні ухвалило низку резолюцій у справі колоніальних мандатів. Зміст тих резолюцій: Ні одного ярда Бритійської Імперії або мандатних територій під її опікою не вільно віддати Союзови Народів або якійнебудь державі. Англія переняла колонії на основі докладно означених зобов'язань супроти Союзу На-

родів. Вона виконала ті зобов'язання й тим самим стала посідачем тих колоній. Визначний консервативний діяч П. Крофт заявив, що хоч він все висловлюється за поглибленням приязні з Німеччиною, однак поручає прийняти резолюції в справі колоній. Притім Крофт навів слова Дж. Чемберлена: „Що посідаємо, держимо міцно.“

Полекші при спроваджуванню книжок з заграниці.

В травні с. р. введено утруднення при спроваджуванні книжок з заграниці. Тепер Міністерство Торговлі і Промислу видало дозвіл на привіз з заграниці книгарських артикулів: книжок, нот, карт і атласів, без обов'язку пред-

ложення дозволу на привіз. Міністерство вже вислало обіжник у тій справі до митних урядів. Вони будуть видавати пересилки задержані передтим й нові без предложення дозволу на привіз. — Се вратувало книгарні від банкруцтва.

Тяжкі наслідки граду в Станиславщині.

Над Станиславівським воєвідством в останніх днях перейшли градові бурі з перунами. Вони спричинили величезні шкоди в засівах. Бурі над повітами рогатинським і товмацьким знищили цілковито збіжжя на просторі коло 4.000 моргів. В деяких місцевостях товмаць-

кого повіту падав град небувалої величини. У Вербівцях, пов. Городенка, перун ударив у громаду людей, що працювали на полі. Одна особа погинула. Кілька осіб ранених і попарених. В калуськім повіті перун убив три особи. Град знищив засіви в трох селах.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, машинні, дегольні, будинки провізоричні до часового вжитку, будинки, в яких містяться театральна сцеля (кіно), якщо дотична сцеля займає бодай половину будинку (нпр. салі „Народних Домів“, читальня „Просвіти“) є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кожний Українець мусить обезпечити на повну вартість у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.
ч. тел. 205—47.

DR VARGA LASZLO S. J.

БОЛЬШЕВИКИ

Їх нова тактика.

Недавно наспіла до нас з червоного Кремлю вістка, що Рада Нар. Комісарів силою нового закону передала селянам — землю. Коли та вістка правдива, то можемо вже сьогодні сказати, що комунізм як господарсько-економічна система збанкрутував, а як теоретична наука не має основ у практичному житті. Та сам большевизм — хоч провалився як економічна система й теоретична наука, то всеж таки зумів у політиці здобути перемогу й так виратував себе і „здобутки революції“ від цілковитої катастрофи. І коли події підуть далше тим самим шляхом, то вже незабаром ясно й виразно побачимо, що ціла Марксова теорія була тільки пропагандивним чинником в руках червоних володарів. Вони користувалися нею аж доки не досягнули своєї цілі — а тепер викидають її там, де викидається старі предмети. Викидають її, бо сьогодні вона їм вже не потрібна. Сьогодні при кермі державного корабля стоїть вже каста „робітників“, що може собі й своїм партійникам промостити вигідний шлях до найвищої кар'єри. Як колись французький горожанин шляхом революції видержав владу королям і сам — але вже як президент держави — засів на їх престолі, таксамо сьогодні й большевик знищив давніх володарів, засів у Кремлі й все-ло бавиться у царських парках і літвищах. А тепер ще тільки лишається йому закріпити цей вигідний для нього стан і помалу змінити революційну систему.

Для нас найважливіше це, що большевики змінили свій спосіб праці. Дотепер вони дуже сильно дбали про це, щоб їх партія і вдома й заграницею як найвірніше зберігала теорію та приписи Маркса й Леніна. І тому большевики не тільки, що не хотіли розширити своїх партійних рамців, але навпаки, при кожній нагоді старалися їх звужити. В тій цілі вони не тільки завели остру контролю членів своєї партії, але через часті чистки, немов через густе сито, пересівали всіх підозрілих і невірних. Передовсім вважали на чистоту большевицької догматики, бо в ній бачили головну підставу своєї перемоги. Не терпіли у своїх кругах нікого, хто або в

теорії або в практиці відхилився від їх програми. Заложили пробоеві відділи й виховували фахових революціонерів, що завсіди були готові на приказ партії виконати й найтяжші роботи. Дилетантів ненавиділи таксамо як і соціалістів.

Таке було аж донедавна. Та скоро більшовики побачили, що тим способом не викличуть світової революції. Тому зачали переводити у себе деякі зміни.

Щож отворило більшовикам очі? — Відповідь легка: більшовики з одної сторони побачили велику перемогу націоналістичних партій над соціалістами; а з другої сторони вони тепер вже виразно бачать, що в усіх інших країях (прим. у Франції) вони дотеперішньою своєю методою ніколи не зможуть прихилити до себе опінії більшості горожан. І тому зачали змінити способи свого ділання. Отже заключили союз з соціалістами, котрих ще так недавно називали еретиками і зрадниками марксизму. „Миролюбіє“ більшовиків посулося так далеко, що вони спробували подати „дружню руку“ навіть клерикальним товариствам! А цей утиск більшовицької руки був такий „щиросердечний“, що аж сам Святіший Отець був приневолений перестерегти церкви й світські товариства перед великою й загрозою небезпекою.

Новий маневр Москви дуже нагадує клич відомого австрійського соціаліста Оттона Бавера. Він говорив: Соціалістична партія у своїй світовій акції повинна бути така уступлива й лагідна, якими були давні ліберали. Нагадку давніх лібералів християнські робітники тим скорше покинуть свою віру чим менше будеться їх за ту віру переслідувати. Не треба їх взагалі переслідувати. Треба тільки стремити до зміни суспільного й господарського ладу і всіма силами треба стремити до розширення пролетарської культури. А коли це станеться, тоді релігія сама щезне з лиця землі.

І цей шлях вибрали собі тепер більшовики. Бо прийшли до погляду, що коли у своїй акції покинуть насильство і лагідно будуть ширити свої ідеї, тоді зєднають собі не тільки робітників, але й урядників, міщан, ба навіть богачів. Бо тоді люди думатимуть, що більшовизм це не дикунство й утопія, але „нова й поступова державна форма“, що їй дається перевести в життя.

Річ ясна, що цей сьогоднішній, підлесний комунізм багато небезпечніший, ніж той давній жорстокий і брутальний. Він небезпечніший і тим, що нове покоління в Світах за останніх 15 літ виховалося вже на більшовицькій ідеології. Молоде більшовицьке покоління так легко своєї ідеї не зречеться — воно тільки приміниться до нових вимог життя і під новими кличами стремитиме до суспільного перевороту у світі.

О, який слабкий і невірблений, — проти нового більшовицького фронту, — висунули ми фронт не тільки добрих і свідомих синів батьківщини, але навіть католиків згуртованих у рядах Католицької Акції! Яке все те слабке й непевне!...

Більшовики, щоб удержатися при владі й щоби здобути нові терени для свого панування, рішилися завести у себе різні зміни. Тепер говоритимуть вони широким масам цілого світа, що вони готові у своєму державному ладі завести всякі зміни, щоб тільки поліпшити долю людства. І можна сподіватися, що багато людей зловлять на цю золоту вудку.

А ми католики що робимо?! Ми бачимо, що сучасний суспільний лад має немалі недомогання. В енцикліці „Квадрагезімо анно“ Св. Отець показав нам, як треба ті недомогання поправляти. Та ми боїмося зміни більше, ніж смертель-

Який факх вибрати

Актуальні справи молоді.

Духовний стан. Реферував о. Дурбак. Загал нашої суспільности думає про духовний стан передвоєнними категоріями. Перед війною священикам поводилося добре під оглядом матеріальним. Теології були добрими кандидатами до женячки, священиками опікувався уряд, їм добре велося. Священничий стан був „щасливою пристанню“. Через те в священство входили нераз невідповідні елементи. Були й такі, що при вступі на теологію руководилися низькими матеріальними мотивами. Розуміється, Церква не мала хісна з таких священиків. Нині є вже інакше. Матеріальний стан священиків лихий. Що правда, не було досі випадку, щоб священик вмер з голоду, та багато священиків живе в злиднях. І тільки почуття відповідальности дає їм силу перетримувати злидні. Вага духовного стану для народу дуже велика. Нині священик се властиво наш одинокий й незалежний інтелігент на селі.

Який повинен бути священик? Передовсім побожний, ідеаліст, готовий на жертви, працюючий, бесідник, співучий, антиалкоголік, охочий до суспільної праці. Священик повинен бути обзнакомлений з усіми ділянками суспільного життя. Отже як бачимо, священиком не кождий може бути. До священика кладеться тепер великі вимоги.

Умовини прийняття на теологію. Нині на теології переповнення. Приписах на теологію вимагають: доброго матурального свідоцтва, здоров'я (довгі літа побуту в семинарських мурах, виконання тяжких священничих обов'язків, пости, проповідництво, спів, часто на вітрі), бездоганного під оглядом моральним попереднього життя й найважливіше: покликання. Не вільно йти на теологію з матеріальних мотивів. Се нечесно. Такий чоловік се гандляр святих річей. Він не принесе користі ні Церкві ні народові. І сам буде все життя нещасливий. По чім пізнати покликання? По привязанні до Христа, до обряду, до священничого стану. Священик мусить мати почуття спільности з народом. Він мусить жити серед пастви. Відлюдок не буде добрим священиком.

Студії. По скінченні середніх шкіл теологія. Характер студій радше сухий, спекулятивний. Студії тривають: у Станиславові 4 роки, в Перемишлі 5, у Львові 6, в Римі 7, в Інсбруку й Мінхені по 5. Кошти студій з удержанням у Станиславові й Перемишлі засадничо 40 зл. місячно. Богато студентів звільняють від оплат. У Львові удержання 50 зл. місячно й оплати 70 зл. річно.

Вигляди матеріальні, головню для жонатих, малі, та моральне вдоволення велике. Священик повинен віддатися всеціло на службу Церкві й народові. Нинішній час вимагає, щоб було якнайбільше нежонатих священиків. Справа введення celibату незабаром і в нас остаточно рішиться. В Станиславові й у Перемишлі celibат уже заведений. Назагал священиків у нас досить. Та коли будучність отворить можливості праці на Волині й на Сх. Україні, то наших священиків буде замало.

ного гріха, ми католики вміємо аж до землі гнутися перед ворожим нам авторитетом, та ніяк не хочемо створити свого католицького авторитету й піти за його проводом.

Більшовики бачать нужду мільонів і хваляться, що тільки вони тій нужді зарадять. Тим тягнуть вони до себе маси неосвічених. А ми боїмося після вказівок Риму завести зміни в суспільному житті, — боїмося того й тому відвертається від нас царство Боже.

З мадярського подав

Діонізія Югас ЧСВВ.

Перша стрілецька могила в Канаді

В Вінніперу на українським католицьким цвинтарі бувші стрільці Української Галицької Армії висипали стрілецьку могилу. Вона висока на 12 стіп. На ній високий дубовий хрест з терновим вінцем і таблиця. На тлі цвинтарного краєвиду могила виглядає дуже гарно. На Зелені Свята с. р. відбулося торжественне посвячення тої першої стрілецької могили за океаном. Посвячення довершили чотири священики: о. ігумен Кам'янецький, о. др Кушнір, о. Божик і о. Головка. В тім торжестві взяло участь понад 3.000 Українців. О. др Кушнір виголосив гарну промову про значіння культу героїв. Потім промовляв п. І. Чайка, б. сотник УГА. По промовах відбулася панахида за душі поляглих борців за волю України. В часі панахиди співав хор під управою п. Мороза.

Не боятися за долю Франції

Тижневик „Народ і Панство“ так очеркує внутрішнє положення Франції: Нема дотепер у Франції нового Муссолінія, Гітлера, чи прямо... Сталіна. Не представляє авторитету тої категорії ні особисто „камарад Леон“... Блюм, ані цілий збір міністрів, ані також ніхто інший, — хіба Жуо, бо Жуо на правду „фе фірп“ (фігура)... вожда зорганізованих робітників. На трибунах викрикують якісь кандидати на Дантонів, у клубових льокалях видають накази якісь бліді кандидати на Робеспієрів, та далеко ще до... Бонапарта, а хочби до „організатора побіди“ Лазаря Карнота. Те саме було тоді по збуренні Бастилії. Зате історію Франції роблять нині, як тоді, народні маси, маси ентузіастичні й активні, маси „патріотес“. І се власне рішає про силу Франції революційної, ту силу, що тоді остаточно поправила французькі війська на полях побідних битв під проводом генералів відшукуваних у бою... І тому завчасно говорити про слабкість Франції, про її занархизування й руїну. У Франції тепер знов роблять історію народні маси. Ті маси нераз доказали, що вони не злі будівничі не лише нових устроїв і державних форм, але й державної могутності. І того нераз можемо позаздрити французькій суспільності. — Чи не за оптимістично?...

„Протигітлерівська Олімпіада“

„Напшуд“ в ч. 206 пише, що в Барцельоні в Еспанії відбудеться перед олімпіадою в Берліні „Олімпіада опозиційна, протигітлерівська“. Ціль тої олімпіади демонстраційна. Одинока умова участі в олімпіаді се „щирий спортивний дух і рівно щира воля боротьби з фашизмом“. Участь у тій олімпіаді зголосили між ін. Палестина й ССРСР. В берлінській олімпіаді більшовики не беруть участі. — „Товариші“ також спорт використовують для політичних цілей.

„Чорний Легіон“ в Америці

Дирекція поліції американського степу Мичиген оповістила комунікат про викриття тайної організації званої „Чорним Легіоном“. Організація та взорується на давнім „Ку - Клюкс - Кляні“ і приймає тільки членів тої організації. Члени роблять тайно військові вправи і носять зброю. Організація стремить до витворення національного американського типу. Виступає проти Жидів, комуністів, Муринів і католиків. В рядах „Чорного Легіону“ обов'язують пуританські приписи. Проступки карають дуже строго, навіть смертю. За три роки видано і виконано 50 засудів смерті. Члени каптурового трибуналу мають підчас засідання чорні плащі з каптуром. Каптур закриває лице. На висоті очей є дві дірки в каптурі. „Чорний Легіон“ поширений в степах: Мичиген, Кентаки, Міссісіпі і Теннесі. В Мичигені має він 135.000 членів.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Совітський „Kulturkampf“

В 102 ч. „Газети Польської“ появилася стаття п. з. „Совітський „Культуркампф“ пера п. Отмара, видаленого недавно з ССР. Подаємо її в перекладі:

На тему відношення совітського режиму до релігії панують в Польщі найрізноманітніші й найбільше з собою посварені опінії... Вони вагаються від очеркнення положення віруючих людей в ССР як мучеництва, а самого краю як „царства Антихриста“ — аж до признавання рації совітській тезі, немовби в сучасній Росії панувала „загарантована конституцією свобода совісти“ і немовби „не було ніяких релігійних переслідувань“.

Сим разом правда не лежить традиційно посередині. На реальних і наочно огляданих прикладах з совітської дійсності можна ствердити неодностайне відношення совітської держави до релігії, подиктоване передовсім опортунізмом супроти тих чи інших політичних вигод бажучої хвилі.

Коли йде про територію Совітського Союзу, то непримирима екстермінаційна політика вдержалася без найменшого ослаблення і без ніякої еволюції тільки в відношенні до католицизму. Передовсім як до цілковитої, не лише філософської, але й політичної антитези так комунізму, большевизму як совітизму. Ті три поняття уживають у нас як синоніми, та їх треба докладно розрізняти. Католицизм як релігійна й філософська система становить доктрину крайню ворожу марксистському матеріалізму, що є догматикою комунізму. Християнський ідеал братерства й любови ближнього не дається погодити з большевицькою боротьбою клас. Врешті католицизм як „еклезія діланс“ напевно не мігби пристати на мирне співжиття з совітизмом (совітською державністю) навіть, коли — проти логічних передбачень — заступавалось колисьбудь предположення „завіщення зброї“ з совітської сторони.

Отже коли не можна цілковито виключити поступенної еволюції до мирного співжиття (в дусі французького „ляїцизму“) між совітським режимом і православ'ям, а ще скорше між режимом і різними протестантськими сектами позбавленими церковної ієрархії — остільки сяке-такє урегулювання відносин між двома світами, що взаємно себе виключають і кождий з них має в своїм заложенні стремління до загальности й організації сперту на глибоко передуманій дисципліні — видається річю мабуть нездійсненною. Навіть при найбільшій та обосторонній тактичній гнучкості. Бо се вже вимагало б навіть не максимальних компромісів, але просто капітуляції одної зі сторін. Отже боротьба мусить вестися аж до остаточної й рішучої перемоги...

Відношення до католицизму було б без сумніву так само непримириме, коли той чинник не входив би в гру — що обширно обстоював я вище — та претекст поборювання священників і церковних організацій, як „авангарду польського фашизму“ для совітської влади занадто догідний з оглядів чисто політичних, щоб мали виречися його. Особливо в хвилі, коли з усім цинізмом борониться „по лінії комінтерну“ німецьких католиків...

Тому положення Церкви в ССР не виходить зі стадії катакомбового мучеництва й ніякої еволюції під тим оглядом не лише нема, але й не повинно її сподіватися.

Відношення до інших віросповідань підлягає менш-більш від 1933 р. постійній поправі, з виїмком лютеранізму. Лютеранізм з релігії, як на Світі, просто упривілеєної в добі „раппальської“ приязни кілька місяців по обнятті влади канцлером Гітлером став енергійно поборюваним „авангардом німецького фашизму“.

Зате зглядну свободу мають різні американські секти як методисти, анабаптисти, а головню „дослідники св. Письма“, котрі здобули навіть досить поважні впливи серед населення, головню в Західній Сибірі. Там вони мають свій головний осідок. На сходинах сектарів в Омську ходять навіть совітські студенти, на велике обурення „Комсомольської Правди“. Вона висловлює побоювання, що молодь затроєна клячем „любви ближнього“ не буде мати ненависти до „класового ворога“...

Явище для російського терену досить дивне се упадок православного сектантства, а головню найбільше звироднілих його відмін як секти „скопців“, „хлістів“ і т. п. З сектантських осередків того типу остала ще осада Черкізово під Москвою — оселя „скопців“ — та кільканацять сіл „духоборів“, „молоканів“ і „суботників“, виселених на Кавказ ще за часів Катерини II. Ті секти тепер властиво на вимертві.

Коли йде про давню російську державну релігію — православ'я, то започаткована в добі непу спроба створення просовітської „живої церкви“ засадничо не повелася. По кількох роках вона підпала переслідуванням нарівні з відлямом Церкви, котрий ухилився від морального „конкордату“. Однак від двох років, рівночасно з маневрами керівників ре-

жіму на тлі „совітського патріотизму“, відношення до православ'я в практиці совітського життя значно злагідніло. Вже підчас православних релігійних відправ минулого року бачилося в московських церквах дуже багато вірних зпоміж робітничого елементу й молоді, і навіть умундурованих військових, коли в минулих роках переважали люди старші й особи „пролетарського“ походження.

Почавши від року 1932 ані разу й не був свідком якихнебудь ексцесів на тлі щорічно в святничні часи повторюваної протирелігійної кампанії. Та боротьба вже віддавна прибрала характер, щоправда острого, „культуркампфу“. Ведуть її за посередництвом школи, партійних і професійних організацій, врешті псевдонауковою пропагандою. Замикають надмірно оподатковані святині за „злочинний саботаж податків“, ув'язнюють духовних осіб за „контрреволюційну діяльність“, або вивозять їх на заслання як „лішенців“ позбавлених права побути в даній місцевості. Та коли йде про православ'я, то натуга того рода адміністративно-судових практик в останнім часі виразно ослабла. Моральна підготовка до війни, котрої Сов. Союз постійно боїться, полягає так само на певній толеранції супроти релігії, що її визнає більшість російського народу, зрештою привязаного до тої релігії багато менше, ніж можнаб того сподіватися знаючи передреволюційну Росію.

Французька преса про міжнародне положення

Французькі часописи присвячують багато місця оглядові міжнародного положення. Вони підкреслюють невизначність, неясність і розгубленість теперішнього міжнародного положення.

„Фігаро“ пише м. ін.: Що характеризує теперішнє міжнародне положення? Передовсім розгубленість. Ми не знаємо, де ми. Ми згубили нитку подій. Змішання абіснської справи з надренською, хитання, противенства — все те втопило міжнародні питання в свого рода болоті, де вже нічого не розбереш. Система Союзу Народів збанкрутувала. Та

Та толеранція може в разі потреби збільшитися ще більше. Доказом того хочби ідеальне відношення совітських властей до монофізитської вірменсько-григоріанської Церкви на Кавказі, подиктоване політичним опортунізмом, бо Вірмени становлять понад 70 від. функціонерів ГПУ в Закавказькій республіці. Так само за весь час мого побуту в ССР не дійшли до мене ніякі вісті про якінебудь переслідування жидівської релігії. Мимо того що відношення правлячої доктрини і влади засадничо вороже також до мозаїзму, то Жидам щорічно дозволяли спроваджувати з заграниччя святничні артикули, навіть в добі найостріших імпортових обмежень. Зрештою кілька разів я чув про ув'язнення рабів майже виключно під закидом роблення спекуляцій, особливо валютних...

Врешті, в останнім часі, зачали толерувати лямазм в Буряцько-Монгольській республіці, з огляду на положення на Далекому Сході. А в р. 1931 перший совітський посол в новооснованих арабських державах Тюркмені перед обняттям урядування виконав обрядову прощу до Мекки. Тим як Татарин з походження зєднав собі арабських володарів і переконав їх, що вісті про переслідування ісламу в ССР се „антисовітська каломнія“, коли совітський достойник може бути практикуючим мусульманином.

Се все однак опортуністичні маневри. Вони будуть перечеркнені одним потягненням пера або телефонічним обіжником з хвилею, коли мине потреба.

Комунізм, большевизм чи совітизм не дадуться погодити з ніякою релігією, мимо того, що вони не в силі заступити її нічим.

Чому Англія годиться з Італією

Англіське правительство рішило скасувати санкції проти Італії. Се викликало велике здивування в цілм світі, бо досі Англія виступала дуже остро проти Італії. Про причину того рішення англійського правительства пише „Курер Польскі“ м. ін. ось що:

Англісько-італійське порозуміння буде окуплене поважною позичкою Англії для Італії. Італійці віддаються за ту позичку політичними концесіями в Африці й таким зорганізуванням там політичного статусу, щоб в

нічим не порушити британських інтересів.

Для Великої Британії в Європі є тільки одно важне питання, є тільки одна небезпека і є тільки одна держава, що її Англія бере під увагу як есентаульного потенціального ворога В. Британії. Те питання, та небезпека, той потенціальний ворог се Німеччина, Німеччина і ще раз тільки Німеччина. Якби не страх перед Німеччиною, Англія ніколи не рішилася б на того рода зліквідування конфлікту з Італією, що її так упокорює.

Большевики обвинувачують Японію

„Ізвестія“ закидають японським військовим кругам, що вони не допускають до порозуміння між ССР і Японією. Щодо переходів совітських військових відділів через манджурську границю, „Ізвестія“ пояснюють, що се діється на просьбу самих Японців. Японські вояки переходять на совітську сторону. Большевицька границя сторожа стріляє до них і декого вбиває. Тоді Японці звертаються до большевиків з проською видати трупи японських вояків. Совітські відділи, пишуть „Ізвестія“, переходять на манджурську сторону, щоб виконати просьбу Японців і передати трупи японських вояків.

Щоб розслідувати причини пограничних конфліктів, ССР і Японія визначили до того

окрему комісію. Однак комісія не може дійти до нічого путнього. „Ізвестія“ твердять, що сему винні Японці. Вони домагаються, щоб з обох сторін совітсько-манджурської границі створити демілітаризовану полосу 50 км. ширину. На ті домагання „Ізвестія“ відповідають: „Совітський Союз вибудував на своїй границі оборонну лінію і панове японські військові прекрасно знають, що її трудно здобути. Тому вони предкладають нам, щоб ми ту оборонну лінію знищили. За тою лінією є залізничний шлях. Він в багатьох місцях віддалений від границі не більш як 50 км. Розуміється, ті панове ні на одну хвилину не припускають, що в Москві знайдеться чоловік, котрий згодився б на їх пропозицію.“

Загида турецьких народів в ССР

В турецьких часописах, що виходить в Японії п. н. „Новий Японський Кореспондент“, в ч. 37 поміщено статтю про положення турецьких народів в ССР. Їх є около 30 мільонів душ. Вони живуть на Кавказі, в Азербейджані, на Кримі, між Каспійським морем і Уралом та в Туркестані. Большевики виселили з тих теренів коло 400.000 осіб. З того до Схід. Сибіру 30.000 з жінками й дітьми, 80.000 в район Іркутська, 120.000 в околицю Томська, 100.000 в район Насіми, 10.000 на Соловецькі острови, 40.000 до округу Дувам в Башкірському краю. В околицях, де перше мешкали Турки, тепер є багато сіл без одного мешканця. Положення засланців страшене. Мешкають в норах або в будах ліплених з глини. Вже до світа гонять їх до праці, не виключаючи

жінок і дітей. Праця дуже тяжка й робиться її без перерви, отже є багато slučajів омління при праці. Випадки смерті масові. Померших хоронять у спільних ямах. Також примінують шикани релігійного характеру. Примушують магометан пити алкоголь, їсти свинське м'ясо і т. п. Мечети замінюють на забавові льокалі й ресторани. Ті народи ненавидять головню Жидів, бо найчастіше вони, що переводять виселювання, й командантами таборів засланців є Жида. Турки організують опір проти большевиків. Творяться партизанські відділи з 40 до 60 людей. Вони нападають на большевицькі відділи і ведуть повстанчу акцію проти ССР де тільки можуть. (Зовсім подібно поступають московські большевики також з Українцями).

ОСИП НАЗРУК

А лисиці брешуть на щити червоні...

ВЗАЄМИНИ МІЖ ВЕЛИКОЮ УКРАЇНОЮ І ГАЛИЧИНОЮ.

ТРАКТАТ ПРО ТАЙНУ ХАОСУ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИМ ЖІНКАМ І ВІЙСЬКОВИМ.

5) Оден з наших читачів перечитавши мою попередню статтю п. з. „Смагу з пламенного рога“, прийшов до мене і сказав, що слідує: Ціла стаття зовсім слушна. Та при кінці є одна неясність, а саме те, що написано там про неорганічне й органічне зєдинення Галичини з Волиню. Я хотівби, щоб пропаганду вашого органічного зєдинювання Галичини з Волиню можна було розуміти так: Коли менше більше дозрілу націю можна порівняти з вином, яке вже надається до пиття, то таку націю з нашого загального українського етнографічного матеріалу маємо вже в Галичині. А на Волині, хоч її населення расово дуже й подібне й близьке Галичанам, ще такої нації нема. Кажучи образно, волинського ферменту, з якого може бути навіть дуже гарне вино, ще не можна механічно мішати з галицьким вже вистоялим вином. Тимбільше не можна механічно мішати ні тепер ні в далекій ще будучності великої маси загально-українського ферменту з галицьким вже вистоялим вином, бо тоді не буде з того всего ніякого вина, тільки неможливий до ужитку злив. Булоб можна зробити тільки напак. То значить, якби велика маса загально-українського ферменту була сьогодні така дозріла під національним оглядом як дозріло вже розмірно мале галицьке плем'я, а зате якби те мале галицьке плем'я було таке недозріле як велико-українська маса, тоді можнаб ту менше дозрілу скількість влити без великої шкоди в десять разів більшу масу вистоялого вина. Чи добре я вас зрозумів?

Менше більше добре, відповів я.

На тлі тої самої статті мав я ще розмову з одною з наших діяльних жінок. Вона сказала мені м. і, ось що: Я довгий час була горячою прихильницею пропаганди „за безоглядним злиттям всіх Українців“ — в одну велику національну масу. Та раз заграницею зустрілася я з визначними чужинцями. Розмова зійшла на Гітлера. Я обстоювала думку, що найбільшим ділом Гітлера вважаю те, що він в короткім часі всів довести до повалення всяких границь між поодинокими краями і племенами Німеччини. На таке безоглядне злиття Німців в одну велику націю — говорила я — не могла здобутися цісарська влада і мабуть не моглаб здобутися ніяка інша німецька влада крім Гітлерової. І головню тому я так високо ціню Гітлера. — Та на те відповіли мені, що се власне найбільший блуд між усіма реформами Гітлера. І почалася аргументація, яка дуже захитала в мені мої попередні погляди.¹⁾ Сьогодні я на шляху до їх цілковитої зміни. Розуміється, коли я з таким запалом говорила про безоглядне злиття всіх німецьких племен, то я мала перед очима як ідеал таке саме злиття щодо того вимішання населення зі всіх українських країв.

Тут побачив я в обличчі моєї інтер'юторки вже доволі виразний острах перед евентуальними наслідками того недавнього її ідеалу. Одначе жаж, який се може принести з собою, прочувають і розуміють у нас покищо тільки дуже нечисленні одиниці. А загальна нашої інтелігенції думає, що булоб

найбільшим добром те, що загрожує всім нам найбільшою катастрофою.

А третю цікаву розмову з приводу моїх дотеперішних великих статей мав я з молодим мабуть 16-літнім гімназістом, з природи дуже здібним і як на свій вік начитаним. Він дискутував зі мною близько півтора години на тему відносин між Галичиною і Великою Україною. Найзавзятіше обороняв він отсю свою тезу:

„В часі коли в Галичині не було вже ні тіни нашої державности, на Великій Україні вона всетаки мала свій звязок в Запорозькій Січі. І хочби та Січ була властиво гніздом грабіжників, що грабили не лише чужих, але і своїх, хочби її політика в справі Унії була хибна, — то все те повинні ми їй вибачити задля того одного факту, що в тій Січі був звязок нашої державности.“

Мені приємно було слухати тої патріотичної аргументації представника наймолодшого покоління, яке вже починає думати. Та розуміється, я не міг признати, що висше наведену тезу він оборонив правильно: бо „звязок своєї державности“ є в кожній масі, що сидить на якійсь землі, — та в тім власне річ, чи з того звязку повстає державність при сприяючих обставинах, чи не повстає, або повставши гасне. Причини того, що держава не повстає або повставши гасне, треба розбирати без ніякого „вибачення“, без ідеалізування блудів, — бо спільнота, в якій так роблять навіть провідні уми, очевидно ніколи не доросте до своєї державности.

Я мав вражіння, що мого молодого дискусанта здається найбільше непокоїло те, чи я тому не приписую Галичанам найбільших прикмет, що вони католики, а я редактор католицької газети. Отже припускаю, що таких побоювань може бути більше, тому в справі ваги галицької території вважаю вказаним навести думки одного з найздібніших російських і православних історичних письменників:

Карпатські гори в нѣкоторомъ отношеніи были въ свое время Славянскимъ Кавказомъ. Здѣсь съ незапамятныхъ временъ крѣпко держался корень всего Славянства; отсюда онъ отдѣлялъ стволы и вѣтви по всѣмъ направленіямъ. По крайней мѣрѣ въ древнѣйшихъ преданіяхъ Славянства о своемъ происхожденіи сѣверныя племена указываютъ обыкновенно на Югъ, южныя — на сѣверъ; и тѣ и другія, какъ на свое средоточіе, на прикарпатскую страну. Самое имя Карпатъ олатынено, изъ Славянскаго Горбъ-Гора. Для Славянства Карпатскія горы всегда были природною твердынею, крѣпкою и надежною опорою въ борьбѣ съ иноплемениками... Славянская жизнь, такимъ образомъ, особенно во времена великаго переселенія народовъ, много ли, мало ли, но двигалась вкругъ и по нашей равнинѣ, отъ Карпатъ Вислою и Одрою въ Балтійское

море, оттуда в Нѣманъ, въ Двину, въ Неву на Волховъ и Ильмень, а съ Ильменя въ Днѣпръ на Чорное море и къ тому же Карпатскому хребту.²⁾

Таке було колись значіння Галицької Землі і її населення. Наведений російський автор бачить причину того значіння виключно в географічній положенню Карпатської Землі та в її ріках. Одначе якби галицьке населення не мало в собі самім спеціальних цінностей, то очевидно ніщо не допомоглоб йому географічне положення його землі. Пречинь на земній кулі маємо багато гір, з котрих випливають ріки і плывуть на всі сторони, приміром в Європі Альпи, в Азії Гімалаї, в Північній Америці Скалісті Гори. Та чи населення тих гір відіграло таку роль як населення Галицької Землі?

А якіж могли бути причини, що виробили в тім населенні його розмірно більшу вагу? Означити се дуже трудно. Щодо сего факту можна робити тільки менше або більше правдоподібні припущення. Я припускаю, що розмірно більша вартість галицького населення полягала з давних-давен на недоступности тої землі: вона була почасти гориста, почасти дуже багниста й лісиста і через те мало урожайна. В таку малодоступну й мало багату землю чужі добувники запускаються рідко й нерадо. Тому раса в такій землі може спокійніше устійнюватися, ставати більше суцільна і тимсамим більше здібна до організації і проявів своєї сили назовні.³⁾

Відношення між Великою Україною й Галичиною обговорив я по скромним силам своїм у чотирох більших статтях п. з. „Про книгу голубину“, „Про поцілуї сатани“, „Смагу з пламенного рога кидаючи вправо — вліво“ й „А лисиці брешуть на щити червоні“. В тих статтях брав я під увагу тільки чинники територіяльні, етнічні та культурні і ні словом не зачепив я надзвичайно важної економічної справи всіх українських земель. А та економічна справа така важна, що вона тепер потрясає всім людством — і здається доведе до сильної зміни суспільного устрою, може вже й у недалекий будучині. Оглядови й оцінці тої економічної справи треба присвятити цикл окремих статей для схарактеризування самої тої справи і для отримання її з проблемою української нації взагалі. Справа та вимагає довгих студій і дуже уважного передумання зібраного матеріалу.⁴⁾

В згаданих чотирох статтях висказав я здебільшого мої погляди, докладно передискутовані в редакційних колегіях католицьких органів „Нова Зоря“ і „Правда“. Ті погляди в звязку є вже зрештою в повістевій формі в моїй історичній повісті „Князь Ярослав Осмомисл“, котру я писав приблизно літ тому 20: маю на думці головну місію Галичини — стати Прусією для Великої України. Ту ідею здійснив був хоч і на короткий час вперше галицький володар Ярослав Осмомисл. І за те його так величав найбільший поет нашої старої державности, автор „Слова о полку Ігоревім“.

До казочно гарних і сильних місць його поеми належать ті місця, в котрих

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було оспівувати „Скалу“, які завдання читалень „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2. I. поверх.

¹⁾ Та аргументація полягала на влучнім доказуванні, що 1) зде всяке здавлювання того, що природно виростало або виростає, 2) що добре плекання всяких ріжнородностей в народі, бо дає йому багатство форм (а монотонність се знищення), 3) що механічне мішання й насильство все мститься і т. д. Аргументація була така сильна, що мала на мене великий вплив. Тепер у ваших статтях про взаємини між В. Україною й Галичиною зустрічаю подібний погляд.

²⁾ Гл. Історія Русской Жизни съ древнѣйшихъ временъ Сочиненіе Івана Забѣліна. Часть первая. Москва 1876. Ст. 26, 27.

³⁾ Про те, як іде розмірно недавно, бо в XV ст., львівська земля покрита була великими лісами і багами, гляди дуже цікаву хоч невеличку працю Константина Івана Гладилевича п. з. „Zmiany krajobrazu w ziemi lwowskiej od połowy XV do początku XX wieku. Lwów 1931. Около р. 1450 ліси і багна займали ще 45.95% тої землі. На 100 км² припадало всего 5.41 осель. А що тут було лісів і мочар нпр. ще 5 століть раніше!...

⁴⁾ Сія справу хотівби я присвятити окремий цикл статей тому, бо та справа така важна, що може зовсім змінити (або й знищити) поодинокі народи, навіть дуже великі. Москва грає тепер велику гру, таку велику, що навіть подібної не знає дотеперішня історія людства. Та гра є в дійсності ідеологічна, але грають її на ґрунті суто економічнім.

він описує похід руської культурної сили проти степу під проводом Ігоря Святославича, зятя нашого галицького князя Ярослава Осмомисла.

„Русь поля (степи) загородила здовж червоними щитами... А лисиці брешуть на щити червоні“...

Похід Ігоря на Половців фінансував очевидно багатий галицький князь Ярослав Осмомисл, бо се була коштозна річ, а він був тоді найбагатший зі всіх князів українських. І наймогутніший і найбільш авторитетний. І тому власне по тім поході так сердечно відзивається до нього автор „Слова о полку Ігоревім“, щоб пімстив рани Ігореві, Святославового сина і заступився за всю землю нашу — від найбільш небезпечного тоді фронту її. Той фронт і до нині найбільше небезпечний щодо нашого нутра. І до нині, коли ми виступаємо до боротьби на тім фронті, — якже страшно брешуть усякі лисиці на червоні щити наші. То ми, Галичани, репрезентуємо найбільше тверді, кровю серця нашого покриті, охоронні щити всеї української культури і західної європейської культури взагалі, висуненої на схід. І тому на нас паде така ненависть всіх, що хочуть здавити і знищити нашу культуру і в погній для чужих культур обернути наш нарід. Одначе хоч та ненависть тяжко нам дається взнаки, то вона вбити нас не зможе, коли тільки ми самі не здаємо нашого традиційного духа і добровільно не піддаємося лисицям, що вже вкралися в поодинокі відділи наші. О, якже вони брешуть на щити червоні! Колиж ми задушимо в собі духа і самі знівечимо традиційну ідею нашу, тоді самі себе зробимо трупами. І тоді ті нікчемні лисиці розшарпають нас, хоч се в дійсності звівка слабонька і боязлива. Думаю, що до того легко можна не допустити, памятаючи слова великого мудрця: Не заприятнюватися з теперішністю, не робити собі ворога з минувшини і радитися будучини.

Я спробував се зробити в сих моїх статтях.

(Далі буде).

Дивоглядні розпорядки

Оден американський журнал оповіщує найбільш дивоглядні розпорядки властей. Ось деякі перлини його збірки: В Небрасці не вільно двом особам нараз вкладати пальці до посудини з водою, яку подають по обіді в цілі сполучання пальців. В Массачузетсі молода дівчина може тільки в церкві дістати дозвіл танцювати. В Кентаки магістрат оповістив, що „всяка худобина, яка вночі шляється по вулицях міста, мусить мати червону ліхтарку, причіплену до кінця хвоста.“ Та верх над всіми такими „законодавцями“ взяв таки наш брат-слов'янин, а саме петроградський обер-поліцеймейстер Трефлев. Він по свідоцтву А. М. Тургенева оповістив 1796 р. такий указ: „Об'явити всім домовласникам, щоб завчасу, а саме три дні наперед повідомляли поліцію, у кого вдома має бути пожежа.“

Присяга при чорних свічках

Недавно мешканець Луцька Ліхтенштайн пізвав до суду Я. Бромберга домагаючись заплати 3.000 доларів з титулу векслів. Бромберг твердив, що всю належитість сплатив. Одначе суд засудив його на сплату тих 3.000 дол. Бромберг вніс відклик. Апеляційний суд оголосив оригінальну постанову. Він приказав Бромбергові підперти свої твердження присягою в божниці при чорних свічках. А Ліхтенштайн мав зложити присягу в суді. І дійсно та церемонія в божниці відбулася. Суд увільнив Бромберга. Та Ліхтенштайн вніс відклик від того присуду. Тепер Найвищий Суд мусить посередно висказатися, чи присяга при чорних свічках в божниці має більшу доказову силу ніж присяга в суді.

Велике діло

Допис.

Як лиш оснувалося в Станиславові Товариство безжених священиків, багато людей було дуже цікавих, яку конкретну лінію діяльності вибере організація безжених духовенства. Була також обава, перед станом нестерпимістю, взаємним недовірям і ворожнечістю між цілістю духовенства станиславівської дієцезії.

На вислід праці товариства не прийшлося довго ждати. Йдучи в Станиславові вулицею Собіського, маєте по правому боці просторий город, а серед нього стоїть нині одноповерховий мурований будинок. Се Інститут ім. св. Йосафата, збудований обильними жертвами безжених духовенства станиславівської дієцезії. Тут мешкає гімназійна молодь, що ходить переважно до української гімназії. Будинок зачатий й викінчено в 1935 р. Довжина дому 32, ширина його около 16 м. Просторий город яринний і сусідні сади достарчають мешканцям дому все свіжого воздуха. Монотонну тишину, що тут панує, перерве інколи рев автомобілевої трубки з недалекої вулиці, або невишколений ще голос учня-дячка з недалекої дяківської бурси, що „витягає“ різні гласи. На помилену мелодію гласу розгніваний дяк - учитель впадає своїм басистим голосом, спроваджуючи заблудившого учня на властиву „путь гласову“. Се повторюється десятки разів. Гадаю, що якби таку „тверду“ лекцію дяка-чителя почув не один наш дячок з села, то певно переставби завидувати дякови скупенької нераз платні, знаючи „муштру“, яку дякови треба перейти, щоб на всіх гласах не помилитися.

У входовій брамі Інституту стрічає мене зичливо господар дому Впр. о. Микитюк, катехит укр. гімназії. Сходимо широкими сходами в підземелля дому. Довжезний коридор, просторий, дає можливість все оглянути. Північні кімнати служать до переховання будьто поживи, будьто опалових матеріалів. На особлившу увагу заслугоє маленький, мов на воду збаночок, електричний моторик, з Відня спроваджений. Він автоматично жене воду до великого залізного кітла, якщо там її забракне. Через відповідне тиснення воздуха летить вода заінсталюваними рурами, де її потребують: до кухні, до умивальні, до уступів і до купальні, де можна одержати студений і теплий туш і то в кожній порі дня. Всюди видко зразковий лад. Всі річі в порядку поскладані, а се все діється під оком і наглядом о. Настоятеля, що як колишній старшина-фронтовик військовий з часів війни, любить лад і порядок.

З півниць виходимо на коридор в партері. О. Господар показує в першій мірі каплицю в честь Покровителя заведення, Св. Свящ. Йосафата. В каплиці впадає в око гарний вітвар, прикрашений електричними свічками, що дуже ясно можуть освітити престіл. На стіні за вітварем висить образ св. Мученика; він величавий, живий і робить на глядача глибоке вражіння. Що днини о. Настоятель править тут Сл. Божу, на якій молодь співає побожні пісні. При кінці Сл. Божої спільна молитва за себе й за тих, що зі своєї великодушності й жертвенності зуміли стати будівничими такого важного й великого діла і то в скрутних часах нинішнього лихоліття. Безжених священики вибудували дім для молоді, бо виділи, що цей квіт народу пропадає нині в обіймах безвіря і страшного зіпсуття. Родичі гризлися, бо поза власною хатою не мали кому віддати дітей під опіку. Сю журу родичів розв'язали вповні безжених священики і зуміли створити для молоді виховне заведення, тепер під проводом о. Микитюка.

Дальше від каплиці рефектар, що лучиться з кухнею знаним в семінарах „бубном“. Кухня дуже простора. Її ведуть СС. Служebníці Пр. Д. М. Хоч роботи тут дуже багато, то робота в руках

монахинь прямо „кипить“. Всюди лад і чистота. Здорові і чисто приготовані страви, в обильній кількості подавані, отже молодь вповні вдоволена. Сам о. Настоятель, знаючи з практики, в який стан безздатності перетворив голод австрійську армію над Сочемо, точно пильнує, щоб молодь голоду не відчувала. Слідують далі мешкальні кімнати для монахинь і гостинна кімната для відвідувачів.

На поверсі самі мешкальні кімнати. Там мешкають о. Настоятель і всі учні. Кожда кімната ясна і здорова. Всюди чистота й порядок. Одежа висить на своїх місцях, книжки лежать по шафках. Всі пильно вчать і ніхто нікому не перешкаджає. Час від часу до кімнат загляне о. Настоятель, заохочуючи молодь до науки. В школі за вихованків у професорів ніхто не просить, бо того й не треба: всі совісно вчать і успішно переходять до вищих клас.

З великою приємністю побув я кілька милых хвилин в католицькому Інституті в Станиславові. Між всіми видко тут в домі щире співжиття, з братньою любов'ю і повагою. Мов родина любляться всі між собою і нема тут несмачних висупів, що ображувалиб саму інституцію. Сама інституція прямо епохального значіння. Вона дасть нашому народови кадри людей католицького світогляду. Се буде рівновага до знищеної душевно молоді, яка стала трупем відносно діл, що їх наложив на нас наша сумна історія. З таким фронтом противник боротися не в силі, бо мавби до діла з правдою, яка в сути річі не до переможення.

Товчок до сего великого діла звалив дати наш Архипастир, Преосв. Григорій Хомишин. Се його керма, се його важний і рішучий голос. Не один завзятий противник великого слова старенького Архипастиря нині акцентує все те, проти чого ще два роки тому боровся мов лев. Нині час поставив його перед довершеним фактом зла, що вийшло на яву, а що скривалося поза кулісами нашого життя. І тут бачить протиділення злу. Під проводом Високостойного Архипастиря виконали безжених священики в станиславівській дієцезії велике діло історичного значіння.

Жонатий священик.

Скаженина в Варшаві

Варшава жие тепер в страху перед скаженими псами. Вони в останніх днях покусали 28 осіб. Лікарі щеплять покусаних проти скажених. Одначе лучився трагічний випадок. Одна дівчина злегковажила раду лікарів і не піддалася щепленню. По кількох днях дістала атак шалу. Її перевезено до лічниці. Там вона померла серед страшних мук. Всіх бездомних псів вилловлюють.

Як змії опанували готель

До готелю „Альпін“ в Монреалі (Канада) спровадився якийсь подорожний з двома подовгастими кошками. В них було гаддя. Кошки взяв зі собою до кімнати. Коло півночі отворив їх, щоб, як звичайно, нагодувати своїх їдовитих зміїв. А було їх 12 в обох кошках. Одна гадина чимсь подражнена скочила і вкусила свого господаря в руку. Він зі страху забув замкнути кошки, вибіг на коридор і кричав о поміч. Прибігла служба, заалармовано поліцію. Прикликали ратункове поготівля. Воно забрало раненого до лічниці. Там йому ампутовано руку. Змії тимчасом розбрилися по готелі. Розіспані гості повтікали тільки в нічній білизні. Ніхто не знав, як порадити собі зі зміями. Одні радили загазувати готель трійливим газом, інші радили водою заливати коридорі. Аж адміністратор готелю вправ на помисл і закликав індійську заклиначку зміїв з недалекої кабарету. Вона за добу заплату прийшла озброєна тільки флетом. Змії зваблені звуками флету вповзли спокійно назад до кошок.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ВЕЛИКЕ ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІАН

о. Роман Лукань, ЧСВВ. **Спис книжок** Видавництва ЧСВВ в Жовкві. Жовква 1936. Наклад і друкарня В-ва ЧСВВ в Жовкві. Ст. 36, форм. 15.2 × 23.1 см.

Зміст цього каталогу такий: Завваги для тих, що замовляють книжки. I. Біблія й св. Писання, богослов'є, катехизм. II. Аскетичні й релігійно-виховні книжки. III. Життєписи ГНІХ, Преч. Діви Марії й Святих, і спогади. IV. Історичні видання. V. Проповіді. VI. Богослужбові книжки. VII. Молитовники. VIII. Набоженства й церковні пісні. IX. Оповідання, повісті й поезії. X. Сценічні видання. XI. Журнали й часописи. XII. Календарі. XIII. Грамоти, парохіяльні та інші друки. XIV. Вервиці, відзнаки, медалі та образки. XV. Видання Марійського Т-ва Молоді у Львові. Зміст.

Це перший великий список книжок (каталог), які тепер має на складі Видавництво ЧСВВ в Жовкві. Значить, список не подає всіх книжок і видань Видавництва ЧСВВ, які досі взагалі появилися, лише ті, що їх ще сьогодні можна набути. Вперше мабуть в цій каталогі розкрито прізвища багатьох авторів і співробітників Видавництва. Коли до того додати, що о. Лукань подав у каталогі ще й число сторінок і форми книжок, подекуди змісти (прим. „Записок ЧСВВ“), рецензії й навіть джерела рецензій, то треба признати, що скромний купецький каталог набув вартості бібліографічного провідника.

Всіх позицій є в каталозі 496 (для порівняння: каталог ОО. Єзуїтів з січня 1936 має 584 позиції); з того 27 чужих видань. До чужих треба теж властиво зачислити видання Марійського Т-ва Молоді, числом 18. Коли відняти ще від того різні грамоти, друки (метрики й под.), відзнаки й под., числом 45, то дістанемо в висліді (496 — 90) число 406 книжкових видань ОО. Василіян, які ще можна набути.¹⁾ Розкинувши ті видання на відповідні відділи, дістанемо такі числа: 1) Видань про біблію й св. Писання 14 чисел; 2) Богословсько-наукові 5; 3) Катехизми 4 (в 6 томах); 4) Аскетичні й реліг.-виховні (популярне богослов'є) 76; 5) Життєписи ГНІХ, Пр. Діви й Святих 15; 6) В-ня з ділянки історичних наук 11 (в 12 томах); 7) Проповіді 12; 8) Богослужбові книжки 24; 9) Молитовники 8; 10) Набоженства 45; 11) Церк. пісні 7; 12) Белетристика 13; 13) Драматичні видання 11; 14) „Записки ЧСВВ“ 6; 15) „Бібліотека Записок ЧСВВ“ 35; 16) „Місіонар“ 37; 17) Календарі 37; 18) Грамоти, друки й под. 22; 19) Вервиці, відзнаки, медалі 8; 20) Вид. Марійського Т-ва Молоді — книжки 59; 21) — теж — журнали 15; 22) — теж — друки й інше 3.

З чисельного порівняння тих позицій бачимо, що найбільше видано релігійно-популярних книжок, переважно з ділянки популярної аскетичної, 76 видань. Дуже поважно представляється ділянка науки, „Записки ЧСВВ“ й „Біб-

ліотека Записок ЧСВВ“, обі, як відомо, твір муравлиної праці о. д-ра Йосафата Скрутня ЧСВВ. Добре заступлені ділянки популярних книжок до молитви й набоженств. Є поважні проби літургічних видавництв; шкода лише, що їх розмірно мало й до того бракує популярної літератури на літургічні теми. Подібно більше уваги треба присвятити ділянці релігійної музики й співу. Обі ті ділянки, літургічна й музична, досі в нас переважно в православствуючих руках; отже треба раз зломити той монополі. Нововведена „Бібліотека Релігійної Драми“ за редакцією о. Й. Камінського ЧСВВ безперечно коначна річ для нашого народу й численних театральних аматорських кружків; добре було б у ній звернути більше уваги на чистоту мови й дати підручники про режисерію, характеристику й под. Слабо була дотепер заступлена ділянка белетристики (всього 13 книжечок). Досі видані книжки з цієї ділянки мають малу літературну вартість, негарну мову й незаметний зверхній вигляд. Зачуваємо, що ту ділянку Видавництво в найкоротшій часі помітно розбудує з огляду на велике значіння белетристики в формуванні психіки сучасної людини. Як новість появився в тій ділянці переклад повісті (про большевицьку революцію в Німеччині) відомого німецького католицького автора, Фелікса Набора п. н. „Німецька кузня“. — Як видно з поважного числа видавничих серій Видавництва ЧСВВ зміряє мабуть до того, щоби перетворитися на майже універсальне видавництво, стати „всім для всіх“ в ділянці релігійних видань.

Автор каталогу розв'язав врешті один з непотрібних „комплексів“ дотеперішньої традиції В-цтва: не подавати авторів. Чи ця традиція вийшла зі скромності і покорі, чи з інших причин, не беруся розгадувати. Факт, що досі багато василіянських книжок, навіть перекладів, не мало на заголовній сторінці ні автора, ні перекладчика. Часом подавали хибно назвище (прим. Англія Wiseman-Ввайзмен як „Віземан“). Нераз була до того промовчання розумна рація, як от промовчання авторства Захер-Мазоха, відомого збоченця, який написав проте зовсім добру повість з життя наших селян, перероблену бр. Германом Бідслахом ЧСВВ. Та назагал таке промовчання могло бути неслухне, бо могло призвичаювати до невідповідальності авторів і перекладчиків (головно щодо чистоти мови), і не давало легкого перегляду, котрий з авторів має письменницький хист і до чого та в чім добре було б йому спеціалізуватися. Отже автор каталогу зробив дуже добре, що відкрив багато з тих тайн авторства. І так відкрив прим. хто був редактором

часописів „Місіонар“, „Поступ“, „Наш Приятель“, хто редагував календарі В-цтва, хто перекладав і від кого різні книжки й бог. под.²⁾ При тім виказалось приміром, що в В-цтві ЧСВВ працювали 22 світські особи як перекладачі або автори; річ, безсумніву, дуже корисна і для В-цтва і для католицтва у нас, бо з таких світських людей опісля звичайно повстають діяльні члени Католицької Акції.

Коли порівняємо видання ЧСВВ з такимиж польськими ОО. Єзуїтів, то бачимо перевагу останніх, головноріч що до оригінальних авторів і рівня перекладів. У нас власних авторів покищо мало, тай видавані твори переважно популярні й невеличкі. Та бувають і „кити“; для приміру: катехизм Шпірага, Бібл. Історія о. Теодозія Галушчинського, „Божа міра“ о. Петра Кисіля, „Неподільне серце священика“ о. П. Мартинюка й інші. Все те вказує на постійний розвиток Видавництва ЧСВВ. Вказують на те й такі нові серії, як: „Бібліотека Релігійної Освіти“ — „Католицькі Читання“ — славні „Записки ЧСВВ“ й под. Розвоєві Вид. ЧСВВ допомогло багато притягнення до співробітництва також деяких світських людей, як се роблять Єзуїти (і автор „Записок ЧСВВ“); покищо повної „самовистарчальності“ не досягнули навіть Єзуїти, хоч видали досі 17 тисяч авторів з власного Чина.

Ціни книжок, подані в каталозі, помітно знижені; натомість високі ціни поставлено на перші видання річників „Місіонара“; зовсім справедливо, бо їх вартість сьогодні бібліофільська, а не ринкова. Коли порівняти ціни В-цтва ЧСВВ з цінами інших видавництв, то відразу видно, що Василіяни не хочуть на тім заробити, а видають свої книжки з ідейних спонук. Проте маю вражіння, що їм — як от і польським Францішканам з Непокалянова — те їх дешеве видавництво таки дещо приносить, головноріч через великі накладки й популярність (наклади книжок від 3 до 20 тисяч, нераз по кілька видань; молитовники деякі мають 13 видань, деякі 150 тисячний наклад).

При всіх тих плюсах В-цтва ЧСВВ годі мені обігнатися від одної гадки: хоч багато зроблено, проте можна було зробити більше. Хиба тут в тім, що в В-цтві ЧСВВ нема постійно одної руки, спеціаліста від Видавництва. Досі господарять мабуть В-цтвом жовківські ігумени, а вони досить часто змінюються й через те видавнича господарка йде скачками, залежно від того, чи даний ігумен „має серце“ для В-цтва чи ні. Коли ОО. Василіяни мають вже 30 літ спеціаліста, директора друкарні, одну й ту саму людину, то мабуть добре зробилиб, якби вибрали якогось з Отців на постійного директора видавництва, не лише адміністрації, але й видавничого пляну. Може я й не маю рації, та мені здається, що за мною говорять статистичні вичерки В-цтва ЧСВВ, які недавно поїхали на виставу катол. преси в Римі. Свою критику виправдую

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотників. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2, 1. пов. і в книгарнях.

¹⁾ „Можна набути ще“ — се трохи евфемічно сказано, бо при багатьох позиціях стоїть „вичерпане“, хоч при тім подано й ціну (ст. 27). Се тому, що автор хотів подати як найбільше бібліографічних позицій, бодай при виданнях „Записок ЧСВВ“. Що автор зробив тим добро — безсумнівна річ. Та при тій нагоді треба до В-цтва поставити побажання, щоб — найкраще в „Записках ЧСВВ“ — подати повну бібліографію В-цтва в Жовкві та цифрові зіставлення накладів, аркушів і под. Се булаб дуже корисна праця і безсумніву — попри славу для В-цтва — докинулаб багато цікавих даних до історії католицьких видань у нас. — По написанні цих слів довідався я, що о. Лукань вже кілька літ приладжує бібліографію всіх жовківських василіянських друків.

²⁾ Автор спису зробив у тім відкриванні прізвищ кілька помилок, особливо називаючи перекладчиків авторами книжки. І так автором повісті „Геройська любов“ є якийсь Німець, а Іван Петришин се тільки перекладач. Таксамо „Голос Ісуса в Найсв. Тайні Евхаристії“ се мій переклад з невідданого автора, а не оригінальний мій твір. Таких помилок більше, а що злобні люди можуть їх приписувати самим авторам як охоту до плягату, тому — вважаю — треба се справити в черговім виданні. — На 35 ст. подано хибно назвище автора Й. Емонте як Емонто. — Взагалі католицькі автори, що перекладають згл. перероблюють якийсь чужий твір, позиваючи самі виразом се зазначити й свент. дістати авторизацію; інакше все будуть наражені на закид „злочинства“ від лібералів різної породи.

впрочім словами німецької приповідки: „Ліпше — все ворог доброго!“

П. С. Уже по написанні сих слів дістав я листа від одного з діячів Василянського Видавництва. В тім листі читаю таке:

„В списі книжок нашого Видавництва — майже піввіковий дорібок. Один Господь знає, з якими труднощами мусіло боротися наше Видавництво: брак фондів, брак людей, упередження не лише світського громадянства, але й духовенства, що тоді належало в великій більшості до іншого табору. Ми ні в „Місіонарі“, ні в своїх виданнях ніколи не хиталися: ми все католики Українці. Наші видання дають те, чого нарід найбільше в даній хвилині потребував. Ми старалися піднести духовну культуру. Прошу подумати в тім напрямі, а прийде богато нових рефлексій. Не лише статті в „Місіонарі“, але й книжки, писані на теми, яких народ потребував у даній хвилині. Дякую — на перше враження — не видно плямови.“

Справді, так воно і є.

О. Л. Мох.

Радіо

Радіо в нових домах. Радіо стає щораз більше предметом щоденного вжитку. Зростаючи з дня на день скількість радіослухачів не може вже сьогодні уявити собі життя без радіа, так як трудно уявити собі день без прочитання будь одної газети. Радіо розважає, інформує, навчає. Скромна на початках новина нашого життя, розрослася і поширюється незвичайно. Мешканці міста і села прямо не можуть обійтися без слухання радіа. Слід додати, що це при звичаєння не шкідливе. Кождий, хто має нещастя перепроводжуватися з одного помешкання на інше, особливо в великих містах, а спеціально в Варшаві, добре знає, що до інших клопотів зв'язаних з перепроводженням долучається ще справа поновного урядження радіевої інсталяції в новому помешканні. Антена мусить бути уміщена на даху, де вже є богато інших антен, мусить часом сягати далеко вділ на партер або перший поверх, що при великих багатопверхових домах і коштовне і навіть трудне до переведення. Тому треба похвалити ініціативу деяких будівничих, що в нових домах відразу уряджують радіеві інсталяції, злучуючи їх зі спільними антенами на даху. Завдяки цьому новий льокатор не має вже ніяких клопотів. Вистарчить тільки включити приймач до урядженої інсталяції і в той самий день, коли ми заняли нове помешкання, радіо вже чинне, грає, говорить, інформує. Якеж се велике зменшення коштів і яка се вигода. Ця новина відома закордоном вже віддавна. В Лондоні всі нові дома мають такі інсталяції. В Парижі стрічаємося з цим явищем, в Берліні великі мешканеві бльоки, будовані з розмахом на периферіях міста, мають такі урядження. Навіть у Варшаві останніми часами щораз більше будівничих, що будують нові дома, стосуючи цю щасливу іновачію, завдяки якій ті, що винаймають помешкання, не мають вже ніяких клопотів і коштів, не потребують спроводжувати радіевого монтера, що мусівби влізати на дах і вишукувати вільне місце для уміщення нової антени. Слід іще зазначити й естетичні сторони сего. Завдяки заздалегідь передбаченим інсталяціям на новому домі, його дах не є якоюсь плутаниною дротів і шнурів, що звисають хаотично, ніби ліани африканської пущі, але мають одну спільну для всіх антену, тривку й естетичну, яка запевнює добрий прийом всім мешканцям даного дому. Не сумніваємося, що ся позиточна новина прийметься не тільки в столиці, але й на провінції, що безумовно вплине на дальній зріст радіофонізації.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Розважування про себе самого. По перше розважте, що крім обовязку щоденного розважування, який маємо, щоб пізнавати Бога та наш обовязок супроти Нього, є ще інше конечне знання, котре також вимагає нашої поважної уваги й розважування: це знання себе самого. „Добре знати себе самого й гордити собою, каже побожний з Кемпісу, се найвисша й найкорисніша наука“. Знання себе самого се підстава правдивої покорі. Се чеснота, що вчить нас гордити собою самим. А покоря се основа всіх інших чеснот. Вони всі невідкично залежать від неї так, що знання себе самого се в дійсності підстава всіх чеснот. Та сего знання себе самого не можна здобути без частого й поважного розважування. Бо щоб добре пізнати себе самого, мусимо уважно розважити свій початок і своє походження; чим були ми досі; чим ми є тепер в сій хвили; та чим маємо бути незабаром. І такі розважування отворять нам очи й переконують нас, які ми бідні сотворіння та яку маємо малу підставу, бути гордими. І навпаки, як богато маємо дуже важних підстав, щоб собою гордити й бути зовсім покірними.

Отже подруге розважте своє походження: а саме ваше тіло складається з болота і гною, ваша душа взята з нічого. А що ви тільки маєте в тілі або душі понад саме ніщо, то се не ваш твір, лише власність вашого Творця. Зважте, що ледви ви ввійшли в буття, вже заплямили вас гріхи і ви стали дитми гніву. Що все ваше дотеперішнє життя було безпереривною чергою гріхів і невідчужності. І як часто впадали ви в найгірше з лих, в бездольну пропасть смертельних гріхів! І в яким бруднім виді являлися ви тоді в очах Бога та Його святих ангелів! На який стыд, на яку відразу, на який вічний осуд ви заслуговували собі! І чиж ви все ще аж до нинішнього дня не в тім упадку? Отже які претенсії маєте ви до поваги у Бога або людей? Які вимоги можете ви мати, щоб якенебудь сотворіння Боже вас підпирало або вам служило? Або яким правом можете жалітися, коли цілий світ брідиться вами як зрадником Бога, як невільниким діавола та як жертвою пекла й коли всі сотворіння лучаться між собою, щоб піметити на вас справу свого Творця? Думайте також про многі журби, котрим щоденно улягаєте; про слабе світло, що є в вас, щоб розрізняти правдиве добро від лишень позірного; про силу своїх пристрастей і свого самолюбства; про свій постійний опір проти добровільного прийняття справедливих кар, щоб придбати правдиві добра, і про напрасність своїх нахилів до злого. І потому розважте, як скоро прийде до вас смерть і передасть ваші тіла черв'якам, а ваші душі Божему суду, підчас коли ви живете в страшній непевності щодо вашого вічного призначення. І дивіться, чи в розважуванні тих справ не знайдете досить підстав, щоб здавити свою гордість і щиро та поважно взяти собі до серця свою многократну нужду й зіпсуття, щоб ви тим способом навчилися, зовсім не довіряти собі, все бути покірними і всю свою надію покласти на Бога.

По третє розважте інші великі користи, які осягає душа, коли вона поважним розважуванням часто входить в себе й безсторонно розглядає весь стан свого нутра. Тоді відкриває вона свої духові недуги (про котрі вона перед тим зовсім нічого не знала). І се відкриття дасть їй можливість, знайти пригідні середники проти всіх її недомогань і примінити їх. Тоді вона спостерігає тайні сіти своїх ворогів, а головню підступні засідки своєї гордості та свого самолюбства, що постійно стараються її ошукати й обманути. Тоді вона

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ. „Діло“ в ч. 145 помістило статтю з приводу закінчення процесу ОУН у Львові. Автор статті застановляється над положенням нашої молоді і доходить до висновку, що не можна розв'язати питання української молоді тільки дисциплінарними середниками. В першій мірі треба дати українській молоді український університет.

РОЗВ'ЯЗАЛИ „СТРОННІЦТВО НАРОДОВЕ“ на терені краківського повіту. **ВИСОКИЙ КОМІСАР СОЮЗУ НАРОДІВ У ГДАНЬСКУ** вислав до Союзу Народів лист з просьбою, щоб Союз Народів взяв його в оборону перед нападами гітлерівців. — Гітлерівці дальше домагаються, щоб високий комісар забрався з Гданська.

В **РОМУНІЇ** шириться протижидівський рух. В Букарешті побито богато Жидів. Румунське правительство видало розпорядок арештувати кожного, що зачіпить Жида. В м. Петресані дійшло до сутички між комуністами і членами націоналістичної „Зелісної Гвардії“.

АНГЛІЙСЬКО-ФРАНЦУЗЬКА ПРИЯЗНЬ се справа життя або смерті тих двох народів, так сказав англ. міністр війни в промові під час свого побуту в Парижі. — Видно в Англії починає зростати страх перед німецькими зброєннями.

БЛЮМ ПІДЛАБУЗНЮЄТЬСЯ ДО АРМІЇ. Рада французьких міністрів під проводом Блюма рішила подвоїти платню нижшим офіцерам і воякам.

ЛЮДОВИЙ ФРОНТ У БЕЛЬГІЇ організують комуністи, соціалісти й ліберали.

В **ЕСПАНІЇ** в багатьох місцевостях дійшло до кривавих сутичок між націоналістами й комуністами.

АМЕРИКАНСЬКІ КОМУНІСТИ визначили секретаря комуністичної партії Е. Бровдера кандидатом на президента Злуч. Держав Північної Америки і мурина Дж. Форда кандидатом на віцепрезидента.

ДО БРАЗИЛІЇ приїхали Бея Кун і О. Бравн. Вони мають кермувати комуністичною акцією в Полудневій Америці.

АРАБИ В ТРАНСІОРДАНІЇ підготовляють повстання, щоб допомогти своїм землякам в Палестині. 60.000 бедуїнів хоче перейти Йордан.

СОВІТСЬКО-ЯПОНСЬКІ ПЕРЕСТРІЛКИ. Агенція „Домей“ звідомляє: Коло м. Каоанчун совітські стежі обстріляли граничну японську стежу. За кілька днів коло м. Вусекуо з большевицької сторони обстріляно машиновими скорострілами японську стежу. Міністерство загр. справ Японії вислало до правительства СССР острій протест.

вчиться розрізняти між ріжними почуваннями з природи і з ласки, вчиться стерегти своє власне серце, порядкувати його наклони й жадоби, тримати в карбах свої пристрасти й так урядити ціле своє нутро, щоб душа була мила в очах Того, що хоче зробити її Своєю вічною святиною. О яке се благословенне для душі — так знати себе самого! Ах, який хосен чоловікови з того, коли він знає всі річи, та себе самого не знає!

Постановиж собі пізнавання себе самого зробити найважливішим заняттям свого життя. Святі вважали пізнавання Бога й пізнавання себе самих найконечнішою з усіх наук. О, зрозумій щоденним розважуванням дійсно поважно сю подвійну науку святих! Молися щоденно з святим Августином: Господи, дай мені ласку, щоб я добре пізнав Тебе! Господи, дай мені ласку, щоб я добре пізнав себе самого!...

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону

НОВИНКИ

Загальні Збори „Народної Торговлі“ відбулися у Львові, в салі Сокола Батька, 29. VI. с. р. Збори відкрив през. др. Кость Левицький. Звідомлення з діяльності дирекції Н. Т. зложив інж. Ю. Павликовський. На зборах було понад 100 осіб.

Зізд Миської Споживної Кооперативі відбувся 28. VI. у Львові, в салі „Української Бесіди“. Зізд відкрив інж. Ю. Павликовський. Відповідні реферати виголосили п. Салевич і дир. Лазорко.

В Станиславові відбулися просвітнянські збори. На них дехто сильно уїдав на Преосв. Григорія за оснування „Скали“ і на д-ра Назарука за узасаднювання тої організації.

Віче льокаторів, купців і промисловців відбулося на днях у Львові. Ухвалено просити правительство здержати виконання декрету президента держави з дня 14. XI. м. р., що виключає помешкання більшекімнатні, льокалі зарібкові, промислові й купецькі згід з законом про охорону льокаторів.

Градова туча перейшла над селом Княжим і Залучем у Станиславщині. Град знищив коло 30 проц. збіжжя.

Підчас „Дня Просвітнянки“ у Бродах дійшло до бійки між гуртом організованих комуністів та луговиками. В замішанні один з комуністів схопив 54-літнього д-ра В. Левицького, адвоката з Підкаменя, і пробив йому штилем голову. Тяжко раненого д-ра В. Левицького перевезли до лікарні.

В Посухові бережанського повіту хтось знищив входову браму на цвинтарі, де похоронені старшини і стрільці Українських Січових Стрільців, що погибли в боях на Лисоні 1916 р.

„Торжество селянки“ відбудеться в Коломиї 7 липня.

Чутки про примусову продаж золота й девіз Банкови Польському безосновні. Можливе тільки, що правительство звернеться до суспільности, щоб добровільно продавала чужі валюту Банкови Польському.

До Берези Картузької вивезли з Кракова двох визначних членів Стронництва Народового, д-ра Владислава Меха і Францішка Ельонкевича.

Міжнародний Конгрес Адміністраційних Наук відбудеться у Варшаві від 9—16 VII. В нім возьмуть участь представники 18 держав. Підчас конгресу буде отворена виставка п. з. „Бюро й раціоналізація середників бюрової праці“.

Нова жидівська політична партія має повстати в Польщі. До неї ввійшлиб ортодокси, сіоністи і лівиця.

Адміністраційні влади в Мінську Мазовецьким оповістили розпорядок, щоб жидівські кравці усунули шильди і написи „військовий кравець“.

Новий польський правопис впровадять у школах з початком нового шкільного року.

Гумор. — Діти в Шікаґу. — 6-літньому хлопчикови пробують новий одяг. Його перше питання звучить: „А де кишень на револьвер?“

Гумор. — Бідна бабця. — Чому ви, бабусю, так рухаєте устами? Чи ви гризете землю? — Що тобі, дитинко, прийшло до голови? — А, бо татко казав, що булоб найлучше, щоб бабця гризла землю.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Пресимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Провідника нападу на Мисьленіце А. Добощинського арештовано в лісах коло Кракова й віддано до розпорядимости прокуратора.

Ректором Українського Університету у Празі вибрано пораз шестий проф. дра О. Колессу.

Київський суд засудив 3 особи на смерть, 3 на 10 літ в'язниці, 13 на інші кари за те, що спроневірили 2 мільйони червінців з суспільних обезпечень професійних спілок УССР.

Совхози по давньому не виконують своїх господарських плянів. Совхози для годівлі овець мали дати весною с. р. 128 тисяч сотнарів вовни, а дали — до 10 червня — всего 34 тисяч.

„Вечерная Москва“ пише, що монументальна „Литературная Енциклопедія“, яку видають большевики, повна великих блудів. Досі вийшло 9 томів її.

У Східній Сибірі велика спека. Температура доходить до 45 степенів.

Найвисший Адміністраційний Трибунал у Пруссії рішив, що чужоложство, якого допустився державний урядник, треба вважати тяжким службовим проступком, навіть тоді, коли проступок не дійшов до загального відома. Особливо гостро треба виступати проти вчителів та виховників, що допускаються таких учинків.

Гайнріх Лерш, відомий німецький поет, помер у Ремаґені в 46 р. життя. Лерша називали „поетом робітників“ з огляду на характер його ліричних творів і повістей. Він був дуже популярний, особливо в Надренії.

В Саксонії обходитимуть на днях 1000-ліття смерті короля Генріха I, організатора першої німецької національної держави.

Оксфордський університет признав міністрови закордонних справ Англії, Іденові, титул почесного доктора правничих наук.

Гумор. — Що найважливіше дала людству модерна хемія? — Бльондинок.

Гумор. — І що ви собі дозволили супроти мене?! Таж ви всім оповідаєте, що я ідіот! — Вибачте, я не знав, що ви хотіли тайну з того робити.

КІНА

АПОЛЛЮ: Інтрига Фльоріс Бель.

КОПЕРНИК: Роберта.

МУЗА: Бригада відважних.

МАРУСЕНЬКА: Бюро пропавших людей.

ПАКС: Нечинне.

ПАЛЯС: Бекі Шарн.

СТИЛЕВЕ: Великий чародій.

ТОН: Я хотівби та боюся.

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.25—5.29, дол. канад. 5.23—5.27.

Німецька марка 1.37 — 1.32, фр. франки 35.08, шв. франки 172.49 — 173.24, фунти стерлінґи 26.57 — 26.41, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19.90 — 19.50, ліри 35.33

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 2. липня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакуння	2.15 зол.
1 кг. масла дес. експорт. з опакун.	2.20 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і молоко удермана, на яйця знижова.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 2. VII. ц. р. платити своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури 1. кл.	1.00 зол.
Товщеві качки 1. кл.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редація не відповідає.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ О.ЛЕВИЦЬКА ІС-КА

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант“ терпент.

Пасту до взуття „Елегант“ воскову

Пасту до підлоги „Французька маса“

Віск комбінований до підлоги

Васеліну до шкіри

Синьку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт

Віск шевський

Смола шевська

Трутку на мухи

ПАКСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Голуковського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержаням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціна розуміється за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по випахненні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинах 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількох разовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродівських
ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон:
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с
К інто-П.Ц. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Нова енцикліка Св. Отця.

Св. Отець видав нову енцикліку. Вона починається словами: „Vigilanti Cura“ й написана в справі кінових представлень. Св. Отець дає дві практичні вказівки. По перше: поручає, щоб єпископи постаралися щороку дістати від вірних приречення, що вони не будуть ходити на злі фільми; по друге: щоб єпископи покликали до життя залежні

від себе уряди, котрі класифікували фільми на три категорії: фільми, що їх можна оглядати без застережень; фільми, що їх можна оглядати з деякими застереженнями й фільми, що їх не вільно оглядати. Коли будуть створені такі уряди, загал вірних буде знати, яку вартість має кожний фільм. (Католицька Агенція Пресова).

Брак хліба в СССР.

„Рабочая Москва“ стверджує, що в деяких крамницях нема найпотрібніших товарів. У Рязані зник з торгівлі чорний хліб. В Москві стверджено брак кави в деталічних крамницях. В дмитрівському районі нема в торгівлі білого печива, а чорного хліба також не все

можна дістати. Перед деякими крамницями в Москві знов появляються „хвости“. Часопис приписує дезорганізацію торгівлі фактови, що торговельні працівники бояться критикувати владу, бо не хочуть наразитися на видалення з праці.

Совіти невдоволені з Туреччини.

Совітська преса остро атакує Туреччину в зв'язку з новим проектом договору у справі проливів, що його предложила турецька делегація на конференції в Монте. „Ізвестія“ пишуть м. і.: „Проекту нового договору у справі проливів на жаль не можна вважати приязним супроти СССР. Він не бере під увагу найслушніших інтересів нашого краю, що вимагають перенесення фльоти з одного моря на друге. Створення якихнебудь труднощостей у тій справі мо-

же лежати тільки в інтересі ворожих СССР імперіалістичних великодержав.“ Приписуючи становище Туреччини впливам „протисовітських великодержав“, „Ізвестія“ пишуть: „Треба вказати, що одна з великодержав вже одержала від Туреччини замовлення на будову укріплень у проливах і в тім якимраз проявляється вплив тої держави на Туреччину.“ Назви тої великодержави „Ізвестія“ не подають. — Турецька преса відповіла, що ті закиди безпідставні.

Президент гданського сенату показав язик в Союзі Народів.

Бідний Союз Народів. Удар за ударом сиплеться на його голову. Ніхто вже не числиться з його авторитетом. „Авторитет Союзу Народів впав до зера“, заявив представник Полудневоафриканської Унії. Недавно італійські журналісти перервали наради Союзу Народів вигуками і свистом. Тепер нещасний Союз Народів пережив нове упокорення. В Союзі Народів відбулися наради в справі Гданська. Промовляв м. ін. також президент гданського сенату Грайзер. Тон його промови був дуже острий. Грайзер заявив, що Гданськ німецьке місто й хоче належати до Німеччини. Населення Гданська домагається ревізії взаємин між Гданськом і Союзом Народів. Німці

сподіються, що незадовго наступить така ревізія тих взаємин, що президент гданського сенату не буде обов'язаний являтися перед таким Союзом Народів. По скінченні промови президент Грайзер підійшов до мін. загр. справ Англії Ідена й попрощався з ним по гітлерівськи піднесенням правої руки. Таксамо попрощався він з іншими членами Ради Союзу Народів. Це викликало сміх на лаві журналістів. Коли Грайзер переходив попри журналістів, підніс ліву руку до носа й показав журналістам язик. Це викликало обурення журналістів. Повстало замішання. Мін. Іден успокоїв усіх словами: „В інтересі нашої власної гідності краще зігнорувати таке поступовання.“

Рільні страйки у Франції.

„Журналь Ендюстріель“ помістив статтю, в котрій звертає увагу влади на страйкову агітацію серед сільських робітників. Та агітація почалася в травні с. р. Тепер вона прибрала на силі. Страйковий рух охопив північну й полудне-

ву Францію. Страйк викликали й організували люди, що прибули до Франції з заграниці. Вони ділають після пляну. Страйки вибухають якраз тепер, коли зачалася праця в винницях і при цукрових буряках.

Які повинні бути урядники.

Міністр скарбу видав розпорядок у справі годин урядування й поведення урядників з горожанами. Загальне добро горожан вимагає справного ділання адміністрації. Між горожанами й адміністрацією повинні витворитися такі взаємини, щоб горожани мали повне довіря до тої адміністрації й були переконані, що вона потрібна. Це можна ося-

гнути тоді, коли урядники будуть відповідно поводитися з горожанами, будуть шанувати їх час та будуть скоро і справедливо лагоджувати їх справи. Дальше урядники мусять бути точні. Урядування повинно зачинатися в 8 год. рано. Урядники повинні дбати про шанування часу своїх бюрових товаришів і горожан, що приходять до урядів.

Чоловік наладований електрикою.

Мадярські наукові крути дуже здивовані сензаційними досвідами, переведеними на графови Беренім. Той граф завважив одного дня, що з його паль-

ців вискакують електричні іскри. Досвіди переведені фізиками виказали, що граф Берені потрафить розжарити малу електричну лампу.

Господарські знаряди, паша, збіжжя й святочна одіж де велике майно кожного господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадіжки з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.
ч. тел. 205—47.

Коротка пам'ять „Просвіти“

Який зміст має самоосвіта в „Просвіті“?

В останніх часах, за головства Дра Івана Брика, Т-во „Просвіта“ взялося до нової праці: творення самоосвітніх гуртків. Так воно якось дивно склалося, що рівночасно з тим у Виділі „Просвіти“ засіли були радикали, відомі видавці безвірницької „Самоосвіти“. Працю самоосвітніх гуртків постановив Виділ „Просвіти“ скоординувати та видно широко їх розповсюдити. І для того видав дві особні книжки, підручники. Це „Порадник для самоосвітніх гуртків“ (Львів 1934, ст. 128) та С. Магальяса „Порадник для освітників“ (Львів, 1935, ст. 96)¹⁾. Очевидно випадало б хіба тішитися з виходу тих книжок, бо вони — з методичного боку — справді цінні підручники. Їх автор прочитав чималу літературу про сю ділянку та вспів зрозуміло й легко виложити читачам способи самоосвітньої праці. До того ж автор член-основник Католического Союзу, отже повинен був вложити в основу своєї праці католицькі засновки. Та сталося інакше.

„Просвіта“ жирує своїм іменем обі книжки. Та з того виходить, що вона розуміє самоосвіту дещо інакше, як розуміла досі. „Освіта має навчити людину дати собі раду в життю, та згідно з вимогами етики й моралі вміти погодити своє особисте добро з добром громади й народу, серед якого живе. Це буде нова людина“ — пише „Порадник для самоосвітніх гуртків“ (ст. 5). І далше: „Необхідними засобами такого виховання є розвиток: 1) ума, 2) характеру й волі та 3) громадських, національних та державних почувань“ (ст. 5). Про релігію автор зовсім забув... Цікаво, що дальший виклад тих засновків нагадує ідеали масонської лаяцистичної школи без релігії у Франції. Один з теоретиків такого лаяцистичного духа у вихованні, франц. безвірник Пейо у своїх творах саме довший час викладає такі пусті фрази й доходить навіть до висновку, що розвиток характеру се — основа моралі... Духа масонерії пізнаємо в тій просвітянській книжці зовсім певно вже на 10 ст., де автор за зразки самоосвітньої праці приймає діяльність „Gut-Templer Orden“, організації, яка впли-

¹⁾ Автором „Порадника для самоосвітніх гуртків“ є також п. С. Магальяс, чого в заголовку не зазначено. Деякі особні частини сєї книжки писали інші автори, очевидно не без порозуміння з автором.

Закладайте католицькі бібліотеки!

ває з масонерії та заборонена католицькою Церквою.

Всяка самоосвіта, принята в розумінні самовиховання, мусить мати якісь релігійні та моральні основи. Отже на основі прочитання обох самоосвітніх книжок „Просвіти“ мусимо дійти до переконання, що перш за все та самоосвіта безрелігійна, а в справах „світської“ моралі не має навіть звичайного критерія: пошани правди й віри в неї. Нагадає висказ Пилата: „Що таке правда?...“ Автори обох книжок писали їх так, начеб жили в часах до Христа; та мабуть навіть і тоді ще булиб згадали про якихось богів, чи бодай про *timor*, який тих богів зродив.

Інтелігентні люди звикли за назвою шукати поняття. Інакше в „Просвіті“. Вистарчить сказати табуальне слово „самоосвіта“ і вже все добре, поклін; а що за тим словом криється, який його зміст, — суєта. Наївність таких наших інтелігентів величезна. Свою книжку видала „Просвіта“ переважно до ужитку сільських читалень, отже для простих людей.

Всетаки „Просвіта“ дає натяки, яку самоосвіту хотілаб мати в згаданих гуртках. Пише про се „Порадник для самоосв. гуртків“ (ст. 33 до 120). За основний критерій служить тут не якийсь світогляд, а просто... українська мова. Можна студіювати лише те, про що є книжки в українській мові, хочби в тих книжках були навіть большевицькі ідеали... Такого „критерія“ досі навіть большевики не вигадали... Ті „поради“ для самоосвітників подають „спеціальсти“ від кожної ділянки. Отже прим. Є. Ю. Пеленський радить між іншими (ст. 44) прочитати повісти Михайла Івченка, Миколи Хвильового, Валеріяна Підмогильного, Косинки, ліричні вірші Павла Тичини, Максима Рильського, гуморески Остапа Вишні. Все те твори рянних большевиків. Розібрати, що в тих творах національно вартісне для самовиховання — може хіба високоосвічена людина. Інакше таке читання се просто большевицька агітація, кинена між простих людей.

З теорії й історії літератури Є. Ю. Пеленський радить простим людям читати м. і. большевицько-марксистівську книжку Шамрая „Українська література, стислий огляд“, видану в Харкові і крайно фальшивий в датах „Нарис української літератури“ І. Франка. Про Барвіньського не згадує ніже словом (ст. 46—47). З часописів поручено м. і. „Вістник“ і „Назустріч“ (ст. 48); рішуче нестравна мішанина.

Другий спеціаліст з історії поручає читати самоосвітникам безвірницькі повісті Опільського, старечу порнографію Будзиновського та кілька різко схизматичських книжок. Про сучасну історію поручається там читати м. і. спомини Винниченка та видання безвірницької „Самоосвіти“. Все те, зібране разом з добрими книжками, має бути „джерелом самоосвіти“ для простих людей, хоч властиво і правдивий інтелігент, не спеціаліст у тій ділянці, не давби собі ради з таким вибором. Дальший спец від історії поручає вже виразно радикальну „Самоосвіту“: „Книжечки ці дуже годяться до гуртка самоосвітнього“ (ст. 64), хоч — як відомо з рецензії в „Новій Зорі“, саме історія трактована в радикальній „Самоосвіті“ найбільш тенденційно, проти християнства. Той сам спеціаліст поручає далі для самоосвіти таких „тузів в історії“ як М. Стахів, М. Драгоманів, М. Бірецький, самих пропагаторів нашого радикалізму. Коли ми вже при історії, то здається нам, годилосьби сказати слово про історію Церкви, от прим. згадати книжку „Греко-кат. Церква та її історія“ (вид. „Нової Зорі“) чи підручник до історії Церкви о. дра Я. Левицького. Адже й се написане в українській мові, отже повинно відпові-

дати критерієві „Просвіти“. Так, але автор поради про се... знов забув сказати...

Дальший спец др Карло Коберський, відомий радикал і оборонець Драгоманова, в ділянці суспільних наук поручає самоосвітникам соціалістів М. Туган-Барановського, Баха, Кулішера, безвірника Ресселя.

В інших ділянках — знов поручування писань дра М. Стахова з „Громадського Голосу“ і знову видань радикальної „Самоосвіти“ — і так „в кулко Мацею“.

В ділянці психології слово „духовний“ в лапках; відомо, се така собі „метафізика“. В ділянці гігієни поручено безвірницькі твори Фореля та протиконцепційну книжку дра Софії Парфанович п. н. „Чоловік та жінка“. В ділянці техніки поручено твори большевика В. Даниловського.

Таких примірів можнаб навести далеко більше, та вистане хіба й тих. Вони показують ясно, що хоч форма самоосвіти, яку дир. С. Магальс вивів у своїх обох книжках, дуже гарна й придатна для наших відносин, то проте зміст тої самоосвіти далекий не лише від релігійного світогляду, а нераз просто чужий навіть світоглядіві українського світського націоналіста...

Коли якась установа здає на простих людей право вибору між злим і добрим, між правдивим і неправдивим у таких ділянках, де той вибір бувби трудний навіть для освіченої людини, то можна сумніватися у право такої установи правити освітою нації. Навіть, коли приймаємо добру волю людей, що такі „вказівки“ подають народи. Бо хоч вони навіть мають ту добру волю, то пам'ять дуже коротка, коли стоячи у проводу просвіти нації забувають зовсім релігію, хоч дуже добре памятають про соціалізм і радикалізм...

Для того голова „Просвіти“ не має ніякого права говорити про організування „Скали“ як про „зайву витрату енергії на се, що можна досягнути і в „Просвіті“. Така промова пахне грубим фарисейством в устах такого католика, котрий рівночасно в поясненнях до творів Шевченка (варшавське видання, т. III, ст. 283 і черг.) виразно бере сторону Гуса й до того оперує ще термінами гуманності...

Для нас обі книжки директора канцелярії „Просвіти“, видані самою „Просвітою“, якраз саме потрібне звено в ланцюху доказів на лібералістичний ляліцизм „Просвіти“ і тимсамим на потребу „Скали“. Кому сей останній доказ не промовляє до переконання, той видно має такуж „добру“ волю і пам'ять як сама „Просвіта“...

О. Л. Мок.

Населення Сирії й Лівану

маніфестує проти Жидів і Англії.

В Сирії та Лівані місцеві Араби нападають на тягарові самоходи, що возять товари до Палестини. Такі напади відбуваються майже щоденно на різних шляхах Сирії та Лівану. Місцеві Араби хочуть тим способом помогти палестинським Арабам в їх боротьбі проти Жидів і Англії. Поліція й жандармерія майже безсилні, бо більшість населення Сирії та Лівану відноситься прихильно до протижидівської і протианглійської акції Арабів у Палестині. В Бейруті проголошено 24-годинний страйк на знак солідарності з палестинськими Арабами. Всі крамниці в місті крім аптек були замкнені. По вулицях ходили зміцнені відділи поліції. Однак страйк відбувся спокійно. В містах Сирії відбулися протестаційні зібрання. На них виголошувалося протижидівські і протианглійські промови.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВУДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Підсумки

з замкнених реколекцій для пань.

Сегорічні реколекції для пань, що відбулися у Львові в днях від 26 до 30 червня с. р., були численніші як останніми роками. Присутних було 43 осіб: зі Львова 11, з інших міст і сіл 32. Приїхали пані з дальших місцевостей, з Коломиї, Чортківщини, Тереховельщини та Любачівщини.

Неприємно вражало, що жіноцтво зі Львова й підльвівське було так нечисленно заступлене. Ті львівські пані се майже самі членки Марійського Товариства. А де решта? Чому така байдужність? Чейже місцевим лекше взяти участь у реколекціях. Вони не потребують оплачувати залізницю, користають і на часі, бо не тратають ні одного дня на подорож. Та мимо того мало було охочих завітати ближче з сим новим рухом релігійного життя.

З провінції крім учительок і жінок священиків інші стани були слабо заступлені. І деж та наша інтелігенція з міст і містечок?

Найчисленніше прибуло учительство. Учителек було 21. Слабше дописали жінки священиків. Їх було лише 11. З інших прибули: 1 жінка ветеринар, 1 жінка уряд. банку, 1 жінка інженера, 1 жінка агронома і учителька середніх шкіл, 1 урядничка залізниць, 2 абсолювентки семінарії і 3 абсолювентки гімназії.

Потішаюче було те, що на 43 всіх присутних на реколекціях, 24 були перший раз. Це вказує, що серед нашої інтелігенції будиться поамалу активне релігійне життя. Коли ми викажемо хоч трохи доброї волі та приложимо рук до пропаганди цієї нової у нас ідеї, то за Божою помічю рух замкнених реколекцій у нас пошириться і знайде зрозуміння та прихильників.

Перепровадьмо через замкнені реколекції раз і другий кільканацять тисяч людей з усіх верств народу, а наше життя скріпиться й зачне кристалізуватися в найгарніші, тривалі й незломні форми! Вступить у нарід сила Божя! Ст. Фіголева.

Гітлер про засади своєї політики

З приводу обходу 10-ліття нац.-соціалістичної партії у Ваймарі канцлер Гітлер виголосив промову. В ній він сказав м. і.: Нема таких рішень, за які одна особа не поносить відповідальності. Се головна засада нашого руху. Се засада старогерманської демократії. Вона не знає відповідальності, що йде вділ і авторитету, що підноситься вгору, а знає тільки авторитет, що йде вділ і відповідальність, що підноситься вгору. Ваш найвисший чинник бачить найвисшу інстанцію в цілм німецькім народі. Йому ми всі хочемо служити і перед ним ми відповідальні. Коли ніхто не хоче взяти на себе відповідальності, то се веде до знищення всякого авторитету і всякої особистої вартости. Се не випадок, що при того рода демократії ніяка визначна одиниця не могла виступити на сцену. Коли я роблю кроки, щоби привернути честь і свободу німецького народу, нарід розуміє мене і стає при мені. Дальше говорив канцлер про розбудову нац. - соціалістичної партії. Партія се організація еліти. Через своїх провідників буде вона все виконувати завдання проводу народу.

Німеччина позичила Китаєві 100 мільон. дол.

Японська агенція „Домей“ принесла сензаційну вістку, що Німеччина позичила Китаєви 100 мільонів китайських доларів. Німці достарчають китайському правительству новітню зброю, противітську артилерію, бомбомети і танки. Німецька позичка платна китайськими товарами й різними сировинами.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Університетська трагедія

„Український Бескид“ в ч. 339 приніс отсю статтю:

Польські часописи донесли, що при львівському університеті має бути установлена катедра української мови і літератури. Коли ся вістка булаб правдива, то по українських паралелях при польській гімназії в Тернополі, се бувби другий „здобуток“ „нової ери“ на області українського шкільництва. Цим „успіхом“ в університетській справі зрівналисяб ми з 1848 р., коли то наші прагди здобули на львівським університеті катедру української мови, обсаджену Яковом Головацьким.

Прокляття зависло на нашій університетській справі. А се прокляття ми несвідомо поглиблювали. В 1784 р. цісар Йосиф II оснував у Львові німецький університет, при котрім в 1787 р. зорганізував окремий інститут з руською викладавою мовою т. зв. Studium Ruthenum. Цей перший завязок високої школи для галицьких Русинів австрійське правительство в 1804 р. скасувало, бо цего домагалися наші політично безтямні предки, поповняючи саможубство саме тоді, коли Австрія ще числилася з історичним галицько-володимирським державним правом.

В 1817 р. австрійський уряд обнови лівський університет. Але сталося це по віденським конгресі, коли то Австрія, спираючись на постанови тогож конгресу, почала в Галичині признавати історичне польське державне право. В цю нову добу входив наш нарід без ніякого національного стану посідання на області високого шкільництва.

Щойно в 1848 р. здобули наші предки згадану вище катедру. Могли здобути більше, та не відчували потреби. А опісля, заколисани надією на близьке „визволення“ Росією, по звісній декларації Івана Наумовича в галицьким соймі, дали привід австрійському урядови заявити: „Die Polen sollen entscheiden, insofern die Ruthenen existieren sollen“ — „Поляки мають рішати, оскільки Русини мають існувати“.

Щойно молодий народовецький рух, перейшовши з літературної доби в політичну, видавав домагання оснування нових кафедр на львівським університеті, які по важкій боротьбі здобуто, а рівночасно українська університетська молодь розпочала боротьбу за український університет, накладаючи її тодішній українській парламентарній репрезентації. Ця боротьба довела до того, що в 1912 р. Українці мали на львівським університеті 12 катедри і австрійський уряд а також польські політики згодилися на відокремлення українських кафедр в окрему високу школу, що мало dokonатись найпізніше в 1916 р. Цей проект Україні відкинули, а тимчасом вибухла війна, яка університетську справу спинила.

Не розв'язав університетської справи і наш уряд в Станиславові. А тимчасом польська влада знесла всі українські катедри на львівським університеті, а щоб успокоїти закордонну опінію, польський сойм у звіснім автономічним законі з дня 26. IX. 1922 р. постановляв оснування українського університету. До здійснення цего закону до нині не дійшло, тільки були безуспішні спроби.

Остання спроба була в грудні 1925 р., коли то проф. Роман Стоцький, в порозумінню з польським міністерством освіти й університетською комісією Наукового Товариства імені Шевченка, написав 7 грудня 1925 р. листа до міністра освіти Грабського, в яким складав в імені українських учених заяву льояльності. Ця умовлена з польським урядом заява льояльності була ядром справи і звучала так: „У глибокому переконанню, що добро і будуччина українського народу лежить у вихованні його молоді на основах християнської науки, на основах правного порядку і на ідеалах західної демократичної цивілізації, наші вчені вірять, що ці основи можуть бути здійснені в Польській Республіці, де живе кількамільйонна частина українського громадянства і має свою долю зв'язану з долею цієї держави, тому-то стоячи на становищі польської державности,

наші вчені заявляють готовість щирої і льояльної співпраці з урядом для добра держави й обох народностей.“

Проти акції українських учених виступила якнайбільш рішучо Президія УНДО-ня комунікатом з дня 14 грудня, в яким лист Дра Стоцького названий „актом грубої провокації з боку невідповідального самозванця“, „фальшуванням думок і настроїв заслужених громадян“, а врешті заявляється, „що єдино покликаним до розв'язання усіх політичних справ українського народу, а в тім числі і університетської, є політичне представництво українського народу“. Центральний Комітет УНДО-ня комунікатом з 28 грудня 1925 р. одобрив становище Президії, заявляючи, що „до розв'язки університетської справи в першу чергу є по-

кликаним політичне представництво українського народу“, та „що участь українських учених в т. зв. організаційній комісії мусить бути виключена“.

Тим способом припинило УНДО розв'язку університетської справи, беручи за це відповідальність на себе і застерігаючи собі виключне право рішати про неї.

Минуло 10 літ від того часу. З настанням „нової ери“ громадянство сподівалося, що бодай закон з дня 26 вересня 1922 р. буде зреалізований, а з ним і справа українського університету. На жаль, те саме УНДО, взявши відповідальність за університетську справу на себе, заключило в 1935 р. угоду — як пише „Нова Зоря“ ч. 46 — тільки для мандатів не заповнивши собі бодай здійснення обов'язуючих законів.

В нашій політиці мусить настати доба дійсної відповідальности легітимованих керівників політики за їхні політичні вчинки і потягнення. В першій лінії спадає на них відповідальність за нашу університетську трагедію.

Дві мірки

Як громада м. Львова ставиться до церковних потреб своїх гр.-кат. мешканців.

„Діло“ в ч. 147 пише:

Українській суспільности загально відомо справа будови церкви у замарстинівській ділянці міста Львова. 10 літ тому тодішня громадська рада Замарстинова рішила дарувати на будову церкви 2-моргову площу. Однак Повітовий Виділ на домагання місцевих Поляків відмовився затвердити це рішення. В 1930 році громадська рада Замарстинова поновила своє рішення у цій справі, але й тоді це рішення не було затверджене тому, що в міжчасі громада Замарстинів була прилучена до міста Львова. Зараз після прилучення Замарстинова до міста Львова замарстинівські греко-католики розпочали при допомозі тодішніх українських міських радних заходи, щоб громада міста Львова дарувала площу під будову церкви. Президент міста Дрояновський обіцяв піти назустріч цим бажанням, однак все виринуло якісь нові труднощі. Нова міська управа, що перебрала урядування на основі переведених у 1934 р. виборів, поставилася до справи негативно і відступлення площі під будову церкви треба вважати як пропаче.

Зовсім інакше поводитиметься управа міста Львова супроти подібних справ, якщо йде про

будову костелів. Ось у червні ц. р. ухвалив Магістрат предложити міській раді внесок подарувати на будову нового костела на Богданівці площу 4.560 м², вартости 23.000 зол. А в кілька днів пізніше Магістрат ухвалив предложити міській раді внесок подарувати на будову нового костела оо. Місіонарів при вул. Дверницького і Снопківській площу 4.396 м², вартости 88.000 зол. Обі справи в найближчому часі увійдуть під наради міської ради, що без сумніву дарує ті ґрунти на згадану ціль.

Так само нерівномірно трактує місто Львів релігійні потреби мешканців міста Львова, якщо йде про бюджет. У бюджеті на р. 1936/37 ухвалила міська рада, як і попередніми роками, 25.000 зол. субвенції на давню вже покінчену будову костела Остробрамської Богоматері в личаківській ділянці. Крім цього є ще в бюджеті ось-такі субвенції: на будову нового костела в Сигнівці 5.000 зол., на будову нового костела у Знесінні 1.500 зол., на справлення дзвона до костела Остробрамської Богоматері 2.500 зол. Як марно виглядає супроти тих субвенцій сума 500 (словами: п'ятьсот) зол., призначена для церкви св. Миколая! І це однієї позиція на церкву в бюджеті на р. 1936/37...

Закарпаття домагається автономії

Закарпатський часопис „Нашъ Путь“ в ч. 140 помістив на першій сторінці великими черенками надпис: „Домагаємося здійснення мирового договору!“ Під тим уміщено зникму першої сторінки проекту конституції автономного Закарпаття. Той проект предложено чеському парламентови в Празі. В тім самім числі часопису „Нашъ Путь“ д-р Фенік помістив статтю п. з. „Конституція автономної Підкарпатської Русі перед парламентом“. Подаємо ту статтю в перекладі:

Ще 10 грудня 1919 року населення Закарпаття (в ориг. „карпаторуській народ“) повинно було мати свій власний сойм (парламент) і вже 17 літ той сойм повинен був керувати життям населення Закарпаття. Сойм своїми законами і розпорядками вівби ясно означену національну лінію, в автономних і народних правах ніколи не допустивби денационалізації і всего того, що діялося з населенням Закарпаття тих 17 літ, сойм не допустивби до упадку карпаторуського народу.

Се зовсім незрозуміле, кому потрібна та братовбийча боротьба, що її вже довгі роки розпалюють серед нашого народу. Незрозуміле й те, що за такий довгий час не зроблено ні одного кроку для здійснення законного порядку в нашім краю. Коли тепер по 17-ти роках заговорили про підготовку автономії збільшенням прав губернатора, то ми мусимо рішучо заявити, що без сойму ніякі права губернатора та його канцелярії не можуть нас вдоволити. На ті способи ми можемо дивитися як на маску, що при-

криває старі гріхи, і як на легалізацію диктатури чеських партій.

Основна ідея самоуправи — сойм (парламент). Губернатор чи його канцелярія без сойму се „Filius ante patrem“ — син перед батьком. Тому рішучо заявляємо, що найстрашнішим ударом для населення Закарпаття буде спроба безвідповідально правити ним і його краєм. Рішучо протестуємо проти експериментів над народом без участі самого народу за посередництвом сойму виборного й відповідального перед народом. Вірний син карпаторуського народу не може згодитися бути знаряддям такого експерименту над рідним народом, не може остати на такім високім і відповідальнім становищі... він повинен зречися!

Ми предложили парламентови проект автономії. Доля проекту залежить від коаліційних партій... Отверто, згідно з законами й конституційною грамотою Чесько-словацької Республіки та з чистою совістю ми предложили наш проект конституції Закарпаття всему населенню Республіки через її парламент. Парламент має обов'язок розглянути наш законопроект, може змінити ті чи інші його параграфи, та обов'язаний прийняти його й затвердити. Сего вимагають конституційна грамота Чесько-словацької Республіки й мирові договори, сего вимагає престиж і добро Чехословаччини.

Тільки в своїм власнім соймі само населення Закарпаття буде в силах створити умовини й основи для свого розвитку й лучшої будуччини.

Всі бояться війни

Заграничний справознавець „Еко де Парі“ обговорює кризу Союзу Народів. Він зазначає, що з промов виголошених в Женеві виходить, що всі бояться війни. Віра в Союз Народів змаліла до зера. Тому появилася концепція обопільних договорів допомоги. Французьке правительство висуває проект організації збірної

безпеки. Той проект передбачує військове порозуміння, регіональні договори обопільної помочі та господарські санкції. Тепер Союз Народів представляє для Франції тільки ограничену вартість як місце контакту з іншими державами, головн з Великою Британією.

Росія „на колінах перед негусом“

Підчас нарад Союзу Народів у справі Абісинії промовляв також „товариш“ Литвінов, комісар заграничних справ СССР. Італійці невдоволені з його промови. „Реджіме Фашіста“ помістив остру статтю проти большевиків п. я.

„Пролетарі“. Росія по 20 роках революції, пишуть Італійці, кидається на коліна перед негусом. Може тому, що в ділянці жорстокостей і варварства московські большевики не могли знайти лучшого товариша.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2, I. пов. і в книгарнях.

ОСИП НАЗАРУК

А лисиці брешуть на щити червоні...

ВЗАЄМИНИ МІЖ ВЕЛИКОЮ УКРАЇНОЮ І ГАЛИЧИНОЮ.

ТРАКТАТ ПРО ТАЙНУ ХАОСУ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИМ ЖІНКАМ І ВІЙСЬКОВИМ.

6) Збираю тут головне з усього, що я хотів сказати про взаємини Великої України й Галичини в моїх чотирох статтях-трактатах.

I. Галичина й Велика Україна се землі заселені українським народом.

II. Найбільша різниця між Галичиною й Великою Україною та, що Галичина се країна з українського національного становища далеко більше розвинена й упорядкована. Велика Україна се в порівнянні з Галичиною країна все потенційного, часто ефективного хаосу та слабкої національної свідомості: чим далі на схід, тим слабшої.

III. Головний національний обов'язок Галичан полягає на тім самім, на чім від давних давень полагав обов'язок наших батьків і прадідів, то значить на порядкуванні наддніпрянського хаосу.

IV. Щоб Галичани могли в сприячій хвилі упорядкувати хаос на Великій Україні, мусять той хаос знати й розуміти. Причина наддніпрянського хаосу на мою думку трояка:

- 1) Територія при брані народів.
- 2) Неустійнена мішанина рас.
- 3) Невідповідна релігія.

Перша з тих причин наддніпрянського хаосу очевидно дуже сильна, бо природна. Вона викликувала хаотизування нашого народу над Дніпром від початку коли він зложився аж до кінця 18 ст. в формах масових і нагальних¹⁾, а від того часу ділає в лекшій формі дифузії.

Та хоч яка сильна та перша причина наддніпрянського хаосу, то її моглаб перемогти устійнена раса. Одначе якраз такої устійненої раси там іще нема. Значить її треба свідомо витворювати. А саме в той спосіб, щоб Українці з Наддніпрянщини не лучилися в подружжя з людьми уродженими поза етнографічними межами українських земель. Приблизно 200 — 300 літ такого свідомого поведіння устійнить расу нашого племені над Дніпром і дасть змогу перемогти тяжке в наслідках ділання першої причини хаосу.

Хоч які сильні дві перші причини хаотизування наддніпрянського населення, то третя причина, релігійна, сильніша від них обидвох, значить від географічної і расової. То головню та третю причину, невідповідна релігія, допровадила наддніпрянське населення до його теперішнього жахливого стану страшного поневолення фізичного, умового й морального. Що се дійсно правда, про те свідчать погляди наших людей різних століть, які з собою ніколи не зналися. Найвиразніше висказав ті погляди професор історії Стефан Томашівський, а саме так:

„Одиноку тривку форму національної Церкви дала нам тільки берестейська унія. Якби не козаччина, що пішла на службу проти українській течії, кермованій з Москви, то до половини XVII. в. ціла Україна без війни малаб одну національну, з Римом об'єднану, Церкву, а в ній ще Білорусів. Справа національно-культурної окремішності Українців вже тоді булаб дефінітивно вирішена, а сьогодні вони булиб між першими народностями в Європі.“

„Церковна унія се не якась примха української історії, не відхилення її від первісного нормального напрямку, — зроблене до того під дощільним впливом сторонніх сил; тільки навпаки, ідея унії органічно й нероздільно злу-

чена з напрямом і духом всієї української історії, навіть із самою національною ідеєю нашого народу.“

Та вже давно перед бистрим і вченим мислителем Томашівським блиснула та сама думка в голові простого наддніпрянського козака, що уложив народну думу про зруйнування Січі Москалями. Ту думу я навів вище. В ній головне місце те, що „спільне (з Москалями) християнство“ довело до задавлення Січі без бою, без спротиву. Січ скінчила свою роллю знаряддя в руках Москви, бо вже тій Москві була непотрібна.

V. Нерозуміння віками тої третьої і найсильнішої причини теперішнього страшного стану нашого народу — се головний доказ глупоти нашого племені. Закид сей відноситься і до Наддніпрянців і до Галичан. Та є різниця в глупоті одних і других. Тому що Галичани се раса більше устійнена і більше духовно дисциплінована, кожний справді думаючий провідник може предвидіти прояви галицької глупоти. Схема глупоти Галичан приблизно така: Коли Галичани мають щось вирішувати, або когось вибрати своїм представником і мають нпр. десять можливостей, при чім можливість ч. 1 для них найгірша а можливість ч. 10 найлучша, — то можна згори сказати з правдоподібністю 99 на 100%, що вони виберуть можливість ч. 1.; коли на ній попечуться, тоді виберуть можливість ч. 2. І так систематично дійдуть часом аж до можливості ч. 10. Війми можливі, але дуже неправдоподібні. — Наддніпрянці роблять вражіння людей живіших умом ніж Галичани, спритніших і рухливіших, — відповідно до величини мішанини в їх крові. А в дійсності вони під оглядом організаційним, політичним і всяким іншим, елемент далеко більше небезпечний для себе самих, для своєї справи і свого проводу, ніж Галичани, бо Наддніпрянці се елемент цілком необчислимий. І тому глупота в їх рішеннях у своїх наслідках далеко тяжча ніж галицька. Одначе глупота населення при думаючій проводі, який знає історію, традицію і психіку своєї маси, не виключає можливості знаменитого ведення такої маси та створення їй дуже добрих і гарних передумов розвитку й убагороднення.

VI. Тому що галицька частина всеукраїнської етнографічної маси стоїть найвище під оглядом національно-релігійного й організаційного розвитку, має вона найбільший обов'язок зробити організованим способом все, що в її силах, щоб населення всіх інших українських земель піднести згодом до свого рівня й уподібнити до себе.

VII. Найбільшою глупотою галицького племені булоб, якби воно повірило в те, що треба зречися свого обов'язку проводу в українській нації на „користь“ Наддніпрянців — мовляв — тому, бо Велика Україна більша від Галичини. Се бувби кінець походу всієї української етнографічної маси на висоти. Се бувби й початок кінця можливості кристалізації великої української нації взагалі.

VIII. Тут діло не в тім, хто пише ліпші й цікавіші повісті й романи, новелі й гуморески, хто співає гарніші співанки, красше танцює або вишиває красші взори на сорочках і спідницях, ні хто приготує смачніші блини, галушки, борщ і хлібний квас та лучшу самогонку. Тут діло в зорганізованій дисципліні духа й тіла, в солідності виконання

своїх обов'язків, в ясній цілі і в розумній саможертві.

IX. Тому що жінки се найбільше статична частина народу, найбільше релігійна і найбільше впливова в вихованні дітей, думки сі звернені в першій мірі до українських жінок. Коли вони усвідомлять собі, в чім тут діло, і будуть свідомо поступати в намічених тут напрямках, — нема такої сили, яка моглаб здержати правильний розвиток української нації. А напрями поведіння галицьких жінок, котрі хочуть бачити сильним свій нарід, мусять бути такі:

1) Їх моральна чистота, яка можлива тільки при фанатичнім привязанні до своєї гр.-католицької уніятської Церкви. 2) Систематичне виховування дітей в привязанні до тоїж Церкви з тим, що вона найвище добро, яке людина взагалі може мати і що та Церква ніколи не сміє бути понижена до ролі знаряддя ніякої політики, ніякої земної справи взагалі, отже й національної. Ми і діти наші маємо бути привязані до сеї своєї уніятської Церкви не тому, що вона нам вдержує і скріплює націю, тільки маємо бачити в тій своїй Церкві злученій з Петровою скелею царство Боже на землі, а все інше дається нам. Се той пункт Архімеда Галичанки, з котрого вона не сміє зійти, коли хоче мати рішачий і добрий вплив на будучність свого народу, — а вона такий вплив повинна мати. Не допоможе нам ніяка освіта, не допоможуть ніякі книжки ні філософи, не допоможуть навіть найбільш сприяючі обставини, коли наші мами, жінки й наречені відчужилися від своєї католицької уніятської Церкви, що може нам дати найбільший гарт духа і може найлучше означити та скріпити наш нарід на землі. Коли будемо мати глибоко віруючих і побожних жінок, привязаних до своєї уніятської Церкви, то будемо також мати найлучшу армію, якої не перемаже ніяка сила. — Береження віри в собі і в потомстві своїм та охорона потомства від уживання алкоголю, головного порока Українців від часів Нестора, — отсе головні завдання нашого жіноцтва в поході до високої цілі.²⁾

Галицька жінко! Ті червоні щити, що про них співає найбільший поет нашої старини, то твої сини! То їх окрівлені груди століттями помагали завзято охороняти Київ і всю Велику Україну. То головню вони становили той мур, за котрим до сеї пори збереглося від загибелі племя наше. А виховала їх так попередниця твоя, давня наша жінка. Чи ти можеш показатися гіршою від неї? Чи можеш виховати гірше потомство своє як виховала вона, серед тодішньої п'яниці, в пралісах, багнах і горах нашої землі? Памятай, що головне жерело правдивого виховання се віра в Бога і в Церкву свою католицьку, яку ти маєш вищипити в дітей своїх. Коли буде та віра, то ніколи не зломиться мур з окервлених в бою синів твоїх.

А чим віра для духа, тим для оборони всіх українських земель вкорінення дітей твоїх тут у сій землі, на котрій вони вродилися. Отже навчи їх, що ся земля найдорожша з усіх: сей вузький клинець Галицької Волости, втиснений між Угорщину та Польщу. І вчи синів своїх від маленька, що не вільно всім їм опускати сю невеличку, та найважливішу землю задля прегарних привидів на Сході, де світ безмежний, де Дніпро шумить обливаючи 10.000 островів і відки є вигляди на найбільший з усіх континентів. Вчи синів своїх, що не вільно їм всім задля краси східних земель України гурмою опускати сей вузький клинець нашої землі і розпливатися як хмара на степах України: бо коли вони тут не збережуть

¹⁾ Росія заняла Крим щойно в р. 1783, а могла се зробити тільки тому, що на її сторону перекинулася Україна від часу Гетьмана Богдана Хмельницького. Польща мала скорше ту саму можливість зробити се у зв'язку з Україною, та не використала тої можливості — і через те замість стати великодержавою, впала і стала провінцією Росії. Тепер відносини знов дуже подібні по суті, хоч відмінні в формах. В польській суспільності — поза одним одиноким вже минулим проблеском — не видно ніякого зрозуміння того.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

²⁾ Протестантський переборщений спосіб поборювання алкоголізму веде якраз до пиянства. Се показав дуже коштовний приклад Америки. Тому про се треба пам'ятати в боротьбі з алкоголізмом. Вона повинна полагати на пропаганді, а не на примусі.

кореня свого, то напевно не вкоріняться і там.

А головню навчи дітей своїх молитви: поки вони її не забудуть, поти не минеться племя твоє.

Символічно патронкою твоєю нехай буде Ярославна, жінка Ігоря Свято-славича, що „рано плаче у Путивлі на стіні“ — не на те, щоб плакати, а щоб звертати увагу на грізну небезпеку. Нема сумніву, що та Галичанка, віддана заміж далеко в східну Україну, сповняла там чесно й витривало обов'язки своєї жінки і як мати.

Х. А тепер до тебе слів кілька, галицький молодче, що вступиш колись на землю наддніпрянську зі зброєю в руці, як уже не раз вступали батьки і прадіди твої. Памятай, що від тебе буде залежати дуже багато. Памятай, що нема чого боятися навіть найбільших сил ворожих, коли дух твій буде упорядкований і коли довкруги тебе будуть духом такі самі як ти. А упорядкування духа починається від віри в Бога і від неколибимого привязання до Церкви своєї. Тут, а не деінде, жерело всіх ідей та ідеалів. У кого не бачиш того жерела, тому не вір, що він має якийнебудь ідеал, бо в нім є тільки бляга про ідеал. А друге, що ти повинен пам'ятати вступивши на землю наддніпрянську зі зброєю в руці, се те, що найстрашніша з анархій, які знає людство, се анархія військова. Нема нічого гіршого між людьми як розгукана солдаґеска, що втратила дисципліну в нутрі своїм. Третє, що ти пам'ятати повинен, се те, що в такій країні як велика земля над Дніпром, не видержить довго ніяка влада неорганічна з природи: то значить така, що походить з агітації, з крику, з виборів. Там необхідно потрібна органічна влада легального монарха, все одно яке буде ім'я її: гетьманська, княжа, королівська, чи цісарська. А четверта річ, яку ти знати повинен, се те, що з усіх влад найгірша влада монархічна, коли в ній розпочинається безголова і на різних кінцях країни виринуть претенденти до такої влади. Тут ратунком може бути почуття легалізму: правний монарх лиш той чи та, що по крові найблизший або найблизша тому, що був при владі, — все одно чи се мужчина чи жінка, дорослий чи дитина в колісці. Бо влада се символ, се дар Господній — для розумних. На великих землях наддніпрянських була влада достойна тої назви тільки тоді, коли її мали монархи або монархині, від скитських царів і цариць почавши. А коли там зникла монархічна влада, все починався хаос такий жалюгідний, що думка й рука здригається перед описуванням його. І тому найбільші з поетів і мислителів тої великої рівнини все низько клонили голови перед владою монархів і все так дуже боялися упадку її. Се не випадок, що всі мислителі на тій великій рівнині, від старого геніяльного Нестора почавши і на Липинським в наші дні скінчивши, обстоюють за всяку ціну ідею монархізму. Там можливі лиш: монархія — або хаос і жах. Іншого вибору нема ні над Дніпром, ні над Доном, ні над Кубаню, ні над Волгою, ні над усіма ріками Азії, котрої безпосереднім фізичним продовженням — Наддніпрянська Україна. Легальний монарх — або дикий танець п'яних мамайів...

А з монархів не ті найлучші, під котрими жовнірам найлучше живеться. Один з найбільших умів, що займалися історією війська старинного Риму, а саме Монтеסקіє каже, що велика щедрота цісаря Каракалли для римського війська довела до цілковитої деморалізації армії. Коли наслідники його не могли вже видавати на війсьکو таких сум як Каракалла, тоді зіпсуті й розвезені жовніри просто вбивали одного цісаря по другім. І дійшло — каже — до того, що всіх розумних цісарів убивали жовніри, а всіх злих — заговорники або політики з сенату. А жовніри, — чуєш? навіть римські жовніри! — так привикли були

Відгомін психоаналізи

в літературі.

На таку тему виголосив о. др Скрутень ЧСВВ реферат 21. VI. с. р. у Львові в гімназії СС. Василіянок при вулиці Длугоша 17. Головні думки реферату:

Психоаналіза се незвичайно складне питання. Се явище, яке обняло всі діялки науки. До психоаналізи можна підходити з різних боків. Література також слово еластичне. До літератури можна зачислити і твори красного письменства і твори наукові. Референт розглянув літературу в найширшій значині. Ціллю реферату було ствердити факт відгому психоаналізи Фрейда в краснім письменстві й у всіх інших творах.

Для ліпшого зрозуміння викладу референт пригадав головні засади психоаналізи Фрейда. Фрейд виступив 1884 р. Він почав свої досвіди від студіювання випадку гістерії. В своїй теорії Фрейд бере під увагу т. зв. блуди будня. Він каже, що ті підсвідомі щоденні помилки людини не є несвідомі. Се відрух життя, що є в нас в глибині, життя несвідомого. Та се несвідоме життя ділає свідомо. Фрейд звернув увагу, що в однім стані людина признається до своїх помилок, а саме в сні. В сні, каже Фрейд, душа говорить про свої переживання. І доходить до того, що сон се дуже важне явище. Сон важний особливо для недужих, бо пізнавши недугу в сні, можемо поставити діагнозу й вилічити недужого. Фрейд не каже, що сон береться з нічого. Сон викликають лібідо (хоть) і „Я“.* Се пружини, що є в нас і час до часу побуджують нас до того, що ми в сні реагуємо на те, що нам долягає. Лібідо, після Фрейда, се ніщо інше тільки половий гін. Отже все, що діється в нас, діється під впливом того гону. Лібідо є вже навіть у дітей. „Я“ має ціль уважати на все, що незв'язане з половим гоним. Завдання психоаналізи відкрити і збагнути несвідоме життя кожного з нас і привести до свідомости недужої людини те, що було здавлене. Отже завдання зовсім практичне. Коли лікар прослідить те, що було здавлене і приведе до свідомости недужого, то легко вилічить його.

Теорія психоаналізи Фрейда має широкий розголос. Нема держави, в котрій не заговорилиб про психоаналізу Фрейда в той чи інший спосіб. Одно

* „Я“ = низка гонів позаполових, що мають на меті добро всего організму, наскільки він (організм) забезпечує себе перед недугою, небезпекою, смертю, тощо.

рабувати в тім хаосі, що рабували буквально все, навіть жовнірський льон один у другого видавали. Треба було доконче привертати дисципліну, а се коштує — життя найліпших. В тім жалюгіднім хаосі, коли роззухвалене й зіпсуте військо видвигало нараз навіть по 30 претендентів до престоло, постійно загрожувані цісарі були вже так зденовговані, що реагували на найменше підозріння і в страху за своє життя вимордовували до ноги найвизначніші роди Риму. І вимордовували всі. І так дійшло до того, що не було вже кому протиставитися найжахливішій анархії, жовнірській — і старий Рим, пан усього тодішнього світа, мусів завалитися і впасти в руки диких ворогів: бо „хто наперед дасть все жовнірам, той потім дасть все ворогам“.

Отже скромність в уживанню життя се головна основа сили і здоров'я армії.

В тім напрямі йди і змагай — з вірою в Бога, а дійдеш до несподіваної могутності, яка все належить тим, що так живуть і так працюють, думкою і ділом.

товариство видало 10 томів творів самого Фрейда. Отже се досить великий вклад в літературу. Про психоаналізу повстала велитенська література. 1936 р. нараховують 4.793 позицій творів про психоаналізу Фрейда.

Коло 1910 р. декотрі дотеперішні прихильники Фрейда виступили проти його теорії і внесли до неї деякі поправки. Адлер творить свою власну теорію, т. зв. індивідуальну психологію. Він відкидає лібідо і ставить на те місце посядання потуги. В нас представником адлеризму є Д. Донцов. Юнг відбігає і від Фрейда й від Адлера і на місце лібідо та посядання потуги ставить типи, прототики й антитипи. Проти Фрейда виступало також багато інших.

На психоаналізу Фрейда zareагували й католики та сказали, що в ній є і добрі річі, та багато в ній злого.

Кладкою, по якій психоаналіза перейшла до красного письменства, були наукові й популярні праці про найріжніші теми розглядані з точки бачення психоаналізи.

Референт спинився на розгляненні англійської, польської й нашої літератури. Англійської тому, що вона консервативна й до неї трудніше дістатися новим течіям. Значить, психоаналіза мусить мати щось у собі, коли таки дісталася до англійської літератури. Дальше англійська література має характер пуританський. Пуританізм се знаменна риса Англіців. Трудно знайти Англіця, що не знавби на пам'яті бодай кілька десятків цитатів з св. Письма. Отже знов бачимо, що психоаналіза всетаки має щось у собі, коли проломилася той пуританський вал і дісталася до англійської літератури. Дальшою причиною, чому референт взяв під увагу англійську літературу, було се, що звідти назагал черпали натхнення наші письменники - фрейдисти.

Психоаналіза Фрейда зазначилася великим відгомомом в англійській літературі. Між головними письменниками, що займалися в своїх творах питаннями, які нагадала психоаналіза Фрейда, перше місце займає письменник М. Сінклер. Майже кожде її оповідання, кождий її роман має ту саму нотку. В неї головні особи романів се люди хорі, психопати, головню жінки. Другий письменник, дуже почитний, Лоранс, студіює спеціально нещасливих, ідіотів і т. п. Берсворст представляє у своїх творах людську нужду, причини невдач, катаклізмів. Велборн еротик. Він представляє головню хить. Дж. Джойс досліджує несвідоме в людині. Вплив психоаналізи Фрейда видно також в сатирах Турнера і в драмах Шоуа.

В польській літературі також видно вплив психоаналізи. В Польщі є багато авторів, що свідомо пропагують фрейдизм, пр. в педагогіці. Є також багато перекладчиків чужих творів.

Психоаналіза Фрейда відбилася також в українській літературі: науці і краснім письменстві. Богато наших лікарів придержується психоаналізи Фрейда. В науці держиться тої теорії др Бале й. Деякі зернятка психоаналізи вніс в нашу науку В. Гнатюк. Давніше багато запозичував від Фрейда Д. Донцов. Тепер він адлерівець. В краснім письменстві багато мають ідей психоаналізи Фрейда Коцюбинський, Кобилянська, Леся Українка, Гнат Хоткевич, Лесь Мартович, Мирний, Винниченко свідомо перещіплював ту теорію на наш ґрунт, дальше Сказинський, Опільський, дещо Святослав Гординський, Михайло Рудницький (Нагоди й пригоди, і ін.), Яблонська (Чар Марокка), Віконська.

Критично заговорили у нас про психоаналізу покищо в рефератах. Фахова критика досі не звертала уваги на психоаналізу. Се завдання в першій мірі католицьких критиків.

Хто обкрадає церкви

До церкви в Княжм, пов. Снятин, вломилася злодія і забрали з дерев'яної скринки коло 35 зл. Злодіїв зловлено. „Мали Дзеннік“ в ч. 181 пише, що один з тих злодіїв зайшов до Східної Галичини аж з Радомська. Другий злодій походить з Любачева. Вони мандрували по Східній Галичині у військових одностроях без відзнак, ходили від хати до хати і продавали текстильні товари з лодзьких фабрик, ну й як показалося займалися також іншим „промислом“.

Кредити під застав збіжжя

Економічний комітет міністрів устаткував висоту сум і умовини уділювання кредитів під застав збіжжя для більшої власності й зачетних кредитів на збіжжя для малої рільної власності. На кредити під застав призначено 40 міль. зл., на зачетні 15 міль. зл. Кредити будуть уділяти на всі роди збіжжя. Не будуть приміювати ніяких потручень з тих кредитів на рахунок попередніх зобов'язань, з виїмком несплачених позичок під застав з попереднього року. Опроцентування тих кредитів разом з коштами не може перевищати 3 проц. на рік.

Криваві події в Переворщині

В с. Кречовичах переворського повіту арештовано на приказ прокуратора кількох страйкових агітаторів, що намовляли робітників покинути працю. По кількох годинах перед постерунком поліції зібралася кількатисячна товпа й домогалася звільнення арештованих. Поліція відмовила. Тоді юрба напала на поліцію з колами, сокирами, мотиками й т. п. Кількох поліцаїв ранено. Поліція ужила пальної зброї. Вбито 4 селян і кількох ранено. (ПАТ).

Трагічний випадок

в салі нарад Союзу Народів.

Підчас нарад Союзу Народів у справі Абіссинії лучився трагічний випадок. Пресовий справоздавець часопису „Прагер Прессе“ з Праги Стефан Люкс нагло витягнув з кишені револьвер і застрілювався. Предсідник Союзу Народів Ван Зеланд перервав наради Союзу Народів поки самовбивника не винесено з салі. Слідство виявило, що Люкс се німецький Жид. Він утік з Німеччини. Перед смертю написав листи до англійського короля Едварда VIII, до президента Франції, до мін. Ідена, до ген. секретаря Союзу Народів і до редакції „Таймсу“.

Лікарський фейлетоник.

Як їсти овочі

Овочі дуже здорові. Вони мають у собі вітаміни, мінеральні соли, оживляючі олійки, соки й цукор. Однак споживаючи в літі овочі треба все пам'ятати про вказівки гігієни, щоб уникнути частих випадків занедужань і недомагань жолудка, як у старших так і в дітей. Овочі треба їсти тільки дозрілі. Недозрілий або надігнтий овоч нестравний і шкідливий. Перед спожиттям овочі треба сполоскати біжучою водою, щоб усунути з їх поверхні пил, пісок і все, що назбирається підчас перевозу й у крамниці. Овочі, зірвані прямо з дерева, вистарчає витерти чистим полотном. Овочі треба добре пережувати, щоб улегшити їх травлення. Не повиннося пити воду безпосередньо по спожитті вишень і агресту. Се може викликати острі, сильні болі й корчі жолудка. Не треба їсти нараз багато овочів, бо се перетяжує жолудок. Рішучо не вільно ликати кістки вишень, сливок і т. п., бо се може викликати острі болі й навіть спричинити запалення сліпої кишки.

Покажчик змісту

перших дев'яток річників „Нової Зорі“).

Θ Вкупити решту /платі/ „С. Б.“ Н 691 Θ Сокольський Вечір. З приводу 60-ліття проф. І. Боберського 711 Θ Сокол-Батько. Його Ювілейні Збори 728 Θ Перед Сокольським Здвигом Н 745 Θ Десять заповідей укр. Сокола Н 746 Θ О. Н.: „Сокол“. Яке його значіння 746 Θ Отаман Сень Горук. Віршечий Сокол 746 Θ III. Краєвий Сокольський Здвиг у Львові 747 Θ Рідка поява Н 747 Θ Комунікат Старшини С.-Батька Н 748 Θ Бунт Соколів як наслідок культу бунтів у нас 749 Θ Конференція в „Соколі“ 750—753.

XVIII. МОЛОДЬ І СТУДЕНТСЬКІ СПРАВИ.

А. Ч.: Суспільність і студентство /60 літ віденської „Сіни“/ 105 Θ Адлерсгоф (к. Берліна). Свята Вечера в студ. доміві Д 106 Θ Львів /з кругів студ./ Д 107 Θ Релігійний рух між російськими студентами Н 160 Θ Ще в справі листопадових подій Д 192 Θ З організаційного життя. Львів. Сходини УХСО Н 194 Θ Прага /Студенти-русофіли/ Д 196 Θ /І. Гладилевич/: З організацій укр. кат. молоді 231 Θ УХСО: Заклик до всіх бувших членів катол. середношкільних і академічних організацій Н 233 Θ І. Катол. Зїзд Слов'янської Академічної Молоді в Кракові 1929 р. 235 Θ Іван Гладилевич: Вражіння зі зїзду Слов. Катол. Студ. в Кракові 236 Θ Студентські реколекції у Львові Н 236 Θ І. Зїзд Укр. Катол. Студентства /має відбутися/ Н 240 Θ М. К.: Міжнародний Академічний місійний Конгрес Н 370 Θ Очевидець: Розбиті молоді Збори /Т-ва Прихильників Освіти/. Причини і наслідки 442 Θ Справа молоді 444 Θ Молоді і старші. Що було на Зборах Т-ва Прих. Освіти 445, 446 Θ Міжнародний католицький зїзд студентів „Пакс Романа“ Н 454, „Pax Romana“ і її ювілейний Конгрес Н 469 Θ А. Ч.: Там де нема безробіття. Шире слово до укр. молоді /щоб вступала до Чинів/ 471 Θ Л. Г.: На маргінесі статті: „Там де нема безробіття“ 477 Θ Володимир Децик: З життя укр. студентів у Вільні 498 Θ М. А.: Проф. С. Томашівський і молоді 499 Θ Андрі: Українські студентські організації у Львові 502а Θ Крути. Свято української молоді 508 Θ З раю. Як живуть українські студенти в Києві Н 514 Θ Студент: Конференція нашого студентства 528 Θ Слово до молоді /І. Е. Митрополита Шептицького/ 536 Θ Весняні думки. Про нашу молоді 537, 539 Θ Радянська молоді Н 537 Θ В „Академічній Домі“ тяжко боється Н 538 Θ Старий громадянин: Летючки. Пересторога дуже на часі 542 Θ Важне для молоді. Можете за дуже дешеві гроші пізнати Рідний Край Н 543 Θ Абсурд. Укр. студентство проти укр. університету у Львові! 547 Θ Батьки і діти /конфлікт, причина, вихід/ 555 Θ Думки студентки з приводу реколекцій 559 Θ Комсомольці Н 563 Θ Усуньте причини! У відповідь „Газеті-Львовскій“ в справі арештовань укр. молоді в Стрию 571 Θ Студентська анкета в справі Т-ва Прихильників Освіти 574 Θ Дві ідеології польського студентства 577 Θ Молоді і криза інтелігенції. Що про се каже Масарик Н 581 Θ З життя студентів /„Ватра“/ 587 Θ Марійський Друг: За нашу дорогу молоді 596 Θ Традиційна Йорданська Вечера /в Акад. Домі/ Н 603 Θ Річниця бою під Крутами Н 606 Θ Громадянство й молоді 609 Θ Волинська молоді 609 Θ /О. Мох/: Звено Н 609 Θ Сторінка молоді /осібний відділ/ 609 Θ На студентській анкеті Н 616 Θ Студентство і зїзд укр. кат. молоді Н 618 Θ Резолюції студентів проти зїзду укр. кат. молоді 619 Θ Що ухвалив Студ. Конгрес Н 620 Θ Сучасна молоді. Що про неї каже Впреосв. Митрополит Шептицький 625 Θ А. Ч.: На каліновім мості /про націоналістичну молоді/ 619, —: В домі батька твого. Коротка філософія історії укр. народу з приводу резолюцій укр. студентства про його відношення до катол. релігії та Церкви 621 Θ —: Родства непомнящі. Розбір резолюцій укр. націоналістичних студентів про їх відношення до релігії взагалі і до католицької зосібна 623, 624 Θ А. Ч.: Слово до молоді. З приводу Свята Укр. Молоді 630 Θ „Українське католицьке націоналістичне студентство“ Н 630 Θ Релігійна молоді в СССР 634 Θ Т. Р.: До соняшних висот! Лист до молоді 645 Θ Сторінка молоді /осібний відділ/ 645 Θ Естет: Ти й Вона /книжка Г. Шільгена/ Р 645 Θ О. Мох: Поважна гумористика /„Кодекс чести“/ 653 Θ Кілько на світі студентів Н 655 Θ О. І. Назарко: Конгрес кат. славянських студентів 656-659 Θ Українці на XIII Міжнар. Конгресі Студентів-Католиків Н 661 Θ Радісний об'яв серед нашої молоді /у часті у реколекціях, цифри/ Н 662 Θ Кілько е студентів на світі? Н 691 Θ Укр. молоді і Церква /в „Глосі Народу“/ Н 697 Θ Безробітна молоді Н 706 Θ Реколекції для студентів Н 719 Θ Зїзд укр. молоді Закарпаття Н 748 Θ Наша молоді. З приводу студентської анкети 782 Θ

XIX. ЖІНОЧЕ ПИТАННЯ.

Перший всеіндійський конгрес жінок 217 Θ Ідеал жінки у Китаї Н 261 Θ В. З.: Визначні українські жінки. Гетьманова Настя Скоропадська 298 Θ Найкраща книжка для жінок Н 302 Θ Фахова праця жінок Н 361 Θ М. Лучинський: Укр. Народне Мистецтво і

справа подружжя 341, 352 Θ Тіна Егер: Бездітні жінки Н 414 Θ Культурна жінка в праці Н 437 Θ Прикована ланцюгом жінка демонструє у французькій сенаті Н 511 Θ /Ю. Делевський/: Жінка в доарійській добі 530, 531, 533, 536 Θ Жіноча сторінка /осібний відділ/ 615, 619 Θ Союз Українок. Які в ній тепер відносини? 709 Θ Справа жіночого конгресу Н 721 Θ Жіночі справи. Звіт зі сходин укр. львівського жіноцтва в справі Жіночого Конгресу 723, 724 Θ До укр. жінок-католичок /від Управи Центр. Жіночого Кружка при У. К. С./ Н 721 Θ В справі жіночого зїзду /письмо ГІКА до „С. У.“/ Н 723 Θ А. Ч.: Значіння жінки. З приводу недалекого жіночого конгресу 719, Жіночий рух. Що його викликало 720, Свічка що горить на обидвох кінцях рівночасно 724, Жінка і дитина 732, Слово до жінки 744, Відкритий скарб. Головне вражіння з жіночого конгресу і головна думка з приводу його 747 Θ Нові брошури про жіночий рух /Дра О. Назарука/ Н 737 Θ Жінка і суспільність /відчит Дра О. Назарука в ГІКА/ Н 725 Θ Українська Жінко! /відозва почесного Комітету Укр. Жін. Конгресу/ 726 Θ Австрійські катол. жінки в справі освіти і виховання дівчат Н 726 Θ Др. Осип Назарук: Жінка і суспільність 726-729 Θ Заява зорганізованого укр. катол. жіноцтва /проти заяви С. У./ 733 Θ Я.: Наше інтелігентне жіноцтво /в МТП у Львові/ Н 733 Θ Українські жінки меценатки Н 744 Θ Укр. жінки в кооперації Н 744 Θ /О. Осип Осташевський/: Католицький жіночий рух 744, 745, 748 Θ Українки на престолох Європи 744 Θ о. Т. Галущинський: Найвищі признання жінки в суспільстві 744, 745, 748 Θ о. М. Каровець: Про жінок наших і чужих в історії й теперішності 744 Θ о. Ір. Назарко: Жіноча еліта. Де вона і що вона робить 744 Θ Українки в мистецтві Н 744 Θ /Ірина Гургулівна/: Участь жінки в мистецькому житті народу за останніх 50 літ 746 Θ Ст.: Катол. жіночі організації в Австрії 745, 761, 763 Θ Преосв. Йоан Лятишевський /на Жін. Конгресі/ 746 Θ Володимир Солов'єв: Жіноче питання 748 Θ І. Д.: Перед /Жіночим/ Конгресом. Ізда на Конгрес Н 746 Θ Жіночі Академії /на Жін. К./ Н 747 Θ Укр. жіноцтво з Волині /привіт/ Н 749 Θ А. Ч.: Жіночий Конгрес 745-750, Жіноча поліція Н 753

XX. ВСЯКІ ЗВІТИ.

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Укр. Вчителів“ 549 Θ Учительські справи /звіт з 3. 36. Т-ва Вза. Поміч У. У./ 556-561, 563 Θ Учительські справи. Заг. Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Укр. Вчителів“ 644-647, 649, 651, 653 Θ Учительський Зїзд /ВПУУ/ 750-753 Θ Ювілейні Заг. Збори Т-ва „Просвіта“ 226 Θ Загальні Збори „Просвіти“ Н 441, 443, 445 Θ Діяльність „Просвіти“. Важна нарада в справі поборювання неграмотності 592, 593 Θ Загальний Зїзд „Просвіти“ 698 Θ Загальний Зїзд Просвіти 700 703, 705, 706, 710, 714, 716 Θ Ювілейна Академія „Рідної Школи“ 534 Θ /Ювілейний/ Зїзд „Рідної Школи“ 534-538, 540 Θ Бурливий зїзд „Рідної Школи“ Н 627 Θ Звичайний Загальний Зїзд „Рідної Школи“ 627, 629, 631-635, 637, 639, 641 Θ Нова Головна Управа „Р. Школи“ Н 627 Θ Загальні Збори Повіт. Союзу Кружків „Р. Школи“ 677, 679, 680 Θ Рідношкільна анкета 690, 692 Θ Зїзд „Рідної Школи“ 697, 698 Θ Зїзд „Рідної Школи“ 700-705, 708, 710 Θ Зїзд Рідної Школи 798 Θ УКС. Його звичайні загальні збори 539 Θ Перші збори Т-ва священиків ім. св. Андрея у Львові 547, 549, 551-553 Θ Посвячення нового дому майбутнього українського шпиталю у Львові 687 Θ Т-во ім. св. Андрея у Львові. Звіт з його Загальних Зборів 723 Θ Безробіття інтелігенції /нарада в дом. СУПРУГА/ 689, 690, 692 Θ „Супруга“ /3. Збори/ 749-751, 3 листів до Редакції /А. Нивинський в справі Супруга/ Н 755 Θ Психотехнічна порада для вибору звання у Львові /основні збори/ 608 Θ Порада для вибору звання /3. Збори/ 787-789, 791, 795, 797 Θ Загальні збори „Т-ва Прихильників Освіти“ 538, 539, 542, 544, 545, 547 Θ Новий Виділ Т-ва Прихильників Освіти Н 542 Θ Збори Т-ва Прихильників Освіти 641 Θ Т.П.О. /Заг. Збори/ 741, 743 Θ Краєвий Студентський Конгрес 620-625 Θ І. Д.: Вечір Укр. Ремісничої Молоді Н 625 Θ За здоров'я нашої шкільної молоді 734, Дискусія про здоров'я нашої шк. молоді 735 Θ Загальні Збори Т-ва „Вакаційних Осель“ 614 Θ Товариство Опіки над Молоддю /Заг. Збори/ 747-749 Θ Українська Захоронка у Львові 639, 641 Θ В справі Дому Інвалідів 296 Θ УКТОДІ /Заг. Збори/ 719, 722, 731 Θ Загальні Збори Т-ва Укр. Фонд Воєнних Вдов і Сиріт у Львові 781 Θ 3 „Відродження“ 687, 688 Θ Посвячення оркестри Т-ва Українських Дозорців „Воля“ 692 Θ Українська радіоакція 693 Θ Народна Організація Українців м. Львова /3. Збори/ 697 Θ Нар. Орг. Українців м. Львова 700 Θ Історична конференція в справі Лугової Організації 603, 604, 606, 607 Θ Лугове Свято у Львові 647 Θ І. Д.: Сокольський вечір /В 300-ліття Мазепи/ Н 617 Θ Сокольський здвиг. Пресова конференція 743 Θ Збори „Сокіл“ 777, 779, 780, 784, 785, 787 Θ

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922, 924, 927, 934, 937, 942, 946.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Конференція Єпископату Гр.-катол. Галицької Церковної Провінції відбулася 27 червня с. р. у Львові. В ній взяли участь: ВПреоєв. Митрополит Андрей Шептицький, Преосв. Йосафат Коциловський, Перемиський Єпископ, Преосв. Іван Лятишевський, Станиславівський Єпископ-Помічник, Преосв. Григорій Лакота, Перемиський Єпископ-Помічник і Преосв. Іван Бучко, Львівський Єпископ-Помічник. Темою нарад були біжучі церковні справи.

Посвята Пресв. Серця Христовому в Жовкві. В день Пресв. Серця Ісусового (п'ятниця 19 червня) рано відбулося в церкві ОО. Василіян врочисте богослуження в честь Пресв. Серця. На ній зробили всі члени Ап. Молитви акт посвяти. Апостольство було так zorganizоване, що члени окремо з усіх сіл околиці Жовкви складали сей акт посвяти перед самим св. Причастям. До Причастя приступило понад 1500 членів. Дуже численно була заступлена мужеська молодь. Велика церква ОО. Василіян вже від 5 год. рано була повна людей. Майже всі того дня сповідалися. Богато людей приступило до св. сповіді ще в четвер вечером, коли відбувалася адорація Найсв. Тайн і св. Година. Серце раділо, коли бачилося тільки людей, як за своїм провідником повторяли акт посвяти ревнителі з кожного села окремо: Винники, Глинсько, Замочок, Вязова, Скварява, Мацошин, Сопошин, Мокротин і навіть з дальших як прим. Боянець, Зіболки і др. — всі посвятили себе Пресв. Серцю Христовому, всі у стіп Евхаристійного Ісуса прирекли бути йому вірними, навіть з посвяченням свого життя. Такі публічні релігійні маніфестації се доказ, що наш нарід стоїть під прапором Христа. Ревнителі і ревнительки будуть піддержувати того духа віри і любови до Христа навіть в часі великих і тяжких проб та зусиль ріжних безбожників чи їх наймитів сектантів, затуманених агітацією протестантів і кальвінів. Найуспішніший спосіб проти всяких безбожних агітацій — набоженство до Пресв. Серця Ісусового. Де те набоженство розвивається і практикується засоби Апост. Молитви: часте св. Причастя (обов'язково в перші п'ятниці місяця), збори ревнителів, спільні молитви, відновлення посвяти себе, там не буде мати приступу висланник безбожництва. Проти агітації безбожників творім здисципліновані кадри вірних синів Церкви, овіяних горячою любов'ю Пресв. Серця Ісусового; збираймо блукаючу молодь і гуртуймо її під прапором Христа. Творім армію покути за гріхи безбожників і вільнодумних, творім гуртки винадгороджаючої любови для Царя любови — Христа. В Нім життя народів, отже й нашого українського народу. Ось в чім правдивий патріотизм! Здорова душею молодь не піде за блудним вогником безбожного матеріалізму. Справді, на часи безбожності і низького себелюбства одинокий лік — набоженство до Пресв. Серця, посвята для служби Христа, життя, якому присвічує ідея Христового Серця. Вийдім з байдужності для релігії, бо байдужність для справи Христової се мовчалива боротьба з вірою і релігією. Сам Христос сказав: Хто не зі Мною, той проти Мене. Безбожність має багато відмін. Між ними є й байдужність, лібералізм, йти разом з соціалізмом, піддержувати ліберальну пресу — все те відводить від Христа і противиться ідеї Серця Христового. — М. К.

Новий костел мають побудувати у Львові при вул. Дверницького. Львівський магістрат рішив подарувати під будову костела міську площу вартості ко-
ло 88.000 зл. під умовиною, що костел буде вибудований до 5 літ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

СПРАВУ АВТОНОМІЇ ЗАКАРПАТТЯ розгляне чеський парламент по ваканціях. „Венков“ пише, що на Закарпатті буде створений губернаторський уряд. Губернатор дістане надзвичайні повноваження відповідаючи правам союму в питаннях мовних і культурних.

ПРЕМ'ЄР СКЛАДКОВСКИЙ в товаристві міністра рільництва Понятовського відвідав м. тижня львівське воевідство. Він злюстрував повіти мостиський, городецький і рудецький. Був також в Острові, де відбулися селянські заворушення.

ПОЛЬЩА дістала від Союзу Народів місію зліквідувати гданський конфлікт.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНИЙ ФРОНТ В РОМУНІЇ організують усі праві угруповання.

ЗАМАХ НА КОРОЛЕВУ РОМУНІЇ. На французькій території близько швейцарської границі виконано замах на поїзд, що в ній їхала румунська королева. Ранений тільки машиніст поїзду.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ БОРИС приїде з початком серпня до Берліна. Там відбуде конференцію з німецькими, італійськими й польськими дипломатами.

ЮГОСЛАВІЯ звернулася до Франції, щоб вона запевнила Югославію збройну поміч на случай повороту Габсбургів до Австрії.

ВЖЕ СВАРЯТЬСЯ. Парижська радикальна „Ля Републік“ помістила статтю б. міністра Фрота. Він закидає комуністам, що вони замість льюльської співпраці внутрі Людового Фронту стараються переліцитувати всі ліві партії. Комуністи організують страйки, щоб так опанувати маси. Та стаття викликала сенсацію в політичних кругах. Французьке правительство побоюється, щоб Людовий Фронт не розлетівся.

„ФРАНЦУЗЬКА НАРОДНА ПАРТІЯ“ повстала у Франції. Вона хоче зеднати робітників, селян і міщан на підставі цілковитого зірвання з заграничними чинниками, головні з III Інтернаціоналом.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зраджує Совітам військові тайни. В тій справі посол Керіллів зложив інтерпеляцію в парламенті.

РЕЗОЛЮЦІЇ СОЮЗУ НАРОДІВ у справі італійсько-абісинського конфлікту: рішено візвати держави, що належать до Союзу Народів, надіслати до Союзу Народів предложення, як удішити виконання постанов Союзу Народів. На тім збори Союзу Народів закінчено. Так хитро-мудро припечатано долю Абісинії.

СОЮЗ НАРОДІВ збереться слідуючий раз 21 вересня с. р.

ЛЬОКАРНО НА ОВИДІ. В розмовах між прем'єром Франції Блюмом, прем'єром Бельгії Ван Зеландом і мін. загр. справ Англії Іденом устійнено, що булоб вказаним відбутися конференцію держав, що підписали льокарнські договори, в справі обговорення теперішнього положення.

АНГЛІЯ І ФРАНЦІЯ будуть йти „рука в руку“. Англійська преса пише, що розмови Ідена, міністра заграничних справ Англії, з Блюмом, прем'єром Франції, виказали ідентичність поглядів правительств обох держав. Вони узгіднили конечність сильного англійсько-французького фронту.

АНГЛІЯ рішила стягнути свою флоту з Середземного моря. Вона зібрала була її там в початках італійсько-абісинської війни, щоб примусити Італію до перервання війни. Однак се не настрашило Італійців.

ГАЛІСІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ АВТОНОМІЇ. В еспанській провінції Галісії відбувся плебісцит у справі автономії для тої провінції. 90 проц. населення голосувало за автономією.

ПІДЧАС ВИБОРІВ у ФІНЛЯНДІЇ найбільше голосів здобули соціалісти. Друге місце заняли аграрії, третє консерватисти.

АБІСИНСЬКИЙ ПОСОЛ В ЛОНДОНІ др Мартен заявив, що Абісинці відновлять воєнну акцію проти Італійців, як тільки настане дощова пора.

В ТУНІСІ в м. Гафса дійшло до кровавих протижидівських заворушень. Товпа магометан напала на жидівську дільницю і цілковито знищила її.

В ПАЛЕСТИНІ введено виїмковий стан на всіх залізничних лініях.

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ВНУТРІШНЬОЇ МОНГОЛІЇ проголосив голова правительства того краю князь Тек.

ЯПОНІЯ зібрала 16 воєнних кораблів близько китайського побережжя.

ШКАРАГУА, середноамериканська республіка, виступила з Союзу Народів. В останніх тижнях аж три держави виступили з С. Н. Переконалися, що сеніякий хосен належати до того союзу.

НОВИНКИ

Торжество на Маківці відбудеться с. р. в неділю 2 серпня.

„Голос Нації“, новий український тижневик, почав виходити у Львові. Видає його В-во „Українська Трибуна“ (Ж. Процишин).

У Львові арештовано предсідника Ремісничої Палати Густава Паммера. Се арештування стоїть у звязку з недавно відкритими зловживаннями в Центральній Ремісничій Касі.

Віцепрезидентом м. Львова вибрано Францішка Іжика.

Не вільно фотографувати мостів та двірців. З уваги на відпустковий та туристичний сезон адміністраційні влади пригадують заборону фотографувати мости, залізничні двірці та всякі військові обекти.

Міністерство скарбу оповістило розпорядок про заборону екекуцій на селі в часі жнив.

Новий польський людовий дім посвячено у Дмитровичах під Львовом.

Будують нові костели й „доми людове“. В Зборові відбулося зібрання делегатів польських комітетів будови „людових домиф“, костелів і каплиць. Нові костели будують: у Ярчівцях, Реневі та Ратицях. Нові каплиці: в Кудинівцях, Конопниці, Чистопадях, Серетці, Нетерпинцях, Жабині, Зборові та у Бзовиці. „Доми людове“ будують: в Білокерниці, Гукалівцях, Пресівцях, Пустоголовах, Волчківцях і Млинівцях. — А в нас десятками літ треба чекати на затвердження плянів будови церкви...

Буря з громами і зливою перейшла над Пістинем і Микитинцями у Станиславівщині. Шкоди великі.

Над надвірнянським повітом перейшла градова буря з перунами і зливою. Рівень води в гірських ріках сильно піднісся. На шляху Зелена-Рафайлова вода зірвала міст. Се спричинило перерву в комунікації.

В Коломії арештовано урядника міської управи Густава Пшціньського за надужиття урядової влади.

В Зеленій пов. Надвірна злодії вломилися до будинку громадського уряду й розбивши касу забрали 1500 зл.

Вимордували цілу жидівську родину. Близько Переволоки, буцацького повіту, знайшли на шляху трупи Жиди Самуїла Полляка, його жінки Гітлі й сина Лейби. Стверджено, що вбивства докочано молотком до товчення каміння. Поліція веде слідство.

Затроїлися грибами дві жінки з Раківця, коло Городенки. Обережно з грибами!

Гумор. — Страйки у Франції доходять до вершка свого розвитку? — Як же виглядатиме той вершок? — Ну, та проголосять страйк страйкуючих і вернуться до праці.

На Лемківщині, в с. Красній, пов. Коросно, будують одноповерховий „Український Народний Дім“. Гроші на будову дому зібрано серед Лемків з того села, що виїмігрували до Америки.

Староство в Луцьку припинило діяльність молочарських збірень в селах: Верхівка, Гаражджа й Підгайці, піддубецької волости. Сі збірні належали до районної молочарні у Воротневі.

Пожежа ліса вибухла в луцькім повіті в надлісництві Карпилівка. Згоріло 500 га на шкоду 250.000 зл.

Дра Філарета Колессу, відомого дослідника української етнографії, іменував чеський „Словански Устав“ своїм заграничним членом.

Ювілейний конгрес закарпатського студентства відбувся в Ужгороді з приводу 15-ліття існування „Союзу Підкарпатських Студентів“.

В Америці в кількох більших містах відбулися українські віча. На них обговорювано положення Українців у Польщі.

За чинну зневагу римо-католического окружний суд у Сосновці засудив емеритованого капітана на 2 і пів року в'язниці і заплату коштів процесу.

Варшаву навістила громовиця. Вода залила сутерени низше положених домів.

До залізничної катастрофи дійшло на станції Пачково недалеко Вжесні в Познанщині. Поспішний поїзд вискочив з рейок та впав з насилу. Перші вагони й локомотива зовсім знищені. Дві особи погибли на місці, одна в лікарні.

Пошесть черевного тифу шириться в Познанщині.

Передвчасні жнива. Наслідком посухи озимі збіжжя в багатьох місцевостях на Виленщині повисихали або передвчасно допіли, особливо на піскових ґрунтах. В околицях Вильна від кількох днів тривають жнива.

Комуністичний процес відбувається перед військовим судом у Краєві, в Румунії. Головна обвинувачена Анна Павкер, жінка совітського генерала.

Нову внутрішню позичку на 4 мільярди рублів розписано в ССРСР. Вона триватиме 20 літ.

Міжнародний зїзд пластунок відбувся у Швеції, в м. Фамоні.

XV. конгрес „Пакс Романа“ відбується у Відні, Зальцбургу і Клягенфурті від 28 липня до 6 серпня с. р.

Нова секта євангелістсько-католицьких лютеранів повстала в Німеччині. Вона голосить, що ні одна з християнських релігій не має „повної правди“. На думку цих сектантів треба вибрати з кожної християнської релігії все найкраще і створити нову релігію.

Відділ італійських студентів, що боролися як охотники в Абіссинії, прибув недавно до Риму. Повертаючих витав Муссоліні.

Президентом м. Парижа вибрано Раймонда Льорана, відомого християнсько-суспільного діяча.

Велика посуха панує в Злучених Державах Північної Америки. У степах Дакота, Монтана, Огайо й Ілінойс засіви знищені на суму 28 мільйонів доларів. 100.000 родин фермерів позбавлених засобів до життя. Міністр рільництва зарядив закупити й зарізати мільйон штук худоби, що позбавлена паші, бо трава у преріях висхла.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Богатий збір сіна й конюшини. На значних просторах краю закінчено перші збори сіна й конюшини. Сінокоси відбулися при гарній погоді й дали багаті збори. Збір сіна, конюшини і люцерни добрий. Отже селяни не відчувають тепер браку зеленої паші. („Всхуд“).

Нове векселеве право. З днем 1.7 с. р. звійшло в життя нове векселеве й чекове право. Воно передовсім санкціонує існування векселя ін біанко. По думці нового права виставець векселя не може мати претензій з титулу виповнення векселя ін біанко незгідно з заключеним порозумінням, хіба що посідач векселя набув його у злій вірі, або при набутті допустився виразного недбалства. Друга важна зміна та, що векселевий должник не може застосуватися супроти посідача закидами спертими на своїх особистих взаєминах з виставцем або попереднім посідачем, хіба що ствердиться виразне ділання на шкоду должника. Впроваджено також низку застережень при виставлюванні чеків. Так нпр. чеки „пост-датовані“ можуть бути платні кожної хвили по предложенні до реалізації без огляду на зазначену на них пізнішу дату. — („Всхуд“).

Організаційно-пасічний курс відбувся в Турції заходом філії Сільського Господаря. Курс скінчило 22 курсантів з 10 місцевостей турчанщини.

Залізну руду відкрили під Самбором на передмісті Рудно.

Білянс Банку Польського за третю декаду червня виказує м. ін. зріст запасу золота о 0,4 міль. зл. до 370,5 міль. зл., та обниження стану заграничних валют і девіз о 4,1 міль. зл. до 7,2 міль. зл.

У Франції парламент прийняв проект закону про державний збіжжєвий уряд. Він має монополізувати торгівлю збіжжям, устійнити ціни та бути посередником між рільниками і млинами.

Гумор. — Гірший від пса. — До білетової каси підходить з синком і псом пані з м'язами атлета і просить о білети для себе, синка і пса. Касієр: Білет для пані 10 зл., для синка 50%, для пса 15%. — Мамусю, шкода, що ти не взяла татка з собою. — Чому? — Татко був би задармо поїхав, бо ти казала, що він гірший від пса.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було о-снувати „Скалу“, які завдання читалень „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзідких 2. I. поверх.

ЖЕРТВИ

1) о. М. Гнатишин в Бобулінях, п. Осівці к. Бучача: зл. 2 для хорого Івана Заремби; 2) о. Антін Ричаківський в Космирині, п. Потік Золотий: зл. 1 для хорого Івана Заремби.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ОПОВІСТКА

В Товмачі, в будинку Селянської Бурси Шашкевича, в каплиці фатимської Матери Божої відбудуться отсі чергові реколекції:

1) Для дяків: Початок понеділок 13. 7. вечер. — Кінець п'ятниця 17. 7. рано. Дяки повинні явитися з часословом.

2) Для сестриць і ревнителей Ап. Молитви (1 серія): Початок субота 18. 7. вечер. — Кінець середа 22. 7. рано.

3) Для братів церковних брацтв: Початок в середу 22. 7. вечер. — Кінець неділя 26. 7. рано.

4) Для сестриць і ревнителей Ап. Молитви (2 серія): Початок понед. 27. 7. вечер. — Кінець п'ятниця 31. 7. рано.

5) Для пань: Початок неділя 2. 8. вечер. — Кінець четвер 6. 8. рано.

6) Для позашкільної молоді: Початок в суботу 8. 8. вечер. — Кінець середа 12. 8. рано.

Проситься Всч. Душпастирів вислати відповідне число добірних одиниць.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ в Станиславові, вул. Голуковського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширинь 10 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляються 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаденні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 -
На першій сторінці 60 -
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількохразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзівських
ч. 2. І. н. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Зекордою,
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с
Конт. П.П. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Кардинал Ліенар про співпрацю працедавців з робітниками.

Епископ м. Ліль, кардинал Ліенар, оповістив до вірних своєї дієцезії пастирський лист. В нім застановляється над боротьбою, що розгорілася між працедавцями і працівниками. „Церква, пише кардинал Ліенар, все голосила методу, котру якраз тепер варт пригадати і підкреснути. Та метода се співпраця... Надійшов час, коли підприємства мусять самостійно зорганізуватися при якнайбільшій співучасті всіх своїх складових

чинників. Всі, що належать до того чи іншого підприємства, повинні разом застановитися і перестудіювати справи, що їх обходять. Треба працювати над великим ділом створення християнської професійної організації в дусі мира й довіря до правдивості і слушності суспільної доктрини Церкви тимбільше, що поза тою працею зачатою в імя гармонії нема нічого, хіба тільки безнадійна й немилосерна боротьба кляс.“ (КАП).

Чехословаччина осередком комуністичної пропаганди в Європі.

В останнім часі комуністи майже цілковито опанували Чехословаччину. Вони зробили з неї операційну базу комуністичної пропаганди на Європу. „Польська Збройна“ в ч. 184 пише м. ін.: Центральною подією комуністичної акції в Чехословаччині був VII зїзд ком. партії в квітні с. р. На зїзд прибуло 500 делегатів з цілої держави. Між делегатами переважали Чехи й Німці. З інших народностей були: 33 Словаків, 21 Мадярів, 14 Українців, 5 Поляків і 2 Жиди. Головні рішення зїзду: пропаганда „лю-

дового фронту“, чесько-совітського договору й боротьба з ворогами СССР., головню з Німеччиною й Японією. В депеші до Сталіна приявні на зїзді прирекли віддати життя за совітську Росію. Головне завдання чеської ком. партії ширити комунізм в Польщі. „Руде Право“ не скриває, що се діється на приказ з Москви. VII зїзд комуністичної партії в Чехословаччині поручив польським і українським філіям ком. партії в Польщі розвинути сильну агітацію в округах, що граничать з Чехословаччиною.

12-годинний день праці в СССР.

Орган „Оссоавіахіму“ „На сторожі“ звідомляє, що інспекція аероклубів на Україні, Північній Кавказі та в Закавказькій Краю ствердила, що вишколення летунів недостатнє, бо багато летунів опускає виклади. Одна з головних причин сего недобре відношення пооди-

нокних підприємств до аероклубів. Директори фабрик не хочуть переносити робітників, що ходять на виклади, з нічної зміни на денну. Показалося, що робітники в багатьох фабриках працюють по 12 годин денно мимо обов'язуючого в СССР 7-годинного дня праці.

Демарш Франції й Англії в Берліні.

Французький амбасадор і британський шарж д'афер в Берліні прибули до німецького міністерства заграничних справ і запитали, яке становище займе німецьке правительтво в справі виступу Грайзера, президента гданського сенату,

в Женеві. Заступник міністра агр. справ Німеччини фон Нойрата дир. Дікгоф заявив, що німецьке правительтво не зробить ніяких кроків, які моглиб внести якенебудь замішання до міжнародного положення.

Як буде зорганізований новий проурядовий табор у Польщі.

Польська опозиційна преса подає інформації в справі нової проурядової організації, що її творить полк. Коц. Підготовні праці полк. Коца окружені великою тайною. Відомо тільки те, що ся організація буде спиратися на зовсім нових формах, дотепер невідомих у польським політичнім житті. Новий проурядовий табор має дістати своєрідний характер. Підставою організації має бути 100 дібраних осіб. Вони творитимуть

„чолову кадру“ провідників. Та сотка має створити свого рода орден, що буде здійснювати вказівки Пілсудского. Ся кадра, до якої входилиб довірені люди, малаб бути так сконструована, що кождий член її мавби обов'язок створити дальший низший організаційний степень зорганізуванням нової сотки прихильників. Які будуть дійсні форми нової політичної організації, покищо невідомо.

Стара культура в підбігунових околицях.

Російський учений Арданов відкрив недавно сліди старої культури в підбігунових околицях на півострові Ямалі. Він знайшов там різні предмети нпр. бронзові погруддя, кістяні прилади, ри-

сунки і т. п. Все те свідчить, що там існувала колись досить розвинена цивілізація. Арданов зорганізував виправу, котра виїхала шукати більше памяток тої дивної цивілізації.

Горять торфовиска й ліси.

Наслідком довготривалої посухи на тереві гміни Мйорска на Виленщині запалилися торфовиска. Вогонь перекинувся до сусідних лісів. Почало горіти коло 5.000 га ліса. В державних лісах

пожежу вдалося вгасити. Зате сусідні ліси Айзенштадта горять дальше. Торфовиска горять вже кілька днів на просторі коло 10.000 га. Для гашення вогню змобілізовано понад 300 робітників.

Гнізда зі сталі.

У стейті Тексас знайшли в лісах кілька гнізд збудованих зі сталевих дротів. Дроти були обложені пір'ям так, що їх дуже тяжко було спостерегти.

Щойно близші досліди виявили, що помислові птиці викрадали з місцевої фабрики дротів дуже тоненькі сталеві прутки і будували собі з них гнізда.

Т-во взаїмних обезпечень
„ДНІСТЕР“
Львів, Улиця Руська Ч. 20,
приймає до обезпечення:
від огню: хатні й господарські рухомости, худобу, пашу, збіжжа, товари, як теж будинки вільні від примусу обезпечення,
від крадежі з вломом: домашнє урядження, товари в крамницях і складах, готівку, векслі, вартісні папери, урядження церков, канцелярій і бюр, машини до писання і рахування і т. п.

ПОЛЬСЬКА МОВА

як чинник винародовлення Українців.

в програмі окраїнної політики польського націоналіста. *)

Велику ролу в винародовлюванні визначає Гертих польській мові. Тому польській мові як чинникови винародовлення Українців в Польщі він присвятив у своїй „Програмі окраїнної політики“ окремий розділ. Він розділ той умістив іще на самім вступі другої, практичної, частини своєї „Програми“.

„Умовою злиття окраїнного населення з польським народом — так починає Гертих той розділ — мусить бути узагальнення серед нього знання польської мови. Не може почувати себе членом національної спільноти той, хто не розуміє мови тої спільноти, не має доступу до проявів духового життя тої спільноти, ні змоги порозуміватися з її членами. Не маючи наміру усувати (руговаць) з ужиття руської мови (так як не усуваємо говору гуральського, кашубського чи іншого), мусимо досягнути те, щоб Русини — всі без виїмку — знали польську мову і то, оскільки можна, знали добре.

Вже отсей короткий вступ свідчить про велику ігноранцію Гертиха в справах, яких він торкнувся в тім вступі.

Бо тільки повний ігнорант в соціології і зокрема в націоналогії може ототожнювати знання якоїсь мови з почуванням себе членом національної спільноти, що говорить тою мовою. Яка се нісенітниця, бачимо наглядно нпр. на Ірландцях, котрі хоч говорять англійською мовою, хоч мають доступ до проявів духового життя англійської спільноти і хоч мають змогу порозуміватися з її членами — отже мають усі ті умови, що як умови почування національної спільноти наводить Гертих — то всеж таки через усе те Англіїцями зовсім не стали. Бо почування національної спільноти се щось зовсім інше, ніж мова. Се почування, що випливає зі спільного національного походження, зі спільної національно-історичної традиції, зі спільних національних ідеалів в теперішності і в будуччині. Чи під усіма тими оглядами Українці і Поляки творять спільноту? Відповідь на се питання дає нам історія і сучасність. Вони не тільки не творять одної спільноти, але — навпаки — дві противні собі спільноти.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 820, 822, 824, 826, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 879, 888, 905, 925.

Подібну ігноранцію, як у соціології і націоналогії, виявляє Гертх в наведенім вище вступі також у фільмології. Бо знов тільки повний ігнорант в ділянці слов'янської і зокрема руської і польської фільмології може ставити на однім рівні українську мову і польські говори. Як відомо українська мова може похвалитися пам'ятками високої літературної й наукової цінності вже в такім часі, коли польська мова ставила і в літературі і в науці щойно перші кроки.

Надавши з одного боку таку велику вагу польській мові в винародовленню Українців у Польщі і з другого боку обезцінивши так дуже мову українську, Гертх переходить далі до обговорення способів, якими належить ширити знання польської мови на окраїнах.

„Найбільше — каже — може тут зробити шкільництво, котре повинно поставити собі одною з важких цілей узагальнити ґрунтовне знання польщини в найширших масах молодішої генерації обох полів. Серед старшої генерації (не виключаючи достояючої молоді, котра згодом починає забувати се і те, чого навчилася в школі) належить піддержувати знання літературної мови через можливе збільшення обсягу її ужиття в життю окраїн. Всі власті — адміністраційні, судові, самоуправні й інші — повинні перейти поступово на систему виключного вживання польської мови. Очевидно, усні виводи селян в руській мові повинні бути вислухані (так як вислухується на Підгаллю виводи селян в гуральській мові), — одначе відповіді урядників повинні бути виключно в літературній мові. Той сам спосіб поступовання повинна прийняти вся польська інтелігенція на окраїнах — і виховуюча праця серед загалу тої інтелігенції, щоб викоринити за давнини звичай говорення з селянами по руськи, мусить бути одним із перших завдань суспільної національної акції на окраїнах. Одначе в тім останнім разі (себто коли йде про приватні розмови інтелігентів з народом, а не про урядовання властей) належить уникати, щоб, форитуючи літературну мову, не впасти в перепад. Змагання не вживати руської мови може легко спричинити легковаження тої мови і людей, котрі покористуються нею, що може витворити диссонанс між інтелігенцією й народом, а в кождім разі віддалити ту інтелігенцію від народу. Зберігати при вживанню польської мови необхідне помірковання мусить диктувати специфічний такт, котрий окраїнна інтелігенція мусить плекати в собі. Так нпр. адвокат чи лікар, котрий дає пораду, земельний власник, котрий ангажує парібка, купець, котрий робить умову, повинні промовляти по польськи, — одначе в жартівливих обжикнових поговірках, або в повній співчуття розмові з селянкою-старушкою про смерть її сина можна вжити слушно народної мови.

„Чинник, котрий визначно причиняється до поширення знання польської мови (серед мужчин), се військова служба. Її вплив можна би в значній степені розширити поза рамки касарень, колиб пляново зорганізувати її ділення. Так нпр. могутній чинник, котрий поширює уподобання до польської мови, се військова пісенька. Жовнірські пісні співають не раз в чисто руських селах не тільки „урльопники“ і резервісти, котрі вертаються з війська, але й молодь, котра ще не була у війську, а має охоту до жовнірського життя, — і навіть дівчата. На жаль, нині все те, чого підофіцери вчать жовнірів співати, в переважній частині зовсім сміття, котре не в силі спонукати до ширшого, з причини своєї малої вартості.

„Дуже важний чинник се преса. Належить поширювати серед окраїнного населення читання польської преси. Належить підпирати повстання по окраїнних містах часописей в польській мові, котрі булиб пристосовані змістом і напрямом до зацікавлень і потреб окраїнного населення — і за посередництвом льокальних суспільних організацій кольтурувати ті часописи широко. Належить рівнож широко поширювати популярні великі щоденники з великих міст (тижневики, журнали), фахові (річнічі і т. п.), спортові й інші. Поруч відповідного зорганізування, при підпертю суспільности, широкої кольтуртажі, яку зорганізували в купецькім інтересі самі видавництва, велике значіння малаб суспільна кольтуртажа через закладання заосмотрених в часописи сільських читальень, через передавання сільською інтелігенцією прочитаних газет з рук до рук знайомим селянам і т. д. Богато моглаб зробити тут військовість, заосмотрюючи відповідно дібраними часописами, приміненними до рівня й уподобань жовнірів — Русинів, касарняні читальні, завдяки котрим не оден жовнір набрав би налогу читання означених часописей.

„Богато можуть зробити в напрямі поширення польської мови виклади і відчити освітні і господарські курси, які польська інтелігенція правильно улажувалаб по селах. Рівнож не мале значіння може мати під тим оглядом радіо, кінові фільми з польськими напи-

сами, грамофон, польські театральні вистави і т. д. і т. д. Тому належить змагати, щоб ті річи доходили до запалях закутків окраїнної провінції, — одначе під умовою, щоб вони підлягали старанній цензурі, котра усувалаб розкладові елементи. В найбільш одноцілних руських околицях суспільні організації моглиб уряджувати серед молоді й дорослих річні конкурси з нагородами за найпоправніше знання польської мови в мові і в письмі і хоч тою дорогою викликати амбіцію плавного володіння нею.

Так уявляє собі Гертх ролю польської мови в програмі винародовлення Українців в Польщі.

Щож сказати про таку ролю польської мови на окраїнах Польщі?

Отже передовсім мусимо ствердити, що ми зовсім не противні тому, щоб Українці в Польщі знали польську мову. Навпаки! Знання польської мови Українцями в Польщі ми вважаємо за корисне і потрібне з отсих причин: 1) Се мова держави, в якій живемо; 2) Се мова 2/3 населення тої держави; 3) Се мова одної з найбогатших слов'янських культур; 4) Се мова, яка в певній історичній добі була мовою значної частини української культурної суспільности, головно на західних окраїнах українських земель, та в якій написано тоді багато українських літературних творів і взагалі українських історичних документів.

Та вважаючи з наведених вище причин знання польської мови Українцями в Польщі за корисне і потрібне, ми мусимо рішуче осудити ролю, яку польській мові на окраїнах визначив Гертх. Бо ролю ту зводить він до — винародовлення Українців в Польщі.

Які наслідки можуть бути з визначення такої ролі польській мові на окраїнах?

Ті наслідки можуть бути тільки такі, які були, коли подібну ролю визначили були колись Москалі і Німці в Польськім Королівстві і в Познанщині мовам російській і німецькій у відношенню до Поляків.

Які се були наслідки. Поляки знають — аж надто добре.

Відраза до мов російської і німецької, які Полякам всюди накидувано, далі вороже відношення до держав, які ті мови накидували і вкінці ненависть до народів, які говорять тими мовами...

До таких наслідків доводить такі як Гертх на окраїнах Польщі супроти польської мови, польської держави і взагалі Поляків, якраз тим, що визначають таку ролю польській мові.

Реформа шкіл в СССР

Большевики рішили зреформувати свої висші школи т. зв. „ВУЗИ“. Директорами висших шкіл тепер можуть бути лише люди з висшим образуванням і науково-педагогічним стажем. Іменування директорів залежить тільки від високошкільного комітету при совнаркомі СССР. Професори і доценти мусять мати відповідне знання. Партиїним організаціям заборонено відривати кадри висших шкіл від їх безпосередньої праці. До висших шкіл прийматимуть по скінченні середньої школи кожного, без огляду на його соціальне походження й без свідоцтва „благонадьяжности“.

Білянс жертв у Палестині

Єгипетські часописи звідомляють, що після арабських даних страти по обох сторонах в Палестині за час від 5 травня до 20 червня с. р. виносять: по англійській стороні 60 вбитих і 150 ранених, по арабській стороні 80 вбитих і 400 ранених. В останніх днях число жертв сильно зросло, бо повстання поширюється. Останні дві битви під м. Тулькарім і м. Рамалаг тривали по кілька годин. З арабської сторони боролося коло 300 людей. Англіїці вживали танків і літаків.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Наш перший початок. По перше розваж, моя душе, що тебе ще зовсім недавно взагалі не було. І ти не брав ніякої участі в існуванні світа. Ба, ніяке сотворіння на землі не думало про тебе. В ту глибоку пропасть небуття ти був стручений перед вічністю і якби ти був полишений на себе самого, ти мусівби був остати цілу вічність безконечно глибоко, навіть під найменшою комашкою або під найнікчемнішим сотворінням Божим так, — що все, що маєш понад те ніщо, се не твій твір ані не твоя власність, тільки виключно дар твого Творця. Отже геть зі всяким зарозумілим переконанням та уроєнням, які ти маєш про себе. Геть з усякою марною почестю. Признай свій правдивий початок, своє первісне небуття. Садовися все на найнижше місце, дуже глибоко вдолі у твоє небуття. Не приписуй собі або своїй власній діяльності нічого крім своїх многих гріхів. За все інше віддай всю честь своєму Творцю.

По друге розваж, хто Той, що витягнув тебе з глибокої пропасти твого небуття і прикликав тебе до сего буття, що ним ти тепер радуєшся. Хто дав тобі сю можливість думати, се свідоме життя, сю волю, сю пам'ять, сей розум? Хто створив для тебе сю душу й се тіло? Ніхто інший, лиш Той, що створив небо й землю; Він сам, вічний, необнятий і безконечний Бог. А як дійшло до того, що той великий Бог подумав про те, щоб тебе сотворити? Що бачив Він у тобі таке, що моглоб Його наклонити любити тебе й дати тобі се буття? О, се не було ніщо більше як Його безконечна доброта. Бо в тобі не могло бути ніщо гідне Його любови. Бог не потребував від тебе зовсім нічого. Ти не міг зробити Йому ніякої услуги. Отже шануй сю безмежну доброту Бога з усіх сил своєї душі. Дай Йому все своє буття, котре Він тобі ціле дав. Присвяти все своє я на час і на вічність Його любови і службі Йому.

По третє розваж, що Бог сотворив тебе на Свій образ і подобу, щоб тим якнайсильніше заохотити тебе, щоб ти любив Його. Сей образ є в твоїй душі (а вона — се духове ество) і в духових силах твоєї душі, в твоїй свободній волі (котрої ніщо не обмежує й котру не може задоволити ніщо менше від Бога) і в твоїм розумі (що може підноситися понад усі річи, видні й невидні, та взнестися до оглядання самого Бога). О, не дай тому благородному духови довше повзати в намулі землі! Не дозволь, щоб та воля, котра має бути царем, була невільником тіла і крови! Нехай той розум, той розсудок, та спромога думати, що їх дано тобі для розважування небесних правд, не займаються пустими земськими дрібничками!

Постанови собі, все пам'ятати про свою нічтожність і ніколи не забувати, що все, що маєш, тільки з Божої доброти маєш. Постійна жива згадка про сю правду все буде тебе вчити, погорджувати собою та з усіх своїх сил любити свого Творця.

Еп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону

Епископ Женеви оповістив відповідь на пропозицію комуністів до співпраці. Епископ рішучо відкидає всяку можливість співпраці католиків з комуністами. Ті, що витягають руку до згоди, поборюють ті засади, що їх католики вважають найважливішими. Співпрацювати з комуністами се булаб „геройська наївність“. Яко християни католики знають, що спасення може прийти тільки від Христа та Його наук, отже не можуть співпрацювати з тими, що працюють над виверненням християнського суспільного порядку.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Проти мішаних подруж

„Український Бескид“ в ч. 339 пише: Парох у Порховій, буцацького повіту, о. Володимир Барнич підчас проповіді дня 8-го січня с. р. закликав своїх вірних, щоб не заключали подруж з особами римо-католицького обряду, бо такі мішані подруж не ведуть до добра, а навпаки. Бувають причиною непорозуміння в родині, не заховують греко-католицького обряду, нарушують пости і т. д. Однак найважливіше те, що діти тих мішаних подруж не знають молитов ні польських, ні українських і взагалі не дістають ніякого релігійного виховання. Тому не треба заключати мішаних подруж.

Хтось про це поспішив донести до повітового старства в Бучачі, а старство показало о. В. Барничу гривню 100 зл. Як мотив старство подало, що в цій проповіді о. В. Барнич допустив образи і злегковаження польської держави і польського народу. Проти цього присуду пов. старства в Бучачі о. Барнич вніс спротив з домаганням віддати справу окр. судові в Чорткові. Звичайно такі справи полагаються один суддя, та на домагання прокуратора „з огляду на складні обставини справи“ віддано справу тром суддям до порішення.

Розправа відбулася 17-го м. м. в окр. су-

ді в Чорткові. о. В. Барнич подав, що дійсно говорив проповідь проти мішаних подруж, бо вважає це своїм обов'язком як гр.-кат. душпастир. Мішані подруж шкідливі для греко-католицької Церкви і українського народу, бо діти тих подруж не дістають ніякого релігійного виховання.

Суд самозрозуміло звільнив обвинуваченого українського пароха від вини і кари. Однак найцікавіше в тій цілій справі те, що прокуратор, який домагався потвердження присуду старства, поставив внесок, щоб суд по оголошенні присуду відступив ще акти тої справи прокуратурі в Чорткові. Прокуратура поставила о. Барничу до відповідальності за провини зі ст. 170 к. к., який звучить: „Хто публічно розповсюджує фальшиві вістки, які можуть викликати публічний неспокій, підлягає карі арешту до 2 років, або гривні“.

„Український Бескид“ справі мішаних подруж присвятив в ч. 48-ім з 15 грудня 1935 р. цілу передовицю п. н. „Знайся віл з волон, а кінь з конем“. Там навели ми й голоси польської католицької преси, яка рішуче виступає проти мішаних подруж, та висказали недовірно нашу думку про шкідливість мішаних подруж для нашої Церкви і народу.

Розчарування пролетаріату в СССР.

„Польська Збройна“ в ч. 183 в статті п. з. „Совітські моральні зброєння. Глибоке розчарування фабричного пролетаріату“ пише м. ін.:

Се може виглядати на парадокс, та в СССР найбільш ворожо наставлені супроти режиму промислові робітники. Та по ближшій розгляненні положення, в котрім знайшовся „побідний пролетаріат“ наслідком господарсько-політичної еволюції в останніх роках — ці настрої добре зрозумілі.

Ще в р. 1932 совітські робітники були щиро захоплені, хоч навіть московські харчові склади прикрашували тоді свої вистави деревляними моделями ковбас і сирів, а карткова система запевняла в практиці найвище 800 грамів страшного хліба денно, кількограм цукру місячно і дослівну „вассерзупку“ у фабричній харчівні. І мимо того настрої не були найгірші. Обманювали себе взаємно, що по скінченні п'ятилітки та жертвенність буде гідно винагороджена. Зрештою совітський робітник знав, що його майстер, інженір, директор фабрики живе докладно в такій самій нужді. Тоді ще совітські достойники уникали занадто остенційного уживання люксових „Лінкольнів“ і „Пакардів“, а також не будували собі комфортабельних підміських резиденцій...

Селянські саботажі в рр. 1932 — 1933 змусили совітських володарів передовсім дозволити селянам на вільну торгівлю невеличкими надвишками живности, що остали по виконанні державних достав в натурі. Сей дозвіл довів вкінці до ліквідації карткової системи і до признання інфляційних цін, при засадничим задержанні передінфляційних заробітків.

Те, що називаємо „нормалізацією“ щоденного життя в Совітах, дуже болючо діткнуло як матеріальні інтереси так і психіку робітника. Вже сам проект скасування живностевих карток викликав під кінець 1934 р. грізне кипіння в петроградських фабриках. Воно виявилось назверх убиттям члена „політбюра“ Кірова лівими комуністами.

Тепер се невдоволення ще більше поглибилось. Заробітки працюючих совітських робітників, коли йде про їх покупну силу, низші від допомоги для безробітного на Заході і власне в тих голодових заробітках криється таємниця т. зв. „ліквідації безробіття“ в Сові-

тах. Та нині діється се на тлі люксових державних гастрономічних заведень, виставних прийнять і гарних туалет, на що може дозволити собі незначний відсоток висшої бюрократії і найвизначніших спеціалістів з ріжних ділянок.

Фактичне устійнення совітської валюти змусило режим до значно ощаднішої грошової господарки. Зачали здержувати багатомілінові допомоги для новоповсталих „велитнів промислу“, виявляючи тим способом їх велику дефіцитовість. А тягар тої операції перекинуто в цілості на робітників при допомозі „станханівської системи“, що є прямо „евразійською“ злукою „тайлоризму“ з „фордизмом“. Що з того, що совітський пролетаріат має законом загарантований 7-годинний день праці, коли постійно підносять йому норми, яких він не всіли виконати в нормальнім дні і працює майже виключно на акорд?... Фатально мешканеві умовини, ганебне трактування чоловіка праці совітською бюрократією й фабричною адміністрацією, положення, в котрім зататизовані професійні союзи з правила стоять по стороні державного працедавця, а фабричний лікар не звільняє з праці навіть при 38 степенів горячки — все те зовсім оправдує глухе кипіння серед робітників, послідовно видичуваних навіть з моральних „добичей революції“ — бо матеріальних „добичей“ совітський робітник дотепер не відчув.

Крім того агенти народного комісаріату внутрішніх справ постійно інвігілюють робітників як при праці так і в харчівні і в разі занадто ясного висловлювання своїх думок — десятки робітників зникають в таємний спосіб, всупереч обітницям про „особисту недоторкаємість“ горожанина СССР. Ті настрої, що є передовсім наслідком глибокого розчарування, огортають величезну більшість робітників. Ліпше ситуована меншість пише ентузіастичні „відкриті листи“ в совітській пресі, що в тамошніх умовах „свободи преси“ подають як загальну думку пролетаріату.

З точки бачення „моральних зброєнь“ ці настрої будуть багато страшніші для запілля, ніж для фронту, бо більшість робітників буде мусіла вразі війни остати при своїх варстах у ще гірших матеріальних умовах.

Поженевські розважування

Останні події на женеvськiм терені стали підложжам для багатьох розважувань. Европейська преса присвячує цілі шпальти теперішньому міжнародному положенню. Найбільше поле до попису і матеріалу до розважувань має англійська преса з причини ославленої „першої скрипки“ Великої Британії, коли йде про міжнародну політику.

Лондонський „Таймс“ обговорює найгорячіші справи великої політики й підчеркає, що реформа Союзу Народів буде мати щойно тоді своє значіння, коли найбільші держави світа не будуть поза Женевою. Обговорюючи справу безпеки, часопис підчеркує, що головне питання тої справи се відношення Німеччини до сусідніх держав. Тенденції порозуміння з Німеччиною, що існують в англійській загальній думці, не суперечать, після „Таймсу“, франко-англійській прязни. Сю прязнь уважають в Англії одною з підстав англійської політики. Безпека північної Франції, Бельгії й Голандії

се від століть життєва справа Великої Британії. Однак вона не має охоти тісно звязуватися з французькою системою союзів, особливо на Сході Європи.

Англія, пише „Таймс“, готова взяти під увагу мирові пропозиції канцлера Гітлера, хоч методи, уживані Гітлером в останнім часі, не причиняються до скріплення надії досягнення порозуміння.

У справі Надренії часопис пише, що се питання могло бути розв'язане переговорами. Мимо численних застережень, які насуває тактика Німеччини, участь її в Союзі Народів і співпраця у розв'язанні справи европейської безпеки конечні. На закінчення „Таймс“ підчеркує, що порозуміння з Німеччиною може не усуне всіх питань, що поведуть перед европейською дипломатією, однак може стати підставою, на котру зіпреться наве уложення взаємин в Європі. Англія бажає зробити спробу створити таку підставу.

Блаженство не гумор

В 27 ч. „Комаря“ появилася така „записочка“: „В останніх числах „Нової Зорі“ О. Назарук у статтях „А лисиці брешуть на щити червоні“ обвартіснює (!) історію України, опираючись на таких джерелах як піяцькі народні пісні.“ — До того додана „відповідна“ ілюстрація.

Писав ту записочку чоловік очевидно неграмотний; видно се з того, що уживає таких слів як „обвартіснює“, кепсько уковане з чужого „вартість“, замість обезцінює, або „піяцькі“ — так якби слово те походило від „п'яти“ а не від п'яти. Вже се доказує, що то за тип береться вчити суспільність про вартість історії. А зміст його „записочки“ ще „красший“: він очевидно з роду-віку не бачив жерел, на котрих спирається О. Назарук у своїх статтях, бо тоді чейже не назвавби „піяцькими“ поважних і навіть побожних народних пісень, на які покликається О. Назарук. Крім згадок про пиянство у піснях пише про сей порок також дуже поважна літопись звана Несторовою („веселіє Руси пити єсть“). І на неї також покликається О. Назарук. Чи й се „піяцьке“ жерело? На тій літописі спирається трохи не вся історія нашого народу. Отже коли „історик“ з видавництва п. Тиктора і ту літопись уважає „піяцьким“ жерелом, тоді хто обезцінює історію України? І такі блаженства пускається в маси — для реклами нісенітниць, які в тім видавництві пустили як „історію“ України... Добре булоб, якби так п. Тиктор почув декого зі своїх „письменників і журналістів“, що блаженство не гумор, що є блаженство не лише наївне але й шкідливе та що кінець кінців на блаженстві люди пізнаються.

Мрака над Берліном

„Газета Польська“ в ч. 189 принесла кореспонденцію п. Ф. Соколова з Лондону п. н. „Мрака над Берліном“. Подаємо уривки з тої кореспонденції:

„На европейській яблінці дозрівають овочі для Німеччини. Канцлер Гітлер положився під деревом, розставив коші... Пощо трудитися, трохи вітру і яблука самі поспадують. На яблуках надписи: Гданськ, Австрія і т. д. Вгорі панове Іден, Літвінов і Блюм вцепилися вершка яблінки, неспокійні, задивлені в нестійне політичне положення...“

Так ілюструє положення найліпший англійський карикатурист п. Лов з властивим собі гумором. Діагноза дуже сумна: час працює для Німеччини. Безсильний Союз Народів дальше ухвалює резолюції.

Австрія наразі не збуджує в Англії алярмів. Зате англійська загальна думка живо зареагувала на гданські події. Промова Грайзера в Женеві й недвозначний жест його під адресою міжнародної преси викликали в Англії обурення.

„Німеччина формально не відіграє безпосередньої ролі в справі Гданська. Та ніхто в Англії не сумнівається, що панове Форстер і Грайзер черпають свої інспірації з Берліна і що та справа се тільки один з епізодів в великій німецькій грі...“

Англія числить, що Польщі вдасться поклагодити справу Гданська. „Англії не малиб великої охоти битися за Гданськ для піддержання авторитету Союзу Народів. По останніх досвідах з санкціями і збірною безпекою се занадто ясне, щоб над тим довго розводитися...“

Абісінську справу Англія вважає зліквідованою на підставі старої засади: Горе побідженим! Справу реформи Союзу Народів відложено до осені.

„Тепер на перший план висувається інший відтинок. Що відповість Берлін? А німецький сфінкс уперто мовчить. При кінці липня с. р. збирається конференція льокарненьських держав з участю Італії. В Англії переконані, що на конференцію запросять Німеччину для „виснаження“ декотрих питань британського квестіонара, навіть коли відповідь Німеччини до того часу не надійшлаб. Коли йде про зміст відповіді, англійські передбачення назагал песимістичні, не числять на ніщо „конструктивне“. Однак з другої сторони англійське правительство вважає аксіомою мира в Європі конечність втягнення Німеччини до співпраці з рештою европейських держав. Англія постійно зміряє до погодження Берліна з Парижем...“

Англія не відволікається тільки мировою дипломатичною акцією. Вона приготувалася на всякий випадок і не щадить грошей на зброєння.

„Крім европейських справ Англію обходять становиче, яке займає Німеччина в кольоніальнім питанню. Вітереси Англії не лежить, щоб яблука з европейської яблінки падали до німецьких коші, та вже найменше вона готова до власних жертв для насичення й успокоєння Німеччини. Міцно держить ті екзотичні овочі, що їх відібрала від Німеччини по світовій війні, та не думає їх віддавати.“

В який спосіб Англія знайде тривале порозуміння з Німеччиною, що скорше чи пізніше буде домагатися свого „місця під сонцем“ — на се питання найтрудніше відповісти.“

Короткий начерк

душпастирства над шкільною дітворою.

Вступ. Католицьке душпастирство над шкільною дітворою впливає з місії, переданої священникам Ісусом Христом. А що місія та мала потрібний характер, тому й душпастирство над дітворою мусить мати три основні елементи: вчительський, священичий і пастирський. Це добре розуміють вороги католицької Церкви, що не виступають просто проти предмету релігії, але проти т. зв. релігійних практик, скільки-будь годин релігії та релігійного виховання, себто проти душпастирства.

Застереження. Душпастирство над шкільною дітворою з правила домагається індивідуалізації. Що в одній школі дається перевести з користю для дітвори, в іншій буде шкодою, бо що відповідає одній дитині, чи одним дітям, дуже часто не промовляє до переконання другій дитині чи другим дітям. Тому реферат мусить бути критично прийнятний.

Перешкоди. Важніші перешкоди, що їх зустрічається в душпастирстві над шкільною дітворою, се брак відповідних підручників, брошур, газет, мап, образів, тощо. Дуже часто стають перешкодами батьки дитини, старші брати і сестри, лихі товариші, злі газети, книжки, школа, вулиця, кіна, театри, деколи і сам душпастир. Треба отже найперше вишукати перешкоди та їх по можливості усувати.

Засоби. I. Молитва. Дітей треба вивчити молитви. Та передовсім сам душпастир мусить з дітьми молитися. На годинах релігії треба доконче перейти всі молитви, що мають остати для дітей на завсіди їх духовною зброєю та допомогою в цілому житті. Найвищий час видати добрий текст молитов в українській мові. Бо під тим оглядом у нас панує хаос. Крім щоденних молитов, діти мусять присвоїти собі молитви, що їх назвемо „на всякий випадок“. Прим. в покусах, в недугах, в прикростях, в дні чи річницю уродин, іменин і т. д. — II. Св. Тайни. а) св. Сповідь. Головно дбати не так про пересадну докладність сповіді, як про її зміст, себто про поєднання з Богом і поправу життя. Подбати вже раз про сповідальницю та у відповідних годинах треба в них сидіти. б) св. Причастя. Тут покласти сильний натиск на те, хто приходить до серця дитини, коли вона приймає св. Причастя. Цінніше добровільне св. Причастя, чим обов'язкове, масове. — III. Спільні богослуження. На першому плані повинна бути св. Служба Божа. Постійно вияснювати її значіння і зро-

бити її осередком життя. Тут помічними будуть теж екзорти, що належалиб виголошувати в церкві як малу проповідь до малих парохіян. З інших богослужень звернути увагу на майські і червневі молебні та вечірні. В часі ферій домагатися, щоб діти ходили на співану Службу Богу. — IV. Реколекції. Великий натиск треба покласти на реколекції, місячні й річні. Щодо річних то найкращі стислі. Добирати доброго реколектанта. Реколекції отверті не мають такого значіння. — V. Церковні брацтва й релігійні товариства. Відразу покласти правило: одно брацтво чи товариство а добре ведене. В непригожих умовах краще ніяких брацтв чи товариств не форсувати чим цілу акцію наразити на фіяско. В гімназіях можна закладати „Марійські Дружини“, у вселюдних школах „Круціяти“. — VI. Католицька свідомість. Пропаганду католицької свідомості треба вести поширюванням катол. летючок, газет, брошур, книжок, добрих молитовників, життєписів святих дітей і т. д. Цей засіб найважливіший і найуспішніший. На збіркову акцію треба глядіти крізь пальці, щоб не понизити великої ідеї.

Ціль. Ціль душпастирства над шкільною дітворою є впровадити християнське життя овіяне добротою. Дітям треба виявити цілого Христа. В їх серця вціпляти новий, модерний тип християнина, що в ньому бере верх доброта. Головною девізою має бути: Обнова всего в Христі. — о. Е. М.

Вписи до Духовного Семинаря в Станиславові.

Абсольвенти гімназій, котрі хотілиб посвятитися духовному стану й бажалиб бути прийняті до станиславського Духовного Семинаря, мають внести до Єпископського Ординаріату в Станиславові найдальше до 10 вересня с. р. подання о прийнятті до Духовного Семинаря. Самі мають явитися особисто на елекцію кандидатів духовного стану в Ректораті Духовного Семинаря дня 25 вересня с. р. в год. 10 рано. До подання долучити: 1) метрику хрещення й миропомазання, 2) свідоцтво зрілості, 3) перебіг життя, 4) свідоцтво горожанства польської держави, 5) декларацію, що кандидат буде платити за своє удержання. Оплата за удержання виносить 40 зл. місячно. — Від Єпископського Ординаріату. Станиславів, 15.VI. 1936. (Вістник Станиславівської Епархії ч. VIII — IX, за рік 1936).

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

160-ліття Злучених Держав

Північної Америки.

Злучені Держави Північної Америки, одна з наймогутніших держав світа, се дуже молодий державний твір у відношенні до інших держав. Історія З. Д. П. А. починається тоді, коли 13 англійських колоній відірвалося від метрополії, отже від оголошення т. зв. Деклярації Незалежності 4 липня 1776 р. Перша англійська колонія на теперішній території Злуч. Держав П. А. повстала 1606 р. В 1772 р. було вже 139 англійських колоній. Спів між англійськими колоніями і метрополією викликали ухвали англійського парламенту 1764 р. про наложення податку на експортовані продукти. На скарги колоній метрополія відповіла накиненням стемпелевого податку. Колонії збійкотували рішення парламенту Великої Британії, доконуючи всяких торговельних справ без стемплевих оплат. Метрополія легковажила настрої колоністів і впроваджувала щораз нові податки. Щойно коли 1773 р. Англія ввела прогібіційне мито на чай, у Бостоні вибух бунт. Він викликав репресії англійських колоніальних властей. Се ще більше обурило колоністів. 1774 р. зібрався в Філадельфії перший конгрес всіх колоній. Він ухвалив протест проти поступовання Великої Британії. 19 квітня 1775 р. дійшло до удару з військами метрополії і тоді перший раз полилася кров. Зачали творитися збройні відділи колоністів під проводом Юрія Вашингтона. Конгрес у Філадельфії ухвалив 4 липня 1776 р. „Деклярацію Незалежності“. Війна за незалежність тривала до 1781 р. На допомогу колоніям прийшла Франція й се рішило про перемогу колоній. 30 листопада 1782 р. зачалися в Парижі мирові переговори між переможними колоніями й Англією. Вони скінчилися 3 вересня 1783 р. повним признанням суверенності й незалежності Злучених Держав Північної Америки.

Негус вертається до Абіссинії

З Женеві повідомляють, що негус Гайле Селассіє постановив вернутися до Абіссинії, щоб кермувати обороною ще незанятої Італійцями частини Абіссинії. Постанова негуса викликала занепокоєння в Лондоні, бо негус мігби вернутися до незанятої частини Абіссинії тільки через британські території. Англії хочуть жити в згоді з Італією, тому мусілиб не пустити негуса через свою територію.

ОСИП НАЗАРУК

53)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

І починається щось таке, що трудно представити. Воно рівночасно легке і тяжке, легке, бо миле, а тяжке, бо валиться масою вражін і думок і немов йде від очей аж у ноги, котрі стають тяжкі як олово.

Та мабуть ніде не відчував я такої погоні вражін і думок як у церкві св. Петра в Римі. Тому з неї виніс я дуже мало записок: я просто не міг записувати, перенимаючи наскрізь красою й могутністю вражін.

Я навіть досі не зміркував іще, як краще братися до опису такої монументальної святині як отся: чи по перших відвідинах її, на підставі перших вражін (так я все робив досі), чи на підставі багатьох відвідин. Чи записувати відразу все замічене, чи наперед тільки головні річі, а за кожним дальшим разом що раз то інші і дрібніші, разом з дум-

ками, які насуваються притім — і потому перевести поділ того всего матеріалу і взятися до опису.

Во істину, трудно сказати, як робити. І така трудність — тільки при описі! А щож доперва говорити про ту безліч труднощів, які тут були при будові і прикрасі сеї великанської святині...

Оглядаючи її, мається деяке поняття про велич мистецької творчості, до якої здібні культурні люди. Вона дійсно не ймовірно велика!

Попри памятник Венедикта XV, папи мира, і попри різнорідні мармори входжу в якусь холодну ясність і свобідно віддыхаю.

Памятник Пія X.

Знов якась каплиця, але велика як церква.

На долівці мосяжна надпись.

Зелені сидження. Органи. Публика є. Править щось десять каноніків. Шість свічок горить на вівтарі. Золочені стіни, золочена повала. Темні галерії з дерева. В тиші лунає збірна молитва, різко і весело. Вечірня.

Правда? Можна задержатися над такою картиною в церкві св. Петра?

Та годі! Часу нема.

Надпис: Gregorius XV Pontifex Maximus.

Далі гробниці Льва XI й Іннокентія XI. Минаю їх скоро, бо всім еством відчуваю велич сеї церкви. І всім еством своїм бажаю заглянути в кожний кутик її, а розумію, що се неможливо річ, — за той час, що ним розпоряджаю.

Перше мале перехрестя. Кажу „мале“, та се тут поняття дуже зглядне.

Захристія!

Я обіцяв читачам описати її. Та годі, не можу. Се в порівнанні з тим, що бачиться у нас, щось таке величаве, що просто ніяково описувати. Уявіть собі величаві мармори, золоті надписи, блиски й кольори, відповідно згармонізовані, а все в пропорції до високої церкви дуже низьке — і буде мати захристію церкву св. Петра. Та захристія сама коштувала близько п'яти мільонів франків ще доброї валюти і ще в часах, коли гріш був дорогий.

Е, подумає може дехто, не штука то будувати, коли гроші є! Ми також будувалиб, якби мали чим, ким і за що.

В тім то й річ, що не дуже. Бо бузич часи, що було чим і ким і за що, а що ми таке збудували?

3 краю

Яблінка на сторінках православної преси.

Пишуть нам:

„Воскресное Чтеніє“ з дня 31 мая 1936 ч. 22 принесло вістку, що на місіонерській зїзді у Львові в днях 5—7. V. 1936 між іншими установлено, „Что наибольшего процвітания православная церковная жизнь достигает во работах Яблонки (уїзда Турка)... о. Еромонаху Никандру была выражена особая благодарность...“

Що дня маю нагоду дивитись на ту їх роботу, читаючи ті рядки і вірити не хочеться, що львівська схизматія могла здобутися на таку грубу дурницю. Бож від п'яти літ вже зовсім не видно тут ніякої роботи, а вся яблінська схизматія паленіє з сорому, що далася отуманити кільком агітаторам. Стан посідання їх з кожним днем корчиться. Нехай почислять своїм збаламучених вірних з року 1931, а нинішній стан. Скільки утратили... а чи бодай одно зискали від сеї революції? А й тої решти животіння дуже непевне. Вже хіба найменше зробив теперішній еромонах Никандр, що тут від двох літ животіє. Недавно напали на него у ночі, задали йому три рани в голову (сильний уплив крови) і забрали йому 300 зол. Один арештований в тій справі і головний підозрілий справник, се власне один з головних подвижників схизми від перших початків... Він то перший у всіх початкових нападах лупав двері церкви чи дзвіниці, він один з перших прибічної гвардії всіх батюшок і він перший вневдовзі буде відповідати за грабіж православія.

З другої сторони дійсно належить подив о. Никандру, але не за його світлу роботу, а за його мучениче перебування між такими благочестивими парохіями, яких він має... Бо попередні батюшки скорше утікали відси, як о. Кирильчук. А сей вже два роки тут мучиться і готов стати ще правдивим мучеником.

Наконець я зі своєї сторони щиро бажаю всім схизматикам, щоби по всіх їх станицях ішла така ревно робота і так процвітала, як в Яблінці: тоді певно по всіх усюдах і слід по схизмі пропаде. А варшавське „Слово“ з дня 14. VI. 1936 ч. 24 і собі повиписувало за Яблінку, оповідаючи в довшій статті „По Галичинѣ, Духовдѣн в Яблонкѣ-Вижней“ подвиги православія на храмовім празнику Пр. Тройці, де також не жалували кадила своєму митроп. Денисові і то обильно. Стаття, ще й до того підписана „Волчанин“, себто чоловік з Волчого, в

що не мож повірити, бо загально відомо, що там самі націоналісти ще передвоєнні, які дуже ворожо ставляться до польського православія. Скорше де інде міг би такий знайтися, так що й підпис не вдався.

Сегорічний празник для схизматії випав в Яблінці Вижній дуже блідо, був оден з найубожших.

Видно, що самі місіонерські православні крути зі Львова не дуже на сей рік велику вагу привязували до Яблінки, бо делегували тепер лише самого архимандрита Філотей і тов. Заїкіна, коли давнішими літами висилали по 3 — 4 батюшок, та ще й того року казали собі заплатити наперед 100 зол., як похвалився один з їх провідників. Було комічно, як ішли витати вечером архимандрита, то весь час співали пісню в честь Пр. Д. Марії, а слова „без порока Ти зачата“, чи прямо „Непорочно Ти зачата“ повторяли яких 5 — 6 раз і ніхто з них не полапався, що оспівували Непор. Зачаття Пр. Д. Марії, яке обкидують болотом, а вірні гр. католики мали з чого сміятися.

Весь час коло їх каплиці крутилася лише горстка людей так, що вони не мали з чим іти на водосвятіє і нарочно протягали довго своє богослуження, щоб назбирати більше людей, і як фактично подано в дописі скінчили своє богослуження 5½ попол., бо з малою горсткою людей не хотіли себе осмішити. Тимчасом в церкві гр. кат. закінчилося зовсім богослуження год. 1-ша і весь нарід по водосвяттю пішов домі, хіба кілька десятків людей лишилося ще, хто мав ближче додому, щоб з цікавості подивитися на ту комедію, що буде говорити професор, бо на своїх празниках ніколи не виділи проповідуючого професора. В той спосіб назбиралося трохи більше людей, а притім і Жиди і перекуп-

ки з цікавості долучилися. До перва в дві години по скінченню всіх богослужень в гр. кат. церкві вибралися на свячення води. Минувшими літами сейчас ішли по п'ятах за гр. кат. процесією, або й випереджували, а сего року не могли вже тої штуки втяти.

Не мало пригнобило тутешних схизматиків, коли вони побачили як демонстраційно попри їх каплицю йшла процесія вірних села Шандровець до місцевої гр. кат. церкви, щоби взяти разом участь в празнику, бож православні на той Шандровець числили від довшого часу, як на чотири тузи і називали його вже „православним“. А тут очам не хотіли вірити, що сей Шандровець іде демонстраційно попри їх каплицю на свято до гр. кат. церкви.

До комічних сцен доходило на проповіді тов. Заїкіна над водою просто з моста, де він старався вибілити православ. Церкву і її благонядожне ерейство, а обридати гр.-кат. Церкву і її духовенство так, що цього за богато було деяким мірянам і зачали посмішкуватися. І вже доходило між людьми до замішання і небагато бракувало до хлопського параграфу. Між іншими Заїкин дозволив собі на таку фразу, що католиків є 3 мільони, а православних 150 мільонів!

Самі доповіді тов. Заїкіна як для селян були дуже слабенькі, а на говорився їх дві по 1½ години так, що над водою вже охрип і не мож було захопити його хрипливих слів. Його доповіді скорше надавалися для якихсь студентів варшавського інтернату, бо декотрі особи, що слухали його, не богато могли розповісти про них. Для вірних, що слухали його лише то лишилося, що „говорив професор“, і що кричав на нашу Церкву. Сам архимандрит говорив лише кілька хвиль, бо не годен був більше повісти, а решту доповідав Заїкин.

Словом, празник схизматії в Яблінці Вижній сего року був одним з найубожших по всі часи, і як ще оден два таких відбудуть, то земля по них затрясється.

Тов. Заїкин і о. Філотей повинні йти на большевицький терен до ССРСР і там при новій конституції спасати своїх, що їх запропастило православіє, а ми вже тут в Яблінці будемо спасатися при своїй вірі.

Тимчасом в гр. кат. церкві празник відбувся величаво при участі 5-ох священиків і процесії Шандрівця найкраще із всіх останніх літ по революції. Коло церкви товпилося множество вірних і богато приступило до св. Тайн.

Яблінський.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було оснувати „Скалу“, які завдання читалень „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзівських 2. I. поверх.

Спитаєте може: Навіть було ким?

Певно, що було, скажу: атже в Кракові досі видно сліди нашого стилю. Се очевидно праця наших майстрів. А в далекій Москві ніби нема слідів праці наших майстрів? Навіть на дворі Великих Ханів були наші мистці. Ой, було і чим і ким будувати.

І тепер ще не одно можна зробити, та не робиться.

А час, як відомо, має те до себе, що минає... І вже не вертається.

В захристії церкви св. Петра є колумни в віллі цісаря Гадріана. Перед ними подоби св. Петра і св. Павла. Є праці старого Гіотта з 1300 р., є 11 ангельських півфігур, є папські одяги від 11 ст. почавши. Та я на жаль не міг того докладно оглянути: часу не було. Найстарша дальматика папи Льва III має коло 900 літ. Вона з синього шовку, золотом і сріблом вишивана. Се наслідування найлучших виробів византійського мистецтва.

Цікаве вражіння можна ствердити в захристії: через те, що вона з природи річи менша від величавої церкви, можна в ній скорше „прийти до себе“ й освоїтися з її красою та старанністю виконання. Тому з неї не хочеться виходити. Та

погляд на годинник каже: Йди, бо церква св. Петра дуже велика, а Рим ще більший.

Отже виходжу з блискучої благородними мармарами захристії, властиво не оглянувши її. І йду знов величезною церквою.

Велике перехрестя.

Сповідальниці з надписами, в яких мовах сповідають у них. Є різні мови. Між ними і польська. Питаю наших священиків, що йдуть зі мною, чому і в нашій мові нема. Відповідають, що на те треба спеціальної фундації, треба постійно удержувати спеціального священика.

Якісь Німкни йдуть до сповіди перед свій конфесіонал. Клякають.

Помалу посуваюся в глибину церкви. В ній ясно як на дворі й холодно. Що се за благодать, вміє оцінити тільки той, хто прийшов зі страшної жары на вулицях Риму серед повного літа.

Помалу запримічу очима, що в кількох місцях великанської святині відбуваються відправи, але не чути ні одної з них там, де я стою. Просто — голоси не долітають, бо задалеко.

Наближаюся до головного вівтаря. Два ступені сходів з червоного гра-

ніту. Гладкі. Деревляна перегорода. Гладка, низька, звичайна, без різьб.

Головний вівтар стоїть свобідно, на середині церкви, під бальдахімом, що спирається на чотири кручених колюнах з золоченого спижу. Висота тих колюн 29 метрів. На рогах того бальдахіму чотири великі подоби ангелів.

Сам головний вівтар се великанський блок масивного мармору з великим хрестом і великими свічниками. Простий і достойний у своїй величі. Він дуже відповідавби сій величавій церкві, якби не висше згаданий бальдахім. Трудно собі уявити щось більше непотрібного і (прикро се написати) більше несмачного від того величезного бальдахіму. А до його будови ужито 186.000 римських фунтів спижу зі старого поганського Пантеону. Той бальдахім на всі боки спинає око, унеможливає перспективу й основно причинається до того, що церква робить вражіння значно меншої ніж вона є. До того всего він ще перетяжений золоченнями і взагалі весь його стиль неможливий.

Аж дивно, що таку річ міг поставити Берніні. І ще дивніше, що її досі не усунуто. (Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

„ЧОРТИЦІ“ З „БІБЛІОТЕКИ ДІЛА“

Барбе Д'Оревілі. **Чортиці**. Львів 1936. Бібліотека „Діла“ ч. 3. Ст. XVI+208; форм. 14.8 × 21.3 см.

Два перші випуски нової „Бібліотеки Діла“ дали назагал пристойні книжки Самчука й Яблонської; зрецензую їх пізніше. Тими пристойними й цікавими книжками редактор „Бібл. Діла“ хотів мабуть вкупитися в уподобання нашої читацької публіки. Мовляв: „Бачите, неправду писала „Нова Зора“, коли твердила, що „Б. Д.“ буде видавати непристойні книжки. І мабуть вдалося „Б. Д.“ переконати до себе нашу суспільність, бо справді випуски „Б. Д.“ виходять досить правильно ну й не дорогі вони. Обірічи вказувалиб, що „Б. Д.“ дістала відповідне число передплатників, т. зн. наша публіка поставилася прихильно до цього видавництва. Ба, один клерикал, що залюбки воює з розкладовою діяльністю дра Михайла Рудницького, висловив здогад, що „Діло“ не видаватиме злих книжок, бо в його проводі стоїть католицький священник. І справді здавалося, що два перші випуски „Діла“ potwierджують такий здогад.

— Досить уже удавання для дурної суспільності, сказав собі редактор „Бібл. Діла“ по виданні двох перших випусків і приступив до ового властивого діла: видавання розкладових книжок. І третій випуск „Б. Д.“ приніс неморальну книжку, а четвертий книжку автора, котрого всі твори заборонила католицька Церква. Значить др. М. Рудницький виправдав „надії“, які я мав на нього, остерігаючи читачів „Нової Зорі“ перед „Бібл. Діла“.

Щож дає третій випуск „Бібл. Діла“? Розгляньмо й переконаємося.

Автор книжки „Чортиці“ Барбе Д'Оревілі се був письменник, „що кількадесят літ свого життя присвятив завзяту боротьбі в обороні історичної традиції та католицької віри і ніразу не відчував, що такими своїми творами йде в розріз із своїми переконаннями“, — пише про нього сам др. Мих. Рудницький у передмові до перекладу „Чортиць“ (ст. III). Д'Оревілі хоч писав у католицьких журналах до самої смерті, то проте його парубочьке життя (помер нежонатий) було малопристойне; досить часте явище у французьких письменників. Д'Оревілі правдоподібно був ненормальним осібником: прим. давав статті про моду під жіночим псевдонімом, а деякі свої суто-еротичні оповідання написав грубо по шістьдесятці свого життя. Сам про себе писав прим. таке: „Пристрасти звільнили покищо мій мозок — решта залишилась у кігтях діавола. Але чи Паскаль не сказав: — Добре думати це основа моралі, отже треба почати від правдивих думок.“ Др. Мих. Рудн. пише (вступ, ст. VIII) про Д'Оревілі таке: „Ці його правдиві думки не могли змінити його правдивої неугодованої вдачі і пристрасть не покидала його ніколи. Сюжети більшости його творів це саме боротьба з кігтями діавола. Навіть його релігійна віра, що не мала сили зробити з нього праведника, набирала в теоріях рис його характеру.“

У вступі до „Чортиць“ сам Д'Оревілі писав: „Само собою, як уже вказує сам заголовок, ці оповідання не мають претенсії бути молитовником або чимось, що нагадує „Наслідкування Христа“. А проте їх написав християнський мораліст, що вважає себе вірним спостерігачем, хоч і дуже наважливим і який вірить, — згідно із власним естетичним канонам, — що могутні малярі можуть змальовувати все і що їх малюнок є засідом досить моральний, коли є трагіч-

ний і коли розбуджує жах змальовуваних подій. Неморальні є тільки люди незворушні та глумливі. Автор цих історій вірить у Діавола та в його вплив у світі, тимто не сміється з них, а передає їх чистим душам, щоб їх відстрашити. Не гадаю, щоб той, хто прочитає ці „діявольські історії“, мав охоту повторити їх сам ділом — і в цьому вся мораль цієї книжки.“

Та зміст книжки явно заперечує ці твердження. Бо в книжці — побіч історій, які справді відстрашують часом від гріха — є місця, де гріх описаний так принадно, що читач набирає до нього не страху, а охоти... До того всі грішники, яких Д'Оревілі представляє, се в порівнанні з позитивними особами оповідань дужі та справді імпазантні постаті; так і видно, що серце автора було по їх стороні... Зрозумів се й др. М. Р., бо пише: „Неодин читач буде здивований, як міг автор „Чортиць“ бути боевим завзятим католиком“ (ст. XIV). Ба, щобільше, др. М. Р. зазначає виразно (ст. XV): „З тому „Чортиць“ пропускаємо (в виданні „Діла“) теж оповідання „Вечеря атеїстів“, щоб не порушувати розмірів видавництва, ще й тому — і це головне — що неодне богохульство могли б у нас зрозуміти зовсім не так, як розумів його автор.“

З того виразно виходить, що хоч Д'Оревілі може й мав добрі наміри при чи по написанні „Чортиць“ то проте його праця дала в висліді майже зовсім злий плід. Описи гріхів прим. проти ше-стої Божої заповіді — зовсім неконечні ні для логічної ні для мистецької будови твору — подані так, що радше той гріх захвалюють, ніж осуджують. Значить, уже природне право заборонює нам таку книжку читати, бо се значить, наражувати себе свідомо на гріх проти 6-ї заповіді Божої.

Людина може багато читати про католицизм, може навіть писати в католицьких журналах і при тім не бути правдивим католиком. Зразок того пр. такий Шатобріян, апольоет християнства і рівночасно чужоложник. І мабуть подібне було з Д'Оревілі. Свідчать про се не тільки згадані великі промахи в „Чортицях“, але й дрібні цинічні вискази автора. Прим.: „Він відчував того вечора владарно легковажну та переситну пожадливість, мов сповідник черниць або султан“ (ст. 147). Пару злочинців, яким злочин дав щастя (теза автора в оповіданні п. з. „Щастя в злочині“) Д'Оревілі називає „Вибранці Життя“ з великої букви (ст. 137).

„Чортиці“ в українським перекладі мають 5 оповідань: 1) „Кармазинова завіска“ (смерть у грісі нечистоти); 2) „По-за партією віста“ (злочин отруїння); 3) „Щастя в злочині“ (злочин через нечистоту); 4) „Найкраще кохання Дон Жуана“ (нечистота від дотику предметів); 5) „Помста одної жінки“ (з пімсти княжна стає повією, щоб кинути неславу на свого зненавидженого чоловіка; вмирає нерозкаяна). Сам короткий зміст цих оповідань, який я вище навів, показує наявно болото, в котре вони ведуть читача. Лізти в болото на те, щоб переконатися, що воно болото — се справа або збочених або злочинних людей. До перших причислюю я автора „Чортиць“, що написав їх у 66 році свого життя. До других треба причислити всіх тих, що перевидають таке плюгавство; се депапатори своєї суспільності.

В догітлерівським періоді комуністичний наступ на німецький нарід ішов у двох напрямках: 1) суто комуністичної пропаганди і 2) морального розкладу суспільності. Сей розклад робили боль-

шевицькі агенти всякого рода оправдуванням гріха в очах людей, свого рода освоєнням людей з гріхом. Рука в руку з большевиками співпрацювали в такому ділі „німецькі“ масони. Головно завдяки їм вдалося приєднати до того діла: освоєння з гріхом — великих видавців, головню Жидів: Ульштайна, Фішера й інших. Дійшло до того, що повстали особні видавничі серії, прим. „Die Aussenseiter der Gesellschaft“ („Вимітні суспільності“), в яких подавано прекрасно написані біографії кримінальних злочинців, так як католики подають життя Святих!..

Великий успіх мали також ті депапатори через видавання творів т. зв. „несамовитих“ письменників, прим. Еверса, Мейрінка й под. У творах тих „несамовитих“ письменників лучиться найгидкіша рафінована розпуста з усяким забобоном та врешті навіть — почитанням Сатани. До письменників сього рода належав також „католицький“ Барбе Д'Оревілі. Література сього рода не лише морально депапує чоловіка, спонукуючи його до гріхів звичайних і содомських, а ще може довести до поважних нервових недуг і психоз. Само собою розуміється, що такі збочені нервовики се добра почва для дальших большевицьких експериментів: вони до большевизму ставляться пасивно, або навіть стають по його боці, переважно як чекісти. Дзержинський та Менжинський, головні філяри Чеки, се були якраз неврастеніки й любителі перверсійної літератури. Що така розкладова акція большевиків іде дальше, хоч уже не в Німеччині, про те свідчить мода на того рода літературу в краях, де нема рішучого відпору большевизмові. В останніх часах навіть кіно пішло на службу тій большевицькій моді й продукує безліч „несамовитих“ фільмів, у яких грубий забобон тісно зв'язаний з гріхом і злочином. Словом, приготується „людей гріха“, яких психіка вимітнів суспільності близька психіці большевизму. Затиснений п'ястук у погрозі всьому світові — привіт комуністів — се дуже добрий вислів такої психіки вимітнів суспільності. Все їм зле — як отому Жидові в церкві.

Чомуж, відомі панове, „Діло“ взяло за перший випуск „архитворів чужих літератур“ отсю депапууючу книжку хорого чоловіка? Чи не тому може, що тойже самий твір видали по українськи большевики? Здогад буде ще ближчий до правди, коли зважимо, що в основу видання „Чортиць“ у „Ділі“ др. М. Р. взяв саме переклад Є. Рудинської з большевицького видання, що вийшло в Києві п. з. „Чортовиння“, як сам зазначає.

А що на се „католики“ з „Діла“? Невже можна воювати з большевизмом у „Ділі“, а в „Бібліотечі Діла“ давати поміч тому же большевизмові?!

„Чортиці“ — як пише М. Рудн. — „втомили б напевне нашого читача, якби перекласти їх повніський текст“ (ст. XV) — такі нудні; писані старцем у 1874 році. Отже „Діло“ їх скоротило. А проте можу впевнити читачів, що вони і в тім скороченні такі нудні, що я їх ніколи не дочитаю до кінця, якби не обов'язок рецензента. Все таки повище призначення дра М. Рудинського про скорочення „Чортиць“ цілне для нас ще й тим, що з нього довідуємось про невелику пошану дра М. Р. для форми класичних письменників: він поступає собі з нею доволно, хоч напевно страшно кричав би, якби на таке важились прим. католики. Тоді се булоб „сфальшування творчости“ письменника... Цікаво, що таксамо скорочують твори класичних письменників також большевики; анкидають з них при тій нагоді всякі релігійні моменти.

Теперішній приятель дра М. Рудницького, редактор „Назустрічі“ О. Боднарів, іще в 1928 р. в „Новім Часі“ (ч. 155, ст. 4) назвав дра М. Рудницького агентом большевицької літератури. Діла дра М. Р. з „Діла“ свідчать наявно, що колишній Боднарів так був добрим пророком... Не знати чи др. М. Р. агітує за большевизмом свідомо чи несвідомо, всетаки факти доказують, що агітує. Розуміється агент щось інше ніж агітатор, але робота одного і другого веде до тої самої цілі.

А третій випуск „Бібліотеки Діла“ міг був безпечно сфінансувати большевицький „Держвидат“, замість „Діла“, де в Надзирній Раді сидять не лише протисовітські „ундофашисти“ (risum teneatis, bolševici), а навіть один греко-кат. священник. Не зважаючи на таку пристойну Надз. Рад, католицька суспільність повинна на такі книжки „Діла“ відповісти загальним бойкотом „Бібліотеки Діла“. І не повинні її в тім стримувати добрі випуски „Б. Д.“: бо ще більше небезпечний і гірший отрійник той, хто продає отрую поруч з хлібом насущним... А раміс.

Нові видання

Про верховну владу св. Апостола Петра і Єго Наслідників в Христовій Церкві, та про признаване тої влади на Лемковській Руси. Слово о. Іоана Полянського Капіт. Вікарія Апост. Адміністрації Лемковщини до вірних Лемковської Области. Видання Ап. Адм. в Риманові-Здрою. Формат 15,3 × 23 см. Ст. 32. На окладі знімка Св. Отця. В тексті одна ілюстрація.

Лицарство Пресвятої Богородиці. Ілюстрований місячник, призначений для поширення почитання й набоженства Пресвятої Діви Марії. Ч. 1. Липень 1936. Передплата 1.20 зл. річно. Адреса Редакції: Львів, Бальонова ч. 2. Нач. редактор о. др. Осип Кладочний. Формат 17,7 × 24,7 см. Ст. 16. В тексті 3 ілюстрації.

Фелікс Набор: Німецька кузня. Переклад з німецького. Видавництво ЧСВВ у Жовкві, книжка СХСХІ. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві — 1936. Сторін 240, формат 16,7 × 11,7 см.

Звіdomлення управи приватної ко-е-дукаційної гімназії ім. О. Маковея „Рідної Школи“ УПТ в Яворові. За шк. рік 1935/36. Формат: 22,5 × 15,2 см. Сторін 24.

Французьке правительство

зраджує військові тайни большевикам.

Праві французькі часописи остро атакують французьке правительство за те, що воно зраджує важні військові тайни большевикам. Посол Керіліс недавно зложив у парламенті інтерпеляцію в тій справі, а тепер написав про те статтю в „Еко де Парі“. Він пише м. ін.: Міністр летунства Кот 23 червня написав до головного штабу летунських військ, щоб видати совітській владі пляни й моделі панцирної вежі озброєної машинним крісом і тип летунської гармати. Керіліс заявляє, що це найважливіші військові винаходи по війні. Вони запевняли французькому летунству перевагу над іншими. Посол Керіліс остро протестує проти зраджування військових таємниць большевикам, бо вони вже завтра можуть бути союзниками Німеччини проти Франції. — „Еко де Парі“ оголосило лист полк. Беянжера, відомого винахідника. Він заявляє, що якраз тепер закінчив праці над новим типом летунської гармати. Однак не виявить свого винаходу теперішньому правительству, бо він працював на те, щоб служити Франції, а не большевикам. — „Еко де Парі“ заповіло більше статей в тій справі.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

КАСАЦІЮ від присуду суду присяглих у Львові в справі Ст. Бандери й тов. вніс др Горбовий. Коли ту касацію приймуть, то осіною с. р. відбудеться розправа перед Найвищим Судом у Варшаві.

СКАРГУ НА ВЦЕПРЕМІЄРА КВЯТКОВСКОГО внесло до варшавського суду виленське „Слово“, орган консервативів, за обиду чести під час останніх нападів сенату.

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ВОЄВОДА, Гінтовт Дзевалтовський, опускає в найблизших днях своє становище й переходить до міністерства внутрішніх справ. Становище тернопільського воєводи має обняти др Альфред Білик, адвокат з Лодзі.

ЧЕЧЕРІН, б. народний комісар закордонних справ СССР, помер у Москві в 64 році життя.

ДО ГДАНСЬКА вернувся з Женеві президент гданського сенату Грайзер. На залізничім дворі витало його кілька соток Німців, Грайзер виголосив до зібраних промову. В ній сказав м. ін., що в політиці не можна поступати згідно з своїми почуттями. Передовсім треба панувати над своїми нервами. — Сам Грайзер не дуже панував над своїми нервами в Союзі Народів.

МАДЯРСЬКІ МОНАРХІСТИ домагаються повернення монархічного устрою в Мадярщині. Провідник мадярських монархістів гр. Сіграя виголосив прилюдну промову. В ній виступив остро проти держав, що противляться повороту Габсбургів. До Мадярщини має приїхати архикняжна Аделяйда, сестра Оттона Габсбурга. Вона тепер в Австрії.

РАДА МІЖПАРЛЯМЕНТАРНОЇ УНІІ, що зібралася в Будапешті, видала відозву до держав, котрі не належать до Союзу Народів, щоб якнайскорше вступили до нього.

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ АВСТРІЇ дістала з Москви такі вказівки: В агітації серед населення висувати такі домагання, що їх неможливо заспокоїти; в політичній акції входити до всіх легальних організацій, особливо демократичних, і доповнювати їх кличі своїми.

НЕ МОЖУТЬ ПОГОДИТИСЯ. На конференції в справі проливів в м. Монтре виринули нові непорозуміння. Совіти домагаються свобідного переїзду через Дарданелі для своїх кораблів, Англія хоче ввести обмеження для кораблів усіх держав. Франція підпирає становище Совітів. Японія хотіла замкнути большевицьку флоту в Чорнім морі. Конференція готова розбитися.

ПРОТИТАЛІЙСЬКІ САНКЦІЇ остаточно скасовано. Від голосування над резолюцією в справі скасування санкцій здержалася тільки Польща. — Вона скасувала санкції вже передтим.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЛЬОКАРНЕНСЬКИХ ДЕРЖАВ відбудеться в Брукселі в днях від 15 до 20 липня с. р.

НОВІ СТРАЙКИ У ФРАНЦІЇ вибухли в багатьох місцевостях. В Парижі дійшло до поважних заворушень між робітниками і висшим технічним персоналом в великій цукроварні.

В **ПАРИЖІ** відбулася велика маніфестація членів розв'язаних „фашистських ліг“. Маніфестанти заатакували поліцію і ранили двох комісарів. Поліція з трудом розігнала маніфестантів. Потім дійшло до кривавої бійки правої молоді з комуністами. Богато осіб ранилих.

НА **КОРСИЦІ** дійшло до кривавих заворушень між правими й лівими. Богато осіб ранилих. Поліції вдалося повернути спокій. Однак атмосфера дальше дуже напружена.

ПЕРЕВОРОТ В ЕСПАНІЇ підготували фашисти. Заговор викрито. В цілм краю ув'язнено багато осіб.

АНГЛІЯ ПОРОЗУМІЛАСЯ З ЄГИПТОМ. Англія має забрати свій гарнізон з Каїра. Зате збільшить свої летунські сили в Єгипті. Єгипет збільшить свою армію. Без згоди Англії Єгипет не буде заключати ніяких міжнародних умов.

АРАБІ вислали до Лондону делегацію. Вона має переговорювати з англійським правительством у справі припинення жидівської імміграції до Палестини. На час переговорів Араби проголосили перерву в страйку.

З **ЕРУСАЛИМУ** звідомляють: Мимо того що Араби проголосили припинення страйку, більшість крамниць дальше страйкує. Араби не припинили також протижидівської агітації.

В **АЛЕКСАНДРІЇ** дійшло до кривавих бійок між робітниками й поліцією. 42 особи ранили.

В **ПІВНІЧНІЙ МАНДЖУРІЇ** відділ повстанців напав на місто Мулан. Місцеві відділи манджурського війська не могли дати собі ради з повстанцями. На поміч прибули Японці і розгромили повстанців.

В **ЯПОНІЇ** скінчився процес у справі військового заговору з дня 23 лютого с. р. 17 офіцерів засуджено на смерть.

НОВИНКИ

Св. Отець виїхав на днях з Ватикану до своєї літньої резиденції Кастель Гандольфа. Велику площу перед папською палатою залягли маси вірних, доми прибрано прапорами папськими й італійськими. Биття дзвонів звістило про прибуття Св. Отця. Коли Він появився на балконі палати, товпа привітала Його радісними окликами.

Апостольським Адміністратором Лемківщини іменованій о. Яків Медвецький, канонік станіславської капітули. (ПІАТ).

Стан засівів поправився, особливо в полудневих воєвідствах.

До відома зголошенням на прогулку до Риму. Організаційний комітет прогульки до Риму прохає повідомити всіх заінтересованих: тому, що не вдалося вивести безплатних паспортів, ідуть тепер старання, щоб дістати пільгові паспорти. Ця справа повинна бути в найблизших днях остаточно поладнана так, що в другій половині липня с. р. можна сподіватися виїзду. Всі зголошені одержать повідомлення про речинець присилки потрібних документів (що були заподані в другому комунікаті), як також про речинець виїзду прогульки.

Конверсія державних позичок зачинається 15. VII. с. р. Каси скарбових урядів приступають того дня до конверсії на 4-відсоткову консолідаційну позичку отсих внутрішніх позичок: 1) 5-відсоткової державної ренти земельної серії I, 2) 4-відсоткової премієвої інвестиційної позички, 3) 3-відсоткової премієвої позички будівельної серії I, 4) 6-відсоткової позички народової. Облігації народової позички будуть приймати тільки від тих, що самі набули позичку, себто тих, на яких імя позичка була виставлена, а також від легітимованих спадкоємців і від осіб, що дістали позичку на підставі переливу.

Безплатні переїзди дітей на залізницях. Від 13 до 23 липня діти до 14 літ можуть їздити під опікою старших безплатно. Ся полекша має на цілі поширення туристики.

Нові приписи про умундрування поліції появилися в „Деннику Законів“.

У **Збаражі** адміністраційні влади заборонили уладити кооперативне торжество з приводу 10-ліття місцевого повітового кооперативного осередка.

Буря з градом перейшла над повітми косівським, надвірнянським і станіславським. Град знищив збіжжя у громадах Солотвина, Заріччя, Раківця і Дзвиняч.

Хто звільнений від оплат на Фонд Праці. Заведення Суспільних Обезпечень повідомляє, що від оплат на Фонд Праці звільнені не лише робітники, заняті в рільництві, але також заняті в господарствах лісних, огорожових, годівляних і рибних, при меліораціях і комасаціях, як також у заведеннях праці, що тісно злучені з тими господарствами і не мають характеру промислового або торговельного.

Нову поштову агенцію урухомлено з днем 1 с. м. в Купновичах, пов. Рудки.

Новим с. м. в Борщеві іменований Йосиф Байль - Бжостинський, б. нач. сусп.-політ. відділу в Білостоці.

В с. Конюхах грубешівського повіту пожежа знищила 43 будинки. Шкоди виносять коло 20 тисяч зл.

Буря з перунами і градом перейшла над слонімським повітом. Від удару перуна погинули 4 особи.

До Польщі прийшли перші, від знесення санкцій проти Італії, транспорти італійських овочів.

Серія комуністичних процесів в Польщі відбудеться осінню с. р. Тепер закінчено низку судових дохождень у справі комуністичних груп, зліквідованих весною с. р.

В Опатові вибухнув огонь у фабриці хемічних виробів. Згорів будинок з машинами і запасом фабрикатів і півфабрикатів. Шкоди є на 80.000 зл.

Жінка-прокуратор. Міністр справедливості іменував апікантку варшавського окружного суду Хоецьку асесором у прокуратурі. Се перша жінка в Польщі, що виконуватиме уряд прокуратора.

В Сохачеві в ріці Бзурі втопилися недавно священик і учитель.

Чехословаччина мала з кінцем м. р. 15,126.873 мешканців. Зокрема сама Чехія мала 7,227.000 мешканців, Моравія зі Шлезьком 3,627.000, Словаччина 3,486.000, Закарпаття 786.000 мешканців.

Світовий зїзд жидівських комбатантів відбувся недавно у Відні. Зїзд прийняв м. ін. такі резолюції: 1) створити один фронт всіх жидівських партій у поодиноких державах, 2) домагатися правної заборони пропаганди расової й протижидівської та розв'язання протижидівських організацій, 3) всі Жиди повинні обов'язково бойкотувати німецькі товари.

Німецька націонал-соціалістична партія обходила на днях 10-ліття свого існування.

Літературну надгороду ім. Гетого признав університет у Кенігсбергу письменниці Агнес Мігель за найліпшу літературну творчість Сходу Німеччини. Лавреатка описувала у своїх баладах, піснях і новелях історію й побут населення німецького сходу.

Німецький міністр летунства оповістив розпорядок, що всі аптики мусять заоспоритися у газові маски у скількох, конечний для потреб населення, котре обслуговує кожний аптикар.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно прислати передплату.

Гумор. — Погроза. — Власник ресторану: Я дуже перепрошую, та всі столи заняті. — Гість: Як, нема ні одного вільного стола? Коли в вашім ресторані все буде так повно людей, то незадовго ніхто до вас не буде приходити.

Хорватську літературну надгороду дістав відомий хорватський письменник Мілян Беговіч за твір п. з. „І Леля носитиме капелюх“.

Ярмарок католицької книжки відкрито недавно в Неаполі, в славнім монастирі Санта Чієра збудованім в 13 ст.

Англійський король Едвард VIII. вибирається сего літа на відпочинок до Австрії.

Г. К. Честертен оставив автобіографію, котру закінчив два місяці перед смертю. Католицькі круги з великим зацікавленням очікують появи тої біографії друком.

Торговля невідьниками в Абіссинії вже скасована. Ще рік тому плачено за дівчину до 15 літ 30 — 50 фун. золотом, за хлопця до 20 літ 60 — 70 фун.

Виставу поштових значків відкрили недавно в Нью Йорку. Се найбільша з вистав того роду, які дотепер уряджувано. Вона займає 4000 кв. м.

В Єгипті в околиці Тель-ель-Амарне знайшли плоскорізьбу з каменя. Вона представляє сфінкса й походить з доби на 3000 літ перед Народженням Христа. Сфінкс сей має людські руки й дивиться на соняшну кулю.

Велика повінь навістила стейт Паратуба у Бразилії. 417 домів цілком знищених. 2000 осіб без даху над головою.

Гумор. — Тату, маєте щастя, каже малий Івась, що вернувся до дому зі свідомством. — Та чому? — Сего року в осені не купите мені нових книжок, бо я лишився в тій самій клясі на другий рік.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотників. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцьких 2, I. пов. і в книгарнях.

ЖЕРТВИ

о. Микола Капустинський в Коломиї зл. 2 для Івана Заремби.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ОПОВІСТКА

В Товмачі, в будинку Селянської Бурси Шашкевича, в каплиці фатимської Матері Божої відбудуться отці чергові реколекції:

1) Для дяків: Початок понеділок 13. 7. вечер. — Кінець п'ятниця 17. 7. рано. Дяки повинні явитися з часословом.

2) Для сестриць і ревнителей Ап. Молитви (1 серія): Початок субота 18. 7. вечер. — Кінець середа 22. 7. рано.

3) Для братів церковних брацтв: Початок в середа 22. 7. вечер. — Кінець неділя 26. 7. рано.

4) Для сестриць і ревнителей Ап. Молитви (2 серія): Початок понед. 27. 7. вечер. — Кінець п'ятниця 31. 7. рано.

5) Для пань: Початок неділя 2. 8. вечер. — Кінець четвер 6. 8. рано.

6) Для позашкільної молоді: Початок в суботу 8. 8. вечер. — Кінець середа 12. 8. рано.

Проситься Всч. Душпастирів вислати відповідне число добірних одиниць.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ О.ЛЕВИЦЬКА ІС-КА

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

порукає власні вироби найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант“ терпент.

Пасту до взуття „Елегант“ воскову

Пасту до підлоги „Французька маса“

Віск комбінований до підлоги

Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадку і коронову

Шварц до чобіт

Віск шевський

Смола шевська

Трутку на мухи

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько пошти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Голуковського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаденні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзких
ч. 21. а. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон:
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с
К нто П.М. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Новий Адміністратор Лемківщини.

О. Др Яків Медвецький, ур. 7. 1. 1880 в Цвітовій, пов. Бучач, в багатій селянській родині. Один брат був парохом Білої коло Чорткова, другий в адвокатом. До гімназії ходив в Бучачі і Станиславові. Богословські студії кінчив у Львові і Відні. Висвячений на священника 7. 4. 1905 в Станиславові Преосв. Кир Григорієм Хоминином. Промований на Дра св. Богословія 6. 7. 1910 у Відні. Від 1. 9. 1910 дотепер був професором Старого Завіту, археології та мов ста-

рослов'янської і єврейської в Науково-богословському Заведенні в Станиславові. 7. 6. 1925 став соборним Крилошанином при Єпископській Капітулі в Станиславові, 7. 7. 1927 Крилошанином Кустосом, 25. 11. 1935 Домовим Прала-том Його Святости Пія XI, а 25. 12. 1935 Архидіяконом Еп. Капітули. Новий Достойник в поважній, розважній і то-вариській вдачі. Щастя Йому Боже на новім визначнім та не легким ста-новіщі.

Напад комуністів на парохію.

У Верчанах коло Стрия відбулося в неділю 12 липня с. р. посвячення кооперативного дому. В програму сего торжества входив також фестин. Місцеві комуністи рішили розігнати фестин. Пополудні почала стігатися комуністична боївка з ножами й сокирами в руках. Між комуністами було багато Жидів. Напасники почали наступати на кооперативний дім. Прогнані українською молодю комуністи

рішили укріпитися в парохії о. Ференца. Вони вдерлися на подвір'я парохії, повибивали шибки та розбили двері сокирами. Українська молоді старалася виперти їх з парохії. Підчас того комуністи ранили пожеж одного нашого хлопця. В міжчасі прибула поліція. Вона прогнала напасників і арештувала кількох їх провідників. Нападом проводив Жид. Юрба хотіла видерти його з рук поліції та злізчувати.

Німеччина погодилася з Австрією.

Німецький міністр пропаганди Геббельс проголосив через радіо, що Німеччина порозумілася з Австрією. Німеччина признала цілковиту суверенність Австрії. Правительств обох держав признали внутрішню-політичний уклад відносин, в тім також питання націонал-соціалізму в Австрії, внутрішню справу кожної з держав. На ті справи оба правительства не будуть впливати ні безпосередно ні посередно. Австрія буде

спирати свою загальну політику, а головнo супроти Німеччини, на засаді, що Австрія уважає себе німецькою державою. Німецько-австрійське порозуміння не суперечить з римськими протоколами. Становище Австрії до Італії й Мадярщини не змінилося. Те саме проголосив через радіо канцлер Австрії Шушніг. Він заявив, що німецько-австрійське порозуміння буде підставою європейського і світового мира.

Світова комуністична революція за три місяці?

В Амстердамі кружляють чутки, що 30 червня в голандським місті Бреда відбулася нарада представників комуністичних партій з 60 держав. Вони мали радити над тим, як перевести велику кампанію в осени. Важніші постанови сеї наради: 1) повести розкладову акцію серед органів безпеки й війська; 2) зор-

ганізувати великі робітничі боївки; 3) усунути соціалістів і радикалів з проведу «народних фронтів»; 4) нищити капіталістичний устрій страйками. Нарада ствердила, що тепер дуже відповідний час для спроби світової революції. Тому треба перевести її під кінець вересня або з початком жовтня.

Історична суперечність становищ Англії й Росії.

На конференції в Монтре чимраз виразніше зарисовується противенство англо-совітських інтересів. Виринає історична суперечність російської тези, що бажає створити з Чорного моря замкнений простір, і англійської тези про сво-

боду морів. Зближення поглядів Англії й Туреччини на сю справу викликає в Совітах занепокоєння. Позискавши Туреччину Англія здобуває крім Греції другий важний пункт для своєї політики на Середземнім Морю.

Власник фільварку обвинувачений за визиск робітників.

До повітового старости в Коломиї зголосилася делегація рільних робітників, зайнятих в селі Пядика на фільварку Богуслава Городинського. Вони скаржилися, що їх визискують, та просили взяти їх в оборону. У скарзі робітники навели факти, що згідно з умовою робітники мали діставати по 50 грошів денно і харч. В часі сезону мали діставати тільки по 5 зл. місячно, а решту по скінченні праці. Тимчасом вони й тих

грошей не діставали. Пожива робітників складалася з гнилої фасолі, а хліб зі стухлої муки, змішаної з половиною. Хоч умова передбачувала соняшний день праці, т. зн. від 5 рано до 8 вечером, в дійсності робітники працювали до 9.30 веч. з двогодинною обідовою перервою. Крім того наглядачі били робітників. Староста зарядив слідство проти власника фільварку Городинського. — («Газета Польска», ч. 193).

Екзекуції на час жнив здержані.

Щоб рільники підчас жнив не випродували збіжжя на покриття ріжних залежностей, міністерство скарбу ввело на час від 15 липня до 15 жовтня с. р. такі обмеження в екзекуції податкових належностей: 1) В відношенні до власників сільських господарств, для котрих вимір ґрунтового податку за 1936 р. не перевищує 60 зл., здержано всякі екзекуції. 2) В відношенні до власників ріль-

них господарств, для котрих вимір ґрунтового податку за 1936 р. перевищує 60 зл., уряди можуть в тім часі висилати тільки упіснення й доконувати займу рухомостей не виключаючи надвишок плодів землі й інвентаря (з виїмком жита і пшениці, призначених під реєстровий застав для збіжжєвого кредиту) та займу вірительностей. Дальші екзекуційні чинности вільно виконувати аж по 15. 10. с.р.

Правдиву безжурну відпустку, чи спокійні вакації уладяте собі щойно тоді, якщо обезпечите від крадіж з вломом своє домашнє урядження, одяги, постіль і білля в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

Львів, Улиця Руська ч. 20.
ч. тел. 205-47.

Німеччина й Україна

(Зміст викладу Д-ра Володимира Коро-стовця в „Бонар Ло Колледжі“ в Ешриджі, Англія, дня 31-го березня 1936 року. Бонар Ло Колледж це свого роду політична академія, де молоді політики, члени англійської „Консервативної Партії“ одержують загальний політичний вишкіл і остаточну політичну підготовку для майбутньої політичної кар'єри і де теоретично опрацьовуються для Консервативної Партії важніші політичні питання.)

Прелегент почав з того, що зазначив великі перемиїни у світі, які наспіли за час відколи він останнього разу виступав з викладом в цім самім колледжі в осени минулого року: еспанська революція по російським плянам під кермою до-свідченого совітського емісара Белі Куна, загроза Гібральтару, франко-совітський союз, ітально-абісинський конфлікт, мілітаризація Рену і Дарданеллів, заострення подій в Китаю та в Японії й на-решті безробіття в цілім світі та заострення боротьби за опанування ринків. Всі ці події звязані між собою як рівнож з господарським життям цілого світа. Вони втягають також Англію в вир політичних світових подій. Ця країна примушена виходити з положення „бли-сучої ізоляції“, оскільки не хоче йти в хвості за подіями.

Кожда країна подібна тепер до бочки з порохом, але коли придивитися ближше, то можна всюди побачити руку большевиків, що намагаються її підпалити. Большевицькі агенти всюди кричать про небезпеку німецьких зброєнь, про події в Манджу-Го, про японсько-німецький союз, про небезпеку, що нібито загрожує Радянському Союзові — та це все тільки для того, щоб відтягнути загальну увагу від їх власної підривної роботи. Відомо, які сильні антибольшевицькі впливи панують в Україні, але це є якраз причиною того, що совітофільська преса цілого світа не перестає кричати, що саме українська проблема це чиясь вигадка для того, щоб втягнути Європу в новий збройний конфлікт.

Большевицани і ті, що стоять близько до совітської агентури і Комуністичної Партії, засновують всякі „Українські Бюра“ та „Англо-Українські Комітети“, що мають завдання „слідкувати“ за розвитком українського питання і тримати над ним контролю. Ці інституції, прикриваючись часто плащиком патріотичности, намагаються залякати чужинців українською проблемою в той спосіб, що з одного боку вимагають негайного здійснення програми-максимум Українців, себто зєднання всіх українських Земель під Польщею, большевиками, Чехією та Румунією в одній Українській Державі,

— з другого боку дають до розуміння, що здійснення цієї програми можливе тільки внаслідок інтервенції. Можна собі уявити ефект такої пропаганди українського визвольного діла в Англії! Як англійські консерватори і патріоти ніколи не будуть кликати чужинців для того, щоб визволити Англію від большевизму, оскільки останній в Англії запанував би, так само й Українці, як українські патріоти, не можуть допускати, що їм національну державу будуватимуть чужинці. Українська Держава може бути і буде відбудована тільки українськими руками.

Далі прелегент дає огляд головніших історичних подій в Україні. Він дає докладні дані про споріднення Київських Князівських родин з правлячими династіями Західної Європи: шведськими, французькими, німецькими. Звертає увагу на те, що Україна є тепер і завжди була форпостом західної Європи на слов'янському Сході і в цьому різниться ґрунтовно від Московщини, яка завжди задивлялася на Азію. Згадуючи татарську неволю, підкреслює різке ставлення Москалів й Українців до завойовників: тоді як перші легко підпадають культурним і політичним впливам завойовників і з ними змішуються, Українці ставлять їм рішучий опір в усіх відношеннях. Прелегент підкреслює далі вплив німецької Реформації на Україні, з другого боку звертає увагу на те, що німецькі православні общини визнають зверхність Київського Митрополита (Кенігсберг 1658).

Докладчик аналізує внутрішній устрій і дух російської православної Церкви, яка сприяє поширенню сектанства і протиставляється як духовим впливам Реформації так і західно-європейській культурі взагалі. Натомість українська православна Церква, внутрішньо вільна і не зв'язана закостенілою церковною організацією, переймає багато ідей Заходу.

Росія не знала середньої класи, мала тільки аристократію з одного боку і з другого — розпорошене селянство та робітництво. В Україні навпаки була сильна середня класа селян-власників, відси й вища культура народних низів. При цій нагоді прелегент зупиняється на умовах, що викликали народження в Україні класи воїновиків-хліборобів — українського козацтва. Зупиняється далі докладно на елементах західної культури і західних впливів в Україні: самоуправа міст на основі „Магдебурського Права“, українська молодь вчиться у високих школах західної Європи, обмін друкованим словом між Україною та західною Європою, праця українських учених в німецьких наукових установах (напр. проф. Полетика в Кілі) й німецьких учених в наукових установах українських ще в XVI і XVII вв., участь німецьких офіцерів в організації української козацької армії, нарешті торговельні зносини України з Німеччиною (з Данцігом, Кенігсбергом, Бреславом і т. д.). Прелегент згадує також про політичні зносини між Україною і західною Європою взагалі і Німеччиною зокрема, зупиняється на союзі Гетьмана Богдана Хмельницького з Курфюрстом Бранденбургським і Гетьмана Ів. Мазепи з Королем Шведським і т. д.

Збільшений тиск Польщі примушує Богдана Хмельницького шукати підпертя в Москві, в формі персональної Унії між Україною та Московією (Переяславська Угода). Однак пізніше експансія і зріст сили Московщини приводить до того, що Україна погано починає тратити прикмети своєї самостійності. Московські впливи особливо зростають після Полтавської битви, програної Шведами і їх союзником Гетьманом Іваном Мазепою. В 1756 році Імператриця Катерина II, касує й самий титул Гетьмана.

Прелегент згадує про політичну роботу Гетьмана-емігранта Пилипа Орлика і про спробу українського шляхтича графа Капніста в 1791 році зацікавити Прусію політичною долею України.

Протягом цілого XIX століття в темних товариствах України плакається думка про визволення України. В той час Росія робить зусилля до розукраїнування України. Тільки в 1905 році дозволено вперше друкувати Біблію — в одній з найстаріших слов'янських мов — українській!

Російська революція 1917 року відчинила можливість здійснення ідеї української самостійності. Українці використали Брест-Литовський, переговори Москви з Центральними Державами, щоб оформити міжнародним актом відокремлення України від Москви. Остання тоді вже була під владою большевиків. Доки існувала політична єдність України з Московією, де панували крайні соціалістичні партії, в Україні владу в руках також тримали соціалістичні групи. Але розрив з Московією вибив зпід українських соціалістів цю штучну зовнішню підпору. Консервативні і державницькі елементи України, обурені соціалістичними експериментами Центральної Ради, починають боротьбу проти соціалістичного уряду. Нарешті зїзд делегатів української хліборобської класи, що зіхалися з цілої України, проголошує дня 29-го квітня 1918 р. Павла Скоропадського, тодішнього Отамана Вільного Козацтва, Гетьманом Всієї України. Тим самим відновлюється українська стародавня державна традиція.

Підчас Гетьманщини відновлюється принцип приватної власності, свобода вірування; цілий ряд держав офіційно визнає незалежність Української Держави. За кілька місяців гетьманському урядові вдається привести до порядку господарство України, налагодити фінанси, оснувати два університети й цілу сітку середніх і низших українських шкіл; в той же час підготовляється далекойдуча аграрна реформа і розбудовуються кадри майбутньої української армії. Гетьманський уряд починає розбудовувати дипломатичні зносини з іншими державами.

В той же самий час українські соціалісти, в порозумінні з большевиками і за їх допомогою починають підготовляти повстання проти Гетьмана і тих консервативних хліборобських елементів, на котрі гетьманська влада спиралася. З вибухом революції в Німеччині вибухає повстання і в Україні проти Гетьманського Уряду. Українська гетьманська армія в той час (з огляду на опір з німецького боку) була тільки в стадії організації кадрів і тому не могла протиставити протидержавному виступові соціалістів належного опору. Після короткої боротьби повстання вдається і Гетьманський Уряд замінює Директорією. Одначе вже короткий час після того московські большевики вигнали уряд Директорії з Києва. Вони погано опановують цілу Україну, яка до сьогодні є в неволі у Сівітів. За цей час Україна перенесла страшне спустошення в усіх ділянках життя. Досить згадати тільки, що більше як чотири мільйони Українців опинилися в концентраційних таборах далекої півночі, а біля 6 мільйонів погинуло тільки в однім 1933 р. від голоду, що був викликаний штучно совітською владою, яка забрала хліб у селян.

Але й до сьогодні внутрішній опір українського населення незломаний. Україна се найслабше і найнебезпечніше місце Радянського Союзу. Большевики се добре знають. Найкращим доказом цього те, що більше ніж третина всієї совітської армії перебуває стало в Україні.

Думка, що російська революція підешляхами революції французької, хибна. Французька революція була революцією національною, тоді як большевицька —

інтернаціональна. Сей інтернаціональний характер надає їй особливо участь в ній світового жидівства. Кінцева ціль большевицької революції — світова совітська унія. Її центр — Третій Інтернаціонал і московське совітське правительство.

Приватна власність проти комунізму, релігія проти атеїзму, здоровий націоналізм проти інтернаціоналізму — ось три принципи, що врятували від большевизму бувші частини Російської Імперії — Фінляндію, Естонію, Латвію, Литву і Польщу й дали цим країнам державну незалежність. Ці принципи творять також основу світогляду Українців, народів Дону і Кубані і народів Кавказу. І вони будуть вихідною точкою для нової боротьби цих ще поневолених народів.

Прелегент далі коротко окреслив взаємовідносини між Україною і Польщею в історичній перспективі. Згадав про міжнародні зобов'язання, взяті на себе Польщею у відношенні до українського населення під Польщею і про те, що ці зобов'язання досі невиконані, зазначаючи, що нормалізація польсько-українських взаємовідносин в першу чергу залежить від поступовання самих поляків. Окресливши коротко положення українського населення в Чехії та в Румунії, прелегент довше зупинився на з'ясуванні питання наших відносин до гітлерівської Німеччини.

Україну наближає до гітлерівської Німеччини те, що обидва ці народи на інтернаціоналізм дивляться однаковими очима. Большевизм, марксизм, комунізм се наші спільні вороги — і Гітлер показав Українцям приклад, як з цими ворогами боротися внутрішніми силами народу. Але в той же самий час Україна має свої окремі національні традиції, індивідуальні прикмети, власні шляхи. Спільна небезпека перед загрозою большевизму робить те, що сучасна Німеччина по духу своєму являється природним спільником національно-консервативної України, так само як вона являється спільником всіх народів, що у своєму нутрі ведуть завзяту боротьбу проти большевизму.

Цього спільного національного фронту проти червоного Інтернаціоналу дуже бояться большевики. І тому всі „інтернаціоналісти“ так накидаються на сучасну Німеччину, стараючись оббихати її і її політику, хто як зможе. Знаючи внутрішню силу всяких національних рухів, нападають вони також і на гетьманський рух, в якому відчувають потенціальну, нову силу, що народжується. Боротьба проти української справи ведеться різними способами. Деякий час відома приятелька Совітської Москви, Мадам Табуї, розповсюджувала в пресі чутки, нібито Президент Німецького Державного Банку др. Шахт мав сказати на фінансовій нараді в Базелі, що Німеччина готова відмовитись від повороту її колоній коштом отримання нею вільної руки в Україні. Такі твердження являються звичайною московсько-большевицькою провокацією. Так само як подібні заяви в таких часописах як „Нюз Ревю“. Подібні провокації розповсюджуються й такими, спеціально для „слідкування“ за розвитком українського національного діла покликаними, приятелями Москви, інституціями, як напр. „Англо-Український Комітет“, або „Українське Бюро“ в Лондоні. Оминаючи той факт, що в провіді останнього стоїть оден джентельмен з підозрілою діяльністю й невідомого походження, характерним для цих інституцій є напр. те, що багато з тих, що є з ними в безпосередньому контакті, брали активну участь в організації і переведенні в життя „Тижня пропаганди дружби з Совітами“ в Англії, про що багато писалося в пресі. Ці англійські приятелі Москви

ОГЛЯД ПРЕСИ

Кольоніальна політика

„Наш Прапор“ в ч. 78 приніс отсю статтю в справі подій в Острові і Кречовичах:

Останні кроваві події в Острові коло Комарна та в Кречовичах, переворського повіту, се наявний доказ селянської нужди, яку ворожі чинники хочуть використати для своїх брудних цілей. На цю нужду ми вже давно звертали увагу в наших статтях п. н. „Селянські заробітки“. Ми вже давно підкреслювали, що не добром пахне, коли селянин з парюю коней за цілоденну важку працю ледви заробить 1.20 зл. Ми вказували постійно на ту несамовиту шовіністичну пропаганду польської ендеції, що своїм „духовим кормом“ кормить всю польську суспільність в Східній Галичині від бюрократії та священства починаючи і на замітачеві вулиць кінчаючи. Цей „духовий корм“ зводиться до одного: Не дати українському селянству ні дрібки землі з парцеляцій поміщицьких ланів. Не дати українському селянству чи пак його дітям доступу до фабрик, до залізниць, дошти, будь яких урядів. Не дати йому можливості спокійно розбудовувати свої скромні кооперативи, які українське селянство великими зусиллями покликано до життя. Кожда нова читальня чи кооператива була й є причиною до алярмів, що — мовляв — „стан посядання курчисен“, що Українці мають більші права як Поляки і т. д., а в міру росту цих алярмів росли та ростуть серед польського громадянства „на кресах“ шовіністичні настрої, які в господарським житті зводяться до одного змагання: пролетаризації українського селянства, як довго воно признається до своєї нації та до своєї Церкви.

Цю політику примінювано в Комарнянщині з цілою силою шовіністичної пари. Так на пр. в Тулиголовах була кільканацять літ тому ще одна третя населення — Українці. Тепер там є 4 українські родини. Всі інші перейшли на римокатолицький обряд і — очевидно — спольщилися. В 1923 р. перейшла на латинський обряд ціла громада рудецького повіту с. Черників; обіцяли їй, що розпарцелюють для села велику посілість. Очевидно, що тим більший тиск роблять дідичі на фільварочну службу, щоб змінювала обряд і національність. Ці факти говорять ясною мовою: Нужду українського села польське „земянство“ використовує для польонізації несвідомих українських елементів.

Зате пролетаризація українського селянства, викликана неможливістю набувати поміщицьку землю, має за завдання створити Кольоніальну куліса, який працював би за наймізернішу платню. В одній державі було б неможливе створити такого кольоніального куліса, бо всередині держави нема окремих границь

друкують в католицькій пресі лівого крила статті, закидаючи нам, що ми гетьманці, підготовляємо гітлерівську інтервенцію на Україні. На це ми, гетьманці, говоримо:

Ми віримо в наші власні, національні сили, віримо, що нашої незалежності добемося власними силами, й тому ми проти якоїбудь інтервенції в Україні. Та безумовно ми шукаємо звязків з антибольшевицькими національними групами інших народів. Тому й вітаємо промову прем'єра Болдвина, виголошену 27. XII. 1935, в якій він ствердив небезпеку большевизму для Англії і з притиском підкреслив найпекучішу потребу внутрішньої національної консолідації англійського народу для побороення сеї загрози, яка сьогодні вже прибрала цілком реальні форми.

Після викладу д-ра Коростовця виявилася довша дискусія, якій був присвячений також другий день засідання. На жаль, з огляду на брак місця не можемо подати перебігу і змісту дискусій. Подаємо лише головніші питання, поставлені прелегентів. Ось вони:

Чи можна вірити Гітлерові?

Чи пруський дух домінує в Німеччині й далі?

Як ставляться Німці до большевизації Франції?

Чи вірять Українці в Лігу Народів?

Яке положення Церкви на Радянщині?

Які природні багатства України?

Яке могло бути положення й значіння українського ринку на случай самостійності України?

Яке положення Жидів в Україні?

між робучою силою державної і недержавної нації. Заробітня платня мусіла б бути однакова, чи пак з маленькими різницями. Тому польська ендеція намагається створити таку „патріотично-народову“ границю, яка не допускає Українців до купна землі, до зарібковання в фабриках і т. д., яка пролетаризує українське село, щоб дідич „з ласки“ давав заняття селянам, це є щоб міг використовувати голодні українські маси, чи на випадок їхнього страйку спроваджувати ще голодніших страйколомів. Тому в Кречовичах фільварок Польської Академії Наук платив по 60 сотиків, тому в Погірцях, в добрах гр. Тарнавської платили по 25 гр. дівчатам при машині, а по 40 гр. при бараболях і т. п., бо цієї „робучої сили“ доволі, а землі мало.

В Конюшках Тулиголовських має 183 господарств 375 моргів поля. Як краще в Конюшках Козачівських, що теж працювали на фільварку в Острові. В обох селах багачко селян вже давно не мали навіть бараболі; про хліб й не згадувати.

Серед тих злиднів неосвідомлені українські селяни пішли на вудку польських „людовців“, які почали страйкову акцію. Пізніше, коли на-

строї загострювалися, „людові“ вожаки усунулися, пускаючи наперед „Русина“. Фільварок в Острові вів собі поради. Бере ще голодніших „бойків“ на страйколомів. Коли-ж настрої підносяться до стану кипіння, прискакують комуністичні „оборонці“, щоб кинути Українців на Українців, місцевих селян на „бойків“.

Оце клясичний приклад використання нужди українського села посторонніми чинниками. Виховані ендецьким „духовим кормом“, польські поміщики та „кресова“ інтелігенція пролетаризують українське село, щоб воно під натиском нужди або покидало свою Церкву та націю, або давало дешеву кольоніальну робучу силу, згідно з їх кольоніальною політикою. До цього дешевого куліса підобувають всякі чужі „оборонці“ і використовують їх для своїх політичних цілей. Це вдається їм тим легше, бо „Русин“ вірить скоріше чужому осліву, як своїй чоловікові. Вірити — тим більше, коли існуючі українські партії деклямують цілими роками про організацію працюючих селянських мас і поза деклямацією нічого не зробили. Чи не пора б оглянутися і замисль дурних „критик“ взятися до роботи? Чи не пора б піти у ті несвідомі села і вирвати їх зіпді опіки чужих махінацій? Адже думаємо, що Нагуевичі, Сколе, Броди чи Острів й Кречовичі виказали ясно, звідки й які небезпеки нам Українцям грозять! Чи для закукуречених партійців та політичних „апостолів“ тої лекції кривавих жнив ще замало?

Реформи в ім'я християнства

„Польонія“ принесла велику статтю п. з. „Реформи в ім'я християнства“ про нову бельгійську партію „рексистів“ та про її провідника Леона Дегреля. Подаємо з неї цікавіші місця:

Партія рексистів приступила до виборчої боротьби перший раз підчас виборів дня 24-го травня 1936 р. Та партія незнана ще рік тому в Бельгії і зовсім легковажена поза границями краю, здобула 22 мандати до парламенту і 271.491 голосів. Осмого червня с. р. підчас виборів до міських рад здобула 78 мандатів і 280.625 голосів. Від 24 травня до 8 червня десять тисяч нових прихильників. Коли візьмемо під увагу малий простір краю, то поступ рексистів насправду величезний. І ніщо дивне, що особа Л. Дегреля, провідника нової партії, викликає зацікавлення не тільки в бельгійській пресі, але кожда „заява“ вождя відбивається широким відгомном у Лондоні, в Голляндії, а передовсім у Парижі...

Хто такий Дегрель? Я його бачив кілька разів у Лієжі. Я мав змогу говорити з ним на тему, що мене особливо інтересувала... Було се рік тому і вже тоді я переконався, що католицька партія, котра відкинула проект реформи, що його предложив провідникам партії молодий публіцист, зробила той сам блуд, що колись італійські соціалісти. В 1919 р. могутні керманічі італійської соціалістичної партії заявили „товаришеві Муссолінієві“, що не мають часу застановлятися над „нереальними спробами спертти класовий робітничий рух на націоналістичних підставах“. За два роки дочекались походу на Рим. 1935 р. радили „молодому Дегрелю“, щоб доповнив свої політичні студії. Нині Дегрель стоїть на чолі могутньої політичної групи, оживленої динамізмом молодости і віри, а давним шефам заявляє, що „не потребує їх помочі, бо найдалше за три роки Бельгія буде в руках рексистів“.

Леон Дегрель має 32 роки, ставлеву енергію, неколибиму віру у своє післанництво, великий політичний досвід, легкість вимови, силу аргументації відважної, простої, революційної. Всі кваліфікації на вождя, що не задержиться перед якоюнебудь перешкодою. П'ять місяців тому розпочав політичну кампанію в великім стилі. Нині має понад 300.000 прихильників, а се число росте дуже скоро...

Свою акцію зачав Дегрель в Лієжі. Зібрав горстку своїх молодих товаришів, що виявили охоту піти за ним, і на першій засіданні малої групи своїх прихильників — говорив товаришам прикрі річі. Я переконався, що ви маєте низькі апетити і думаєте про кар'єру... Але буду повторяти вам щодня і постійно, що маєте душу і мусите відзискати її. Видем боротьбу без милосердя всім партіям й інтересам „еліти“ і не буду нікого ошаджувати. Ви всі, все одно з якої класи походите, мусите самі себе відкупити, щоденним прикладом, щоденною посвятою, подібно як Христос відкупив вас, Христос — Рекс! Христос — Цар!

Побіда й відродження не лише нашої партії лежить у побіді християнських ідеалів, зрозумілих безкомпромісово. Ворогом нашим не є й не може бути ніякий суспільний напрям, комунізм, фашизм, гітлеризм. Ворог відродження людства — передовсім матеріалізм, егоїзм, охота удержання при владі одиноко задля тих користей, котрі дає влада. Се те нечуване забрихування себе й інших, що нищить нарід і державу. Беріть мітлу. Виметіть все сміття передовсім коло ваших власних домів. Опісля виметемо всі брудні з краю. Коли зрозумієте ту правду, що політичне відродження все і всюди мусить іти впарі з моральним відродженням, коли буде переконані, що політика й етика се не розбіжні поняття, що злими середниками не можна досягнути добрих вислідів, то зрозумієте весь сенс, всю науку Христа. В рамках Євангелія повстане наша політична програма. Вона вистарчить, щоб запевнити лучший поділ продукції, убагородити життя суспільности і повернути довіря між народами! Ідіть і вимітайте всі брудні!

Леона Дегреля перестерігали, щоб не вступав на публичних зібраннях, бо скомпромітується перед соціалістами й комуністами. Дегрель не послуухав пересторог. Скликував зібрання в округах, де вся влада від бурмістра й міської ради почавши була в руках крайних елементів. Дуже остро атакував провідників, їх програму, їх методи, їх приватне життя. Не щадив нікого. Коли розбили йому віче, скликав його на слідуючий день. А в однім містечку, в Арденах, два рази відвозили його до лікарні. Та за третім разом, коли станув на трибуні з обайдажованою головою, а комуністична бойка силою хотіла усунути його з сали, зібрані робітники, ті самі, що на попередніх вічах кричали: „Дегрель на шибеницю!“ — прогнали бойку. Дегрель міг вкінці спокійно говорити. А підчас виборів здобув у тій місцевості 90 процент голосів.

Хотівби я, говорив раз Дегрель, щоб ви врешті зрозуміли, ви всі соціалісти, комуністи, фашисти і як там ще називається, щоб ви зрозуміли, яким найвним, легким способом обманюють вас. Ідіть далше тим шляхом, а будуть вас возити як худобу до різниці, або скажуть вам вирізуватися в домашній війні, найдурніший, яку можна собі представити. Тимчасом відродження і суспільности і Європи може наступити тільки на тім шляху, котрий вже перед двома тисячами літ вказав Христос.

Бельгією й Європою, твердить Дегрель, мусить кермувати добра воля. Мусить кермувати етичне право. Все інше треба вимести й викинути. Або Європа відродиться у правді і християнстві, або виріжемо себе взаємно і на місці великої культури повстане кольонія монгольська, муринаська, китайська, японська і Бог зна яка ще. Се просте й логічне розуміння, котре треба зрозуміти якнайскорше.

Ще 300 літ пануватиме Англія

на Середземнім Морі.

Сер Самуель Гор, перший лорд британської адміраліції, оповістив на днях у Палаті Громад рішення британського правительства забрати частину британської флотії з Середземного Моря. Один з послів запитав сера Гора, чи

він здає собі справу з того, що британська флотія вже 300 літ перебувала постійно на Середземнім Морі. Гор відповів: «Можу вас успокоїти, що британська флотія ще дальших 300 літ пануватиме на Середземнім Морі».

„Патріоти“ проти „Скали“

Зі Станислава пішуть:

В неділю 28 червня на годину 12 скликала філія «Просвіти» в Станиславівській анкету всіх членів виділів і контрольних комісій читальень станиславівського повіту. Салі Народної Торговлі виповнена. Були і не члени виділів, бо кождий міг без контролю увійти на салю. Прийшлих около 500 осіб. На порядку наради: 1) Реферат організаційний магістра Кушніра, 2) Відношення товариства «Просвіта» до товариства «Скала».

Збори отворив Др Олесницький і вже у вступній бесіді настроїв всіх проти «Скали». До президії покликав трьох з прийшлих, між ними Качкана, селянина з Рибна, знамого провідника соціалістів. До голосу зголосився якийсь Ковальчук з Тязева, представився, що сидів у Німеччині в криміналі і в своїй бесіді виступав проти духовенства, а згадуючи Преосвященного Ординарія, говорив без ніяких титулів лише по назви-ськю. Річ вельми характеристична і для президії зборів і для зборів, що на се не зреагували.¹⁾ Зараз по його бесіді зголосився до голосу оден з присутних в справі формальний і звернув президії увагу, що допускає до голосу бесідника, який оклеветує священиків і промовляє в некультурний спосіб про духовну власть. На се др Олесницький перебив бесіду промовцеви і заявив, що «се не формальна справа» й уділив голосу референтови. Сам уступив з президії й сів собі з боку так, що проводив радикал Качкан. Магістер Кушнір говорив про ідеологію «Просвіти» високопарними словами. Ціла ідеологія в двох словах: соборність і самостійність; говорив про виховання і знання і се все малаби дати «Просвіта». В рефераті не згадав ні словом ні про релігію ні Бога так, що реферат міг бути виголошений без змін навіть на зібранню найліпших. Зараз потім виголосив другий реферат про відношення «Просвіти» до «Скали». Наперед оправдувався і поясняв, як поветало непорозуміння, що його посуджено

¹⁾ Таке поведіння супроти посвятилого в праці Владимира-Ювілята се певний знак, що ті павлове „просвітяни“ до ніякого провладу народом не доросли і що їх ще не так будуть пошеварити власне ті, котрих вони в той спосіб виховують. — Ред. „Н. Зорі“

про прихильне відношення до «Скали». Говорив, що філія нині висказує свою гадку в порозумінню з головним виділом «Просвіти». Відношення до «Скали» має бути таке, що правдиві (!) патріоти мають її поборювати всіми силами. «Скала» се удар ззаду для читальень «Просвіти». Се робота не в хосен укр. народу а на приказ згори чинників, які ворожо (!) відносяться до укр. народу. Ціла робота «Скали» є на се, щоб розбити наш нарід, а в головнім виділі «Скали» засідають люди лише тому, щоб догодити своєму череву і працюють для наживи! Наводив місце з пастирського листа Екзецельнції Григорія так, що ніхто не радість, що ми під Польками і що нарід має се мати за кару²⁾ — і таких багато наговорив дурниць. По скінченню дістав оплески від всіх і всі настроїлися ворожо так до Екзецельнції, як і до духовенства.

Др Олесницький доповнив реферат своїми узнаннями, що «се брахня (!), що «Скала» веде Католицьку Акцію», бо як була процесія від оо. Редemptористів, то ні «Скала», ні УНО не виставили образа, і т. п.

Зараз потім зголосився до слова оден священик і заперечував проти такої «критики» духовних властей, а передовсім Преосвященного Григорія і предсказав Др Олесницькому, що за се, що він підкопує авторитет духовних властей, незабаром і сам стратить і той авто-

²⁾ І радість і кара — який тут протиріччя! — Ред. „Н. Зорі“

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було оснувати „Скалу“, які завдання читальень „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзівських 2. I. поверх.

ритет який мав. Промовець скритикував реферат Кушніра, як матеріалістичний, висказався, що не узнає патріотом того, хто невірний Богу, правдивими патріотами можуть бути лише ті, яких Христос научив патріотизму і не можна йти за твердженням п. Кушніра, який сказав, що кожда робота добра, яка веде до самостійності і соборності, а у всім треба числитися з християнською етикою. Щодо «Скали» то заявив виразно, що вона буде, що є вже в дієцезії 208 основаних читальень, а з них щонайменше четвертина вже інтензивно працює для добра народу. Порівняв зібраних з жидівським синагогою, який судив Ісуса Христа і сказав, що коли «Скала» від Бога, то вона буде існувати і працювати з хісмом для українського народу, колиж не від Бога, то сама пропаде, отже нехай ніхто не журиться тим. Дочерня вороже відношення до «Скали» зробить роздор, який напевно не вийде в хосен «Просвіти», якої читальні в багатьох місцях попали в радикальні, сектанські й навіть в комуністичні руки.

На диво на салі був спокій і ніхто не перебивав тій бесіді. А «простував» Др Олесницький, що він «не» виступив проти Епископа, а проти «Скали». А знов магістер Кушнір заявив, що він все учив по читальнях, що ціла робота «Просвіти» має базуватися на християнській етиці і моралі, що священики се наші провідники, їх треба слухати і йти за їх проводом, але — якби закладали «Скалу», то треба рішучо проти сего виступити!...

Потому «вживали» собі ще на редакторі «Нової Зорі» за його узасаднювання потреби «Скали».

Від деякого часу по селах іде велика агітація проти «Скали» і проти священиків і треба буде великої праці і витривалости, щоб розбурханий і збаламучений нарід привести до рівноваги. Словом вся робота наших «патріотів» якраз вода на млин комуністів і «народного фронту»...

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Річ дуже характеристична, що ніхто з „патріотів“ не виступав ні проти радикальної організації „Каменярі“, ні проти видавництва радикалів („Самоосвіта“ й ин.), якими радикали геть перемогли „Просвіту“. А тепер підіймають таку бучу! Се знає, що вони в душі також радикали. Наслідком того мусять бути згуртування католиків до праці в „Скалі“, — або зрадикалізування народу скрізь і загальний розвал. Хто з нас розуміє се, той возьметься до праці.

Комомантія

Гумореска про те, як уникнути памороки від обридженія, коли дивитися на деяких сучасних провідників.

З зацікавленням познайомився я з новим способом означування людського характеру. Той спосіб відкрив недавно англійський фізіолог Адам Різ.

В добрих старих часах, як відомо, три солідні науки займалися тою справою. Вони вгадували по зовнішніх тілесних прикметах, що представляє собою кождий даний індивід.

Френологія компетентно обмацувала гугі на голові.

Фізіогноміка уважно вдивлялася в фалди і зморщкы на кождій частині лица.

Хіромантія вкінці виясняла після ліній і горбків долонь рук подрібно: які склонности людини, кілька літ буде жити, чи має розум, серце, щастя, які горбки Венери, Марса, Меркурія.

Всі ті три чудесні науки, розуміється, прекрасно моглиб орієнтувати нас в житті, давати напярм, перестерігати, колиб їх, на велике нещастя людства, не опрокинули нетерпимі учені нових часів. Проти френології Гаалля завзято виступили неврологи й невропатологи боячися, що гугі відберуть хліб їм. Проти фізіогноміки Ляфатера повели війну

психологи разом з власниками «Інститутів краси». Вони твердили, що риси лица можна змінити масажем, а риси характеру — ніяк.

Особлиним нападом учених підлягла, розуміється, бідна хіромантія. Вона під жорстоким натиском ворогів мусіла зійти в підпілля до ворожок, чарівників і звідти, з магічних кабінетів, видавати свій заглушений, zdeформований голос.

Щож, кінець кінців, насувається питання, виграв від того всего переслідування культурний світ?

Передтим, коли вірили френології, фізіогномії й хіромантії, всюди на відповідальних становищах були впоєні підхожі, талановиті, удатні й чесні люди. Побачать правителі на черепі когонебудь фінансову гугію, з місця призначать йому кар'єру міністра — і держава скоро йде до розівиту. Або подивляться на фізіогномію, розвідають, яка риса чому відповідає. І зараз виясняють на місці: дати портфель кандидатури, чи завчасу посадити в в'язницю.

При розв'язі хіромантії ніяк не могло бути случаю, щоб чоловік не мав знаків горбка Марса на долоні, а його призначили воєнним міністром! Або чоловік має, навпаки, розвинений горбок Венери, виявлення майже як ціла гора, а йому чомусь дають завідувати вихованням молоді!

Міжтим, кілька таких случаїв те-

пер, в добі точної науки! Старих способів означування характеру не хочуть признавати, а нових ще не виробили. І з того виходить таке, що не розбереш.

Хтонебудь з виливових людей або з кривняків поручить незнайомого типа й дивинься — чоловік управляє цілим виділом! Управляє, управляє. Поки під суд не понав.

Або не справившись з горбками, лініями, рисами, гугіями, випуклинами дозволять комунебудь випустити акції! Довірять велику річ...

А він випустив, розпустив, розширив, розвинув, — потому вкрав всі гроші. І посмішно втік.

Щож в таких случаї предкладає точна наука? Ніщо! Всі через неї бродять в темноті, ніхто нікому не вірить, чесного чоловіка підозрівають, підляку протегують, криза росте, справи застрягають.

А наука що собі з того робить? Безжурно йде вперед.

Отже виходячи з усіх вказаних сумних розважань я тепер витаю відкриття фізіолога Адама Різа.

Хоч сей спосіб не зовсім заступає хіромантію, френологію і фізіогноміку, а все таки безумовно маємо якийсь крок вперед в ділянці означування характеру. Різ, як повідомляють англійські газети, предкладає означування характеру й минувшини чоловіка по — волосся.

Нові оплати

у високих школах в Польщі.

Міністр освіти оповістив новий розпорядок про оплати в державних високих школах. Оплата буде однакова на всіх роках студій. Вона виноситься: в академіях мистецтва 160 зл., в університетах і академії стоматології 200 зл., в політехніці, в головній школі сільського господарства, в гірничій академії та академії ветеринарної медицини 230 зл. річно. Незаможним студентам будуть відкладати оплати на 12 літ. З тих полекши можуть користати передовсім діти воєнних інвалідів, селян, робітників та військових і державних урядовців. За іспити будеться платити окремі оплати. Сей розпорядок обов'язує від 1 вересня сего року.

Франція боїться нападу Німеччини

Наслідком поступу німецьких зброєнь на сторінках французької преси можна завважити занепокоєння, чи система укріплення на східній границі забезпечить Францію перед есентуальним нападом. Сенатор Лемері твердить у «Le Pti Ble», що Німеччина має тепер крім 80 лінійних дивізій ще бодай 13 змоторизованих дивізій, в тім три панцирні, що самі розпоряджають більшою силою артилерії, ніж вся німецька армія 1914 р. У зв'язку з тим треба поставити собі два питання: 1) чи «лінія Мажинота» всиді опертись нападом тяжких танків, 2) чи виліз у тій лінії не бувби рівнозначний з відкриттям дороги до решти краю ворожій армії. Тому конечно треба вибудувати за «лінією Мажинота» нову, ще сильнішу лінію укріплення.

Протижидівська агітація

в Манджурії.

Три б. офіцери російської царської армії вбили в Манджурії Жиди М. Каєспі. Манджурський суд засудив тих офіцерів на кару смерті. По проголошенні присуду місцеві російські націоналісти почали нагальну протижидівську акцію. Росіяни твердять, що вбитий Жид був агентом Комінтерну. Часопис „Харбінское Время“ збирає підписи під петицією до цесаря Манджурії, щоб він уневажнив судовий присуд.

Згідно з його висновками на рості волосся докладно відбиваються всі переживання людини. Недуги, хвилювання, потрясення, радості, невдачі.

Коли взяти з голови волос і піддати його мікроскопічним дослідом у всій довжині, можна без труда устійнити по затовщенні й по красці, яке життя вів даний чоловік в останнім часі, як відбивалися на його характері події послідного часу.

В тих, що часто стрижуться, період реакції буде що правда невеликий. При лисих питання ще більше складне. Та зате методом Різа чудесно можна означати характер і події минулих літ довговолосих поетів, мистців або тих громадянських діячів, котрі не стрижуть і не мють волосся.

Взагалі коли той спосіб «комомантії» й має якісь свої недостаті, зате великий його плюс те, що він — зовсім науковий. Можна вживати його свобідно не боячись обвинувачень за забобонність або темноту. А се вже завдаток великого успіху.

Хіромантия не надається? Френологія також?

Так нехай хоч по волосся означують талановитих і чесних провідників! Все одно.

Лише щоб, кінець кінців, жити легше стало. І щоб не було памороки від обридження.

А. Ренніков.

3 краю

Відпуст у Печеніжині.

Одним з додатних явищ на Покуття можна уважати відпуст, який відбувся в Печеніжині в свято Серця Христового з 18-го на 19-го червня сего року. Це торжество, треба признати, перемінилося в величаву релігійну маніфестацію, в якій взяли участь маси народу з Коломиїщини та з Підгір'я. На тім святі можна було переконалися, що привязання до гр.-кат. Церкви і дух віри живе в серцях вірних, які мимо далекої дороги не отягалися сюди прийти, щоб віддати честь і поклон Найсолодшому Серцю Христовому.

Відпуст в Печеніжині був дійсно відпустом, а не святочним ярмарком, як це буває підчас храмових свят. Наші люди виравді люблять ходити на відпусти та не все воно відповідає цілі. Тому наші відпусти відбуваються по зарінках та по дорогах біля церкви, а ледви третина бере живу участь в богослуженнях. Однак в Печеніжині було інакше і то під кожним оглядом.

Вже самі приготування до того торжества велися місяць наперед. Всечес. завідатель о. Іоан Лоточинський заздалегідь дав вибрати кілька тисяч лєтучок з програмою свята і розіслав по всіх селах. І це мало свій успіх. Власне завдяки тим лєтучкам вірні зацікавилися і прийшли. Прийшли і не жаліли свого труда.

Про це свідчить найкраще сама програма свята. Молебєн до Серця Христового з виставленням Найсвятіших Тайн, Проповідь, сунікація, акафіст до Серця Христового, Проповідь о. Місіонаря, Псалми, Свята Година, церк. пісні (оркестра), Спільні молитви, покаєнні псалми, вкінці Служби Божі — ось точки програми для звеличення Найсолодшого Серця Христового.

Розпочалися отсі Богослуження в 6-тій год. вечором в четвер і продовжувалися до п'ятниці вечором. Псалми співав тутешній мішаний хор під проводом талановитого диригента укінч. богосл. п. Онуфрія Казменка. Мелодії церковних пісень виконала на цвинтарі оркестра місцева з диригентом п. Дмитром Мацьковим. Від досвітка почали Всеч. Отці відправляти Служби Божі і то в обидвох церквах. Всіх Служб Божих відправлено 29. Торжественну Службу Богу відправив ВПреп. о. Декан Александер Майковський, а діяконували оо. Стефан Валрович і Михайло Кисіль. В міжчасі виголошувало проповіді. Опісля слідувало Водосвяття і Хрестна Дорога.

Та зі всіх отсех точок такої багатой програми найвеличавіша була цілонічна адорація перед Найсвятішими Тайнами. Виравді для порядку назначено дванацятки, які мали одні по других чергуватися, але учасники не хотіли тим задоволитися, бо всі старалися відбутти адорацію і тому цілу ніч церква була битком набита. Лише деякі перемучені далекою дорогою час від часу відходили, щоб таки на цвинтарі біля церкви лягти на мураві та підкріпити коротким сном свої сили. Впрочім ті, що не адорували, вистоявали біля сповідальниць і чекали своєї черги.

І тому гарний був вислід ревнування вірних, які при вислухованні Служб Божих винадгородили Найсолодшому Серцю Христовому 3680 св. Причастіями. Всіх учасників було коло 8.000 душ. Тому нічо дивного, що хоч було 36 священиків і сповідали цілу ніч, не всі люди мали змогу висповідатися. Та всежтаки треба прийняти се як відрядне явище тимбільше, що все це має місце на Покутті. Муситься признати, що відпуст в Печеніжині був дійсно відпустом в повнім того слова значінню, що й зазначили всі священики, які брали в ньому участь.

Не менше причинилися до того гарні і чуттєві проповіді Редемп. Всч. о. Ковалика і Всч. о. Володимира Лучківца (Про св. Причастія), які зуміли розположити серця вірних до торжественної хвилі. Може ніколи більше як тепер проповіді Всч. о. Місіонаря були такі актуальні. О коби наш нарід врешті зрозумів, якою великою чеснотою є свята любов, якої одиноким жерелом Найсолодше Серце Христове.

У все ми багаті, та лише одного в нас нема. Нема тої любові, яка обєднала всі наші серця, щоб було одно стадо й один пастир. І так є і в життю релігійнім і в життю суспільнім. Та чи розвинеться в нас ця любов, коли не буде наперед пробувати в любові до Христа Спасителя?

Більшої від сеї любові ніхто не має, щоб хто свою душу положив за своїх друзів, каже Христос Спаситель. І саме таку любов треба плекати в наших серцях. Не чванімся, що ми великий нарід. Чисельно воно правда, але тільки чисельно, бо великим народом будемо аж тоді, коли всі обєднаємося в любові до Найсолодшого Серця Христового і коли з любові до Христа будемо готові понести і найбільший труд і найтяжшу жертву. Та на жаль як мало люди хотять це розуміти!

Тому приємно було розчаруватися, коли в Печеніжині показалося трохи не так як се звичайно у нас буває. Кажу трохи, бо не знаю добре тамошніх обставин. Мені лише доводилося стверджувати конкретні факти. Я бачив, що всі з довірям і любовю відносяться до свого душпастиря. Так інтелігенція як і селяни Печеніжина — всі беруть чинну участь, всі поматають, всі стараються, щоб торжество випало якнайкраще.

Не забуває інтелігенція давати гарний примір. Вп. Др Василь Маковський, інж. Дмитро Кузик, студ. Іван Горук, Др Володимир Трутик, дир. Осип Андрійович, студ. Володимир і Ярослав Степаняки, студ. Николай Луцак, студ. Стефан Бровчук, Вп. учительки Рідн. Школи Гафія Пнівчуківна, Марійка Бровчук, Ніля Стефанівна отсе ті, що не пожалували труда для звеличення того торжества.

Та не лише інтелігенція, але й селянство Печеніжина проявило велике врозуміння для святої справи. І вони не менше потрудилися і старалися совісно виконувати обов'язки їм поручені. Впрочім релігійність та побожність Печеніжинців, особливо жіноцтва, всім доколичним відома, тому нічо дивне, що виявлялися якнайкраще.

Гарним закінченням того торжества було ерегування Хрестної Дороги, построчної фундами вірних при долішній церкві. Зараз по водосвяттю, яке відбулося при парох. церкві, вирушила процесія до долішної церкви. Тут ВПреп. о. Декан Майковський відправив Хрестну Дорогу, при співучасті священиків. Проповідь виголосив парох з Єзуполя о. Константин Левницький. В ній дуже гарно представив значіння культу Хрестної Дороги та її тісну зв'яз з почитанням Серця Христового. І на сім закінчився отсей величавий відпуст. Є повна надія, що овочі цього торжества не змарнувалися і вірні відійшли скріплені на душі й оновлені, з доброю думкою для всіх тих, що не пожаліли труда, щоб гідно звеличати Серце Христове. Давби Бог, щоб так було всюди! — М. П.

Війна в Китаю вже зачалася

Коло м. Генджав вже кілька днів ведеться боротьба між полудневими й північними військами Китаю. 51 дивізія північних військ перейшла на сторону противника. Північні війська почали бомбардувати м. Генджав з літаків. В 77 дивізії північно-китайських військ вибухло повстання. Дивізія не хотіла взяти участі в боротьбі.

Покажчик змісту

перших дев'яток річників „Нової Зорі“).

Перший конгрес укр. інженерів у Львові 535
 ④ Дністер. Інтересна й основна дискусія в 40-
 ліття його існування 531 ④ Ювілейні Збори
 Т-ва „Дністер“ 631-633 ④ Загальні Збори „Кар-
 патії“ 752 ④ Суспільне забезпечення. На пресо-
 вій конференції у Львові 721, Пресо-ва конфе-
 ренція в шпиталі Суспільної Обезпечальні 730-
 732 ④ За Український Промисловий Банк у
 Львові 625, 626 ④ Посвячення домівки „Хар-
 ріс“/ 622 ④ Театральна анкета 629 ④ Народа
 в справі наших театральних дружин 703-705,
 707, 709 ④ Друга нарада в справі об'єднання
 театральних дружин 716, 720, 724, 725 ④ Ко-
 оперативна Укр. Театр. Ізвч. Заг. Збори 740,
 741 ④ Господарська нарада філій „Сільського
 Господаря“ у Львові 586-590 ④ Збори Т-ва
 „Сільський Господар“ 622-624, 626, 629, 631 ④
 Свято „Сільського Господаря“ 634 ④ Збори
 „Сільського Господаря“ 727, 731, 735 ④ За-
 гальні Збори Центросоюзу 643 ④ Загальні Збо-
 ри РСУК-а 601-605 ④ Загальні Збори РСУК-а
 701, 704, 707, 718, 719 ④ Академія РСУК-а
 702 ④ (ач): У львівським воєвідстві. Що там го-
 ворили 30 Українців /у суспільних справах/
 500, 501 ④ Зізд істориків 666-669 ④ Народа у
 Львові в справі Світової Вистави в Шикаго в
 1933 р. 583, 584 ④ А. Ч.: За свою мову 538 ④
 Народа в справі оборони прав укр. мови 540,
 542, 543 ④ Свято українських купців 700 ④
 Віднова Архикатедральної церкви св. Юра
 /пресо-ва конференція/ 667-670 ④ Пресо-ва кон-
 ференція /в справі конскрипції/ 481 ④ Пресо-
 ва конференція в Маслосоюзі 647-649 ④ Пресо-
 ва конференція в „Маслосоюзі“ в справі но-
 вовідкритого птахом'ясарського відділу 689-692
 ④ Народа в справі кооперативної пекарні 550,
 551 ④ Укр. кооперативна пекарня Н 574 ④
 Перша в Галичині велика будівля парохіяльної
 читальні /в Делятині/ 553, 555 ④ Реміснична на-
 рада в Станиславові 612 ④ З Теревовлі.
 Окружна кооперативна нарада 644-646 ④ /І.
 Д./: Маркіянове Свято на Білій Горі 659 ④ „Під
 знаком апострофу“ /виклад Дра М. Рудниць-
 кого/ 614, 615 ④ Українці під Віднем /реферат
 Дра І. Німчука/ 615, 616 ④ Рим і Візантія /ви-
 клад о. проф. Дра А. Ішака/ 708, 709 ④ Унія
 в житті укр. нації /виклад Дра М. Чубатого/
 709 ④ Візантія й Україна /виклад Дра В. За-
 лозецького/ 711 ④ Українська проблема в о-
 світленні біології /відчит Дра М. Дзеровича/
 714 ④ Церква і держава /відчит о. Дра Й.
 Скрутня/ 716, 718 ④ Модерна ментальність і
 католицизм /відчит о. Дра М. Конрада/ 722,
 725 ④ З відчитової сали /в. Дра М. Дзеровича
 „Сучасне завдання укр. інтелігенції“/ Н 729 ④
 Про атеїзм. Психологічні жерела атеїзму /від-
 чит о. Дра Г. Костельника/ 792 ④ Безбожниц-
 тво в СССР /реф. о. Дра А. Ішака/ 795 ④ Пре-
 са і реклама. Їх значіння в торгівлі і промислі
 /відчит М. Творидла й дискусія/ 581, 583 ④
 І. С.: Відчитати про рекламу Н 712, І. Ю.: Ча-
 сописна реклама 713 ④ Жидівська справа. Виклад
 д-ра Х. Арльосорофа 640 ④ А. Ч.: Відроджен-
 ня жидівської нації в Святий Землі /відчит Кс.
 Прушинського/ 727.

XXI. ЮВІЛЕЙ — РОКОВИНИ — ОБХОДИ

Ювілей 25-літньої праці ОО. Василян у
 Канаді Н 108 ④ Символ засади. В 50-ліття
 смерті Пія IX 118 ④ В 60-ліття матери укр.
 товариства /«Провісник»/ 197 ④ В справі пап-
 ського ювілею 206 ④ Ювілей артистки /С.
 Стадникової/ Н 216 ④ /Д. С. Пасманик/:
 Ювілей Мілюкова 223 ④ † Никита, Епис-
 ко п: Ювілейний рік Папи Пія XI 241 ④ З. В.:
 Суспільно виховне значіння ювілею 248 ④ 25

літ на Владичім Престолі /Преосв. Григорій
 Хомишин/ 248 ④ Ювілей Преосвященного Гри-
 горія Хомишина у 25-ліття єпископської пра-
 ці 248 ④ Заболотів. Привіт дяків І. Е. Кир
 Григорію Д 294 ④ З приводу ювілею /Кир Гри-
 горія/ Н 249 ④ Б.: Ювілейний обхід в честь
 І. Е. Преосв Кир Григорія Хомишина /в Га-
 динківцях/ 252 ④ «А лисиці брешуть на щи-
 ти криваві...» /11 роковини І. XI. 1918/ 283 ④
 Др Кость Левицький. В 70-ліття уродин 290 ④
 С. Т о м а ш і в с ь к и й: Дев'яност літ тому.
 З приводу ювілею міста Белза 301 ④ Ювілей
 «Діла» Н 303 ④ 304 ④ Ювілей Митрополита
 Н 302, 303 ④ Андрей Александер Роман Шеп-
 тицький, Митрополит Галицький. З приводу
 Його 30-ліття на митропол. престолі у Львові
 306 ④ о. Т. Г а л у щ и н с ь к и й. 30 літ на Мит-
 рополичім престолі 306 ④ У 80-ліття Масарика
 322 ④ 25-літній ювілей «Достави» 397 ④
 300-ліття відбудови Успенської церкви у Льво-
 ві 407, Н 407, 409 ④ Один тихий ювілей /25
 літ «Вакаційних осель»/ Н 439 ④ А. Ч.: Памя-
 ти Стефана Томашівського. В першу річницю
 Його смерті 497 ④ Ювілей Чина ОО. Редемп-
 тористів 1732 — 1932 520 ④ 40-ліття праці Чо-
 ловського Н 521 ④ Важний ювілей Галицької
 Русі-України /М. Шашкевича/ 557 ④ Свято
 Маркіяна на Білій Горі Н 560 ④ На Білій Горі.
 Сегорічне Маркіянове Свято 561 ④ Маркіяно-
 ве Свято. Кілька критичних уваг 563 ④ о. Др
 Ф и л и м о н П о б і г у ш к а: Свято-
 чна проповідь /на Білій Горі/ 564, 565 ④ В Ли-
 стопадові Дні 581 ④ Ювілейне свято Богдана
 Лепкого Н 598 ④ Ювілей «Сили» Н 598 ④ Юві-
 лей «Маслосоюзу» Н 595 ④ Десятиліття СУА
 634 ④ 30-літній ювілей /аступлення на пре-
 стол Кир Григорія Хомишина/ Н 649 ④ Для
 тривкого пошанування Н 652 ④ о. М. В о в-
 ч и к: Папа робітників. В 30-ліття смерті св.
 Вітця Льва XIII 675 ④ Золотий Ювілей Архи-
 мандрита /о. Д. Ткачука ЧСВВ/ Н 677 ④ о. Др
 В а с и л ь В а с и л и к: В 15-ті роковини
 /листопада 1918 — проповідь/ 601 ④ Ювілей
 150-ліття Гр. кат. Духовної Семінарії у Льво-
 ві 683, Н 695 ④ Ювілей дир. Й. Стадника Н
 696 ④ о. А. Ст.. Велике торжество. В 60-ліття
 уродин ВПр. о. А. Волошина Д 721 ④ У. Т. Т.
 25-літній Ювілей Укр. Техн. Т-ва 725 ④ А. Ч.:
 На Зелені Свята. Думки про культ предків і
 героїв 736 ④ Ювілей 10-ліття СУА Н 741 ④
 Збережимо пам'ять великих історичних подій. В
 20-ті роковини вибуху світової війни 751 ④
 1914 — 1934. В 20-ті роковини вибуху великої
 війни 754 ④ Подяка /Преосв. Григорія Хоми-
 шина за ювілейні торжества і под./ Н 754 ④
 о. Т а р н а в с ь к и й: Потрійний ювілей
 Преосв. Константина Богачевського Еп. аме-
 риканських Українців-католиків 757 — 760 ④
 (к): Служба ідеї. З приводу Маркіянового
 Свята на Білій Горі 758 ④ У ч а с н и к: Мар-
 кіянові поминки 759 ④ В 20-ті роковини /ви-
 ходу УСС в поле/ 764 ④ І. С.: Українські Сі-
 чові Стрільці. З приводу вимаршу УСС зі
 Львова на світову війну 764 ④ Ювілей /50-літ-
 тя/ нашої Церкви в Америці Н 770 ④ Ювілей
 С. У. А. 1924 — 1934 770 ④ А. Ч.: Адвокати і
 Церква. Замітки католика на тлі одної точки
 ювілею СУА 771 ④ Ювілей СУА Н 771 ④ В
 16-ті роковини. Думки перед 1 листопада 779

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 799, 829, 843, 845, 847,
 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873,
 920, 922, 924, 927, 934, 937, 942, 946, 950.

Радіо

Антену громоздів. Ми ввійшли те-
 пер в час вакацій. Незвичайна горяч ви-
 кликає в цілій Європі численні електрич-
 ні виладування. Часті бурі б'ють огнистими
 перунами в землю, спричиняючи чи-
 сленні пожежі і часті поразення людей
 електричним струмом. В цьому часі тре-
 ба пам'ятати про одно: перун перестає
 бути грізним для дому, на верху якого
 є антена. Всупереч ріжним сплетням, що
 ще й досі поширюються між людьми,
 що не мають поняття про дійсне значін-
 ня атмосферичних явищ, — ніби радіо
 притягає перуни — треба категорично
 ствердити, що власне радіева інсталя-
 ція хоронить дім і його мешканців від
 наслідків бурі. Перун, як відомо, се ви-
 ладування електрики, якою пересичена
 атмосфера, в вигляді електричної іскри
 між хмарами і землею. Тому, що воздух
 дуже поганий провідник електрики й
 утруднює дорогу електричній іскрі, во-
 на шукає лінії найменшого опору, щоб
 дістатися до предмету, котрий її притя-
 гає. Вибираючи найкоротшу дорогу, во-
 на вдаряє передовсім у високі об'єкти,
 як церковні вежі, телеграфічні стовпи і
 т. п. На шлях електричної іскри в возду-
 сі мають вплив і інші чинники, як напр.
 воздушні течії, насичення вогкістю й
 інші. Отже часто лучається, що перун
 вибирає собі верх дому чи хати як най-
 близшу точку виладування електрики.
 Сумна назагал доля такого дому, оскіль-
 ки його не забезпечує громозвід. З до-
 свідів знаємо, як легко тоді стають жерт-
 вою пожежі солом'яні дахи. Громозвід
 се, як відомо, високий дручок, що має
 на верху металеве вістря, від якого про-
 водить також металевий провід до зем-
 лі. Ту саму роллю сповняє досконалий ра-
 діева антена, забезпечуючи дах дому
 від удару перуна. Маючи до вибору по-
 ганий провідник, як дерево або солому,
 і добрий в вигляді антени, грім не зава-
 гається ніколи і вдарить в антену. Коли
 вона правильно заложена й уземлена на
 час бурі, ніяка небезпека не загрожує
 ні домови, ні його мешканцям. Не дар-
 мо спікер пригадує і заповідає кожно-
 го разу після закінчення авдіції про у-
 землення антени. Це важна річ, особли-
 во в ночі. Часто повстають несподівані
 бурі. Тому перед сном треба забезпечи-
 ти свій радіевий апарат.

Радіева школа в Англії. Англійська
 радіофонія має утворити радіеву школу,
 в якій вчилися б не тільки майбутні пра-
 цівники, але і працівники вже чинні.
 Англійська радіофонія виходить з за-
 ложення, що кожний працівник радіа му-
 сить мати цілість фахової підготовки, себ-
 то технік мусить мати певний засяг відо-
 мостей а укладання програм, а літератур-
 ний керівник повинен орієнтуватися в
 технічних проблемах радіа. На утворен-
 ня сеї школи призначено 11 тис. фунт.

**РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
 І з того приводу в переписку не входить.**

Лікарський фейлетоник.

Як їсти морожене

Морожене треба їсти уважно. Без-
 печніше їсти морожене з тубки ніж лож-
 кою з тарільника. Коли їмо морожене
 ложкою, то мимоволі притискаємо його
 язиком до піднебіння і так топимо його.
 Тим способом подразнюємо незвичайно
 ніжні кровні посудини, що є на підне-
 бінні. Один віденський лікар робив до-
 сліди на людях, що їли морожене і
 ствердив, що остиуджування кровних по-
 судин на піднебінні спричиняє забу-
 рення в обігу крові в очах і в мозку та
 ostrі болі голови. Тому безпечніше їсти
 морожене з тубки, бо воно тоді доходить
 до піднебіння дещо ogrіте й розтоплене.

Де щастя — в місті чи на селі?

Розвиток міст, що почався при кінці се-
 редніх віків, у 18 ст. досягнув свій вершок.
 Міста, стиснені оборонними мурами, мали вузь-
 кі вулиці й дуже негігієнічні умовини. Отже
 в другій половині 18 ст. провідні верстви, ви-
 снажені міським життям, зачали тужити за
 спокійним сільським життям. Повстає спеціаль-
 ний тип літніх резиденцій: Версаль, Сан Сусі,
 Вілянів, де нагромаджувано великі скарби мистецтва
 й де могутні сего світа переодягалися за чабанів,
 очевидно з задержанням всеї зовнішньої ви-
 ставності, з випудруваними і причесаними
 баранками, озброєні в пастуші па-
 лиці, прикрашені шовковими стяжками, стара-
 лися творити сільську ідиллю.

Століття 19 — парова машина, електрика,
 бензинові мотори зачинають заступати працю
 людських рук. Дешевість продукції підносить
 життєву стопу. Міста розростаються шаленим
 темпом, тріскають окови оборонних murів, по-
 встає ціла наука про гігієну, про потребу від-
 починку по праці. Потреба створює орган:
 театри, народні забави, кіна і т. п. Люди, що
 дотепер зрошували землю своїм потом, почина-

ють тяготити до міста, до легкої праці і забави.

Місто своїм горячковим життям як молоко
 пожирає десятки і сотки тисяч спокійних се-
 лян. І так як кожда акція викликає реакцію,
 так у 20 ст. виступає знов тяготіння до села.
 Воно багато доцільніше як його попередник
 зперед двох століть.

Нікому не приходить вже до голови пере-
 одягатися за фальшивих барокових пастушків,
 причісувати й пудрувати овець і т. п., краса
 природи гарніша від усякого мистецтва.

Самохід, каюк, збірні прогульки вилюдно-
 ють в літі міста. Чоловік стає передбачливий,
 дбає про свої легені, нерви і мязи.

Та чи має через те перестати дбати про
 своє щастя? Чи виїжджаючи в літі може забути,
 що щастя спить зачароване в льотерійнім
 льосі? Адже 16 липня відбувається тягнення
 другої класи. Хто в радіснім передвиїзнім за-
 мішанні забув купити, чи відновити льос, не-
 хай застановиться, ще час. Відпочиваючи по
 цілорічних трудах не треба турбуватися тим,
 що через забуття замкнули ми дорогу для
 щастя, що постійно сторожить.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Ювілейні торжества з приводу 50-ліття набоженства до Христового Серця на Галицькій Землі, як про це ми писали вже в ч. 45 «Нової Зорі» й ч. 25 «Правди», почалися у Львові в церкві ОО. Василіян 18 червня ц. р. Сам празник Христового Серця попередили дев'ятиденні набоженства з відповідними проповідями. В четвер 18 червня в год. 6 вечером відправлено молебен до Христового Серця, а відтак «Святу Годину». Церква була вивовнена по береги почитателями Христового Серця. В п'ятницю 19 червня від год. 6 зранку до 8 вечером було виставлення Пресв. Тайн. Пополудні відбувся спільний поклін львівських Марійських Дружин Христовому Серцю. В год. 2 попол. зайшла чвірками в церкву Марійська Дружина учениць Фахової Школи СС. Василіянок. Шість відпоручниць адорувало Евхаристійного Ісуса, а інші виправно і гарно співали набожні пісні. При кінці о. Провідник посвятив Марійську Дружину Христовому Серцю. Друга з черги прийшла з прапором Марійська Дружина учениць гімназії СС. Василіянок з вул. Длугоша під проводом свого директора о. крил. Лициняка. Пізніше розсиналася по церкві дівчата Ісусового Лицарства в залуці з діточками народної школи СС. Василіянок з вул. Потоцького. Наче соловейки співали ті малі діточки набожні пісні і посвячували себе на службу Христові. Відтак зайшли в залу до церкви учениць гімназії і захоронкарського семінаря СС. Василіянок зі своїм о. Провідником та почали справжній концерт набожних пісень. Пізніше прибула Марійська Дружина учениць гімназії «Рідної Школи» та посвятилася Христовому Серцю. За пів години прийшла численна Мар. Дружина учениць і учениць Академічної гімназії під проводом свого о. Провідника, щоб зложити поклін Христові від себе. З черги появилася наймолодша Марійська Дружина на терені Львова учениць Філії державної гімназії та пів години просила Ісусового благословення для себе. Вкінці Марійська Дружина учениць малого дух. семінаря в глибокому молитовному згуртуванні відспівала кілька пісень і посвятилася Христовому Серцю. Всі Мар. Дружини чергувалися що пів години. В год. 6 вечером відправлено молебен, в часі якого о. Ір. Назарко ЧСВВ виголосив відповідну проповідь. В год. 7 прийшла на адорацію Марійська Дружина студенток університету, а вкінці численна Мар. Дружина Пань. Благальною піснею покінчилося це торжество. Сторонньому глядачеві це торжество пересунуло перед очима густу ленту нашої молоді згуртованої в Марійських Дружинах. З очей і заховання цієї молоді можна було вчитати, що Мар. Дружини мають глибокий вплив на її внутрішнє життя. При цій нагоді слід пригадуватися над тим, чи не вдалося устроїти конгресу Мар. Дружин молоді. В празник Христового Серця в год. 10 рано о. крилош. Лициняк відправив торжественну Службу Божу з діяконами, а о. Ір. Назарко ЧСВВ виголосив проповідь про набоженство Хр. Серця як антидот на сьогоднішню недугу людства. По Сл. Божій довершено акту посвяти Христ. Серцю і піснею «Тебе Бога хвалим» завершено ці торжества. Довідуємося, що це тільки початок цього ювілею, бо властиві торжества перенесено на пізніше. Нема сумніву, що такий ювілей треба зазначити чимось тривалим, бож набоженство до Хр. Серця відіграло в історії нашої Церкви, а зокрема в історії Чина св. Василія Великого першорядну роль.

П р и х и л ь н и к.

Осторога! По містах і селах ходять висланники сектарів і подаючися за монахів кольтортують часопис п. н. „Спаситель Світа“. Той часопис сектантський. Він виходить у Прушкові під Варшавою. (КАП).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ГУБЕРНАТОР ЗАКАРПАТТЯ К. Грабар відбув розмову з прем'єром Чехословаччини д-ром Годжею в справі автономії Закарпаття. Губернатор дістане широкі компетенції. Він буде відповідальний перед прем'єром Чехословаччини. Віце-губернатором Закарпаття буде др Я. Мезник. Формальна передача компетенцій відбудеться 15 вересня с. р. — (Р. Н. Голос).

ТЕРНОПІЛЬСЬКИМ ВОЄВОДОЮ іменований адвокат Альфред Білик.

ІНСПЕКТОРОМ ПРОТИГАЗОВОЇ І ПРОТИЛЕТУНСЬКОЇ ОБОРОНИ Польщі іменований ген. Орліч-Дрешер.

ВИСОКИЙ КОМІСАР ПОЛЬЩІ В ГДАНСЬКУ заявив президентові гданського сенату, що польське правительство не допустить до односторонньої ревізії статуту й виступить проти всякої акції, що порушувала б обов'язуючі договори й утруднювала б польську торгівлю.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ фон Нойрат відбув розмову з амбасадором Польщі в Берліні в справі Гданська.

З МОСКВИ звідомляють: Секретар центрального комітету комуністичної партії Вірменії Хандзян застрівся. В останній часі «він не виявив достаточної пильності в демаскуванні контрреволюційних чинників».

В СПРАВІ ЧОРНОМОРСЬКИХ ПРОЛИВІВ проти турецького проекту висуло британське правительство свій проєкт. Однак і сей проєкт не вдовольнив більшовиків. Вони дальше домагаються свободи переїзду через чорноморські проливи тільки для себе. Кораблі інших держав не мали б права в'їздити на Чорне Море. Проти більшовицьких домагань виступають Англія і Японія.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ БОРИС виїхав в подорож до Італії.

В ЮГОСЛАВІЇ почався процес проти посла Арнатовича, що виконав замах на прем'єра Стоядіновича.

МУССОЛІНІ з вдовolenням прийняв вістку про німецько-австрійське порозуміння й заявив, що те порозуміння се поважний крок вперед на шляху до відбудови Європи.

НІМЕЦЬКО-АВСТРІЙСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ викликало занепокоєння у Франції. Французька преса негодує на Муссоліні за те, що не поінформував Франції про підготовку до того порозуміння. У Франції сподіються, що тепер весь натиск Німеччини звернеться в сторону Чехословаччини.

У ФРАНЦУЗЬКИМ СЕНАТІ відбулася горяча дискусія про внутрішню політику. Сенатор Лемері (радикал) заявив м. ін.: Стоїмо в обличчі заговору проти республіки. Москва випробувала свою методику і тепер дещо успокоїлася, та потайки підготовляється велика офензива. За кілька місяців прийде рішуча хвиля. Правительству має обов'язок боронити республіку перед совітизацією. Міністр внутр. справ обіцяв більше не допускати до окупаційних страйків.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМУНІСТИ рішили дальше окупувати фабрики. Ген. секретар ком. партії заявив, що робітники не дозволять, щоб правительством уживало проти них збройної сили.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР ЛЕТУНСТВА КОТ признався, що видав більшовикам пляни летунської гармати, та не вважає сего зрадою, бо «він обов'язаний заздальгид устійнити технічно-військову співпрацю з усіми правдивими оборонцями мира». Значить, мін. Кот вважає більшовиків «правдивими оборонцями мира».

АБІСИНЦІ ЦЕ НЕ ПІДДАЛИСЯ. Коло м. Лекемті в Абіссинії 60 абіссинських вояків напало на 3 італійські літаки, що осіли на полях. Погибло 31 італійців. Коло м. Моджію Абіссинці напали на залізницю. Битва між італійцями й Абіссинцями тривала цілу ніч.

НОВИНКИ

Звишку цін збіжжя, особливо пшениці, занотовано на міжнароднім збіжжівому ринку. Вплинули на се вістки про несприятливу погоду в головних осередках продукції, передовсім в Америці.

Герб міста Галича затвердило м-во внутрішніх справ. Се галка в золотій короні на золотім тлі.

Правильник виборів до міських рад змінено на основі розпорядку міністра внутрішніх справ. Міста поділено на 4 категорії: міста до 10.000 мешканців, від 10 тисяч до 50 тисяч, від 50.000 до 150.000 і понад 150.000. Кожда категорія буде мати інший виборчий календар.

Дім «Маслосоюзу» посвячено у Гребеніві 12 с. м. В домі містяться сезонна крамниця та гостинні й мешкальні кімнати для літників.

У **Краснопуці**, пов. Березжани, під час відпусту в монастирі ОО. Василіян дійшло до бійки між місцевими парубками й ярмарковими «грачами». Двох «грачів» і двох фотографів побито. Фотографам знищили апарати і кинули до саджавки. Побили також одного купця і знищили його товари. По відпусті група парубків побила торгівця телятами й повернула йому віз.

В **Богатківцях**, пов. Підгайці, вибито шиби в жидівських домах і розліплено протижидівські відозви.

У **Глібівці**, станіславського повіту, пожежа знищила 8 господарств.

В **Гостові**, пов. Товмач, під час пожежі кількох господарств згоріли дві дівчинки.

Українські вивіски позникали з неукраїнських крамниць у Косові. Як показалося, поліція з доручення старости «порадила» позникати сі вивіски.

«Газета Польська» в ч. 191 принесла отсю вістку: В Маняві під час відпусту дійшло до протижидівських виступів. Більша юрба Українців підбурена агітаторами, кинулася на будки жидівських торговців і частинно товар розкинула, частинно зрабувала, частинно кинула в ріку. Поліція привернула порядок, арештуючи агітаторів.

Страйк рілних робітників зайнятих при жнивах вибухнув у фільварку Попельники в Снятинщині. Робітники домагаються підвишки платень.

Над буцацьким повітом перейшла на днях сильна буря з великим і густим градом, що сильно знищив збіжжя. Втрати величезні.

День Селянки відбувся в Чорткові 5 с. м. В ньому взяло участь коло 1200 жінок.

За зневагу сойму й сенату. В Дрогобичі засуджено діяча ППС Станіслава Верушевського на три місяці арешту за те, що він на вічу сказав м. і. таке: Теперішній сойм і сенат складається з самих мамутів. В Польщі є тепер мільон дітей без школи, отже буде ще мільон туманів більше.

В **Бориславі** в копальні „Готфрід“ вибухнув окупаційний страйк.

Офіційний орган православної мітрополії, бюлетин «Православна пресова інформація», перестав виходити з днем 1 липня. Абоненти бюлетину діставатимуть замість нього додаток до часопису «Слово» п. з. «Польська строніца».

Велика пожежа вибухла в с. Верхах у Ковельщині. Згоріло 98 хат і 155 господарських будинків. В огні згинуло кільканадцять штук худоби. Шкоди сягають до 300.000 зл. Сотки осіб без хліба й даху над головою.

На **Волині**, в селі Видраниці, вбили з кріса солтиса Василя Делейку і його 5-літнього сина. Старшого сина Делейки тяжко ранили.

Гумор. — Причина й наслідок. — Ви бете свою жінку. Се негарно. Чому ж ви так поступаєте? — Бо, прошу вас, вона ходить всюди й розповідає, що я її бю.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про це й особливо в тім часі правильно прислати передплату.

В «Українським Емігранті» є така о-сторона: «У варшавських часописах появилася оголошення якогось товариства з Сао Павло у Бразилії, що воно уділяє точних інформацій у справі еміграції до Бразилії за надісланням 7 зл. поштовим переказом. Остерігаємо перед сим товариством усіх, що інтересуються виїздом до Бразилії».

В Парижі у зв'язку з останніми страйками хвилево перестали виходити українські та російські часописи. Великий російський щоденник «Возрожденіє» зовсім зліквідований.

В жидівських організаціях у Львові поліція перевела ревізії. Причину ревізій держать покісно в тайні. Правдоподібно є вони в зв'язку зі слідством проти т. зв. протигітлерівського комітету в Перемишлі.

Польський сенатор др Левенгерц помер нагло в Будапешті, де брав участь в нарадах міжпарламентарної унії.

Ген. Літвінович, б. командант О. К. VI. у Львові, іменованій віцеміністром військових справ.

В Кракові помер польський маляр Ю. Макаревич, з походження Українець.

Міністерство освіти організує в часі сегорічних літніх ферій спеціальні курси для вчителів вселюдних шкіл. Курси мають на меті піднести рівень педагогічних кваліфікацій. Курси відбудуться у вісьмох містах, м. ін. у Львові.

Маріявітський «єпископ» Ковальський дістав наказ відсидіти 2 роки в'язниці. Його засудили за розпусту. Ковальський буде сидіти у в'язниці в Равічі.

321.379 безробітних зареєстровано в Польщі 1. 7. с. р.

Дерева зацвили вдруге в одній місцевості під Познанем.

Пошесть кіру шириться сильно в Познанщині.

Оглядачі мерців мусять мати 4 класи народної школи і відбутися спеціальні виклади з анатомії, науки про отруї і т. п.

До Палестини виїхав новий транспорт Жидів з Польщі в числі 310 осіб.

Міжнародний зїзд жіноцтва відбувся в Будапешті. У зїзді взяло участь 300 делегаток майже з усіх держав Європи.

Найбільшу у світі радіостанцію збудовано в Лезені, коло Берліна. Вона висилатиме у світ інформації з перебігу XI. олімпіади.

На час олімпіади берлінські Жиди дістали дозвіл вивішувати у виставових вікнах гітлерівські прапори.

Літературну надгороду французької Академії одержав Петро Камо, відомий письменник, критик і поет.

До Гамбурга прибуло 46 провідників гітлерівської молоді з заграниці. Вони возьмуть участь в таборах вишколу в Німеччині.

Оригінальний конгрес відбудеться в Гамбургу при кінці серпня с. р. Зїдуться туди представники молоді всего світа, щоб радити над тим, як найкорисніше і найприємніше використати вільний час. Господарі зїзду сподіються, що в конгресі возьме участь около 1500 представників різних країв, не виключаючи і найбільш екзотичних.

На Кін Мері, найбільшій англійській пароплаві, уряджено 3 каплиці для подорожних католиків. Ті каплиці прикрашено образами визначних англ. малярів. Кілька лондонських фірм подарувало до каплиць дороге богослужбне знаряддя, м. ін. срібні чаші внутрі позолочені.

20.000 пам'ятників Кемаля Паші мають поставити в цілій Туреччині.

Велика спека панує в Північній Америці. В Нью-Йорку температура в тіні доходить до 46 степенів. Від удару сонця погинуло понад 700 осіб.

Гумор. — Лікар: Коли поїдете в гори, не забувайте, що глибоке віддихання вбиває бактерії. — Пациєнт: Добре, але як я маю вяснити бактеріям, щоб вони глибоко віддихали?

Гумор. — Реформа Союзу Народів. — У зв'язку з різними проектами реформи Союзу Народів панує переконання, що найвідповідніша форма для женеверської установи булаб: санкційна спілка з обмеженою відповідальністю. Можнаб також змінити назву Союзу Народів. Беручи під увагу дотеперішні висліди його діяльності найвідповідніша для нього назва булаб замість Ліга Народів: Фіга Народів. — (Хвіля).

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації «Нової Зорі», Львів, ул. Гродзіцких 2, 1. пов. і в книгарнях.

В Адміністрації «Нової Зорі»

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Католическої Організації:

Ціни в зл.:

Ч. 1. Основи соціології	3.—
Ч. 3. Спиритизм	2.—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5. Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6. С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7. Греко-католическа Церква (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9. Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло	2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0.50
Ч. 12. о. Т. Галушинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток) о. Т. Галушинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15. Борці за Церкву. Ч. II.	2.—
Ч. 16. Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18. О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19. Борис Колодій: Галицька Соціалістична Радянська Республіка	0.50
Ч. 20. о. Т. Галушинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21. А. Кругельський: Тисячелітня Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22. о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духовної руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24. А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25. о. В. Порошко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26. Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27. " " Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28. " " Жіноча справа	0.40
Ч. 29. В. Маковський: «Андрей» на заслання	0.80
Ч. 30. А. Ч.: Терор в минулому	0.40
Ч. 31. Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
Ч. 32. Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33. о. Б. Кренціцький: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34. А. Ч.: I-ий Зїзд Молоді	0.40
Ч. 35. о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36. Еп. Гр. Хомишин: Справа celibату	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-католическа Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питанні літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Романтизм (повість)	12.00
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католическої Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коппер: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: На каліновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Русі	1.00
Галицький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.50
Осип Назарук: Венеція	3.—

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станіславові, вул. Голуковського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГолошень

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаденні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: «Оголошення» 30 сот.
В тексті і в новинах 50 -
На першій сторінці 60 -
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзких
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с
Конт. П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Повстанчий рух на Гуманщині.

Харківський «Комуніст» з 24. VI. с. р. пише: «Належало б нарешті взятися строгіше до упорядкування мексиканських відносин, що в останньому часі прибрали широкі форми майже на цілому Правобережжі. Язва розбишництва й політичного авантюриництва загрожувала життю горожан УССР. Через те в ім'я порядку й безпеки населення начальство мусить взятися до рішучих репресій і раз на все знищити в зародку оце політичне авантюриство, що виразно проявляється в розбишцтві різних банд. Ось в дні 18 червня в околицях Бабанки

й Тального досить численна банда напала на відділ червоноармійців, яких начальство прислало з уральського району. Через те що та банда була добре озброєна і мала між собою військово-випоконаних людей, які визнавалися в околиці краще як уральці, червоноармійці мусіли уступити, оставляючи кількох вбитих і ранених. Роззухвалена банда загнала в погоні за малою гореткою червоноармійців аж під Гумань. Звідси завернула і скрилася в лісах... Начальство кількох окружних районів приготувало велику виправу.» — («Н. Село»).

Порозуміння у справі чорноморських проливів.

Агенція Ройтера звідомляє з Монте-Неа: На конференції в справі чорноморських проливів дійшло до порозуміння. Проліви будуть замкнені для флоту воюючих

сторін з винятком случаю, коли входитимуть у гру зобов'язання, що випливають з постанов Союзу Народів або з постанов союзів, в котрих бере участь Туреччина.

Німеччина окружує Чехословаччину.

Німецько-австрійське порозуміння викликало занепокоєння в Чехословаччині. «Лідове Новини» уважають це порозуміння великою політичною маніфестацією, що мала б переконати Англію про миролюбність Німеччини. Для Чехосло-

ваччини день німецько-австрійського порозуміння злочасний. Це початок окружування Чехословаччини. В короткім часі під наглядом Німеччини в Австрії постане пієтіонська армія. Вона в відповідній хвилі виконає доручене їй завдання.

Що буде з Гданськом?

З Гданська звідомляють, що вісті про німецько-австрійське порозуміння скріпили надії націонал-соціалістів на скоріє поладження справи Гданська. Гданські політичні круги думають, що Берлін зверне тепер всю свою увагу на північний схід і на Гданськ, як центральну точку тої частини Європи. Гданський се-

нат почав бойкотувати високого комісара Союзу Народів. Сенат легковажить всі виступи п. Лестера й не відповідає на його писемля і протести. Загальна думка така, що тиша, котра запанувала тепер на Гданським відтинку, тимчасова і в найближчій часі треба сподіватися нових подій.

Німеччина дістане кольонії?

Агенція Ройтера звідомляє: Міністр оборони Полуднево-Африканської Унії, Піров, заявив: «На думку впливових кругів Великої Британії трудно знайти підставу для тривалого порозуміння з Німеччиною, коли Німеччина не дістане в Афри-

ці територіяльних компенсацій за втрачені кольонії. В Лондоні панує переконання, що співпраця з Німеччиною в Африці се життєва справа для європейської цивілізації на тім континенті.» Міністр Піров оголосив ту заяву по поверненні з Лондону.

Еспанська поліція замордувала провідника монархістів.

Вночі з 12 на 13 липня с. р. в Мадриті перед дім Кальво Сотеля, провідника еспанських монархістів і шефа монархістичної парламентарної групи, заїхало 17 поліцейських авт. З них вийшло 20 гвардістів. Вони вдерлися до помешкання і схопили Сотеля. Його жінка бачила, що самоходи поїхали в сторону дирекції поліції. Один з приятелів Сотеля телефонічно запитав дирекцію поліції, за що арештовано Сотеля. Дирекція відповіла, що

про те арештування нічого не знає. Де-що пізніше знайшли тіло Сотеля на мадритському цвинтарі. Вістка про замордування Сотеля скоро розійшлася в цілім місті. Праві організації вислали до правительства домагання покарати вбивників. Правительство зарядило поготилю поліції. Засідання парламенту відложено на неозначений час. В Еспанії може дійти до поважних заворушень. По-боюється реакції правіці.

Японська книжка про Українців.

Надї земляк п. Іван Світ, що перебуває на еміграції на Далекому Сході, написав по японськи книжку п. н. «Українці в боротьбі за незалежність». Та

книжка буде мати велике пропагандивне значіння. Пропаганда української справи серед чужинців дуже важна, бо вона може заважити на долі нашого народу.

Школа для столітніх.

В м. Оклагома Сіті в Злучених Державах Північної Америки є школа, що її учениками можуть стати тільки мушени і жінки по 70 р. життя. Та школа має 900 учеників. Найстарший з них має 111 літ. Основники сеї оригінальної школи виходять з założення, що не недуга й вичерпання спричиняють смерть, але

знеохочення і втрата зацікавлення життєвими справами. Ціль школи — заохочувати старших людей до активного зацікавлення різними проявами життя, наукою, політичним життям, спортом і т. п. Лікарі твердять, що діяльність школи причинилася до зменшення смертності серед її учеників.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинні, цегельні, будинки провізори-чні до часового вжитку, будинки, в яких містяться театральна сцян (кіно), якщо дотична сцян займає бодай половину будинку (напр. салі «Народних Домів», читальня «Просвіти») є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кожний Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Улиця Руська ч. 20.

УНІЯ І МОСКВА

Як Москва нищила Унію в XIX ст.

1. Вступні замітки.

340 літ минає від часу, коли Берестейський Собор затвердив благословенне в своїх наслідках діло Унії українсько-білоруської Церкви з Римом, з католицькою Церквою. Загально відомо вже нині, який сумний стан представляла українська православна Церква якраз у 2 половині XVI століття. Ми можемо вишукувати окремі причини, задля яких вона попала в такий розстрій; звичайно вказується на королівський і шляхотський патронат, на недостаток освіти духовенства, на брак проповідей і духовних наук у православній Церкві («нема кому совісти повірити»), врешті на вмішування патріархів, на вивищення братств над Епископів, на втискання еретичних елементів навіть у науку віри й т. д. Але з усіх причин — признаючи слушність кожній окремо — найважливіша була таки одна: а саме, що православна Церква відійшла від джерела вічно й без перерви бючого життя з віри. Воно є лише в Церкві Апостольській, під проводом Папів. Звідси дадуться випровадити й усі інші, частинні причини, що підпадають під обсервацію. Отже передовсім з числених вище дві: недостаток духовного життя в православній Церкві і втискання еретичних елементів у її науку. Ці недостатки мають своє джерело в відході (схизмі) від Апостольської Церкви.

Се має свою містичну основу. Вираз їй дають слова Христа Господа: „Перебувайте в Мені, а Я в вас. Як вітка не може приносити плоду сама з себе, коли не остане на виноградні, так і ви, коли не будете перебувати в Мені. Я виноградина, ви віти; хто перебуває в Мені, а Я в нім, той приносить багато плоду; бо без Мене не може нічого творити. Коли хто не буде перебувати в Мені, буде відкинений геть, як вітка, і всохне; і зберуть її і в огонь кинуть, і згорить“. (Йоан. XV, 4—6). Христос Господь перебуває зі своєю Церквою. На чолі її стоїть св. Петро в своїх наступниках, римських Папах. Їм запевнений уряд непомірного навчання в Церкві (Лук.

Закладайте католицькі бібліотеки!

ХХІІ, 32). Хто отже відходить від тої Церкви, сам розривав містичний зв'язок з Апостольською Церквою. В тім джерелі слабости й нещастя схизми, хоч вона й має єрархію й уділює св. Тайн.

Заобсервувати се можемо вже історично. Найякніше зазначається воно в недостатці духовного життя. Вистарчить сказати, що нпр. реколекції й нема в схизматиків ще й досі (навіть у монастирях!), хоч у католицькій Церкві так величаво розрослася будова св. Ігнатія Льойоли („Духовні вправи“), що нині годі собі уявити католика без відбутих духовних вправ; далше евхаристійний культ, що є виразною дедукцією з правди про дійсну присутність Христа Господа під видом хліба, — се щось незнане у схизматиків, хоч у них є та сама наука (нпр. не віддають почеси евхаристійному Ісусові, так як католики, бо не клякають перед Ним); врешті культ Пресв. Богородиці, виявлений у Церкві спеціальними богослуженнями, організаціями Марійських Дружин і т. д., у схизматиків так не розвинений. Мають усе в початках, але воно не розвинене, не оживляє їх Церкви, — мовби замерло в початках. Се й була одна з найважливіших причин упадку православної Церкви. А ділає вона й досі.

Далі подібно мається справа з наукою. В православній Церкві властиво нема учительського уряду — й нераз не лише богослови, але й самі Єпископи там різняються в науці віри. Сего ніхто не корегує. Як нпр. Кирило Лукаріс попав у кальвінські блуди, то йому нічого не сталося, а нинішні схизматичкі вчені стараються доказати „православність“ його науки... Такий стан уможливив потворний факт, що в полеміці з католиками брали участь „з успіхом“ не лише люди, що не знали, яка православна віра (хто їх мав навчити?), як Смотрицький (перед навершенням), чи перенятий ересю Вишенський, але навіть знані кальвіністи! Зате бачимо нпр. таку цікаву річ: схизматики воюють проти науки католицької Церкви, а самі не скликали від поверх 1000 літ ані одного вселенського Собору (в катол. Церкві було їх 13 за той час!), щоб вирішити спірні точки в науці. Бо справді: хто буде затверджувати рішення Собору? Хто має неповільний учительський уряд?

Ми звертаємо тут увагу на інші причини упадку правосл. Церкви, ніж їх звичайно подають. Не можна зводити причин того упадку до зовнішніх проявів (як нпр. патронат), бо так ніколи не зрозуміється того занепаду. Відродження може прийти лише тоді, коли в корені усунеться причина слабости. Здоровий розум українських і білоруських Єпископів переконував їх у тому, що лише через св. Єдність з Апостольською Церквою, через приступлення до цілючого її джерела, можна піднести з упадку свою Церкву. Тому цілий Єпископат рішився на Унію — а слабодухи відступили пізніше, під пресією „публичної opinii“ (як бачимо, історія повторяється).

Коли говориться й пишеться про „польську інтригу“ при ввходженні Унії, то се товорення або наслідок злоби й свідомого руйніництва, або жалюгідного незнання, несвідомости. Не місце тут повторяти аж занадто знану правду, що лише дуже мало й то найсвітліших Польків сприяло Унії. Далше такий закид означає рівночасно тяжке оскарження на адресу таких мужів як Іпатій Потій Йосиф Велямин-Рутський і св. Йосафат Кунцевич, — а се були хрустальні характеры, яких не зможе заплямити ніяка ка-

люмнія, бо — як казали старі книжники — „звізди не чорніють від того, що Етіопи показують на них страшно чорними пальцями“ (бл. Вінкентій Кадлубок)...

Унію переведено, як сказано, з благородних мотивів — піднесення українсько-білоруської Церкви. Коли випадково й була часом симпатія уряду, то була вона слаба й нечистілива: бо Унія цілком не була державно-політичною справою Польщі, але актом, що виплинув з релігійних мотивів і зріс під лучами відродженої потридентської вселенської Церкви.

Якже інакше було пізніше, коли прийшлося „возсоединяти“ уніятів назад із „батьківським православям“!

Замість мотивів релігійних і церковних — маємо тут брудний політичний рахунок раціоналістів, лібералів і масонів катерининської й олександрівської доби; замість переконування, пропаганди, місії — насильство, терор, арешти; замість „душохватства“ — поривання до криміналів і заслання. І так як у першій половині XVII століття св. Унія засіяла блеском і славою мучеників, зі св. Йосафатом на чолі, так і тоді, в кінці XVIII й у перших десятиліттях XIX століття прибули нові легіони мучеників й ісповідників католицької віри. Се не тенденційна балаканина. Спіраємося в отечій нашій студії на джерельних матеріалах переважно московських архівів, до того часто друкованих самими Москалями. Не потребуємо говорити неправди, бо, як вірно каже історик вселенської Церкви, „ані Господь Бог, ані Церква, що її установив Він, не потребують нашої брехні й найкраще служиться їм правдою“). Ідучи за сею світлою радою змальовувати будемо факти без окремої тенденції: сама жахлива правда вистарчає.

Був єхидний плян погубити св. Унію. Стверджує се хочби московський історик, що пише дослівно так:

„Едвали вь какоенибудь царствованіе такъ много дѣлано было для разпастраненія православія въ Россіи, какъ вь царствованіе Николая I, и первое мѣсто вь этомъ отношеніи, какъ по числу перешедшихъ на православіе, такъ и по политическому значенію факта, наконецъ, по многосложности системы, обдуманности плана и многотрудности задачи, какую поставило себѣ правительство, — принадлежит конечно факту возсоединенія уніатовъ съ православною церковью.“²⁾

Ми навмисне навели в оригіналі цитат з автора, Москаля, фанатичного ворога католицької Церкви, для якого слово „католик“ є синонімом слова „Єзуїт“, себто втілення, на погляд його бідної, заплівленої голови, всього найгіршого в моральному розумінні. Зате тим цінніше ствердження, що знищення св. Унії се вплив чистого політичного рахунку московського правительства, якого православя як віра обходило дуже мало. Православя було тою силою, що „вбивала в голову“ людям вигідні для уряду речі. Церква в Росії була одною з функцій державного життя, на державі спиралася й без підтримки держави впала — фізично й морально, бо рештки „православної“ московської Єрархії нині моляться за „Богом дану совітську власть“.

Може отсі нарисити, що їх починаємо оповіщувати, допоможуть до выяснення справи, чим була св. Унія в нашій історії, а чим схизматичке „православя“. Хочемо в сей спосіб докинути й свою цеголку до 340-ліття закінчення славної пам'яті Берестейської Унії 1595/6 року.

Т. Коструба.

¹⁾ Ks. Dr. Józef Umiński, Historia Kościoła T. I. Львів, 1933, стр. 1

²⁾ М. Морозович, Возсоединеніе Уній, „Вестникъ Европы“, 1872, апрѣль, с. 607. Розбизначення, Т. К.

3 совітського „раю“

Для тих, котрі все ще думають, що вісти про нужду в совітській Росії сильно переборщені, подаємо без коментарів отсі цікаві замітки з совітської преси. В офіціальних „Ізвестіях“ з 2 червня с. р. читаємо: „Магазини хліба в місті Горькій від чотирох днів зовсім порожні. Печарні на передмістях Високій і Печора замінені від трох днів. В кількох останніх днях не вистарчило хліба на заспокоєння потреб населення...“ Ті самі „Ізвестія“ з 3 червня с. р. подають таку скаргу матері: „Жалую нераз, що маю синка. Для мого чотиролітнього сина не можу знайти обуви ні одягу...“ „Советская Сібір“ в ч. 119 пише: „Робітникам фабрики машин і тракторів в Рубківці не виплачено заробітків. Керманпчам жнивирок за працю при жнивях м. року дотепер не заплачено...“ Орган азійсько-чорноморського басену „Молот“ з дня 28. V. с. р. подає такий характеристичний протест підписаний робітниками: „У фабриці мір і ваг в Константинополі зовсім легковажать приписи праці. Дуже часто працюємо по 12 год. і не все можемо використати дні відпочинку. Богато робітників від 1934 р. не одержало відпусток. Виплати за працю здержують місяцями...“ „Бакінській Робочій“ у ч. 120 пише, що в харчевих складах Алі-Баїрамлінського району в Азербайджані нема цукру й робітники не можуть пити навіть чаю. В районах Агдаш, Барди, Кіровабад і т. д. відчувається брак соли. — Подібних скарг дуже багато в совітських газетах.

Оподаткували дзвонення

Які злобні зарядження видумують еспанські соціалістичні влади, щоби здусити релігійне життя в краю, про се свідчить подія в м. Какас Баяс. Там бурмістр наложив окремі оплати за дзвонення церковними дзвонами. Дзвонення на Службу Божу оподатковано на 50 песетів, на науку катехізму на 25 песетів. За торжественне дзвонення всіми дзвонами треба платити 100 песетів, за дзвонення похоронне від 50 до 200 песетів. Вільне від податку тільки дзвонення на випадок пожежі. (КАП).

Повінь у Сабавдії

Над Сабавдією у Франції шаліли на днях великі бурі зі зливами. Вони спричинили мільйонові шкоди. Перуни викликали численні пожежі господарств, води знищили збіжжя, затопили доми і попереривали комунікацію змитаючи мости. Місто Шамбері під водою. Вода доходить місцями до 60 см. У Горішній Сабавдії поля цілком замулені. Рівень води в ріках сильно піднісся. Мешканці сіл, положених над берегами більших рік, опустили доми. Звідомляють про численні випадки поразення перунами.

Японці заробляють

на коронації англійського короля.

Японці сильно опанували англійські ринки. В Лондоні продають прапори Бритійської Імперії та її доміній майже виключно японського виробу. Се досі не кидалося в очі. Та тепер у зв'язку з заповідженою коронацією англійського короля Японці почали так залити англійські ринки своїми товарами, що англійські фабриканти звернулися до правительства з домаганням інтервенції. Та правительство не може нічого порадити, бо його зобов'язує торговельна умова з Японією. Купці замовляють японські товари, бо вони дуже дешеві. Англійські фабриканти не можуть видержати конкуренції з японськими. І так Японці продають Англіяцям англійські прапори й заробляють на тім поналіт суми грошей.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Як було в Острові Тулиголовському

Посол др. С. Витвицький помістив в „Діло“ в ч. 151 опис подій в Острові Тулиголовському. Він пише м. ін.:

Другого дня вчасним ранком приходять до мене члени страйкових комітетів з одних і других Конюшок. За ними збирається щораз більше громадян. Члени комітету розповідають:

Почалося те все вічем і маніфестацією польських людовців у Холопах в Зелені Свята. Там у тому часі зібралось було до 7.000 народу і відти пішли вони походом до Комарна. Кожда громада йшла лавами окремо, йшли також українські громади з польськими табличками попереду. В Комарні посвячено в тамошньому костелі зелений прапор і потім відбулося під голим небом віче. Промовляв кс. Панась. Говорив про необхідність виконання земельної реформи, про парцеляцію більших посіlostей без викупу, про визиск рільного робітника дідами, про низькі ціни на рільні продукти, про шкідливе існування промислових картелів, про селянську нужду, закликаючи до оборони інтересів дрібноземельних рілників та рілних робітників, — і далі про konieczність зміни польської конституції і виборчої ординації, про розв'язання союму та зміну уряду, про поворот Вітоса і його політичних товаришів з еміграції...

Зараз після того віча прокинулися серед селянства гасла за рілним страйком. Всі оглядалися на вказівки організації з Холопів, де почався страйк 20 червня; за ними пішли Тулиголови, далі інші села у Лянцкоронщині та рілні робітники по інших дворах. Страйкуючі вимагали перш усього підвишки робітничих платень, які досі були неймовірно низькі. За день роботи від години 6-тої ранком до години 9-тої вечером з 2-годинною перервою платили мужчинам по 70 сотиків, жінкам по 60 сот. У Погірцях нпр. у дворі Тарновської платили дівчатам за цілий день роботи при машині по 25 сот., за роботу при бараболі по 40 сот. денно, — до того все те не готівкою, а паперовими приватними бонами! При тому з працюючими зле поводитися. Нпр. на фільварку в Острові Тулиголовському замкнули перед робітниками в гарячий день кернюцю. Отже страйкуючі домагались по 2 зол. денної плати для мужчин за повних 10 годин праці, по 1 зол. 80 сот. для жінок та по 1 зол. 50 сот. для малолітніх.

Додати треба, що в цьому році власники більших посіlostей підвищили ціни за траву, що її купують селяни на піл для себе на сіно. За морг'яни вимагали 80 до 100 зол. Так само подорожля ціна палива з двірських лісів: за фіру дров, яка вистарчила на 4 до 5 неділей, брали по 7 до 8 зол. Отже селяни домагалися обнижки тих цін.

Заробітками на Острові Тулиголовському живуть переважно дрібноземельні рілники з Конюшок Тулиголовських і подекуди з Конюшок Королівських. В дні 26 червня почали оба села страйкувати. В два дні пізніше діди запропонували їм підвишку платень до 1 зол. 20 сот. денно для мужчин і до 1 зол. денно для жінок. Однак це пропозиція відкинено і тоді власник фільварку на Острові дідиц Баля з Тулиголов загрозив спровадженням бойків. Страйк тривав далі.

В дні 29 червня приїхали на фільварок в Острові Тулиголовському наші бойки. На вістку про те виїхали з обох Конюшок чоловіки і жінки зі серпами на фільварок, заявляючи його управителеві, що вони йдуть жати ріпак. Людей задержала на двірській подвір'ю поліція, а їх напівало щораз більше. Приходили з Холопів, Тулиголов, Погорець, Голодівки, Сусолова, Острова Нового, Чайкович. Приїхав призваний на місце повітовий староста. Зібрані вибрали делегацію для переговорів і пішли довгі, кількогодінні пересправи. Двір, покликуючись на так звану збірну умову, пропонував страйкуючим підвишку цін для мужчин по 1 зол. 50 сот., для жінок по 1 зол. 30 сот., для малолітніх по 1 зол. 20 сот. за робочий день. На це почулись оклики: „Не годимось!“ і запити, чому шойно тепер друга сторона покакується на збірну умову, яка обов'язує від років. Але найпекучішою вимогою зібраних стало негайне прогнання бойків. Врешті закінчено свого роду перемиря, що два дні не будуть робити ні бойки, ні місцеві робітники, а якщо після того місцеві стануть до роботи, то бойки відідуть. Після такого покінчення переговорів знову зібраної багатотисячної громади почався спів: „Nie damy ziemi, skąd nasz ród“; далі „O cześć wam, rąbowie magnaci“; вкінці: „Jeszcze Polska nie zginie!“, — при чому присутня поліція віддала належні гонори і всі розійшлися.

Може і були би страйкуючі станули до роботи, але все після таких переговорів з'являлись на їх хатах ранком приклеєні до стін летючки (не тільки в Конюшках, але й у цілій широкій смузі об'нятих страйком сіл), які наклеювали безумовно видержати у страйку, під загрозою підпалу або убивства кожного, хто тому приказові не повинувався. Ніхто авторів тих летючок не знає і ніхто досі їх не відшукав.

Вівторок 30 червня пройшов спокійно, роботи в полі не робили. В середу 1 липня пішли страйкуючі на острівський фільварок виганяти бойків. Знову стала там збиратися щораз більша громада людей з доколичних сіл і почала облогу фільварку, щоб дістати у свої руки противника. Там саме по стайнях і стодах поховалися перед ворогом бойки з Комарні. Знову вибір делегації для переговорів і довгі, безуспішні розмови. А за той час облога збільшується, настрій і гарячка наступаючих зростає з хвилини на хвилину. Ще доходять до них люди з Крукавця, яких по

дорозі придержує поліція. „Пустити їх!“ — сиплються оклики і одна група виривається підбити задержаних. Виважується битва на поліцейські палки і людські руки. Крукавських відбивають. Наступаючих огортає настрій перемоги, приступ на двір і на схованих там бойків пре з непереможною, здається, силою. В браму двора вривається кільканацять людей. Падають густо слізни бомби. Наступаючі не здержуються, але напірають ще дужче. Падає сальва сліпих стрілів. Настрій приступу ще більше підіймається. Вкінці падають гострі стріли.

На полі впало сім убитих. Між убитими було шість Українців...

Після стрілів надтягала ще підмога з Холопів.

Так оповідали мені члени страйкових комітетів з Конюшок Тулиголовських і Королівських та очевидці подій з 1 липня ц. р...

Нерозгадані тайни

„Українські Вісти“ в ч. 156 принесли отсю статтю:

„Діло“, орган УНДА і його парламентарної репрезентації, вибраної шляхом компромісу, орган п. Мудрого віце-маршала союму і містоголови клубу послів і сенаторів зі Сх. Галичини (його головою був пос. Бирка, теперішній президент Банку Польського), приносить вістку про заборону просвітянських свят в Жабю, Косові, Космачі і Маняві, і кооперативного свята в Збаражі. А на місці передової статті — велика біла пляма.

Дивні діла Твої, Господи! Більш менш 10 місяців тому на конгресі національних меншин у Женеві секретар УНДА др. Любомир Макарушка возвістив світу, що у нас вже все в порядку. Нормалізація вже переведена, український нарід найшов вже спосіб, щоб бути вдоволеним і щасливим. Завидували Українцям Галичини — волинські Українці, Білорусини, Німці з Чехії і Поляки з Німеччини, Мадяри з Чехії і Румунії і навіть Каталонці з Іспанії.

Всі тиснулися до п. Макарушки й жадбно ловили його слова. Конче хотіли збагнути тайну успіху в інтересах і заплікувати її у себе. П. Макарушка, дипломатичний практик і практичний дипломат, а при цьому хитрий малорос, відкрив тільки рубець тайни: УНДО поро-

зумілося і дістане 15 мандатів до союму і щось там до сенату.

— І те все? питали тяжкодумаючі представники інших народів.

П. Макарушка, мабуть, з дива не міг вийти, що комусь здається, що це мало. Це ж було так багато, процентово навіть більше, як в попередньому союмі! А що інше може бути для парламентарних демократів критерієм успіху, як не кількість парламентарних мандатів?...

Місяців тому десять було яблуновоцвітно. Як пави ходили панове Мудрі, Целевичі, Макарушки. Лише п. Луцький зашався у Косів і там викладав на кооперативному курсі. Мовляв, моя хата з краю. Щойно згодом він зголосив своє право первородства, в часі, коли здавалося, що успіхи вже безсумнівні. „Я — каже — започаткував, а Мудрий лише докінчує“.

Тепер докінчують вже всі разом. Здорово докінчують і їх докінчують. Ситуацію рятує ще провінція, що завжди „численно“ і завжди „одногосло“ ухвалює довіря і подяку „Українській Парляментарній Репрезентації“.

А вміжчасі помер секретар і душа Конгресу Національних Меншин др. Амменде. Цьогорічний Конгрес станув під знаком запиту. Так і не знати чи др. Макарушці буде суджено вийхати цього року на Конгрес і вияснити основніле народам світу тайну успіху універсальної політики.

Новий уклад сил в Європі

Німецько-австрійське порозуміння було несподіванкою для більшости європейських держав. Воно відбилося голосним відгомном у пресі цілого світа. Наводимо голоси важлих заграничних часописів.

Найбільше занепокоєна німецько-австрійським порозумінням Франція. Французька преса твердить, що зближення між Берліном і Віднем підготоване Римом се тільки вступ до ширшої дипломатичної акції. Муссоліні підготовляє новий план європейської організації. Французька преса додумується, що Муссоліні хоче створити союз шістьох: Англії, Франції, Італії, Німеччини, Польщі й СССР. „П а р і С у а р“ бачить в тім проєкті бажані розгати вузли, що лущать Францію з Малою Антантою. Після „Л'Е н т р а н с і ж а н'у“ проєкт мігби довести до скорого розбиття Малої Антанти. „Ж у р н а л' д е Д е б а т“ застановляється, чи Німеччина хотілаб співпрацювати з більшовиками в рамках одного союзу. Після того часопису той союз мусівби обмежитися тільки до 5 держав без СССР. Тоді Франція мусілаб зрівнати не лише з Малою Антантою, але й з більшовиками. Відомий журналіст Галлюс пише, що німецько-австрійське порозуміння повернуло політичну шахівницю і тепер всі фігури на тій шахівниці треба уставляти наново. Німецька дипломатія зручною грою старається відосібнити Францію, Чехословаччину й СССР. Ті держави тепер не можуть собі обопільно помагати, бо поміж могаб іти тільки Середземним Морем, а над ним панують Італійці. Подібні думки висказує п. В. Ормесон на сторінках щоденника „Фігаро“. Він додає, що Німеччина дістала тепер вільну руку на Сході. Тепер Італія не дасться втягнути в ніяку акцію, що булаб неприємна для Німеччини.

В Італії з радістю прийняли до відома німецько-австрійське порозуміння. Визначний фашистський публіцист В. Гайда протиставить повагу і спокій Риму нервовості й занепокоєнню Франції та Малої Антанти. „П о л ь о д і Р о м а“ пише, що нормалізація німецько-австрійських взаємин причинить до заповнення мира в Європі. „На тім камені, пише „Попольо ді Рома“, можна буде будувати широку палату мира“.

Німецько-австрійське порозуміння викликало сильне враження також в Англії. „Sunday Times“ називає це порозуміння актом політичного розуму. Богато літ, пише той часопис, напружені німецько-австрійські взаємини були жерелом неспокою в Європі. Нині ті краї стали приятелями, причім Австрія не стратила своєї незалежності. Гітлерови мож-

на висловити признання за той успіх. „Sunday Dispatch“, орган лорда Ротерміра, твердить, що німецько-австрійське порозуміння змінило обличчя європейського положення. Підчеркаючи значіння того порозуміння часопис критикує британське правительство за його співпрацю з більшовиками й називає ту співпрацю одним з найфатальніших помилок англійської дипломатії. Той часопис домагається, щоб Англія скинула з себе всі зобов'язання, що моглиб втягнути її в конфлікт з новим центральним блоком. Після „Обсервера“ німецько-австрійське порозуміння не заскочило добре поінформованих лондонських кіл. Було відоме, що договори французько-більшовицький і чесько-більшовицький подвоїли енергію Гітлера. Він старався створити протиблок і знайшов підпертя Муссоліні. „Обсервер“ називає німецько-австрійське порозуміння „моральним аншлюсом“.

В Німеччині й Австрії порозуміння викликало загальне вдоволення. Австрійський „Норес Вінер Журнал“ називає нову австрійську політику поворотом до традиційної передвоєнної політики. Орган гітлерівської партії „Фелькішер Beobachter“ підчеркає, що націонал-соціалізм не бажає розв'язувати ніяких питань силою, бо тривале успокоєння Європи буде можливе тільки тоді, коли всі народи моглимуть самі рішати про себе.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДЯТЬ.

ВІД НИНІ
ЛИШЕ ПІДМІНКА КАВИ
„ПРАЖІНЬ“

3 краю

«День Селянки» в Коломиї.

День 7 липня ц. р. присвятила Коломня українській сільській жінці, називаючи його «Святом Селянки». Хоч була сильна спека, погода гарно витримала цілу днину. З усіх боків і всіми шляхами стягалося від самого ранку до Коломиї «пшеничне тісто». Програму походу намічено широку, може й заширокую. Складалася з двох частин. Перша відбулася голотіч на стадіоні 49 полку піхоти; друга зполудня в салі Міської Коломийської Каси Опіадности. Обхід розпочався в годині 11 полевою Службою Божою, відправленою при гарно прибраному вітварі коломиїським Деканом ВІПР. о. Ол. Русиним. Співав підчас відправи коломиїський міщанський хор; співав гарно, хоч при величезному просторі майдану, чути його було лише в безпосередній близькості. Опісля Голова коломиїської Філії С. У. відкрила обхід короткою промовою, вітаючи Голову львівської централі «Союза Українок» паню Мілену Рудницьку й інших прибулих гостей.

Безпосередно потім пані М. Рудницька виголосила довшу святочну промову. Суть її зосереджувалася в з'ясуванні обов'язків, які під теперішню добу тяжать на українській жінці взагалі, на селянській зокрема. Ці обов'язки підвела п. М. Р. під два головні знаменники: 1) жінка як мати-виховниця, 2) жінка як домашня газдиня. Головним і майже єдиним обов'язком жінки як матері і виховниці — виховувати дітей в гостро національному, українському дусі, запалювати в їх серцях безоглядну любов Батьківщини з її славним минулим, скріплювати віру в грядучу кращу будучину України і приготувати молоді покоління до тої хвилі, коли Україна зажадає від своїх дітей найбільшої посвяти і найвищих жертв. Як домашня газдиня має українська, головна селянська жінка, приспособлятися до духа і вимог часу, плекати й удішувати домашній промисел, поширювати господарську продукцію та зберігати й удішувати у всіх напрямках питомі національні традиції, відповідно до новітніх здобутків культури і потреб теперішньої доби. Тими двома знаменниками вичерпала бесідниця всі обов'язки нинішньої української жінки, підносячи оклик в її честь. Мимохіть

напиралася гадка, що є ще одна дуже важна, важливіша від тих двох, котрі на ній спираються, ділянка — релігійно етичного виховання дітей; однак про неї не було згадки. В промові п. Рудницької були й легкі політичні натяки. «В часі, говорила промовниця в подібному дусі і розумінні, коли «батьки народу», його політичний провід, пішли наманці, на нас жінках тим більший тяжить обов'язок — хоронити молоді душі від гнилі, від зневіри у власні сили, яка не сміє мати приступу до українського серця.» І так далі, — в тому дусі. — Промову п. М. Рудницької, виголошену виразно, плавно, гарною мовою і добірним стилем, з питомим бесідницьким запалом, уставлене рядами на майдані жіноцтво з часта оплескувало.

З інших точок ранішньої програми на майдані гідні окремої згадки — вправи і дефіляда жіноцтва. Чне неознайомлене око не вміло по нощах розпізнати поодиноких гуртків, пояснювали несені провідницями таблиці з підписами, відки кожний гурток береться. Були жінки майже з усіх сіл коломиїського повіту. Всі в прегарних святкових одягах, обвішані герданами, лентами, скіндячками, закоспчені барвними квітами, одні з розпущеним волоссям, одні з позаплетуваними косами, питомими зачісками, дівчата з відкритими головами, замужні в характеристичних завоях, справді: «Коломня не помня, Коломня — місто: в Коломні дівчатонька як пшеничне тісто...» Аж за очі хапала безліч барв, що в ярих проміннях літнього соняшка гралася і мінилася мов різнобарвні пестрі метелики, коли 900 жінок

під головним проводом п. Кичурівни одним ритмом, одним духом вправляло зеленими вінками під бадьорі згукі печеніжинської селянської оркестри й опісля в силі до 1200 душ справно і карно дефілювали за своїми провідницями перед трибуною. Трибуна була вщерть заповнена інтелігенцією і селянством; в передніх рядах передущі одиниці. Крім цього весь просторий майдан пестрів від селянства навкруги. Разом з вправляючим було безпечно поверх 3000 народу. Як на цей майдан і коломиїський повіт — трохи замало, однак треба взяти на увагу, що жнива за плечима і «гори», не маючи у себе що збирати, розїжджаються масово в доли на «вижен».

Дальше програмове зреще, яке мало плястично зображувати чотири пори року — весну, літо, осінь і зиму, не було скоординоване, а може й не належало підготоване. Вдаряла похапність у виведенні і деяка хаотичність. При цьому зреще дався також зазриміти брак зорганізованого уладу.

Обхід на майдані закінчено відспіванням в супроводі оркестри Гімну Українського Жіноцтва, потім впорядкувався і перейшов улицями Коломиї довгий, величавий похід нашого жіноцтва до Міської Каси Опіадности. В її салі відбулася, після двогодинної перерви, друга частина обходу, започаткована відчитанням надісланих привітів і телеграм. З них деякі гарно оплескувано. З тої частини слід відмітити реферат п. Кисілевської, і в формі і в змісті гарно оброблений. Зрештою виповнили програму продукції вокальні (деклямації) й кінцевий образ народньої вечірничі, виведений на сцені печеніжинським гуртком старанно й ефективно.

Весь обхід закінчено перед семою годиною вечором. Вразіння з обходу наскрізь додатне (з висше зазначеною увагою щодо релігії); аранжеркам належить зрештою повне признание за будження до життя українського сільського жіноцтва, яке перестає бути інертною, заголюваною масою, а стає могутнім чинником нашого духового життя! Лишень, щоб неоглядно чи нерозсудливо не скривлено природних шляхів і напрямків, котрими розвій і співучасть жіноцтва в народньому житті мають поступати, коли це має бути добром для будучини нашого народу. Очевидець.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації «Нової Зорі», Львів, ул. Гродзіцких 2, I. пов. і в книгарнях.

ОСИП НАЗАРУК

54)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Перед головним вітварем є в церкві св. Петра т. зв. Конфесія.

Такі конфесії властиві найбільшим і найстаршим римським церквам.

Се велике заглиблення в півколо, глибини трох до чотирох метрів, оточене огорожею з гладко полірованого мармору. Відлі провадять подвійні сходи, з двох сторін. Внутрі є вітвар припертий до того самого муру, на котрім спочиває й головний вітвар. В таких конфесіях спочивають тлінні останки святих.

На припоручення папи Павла V з роду Борґезе конфесію в церкві св. Петра збудували два майстри: Мадерна і Феррабоско. Обем її 24 м. Вся вона, від огорожі почавши, на стінах і долівці скінчивши, виконана з найдорожчого каміння і марморів. На горі, на її огорожі день і ніч світить без перестанку 89 ламп з грубо позолоченого бронзу. Металеві, також золочені двері провадять до ніші в мурі, де зберігаються тлінні останки св. апостола Петра. Перед його домовиною стоїть металева урна. В неї кладуть палії архієписко-

пів і патріархів. По обидвох сторонах дверей стоять металеві позолочені подоби обидвох Князів Апостолів, а між обома рядами сходів подоба папи Пія VI з білого мармору. Папа молиться клячучи перед гробом апостола Петра: він так власне часто молився за життя. Ту подобу папи Пія VI різьбив Канова.

Так і чується, що тут під кожним оглядом найглибше місце святині. Вказують на се вічно юсвітлені горючі лампи, вказує постать папи на молитві, вказують постійно довкруги клячучі люди, сперті на мармурну балюстраду, затоплені в молитві. Вони походять зі всіх станів і приходять сюди буквально зі всіх країв світа. На їх обличчях видно щастя від щирої молитви, щастя, яке дає тільки релігія.

Прикляк і я над гробом св. апостола Петра і щиро дякував Богу за його велику ласку, котрою він допоміг мені видобутися з багна невірства.

Яка се безмірна благодать, не відчувається може нігде так сильно, як тут, при гробі св. Петра, в церкві його імені.

І ще молився я за мій нещасний нарід, що з нього я вийшов, і за Церкву його. А вставши з молитви над гробом св. апостола Петра, мав я вражіння, що розумію головну річ в історії свого народу. Та його історія подібна до історії будови сеї церкви та до змагання в ній за засаду будови, від

початку до кінця, з одною ріжницею: що в нашій історії було якраз навпаки.

А саме тут наперед поставлено в основу будови грецький хрест, а в нас латинський: ставила його в основу будови нашої держави й нації «наймудріша з руських жінок», Велика Княгиня Ольга, жінка Ігоря, мати Святослава. Вона ж спровадила єпископа з Німеччини, а Німеччина була тоді католицька і латинський хрест був символом її. А потому внук Ольги Володимир званий Великим змінив основу кристалізації й будови нашої держави й нації з латинської на грецьку. А по ній син його Святополк, що в убиствах ішов слідом батька свого, а в церковних справах слідом бабки своєї, знов змінив основу будови нашої держави й нації на латинську; він привіз з собою жінку латинського обряду й латинського єпископа. А потому брат його Ярослав знов змінив основу великої будови на грецьку.

І тоді в літопись нашу монах вписав слова, яких досі не розуміють у нас: «Святополк Окаянний». В тих часах слово «окаянний» мало значіння «нещасливий».

А потому в смуту й замішання попала Руська Земля. І вивели її з того аж Роман Великий і син його Данило, «розумом перший по Соломоні». Йі оба вони знов пробували змінити основу будови нашої держави й нації — з грецької на латинську. (Далі буде).

3 ЧИТАЛЕНЬ „СКАЛИ“

Від кінця квітня, цебто від перших загальних зборів у Станиславові, відбувся цілий ряд перших загальних зборів наших читалень у краю. Досі одержала централія «Скали» протоколи слідуєчих читалень:

1) Монастирчани. Нових членів вписалося 28.

2) Старі Богородчани на Загірчю. Присутних понад 300 людей. Рішено збудувати домівку для парохіяльної читальні. Основано аматорський кружок. Промовляв Всч. о. Р. Бачинський на тему, яку саме ціль має новооснована читальня. Говорив, яке добро моральне й матеріальне для Церкви й нації може принести цей новий осередок освіти. (Шкода, що в протоколі не післано нам змісту цієї промови). На фотографії бачимо місцевого куратора і членів читальні.

3) Жуків. Нових членів вписалося 50.

4) Товмачик. За згодою місцевої «Просвіти» читальня «Скала» буде поміщена в домівці «Просвіти», тому що по більшій частині члени одного товариства є рівночасно членами другого товариства. Загальні збори рішили заснувати хор молодих дівчат і хлопців. Він мавби брати участь так у набоженствах церковних як і світських академіях, концертах і т. д. Дальше рішення: зорганізувати аматорський гурток з молодого покоління та в той спосіб зачати виховання молоді на полі релігійно-національній. Нових членів вступило 72.

5) Гринівці. Вписалося по загальних зборах 45 членів.

6) Космирин. Куратор виголосив промову на тему великої ідеї: «Да вси єдино будуть». Нових членів — 82.

7) Лисівці. Присутних на загальних зборах 101. Куратор у своїй гарній бесіді доказував, що молоде товариство «Скала» досягнуло за короткий час істнування великі успіхи на полі релігійнім, моральнім і освітнім, головню серед молоді завдяки пропаганді й читанню відповідної лектури. Нове товариство «Скала» відкрило й здемаскувало всіх ворогів Церкви, передовсім ворогів тайних. Воно звело тяжку боротьбу з демагогами, а коли побідило, то завдячує ту побіду не так власній ревності, праці й витривалості, як радше силі та помочі Божій. На кінці куратор закликав до праці місцевого жіноцтва, остерігав усіх перед читанням злої преси і злої книжки, просив, щоб у сумнівних випадках зверталися з книжкою чи газетою до нього о раду і взивав усіх до боротьби за Церкву і націю.

Один з присутних пише нам:

«Рівнож треба згадати, що наші установи, які в нашій селі знаходяться — багато змінили своє життя на добру дорогу».

Діяльних членів має тепер товариство 82, книжок є в бібліотеці понад 200.

8) Скопівка.

9) Яргорів.

10) Ілинці. Нових членів 31.

11) Пробіжна.

12) Залісся ст. Нових членів 52.

13) Золотий Потік. Нових членів 22.

14) Якубівка.

15) Ласківці. Нових членів 107.

16) Колодзівка.

17) Стрільче. Загальні Збори відкрив місцевий куратор. Він говорив: «Єдиний ратунок — перевиховання себе. А колиб нам старшим було на те запізно, то нашим обов'язком є, взяти на себе перевиховання нашої молоді. Причиною всего лиха — вибуялий егоїзм, упадок моральний, потоптання всего, що внесле і святе. Назва «Скала» не припадкова. Вона пляново створена. Члени її мають у собі виробити твердий

моральний гарт. Нема тут місця на партійну боротьбу».

18) Рибно.

19) Устенад Прutom.

20) Туриліче. Нових членів 23.

21) Ценява. Нових членів 93.

22) Озеряни. (Товмач). Нових членів 25.

23) Коліндяни. Нових членів 41 осіб.

24) Заболотів. Нових членів 74.

25) Біла. (Чортків). Нових членів 73 осіб.

26) Новоставці. (Бучач). Нових членів 51.

27) Виноград. Загальні Збори відкрив місцевий куратор промовою: «Передовсім — казав він — одного треба: Привернути Христового духа в життя одиниць, родини й цілого народу. Життя людини таке невпевне як човен серед моря або та билина в чистім полі. Без проводу Христового кожда одиниця мусить стати тягарем для цілої суспільності і для себе самої. Душа потребує релігійного корму. Вона стремить до Бога, вічності, щасливості. На тім шляху потребує благодати Божої. А це можуть їй дати лишень св. Тайни. — Конечна нині праця й поза церквою. «Скала» має хоронити від злого, від фальшивих пророків. Вона — місце нового виховання. Вона бере на себе дуже важкий обов'язок: прогнати темноту з душі нашого народу. День загальних зборів повинен остати незабутнім днем для всіх присутних.»

29) Тумир. Нових членів 48.

30) Цвітова. Нових членів 79.

31) Копичинці. Приміщення «Скали» буде в домівці «Просвіти». Куратор доказував, що красшу долю можемо досягнути лише через Католицьку Акцію. «Скала» має нам виховати світських

Який фах вибрати

Актуальні справи молоді.

Шевство. Реферував І. Беряк. Шевський фах складається властиво з двох фахів: 1) сподярів, 2) прикривачів. Добрі шевці повинні знати оба фахи. Се конечно для тих, що хочуть вести власне підприємство. Щоб знати оба фахи треба вчитися бодай 5 літ (3 роки властивого шевства, 2 прикривачства). Шевський фах нині досить понижений, хоч він в нічім не уступає перед іншими фахами. Шевства вчується звичайно найбідніші хлопці. Добре булоб, щоб до шевського фаху вступали також заможніші. Маючи гроші вони моглиб розбудувати відповідно свій варстат. Кождий, що думає про шевство, повинен відразу думати про робітню і крамницю. Заробітки залежать від здібностей. Найкрасше плачений прикривач. Він заробляє тижнево пересічно 30—40 зл. Сподяр заробляє 25—30 зл. Вийшов новий закон, що право тримати учеників мають тільки ті, що здали т. зв. майстерський іспит. До утворення власного підприємства потрібна трирічна практика по скінченні науки. Безробіття в шевстві нема. Воно дуже витривале на кризу.

Кушнірство. Реферував Глушевський. Кушнірство се звання поплатне. Воно обслуговує клієнтелю висшої верстви. Кваліфікований челядник заробляє 20—50 зл. тижнево. Від вересня до квітня подвійно. Ученики дістають звичайно 15—20 зл. місячно. Безробітні тільки партачі. Наука триває 4 роки. До утворення власного підприємства треба ще 3-річної практики. Закладового капіталу треба 3.500—5.000 зл. З кушнірством в'яжуться годівля шляхотних звірят. В нас є дуже догідні умовини до такої годівлі. Се дуже поплатна річ.

Фризієрство. Реф. Кутковський. Фризієрство вимагає чистоти, орієнтації, певности. Ділиться на 2 відділи: жіночий й мужеський. Можливости заробітку: Майстер може заробити навіть 300 зл. місячно. Челядник заробляє пересічно 80 зл. і до того т. зв. „боки“. Ученики не заробляють нічого. Безробіття між фризієрами є, та безробітних фахівців мало. Українських фризієрських підприємств у Галичині всего коло 20, з того 5 у Львові. В самім Львові моглоб ще поміститися 100 українських фризієрів. Науку можна набути в кождого підприємця. Вона триває 3 роки.

Кравецтво. Реф. Дуфанець. Наука триває 3 і пів р. Підчас науки доповняюча школа. В сезоні челядник може заробити 40—50 зл. тижнево. Кравецтво рекрутується головню з селянства. У висліді маємо у Львові 70—80 проц. челядників-Українців, а мало самостійних підприємців. До мужеського кравецтва не оплачується вступати. Більші вигляди мають дамські кравці.

апостолів, перенятих духом Христовим. Вписалося 107 нових членів.

32) Горожанка. Нових членів 116 осіб.

Незабаром подамо до відома читаючого загалу новозасновані читальні нашого Товариства. Булоб добре, колиб усі наші читальні післали нам звіт з дотеперішньої діяльності. Хочемо знати й поінформувати всіх, кілько маємо членів, кілько книжок має кожда читальня, в чім проявляється активність її членів, в якими перешкодами бореться, словом все, що відноситься до життя й праці нашого молодого Товариства.

Звіти просимо посилати на адресу Головного Виділу Товариства «Скала» в Станиславові, ул. Перацького, число 1.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

3 нових і старих книжок

Ессад Бей: **Змова проти світу** Г. П. У. Авторизований переклад із німецької мови. Львів 1936. Накладом видавничої кооперативи «Хортиця». Стор. 180, форм. 12,8 × 17,5 см. Ціна 1.90 зол.

Се перша частина більшої праці Асербейджанця Ессад Бей, історії страшного Че-Ка, перетвореного опісля в ще гірше ГПУ. Автор дуже цікаво описує на основі численних джерел народина Че-Ка, першого начальника чеки Мойсея Уріцького, перші кроки Че-Ка, її організацію, вбивство графа Мірбаха, вигляд в'язниць Че-Ка й життя в'язнів у них, боротьбу Бориса Савінкова з Чекою та його сумний кінець, боротьбу Чеки з анархізмом. Далше пише про різні дивогляди Чеки, про її життя на провінції. Страшним духом пекла віє з опису катів Чеки та їх жахливих діл. Автор описує також релігійну історію Чеки та її перетворення в ще гіршу організацію, бо більше хитре і підступне ГПУ. Опис ГПУ як організації не лише російської але просто як змови більшовизму проти цілого світу. Г. П. У. має м. і. «релігійний відділ»: «Звідси Г. П. У. стежить за релігійним життям цілої Росії. Урядовці того відділу мусять бути разом і священиками і шпигами в одній особі. Вони займаються виключно релігійними проблемами, студіюють твори Святих Отців, відкривають у своїх наукових доповідях, чисто теологічною зброєю, доктрини поодиноких сект, що вбиваються в силу. Майстерне діло цього відділу ГПУ — се оснування нової релігії, якій цей відділ усіми силами допомагає пустити парості. На що здалася ГПУ нова релігія? Відповісти на це неважко: щоб ослабити старі релігії. Так воно й сталося з живою Церквою, так воно робиться ще й тепер з безліччю релігійних течій в Росії. Урядовці церковного відділу це, розуміється, вишколені теологи всіх віроісповідань і напрямків. Поміж тайними агентами цього відділу бувають і високі церковні достойники, а то й православні владики. А що в ГПУ з гріними скупю, то почасти агентів цього відділу іменують в нагороду за їх заслуги — ще й церковними достойниками. Був навіть такий випадок, про який всі знають, що вірменський патріарх помилково зробив якогось агента ГПУ єпископом» — пише Ессад-Бей (ст. 155—156).

Книжка Ессад-Бей повинна бути в усіх бібліотеках протибольшевицьких організацій. З неї можна робити цікаві відчити, при чім матеріал з книжки дасться легко спопуляризувати. Книжка написана для інтелігентів, та зрозуміють її теж свідоміші селяни й робітники.

В нашій книжковій продукції на тисячі большевицьких книжок маємо ледви кілька протибольшевицьких. Твір Ессад-Бей се одна з найкращих досягів у тій ділянці. Тому треба його особливо поширити.

Андрій Чайковський: **За живою**. Повість з галицького селянського життя. «Українська Бібліотека» ч. 5 (17). Львів травень 1934. Стор. 128, формат 12 × 17 см. Обгортка рис. С. Гордиńskiego. Ціна 0.95 зол.

«Автор нашого побутового оповідання «За живою» — Андрій Чайковський є одним з найпопулярніших українських письменників.» — «Свідомо й доцільно знехтував Чайковський суто-мистецькі цінності письменницької праці в користь виховно-освітніх завдань.» — «Виховно-моралізуючий характер має теж оповідання з побуту нашого селянства, дрібноштанства й урядництва Самбірщини п. з. «За живою». — Таке читаємо в передмові до згаданого оповідання. Все те правда. Не сказано тільки одного: що та

недостача мистецьких цінностей у творах Чайковського, се не щось свідомознехтуване, а просто природне для вдачі Чайковського. Цілий ряд статей К. П. в «Новій Зорі» про творчість А. Чайковського, що вказали різні сторони тої вдачі, можнаб іще доповнити рецензією Івана Франка на оповідання Чайк. «Не піддавайся біді». В тій рецензії Франко справедливо обурюється на трактування справи супружжя як простого інтересу. Сей «протестантизм» виступав скрізь у творах Чайковського і можнаб сказати — се йому просто вроджене. І така як у протестантів «суха» віра, така й мораль у них обовязково «примірна». Є чорні й білі люди, злі і добрі. Злі підуть до пекла, добрі до неба. Середних, кандидатів до чистилища — нема. Так і в Чайковського

добрі обовязково будуть надгороджені, а злі покарані (переважно криміналом) і то ще в сьому житті. Злим просто шкода навертатися: це їм і так не допоможе... Зразковим приміром такого письменника-«мораліста» є в Німців відомий Франц Гофман, у нас Андрій Чайковський у своїх неісторичних творах.

Осуджуючи зовсім їх мистецьку вартість не можемо проте їх в цілості вважати за шкідливі, бо для простих людин стично-тривіальних натур вони одинокі популярна духовна страва: в них всетаки є якась конкретна мораль і до того подана в сензаційно-присутній формі. До таких книжок треба зачислити й «За живою». Є тут і кримінальна сензація, але є і моральний «щасливий кінець»: зло йде вкінці до криміналу, а добро жениться. Середина бракує, але саме тому середина любить читати такі книжки.

А р а м і с.

Гумористичні „інформатори“

Інформування чужинців про наш культурний рух в дуже непевних руках. Переважно робить се расово близький М. Р. з «Діла» згл. інші «Назустрічання». Як та їх «інформація» виглядає, про те ще напишу. Ще гірший від них п. А. К. В офіційній «Газета Польська» ч. 105 з 1935 р. в підвалі п. з. «Українське стосунки культуральне — Проза» інформує польських читачів про ті «стосунки» так, що просто жах бере. Для приміру: «Василь Стефаник, творець школи експресіоністів українських, Вінниченко (!) найгорячіший серед Українців боевик молодопольських гасел». Федір Дудко се по польськи «Федор Дудек». До прихильників війни А. К. зачисляє Максима Брилиньського й Степана Шухевича, хоч оба вони саме відомі з негативного становища до війни. До сейж групи «прихильників» війни А. К. зачисляє теж «репрезентанта типу гумористичної (!) повісти — Гортіс Горського». Як нам відомо, Горіс (а не Гортіс) Горський — автор епопінів з повстанського життя та «подвигів» чеки. Отже опис трагічних переживань повстанців та жахливих мук і знущань у катівнях чеки — се для п. А. К. (з Варшави) — «гумористична» повість. От вам садистичний інформатор! Такому на обід хіба «пиріжки з чоловічого мяса» подають. Тай того йому буде замало...

Пан А. К. панови А. Крижанівському присвячує в своїй інформації аж 8 рядків, хоч прим. Кобилянська, Стефаник, Винниченко й і. вдостойлися тільки по 1 рядкові. Розуміємо... Далше інформує український варшавіст А. К. польських варшавістів про те, що наші найславніші сучасні письменники се «Назустрічання» й інші добрі знайомі п. А. К. з «Ми». Самособою, що не забуває і про Міхала Рудніцького та присвячує йому аж 9 рядків похвали: рука руку мие...

Маємо в тій «інформації» ще й іншу

екзотику та легенду. Отже довідуємося прим., що Степан Левинський жив цілий рік з японськими студентами, щоб написати книжку «З японського дому». Дивіть! А ми гадали, що він жив там з зовсім інших причин і тільки саме перебування в тім домі дало йому опоруку й матеріал до новель з японського життя. Так воно нераз люди беруть вислід за причину і навпаки.

Доброго «інформатора» має також енциклопедія Тшаски — Еверта-Міхальського. В першій виданні тої енциклопедії в статті про українську літературу (около 140 рядків друку) знайшов я щось 67 річевих помилок, перекручень назвищ, дат і т. п. Нагадується оте славне жидівське «Любимі, плюг ім нішт, тіб ім ну а зец»...

Нові видання

Роман Лукань ЧСВВ: **Дрогобицькі Українці в краківському університеті в XV. і XVI. віках**. Самбір 1936. 25 × 17,5, ст. 2 + (2). Відбитка з «Літопису Войківщини». VII. 10 — 11.

Ця праця походить з першої редакції й написана 1931 р. в Добромилі. Наступного року автор приладив другу побільшену й доповнену редакцію тої статті й напечатав її в «Літописі Войківщини». II. Самбір 1933. 74 — 76, на що пізніше звернули увагу свої й чужі (див. «Хліборобський Шлях». II. 1933. ч. 13 — 14 і «Kwartalnik Historyczny». XLVII/II. 1933. 287). В статті першої редакції, що появилася в окремій відбитці, маємо цікаві відомості про нашого земляка Юрія Котермака, що жив у XV. ст. і походив з Дрогобича. Він учив у краківському університеті, опісля в Італії в місті Болонії, де був навіть ректором у тамошнім університеті. Він прославився особливо тим, що 1483 р. видав у Римі астрономічно-астрологічний твір «Iudicium prenoticon»..., присвячений Римському Папі Сикстові IV. Того твору зберігся досьогодні тільки один примірник. Юрій Котермак був професором і віцеканцлером також в Істрополітанській Академії (першій університеті в Угорщині). Між 1485 — 88 р. повернувся до Кракова, де викладав на лікарським відділі в тамошнім університеті аж до своєї смерті в 1494 р. Це був перший автор печатаної книжки зпоміж Українців, на що історики нашої літератури нажалі не звернули уваги. Цікаве також і те, що наш земляк присвятив згад. свій твір Римському Папі. Це великий причинок до історії наших звязків із Римом і Апостольським Престолом. При кінці статті довідуємося про інших Українців з Дрогобича, що вчилися в Кракові в 15 і 16 столітті.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу“, які завдання читалень „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзівських 2. I. поверх.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Наша остаточна ціль. По перше розваж, моя душе, чому ти прийшла в се буття. Яку ти маєш ціль в сім смертнім життю? Пощо Бог сотворив тебе? З яким післанництвом Він післав тебе сюди? Се повинно було бути предметом твого розважування від першої хвили, коли ти дійшов до вживання розуму. Та чи ти коли думав поважно про те? Тут не можеш боронитися ніяким незнанням. Бо одною з перших справ, про котрі тебе вчили, було, що ти сотворений для Бога і що ціль, для котрої ти прийшов на сей світ, се Його пізнавати, Його любити і Йому служити, щоб колись у щасливій вічності бути Його співучасником. О, яка благородна, яка почесна, яка свята се остаточна ціль, для котрої ти сотворений! О, який добрий Бог, що сотворив тебе для Себе і для неба! що для тебе перед віками призначив се щастя!

По друге розваж, що в сім смертнім життю ти властиво тільки одно маєш робити: се ніщо інше, як щоб ціль, для котрої ти сотворений, старався ти досягнути тим, що ти щиро й цілковито присвятишся любови і службі своему Творцю. Се одно, що тобі потрібне (Лук. 10,42). Коли ти з святою совістістю присвячуєшся сему великому заняттю, тоді все добре. Колиж ти се занедбуєш, тоді все буде страчене, хочби ти був не знати який щасливий в кожній іншій справі! Ах, який хосен чоловікові з того, коли він весь світ здобув, та свою душу стратив, і разом зі своєю душею стратив і Бога та щасливу вічність? Тому сій справі підпорядкуй всі інші! Погорджуй як марним і непожиточним всім, що не може причинитися до сего. Всего, що противиться сему, уникай, відкидай і брідься як шкідливим і погубним. О, яке се правдиве: Суета сует і все суета, — крім любови Бога і служби Йому одному.

По третє, розваж велику самоту й ничтожність людей світа сего, що живуть у постійнім занедбуванні й забуттю сего свого самотного заняття, що гонять тільки за марними дрібничками, що як діти томляться біганням за метеликами, що стараються ловити миляні баньки й пусті тини. Се марні почесні, фальшиві богатства і зрадливі роскоші, що тільки хвилинку тривають — і зате люди траплять Бога й вічність! І чи ти, моя душе, сама не була досі в сім страшнім положенні? О, здрігнися при думці, що ти був такий понад усяке поняття нерозумний і такий понад усяку міру нещасливий. Зогидь собі блуди свого дотеперішного життя й постанови собі бодай тепер — думати вже тільки про свою правдиву й самотну ціль та цілим своїм серцем привязатися до Бога.

Отже тому що Бог твій початок і твій кінець, тому що ти сотворений Ним і для Него й тому що всі твої сили, зміси і здібності призначені до того, щоб завести тебе до Бога, — постанови собі відтепер уживати їх для Його служби і прославлення. Тільки так знайдеш правдиву потіху тепер і небо колись.

Епп. Р. Челлонер

Апостольський Вікарій Лондону

Католицька церква має тепер 214 митрополитів, 38 архієпископів, 912 єпископів, 685 титулярних єпископів, 274 апостольських префектур.

Ввіз св. Письма до ССРСР. Ріжні заграничні християнські організації старалися про дозвіл ввозити до ССРСР св. Письмо в ріжних мовах. Сов. влада дозволила ввозити св. Письмо й релігійні книжки тільки в мовах неживаних на терені ССРСР. Практично неможливий ввіз навіть і таких книжок. За кождо книжку треба платити дуже високе мито в заграничній валюті. Безоглядно заборонений ввіз образів і деволюцій. Так виглядає „свобода“ віроісповідання в ССРСР в практиці.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ЛВІВСЬКИМ ВІЦЕВОЄВОДОЮ іменованій п. Т. Хмелевський, дотеперішній повітовий староста в Дрогобичі. — («Всехуд»).

СТАНІСЛАВІВСЬКИМ ВОЄВОДОЮ має стати ген. Паславський, дотеперішній білостоцький воєвода. Таку вістку принесла агенція «Іскра».

З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ видалено 100 Поляків. Вони прибули до Тарнова.

ЛИТОВСЬКИЙ НОВОВИБРАНИЙ ПАРЛЯМЕНТ збереться 1 вересня 1936. Се буде перше засідання литовського парламенту від 10 років.

В АВСТРІЇ в м. Турніц відбувався процес проти націонал-соціалістів. Прокуратор поставив внесок, щоб відложити розправу з огляду на німецько-австрійське порозуміння. Суд прийняв той внесок і відложив розправу.

ГІТЛЕР видав наказ, щоб гарізоні в Надренії зрівняли щодо чисельної сили з гарізонами по французьким боці. Гарізон в Саарбрікені, де було 800 людей залоги, має бути збільшений до 15.000 вояків. — Таку вістку приніс англійський «Дейлі Гералд».

ШЕФ ГЕН. ШТАБУ БЕЛЬГІЇ Ван ден Берген заявив, що з огляду на можливість несподіваний ворожий напад необхідно держати достаточну численну армію. Тому бельгійське правительство продовжило час військової служби в піхоті, кінноті, артилерії та змоторизованих частинах.

ЛЬОКАРНЕНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ, що мала відбутися в днях від 22 до 25 с. м., відбудеться пізніше з огляду на нове положення в Європі по німецько-австрійським порозумінню.

В ПАРИЖІ викрили обіжники III Інтернаціоналу з вказівками для французьких комуністів. III Інтернаціонал поручає, щоб комуністи підтримували лібералів-демократів, бо робота демократів промощує шлях для комунізму.

ФРАНЦІЯ зобов'язалася була помагати британській флоті на Середземнім Морю, коли її заатакували Італійці. Тепер французьке правительство повідомило англійське правительство, що уневажнює ті свої зобов'язання, бо вони вже неактуальні.

С. ГОР, перший лорд адміраліції Англії, виголосив промову про потребу зброєння. Він заявив м. ін., що колись Англія як острів була найбільш безпечна в Європі. Тепер з огляду на розвиток летунства, Англія найбільше загрожена. Тому вона мусить зброїтися.

«ІТАЛІЙСЬКА МАЛЬТА». Італійці рішили укріпити острів Пантелерію. Сей острів лежить в найвузнішій місці головного середземноморського шляху. Італійці мотимуть замкнути той шлях на випадок війни. Англійський острів Мальта стратить своє значіння.

В ВАЛЕНЦІЇ (Еспанія) дійшло до великих заворушень. Фашисти опанували радіостанцію. Поліції з трудом удалося відібрати її. Потім відбулася велика маніфестація комуністів. Здемольовано багато домів правих діячів.

ЕСПАНСЬКІ ГВАРДИСТИ, що замордували провідника монархістів Сотеля, хотіли виконати замах на провідника правої Народньої Акції Гіль Роблеса. Та його не було в Мадриті.

НАЙБІЛЬШИЙ КАТОЛ. ЩОДЕННИК в Мадриті замкнула влада за те, що він видав надзвичайний додаток з приводу вбивства Сотеля.

АРАБИ напали на самоходи пасажирські й військові на шляху з Гаїфи до Тель-Авіву в Палестині. Між Арабами й англійськими вояками вивязалася завзята боротьба. Богато осіб ранилих і вбитих.

ДО ПАЛЕСТИНИ вислано з Англії ще три курні піхоти. Повстання Арабів ще не зліквідоване.

ЗАВОРУШЕННЯ В ПАЛЕСТИНІ організував Комінтерн. Англійська поліція викрила в Тель-Авіві квартиру комуністичної партії, що була в постійнім контакті з Москвою й діставала звідти доручення щодо організації заворушень.

АБІСИНЦІ підготовляються до боротьби з Італійцями. Абісинське правительство в Горо реорганізує останки армії негуса і скликає добровольців. На лінії Аддіс-Абеба—Джібутті Абісинці знов виконали кілька нападів на італійські військові відділи.

КОМУНІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР викрито в бразилійським війську. Ув'язнено багато офіцерів.

В ШАНГАЮ вбито японського купця Кайяу. Генеральний консуль Японії вислав остро поту до бурмістра Шангаю і заявив, що коли Китай не може забезпечити безпеки японським горожанам в Китаю, то Японія сама забезпечить їм безпеку. Незадовго потім відділ японського війська відбув вправи на вулицях Шангаю.

НОВИНКИ

На збіжжівім ринку появилася вже нове жито. Його продають по ціні 12.75—13 зл. за 100 кг.

Нові ціни хліба у Львові. Від 15 с. м. обов'язують такі ціни хліба й булок у деталічній продажі: 1 кг. хліба житнього разового темного 20 гр., 1 кг. хліба чисто житнього з муки урядового типу 26 гр., 1 кг. хліба житно-пшеничного т. зв. люксового 32 гр., 1 кг. хліба куликівського 37 гр., булка 50 грам. 3 і пів гр.

В Гаях коло Львова пожежа знищила 7 господарств. Шкоди в понад 10.000 зл.

Вже зачалися жнива на Опіллі. Покищо жнуть жито. Також інші роди збіжжя нпр. пшениця, ячмінь майже дозрілі. Збір місяцями заповідається гарно. Приморозок у червні ушкодив декуди жито як також огородину. Недавно перейшла над Зборівщиною буря з градом і наробила шкоди головно в північній частині повіту.

Стан плантацій цукрового буряка у Східній Галичині дуже гарний. Останні гарячі дні та перехідні дощі вплинули дуже добре на ріст буряків.

Право прилюдности дістали гімназії Рідної Школи в Дрогобичі, Золочеві, Коломиї, Львові, Тернополі й Яворові.

Над Перемишлем перейшла велика буря. Град вибив багато шиб та заподіяв величезні шкоди на полях і в садах.

В Конюхові коло Стрия помер селянин Барабан, ранений тяжко в голову підчас нападу комуністів на парохію у Верчанах.

Повітовим старостою у Дрогобичі іменованій Еміль Верштайн, дотеперішній начальник відділу безпеки у львівським возвідським уряді.

В Устю Зеленім, буцацького повіту, два хлопці бавилися знайденою гранатою. Вона експлодувала і вбила обох хлопців.

В Чорткові до будинку Окружного Союзу Українських Кооператив вломилася злодії. Вони розбили вогнетриву касу і забрали з неї 1500 зл. готівкою на шкоду союзу та 200 зл. в готівці і дві облігації на 200 зл. на шкоду кредитової кооперативи «Побіда» в Білій.

Нову римско-католицьку каплицю посвячено у Шманьківчиках пов. Чортків.

На фільварку в Глубічку Великім (Поділля) застрайкували робітники. Вони домагаються підвищити платень з 1 зл. на 1.50.

У Белзчині селяни-зарібники з Лемківщини жнуть збіжжя за 26-ий сніп.

В Луцьку повстав український спортивний клуб «Стир».

Гумор. — Моя жінка виступить завтра на сцені. Має дуже трудну роль. — Як? Таж вона не має говорити ні слова. — В тім то й річ. Чияж се для неї легка роль?

Кардинал др Кашпар під час поїздки по Чехословаччині завітав також до Ужгороду. Він відвідав усі церкви в Ужгороді, монастир ОО. Василіян, церковну учительську семінарію для хлопців і дівчат, семінарію для псалтирів і т. п. Греко-католицький єпископ Стойка гостив достойного гостя обідом. З Ужгороду вїхав кардинал до Пряшева.

Стшельци нападають. Під час фестивалю «Каменярів» у Буцнівці, коло Тернополя 12. VII. на площу вдерлися місцеві стшельци, повалили входову браму та почали дерти й топтати ногами українські прапори. Коли місцевий господар Осип Кіямончук сказав: «Таке може діятися тільки в нашій селі», тоді один зі стшельців ранив його ножом.

10 осіб утонуло на Волині в останніх днях.

Книжку про Українців у Чехословаччині підготував видавництво пражсько-го тижневика «Український Тиждень».

Директором української гімназії в Ржевниці коло Праги іменовано доц. Гр. Омельченка, відомого кубанського діяча.

Висока школа політичних наук повстане з початком нового шк. року при Українським Технічно-Господарським Інституті в Подєбрадах.

Нафтові жерела відкрито коло Ромна, лубенського району, в Україні.

Виставу мистців з усієї Польщі відкрили у Львові в палаті мистецтва на площі Східних Торгів.

В Станиславові арештували під закидом комуністичної діяльності молодого лікаря Едварда Фріда.

Страйк замітачів вулиць вибухнув у Ряшеві. Вулиць ніхто тепер не замітає. Тому всюди повно сміття.

Бойкот мяса задумують ухвалити Жиди у зв'язку з проєктованим розпорядком про ритуальний заріз.

Міністерство справедливости рішило, що всякі інтервенції адвокатів у справі помилування осіб, котрі мають уже правосильні судові присуди або рішення дисциплінарних органів, недопустимі. Сю заборону інтервенції викликала афера Ванди Парилевичевої.

До оборони Добошинського, провідника нападу на Мисльєніце, зголосилося дотепер 77 адвокатів.

У Варшаві скінчився сенсаційний процес проти відомого варшавського адвоката Гофмюкля-Островського, обвинуваченого за обиду польського правительства. Свого часу підсудний виступав як оборонець у процесі сенатора Серошевського проти ред. Пясецького з «Просто з мосту» і тоді сказав м. ін., що був трустою, хто видумав Березу. Гофмюкля засуджено на три місяці арешту і позбавлення прав адвокатської практики на 10 літ.

Ярмарок без Жидів відбувся у Старогарді на Помор'ю. Всі будки на ринку викупили нежидівські купці. Жидівські купці, що прибули на ярмарок, не дістали місць і мусіли покинути Старогард.

До залізничної катастрофи дійшло на станції Скаржиско-Каменна. Льокомотива і 10 вагонів вискочили з шин. Один кондуктор ранений.

Міжнародний конгрес комуністів відбувся у Відні. В нім взяло участь коло 600 делегатів з різних держав. Під час конгресу відбулося показове чищення димарів нової конструкції.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про це й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

125-ліття походу Наполеона Бонапарта через Литву припадає в 1937 р. З того приводу в Ковні появиться монографія присвячена армії Наполеона. На домі, де мешкав Наполеон, мають вмурувати пропам'ятну таблицю.

Письменник — злодієм. Чеська поліція арештувала у Празі письменника Франца Шваба, автора кількох творів містичного змісту, за крадіжки у приватних помешканнях і бюрох.

Європейська аграрна конференція відбудеться у Відні від 9 до 13 вересня с. р. Почесним президентом конференції має бути провідник австрійських рільників Й. Райтер, а дійсним президентом Куденгове-Калерджі. Під час конференції буде відкрита виставка: «Європейські рільники».

Косове Поле, славно з нещасливої битви Сербів з Турками 1389 р., получили тепер залізничною лінією з Білгородом.

У Вердені відбулося величаве торжество з приводу 20-ліття битви під Верденом. В нім взяло участь понад 20.000 б. комбатантів. По закінченні вогня на гробі невідомого воїна б. комбатанти зложили присягу, що будуть боронити мира.

Італійські жовніри, учасники абісінської кампанії, одержали пропам'ятну медалю. На одній стороні медалі виріта фашистська відзнака у формі вязанки лікторських прутів. На дальшій пляні знаходиться типовий гірський абісінський краєвид з надписом: «Вогато ворогів, вогато слави». На другій стороні медалі портрет короля Емануеля з надписом: Віктор Емануель III, король Італії, цар Етіопії.

Університет для чужинців відкрито в італійським місті Перугія.

На Атлантийським океані в віддалі одної милі від англійського корабля «Кін-Мері» знайшли плаваючу міну. Англійська адміралія веде в тій справі слідство.

Катастрофа горячі в Злучених Державах Північної Америки стає з кожним днем грізніша. Дотепер погинуло від спеки коло 2000 осіб. Се число зростає нерісично о 50 осіб на годину.

Филя спеки навістила також Канаду. В провінції Онтеріо занотовано 450 випадків смерті від спеки.

Гумор. — Гість до лікаря: Коли панове лікарі мають найбільше пацієнтів? — Лікар: В осени, бо тоді всі вертаються з літніх ферій, „здорові" і т. п. установ.

Гумор. — Молодий поет: Я вложив вогню в мої вірші. — Приятель: Шкода, що ти не зробив навпаки.

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.26—5.29, дол. канадський 5.25—5.28.

Німецька марка 1.38 — 1.43, фр. франки 35.08, шв. франки 172.49 — 173.43, фунти стерлінги 26.48 — 26.64, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19.17 — 20.20, ліри 35—33.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 16. липня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакуння	2.15 зол.
1 кг. масла дес. експорт. з опакун.	2.20 "
1 л. молока	0.14 "
1 л. сметани	0.75 "
1 х. яєць	2.50 "

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і молоко удержана, на яйця знижова.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 16. VII. ц. р. платити своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури 1. кл.	1.00 зол.
Товщіє качки 1. кл.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О.ЛЕВИЦЬКА І С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні виробы найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант" терпент.

Пасту до взуття „Елегант" воскову

Пасту до підлоги „Французька маса"

Віск комбінований до підлоги

Васеліну до шкіри

Синьку до білля

помадку і коронову

Шварц до чобіт

Віск шевський

Смолу шевську

Трутку на мухи

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На літний
сезон

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Голуковського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за односторонній рядок (ширина 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (хромі дрібних) в застереженому місці доцислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впацченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" 30 сот.
В тексті і в новинках 50 "
На першій сторінці 60 "
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількарарозовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзівких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 вол., місячно 2 вол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с
К-нто П.ІІІ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Автономія Закарпаття і протести проти неї.

«Народні Листи» з 14 липня с. р. писали м. ін.: «Предсідник правительства Чехословаччини др М. Годжа твердо рішив здійснити автономію Закарпаття ще перед політичними феріями. В тій цілі завізвано до Праги губернатора Закарпаття. В останній хвилині декотрі члени правительства відрадили д-ру Годжі негайне введення в життя автономії й тому він рішив відложити це питання до осені». «Наш Путь» в ч. 145 пише в тій справі м. ін. так: «Віriamo, що декотрі члени правительства горячо поручали відложити автономію. Адже та політика продовжу-

ється вже 17 літ». Чеське правительство дістало з Закарпаття 170 протестів проти автономії. Ті протести вислали головню Чехи й деякі емігрантські організації. З того приводу закарпатський «Русский Народный Голос» запитує, кому не на руку автономія Закарпаття і хто її боїться. Автономія Закарпаття, лише той часом, не може нікому пошкодити й нікому загрожувати, бо вона буде дана території, а не одному народови. «Боїться автономії можуть тільки ті, що не по праві й без повноважень користуються тим, що їм не належить, і корупціонери».

Монархістична революція в Іспанії.

По замордуванні провідника еспанських монархістів Кальєо Сотеля в цілій Іспанії вибухла монархістична революція. Революційний рух вибухнув також в еспанським Марокку. Там перейшла на сторону монархістів частина еспанської армії та 20.000 вояків з чужинської легії. Над повстанцями в Марокку обняв провід ген. Франко. Після найновіших вістей повстанці мають цілковито пакувати над положенням в Марокку. З Гібральтару звідомляють, що частина повстанчих військ прибула з Марокка до м. Кадикс і звідти виїхала до Севілли, щоб разом з тамошні-

ми повстанцями розпочати похід на Мадрид. Еспанське правительство подалося до димісії. З трудом зложене нове правительство видало ряд розпорядків проти правих організацій. З Іспанії втікло до Гібральтару багато чужинців. Вони оповідають, що в багатьох місцевостях Іспанії перемагають повстанці. Правительство вислав проти повстанців відділи війська, однак багато вояків переходить на сторону повстанців. З Лондону звідомляють, що більшість членів еспанського правительства перейшла еспанську границю. На Мадрид машерує монархістична армія.

Сталін і Троцький погодилися.

«Дейли Мейл» приніс сенсаційну вістку, що Сталін погодився з Троцьким. Троцький мав признати Сталіна вождю нового руху, що змагає до світової революції. IV-ий Інтернаціонал, організація Троцького, має бути підчинена Сталінові. Центральна нової організації буде у Празі.

IV-ий Інтернаціонал мав дістати недавно 20 мільонів марок на революційну пропаганду у Франції, Іспанії й Бельгії. «Дейли Мейл» підчеркає, що порозуміння між Сталіном і Троцьким скріпить революційну агітацію на цілм світі та викличе нову філію терору і класової боротьби.

Комуністи підготовляють революцію в Африці.

Французький тижневик «Гренгоар» приніс сенсаційні відомости про комуністичну акцію у Франції і в північній Африці. Той часопис твердить, що 5 липня с. р. відбулися наради політичного секретаріату Комінтерну. Підчас тих нарад обговорено способи викликання збройних повстань в північній Африці. Димітров мав домагатися відірвання французьких колоній від Франції та створення з них незалежних держав. В тій цілі створено в Парижі окрему організацію. Вона ви-

школює комуністичних інструкторів і вислав їх до Африки; Сирії та Індокитаю. На ту акцію призначено великі суми грошей. В північній Африці комуністи заложили 10 тайних друкарень. В них друкують комуністичні брошури й летючки в мовах африканських племен. Комуністи закликають туземців до боротьби проти Європейців. «Гренгоар» домагається від французького правительства зірвати звязки з ком. партією, бо вона шкодить державі при допомозі заграничних чинників.

Три тижні арешту за «Слава Ісусу Христу».

«Наш Лемко» в ч. 14 пише про відносини в школах на Лемківщині. З чотирох українських сіл під Шавницею, з Білої Води, Чорної Води, Шляхтови та Явірків, забрано всіх українських учителів. На їх місце призначено «таким учителів, що не мають поняття про українську мову». Вони не хотіли вчити навіть з «Лемківського букваря». Тому завели в школах польську мову навчання, хоч нема ні одної польської дитини в тих школах. В Явірках учителька зажадала, щоб діти при відході зі школи пращалися з нею словами «до відзень пані». Щоб примусити дітей до такого здоровлення, «учителька побивала дітей, лишала за кару по науці». Одна

учениця 2-ої класи мимо побоїв дальше здоровила товаришок і учительку по християнськи словами: «Слава Ісусу Христу». Управитель школи візав Анну Бурчак, маму тої дівчини, щоб вона присилувала свою дитину говорити при виході зі школи «до відзень пані». Мама тої дівчини заявила, що як вона ходила до школи, то християнський привіт «Слава Ісусу Христу» вповні вистарчав. Крім того поденерована мати сказала до дітей, щоб і вони здоровили себе тільки християнським привітом. Та справа опинилася в городському суді в Коростенку. Там засуджено Анну Бурчак на три тижні арешту.

Навіть коні втікають з большевицького «раю».

До пограничного села Потутори на Кременеччині прибігло з большевицького боку 5 лоша, виснажених голодом. Їх зверхній вигляд відразу дав пізнати,

звідки гості. Погранична сторожа завернула втікачів назад. Мабуть і коням невесело проживається в большевицькому «раю».

Правдиву безжурну відпустку, чи спокійні вакації уладите собі щойно тоді, якщо обезпечите від крадежі з вломом своє домашнє урядження, одяги, постіль і білля в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.
ч. тел. 205—47.

Большевизм і Європа

«Становище Росії і Східної Європи в ряді європейських проблем».

Доповідь Д-ра В. Коростовця 20 квітня 1936 року в „1933 Club.“ (Chesterfield's Political and Economic Discussion Club), філія Консервативної Партії під головуванням В. J. E. Conant'a.

Докладчик стверджує велику розбіжність поглядів на розвій подій в Східних Республіках; він вірить, що з боротьби поглядів родиться істина, але всяке середнє компромісове рішення рішучо відкидає як непридатне.

В звязку з загостренням боротьби між большевизмом та національним світом потрібне викристалізування ясного погляду на положення слов'янського, большевицького Сходу і на сили, що діляють там.

Більшість розглядає ССРСР як одного роду цілість. Це хибний погляд, він приводить до невірних висновків. Східська Імперія покриває 1/6 частину земної кулі й містить на своїй території 48 національностей ріжних по расі, традиціям, звичаям, релігії і т. д.

Багато людей в Англії не цікавиться східним питанням. Вони думають, що островне положення, велика флота, воздушні сили й технічні здобутки можуть оберігти Англію від участі в європейській війні.

Промовець звертає увагу на те, що колиб він був Англійцем, то не мігби підтримувати політики «блискучої ізоляції», яку в Англії й тепер ще проповідує багато людей. Вони не розуміють залежності Англії від становища в цілм світі, бо інтереси Англії охоплюють багато явищ поза цим островом.

Радянська Спілка перебрала на себе засаду «Єдиної Неподільної Росії»; вона має бути на думку вождів комунізму — «національною по формі, комуністичною змістом»; ідея большевиків зібрати єдиний неподільний світ під шапкою III-го Інтернаціоналу.

Французька революція 1789 року була суто національна; її провідники бачили одну ціль — Францію. В ССРСР революція прийняла ідею III-го Інтернаціоналу. У французькій революції ентузіазм вождів випарував, як тільки революція завоювала цілу Францію. Большевизм — це тільки етап на шляху до інтернаціональної революції. Інакше проблеми революції в Російській Імперії не можна було б поставити, бо, колиб революція набрала характеру чисто російського, або велико-російського, то інші національності піднялиб зброю проти Моск-

ви, що сталаб загрозою для їх національних аспірацій в лоні ССРС.

З другого боку Радянська Спілка за 19 років герметичної ізоляції виховала цілком нову генерацію, котра ще більш комуністична і в більшій мірі поставлена на всевітню революцію, ніж стара гвардія большевиків. Ця нова генерація ще більш екстремістично-комуністична і нетерпима й хоче нести в світ класову боротьбу, колективізацію, атеїзм, що в її уяві придобав вже ознаки нової державної релігії. Вона надіється охопити совітським цілим світ.

Можна рідко оцінювати славу військових походів Наполеона, але французька революція мала безперечно і здорові закладки: Кодекс Наполеона привтавав Францію від ще більшій революції. Здорові елементи середньої (буржуазної) класи внаслідок французької революції стали підмогою Франції, бо вони принесли з собою здорові принципи приватної власності, націоналізму, міцної сім'ї. Помалу революційні, крайні ідеї загубили свою силу.

В ССРС молоді кадри 100-процентних комуністів штовхають державу в істотний напрямку. Червона Армія стає зброєю світової революції.

Положення на Російському континенті.

Процес формування царської Росії потребував 300 років. Провід при цьому формуванню мали Великороси. Визволившись від татарської кормиги, Росія прибрала характер типової азійської держави.

Росія прийняла в себе багато татарської крові, азіатів і т. д., тоді як Українці далеко менше змішувалися з завоювальниками, не приймали татарських звичаїв, тяготіли на Захід, а не на Схід. Північна Росія привертала до себе великі території або силою зброї, або дипломатією, скидаючи сусідам умови, які пізніше домцла, як наприклад Переяславська Умова з Україною. Та умова була до самої революції між основними законами Імперії, але фактично була нечепна.

В Російській Державі царів ніхто офіційно не зберігав свого національного імені, ні Поляк, ні Українець, ні Фін. Всі мусіли називатися «Росіянами».

Для соціальної структури Росії характерні були відсутність сильної середньої класи: тонкий шар правлячої аристократії і селянсько-робітничий маса. Між цими двома суспільними класами — велика діра.

Цар Петро зробив «вікно в Європу» з тактичних мотивів. Щоб захистити Росію від Заходу, треба було озброїти її західно-європейськими методами, але цар Петро усвідомив собі, що не треба європейські ідеї пускати в середину абсолютної держави. Структура Російської Держави виросла неорганічно. Багато накинено згорі. Треба було зломити спротив Церкви: духовенство повернено в бюрократію знищенням патріяршого проводу і підпорядкуванням духовенства бюрократичному Синодому.

Петро Перший — був першим большевиком в Росії. Земельному дворянству, що йшло проти Петра, рубали голови. Дворянство притягнуто до служби державі. Таким чином його відірвано від землі й воно загубило органічний зв'язок з населенням. Державою управляла мілітарна і поліційна сила при великій участі чужинців в апараті її.

Тільки вища класа була освічена, середня класа не існувала, народні маси були неграмотні. Пізніше навіть «вікно в Європу» стало небезпечним, бо впроваджувало отруйні ідеї в Російську Державу. Його стали тоді зачиняти й відчиняти по волі царів.

Ідеї революції прийшли в Росію з Західної Європи. Але воядом революції оказався типовий представник азійської

Росії — Ленін. Захочивши владу, він зразу ж зачинив вікно в Європу, переісши центр держави до більш азійської Москви. Це символічне для (азійської) тенденції російської революції.

Докладчик оповідає про свою зустріч з Леніном в Цюриху в 1908 році. Це було попередній розколу Російської Соціал-Демократичної Партії на «меншевиків» і «большевиків». Розколу большевицької фракції сильно сприяли агенти-провокатори царської «охоранки» з метою розколотися російську соціал-демократію. З одинацяти ближчих прибічників Леніна тільки три, в тім числі сам Ленін, не були «охоранниками».

Ленін оповідає про свій план захопити владу й тоді занести соціалізм. Докладчик доводить Ленінові, що населення Росії на такому низькому культурному рівні, що не арозуміє принципів соціалізму, що соціальна революція моглаб принести тільки до жагерії (різанини), яка не матиме по своїй жорстокості прикладів в історії та що ця анархія змалаб не тільки царський режим, а й визвольні заходи партії Леніна.

Останній з пристрасною ненавистю оповідає про те, що розумів некультурність та реакційність селянства, але його партія примусить селянство силою зробити сучасним знаряддям. Цар панує, доводить Ленін, над сотками міліонів, спираючись на військо й 350 тисяч шляхти. Чому ж не можемо ми — соціалісти, мати свої «шляхти»?

Ленін добре передбачав, що революція коштуватиме багато міліонів загиблих, але цю жертву, на його думку, варт припнестися, щоб зробити експеримент, щоб наблизити людство до соціалізму. Ленін отверто зазначив, що чим більше знатиметься селянства, тим краще може вдатися цей експеримент. Він розумів також, що цей експеримент не може привести до закріплення соціалістичного устрою та що з провалом експерименту в Росії прийде до страшної реакції. Але, казав він, чим гірша прийде реакція, тим краще буде для відновлення потім соціалістичного руху. Тоді большевики почнуть знов соціальну перебудову з пункту, на котрому перервала їх роботу хвиля реакції.

Ленін не вірив в можливість соціальної еволюції, тільки вірив в соціальну революцію; він розвивав погляд на історію, як на вічне чергування періодів підвищення догори і зниження филь революції. Ленін думав тільки революційними категоріями, він довго жив на еміграції. Докладчик мав враження, що Ленін не мав жаді реального уявлення про Росію.

Умови, що облегчили Ленінові захоплення влади в Росії, докладчик представляє так:

1) Правляча перед революцією верства в Росії була тонким шаром аристократії, що не була ні політично організована ні політично активна, іза абсолюттистичного режиму в царській Росії. Вона привчилася все отримувати від бюрократичного уряду: ініціативу, почот і матеріальні блага. Після реформ Олександра II-го вона масово пішла на службу в бюрократію, все більше губила інтерес до хліборобського заняття і загубила зв'язок з масами населення, живучи або закордоном, або в столиці.

2) Інтелігенція, що складається переважно з людей вільних професій (лікарі, адвокати і т. д.) і урядовців, як політичний чинник не мала значіння.

Комерція і банки були настільки в примітивному стані, що в публичному житті поважної ролі не грали.

Жидівство, тому що його права були обмежені, в масі було готове підтримувати кожду революцію і кожду опозицію.

Інше положення було на Україні. Тут земельні власники не загубили ще зв'язку свого з землею. Істинний приватної власності тут був ще живий. Це пояснюється тим, що на Україні кріпацтво, накинене Москвою, проіснувало недовго. З козаків і селян на українському плідному чорноземі витворилися велика числом класа заможного дрібного землевласника. Ця класа була досить культурна. Спільний інтерес хліборобства єднав її з класом аристократії. Численна була також класа середніх землевласників, вона була звеном, що лучило ті дві бігуни.

Історія України це історія вільної землевласницької класи. Найбільшим впливом ця класа користалася за старої Гетьманщини в 17 — 18 ст. Вона підняла тоді Україну на високий ступінь культури так, що в 18 ст. Україна мала відносно більше пікл ніж в 20 ст. за царських часів. В старі часи Україна мала багато точок контакту з західною Європою — наукових, дипломатичних, господарських і дшастичних. Київські княжі родини були споріднені з рядом західно-європейських княжих дворів. Це тилося аж до татарської неволі, коли зв'язок з Європою був перерваний і відновився щойно після звільнення українських земель від татарського панування.

Зовсім інше положення було в Північній Росії. Тут середня класа майже не існувала. Здекласована інтелігенція не мала будучини і, невдоволена своїм становищем, масово йшла в революцію. Суворий поліційний режим до крайності обмежував діяльність провінціальних (земських) муніципальних громадських урядів і тим також штовхав їх в революцію.

Відна земля на півночі сприяла там пролетаризації селянства. Система «міра» на півночі наближалася до земельного комунізму. Земля не була там в індивідуальному посіданні селянства. Це сприяло захопленню влади комуністами. В цьому грунтовна різниця від України. Тут були зовсім інші земельні відносини, панувала індивідуальна дрібна земельна власність і тому на Україні з самого початку й дотепер відношення широкіх має населення до комунізму — вороже.

Труднощі Великої Війни обезсилили режим абсолютизму. Вони об'єднали всі опозиційні елементи, щоб нанести рішучий удар абсолютизму. Наслідком війни була революція. Тоді як реакціонери сподівалися, що тайна дасть їм в руки диктаторську владу, держава пивидким темном йшла на зустріч своїй загибелі, не маючи сил відірватися від своїх основних засад — насильної експансії, понижелення інших народів, абсолютизму.

В 1917 р. большевицька революція покінчила з пануванням вищих клас при царським режимі й не мала великого клопоту, щоб скинути ті слабенькі групи поміркозованої опозиції, що стала на чолі Тимчасового Всеросійського Правительства (Керенського), яке не мало коріння в масах. Пізніше злий геній Леніна захопив у свої руки діло російського колаоса.

Большевики приміняли методи царської Росії не тільки до внутрішніх справ, а й до своєї зовнішньої політики: експансія при допомозі сили, пропаганда і т. д. Третій Інтернаціонал замінює собою большевикам релігію. Остаточна ціль — всіх підпорядкувати цій «релігії». Метода большевиків — завжди наступ, атака. Відхід завжди тільки тимчасовий з тактичних міркувань для того, щоб знова перейти в наступ, вичекавши догідних обставин. Ось приклади:

«НЕП» 1923 року, чужинські концесії, частинне відновлення приватної власності, напр. поворот будинків по містах і т. д.

Але основна ціль завжди залипатється та сама: підготовка ґрунту для світової революції шляхом підточуючої

роботи в світі, творючи хаос, руйнуючи режим демократичного парламентаризму і всякі інші...

Німеччина була змушена прийти до «Рапалля», бо вона в зв'язку з ССР шукала знаряддя для знищення Версальського диктату.

Німеччина дала ССР — кредити, спеців, інструкторів, а «Совіти» створили в Німеччині сітку комуністичних організацій, використали «Рапалль», щоб організувати Німецьку Комуністичну Партію (6 мільйонів людей!) і захопити в свої руки всі центри німецьких «Гесершафтен» — Професійних Робітничих Союзів. Більше 2 мільйонів організовано в «Червоному Фронті». Середні класи зруйновано, великі міста деморалізовано. Все розхитано, всюди брак стабілізації. Гітлер врятував Німеччину, віддав і цілу Центральну Європу від червоної пошести.

Коли Третій Інтернаціонал побачив, що Німеччина визволяється з-під його впливів, почав підтримувати «Версаль» і шукати спілки з Францією. Разом з тим Франція стає головним об'єктом совітської пропаганди. Головні політичні позиції у Франції й у першу чергу муніципалітети захоплюють комуністи. Помірковані політичні партії зникають. Франція все виразніше ділиться на два фронти: марксистський («Фронт Народу») і націоналістичний («Уніон Католик», «Круа де Фе» й «Селянський фронт»). Французька армія вже не аполітична, вона починає приймати участь в політичних розрухах.

В Іспанії паралельно розгортається криза за кризою, особливо коли фактичний провід над марксистами переходить до рук відомого досвідченого більшовицького ката-агента Белі-Куна. Своєю соціальною і політичною структурою Іспанія дуже нагадує Росію. Тонкий шар аристократії, слаба середня класа і мало-культурне селянство та пролетаріат: їх легко втягнути під вплив демагогії.

Совітську пропаганду провадять в Європі під знаком об'єднаних Інтернаціоналів Другого і Третього.

Навіть Англія, як виявляється, не імунізована проти тої пропаганди: під час останніх виборів 10 мільйонів голосів одержали консерватори і 9 мільйонів опозиція, що на своїм прапорі виписала: соціальна революція, класова боротьба, націоналізація банків, транспорту, індустрії і приватної власності...

Большевики намагаються відтягти публічну думку від важких внутрішніх справ тим, що концентрують увагу на справах зовнішніх. Вони лякають суспільність вигаданими примарами Європи як: Гітлер, Муссоліні, — і намагаються штучно ділити людей на різноманітні політичні табори, нацьковуючи оден на другого, щоб відвернути увагу від своєї деструктивної роботи, яку обидва Інтернаціонали провадять в кожному краї. Вони викликають всякі сварки між політичними таборами, щоб всюди легше просякали совітські впливи: прикладом того може служити хочби їх робота в Союзі Народів.

На сьогодні головна ціль большевиків — зруйнувати консервативну Англію за допомогою III Інтернаціоналу і його приятелів в Європі.

Вони підточують некомуністичний світ за допомогою всяких протинаціональних і протиконсервативних сил.

Жиди не мають своєї держави. Вони расово дуже сильні і розкинені по цілому світі. Тому їх психологія дуже наближена до інтернаціональної догми Леніна і тому вони являються природними агентами політичної і соціальної пропаганди III-го Інтернаціоналу. Тому їх використовують Совіти для політичної цілі, знаючи, що англійські, німецькі, єспанські, російські й усякі інші Жиди — це все одна «неподільна» родина.

Для слідкування за питанням національних меншостей і для спря-

мування цього питання в рішуче роботи II-го й III-го Інтернаціоналів служать різні установи для цього призначені: наприклад: «Українське Пресове Бюро» в Лондоні (Макогон, Мелоне), або лондонський «Англо-Український Комітет» (Мелоне, Ам-Лінкольн, Вількінсон, Горрабін та інші. Останні три Жиди).

Для успішного поборювання большевизму і марксизму не досить бути анти-большевиком, або анти-марксистом. Треба мати конструктивну програму й уміти її проводити в життя. Совіти тому мають досягнення, що вони послідовні й систематичні в програмі й діяльності, хоч їх цілі утопічні. З початку вони руйнують все некомуністичне, потім будують світову, велику, комуністичну державу.

Україна й Українці по своєму історичному минулому, соціальній і політичній структурі, по культурі і по тенденціям стоять в різкій опозиції до совітської політики. Совіти весь час намагаються зламати опір Українців. Ця боротьба контує Україну доєї коло чотири з половиною мільйонів засланих в північні ліси і до 6 мільйонів заморених голодом, що був штучно викликаний совітською владою в 1933 році, коли ця влада з осені відібрала у населення майже всі запаси продовольства. Це одначе не зруйнувало національних аспірацій України до незалежності.

Совіти тримають на Україні 17 дивізій червоного війська і до 70.000 війська «спеціального призначення», так званих ОГПУ. Це стан воєнної окупації України. Совітська Конституція має параграф 3-й, який дає кожній складовій частині Союзу, втім також Україні, право власновільного виходу з Союзу. Та це тільки на папері.

В багатозначності того, що населення, навіть на півночі, там, де раніш була головна опора Совітів, перетомлене совітською пропагандою. Наочним доказом може бути хоч би й факт, про який писав й совітська преса — зменшення, не дивлячись на всі привілеї, організації комуністичної молоді (Комсомолу) більше як на половину.

Совітська влада боїться мобілізації і не хоче війни, бо мобілізація населення могла стати кінцем панування большевиків.

Японія хоче усунути совітські й взагалі європейські впливи в Китаю, але разом з тим Японія не хоче ослабити діяльності Совітів в Європі, бо ослаблення Європи на руку японській політиці на Сході. Тому ні Японія, ні Совіти не мають причини починати війну на Сході.

Торгівлю й дипломатію використовують Совіти для своїх цілей. Характеристична в цьому відношенні історія визнання Совітів Америкою. До визнання Совітів Америка експортувала до ССР п'ять разів більше ніж після визнання, хоч Совіти й були щедрі на всілякі обіцянки Американцям, аби тільки ті їх визнали. Була й, що став американським послом в Москві від Злучених Держав, був великим прихильником Совітів. Він повів з собою до ССР багато консулів в надії, що вони будуть потрібні при розвитку торговельних зносин. Але не минуло й пів року, як більшу частину консулів відкликано назад. Виявилося, що експорт з Америки зменшився настільки, наскільки експорт з ССР до Америки збільшився після визнання Совітів.

Совіти кпили собі з Версалю. Дядько докладчика, колишній російський посол в Китаю і Персії, мав колись розмову з Чічеріном і Караханом (перший — совітський міністр закордонних справ, другий — совітський дипломат в Китаю). Вони йому прямо сказали, що Версаль — це наш найпевніший друг в Європі. Одначе щоб легше совітизувати Німеччину, Совіти про людське око по-

рювали всюди Версаль і заключили з Німеччиною умову в м. Рапалль проти Версалю, та коли зликалися Гітлера, кинулися з усіх сил підтримувати Версальський пакт і для того вступили до Союзу Народів.

Головні цілі Совітів — занархізувати європейську публічну думку, зокрема розбити британську конституційну лінію і знищити Британську Імперію, головну регуляторку світової політики.

Два світи не можуть існувати разом — національний і большевицький, який являється об'єднанням всіх інтернаціональних сил і концепцій.

Фашизм в Італії і гітлеризм в Німеччині відновили національно ці дві країни. Спираючись на середні класи, замінивши ворожнечу і боротьбу класів співпрацею, об'єднавши нарід національно, відродивши в масах ідеалізм і поставивши в державі на перше місце боротьбу з безробіттям, вони відродили таким чином конструктивну програму здорового консерватизму й довели до плазми злуку історії, традиції й поступу.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Містимо сей допис задля фактичного змісту, який дає й задля оригінального підходу до оцінки обставин і подій, що викликали большевизм в Росії, як також причини того, чому большевизм органічно протилежний Українцям як нації. Прикінці допису було твердження, немовби фашизм і гітлеризм відокремили Церкву від держави. Ми се місце пропустили, бо воно формально не відповідає дійсності навіть в Німеччині, а в Італії не відповідає дійсності також фактично. В тій справі очікуємо висновок від Вп. Дописувач. Інтересна є доповідь також тим, що в хтось в українській суспільності, що населення великоукраїнську справу перед чужими з точки погляду наших національних інтересів.

Хто організує

«Світовий конгрес молоді у справі миру».

При кінці серпня або з початком вересня с. р. має відбутися в Женеві «Світовий конгрес молоді у справі миру». Кличі, під якими скликають той конгрес, вдаряють у струну релігійності і навіть покликаються на католицьку ідеологію. Се має на цілі якнайчисленнішу участь у тій імпрезі католическої молоді. Справа відразу була підозріла. Сумніви потверджує факт, що у листівках розсланих організаційним комітетом в обвинувачення італійського фашизму і гітлеризму, а нема ні слова про релігійні переслідування в Мехіко й Іспанії, а тим більше в сов. Росії. Єпископ Льюзанні, Женеві і Фрибурга, на запит католицької молоді з його дієцезії чи брати участь у женевицькому конгресі, відповів: «Ми бажаємо побачити у світі правдивий мир. З симпатією витали ми й питаємо змагання пропаганди сего миру. Не вирікаємося віри, що організатори женевицького конгресу мають добрі наміри і що багато сподіються зі своєї ініціативи. Та не йде про намір, йде про факти. Отже, з одної сторони, ми переконані, що женевицький конгрес як багато інших того роду не матиме практичних успіхів для утримання миру, з другої сторони — ми переконані, що женевицький конгрес матиме деякі вислідки для зміцнення ідеології, проти котрої маємо обов'язок боротися з найбільшою енергією.» Слушність становища єпископа Бессона потверджують і дальші факти, а саме, що провід конгресу в руках не католиків і живих або скритих комуністів.

Що сказав Муссоліні

Муссоліні виголосив у Римі велику промову. Він сказав м. ін.: В 14-тім році фашистської ери застромлено білий прапор на окоці санкцій. Се не тільки ознака капітуляції, але й поворот до здорового розуму в світовій політиці. Заслуга тої великої перемоги на господарському фронті припадає в цілості італійському народові. Припадає муштинам, жінкам і дітям всієї Італії. Ніхто не задрожав, всі були готові до посвят маючи в серці певність, що цивілізація і справедливість затріюфують в Африці і в Європі. Їх прочуття здійснилися і під лікторським гербом будуть здійснюватися також в будучині.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Комунікат

Української Парляментарної Репрезентації

В „Ділі” в ч. 157 появилася комунікат Української Парляментарної Репрезентації. Подаємо його в цілості:

В понеділок і вівторок 13 і 14 липня ц. р. тягнулися повний день засідання Української Парляментарної Репрезентації, на яких обговорювано теперішнє політичне становище українського народу в Польщі і проаналізовано становище в краю у зв'язку із заініційованою нормалізаційною політикою.

Нарадами проводив голова У.П.Р. В. Мудрий. Він їх і започаткував політичним рефератом, у якому склав річевий звіт з усієї дотеперішньої праці У.П.Р., проаналізував внутрішні і зовнішні відносини і відкрив над цим звітом дискусію.

Обширна дискусія із відомлення послів і сенаторів із терену дали У.П.Р. поважний матеріал для устійнення підсумків дотеперішньої політичної праці. Передовсім стверджено, що польська політика на українських землях позбавлена всяких елементів суцільності і плановості, а нормалізаційний курс не всюди унаглядився у терені аміною на краще. В кожному новітстві інтерпретують духа нормалізації інакше, а на терені поодиноких новітств надають свою питому інтерпретацію нормалізації окремі старости. Таким чином у трактуванні українського національного життя і його потреб панує в адміністрації та на наших теренах повний хаос.

Далі стверджено, що на шкільному й господарському відтинку політика мало змінилася, а на земельному загострилася.

І так: справи реактивування розв'язаної в часі пацифікації 1930 р. тернопільської гімназії не поладнало, української мови навчання у неправо зутрацьованих народних школах не привернено, так само не зроблено нічого в справі зміни шкільного закону Габського — Тугута; на господарському відтинку ніяк не часті дорібок власних сил і ведеться далі екстермінаційну політику у справах земельних, зокрема не затверджується контрактів купця землі для місцевого населення, натомість підтримується і переводиться колонізацію на найбільше перелюднені галицьких теренах. Так само не зроблено нічого для забезпечення праці великій масі сільських безробітних або за мало звертають уваги на визиск рільних робітників.

Занепокоєння серед українського громадянства викликає закон про охорону границь держави, тим більше, що у деяких прикордонних повітах уже тепер помітні спроби обмежувати діяльність українських культурно-освітніх і господарських установ.

Навінець стверджено, що з висунених У.П.Р. домагань до уряду у справі заспокоєння найнеобхідніших потреб українського національного життя на різних відтинках, поладнано досі дуже мало і то переважно незначних справ. Практика виявила, що темпо в розгляді і полагоді пильних потреб українського національного життя не стоїть у ніякій пропорції до їх konieczності і нагальності.

Місцеві чинники влади, як це видно з терену, далі підтримують москвофільство, зокрема на Лемківщині, а давню порішену в уряді справу Народного Дому досі недоведена до кінця. У самоуправній діяльності не панують місцеві чинники адміністрації навіть міністерських розпорядків про двомовні надписи на самоуправних установах. Стверджено, що татарі на адміністрування теперішніх самоуправних установ є понад сили нашого селянства.

Цей фактичний стан відносин рішено представити центральній владі, та домагатися усунення всіх тих перешкод, які стоять на шляху до нормалізації відносин, а також домагатися приспіння полагоди цілої низки справ, які є необхідні для потреб національного українського життя.

Українська Парляментарна Репрезентація висловлює признання широким колам українського громадянства за солідарну підтримку у боротьбі за українські національні права в Польщі, та рівночасно закликає до дальшої зміцнені праці на всіх відтинках українського зорганізованого життя.

Примітка Ред. „Нової Зорі”: Найцікавіше в тім комунікаті місце, що в ній сказано: „нормалізаційний рух не всюди унаглядився у терені зміною на краще.” Значить, що в зміни на краще по тім курсі, тільки не всюди. А які ті зміни „на краще”, прекрасне видно таки з того комунікату. По логічній противності в ній видно, хто його укладав або „поправляв” по уложенні: очевидно два відомі „провідники”, пп. Мудрий і Целевич, що недавно виправлялися в політиці розмовою з п. Опіолом. Цікаве ще те, що в комунікаті панове з УНДО не оповістили собі вже „довіря від народу”, але заступили його — признанням широким колам „за солідарну підтримку”... Се свідчилоб, що стидаються вже писати виразно про довіря. По перчитанню цілого комунікату мимохіть хочеться перчитати ще те, що сказав в Женеві перед цілим світом п. Махарушка про поладнання відносин... Змісти тих двох заяв разом зложені були дійсно гумористичні, — якби не були такі трагічні для нашого народу...

Ж н и в о

„Українські Вісти” в ч. 163 принесли отсю статтю:

Рік тому УНДО покинуло ходи задніми дверми і вже явно й славно започаткувало т. зв. політику угоди. Навіть на думку не прийшло ундівським провідникам, що по році вони стверджуватимуть, що відносини не лише не покращали, не лише не залишилися такими як були тоді, але — як читаємо в комунікаті УПР — ще погіршилися.

Цей, перший того рода комунікат ундівських послів і сенаторів, (але не останній) — варт застанови: як це сталося, що політична партія, яка в своїх руках мала керму майже всього національного життя — всі установи й товариства; яка мала майже беззастережне підпертя церковної ієрархії; яка на свою політичну карту кинула й Просвіту й кооперацію; яка дала все, на що її було стати, так на внутрішньопольським, як теж на міжнароднім форумі — як це сталося, що така політична партія, після стільки надій, про які нам приходилося читати рік тому взад — нині стверджує надто драстичними словами повний неуспіх своєї політики?

Моглиб ми мати нині зловбу „шаденфрайде”, мовляв, ми вже рік тому передбачили, що так станеться. Та не про „шаденфрайде” йде в цьому випадку. Йде про те, щоби з пройденого витягнути науку на будуче й щоби на будуче українське громадянство не йшло безкритичною чередою за оманами навіть тих, що їх доля видвинула на передові й відповідальні становища в нації.

Ми твердили, що історія візьме такий оборот. А мали ми до цього підстави, бо бачили, що УНДО штовхнуло на шляхи нової

політики не почуття своєї сили але власне безсилля.

Крок ундівських провідників — це був не власновільний політичний акт, але акт капітуляції людей зневірених і застрашених. До того до людей, що ділали, можливо, в найліпшій вірі — присягалися хмари кар'єровиків, користюлюбців, людей, що користуючись з „оказії” під фірмою великих расел забезпечували свої особисті позиції.

Така збиранина не могла у контрагента викликати респекту й тому вона нічого не могла здобути для нації, хіба лише випросити для себе.

Вже в самих початках „нової ери” УНДО айшло з позицій контрагента. З хвилиною, коли воеводи рішали, хто з ундівського боку має бути послом, — а до старостів і воеводів ходили цілі процесії кандидатів — з тою хвилиною УНДО втратило характер незалежного контрагента й стало інтегральною частиною урядового табору.

Це пімстилося. І рік діяльності ундівської репрезентації це були жнива того, що вона засіяла.

Марні ті жнива. Марніші, як припустили найбільші песимісти, але попадають з того привоу в розпуку — годі. Узброєне в ще один, дорого заплачений досвід, українське громадянство мусить відбудувати свою силу як єдину запоруку якихнебудь національних успіхів.

На безсиллі ще ніхто ніколи нічого не збудував. Сили не відбудують очевидно ніколи ті, що потонули в безсиллі. Політика — тверда штука, вимагає твердих людей. Людей здібних жити, але й політично вмерти, якщо цього вимагає загальна справа.

Шкідлива сварня

„Нове Село” в ч. 29 пише:

На останніх Загальних Зборах Центросоюзу у Львові балакалося між іншим також про взаємовідносини між українською кооперацією та українським приватним купецтвом. І підчас того головний директор Центросоюзу п. Шепарович заявив, що кооперація не допустить приватного українського купецтва на село та візав кооператорів, щоб поборювали в краю серед українського громадянства наростаючу прихильність до приватників. Отой ворожий виступ головного директора кравної кооперативної установи викликав велике здивування й обурення не лише серед українських приватних купців і промисловців, але й цілого українського громадянства. Бо як не обурюватися, коли наша кооперация, замість співпрацювати по дружньому з нашим молоденьким приватним купецтвом і промислом, розпочинає з ним війну. Розпочинає війну не проти чужого, розпаношеного в нас купецтва, а проти рідного, українського.

Щоб оцінити повну безглуздість і шкідливість тої боротьби проти приватного купецтва, треба вглибитися в суть справи.

Кожде купецтво, все одно: приватне чи кооперативне, се посередник між споживачем і виробником. Здорове купецтво старається ту свою службу виконувати так, щоб і виробник і споживач були з того посередництва вдоволені. В тій цілі задовольняється невеличким зиском і не використовує ні виробника ні споживача. Інакше — з купцями-визискувачами. Вони не вдовольняються невеличким зиском, але стараються нечесними способами якнайбільше розбогатіти і то так коштом виробників як і споживачів. Так звичайно поступають чужі купці, які нічим не зв'язані з громадянством, серед якого вони провадять купецтво.

Наше кооперативне і наше приватне купецтво треба зачислити до того першого роду купецтва, яке хоче чесно служити своєму громадянству. Це що серед громадянства „наростають симпатії до приватників” — як це ствердив директор Шепарович — це для наших приватних купців велике признання, що вони свою службу для народу добре виконують. Во й справді наші приватні крамарі стараються дати і добрий товар і по низьких цінах, а зисків з торгівлі не марнують, але розбудовують рідний промисел. І завдяки приватній підприємчовості виростає одна фабрика за другою та кожда дає щораз більше праці українським безробітним масам.

А велитенська кооперативна організація здобулась заледні на одну одніську фабрику мила, тай то започатковану приватником. І треба признати, що провадить її неадарно, бо не може її розбудувати навіть так, щоб могла покрити власне заотребування. Це насправу найкраще свідощтво неадарності кооперативного купецтва, що маючи вже власну фабрику і за певний абзук, не може її розбудувати у велике підприємство, але все ще держиться рямців малесенької фабрички. У приватника таке неможливе. Нехай директори Центросоюзу порівняють розвиток своєї фабрики з розвитком приватної фабрики п. Левецької, або молоденької „Дендри”, то самі побачуть, що вони варт. Кілько праці українським родинам дає велика кооперация, а кілька малі скромні приватники. Тож не дивинця, що серед громадянства наростає щораз більша прихильність до нашого меткого приватного купецтва, а нехить до нездорового кооперативного купецтва (не всего, бо по деяких Повітових Союзах Кооператив працюють дуже меткі і способні та ідейні кооператори. Найгірше справа стоїть в кравих кооперативних торговельних осередках). І це здається головна причина чому директори Центросоюзу виповили війну приватникам. Але забули вони, що справу вирішує громадянство, а не директори. Громадянство вже її вирішило, ставлячись прихильно до приватників. А розпочату директорами Центросоюзу нагітну на приватників воно повинно закінчити так: наказати директорам кооперативних осередків, щоб вони так само совісно виконували свої обов'язки як приватники, тоді не будуть потребувати боятися їх конкуренції. Але доки директори будуть дбати лише про себе та ще будуть з захлапності нищити приватне купецтво, то тоді зроблять для чужого купецтва місце серед нашого народу, яке всіми заставками пхаться на наші землі.

Ще з кількох інших причин не можна підтримувати приватного купецтва. Є ділянки, в яких приватникам ніяк не дорівняє кооперація. Наприклад ціла велика чеська кооперація не придала чеському народові і державі тільки слави і грошей як біденський спритний шевчик-купец Батя. Даймо спромому вирости нашим Батям, що дадуть працю десяткам тисяч українських родин.

І ще одна дуже важна причина наказує нам не вклати всіх карт на кооперацію. Державна влада накладає на неї щораз тяжчу руку і чимало готових кооперативних установ від українського кооперативного пня прищипує до польського. А сідомого приватного купця не перещиплять. Тому українське громадянство мусить рішуче заборонити кооперативним крамарям, щоб не розпочинали сварні з приватниками, бо нам потрібне однакою сильне приватне купецтво як і кооперативне і ті обидва купецтва мають чесно з собою співпрацювати, а не сваритися.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І з того привоу в переписку не входить.

Сестри Милосердя
ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Голуковського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

3 краю

Чи насправду нові православні мученики?

Пишуть нам:

Щойно перечитав я статтю «Пам'яті нового мученика за православну віру Ст. Примака» в 27 ч. варшавського «Слова» з 5.VII. 1936, де тов. Заїкин набожно виводить розквіт правосл. віри в Галичині «по 140-літнім терорі Австрії» і згадує «нових мучеників за православну віру».

Хто не знає справи Корчина і Яблінки (таї прочих), мігби дійсно бодай на хвилю зложити набожно руки та впасти жертвою виводів Заїкина, себто признати розквіт! православ'я за правду, а згадавши за мучеників. Тимчасом хто добре втаємничений в ті два гнізда схизми, той мусить зовсім інакше глянути на ту справу. Особливо щодо тих «мучеників» мимохіть тиснутися мені слова: «Хто чим воює, від того й гине!» — Бож знайте тов. Заїкин, що до вибуху православ'я в тих двох гніздах не дійшло в такий набожний спосіб «по 140-літнім терорі Австрії», як ви собі представляєте, але в цілком инший нікчемний і брутальний спосіб: в обох місцях не дододжено низькій амбіції деяких осібняків, що уважали себе за провідників в тих гніздах. А ті на злість, що знехтовано їх низьку пристрась (волю), перейшли на православ'я. Будте певні і спокійні, що ті провідники-агітатори зовсім не знали і не чули за 140-літний гнет і терор Австрії, ані не чули ніякої симпатії і то найменшої до православ'я. Вони булиб перейшли навіть на кальвінізм, протестантизм, штунду, чи якунебудь секту, щоб лише зробити на злість тим, що не хотіли задоситьчинити їх пристрасям. А що перейшли на православ'я, то зовсім случайно. Пождіть ще трохи, а побачите, як не один з тих, що перейшли на православ'я, перейде на протестантизм, штундизм чи безвір'я. Не думайте, що їх днесь задовольняє і держить православна віра. О ні! Ось вам красний примір: Один з провідників православ'я так недавно висказався до одної особи вицепоставленої: «Що мені дасте, а я тих православних, що є в Яблінці, переведу на польське». Та особа відповіла: «Дайте мені спокій, я не хочу таких Поляків, я вам дам ще кілька золотих, лиш держить їх собі при православ'ю, бо ті люди лише до сего спосібні». — Знайте, пане Заїкин, що приступлення прочих поза агітаторами до православ'я не наступило в формі якогось набожного відруху, але відбу-

лося під впливом підлого і брудного насильства або страху.

Ось вам примір: Коли в однім з тих гнізд прийшло до релігійної війни, многі опиралися і то сильно тій новій вірі. Тоді шайка агітаторів придумала такий спосіб на одного, що найбільше опирався. Вечером, коли сей бідняга вертався до хати, зловили його, побили і грозили йому ще тяжчими побоями, коли не приступить до їх віри. Та крім сего казали йому урочисто присягнути, що стане «щирим православним». Той бідняга під напором такого насильства пристав до православних і в ним до нині, бо не вміє розв'язати собі тої справи, кажучи: Я мушу вже бути православним, бо я присяг. Таких примірів мігби я навести більше як за Яблінку так і за Корчин, бо я з ними зріс і виховався, а ви, тов. Заїкин, лише колись приїдете на хвилю з проповіддю, а відтак випикуєте дурниці. Знайте, що заки прийшло до православ'я в тих двох гніздах, то перш посипалися буки і полилася кров і то якраз зі сторони розбурханих православних.

Коли ви нині хочете хвалитися своїми мучениками, то помиляєтеся і то грубо, бо се лише справджується та свята правда, яку висказав Ісус до св. ап. Петра: «Хто чим воює, той від того гине».

І коли нині власне в одній хвилі прийшло в обох станицях — в Корчині убиство церковного старости, а в Яблінці побиття батюшки, то пригадайте собі ту святую правду. Чи то якраз тепер не прийшла та хвиля, що той меч, яким тому кілька літ воювали ваші збаламучені одновірці, запроваджуючи православ'я, нині звертається проти вашого православ'я, а в першій мірі проти його чинників. Той меч, що спричинив православ'я, нині має його стерти з лиця землі і то не лише в Галичині, але й по всіх усяодах, бо й не інакше було від часів Керулярія. Се не мучеництво, пане Заїкин, а відплата.

Відтак не спихайте вини на якісь темні сили, бож в Яблінці покликані чинники глядаючи за винувниками замаху на батюшку, не шукали їх ніде інде лише між вашими одновірцями і лише такі арештовані в тій справі. А що буде, як перед судом покажеться, що справниками сих замахів були ваші «ясні сили», що ви собі їх виховали? Що ж ви тоді напишете?

Яблінсько - Корчинський.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

Земельні реформи в Польщі?

В польській пресі появилися погоски, що правительство приготує проєкт земельної реформи. На парцеляцію між малоземельних і безземельних будуть призначені передовсім ті маєтки, що надмірно задовжені й залягають з податками. На земельні реформи й уряджування сільських господарств держава призначить коло 180 млі. зл. Заспокоєння господарських потреб селянства міродатні чинники уважають одним з найпильніших завдань. Земельну реформу вважають найлучшим способом зеднати селянство для режиму не оглядаючись на політичних провідників селян.

Совітські подружка

Совітська преса займається в останнім часі культурними відносинами краю, що згідно зі статистикою дають трагічний образ родинного життя в Совітах. Особливо цікаві статистичні дані щодо самої Москви. Виходить з них м. ін., що на 100 подружжя заключених в 1934 р. 37 проц. розвелось. В 1935 р. се відношення зросло на один проц., та вже у травні с.р. дійшло до 50 проц. А саме, з 4.381 подружжя 2.040 розвелось. Найтрагічніше в тім усім се, що по розводі подружжя зовсім не журяться долею своїх дітей. На 77 подружжя розведених у Москві в однім місяці аж 47 не дбало про дітей.

Слава скоро мине

Французький часопис «Жур» наводить новий примір на умовність і нетривкість слави. Недавно коло пам'ятника Клеманса на Елісейських Полях у Парижі переходила 30-літня жінка з двома дітьми. Старший хлопчик прочитав надпис на педесталі, обернувся до мамини і спитав: Мамо, а сей чим славний? — Мати лягонічно відповіла: Звідкиж я можу знати, що він зробив?... — Так скоро забувається великих людей...

Пчоли покусали хлопця на смерть

В місцевості Вороні, поморського воєводства, дучився такий випадок. На 4-літнього хлопця напав в огороді ріп пчіл. На крик дитини надбігла мати. Вона схопила непритомну вже дитину і втікла з нею до дому. Дитина була так сильно покусана пчолами, що мимо негайної лікарської допомоги померла у страшних муках.

ОСИП НАЗАРУК

55)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Вкінці останний наш монарх з Рюрикового Роду, Юрій II, сам вихований на латинській основі, прийняв особисто грецьку віру, потому покинув її, знов вернув до латинської і пробував востане поставити її в основу великої будови. За те й життям наложив.

А потому почалася довга агонія нашого народу, така подібна до долі церкви сей! Вона також мала такий час, що не було в ній за що навіть лампи засвітити на гробі мученика-апостола. І як по церквах Риму так і по наших церквах довгі століття худоба паслася в траві аж до вівтарів їх. Й азійські орди таборували на землях наших і в церквах наших.

А вкінці довершив укріплення нашої віднови і будови Божий чоловік не княжого роду: синтезу сходу й заходу в народі нашім окропив кров'ю своєю св. священномученик Йосафат, ставши твердо при скалі Петровій. І пішов слідами св. Петра аж до мученичої смерти.

Він св. Петро нашої Церкви. І нарід наш где обов'язок по силам його рук і духа виставити йому колись церкву-пам'ятку значінням аналогічну до тої, котру виставлено тут св. Петрові. Де і коли стане вона — в усій пишноті й величі своїй?

Тут конфесія наша. Тут найглибше місце нашої історії. І або ми як нація щиро помолимося при ній і духом оновимося, або пропадемо й так перейдемо в інші народи, як перейшли складові частини поганських святинь у християнські святині.

І що той пропаде! Будову церкви в честь св. Йосафата та ще й до того дорогої церкви! І на що того? Чи не лучше зібрати гроші й роздати вбогим?

Таке подумає собі не один з наших „спасителів України“. Бо з таким замітом все можна зустрітися, кілька разів мова про будову церкви або прикрасу її. А мені тоді при таких замітах все пригадується 12-та глава євангелії Йоана, улюбленого ученика Спасителя. Вона звучить так:

Тоді Ісус шестого дня перед пасхою прийшов у Витанію, де був Лазар, котрий був умер і котрого воскресив із мертвих. Там зробили йому тоді вечеру, і послугувала Марта, Лазар же був оден з тих, що сиділи за столом. Марія ж взявши міру мира нардового, предорогого, намастила ноги Ісусу таї обтерла волоссям своїм ноги його: господаж повна бу-

ла запаху від мира. Тоді каже оден з учеників його, Юда Симонів Іскаріотський, що мав зрадити його: „Чому мира сего не продано за триста денаріїв та не роздано вбогим?“ Сказав же се не тому, що дбав про убогих, а що злодій був і скриньку мав і носив, що вкидано в неї. Рече тоді Ісус: „Остав її. На день похорону мого приховала се. Вбогих бо маєте всякого часу з собою, менеж не всякого часу маєте.“

Нема завеликої дорожочності, якої не требаб посвятити для звеличання Церкви як символу скарбниці і жерела Божої ласки над людьми. Без того все, що людям видається цінним і вартим, буде тільки предметом злочинного змагання і злочину, котрий остаточно доведе лиш до занепаду всіх, що підлягнуть йому.

Смішні всі, котрі думають, що Церкві як такий залежить на громадженні земних скарбів, бо — мовляв — ніде не можна зустріти тільки дорожочностей, що в церквах. І деж ті дорожочності мають лучше місце? Чи може на слабій тілі жінок, котрі за короткий час сходять в могили і розкладаються? Чи на зарозумілих головах муштин і одягах їх? Чи там, де розум і побожність наказують пошанувати Творця вселенної і всего, що добре і благородне в людині, пошанувати в цілі скріплення того, що добре в людях. (Далі буде).

Україніка

в *Polsk'im Słownik'u Biograficzn'im.*

Уривок з рецензії в „Записках ЧСВВ“. VI, 1—2. Львів—Жовква 1936. 423—426.

Polski Słownik Biograficzny (A-bakanowicz Abdank Bruno — Beynart Wojciech). Tom I. Z zasiłkiem funduszów: Kultury Narodowej i im. N. Bucewicza. Nakładem Polskiej Akademji Umiejętności. Kraków 1935. 195×29, XVI+479+(1).

Від січня 1935 року появляється вищезгаданий твір що другого місяця в окремих зшитках за редакцією В. Конопчинського. Словник цей призначений для широких інтелігентних кругів і цілком виключно інформаційна. Маємо в ньому життєписи визначних людей від найдавніших аж до наших часів, у першу чергу польських діячів. Крім них денде зустрічаємо також життєписи й чужинців, що жили й працювали на польських землях, і деяких Українців. Вартість і значіння поданих життєписів у першому томі дуже високі. Неодні зпоміж них мають прикмету коротких наукових статей. Для наукових цілей велике значіння мають бібліографічні списки відповідної літератури по кожному життєписі. В цьому томі прийнято участь 275 співробітників з Польщі і зпоза Польщі. Співробітники ПСВ-го це визначні й знамі польські вчені. Зпоміж українських учених у I томі прийняли участь: Андрусак М., Барвінський Б., Свенціцький Л., Кордуба М. й редактор „Записок ЧСВВ.“ о. Й. Скрутеня ЧСВВ., одинокий зпоміж наших духовних кругів.

Не думаємо давати повну оцінку згаданого твору. Відмітимо тут лише *Ukrainica* авторів Українців і Поляків. В цих *Ukrainica* найперше приглянемося й звернемо увагу на те, що нам дороге й що нас цікавить, а це *Basilianica*. Цим справам присвячені одинокі з статті о. Й. Скрутеня ЧСВВ про Василя: Антоновича Юліана й Сильвестра, Баковецьких-Мокосіїв Йосифа й Венедикта й Башнянського Ігнатія. З тих статей довідуємося, що Василянин Юліан Антонович († 1824) з Литовської Провінції ЧСВВ довгі роки (1783-1802) вчителював у василіянських школах у Володимирі Волинським, де вчив математики, фізики, вимови й мов: французької, італійської та англійської. Друком напечатані: 1) *Mowa z okoliczności uroczystego obchodu stoletniej pamiątki zwycięstwa Jana Sobieskiego... pod Wiedniem... r. 1783, dnia 12 paźdź.* 2) *Powitanie Nayiasniejszego Stanisława Augusta... Przejeżdżającego przez Włodzimierz do Kaniowa od Szkół Tamecznych Pod Dozorem Bazylianow Prowincji Litewskiej Roku 1787. Dnia 7. Marca z aktów szkolnych wyjęte. Warszawa 1787. 16×19,5, 16, 1)* 3) *Grammatyka ...angielskiego języka. Warszawa 1788, 12°, k. 6 + st. 144 + k. 6, 4) Starzec pobożny, wiersz naśladowany z prozy (6. m. i p.).* Крім цього о. Ю. Антонович укладав пісні й мабуть видав також граматику італійської мови. Брат його Сильвестер Антонович († к. 1809), також Василянин, був протоігуменом і візитатором василіянських монастирів у Литовській Провінції, кобринським архимандритом і противником переходу священників на римо-католицький обряд на основі постанов уряду з часів архієпископа І. Лісовського. Про Василянина Йосифа Баковецького-Мокосія († к. 1655) довідуємося, що він був секретарем короля Жигмонта III, опісля василіянським архимандритом у Жидичині, врешті володимирсько-берестейським єпископом. Тут маємо згадку також про брата його, а саме про о. Венедикта Баковецького ЧСВВ., б. секретаря королівської канцелярії († 1658). Врешті про о. Ігнатія Башнянського ЧСВВ дізнаємося, що він був сином уніяньського священника Миколи й походив з села Пониквиця Мала к. Бродів (* к.

1) Згадане *Powitanie...* зберігається між ін. в Василянській Бібліотеці у Львові.

1786). По своїм батьку одідичив глибоку віру, горячу любов до католицької Церкви й прикладний патріотизм. Спочатку вчився в Бродях, до гімназії ходив у Збараж, 1804 р. вступив у Почаєві до василіянського Чина. Відбувши новіціат, учився далі в Любарі й Крем'янці й від 1808 р. в університеті в Вільні студіював фізику й математику. В 1811 р. отримав ступінь магістра філософії, опісля 1825 р. докторат з філософії за свою працю: *O ciepłiku i jego fenomenach z dołączeniem uwag o skutkach elektro-chemicznych*. Педагогічну працю почав 1812 р. в Любарі як професор математики й фізики й був там префектом від 1817 до 1819 р. З того часу маємо напечатану промову його до учеників у лубарських школах з приводу річниці вступлення на престіл Александра I (з 12. III. 1818 р.). Працював також як професор фізики й префект в Овручі, Каневі та Умані. Коло 1827 р. став ігуменом у монастирі в Володимирі Волинським і директором у тамошніх василіянських школах. У 1834 р. митр. Булгак призначив о. Башнянського на архимандрита й від того часу почалося його мученицьке життя. Але в часах жахливої й трагічної ліквідації унії о. Б. проявив велику силу свого характеру, глибоку любов до католицької віри й відзначався як мученик за унію. В історії василіянського Чина дістав назву *lumen Ordinis*.—Сюди приділимо ще одну вістку, що її подає сама редакція ПСВ-го в життєписі еп. Володислава Бандурського (1865-1932), а саме, що в нього як єпископа-помічника львівської архієпархії (римо-католицького обряду) відбувалися перед війною „zebrania... i z jego wiedzą oraz moralną approbatą czyniono przygotowanie do wydobywania zwłok św. Józefa i przewiezienia do Sokala, miejsca narodzenia ks. B-go, aby stworzyć w ten sposób miejsce odpustowe na pograniczu z wielką siłą atrakcyjną dla unitów zakordopowych". З приводу поданої цієї вістки *Wat. u „Przegląd i Wileńsk'im (XVIII. Nr. 22-23 z 19.XII. 1935) писав так: „Czynił też biskup Bandurski przed wojną we Lwowie przygotowania do wydobywania ukrytych na Podlasiu w Białej relikwii patrona Unji, św. Józefa. Jesliby wtedy relikwie te trafiły do rąk polskich, Cerkiew gr.-kat. nigdy nie przysłaby do ich posiadania. Stało się jednak inaczej i relikwie te czekają w Wiedniu sposobniejszej do powrotu chwili".* Пізніше ці слова подала українським читачам „Нова Зоря“ в уступі „Характеристичне“ здержуючись „від докладніших коментарів до тих парад в помешканні р.-катол. єпископа, бо вони самі за себе говорять томи“ („Нова Зоря“, XI. Львів 1936. Ч. 1 (900), ст. 22).

Інші *Ukrainica* відмітимо по азбуці авторів Українців і авторів Поляків. І так: 1) М. Андрусак подав відомості про а) Байбузу Тихона, гетьмана запорозького війська в XVI-XVII ст. і про б) Балабана Д. († 1663), невідомого київського митрополита; 2) Б. Барвінський про а) о. Івана Бартошевського (1852-1920), професора у львівським університеті, б) Александра Барвінського (1847-1926), педагога, історика й політичного діяча, в) о. Мартина Барвінського (1784-1865), професора й ректора у львівським університеті й г) Володимира Барвінського (1850-1883), публіциста й першого редактора „Діла“; 3) М. Кордуба про а) Агнесу (1137-1182), дочку Болеслава Кривоустого, жінку Мстислава Ізяславича (†1170), матір волинсько-галицького князя Романа й б) Анастасію (стол. XIII), другу жінку Болеслава, князя сандомирського й мазовецького, стрічну братанницю галицького короля Данила, дочку белзького князя Александра Всеволодича; 4) І. Свенціцький про П. Беринду († 1632), православного черця й друкаря в Стратині, Львові і Києві. — Польські автори: 1) Олена d'Abancourt подала коротеньку нотатку про нашого церковного маляра Андрія на поч. XV ст., одного з творців поліхромії в замковій церкві св. Тройці

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотників. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзких 2, 1. пов. і в книгарнях.

в Люблині; 2) Вол. Абрагам про галицького митрополита Антона в 2-ій пол. XIV ст. 3) А. Вольф про українську князю Варвару невідомого походження, жінку мазовецького князя Болеслава IV в XV ст.; 4) В. Добровольська про Александра Балабана († 1637), старосту винницького, рогатинського й теребовельського, брата львівського владика Гедеона. Авторка не зазначила, що Александер Балабан надав привілеї-грамоти для монастирів в Уневі 1614 р. та Угорниках к. Отинії 1629 року (див. А. С. Петрушевич, *Сводная галицко-русская летопись с 1600 по 1700 г. Львовъ 1874, 44, 80 і о. Р. Лукань ЧСВВ, Василянські монастирі в станіславській єпархії. Львів 1935. 14*); 5) Вл. Конопчинський про Абазіана († 1702), козацького полковника; 6) С. М. Кучинський про кн. Андрія Всеволодовича з роду Руриковичів у 1-ій половині XV ст.; 7) Б. Лятяч про а) Юрія Балабана, полковника в короннім війську в XVII ст., б) Якова Барабаша, січового гетьмана за Хмельниччини та в) Івана Барабаша (-енка, † 1648), черкаського запорозького полковника; 8) І. Мюдусевський про Володимира Антоновича (1830-1908), українського історика; 9) о. І. Полятек Т. І. про о. Теофіла Бачинського (1816-1886), сина греко-католицького священника в Богданівці (не подано в котрій), пізнішого бауїта римо-католицького обряду, заслуженого діяча на місійнім полі, що понад 250-ма місяцями перебував уся Галичину; 10) М. Тирович про Івана Бабія (1893-1934), директора в українській Академічній Гімназії у Львові.²⁾ 11) о. Й. Умінський про Антона Ангеловича († 1814), першого галицького митрополита; 12) В. Харкевич про а) Арсена Берла († 1744), переяславського єпископа та б) о. Симона Аксінкевича († к. 1819), греко-католицького пароха й засновника школи в Божині в ігуменським повіті, в мінський губернії й 13) К. Ходиніцький про а) Петра Аркудія († 1633), що від 1591-3 і 1596-1609 перебував на наших землях і відіграв велику роль в історії Берестейської Унії, б) Гедеона Григорія Балабана († 1607), львівського владика, в) Гедеона Григорія Балабана († к. 1618), жидичинського архимандрита й г) Лазаря Барановича († 1693), невідомого чернігівського владика.

Як бачимо, 13 польських учених помістило в цьому томі 19 українських гасел. Українські вчені помістили 12 своїх гасел. Разом маємо 31 українських гасел авторів Українців і Поляків у I томі ПСВ. Порівнюючи подібні західно-європейські видання, що в них наші справи або пропущено або повно та основно не освітлено, з ПСВ-им, радіємо, що ми й наші справи хоч частинно дістали своє місце в ПСВ-ім, однак зазначаємо, що 31 українських гасел у такім великім і просторім томі, як цей I том, рішуче мало. Також число наших учених (5) дуже мале супроти всіх 275 співробітників, що прийняли участь в I томі.³⁾ о. Роман Лукань, ЧСВВ.

²⁾ У списі бібліографії про пок. І. Бабія зустрічаємо також „Нову Зорю“, ч. 56 з 1934 р.

³⁾ Даліше в цій рецензії автор подає деякі доповнення, уваги й desiderata. На кінець подає список 10 рецензій і голосів преси про I том ПСВ-го.

Німеччина не зречеться колоній

Німецький міністр скарбу Шверін фон Кроссиг виголосив у Кельні відчит про господарське положення Німеччини. Прелегент відкинув усі рецепти прислані Німеччині з заграниці, бо вони не даються приміняти. Німеччина потребує інших способів боротьби з кризою ніж ті, що їх примінено нпр. в Англії. Числа безробітних в Німеччині не дається правдоподібно зменшити нижче півтора мільйона, бо ця справа зв'язана з питанням границь Німеччини. Німеччина домагається колоній. Зречення їх було б самовбивством. Половина розв'язка тої справи не задовольнить Німців.

Вязниця на рати

Парлямент сенату Нью-Йорку ухвалив дуже оригінальний закон. Особи засуджені на невеликі карі зможуть відсиджувати їх «на рати». А саме приходимуть до вязниці в педілю рано й оставатимуть там 24 год. В понеділок рано їх вицудять на волю до другої неділі. Вони мусять посвятити тільки неділю, кілька днів виносить кара. Сей людський закон оцінено з тою думкою, щоб люди, засуджені за дрібні проступки, не тратили своїх занять і могли вести нормальне життя.

Лан жита зперед століть

Англійська наукова експедиція знайшла під горою Арарат у Вірменії, в дикий і недоступний околиці, невеличкий лан, де росли дивні й незнані рослини. Докладні дослідження показали, що знайдені рослини се ніщо інше як первісний лан жита. З нього цивілізовані народи продовж століть виплекали нинішній родж жита. Завдяки недоступному положенню й далекому віддаленню від людських осель сей „лан жита“, що його люди покинули перед кількома сотками літ через самовисівання перетривав до наших часів. На внесок лондонського університету лан узнано резерватом.

Що значить добрий гумор

Відомий англійський скрипак Ессер завдячує свій скорий розголос щасливому випадкові. Коли він урядив свій перший концерт у Лондоні, публіка висвістала його. Ессер не стратив зимної крові, почекав аж буря протестів успокоїлася, відложив на бік скрипку і смик та — відсвістав цілу першу точку концерту. Публіка зразу остовпіла. Але як він скінчив свистати, зачала реготатися і сильно бити браво. Коли публіка успокоїлася, Ессер уклонився і сказав: „Тому що здавалося мені, що уподобання шановних слухачів іншо радше в напрямі свистання ніж гри на скрипці, отже я рішився вдовольнити шановних гостей і дальшу часть концерту буду свистати“. Від того часу Ессер став улюбленим скрипаком лондонської публіки. Ось що значить не страшити гумору навіть в дуже прикрій ситуації.

Лікарський фейлетоник.

Ідь як лік

Ідь змія се вже не тільки пострах для мешканців джунглів, а також лік і то лік дуже успішний. Ідь має ту прикмету, що стинає кров теплокровних створінь і спричиняє тим негайну смерть. Однак існує недуга звана гемофілією, що кров власне не хоче стинатися і найменша ранка може спричинити смерть з впливу крові, котрої ніяк не можна затамувати. Отже ідь змія в сім случаї знаменитий і одинокий лік. Тяжко представити собі, як сильно він діє. Грам сєї отруї розпущений у біліоні кубічних метрів води дає ще багатий успіх. В медицині вживають розчину їди у відношенні 1 : 10,000. Він зменшує час кровавлення з 35 хвилин на 17 секунд. Сім способом тріацу недугу опановано страшною їдою.

з РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Евхаристійне свято дітей у Лаврові. Сього року минуло 25 літ від появи папського декрету, що ним Папа Пії Х дозволив малим дітям приступати до Евхаристійного Ісуса. З відячності за те старається українська дітвора якнайторжественніше відсвяткувати цей ювілей. Перше свято дітей з цього приводу відбулося в Крехові. Друге ще величавіше відбулося в князів монастирі ОО. Василіян у Лаврові дня 18 червня ц. р. Це свято було дуже гарне. Його звеличав своєю принаїстю Пресв. Йосафат. Вже раннім ранком почали сходитися і зїздитися діти з близьких і дальших сіл. Прибуло понад 2.000 діточок з 23 громад. Рано в год. 7.30 привітала дітвора свого Владика при монастирській фірті. Посвятивши діточі пралори Владика почав тиху Службу Божу в каплиці на монастирським подвір'ї. Вся дітвора спінала побожні пісні. По Євангелії о. Ір. Назарко ЧСВВ зі Львова виголосив коротку проповідь. Вказуючи на жахливе положення дітвори за Збручем заохочував наших діточок до горячої любові Ісуса. На запит о. Проповідника вся дітвора відповіла, що цілим серцем любитиме Ісуса і буде йому служити до останнього свого відиху. До св. Причастя приступило 1.763 діточок. З признанням належить підчеркнути те, що багато вчителів та учительок також приступило до св. Причастя. До св. Причастя приступив також посол Д. Великанович. По спіданні відбувся діточий концерт. Зі співом і декламаціями виступали діти з усіх громад, що взяли участь у святі. Гарно співали передісєм діти зі Ст. Самбора вищені своїм катихитом, з Бабини, Мияли, Головецька, Лаврова і т. д. Дуже красиво і палко декламував хлопець з Грозьови і малесенька дівчинка з Турки. При кінці діти памятаючи на ювілей свого Владика (60-ліття життя) вручили йому квіти і майстерно різьблений ручний хрест. Владика в довгій промові подякував дітям і всім учасникам та обіцяв, що про те свято повідомить Св. Отця. Це свято певно западе в діточі душі незатертим спомином та стане одним з красивих моментів в історії Бойківщини. Дуже прихильно поставилася до сього свята шкільна влада, а навіть двох інспекторів взяло в ньому участь. Учителство було численно заступлене. Сього рода діточі свята мають у собі щось з тої щікlosti і свіжости, чим не можуть повеличатися свята інші. А який хосен для молоденьких душ! Тому організаторові цього свята о. Р. Лотоцькому ЧСВВ належить признання. — Гієть.

В Остапівцях. зборівського повіту відбулася св. Місія. Вона тривала 8 днів. Місійні науки виголошували о. Ігумен Чепіль ЧСВВ і о. В. Байрак ЧСВВ. Мимо пильних робіт у полі селяни масово приходили на місійні проповіді, виголошували рано й вечером. До сповіді і св. Причастя приступило понад 3.000 осіб. На закінчення св. Місії до Остапівців прибули сусідні оо. парохі з численними процесіями. По торжественній Службі Божій і проповіді о. Байрака ЧСВВ музиками села перейшов величавий похід. Хлопці несли гарно прибраний великий місійний хрест. Учасників походу було понад 10.000. В місійній праці помагали оо. Місіонарям місцевий парох о. Гулий і сусідні священики. Парохіями відіро-ваджували оо. Місіонарів з процесією аж до поїзду.

Християнсько-суспільний Освітний Інститут оснований в Кракові. Його головна ціль ширити релігійну свідомість і популяризувати суспільні науки католицької Церкви серед широких мас народу. Інститут має вироблений широкий план діяльності. Він буде співпрацювати з християнськими професійними союзами.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ГЕН. ОРЛІЧ - ДРЕШЕР, інспектор протилетунської оборони Польщі, погіб в летунській катастрофі. Літак ген. Орліча вивав у море недалеко Гдині. Причина катастрофи досі неустійнена.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТРОХ «С». У Варшаві повстала організація для боротьби з комунізмом. Вона називається «Стоважнене Самооборони Сполучней».

МАНІФЕСТАЦІЯ У СПРАВІ ГДАНСЬКА відбулася в кількох містах Польщі. На вічах ухвалено резолюції, що населення Польщі не допустить до зменшення прав Польщі в Гданську.

ГДАНСЬКИЙ СЕНАТ видав ряд розпорядків проти опозиції і скасував ритуальний заріз.

В РОМУНІЇ студенти вбили б. посла М. Спелеску за те, що він виступав проти розв'язаної правої організації «Зеліної Гвардії».

СОЦІАЛІСТ ЗА МОНАРХІЮ. Мадярський соціалістичний посол Галію в промові в Вудапешті заявив, що хоч він соціаліст, але бажає, щоб у Мадярщині була конституційна монархія.

В АВСТРІЇ звільнено з вязниць багато націонал-соціалістів.

ШУШНІГ, канцлер Австрії, виїхав на відпочинок до м. Ст. Гілен в Тиролі. Місцевість Ст. Гілен віддалена на годину дороги самоходом від м. Берхтесгаден, де тепер перебуває канцлер Гітлер.

В ПАРИЖІ підписано польсько-французький договір, що регулює господарські відносини між обома країнами.

СОЮЗ ОБОРОНИ БАЛТИЙСЬКИХ КРАЇВ повстав у Парижі. До провуду того союзу ввійшли м.ін. провідник французьких радикалів Ерію, Поль Бонкур і інші.

ЗАМАХ НА АНГЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ пробував виконати Ірландець Б. Банніген. Королеви нічого не сталося. Баннігена зловлено. Та подія викликала велике вражіння в цілм світі.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ в найближніх днях виїде до Франції, щоб бути приямним при відкритті пам'ятника Канадійців поляглих під м. Вімі підчас світової війни.

В ЛОНДОНІ відбулася демонстрація комуністів перед німецькою амбасадой. Маніфестанти протестували проти засудження на смерть німецького комуніста Е. Андре.

В ВАРЦЕЛЬОНІ проголошено віймовий стан. В місті ведеться боротьба між повстанцями і правительственным військом.

З ПАРИЖА звідомляють: З Іспанії не приходять до Франції ніякі часописи. В останніх днях з Іспанії не приїхав до Франції ні один поїзд.

У ФРАНЦУЗЬКИМ МАРОККУ в м. Рабат дійшло до кривавих протязидівських заворушень.

АРАБІ дальше нападають на жидівські оселі в Палестині. Коло м. Нафталі Араби знищили помаранчеві плянтації Жидів. В Брусалимі підложили бомбу під Англо-Палестинський Банк.

АНГЛІЯ рішила вибудувати ряд укріплень вздовж границі Абіссинії.

ПАНАМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ має відбутися в Буенос Айресі. На ній мають розглянути питання організації мира, нейтральности, обмеження зброєнь, господарської співпраці і т. п.

НА КУБІ влада викрила змову проти теперішнього правительства. Ув'язнено м. і. 70 старшин і воєків.

В КИТАЮ побіджає північне правительство. Голова полудневого правительства ген. Ченчінанг втік до британської колонії Гонконгу. Головного організатора збройної оборони полудневого Китаю ген. Чен-Вей-Чо убито.

ЯПОНСЬКИЙ ЦЕСАР скасував віймовий стан, що обов'язував у Японії від лютевої революції.

НОВИНКИ

Велика спека панувала у Львові в неділю 19 с. м. Температура доходила до 46 ст. Цельсія.

Українська Порада для вибору звання у Львові, вул. Сикетуська 46, пічне приймати сторони перед початком шкільного року вже від 10 серпня с. р.

Міжмістові телефонічні розмови прийматиме тепер міжмістова централь, що має число «0».

Всі староства одержали наказ видавати заграничні туристичні паспорти найпізніше до трох днів по złożенні пентом всіх потрібних документів.

Зміна на становищі Еміграційного Інспектора у Львові. Бувший довголітній управитель Експозитури Еміграційного Уряду у Львові а опісля Еміграційний Інспектор д-р В. Вишинський перенесений до Міністерства Суспільної Опіки в Варшаві. Його функції обняв воевідський реф. Ф. Ходей. Д-р Вишинський працював у Львові повних 13 літ і полишив по собі гарний спомин.

Заборона «Дня Селянки». Повітове староство в Тернополі не дозволило влаштувати «День Селянки» в Березовиці Великій.

«Просвітанський Гуцульський Звиг», що мав відбутися в Ямнім 26 с. м., заборонило повітове староство в Надвірній.

Прогулька німецьких географів приїхала на Поділля.

Підчас бурі над Чортківщиною під Росохачем на пасовиську перун вбив одного пастушка і три корови.

В Перемишлі перенесено тлінні останки 44 наших людей, арештованих за мниме москвофільство й зарубаних Мадярами 15. 9. 1914 р. на вулицях Перемишля, до спільної гробниці, поруч гробівця перемиської Капітули.

«Гайне-Медина» в Перемищині. В Селищах під Перемишлем сконстатовано в трилітньої дитини діточу недугу «Гайне-Медина», заразливе запалення хребетного стовпа.

На Волині ходять чутки, що там мають незабаром закрити значну кількість православних церков і розparcelювати їх землю.

В Альбертині під Слонімом відбулося недавно посвячення угольного каменя під греко-католицьку церкву. Посвячення доконав Преосв. Чарнецький.

У Стирі втопився Володимир Левко, ученик з класу брідської гімназії.

Жерела нафти відкрили в Хустській околиці на Закарпатті.

Велика буря перейшла над округами Берегівською й Мукачівською на Закарпатті. Шкоди в понад півтора мільона чеських корон.

Поминальне богослуження за душу бл. п. Ігоря Лоського відбулося в Берліні у православній соборі. В богослуженні взяли участь Гетьман Скоропадський з ріднею та представники гетьманських організацій.

Міністр справедливости оповістив розпорядок, що всі почтові уряди й агенції можуть протестувати векслі виставлені на суму до 2000 зл. Деякі уряди й агенції можуть виготовляти протести без обмежень.

Гумор. — В суді. — Чому обвинувачений розбив двері до крамниці? — Над дверми був надпис: «Шукаєш щастя, вступи на хвилину»... та двері були замкнені.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про це й особливо в тім часі правильно прислати передплату.

За пропавші поручені листи, вислані заграницю, платитиме почта по 85 зл.

Боротьба з порнографією. У Варшаві поліція перевела ревізії у книгарнях і кіосках шукаючи за порнографічними виданнями. Сконфісковано 2000 примірників різних видань і друків, особливо з Парижа.

«Муссоліні, дай нам кусень Абіссинії!» Польські часописи подають, що мешканець Познаня Длугі написав до Муссоліні листа з гратуляціями по побідній війні та запропонував, щоб Муссоліні відступив кусень Абіссинії на польську колонію. На те дістав п. Длугі відповідь від секретаря Муссоліні з подякою за гратуляції та з заміткою, що справу польської колонії в Абіссинії розгляне... пізніше.

Міністр скарбу оповістив обіжник у справі обмеження заграничних виїздів урядників, висланих міністерствами й різними центральними урядами. Всякі заграничні делегації вимагають дозволу міністра скарбу.

У Львові була прогулька «Гітлерівської Молоді» з Франкфурту над Менем.

Командантом О. К. VI у Львові іменований генерал Зайонц.

Градіві бурі й гурган, що навістилися на днях келецьке воевідство, знищили 66 сіл. Град збив збіжжя на просторі 13.138 моргів. Шкоди виносять понад 1,000.000 зл.

Помер голова Всеросійської Академії Наук Олександр Карпінський. Він був одним з найвизначніших російських геологів та палеологів.

В залізничній катастрофі на стації Каримская у східній Сибірі погинуло 50 осіб. Причина катастрофи занедбання залізничної служби.

«Возрожденіє», російський емігрантський часопис у Парижі, почало знов виходити.

Сніг упав у Франції в околиці міста Дюе. Він скоро стопився і спричинив значне обниження температури.

Спека у Злучених Державах Північної Америки триває даліше. Дотепер померло від горячі 4.500 осіб. Вода в Міссісіпі осягнула температуру 31 ст. Цельсія.

Виграні Державної Клясової Лотеї: 10.000 зл. на чч. 125868, 168226; 5.000 зл. на чч. 31963, 123953; 2.000 зл. на чч. 150720; 1000 зл. на чч. 5054, 61749, 82810, 11706, 133442, 171958; 500 зл. на чч. 6288, 18099, 11828, 79133, 150300, 179387; 400 зл. на чч. 11783, 20143, 46868, 62564, 81091, 112288, 113431, 122882, 145451, 158903, 167386, 173526.

Гумор. — Та книжка про огородинство до нічого. — Чому? — В ній нема ні слова про те, як садиться квашені огірки.

Гумор. — Обвинувачений, бажаєте собі оборонця? — Я волів би доброго свідка.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Нарада у справі українських гуртівень відбулася у Львові в приміщенні «Центроторгу» 11 с. м. В ній взяли участь українські купці, що ведуть гуртівні або готовляться на гуртівників мішаних товарів. На нараді обговорено низку справ зв'язаних з веденням гуртівень, рішено домогатись від чужих фабрик, щоб вони тримали заступників-Українців для укр. ринку та постановлено повести ширшу пропаганду за творенням приватних українських гуртівень по містах і містечках для обслуговування приватного українського купецтва та поширювання між купецтвом виробів рідного промислу.

Виноград у Заліщищині та Коломийщині зародив сего року дуже гарно.

Торг-показ броварного ячменю і червоної пшениці відбудеться у Львові від 5 до 15 вересня с. р. в рамках Хліборобської Групи «Східних Торгів». Ціль торгу-показу навязати безпосередній зв'язок між продуцентами-хліборобами і купцями та заохотити до піднесення якості сих збіж на нашій терені.

Нові збіжжіві шпихлірі будують в Луцьку, Дубні, Рівнім, Ковлі, Кременці й Горохові.

Польща вивезла заграницю в червні с. р. 386.441 квінталів збіжжя загальної вартості 4,920.000 зл. З вивезеного збіжжя найбільше припадає на ячмінь, бо аж 154.759 квінталів. Відборці ячменю се Голляндія, Бельгія, Англія і Німеччина. Жита вивезено 116.666 квінталів, вартості 1,583.000 зл., найбільше до Німеччини, даліше до Бельгії, Голляндії, Данії й Австрії. З загальної кількості 92.149 кв. вивезеного вівса найбільше припадає на Бельгію. Пшениці вивезла Польща тільки 22.867 квінталів вартості 421.000 зл. Відборці пшениці се Данія, Німеччина, Англія й Фінляндія.

Зріст продукції паперу. Польські фабрики паперу випродукували в перших 5-ох місяцях с. р. 68,798.560 кг. паперу. В порівнянні з попереднім роком продукція паперу в Польщі зросла на 10 міль. кг.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Парохія Жабе - Слупейка, п. Жабе потребує дяка найрадше безженного. Ласкаві зголошення просяться слати: **с. Павло Витвицький, Жабе, п. loco ad Kołomyja.** 71-1—1

КІНА

АПОЛЛЬО: Інтрига Флоріс Бель.
КОПЕРНИК: Роберта.
МУЗА: Бригада відважних.
МАРУСЕНЬКА: Бюро пропавших людей.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Бекі Шарп.
СТИЛЕВЕ: Великий чародій.
ТОН: Я хотів би та боюся.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаденні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: «Оголошення» 30 сот.
В тексті і в новинках 50 -
На першій сторінці 60 -
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. в. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с
Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Унійний Конгрес у Велеграді.

В дніх від 15 до 20 липня с. р. у Велеграді на Моравії відбувся Унійний Конгрес. Отворення й замкнення Конгресу були дуже торжественні. Величаво виглядав при отворенні Конгресу похід 400 учасників до базилики св. Кирила й Методія. Напереді йшли студенти духовних семінарій, за ними багато єпископів і священників з усіх слов'янських країв. В базиліці суперіор ОО. Єзуїтів у Велеграді виголосив коротку промову по латині. Потім усі перейшли до салі, званої слов'янською. Ту салю назвали так, бо на її стінах є образи з життя всіх слов'янських народів. Інавгурацію нарад передавали через радіо. Моравський митрополит Л. Пречан виголосив промову. Потім відчитано лист від Св. Отця до митропо-

лита Пречана з приводу Унійного Конгресу. Відтак промовляли по черзі приватні єпископи. Вечером першого дня Конгресу відбулася академія. На її програму зложилися промови і продукції хору богословів з Оломунця і Брна. Хор відспівав низку слов'янських релігійних і світських пісень. На академію прибув кардинал Кампнар, примас Чехословаччини. На закінчення Конгресу відбулося пленарне засідання учасників. Слідуючий Унійний Конгрес рішено скликати 1939 р. В тім році припадає ювілей 500-ліття «Флорентійської унії». По засіданні відбулася академія. Підчас неї промовляли єпископи. Конгрес закінчено Службою Божою, що її відправив єп. Томашів з Югославії.

Повстанці в Іспанії перемагають.

Монархістичне повстання в Іспанії перемінюється в затяжну домашню війну. Правительство Іспанії уступило. На його місце створено революційний комітет під проводом Азани. Агенція Ройтера повідомляє, що на Мадрид машерують дві повстанчі армії: одна з Помпемонту, друга з Альжесірасу. Повстанці заняли деякі міста на півночі. На півдні положення неясне. З 45-ох еспанських провінцій повстанці заняли 10. На вулицях Сан Себастьяну йдуть завзяті бої. Один з вождів повстанців ген. Кіспо дель Ляно оповістив через радіо відозву до населення, що повстанчий рух близький до перемоги. Повстанчі війська машерують помалу, щоб докладно виконати план офензиви.

Один з англійських журналістів повідомляє з Гібральтару, що йому вдалося розмовляти з ген. Франком, вождом повстанчих військ. Генерал Франко заявив, що він не має заміру відразу займати Мадрид. Він хоче наперед добре зорганізувати заплани й опанувати міста полудневої Іспанії. Мадрид займуть повстанці аж тоді, коли получатися обі повстанчі армії: північна й полуднева. Ген. Франко певний, що повстанці побідять. «Журналь» повідомляє, що до Парижа приїхали два еспанські летуни. Вони в імені свого правительства звернулися до французького правительства з просьбою, щоб Франція допомогла здавити повстання в Іспанії.

Абісинці наступають на Аддіс Абебу.

Єгипетське міністерство заграничних справ дістало від свого консуля в Аддіс Абебі телеграфічне повідомлення, що сильні нерегулярні відділи абісинських військ з ріжних сторін наступають на Аддіс Абебу. Під Аддіс Абебою ве-

дуться завзяті бої. Багато вбитих і ранених. Кілька годин пізніше згаданий консуль вислав другу телеграму. В ній повідомляє, що на Аддіс Абебу наступають дві абісинські армії. Йдуть кроваві бої. По обох сторонах великі втрати.

Викрили большевицьку шпигунську централю в Німеччині.

Німецька поліція викрила в Берліні большевицьку шпигунську централю. Нею кермував Москаль-емігрант Философов. Йому доказано постійний контакт з Москвою. Знайдені матеріали виявили, що Философов вів всесторонню розвідку головню в справі господарського поло-

ження Німеччини, вів докладну статистику безробіття, докладні цифрові з'ясування про моторизацію, про будову літаків, про новосновані торговельні і промислові підприємства і т. д. Робота Философова в Німеччині була шпигунською наймодернішого типу.

Школи комуністичних агітаторів на Закарпатті.

Віденський часопис «Вельтблят» твердить, що на Закарпатті і Словаччині оснований ряд окремих комуністичних шкіл для вишколу агітаторів і пропагандистів комунізму. «Вельтблят» подає навіть назвиска управителів тих шкіл. Ученики в тих школах се головню Німці, Маляри й Поляки. Бо комуністи тепер звертають увагу передовсім на Німеччи-

ну, Малярщину й Польщу. Чехословацька влада знає про ті школи, однак дивиться на них через пальці, бо большевики зобов'язалися не вести комуністичної пропаганди в Чехословаччині. «Вельтблят» запитує, чи Чехословаччина не помиляється, коли вірить, що вишколені на її території агітатори будуть вести розкладову акцію лиш у сусідніх краях.

Мода на обіжники.

«Глос Народу» в ч. 199 пише, що залізничні урядники жалуються на надмір ріжних розпорядків й обіжників, що їх видають місцеві достойники. Недавно став голосним начальник відділу руху в Перемишлі. Він видав обіжник, в котрім читаємо м. ін., що залізничні урядники

мають носити «мундури належнє одправоване» і зголошуватися до служби обіжнати. Не вільно їм носити бронзових черевиків, тільки чорні. При інспекціях залізничних достойників, дижурні руху мають виступати в білих рукавичках, чорних черевиках і т. д.

Школа товчення каміння.

В польським селі Пясках недалеко Варшави оснований школа товчення каміння. По скінченні школи дістається

диплом. Та дивна школа дуже потрібна, бо досі в Польщі не було фахових камінярів.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінні і машинні, дегольні, будинки провізоричні до часового вжитку, будинки, в яких містяться театральна сцеля (кіно), якщо дотична сцеля займає бодай половину будинку (напр. салі «Народних Домів», читальня «Просвіти») є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кожний Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Улиця Руська Ч. 20.

Минуле і сучасне

На тлі боротьби проти «Скали».

До найбагатших змістом дописів належить той, що його принесла «Нова Зоря» в 53 ч. з 16 липня с. р. З того допису довідалися ми отсих цікавих і поучаючих річей:

1) Що станиславівська філія «Просвіти» проголосила боротьбу «всіми силами» зі «Скалою» в порозумінні з Головним Виділом «Просвіти» у Львові (Се проголосив прилюдно референт — і доки Головний Виділ «Просвіти» не заперечить сього, треба се уважати правдою; а якби заперечив, тоді або той Виділ скаже неправду, або просвітянський референт сказав неправду).

2) Що до тої боротьби проти католицьких організацій «Скали» йдуть спільно ундісти з радикалами одним «народним фронтом» (не дивлячись на те, що молоді націоналісти не допустили тепер до вибору радикалів до Гол. Виділу «Просвіти»).

3) Що ся «спільність зброї» між ундістами й радикалами се факт, який по'являється немов автоматично і самозрозуміло, де тільки в нашім народі починає прозябати католицька думка й організація.

4) Що боротьба проти катол. читальень «Скали» ведеться вже не тільки «всіми силами», але й усіми способами, також очевидно нечесними: бо до нечесних способів треба зарахувати твердження офіційального просвітянського референта, а) немовби робота читальень «Скали» була роботою «не в хосен укр. народу, а на приказ згори чинників, які ворожо (!) відносяться до укр. народу»; б) немовби ціла робота «Скали» була на се, щоб розбити наш нарід (а робота радикалів в «Каменярах», «Самоосвітах» і т. д. на думку ундістів не розбиває і навіть не ріжнить нашого народу, навпаки: вони ще на поміч беруть радикалів у боротьбі проти католиків); в) немовби в Головнім Виділі «Скали» засідали люди лише тому, щоб догодити своєму череву і працювати для наживи (так якби в цілім українським життю була нагода до «наживи», — якраз з виїмком УНДА, де є люди, що мають по кілька станових і значні доходи зі свого мнимого «патріотизму»).

б) Що ундистів ширять таку «ідеологію», що священників треба слухати і йти за їх проводом, але — якби закладали «Скалу», то треба рішучо проти сего виступити!...

Отже п'яте «откровєння» для нас найцікавіше і найважливіше. Воно має в собі найбільше змісту. Іншими словами кажучи, має воно таке значіння: «Ми світські інтелігенти-ліберали кажемо народови, що духовних можна і навіть треба слухати, але тільки так довго, поки ті духовні дають нам фірму і роблять те, що ми їм кажемо робити».

Німці мають сей погляд на справу висказаний у короткім афоризмі:

„Und der König absolut, —
Wenn er unsern Willen tut.“

Отже тепер вже ясно: наші ундисти готові даліше говорити нашому народови, що священники се провідники народу, але тільки так довго, як довго священники замкнутимуть очі на те, що «Просвіта» у своїх печатаних провідниках і порадах поручає більшовицьких і атеїстичних письменників, що в фонді «Учітєся, брати мої», який є під її управою, виїшла ядро атеїстична книжка (Залізняка), що діячі «Просвіти» в краю лучаться в радикалами в поборюванні катол. організації, що читальні «Просвіти» в багатьох місцях попадають в руки радикалів, сектантів і навіть комуністів і т. д. без кінця!

Коли катол. священники спокійно будуть дивитися на те все і постійно будуть оправдувати і Гол. Виділ «Просвіти» і всі видання «Просвіти» і спілку в радикалам і в сему у тому у змислі шалю даватимуть свою фірму, — тоді п. Кушнір і йому подібні залишать катол. священникам титул «провідників народу». Розуміється, вони не можуть ручити за те, що й того титулу принципіально не заперечать священникам радикали, союзники й заразом суперники ундистів в «просвічуванні» нашого народу... Тільки одного не вільно робити катол. священникам (і взагалі католикам) по думці просвітянських ундистів, а саме: не вільно їм закладати й підпирати катол. просвітних організацій! Тоді вони в очах пп. Кушнірів відразу стають «розбивачами» нашого народу, які розбивають той парід по наказу наших ворогів і які роблять се, щоб догодити своему череву (дослівно!), словом: для наживи!...

Таку агітацію ведуть тепер публічно офіційальні референти «просвітнянського руху»!...

Не чули ми такої агітації тоді, коли радикали, скоалізовані з ес-ерами, розвивали свою «просвітну» діяльність і геть приголомнили «просвіту просвітянську». Не чули ми такого тону навіть тоді, коли радикали опановували читальні «Просвіти» в значних полосах краю. З того можна зробити тільки один висновок: що вони духом свояки, рідня ундівським «просвітянам», що світогляд їх по суті однаковий і ріжниться хіба в відтінках.

Не говорили таким тоном просвітянські референти навіть тоді, коли платні більшовицькі агітатори опановували читальні «Просвіти» й облягали та загрожували фізично навіть загальні збори «Просвіти». А тепер — просвітянські референти публічно закидають працю «для наживи» тим чесним людям, що працюють в Головному Виділі «Скали» — і закидають їм просто національну зраду, виконувану на приказ ворогів, за матеріальні користи!...

Хоч яка се огидна і болюча клевета, то не вільно нам звалювати всеї вини (того, що така агітація взагалі можлива) на других. Придивімся насамперед собі самим, то значить тим чинникам, що з природи річи все і всюди повинні були обстоювати праві засади і вже давно творити та розбудовувати праві організації, переняті католицьким духом. Пригадаймо собі ті часи, коли ве-

лика більшість українського гр.-кат. духовенства підпирала «Діло», хоч у тім «Ділі» одним з головних публіцистів був Лозинський, явний анархіст і атеїст, котрий в тім же «Ділі» оловінчував, що не хрестить своїх дітей і тим агітував, щоб інші те саме робили, поучуючи їх, як мають боротися зі шкільними властими, що домагалися якогось віросповідання дітей... І таке діялося роками, ба десятками літ! А річчючасно в тім самім «одинокім національнім щоденнику» велася дика трояка на наших Пресвітерних Владик — всіх без виімку. А Пресв. Григорій мав у тім органі довгі часи спеціальну рубрику. В ній усікі типи оловінчували піде й ніколи небували дива, вигадки, клевети і т. д. І так тривало довго, дуже довго. За той час тільки деколи і тільки в деяких околицях краю підіймалися протести проти такого «виховування народу». Затаїла нашої світської й духовної інтелігенції дивилися значайно безучасно на те все або й захоплювалися виводами анархіста тай повторяли за ним все, що той виписував. Довго не роблено ніяких поважливих спроб, щоб проти такої преси поставити свою католицьку пресу. А коли нарешті такі спроби й появилися, то виходили на денне світло слабі катол. тяжеленки, які не одержували від затаїла значнішого підпертя ні морального, ні матеріального, — мусіли упадати («Основи»). Так дійшло до того, що коли настав великий іспит європейських народів у пововнім часі (те страшний від воєнного), великий Авторитет був зруйнований, навіть в очах Галичан і їх молоді. А наслідок того був — зруйнування обидвох наших держав у зв'язку їх, розуміється, при всіх інших обставинах.

Тепер коли маємо сяк-так поставлену українську католицьку пресу і для інтелігенції і для народу, — давнє цуккування на наших Владик в такій мірі як було колись стало вже неможливе. Воно в ослабленім виді переноситься більше в «устну словесність» наших радикальних лібералів і ліберальних радикалів: та на їх спільні віча і сходинах.

Одначе зло не перестав бути злом через те, що воно слабше проявляється на сторінках преси, а показується «тільки» на вічах і сходинах. Як ослабилося його в пресі, таксамо і такими самими способами можна і треба його ослабити в устній агітації. На те є тільки один спосіб: Україні католики мусять цілий край засипати українськими католицькими організаціями на взір «Скали». Такі організації припинять той розвал, що шириться в народі, здержать новіш. руїни й деморалізації, що котиться по наших краях, упорядкують хаос, в яким надзвичайно тяжко зміркувати, хто чого хоче і до чого властиво змагає та кому служити.

Як сьогодні споживаємо овочі своєї праці або бездіяльності вчорашнього дня, так завтра будемо споживати овочі нашої нинішньої праці або байдужності. Втрачений подармо час не дається вже надігнати ніяким способом. Отже в обличчі того, що діється, кличемо до всіх думаючих Українців-католиків без ріжниць пола і стану: Не беріть собі прикладу з тих, що байдужністю екріпляють хаотиків у їх боротьбі проти католицьких організацій! Такі байдужні католики є і будуть співвинні в тім хаосі і в тій деморалізації, що нищать сили нашого народу. Для упорядкування того страшного хаосу треба по всім краю наших виразно католицьких організацій!

Засновуйте їх! Обороняйте їх! Передплачуйте в них католицьку пресу! Основуйте в них катол. бібліотеки! А перемога буде певно наша: вона проявиться в пораз більшій зменшувани хаосу й уздоровлюванні нашої нації. Тоді новий грядучий іспит застане наш парід сильнішим, ніж застав попередній.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Господь вимагає нашої служби. По перше розважте, що ми на підставі всіх прав і законів належимо до Бога. І тому не можемо позбавити Його якоїнебудь частини нашого ества без різкої несправедливості, або опертися, щоб віддати все наше життя на Його божеську службу. Ми належимо до Нього вже через сотворення нас, бо Бог сотворив нас, і то для Себе сотворив нас. І для того дав нам душу, що здібна Його пізнавати, Його любити і Його уживати. Душа може знайти правдивий спокій і задоволення піде інде як у Бозі. Все наше ество від Нього, вся наша душа і ціле наше тіло з усіми нашими силами, думками і здібностями належать до Бога. Все, що ми посідаємо, внутрішнє і зовнішнє, все належить до Нього. І як ґрунт і земля належать до Бога, так мусить також належати до Нього все, що в них виростає. Коли ми в цілості і всі власність Бога і весь наш час і всі наші таланти лише позичені в Нього, то ми також рішучо зобов'язані присвятити Йому всі наші години, всі наші думки, слова і діла. Чи ми коли добре розважали сей обов'язок? Ми належимо до Бога даліше через держання нас, бо Він в кожній хвилині удержує нас ненарушеним життям, котре нам дав, коли в противнім разі ми знов мусілиб вернутися в наше давнє щіло. Отже як в кожній хвилині завдячуємо Богу удержання того, чим ми є, так також в кожній хвилині ми зобов'язані належати до Нього.

По друге розважте, що ми належимо до Бога також в зовсім особливий спосіб, а саме через наше спасення. Через нього Син Божий Своєю дорогоцінною кров'ю позислав нас для Себе і Своєго батька. Бо ми самі продали були себе сатані: ми були його невільники; ми не були вже причасні в Бозі і не мали ніякого права до Нього: ми були бунтівники і зрадники супроти Нього через гріх; і як такі були ми засуджені на смерть і пекло. Та дивіться, Божий Син сходить з неба з чистої любови й милосердя, щоб нас відкупити. Він сам платить ціну нашого визволення, дійсно високу ціну, бо Своєю найсвятішою кров'ю до останньої краплини, щоб викунити нас від сатани, гріха і пекла, щоб нас поєднати зі Своїм батьком і здобути для нас милосердя, ласку та щастя. На підставі сего відкуплення Він має тепер право до нас, як до Своєї дітковитої власності. І се був би найбільше злочинний грабунок, коли ми Його знов позбавилиб тих наших душ, що їх Він здобув Собі своєю власною кров'ю. Се називалося б по словам апостола: «Топтати ногами Сина Божого, і кров зв'язку, котрею ми стали освячені, вважати нечистою.» (Вір. 10, 29).

По третє розважте, що ми належимо до Бога ще також через торжественний обіт й умови і через посвячення. Через них в нашім хрещенні й миропомазанні ми були йому якнайторжественніше присвячені й освячені і посвячені, щоб на все бути його святиною. Отже все, що Бог раз торжественно освятив й особливо те, що було призначене на святину життю Божу, мусить назавше для Нього остати; і булоб найбільшим злочином, відтягати се від служби для Нього для зичайних цілей. І ми тим допустилисяб найбільшого злочину, коли віддалилиб ті наші душі від любови і відчужилиб від служби для їх Бога, котрому вони так торжественно були присвячені, і зробилиб їх підлями та сплямили добровільними гріхами. Ми належимо до Бога також тому, бо Він наш цар, наш батько, наш пан, наш творець і сущі усіх сутей. І з усіх тих та ще з багато інших причин домагається Його Божа величність нашої любови і нашої служби як свого безсумнівного права. О, ніколи не хочемо так ганебно поступати і відмовляти йому того, до чо-

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Про високе достоїнство

священнического покликання і звани.“

Під таким наголовком принесли „Вісти Апостольської Адміністрації Лемковщини“ ч. IX. за липень 1936 „Слово до всіх Всех. Отців, що віддалися священничій і душпастирській праці на території Церковної Области Лемковщини.“ Слово те „дано в Риманові-Зарою в резиденції Ординаріату Апостольської Адміністрації Лемковщини, в Празник св. Верховних Апостолів Петра і Павла, дня 12 липня 1936.“ Підписано: о. Іоанн Полянський, Капіт. Вікарій. Се обширний еляборат, зложений з вісьмох розділів і цілого ряду підрозділів.

Зміст: I. Про обов'язок священників з огляду на енцикліку Св. Отця Папи Пія XI. п. з. „Ad catholici sacerdotii fastigium“ (з 20. XII. 1935). II. Священник — другий Христос. III. Священник — служитель прощення і поєднання. IV. Священник — богомодець, посередник між Богом і людьми. V. Священник — провідник на дорозі туземного життя до спасення. VI. Священник — проповідник Божої правди і науки. VII. Ким не може і не сміє бути священник? („Священник не може бути слугою ніякої, політичної партії, ані наємником ніякої, політичної групи світських людей, котрихби він приказав і волю виконував, бо він є вже слугою Христа і служителем Божої Церкви та має задачу і обов'язок — провадити людей до спасення.“). VIII. Актуальним наказом нашого обов'язку і хвилі розумна і жертвенна праця для Лемковщини.

2-й підрозділ VII-го розділу має наголовок „Священник, а рідний нарід і вітчизна.“ В ній є м. і. такі думки:

„Священник не повинен ніколи зізволити на се, щоби его проти его волі, або таки згідно з его власною, однак неосвідомленою волею і бажанням — втягнуто в хаос і зблуті політично-партійних поглядів на его відношення та его любов до власного народу і вітчизни... „Найбільше, патріотичне діло священника для его рідного народу і вітчизни буде тоді, коли він стане дійсним, ревним та правдивим (не лише з назви, але також з серця і душі) священником Христа, та коли він жертвенно, беззаперечно і всецільно виконав відпоручену собі священничу і душпастирську працю для свого народу, а то після волі, наказу і — взору Христа, та згідно з приписами і наукою Божої Обручницької Церкви... „Повинен він в практиці придержуватися таких християнських принципів і правил, а іменню: а) Кождий чоловік, а тим більше священник як провідник і речник Божого закону, повинен любити свій нарід та всіх своїх одновітців — і то „caeteris paribus“ більше як інші, прочі народи. Того домагається від него характер сеї родової, природної злучки, який вяже чоловіка з власним народом. — б) Однак... любов до власного народу і вітчизни не сміє ніколи перемінитися в заперечення і опрокичення інших, рел.-моральних і суспільних обов'язків чоловіка, які він має виконати супроти Бога і близького, зглядом св. Церкви і держави, самого себе і т. и... Любов, котру проповідує і ширить модерний націоналізм, не в чесноту, ані ніякою рел.-моральною прикметою, а тяжким рел.-моральним блудом і гріхом. — в) Любов до свого народу повинна обіймати се, що становить природно-творчу основу сего народу, отже: его мову, его культуру, его добрі народні обичаї, его пам'ятки, его історію і бувальщину, его рідну землю і т. п. — г) Любов до свого народу не сміє ніколи вироджуватися в ненависть, погорду і нетерпимість до інших народів, або і до інших членів того самого народу, котрі мають відмінні дочасні погляди та відмінні децю форми свого духового розвитку і культури...“

В VIII-м розділі є м. і. такі думки: „Коли всемогутче і всевідуче Боже Провидіння поставило нас тут на душпастирських станицях на Лемковщині, то се знак, що призначило і поклало нас до виконання сеї важеслої і похвальної рел.-духовної місії, яка має принести Лемковщині відродження та повернути і запевнити її почесне місце в крузі великої Католицької Родини!... Лемковщина очікує дальшої праці, нових жертв і терпіння, нових трудів для себе, однак з застереженням, щоби ся праця числилася з її питомими потребами і домаганнями; щоби узгляднила її відмінні передачі, традиції і звичаї; щоби респектувала і доконче шанувала відмінні від поглядів многих душпастирів, котрі тут працюють, форми її культурного розвитку та її національного світогляду, котрі то форми она таки з природного закону має право плекати, розвивати і посідати!...“

то Він має таке узасаднене право. Навпаки, ми хочемо завжди вважати се найбільшим нашим щастям, що ми цілковито до Нього належимо.

Постановіть собі, вірно віддавати Богу все, що Йому належить з таких многих причин, отже віддати Йому все ваше єство, щоб відтепер вашу душу й ваше тіло лише до того уживати, щоб виконувати його волю у всіх справах.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону

Передостанній уступ того „Слова“ такий: „Так, а не інакше, Всечесні Отці і Найдорощі в Христі Собрати а заразом і Співробітники в Христовім винограді на Лемковщині, маємо розуміти, розуміти і трактувати природу, напрям, обсяг і цілі наших священничих повинностей і обов'язків, та повірену нам Божим Провидінням задачу нашої провідницької, рел.-духов-

ної місії на Лемковщині! Так, а не інакше мусимо розуміти їх і трактувати, якщо не маємо, станувши колінь а порожніми руками, пустим серцем і в засоромленім, похиленим лицем перед страшним, Судейським Престолом Всевишнього Бога, місце нагороди, найвищої похвали і признання — отримати зраз зівсіма своїми і чужими, близькими і далекими, різнопоставленими вивовиками — (не кажучи вже про прокляті історії, народові і вітчизні), вічний засуд і кару за теперішню, а евентуально і будучу недолю Лемковщини!...“

(В наведених уривках не змінювали ми ні мови, ні правопису. Розстрілення наші. — Ред. „Н. Зорі“).

Монольоґ п. Вол. Бончковського

Під таким заголовком приніс „Новий Час“ у 158 ч. переклад статті п. Бончковського, редактора „Бюлетеню Польсько-Українського“, напечатаної в 28 ч. того органу. В тій статті п. В. Б. пропагує такі думки: 1) Між двома велиттями, Німеччиною й Росією, може Польща заважити тільки тоді, коли вступіть до праці всіх своїх горожан й опреться на природних союзників. 2) Щойно відродження української державності (усуваючи Росію анад Чорного моря й від натиску на дельту Дунаю, на Балкан і Константинопіль) впроваджує Польщу на завжди в систему держав і народів суцільного комплексу, спертого на Балтик, Чорне та Адрієське море. 3) Асимілювання на Сході тільки штучно запліднилоб польського духа неперетравленими першими східного слов'янства і аніантинізму. 4) На асимілювання нема навіть часу, бо світ гарячково зброїться і збройний конфлікт наблизиться. 5) Асимілювання моглиб Поляки „добути“ кількадесят тисяч найпідліших між Українцями людей. Се не змінилоб відношення сил, а зате змобілізувалоб проти Польщі весь русько-український елемент. 6) Висновок: Польща повинна примиритися з Українцями.

До тої статті додає „Н. Час“ отсю замітку:

Конституційні дражливости

Прем'єр Складковський оповістив обіжників про признання ген. Ридза-Сьміґлого першою по президенті особою в Польщі. З того приводу виленське „Слово“ в 194 ч. пише м. и.:

Передостім kwestіоному потребу такого обіжника... Авторитет се річ неволимий. Ніякий обіжник, ніяка хочби найбільше торжественна таблиця ранг не змінить чийогось авторитету ні на одну точку. Ген. Ридза-Сьміґли остав тим, чим був, перед і по обіжнику. Отже пощо сего обіжника. Маршал Пілсудський, що правив Польщею обмежуваний у своїй волі тільки власною волею, дуже дбав про конституційні дражливости, коли його особа входила в гру. Коли особисто хотів отворити наради сойму, заявив, що приходить як заступник хорого п. Сьвітальського, що був тоді прем'єром. Коли розмовляв а. п. Козловским про його кандидатуру на становище прем'єра, запитав його: „Чи хочете мати мене своїм міністром військових справ?“ А на відповідь п. Козловського: „Приказ, пане Команданте!“, повторив нетерпеливо: „Я питаю, чи годиться на мене як на свого міністра військових справ.“ Тимчасом обіжник прем'єра Складковського кінчиться твердженням, що голова ради міністрів має слухати ген. Ридза-Сьміґлого.

Тепер застановімся на хвилину, в яку колізію се ставить нас з цілою структурою конституції 23 квітня, так недавно ухваленої і підписаної маршалом. Згідно з тою конституцією прем'єр відповідальний перед президентом і парламентом. Коли в відповідний спосіб парламент зажадає уступлення прем'єра, президент обов'язаний іменувати когось іншого на його місце. Отже

функціонування трикутника президент — парламент — прем'єр докладно передбачено в конституції. А тепер обіжник п. прем'єра змінює конституцію, бо додає, що прем'єра обов'язує ще по суду супроти генерального інспектора. Коли прем'єр Складковський заявивби приватно і у своїм імені: „Усім буду слухати ген. Ридза-Сьміґлого і скорше уступлю ніж зроблю щось, що противилосяб його волі“, булоб очевидно все в порядку. Не виходилоб се поза рамки політичної програми п. прем'єра Складковського. Та обіжник, що його обговорюємо, се права норма. Прем'єр Складковський пише там „про президента ради міністрів“, а не про себе, отже неначе накладає обов'язок також на своїх наслідників. А що буде, коли п. президент буде іншої думки а ген. Ридза-Сьміґли іншої?...

Вкінці навіть з чисто формального боку обіжник прем'єра Складковського викликає певні застереження. Він покладається там на початку на волю президента Мосьціцького. Президент виляє свою волю в формах конституційно передбачених, в законах, що їх підписує, і в розпорядках. Конституція не передбачує вияву волі президента Польщі в обіжнику голови ради міністрів. Описав обіжник говорить про співпрацю в „кермуванні державою“. Се виглядає так, неначе обіжник прем'єра створював для ген. Ридза-Сьміґлого якусь нову працю поза дотеперішньою, зрештою величезною ділянкою війська і підготування всего народу до війни. Уживаючи вислову „співпраця у кермуванні державою“ обіжник ген. Складковського не каже, за яку ділянку державної діяльності ген. Ридза-Сьміґли відповідальний...

„Чому Українці здистансували Поляків“

„Мали Дзєнник“ в ч. 200 приніс статтю п. Януша Одровонжа п. и. „Чому на Поділлі Русини здистансували Поляків“. Подіаємо з неї цікавіші місця:

Українці (в ориг. Русини) мають на Поділлі деяку чисельну перевагу. Се річ відома: писалося про те не раз. Та не багато писалося досі про те, що та перевага відноситься не лише до числа, але також до якості. Сумне, але правдиве. Український елемент під кождим оглядом має тут перевагу над польським.

Українська і польська „шляхта“. Ту перевагу стверджуємо зачинаючи від особистої гідності. Вона в Українців стоїть дуже високо. Представники родів Басарабів, Кузиків і Чересків, з котрими я мав нагоду розмовляти, всі з притиском підчеркали, що вони шляхтичі. А Бачинські, Шпонарські, Войцеховські й Кисілевські, що мешкають у тім самім селі, навіть нічого не знали про своє шляхетство.

Два світи. Українець зміряє до знання, старіється якнайлучше працювати й розуміє могутність спільних стремлінь.

Українець ходить у вишиванім а трудом кожусі, його жінка тишиться „файною сорочкою“, що її вона шила й вишивала довгі місяці, а Поляк носить тандитні міські одяги і жінці купує обрядливі сукні.

Кооперация. Коли об'єктивно поглянемо на весь час польсько-українського співжиття, то мусимо ствердити сумну річ: Українці за тих кільканадцять літ перегами польського хлопа майже в кождій діяльній, хоч зразу стояли багатіше.

Класичний приклад того — питання кооперації. Напр. 1926 р. в однім містечку було 5 польських кооператив і ні одної української. Нині нема там ні одної польської кооперативи, ате українських є аж 7...

Моральна боротьба. Українцям не але. Їм навіть ліпше ніж Полякам з того самого села, з сусідньої хати. Іде тільки про питання моральної переваги. Українці свідомі тої переваги... Українці не мають стичности з польськими селянами з інших околиць; знають тільки темного, лінивого польського хлопа з Поділля.

Отже боротьба з тим станом повинна полягати на кампанії, що змірялаб до піднесення рівня життя місцевого польського рільника так, щоб він станув морально понад Українцем, щоб гідно держав престиж пануючої народности...

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

3 Канади

Апостольський Делегат у Мондері.—Пам'ятний празник Пресв. Ісусового Серця.

Апостольський Делегат Андрій Кассульо вертаючи з Евхаристійного Конгресу, що відбувся в Венкувері, відвідав греко-католицьку парохію в Мондері і взяв участь у торжестві Пресв. Серця, щоб тим чином як представник Св. Отця показати зичливість і любов Апостольського Престола для українського народу. Ці відвідини винали прегарно.

19. VI. с. р. в 10 год. загомонили радісно дзвони й рушив похід на привітання Церковного Достойника до входових дверей Василянського Монастиря в Мондері. Похід творили церковна процесія, Марійська Конгрегація в білих мантиях із монограмами Марії в руках, два ряди шкільної молоді під проводом учительства, ряди Сестер Службниць, монахів та вірних зі світлом у руках і асиста. Зараз на вступі Впр. о. Севастіян Шевчук ЧСВВ прочитав привіт від монастиря.

Ваша Ексцеленціє!

Велика це радість і щастя для членів Чина св. Василя Великого в Канаді, що Ваша Ексцеленція зволила завітати між нас до цього нашого монастиря. Ваша присутність як Представника Св. Отця живо пригадує нам ту ніжну любов і батьківську добайливість про духове добро нашого Чина й ті численні добродійства й ласки, які уділив нам Апостольський Престол. З Божої волі й на виразне бажання Апостольського Престолу наші місіонарі покинули Рідний Край і приїхали до Канади, щоб проповідувати Боже слово між українським народом, розкиненим усюди по просторах преріях цього Нового Краю. Та це було лиш дуже мале число священиків, зовсім не вишарпаючи для такої великої праці, а дістати поміч зі Старого Краю було дуже важко. Тоді в наших Отців зродилася думка отворити Новіціят тут у Канаді. Бог поблагословив цю їх думку і за згодою Апост. Престолу не зважаючи на ті великі труднощі, що їх мусіли побороти, вони заклали угольний камінь 1922 р. За Божою помічю і допомогою добрих людей наш монастир укінчено, а 1923 р. Бог покликав до Новіціату перших синів з українського народу. Боже благословення було очевидне в їх праці. По 13 літах ми нині маємо Канадійську Провінцію Пресв. Серця Ісуса, що числить 25 священиків, 36 схолястиків, 19 до-

машніх братів і 7 новиків. А тепер нашим горячим бажанням, нашим найбільшим зусиллям є зберегти наш український нарід у лучности з Апостольським Престолом. Тут ми з волі нашого Св. Отця і за велике щастя уважаємо собі те, що ми в рядах тих, що разом з «Місійним Папою» Архієреєм Пієм XI. співпрацюють над поширенням Божого царства на цій землі. З цієї причини ми бажаво зложити Св. Отцеві перед Вашою Ексцеленцією наш поклін, повні сердечної синівської любови, привязання і пошани і просимо Вашу Ексцеленцію уділити нам своє Апостольське благословення.

Цих привітальних слів вислухав Апостольський Делегат з великою увагою й уділив мондерському монастиреві благословення.

Потім у супроводі звуків дзвонів і піснi: «Назарета любий цвіте» похід спрямувався до церкви. Коли лише похід переступив церковний поріг Іх Ексцеленція Андрій Кассульо покронив вірних свяченою водою, а з хорів залунало грімке «Буди імя Господне благословенно от нині і до віка!»

По відданню чести Спасителю утаємному в Пресвятій Тайні Евхаристії слідувало привітання Апостольського Делегата від мондерської парохії св. ап. Петра й Павла. Привітну адресу прочитав Впр. О. Протоігумен Навкратій Крижановський ЧСВВ.

Ваша Ексцеленціє!

Це для нас Українців католиків у Мондері велика радість, що можемо привітати Вашу Ексцеленцію ось тут нині. Наші серця повні втіхи і щастя, бо ми оце вперше маємо між нами Представника нашого Св. Отця Пана Пія XI. Особа

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає:

Браттель і Де Цет

Фабрика церковних виробів
Львів, ул. ШЕВЧЕНКА 11 а.

Рік заснування 1909. Тел. 220-78

Деякі виконані роботи:

- ◆ Духовна Академія — Львів
- ◆ Народна Лічниця — Львів
- ◆ Церква на Майзлах — Станиславів і багато інших.

Св. Отця є дорогою для нас. Вона пригадує нам много добродійств, які уділила Апостольська Столиця нашому народові. Щасливо тепер пануючий Папа, так як і його попередники, є великим добродієм Українців. Дякуючи й ми зобов'язані до великої вдячності для Св. Отця й Апостольського Престола. Коли поглянемо в історію минулого нашого народу, то ледви чи знайдемо там світлий період у його житті. Наша нація безупинно боролася за своє існування. Зброя наших хоробрих героїв мало коли була зложена на знак свободи й волі нашого краю. Много літ ми були в подвійній неволі. Перша неволя це поневолення нашої нації найздижками. Друга неволя, в яку попав наш нарід, це неволя ложної науки, яку принесли фальшиві пророки. А це сталося тоді, коли наш нарід відлучився від Петрової Скали й прийняв науку тих, які ніколи не переставали голосити своїх засад перенятих ненавистю до Апостольського Престола.

Страшний образ релігійної боротьби в нашій народі дуже добре змальовує нам історія минулих століть. Кількасот літ тому наші предки не мали ясных понять щодо правдивої віри й науки Христової, бо були далеко від дійсного жерела правди: Петрової Скали. Та коли зрозуміли, що поза Церквою нема спасіння, звернулися до Апостольського Престола з просьбою прийняти їх під свою опіку. Апостольська Столиця прийняла їх радо і так довершено унію з Римом р. 1596 (Унія Берестейська). Наслідком тої унії мусіли перенести много переслідувань. Велике число наших братів упало від куль ворогів зєдинення і пролило свою кров за Христа, засвідчуючи тим робом свою вірність і привязання до правдивої Церкви. Та в тій недолі вони завсїди мали заохоту й підтримку від Апостольського Престола. Через довгі часи він давав докази своєї ніжної опіки над нашими батьками. Він особливою опікою обдарував нашу Церкву. Не даром його Святість Пана Пія XI називають «Місійним Папою». І ми в тім много від нього одержали. Він нас обдарував 6 єпископами в Європі а 3 в Америці. Всіми можливими способами намагається Св. Отець привести наших відлучених братів до одного пастиря. Його бажанням є, щоб ми мали много добрих священиків. З тої то причини він обдарував нас прегарною колегією в Римі. Тут молоді сини нашого народу під особливим наглядом Св. Отця образуються, щоб відтак могли стати добри-

ОСИП НАЗРУК

56)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Інстинкт самозбереження всіх часів і народів наказував людям робити се. І тому все і всюди найдорожчі речі громаджені в святинях, присвячених Богу. І все ограблення святинь було жакливим початком страшного занепаду взагалі. Не багато часу минуло відтоді коли цісар Йосиф II огравив церкви і монастирі — і розсипалася велика держава його роду. Не багато часу минуло відтоді, коли цар Николай огравив київські церкви — і розсипалася небувало велика держава Романових і в темній північній скінчила життя царська родина.

Не даром народ відвертає свої очі від грабежі церков, зарядженої сильними міра сего. Він на той вид прочуває, що наближається.

Як овоч калини прегарно червоніє в місцях, де вони звернені до сонця, так люди і їх спільноти повинні найкращим і найціннішим по силам своїм і по спроможности своїй прикрасити Божі Доми, поки мають можливість робити се. А ко-

трий нарід не стати на дорожочні речі, той повинен таксамо цінним мистецтвом заступити їх недостачу.

Отже перед нашим народом велика шіль: для хвали Божої збудувати прегарну святиню в честь свого мученика Йосафата, котрий дав життя своє в жертву для добра свого народу, щоб привести його до єдності з Церквою Божою. В міру як ростиме змагання до тої цілі, ростиме й сила наша.

Бо властиво є тільки одна сила: сила релігії. Від неї залежать всі інші сили в людстві.

Хто уважно і в скупленні духа перейдеться по найбільшій церкві світа, той відчує ту силу релігії, відчує легкість, яку вона дає, відчує оживлення і скріплення, відчує дивну солодкість в душі, відчує вартість життя, не так, як відчувається його вартість через насолоду добрими світа сего.

А для католика побут у церкві св. Петра має ще більше значіння: в сій церкві є велика частина хреста, на котрім страждав і помер Спаситель світа, тут є копії, котрим римський воїн проколов серце Його, тут є хустина св. Вероніки з обличчям Господа, тут є частина заслони Пресвятої Діви Марії, тут спочивають тлінні останки князя Апостолів, св. Петра, і тлінні останки п'ятох ін-

ших учеників Спасителя. А недалеко відси, в Ватикані тлінні останки св. Луки євангелиста. Крім того є в церкві св. Петра безліч частин визначних мучеників. Навіть нутро спижених колюмн бальдахіму над головним вівтарем заповнене тлінними останками християнських мучеників, взятими з гробів у катакомбах.

Не дивота, що від перших часів християнства, прибували до сеї церкви як паломники найвизначніші люди.

І так в р. 393 прийшов до сеї церкви в одязі покутника цісар Теодозій Великий і тут благав Бога о побіду над бунтом Евгения.

Тут в р. 429 прийшов як паломник з мамою і з жінкою цісар Валентиніян III, той сам, що потому виставив величавий пам'ятник своїй покійній жінці недалеко від святині сеї.

Тут в р. 689 прийняв хрест британський король Цедвальд і тут помер у молодім ще віці тай похоронений в передсінку церкви св. Петра.

В 20 літ опісля прибули сюди два інші британські королі, Коїнрад з Мерції та Оффа, король Східних Саксонців. Оба вони постриглися в монахи на сім святим місцях.

В р. 725 прибув сюди знов британський король Іна з Вессексу, щоб — як

ми священниками і місіонерами між нашим народом і утримувати злуку з Апостольським Престолом.

За всі ті добродійства Св. Отець дорогий для нас. І тому ми заявляємо перед Вашою Ексселенцією, Представником Св. Отця, нашу сердечну й покірну подяку за всі дари, які ми отримали і смиренно просимо Вашу Ексселенцію заповнити Його Святість про нашу молитви, любов, привязання і вдячність за Його ласкаве старання про нас і прохавмо Вашу Ексселенцію уділити нам Своє Апостольське Благословення.

Потім промовляв Ексселенція Кир Василій.

Ваша Ексселенціє!

Позвольте мені кількома словами виявити мою подяку і пошану, що були так ласкаві своєю присутністю звеличати велике свято Пресв. Серця. Ці відвідини є великим доказом Вашої зичливості й любові не лише для цієї парохії, але й для всього народу грецького обряду в цій домінії. Ми маємо багато фактів з минулого й сучасного, що доказують як то Апостольський Престіл і Його Представник у Канаді дуже стараються про членів східного обряду. За цю батьківську любов я бажаю висловити мою глибоку синівську пошану і впевнити Вашу Ексселенцію про нашу відданість Св. Апостольському Престолові. Крім того впевняємо Вас, що за Ваші добродійства, вітцівську любов і всі ті дари для мене і мого народу тут у Канаді ми будемо пам'ятати про Вас у наших щоденних молитвах і безнастанно молитись за успіхи Вашої Ексселенції на новім становищі, щоб зискати нові душі для Божого Царства.

По цих привітальних адресах звернувся Апостольський Делегат до зібраного народу і мав довшу бесіду по англійськи, яку наш Преосв. Владика переповідав по українськи:

Мій дорогий народе!

Вже 9 літ минає, як я приїхав з Єгипту до Канади на становище Апостольського Делегата. Зпочатку я не знав так добре про український нарід на цій землі, та коли обіздив канадійські простори, я завважив, що між католиками в Україні зі своїм питомим обрядом. У многих місцевостях мене щиро вітали. Та я не був уповні вдоволений, бо завжди бажав відвідати Мондер, про котрий чув, що він осередок релігійного життя українського народу в Канаді. На жаль ріжні перепони не дозволяли мені здійснити цього бажання. І нині чуюся щасливим,

що по дев'яти літах моє бажання сповнилося, що я можу бути з тобою, мій дорогий народе, що так численно з близьких і далеких сторін зібрався в празник Пресв. Серця. «Сей-день, якого сотвори Господь, возрадуємся і возвеселімся в нь».

Я завважив, що український нарід визначається великою побожністю і дитинним привязанням до католицької релігії. Так, щиро тримайтеся католицької релігії! Ми нині живемо в критичних часах. Багато неспокою, труднощостей, багато замішань головно в соціальних справах. Неодні хотілиб поправити теперішній стан кидаючи фальшиві кличі. Та треба нам пам'ятати, що лише наша улюблена мати католицька Церква, яка має правдиву науку з неба, може розв'язати всі проблеми й усунути всілякі труднощі. Ви полишили свій рідний край і приїхали до Канади й цю багату країну прибрали собі за вітчизну й вона такою лишиться для ваших нащадків. Коли хочете мати гарну будучність, ідіть за вказівками католицької Церкви. Св. Отця і Вашого Єпископа в Канаді.

Можу впевнити Вас, що Св. Отець журиться і дбає про вас. Признання для вас, що держитеся своєї віри й свого обряду. А це, що ви держитеся правдивої віри й Церкви, маєте много завдячити праці вашого дорогого Єпископа, що з великою посвятою працює для вас і ваших отців провідників.

Ваш одинокий Єпископ дуже вас любить. Я був свідком його трудів і по змозі старався йому улегчувати його важке завдання. І ви повинні його любити й шанувати, йому помагати, за нього молитися та совісно йти за його вказівками...

Кінчаючи мої слова до вас, кличу: Любіть Бога, любіть Христа Спасителя, любіть дорогу матір католицьку Церкву, любіть спільного всім народам батька Св. Отця Папу Римського, любіть свого дорогого Єпископа і священників, що живуть з вами і трудяться для вас! І як представник Св. Отця також благословлю вашого любого Єпископа, благословлю Настоятеля Василіянського Чина, всіх Отців, Братів, оба новіціяти, схолястиків, Сестер Непорочного Зачаття і тебе, мій дорогий народе.

Відтак почалася Архієрейська Служба Божжа. Співав монаший хор. По Освяченні Преосв. Кир Василій уділив діаконських свячень Сильвестрові Гладкому. Багато людей приступило до св. Причастя. По Службі Божій була суплікація

Всі ті коронації мали також велике практичне значіння в виконуванні влади. Бо кождий монарх, що одержував корону від папи, посвячену в церкві над гробом св. Петра, присягав, що уважатиме свою корону за Боже надання (ленно) і тому буде правити справедливо. Не треба багато розводитися над тим, що се значило в часах суворих обичаїв і жорстоких кар. Особливо тепер людство розуміє се...

Тепер, коли так звані „народні“ влади витягають людей з їх помешкань і, навіть не предкладаючи їм ніяких обвинувань, літами держать в тюрмах і концентраційних таборах серед найтяжших знущань. Європа не бачила досі нічого подібного. Бо говорили посудженим, за що їх тягнуть на тортури, говорили навіть за влади Селіма Грізного й Жорстокого, говорили за Івана Грозного, говорили все. А тепер не говорять вже в більшій частині Європи, тільки так хапають з дому або з вулиці й мучать доки їм подобається. І роблять се зовсім отверто, цинічно, без найменшого оправдання, без найменшої підстави. Так зникає пошана образу Божого в людині — і влада діавола шириться щораз більше і більше, навіть в найкультурніших країнах Європи!... До чого се доведе, жаж подумати. (Д. б.).

і благословення Найсвятішими Тайнами. Весь час Апостольський Делегат щиро слухав богослуження. Які вражіння відніс, про це найкраще говорять ті слова, які аж чотири рази котились по лиці Достойного Гостя, та ті гарні слова похвали про наш обряд. «У вашім обряді виражені всі й найніжніші почування людської душі: сум і біль, покора, подяка, просьба, радість і тріумф, все так гарно і зворушаючо виражене у піснях і церемоніях. Український нарід, що має такий чудовий обряд і виявляє таку щирість й живу побожність, певно не пропаде...»

По відправі Апостольський Делегат був на обіді в монастирі ОО. Василіян. А по обіді звидів ще Василіянський Новіціят на фармі, дім Сестер Служебниць і Український Загальний Шпиталь. Всюди і всіх зустрічав з любов'ю і радів з наших успіхів. Будучи в шпиталі відвідав зосібна кожного хорого й уділив Апостольського благословення.

Годиться ще переказати цінні слова Апостольського Делегата, які він сказав до Василіянських новиків і Сестер Служебниць. Звертаючись до новиків, сказав:

„Будьте мужами молитви, бо людина без молитви, як цвітка без водиці. Будьте мужами науки, бо священик без науки, як жовнір у війні без зброї. Будьте мужами праці, бо без активності будете подібними до того, що має оружжя, а його не вживає. А надісьте будьте покірні, бо Господь гордим противиться, а покірним дає благодать.“

На привітальні слова висказані С. Єлисаветою, Провінційальною Настоятелькою Згромадження СС. Служебниць, Апостольський Делегат відповів довшою бесідою.

»По відвідинах вашої гарної Церкви я маю щастя відвідати вас, дорогі Сестри Служебниці. Я довідався, що кількадесять літ тому чотири Сестри повні духа пожертви покинули свій Рідний Край і приїхали до цієї просторої Канади, щоб помагати в праці католицькій Церкві. І нині я бачу велике число Сестер, що вродилися і виховалися в Канаді... Ваша робота великого значіння в діяльності католицької Церкви. Я вірю, що діти виховані під проводом Сестер будуть напевно добрими й побожними членами католицької Церкви і примірними горожанами Канади. Велика ваша ціль і щоб її досягнути, ви мусите вести життя покірне, побожне, послухне. Працюйте спільно з вашим дорогим Єпископом, бо як король сам нічого не вдіє, а з допомогою доброї і карної армії може досягнути світлої перемоги, таксамо й ваш Єпископ сам нічого не вдіє, а при допомозі покірних Сестер зможе довершити великих діл для Божої слави і спасення душ. Ваш Єпископ здобувається на великі жертви, а ваш нарід розкинений по цій домінії і я бажавби бачити Сестер розсіяних поміж тим народом для поширення Божого слова... Незабаром буду в Римі й особисто предложу Св. Отцеві працю вашого Згромадження та скажу йому, що ви велика підпора Церкви в Канаді. Я покажу Св. Отцеві що вашу адресу і скажу, що ген там далеко в Канаді покірні Сестри Служебниці Непорочного Зачаття безнастанно моляться за Св. Отця і працюють над сповненням Його бажань. Я благословлю ваше Згромадження, благословлю Ваших Настоятельок а також благословлю вашу корисну для Божої слави працю.«

Відвідини Заступника Св. Отця, його участь у нашій Богослуженні се черговий доказ любові й зичливості Апостольського Престола до українського народу й це повинно скріпити в нас пошану й любов та привязання до Апостольського Престола й Св. Отця, бо лише в злуці з центром правдивого християнства наш нарід устоїться серед світової хуртовини й здобуде собі краще завтра. (»Українські Вісті«).

пише старий літописець Беда — побути кілька днів близько святих на землі й опісля досягнути скорше прийняття між святими в небі.

А потому пливе сюди такий великий ряд паломників в пурпурі, що вже неможливо їх всіх навіть коротенько згадати: Люїтпранд льомбардський і Макбет шкотський і Крістієрн дакійський і Карломан франконський і далі і далі, аж до наших днів.

Деякі з них приходили до гробу св. Петра і по кілька разів, що в тих часах бездоріжжя не належало до легких підпринять. І так Карло Великий був тут як паломник кілька разів і за четвертим разом коронував його на цесаря папа Лев III в р. 800, в хвилі коли Карло молився на сходах конфесії. Тут коронувався цілий ряд німецьких цесарів: всі три Оттони і Гайнріх II святий і Конрад II і Гайнріх III і Гайнріх IV і інші.

Відси виїздили й ті папські послы, що везли корону для нашого короля Данила, котрою він коронувався у Дорогичині. Сей факт свідчить виразно, що наша Батьківщина була вже тоді обнята західною атмосферою, бо в тих часах в західній Європі панував загальний погляд, що правдивий монарх тільки той, кого короновано римською короною.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УНІЯ І МОСКВА

Як Москва нищила Унію в XIX ст.

2. Власноручний морд царя Петра, доконаний на полоцьких Василиянах.

Щоб зрозуміти вчинки московських політиків у XIX столітті, мусимо сягнути в минуле, де маємо сліди першої стрічі московського уряду з Унією й перше в історії «возсоединіє». Відбулася та стріча вже в часах війни Богдана Хмельницького з Польщею, точно — в червні 1657 року. Та ще перед тим кілька слів про загальне наставлення Москви до справ віри.

1686 року між Москвою й Польщею заключено договір, згаданий під назвою «трактату Гжимутовського». Між іншими точками була й точка (9-та) про православну віру, щоб їй не діялася ніяка кривда. Але цього трактату сойм не ратифікував кількадесять літ. З Москви все йшли до Польщі пригадки про 9-ту точку згаданого договору. В 1691 р. думний дьяк Українцев говорив до польського посла: «Справа віри має найбільше значення і важна; другої більше важної немає...»¹⁾ Якоїж віри? Очевидно, що православної. Москва в XVI—XVII ст. монополізувала собі право заступства інтересів православ'я й навіть Грекам закидувала, що вони «відступили від первісного, чистого православ'я». В той спосіб схизматичка віра й Церква ставали апарієм у руках московського уряду, а сама Москва — «третім Римом». Політика московського уряду і православна віра ставали синонімами; царі були покликані опікуватися схизматиками, а сі останні мали звертатися до Москви по оборону перед «утисками». І так дійсно було.

В той спосіб московські царі діставали дуже добрий моральний аргумент за «збиранням руських земель». Саме династичне право тут не вистарчало. Українські й білоруські землі з малими втратами дісталися під владу литовських князів, а пізніше й польських королів. Влада одних і других мала своє правне узасаднення — більше, ніж малиб посягання нової російської династії Романових. Треба отже було покористуватися, кажучи по теперішньому, «націоналістичним» моментом: він тоді мав вірогідну форму. Православних з Литви й Польщі легко було Москві зеднати собі опікою. З часом, як знаємо, ся «опіка» довела до інтервенції в Польщі й до розборів її.

Великою перешкодою для вірогідно-націоналістичної політики Москви була якраз церковна Унія. Петро I-ий старався помалу, але постійно ослабити Поляків на іншим, дуже болючим відтинку — а саме він старався відчужити Русинів (= Українців і Білорусинів, Т. К.) від Поляків. Сей нарід, що географічно й етнографічно ділив Поляків і Москалів, мав дещо спільного з одними і другими. Стара історія, деякі звичаї й навички, церковний обряд і споріднення мови, зближували його до Москви, але релігія подавляючої більшості була сильним вузлом між Поляками й Русинами. Сей вузол мусів Петро Великий — та послідовно й його наслідники — першусього розірвати, заки ще міг думати про тривке прилучення Русинів до Москви. Отже Унія руської Церкви з Римом була великою перешкодою, що стояла на дорозі Петрові Великому, й ту Унію він постановив поборювати всіми способами, а його наслідники про-

довжували сю боротьбу шляхом насильства аж до наших часів.²⁾ Отсі глибоко вірні помічення Еп. Пелеша звертають увагу на індивідуалізуючий, націотворчий чинник в Унії; тому власне її з такою ненавистю поборював московський уряд.

Цілком зрозуміло отже, чому московський уряд думав про «возсоединіє» уніятів. Перший його акт, як згадано, відбувся в 1657 році. Уже в жовтні 1656 року московські послы, переговорюючи з Поляками, заключали: «Унія повинна бути скрізь і в найкоротшім часі винищена без ніякого покликування на диплом і привилей, що їх давали уніятим королі.»³⁾ Згідно з тою засадою цар Олексій Михайлович прислав свого воеводи в Вильні, кн. Шаховському, наказ, де м. ін. було написано: «З міста Вільна й із інших міст і містечок, що є недалеко Вільна, всіх уніятів, що мешкають донебудь, вислати якетій геть, щоб під їх впливом не було якого відступства від віри (= схизми)». Царський наказ виконано. Хто цінив віру над усе, пішов на вигнання, а хто був слабший, то «навертався» на православну віру й ігумен монастиря св. Духа, Данило Дорофєй, впроваджував такого до «правдивої Церкви...»⁴⁾

Сим задокументовано відношення Москви до Унії — й те відношення аж до упадку царату в 1917 році не змінилось ні на крихту. Рішучим ворогом Унії був також Петро I-ий. Він щоправда облудно вдавав перед Апостольською Столицею, що думає прийняти Унію, але се було звичайне крутіство, щоб зискати прихильність Риму, або досягнути хвилевих успіхів.⁵⁾ Ворожість царя Петра до Унії виявилася в літі 1705 р., коли він у характері союзника польського короля Августа II станув на території польської держави — в місті Полоцьку, колись столиці св. Йосафата.

Цар Петро приїхав туди 23 червня.⁶⁾ Два тяжкі захворювання догити спокійно. В Полоцьку були сконцентровані царські війська під проводом фельдмаршалів Шереметьєва й Огільєва, та генералів Меншікова, Рєпніна й Розєна.⁷⁾ Зокрема Меншіков, той самий, що мав велику владу в Україні й, як ходили слухи, мав стати управителем України на місце Гетьмана Мазепи, був злим духом царя. Він, як побачимо нижче, намовляв царя до переслідування й своєю провокацією викликав морд у церкві полоцьких Василиянів. І тому, хоч Петро I. поведився зразку цілком смирно, й навіть видав успокоючі відозви до населення, що він приходить як союзник Польщі, а ворог страшного єретика, Карла ХП, — по-

лоцькі уніяти не сподівалися від нього нічого доброго. Мали до того ще й окрему підставу. А саме з Витебська, де цар був передтим, прийшли вістки, що він казав знищити там всі зображення св. Йосафата; прибувши до Полоцька мав спалити мощі Святого. Щоб запобігти нещастю і профанації, Василияни завчасу вивезли св. мощі до монастиря в Білій на Підляшші.

Подробиці сі важні для дальшого представлення справи, бо вони показують, що цар Петро добре знав, хто був св. Йосафат, і був супроти нього настроєний ворожо, так як і до цілої Унії, що виросла головно з крові св. Йосафата.

Приїшов день 10 липня (29 червня ст. ст.) 1705 р. Цар пив цілий день у своїм обозі; таксамо пив і критичного дня 11 липня. Нарешті забажав піти до василіяньської катедральної церкви св. Софії. Приїшов там пополудні, між 4 а 6 годинию. В церкві якраз відправлялася вечірня перед престолом св. Йосафата. Цар не пошанував святого місця; почав нипати по церкві, заглядати до кивота (!) й т. п. Нарешті став перед образом св. Йосафата й почав розпитувати, хто се такий. Питання мало виразно провокаційний характер, бо цар добре знав, хто то, й уже давніше в Витебську дав на се доказ. Спровокований питанням царя Василиянин сказав, що се св. мученик. Тоді цар, а особливо Меншіков, причіпилися до інформатора, щоб сказав хто його замордував і якої віри були ті люди. На таке Василиянин відважно відповів, що замордували Святого — схизматики. Провокація досягнула свого. Ображений ніби-то «зухвалою» відповіддю Цар Петро власноручно замордував у церкві Василиянина, чи навіть двох. А прислужники царя кинулися на інших — і так чотири монахи пролили свою невинну кров на тому самому місці, де ще перед двома тижнями лежало тіло св. Йосафата. Імена тих мучеників за св. Унію: о. Константин Заячківський ЧСВВ, о. Яків Книшевич ЧСВВ, о. Теофан Колбечинський ЧСВВ і ігумен о. Яків Кізіковський ЧСВВ. Тяжко поранений був також брат Йосиф Анкудович, але не вмер. З них три відправляли богослуження і погнали при престолі.

Така була ся страшна подія, свято-татство, морд у церкві. Допускаються його лише люди, позбавлені всяких моральних основ. Таким виявився творець нової Росії, цар Петро. Та се нас не дивує, бо з того боку трудно й надіятися чогось кращого; зате дивує нас, що в ще в істориків охота виправдувати його. Певно, що треба вибачати грішникам, коли кетється. Кажуть, що Петро I. жалувал за свій учинок. Але що він робить опісля? Чи творить діла, гідні каянника й дає спокій Унії? Нічого подібного! Він видає ще маніфест, де очорнює помордованих монахів, мовляв, вони працювали на погубу йому. А пізніше переслідує далі Унію. Чи так виглядає покаання?

Щоб зрозуміти ціле наставлення царя Петра й нещирість чи поверховність його покаання, розкажемо, як він поведився пізніше з діячами Унії, особливо з лупським і остроязьким Єпископом Яблочкинським.

Т. Коструба.

Перші мученики, перші відкривчі, перші винахідники, піоніри цивілізації — всі, що борються за правду, релігію й батьківщину, боронять до певної міри утрачених позицій людства. Вони живуть, працюють і вмирають, не сміючи мати надії на особисту надгороду. Їм вистарчає се, що розуміють своє завдання і його своїми моральними силами можуть виконувати. (Смійлас: „Обов'язок“).

¹⁾ Ф. И. Титовъ, Русская православная церковь въ польско-литовскомъ государствѣ въ XVII-XVIII в. (1654-1795), т. 1, Київ, 1905, с. 242.

²⁾ Dr. J. Pelesz, Geschichte der Union, т. II, Відень, 1880, стор. 297.

³⁾ Титовъ, Прав. церковь, I, с. 56 і 60.

⁴⁾ Акты историческіе, т. IV. Спб. 1842, ч. 115.

⁵⁾ Цар Петро зумів збадлати й сучасних безутів і знайшов оборонця своїх мнимих католицьких симпатій у таким визначнім історикові, як А. Тайнер. Але Пелеш, Geschichte der Union, II, с. 295-297 рішучо спротивився такому освітленню й виказав його невірність; потверджує се й найновіший дослідник, А. Деруга, в праці, що буде в дальшій оповіданні названа.

⁶⁾ Пелеш, Geschichte der Union, II, с. 293 подає дату 11 липня; спростовує її Деруга, в цитованій нижче праці, с. 94.

⁷⁾ Опис полоцького морду, поданий нижче, оснований на солідній праці А. Деруги, Piotr Wielki a unia i unja kościelna 1700-1711, Вильно, 1936, стор. 94-120. Се джерельна й дуже об'єктивна праця. В ній автор старається навіть оправдати Петра I., що був паний і т. п. На се скажемо: що тверезому на думці, те п'яному на язичі. До того не вільно впливатися, щоби в п'янім стані робити звірства — так учить катехизм. Оправдання на такі злочини нема ніякого.

Нові видання

Ел. Григорій Лакота. **Принагідні науки й промови.** Перемішль 1935. Накладом автора. 25 × 18, 228. Друкарня ОО. Василіяни у Жовкві.

Принагідні науки й промови належать до тяжких промов для кожного проповідника, бо самі їх теми обумовлені різними-преріжними нагодами, нераз навіть дуже слабо звязаними з релігією; форма тих наук теж дуже різномодна, бо в принагідних проповідях проповідник мусить користуватися дуже широкою скалею різних проповідничих форм, починаючи від найзвичайнішої промови, кінчаючи на клясичній. Реторика розрізняє принагідні проповіді сталі, довільні і світського змісту. Найнебезпечніші для проповідника ці останні. Саме з висше згаданих причин священики повинні бути щиро вдячні Преосв. Григорієві за ту цінну збірку принагідних промов, з яких кожда може бути справжнім зразком як у данім случаю промовляти. Вільність тих гарних наук це принагідні промови релігійного змісту. До таких належать промови з приводу різних ювілеїв церковних, науки з приводу прийняття св. Тайн (священства, подружжя, Пресв. Євхаристії), науки з приводу різних благословень (церков, дзвонів, церковних риз, іконостасу, цвинтаря і т. д.). Головна прикмета першого роду тих промов це те, що темі до них майже все зачерпнуто з церковних книг (служебника, требника, архієпископона). Тому деякі з тих промов це немов екаєфеа молитов, богослужбних текстів і значіння обрядів. Справді зразкова під тим оглядом наука про церковний похорон.

Зовсім другий діл цих принагідних промов становлять промови світського змісту. До них слід зачислити промову з приводу благословення школи, заохоронки, домівки «Сокола», промову до інтернованих й інші. Справді годі опертися подивові на вид того, як влучно, логічно, при тім з повною любов'ю національних цінностей лучить. Високодостойний Автор кожду тему з найближчими тайниками католицької релігії. А се дійсно не легка річ, бо тип патріотично-релігійних промов вже з природи такий слизкий, що навіть найбільші промовці, як пр. Кард. Фавльгабер, не втерталися пересадити. Споміж тих усіх промов справді клясична під оглядом змісту і форми промова на похороні полягних в 1918 р. Артизму цієї промови не посоромилися навіть найбільші мистці похоронних бесід такої міри як Босвет.

Спільна і найбільша прикмета тих усіх промов це їх небуденність. Новий підхід до старих тем, підхоплення все нового моменту робить їх живими, свіжими й актуальними. Тому кождий промовець найде в тих промовах багатство глибини нових думок, справжній полет і натхнення до глибоких почувань.

о. Ір. Назарко ЧСВВ.

о. др Осип Кладочний: **Зміни своє життя.** Конференції реколекційні виголошені в часі великого посту 1936 р. для академічної молоді у Львові. Накладом автора. Львів 1936. Формат 14.2 × 20.5 см. Ст. 48.

Зріст безробіття у Франції

Французька преса оголосила статистичні дані, що виказують зріст безробіття у Франції від часу, коли дійшов до влади «Спільний Фронт». «Еко де Парі» подає такі дані: 13 червня с. р. у Франції було 416.572 безробітних, 27 червня 419.887 безробітних, 11 липня вже було 425.020 безробітних. «Еко де Парі» твердить, що зріст безробіття се наслідок політики правительства «Спільного Фронту». В тім часі зменшився також французький вивіз. В квітні с. р. Франція вивезла товарів на 1.195 міль. франків, а в червні вже лиш на 1.131 міль. фр. Такого малого вивозу не залатовано у Франції від 15 останніх літ.

Гітлер як артист маляр

Накладом відомого фотографічного справознавця націонал-соціалістичної партії, Генріха Гофмана, появилася в Німеччині збірка акварель, що їх малював канцлер Гітлер підчас світової війни. Акварелі представляють різні сцени з життя воєнків на німецько-французьким фронті на відтинках, що їх займав баварський полк піхоти. В тім полку служив Гітлер.

Горкій побив рекорд

Твори недавнього померлого російського письменника Максима Горького здобули, здається, рекорд популярності. Від 1917 до 1936 р. кинено на ринок 588 видань його творів у 30,907.100 примірників. 106 видань напечатано в різних мовах народів, що замешкують СРСР.

Вже лічать проказу

Досі панувало переконання, що прокази не можна вилічити. Багато лікарів працювало над тим і все без висліді. Аж недавно лікарям на островах Фіджі по довгих і трудних досвідах вдалося вилічити 9 прокажених. — На островах Фіджі в м. Макогаї є оселя прокажених. Між ними живе постійно бельгійський місіонар. Сам один між шістьма сотками прокажених!

Голова в Голландії — ноги в Бельгії

Чи можливо бути рівночасно у двох краях? Показується, що можливо. На голландсько-бельгійській границі лежить містечко Барль. Границя перебігає не тільки серединою міста, але й поодинокими загородами й домами. Те, що містечко має два ратуші і двох бурмістрів, не таке дивне як факт, що нині в одній з гостиниць в Баварії є кімнати, в котрих спить так, що голова знаходиться в Голландії, а ноги в Бельгії. Нажаль господар мусить платити подвійні податки — голландські і бельгійські. Інший господар має той клопіт, що не може спроваджувати без мита дешевого бельгійського вина, а його сусід з другої сторони вулиці вже в Бельгії і притягає клієнтів дешевим пивом. Щойно в літі, коли може отворити терасу, що знаходиться по бельгійській стороні, вільно йому продавати на ній бельгійське пиво.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

У ЛЬВОВІ відбулася демонстрація польських організацій у справі Гданська. До маніфестантів промовляв пос. Войцеховскі. Віл говорив м. ін. про «інтриги, що збираються на границі та в мурах міста Гданська», і закликав до оборони прав Польщі до морських берегів.

В ТОВМАЧІ підчас нарад окружної конференції делегатів, секретарів і звязкових Комуністичної Партії поліція арештувала всіх учасників. М. ін. арештовано секретаря ком. партії на львівське воєводство Хайма Штіда.

У ВАРШАВІ кольпортери націоналістичної «Фаланги» папали на б. посла польської соціалістичної партії Дібоа та поранили його ножами.

НА ШЛЕСЬКУ викрили нову тайну німецьку організацію. Вона працювала під фірмою туристичного товариства. Та організація називається «Чорна Рука».

В ЛИТВІ увязнено 20 провідників «людово-соціалістичної партії». Їм закидають, що вони організували селянські розрухи.

ПОСОЛ АВСТРІЇ В ВАТИКАНІ заявив, що німецько-австрійське порозуміння не вплине на взаємини Австрії з Апостольською Столицею. Австрія дальше остане вірна Апостольській Столиці. Австрійська конституція, еперта на засадах папської енцикліки «Квадратезімо анно», не буде змінена.

СВІТОВИЙ КОНГРЕС ЖИДІВ зачнеться 8 серпня с. р. в Женеві. В нім візьме участь понад 300 делегатів з цілого світа.

РІЛЬНІ СТРАЙКИ вибухли в 12 департаментах Франції. Вони викликали велике занепокоєння в цілім краі. З огляду на час живих страйків можуть сильно пошкодити рільникам.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМУНІСТИ вислали до французького правительства домагання, щоб воно видалило з Франції Гіль Роблеса, провідника еспанської правлі. Комуністична «Іманіте» твердить, що Гіль Роблес організує поміч для еспанських повстанців.

З ЛОНДОНУ звідомляють: В м. Скерборн відбувся конгрес союзу гірників. На конгресі ухвалено більшістю 283.000 голосів проти 238.000 внесок, щоб комуністична партія в Англії злучилася з англійською Партією Праці.

АНГЛІЙЦІ вислали до Гібральтару кілька відділів війська у звязку з положеженням, що витворилося наслідком повстання в Іспанії.

В ЕСПАНСЬКИЙ КОРОЛЬ Альфонс XIII прибув до Чехословаччини.

ТРІОМФ ТУРЕЧНИНИ. Конференція в справі чорноморських проливів скінчилася. Туреччині дозволено укріпити проливи. 20 с. м. відбулося торжественне заняття адемітаризованих проливів турецькими військами. Всі вулиці Паргороду були удекоровані. Военна фльота Туреччини виплила на Босфор перед укріплення. В турецьких містах відбулися маніфестації в честь Кемалі Паші.

НАЙВИСША АРАБСЬКА РАДА в Єрусалимі рішила продовжати страйк і ухвалила протест проти узброювання Жидів.

260 АРАБСЬКИХ ПРОВІДНИКІВ замкнуто в концентраційнім таборі в Сарафанді.

В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ викрито японську шпигунську організацію. Завдяки тій організації Японія довідалася про всі тайни американської фльоти.

В МЕХІКУ викрито тайну організацію, що зміряла до зміни державного устрою.

В КИТАЮ перша кантонська армія перейшла на сторону нанкінського правительства.

Дощ у часі погоди

Минулого понеділка панувала — калючі стилем комунікатів метеорологічних — погода соняшна, з невеликим захмаренням. Всея така упав дощ і то обильний.

А проте помінявся той, хто вважав це явище чимось незвичайним; напали: повторюється воно з усією правдивістю що місяці й рішніється тільки обильністю «опадів». Во не є це звичайний дощ, перед яким люди хороняться під дах або парасолою. Дощ цей — то численні виграні, котрі падають у тижневих Державної Либотерії, а їх свільність залежна від класу тої Либотерії.

Власне 20 липня припадає останній день тижня другої класи тижня шестої Либотерії. В тім дні випадають були не тільки дві голівні виграні по сто тисяч золотих, а також постій-

на денна виграні, але й ті зноміж більших виграні, котрі остали ще в колі. Остаточні висліди тижня випадають отже так:

По сто тисяч золотих виграні числа 97034 і 10421 та 193803 в Познані, а влістиво в таможній фії одної з маріанських конітур. Пятдесят тисяч і двадцять п'ять тисяч золотих припали для Кракова на числа 56840 і 64746; виграні у Львові продапо Ч. 170678, на котре впа-ла виграня двадцять тисяч золотих.

Як бачимо, був це справді «дощ» виграні, дощ, котрий напевно нікому не попусував гумору. Хто хоче мати виграні на те, щоб його зростив подібний дощ на другий місяць, нехай не забуде відновити лос до третьої класи, котрої тижняви зачнеться тринадцятого серпня цього року.

НОВИНКИ

Районовий сокілський здиґ відбувся в Глинянах 19. VII. У здиґі взяло участь понад 700 Соколів з 17 сокілських гнізд.

Начальна Адвокатська Рада вибрала спеціальну комісію, що має приготувати проект новелі до закону про устрій адвокатури з 1932 р. Новеля обмежить доступ до адвокатури та введе примус судової практики для адвокатських аплікантів.

Баракі для бездомних зачали будувати в Голоску коло Львова. Вже заложили фундаменти під чотири баракі і господарський будинок.

Над повітами товмачьким і долиньським перейшли сильні бурі з перунами. Вони спричинили великі шкоди. М. ін. в Долині згорів від перуна один дім, в Хотимирі пошкоджений костел.

Будують нові шляхи. З допомог міністерства комунікації та фонду праці перебудовують шлях Станиславів — Богородчани і будують гостинець Станиславів — Товмач. При роботах занято 600 постійних та кількесот денних робітників з підводами.

Нову поштову агенцію отворили в місцевості Городище коло Самбора.

У Комарниках коло Турки над Стриєм посвятили угодний камінь під новий римокатолицький костел.

Ще один «дом людови». У Навішівці чортківського повіту посвячено угодний камінь під новий «дом людови».

Кістяки з 16-го століття знайшли в Майдані, пов. Надвірня.

«Велика Коломия». Міська рада Коломиї рішила домогатися прилучення до міста кількох сільських громад.

Римські монети знайдено в Любачівщині.

Централю фальшивих грошей викрили в Зомбковіцях. Фальшивники робили 10 і 5 золотівки.

В с. Вереще Велике, повіт Холм, пожежа знищила 60 мешкальних домів. Шкоди є понад 300.000 зл.

В с. Колках, сарненського повіту, пожежа знищила 33 мешкальні доми й 18 stodіл.

Обхід 25-ліття Українського Пласту влаштовує Команда Союзу Українських Пластунів Емігрантів у Празі 28 і 29 листопада с. р. На програму обходу зложаться: 1) поширений загальний зїзд СУПЕ, 2) пластова ювілейна академія і 3) пластова вистава: «25 літ Українського Пласту в краю і на чужині». З приводу сего обходу приготується видання ювілейного альманаху: «Український Пласт 1911 — 1936».

Нагальна буря з перунами і зливою перейшла над Краковом і околицею. В кількох місцях Кракова вода залила помешкання в сутеринах. В цілмі місті погасло електричне світло внаслідок ушкодження проводів. На вулицях станули трамваї. Буря спричинила великі шкоди в огородах і на полях.

У Кракові польські соціалісти побили одну робітницю за те, що вона не хотіла співати інтернаціональний гимн.

В міській пекарні у Варшаві викрили зловживання. До часу переведення слідства припинили в урядуванні директора пекарні Конрада Янушкевича.

Пам'ятник Дзержинського, відомого шефа «черезвичайки», вибудують на одній з головних площ Москви.

Білі мотилі. Від кількох днів над Гдинею і над побережжам літають хмари білих, мотилів. Хвилями виглядає се, неначе серед липневої спеки літали в воздуху пухлясті длатки снігу. Тамонне населення каже, що се незвичайне явище віщує довге і гаряче літо.

До Палестини виїхав з Польщі новий транспорт Жидів у числі 650 осіб.

Міжнародний конкурс на пам'ятник Максима Горького проголосив совієтський комітет мистецтва.

Нова стратегічна лінія? На останній нараді ромуноського правительства під проводом короля Карла затверджено плани будови нової залізничної лінії через Буковину до Чехословаччини. Тим способом Чехословаччина булаб получена з Совітми.

Сильний гурган і буря перейшли над Балтійським Морем, Голандією й Німеччиною. Пять голандських кораблів розбитих. В Голандії й Німеччині великі шкоди по містах і полях.

Міжнародні танкові ігрища відбуваються в Берліні. В них беруть участь представники 23-ох країв.

Німецька поліція видалила з Берліна всіх циганів до недалекого містечка Марцан.

В Мехіку вибухнув страйк у електричних. Він обняв столицю з околицею і кілька степів. Столиця тоне в темряві. Часониси не виходять. Декотрі дільниці міста позбавлені води. Трамваї стоять довгим рядом на вулицях стережені військом перед саботажми.

Великий землетрус навістив республіку Колумбію. Він знищив 17 містечок і сіл провінції Наріно. Забитих і ранених багато.

Нову комету завважила токійська астрономічна обсерваторія біля констеляції Малого Льва.

Книжка, що досягнула найбільший тираж, се біблія. Бритійське біблійне товариство звідомляє, що збут біблій у різних мовах дійшов до небувалих розмірів. У самім Китаю розійшлася біблія в 1935 р. у 4 і пів мільонах примірників. Навіть в Абіссинії продали в 1935 р. 6 тисяч примірників. В одній Італії збут біблій зменшився.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Гумор. — Безрога жалується перед ослон: Що ви кажете на таке? Хто що погане зробить, називають його «свинкою». Покине хлопчик наречену без підстави, кажуть — свиня! Обманить хтось свою родину — свиня! Чи я така зла? — А осел подумавши добру хвилю, відповів: Так поступати супроти вас се дійсно свинство!...

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2, 1. пов. і в книгарнях.

Чи Ви складаєте річники „Нової Зорі“?

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.27—5.30, дол. канадські 5.25—5.28.

Німецька марка 1.40 — 1.45, фр. франки 35.08, шв. франки 172.49 — 173.43, фунти стерлінги 26.48 — 26.62, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19.17 — 20.20, ліри 35—33.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 23. липня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакуння	2.25 зол.
1 кг. масла дес. експорт. в опакун.	2.40 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яець	2.55 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 23. VII. ц. р. платити своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури I. кл.	1.20 зол.
Товщеві качки I. кл.	1.10 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА І С-на

Львів, ул. Кордубського 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант“ терпент.

Пасту до взуття „Елегант“ воскову

Пасту до підлог „Французька маса“

Віск комбінований до підлоги

Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і короновою

Шварц до чобіт

Віск шевський

Смолу шевську

Трутку на мухи

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Голузовського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1-особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по відплаті належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинах 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/3 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/6 стор. 45— зол., 1/8 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/3 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/6 стор. 70— зол., 1/8 стор. 35— зол.

При кількохразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8-й ст. під неділю на 8-й ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. Л. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 вол., місячно 2 вол., Закордон. чверть-річно 9 волотиз

Ціна числа 20 с. Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Кардинал Вілнев відвідав нашу найдальшу парохію в Канаді.

Кардинал Вілнев по отворенні Евхаристійного Конгресу і по цивільнім приїзті, котре випало дуже величаво, зробив для наших людей у Венкувері (над Спокійним Океаном) надзвичайний виняток, бо відвідав нашу найменшу і найбіднішу парохію. Дуже гарними і щирими словами заохотив до витривалости у своїм чудовім обряді і вірности до одної святої, соборної й апостольської Церкви. Ті відвідини піднесли духа і престиж нашого народу в очах не лиш католиків, але

всіх Венкуверців і тих, що поприїздили на Конгрес зі Злучених Держав. Це відзначення української парохії буде мати особливе значіння в історії Евхаристійного Конгресу у Венкувері, бо кардинал не відвідав ніякої іншої парохії, крім української, хоч та ще не має своєї церкви. Рівнож участь у Конгресі нашого Преосвященного піднесла високо престиж нашого українського народу. По півночі Преосвящений відправив Службу Божу, на котру війшлося поважне число віруючих.

Рішається доля Еспанії.

Домашня війна в Еспанії триває. Докладних даних про загальне положення в Еспанії нема. Соціалістичне правительство надає з Мадриду радієм комунікати про постійні перемоги правительствених військ і міліції „Спільного Фронту“ над повстанцями. Однак положення правительства не таке добре, як се виходило з комунікатів. Кореспонденти заграничних часописів, що перебувають між повстанцями, звідомляють про великі успіхи повстанців. Повстанці сподіються в найблизших днях зайняти Мадрид. Кореспондент Німецького Інформаційного Бюро звідомляє, що в м. Бургос повстанці створили своє правительство під проводом ген. Габанелласа. Члени правительства самі військові. „Ройтер“ звідомляє, що повстанцям щастя сприяє на всіх фронтах.

Столиці Еспанії загрожує голод. Повстанці відтяли довіз харчів до Мадриду і рішили голодом примусити столицю до капітуляції. Особливо завзяті бої велися за місто Сан Себастьян (на півночі, близько французької границі). По 5 днях боїв повстанці заняли його. Тепер північне побережжя Еспанії всеціло в руках повстанців. Більша частина полудневої Еспанії також в руках повстанців. До Валенсії приїхали з еспанського Марокка відділи чужинецької легії на поміч повстанцям. Один з вождів повстанців ген. Моля заявив одному англійському журналістові, що повстанці підготовляються до остаточної розправи з правительственими військами. Німеччина, Франція, Англія, Італія й Америка вислали до Еспанії по кілька панцирних кораблів для охорони своїх горожан.

Франція помагає еспанському правительству?

Права французька преса твердить, що французьке правительство помагає еспанському правительству доставою воєнних матеріалів. „Ле Жур“ твердить, що міністр летунства зарядив видати еспанському правительству 17 літаків. Вже зголосилося кількадесят французьких летунів, що малиб доставити ті літаки до Мадриду. Особливе вражіння викликала стаття письменника Ф. Мо-

ріяка, члена Французької Академії, в часописі „Фігаро“. Моріак радить правительству не мішатися до боротьби в Еспанії. На случай побіди повстанців моглоб дійти до війни між Еспанією і Францією. „Матен“ звідомляє, що на засіданні центрального комітету французької комуністичної партії рішено створити відділ війська з французьких комуністів і вислати його до Еспанії.

Король Альфонс XIII про положення в Еспанії.

„Івнінг Стандарт“ оповістив розмову свого кореспондента з б. еспанським королем Альфонсом, що тепер перебуває в Чехословаччині. Король заявив: „Зовсім не мрію про можливість негайного повороту до Мадриду. Те, що тепер діється в Еспанії, се рух чисто націоналістичний. Монархісти як і консерватисти бажають тільки, щоб зникнули ліві партії. Якийби не був вислід теперішньої боротьби, бажаю, щоб Еспанія спаслася, щоб убийства, терор і шо-

денні жахливости якнайскорше скінчилися. Вісти про судороги, що в них знаходиться Еспанія, роздирають моє серце. На мою думку тільки цілковите знищення лівих партій закінчить домашню війну та дасть Еспанії спокій, що його так сильно бажають усі правдиві Еспанці.“ Король Альфонс переконаний, що тільки праве правительство, сперте на армію, зможе запевнити Еспанії щасливу будучність. „А коли край покличе мене, закінчив король, я буду готовий.“

Що Японія припоручила своїм дипломатам.

Японське міністерство заграничних справ припоручило своїм дипломатам в Європі: 1) Докладно обсервувати міжнародне положення. 2) Уважно слідити за зближенням Англії з СССР. 3) Докладно обсервувати діяльність масонських кругів, близько звязаних з II Інтернаціоналом. 4) Зміцнити діяльність

японського посольства в Варшаві з огляду на спеціально важну роль Польщі в міжнароднім положенні. 5) Якнайпильніше обсервувати діяльність Ватикану й релігійних організацій, що ведуть боротьбу з комунізмом. Ті припоручення видано у звязку з акцією паралізування большевицької пропаганди.

Селянські гаразди.

В Чортківщині від початку травня с. р. панує велика спека, що доходить навіть до 52 степ. Цельзія. Внаслідок спеки вигоріло збіжжя так, що один морг видає 2 і пів до 3 копи жита чи пшениці. З одної копи намолочується 55 — 60 кг. зерна, значить з морга 140

— 180 кг. Пересічні податки в сім повіті (без асекурації): ґрунтовий, дороговий, маєтковий, самоуправний, шарварковий, стійковий, виносять від 9.12 зл. до 11.74 зл. від морга. Отже селянинові вернеться дещо за роботу, а посіяне насіння пропало.

Правдиву безжурну відпустку, чи спокійні вакації улаďte собі щойно тоді, якщо обезпечите від крадежі з вломом своє домашнє урядження, одяг, постіль і білля в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

Львів, Улиця Руска ч. 20.
ч. тел. 205—47.

АЗБУКА

в програмі окраїнної політики польського націоналіста. *)

Окремий розділ в своїй „Програмі окраїнної політики“ присвячує Гертих азбуці. Той розділ помістив він безпосередно після розділу про польську мову, отже зараз на другім місці практичної програми. Се свідчить, що справі азбуки надає Гертих особливого значіння.

Чому?

Відповідь на се питання дає Гертих зараз на самім вступі розділу про азбуку.

„Одна з найміцніших перегород між руським племенем і польською цивілізацією — так починає він той розділ — се ріжниця азбуки. Тому одним із найважніших постулатів польської окраїнної політики є введення до руського письменства латинської азбуки.“

Отсей постулат — каже далі Гертих — хоч висуваний в польським політичним інтересі, не є сам у собі нічим, чого Русини не моглиб з засадничих оглядів прийняти. І на доказ того твердження автор наводить ряд прикладів, коли народи з багатим письменством зривали зі своєю азбукою, освяченою традицією, щоб прийняти латинку, спільну майже цілому світові європейської цивілізації. Так нпр. Німці, котрі належать до народів з найбагатшим літературним дорітком, не вагаються поступенно закидувати готійську азбуку, що в них закорінилася від століть. Таксамо закинули або закидують готійську азбуку Шведи, Естонці, Лотиші й інші. В останніх часах перевела азбучну реформу зі справжнім революційним успіхом Туреччина і майже рівночасно з нею совітські Татари. Шириться ідея введення латинської азбуки в Японії. З народів тої самої азбучної традиції, що Русини, вже давно перейшли на латинську азбуку Ромуни. Сильний рух за азбучною уніфікацією з Хорватами, котрі вживають латинки, шириться в Сербії. Чути голоси за введенням латинської азбуки в Болгарії і навіть в совітській Росії.

„Процес поширювання в світі латинської азбуки се загальний процес — і втягнення руського письменства в струю того процесу булоб актом зовсім природним і згідним з напрямом загальної еволюції. Колиб Русини чулися сильним національним організмом, певним своєї самостійности, колиб кермувалися одиноко оглядом на будучину своєї цивілізації, а не тільки негативним змаганням відгородитися від Польщі, — то повинніб приплеснути ідеї азбучної реформи. Бо та реформа наблизилась їм до світа західної цивілізації, відгородилаб їх від контакту з Росією, котра є жерелом тільки деструк-

*) Гл. Н. Зоря чч. 780, 784, 792, 800, 810, 813, 820, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 879, 888, 905, 925, 951.

ційних впливів. Ту реформу нині, коли руське письмо скропне і незграбне, легше перевести, ніж у будучині, коли, бути може, її введення слідом за іншими народами стане і так необхідне.

Та Гертих числиться з тим, що Українці подібними висновками не дадуть переконалися і зі страху перед впливами польської культури — будуть протиставити тій реформі, котра їх значно наблизилася до польськості.

Очевидно, каже далі Гертих, ту реформу було б найлегше перевести тоді, колиб перед тим вдалося прихилити для неї певний відлом Русинів (не конче з сепаратистичного табору). Колиб появились уже — накладом самих Русинів — певні руські друки латинською азбукую, колиб двоазбучність руського письменства стала фактом (хочби тільки в початковій фазі) — тоді інгеренція держави в напрямі переведення повної реформи, передовсім через заведення латинської азбуки в школах, була б значно влекшена.

„В кождім разі — зазначає Гертих знов з натиском — не входячи в тактичні подробиці перенесення реформи, стверджуємо, що ця реформа се одна з найважливіших точок нашої програми у відношенні до руського населення — і мусить бути переведена можливо скоро і зі всею рішучістю.

Та реформа, пише Гертих далі, коли не має бути фікцією, то значить, коли має дійсно довести руське письмо до поступового переходу на латинську азбуку — мусить бути від самого початку получена з акцією, що мала за ціль створити певне число руських видавництв в латинській азбукі — так, аби люди, котрих в школах навчать читати по руськи латинкою, мали пізніше що читати в тій азбукі. Тому змагання створити руський видавничий рух в латинській азбукі — передрукувати в тій азбукі визначніші твори руського письменства — повинні з польської сторони зустрінути належне підпертя.

Вкінці Гертих звертає увагу на одну небезпеку, що без сумніву вирине підчас переводження азбучної реформи. Та небезпека се майбутнє (przypuszczalne) змагання Українців увести між польською і руською мовою на місце азбучної нову перегороду, — відмінну, ніж польська, правопись, а саме: чеську. Далі Гертих переходить аргументи за чеською правописом в руським письменстві і намагається опрокинути їх. Тому, що висновки автора в тій справі не мають ніякої наукової вартости, ми не будемо переповідати їх. Зазначимо тільки, що Гертих пропонує завести в руським письменстві разом з латинкою також польську правопись.

Такий зміст висновків Гертиха про азбуку.

Щож сказати про ті висновки?

Отже передовсім треба ствердити, що поширювання латинської азбуки в світі се дійсно загальний процес. Той процес відбувається всюди, де ще збереглися інші азбуки: в Європі, Азії та ін. частинах світа. Зокрема здобуває собі латинка чимраз більше прихильників серед східних і південних Словян, котрі доси вживають гражданки. І правдоподібно недалекий уже той час, коли всі східні і південні Слов'яни закинуть гражданку та приймуть латинську азбуку. Се належить сказати передовсім про Росію, де російська Академія Наук установила вже спеціальну комісію для справи введення в Росію латинської азбуки.

Отсей процес вирівнювання азбучних ріжниць се тільки оден з процесів, що відбуваються серед культурного людства. Вони мають на цілі зблизити культурні народи світа з собою. Таких процесів є більше. Вони відбуваються у різних ділянках. Та найбільше їх у ділянці культури. Згадатиб нпр. прийняття всіма культурними народами світа одного, григоріанського, календаря, згадатиб далі нпр. прийняття

ними одного міжнародного одягу і взагалі міжнародних культурних звичаїв. У висліді тих вирівнюючих процесів нинішній чоловік почувається на широкім світі далеко свободніше, ніж було тоді, коли він усім відрізнявся від своїх ближчих і дальших сусідів.

Отсей процес загладжування надто великих ріжниць під культурним оглядом між поодинокими культурними народами світа не оминув й України. І в нас були й є ділання того процесу. Він ділав і ділає в різних напрямках. У висліді нинішній інтелігент — Українець ріжниться вже далеко менше від інтелігента Европейця, ніж було тому нпр. кілька століть.

Зокрема що торкається азбуки, то і під сим оглядом були на Україні зміни. Бо аж до XIX ст. на Україні вживали загально т. зв. кирилиці. Вона нині збереглася ще тільки в наших церковних книгах. А нинішня наша азбука т. зв. гражданка се російський продукт XVIII ст. (в Росії завів її цар Петро Вел.). Тай які зміни переходила вона в нас в XIX—XX ст.! Кілько букв викинули ми вже з неї в тім часі, про се свідчать нпр.: ъ, ы, ѣ, ђ, ѣ, ѥ, Ѧ, ѧ, котрі ще так недавно були в нашій гражданці. А нині з них нема вже й сліду.

Та азбучний процес на Україні не обмежився на заміні кирилиці гражданкою та на упрощенні гражданки. Той процес ішов далеко глибше. Бо в нас вже кілька разів виринали спроби завести на місце гражданки азбуку латинську.

Спроби ввести в українське письмо замість кирилиці згл. гражданки латинку сягають XVIII ст. Перші такі спроби бачимо у тодішніх народних виданнях почаївських ОО. Василя Ян. Ті спроби мають місце відтак у XIX ст. Їх підіймають тоді однаково: Українці і чужі, в Галичині і на Вел. Україні. Ті спроби не перевелися і в теперішнім XX ст. Остання така спроба була в 1928 р. підчас всеукраїнської правописної конференції в Харкові, коли за введенням в українське письмо латинки заявили представники великоукраїнської молоді.

Та всі ті спроби не мали доси ширших і тривкіших успіхів. Чому? Бо ту суто культурну справу трактували і трактують і доси передовсім як справу політичну.

Трактували справу заведення в нас латинки як політичну справу передовсім посторонні чинники. Чи треба пригадувати урядовий австро-польський проект з 1859 р. і формальну азбучну війну, яка тоді мала місце в нас у зв'язку з тим проектом? У висліді справа заведення в нас латинки втратила після того на довгий час всякі вигоди на здійснення. Бо ввести в нас латинку можна тривко тільки тоді, коли се зробить сама наша суспільність. Інакше суспільність наша буде вважати ту справу політичною інтригою наших національних противників і буде завзято її поборювати.

Тому медвежу прислугу зробив Гертих справі введення в українське письмо латинської азбуки, вставивши ту справу в свою програму окраїнної політики! Він повторив помилку, яку зробили були вже раз австро-польські урядові чинники в пол. XIX ст., коли хотіли згори накинати Українцям латинську азбуку. А накинати Українцям згори не то азбуку, але навіть правописи не потрапила навіть царська Росія тоді, коли в 1876 р. заборонила українське слово та встановила для Українців спеціальну правопись т. зв. „ярижку“.

Ми назвали виступ Гертиха в справі введення латинки в українське письмо медвежою прислугою. Бо тим своїм виступом дав він противникам латинки в нас зайву зброю проти неї.

Які аргументи висували і висувують у нас проти прийняття Українцями латинки?

Тих аргументів багато. Та найважливіші з них такі: 1) Се булоб зірванням з нашою традицією; 2) Се викликалоб новий розкол в українській суспільності; 3) Се булоб вода на польський млин.

Пригляньмося тим аргументам.

Про зірвання з нашою традицією як про якусь національну катастрофу може говорити тільки той, хто зовсім не знає нашої історії. Бо хто знає історію України, той також знає, кілька то різних змін традицій перейшла вже Україна впродовж свого історичного існування. Чи треба вичисляти всі ті зміни? Вистане згадати, що ми змінили навіть історичну назву нашого краю і нашого народу, заступаючи „Русь“ і „руський“ — „Україною“ й „український“. Зокрема зірвали ми і з нашою традицією в ділянці азбуки. Бо хто з Українців вживає нині (поза церковними книгами) нпр. нашої традиційної кирилиці? А чи введення в нас гражданки і відтак т. зв. фонетики в ній не було зірванням з нашою азбучною традицією?

Що торкається розколу, який введення латинки викликалоб серед Українців, то яка справа — навіть найкорисніша для нас — не викликувала в нас розколу? Таж навіть справа власної Української Держави розколола була Українців на два ворожі собі табори. Зокрема який розкол викликало було серед нашої суспільности в Галичині нпр. введення в нас т. зв. фонетичного правопису! Однак слушна справа скорше чи пізніше мусить побідити. Так побідила і фонетика, яку нині прийняли вже навіть найзавзятіші її колишні противники — москвофіли. Так побідить з часом у нас і латинка.

Вкінці аргумент, котрий серед західних Українців робить найбільше враження: введення в нас латинки вийшлоб нам на шкоду з огляду на наше сусідство з Поляками. Та хоч сей аргумент в очах західних Українців найважчий зі всіх аргументів, які підносять в нас проти латинки, то він — найменше зі всіх стійний. Бо чому введення в нас латинки мало вийти нам на шкоду? Чи тому, що латинкою послуговуються також Поляки? Так думають ті Українці, що всю суть українства бачать у зовнішній формі, а не у внутрішній національній свідомості.

Отсе ототожнювання українства з ріжними зовнішніми формами заподіяло нам уже великі шкоди. Так нпр. через ототожнювання в Сх. Галичині українства з гр.-кат. обрядом а рим.-кат. обряду з польськістю ми втратили тут мільон Українців рим.-кат. обряду, яких уважали Поляками і зовсім не цікавилися ними. Таксамо через ототожнювання латинки з польськістю ми полишили без відповідної літератури і преси тих численних навіть гр.-кат. Українців, передовсім по містах, що не знають зовсім гражданки і вмють читати і писати тільки латинкою. Таких Українців нині вже чимраз більше не тільки по містах, але і по селах. Бо нині всіх неграмотних Українців, що служать в польським війську, вчать там на спеціальних курсах читати і писати латинкою. Всі ті Українці з браку українських книжок і часописей латинкою здані на читання книжок і часописей — польських.

Отже введення в нас латинки, бодай рівнорядно з гражданкою, подібно як то зробили вже нпр. Білорусини, не тільки не булоб для нас шкідливе, але, навпаки, булоб навіть корисне під національним оглядом. Та на жаль — Гертих заявився за тим!...

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Як далеко у нас до нормалізації

З приводу одної характеристичної заборони дитячого садку Р. Школи.

„Діло“ в ч. 162 принесло отсю статтю п. з. „Як далеко у нас до дійсної нормалізації“:

Річ іде про дитячі садки. Боротьба за таку, можна сказати, дрібничку як зорганізування і ведення сезонних дитячих садків для дітей у передшкільному віці, полишених в часі літніх робіт у полі без опіки дома, просто на ласку долі — тривала літами. За право організувати такі необхідні дитячі садки боролася Рідна Школа й У. П. Р., боролися українські батьки на місцях — і ця дуже хосенна та в наших обставинах необхідна акція натрапляла на найріжпородніші перепони.

Як вносили подання в такій справі до староства як органу суспільної опіки, то воно передавало ту просьбу до шкільного інспектора-ту. Шкільний інспекторат трактував дитячий садок як постійне передшкільне і вимагав усіх тих тяжких і коштовних передумовин (з плянами будинку, фаховими свідоцтвами і свідоцтвами льояльності, з усіякими комісіями і т. п.), що їх шкільна влада вимагає до дозволу на заснування приватної школи, а яких полагодження трікає місяцями, часом і роками.

Однак Рідна Школа і зацікавлені батьки не зражувалися такими і всякими іншими перепонами, але акцію дитячих садків вели безупинно далі. Солідна опіка і доцільна праця в дитячих садках, здавалося, переконала вкінці компетентні польські чинники, що це не є ані небезпечно, ані шкідливо, але навпаки: дуже потрібна й корисна річ. Після того появилася обіжниць Кураторії Л. Ш. О. з 2 січня 1935 р., ч. 1, 35.006/34, в якому стверджено, що в дитячих садках ширі опікуються дітьми, доживлюють їх і навіть „зодигають та корисними розмовами, співами і забавами їх виховують. Тому доручено шкільним інспекторам „мати ті обставини на увазі, щоб не утруднювати гуманітарним установам їх важкої добродійної праці“.

Здавалосяб, що як Кураторія Л. Ш. О. видала цей обіжниць у січні 1935 р., то вже в літі 1935 р. не буде на області тойж Кураторії дотеперішній перепон. Однак ті перепони тигнулися цілий літній сезон 1935 р. з тої простої причини, бо... повищий обіжниць появилася в кураторійному „Урядовому Деннику“ щойно за жовтень 1935 р., себто в часі, коли вже сезон дитячих садків давно минув.

Якщо внаслідок подивугідного поспіху Кураторії Л. Ш. О. з проголошенням свого власного розпорядку у справі дитячих садків не можна було в 1935 р. опинити перешкод, то здавалося, що в 1936 р. вже рішуче не буде ніяких перепон. На це Рідна Школа й українська суспільність рахували тим більше, що справу дитячих садків як справу суспільної опіки передано повітовим старостам.

Згідно з правдою треба признати, що деякі старости дійсно поводитися зовсім коректно та не робили ніяких перепон дитячим садкам і їх провідницям. Але були й такі, що взагалі не хотіли згодитися на заснування дитячих садків у „їх“ повіті, або не хотіли затвердити провідниць. Інші прикривалися вимівкою, що в їх повіті вже організують т. зв. „громадські дитячі садки“ для всіх дітей без огляду на народність. А були й такі, що торгувалися в тих і тих громадах мають бути тільки „громадські“ дитячі садки, а знову в інших можуть бути дитячі садки Рідної Школи. Проти таких рішень, які обмежували організування рідношкільних дитячих садків, вношено звичайно рекурси, які розглядає воевідський уряд.

Та найцікавіше рішення видав п. Марітцак, повітовий віцестароста в Березові. Як на прохання у справі дозволу на дитячий садок в Улючу сяниський Повітовий Кружок Р. Ш. не дістав відповіди, ургував кілька разів телефонічно до березівського староства, однак без успіху. Зі староства давали стереотипну відповідь, що пан староста застеріг собі цю справу до свого виключного полагодження і дотичне подання тримає у себе. Вкінці староство доручило рішення такого змісту:

„Starostwo Powiatowe Brzozowskie.

L. Pol. 6/51/36. Brzozów, dnia 6 lipca 1936 r.

Do P. T. Tow. Rідna Szkoła

na ręce przew. Zarządu Dr. Wanczyckiego

w Sanoku.

Na wniesioną prośbę w sprawie zezwolenia na urządzenie ogródka dziecięcego w Uluczu odmawiam pozwolenia na urządzenie tegoż, ponieważ w Uluczu jest już urządzona i czynna półkolonia letnia dla wszystkich dzieci.

Kolonja ta jest urządzona przez Towarzystwo Szkoły Ludowej i uczestnikami kolonji są również dzieci ruskie, przeto nie zachodzi konieczność urządzenia ogródka przez P. T. Towarzystwo.

Od tej decyzji przysługuje prawo wniesienia odwołania do Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie przez tut. Starostwo w ciągu dni 14-tu, licząc od dnia następnego po doręczeniu niniejszej decyzji.

Za Starostę powiatowego Maritzak wr. Wicestarosta“.

Повітовий Кружок Р. Ш. в Сяноці вніс очевидно проти повищого рішення своєчасно ре-

курсе до Львівського Воевідського Уряду, а разом і жалобу до п. прем'єра ген. Складковського на таку яскраво сторовничу поведінку безрезівського старости. Бо відмова дитячого садка українській установі в українському селі та одночасно дозвіл на такий садок „Т. S. L.“,

„Стан посідання“

В „Нашім Прапорі“ в ч. 84 появилася отся стаття:

Нема майже ніодної динни, щоб польська шовіністична преса не писала, що на кресах „стан посідання курчи сен“. Очевидно, що це найбільша брехня, яку світ дотепер чув. Вистарчить заглянути до менших польських тижневиків, щоб переконатися, як ростуть мов гриби по дощі „доми людове“, каплиці та костелі. Навіть у селах, де є всього кілька родин римо-католиків, себто в більшості українських родин перетягнених з греко-католицького обряду чито наслідком мішаних подруж, чи відповідної „політики“ дворів та польських організацій.

В останніх часах ті крики про стан посідання прибрали небувалі досі розміри, бо: літо гаряче і польські журналісти всі „рушани на креси“, звідки засипують свої редакції політичними „буйдами“ про стан посідання, а крім цього рілльничі справи в звязку з рілльничими страйками, питання рілльничої реформи й тощо висунулись на перше місце господарської політики в Польщі.

Страйки, як відрух на „26-ий сніп“ та іншу лихву, се вияв ненормальних господарських умовин, в яких живе наше село. Голод на землю давить щораз сильніше наше село. Морально здорове українське село побільшується, і мусить побільшуватися. Приріст населення мусить дістати землю. Роздрібновання вузьких грядок справу тільки погіршує, а не вирішує. Тому парцеляція фільварків між малоземельне місцеве селянство се неминуха konieczność. Але скільки крику та вереску підносить польська преса, коли який морг поля з фільварку попаде в українські руки! Скільки то ляментування чуюмо, що „стан посідання курчи сен!“ Бо що сталосяб, коли навіть весь фільварок пішовби в руки місцевого, отже в більшості українського населення. Нічого іншого не відбулосяб як переміна гроша на землю, себто гроші (капітал) з українських рук йде до польських рук в заміну за землю. Ніяке „курчи сен“ не відбулося; а якщо в макітрі „курчиків“ це не може поміститися, то пояснимо точніше: відбувається той процес, який відбувся у всіх поступових європейських краях, де велика власність переходить в посідання селянства, а капітали селянства йдуть через руки поміщиків (безпосередньо, чи посередньо) до промислу та торгівлі — до міст. Такий процес відбувся закордоном, такий процес мусить теж у нас відбутися. А якщо його силою здержують, то мусять числитися за наслідками того процесу, це є зі зростом нужди села, зі зростом соціальних неспокоїв та небезпек. Голод се могутний пан, який дотепер завжди переміг всяку господарську дурноту. Голод села на землю поміг теж містам зібрати розпорошені селянські капітали, згромадити їх для розбудови промислу та торгівлі. Ніщо інше відбувається теж у нас. А коли українське селянство купує землю, то підстрілений „курчик“ та напханий його „мудрошами“ „обиватель кресови“ бачить, що земля пішла в руки селянина, але не бачить, що одночасно пішли з українських рук капітали на розбудову

добре відомому ще з передвоєнних депанціоналізаційних подвигів на українських землях і з повоеєнних „мобілізацій“ та „офензів“ на завоювання душ української дітвори, дає цілій справі специфічний посьмак.

Як ту справу вирішить Львівський Воевідський Уряд, чи і як зареагує на це п. прем'єр Складковський — про це поінформуємо наших читачів, як тільки дістанемо дотичні відомости.

Всеж таки з повищого як і з подібних заборон українських дитячих садків у тернопільському воевідстві бачимо наглядно, як далеко це до дійсної нормалізації відносин на наших землях. — І. Г.

польського промислу та торгівлі. Поодинокій селянин мінби за гроші, які дасть за поле з фільварку, заложити в місті якусь „грайзлерню“, тощо. Замість того його гроші і всіх інших, що купують землю, гromадяться на банкових контах землевласників, чи їх вірительів, а з банків йдуть як кредит до промислу та торгівлі.

Потребу парцеляції великої посілості на чисто польських землях признають навіть польські проурядові круги. Польська селянська земля, кажуть, не вистарчає, щоб вигодувати приріст населення. Це зовсім льогічне. Однак неке льогічне розумування щезає, коли мова йде про Українців. Для Українців, думають, мусить вистарчити цей запас землі, який є в руках села. А треба пам'ятати, що греко-католицьке населення мало (в 1930 — 34) найбільше урожає (32.8 на 1000 мешканців), але наслідком нужди мало й найбільшу смертність (13.6 на 1000 мешканців); все таки природній приріст виносив 13.2 і цей приріст мусить найти можливість прожитку. З уваги на те, що на наших землях промисел дуже слабо поставлений, а й у нім український робітник не знаходить праці, то голод на землю тут щораз більший і буде далі постійно зростати.

Під тиском konieczności рухливій одиності з нашого села почали йти до міста. Це зовсім зрозуміле явище. Всюди, навіть у краях, де селянство свободно може купувати землю, в додатку при допомозі державних банків, щораз більше селянське населення йде до міст. Однак який вереск робиться на шпальтах „курчиків“ про „загрожений стан посідання“, коли дець відчиниться якийсь український склеп в місті! Скільки перешкод мусить побороти якась бідна кооператива, щоби вдержатися при житті! Занежди „стан посідання курчи сен“ і тому Українець не сміє купувати землі з двора і не сміє мандрувати до міста. Вільно це йому, коли... змінить метрику. А що масова чи загальна зміна метрик неможлива, бо в Україні є теж національна честь та гордість, то витворюються настрої повні запального матеріалу, страйкових заворушень та води на комуністично-московський млин. З найного „патріотизму“ можна зайти до... ідіотизму. На цей шлях потягнули польське „кресове“ громадянство ріжні „курчики“, і цей „патріотизм“ охоплює щораз ширші круги в корінній Польщі. На безрибу і рак риба. При відсутності одної великої ідеї в польським громадянстві — а за нею розбиваються спільно в останніх часах — шовінізм до Українців є теж „риба“. Однак при високій спеці, яка паує у світовій політиці та яку збільшує нужда краю, така „риба“ скоро псується, розкладається і оставляє тільки сморід. В таких чадах можлива є „нормалізація“ по рецепті старости в Збараж, але ніяка мудра політика. В таких смороді можливе, що дикі крики про „стан посідання“ се єдині напрямні господарської політики польської суспільности у відношенні до Українців. Якщо це має бути мудра господарська політика, то кождий (тут сконфісковано — Ред. „Н. Зорі“) певно великий мудрець.

Східногалицька дійсність

В „Дзєнніку Польським“ в ч. 202 п. Суходольскі пише м. і.:

„Хто знає суспільно-господарські відносини містечок і сіл Сх. Галичини, знає, що життя тамошнього населення своїм рівнем не далеко хіба відбігло від способу життя людини з каміної доби. Спосіб і якість відживлювання тут се наруга не тільки над новітніми засадами гієни, але навіть над найпримітивнішим поняттям про потребу відживлювання.

Маси тих людей, вилучені зовсім з обороту новітнього господарського життя, творають елемент під господарським оглядом пасивний, суспільно-небезпечний. Вони безнадійно виціку-

ють на те, щоб їх влучено до людей, що живуть цивілізованим життям.

Земельний устрій Східної Галичини дуже поганий. Структура рілльних господарств якнайгірша і мало сприятлива рілльній продукції. Перелюднення на селі чи не найбільше в Польщі.

Тому безробіття тут величезне. А робочі сили використовується якнайгірше.”

(В такім страшнім стані нужди наш народ не був уже давно на сій землі. І дотого замикається йому молочарні, утруднюється організація та пхається сюди колоністів... Тай хочуть, щоб се ликлиало вдоволення нашого народу...)

Відозва австрійських націонал-соціалістів

„Фелькішер Беобахтер“ оповістив відозву, що її поширює провід націонал-соціалістичної партії в Австрії. У відозві написано м. ін.: „Ми, австрійські націонал-соціалісти, зрозуміли вождя. Піддаємося з дисципліною вказівкам і радо відкладаємо наші бажання супроти інтересів всего німецького народу. Будемо примінюватися якнайдокладніше до договору, що його заключив вожд. Однак будемо вимагати того самого від-

противника. І коли договір має бути тривкий, то він мусить узгляднити факт існування в Австрії суцільного націонал-соціалістичного руху і суспільности з націонал-соціалістичними переконаннями. Всяка ілюзія на тім тлі, або продовжування переслідувань викликають тільки неспокій та боротьбу. Не відступимо від наших домагань. Спокій чи боротьба залежить від щирости австрійського правительства.”

Німецька нафта

Як Німці лагодяться до війни.

»В майбутніх боротьбах погонна матерія таксамо конечна як кров.« Той оклик »SOS« Клеманса, звернений до президента Вільсона перед початком рішучих боротьб 1918 р., змінює нині німецький генеральний штаб. А саме так:

»Питання стану забезпечення в погонній матерії в краю стане в остаточнім разі питанням війни й почесного мира взагалі.«

Се речення знаходиться в книжці, що має 70 сторінок. Її автор — правительственный надрадник Фріц Фецер з воєнного міністерства Німеччини. Книжочка появилася в серії »Писань для воєнно-господарського досліду й вишколу« (видана майором приватним доцентом Куртом Гессе), затитулована: »Нафтяна політика великодержав під воєнно-господарськими оглядами«.

Підtitул звучить: »Японський примір«; се трік. Вправді в творі говориться також про японську нафтяну політику, про нафтяні концесії на Сахаліні й запаси ропи в Манджурії, але Японія служить, як виразно підчеркнено, тільки як примір для Німеччини, а саме тому, бо Японія, подібно як Німеччина, в області своєї влади розпоряжає тільки малою кількістю нафтяних жерел, а зате великим запасом вугля й лунаку.

Щож отже робить Трета Німеччина (або Японія), щоб на випадок війни мати на поготовлі не лише струї крові, але й струї нафти? На се дав відповідь брошура. Частинно здійснені, частинно плановані середники є такі:

По перше: Отворення нафтяних жерел у власнім краю. Попереднього року загальне запотребування мінеральних олій Німеччини після часопису »Völkischer Beobachter« виносило кругло три мільйони тон. Німеччина видобула около 850.000 й імпортувала більше ніж два мільйони тон. Отже Німеччина підчас війни в рішучій мірі булаб залежна від привозів. Щоб зменшити той чинник непевності, нац.-соц. правительство старається піднести власну продукцію. На початку попереднього року призначило воно передовсім 5 мільйонів марок на розшуки за нафтою; »ту суму, писав про те »Der Führer« з 21-го

марта 1934, повиннося пізніше підвишити, як кажуть, на 10 мільйонів марок.« Дотепер затаювано перед загалом, кілько грошей дійсно зужито на пошукування нафти. А що заінтересовані підприємці мали дати квоту в висоті субвенції, дотепер призначено на отворення нових нафтяних жерел найменше 20 мільйонів марок. 60 глибоких верчень повинні бути фінансовані першими 10 мільйонами (»Völkischer Beobachter« з 8 липня 1934), отже 120 глибоких верчень взятих під увагу на початку 20 мільйонами. В Ганновері, Турингії, Бадені й Баварії (коло м. Дренштайнфурт, Нінгаген, Бурле, Везеке, Лянгенсальца, Солтав, Брухсаль, в Chiemgau) пошукувано за нафтою. Шукано, вертничі вежі виростили високо. Відкрито жерела. Про се Фецер не говорить у своїй брошурі. Щоб не мусіти відкривати такі дрібниці (й дрібниці про штучне добування нафти в Німеччині), він вибрав »японський примір«.

Та нас вдовольє се, що він признає. Фецер повідомляє, що жерела, котрі показалися видайними, будуть знов закриті (воєнні резерви); що будеється розбирати вертничі вежі, навіть коли знайдено жерело (закривання терену); що від жерел поведеться підземні проводи аж до таких місць, »котрі могли бути безпечні також проти летунських нападів.«

Отже в Німеччині будеється не лише підземні летунські майдани: край перетинають стратегічною сіткою підземних нафтяних каналів. Розуміється: на захід і полудневий захід від столиці Німеччини, по найбільшій часті навіть в недалекій віддалі від французької границі.

Друга точка погляду нинішньої німецької нафтяної політики: запасова господарка. Ніякий край, твердить Фецер,

»не зможе зречися запасової господарки в певних границях« в часі, котрий можна передбачити. Нафту складаємо в танки, котрі самоозрозуміло всюди в світі закладається отверто. Класти під землю величезні ряди танків нафтяних концернів і впомповувати нафту в цементові танки, се булоб задорого. Але Трета Німеччина має прецінь гроші, бодай на воєнні приготування. Хто з мілітарних причин нищить вертничі вежі, в кінцевій точці підземної нафтяної каналізації не буде будувати добре видних рядів танків, котрі булиб ліпшою ціллю для ворожих летунських бомб ніж вертничі вежі. Отже мусимо прийняти, що в Німеччині будеється також великанські підземні танки для складання погонних матерії.

По третє: Штучна продукція олій. А для добування штучних нафтяних продуктів німецький промисл є вже нині в стані постійної мобілізації. Фецер пригадує, що Америка купила німецькі патенти на перемінювання вугля в теч, бо німецька техніка в тій ділянці поступила найдальше. Нині в Німеччині, як пише Фецер, добувають погонні матерії з лунаку, коксу, теру камінного вугля, теру брунатного вугля й торфу; використовують нафтяний намул як сирівець, вилвлюють земні гази, котрі впливають в нафтяних жерел і виробляють алькоголь (для погонних цілей) з бураків. Коли знаємо (й читаємо у Фецера), що спирт для погонних цілей добувається з дерева, тоді додумуємося, чому начальник державних лісів Герінг, як недавно відомлювано, хоче вирубати третину німецьких лісів. Навіть соя служить оліярням як сирівець. І так повстає ще одна підстава до того, щоб нац.-соц. правительство вело переговори з Японією-Манджурією, аби в заміну за машини ввозити великі скількості сої. І тому радується ессенська »National-Zeitung«, часопис летунського генерала Герінга, в числі з 27 листопада 1935 р.: »Управа сої в полуд-

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ОСИП НАЗРУК

57)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Цікаво булоб прослідити, чому не маємо ні одної вістки про подорож до Риму, хочби одного нашого князя в часі виконання влади. Певно, опускати свою волость в часах міжусобиць було небезпечно. Та опускалиж свої волости нпр. численні британські князі, хоч і там були міжусобиці не менше небезпечні для них ніж для наших князів у нас. А щодо шляхів то вони певно були гірші на сході ніж на заході, але наші князі з подиву гідною скорістю передвигалися по найгірших шляхах, що виразно видно з численних місць наших літописів.

Отже чому не бачимо їх як паломників до Божих місць ні на заході, ні на сході?

Мабуть в душі не признавали того, що вони „чужинці й подорожні на землі“, як каже Письмо Святе. І тому так завзято боронили кожний того шматка землі, на котрім сіли, що не мали змоги подумати про паломництво до Божих місць поза рідною землею. А може давали приклад своїм людям, щоб не волючилися по чужині, бо знаємо, що на-

ші прості люди так дуже любили ходити на прощі якраз в чужину, що аж наші давні Владики прилюдно виступали проти надмірного волоцюжництва під формою паломництва. Зрештою — не признавали Риму...

Словом, ще не одна цікава річ з нашої інтересної історії жде на вяснення.

А потому перейшов я поспішно церкву св. Петра, бо мав на думці ще вернутися нераз до неї. І кинув оком на каплицю, в котрій є славна різьба Михайла Ангела „Пієта“ (наголос на останнім складі): в ній представлена Мати Божя з тілом мертвого Спасителя на колінах, як оплакує Його. Сей твір вирізьбив Михайло Ангел в р. 1499, коли мав літ 25. Він належить до найлучших творів його молодечого віку. Мармуровий хрест і ангели з бронзи, що держать корону, не його роботи. Се пізніший бароковий додаток.

В тій каплиці на ліво є старохристиянський саркофаг, в котрім похоронений римський префект Петроній Пробус, що помер в 395 р. На право від нього кручений стовп з мармору, що після традиції походить зі святині Соломона. На нім мав спиратися Спаситель навчаючи. Той стовп служив за взір Бернінієви при будові бальдахіму над головним вівтарем.

Скоро йду, минаючи гробницю папи Льва XII і памяткову таблицю шведської королеви Христини і вівтар з о-

бразом мучеництва св. Севастіяна і гробницю папи Іннокентія XII і марграфині Матильди з Тусції, що померла в 1115 р., оставивши Церкві державу свою. Дальше минаю велику каплицю Найсвятіших Тайн з залізною решіткою. На вид її пригадався мені Шевченко з його віршом:

Кругом неправда і неволя,
Народ замучений мовчить,
А на апостольським престолі...

Дальше слідує — неприлична лайка. Мабуть не булоб її, якби так Шевченко мав був нагоду подивитися на Апостольський Престол і відчутти благодать атмосфери довкруги нього.

Дальше на ліво скромна гробниця папи Григорія XIV, а на право памятник Григорія XIII, реформатора календаря. Тут я мимохіть спинився, подивляючи в думках нерозум „проводу української нації“: він держиться старого календаря ще поганського цисаря Юлія Цезаря, хоч той календар по перше кепський в рахунку, по друге для нас надзвичайно шкідливий під оглядом національним, бо ніщо так як той календар не починається до пониження нас по містах і до масової асиміляції наших людей і скрізь на чужині і в нашім краю!

Пригадався Владика, котрий в часі війни змінив той старий календар, за що на нім „наша патріотична преса“ сухої нитки не лишила. І при тім закидали нашому Владиці з того приводу „брак патріотизму...“ Довго можна шукати

нево-східній Європі — Німеччина як від-
борець.»

По четверте: Доставка оліїв з загра-
ниці підчас війни. Про се говорять Фе-
цер таке:

«Край мусить розпоряджати такими
скорими й по новітньому урядженими пе-
ревозовими кораблями, щоби в межах
правдоподібного обчислення можна було
впевнитися, що ті кораблі зможуть ус-
пішно прорвати есентуальний, ворожий
пояс блокади.»

Такі кораблі, підчеркує Фецер, буду-
ється в Японії. А в Німеччині? Про се
мовчить довірений муж генерального
штабу. Та всетаки каже він, так зовсім
загально а не лиш прим. про Японію, що
«край» мусить розпоряджати вистарчаю-
чим кредитом або вистарчаючим станом
золота й девіз, щоб без огляду на каждо-
часну вартість своєї краєвої валюти міг
купувати запаси за границею.» Для того
малосяб притягнути заграничні належно-
сти підприємців. Також експорт під
пануванням нац.-соціалістів служить під-
готовці війни. І дійсно: Шахт, котрий го-
рячково шукає заграничної позички, не
варушує мільярдних належностей загра-
ницею.

Ті приготування, так твердить Фе-
цер дальше, мають лише тоді сенс, коли
є «такі нейтральні, які хочуть продавати
воюючому краєви якраз вимагані сирів-
ці.» Чи можна про те подбати наперед?
Напевно: «Отже можливість забезпече-
ня з заграниці підчас війни остаточно
стане також питанням спиритної загра-
ничної політики.» Се одна з причин, чо-
му нац.-соціалісти зєднують собі сканди-
навські держави. Коли не для більших
цілей, то підчас війни вони повинні да-
тися використати бодай як резервуари
сирівців.

По п'яте: Здобуття або знищення
нафтяних жерел воєнного противника.
Після Фецера німецький генеральний
штаб як 1914 р. так і в майбутній війні
волітиме в першій мірі скорий, несподи-
ваний напад і похід вперед. Се Фецер по-
яснює так: «Висота кредиту, що його край
підчас війни може ужити за границею в
цілі закупу сирівців, правильно зале-
жить від воєнного щастя на початку во-
єнних подій, бо досвід каже, що посідачі
грошей лекше схлонні давати кредит кра-
єви, котрий правдоподібно побідить.»
Отже: похід вперед тільки задля креди-

тів? Також задля них. Та передовсім: по-
хід вперед на терени противника, котрі
мають сирівці, яких потребує Трета Ні-
меччина. Вже в першій уступі першого
розділу своєї брошури пригадує Фецер
з великою вагою на те, що Німеччина під-
час світової війни «щасливими воєнними
потягненнями на східнім фронті прийшла
в посідання великих нафтяних запасів,
котрі спричинили значне поліпшення її
забезпечення в погонів матерії.» При
кінці автор вертається до того питання.
В майбутній війні, заявляє він, довіз по-
гонових матерії з заграниці можнаб за-
певнити між ін. «щасливими мілітарни-
ми операціями, підчас котрих відібрано
нафтяні жерела в ворожій краї.»

На заході не забули «святих битв» за
поклади руди в м. Longwy і Briey. Про
Схід сказав Людендорф, що «Баку в вій-
ні 1914/18 було мрією Німців, Турків й
Англійців.» Німці визначаються сталі-
стю почувань. Фецер, чоловік з міністер-
ства війни, підчеркує: «Нинішні промис-
лові місця Сов. Союзу лежать скрізь бли-
зько границі краю й тому в війні мусить-
ся їх уважати загроженими.» Загрожен-
ня називається тут: проба здобуття; коли
не вдасться здобути; тоді бомбардувати
і знищити.

Чому Фецер писав сю брошуру? Пев-
но не тільки на те, щоб на кінці постави-
ти внесок, щоб «державна для оборони за-
кладала власні заведення для добуван-
ня погонових матерії», котрі без огляду
на їх конкуренційні спроможности ви-
роблялиб штучні погонів матерії. Для
того внеску воєнне міністерство не по-
требувалоб звертатися до загалу, для того
вистарчилоб довіроче письмо. Але що
Японія і, як можна вносити з інших пу-
блікацій, також Німеччина нині не про-
дукують навіть мільона земного олію (або
намістня), що майже при рівнім спотре-
буванні обох країв в часі миру німецький
генеральний штаб оцінює воєнне запо-
требування Японії (і Німеччини?) на 15
мл. тон, що отже на випадок війни тре-
ба булоб доставити більше ніж 14 мільо-
нів тон, — воєнне міністерство уважало
конечним вияснити той факт в його на-
слідках фахівцям, промисловцям і пуб-
лиці, котрій підноситься ціну бензини.
Брошура показується отже частинкою
духової та матеріальної мобілізації Тре-
тої Німеччини.

Максиміліян Шер.

Дивні „анкети“

Як відомо, недавно сойм і сенат у-
хвалили закон про охорону держави.
Мабуть у звязку з сим переводять у м.
Корці, Межиріччі й околичних селах
анкети. Українців питаються: „Що тут
робиш?“ „Чи дуже привязаний до сеї мі-
сцевости?“ і т. д. У тоні й натяках місце-
ві Українці дочуваються погроз. — Чи
не вважалиб належні чинники потрібним
дати необхідні вказівки тим, що збира-
ють згадані відомости, щоб не виклика-
ти тривоги серед українського населен-
ня? — (За „Новою Добою“).

Ганьба і злочин

В 167 ч. „Нового Часу“ на ст. 10 в
першій шпальті згори появилоса оголо-
шення, якого ми ще не стрічали в укра-
їнській пресі. Досі українська преса не
сплямила себе того рода доходами з а-
нонсів. І щож допоможуть цілі циклі стат-
тей „За здоровля Нації“, коли „націо-
нальна преса“ буде рівночасно демора-
лізувати націю такими анонсами! Сеж
явне пропагування білої смерті! „Новий
Час“ помістив те оголошення без ніяко-
го застереження, нема ніде навіть у всіх
часописах прийнятого „Редакція за оголо-
шення не відповідає“. Тай се, розумієть-
ся, ніяк не оправдувалоб видавництва!
Невже видавництво п. Тиктора стоїть
аж так зле, що мусить ратуватися того
рода анонсами? Розумієтьс, і се не бу-
лоб також ніяким оправданням. Кому
дійсно залежить на здоровлю нації, той
напише до „Н. Часу“, що коли ще раз
появиться в нім рекляма для вигублюван-
ня нашого народу, — то не стерпить та-
кої газети у своїм домі. В часі коли за
Збручем мільонами вигублюють украї-
нський нарід, в часі коли скрізь загрожує
йому асиміляція, — пропагувати ще
штучне здержування уродин се особливо
великий злочин супроти релігії й нації.

Хорватська молодь

проти конгресу мира в Женеві.

В хорватській пресі появилася ві-
дозва хорватської студентської молоді
в Загребі в справі конгресу мира в Же-
неві. Хорватська молодь заявляє, що не
візьме участі в тім конгресі, бо в Юго-
славії підготовною акцією до того кон-
гресу кермують масони і марксисты.

такої преси на світі Божім і такого „на-
ціонального проводу.“

Переходжу попри дуже кошовну
каплицю, збудовану папою Григорієм
XIII; в ній є гробниця папи Григорія XVI
з цікавою плоскорізьбою, що представ-
ляє поширення християнства. На вівтарі
чудотворний образ Богоматери з дав-
ної базилики (Мадонна дель Соккорзо),
а під вівтарем тлінні останки св. Григо-
рія Назіянзенського. Далі на право гроб-
ниця папи Венедикта XIV, на ліво вів-
тар з образом, на котрім представлена
Служба Божа св. Василя Великого.

На право кинув я оком на попере-
чну наву, де в 1870 році відбувалися за-
сідання останного собору катол. Цер-
кви, т. зв. Собору Ватикансько-
го, нескінченного з причини відомих по-
літичних подій: одна з вказівок для тих
духовних, що „зовсім“ не хочуть інте-
ресуватися політикою, хоч нею інтере-
суватися треба, бо вона може мати
вплив і на важні церковні справи.

Тут вирішено справу проголошен-
ня догми про непорочне зачаття Пре-
святої Диви Марії. Тут в умах деяких о-
пірних прелатів зродився протест про-
ти того, значить — тут уродилася т.зв.
старокатолицька секта; вона, як відомо,
визначається власне тим, що не є ні ста-
ра, ні католицька.

І пригадалися слова Томи Кемпій-
ського, що нема такого святого місця,
де діавол не шукавби жертв своїх.

Скоро минаю три вівтарі і прегар-

ний пам'ятник папи Клеменса XIII, робо-
ти великого майстра Канови. Таксамо
скоро минаю вівтар званий „Навічелля“
і навіть каплицю патрона Укра-
їни, св. Архангела Михаїла, обіцяючи
собі в дусі оглянути її окремо.

Скоро переходжу попри каплицю
делла Кольонни з чудотворним образом
Пресвятої Диви зі старої базилики. Тут
під вівтарем є старохристиянський сар-
кофаг з мarmору, різьблений: на нім
Христос і 12 апостолів. А в нім тлінні
останки трох папів того самого імени,
Льва II, Льва III і Льва IV. Скоро минаю
гробницю папи Александра VII (вико-
нав її Берніні) й олійний образ мальо-
ваний на камені, що представляє пока-
рання мага Симеона.

Тут подумав я собі: В пляні я маю
прийти тут ще не раз, але хто знає, чи
буде час і можливість прийти. Отже
треба ще подивитися на славну головну
баню церкви сеї й оглянути її знутри.

Іду. І доходжу до чотирох великан-
ських філярів, що на них спирається ве-
лика й величава баня церкви св. Петра.

Хоч кожда колумна в сій церкві та-
ка велика, що на її місці моглоб стати
порядна каплиця, то чотири колумни, на
котрих спирається головна баня, такі ве-
личезні, що на місці кожної з них моглоб
стояти окрема церква. Мистець Берніні
покрив поверхню тих філярів мармурови-
ми таблицями, образами, нішами і пів-
колоннами: все те манить очи й відвер-

тає увагу від величезного об'єму тих го-
ловних філярів. Тому видець навіть не
припускає, що кожний з тих філярів
має 71 м. в обводі. Отже є куди йти на-
вкруги тих філярів, оглядаючи різні рі-
чи на них! М. ін. є на тих філярах чоти-
ри 5-метрові подобі: св. Вероніки, св.
Олени, матери Константина Великого,
св. Льонгіна і св. Андрея.

А вгорі на тих філярах є прегарно
прикрашені галерії й льоджджії, де мі-
стяться найдорощі пам'ятки сеї найдо-
рощої церкви, а саме 1): хустина св.
Вероніки, котрою — як голосить леген-
да — вона обтерла піт, що заливав об-
личчя Спасителя як ішов на Голгофту
під тягарем хреста і в надгороду за те
одержала відбиття обличчя Спасителя
на хустині, 2) великий кусень хрестного
деревя, що на нім розп'ято Ісуса, хрест
той викопала св. Олена, мати цісаря
Константина, 3) копії, котрим римський
жовнір Льонгінус пробив серце Спаси-
теля на хресті на Голгофті, він потому
приняв христову віру і став святым, 4)
голова св. Андрея.

Згадані льоджджії мають по 10 мет-
рів висоти. З них показують ті реліквії
в часі великих свят.

(Далі буде).

Читайте і поширюйте католицький ча-
сопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Прав-
да“, Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

Покажчик змісту

перших дев'яток річників „Нової Зорі“).

В 1-й день листопада 781 60-ліття Преосв. Діонізія Нарадія Н 785 Ювілей 25-ліття Т-ва укр.-руських правників у Львові Н 791 50-ліття гр.-кат. Церкви в Америці Н 796 Ювілейне Торжество (ювілей Преосв. Кир. Григорія святкувала шк. молодь Станиславова) Н 797 60

XXII. ПОЛЕМІКА

„Наступ римського інтернаціоналу“ 113 60 „У крило біють по носі“ („Укр. Голос“ даліше) Д 114 60 Б.: З виборчої гумористики (ще про перемиську боротьбу) 114 60 Поезія в політиці (УПП) 126 60 Левівський священник, член УХО: „Своєрідне візантійство“ 127 60 Бандитизм чи кретинизм („Громад. Голос“) 128 60 Ідеологія („восточників“) ... або „нічого ново под сонцем“ 131 60 Священник: Чи не грозило автокефалією? (о. Е. К. з „Діла“) 131 60 о. А. Хлестун: Що на це скажуть наші орієнталісти (про чистку обряду) 133 60 Обсерватор: Візантійський обман обрядовості 133-136 60 С. Томашівський: Звідки Україна прийняла християнство? 129-130 60 Альфа: Як може бути вирішене візантійське питання? Відповідь С. Томашівському зі становища релігійного 139 60 „Спасайте „східну“ душу!“ (причини правосл. на Лемківщині) 141 60 Чи святкувати річницю знесення панщини? (о. Т. Татомір) Д 135 — (о. М. Вовчик) Д 137 — (о. М. Чорнега) Д 141 60 Б.: Степ широкий, край веселий (Гамчикевич, Костельник) 131 — (Сх. політика, „Укр. Голос“) 145 — (Націоналісти, „Укр. Голос“) 181 60 Руїнники („Укр. Голос“) 147, 148 60 Непотрібна прислуга (проти статті „Діла“ — „Розмах православ'я“) 155 60 о. М. Вовчик: „Православ'я на Покуття“ 153 60 Брехня як принцип і аргумент 159 60 С. Томашівський: Відкритий лист до пана Вячеслава Липинського 161 60 о. М. Вовчик: Відповідь на відповідь (А. Чайковському) 175 60 Моральна пощочина (стаття А. Чайковського про православ'я) 176 60 Унія, Росія і Польща. Дещо з історії й теперішності. Панам Островським в альбом 183 60 З гумору наших днів. Про обличчя самотнього укр. національного дивізіона („Діло“) слів кілька 223 60 „Правда про Холмщину“. З приводу полем. статті п. В. Островського в 225 ч. „Діла“ 189, 190 60 „Надо нажимати!“ (Уліпівські часописи) 193 60 „Священники з Діла“ стоять на роздоріжжі 199 60 „Очищена“ (Унія) 201 60 Вже є наслідки необхідної „критики“ (станиславського молитвенника в „Укр. Голосі“) Н 207 60 Про полеміку 209 60 Зрозумів „учителя“ („Укр. Голос“ і станислав. молитвенник) 209 60 (Б.): Оден орган („Укр. Голос“) 210 60 П.: На злободневні ілюзії (про Холмщаків, полем. з „Нивою“) 211 60 Поінформовані: Про вірців демагогії („Гром. Голос“ проти Преосв. Григорія Хомишина) 212 60 Наша церковна мова та її противники 213 60 С. Томашівський: Заява (в справі бюлетену Гетьман Упр.) Н 233 60 (о. Л. Микитюк): Чи надуживання імен? (тайна акція проти Владик) 239 60 З нашої „лівої“ преси („Вперед“ і „Гром. Голос“) 242 60 С. Томашівський: З націоналістичної фільми (про Донцова) Н 242 60 Як роблять службу ікроїди („Рада“) 246 60 Др. О. Назарук: Заява (про статтю о. дра Г. Костельника) Н 246 60 Священник: Відповідь на інсинуації („Діла“; справа протицелібатової акції) 251 60 Релігійно-віроісповідний хаос в „Ділі“ 252 60 Священник: „Дві струї“ в гр.-кат. Церкві 255 60 Комунікат (конференції в Станиславові 22. VII. 1929 в справі протицелібатової акції і про „Н. Зорю“) 257 60 о. Плятонід Філяс, ЧСВВ: Безосновні алярми (в справі мнимі латинізації обряду) 258-260 60 Ще одна „перла“ полемічної літератури („В обороні прав нашої гр.-кат. Церкви“) 260 60 о. Володимир Петрик: Заява (проти брошури „В обороні прав нашої гр.-кат. Ц.“) Н 260 60 Єзуїти чи такі Василяни? 268 60 Ред. „Н. З.“: Методи „Ниви“ 272 60 Куди забрав п. Роман Гамчикевич? Н 264 60 С. Томашівський: Сучасні авторитети й історичні герої 264-267 60 Еміграція та її хорі і здорові типи. Причинок до психології наших часів (про Дра В. Залозецького) Ф 274-275 60 Нова інсинуація „Ниви“ Н 277 60 о. Плятонід Філяс: Не годиться мовчки поминати („Безосновні алярми“ і „Нива“) 280 60 Священник зі села: „Хіба вже Саул між пророками?“ („сповіщення Діла“) 284 60 „Цілющий лік...“ або: Безплатний додаток „Діла“ п. з. Авдіятур є алтера парс 292 60 З наших пресових містерій. Відповідь на відповідь одному новому „укр. патріоту“ (з „Діла“) 300 60 „Діло“ замітило а чого не замітило (про Р. Сказінського і „Львів“) Н 305 60 о. Плятонід Філяс ЧСВВ: З минулого й сучасного. У відповідь Всев. О. Ректорові Й. Сліпому) 311-314 60 Інтрига і напад у безконечній раді нападів Н 311 60 Також станиславський: За почуття прилчності Мф 312 60 Др. О. Назарук: На злобу дня („Діло“ — Липинський) 312 60 о. Лев І. Сембратович: Amicus Plato (з приводу книжки Ясінчука „За Океаном“) 324 60 Також

„Обсерватор: З наших внутрішніх справ (полем. з „Ділом“) 336 60 Комітет поширення катол. преси: З листів до Редакції (спростув. наклепів „Діла“) Н 336 60 Новий етап на мнівцях. З приводу одної статті в „Gazet'і Kościeln'ij“ 338 60 Поучаюча полеміка (Дашинського з бебеками) 343, А. Ч.: Висновки з поучаючої полеміки між Поляками 347 60 Новий „реформатор“ Церкви (В. Кедровський (В. Кедровський у „Нов. Часі“) 404 60 Несправедливий напад (на Перемиську Еписк. Консисторію в „Ділі“) 408 60 „Хиті і непевні дороги“. Жмуток світла на закиди, які зробив епископ Хомишин нашим культурно-освітнім установам 425 60 „Дзвони“, літературно-науковий місячник (некрольог С. Томашівського) Н 427 60 Демагогія („Діла“ обрядовщиню) Н 430 60 А як се назвати? („Дяківські Відомості“ напали на „Паст. Лист“ і „Нову Зорю“) 431 60 „Скільки цинізму та фарисейства вживає „Н. Зоря““ („Діло“) Н 431 60 К. П.: Між туманами мраків націоналістичної преси 433, —: Дві мірки. Дещо про методу націоналістичної преси 435, —: „Діло“ у власнім зеркалі 437 60 Ілія Братик: З листів до Редакції (відповідь „Сельробові“) Н 459 60 К. П.: Компетенція мірян у церковних справах 449 60 —: Баламуцтва в „Ділі“ (з приводу фейл. А. Свенціцької) 453, —: На найвищих щаблях 455, —: Нерозуміння важкої справи 456, —: Форми російського імперіалізму 459, Про ширший розмах і творчого духа 464, 60 Більше прикре чи більше веселе („Слово виленське, КАП, „Діло“, „Мета“) 465 60 М. К.: Ігноранція чи злоба (стаття В. Студницького в „Слові“ про Унію) 467 60 А. Ч.: Ухвала (америк. закарп. духовних проти целібату) якраз на часі. За сотки літ нічого не навчилися 479 60 Мик. Кінаш: Яка була Візантія. З приводу апології візантійства в „Меті“ 483 60 М. К.: Прояви візантійського духа 485 60 „Діло“ (містить статті проти безжентства) Н 487 60 М. К.: Баламуцтва, зла воля і гумористика „Przeglądu Katolickiego“ у Варшаві 479, 481 —: Дивне обличчя „Przeglądu Katolickiego“ 487 60 Українська тротадатія („Воєнний маніфест“ Д. Палієва) 498 60 А. Ч.: Сензація чи не сензація? „Діло“ і „Час“ про інтерв'ю Преосв. Григорія 501 60 Голод. І що на його тлі виправляють восточні католики з „Неділі“ 518 60 Кому послужило Н 523 60 о. Захар Золотий: Qui tacet consentire videtur 528 60 Добра то річ матура, менше добра „Крісматура“ (про Д. Палієва) Н 515 60 Під веселу хвилину. Чи молодь повинна здобувати патенти 519 60 Переписка Редакції (Дорогий Дмитруніс) Н 521 60 Критикові і іншим панам з „Діла“, Про Index librorum prohibitorum 516 60 Що пише восточна „католицька“ преса? 517, 519, 523, Як дзвонять восточні „Дзвони“ 527 60 о. Дмитро Ступак: Клевета просто в лице („Н. Час“ проти „Н. Зорі“) 523 60 Vigilans: Овочі візантійства. 300 нашої шляхти перейшло на латинство 514 60 З віродостойного жерела Н 518 60 Клеветникам кілька слів правди 529 60 о. М. Каровець ЧСВВ: Три Синодальні Архіреї 593 60 О. Скоропис-Йолтуховський: Недосяжна краса. До питання про обов'язки преси 595 60

* Гл. „Нова Зоря“ чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922, 924, 927, 934, 937, 942, 946, 950, 952.

Лікарський фейлетоник.

Про пливання

Для здорових людей пливання се найлучша гімнастика. В літі не можна заступити пливання нічим іншим. Воно зміцнює всі м'язи рук і ніг. Підчас пливання не лише гімнастикується ціле тіло; тут ділає також менше або більше холодна вода на круження крові. Вода гартує тіло. Пливання впливає на зміцнення віддиху. Се має велике значіння, бо воздух над водою чистий. Зате треба вважати, щоб підчас пливання не ликати води. Бактеріологічні досліді вказали, що в річній воді є багато бактерій. Часом вистарчить ликнути один кубічний сантиметр річної води, щоб набратися якоїсь недуги. З огляду на велику кількість бактерій у воді добре також по купелі сподокати ціле тіло жерельною водою. Задовге пливання шкодить. Коли почується змучення, треба зараз перервати пливання. Пливання дуже добре впливає на людей, що легко дістають катар носа. Здержуватися від пливання повинен тільки той, кому заборонив лікар.

Дещо про „свято“

Пишуть нам:

В ч. 165/203 „Українських Вістей“ поміщена довша стаття під наголовком „Своєрідна пошесть“. Вона зовсім правильно виказує пошесте в нас зловживання словом „свято“ в означуванні всяких національних, економічних, культурних, суспільних, а то й особистих імпрез й обходів. Наслідком того ми, наслідуючи сліпо в цьому напрямі наших сусідів й інші народи, котрі справді стараються виперти тим способом свята стисло релігійні, а то й саму релігію з душі народа, впроваджуємо найріжнородніші „свята“. Вони декуди сходять вже на коміку або глузування, як напр. „свята“ Просвіт, Лугів, Соколів, Кооператив, селянки, матері, хоч мають на меті поважну ціль. Але є й такі тепер часті „свята“ як весни, літа, моря, води, вінків, лісу, пісні, коня, — можна собі уявити, що згодом прийдуть ще „свята“ — теляти, барана, бджілки, пса, музики, джесбенду, танцю, повітря, вільної любові і т. д. Це вже переступає межі комізму і прибирає характер глузування з високого поняття „свята“, звязуваного всіми народами світу з обходами чисто релігійними. Все в порядку; на таке легковажне понижування поняття свята, всяка віруюча людина мусить обурюватися!

Одначе... в тому самому числі „Українських Вістей“ на третій сторінці поміщена теж досить обширна стаття, про якої зміст говорить сам наголовок: „Посвячення шибу „Король Данило“ в Михнівці“. А в четвертій колумні тої статті читаємо: „На памятку з цього свята...“ „Це свято полишило у всіх присутніх незатерте вражіння...“ Отже слушно пишуть „Українські Вісти“, що зроджуються усякі „свята“ моря, коня, лісу, пісні і т. п. А можнаб вже додати: і „нафти“...

Мимохіть пригадується: „Nie trzeba mówić „trza“, tylko trza mówić — „trzeba“! Або: „Українською мовою не терпляться пасива“...

„Кіт буває електричний“...

Католицький „Глос Народу“ в ч. 201 пише про обниження рівня навчання в польських народних школах, „спричинене м. ін. введенням в життя ославлених реформ братів Єнджеєвичів.“ Як приклад наслідків тих реформ „Глос Народу“ наводить уривки задач учеників при вступнім іспиті до гімназії.

В задачі про kota один ученик написав: „Коти дуже забавні й займаються клубками ниток, або іншими сваволями. Потім вчаться ловити мишей, причім їх пазурів не чути. Вуха їх острі й кінчасті для слухання мишей. Врешті виходить з діри. Дозволяє їй кілька разів літати, заки її зість. Кіт обтягнений ріжним футром. Буває електричний, коли його відворотно гладиться. Ззаду за ним знаходиться хвіст, щораз тонший, аж на кінці кінчиться. Наслідком своїх пазурів кіт дуже привязаний і драпається на дерева, де ловить яйця для своїх малих.“

На питання: „Кого вважаєш найславнішим Поляком і що про нього знаєш?“ один з учеників відповів: „Міцкевич був високий „спренжистий“, кучерявий, мав блакитні очі, а також любив „lód“, нарід і дітей. Виїхав заграницю, де зеднував приятелів для Польщі. По повероті товариші вибрали його членом а також основником Фільоматів...“

Одна дитина писала про президента Мосьціцького: „Родинний дім був овіяний духом патріотизму. Отже ніщо дивне, що Ігнатій замолоду винісся з дому й віддався вітчизні... Винайшов воздух гірський і інші. Заложив фабрику азотогового пілу (kurzu), котру довів до розцвіту.“

РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Ювілей 50-ліття почитання Пресв. Ісусового Серця в Галичині дуже величаво відсвяткували ОО. Василіяни в Станиславові в п'ятницю 19 червня с. р. Рано в 6 год. було торжественне виставлення Пресв. Тайн. Адорація тривала весь день. В 6, 7 і 10 год. були читані Служби Божі. В 8 год. була співана Сл. Божя. Відправив її о. сов. Ганушевський з діяконами: о. проф. Вальницьким і о. М. Камінським ЧСВВ. Гарно співав місцевий церковний хор. Пополудні в 5 год. відбулися збори ревнителів і ревнителей Братства Христового Серця. В 6 год. Малебен і Акафист Пресв. Ісусовому Серцю з проповіддю місцевого ігумена о. Й. Лучинського ЧСВВ. Після цього відбувся величавий процесійний похід з Пресв. Тайнами до престолу за містом. Там відправлено суплікацію. Потім відбулася загальна перепросьба Ісусового Серця й посвята наших сердець, наших родин і українського народу Христовому Серцю. На цій місці треба зазначити, що населення Станиславова—Княгинина-Кольонії без огляду на обряд і народність взяло численну участь в згаданім процесійнім поході. Крім цього мешканці Княгинина прикрасили свої доми килимами та образами, освітили вікна в своїх домах і посипали квітами дорогу, що нею йшла процесія. Після цього величавого походу відбулося прийняття нових членів (107 осіб) до Апостольства Молитви. Такі ювілейні релігійні торжества повинні відбутися скрізь в нашій Галичині, щоб таким чином подякувати Господу і Його Божому Серцю, що 50 літ тому дозволило синам св. Василія Вел. поширити Його почитання й любов в нашій народі.

До Канади виїхали 17 с. м. чотири Редемптористи: о. Володимир Краєвський, 34 роки, родом з Березки, пов. Добромилі; о. Стефан Шавель, 26 літ, родом з Жиравки, пов. Львів; брат Олександра Березяк, 41 літ, родом з Тура, пов. Радеків; брат Діонізій Савка, 29 літ, родом з Рудників, пов. Миколаїв.

Польське Католическе Товариство Молоді мало 1935 р. 312.184 членів. Т-во вело живу діяльність в ділянках релігійній, освітній, професійній, організаційній і фізичного виховання. Мужеські відділи відбули 1935 р. 139 курсів і 467 таборів. Зорганізовано 78 серій замкнених реколекцій і 2.061 отворених. Виголошено 38.957 викладів. Зорганізовано 13.693 представлень і вечерів. Менш-більш така сама діяльність жіночих відділів з тим, що жіночі відділи виголосили 47.760 викладів. Ми навели тільки кілька цифр. Вони свідчать про живучість того товариства.

Ромунське правительство по довгий проволочі затвердило о. дра Ніколеску уніятським митрополитом Ромуній.

ОО. Бенедиктини видали схему свого Чина. З неї довідуємося, що тепер є 10.356 Бенедиктинів. 1910 р. було їх 6.457. В своїх колегіях і школах ОО. Бенедиктини мають 22.840 учеників.

„Католицизм у Скандинавських Краях“. Під таким наголовком вийшла в Парижі книжка французького публіциста Башо. Вона представляє історію католическої Церкви останньої доби в тих краях, де ширення католицизму було заборонене. І так у Фінляндії від 1922 р. повстало 5 католических парохій. Фінляндія має свого представника при Апостольській Столиці. В Данії є вже 30.000 католиків, 40 парохій, 70 церков і 90 священників. Найтрудніша справа в Швеції. Там донедавна карали за навертання протестантів на католицизм. Тепер там є вже релігійна свобода. Католиків є 6.000. В Норвегії колись також були острі закони проти католиків. Тепер там є апостольська префектура. Католики мають 20 парохій і 45 священників.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПАТ звіdomляє з Женеві: Перед трибуналом женевського кантону відбулася розправа проти трох осіб, що на припоручення совітської влади слідили за полк. Е. Коновальцем. Суд засудив одного обвинуваченого на 6 тижнів арешту, двох на 18 місяців в'язниці та вигнання зі Швейцарії.

В **ТЕРНОПОЛІ** відбувся зїзд старостів воевідства під проводом воеводи дра Білика. Вислухавши звіт про старостів про положення в повітах, воевода зясував напрямні дальшої праці в ділянках політичній, суспільній і господарській. Воевода припоручив сперти здійснювання тих напрямних на почутті справедливості й пошануванні права в інтересі горожан без різниці віросповідання і національності. („Всхуд“).

ПРЕЗИДЕНТ ГДАНСЬКОГО СЕНАТУ Грайзер зложив на руки генерального комісара Польщі в Гданську протест проти маніфестацій в справі Гданська, що відбулися в містах Польщі.

БЕНЕШ, президент Чехословаччини, мав вислати одного з своїх приятелів до Берліна в цілі переведення розмов з німецькими політичними чинниками в справі взаємин між Чехословаччиною і Німеччиною. — Таку вістку приніс французький часопис „Евр“.

ФОН ПАПЕНА, німецького посла у Відні, іменував канцлер Гітлер амбасадором.

НАРАДА ТРОХ, себто Англії, Франції та Бельгії, в Лондоні скінчилася. Рішено скликати нараду п'ятох: Англії, Франції, Бельгії, Італії та Німеччини.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКЕ ОБЕДНАННЯ повстало у Франції. Завдання об'єднання — увільнити Францію від впливу СССР.

В **САРТРУВІЛІ** у Франції поліція відкрила нелегальні сходини членів „Вогненного Хреста“. Утікаючи члени тої організації вбили одного поліціянта і двох ранили.

ГІЛЬ РОБЛЕСА, провідника еспанської правиці, видалила французька влада з прикордонної місцевості Біяріц у глибину Франції. Комунисті закидали Роблесові, що він організує поміч для еспанських повстанців.

ДО **ПАРИЖА** приїхав еспанський летун Котенільо і привіз 11 мільонів пезетів в золоті. Права французька преса твердить, що ті гроші призначені на закупню воєнних матеріалів.

ЕСПАНСЬКІ ДИПЛОМАТИ заявляють за повстанцями. Атташе військовий і морський при еспанській амбасаді в Римі заявили, що не хочуть служити теперішньому еспанському правительству. Еспанський консуль в м. Валенкамінго (Португалія) подався до димісії.

З **ПАРИЖА** звіdomляють: Заступник неприязного еспанського амбасадора в Парижі подався до димісії. Представникам преси заявив: Я покинув своє становище, бо моя совість не дозволяє мені співпрацювати у висилці зброї, що призначена до вбивання моїх братів.

І **МОСКВА ПОМАГАЄ?** Італійська преса принесла вістку, що совітський корабель привіз амуніцію еспанським правительственным військам. Московська „Правда“ заперечеє се.

У **ФРАНЦУЗЬКІЙ ЛІВІЙ ПРЕСІ** появилася вістка, що Італія вислала літаки на поміч еспанським повстанцям. „Польольо д'Італія“ заявляє, що се інтриги, обчислені на компромітацію італійського фашизму. Той часопис радить французькій пресі сидіти тихо, бо цілі світа знає, хто і як вмішується у внутрішні справи еспанського народу.

ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУЛЯТ В МАДРИДІ обстрілювала соціалістична міліція. Міліція стріляла також до самоходу, в котрім їхали урядники польського консуляту.

ДО **БЕРЛІНА** наспіли з Еспанії від кількох німецьких консулів благання негайної помочі. Консулі звертають увагу, що лють еспанських комунистів звертається головню проти Німців та Італійців. Німеччина вислала до Еспанії два панцирники.

„ЩЕ БУДЕМО БОРОТИСЯ“. Абисинський цісар оголосив в „Бюлетені Женевської Преси“ заяву, що вже не вірить в Союз Народів, ні в людську справедливість. Негус вірить, що справа Абисинії ще не поладнана. Він кінчить свою заяву словами: „Останнього слова ми ще не сказали. Ще будемо боротися“.

В **АБИСИНІЇ** повстанці кілька разів напали на залізничний шлях Аддіс Абеба — Джібутті. Для охорони того шляху з Сомалії вирушило кілька відділів італійського війська.

„В АБИСИНІЇ СПОКІЙ“. Італійське міністерство преси і пропаганди заявило, що вістки про неспокій в Абисинії, про те, що Абисинці перервали залізничну лінію Аддіс Абеба — Джібутті й виконали замах на віцекороля Граціані, — неправдиві. „В Абисинії панує повний спокій“.

НОВИНКИ

Сегорічні жнива в цілім краю відбуваються в тяжких умовах. Довгі спеки спричинили одночасне дозрівання чотирох родів збіжжя так, що треба збирати все нараз з поля. До того відчувається сильний брак робітників. Назагал жнива випали добре. — (Всхуд).

З **приводу обїздки Лемківщини** редактором „Орієнсу“ кс. Урбаном Т. І. в товаристві о. І. Полянського принесло „Діло“ в ч. 163 гостру атаку на о. Урбана і на Чин ОО. Єзуїтів взагалі. Стаття підписана псевдонімом „Лемко“.

Радикали розсварилися з ундістами. Ред. „Гром. Гол.“ п. Павлів і пані С. Стахова написали письмо до гол. „Просвіти“ п. Брика з 21. VI. В ній роблять ряд закидів Президії Заг. Зборів „Просвіти“, м. ін., що та Президія була в змові з боївкою проти радикалів (і розуміється так не допущено до їх вибору). В місяць опісля відповів на те письмо Др Брик у „Ділі“ з 23. VII., де закидає просто неправду авторам того листа. Чи се буде початком довшої „війни“ між ундістами й радикалами, чи тільки одним з епізодів їх фамілійного співжиття, не знає.

Зміни в девізових приписах. В „Деннику Законів“ появилася розпорядок міністерства скарбу, що від 1 серпня с. р. вільно буде вивозити заграницю тільки 200 зл., а не 500 зл. як було дотепер. До вивозу грошей потрібний дозвіл девізової комісії.

Вже зачалосся... На основі закону про охорону границі держави староство в Надвірній виселило з надвірнянського повіту просвітянського організатора з Солотвини п. Никифорчина. Одинокий закид, що його сконкретизувало староство в письмі до п. Никифорчина, се те, що п. Никифорчин був засуджений 1930 р. коломийським городським судом на три місяці арешту (за ведення „Пласту“).

Над станиславівським воевідством перейшла нагальна буря. Вона заподіяла великі шкоди. М. ін. вода підмулила залізничний шлях під Підшумлянцями так, що комунікація між Станиславом і Підшумлянцями була хвилево перервана.

Затроїлися каляфіорами. В Станиславові затроїлася тяжко каляфіорами родина купця Ліхтенберга, зложена з 5 осіб. Заки прийшов лікар, 72-літній Ліхтенберг помер. Решту родини перевезено до лічниці.

В **Заліщиках** уведено телеграфічну й телефонічну поштову службу від год. 7-ої рано до 12-ої вночі.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про це й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Брак рільних робітників. З Бучаччини повідомляють, що там відчувається недостачу рільних робітників. Малоземельні до жнив майже не виходять, а за-контрактівані Гуцули приїжджають у малій кількості.

В Михнівці відбулося посвячення першого нафтового шибу „Михновецької Нафтової Спільки“. Перший шиб названо іменем короля Данила.

Ушкодили військову телеф. лінію. На границі громади Галич і Залуква невідомі справники ушкодили військову телефонічну лінію. Вони забрали кількадесят метрів дроту, що лучив телефонічну станцію 5 дивізії піхоти, стаціонованої в таборі коло Залукви, з військовою телеф. централею в Галичі. Слідство в тій справі веде жандармерія.

В Давидківцях пов. Чортків збожеволів від спеки селянин Іван Герчак. Пораженого спекою відвезено до лікарні в Чорткові, однак його там не прийняли. На вістку про це збожеволіла також жінка того селянина.

День коня відбудеться в Тернополі з нагоди подільського ярмарку св. Анни 30 і 31 с. м.

У Трибухівцях, пов. Бучач, злодії обікрали місцеву кооперативу на 100 зл.

Снажений пес покусав 13 осіб у селі Бабицях, ряшівського повіту.

Червний тиф шириться в Луцьку.

У Відні основано ініціативний комітет для вшанування 60-ліття ген. Віктора Курмановича. Комітет має підготувати відповідну академію в честь ювілята та подбати про грошову збірку на ювілейний дар для нього.

Римо-катол. Митрополита Курія у Львові дозволила своїм вірним в неділі і свята вязати, сушити та звозити збіжжя. Не вільно тільки жати й косити.

Монтівня самоходів має повстати у Львові.

Перед „противоенним днем“. 1 серпня с. р. припадає т. зв. „противоенний день“, що його щорічно організують комуністи. Щоб запобігти можливим заворушенням і протидержавним демонстраціям, поліція ліквідує комуністичні ячейки, задержуючи у в'язницях „визначніших“ одиниць.

Нові пашпортові приписи мають вийти незабаром в Польщі. Як зачувати, пашпортові оплати будуть значно знижені. Оплата за одноразовий пашпорт має виносити 40 зл.

В польській пресі появилися в останньому часі вістки про можливість повороту до Польщі Вітоса та про дарування йому кари. Агенція „Іскра“ подає, що поворот Вітоса до краю можливий тільки для відбуття кари в'язниці.

„Торжество гір“ відбудеться с. р. в Сяноці в днях 14 — 18 серпня. Програма обіймає низку показів регіональних виробництв Гуцулів, Бойків, Лемків, Підгалян і т. д. Завершенням сяніцького торжества буде зїзд представників всіх карпатських областей. На тій зїзді мають утворити організацію зв. „Союз гірських земель“. (Всху).

Гумор. — Ділема. — Татку, професор казав нині, що ми живемо на світі на те, щоб помагати другим. — Так повинно бути, синку. — А пощо інші живуть?

Комуністична нарада на пляжі. У Варшаві на пляжі коло Висли поліція арештувала 99 осіб, що брали участь у комуністичній нараді.

Затроїлися компотом. У психіатричній лікарні в Москві затроїлося овочевим компотом 83 хорих, кілька доглядачів і кухар.

Другу річницю смерті канцлера Дольфуса обходили Австрійці дуже врочисто.

В Будапешті на одній з головних улиць завалився 4 поверховий дім. Під звалищами дому погинуло кількадесят осіб.

Шаховий турнір за мистецтво світа відбувається в Подєбрадах. В турнірі бере участь 20 найвизначніших шахістів.

Б. німецький канцлер др Міхаеліс помер.

В Балтійським Морі затонув на днях німецький корабель „Вагрі“ з загого.

Французький кардинал Біне помер недавно у своїм архієпископській осідку Бесажон.

Кардинал Вердіє, архієпископ Парижа, звернувся з проською до вірних і священників, щоб вони молилися за братів в Іспанії.

1240 способів як заробляти гроші оповістив французький статистичний уряд на сторінках „Журналь Офісієль“.

Італійський віцекороль Абіссинії помилував 66-ох Абіссинців, котрим грозила смерть за те, що не віддали зброї.

Югославянський трибунал оборони держави засудив послів, що зробили замах на прем. Стоядіновича. Одного з них засуджено на 15 літ, інших на 5 та 4 і пів року.

Міжнародна пшенична конференція радить у Лондоні. Головне завдання конференції розп'янувати зужиття запасів пшениці та організувати запаси на будуче. Декотрі краї пропонують створити міжнародні запаси пшениці.

Іспанське правительство сконфіскувало друкарні та редакційні льокалі двом католицьким часописам у Мадриді.

В Мадриді „Спільний Фронт“ зарекував всі більші гостинниці і палати. Правительство видало зарядження перенести до музеїв всі предмети, що мають історичну й артистичну вартість, щоб тим способом охоронити їх від знищення.

„Дівоча армія“. В полудневім Китаю воює відділ зложений з самих жінок. Він зветься „дівоча армія“ й має сильні протияпонські тенденції.

Гумор. — Шкоти. — Татку, прошу мені дати один пенні. — На що, мій сину. — Я хочу купити собі помаранчу. — Марнотравнику! Покажи купцеві язик, то сам кине за тобою помаранчею.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот., з переснякою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було о-снувати „Скалу“, які завдання читалень „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродівських 2. I. поверх.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотників. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродівських 2, I. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.27—5.84, дол. канадський 5.29—5.26.

Німецька марка 1.47 — 1.52, фр. франки 35.08, шв. франки 178.57 — 172.73, фунти стерлінги 26.50 — 26.66, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19.80 — 20.30, ліри 35—33.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 28. липня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакуння	2.25 зол.
1 кг. масла дес. експорт. в опакун.	2.40 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.55 „

Пастеризоване молоко з доставкою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 28. VII. ц. р. платити своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомисарні „М. С.“ у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури I. кл.	1.10 зол.
Товщіє качки I. кл.	1.00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІН А

АПОЛЛІО: Інтрига Фльоріс Бель.

КОПЕРНИК: Чу-Чинг-Чав.

МУЗА: Бригада відважних.

МАРУСЬКА: Четверта заповідь.

ПАКС: Нечинне.

ПАЛІАС: Самохід ч. 99.

СТИЛЕВЕ: Папуа і ревія.

ТОН: Я хотівби та боюся.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (хромі дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по відношенню належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількохразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гроднівких
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конто П.П. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

4.000 дітей у Св. Отця.

В Кастель Гандольфі відбулася зво-
рушаюча врочистість: Св. Отець прийняв
на послухання 4.000 дітей з цілої Італії.
Вони прибули до Риму, щоб дістати з
рук Св. Отця надгороди за перемоги в ка-
техитичних конкурсах, що його улашту-
вує щороку католицька організація ді-
тей. Та організація має 160.000 членів.
Урочистість в Кастель Гандольфі зача-
лася відспіванням пісні, що її написав
пралат Перосі спеціально для того тор-
жества. Потім відбулася дефіляда дітей.
Вони складали перед Св. Отцем дари

для бідних: мішочки зі збіжжам. Св. О-
тець у промові висловив радість з при-
воду такого гарного торжества. Потім
похвалив провідників організації дітей.
Вони, говорив Св. Отець, будують в сер-
цях дітей духову святиню, більшу від
найбільших матеріальних базилік. Внут-
рішнє формування душ дуже важне. Ми
мусимо постійно удосконалюватися
практичним християнським життям, щоб
Бог бачив у наших душах чистоту, не-
винність і любов. На закінчення Св. О-
тець уділив дітям благословення.

Останні дні панування „Спільного Фронту” в Іспанії.

ПАТ звідомляє, що тепер загальне
положення в Іспанії представляється
ось як: Під володінням повстанців зна-
ходяться провінції: Наварра, Алява,
Леон, Сорія, Галісія, Бадахос, Стара Ка-
стилія, Гадаляхара, Сарагоса, Хуеска й
Леріда. Повстанці зближаються до сто-
лиці Іспанії Мадриду. Вже заняли про-
вали на північ від столиці. Про поло-
ження в полудневій Іспанії годі сказа-
ти щось певне, бо за границю доходять
вісти тільки через севільське радіо. Се-
вілья в руках повстанців. Правитель-

ство панує ще над полученням з Мур-
сією та м. Аліканте. Один з вождів по-
встанців ген. Кієпо дель Ляно звідомляє,
що в Мадриді не стає харчів. Повстанці
відділи під проводом ген. Молі опану-
вали жерела в м. Льюсо, звідки Мадрид
дістає воду. Тому положення столиці
критичне. Ген. Ляно твердить, що по-
встанці за кілька днів займуть цілу Іс-
панію. Вожди повстанців заявляють, що
як повстанці побідять, то зірвуть
взаємини з лівим французьким пра-
вительством.

Комуністи у Франції домагаються ув'язнення провідників „реакції”.

Підчас зїзду „Спільного Фронту” в
Марсильї ухвалено резолюцію в справі
„реакційних” угруповань. Комуністи до-
магаються: якнайскорше ув'язнити про-
відників „реакції”, перевести чистку в
армії, поліції й адміністрації, унешкід-

ливити пресу, що є „на услугах міжна-
родного фашизму”, забезпечити радіє-
ві стації та здемократизувати статут
колоній. Досі комуністи не осмілюва-
лися висувати такі домагання. Мабуть
побоювалися правниці.

Під якими умовами Гітлер погодиться з Чехословаччиною.

Англійські часописи звідомляють,
що в німецькій місцевості Берхтесга-
ден, де тепер перебуває Гітлер, відбу-
ваються наради дорадників Гітлера в
заграничних справах. „Морнінг Пост”
пише, що Гітлер пропонує Чехосло-
ваччині заключення договору про нена-

пад на 10 літ під такими умовами:
1) Узгляднення домагань німецького
населення Чехословаччини. 2) Введення
в Чехословаччині федеративного у-
строю, що запевнявби Німцям автоно-
мію. 3) Чехословаччина зірве союз з
більшовиками.

Переполюх серед чеських комуністів.

У зв'язку з розписанням чеської во-
єнної позиції на Закарпатті появилися
відозви до всего населення в справі „ор-
ганізації й оборони мира”. Відозва ата-
кує „фашистські держави” і тих, що
„задня лакейства піддержують фаши-
стський устрій”. Зі змісту відозви про-
бивається переполюх, немов напередод-
ні поважних подій. Автори відозви з од-
ної сторони обвинувачують „фашизм”,
що він днем і нічю фабрикує знаряддя
смерті, з другої сторони накликають

власну демократію до зброєння. Відоз-
ва булаб зовсім незрозуміла, якби не
речення, котре поясняє, що небезпека
для Чехословаччини особливо зросла,
„коли Австрія знайшлася в сфері впли-
вів фашистських держав”. Відозва ви-
дана під фірмою „Підкарпатурської
секції чехословацького комітету чинної
боротьби за мир”. Підписали ту відозву
представники державної адміністрації з
губернатором і краєвим віцепрезиден-
том, комуністична партія і ін.

Що діється в Гданську?

На підставі розпорядків гданського
сенату в Гданську ув'язнено багато про-
відників опозиції. М. ін. ув'язнено посла
Гама, провідника групи послів німецько-
народної партії, та б. комісаря поліції
Шаля. 26 липня с. р. на вулицях Гдан-
ська появилася багато німецьких вій-
ськових. Той наплив німецьких офіці-

рів і вояків на територію міста Гданська
викликав паніку серед опозиції. Вночі
з 25 на 26 липня невідомі люди дістали-
ся до льокалю бюро опозиційної німець-
ко-народної партії. Вони винесли столи,
крісла і шафи разом з актами на вули-
цю, заладували на тягаровий самохід і
вивезли в невідомім напрямі.

Спека й нагальні бурі в цілм краю.

В останніх днях над цілим краєм пе-
рейшла філя великої спеки. В Східній
Галичині в полудневих годинах темпе-
ратура доходила навіть до 48 ст. Цель-
сія. У зв'язку з тим уличний рух у містах
був дуже малтий. Спека наробила бага-
то клопотів також селянам, бо рівночас-

но доспіли овес, пшениця, горох і ко-
нюшина. Над Ходоровом і околицею
перейшла велика буря з перунами, що
спричинили багато пожеж та поранили
кілька осіб. Також торунський повіт
навістив гураган. Він ушкодив 300 бу-
динків, в тім 150 мешкальних.

Господарські знаряди, паша,
збіжжа й святочна одіж це
велике майно кожного господа-
ря, тому безумовно треба обез-
печити його від огню й від кра-
дежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР”

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.
ч. тел. 205—47.

ПРО ВИХОВАННЯ

Еліта української молоді.

Богато в нас говориться і пишеться
про поверховність католицизму нашої ін-
телігенції. А коли дехто питає про при-
чину сього, то одержить багато різнор-
одних відповідей: брак католицького о-
свідомлення, пасивність й апатія в від-
ношенні до релігійних питань, темп суча-
сного життя, брак духа жертви і т. д.
Безперечно, все це правдиве, та воно не-
вистарчаюче, бо не доходить до основ і
суті сеї важної справи. Коли говориться
про інтелігенцію, то звичайно мається на
думці шарі старшої суспільности, а за-
бувається про тих, в яких ця інтеліген-
ція виростає; себто про молоді. Це не зна-
чить, щоб у відношенні до молоді пану-
вала якась байдужність. Навпаки, про
молодь багато говориться, пишеться, а й
не мало робиться для поправки її долі. Це
факт, що в нас є багато зацікавлення мо-
лодою одиницею, але як „людиною”, як
Українцем, як горожанином. Натомість
старання про молоду одиницю як като-
лика остається в цілості тільки ду-
ховенству.

Крім цього в нас покутує ще одна
ложна засада в справах виховання моло-
ді. Христа, ближший контакт з ним і жит-
тя в Ньому остається тільки старшим
людям. Коли молодість вишумить, коли
пристрасти виладуються, тоді самочинно
шукається спочинку й опертя. Саме тоді
найлекше звернутися до Христа і пове-
сти залишки життя по засадах Його Є-
вангелії. Натомість молоді — мовляв —
не належить зражувати високими вимо-
гами Христової науки. Нехай природа
своєю красою і поезією виховує молоді.
Побожність, часте приймавання св. Тайн,
молитва, праця над собою й умиртвлення
— це поняття, що стоять в різкому про-
тивенстві з буйною і рвучкою молодістю...

Хоч може якраз так не формулу-
ється таких „засад”, однак в практиці
життя їх дуже часто стверджується.

Найкрасшу відповідь на такі «заса-
ди» дає частина нашої молоді своїми ви-
сокоідейними поривами і світлими почи-
наннями. Досить згадати про глибоке
внутрішнє життя нашої молоді, згурто-
ваної в Марійських Дружинах. Богатом
Марійським Дружинникам і Дружинни-
цям не тільки не чуже щоденне св. При-
частя, аскетична лектура, але навіть та-
кі особливі практики духовного життя,
як т. зв. «частинний іспит совісті». З о-
собливішою радістю належить підчеркну-
ти участь нашої молоді в замкнених ре-
колекціях. Як в минулих літах, так і сьо-

го року Марійське Товариство Молоді у Львові урядило лязку замкнених реколекцій для молоді. В днях від 22—26-го червня с. р. відбулося дев'ять серій таких реколекцій в кількох більших містах. Реколекції пройшли всюди з великим успіхом. І так у Львові відбулися дві окремі серії: одна для учеників середніх шкіл в Мазій Духовній Семинарії, де було 28 учасників. Друга серія для учениць в Інституті СС. Василіянок при вул. Длугоша, де було 29 учениць. В Станіславові теж організовано дві серії замкнених реколекцій. В серії учеників взяло участь 35 осіб, а в серії учениць 28. В Перемислі взяло участь у реколекціях 26 учеників і 44 учениць, а в Товмачі 35 учеників і 17 учениць. На окрему згадку заслуговують замкнені реколекції для студенток університету, що цього року відбулися в монастирі СС. Василіянок в Підмихайлівцях. Цейліне місце на реколекції з поодинокими келіями, капличкою і парком, материнська дбайливість М. Ігумені Моніки ЧСВВ та знаменитий провід о. Дра Маркевича ЧСВВ зложилися на те, що сьогоднішні реколекції студенток з усіх досі найкращі. 20 студенток справді обновилося на душі.

Ось так з днів обнови душі скористало 262 учасників і учасниць сномік нашої молоді. А з якою серйозністю молодь бралася до свого діла, може посвідчити тільки той, що бачив, як ті молоді скушені слухачі з запертим віддихом ловили кожне слово провідника; як точно зберігали мовчанку, як циро отворяли свої молодечі серця. Мимохіть пригадувалося те, що говорив один досвідчений виховник: «Ми маємо золоту молодь, тільки треба над нею більше працювати.»

Ще більше молоді було б зголошенося до участі в реколекціях та матеріальні труднощі не дозволили багатьом. Саме тому Управа Марійського Товариства Молоді пригадується над створенням окремого реколекційного фонду. Отже кому дороге поглиблення внутрішнього життя нашої молоді, нехай прищипиться бодай дрібною лентою до створення цього фонду і тимсамим до виховання справжньої еліти української молоді.

о. Ір. Назарко ЧСВВ.

„Славія Католика“

У зв'язку з унійним конгресом у Велеграді відбулася конференція союзу „Славія Католика“, спільної організації слов'янської католицької молоді. По вислуханні реферату про значіння міжслов'янських з'їздів католицької молоді рішено створити постійний секретаріат молоді при апостольстві св. Кирила й Методія в Велеграді та зміряти до того, щоб слов'янська молодь виступала на конгресах „Пакс Романа“ як одна цілість, що репрезентувалаб усіх Слов'ян. Слідуюча конференція союзу „Славія Католика“ відбудеться в Любляні. Темою нарад тої конференції буде: Як поодинокі слов'янські народи уявляють собі слов'янське братерство та як поборювати комунізм. (КАП).

У Франції ростуть ціни

З Парижа звідомляють: Французьке правительство має поважні труднощі при ввведенні 40-годинного тижня праці в торгівлі. В Парижі і в Бордо замкнення торгів і харчевих складів в неділю і в понеділок стрінулося зі спротивом доставців живності. В Бордо відбулися дві демонстрації, одна — доставців живності, що протестували проти зліквідування недільного торгу, друга — працівників крамниць, що домагалися задержання одного вільного дня в тижні. На засіданні міжміністеріальної комісії, що розглядала справу цін, стверджено, що в однім з найбільших харчевих магазинів Парижа піднесено ціни від 10 до 15 процент.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Щастя в службі Богу. Розважте наперед отсі слова пророка: „Скажіть праведному, що з ним добре“ (Іс. 3,10). І застановіться над многими користями, які се словечко містить у собі і запевняє їх праведному дочасно і вічно. Почести, богацтва і роскоші се річи, котрим світ признає найбільшу вартість. Але там, де світ їх шукає, не можна їх знайти, тільки в службі Богу. Во істину, далеко більша честь бути слугою Бога ніж цісарем усеї землі. А щож доперва мусить значити бути приятелем і улюбленцем Бога, Його обручницею, Його дитиною, Його святинею! Чи можна з сею почестью порівняти якунебудь світову почесть? О, яке се величне достоїнство бути певним спадкоємцем небесної й вічної держави. Що за щастя підчас нашої земної мандрівки йти з Богом і з Ним приставати. З сим великим Царем так довірено ділати, як ми лише хочемо. Мати до Нього доступ, як часто се нам подобається. Мати від Нього запевнення ласкавого вислухання і виконання всіх наших просьб! Яка правдива почесть бути вписаним в книгу життя з Його іменем. Мати право горожанства не у звичайнім селі сего світа (котрий і так не може не подивляти і цінити правдивої чесноти), тільки в великій державі Бога, в небеснім Єрусалимі! О, моя душе, нехай такі почести будуть одним предметом твоєї жадоби достоїнств!

По друге розважте, який багатий праведний. Не все якраз у світські маетки, котрі може знищити кожний випадок і котрі ніколи не всілі задоволити серця. А багатий в безцінній скарби, в скарби чесноти, ласки і заслуги, яких не можна окупити всіми грішми сего світа і які роблять душу багатію на всю вічність. Та слуги Бога мають ще більший скарб ніж це все — самого Бога, Його не всілі вже відібрати їм цілий світ, як довго вони зі всею пильністю вистерігаються, щоб не відчужити Його від себе через добровільний гріх. Він їх охорона і їх дуже велика надгорода (Ген. 15,1). Він все з ними; Він делікатний батько для них; око Його особливого провидіння все відкрите над ними, Його ангели кружляють коло них, щоб їх обороняти й увільнити від усякого зла. Словом, Бог є всім для тих, що Його бояться і люблять: так, що Він навіть щодо богацтва сего світа не опускає тих, що Його перші не опустили. О, моя душе, не змагай до ніякого іншого скарбу як до Нього! Він робить тебе напrawdę багатію. Не лякайся ніякої іншої втрати як утрати Бога. Коли ти Його маєш, то ніщо не може зробити тебе нещасливою. Та без Нього ніщо не всілі тебе ушасливить.

По третє розважте правдиві радості, що їх дає чесне життя. Ними є задоволення, спокій і радість доброго сумління. Почуття, котре мають святі душі про доброту Бога та Його любов до них. Уживання Його милої прихильности, що уділяється їм у їх скупленні й молитві. Потішення святого Духа і захоплюючі роскоші, котрі вони часто знаходять у Бозі — як певний передсмак неба. Вигляд на щасливу вічність по їх короткій мандрівці на землі, що їх підносять і покріплює. А передовсім їх любов до Бога і свята однозгідність з Його волею у всіх справах, що осолоджує навіть найбільший хрест. Се ті радості, що до них люди, переняті життям світа сего, ніколи не можуть мати ніякого права: чисті і духові радості, що піддержували мучеників і навіть підчас найстрашніших мук наповняли їх невимовною втіхою, що всім святым осолоджували їх труди і праці та їх строгі покути і доводили до того, що вони цілі ночі, проведені на молитві з Богом, уважали майже зако-роткими. О, яка велика помилка, який

Реколекції для священників

Реколекції для священників відбудуться в Реколекційнім Домі у Львові в таких речинцях: 1) від 3 до 7 серпня, 2) від 24 до 30 серпня (5-днівні), 3) від 15 до 19 вересня, 4) від 5 до 9 жовтня, 5) від 19 до 23 жовтня (лише для гр.-кат. священників), 6) від 9 до 13 листопада, 7) від 14 до 18 грудня, 8) від 28 грудня до 1. І. 1937 (лише для гр.-кат. свящ.). Замітки: Всі речинці подається заздалегідь для вигоди Всеч. Отців. 2-га серія (5-днівна) устроюється на бажання многих священників. Однак хто у тій серії бажавби підбуті лише 3-днівні реколекції, зволить подати це при зголошенню до відома. Реколекції для гр.-кат. священників відбуваються під проводом ОО. Василіян. Кошти удержання коло 15 зл. Початок першого дня в год. 20. Закінчення останнього дня в год. 8 рано. Проситься о вчасні зголошення, по змозі 7 днів наперед. Зголошення приймає: Заряд Реколекційного Дому. Львів, ул. Дунін-Борковських 11.

Словаки не перестануть боротися

Чеська преса закидає словацьким автономістам, що вони поборюють підставову ідею, на котру спирається чехословацька держава, т. зн. єдність і згоду Чехів і Словаків. „Словак“ відкидає ті закиди та вказує на те, що Чехи за основну ідею існування чехословацької держави вважають накидування Словакам своєї волі й опіки та кривдження їх на кождім кроці, а всякий спротив з їх сторони вважають протидержавним виступом. „Словак“ підмічує, що Словаки не перестануть боротися за свої права аж до повної перемоги й не підуть на ніякі компроміси, особливо коли йде про вступлення Словаків до правительства. Словаки возьмуть участь у правительстві шойно тоді, коли запевнять їм рівноправність.

Страшний образ знищення

Спеціальний кореспондент аг. Ройтера звідомляє з Барцельони: В Барцельоні майже всі крамниці знищені й поналені. На вулицях міста лежить багато трупів людей, коней та мулів. Улиці засипані всякими відпадками й сміттям. Задуха не до витримання. Майже всі церкви і лічниці в місті спалено. Групу повстанчих офіцерів, що хотіли схоронитися в монастирі, змушено піддатися по завзятій боротьбі. Кількох офіцерів замордовано на місці. Одному з них відняли передтим обі руки й ноги.

Люди щораз висші

Комітет англійських антропологів кілька літ займається справою людського росту. На основі дослідів переведених на десятках тисяч осіб, на основі статистик студіюваних у Швейцарії, Італії, Голландії і Скандинавії комісія дійшла до висновку, що середній ріст рекрутів постійно збільшується. Досліді переведені японськими ученими виказали, що кожне нове покоління висше від попереднього і притім худше. Оба ті об'яви дадуться вняснити поширенням спорту між дітьми й молодію.

погубний обман, що ним сатана дурить дітей сего світа, що в чеснім житті нема ніяких радостей, коли якраз ніде інде неможлива правдива радість.

Колиж все твоє щастя дочасне і вічне в цілости залежить від любови і служби Богу, то постанови собі від сеї години лише до сего щастя стреміти і тому твердо ступати по гарній стежці чесноти, бо тільки нею можеш дійти до того щастя.

Епа. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

ОГЛЯД ПРЕСИ

За утворення національного фонду

„Діло” в ч. 156 принесло статтю п. н. „За утворення національного фонду”. Подаємо важливіші місця з неї:

Майже цілий світ у сучасному менті перебуває під загрозою нової світової війни. Зокрема в Європі нема тепер майже ніодної держави, ніодного народу, якийби не приготувався до оборони чи й наступу в майбутній війні. В тій підготові беруть участь не тільки уряди та армії, але до того втягають і широкі народні маси. Уряди допомагаються в різні способи жертвенності від своїх народів. Кожного дня від ранку до пізньої ночі можна чути в радіо, як то один, то другий проповідає палко закликає широкі маси до підготовки в обороні своєї держави. Кожний нарід намагається бути готовим до національної оборони. Ніодин нарід не хоче залишитися позаду.

Однак урядам та проводарям не вистарчає тих державних фондів, якими вони мають право розпоряджатися для оборони. Тому уряди домагаються від свого громадянства внутрішніх позичок та закликають широкі маси давати гроші для оборони.

В майбутній, здається, неминучій війні Україна має стати у великій мірі об'єктом війни. А що ж ми, Українці, робимо, щоб хоч трохи бути готовими до зустрічі тої війни? На жаль — майже нічого не робимо. Нічого не робимо ні в широкому світі, ні на тих (тут сконфісковано) землях, де ще можна щось зробити для нашої національної оборони, бо всякі палачки та писарники це не можна вважати оборонним ділом.

(Тут сконфісковано 13 стрічок).

Але з тим більшою енергією ми повинні готуватися до своєї національної оборони. Державні народи приносять тепер для тої цілі великі матеріальні жертви. Ми не тільки не сміємо залишитися позаду, але, памятаючи на наше трагічне становище, десятиріччю мусимо нести жертви для національної оборони. (Тут сконфісковано 2 стрічки) тож мусимо боронитися зброєю словесною, друкованою, пропагандою, а на це також потрібні засоби.

Отже вже найвищий час, щоб ми негайно приступили до створення, а би назвав, „Фонду національного розвитку та оборони”. Пора вже в повній мірі розуміти не тільки на словах, а й на ділі, орієнтацію на власні сили! (тут сконфісковано 2 стрічки). І треба її показати не словами, а ділами. Мусимо пам'ятати, що (тут сконфісковано) наше положення вимагає від нас напруження всіх духовних, фізичних та матеріальних сил...

Без відповідних матеріальних засобів з місця не рушимо. Наш національний (тут сконфісковано) розвій та наша оборона потребують грошей і ще раз грошей. І не можна сказати, щоб у нас не було жертвенності. Але перед нами стоять ще невиконані такі великі національні діла, що ми повинні й мусимо внутрішнім вільним примусом змобілізувати всі наші засоби. Уряди різних істнуєщих держав переводять внутрішні позички на оборону. Ми того робити не можемо. Не маємо можливості й оподаткувати себе. (Тут сконфісковано 1 стрічку). Зате ми можемо всі разом і кожний з нас зокрема оподаткувати себе dobroхіть. Чим у більшій мірі це виконаємо, тим більшу покажемо нашу національну гідність. А щоб це такі сталось — потрібна широка та річева агітація. На жаль, ми не маємо не тільки для всіх в однаковій мірі авторитетної (тут сконфісковано) якоїсь установи, а й бракує нам одного трибуна-вождя, якого слово для всіх було б законом, на заклик якого всі разом відгукнулися б. Але ми маємо майже всі однаковий, один національний ідеал. І нехай же він

стане для нас усіх „диктатором”, внутрішнім гоним до виконання обов'язків на користь національного розвитку!

У нас переводять безліч різних збірок: на Рідну Школу, на Просвіту, на інвалідів, на український театр у Львові, на город Сокола-Батька, на Український Дім у Празі, на Всеукраїнський Нац. Конгрес і т. д. і т. д. Словом, на безліч національних потреб збирають у нас зокрема. На всі ті збірки йде стільки зусиль і коштів, що за них можна було б вибудувати не один Український Дім... Майже кожний Українець особливо в містах просто таки засипаний проханнями та почт. складанками на різні цілі і не вже денереже людей. Тих прохав більшість звичайно навіть не читає. Вся та безліч збірок, особливо на всякі місцеві цілі, так запоморочує голову, що людина, хоч нераз і має добру волю давати, то просто не знає, на яку ціль у першу чергу має дати свою жертву.

Отже настав, здається, найвищий час, щоб, коли не всі, то принайменше велику частину головних збірок злити в одну збірку — на „Фонд національного розвитку та оборони” (чи може цьому дадуть якусь іншу назву). Для переведення цього необхідно: 1) утворити єдиний авторитетний центр, коли й не для всіх Українців, то для більшості; 2) завести конта фонду у всіх землях, де тільки є Українці та де буде можливо такі конта відчинити; 3) на кожний рік чи півроку мала б центральна вигодавати кошториси національних потреб. Кошториси мали б бути задалегідь опубліковані, щоб широкі громадські маси знали величину потреби в грошах на національну справу та щоб з тих кошторисів довідувалися, на що підуть їх внески. Але остання справа майбутнього. В першу чергу має бути переведена в життя точка перша — утворення авторитетного центру.

Ось уже другий рік минає, як ми прешті зрозуміли, що тільки в об'єднанні може бути наша сила. Другий рік іде підготовна робота до скликання Всеукраїнського Національного Конгресу. Тільки, на превеликий жаль, ця підготовка йде дуже мляво. І в цьому конче необхідному ділі все робиться по-нашому... Вже й громи гремлять, а мужики не хрестяться... Частина людей працює, а більшість стоїть осторонь. Не бракує й тих, що, як то в нас завжди буває, активно ту підготовну роботу критикують, агітують проти, розбивають ще добре необхідну єдність, бо мабуть бояться, щоб В. Н. Конгрес не підірвав авторитету їх вождів, центрів та центрів, до яких вони належать. Однак всі перешкоди мусять бути переможені і В. Н. Конгрес конче й необхідно якнайскорше скликати, бо тільки через нього буде можливість утворити найвищий та авторитетний орган, який зможе планувати далі нашу національну оборону.

Отже національний фонд тісно в'яжеться з В. Н. Конгресом. Але коли наперед не будуть зібрані потрібні фонди, то ніяка добра воля не зможе скликати Конгрес. Гадаю, що вже тепер можна почати складати свої датки на національний фонд і з того частина пішла б на потреби Конгресу. В подробиці, де і як складати, я входини не буду. Це вже технічна сторінка і думаю, що знайдуться ліпші від мене фахівці в цьому ділі й усе як слід випрацюють...

Ф. Мелешко.

Примітка Ред. „Нової Зорі”: Ідея створення національного фонду в засаді дуже слушна і для нації корисна. Тільки як з п. п. Мудрим і Целевичем зорганізувати Нац. Конгрес? А без їх проводу УНДО очевидно не може обійтися, бо добре його ведуть...

Правда про СССР

„Українські Вісті” в ч. 160 пишуть:

У Варшаві вийшла цікава книжка „Бездорожжя Росії Советкей”, якої автор Івасевич довго перебував у Радянщині в ролі туриста. В цій книжці описані різні ділянки життя теперішньої Радянщини. Ті описи дуже правдиві й сумні.

Поїзди в Радянщині курсують пересічно 30 км. на годину, тому що і льокомотиви й вози й шини зруйновані. В залізничних возах часто не опалюють і не світять, а пасажирів бояться домагаються світла, щоб їм не закинули ворожість до совітської влади та не арештували.

В Москві, де є майже 4 мільйони населення, тепер курсує тільки понад 100 автомобілів для пасажирів і стількиж візників.

Боротьба проти релігії ведеться далі. Ту боротьбу ведуть головню неросійські елементи серед комуністів, себто Жиди, Грузини, Лотини і т. д. Росіяни нетерпеливо ждуть дня, коли боротьба проти релігії скінчиться. Покищо всюди видно замкнені або замінені в магазини й кіна церкви та костели. В Москві, Києві, Харкові утворено антирелігійні музеї. Комуністи в тих музеях дають для публіки цілі протирелігійні виклади, але тих викладів ніхто не слухає.

Дуже часто на вулицях міста можна бачити, як комуністи носять церковні образи з цинічними підписами й висмівають релігію; часто на мурах видно афіші з карикатурами Бога, папи римського, священників.

Славний колись „Ізааківський Собор” в Петрограді тепер замінений в протирелігійний музей.

Автор тої цікавої книжки наглядно доказує, що всі статті большевицьких газет, вся большевицька статистика це брехня, бо большевицька преса наприклад писала, що в СССР є тепер 900 тисяч інженерів, а тимчасом в те число інженерів большевики зачислили всіх студентів техніки, всіх кваліфікованих електромонтерів, машиністів і т. д. В дійсності правдивих інженерів в Радянщині дуже мало.

Щоправда, безробітних в Радянщині дуже мало, бо большевики сильно примушують всіх працювати, в фабриках, чи колхозах, але за те половина робітників не заробляє навіть третьої частини того, що заробляють робітники в Європі і більша частина робітників в СССР зовсім голодує. Убрання не може робітник дістати навіть як має гроші, бо всюди брак сукна, полотна і матеріал на убрання видають кооперативи лиш раз на рік.

Робітники й селяни в Радянщині це, на думку Івасевича, новітні невілники.

Большевицька влада держиться виключно терором. Кожний селянин чи інтелігент і більша частина робітництва ненавидять большевиків і ждуть хвилини, коли буде можна жорстоко помститися на комуністах за їх божевільний експеримент і терор.

3 краю

Гарна поправа села Косова.

Реколекції. — Читальня Т-ва „Скала”. „Луг” і „Скала”.

В річницю св. Місії відбулися в Косові чортківського деканату чотироденні реколекції від 24 — 28 червня. Їх уділяв провідник минулорічної св. Місії, Впр. о. Демян Ковалюк ЧСВВ. Кожного дня рано а дуже численно вечером снішили вірні не тільки з Косова але також з доколичних сіл слухати захоплююче голошене Божого слова. Цвинтар біля церкви був виповнений по береги слухачами, що з найбільшою увагою слухали проповідей до пізньої ночі. В неділю 28 VI приступило кільканих соток людей до св. Причастя. По Службі Божій, яку відспівав Впр. о. Декан Воробкевич, зібралося кілька тисяч учасників реколекцій під місійним хрестом, де по вислуханню останньої реколекційної проповіді прирекло вірність і любов Христові.

Доказом любови для доброї справи нехай послужать Загальні Збори Т-ва „Скала”, що відбулися того самого дня в год. 17-ий. На збори прийшло поверх половини села мимо того, що більше як десять моральних і національних гниляків кидало ріжнородні клевети на Т-во „Скала” й докладало всіх зусиль, щоб якнайбільше шкодити зборам. Предсідником Загальних Зборів був Всеч. о. Михайло Гамула, завідагель Вербівця. По дуже добре обдуманім рефераті п. проф. Василя Шкварка про значіння Т-ва „Скала” під сучасну пору — вписалося в члени 104 господарів, 85 господинь, 59 хлопців і 48 дівчат. Дуже зворушлива була та хвиля, в якій провідник місцевого „Лугу” п. Микола Письменний, зібравши в більшості від Луговиків членські вкладки, приступив до місцевого священика о. Михайла Вовчука, віддав йому членські вкладки й книгу членів „Лугу” та сказав: „Ціле Т-во „Луг” рішило вписатися в члени Т-ва „Скала”. Ми хочемо виховуватися під Вашим проводом, бо щойно тоді будемо в силі сповнити й свої дуже тяжкі під сучасну пору лугові обов'язки, що заставляють нас всеціло любити Бога й свою Батьківщину”. — Поступок Т-ва „Луг” дуже зворушив також старших членів Т-ва „Скала”, між якими було багато батьків і матерей, що з радістю гляділи, як їх сини й дочки йдуть слідом за ними. Косівський „Луг” повинен бути прикладом для всіх „Лугів” на терені станиць славівської дієцезії, бо тільки пожива, якою кормить своїх членів Т-во „Скала”, зробить з них справжніх борців Христових і борців за кращу долю свого народу.

В год. 21-ий закінчилися Загальні Збори „Скали” піснями „О спомагай нас...” і „Боже, вислухай благання”. З найбільшою радістю й ентузіазмом співали їх зібрані члени. Ці Загальні Збори свідчать, що село Косів завершило з болотнистого шляху, яким ішло довгі роки, зрозуміло значіння своєї Церкви й під прапором Христа хоче направити те, що було недоброго в минулім.

Примітка Редакції „Нової Зорі”: Сей допис особливо замінний тим, що на конкретнім случаю взаємин з „Лугом” показує, який благородний вплив може мати організація читальня „Скали” на інші наші організації в цілм краю. Коли взаємини „Скали” з „Лугом” будуть такі як тут описані, тоді „Луг” перенятий католицьким духом буде охороною Церкви перед провокаціями й нападами большевізанів ріжного сорта, що роззухваються щораз більше. Однак „Скала” тільки тоді може мати справді добрий і справді тривкий вплив, коли буде сама жива і коли матиме духовий корм і для інших організацій. В тій цілі мусить мати свою католицьку бібліотеку і свою католич. пресу. Се конечні річі.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У”! Адреса: „Правда”, Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

Про большевизм

Організація большевицької пропаганди.

Жахливі вісті з нещасної Іспанії, що пірнула у вир кровавої революції, нещастя, які готує Франції „Спільний Фронт“, зміцнення комуністичної агітації в Бельгії, вкінці алярмуючі вісті про комуністичні зїзди в Голляндії поучають, що небезпека комунізму ще ніколи не була така грізна як тепер.

Комуністичні партії, що існують в 65 краях, підчинені начальному проводу Комінтерну в Москві. Діяльність комуністичних партій в поодиноких краях контролюють окремі агенти. Місцеві органи тої контролі се централі в Парижі, Базилі, Празі, Амстердамі й Копенгазі. Крім контролі діяльності комуністичних партій в поодиноких краях ті централі мають ще такі завдання: 1) пропаганду при допомозі друку і брошур, 2) фінансування підпольної акції, 3) розсилання агентів і 4) шпionажу.

Кожда комуністична централі має визначену територію діяльності. Напр. централі в Парижі „обслуговує“ латинські краї: Францію, Бельгію, Іспанію, Португалію, Італію і романську частину Швайцарії. Централі в Базилі обслуговує решту Швайцарії, Льотарингію й Німеччину. Централі в Празі обслуговує словянські краї, Румунію, Мадярщину і т. д.

В останні часі в тих централах звертають увагу головню на розвиток шпionуської організації. Відповідно дібрані агенти проникають до суспільних організацій всякого рода, щоб згідно з вказівками Москви впливати на діяльність тих організацій. Головно ті агенти причинилися до створення „спільних фронтів“ у Франції та в Іспанії. У Франції вони зорганізували союз „християнських комуністів“.

„Християнські комуністи“.

„Християнські комуністи“ у Франції видають часопис „Тер Нувель“. Конгрегація св. Офіціуму умістила той часопис на індексі заборонених книжок і часописів. З того приводу „Осерваторе Романо“ остерігає всіх католиків перед підступною тактикою большевиків. Багато людей не розуміє тої тактики й ловиться на гачок комуністичної пропаганди.

ди. „Осерваторе Романо“ пише, щоб католики уникали книжок, часописів і брошур, що підступно голосять кличі про співпрацю католиків з комуністами на те, щоб зеднати католиків для комунізму. Парижська архидієцезальна рада осудила часопис „Тер Нувель“ і заявила, що діяльності „християнських комуністів“ ніяк не можна погодити з закладами католицизму. Про комунізм пише „Тер Нувель“, що він „без плями“, а російський большевизм „гідний всякої оборони“. Той часопис звиває „товаришів католиків“, щоб без вагання помагали тим, що підготовляють комуністичну революцію. Пояснюючи підступну діяльність „християнських католиків“ парижська архидієцезальна рада остерігає католиків перед большевицькою пропагандою, бо вона небезпечна і грізна, тому що ділає підступно. — (КАП).

Гетьман Павло про большевизм.

З Берліна пишуть нам:

В день св. Петра й Павла, 12. 7. 36. в домі Пана Гетьмана Павла у Ванзее коло Берліна, з приводу Його імянин зібраних численно члени берлінської української колонії і завітали два члени нашої заокеанської еміграції: представник СГД (Союзу Гетьманців-Державників) Америки й Канади і Головний Обозний СГД Канади на відпустці, п. Михайло Гетьман, як також член 4-го Коша І. Округу СГД Канади п. Лапка, що щойно приїхав був до Берліна; прибуло також кілька представників німецької та фінляндської суспільности. Всіх гостей було 46.

З огляду на гарну погоду, товариство зібралось в саді гетьманського дому і розсілося за столами в тіні дерев, під високим жовто-блакитним прапором, наверху з тризубом і хрестом на нім.

Проф. Українського Наукового Інституту в Берліні, Др Іван Мірчук, висловив Ювілятові іменем присутніх і не-присутніх членів берлінської української колонії побажання доброго здоров'я, енергії, сил та щастя. Після того промовив представник СГД Америки й Канади п. Михайло Гетьман. Він передав заяву льоальности українських організацій за океаном і бажання візду в Київ як столицю osvobodженої України. Потому промовляв представник українського студентства. Він іменем студіюючої в Берліні української молоді по-

здоровив Ювілята. Промовець підкреслив значіння військової і потребу плекання військового духа у всіх Українців і висловив надію, що Пан Гетьман як досвідчений військовий причиниться до організації української мілітарної сили.

У відповідь на висловлені поздоровлення Пан Гетьман виголосив довшу промову, яку подаємо в цілості:

„Вельмишановні Пані й Панове!

Я глибоко зворушений тими добрими побажаннями, що сьогодні були тут мені висловлені. Прийміть від щирого серця мою за це подяку. Умовини нашого життя такі, що при всім моїм бажанні частіше з Вами бачитись, тісніше з Вами сходитись, доводиться покищо робити це досить рідко. Тому — вірте мені — для мене сьогодні щасливий день, коли я можу з Вами, моїми однодумцями й земляками, провести в дружній бесіді кілька приємних годин і почуватись нібито ми вже на своїй Батьківщині. Користуюся нагодою, що всі ми зібрані разом, щоб висловити Вам кілька думок, що лежать в основі всієї моєї діяльності і котрим — я думаю — Ви, Панове, навіть при деяких ріжницях в поглядах, — не можете не співчувати.

Ми переживаємо дуже відповідальні часи, я сказавби навіть часи історичні, від котрих залежить, чи дійсно все те, про що ми мріємо, чим ми живемо, буде осягнене, чи ми цього осягнути не зуміємо й майбутні покоління будуть обвинувачувати нас, що ми прогали час.

Нема сумніву, що весь світ напередодні величезних подій. Нема сумніву, що серед людства накопичилися кольосальні протилежні сили і що сили ці в даний мент займають, відповідно до майбутньої боротьби, позиції та що раз зрушені з місця вони будуть боротися до повної перемоги одної чи другої сторони.

Тут для нас, Українців взагалі, а для гетьманців зокрема треба устійнити деякі основні погляди. Якраз про них я хочу дещо сказати.

Нема сумніву, що коли не все українство, то в усякому разі велика більшість його є рішуче проти большевиків. Що торкається гетьманців, то нема про що тут говорити. Всі 100 відсотків гетьманців є проти Совітів і того всего, що з ними звязане. Але слідкуючи за

З НАШИХ ЛІТНИЦЬ.

Трускавець

1) Дня 1. VII. 1936, коло години 11 перед полуднем приїхав я до Трускавця „на кошт суспільного обезпечення“, — доплативши передтим з власної кешені 93 зл. В Трускавці я ще ніколи не був. І суспільне обезпечення ще мене нікуди не висилало. Отже я був подвійно цікавий: на те, як виглядає Трускавець і як виглядає побут в заведенні суспільного обезпечення, а саме в його „Домі Здоров'я“, в „Гражині“.

На двірці була мужеська служба з „Гражини“. Вона питала висідаючих, хто приїхав до „Гражини“ і відбирала річі в переховання. А прибувшим поручала йти лішки, бо то недалеко, п'ять минут ходу. Розуміється, для хорих лучшє їхати з двірця.

Зараз на двірці зустрів я одного з урядників нашого Земельного Банку Гіпотечного, що також їхав до „Гражини“, п. С. Ми обидва пішли разом, розпитуючи по дорозі прохожих, куди йти. Сонце пекло немилосердно, і хоч з залізничного двірця до „Гражини“ недалеко, я таки добре зіпрів, заки дійшов.

Побачили ми деревляний паркан, в нім деревляну фіртку, за нею деревляну віллю. То була одна з трьох віль „Гражини“. На коридорі перед дверми управи зібралось кількадесять осіб, що приїхали сюди на липень, вислані обезпе-

чальною. Полагодження формальностей для всіх тревало коло 1½ години. Перед обідом одержав я кімнату в одній з віль. Були в ній два ліжка, значить кімната була на двох. Та другого покищо не було. Питаю обслугову, чи не можна одержати кімнати на одну особу. Відповідь: Про те рішає лікар, але одноособових кімнат мало.

Значить, прийдеться спати і мешкати з другим, хоч я вже від багатьох літ не привик до того. Та, подумав я собі з гумором, часи тепер неспокійні, отже треба привикати до всякого.

Обід у великій ідальні. При малих столиках сидять по чотири особи. На разі маю лиш одного знаомого. Отже трохи ніяково в тім чужім оточенні. Обід, можна сказати, не злий.

Вернувся я до своєї кімнати, виняв свої річі, вложив їх до шафи — і миюся, бо жара страшна. Положився я. Та спати годі, тільки напів дрімаю.

О 4-й дають підвечірок, в тій самій ідальні. Можна дістати, що хто хоче: каву, чай, квасне молоко. Є булки, є хліб до вибору, чорний і білий. І доволі того. Виходжу подивитися на містечко. Чисте. Гарні алеї дерев. Барвисті кльомби квітів. Іду пити славну лічничу воду з жерела „Нафтусі“. Товпи людей. По дорозі мій одинокий покищо знаомий інформую мене, що те жерело положене на ґрунті нашої парохії, та що парох відступив його здається на 100 літ за якісь дуже малі гроші. Напившись, піду

до нашого пароха і докладніше розпитаю, думаю собі. Потому довідався я, що булоб ще добре, якби так лиш на сто літ віддано комусь те добро...

Купую по дорозі трускавецьку скляночку за 1 зл., розуміється в нашій крамниці п. Городиського. Се одна з двох християнських крамниць на весь Трускавець. Другу має Поляк. Решта всі Жиди.

Праворуч по дорозі до жерела „Нафтусі“ стоять дві деревляні будки в формі грибів. Вони й називаються „грибки“. В кожній з них сидять по дві дівчини, що переховують гостям склянки і горнятка. За се платиться по 1 зл. місячно.

Шлях до жерела „Нафтусі“ провадить злегка під гору. Сторожа пильнує, щоб не дістався туди ніхто без оплаченої такси: 3 зл. тижнево за доступ до жерела „Нафтусі“. Кураційна такса виносить 25 зл. Її стягають вже по трьох днях побуту в Трускавці.

Натовп великий. Люди стоять масово в чвірках, часом в шістках. Буває, що й пів години треба простояти, щоб дістати склянку води з того жерела. Публика — майже виключно з двох станів: купецька й уряднича. До урядничого стану рахую й священників і військових з огляду на те, що вони побирають платні від уряду. Переважає жіноцтво в середнім і старшій віці. Розуміється, купецтво майже виключно жидівське. Жиди взагалі дуже дбають про своє здоров'я.

розвитком української думки в цьому відношенні, мені ясно, що дуже велика кількість Українців зовсім не розуміє тої тактики, що її вживають большевики, які намагаються тепер ховати різкі риси большевизму і стараються перекопувати легковірних людей в тім, що вони вже не ті, що були передтим, а йдуть до демократизації. Та це ще пів біди; гірше те, що більшість демократії цілого світу, в тім теж значна частина нашої української демократії, не може, чи не хоче ясно поставити питання, що уявляє в дійсності з себе політика большевиків. І тому довляться часто на гачок. Це можна ясно прослідити, читаючи українські часописи різних напрямків.

Отже я хочу тут рішучо підкреслити, що гетьманський рух в цім відношенні безкомпромісовий, що ми, гетьманці, ні на які, чи то чисто большевицькі гачки, чи гачки большевицьких спільників, ніколи не підемо, що може ми задля цього багато й перетерпимо, але будемо стояти твердо й непохитно на тім принципі, що зі всім тим, що зв'язане з Совітами, хоча б здалека, нам не по дорозі.

Для нас большевики — це люди, що хочуть всесвітньою революцією знищити рішуче все, що для нас дороге: релігію, європейську культуру, родину і зробити з людства (на користь невеликої групи людей) рабів, та ще таких, що навіть не відчувалиб, що вони раби. Отже зробити справжніх рабів! Бо не той раб, що рабом зветься, але той, що навіть не знає, що він раб.

Такими ні Українці взагалі, ні гетьманці зокрема ніколи не будуть! Це один з основних наших принципів.

Я хотівби ще на кілька хвилин затримати Вашу увагу.

Як ціла еміграція українська взагалі, так і гетьманці зокрема, переживають сьогодні дуже тяжкі часи. Всі вони дуже розпорошені і живуть по різних державах. До того ж Українці бідні. Це все впливає на те, що особистий обмін думками, спільне життя нації — підтримуються дуже слабо. Коли людина живе в якійсь країні роками, вона переймається інтересами тої країни й тим самим її погляди на свою власну Батьківщину, на ті шляхи, що ведуть до досягнення нашої мети — визволення Батьківщини від чужинецької неволі, — стають ріжні. В цім велика небезпека для нашого

спільного діла. Я думаю, що не дивлячися на різниці поглядів між українськими угрупованнями, треба серед Українців постійно проводити ідею, що для Українців є лиш одна орієнтація — орієнтація тільки на Україну, на свої власні українські сили.

Тепер я хотівби сказати ще кілька слів виключно гетьманцям. Сподіюся, що дорогі мої гості, що не є гетьманцями, але нашими друзями, не візьмуть мені цього за зле.

Панове гетьманці. Не час нам сьогодні говорити про наші власні справи, але користуючись нагодою, що тут зібрався Вас значний гурт, хочу Вам сказати лиш одно: Умовини, в яких живуть Українці взагалі а ми гетьманці зокрема, дуже складні й часто дуже скрутні; у нас, гетьманців, є друзі, але ще значно більше ворогів. У нас багато внутрішніх труднощів. Дуже можливо, що умовини для нашої праці будуть ще тяжчі. Не дивлячися на це все, можу Вам зі спокійним сумлінням сказати, що я ні на хвилину не гублю енергії, не гублю віри в наше праве діло і знаю, що з Божою помічю ми нарешті досягнемо нашу мету: побачимо нашу Україну, звільнену силами всіх українських державників!

Нашій Батьківщині, Вільній Україні — Слава!

Промову Пана Гетьмана підхоплено окликами „Слава“ і відспівано український національний гімн.

Потім Пан Гетьман, з огляду на присутність німецьких гостей, підніс тост за здоров'я канцлера Гітлера і побажав Німеччині, країні, яка з такою гостинністю прийняла до себе численних Українців, щастя та розцвіту.

Після цього промовив по німецьки Пан Гетьманіч Данило і вітав присутніх чужинців. Підносячи тост за Фінляндію, між іншим сказав: „Ця країна може для нас, Українців, завжди служити прикладом (тут нечитка ціла стрічка) до боротьби і залізної витривалості, навіть чисельно невеликий нарід може вибороти собі волю і незалежність.“

Далі говорив п. Лапка від імени 4-го Коша І-ої Округи СГДК. Переказавши від цього Коша побажання здоров'я і многих літ Ювілятові, п. Лапка висловив свою віру в те, що Українці,

навчені гірким досвідом останніх десятиліть зуміють в новім зриві всіх державно-творчих національних українських сил, під проводом Гетьмана Павла, знова відбудувати незалежну і самостійну Українську Державу, яку в 1918 році, таксамо як і після Великого Богдана завалили самі Українці.

Після цього промовляв знов Пан Гетьманіч Данило, тепер вже українською мовою. Підкреслюючи значіння заокеанської еміграції у інших народів, особливо Поляків й Ірландців, еміграції, що у визвольній боротьбі цих народів відіграла велику роль, зазначив, що також українська еміграція за океаном має для української визвольної справи величезне значіння. За останні роки зв'язки між тою еміграцією й Українцями в Європі зросли. Треба прикласти всіх зусиль, щоб ці зв'язки стали ще більш тісні і тривкі. Звертаючись до обох представників Союзу Гетьманців Державників, підніс тост за всіх членів Союзу Гетьманців Державників Америки й Канади і побажав цій організації дальшого успішного розвитку і розцвіту.

Іменем робітників гетьманців в Німеччині говорив відомий своїми статтями в українській пресі робітник Д. Фіркуняк. П. Фіркуняк переказав Пану Гетьманові іменем своїх товаришів-робітників побажання кріпкого здоров'я й успішної діяльності і висловив віру в те, що українське робітництво в лоні гетьманського руху виконає свій обов'язок супроти Батьківщини і знайде собі в Українській Державі те поважне місце, на яке ця численна кляса українського народу має право.

Нарешті п. проф. Др З. Кузеля іменем всіх присутніх підніс тост за здоров'я Пані Гетьманової і присутніх Пань.

Потім почалися приятельська гутірка і співи. Присутні зібравшись в гурт співали пісень народних, стрілецьких і ін.

Смаком і запахом пригадує „Нафтуся“ трохи нафту, трохи зіпсуті яйця. Дують її студено й підігриту. Студена петься приємніше, особливо в гарячі дні. В товпі панує звичайно мовчанка, бо люди заняті тим, щоб використати найменшу увагу свого ближнього і втиснутися на його місце. З того приводу час до часу зриваються „дискусії“. А часом — але рідко — чути і приязну розмову. Нпр.: —

— Знаєте, відколи пю ту „Нафтуся“, чую болі, яких я передтим не чув.

— То вона виганяє вам пісочок з нирок ще заки він сам зачав вам докучати.

— Вимете з вас пісок як з комина, докидає третій.

І знов тихо. Тільки тут і там чути обурення на ближнього, що пхається наперед. Часом поліцай в окремім трускавецькім однострою упігне когось, але чемно. Розуміється, все в урядовій мові.

А раз чув я таку розмову двох Поляків з Лодзі:

— Nie wie pan, jaka tu ludność polska?

— Ruska, to znaczy ukraińska.

Міркуючи по натовпі, можна припускати, що сам дохід з одного жерела „Нафтусі“ приносить за сезон около 100.000 зл. А купелі! А такси! А гроші, які тут лишають люди взагалі. Прихід виносить тут мільйони. І такі скарби випустила з рук наша гр.-кат. парохія — за пару сот зл. річно...

Як се сталося? Йду ще того самого дня з візитою до нашого пароха. Дім його таки зараз коло жерела „Нафтусі“. Не застаю. Слуга каже, що о. парох виїхав. Не застав я також сим разом нікого з моїх знайомих в домі Сестер Служебниць.

Та по якійсь часі зустрівся я з о. парохом й одержав від нього такі інформації:

Ще за старої Австрії в р. 1857 тодішній парох Трускавець о. Ігнатій Облочинський відступив урядови до уживання жерело „Нафтусю“ і сумежні ґрунти за 115 гульденів конв. валюти річно на так довго, як довго буде здрий... То значить — властиво на завше... А тепер устійнили, що тих 115 гульденів має вартість 250 зл. і тільки платять річно. На ерекціональнім ґрунті нашої парохії є ще крім „Нафтусі“ пів жерела „Марії“ й половина парку.

— І за все те одержує наша парохія від уряду лише 250 зл. річно?

— Так, але не від уряду. Бо від уряду вже давно набули те право Жиди, вони продали його князеві Сапізі, той відступив його своєму зятеви гр. Жолкевському, а від нього набули те все теперішні власники, п. Ярош і спілка.

— А ви не пробували боронити інтересів нашої парохії?

— Були акти тої справи в руках такого правника як др Евин. Казав, що нічого не зробимо.

— А які доходи може мати п. Ярош і спілка?

— Можете зміркувати по тім, що платять лиш оборотового податку около 220.000 зл.

Гей, гей! Кілько то нашого добра пропало задля незнання й нерозуміння його вартости або задля недбалства!... З доходів одної тільки парохії Трускавець могаб наша Церква в цілім краю покривати рік-річно львину часть своїх видатків на культурні потреби, якби так урядила була в свій час купелі своїм коштом. І ще остало б на вдів та сиріт по священниках, що коротають свій вік не раз у великій нужді. Розуміється, годі за те обвинувачувати Церкву як таку. Причина того головно в тім, що довгі часи був у нашій суспільности такий „звичай“, що батьки призначували до стану духовного звичайно тих своїх синів, по котрих міркували, що не надаються до ніякого иншого звання і взагалі не дадуть собі ради в світі... Очевидно з такого елементу годі сподіватися економістів, що предвиджувалиб розвиток літниць на сто літ наперед. А здібніші одиниці між духовенством, коли лучалися, мали аж за багато праці на властивім церковнім полі.

Та з другої знов сторони проблема богатства в зв'язку з духовенством і Церквою — се ще тяжша проблема ніж у зв'язку зі світськими людьми...

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УНІЯ І МОСКВА

Як Москва нищила Унію в ХІХ ст.

3. Півняння й заслання Еп. Жабокрицького.

Пізнiший луцький Епископ Діонiзій Жабокрицький родився в православію ок. 1652 року й у світі мав імя Дмитро. Він оженився з вдовою Гулевичевою в 1676 р. й мав від неї сина й дочку. Подружжя не було щасливе; в 1682 р. розвівся з нею й більше не женився. Дмитро Жабокрицький працював у судівництві й визначався як добрий промовець і правник. За те цінили його. Та ще більше шанували як праву людину й ревного християнина.¹⁾

До монастиря вступив 1695 р. й у тім самім році вибрали його на Епископа луцького й острожського. Треба було лиш одержати свячення, та се була найтрудніша точка. Згідно з канонічним правом Східної Церкви свячень не міг дістати той, хто був жонатий з удовою. Правда, була між православними богословами ріжниця думок. Київські богослови вважали, що можна його диспензувати, але московські рішучо тому спротивилися. Не поміг навіть вплив правлячих кол Москви, що конче хотіли бачити Жабокрицького на становищі луцького Епископа, щоб ратував загрожене православ'я на Волині. Щоб отже мати правну основу, духовні круги з України й Москви звернулися до інших Патріархів. Та дарма — й ті не дали своєї згоди. Заходи самого Жабокрицького в Гетьмана Мазепи остали також без успіху. Так тягнулася справа цілих 7 літ. В міжчасі уділив священничого свячення Діонізієви (таке було законне імя Жабокрицького) закарпатський православний Епископ, але Патріархи не признали важности сього свячення.

Семилітнє відтягання давало досить нагоди до роздумувань. Отже й невисвячений іще монах і номінат на луцьку катедру мав досить часу до роздумування й пізнання як православ'я так і католицизму. І справді, сей час заважив на Жабокрицьким поважно. Хоч ми й не знаємо нічого про мотиви його кроку, а знаємо лише сам факт, його прийняття Унії в 1702 році, то можемо сказати напевно, що ніякими особистими мотивами він у сій справі не руководився. Доказом того служить його пізнiша твердість у вірі, готовість витерпіти всі переслідування й не зрадити катол. Церкви. Навіть спробу „навернення“, якої піднявся особисто цар Петро І, Жабокрицький відкинув — як се побачимо далі — хоч наслідком сього було заслання на Соловки.

Як отже Діонізіій Жабокрицький прийняв Унію, його висвячено на Епископа — таки в 1702 р. За достаточну диспензу від подружжя з удовою прийнято факт його висвячення на священника. Висвятив його Митрополит Заленський. Епископ Жабокрицький не завів покладах на нього надій і щиро працював для Унії. Се було сіллю в оці місцевих схизматиків, вони денунціювали Епископа перед царем Петром, що розпаношився в Польщі як у себе дома. Характеристична річ, що свідчить якнайкраще про Епископа Жабокрицького: проти нього вороги не можуть знайти іншого закиду, лише той, що він приступив до Унії. Очевидно не могли зробити йому ніякого іншого закиду, бо він був, — як знаємо з опінії зперед 1702 р. — людиною порядною й добрим християнином.

Треба було якоїсь зачіпки, щоб ув'язнити й вивезти Епископа в глибину

Росії. Така приключка знайшлася, коли Еп. Жабокрицький у 1706 р. перейшов на сторону Станіслава Лещинського. Знайшлися якстій і фальшиві свідки, а саме його пасерб й особливо братанок, людина розпусна й морально упавша.²⁾ Ці погані люди зробили на доручення царя Петра напад на Епископа Жабокрицького в 1708 р., але невдатний. Вірні в той час оборонили Епископа. Зате після полтавської битви, як шведська сила й Гетьман Мазепа були зломані, цар не потребував уже числитися з ніким. 7/18. XII. 1709 р. цар Петро наслав на єпископське помешкання драгонів, що таки силою схопили й вивезли Еп. Жабокрицького.

Щойно тепер почалася мука церковного достойника за св. віру. Цар удавав облудно, що пірвав його як сторонника Лещинського (яким правом?), та се не відповідало правді. Правдивою причиною була ненависть до св. Унії. Таксамо облудно й не щиро поступав цар Петро з Апост. Столицею. Він зносився з Ватиканом, — а з другого боку в огидний спосіб опоганював у себе св. Отця й Кардиналів. Один образок вистарчить за сто:

Недовго перед полтавською битвою сам Петро І. переробляв статут майже офіційної організації, званої з московських джерел п. н. „Всеянійший Соборъ“. Головною особою в тім товаристві, зложенім із п'яниць, був якийсь Микита Мойсеевич Зотов, що грав ролю „князя-папи“. Вибрані на членів „Собору“ сходилися в домі, званім „Ватиканум“, прибрані в червоні кардинальські строї. „Князь-папа“ приймав прибуваючих на підвищенні, збудованім з бочок і фляшок. Він чатував кожного чаркою горівки зі словами: „Реверендіссіме“, отвори уста, випий, що тобі дають, і будеш нам розказувати чудесні річі“. Після того наступала оргія...³⁾

В руках такої людини опинився наш Епископ Діонізіій Жабокрицький. Його повезли як в'язня до Києва. Та мало сього: кати подбали ще про (наразі) моральні туртури уніятського Епископа. Вони намовили якусь шляхтянку, щоби вдавала жертву насильства Епископа (60-літнього старця, про якого моральне життя маємо певні вістки!), посадили її на другий віз і везли серед наруг разом з Епископом до Києва. Посіпаки кричали ще по дорозі зневажливі слова.⁴⁾ В Києві генерал-губернатор Дмитро Голіцин хотів „навернути“ Епископа, а коли Епископ не подався, вдарив старенького Владика в лице.⁵⁾ Потіхою для Епископа-мученика була сердешна опіка, якої дізнав у православного Митрополита

¹⁾ А. Deruga, Piotr Wielki a unieci, стор. 183, нотка 24.

²⁾ К. Waliszewski, Pierre le Grand. L'education — Phomme — l'oeuvre. Париж, 1909, стор. 173 — 174. Пор. Деруга, цит. твір, с. 174, нот. Сей образок своєю жадливою перверзією нагадує „чорні місії“ сатаністів. Зогиджування св. Столиці таким огидним способом вказує на моральну гниль, яку уявляв собою цар, „творець новочасної Росії“. Не диво отже, що „нова Росія“ покотилася по таких рейках і дійшла до гідного завершення Петрової будови — в большевизмі. З сього боку цікаві два факти: 1) при всій своїй ненависті до царів большевики роблять виїмок для Петра І й 1925 р. навіть публічно повісили його портрет в Академії в Ленінграді; 2) старання Литвінова про авдієнцію в св. Отця — цілком по рецепті Петрової дипломатії...

⁴⁾ Деруга, Piotr Wielki, стор. 200 — 201.

⁵⁾ Там само, стор. 201.

київського, Йоасафа Кроковського; обох їх в'язала приязнь з покійним Гетьманом Мазепою.)

Та се була коротка передишка. Швидко потягнули „ворога царського величества“ до Москви. Там примістили його в монастирі. „Благочестиві“ опікуни Епископа скоро знайшли собі якусь приключку й закували його в кайдани на цілий тиждень. Відібрали йому також одного слугу і старенький Епископ мусів сам рубати дрова й носити воду. Та сього було ще замало для „християнських і православних“ Москалів: вони долучили дальші моральні муки. А саме не дали Епископові навіть харчів і одежі, так, що він мусів те все вижебрувати — особисто!⁶⁾ Нарешті в другій половині 1710 р. відвідав Еп. Жабокрицького в тюрмі сам цар Петро. Він робив закиди політичного й релігійного характеру гр.-католицькому церковному Достойникові, а врешті хотів його „навернути“ до „правдивої“, себто схизматичкої, Церкви. Тут якраз показалася постійність і твердість Жабокрицького в св. вірі. Він сміло й рішучо відкинув пропозицію царя, хоч і знав, що за те чекає його досмертне вигнання. Тоді цар Петро виганьбив Епископа, плюнув йому в обличчя і вдарив його п'ястком у груди.⁷⁾ Так скінчилися спроби „навернення“ Епископа Жабокрицького. Його скоро після того вивезли на Соловки, де він і помер 1715 р. Не помогли нічого інтервенції в його справі — ні Апостольської Столиці, ні короля Августа II.

Разом з актами насильства над уніятами розвивалися надії на навернення Московщини. Вже полоцькі випадки 1705 р. захитали поважно ті надії. Дальші роки принесли більше подібних фактів. Нещирість покайних заяв Петра І. доказувало вже хочби те, що інших Василіян, ув'язнених у Полоцьку зараз після морду в церкві св. Софії в 1705 р., він казав випустити аж по кількох місяцях! Та скоро прийшли дальші факти. Цар навіть публічно заявив свободу й вільність для уніятів у Польщі (!), але робив се з чисто політичних мотивів. Як пише історик, „Петрові В. йшло про затертя фатального вражіння викликаного полоцькими випадками, про затіснення вузлів приязні з Августом II., що було конечне для володаря, який ще особисто ні разу не побив Карла XII; врешті треба заключати, що для Петра В. важне було можливо скоріше відзискання прихильности Апостольської Столиці.“⁸⁾

Протегує натовість цар схизматиків у межах Польщі. „Побіч того роду актів протекції“, пише той самий історик, „набирає спеціальної яркості положення уніятів: уніятська церква св. Софії в Полоцьку служить як склад амуніції, моці св. Йоасафата мусять бути під опікою військ кн. К. Радивиля, Митрополит скитається на еміграції...“⁹⁾

Як бачимо, маємо тут до діла не з якимись необдуманими кроками, робленими під впливом настроїв хвилі, але з системою пляново обдуманого аж до подробиць. Вона така:

⁶⁾ Пор. Т. Коструба, Унія і Гетьман Мазепа. „Нова Зоря“, 1936, ч. 26 (925). До того можна додати, що якраз у році переходу Жабокрицького до Лещинського, луцький Епископ був в дуже добрих відносинах з Гетьманом Мазепою. Пор. Dr. Antoni J., Nieszcześliwy władca. „Opowiadania hist.“, s. IV, t. 2, Warszawa, 1884, с. 198 і 202.

⁷⁾ Деруга, цит. тв., стор. 202.

⁸⁾ С. В. Курганович, Діонісій Жабокрицький, епископ Луцький і Острожський. Историко-біографічний очерк. Київ, 1914, стор. 268. Пор. Деруга, цит. тв., с. 215 — 216. Чи такому садистови Петрови належить титул „Великий“? Хіба великий садист.

⁹⁾ Деруга, Piotr Wielki, с. 150.

¹⁰⁾ Там само, стор. 165—166.

¹⁾ Розвід у православних допустимий і сього за гріх не вважається.

нищити Унію, що поглиблює різницю між Москалями з одного боку, а Українцями й Білорусами з другого; протегувати православ'я в Польщі, щоб польські Русини бачили свого опікуна в цареві; в той спосіб настроювати їх ворожо до Польщі, щоб кинулися в обійми Москві. Що політика ся довела до бажаних наслідків, побачимо на клясичнім прикладі нищення Унії в XIX. столітті не лише урядовими репресіями з Московщини, але й руками самих Українців — Сімашків і Попелів. Вони починали від „ненависти до ляхів“ і від „чищення обряду“, а кінчали на апостазії від віри і зраді нації.¹¹⁾ Щоби се зрозуміти, треба було сягнути до доби Петра I. Ось як викладає вище означену систему співробітничих царя Петра, кн. Борис Куракін в 1720-их роках:

„На Руси,¹²⁾ Волині й Литві ті, що грецької релігії, остають під московським протекторатом не з огляду на панування, але лише через саму релігію, і тому також у мирових договорах про се постановлено, що б на Унію ніяк не навертати. І тому то все їх, людей того благочестивого народу треба в релігії мати під своєю сильною опікою, „ласкательно“ притягати до порозуміння з собою й тайно з ними переписуватися, коли не можна зі шляхтою, то особливо з духовенством. І на випадок війни з Польщею ті благочестиві народи можуть багато влєкшити й неспоквої в неприятелів на нашу користь можуть учинити...“¹³⁾

Отже: свідомо треба вести „благочестиві народи“ до зради держави, нації й віри. Політика гідна своїх „моральних“ аранжерів.

Теофіль Коструба.

¹¹⁾ Недавно ми читали, як один наш „обрядовець“ дійшов уже до твердження, що „разом зі щастям Росії щило щастя України“, а далі — як він став Українцем (се Українцем!). Як бачимо, типи — вічні!

¹²⁾ = в Галичині.

¹³⁾ Deruga, Piotr Wielki, c. 276.

Нові видання

Джордж Рессель, редактор ірландського кооперативного тижневика „Irish Homestead“. **Кооперація і національні завдання.** Переклав за дозволом родини покійного Пилип Павлюк. Львів 1936. Накладом Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові. З друкарні ОО. Василіян у Жовкві. Фор. 15.4 X 23 см. Ст. 71 + VIII + 1 лпг. Ціна з пересилкою 1.50 зл. Зміст книжки: Вступне слово, О. Луцький. 1. Проблема села. 2. Колись а нині. 3. Необхідність оновлення зміни в сільському господарстві. 4. Як зродилася сільська кооперація. 5. Новий соціальний устрій. 6. Місто і село. 7. Організовані громади і політичне життя. 8. Громадяни. 9. Жінка-селянка. 10. Співробітництво мужчин і жінок. 11. Селянство і держава. 12. Ідеали нової сільської громади. 13. Найвищий рівень життя.

Materiały do historii miasta Sambora 1390—1795. Wydała A. Dörflerówna. Lwów 1936. 25.7X18, XVII - (1) + 238 + (2). „Zabytki Dziejowe“. Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Tom IV. — Zeszyt 2. — Ціна 7 зл. (Головний склад у книгарні Губриновича).

В передмові авторка подає огляд архівних пам'яток до історії міста Самбора. В тексті (ст. 1 — 183) маємо цінні матеріали до історії Самбора, себто списи документів від 1390 до 1795 р., що відносяться до міста Самбора, між ін. до історії наших самбірських церков Преч. Діви Марії й св. Филипа. Нажаль авторка не подала всіх документів. Як попередню так і цю книжку закінчують списки джерел і бібліографії, даліше 1) індекс назв, осіб і місцевостей, 2) індекс річевий, 3) спис описаних печаток і 4) спис скорочень та коротких зміст у німецькій мові.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В ЗБАРАЖІ ув'язнено двох українських адвокатів: дра Івана Кульчицького і дра Володимира Гамалія. Збаражська поліція відставила обох адвокатів до Тернополя.

В БУДАПЕШТІ помер посол Вольф, провідник християнської партії в Мадящині.

КОНФЕРЕНЦІЯ МАЛОЇ АНТАНТИ, що мала відбутися при кінці серпня с. р., відбудеться при кінці вересня в Чехословаччині.

АВСТРИЙСЬКИЙ ПОСОЛ В БЕРЛІНІ звернувся до німецького правительства з проханням заопікуватися австрійськими горожанами в Іспанії.

ДО НІМЕЧЧИНИ приїхало 25 Німців утікачів з Іспанії. Вони оповідають, що еспанські комуністи напали на дім німецького фронту праці в Барцельоні і зовсім його знищили. Утікачі твердять, що той напад організували Жиди, прогнані з Німеччини.

ГІТЛЕР подарував 50.000 марок на підмогу для німецьких утікачів з Іспанії.

ДО ЕСПАНІЇ вислала Німеччина ескадру торпедовців.

В РУАНІ французькі комуністи організували віче. Селяни, що прийшли на віче, не допустили до голосу двох комуністичних послів. Дійшло до бійки. Кільканадцять осіб, в тім один комуністичний посол, ранених.

НА ФРАНЦУЗЬКО-ЕСПАНСЬКІЙ ГРАНИЦІ Французи організували летунське поготівля.

ДО БАРЦЕЛЬОНИ прибуло 50 французьких літаків, що їх купило еспанське правительство у Франції.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Едвард VIII мав їхати на ферії до Франції. Тепер король рішив не виїздити з Англії з огляду на неясне положення в Європі.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Болдвин рішив сего року не виїздити на відпустку з огляду на непевне міжнародне положення. Прем'єр зарядив, щоб інші члени правительства не виїздили далеко від Лондону та щоб були готові на кожде візвання.

АНГЛІЯ интересується цілою Європою. Так заявив Іден, міністр заграничних справ Англії. В Європі нема таких спорів, що їх можна зльокалізувати. Як вибухне огонь в однім місці, то розшириться на цілу Європу. Тому Англія, говорив Іден, мусить слідити за подіями в цілій Європі.

АНГЛІЙСЬКА ПАРТІЯ ПРАЦІ видала відозву, в котрій закликає піддержати еспанських робітників „у боротьбі за демократію“.

ПІДГОТОВКА ДО ВІЙНИ. Англійський міністр війни Д. Купер заявив, що збільшає регулярну армію, щоб скріпити оборонну силу В. Британії. До нових відділів армії можуть вступати нежонаті мужчини в віці від 17 до 25 літ.

ІТАЛІЙЦІ почали укріпляти острів Думейру на Червоному морі. По вибудуванні укріплень Італійці мотимуть замкнути переїзд Червоним морем. В той спосіб Суєз стратить значіння для Англії.

В ПАЛЕСТИНІ недалеко м. Наблюс дійшло до кровавої боротьби між англійськими військовими відділами й Арабами. Боевий фронт розтягався на 5 англійських миль. По англійській стороні брали участь у бою батарея гармат і три літаки. По обох сторонах багато вбитих.

В ТЕЛЬ АВІВІ в Палестині Араби кинули кілька бомб до будинку жидівської школи. Бомби поранили 9 дітей.

В ПЕРУ викрито революційний заговор. Революція мала вибухнути 28-го липня с. р.

НА КОРЕЇ японська влада покарала смертю 18 комуністів за протидержавну діяльність.

НОВИНКИ

Зїзд Католических єпископів всіх трьох обрядів (т. зв. пленарний синод) з цілої Польщі відбудеться 25 і 26 серпня у Варшаві. На той зїзд прибуде кардинал Мармаджі як спеціальний легат Св. Отця.

Торжество на Білій Горі в Підлісся відбудеться 9 серпня с. р., а на случай зливого дощу 16 серпня.

В БОСНІЇ Українці гр.-католики будують дві церкви — в Девятині та в Гайовій.

Лугові однострої вільно носити. На інтервенцію голови „Великого Лугу“ дра Романа Дашкевича в справі заборони носити лугові однострої міністерство внутрішніх справ видало розпорядок до воєвідських урядів у Львові, Станіславові й Тернополі, що вільно носити лугові однострої.

У Львові занотовано кілька випадків занедужання на шкарлятину.

Затроєні керниці в Станіславові. Досліди води в декотрих керницях у Станіславові виказали, що вода в них у великім відсотку затроєна і нездорова.

Нова польська гімназія має повстати в Надвірній з початком нового шк. року.

Регуляцію Прута переводять у Заболотіві.

На залізничній лінії Самбір — Сянки поїзд переїхав 70-літнього пастуха Генриха Кеґіа у хвили, коли він переганяв худобу через залізничний шлях.

В Перемишлі арештовано двох купців, що перепачкували з Чехословаччини 300 кг. перцю.

Обірвалася хмара в горлицькім повіті на Лемківщині. Величезні маси води виступили з берегів рік заливаючи поля на терені кількох сіл. Вода з ріки Здині ушкодила кілька тартаків та забрала з собою понад тисячу кубічних метрів дерева і дощок. Рівень води в Ропі піднісся на три метри понад нормальний стан. Шкоди спричинені хмароломом величезні.

Совітський поштовий голуб з перстеном означеним цифрами і п'ятираменною зізду на нозі заблукав до села Аннополь на Волині. Голуба зловили й віддали військовим властям.

Варшавська Адвокатська Палата рішила домагатися обмеження числа судових оборонців з огляду на велике безробіття між адвокатами.

Випадок африканської сплячки занотовано в радомськім повіті. Як відомо, сю страшну недугу спричинюють мушки зв. тсе-тсе.

Нові поклади вугля відкрили в громаді Шуфнаровій, коросненського повіту.

Емісію більйону в Польщі збільшено з 426 міль. зл. на 470 міль. зл.

150 осіб втопилося в Польщі від червня с. р. Такої великої кількості випадків утоплення вже давно не занотовано в Польщі.

Гумор. — Перед концертом. — Прошу мені дати пів білету. — Чому тільки пів? — Бо я чую лише на одно ухо.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає:

Браттель і Де Цет

Фабрика церковних виробів

Львів, ул. ШЕВЧЕНКА 11 а.

Рік заснування 1909. Тел. 220-78

Деякі виконані роботи:

◆ Духовна Академія — Львів

◆ Народна Лічниця — Львів

◆ Церква на Майзлях — Станіславів і багато інших.

Французський Епископат заборонив своїм священикам співпрацювати з організацією „Вогненний Хрест“. На будуче французський Епископат задумує заборонити священикам взагалі належати до якоїнебудь політичної партії.

Буря з перунами перейшла над північною частиною гродненського повіту. В часі бурі перун ударив у стіжок сіна, де схоронилося кільканадцять селян перед дощем. Перун убив три особи та кілька поранив.

Сильний землетрус навістив Ростов над Доном.

На сибірській залізниці між Харбіном і станцією Погранична вискочив з рейок поїзд. Два вагони III-ої класи і поштовий вагон впали з насипу. Богато осіб убитих.

Курси морального виховання для учеників народних шкіл зорганізовано в Празі в Чехословаччині.

Міжнародна рільнича комісія радить тепер в м. Осльо. Бере в ній участь 150 делегатів з 20 держав.

В Німеччині переводять реєстрацію 30 мільйонів Німців, що живуть поза границями краю. Справджують їх расову приналежність.

Нагальна буря перейшла над околицею Мінхену в Німеччині. Гураган перевернув 5 вагонів пасажирського поїзду та скинув з дороги на поле 6 возів мандрівного цирку.

Міжнародний театральний конгрес відбудеться у Відні в вересні с. р.

Надгорода за твір для Ескімосів. Данське товариство письменників назначило надгороду в сумі 1500 корон для того, хто напише найліпший твір у мові Ескімосів.

В Римі підчас земних робіт відкопали в одній дільниці міста старинну торговельну дільницю зі складами і крамницями.

Комуністична преса у Франції щодня оповіщує прізвиська старшин, що, на думку рядовиків, не є прихильниками народнього фронту. Такі доноси сильно розкладають армію.

Літак на 50 осіб. Один французський конструктор літаків випрацював план нового пасажирського літака, що може помістити 50 осіб. Кадовб літака двоповерховий. Долошній поверх призначений на кабіни для подорожніх, горішній на кухню, їдальню й бар. Пересічна швидкість літака має виносити 300 км. на годину.

Міжнародний нумізматичний конгрес відбувся в Лондоні. В нім взяло участь 280 спеціалістів з різних європейських країн.

„Домініанський День“ обходили недавно Канадійці на згадку 69-ліття існування конфедерації провінцій Канади.

Бакциль грипи викрили в лабораторії одного американського університету. Бакциль можна знищити ультрафіолетним промінням.

40 мільйонів дерев мають засадити в північній частині Злучених Держав, щоб захистити тамошні місцевості перед бурями, які щороку роблять там великі шкоди. Дотепер засаджено вже 6 мільйонів дерев.

Гумор. — На океані. — До капітана великого транскеанського корабля підходить подорожна, старша Англіянка: Пане капітане, що буде, як ледова гора зудариться з нашим кораблем? — Ніщо. Ледова гора поплине собі далі, немовби нічого не сталося.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про це й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Міст на ліцитації. Магістрат Нью Йорку одержав від скарбового уряду письмо, що коли місто не заплатить до тижня ґрунтового податку від державних ґрунтів, зайнятих під будову прибережних філярів мосту Вашингтона над Гудсоном, то скарбовий уряд зліцитує міст. Вся Америка з великим зацікавленням слідкує за спором між містом і скарбовим урядом.

Над Японією перейшов тайфун. Наслідком тайфуну померли 42 особи, 27 ранених і 24 пропало без вісти. Морські філі залили 9000 помешкань. 500 домів цілком знищених, 300 сильно ушкоджених. 38 кораблів затонуло, понад 50 осіб на підводних скалах і мілинах. Телефонічна і телеграфічна лучба у многих місцях перервана.

Гумор. — На кораблі. — Ви жонаті? — Ні, я тільки так виглядаю... се наслідок морської недуги.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було оснувати „Скалу“, які завдання читалень „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзких 2. I. поверх.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛОН: Інтрига Флорис Бель.
КОПЕРНИК: Чу-Чінг-Чав.
МУЗА: Бригада відважних.
МАРУСЕВКА: Четверта заповідь.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛАС: Самохід ч. 99.
СТИЛЕВ: Папуа і ревія.
ТОН: Я хотівби та боюся.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ О.ЛЕВИЦЬКА ІС-КА

Львів, ул. Кордубського 51.
Тел. 60-04. ПК. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якості:
Пасту до взуття „Елегант“ терпент.
Пасту до взуття „Елегант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля
помадку і короноу
Швард до чобіт
Віск шевський
Смола шевську
Трутку на мухи

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзких 2, I. пов. і в книгарнях.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Католич. Організації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	Основи соціології	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7.	Греко-католич. Церква (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Алберті	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галушинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галушинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. II	2.—
Ч. 16.	Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціалістична Радянська Республіка	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галушинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: Тисячлітня Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22.	о. М. Карінець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25.	о. В. Порошко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28.	„ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: „Андрей“ на заслання	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: Терор в минулому	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33.	о. Б. Крейдіцький: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: I-ий З'їзд Молоді	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапронік: Про Аргентину	0.40
Ч. 36.	Еп. Гр. Хомишин: Справа целібату	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-католич. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питанні літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксолана (повість)	12.00
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католич. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплер: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.04
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Русі	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
„ „ Венеція	3.—
„ „ Ерема кай аноніма	0.50
„ „ Гоги і Магоги	0.50

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширина 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаденні надомовності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродницьких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих. Ціна числа 20 с. Конт. П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Ганебна провокація комуністів на Маківці.—2 особи вбиті, одна тяжко ранена.

Підчас жалібного обходу на Маківці, в неділю 2 серпня с. р., дійшло там до кровавої бійки між комуністами й українською національною молоддю. В бійці погинули Андрій Люкс, фотограф з Борислава, та Г. Шолопата зі Скольного, оба мабуть комуністи. Крім того важко

ранено якогось Шнаєра зі Скольного. Він бореться зі смертю у стрийській лікарні. Причиною кровавої події була провокація комуністів. Вони підчас богослуження кричали „ганьба” та хотіли вивісити червоний прапор. До Тухлі виїхала судово-лікарська комісія.

Вир еспанського повстання втягає сили інших держав. — Англія концентрує воєнну флоту коло Гібральтару. — Франція, Італія й Німеччина також не дармують.

Лондонський щоденник „Таймс” пише: Еспанське повстання викликало таку замотану міжнародну ситуацію, що від 1914 р. ще не було такої. Не дивота, що англійська адміраліція концентрує воєнну флоту коло Гібральтару. Рівночасно плывуть з Балтійського моря в напрямі Еспанії німецькі воєнні кораблі й Італія концентрує свою воєнну флоту в сицилійській пристані Палермо. —

Парижський щоденник „Ле Жур” пише: В 20-м столітті не було ще на водах Еспанії аж так багато чужих воєнних кораблів, як є тепер, а саме: 30 англійських і плывуть з Мальти нові, 12 французьких, 5 німецьких і плывуть нові, 8 італійських, 2 португальські, 2 американські і ін., разом коло 70. Сила та раз-у-раз більшає. — Крім того летить туди невідома кількість чужих літаків.

Повстанці машерують на Мадрид.

Еспанська повстанча команда оповістила, що повстанці зближаються систематично до Мадриду. Одна з пов-

станчих колюмн заняла м. Ель Пардо 18 км. від Мадриду, дві інші колюмни зблизилися на 30 км. від Мадриду.

По чий стороні еспанська флоту.

З еспанської воєнної флоту лишилися вірні лівому правительству два панцирники і кілька кружляків. Вони перешкоджують повстанцям пересилати військо з Марокка до Еспанії.

На сторону повстанців перейшов найскорший кружляк еспанської флоту „Адмірал Сервера” і кілька менших кораблів. Підводні судна в більшості вірні мадридському лівому правительству.

Італійські літаки для еспанських повстанців.

ПАТ звідомляє: Ескадра італійських літаків, призначена для еспанських повстанців, перелітала над Альжиром і попала в сильну бурю. Буря знищила частину літаків. З шістьох 3-моторових італійських літаків три мусіли осісти недалеко м. Орану. Один літак розбився недалеко м. Немур. Летуни погинули. В літаку знайдено 5 машинових крісів. Один з італійських літаків упав недалеко м. Саїда. Він був навантажений зброєю й

амуніцією. Коло м. Беркане у французьким Марокку впали два італійські літаки. Французькі власті переслухали 5 летунів. Вони заявили, що вилетіли з Сардинії, щоб перевезти бомбардові літаки й амуніцію для еспанських повстанців. По катастрофі коло м. Саїда знайдено при вбитих летунах військові книжки і легітимачії виставлені на назвища одного капітана й чотирох підфіцирів італійської армії.

14 літаків долетіло до повстанців.

Агенція Аваса звідомляє: З 21 італійських літаків того самого типу, що ті,

котрі примусово осіли коло Орану, 14 долетіло до м. Наор в есп. Марокку.

Москва мачає пальці в Еспанії.

Один з провідників еспанських повстанців, майор Армада, заявив представникові агенції Аваса, що вмішання Мо-

скви в домашню війну в Еспанії заострило боротьбу та утруднило скору перемогу повстанців.

Перед большевицькою революцією у Франції.

„Жур” звідомляє, що Комінтерн рішив відложити остаточний виступ у Франції до жовтня. Тепер провідники Комінтерну приготують дуже докладний план до будучого виступу. Вони звернули особливу увагу на фран-

цузьких селян, бо комуністи непевні, по чий стороні стануть селяни в рішучий момент. З Москви прийшли інструкції, щоб французькі комуністи випрацювали відповідні кличі, що моглиб притягнути до них сільське населення Франції.

Масові увязнення комуністичних агітаторів.

В численних містах Польщі почавши від Варшави наступили масові ревізії й увязнення комуністичних агітаторів. М. ін. переведено у Варшаві ревізії в книгарнях Фрухтмана при вул. Сьвентокшиській 35 і „Том’а” при вул. Лешно 87. В останній знайшли півтора тонни большевицької агітки. Власників увяз-

нено. Далі переведено ревізії в редакціях отсих комуністичних органів: „Хлопське Ютро”, „Угори”, „Глос Вспулчесні”, „Обліче Дня”, „Горизонт”, „Вольномисльціель Польскі” (тут знайшли багато больш. агітки) і ін. Ув’язнено редакторів і співробітників, м. ін. Ал. Кубіцко-го, Авраама Лейбу Таффа й інших.

Очи, що стократно побільшують.

Як відомо, очи короткозорих помешують предмети. Одначе є також люди, що бачать все в побільшенню. В одній клініці в Мінхені лікувався недав-

но 25 літний А. Мазон. Лікарі ствердили, що його очи побільшують все стократно. Тяжко представити собі, як виглядає світ бачений такими очима.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінні і машинні, дегольні, будинки провізоричні до часового ужитку, будинки, в яких містяться театральна зала (кіно), якщо дотична зала займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів”, читальня „Просвіти”) є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кожний Українець мусить обезпечити на повну вартість у Т-ві взаємних обезпечень

„ДНІСТЕР”
Львів, Улиця Руська Ч. 20.

НАЗРІВАЄ ГОДИНА

Україна в міжнародній політиці.

Знаний французький історик Габріель Аното пише в „Еко де Парі”: Все, що в останнім часі сталося в Європі, порушення рейнської нейтральності, зміна конституції Гданська, крах Союзу Народів, укріплення Дарданелів, зближення Німеччини з Італією, Австрією й Угорщиною, відродження мрії Бісмарка про „Міттельєвропу”, — все те лиш підготовка до головного. І того Німці навіть не скривають. Діло в їх наступі на Схід і в заспокоєнні їх протисловянських амбіцій, що може кожної хвили розпалити загальну пожежу. Німеччина вимагає задоволення її зі сторони України, обіцяючи розглядати ту уступку як можливість погодитися (з іншими державами). Та що се значить? Очевидно використання й колонізація урожайних земель України, що можуть заосмотрити Німеччину в хліб — в разі затяжної війни. Занявши Україну Німці бистро кинулися на Румунію, як було в 1917 р.: се дало їм передовсім нафту, конечно при моторизації армії, не рахуючи всяких продуктів хліборобства. Тоді Німцям стануло отвором шлях до Середземного моря. Се освободило їх від континентальної залежності. Тоді всі їх надії, навіть найбільш планетарні, стали здійсненими: через Гібральтар або через Суез ведуть (вигідні) морські шляхи до всіх точок земної кулі. Такі мрії Німців. Їх цісар Вільгельм говорив нам (Французам) вже тому 30 літ: „Мені надочучила вже Альзація й Лотарингія. Чи ви думаєте, що я мрію тільки про вашу Шампанію? Ні, мені треба моря...” Німецька програма наставлена тепер в іншу сторону, але значіння її — те саме. Німеччині треба країни багаті в сировині...

Так пише французький історик.

Можна не прив’язувати дуже великої ваги до такого голосу, якби він був звичайною газетною статтею або якби він навіть походив від визначного й підписаного чоловіка, що живе в одній з другорядних столиць Європи. Тоді такий голос можнаб уважати тільки — вислідом комбінацій.

Правда, і в статті історика Аното є комбінації. Та се не тільки комбінації. З тої статті бє страх ученого чоловіка за свою Батьківщину, бо довкруги неї бачить він якусь великанську сітку підготовок до великого удару, який має наступити посередно: наперед в большевицького союзника Франції на Україні, а потому — так думає французький учений — в саму Францію. Він не застановляється над тим, як зараз по великій війні Франція мала нагоду розумно упорядкувати Європу, по природним границям її, які в сих часах можуть бути тільки границями національними, етнічними, — розуміється, з деякими упрощеннями з причин стратегічних і комунікаційних взагалі. Се була та висока місія, якої Франція не виконала, хоч могла тоді виконати й тим власне укріпити своє становище на дуже довгі часи.

Не виконала Франція своєї місії, яка була просто обов'язком тої першої з культурних націй європейського континенту, отже задумує с'як-так виконати ту місію Німеччина. На те у Франції підіймається крик, що Німеччина хоче колонізувати Україну. А ми Українці дивимося на те й питаємо: Чиж союзники Франції червона злочинна Москва не переводить річи сто разів гіршої від колонізації на Україні, бо винищує наші народ фізично... Чи за те не співвідвічальна й культурна Франція? Ми додумуємося, що не легка булаб колонізація німецька, та все таки легша ніж дике винищування нас червоною Москвою. Отже в дійсности ми як нація — не маємо вибору. Здається, зовсім подібно не буде його мати й Франція, котра не виконала своєї місії й котру за те також будуть колись насильно колонізувати. Говорячи про колонізацію України, французький історик думає про — колонізацію Франції...

В зв'язку з висше поданим змістом статті французького ученого наведемо ще частину статті В. В. Шульгина, не примиримого ворога Українців як окремого народу. Ту статтю п. з. „Drang nach Osten“ приніс „Голос Росції“ й перепечатав „Русский Голос“ в ч. 29 з 2. VIII. 1936. Ось найцікавіша частина тої статті:

„Програма 1918 року.”

„Відривання від Росії всего її Полудня. Утворення „незалежної“ України від Кариат до Кавказу. Формування таксамо „незалежних“ козацьких республік і того самого типу республік кавказьких і закавказьких. Проникнення в серце Азії. Вихід до Перського заливу.

Той план у своїй азійській частині був явно звернений проти інтересів Англії. Його не пощастило перевести в життя без огляду на всі жерстни світової війни: під ним оглядом Росія мала сильних союзників. Та коли Німеччині й Австрії вдалося були їх задуми, то ледви чи таке розділення територій булоб тривале.

Сфера німецької держави в сім случаї булаб видовженою фігурою, якоюсь географічною гадиною, що складалася з многих звен: Німеччина, Австрія, Польща, Україна, козаки, республіки Кавказу, республіки Закавказзя. Правдива сила того занадто довгого організму, на кілька тисяч кілометрів, містилася в Німеччині. Звідтам прийшлося розливати ту енергію по всій безконечній території. Самі собою всі ті республіки булиб малонадійні. І навіть навпаки: вони, мабуть, готові булиб збунтуватися при кожній відповідній нагоді. Північну границю тої держави на величм просторі прийшлося уважати „фронтом“ навіть в мирнім часі. Росія, яка вона не булаб, червона чи біла, після ампутації сталаб смертельним ворогом Німеччини. Ідея відплати панувала над всім. Коли Німеччині безплідно йшло на охорону тої конфігурації земель, в високій мірі невідповідній в географічній значінню і в політичній. Коли удалося перекотити досить німецьких сил на бувші російські території, то се рівнялося ослабленню самої Німеччини. Між тим Німеччина, голова і серце всего того організму, булаб під безпосередніми ударами Франції й Англії.

При таких виглядах друга світова війна булаб тільки питанням часу. Успіх в тій війні бувби більше ніж сумнівний. Ще більше сумнівні користи, котрі Німеччина здобулаб в тій війні, навіть на случаї перемоги.

Правдиві заміри гітлерівської Німеччини щодо Сходу окружені густою заволодою. Та на основі декотрих даних всежтаки можна припустити, що той варіант в теперішній часі залишений. —

Обидві згадані статті, французького ученого і російського діяча, мають спільну ціху: страх за свою державу (Шульгин з роду малорос, але він „свою“ державою вважає Росію, а не Україну). Ї обидва вони мають ті самі жерела страху: Німеччину й Україну. Притім Шульгин цікавий ще тим, як він страшить Англію й навіть Німеччину наслідками відбудови незалежної української держави. А знов „Русский Голос“ страшить у тім самім числі тим самим ще Польщу. Він пише, що „украинская (в лапках!) комбінація прямо убійствена для Польщі, так как в случаї осуществлення ея Польша очутилась бы в тисках между Германіей и Украиной, тѣсно сотрудничающей с Берлином ради присоединения к себѣ малорусских земель, принадлежащих Польшѣ...”.

Про те, що в іще більших „тисках“ може леда день опинитися Польща між такими вселитнями як Росія й Німеччина, — хитрий малорос розуміється не пише. Ті дві великі й розмірно дуже сильні держави подібні супроти Польщі до двох величезних млинських каменів. І очевидно нема для Польщі більшої небезпеки, як попасти між те каміння — і то може бути все одно чи в характері ворожми чи приятельським. Вистарчить пригадати теперішню ситуацію Франції як союзниці СССР. Там піддержувана совітськими грішми ліва французька преса оповіщує тепер назвиська офіцирів, що на її думку не є прихильниками т.зв. народного фронту. Легко додуматися, до якої міри таке поведіння робить певним становище офіцирів і як се розкладає армію. А як приязнь з Совітами розкладає суспільність, бачили всі на прикладі Німеччини, заки її вратував Гітлер перед повним заливом червоною повнію знутри. Отже досвід учить, що червона Москва дуже небезпечна і як ворог і як приятель.

Видістатися з рук такого ворога як червона Москва хотілаб розуміється й Україна, бо ярмо її під червоною Москвою ще тяжче ніж було під Татарами. На нашу думку нема для України високої ціни, щоб видістатися з московських червоних лабет. На нашу думку для Українців ніяка інша влада не може бути така страшна як влада червоної Москви, зазначена на нашій землі міліонами трупів невинних українських жертв.

Ріжні знаки вказують на те, що наближається можливість визволення України з рук червоної Москви. Та до тої можливости Українці повинні бути готові: Перший знак такої підготовки буде те, коли між нами самими боротьба буде зведена до приличної міри. А другий дуже важний знак поправи буде, коли наші організації усунуть з проводу людей, що вже доказали свою політичну глупоту, бо з такими людьми на чолі ніяка внутрішня консолідація неможлива. Третім знаком поправи булоб створення закордонном бодай двох скромних українських політичних журналів в чужих мовах. А четвертим і найвисшим проявом політичного розуму Українців булоб підпертя значною частю нашої суспільности органічної і традиційної Влади Вел. України, бо без такої Влади дійсна кристалізація великоукраїнського хаосу взагалі неможлива.

Назріває година, в котрій теперішнє покоління Українців має зложити докази, що воно скористало з тяжких 20-літніх досвідів і чи дозріло до своєї державности. Треба тільки внутрішньої дисципліни і пошани для себе самих, щоб ми могли використати якслід корисні для нас констеляції, які можуть появилися в боротьбі між народами за новий поділ Європи й цілої земної кулі.

А. Ч.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Танжер і Гібральтар

Загроза європейської війни.

Весь світ цікавиться тепер справою Танжеру і Гібральтару. Звідтам можуть вийти грізні міжнародні непорозуміння. Місто Танжер подожене на західнім побережжю Африки при вході до Гібральтарського проливу від сторони Атлантику. Воно творить разом з пристанню і з поясом побережжя т.зв. міжнародну стрефу. Все те разом обіймає поверх 40 квадратних кілометрів. Тою міжнародною стрефою управляє Міжнародний Комітет Контролі. В комітеті засідають представники Англії, Франції, Італії, Португалії й Еспанії.

Гібральтар лежить напроти Танжеру на європейським боці і звернений фронтом до Середземного Моря. Се скалисте гніздо на високім півострові, що лучиться з іберійським півостровом вузькою шийкою. Вже Маври заложили твердиню на гібральтарській скалі. Еспанці виперли Маврів з тої твердині в 1462 р. В р. 1704 опанувала Гібральтар Англія і вибудувала там нездобуту твердиню та пристань, що є базою для англійської флотії. Недалеко Гібральтару є містечко Альжерікас, в котрім еспанські повстанці виладовують війська з Марокка.

Еспанське Марокко і полудневий беріг Еспанії опанували тепер повстанці під проводом ген. Франка. Та на водах Гібральтарського проливу є воєнні кораблі й підводні судна еспанського соціалістичного правительства. Вони унеможливають переправу повстанчих військ з Марокка, де є операційна база полудневої повстанчої армії. Від тої переправи залежить доля цілого повстання. Ген. Франко заявив, що буде бомбардувати правительственні кораблі в літаків. Та ситуація замотується тим, що еспанські воєнні кораблі мають право стояти на водах міжнародної стрефи Танжеру і в британській пристані Гібральтару. Боротьба повстанців з правительственими кораблями може викликати міжнародний конфлікт.

Ген. Франко зажадав, щоб англійські кораблі не зближалися до еспанських правительствених кораблів, щоб їх не ушкодили бомби з повстанчих літаків. Міжнародний Комітет Контролі в Танжері вже запротестував проти того, щоб еспанські правительственні підводні судна перебували на водах Танжеру. Дальший розвиток подій залежить від того, чи повстанці рішаються бомбардувати правительственні кораблі на водах Танжеру і Гібральтару. Найновіші вісті подають, що великодержави мають скликати міжнародну конференцію в справі неутральности супроти подій в Еспанії. Та покищо великі держави висилають панцирники до Танжеру.

Лікарський фейлетоник.

Лічення соком з часнику

Вже давніше звернено увагу на те, що полудневі народи, котрі споживають багато часнику й цибулі, значно відпорніші від північних на артеріосклерозу. На основі дослідів визначних лікарів стверджено як річ цілком певну, що часник ділає на обниження тиснення крові, помагає при заразливих і незаразливих внутрішніх недугах, добродійно ділає при деяких галапасах, збільшує апетит та в полудневім кліматі запобігає бігунці. Крім сего часник се дуже добрий середник на нестравність. Часник має ще й інші добрі властивости. Уживається його до застриків, котрі викликають у хорого наглий приплив енергії і доброго гумору без ніякої шкоди для здоров'я.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Нечуваний напад

Довгий час не хотілося вірити, щоб був можливий аж такий напад, який нізше подаємо — іншою пресою:

Староста Рінг у Збаражці переводить „нормалізацію“ в своїм повіті так, що забороняє всякі імпрези українських культурно-освітніх товариств. Коли голова філії „Просвіти“ адв. Др. Ів. Кульчицький інтервенював у збар. старости, то староста Рінг заявив, що заборони не відкличе, бо саботаж він мусить здушити в зародку, а він знає, що в повіті приїхало 60 молодих українських інтелігентів з адвокатом у проводі, щоб робити саботажі. Далі заявив староста Рінг, що він жде тільки, щоб увійшов у життя закон про охорону держави, а тоді він скаже випро-

ваджувати поодиноким інтелігентів на границю повіту, велить кожному з них давати 50 буків та гнати якнайдалше від збаражського повіту. Врешті закінчив свою промову — заявляючи, що Україні всі однакові, що пацифікація 1930 р. зле була переведена, бо треба було тоді 6.000 українських інтелігентів вивішати з Митрополитом Шептицьким на чолі, а тоді був би спокій і порядок...

В кілька днів після тої „клясичної“ розмови, а саме в суботу 25 липня с. р. арештовано адв. Др. Ів. Кульчицького в Збаражці. Тримали його на поліції і переслухували того дня до вчора. — („Український Бескид“).

Замість діточих садків

„огрудкі дзеєнцє“.

„Батьківщина“ в ч. 29 (88) принесла отсю статейку:

Наслідки „нормалізаційної“ політики відчуваємо теж у Теробовельщині. Ось один із характеристичних її проявів:

Двадцять кружків „Рідної Школи“ в повіті й одна читальня (в Кобиловодоках) внесли з початком червня б. р. прохання до теробовельського староства, щоб воно дозволило заложити і нести діточі садки по селах. На це староство не дало ніякої прямої відповіді. Зате по сесії війтів і солтисів видало обіжник, яким доручає основувати „саморжондові огрудкі дзеєнцє“ в 34 селах повіту. Між ними є багато сіл майже чисто українських. Основування доручено війтам і солтисам, нагляд шкільному інспекторові.

Обіжник у тій справі вислано також до всіх кружків „Рідної Школи“ в повіті з закликом до співпраці у закладанні цих „огрудків“ і їх фінансового попєртя! В тій цілі влаштовано по селах ряд нарад, на які втягнуто також деяких Українців, які не знаючи в чім річ — пішли туди. На цих нарадах обіцують, що діти в таких „огрудках“ дістануть здоровий харч, а вдержання вчительки і вивічування „зномалізованого огрудка“ переймуть на себе самовря-

дні чинники. Та рівночасно з тим заряджено збірку „добровільних“ датків на це.

Мимо натиску й обіцянок заложено таких „огрудків“ в повіті лише кілька. Свідомі селяни на це не пішли, а декуди (як от в Ілавчу) рішуче виступили проти цього, щоб проти їх волі загнати дітей до накинених їм садків. Нє треба, здається, додавати, що там, де існують ці „огрудкі“, ведуть їх Польки, часто некваліфіковані сили, очевидно в польській мові і в польським дусі.

А в нас хоч пророблено відповідну підготовну працю: зорганізовано і переведено 1-місячний курс для провідниць діточих садків, по списувано дітей, підшукано і вибілено салі для дітей і т. п. до оснування садків староста Шрайбер не допустив. Слід теж згадати, що мин. року староста теж не дозволив на зорганізування дитячих садків. Проти такого полагдження справи внесено відклик до воевідства. Також в інших освітніх чи економічних справах із кождому кроці стрічаємо перепони. Але всі ці перепони в загальному осягають проти-лежний наміреному наслідок: витворюють у наших громадян впертість і послідовність у боротьбі за свої слухні і незаперечні права до свободного розвитку.

М. Н.

„Сипачі“

„Діло“ в ч. 156 принесло отсю слушну статтю з кругів українських оборонців:

В цілій низці політичних процесів за останні два роки звернуло на себе увагу громадянства явище т. зв. сипачів. Те явище не нове. Воно існувало спорадично все, відколи існують карні, зокрема політичні процеси, але в останніх часах воно виступає порівнюючи часто та іноді в дуже драматичних формах. Це підносить його до значіння „проблеми“, над якою варт і треба застановитися.

Суть явища повторяється доволі однак-ітно: обвинувачений „заломлюється“ психічно в якісь моменти слідства і починає раптом зізнаватися, обтяжуючи себе і своїх товаришів іноді всупереч дійсному станові справи. Відтак, дуже часто ще підчас слідства, іноді аж при розправі, він повертається до рівноваги, відкидає зовсім, або частинно ті зізнання і старається направити зло, подібно собі й іншим, що, розуміється, не все вдається.

Те явище належить до дуже складних явищ криміналістики, зокрема кримінальної психології. Воно має свою фахову літературу, яка розглядає його зі становища психології та досліджує його причини і його значіння в карній процесі.

Та не на цей бік проблеми хочу звернути тут увагу. Я хочу вказати на конєчність та на обовязок не „фахівців“—суддів, оборонців, прокураторів, але широкого загалу передумати цю справу з особливо спокійною і критичною увагою.

В першу чергу треба розглянути ті причини, що родять це явище. Між ними є такі, що можна на них мати тільки посередній вплив — це причини тісно звязані з самим доходженням чи слідством, його довготривалістю, умовинами життя у в'язниці, способом переслухування то-мо. Але є причини, на які громадянство може мати вплив безпосередній — однаково і старше громадянство і молодь. Великий комплекс питань чекає тут розв'язки. Вони відносяться до умовин, серед яких виростає та живе, дозріває, вироблює характер і розвиває діяльність наша молодь. Без сумніву — ті умовини створені у своїй основі не нами. Це треба розуміти, однак розуміти не значить ще пасивно на все погоджуватись, але знаходити засоби боротьби з небезпеками, якими погрожує дана ситуація. Треба усвідомити собі, що небезпека існує, що вона проявляється низкою конкретних випадків та що є потрібне протидіання, боротьба не тільки з проявами, але і з тим, що ті прояви родить.

І треба може в першу чергу звернути увагу на деякі способи реакції, що легко можуть принести шкоду, замість користі. Маю на думці занадто шкоре, з легкої руки та непередумане осуджування „сипачів“. Воно, що правда, психологічно зовсім зрозуміле. Чим більша цінність порушена, тим сильніший викликає це порушення біль, образ, обурення і гнів. А чим сильніші ті почування, тим легше ми можемо стати під їхнім впливом несправедливі. Тоді може вистачити поголоска, ще несправджене звистка, щоб ми видавали вже присуд. Згадати би для прикладу молодого студента Тараса Гудалюка, що його осуджено на самім початку недавньої розправи на основі самого тільки акту обвинувачення, поки сама розправа та її вислід не веліли скорегувати того осуду. В часі кождого довшого слідства скількиж то поголосок курсує про „сипання“ і т. д. і скільки несправедливих осудів в опінії громадянства!

Але не тільки осуджуванням на підставі неспрверених поголосок можемо людину кривдити. Також і там, де хтось справді заломився, не вільно судити, не знаючи всіх обставин, ні мотивів, серед яких та з яких це сталося. Адже є величезна скаля, яка назверх для нас робить такий учинок зовсім іншим і яка тимсамим дає привід до зовсім ріжної його оцінки. Зрада „на змню“ з вирахуванням для власної користі — заломання наслідком фізичного примусу у найріжнорідніших його формах — заломання наслідком найріжніших психічних мотивів — па-стка — чиясь сугестія — необережність — на-віність, іноді нерозуміння власного вчинку — чияж все те не освітлює найріжніше внутрішньої суті, психічного й оптичного змісту вчинків, назверх буцїмто однакових? А характер самої людини, її вік, освіта, досвід, виробленість, дотеперішні її переживання — чияж не грають тут при оцінці головної ролі і не творять основного мірила її вчинку?! „Si duo faciunt idem, non est idem“ — це правда і тут вона має пристосування.

Яка ціль цих уваг? Невжеж оборона вчинків, що їх так слушно осудив загал? В ніякому разі. Вся оптична огида вчинків, про які тут мова, не сміє бути закрита тільки серпанком. Але осудження людини повинно бути все справедливе, повинно завжди відповідати вині. І особливо, коли життя так масово ломить людей, треба стеретись, щоб несправедливим осудом не збільшувати ще трагедії і не ломити морально тих, що хоч прогрішилися, залишаються морально чисті.

Селяни проти комуністів

„Батьківщина“ пише в ч. 29 з с. р. в замітці „Над могилою Барабаша“:

Сумні події в Верчаніх у Стрийщині, які покінчилися трагічною смертю молодого націоналіста Ярослава Барабаша і які коштували чимало горя і крові селян з Конохова й Верчан, відбилися голосним відгомном по всій нашій країні і потрясли серцями всіх Українців, в яких ще не вмовкло сумління і національне почування.

Особливо серед селянства Стрийщини обурення на комуністів величезне. Цей святий гнів, який спалахнув у серцях нашого громадянства, є доказом, що ядро нашої нації здорове та що комунізм охопив лише шумовиння на морі українського життя.

Два табори в Європі

В останнім часі, в звязку з подіями в Іспанії, в Англії чимраз більше застановляються над справою двох таборів в Європі — комунізму й фашизму. Дуже обережний та впливовий „Обсервер“ пише, що поміч Франції еспанському правительству може викликати європейську пожежу і розколоти Європу на два табори. Впливові англійські політики заявляють на сторінках преси, що Англія мусить стати по котрійсь стороні. Лорд Квінсборо пише прямо, що всім нещастям в Європі винен Комінтерн. Він парочно розпадає ненависть між поодинокими європейськими націями. „Совітська Росія, пише лорд Квінсборо, одержала від нас дуже багато в останніх літах. Чи не прийшов час таксамо зацікавитися також іншими правительствами, демократичними або ні, що бажають якогось порядку в світі.“

Член парламєнту, сер Варден Чілокот, ставить справу ще ріжніше. „Річ в тім, пише він, чим договоримося з більшовиками, щоб окружити Німеччину й успокоїти Францію, чи рішимося безумовно виступити проти більшовизму, тої страшної загрози західної цивілізації?“ Сер Варден Чілокот звизає своїх земляків до боротьби з більшовизмом. Він підчеркає, що поки не зникне більшовизму, так довго не успокоїться Європа. Він вважає, що Гітлер спас Європу від більшовизму. „Коли не було Гітлера, пише він, границя СССР булаб над Реном. Коли не було Муссоліні, над берегами Середземного Моря існувалаб тепер італійська совітська держава.“ Вкінці англійський політик заявляє, що Англія повинна зблизитися до тих держав, котрі борються з більшовизмом, т. зн. до Німеччини, Італії й Японії.

Постерунковий з псом

на кооперативнім обході.

В неділю 26 липня с. р. кооператива „Сила“ в Доброгостові, дрогобицького повіту, обходила 10-ліття свого існування. На сім обході сталася нечувана подія. Як представник влади прийшов на кооперативну академію постерунковий зі Стебника. За хвилину ввійшов до читальні якийсь панок в капелюсі на голові і з револьвером при поясі. Він припровадив з собою великого пса-вівчура та віддав його постерунковому. Поява пса в читальні викликала між зібраними велике обурення та поденервування, бо пес проявляв охоту кинутися на когонебудь з гостей. На завваги присутних, що не можна вводити пса там, де є багато людей, постерунковий відповів, що се його справа і що він прийшов з псом на приказ. Весь час підчас академії постерунковий поведився дуже провокаційно. Він кілька разів голосно приказував своєму псови: „сядаць“, або „встаць“. По академії постерунковий пустив пса, що покусав справника місцевої коопера-тиви та кількох інших осіб.

Американці про війну

Один з більших лондонських часописів оповістив цікаву заяву архієпископа Ліверполю Довнея, що вернувся з подорожі по Злучених Державах Північної Америки. В справі міжнародного положення, коли йде про загальну думку Американців, архієпископ заявив: „Горжани Злучених Держав глибоко переконані, що вибухне нова європейська війна. До тої війни втягнуть також Англію. Щодо Союзу Народів, то Американці думають, що та установа властиво вже скінчилася.“

3 краю

За правдиву інформацію.

(На маргінесі одного ювілею).

Зі Станиславова пишуть нам:

В дні 12 липня ц. р. відбувся 40-літній ювілей читальні „Просвіти“ в Павелчі. На передодні ювілею — то є 11. VII. вечером о 10-й год. відбулася вистава „Ясні Зорі“. Вона одначе, як подають „Українські Вісті“, не випала надто добре, бо мовляв просвітники мали до поборювання багато колод. Які це колоди були, того кореспондент „Укр. Вістей“ чомусь не хоче сказати. Він робить це свідомо, щоб вини того, звалити на кого іншого. Кому хоче це приписати, догадується кождий читач з дальшого звіту й тону кореспондента „Українських Вістей“ п. Деркача. Цікаве, чому п. Деркач не хоче взяти цього на карб просвітян, які без належної підготовки мали відвагу виступити на сцену. Це у них не першина, бо всі їх зусилля обчислені не на моральний успіх, тільки на легкий спосіб здобутти гроша для читальні (що впрочім деякі їх головні провідники на останній анкеті прилюдно ствердили). Вони навіть дійшли в тому напрямі до певного рода досконалости, бо нераз дають виставу з меншим вкладом праці, чим актори по званню. Та не винні тут молоді аматори, а їх режисери.

Дальше кор. „Укр. Вістей“ подає, що місцевий парох і рівночасно голова читальні „Просвіти“ в Павелчі не відправив богослуження в церкві напроти читальні й не dokonав посвячення читальні. Вини того старається приписати так парохів як і нібито „руйничий“ роботі Т-ва „Скала“. Не знати, чому п. Деркач забуває про те, що місцевий парох є 30 літ головою чит. „Просвіти“ в Павелчі, що він за своєї 35-літньої душпастирської праці в тому селі причинився до піднесення культурного рівня села, що він як парох і голова читальні вложив у будову читальняної домівки, що є чи не найкращою в станиславівському повіті, хто зна чи не більше гроша і праці, як ціле село. Розмірно недавно це діялося і кождий собі пригадує, як сивоволосий, але бадьорий і крепкий ще старенький парох сидів цілими днями біля читальні, доглядав, щоб робота йшла добре, навіть

сам подавав мулярам глину, щоб в сей спосіб заохотити других до ідейної праці при будові читальняної домівки, в якій моглиб приміститись всі інші місцеві установи. Пильнував цієї будови від досвітку до пізнього вечора так, що не ходив навіть до дому на обід, а приносили йому його на будову. Цей самий священник підпомагав фінансово місцеву кооперативу, коли вона хиталася внаслідок різних „манк“. Він перший, а ніхто інший, заложив аматорський гурток, сам вів його, вкладав у нього весь свій запал і енергію та ще більше гроша. Рівнож один з перших в станиславівському повіті оснував хор у своєму селі, вів його, брав з ним участь в різних культурно-освітніх імпрезах у своєму селі й у доколичних селах. І навіть у Станиславові причинився нераз до піднесення якоїсь імпрези хорowymi продукціями, коли ще в Станиславові не було інших хорів крім „Бояна“. Цей хор заснований священником-громадянином і досі чи не найкращий з сільських хорів у станиславівському повіті. Цей священник як не оснував, то причинився до оснування всіх культурно-освітніх й економічних установ у своєму селі, в яких є довголітнім головою, як рівнож ніколи не забував про найменших у своєму селі. Старався рік-річно про заложення дітотого садку й давав на ту ціль значні датки. Словом, був душею села, вів працю реальну, будуючу, не був патріотом на слова, а на діла. Чи багато таких ідейних громадян має й мав станиславівський повіт?

Дальше коресп. „Укр. Вістей“ заки-

дає парохів Павелча, що не хотів посвятити чит. домівки. В імя правди подаю, що священник не міг посвячувати чит. домівки, бо посвятив її вже в 1927 р. в асисті двох священників спеціально запрошених на це. Яка шкода, що „многонадійний“ коресп. „Укр. Вістей“ про це все не має найменшого поняття, а може згідно зі своїми поняттями посвячувавби читальню більшу скількість разів. Дивне і це, що коресп. „Українських Вістей“ вмішав до цього ювілею і Т-во „Скала“. Вважаю, що належалоб взяти й за добре те, що член її проводив просвітнянським мішаним хором на тому ювілею й зовсім безкорисно їздив зі Станиславова до Павелча на проби того хору та вложив багато труда в вишколення хору.

При тому наскрізь тенденційно і злобно п. Деркач з „Українських Вістей“ перекидає інцидент на площі підчас фестину. При нагоді цього інциденту не згадав він про ролю п. Ковальчука і С-ки, а накинувся на людей, що старалися запобігти скандалови й протиділяли руйничкій роботі тайних висланників „Нар. Фронту“, що підшилися під фірму „гурра“ націоналістів.

Кореспондент „Українських Вістей“ не тільки в тому случаю подає фальшивий звіт, але де тільки трапляється нагода зачепити якогось священника, то сейчас використовує її в напрямі, який давно вже для нікого не є загадкою...

По Зел. Святах накинувся знова зідливо на їх Ексцеленцію Кир Григорія за місію з Павелчі і за Зел. Свята. В „Батьківщині“ накидався на о. Ганушевського, пароха Угорник. Два рази накинувся в „Українських Вістях“ на о. шамбеляна Луцика, раз за зеленосвяточну промову в катедрі, другий раз за рідношкільну збірку коло церкви на Гірці, як рівнож накинувся на о. Савраша при нагоді просвітнянської анкети, де говорилося про відношення „Просвіти“ до „Скали“.

Він накидується на всіх культурно-освітніх працівників, що ділають на станиславівському терені. От приміром протиалькогольне Т-во „Відродження“ зі Львова прислало свого делегата п. Мих. Ломагу, щоб працював у станиславівському воевідстві. І на цю людину накинувся кореспондент. Спершу голосив де лише міг, що це приїхав польський конфідент! Коли п. Ломага прийшов до нього по вияснення, той за-

Подяка

Оцим почуваюся до обов'язку зложити подяку Товариству взаємних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові за дуже скоре виплачення повної обезпеченої суми по моїй бл. п. дружині Євгенії Пупко. До зложення цієї публичної подяки почуваюся тимбільше зобов'язаний, що моя бл. п. дружина була обезпечена в Товаристві заведи від літа 1935 р. Таке кулянтне поступовання Товариства уповажнює мене поручити це одному українському Товариству обезпечень на життя найширшим кругам української суспільности.

Іван Пупко
учитель в Підмихалю.

3 НАШИХ ЛІТНИЦЬ.

Трускавець

2) Між публікою звертає на себе увагу значне число рим.-кат. духовних. Буде їх тут може 100. А мають вони тут аж три свої випочинкові й лічнічі віллі. Великі, дорогі. Одна належить до хирівських Єзуїтів (вілля „Сариум“). Вони не приймають до неї чужих, навіть лат. духовних. Оповідають, що раз відмовили прийняття навіть р.-кат. Епископів.

Наших священників видно мало, але кількох можна зустріти коло жерела „Нафтусі“.

Ще тогож дня оглянув я нашу церкву. Мурована, з гарною стрункою банею. Та невеличка. По селах є більші церкви.

Стояла отвором. Входу. Внутрі виглядає ще значно менша ніж зовні. Гарна кам'яна колірова долівка. Гарна проповідальниця в формі судна. Церква немальована. Вікна без вітражів. Якби були вітражі, бодай у тих вікнах, що близько вівтаря, то се витворювалоб настрій значно лучший для скуплення духа й побожного розважування. В церкві нема нікого, бо се буддень. Наші місцеві люди в часі сезону заняті: одні служать по віллях літників (тих віл є тут тут 160), інші пильнують своїх до-

мів. Через те навіть в неділі і свята мало їх приходить до церкви. В часі сезону нема також руху в наших місцевих організаціях. А є їх тут кілька: Кооператива (спож., коло 100 членів), „Сільський Господар“, Коопер. Стефчика (коло 300 чл.), Кружок Рідної Школи, Союз Українок (коло 70 чл.), „Просвіта“ (будує гарний дім).

Наша парохія в Трускавці має все-го коло 2.000 душ.

Вийшовши з церкви, побачив я на цвинтарі якогось старого чоловіка й розговорився з ним. Питаю його, чи не знає, де тепер о. парох?

— Поїхали до Епископа.

— А не знаєте, чого?

— Мабуть, каже, в справі віри.

— Якто „в справі віри“?

— Бо то, каже, і не кождий священник „регулярно“ вірує, а є й такі, що вірують „нерегулярно...“ Тому всі вони їздять до Владики в справі віри.

— А знаєте, до котрого Владики і де відси треба їхати в церковних справах?

— Того вже не знаю, каже старий.

Зате дуже добре знав історію останніх парохів і їх дітей. А на кінці попросив, щоб йому принести склянку водиці з жерела „Нафтусі“, бо туди людей не пускають, треба гроші мати.

Цікаво, чи вимовив собі давний парох, що відступав „Нафтусю“, бодай

право набрати з неї води для себе і для свого дому. Мабуть ні.

І ще поінформував нас старий, що коли о. парох є вдома, то править кожного дня рано Службу Божу і що співана Служба Божа відбувається в неділю о год. 10.

В найблищу неділю пішли ми (з нами й деякі Поляки з „Гражини“) на співану Службу Божу до нашої церкви. Наших людей з народа дуже мало. Жінок начислив я зразу 20, потому ще троха надійшло. Муштин і половини того не було. Молоді майже зовсім не було, тільки троха дітей з родичами. Лавки заповнили переважно літники, гості. З книжечкою до молення запримітив я на всю церкву одну одну особу, якусь паню, недалеко від мене. Я підійшов блище неї, щоб заглянути до її книжечки й переконавшись, чи вона наша. Книжечка була — польська.

Щойно потому запримітив я ще дві особи, що молилися з книжечок. Та я не міг переконавшись, чи се були наші люди.

До св. Причастія приступила одна жінка.

З молоді запримітив я студентку в аксамітній студ. шапочці. Мабуть наша. Вийшла серед Богослуження. Польки з „Гражини“, що прийшли до церкви, були до самого кінця співаної Служби

мнявся і старався ту справу звести — до жарту.

Наслідком ширення деркачівської кирилі Т-во „Відродження“ у Львові мусіло дати оповістку в усіх українських часописах, не оминаючи „Українських Вістей“ і „Батьківщини“, до яких причепився п. Деркач, щоб суспільність мала повне довіря до п. Ломаги. По тім виясненню п. Деркач почав ширити диверсії, щоб не слухати п. Ломаги, що алкоголь шкідливий, бо він (Деркач) як студент II р. медицини знає, що алкоголь позиточний для людського організму, — хоч так говорить мочиморда - алкоголік.

Тут треба прилюдно зазначити, що п. Деркач не є студентом медицини, бо навіть не має скінченої цілої 7 класової всеподної школи. (Ходив до II кл. гімна. старого типу).

Тому два тижні здемаскував п. Деркача п. Ломага прилюдно у філії „Прогресу“ в Станиславові, закидаючи йому, що працює на ліво й право. От є рівночасно агентом „Дністра“ і має звязки з комуністами, спеціально з бл. п. „Голосом Покуття“ з Коломиї. Звязки ті не перешкодили йому впахитися на кольпортера протикомуністичної „Дешевої книжки“. П. Деркач сходиться з 105% націоналістами тай співпрацює з теж націоналістами з Ф. Н. Є. Рівночасно в загадочний спосіб має безпосередній контакт з польською Кат. Акцією, а головню з „Ryccerzem Nierokalanej“. (Свідків цього факту можемо подати). По здемаскуванні делегатом „Відродження“ всі думали, що п. Деркач не буде пхатися до українського зорганізованого життя. Яка помилка! Воно якраз навпаки сталося; п. Деркач не від нині уміє получити в собі в подиву гідний спосіб всі контрасти й бути рівночасно агентом всіх взаємно поборюючих себе напрямів. Отже яке диво, що кольпортуючи катол. пресу, рівночасно обкидає духовенство словами, яких повторити не могу.

На цьому місці запитуємо Хвальну Редакцію місячника „Місіонар“ в Жовкві, чи правдою є, що цей пан і там співпрацює. Загально говорять, що п. Деркач є вислаником комуністичного Народного Фронту й ділає по всім директивам комінтерну. (На тім наші конкретні інформації про особу і діяльність п. Деркача далеко ще не вичерпані...).

Володимир Ренер.

Станиславів, дня 21. VII. 1936 р.

Комуністи без маски

Всі європейські газети розписують ся багато про звірства комуністів в Еспанії. Втікачі оповідають страшні річі. Один французький промисловець, власник фабрики в Барселоні, бачив як комуністи носили на багнетах голови замордованих офіцерів. Не щадили ні жінок, ні старців, ні дітей. Молоденькі 14, 15 літні комуністи особливо кровожадні і безмилосердні. Міліціанти вбираються в літургійні ризи і танцюють як на маскараді. В Барселоні червоні замкнули кілька монахинь в горючій костелі і вони там згоріли живцем. Ватиканський орган „Осерваторе Романо“ з 28 м. м. широко описує звірства соціал-комуністів у Барселоні в статті п. з.: „Мордують священників, підпалюють церкви, руйнують монастирі.“ Ті звірства насувають головню два висновки. Передовсім перша наука, що т. зв. умірковані революційні рухи все кінчаються оргією розбурханих найнищих інстинктів в людей позбавлених стриму віри і релігії. Так було підчас французької революції. В Росії керенщина допровадила до большевизму. Те саме діється тепер в Еспанії. З Мадриду приходять вісти, що соціалістичний президент і правительство вже в руках комуністів, що „еспанський Ленін“ Ляро Кабалієро вже пан положення. Друга наука з еспанської революції та, що не можна поминути релігії в стремління до направи суспільних відносин. Криваві події в Еспанії ще раз доказують, що де перестає ділати стрим сумління, там не лишається ніщо з „культури“ і „цивілізації“. Барселюна се один з послідних остережних сигналів. Коли люди 20 століття палють живцем своїх ближніх (в додатку тої самої нації), коли обносять їх голови на багнетах, коли розривають на кусні і збещують їх тлінні останки — то се грізна остога, що всі суспільні направи кінчаються хаосом і злочином, коли не оглядаються на Бога. (КАП).

Чудесне уздоровлення в Люрді

Лікарська комісія в Люрді ствердила нове чудесне уздоровлення. Сестра Маргарета, французька монахиня згромадження Августіанок, хорувала довго на запалення очеревної. До тої недуги прилучилася туберкульоза. Сестра Маргарета поїхала до Люрду і просида Матір Божу о уздоровлення. Дві пані зі шкотського паломництва занурили сестру Маргарету в чудесну воду. І сталося чудо. Рана в боці нагло зникла і хвора зовсім виздоровіла. Лікарі ствердили, що се явище не дається пояснити законами природи. Сестра Маргарета лишилася в Люрді доглядати хорих з вдячності за своє чудесне уздоровлення. (КАП).

Відозва литовських офіцерів

З Ковна звідомляють: Офіцери, що брали участь у повстанні Вальдемараса в 1934 р., вислали з в'язниці отсю відозву до литовського народу: Литва в небезпеці, в краю панує анархія! Не було ще в нас такого, щоб сусід підпалював сусіда, а горожани стинали телеграфічні стовпи, палили мости, нищили добро держави. В краю шириться страшна недуга. Хто тому винен? Думаємо, що в нашу суспільність вдарила філя терору і то зі сторони „правного правительства Сметони“. Скомпромітоване правительство уживає брудного большевицького способу — терору і виводить весь край з рівноваги. Брехня, провокація і поліційний терор се щоденне явище, як і масове розстрілювання людей і переповнення в'язниць. Правительствена преса під опікою пів-інтелігента міністра внутрішніх справ робить своє. Та анархія може довести наш край до того, що він знайдеться в чужих руках. Не беремо на себе відповідальности за долю Литви і кличемо: „Закровавлені руки Сметони — геть від Литви!“

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Божої. А були між ними й такі, що не вийшли з церкви перед кінцем Богослуження, хоч вийшли скорше ті Українці, що з ними прийшли. Словом, є замітна різниця між вихованням польської інтелігенції й нашої. *)

На хорі співали весь час. Деякі голоси дуже чисті і гарні.

На другий день рано, в буддень, пішов я до костела. Там обсажені були всі місця в лавках що до одного. Органи грають. В публиці часто видно людей, що моляться з книжечок. Буквально що кілька минут дзвінок: то виходить новий священник до Служби Божої. Розуміється, вівтарів цілий ряд. „Східняки“, що пропагують лиш один вівтар в церкві, згори мусять програти в суперництві з західним звичаєм кількох вівтарів в кожній церкві. Річ ясна, що такі численні Богослуження в трускавецькій костелі можливі тільки тому, що тут буває в літну пору багато р.-кат. священників і багато літників. Наших священників всего кілька й від-

правляють вони мабуть всі (крім пароха) в каплиці Сестер Служебниць. Чому бодай два-три не відправляють у нашої церкві? Я питаю про те о. пароха. Відповів, що се переважно священники з інших дієцезій, йому не випадає звертатися до них, щоб ходили правити що дня до церкви, а вони самі не згодошуются, мабуть тому, що їм у каплиці вигідніше.

В містечку крім українського надпису на нашій кооперативі й може ще якогось бачив я виключно польські надписи. Всі плякати й афіші також в польській мові. Раз тільки запермітив я десь плякат „Українських Вістей“. Газети на вулицях і в льокалі „Руху“ продають польські й жидівські. Є варшавські, є львівські, є краківські. За весь час мого побуту в Трускавці не запермітив я не то щоб десь продавали українські газети, але щоб хтось з наших бодай читав газету в своїй мові. **) Та українську мову між літниками, що ходять пити „Нафтусю“, чув я нераз. Значить, наші люди є й тут, між тими, що можуть собі дозволити на зовсім не дешеве трускавецьке лічення, — але своєї газети в своїй мові вони або не читають, або соромляться прилюдно її по-

казувати. Та факт, що говорять голосно по українськи, не свідчивби про стид. Отже треба прийняти, що таки не відчувають потреби свого печатаного слова — й ніякого печатаного слова: бо в руках тих, що говорили по українськи, не запермітив я й польських газет. А Жиди явно читають свої газети. Навіть жидівські жінки і дівчата. І домагаються скрізь своїх газет — і в польській мові („Хвіля“, „Наш Пшегльонд“) і в жаргоні. Всюди їх видно, як читають.

Цікаво, що й у руках Німців зі Шлезька (а є їх тут досить) не бачив я ні разу німецьких газет. Одній знакомій пані зі Шлезька показав я раз німецьку газету, яку я одержав. Питала потому пару разів, чи не маю ще німецької газети, але не спровадила собі. Як відомо, Німці належать до народів, що асимілюються дуже скоро, мабуть ще скорше ніж ми. Та вони мають дві свої держави. З них одна, як відомо, дуже могутна. Отже їм асиміляція не така страшна як нам.

У місцевій випозичальні книжки виключно польські й німецькі. Оден з наших літників питаю, чому нема українських.

— „Nikt nie żada.“

А наших інтелігентних літників перейде тут за сезон не так знов мало, щоб не могли вимогти спровадження

*) Третої неділі запермітив я в нашій церкві в часі співаної Служби Божої таку сцену: Якийсь великий і товстий чоловік приблизно що 10 — 15 минут старався спонукати панну, що з ним прийшла, щоб уже вийшла. Вона за кожним разом відмовляла й видержала до кінця Богослуження. Я був цікавий довідатися, чи вона наша, чи Полька. Отже по виході з церкви маневрував я так, щоб бути близько: говорили по польськи...

**) Коло нашої церкви раз на тиждень продають релігійний тижневичок для народа „Христос наша сила“.

Покажчик змісту

перших дев'яток річників „Нової Зорі“).

Дівочий Інститут в Перемишлі (Виділ простую допис з 579 ч. „Н. З.“) 604 Θ Антін Кру-гельський: Відповідь на „Темну мрак“ (варшав. „Слова“) 607-609 Θ о. Іван Козуб: Спростування (допису в „Гром. Голосі“) Н 606 Θ Під веселю хвилину (гумористична поле-міка) 612,616 Θ Священик з Львівсь-кої Архидієцезії: Злобна провокація („Комара“) 616 Θ о. М. К.: Дивна поява (В. Хар-кевич боронить православних) Н 617 Θ (ПНН): Про цілістичний фейлетон (М. Рудницького в „Ділі“ проти „Рідної Мови“) 620 Θ Перцоквіт-неві жарт. Найслабіш в „Ділі“, найліпші в „Меті“ Н 624 Θ Демагогія на всі фронти („Ді-ла“) А. Ч.: „Бити сь разбором...“ (полеміка про-ти Як. Т. з „Діла“ на теми гетьманського руху) 617 Θ Відповідь „Ділу“ Н 619 Θ А. Ч.: Найбіль-ше диво (Москалі й укр. щоденники проти про-патора укр. самостійності) 622 Θ Вшехполь-ська „Характеристика“ Преосв. Григорія й „Нової Зорі“ 632 Θ Найпустіша газета („Наш Прапор“) Н 642 Θ о. Д. Ступак: Послання галицьких Владик в світлі православної крити-ки 647, 649.

XXIV. НЕКРОЛЬОГИ.

Мальвіна з Лежогубських Авдиконська 766 ΘХристия Алчевська 606 Θ Іван Бабій 754 Θ о. Омелян Барановський 287 Θ о. Карло Бардин 579 Θ о. Михайло Баричко 212 Θ о. Міграт Алек-сандр Лешкович Бачинський 641 Θ о. Корни-лій Лешкович Бачинський 702 Θ о. Павло Леш-кович Бачинський 360 Θ о. Пратат Емануїл Бі-гарій 780 Θ о. Е. Білінкевич 356 Θ Василь Бі-лецький 413 Θ о. Микола Благий 760 Θ о. Ізи-дор Бобикевич 514 Θ Др Омелян Борис 219 Θ Юрій Боюк 231 Θ Григорій Бучко 724 Θ Карло Ванцицький, ем. управ. школи 215 Θ Михайло Вашкевич 287 Θ о. Нестор Величковський 633 Θ о. Теодор Величковський 502 Θ о. Діонізій Ра-вич-Венгрович 646 Θ Остап Весоловський, рад-ник окр. суду 220 Θ о. Роман Височанський 752 Θ Жертва терору /Степан Кошпинець Витвиць-кий, дяк з Кальної/ 315 Θ Генерал Осип Віто-шинський 495 Θ о. Антін Войтіховський 595 Θ П. Н.: Посмертна згадка /о. Антоній Войтіхов-ський/ 600 Θ о. Іван Волосянський 330 Θ о. О-мелян Гавриш/к/о 586 Θ о. Йосиф Ганкевич 658 Θ Др Іван Ганкевич 590 Θ о. Ізидор Ганкевич 591 Θ Юліан Гарух 393 Θ Український вишадіник, інж. Юрій Гасенко 637 Θ Ольга з Колянковських Гринькова 233 Θ Філарет Гладилевич 633 Θ о. Во-лодимир Глинський 348 Θ о. Ізидор Глинський 430 Θ Лев Глатишак 634 Θ Анна Горечко 564 Θ о. Степан Городецький 194 Θ Кс. Кароль Грине-вський 232 Θ о. Омелян Гринецький 241 Θ о. Юліан Гумецький 644 Θ о. Даміян Гура 219 Θ о. Іван Гургал 291 Θ о. Володимир Дерзика 581 Θ о. Др Діонізій Дорожинський 350 Θ о. Силь-вестер Дрогомирецький 632 Θ о. Антоній Дигла-вевич 627 Θ о. Софроній Дякович ЧСВВ 750 Θ Сергій Ефремов (А. Ч.) 678 Θ Проф. Данило К. Заболотний, голова УАН 304 Θ Роман Закля-ський 422 Θ о. Вячеслав Євген Збудовський 267 Θ Др Мирослав Здерковський 211 Θ о. Алексан-дер Зубрицький 524 Θ Гнат Житецький 232 Θ

Петро Жуківський 439 Θ Осипа з Нарожняків І-васик 114 Θ о. Роман Ісайчик 355 Θ о. Анастасій Калити 371 Θ о. Володимир Карачевський 554 Θ о. Михайло Карпик (Посмертна згадка) 407 Θ Амація з Курбасів Кархута 198 Θ о. Др Спірі-дїон Кархут 421 Θ о. Евстахій Качмарський 530 Θ Теодор Олександр Кирилович, студ. богосл. 212 Θ Лев Кликайло 233 Θ о. Михайло Кляк 751 Θ Олена з Герасимовичів Ковальська 217 Θ о. Филеон Ковальський 414 Θ Др Роман Ковше-вич 516 Θ о. Теодор Козак 624 Θ Орест Єремія Козловський 287 Θ Ілля Кокорудз 639 Θ о. Ана-толь Кордасевич 220 Θ о. Володимир Коритов-ський 701 Θ Др Іван Кос 210 Θ Лідія з Копистян-ських Кос 231 Θ Михайло Коцюба 493 Θ о. Ми-кола Кравців 754 Θ Михайло Кривецький, б. мі-ністр фінансів 273 Θ о. Зіновій Кузьма 783 Θ Др Олександр Кулачковський 213 Θ о. Клімент Кульчицький 512 Θ Др Іван Куровець 435 Θ Др Василь Лагода 233 Θ Константина Лакович ЧСВВ 750 Θ Олімпія з Горникевичів Левинська 270 Θ Лев Левницький, судов. радник 184 Θ о. Лев Ле-вицький 229 Θ о. канонік Лев Левницький 417 Θ о. Михайло Левницький 416 Θ о. Софрон Левниць-кий 536 Θ Володимир Леонтович 695 Θ о. Йосиф Логинський 565 Θ о. Мелетій Матей Лончина ЧСВВ /о. М. Каровець ЧСВВ/ 683 Θ Кость Лоский 679 Θ о. Володимир Лотоцький 325 Θ о. Корнеліо Лотоцький 417 Θ о. Ярослав Лука-вський 704 Θ о. Лучечко Петро 438 Θ Ольга з Соневицьких Лушпинська 773 Θ Др Остап Ма-карушка 490 Θ о. Володимир Малашук 580 Θ о. Євген Мальчинський ЧСВВ 730 Θ о. Лев Мань-ко ЧСВВ 409 Θ о. Стефан Мащорак 709 Θ Во-лодимир Медницький 666 Θ Олексій Мельнико-вич 724 Θ Филеон Метелія 601 Θ о. Олександр Миронович 295 Θ Брат Йосафат Мишак ЧСВВ 663 Θ о. Корнеліо Монішович 234 Θ о. Михайло Мрозовський 309 Θ Борис Мурій 454 Θ о. Лев Наклович 288 Θ о. Олексій Наливайко 777 Θ о. Андрій Небожук 358 Θ о. Лев Несторович 647 Θ Іларіон Огоновський 254 Θ о. Андрій Одіжин-ський 420 Θ о. Михайло Олексин 300 Θ о. Оле-ксій Очабрук 303 Θ о. Василь Павула 415 Θ о. Юрій Падох 305 Θ о. Осип Петрашкевич 606 Θ о. Володимир Петрик 417 Θ Проф. Олексій Пе-тров 500 Θ о. Володимир Підсонський 415 Θ Ві-ктор Пісичевський (А. Ч.) 678 Θ о. Ігнатій Плеш-кевич 633 Θ о. Гіполит Сас Погорельський 780 Θ о. Матей Попович 413 Θ о. Іван Порайко 494 Θ о. Льонгін Порубальський 265 Θ Михайло При-шаш 233 Θ о. Лев Пясецький 682 Θ о. Франц Ра-бій 637 Θ Юлія з Несторовичів Рабій 259 Θ о. Іван Рогужанський 413 Θ о. Ксенофонт Роздоль-ський 210 Θ о. Іван Рудницький 208 Θ о. Іван Ру-дович 261 Θ Др Микола Сабат 360 Θ Брат Есе-вий Сій ЧСВВ 741 Θ Олексій Саяк 582 Θ о. Іван Сатурський 707 Θ о. Микола Селезіяк 637 Θ о. Володислав Сельський 791 Θ М. Б.: Від при-ятеля /про бл. п. о. Івана Сенишина, міс. в Ар-гентині/ 187 Θ о. Іларій Січинський 196 Θ о. Лу-цій Січинський 339 Θ о. Дмитро Склепович 647

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922, 924, 927, 934, 937, 942, 940, 950, 952, 956.

Св. Отець до Американців

Св. Отець прийняв недавно на послу-хання католицького єпископа М. Галя-пера з Дітройту в Злучених Державах Півн. Америки. Папа розпитував єп. Га-ляпера про життя американських като-ликів і заявив при тім м.і.: В обличчі по-дій, що тривожать тепер світ, дуже тіши-мося тим, що американський нарід при-в'язаний так сильно до мира і що аме-риканські католики відзначаються силь-ною вірою та послухою Апостольській Столиці. Надіємося, що Америка відзна-читься як край спокою серед сучасного, неспокою і замішання, буде шанувати людські права та потрафить розв'язати спірні справи голосами, а не кулями.

Католицька Церква

вратує людство від хаосу.

В Парижі відбулися недавно наради т. зв. Суспільного тижня. В нарадах взя-ли участь: апостольський нунцій в Па-рижі архієпископ де Валері, 4 кардина-ли і 20 єпископів. Радпи над крізою су-часної цивілізації. Ряд католицьких тео-логів, філософів, соціологів і суспільних діячів представив проблему від-ношення цивілізації до релігії й моралі. Французька газета „Еко де Парі“ писа-ла з приводу тих нарад: „Католицизм був живою силою продовж 20 століть і впливав та впливає додатно на спів-життя різних цивілізацій. Католицизм се одинока сила в сих часах, що може вратувати людство від хаосу.“ (КАП).

Кілько в світі Жидів

Жидівський статистик др Ервін Ра-віч оповістив недавно циферні дані про-скільки Жидів у світі та їх розміщен-ня на поодиноких континентах і в окре-мих державах. У світі живе тепер 16,291.700 Жидів. З того в Європі живе 9,736.000, в Америці 5,031.000, в Азії 936.000, в Африці 560.000 та в Австралії 28.700. З європейських держав найбіль-ше Жидів має Польща, бо аж 3,170.000. Світовий Союз має 2,170.000, Румунія 1,050.000, Угорщина 440.000, Німеччина 400.000, Чехословаччина 380.000, Англія 340.000, Франція 230.000, Австрія 189-тисяч, Італія 52.000, Еспанія 8.000 і т. д. Цікаві дані також про приріст жидів-ського населення. 1850 р. було 4 міль. Жидів, 1880 р. 6 міль., 1900 р. 10 міль., а тепер 16,291.700.

українських книжок. На се треба, щоб 5—6 Українців на початку сезону за-жадало разом українських книжок — і щоб се повторилося кілька разів, а книжки напевно будуть.

І так може бути в цілім світі. Нпр. кожда бібліотека Карнегія в Америці закупила сотки українських книжок, якби наші товариства зажадали того. Та ще не було такого „випадку“. Наші люди як свого часу оповістили „нейтра-літет“ супроти большевицьких окупа-ційних банд, що займали Україну, так консеквентно скрізь зберігають „ней-тралітет“ і супроти чужого письмен-ства, що своїм впливом заливає їх душі і їх дома — і супроти свого письмен-ства. І так поводяться скрізь. А держа-ви своєї хочуть... ***)

З культурних появ інтересні тут вистави образів краєвих малярів. Ті ви-стави уряджені в ресторанах і пенсіона-тах, внутрі і зовні. Образи є й зов-

сім гарні. Тай не дорогі. Можна купити не злі річч і по 18 — 20 зл. Чи бога-то є покупців, не знаю.

Життя тут не дешеве. Чому? Ма-буть задля високих податків, бо селян-ські продукти прецінь страшенно й не-імовірно дешеві. А тут ціни в пенсіона-тах — середних коло 6 зл. денно, в луч-ших коло 12 зл.

Купелі також дорогі. Дорощі ніж у Карльсбаді. Нпр. одна купіль в солян-ці I кл. з газом 7 зл. 10 сот. (5.50+1.60), в сальоні ще 1 зл. більше. А ванни (в I кл.) лучаються старі. Купіль у II кл. 4.50 і 1.50 за газ, разом 6 зл. Купіль у III кл. здається 3.50 і 1.50, разом 5 зл. Боровина одноразово 7 зл. (повна ван-на, бо є й на пів і на ноги). Дороше ніж у Карльсбаді. За випозичення купелево-го плаща на один раз — 1 зл. Отже луч-ше купити собі такий плащ, бо він кош-тує 20 зл.

Ті, що приїхали сюди на кошт Су-спільної Обезпечальні, не платять за купелі нічого.

Приписи в купальні гострі. Нпр. хто спізниться 15 минут до купелі, той уже не дістане купелі й надармо ходи-тиме, щоб йому дали білет на іншу ку-піль. Чому, трудно зрозуміти: бо йому прислугує право уживати кабінні цілу годину, а купіль приписують лікарі на 12 — 15 минут (довше купатися в солян-ці неказано). Отже чому йому не віль-

но спізнитися нпр. пів години? Таж роз-дягання триває коло 5 минут. Але годі—такі приписи.

Крім того є загрози, що хто в по-розумінні зі службою надужне купелі, того заскаржиться до суду. А як він дійсно не розуміє польських надписів? Також відповідатиме судово.

Ніде ні одного надпису в україн-ській мові — на українській землі — і на ґрунті, який українська парохія від-ступила, можна сказати, задармо! Бо що значить 250 зл. річно за „ви-найм“ такої „Нафтусі“ і сусідних ґрун-тів?

В кабінах випечатано, що солянка в сих купелях далеко сильніша ніж в інших. І так у Баден-Бадені має вона 0.6% соли, у Вісбадені 1.2%, у Кіссін-гені 3.1%, у славній на весь світ купе-левій місцевості Бад-Галь 3.6%, у Це-хоцінку 5.7%, в Рабці 7.1% — а в Тру-скаві аж 23.1%. Вона справді сильна. Тому перетягати приписаний лікарем час купелі в такій сильній солянці оче-видно небезпечно. А я знаю такого на-шого сильного чоловіка, що сидів у тій міцній купелі за кожним разом май-же годину — і ніщо йому не пошко-дило! Ми фізично дійсно сильне пле-мя. Коби ще так Господь розуму трохи додав, то булоб дуже добре... А. Ч.

(Далі буде).

***). Зацікавлений впадаючим в очи бра-ком, української преси у Трускаві, написав я відси до Адміністрації „Н. Зорі“ і „Правди“, чи передплачує тут хто ті газети. Наспіла від-повідь, що в книгах адм. тих двох газет нема сліду, щоб колинебудь передплачувало. А пре-цинь був час, коли „Н. Зоря“ і „Правда“ були навіть одиницями в нас католицькими газетами. І це було їх тут, у такій гр.-катол. парохії, де люди ще розмірно скорше мають гріш ніж деінде... Цікаво, кілько інших газет їде.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Свято Пресв. Серця Христового для дітей в Жовкві. У величавім святі Пресв. Серця Христового в днях 19—21 червня не могли взяти участі малі діти задля великого затовпу людей з далеких сторін. На свято прибуло багато тисяч людей. До св. Причастя приступило в тих трох днях 15 тисяч осіб. Для дітей улажено те свято в неділю 5-го липня ц. р. Чому, питає може дехто, улажено те свято другий раз? На це відповім, що діти таксамо члени Церкви як і старші, діти належать ще більше до Пресолодного Серця Ісусового як старші, що вже може й забули на те Пресв. Серце... а діти так щиро бажають бути в злученні з тим Пресв. Серцем. В суботу відбулася сповідь для дітей. В неділю рано приступили всі до св. Причастя. Пополудні відбулася торжествена процесія зі св. Тайнами з церкви на ринок. Який гарний був вид дітей, що йшли в процесії після парохії! Було їх понад 2.000, всі повбрані в гарні народні строї (з декотрих сіл як прим. з Вязової і таксамо з других виступали всі в однакових строях, не якихось вишуканих, але в своїх сільських). Йшли діти коло свого Пана й Царя мов маковий цвіт. А з якою повагою вони ступали! З якою побожністю! Не одному в очах закрутилася слеза на вид того гарного доросту. Се справді надія нашої будучності, нашої колись слави! А слави тому, бо той доріст ступав коло Христа. Дивилися на свої діти тати й мати та чужі, а в серці повставала думка: чому то нас не вели колись так наші тати й мамі, чому нас ніхто так не вчив, не вів нас в той спосіб до Ісуса Христа? По процесії відбулося на церк. подвір'ю посвячення дітей Ісусови. Діти з побожністю повторяли за священником слова посвяти. Старші за ними повторяли ті самі слова, а радість невимовна панувала в душах усіх, на вид тих дітей, що віддавалися Ісусови. По посвяті відбулася на подвір'ю церкви діточа академія в честь Пресв. Серця Христового. Діти співали й декламували в честь Пресв. Серця. Раділи діти, що й вони могли щось показати, чимсь поведчатися, чимсь прислужитися Христови. А ще більше раділи їх тати й мамі. А також раділи старші, що придивлялися тому торжеству дітей. Нарід, що має таких дітей, не загине. Христос переведе той нарід серед пустині безнадійності, серед лютих ворогів до кращої будучності, до обіцяної землі... і засяде той нарід до застеленого стола, на котрім будуть видніти сі милі й любі страви: слава, честь і добро, бо щасливий той нарід, котрого паном Бог його! — М. К.

Великий Святоспаский Відпуст відбується в Раві Руській на Преображення Господнє 19 серпня. В тім дні в год. 10 рано Преосв. Йосафат Коциловський відправить Архирейську Службу Божу. Від ранку відбуватиметься слухання св. Сповіді. З усього равського деканату прийдуть численні процесії.

Чин Францисканів оснував св. Франциск з Асизу 1209 р. тільки з двома товаришами. Тепер Чин має понад 24.000 членів у 104 провінціях.

Ширення православ'я в Індії. Православна інформація Пресою пише, що в Індії сподіються на повернення на православ'я 500.000 монофізитів. Тепер в Індії веде місію діяльність православний єпископ Дмитро з Манджурії. Від 5 літ працює там російський монах о. Андронік.

„Єпископом Північних Вітрів“ називають в Канаді старенького єпископа Брейната. Він вже 45 літ займається душпастирською працею в північній Канаді. Богато тисяч кілометрів зробив він пішки, саньми або лодкою. Тепер католицька організація МІВА в Німеччині подарувала старенькому єпископови літак.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПРОТИКОМУНІСТИЧНЕ ВІЧЕ відбулося недавно в м. Підгайцях. На вічу було поперх 600 селян і селянок. Реферати про комуністичну небезпеку виголосили Дм. Палій і С. Волинець зі Львова. Після віча відбулася дискусія.

НАЧАЛЬНИЙ ВОЖД польської армії ген. Ридз-Смільги виголосив промову в Познані. В ній заявив м.і., що армія се моральний центр суспільності.

БЕЗСОРОМНІСТЬ МОСКВИ. „Нає Ціріхер Цайтунг“ в ч. 1310 звідомляє, що указом з Москви знесено в автономних республіках навіть без запитування їх два важні комісаріяти: справедливості і здоров'я. Функції їх обняли уряди в Москві.

В НІМЕЦЬКИХ ФАБРИКАХ ЗБРОЇ зорганізовано спеціальну фабричну поліцію. Її головне завдання поборювати страйки і саботажі.

АВСТРИЙСЬКИЙ КАНЦЛЕР Шушніг виголосив промову на конгресі „Пакс Романа“ в Клягенфурті. Він заявив м. і., що австрійські націонал-соціалісти ставляться ворожо до ідеї вільної та незалежної Австрії. Тому з ними неможлива згода.

ВЕЛИКІ ІТАЛІЙСЬКІ МАНЕВРИ відбуються с. м. в північній Італії.

ФРАНЦУЗЬКИЙ СЕНАТ ухвалив проект амністії для політичних в'язнів.

ФРАНЦУЗЬКІ ВЛАСТИ придержали 4 англійські літаки на летовищі в м. Бордо. Летуні заявили, що летять до Лісбони в Португалії. Та французькі власті підозрювали, що літаки призначені для еспанських повстанців. На інтервенцію англійського амбасадора в Парижі французькі власті дозволили літкам вернутися до Англії.

БЕЛЬГІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило вивозити зброю й амуніцію з Бельгії до Еспанії.

В МАДРИДІ правительством народного фронту зареєструвало друкарні всіх правих часописів і видає під давніми назвами газети лівого напрямку.

В КАТАЛЬОНІ ліве правительством зареєструвало всі церкви і монастирі та примістило в них санаторії, лікарні, школи і т. п.

ЕСПАНСЬКІ ПОСЛИ в Берліні, Римі, Ризі, Будапешті і в столицях деяких полуднево-американських держав подалися до димісії в зв'язку з повстанням в Еспанії. Загалом подалося до димісії коло 50 еспанських дипломатів.

ПРЕДСТАВНИК ЕСПАНСЬКОГО ПОВСТАНЧОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА в Парижі повідомив урядово французьке міністерство закордонних справ, що в м. Бургос в Еспанії повстало правительство під назвою „Юнта Дефенза Національ“. Таку саму ноту вислало повстанче правительство до Англії.

ПОРТУГАЛЬСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Монтейро прибув до Лондону і відбув нараду з англійським міністром закордонних справ Іденом. Мін. Монтейро мав вяснити мін. Іденови, що перемога червоних в Еспанії небезпечна для Португалії і що Португалія хоче порозумітися з Англією в справі оборони Португалії перед червоною небезпечкою.

ГРЕЦЬКІ ВЛАСТИ видалили з Греції ген. Вегіб пашу, б. військового до-радника абісинського цісаря.

В АНГЛІЇ в м. Гул дійшло до кровавих сутичок між фашистами й комуністами. Богато осіб ранених.

АНГЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ВЛАСТИ рішили укріпити острів Кипр на Середземному Морі. На Кипр прибули визначні фахівці англійського летунства. Вони мають зробити топографічні плани того острова. Крім того прибув на Кипр начальний вожд англійських летунських сил маршал Брук з інженірами-спеціалістами в будові летовищ.

АНГЛІЙСЬКО - СОВІТСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ в справі закінчення морського договору скінчилися. Підписання договору наступить в короткім часі.

ЛОНДОНСЬКА ПРЕСА повідомляє, що Німеччина підготовляє висилку нових військ до Надренії. Німецька преса заперечила правдивість тої вістки.

В АЛЕКСАНДРІЇ підписано англійсько-єгипетську угоду в справі спільноти англійських і єгипетських інтересів в Судані.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ РОСВЕЛТ прибув на днях до столиці Канади Квібеку. Се перший раз урядуючий президент Злучених Держав Півн. Америки зложив урядову візиту в Канаді.

АБІСИНСЬКІ ПОВСТАНЦІ заатакували недавно італійські відділи під Аддіс Абебою. В боротьбі погибло кількисот повстанців і багато Італійців. Італійські відділи відперли напад і взяли до неволі багато повстанців.

ПІВНІЧНО-КІТАЙСЬКІ ВІЙСЬКА здобули Кантон.

НОВИНКИ

Преосв. Нярадї, Єпископ крижевацький, приїхав до Галичини на 2-тижневий побут.

Процес за напад у Городку. Львівська прокуратура виготовила акт обвинувачення проти Миколи Лебеда, відомого з варшавського процесу, і А. Долинського за напад на почтовий уряд в Городку Ягайлонським 1932 р. Процес відбудеться в осени с. р.

Неfortunним анонсом називає „Новий Час“ свій анонс, поміщений в ч. з 27 липня. Про него ми писали в ч. 57 (956) „Нової Зорі“. „Новий Час“ каже, що поміщення того анонсу на його шпальтах „завинив тільки й виключно недогляд“. Дійсно радо приймаємо се до відома і вдовольємося сим.

Ув'язнили священика. В Уневі, в монастирі ОО. Студитів, почав відбувати кару 9-місячної в'язниці о. Петро Петриця, 65-літний парох села Токи, збаражського повіту. О. Петрицю засудили у зв'язку з відомими подіями підчас візитації Еп. Бучка в збаражському повіті.

Почта в неділі і свята. Міністерство пошт і телеграфів Польщі оповістило розпорядок, щоб менші почтові уряди й агенції видавали посилки адресатам також у неділі і свята.

Години прийняття в урядах. Прем'єр Складковський оповісти розпорядок, що в урядах обов'язує одинаковий час прийняття, а саме від год. 10 до 12. Замісцеві інтересенти можуть домагатися прийняття поза означеними годинами. Тільки у скарбових урядах час прийняття триває від 10—13 год.

Податок від бензини знижено на 9 зл. від 100 кг. Давніше той податок вносив 14 зл.

Число адвокатів в Польщі подає до відома Гол. Уряд Статистики. Є їх тепер 6.957 (422 більше ніж м. р.). Найбільше адвокатів у Львові, де на кожних 10 тисяч мешканців припадає 25,3 адвокатів, а в цілій державі пересічно лише 2,1. У Львові є 801 адвокатів, у Варшаві 1.326, в Лодзі 252, в Ченстохові 32, в Люблині 75, у Вильні 146, в Катовицях 97, в Познані 154, в Кракові 464 і т. д. Адв. апеляцій 1.482 (в самім Львові 474), у Варшаві 540, в Люблині 23, у Вильні 56, в Познані 57, в Кракові 382. Переповнення адв. у Галичині походить відти, що Українці й Жиди не мають тут доступу до урядів.

Гумор. — Учитель: Бачите, діти, в Африці є великі простори, де нема ніяких шкіл і діти не можуть там учитися. Отже, мої дорогі, на що ми повинні збирати гроші? — Діти щиро відповідають хором: На те, аби поїхати до Африки.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про це й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

„Папа з Гетта“ називається найновіша слава повість, писана в катол. дусі. Авторка її Німка, Гертруда фон Ле Форт. Повість та переложена на кілька мов, виходить на днях і в польським перекладі.

Град величини оріхового яйця впав на днях у Брюховичах коло Львова.

В Зимній Воді к. Львова пес-вівчур загриз на смерть 5-літнього хлопця.

Нова скарбова палата має повстати в Тернополі. До тої палати належало 20 скарбових урядів, що тепер належать до Львова.

Над Рогатинщиною перейшла велика злива з перунами. У Воскресіннях перун вдарив у групу рілних робітників і одного з них забив, другого поранив. Між Свистільниками і Дол. Липицею вода підмулила залізничний шлях на просторі 80 м.

В Ходорові посвячено угольний камінь під району молочною.

Градіві бурі перейшли на днях над повітами долинським і коломийським. В Сенечеві пов. Долина перун поразив 6 осіб. В кількох місцевостях упав град величини курячого яйця.

В Синевідську Вижнім вибухнув страйк робітників тартаків. Вони домагаються підвишки платень.

Нова поштова агенція повстала в с. Блажів, самбірського повіту.

В м. Фриштак, ряшівського повіту, вибухла пошесть червоного тифу. Дотепер занотовано 100 випадків занедужань.

Дикий розмножилися сильно в Крем'янецьчині на Волині. Вони роблять величезні шкоди в бараболях.

В м. Деражні, костопільського повіту на Волині, пожежа знищила 11 мешкальних домів з усіма хатніми річами. Шкоди є понад 100.000 зл.

У Варшаві вийшов в польським перекладі IV-й том публіцистичних писань Леніна з рр. 1908—1914. Легко додуматися, хто се фінансує.

Суд Городський у Варшаві засудив на 3 міс. арешту Фрайдлю Равіч за те, що вона купивши на зазив поліції новий біло-червоний прапор, завісила старим м'ясом внутрі яток. („Час“, ч. 210).

Сектарі в Польщі. До Варшави приїхав з Америки творець т. зв. польського „костела народowego“, Франц Годур. Тому що секта Годура в Америці розлетілась, Годур старається закріпити свої впливи в Польщі. Се не подобається іншому провідникові сектарів Фаронові, що вважає годуровців за небезпечних конкурентів, особливо в доходах. Головне жерело їх доходів се уділювання безправних розводів.

На Виленщині в с. Новій Вілейці викопано в лісі 25 людських кістяків та останки давньої французької зброї. Комісія виленського університету ствердила, що се кістяки вояків армії Наполеона.

Гумор. — Учений під пралісом до фермера: Вибачте, але ви тут уже довше ніж я і може будете ласкаві сказати мені, як найбезпечніше перейти мені сей праліс? — Фермер: Найбезпечніше перебраться за льва або тигра. Тоді лев і тигр вас не зачіплять, а всі інші звірята матимуть перед вами великий респект.

Нову чеську гімназію зачнуть будувати незабаром в Ужгороді на Закарпатті.

У совітських професійних спілках технічних працівників є ще понад 100 тисяч неграмотних.

В Москві на два і пів мільйона мешканців є всього 400 таксівок.

Відкриття XI Олімпіади в Берліні було дуже торжественне. В ньому взяли участь: канцлер Гітлер, всі члени німецького правительства, представники дипломатичного корпусу майже всіх держав світа та понад 100.000 видців.

В олімпійських ігрищах в Німеччині бере участь 4.844 змагунів, в тім 4.505 муштин і 339 жінок.

В Мінхені, в костелі Єзуїтів, висвячено на священника князя Левенштайна. Молодий священник має обняти скромну парохію на селі в околиці Мінхену.

Ювілей св. Стефана на Угорщині. В Будапешті організовано комісію, що має підготувати на 1938 р. торжественні обходи з приводу 900-ліття смерті св. Стефана, короля Угорщини. М. ін. проєктують спільне засідання парламенту на підміських полях як за часів короля Арпада.

Летунську дослідну академію отворено в Німеччині. Академія має займатися дослідями у всіх ділянках воздушної комунікації. Провід академії обняв прем'єр Герінг.

Комуністична партія Франції має 183.000 членів. З того в самім Парижі 21.000.

У Франції страйкує ще 30.000 осіб. Париж має тепер 2,800.000 мешканців. Передмістя Парижа 2,120.000.

Французький комітет народної оборони рішив заложити інститут високих студій народної оборони, призначений для старшин генерального штабу та для цивільних урядовців, що студіюватимуть питання політичні, господарські й ин., оскільки вони відносяться до народної оборони.

В Атенах відбувся міжнародний конгрес здоров'я університетської молоді. Протектором конгресу був наслідник престолу князь Павло.

Американська фільмоліогічна академія установила надгороду в сумі 10.000 дол. для того Американця, що викажеться знанням 100 чужих мов.

Нову китайську азбуку на взір латинської уложив китайський учений др Єн. Нову азбуку введено вже в 500 школах і напечатано нею 400 томів творів китайських класиків.

Гумор. — Добрий рахунок. — Учитель: Чому ти Івасю приходиш так пізно на мою лекцію. — Ученик: Я спізнився тільки 10 минут, пане професоре. — Ти десять, другий десять, третій десять і вже є пів години.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Голушовського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було ошувати „Скалу“, які завдання читальні „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродаїчких 2. I. поверх.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродаїчких 2, I. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.32—5.29, дол. канадський 5.21—5.30.

Німецька марка 1.47 — 1.52, фр. франки 35.08, шв. франки 178.62 — 172.78, фунти стерлінги 26.53 — 26.69, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські хорони 19.80 — 20.20, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 4. серпня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакуння	2.35 зол.
1 кг. масла дес. експорт. з опакун.	2.40 „
1 л. молока	0.14 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яець	2.55 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 4. VIII. ц. р. платити своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомісарні „М. С.“ у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури I. кл.	1.05 зол.
Товщіє качки I. кл.	1.00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНЦЯ

АПОЛЛЬО: Князь Воронцов.
КОПЕРНИК: Чу-Чінг-Чав.
МУЗА: Любовні маневри.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: На згарищах щастя.
СТИЛЕВЕ: Ніч на трансатлантику.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по впадежні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинах 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. від неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродівських ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 вол., місячно 2 вол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конто П.П.Л. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Св. Отець про конгрес „Пакс Романа”.

Кардинал Пачеллі написав лист іменем Св. Отця до Преосв. Бессона, еп. Женеви, Люзанні і Фрайбургу. В тім листі сказано про конгрес „Пакс Романа”, що відбувся на днях в Австрії, м. ін. так: Св. Отець дуже тішиться, що на конгресі присвячено так багато часу й уваги молитві, бо побожність се передумовина відродження християнських су-

спільностей. Новий конгрес стане могутнім знарядом евангелізації великих мас людей, що працюють умово. Особливо тішиться Св. Отець тим, що на конгресі розглядали справу преси, кіна і радіа. Се могутні чинники пропаганди й виховання. Тому організатори конгресу слушно влучили до програми нарад справу тих великих середників апостоляту.

Як виглядатиме „автономія” Закарпаття.

„Нашъ Путь” в 148 ч. пише, що йому вдалося довідатися дещо ближше про правительственный проект автономії Закарпаття. Той проект сильно обмежує права губернатора. Губернатор мавби право рішати у справах церковних, культурних і в декотрих незначних економічних. Він бувби цілком залежний від прем'єра, що мавби право в кожній хвилині змінити губернатора. „Нашъ

Путь” пише з того приводу: „Коли сі вістки правдиві, то автономія рівняється зеру. У проекті ні словом не згадується про назначення виборів до сойму і про скликання сойму. Вповні оправдується наша думка про те, що та автономія не подібна ні до риби, ні до рака. Проти такого проекту автономії ми рішуче протестуємо і вестимемо завзяту боротьбу.”

Перстень довкола Мадриду затісняється.

На підставі інформацій з жерел повстанчих і правительственных положення в Іспанії виглядає ось як: Повстанці чимраз більше затісняють перстень облоги довкола Мадриду. Війська ген. Моля посунулися кільканадцять км. вперід. Північна армія одержала в останнім часі значні підмоги, головню з провінції Галісії, де повстанчі власті покликали до зброї всіх резервістів. Також південна армія має дістати підмогу з Цевти й Тетуану з еспанського Марокка. Коли прийдуть підмоги, повстанці зачнуть загальну офензиву на столицю. Положення в Мадриді стає дуже критичне. Брак значніших побід пригноблює організації „спільного фронту” і відділи правительственных

військ. У провідних кругах „спільного фронту” устійнюється переконання про безнадійність положення. Одинокую надію покладають ліві круги на ділання правительственной фльоти, що намагається унеможливити переправу повстанчих військ з Марокка. Повстанча радіостанція в Севілі звідомляє, що з м. Замори вислано в напрямі на Мадрид більшу повстанчу колюмну. Вона має доповнити перстень повстанчих військ довкола Мадриду. Відділи сеї колюмни не стрічають ніде опору правительственных військ. До повстання прилучилася провінція Кастильон де ля Плєна. Також залага міста Валенсії перейшла на сторону повстанців та заняла позиції довкола міста.

Що сказав повстанчий ген. Моля.

Представник Німецького Інформаційного Бюро розмовляв на днях з провідником еспан. повстанців ген. Моля. Він заявив м. ін.: Повстання в Іспанії се реакція національних елементів проти соціалістів, комуністів та взагалі проти лівих. Повстанчі військові операції розвиваються пляново. Повстанці заскочені тим, що воєнна фльота і баскійські

націоналісти заявили за лівим правительством. Колиб не ті два факти, то повстанці бубиб здобули Мадрид вже 26 м. м. Мимо великих труднощів повстанча команда концентрує війська з Марокка на іберійським півострові. Коли повстанці здобудуть Мадрид, утворять директоріят з 5 генералів. Повстанчий рух республіканський.

Підготовка до позиційної війни в Іспанії.

Французька преса пише, що теперішнє положення в Іспанії пригадує позиційну боротьбу з часів світової війни. Повстанці очікують на транспорти військ з Марокка, а особливо на транспорти амуніції. Також правительството доповняє запаси живности, зброї й амуніції. Во-

но удержавнило фабрики воєнного промислу, крамниці і магазини. В Мадриді нагромаджено великі запаси муки і збіжжя. Крім того правительството стягає до Мадриду вірні військові відділи, бо боїться, що міліція може не вдержати евакуальної облоги столиці.

Яка буде нова правительствена організація в Польщі.

Польська преса пише, що нова правительствена організація, котру творить полк. Коц, не буде політичною партією. Се має бути ідеологічний табор, що буде спиратися на засаду: „нарід і держава”. Нова організація буде називатися: „Обуз народово - паньствова”.

Вона буде більше ліва ніж ББ. Тези нової організації підчеркують дуже сильно konieczність якнайскоршого переведення земельної реформи та запевнення державі впливу на господарське життя.

Бузьки прочули пожежу.

Мешканці с. Локниці на Поліссі завважили дуже цікаве явище. Недавно бузьки, що мали своє гніздо і молодих на даху дому, перенесли гніздо й молодих на сусідню стодолу. На другий день,

по перенесенні гнізда, підчас бурі, що перейшла над Локницею, перун запалив дім, що на нім бузьки мали своє гніздо. Се вказує на дуже сильно розвинений інстинкт самозбереження в бузьків.

Пашу і збіжжя, дорібок Вашої цілорічної праці обезпечить негайно від огню в одинокому українському
Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР”
Львів, Улиця Руська ч. 20.

Хто винен?

З історії комуністичного руху.

Під такими двома наголовками печатає „Громадський Голос” більшу працю, з котрої певно зробить і відбитку. У 28-м числі „Гром. Голосу” попав у тій праці в історію комуністичного руху — ви мабуть не вгадаєте хто? Ану переверіть тут читання і подумайте собі ряд імен наших галицьких діячів. Вже? Отже правдоподібно нема між ними імені Преосв. Григорія Хомишина. А в „Гром. Голосі” є! І знаєте де? Між протекторами — комуністичного руху в Галичині... І чи не славні гумористи з наших радикалів виробляються?

Та якже вони „додумалися” до такого висновку? А ось як:

„Пропаганда — пише „Гр. Голос” — в користь большевиків, яку провадили знатні ундотрудовіські провідники, не могла лишитися без відгому в краю. Ми вже згадували, що на цім большевиківським становищі станула так звана „незалежна група” ундівсько-трудовіської партії. У цій групі першу ролю грали святоюрські пралати й каноніки як о. Леонтій Куницький, о. Стефанович, відомий клерикальний поет В. Щурат і ин. Вони фінансували пресу цієї групи і в той спосіб грішми піддержували большевиківську пропаганду в краю”...

Сего „вступу” треба було „руським хлопам — радикалам” з „Гром. Голосу” на те, щоб могли прийти до такого висновку (згадавши ще їзду Д. Палієва до Харкова):

„Одним словом, уся (!) галицька буржуазна і клерикальна інтелігенція того часу орієнтувалася явно на большевизм. Для заглушення совісті... ця дрібнобуржуазна інтелігенція і духовенство виписували по своїх газетах комуністичні вигадки про якусь там „українізацію...” Українці, що то її провадять московські комісарі. (Тут цитат з „Діла”). „Тоді найбільш загорілими пропагаторами большевицької орієнтації були... клерикали, так світські як і духовні... До тої групи належав також проф. Кирило Студинський, відомий провідник польонофільської („християнсько-суспільної”) партії. У тім часі він вступив до ундотрудовиків і був членом „Нар. Комітету” цієї партії... На львівським ґрунті „розбивався” найбільше за большевицькою орієнтацією не хто інший, а сам проф. Олександр Барвінський, голова клерикальної партії (християнсько-суспільної), що весь час стояла під покровом еп. Хомишина... Отож цей голова клерикальної, хомишинівської партії, радник цісарського двора і член палати панів, на різних міжпартійних чи інших громадянських нарадах — дуже часто не зачинав (що за чудесний стиль! — „Н. З.”) інакше своєї промови як такою фразою: „Ми, як революціонери, не можемо з тим погодитися”... Крім того він співробітничав отверто в часописі „Рада”, котра найгостріше заступала тоді большевиківське становище. Отвертим москвофілом був також проф. Іван Брик. Здається, що тих прикладів буде вже досить для того, щоб зрозуміти, що комуністичний рух мав у Галичині й на Волині прекрасне поле.”

В Галичині нема такого чоловіка, який не знавби, що взаємини між Преосвященним Григорієм Хомишином з одної сторони, а о. пралатом Куницьким і о. Стефановичем взагалі ніколи не існували, що о. Стефанович і в справах

Закладайте католицькі бібліотеки!

обрядово-церковних належав до найбільш завзятих противників Преосв. Григорія та що діяльності тих священиків не можна класти на рахунок всего духовенства а вже хіба ніяким чином не можна її лучити зі станіславським Владикою, — ні безпосередно, ні посередно, таким писанням, як те, що — мовляв — уся (!) клерикальна інтелігенція орієнтувалася явно на большевизм. Сеж очевидна неправда. А що до пок. Ол. Барвінського, то в тім часі, коли він полівів, взаємини між Преосв. Григорієм і ним стали крайно напружені й зовсім урвалися, якраз з тої причини.

Так виглядає правда.

А тепер уявіть собі, як виглядала б історія, нашого народу в сім часі, якби так колись будучий історик повірив у те, що виписує „Гром. Голос“ й послужився ним як історичним жерелом!

Коли читати ті дивні „виводи“ наших „хлопів-радикалів“ з „Гром. Голосу“, ті очевидно брехливі висновки, роблені прилюдно ще за життя осіб, на котрих покликаються радикальні „письменники й журналісти“, то мимохіть приходить на думку, що вони свідомо дискредитують наше духовенство в цілості, щоб улекнути удари в нашу Церкву, які їй загрожують з різних сторін. І хто се робить? Ті, що своєю програмою, своєю пресою і взагалі всею своєю діяльністю вже близько пів століття приготівляють ґрунт большевизмові...

Се називається перверзія. По нашому ехидність.

А є в тім самім числі „Гром. Голосу“ ще одна квітка такої перверзії, але вже в рубриці „Наука і розвага“, п. з. „З днів болю і бою“, „з воєнних споминів 1918 — 1920 р.“. Там якийсь радикал обурюється, що др Назарук як редактор „Стрільця“ (в Кам'янці на Поділлі) і найблищий дорадник Диктатора і четар Д. Паліїв як ад'ютант генерала Тарнавського підготовляли ґрунт для переговорів Гал. Уряду з рос. генералом Денікіном.

Як відомо, Галицька Армія була тоді страшенно заражена тифом і масово конала. Тоді вже ходило просто про збереження життя її останків, а не про політику. І др Назарук у своїх вже давно виданих споминах описуючи се, слушно жалує, що запізно довідався про можливість одержання медикаментів від армії Денікіна: галицький представник в Парижі др В. Панейко не переслав йому копії своїх дотичних листів до Диктатора, а Диктатор нікому тих листів вчас не показав, правдоподібно щоб уникнути впливу свого оточення. Отже річ ясна, що якби переговори з Денікіном були переведені скорше, то Гал. Армія могла б бути врятована. Але радикал з „Гром. Голосу“ видно волить, щоб вона була радикально винищена. Та „найкраще“ в тім всім те, що др Назарук був у тім часі і ще довго по тім членом радикальної партії, стояв з нею в контакті, вона його делегувала як свого представника до Національної Ради і в тім політичнім характері, як радикал, був він і дорадником Диктатора. Тай досі ні в однім органі радик. партії не квестіоновано його роботи в тім часі, — аж тепер, коли вже 20 літ доходить від того часу, нагадали собі наші „руські хлопці радикали“, що др Назарук помістив колись у „Стрільця“ статтю дра Костя Левицького в цілі підготування ґрунту для переговорів з Денікіном... А чому ж ви, панове радикали, тоді не критикували того? Чому ви тоді не протестували? Ви ж тим самим одобряли те, що робив ваш представник. Чи воно тоді було добре тому, що він тоді був радикал, а тепер воно вже в ваших очах зле, бо він католик? І такими баламутствами ви думаєте виховувати на-род?...

ПОХОРОН

Юліяна Лятишевського, батька Преосвященного Йоана, Єпископа Помічника Станіславського.

З 31 липня на 1 серпня помер у Богородчанах тамошний міщанин-ремісник у 92 році життя (уроджений 24. VI. 1845) Юліян (наші люди називали Покійного „Ільком“) Лятишевський, батько Преосвященного Йоана Лятишевського. А дня 3 серпня відбувся похорон. Такого величавого похорону певно не бачили ще Богородчани, хоч се не молода оселя. Взяли в тім похороні участь два Єпископи, два Ігумени, 30 священиків і багато народу без ріжноти обряду і віри, хоч се був понеділок, робучий день.

Погода була дуже гарна і днина ясна як хрусталь, коли о год. 8 рано виносено чорну домовину з тілом Покійного зі звичайного міщанського дому при затишній уличці, між спокійними зеленими садами, серед барвистих церковних хоругв і биття дзвонів церкви і костела.

Кілька мінут по год. 8 рано станув до Архиєрейської Служби Божої сам Преосвящений Григорій Хомишин, Єпископ Ординарій Станіславський, з волоссям білим як сніг, літами і трудом похилений та ще з бадьорістю і з поважною силою голосу. Концелебрували Ексцеленція новоіменований Адміністратор Лемківщини о. Яків Медвецький і Впреподобний о. Авксентій Бойчук, Ректор Дух. Семинара в Станіславові. Діаконували о. катехит Волод. Микитюк і о. Роман Бачинський, парох Ст. Богородчан. Капелянував о. Др. В. Василик, віцеканцлер і професор Дух. Семинарії в Станіславові. Асистували теолоґи станіславського Семинара Роман Закревський, Михайло Петраш, Ярослав Мартинець й Іван Голавай, з них перший був церемонієром. Весь похорон відбувся під елегантним і вправним впорядком місцевого пароха о. сов. Зеновія Кисілевського. В церкві підчас Богослуження співали Сестри Мироносиці і Сестри Служебниці Пресвятої Діви Марії Непор. Зач. з дітьми місцевої захоронки. Проповідь по Службі Божій виголосив о. сенатор кан. Роман Лободич. В ній підчеркнув праведне життя Покійного, котре надгородив Бог вже на сім світі ласкою довгого життя і здоров'я та виношення сина на високе священиче становище в католицькій Церкві.

Екзеквію по Службі Божій відправив місцевий пріор (ігумен) монастиря ОО. Домініканів Впреп. кс. Герман, також уроженець Богородчан.

Похоронний чин і останнє цілювання відправили оба Владика.

Участь в тім взяли всі наші присутні священики, а саме: Ігумен ЧСВВ о. Йосиф Лучинський, о. канцлер Теодор Паливода, о. кан. декан Юстин Гірняк, о. сов. і референт Николай Салі, парох Чернівець, о. сов. Вол. Ганушевський, о. Яримович, декан богородчанський, о. совітник Вас. Гординський з Глибокого, о. сов. Іван Лятишевський з Ланчина, о. сов. Йосиф Проць, катехит зі Снятина, о. Іван Ліцовський, парох Грабівця, о. совітник Николай Бориславський з Пасічної (знаний бібліофіл), о. Йосиф Петраш з Горохолини, о. Іван Пасічник, завідатель Ляховець, о. В. Гира з Лисівки, о. Л. Давидяк, завідатель Космача, о. Вол. Косевич, зав. Раківця, о. Григ. Кульматицький, зав. Порогів, о. Іван Пилипець, зав. Яблінки, о. Йосиф Микитин з Саджави, о. Василь Сивак, експозит з Горохолини, о. Петро Михайлів, зав. Угринова, о. Ів. Соболевський, завідатель Невочина.

В похороннім поході замітні були довгі ряди наших монахинь двох Згромаджень, а саме Сестри Служебниці під проводом Сестри Провінціялки Андрії Дубик (родом з Перемишлян) і Заступ-

ниці, Сестри Еміліяни Боднарчук (родом з Тернополя), та Сестер-дорадниць Людвини й Апольонії, — та Сестри Мироносиці під проводом їх Настоятельки Сестри Ізидори.

Великий похід двигнувся о год. 10.30 на старе кладовище. Весь час ішов пішки старенький Владика Преосв. Григорій, Єпископ Станіславський, у торжественних ризах і поруч Нього Преосв. Йоан Лятишевський, прибитий горем відходу свого доброго Батька, а далі все духовенство й маса народу обох обрядів, як також жидівське населення.

Над отвертою могилою виголосив прашальну промову Ексц. Григорій Хомишин. Зміст: Всі звертають увагу на життя людей з високих верств суспільності і ніхто крім Бога всевідучого не звертає уваги на життя людей з найнижших народних верств. А прецінь ті праведники з народа, що в глибокій вірі й любови переходять життя на сім світі, становлять здоровий фундамент суспільностей. Без їх праведного життя з віри було б неможливе упорядковане життя суспільності. Одного з таких праведників, надгороджених ласкою Божою вже на сім світі, прашаємо отсим. Тут Преосв. Григорій зворушливо подякував Покійному за виховання сина-Єпископа на високе та трудне місце праці в Церкві католицькій і всім присутнім за пошанування Праведника участю в похороні. Вказуванням на праведне життя Покійного як на взірць закінчив старенький Владика своє надгробне прашальне слово.

Похорон робив дійсно надзвичайне враження. Тому й публіка масово видержала до самого кінця.

Відтак в єпископській літній резиденції в Богородчанах відбулося скромне прийняття. В ній взяли участь всі ви числені висше священики і 6 мірян пп. Радник Євген Барановський, пос. др. Ів. Волянський, проф. Юліан Чайківський, дир. Юрій Нападівич, дир. Теодор Мартинець і редактор „Нової Зорі“.

СССР помагає Еспанії

ПАТ звідомляє: В Москві і Ленінграді відбулися на днях численні віча. На них обговорювано події в Еспанії й ухвалено організувати грошеву збірку для еспанського республіканського правительства. Віче в Москві відбулося на Червоній Площі при участі 120.000 осіб. Після відповідних промов ухвалено м. ін. вислати депеші до президента Еспанії Азани і до прем'єра Ізала.

Звірства червоних в Еспанії

В Еспанії шаліє червоний терор. Соціалістичні й комуністичні боївки даються порядно в знаки населенню. В Барселоні вимордували вони всіх священиків і спалили всі костели з вийком катедр, котру зареквірувало правительство. В Малазі червоні взяли кількатор закладників. Коли до міста зближалися повстанці, червоні убили закладників і кинули трупи в море. В Сан Себастьяні вимордувано кількатор повстанчих офіцерів, що дісталися в полон. Взагалі мордування безборонних, насилування монахинь, нищення історичних памяток, се правило комуністичних боївки.

Німецькі офіцери у повстанців

Німецький кружляк „Дойчлянд“ і контрторпедовець „Люкс“ прибули до м. Цевти в еспанським Марокку, де перебуває повстанчий ген. Франко зі своїм штабом. Німецький адмірал Карлес, командант німецької ескадри в еспанським Марокку, відвідав ген. Франка і нараджувався з ним три години. Потому адмірал Карлес лишився на спіданні в ген. Франка. Підчас тої наради німецькі офіцери оглядали місто в товаристстві повстанчих офіцерів.

ОГЛЯД ПРЕС

Новий наступ на „кресову“ землю

„Діло“ в ч. 173 принесло статтю п. з.: „Мобілізація нового походу на „кресову“ землю“. В ній читаємо м. ін.:

В історії кожного народу у коріні його існування є справа землеволодіння. Хто є власником землі, цей паном країни. Не інакше було і в історії польсько-українських взаємин. Нездорові відносини у землеволодінні на українських землях історичної Польщі були одною з рішальних причин польсько-українського зудару, що в наслідок скінчився розгромом і упадком Польщі. Ці причини існують тут у великій мірі й у відновленій польській державі, що не вважаючи на змінені політичні, економічні й соціальні обставини продовжує по суті перерозподільну політику. Доказом цього сучасна польська аграрна політика щодо розподілу володіння землею на т. зв. кресах від 1919 р. по нинішній день.

Земельною реформою займався варшавський сойм-конституанта вже в перших місяцях свого існування у 1918 р. Тоді впала у соймовій дискусії відома заява провідника польських людців Вітоса, що аграрна реформа кончежна тому, щоб сколонізувати „креси“, бо на сході триває границі Польщі може означити тільки плуг польського хлопа. Законом з 2. серпня 1919 р. сойм уповажив раду міністрів видати розпорядок зі силою закону про оборот земель. Такий розпорядок вийшов 1. вересня 1919 р., на основі якого земельні влади мали давати або й ні дозвіл на набуття землі рустикальній (селянській) і домінійній (дідичівській). Тенденція була ясна. Йшло про те, щоб не допустити до переходу землі з польських рук в руки українського хлібороба. Законом з 6. липня 1920 р. утворено повний колонізаційний апарат у виді головного земельного уряду (опісля міністерства земельних реформ) та окружних і повітових земельних урядів, від яких залежав весь оборот власністю землі.

Були це часи збройної большевицької загрози. Якраз у часі, коли большевицька армія дійшла вже недалеко Варшави, сойм для приєднання польського селянства й мас пролетаріату до участі в оборонній акції держави ухвалив 15. липня 1920 р. земельний закон, що вже в осінніх місяцях того року, після відтиснення большевиків на схід, став підставою широкої колонізаційної акції українських земель польським елементом зі заходу при допомозі держави й авторизованих нею польських парцеляційних установ, з державною установою „Паньствова Банк Рольни“ у провіді.

Що більше. Ця сама конституанта видала 17. грудня 1920 р. закон про військову колонізацію українських, білоруських й литовських земель в Польщі, який належить до унікатів у сучасному аграрному законодавстві й не має відповідника в ніодній з європейських держав та живо нагадує принципи аграрної політики римської держави з кінця республіки й початків імперії з колонізацією римських „кресів“ військовими ветеранами. Він і викопав між Подкарпаттям й Українцями в Польщі цю глибоку пропасть, якої не в силі засипати вповні ніяка „нормалізація“.

Сипалися даліше наче з пиття у млині безчисленні закони, новелі й розпорядки у ділянці аграрного законодавства, яких головним завершенням був закон з 28. грудня 1925 р. про виконання земельної реформи з їх пізнішими додатковими законами й новелами до них. Остаточним вислідом їх є перехід по кінець 1935 р. 6,951.000 га більшої земельної власності в руки дрібних хліборобів, на українських землях, у великій більшості польських...

Найбільш хліборобським воевідством в Польщі є тернопільське воевідство, яке виказує найвищий відсоток карловатих господарств, та рівночасно (особливо у середній і південній частині Поділля) є осідком величезних дідичівських латифундій з різним, нелюдським характером. Перенаселення хліборобської площі тут найсильніше з усіх країн Європи й може рівнятися під цим оглядом хіба з деякими хлібороб-

ськими околицями Китаю. Про колонізацію цього воевідства зовнішнім елементом не повинно бути й мови, бо дідичівської землі далеко-далеко не вистало тут для уздоровлення місцевих дрібних господарств. Однак цей економічний імператив остався без значіння, бо якраз у нечувано перенаселене тернопільське воевідство спрямовано сильну хвилю колоністів з заходу.

Про розподіл земельної власності у типово хліборобському тернопільському воевідстві з найвищим в Галичині відсотком безлісної рілляної управної площі говорять цифри по початок 1934 р. урядового реферату начальника рілляного відділу і земельних реформ в тернопільському воевідському уряді інж. Ющика, що його виголосив на зібранні послів і сенаторів тернопільського воевідства в Тернополі 12 листопада 1935. р., який роздано прийнятим. З нього вибираю нижче подані цифри.

В 1919 р. загальний обсяг великої посілости понад 180 га на терені тернопільського воевідства мав 539.717 га, у цьому лісів 203.860 га (на основі спису з 1921 р.) так, що загальний обсяг агрономічних ужитків вносив 335.857 га... Фактичний запас землі в дні 1. І. 1934. р. має 96.337 га агрономічних ужитків, що підпадають парцеляції на цілі земельної реформи.

Земельні відносини малої власності на терені тернопільського воевідства представлялися в 1921 р. так: Поміжче 2 га 55,2%, від 2—5 га 31,2%, від 5—20 га 12,5%, від 20—50 га 0,5%.

Як з повищого зіставлення виходить, селянські аграрні відносини не представляються корисно з причини великого числа карловатих господарств, значного перелюднення села, слабого упримисловлення краю та великого роздроблення селянських ґрунтів.

Як представляється тут санация селянських аграрних відносин? Від 1919 р. по 1929 р. утворено в тернопільському воевідстві 9,721 нових господарств на обсязі 53.127 га з пересічним обсягом новоутвореного господарства п'ять і пів гектара. У тому самому часі доповнено 38,124 карловатих господарств обсягом 55,584 га з пересічним додатком на доповнення одного господарства по півтора гектара.

Богатомонні цифри інж. Ющика, що кричать про нечуваний земельний голод селянських мас в тернопільському воевідстві. Число карловатих нижче п'ятьгектарових нежиттєздатних господарств вносив тут великанську цифру 217,438 або 86,4 проц. З цієї цифри шляхом парцеляції більшої власності доповнено всього

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає:

Браттель і Де Цет

Фабрика церковних виробів

Львів, ул. ШЕВЧЕНКА 11 а.

Рік заснування 1909. Тел. 220-78

Деякі виконані роботи:

◆ **Духовна Академія — Львів**

◆ **Народна Лічниця — Львів**

◆ **Церква на Майзлях — Станиславів і багато інших.**

38,124 господарств або 17,5 проц. Земельна реформа не обняла зовсім 175,294 карловатих нижче п'ятьгектарових господарств або 82,5 проц. Обіймає воно кольосальне число населення 876,470 душ, числячи тільки по п'ять душ на одно господарство. До цього слід додати сільський безземельний пролетаріат з дуже скромною цифрою 200,000 так, що малоземельне і безземельне сільське населення рахує 1,076,470 душ на около півтора мільона загально населення, себто приблизно 70 проц. усієї людности воевідства. На ту усьо мільонову сільську бідноту було 1 січня 1934 р. всього 96,337 гектарів рілляних ужитків, підпадаючих під парцеляцію або пересічно по пів гектара на одно карловате господарство, не кажучи вже про безземельних!

Гасло „лі пяди землі в українські руки“ лунає тут даліше і трубить його на алярм знову „Звйонзек офіцеруф резерви“. Для приєднання польських хлопських мас розпочато новий наступ на землю на „кресах“, зокрема на Поділлі. Я сам бачив в липні ц. р. на широких панських ланах біля Івана Пустого в Борщівщині буди польських кольоністів зі заходу, що прийшли там вже цього року і то в околицю, де карловаті господарства сягають 90 проц. Тут співпрацюють і урядові земельні чинники, що натискають всіми способами на дідичів, щоб не продавали землі українським селянам... А якщо і випадково трапляється, що наш селянин купить тепер морґ ґрунту при парцеляції, то земельні влади дуже часто не затверджують такого купна, або й сам дідич звертає нашому покупцеві побрану у нього ціну з виразним виправданням, що робить це на приказ згорі.

Проголошується новий наступ для здобуття кольоністами зі заходу чи місцевими Поляками всього вільного запасу землі, тому слід і нам придумати й перевести способи оборони рідної землі!

Др Степан Баран.

Народовці й москвофіли на Закарпатті

„Новий Час“ приніс в 175. ч. з с. р. отсю статтю:

Чехосл. президент Бенеш, прем'єр Годжа й інші пражські міродатні чинники недвозначно дали свого часу до пізнання закарпатським парламентарним представникам, що автономію Закарпаття можна буде шойно тоді реально обмірковувати, коли розеднане (язиковими спорами) закарпатське словянське населення помириться між собою. Під цим розумілося угоду між народовецьким українським і москвофілським, т. зв. „руським“, таборами. Це мало бути передумовою для введення автономії, тобто забезпечення, щоб майбутній закарпатський сойм не змажоризував Мадяри, мадярони і т. д.

Якими там дійсними мотивами кермувалася Прага, вимагаючи тієї угоди, не знаємо. Можливо, що чехос. уряд думав, що ніколи не дійде до порозуміння цих двох таборів, майже виключаючих один одного. В такому разі був би вигідний викрут для дальшої проволоки з автономією.

Ще перед цим „ультимативним“ жаданням Праги, підносилася в 1934. р. справу наладнання взаємин (якогось *modus vivendi*) з москвофілами мукачівська „Земля і Воля“, орган народовецької групи в аграрній партії. Але тоді цей голос зник без відгону. Шойно цього року, за спонукою комітету закарпатських проурядових послів і сенаторів почалися українсько-москвофілські переговори.

Ті переговори ведуться тимчасом у приватній і незобов'язуючій формі. З українського боку беруть у них участь представники „Просвіти“ й „Учительської Громади“, а з москвофілського відпоручники „Общества Духовнича“ й „Учительського Товарищества“. Метою цих переговорів є довести до порозуміння в мовному питанні й компромісово поладити цей традиційно запутаний і хаотичний „язиковий вопрос“. Мається вирішити, чи в школах і по урядах буде народна українська мова, чи російська, чи врешті разом дві поруч себе.

Покищо обидві сторони погодилися на такі принципові, вихідні тези:

1. На Закарпатті є один нарід;
2. Але існують тут дві культурні орієнтації (українська й російська).
3. Закарпаття заселяють фактично Українці або Малороси, якто по своєму добавляють

хутко москвофілські „защитники триєднства рускаго народу“ (Великороси, Малороси й Білорусини).

Чи доведуть ці переговори до якогось путнього вислідку? А коли й вдасться якось заключити угоду, чи додержать москвофіли умови обопільного порозуміння? Тяжко сказати, бо москвофіли хитрують і вже тепер пускають між нарід сплетні, що Україні почуватимуться слабій й тому перші простягнули руку, щоб помиритись. Знову серед українського громадянства ця спроба довести до „завищення зброї“ з москвофілами також не має популярності. Мовляв, у цей спосіб зайво самі санкціонуємо існування російської культурної (мовної) орієнтації і політичної течії на українському Закарпатті, морально підтримуємо її та продовжуємо її штучне життя. На те відповідають наші ініціатори цих переговорів, що особливо під цю пору необхідно потребуємо порозуміння всіх закарпатських політичних і язикових груп, щоб спільним фронтом досягнути свої автономні права.

Великих надій на успіх згаданих переговорів годі покладати, щоб опісля не розчаруватись. Цілу справу можна вважати лише за спробу переходового, тактичного, а не принципіального характеру.

Рівнобіжно з цими переговорами (Просвіта й Учительська Громада — Общество Духовнича й Учительское Товарищество) щодо порозуміння в язиковому питанні, ведуться ще другі переговори між двома відломами закарпатської Центральної Руської Народної Ради. Вона повстала ще при кінці мадярського режиму й дня 8-го травня 1919. р. проголосила була добровільне прилучення Закарпаття до Чехословаччини, а в жовтні 1919. р. розпалася на народовецьку й москвофілську частину. Центральна Руська Народна Рада — це понадпартійна установа. Її два відломи переговорюють тепер спільно над загальним проектом автономії і підготовляють у цій справі окреме меморандум до чехосл. уряду. Колиб успішно закінчились ці другі переговори, то два окремо існуючі тепер відломи можливо злучаться і знову створять одну об'єднану Центральну Руську Народну Раду, що заступалаб назовні ціле наше закарпатське населення без різниці партійних переконань.

М. Лучко.

Польсько-українська „угода“

І ПОЛІТИЧНА КОРУПЦІЯ

в програмі окраїнної політики польського націоналізму.¹⁾

Вже з усіх дотеперішних висновків Гертиха виходить аж надто наглядно, що в його „програми окраїнної політики“ про якусь польсько-українську угоду в загально прийнятій розумінню того слова не може бути й мови. Бо для Гертиха існує тільки одна польсько-українська „угода“: згода Українців на їх винародовлення в користь Поляків. Всяку іншу угоду з Українцями він вважає для Поляків зайвою і навіть шкідливою.

Та хоч таке становище Гертиха до польсько - української угоди аж надто ясно виявляється в кожному розділі його книжки, то всеж таки вважав він потрібним присвятити тій справі ще окремий розділ. Той розділ п. з. Руські „ренегати“ не великий об'ємом. Та зате як в нім скрісталізоване становище польського націоналізму до питання польсько-українського порозуміння!

Та нехай говорить сам Гертих:

В певних колах польської суспільності — так починає він той розділ — котрі вважають загал руського населення „українським народом“ та переконані, що той „народ“ — так як кожний правдивий народ — становить внутрішню суцільний організм, що його оживляє в менш чи більшій степені дух національної солідарності і кариости та котрий ведуть національні провідники (найактивніший національно відом інтелігенції) — в тих колах панує переконання, що аби змінити протипольське наставлення, котре нуртує в численних руських середовищах, належить порозумітися з провідниками „українського народу“ в тім напрямі, щоб добути від них зміну протипольського фронту цілого згаданого „народу“. Один із вислідів того переконання се раз-у-раз поновлювані намагання з польської сторони заключити з українським генеральну угоду — коштом ряду концесій на його користь. Над концепцією угоди польскости з руським сепаратизмом не будемо задержуватися довше, бо з наших попередніх висновків уже досить ясний наш погляд на ту концепцію. Суть того погляду міститься в тім, що думка погодити польську національну ідею з ідеєю відірвання від тої єдності великого єврейського члена — в самім заложенні недорічна. Бо вона хоче годити змагання, котрі по своїй природі суперечать собі і не дають погодитися з собою. Вважаємо зайвим виказувати на сім місці шкоди, які понесла польскість на окраїнах завдяки раз-у-раз впродовж уже ряду десятиліть поновлюваним спробам втілити ту недорічну думку в діло.

Заки наведемо дальші висновки Гертиха в справі польсько-української уго-

ди, мусимо зупинитися хоч коротко на його висновках, наведених вище.

Отже Гертих твердить, що через дотеперішні спроби польсько - українських угод польскість на окраїнах понесла — тільки шкоди.

Та се річ очевидна, що польскість понесла на окраїнах шкоди не через дотеперішні спроби польсько - українських угод, але якраз тому, що ті спроби не були переведені.

Бо хто знає історію польсько-українських відносин впродовж не тільки десятиліть, але й кількох останніх століть, той знає оден безперечний факт: серйозних польсько-українських угод доси властиво не було. Було кілька менших чи більших спроб таких угод. Та ні одна з тих спроб не була доведена до її логічного кінця.

Пригадаймо нпр. польсько - українську угоду, заключену в 1658 р. в Гадячі між Польською Річю Посполитою і гетьманом Іваном Виговським. Хоч та угода й не обіймала всеї України, що тоді належала до Польщі, і хоч навіть щодо тої частини України, котру та угода обняла, вона не була у всьому з українського становища без закиду, то навіть такої угоди Польща не додержала. І та угода остала тільки архівним документом.²⁾ А наслідки того недодержання? Наслідки прийшли незабаром: розбір Польщі і заняття України Росією та ліквідація польскости на колишніх польських окраїнах.

Чергова спроба польсько - української угоди на більшій розмірі була в 1920 р. Заключили її в імені Польщі маршал Йосиф Пілсудський і в імені України гол. отаман Симон Петлюра. Та й та спроба не вдалася. А не вдалася вона тому, що була зроблена тільки з одною частиною України з поминенням і навіть зі шкодою другої її частини, найбільш національно свідомої і виробленої. У висліді Росія знов запанувала над Дніпром і знов зліквідувала польскість, яка там ще була.

²⁾ Про гадяцьку угоду див. видану „Новою Зорею“ брошуру: Гадяцький договір 1658 р.

Та пригляньмося дальшим висновкам Гертиха.

„Прагнемо вказати тут на інший манівель польської окраїнної політичної думки — каже він — котрий має своє жерело в тім самім блуднім переконанню, що руське плем'я має структуру нормального народу. Коли — згідно з тім переконанням — Русини є суцільним національним організмом — то, бажаючи здобути загал Русинів для польскости, належить здобути для неї найперш їх провідників. Бо всупереч директивам провідників широкий загал свідомого меншого політичного вироблення і (як личить нормальної суспільності) оживлений духом національної кариости — не піде. Практичним вислідом повищого розумовання є програма позискання за всяку ціну (ціну не раз у до-сліднім значінні того слова) певного числа нотаблів з сепаратистичного табору (визначніших українських інтелігентів і діячів) та пропагування за їх посередництвом в руській суспільності польонофільських змагань.

„Та програма одночасно і зайва і шкідлива — каже далі Гертих.

„Вона зайва, бо між польською національною ідеєю і частиною польського населення, звязаною з Польщею не тільки фактом державної приналежності, але і через багато століть історичною традицією та заслугою вложення великого власного вкладу в будову польської національної цивілізації — не потрібно посередництва марних звичайно креатур, котрі польскости духово чужі і свою позицію в світі завдячують своїй дотеперішній участі в сепаратистичнім, отже, антипольським русі. Ми повинні знайти безпосередню дорогу до сердець і умів широких мас руського люду, ми, щирі і правдиві Поляки — без огляду на те, чи лялька (laeka) чи руська кров пливе в наших жилах. Завдання позискати руський люд для польскости тяжить на польській інтелігенції, польських властях, польській школі, — поміч чужих нам людей, зголошена з причин власного інтересу: поміч представників сепаратистичної інтелігенції тут зайва.

„Повища програма — продовжує Гертих далі свої висновки — не тільки зайва, але і шкідлива. Система корупції деморалізує не тільки тих, що даються корумпувати, але й тих, що приміюють корупцію: Брудить їх ідейні прапори, відбирає їм право виступати в ролі оборонців справи доброї без застережень.

„Коли польський табір серед населення, котре говорить по руськи, буде нести на собі проклин спертя — хочаб тільки в певній мірі — на елементах, що кермуються не ідеалізмом але посушеною до найдальших границь інтересовністю — то се згорі відбере тому таборови всяку атракційну силу. До табору ренегатів ніхто, поза суспільним сміттям, не квапиться, — здорові суспільні елементи ані не здобудуться на віру в чесність кличів, які той табір голосить, ні не будуть мати лиця стати під здискредитованими прапорами того табору.

„Прагнемо як найбільше Русинів — так кінчить Гертих розділ про руських „ренегатів“ — людей, котрі мають руську кров у жилах і котрі послугуються руською мовою — бачити Поляками, бачити людьми, котрі почуваються без застережень членами нашого народу. Ждемо на них з отвертими раменами, не будемо утруднювати їм доступу до ніякої акції, до ніякого терену польської національної праці, коли вони самі, безінтересовно згодяться до нас,

З НАШИХ ЛІТНИЦЬ.

Трускавець

3) Дивлюся я на трускавецьку головну вулицю, заповнену літниками з газетами і книжками в руках. Між ними не бачу буквально ні одної української — ні газети, ні книжки. Слухаю, як кричать наші малі хлопчики, що розносять газети (а тих хлопчиків багато і всюди вони є!):

Kurjer Krakowski Ilustrowany,
Kurjer Warszawski!
Goniec! Chwila! Nasz Przegląd!
Dziennik Polski! Expres Poranny
i Wieczorny! Wiek Nowy!
Robotnik! і т. д. і т. д.

Або в такім порядку:

Kurjer Krakowski,
Wieczór Warszawski!
Tempo Dnia! і т. д.

Обсервую наших інтелігентів, що звичайно — абсолютно нічого не читають. Тай мимохіть приходять на думку питання: Що се? Які причини того?

Іх багато. І є між ними складні та глибоко сягаючі, скриті, — а є, прості, очевидні.

Ось деякі з них:

1. Майже вся наша інтелігенція ще дуже молода: Вона в 2-м або 3-м поко-

лінню походить з селянина. А кругозір мужика з рода в рід був дуже обмежений — тисячеліттями. В кожній країні. Що його інтересувало? Погода, урожай, сійба, жнива, податки, війна і розуміється сільська церква. От і все. Мабуть одні „калькуляції“ робить типовий селянин-хлібороб кожного народу тоді, коли віддає заміж дочку або женить сина. Порівняйте з тим нпр. жидівського купця, що з рода в рід від тисячеліть живе калькуляціями. А калькуляції без інформації неможливі. А преса це головне жерело інформації.

2. Польська уряднича інтелігенція також у значній мірі походить з мужика й убогого робітника, що недалеко відбіг від мужика. Чомуж вона все таки більше читає?... Мабуть тому, що корінь її роду в убогій землі.

Trochę lasku, trochę piasku...

А наш корінь з масного чорнозему. Заки наш пересічний чоловік по тяжким сні протре очи, заки почухається, заки ще раз позіхне, заки простягнеться, заки встане, — то пересічний чоловік з кожного иншого народу, який не походить з такої масної землі як наша, — вже мнеться. Се можна було особливо добре обсервувати в давних австрійських касарнях, в перших днях по „нарукуванні“ новобранців.

3. Впливає й те, що ми недержавний народ. Розуміється, се впливає сильніше тільки на інтелігентів: бо селянин знає, що з „хлопа його не скинуть“. Зрештою він бачить, що й селянин державної нації бідує не раз точно таксамо. А наш інтелігент бачить, як він не має нікуди вступу. Отже в нім проявляється відомий „закон мімікри“. Навіть тоді, коли те приновлення в нічім йому не помагає. Та до тої свідомости, що „закон мімікри“ йому в нічім не допоможе, він звичайно не доходить — з лінивства думки. Се головне й основне тло душі й серця „провідної верстви“ всіх поневолених племен. І тому власне вони поневолені.

4. Ліниство. Я зробив тут такий досвід. Скрізь виписано, що жерела отвирають і воду з них зачинають видавати о год. 6 рано. Отже я вийшов з дому значно перед 6-ю, щоб подивитися, як „отвирають“ ті жерела і що за люди будуть перші. Вірте або ні, — але при всіх жерелах і в цілім ліску не побачив я о 6 год. буквально ні одного арійського обличчя: самі Жиди, від старих почавши, на гімназистах скінчивши. Се ділала лінк вроджена Слов'янам т. зв. провідної верстви. Нема сумніву, що ті люди знають, що рано мінеральні води ділають сильніше ніж потому, просто тому, що жерела через ніч „відпочивають“:

ведені внутрішньою потребою душ, що згідно вже почуваються з польськістю. Для людей, котрих притягають до нас з сепаратистичного табору матеріялістичні причини — для звичайних ренегатів сепаратистичного табору, що хочуть продавати нам політичні впливи, котрими розпоряджаються в тім таборі — для них ніякого місця в нашій національній акції на окраїнах призначати не можемо.”

Таке становище Гертиха в справі польсько-української угоди взагалі і зокрема в справі політичної корупції.

Про польсько-українську угоду висловили ми вже свої уваги вище. Щож торкається політичної корупції, то ми вповні згоджуємося з автором в оцінці її. Бо політична корупція ще більше шкідлива для нас, ніж для Поляків.

Та стверджуючи се, ми мусимо підчеркнути з натиском, що політична корупція се не тільки позискування особистими користями провідників якогось табору. Такою самою політичною корупцією є також вимагання зміни обряду і національності від Українців, котрим дають працю в державних, самоуправних або приватних установах і підприємствах.

Вкінці ще одно.

Читаючи виводи Гертиха про політичну корупцію і зокрема його слова про ідейну чистоту національних прапорів, мігби дехто мати враження, що автор великий прихильник етики і моралі в публічному житті. Однак так само вражінню різко суперечить ціла програма автора в справі політики на окраїнах Польщі. Як уже знаємо, та програма се одно велике неетичне і неморальне діло, котрого ціль: відібрати українському народови в Польщі його національність у користь Поляків.

Тому осуд Гертихом політичної корупції та його виводи про ідейну чистоту національних прапорів викликають в читача не симпатію, але — ще більшу антипатію до автора.

Так поступають тільки циніки, шкідливі для всіх народів і для свого власного.

їх не розбовтують корбами й черпаками, отже газу, що з них виділюються, переймають ранню воду значно сильніше ніж пізнішу. Сильніше ділення цілющої мінеральної води на тих, що перші входять в таку купіль, відоме від давних давен. І мимо того якже мало людей видно раннім ранком коло мінеральних вод! А наших взагалі не видно. Дехто посилає рано слуг по таку воду: але вода по дорозі тратить на силі, „вітріє”.

Взагалі — перший прихід до всего — дуже важний, не тільки до води. Тому й ті рухи й народи, що скорше взяли управління область преси, мають тепер цінкавішу й могутнішу пресу. І тут ми при новій причині того, що наші інтелігенти не дуже читають свою пресу.

5. Українська преса видавана й редагована звичайно неспяшно, має за мало співробітників. І ті співробітники звичайно без належної підготовки. Тому вона не конче цікава. У нас ще не виробилося навіть відчуття, якої преси треба. Тому нпр. всі три наші щоденники мало різняться між собою. Властиво зовсім не різняться. Бо се прецінь не різниця, що в „Новім Часі” звичайно тому нема політичних статей, бо оден співробітник не має часу всі області обробити, а знов в „Укр. Вістях” тому є коротенькі статті, бо на докладніше оброблення тем нема передовсім паперу: на

Св. Отець про Католицьку Акцію

Св. Отець прийняв на авдієнції триста церковних асистентів молоді при Католицькій Акції, що скінчили в Римі тиждень студій. Св. Отець виголосив до зібраних промову про ролі Католицької Акції. Апостольство світських у Католицькій Акції се засадничо участь світських в апостольстві єрархії, одинокій установі, що її оснував Христос. Тому Св. Отець підчеркає конечність, щоб церковні асистенти були не лиш інспіраторами, але також вели віддані їм душі до благословенної діяльності подібно як робили се апостоли по зісланні Св. Духа. Св. Отець від самого початку говорив, що Католицька Акція буде така, якою її зроблять церковні асистенти. Нині Католицька Акція се цінний рух задля многоти і сили її всесторонньої діяльності, задля неоцінених овоців, що їх принесла душам і всьому людству. А коли можна сказати, що Католицька Акція нині така розвинена й висліди її потішаючі, то сталося се завдяки церковним асистентам. (КАП).

3 вистави катол. преси в Ватикані

Світову виставу католицької преси в Ватикані відвідує дуже багато достойників і визначних осіб різних націй. Нещодавно відвідали виставу апостольський легат зі Злучених Держав Північної Америки і папський нунцій у Швейцарії. Оба церковні достойники ствердили з вдовolenням, що вистава імпонує своїм урядженням і змістом. Апостольський легат зі Злуч. Держав Півн. Америки заявив, що вистава се несподіванка для тих, котрі не знають розмірів активності католицької преси. Треба, сказав апост. легат, щоб та активність не обмежувалася тільки до католицького середовища, але щоб обіймала чимраз більше також ділянку світських справ.

Незвичайне явище

В італійськiм селі Сабіно, в дієцезії Ріетто, трафилася недавно незвичайна подія. А саме підчас Сл. Божої в хвилі ломання Гостії виприснула з неї жива кров і сплямила літургичні предмети коло чаші. Незвичайне явище викликало здивування священика і вірних парохіян. Докладний опис явища wraz з зізнаннями свідків і сплямленими предметами предложено місцевому єпископові. Тою справою зацікавилася Ап. Столиця.

Найстарші медичні книги

Підчас конгресу англійських лікарів в Оксфорді відбулася вистава рідких рукописів лікарських творів. Найстарший твір про способи лікування різних недуг се рукопис з 970 р. Інший рукопис з 13 століття подає спис ріжних зел і поучення, як лікувати ріжні недуги тими зелями. Найцінніший оказ се т. зв. Роза Ангеліка з 1361 р. Автор того твору Джон оф Гедіден прибічний лікар англійського короля Едварда III. Лікар Гедіден вилікував королівського сина з віспи завиваючи його в червоне сукно. Цінний також твір В. Гарвеса про круження крови „De motu cordis” з 1628 р.

Сумерк циганства

Товариство опіки над безробітною молодію у Словаччині занялося також справою циганської молоді, що волочиться по цілім краю. Виготовлено вже навіть широко закроений плян у справі поступенної зміни способу життя Циганів. На Словаччині й Закарпатській Україні мають повстати спеціальні школи для циганської молоді. Програма навчання в тих школах передбачує використання замилювання до науки музики, вродженого Циганам. Крім того задумують поселити Циганів по містах як ремісників та по селах як рільників. Вже в найближших роках мають зникнути відомі на Словаччині й Закарпатті окремі циганські кольонії. Автори того проекту сподіються, що проект асиміляції Циганів і позискання їх для європейської культури, не зустрінє поважних перешкод.

Перша каварня в Індії

На днях повстала в Гайдерабаді перша каварня в Індії. Ся вістка виглядає досить дивна, бо Індія побіч Бразилії се один з головних експортерів кави. Улюбленим напитком в Індії був дотепер чай. Кава була призначена виключно на вивіз. Однак відколи на заграничних кавових ринках зазначився чимраз більший упадок запотребування, рішено здобути для того продукту краєвий ринок. Повстала спеціальна комісія пропаганди пиття кави. Призвичаєні до чаю Гіндуси довідуються щойно тепер, кілько цінних прикмет має кава. Її вважали дотепер маловартісним продуктом, добрим якраз для білих заморських відборців.

4 сторінках не можна дати того, що на 10. Але тип обидвох тих щоденників се властиво тип „Діла”. Мовляв, „патріотична політична газета”. Тільки одна з них приватна, а дві видавані організаціями. Отже приватна, піддається сильному закону мімікри. Та назагал всі три подібнісенькі. А нашому загалові придавсяб і такий тип газети, щоб політика займала якнайменше місця і то на самім кінці... Се не обезцінювання політики: вона потрібна, ба конечна. Та не всіж люди можуть нею займатися. Для багатьох людей львина часть газети зовсім мертва — якраз через політику: бо вони її не розуміють і не мають до неї найменшого нахилу. Таких людей є багато. І їм придаласяб щоденна газета без політики, або майже без політики. Та нема!

6. Легковаження свого. Воно властиве всім тим народам, що ніде не чуються панами. Навіть Жидам. Оден з визначних жидівських письменників описує тип Жида, що рекламує певність своїх відомостей так: „Я чув се від християнина”. Те саме можна сказати про пересічного українського інтелігента. Він думає, що вістка, яку перечитав у польській газеті, певніша. Навіть коли се переклад з вісток чужої тел. агенції, який приносить і українська преса... Ну, а вісти з українського життя не цікаві для нього? запитаєте. Тут ділає:

7. Зарозумілість. Пересічний, нічого нечитаючий тип українського „інтелігента” (й „інтелігентки”) думає, що з українського життя — все знає і без читання. Бо, мовляв, що в тім житті може бути? Біда тай тільки. А що такий тип як він се власне головна причина тої „біди”, се йому й на думку не приходить.

І так все те і дещо ще складається до купи на той вид, який маємо.

А про гроші не пишеш нічого? Про нашу бідність? Чи й вона не належить до тих причин, що українські інтелігенти не читають газет?

На се кажу: Ні! Кого стати на життя, того стати й на газету. Коли не на щоденник, то на тижневик. Богачів всюди тепер мало. Річ зовсім не в грошах, а в охоті до читання, в духовім зацікавленні, в ціненні печатаного слова, в розумінні його ваги і — що так скажу — в „культурнім соромі”. Де переважають родини, що десятками літ не купують ніякої книжки, з діда-прадіда не абонують ні одної газети, а рахують себе до „інтелігенції”, — там нема що й думати про культурний стид людей за їх пресу й літературу.

Розуміється, тоді є те, що є.

Котюзі по заслугі...

Та час уже дещо сказати про трускавецьке заведення суспільного обезпечення... — А. Ч. (Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Критичні завваги

ПРО ПОПУЛЯРНІ ВИКЛАДИ.

(З приводу реферату п. інж. В. Зубрицького на Заг. Зборах централі „Скали“).

Другий організатор Т-ва „Скали“ інж. В. Зубрицький також їздить з викладами по читальнях „Скали“.¹⁾ Він виголосив реферат на Загальних Зборах централі „Скали“ про свої поїздки і реферати. В першій реченні свого реферату подав ціль своїх рефератів по читальнях „Скали“. Ся ціль: „причинитися до розбудження в нас релігійного життя на підставі відкликування до стислих наук“. Популярно він висказав те саме словами: „шукаю помосту з науки до релігії“. Реферат інж. Зубрицького був напечатаний в „Новій Зорі“, чч. 934, 936 і 937. Він доволі цікавий, хоч обговорює дуже абстрактні річі. Але робить се в мало приступний спосіб. Не знаю, як виглядають реферати п. інж. Зубрицького в читальнях „Скали“. Бо реферат печатаний в „Новій Зорі“ се по словам інж. Зубрицького тільки „звіт з того, на чому спираюся при моїх рефератах по наших читальнях“.

Та на основі печатаного реферату можна припускати, що багато зворотів і цілих речень таких, яких уживає інж. З. в печатанім рефераті, попадає і до тих рефератів, що їх він виголошує по читальнях. Впрочім і на загальних зборах „Скали“ було багато селян. Чи вони зрозуміли виводи референта, можна сумніватися. Нехай пан референт не ображається, але йде про те, щоб слухачі зрозуміли виклад і затирили бодай головні річі з того викладу.

Коли п. референт обговорює в своїх викладах справи віри і науки, то се діло очевидно добре. Бо різні радикальні всезнайки зачинають підривати основи віри якраз від того, що кажуть: „вчені говорять, чи думають про таку-то справу так-то“. Селянин має довіря до друкованого слова і до „вчених“ — і зачинає читати „Рай і поступ“. Отже правильно, що референти „Скали“ говорять про такі річі, котрих селянин любить слухати, про звідси, про далекі краї і т. п. Бо все те, що селянин бачить щодня довкола себе, для него буденне, нецікаве. Він має того по саму шию.

Та треба сказати, що заголовок „Віра і наука“ не дуже популярний. Передовсім тому, що зложений з самих іменників і то абстрактних. Селянин любить заголовки дієсловні. Селянин чи селянка прочитає оповіщення на дверях читальні, що приїде делегат зі Станиславова і буде говорити при „Віру і науку“. Перше слово „віра“, получене в думанні селянина з тим, що треба вірити в Бога. Ще уживає селянин слова „вірити“ в буденнім життю, хоч тепер нераз розчаровується. Тяжко нині вірити навіть рідним дітям. Так часто його ошуковують.

Коли селянин прочитає або почує слово „наука“, то передовсім приїде йому на думку „наука духовна“, себто проповідь в неділю, в своїй церкві, або на місії. Іншого значіння поняття „наука“ на селі нема. Маю на думці пересічного, малограмотного і зовсім неграмотного селянина.

Коли прочитати уважно реферат п. інж. Зубрицького, то в нім доказується, що великі вчені вірять в якусь розумну управляючу Прапричину світа. Отже щоб заголовок „Віра і наука“ зробити популярнішим, требаб його на-

писати нпр. так: „Чи вчені люди вірять в Бога?“ Коли селянин почує або прочитає такий заголовок, то він йому щось говорить. В сім другім заголовку маємо два поняття: „вчені люди“ і „вірять в Бога“. І одно і друге селянинові не чуже. Можливо, що п. інж. Зубрицький оповіщує свої виклади по читальнях під популярнішими заголовками, простішими словами. Може він змінив заголовок свого реферату спеціально на Збори централі „Скали“. Та навіть якби так було, то невказано так робити, бо — як сказано — і на Зборах „Скали“ були селяни. Заголовок реферату або статті се важна річ. В нім повинен бути найкраще зібраний зміст того, про що хочемо говорити або писати. Найкоротше, ядерно і зовсім зрозуміло.

Референт інж. Зубрицький сам бажав випередити есентуальний закид, що його виклади можуть бути незрозумілі на селі. Тому він сказав: „Прошу не думати, що наше село не розуміє мови чи теми високої науки чи філософії; є нині на селі вже багато інтелігентних людей“.

Хтож ті інтелігентні люди? Референт відповідає: „...всюди маємо нині на селі студентів, академиків, що своїми питаннями всьому загалові ці нами порушувати теми уприсупняти“.

Отже сам автор признає посередно, що селяни не можуть вповні зрозуміти всіх слів і речень його викладу. Чи багато селян моглоб зрозуміти нпр. ось таке речення: „Нинішня фізика, хемія та біологія примушені до приняття існування Бога, себто прапричини космосу“... З того твердження може селянин зрозуміти хіба те, що говориться про Бога. І то селяни частіше уживають слова „Пан-Біг“. Та скажимо, що селянин второпав те одно. І що з того? Решта поділає на него усьпляючо. Або така нпр. цвїтка дрібная: „німецькі філософи майже всі ідеалісти“. Ще слово „філософи“ має заціпну точку в думанню селян. Вони часом кажуть: „О, то хлопський філософ!“... Се у них радше крутій, ніж порядний чоловік. Але „ідеалісти“, того слова селянин вже не зрозуміє. Один священник уживав в проповіді слова „ідея“. Селяни дивувалися і говорили один до одного: „Що то таке, що наші єгомосьць не знають, де вони? І де я і де я? Та в Печихвостах“. Або така китиця: „Полишаю на боці блямаж Ніцшого за незнання І і II термодинамічної засади, що не дозволяє ніякого перпетуум мобіле“. Або таке: „(Ньютон)... не міг собі дати ради в загальній гравітації з „акцією ін дистанс“... Або „прийшли відкриття електромагнетичних ділань, електромагнетичних піль“. Що з того зрозуміє селянин? Мабуть тільки, що той, котрий казав замість „при понтійським Пилаті“ — „привив писком три латі“. Пан інж. Зубрицький оповідає в своїм рефераті, як Айнштейн поясняє ділання на віддалі. Референт каже:

„Ролю етеру виконує „сам“ простір, що має здібність прибирати найрізкіші, навіть виключаючі себе свїйства, а саме якісь гейби деформації — докола кожної в ньому завішеної матерії... Дїлання гравітаційної сили не полягає на самій силі... але на здеформованні континуа — простору в сусідстві маси: планета в русі не є спихана зі свого простолінійного напрямку натиском сили гравітаційної, але простором докола маси закривленим, подібно як пилка, гуляючи по полі змушена обкружати муравиний горбочок.“

Чи хто з селян годен з того щось зрозуміти? Трудно таке припустити. Про

теорію Айнштейна написано цілі бібліотеки. Та навіть інтелігентові дуже тяжко зрозуміти ту теорію. Також проба уприсупняти виложену річ прикладом з пилкою не дуже вдатна. Передовсім на селі пилкою дрова ріжуть, — отже чогоб вона мала „гуляти по полі“... Та се дрібниця. Припустім, що селянин зрозуміє, яка „пилка гуляє“. Одначе причина „гуляння“ та, що бальончик вдається боками до муравлиних горбочків. Хіба приймемо, що планета вдається боками до простору. Та се тяжко зрозуміти, ще й до того селянинові.

Референт потішається тим, що всюди по селах маємо студентів і академиків, які уприсупняють загалові такі теми. Не чув я про те, щоб у гімназії викладали історію філософії, як також, щоб поясняли поодинокі філософічні системи. Також не викладають там мабуть основніше про термодинамічні засади. Хіба побіжно згадують. І між студентами університету небогато таких, які займалисяб студіюванням науковців і філософів найвисшої класи. На те треба літами студіювати висшу математику і теоретичну фізику. А в нас на селі ще найчастіше можна стрінати укінчених семинаристів, недокінчених гімназичників, студентів філософії, права, медицини. Та й ті, змушені обставинами, часто читають тільки книжки з „грошової“ бібліотеки. Отже — марна надія, щоб вони могли пояснити селянам те, чого не пояснить делегат головної „Скали“, котрий такі абстрактні річі спеціально студіює.

Доказувати конечність прапричини всіх річей розумом, себто шляхом науки се вдячна праця, але тільки для високоінтелігентних інтелектуалістів. Селянин (не говорю про виїмки) своїм розумом так високо не годе сягнути. А коли його туди доконче тягнути, то він може охляти на якійсь частині дороги — і тоді замість віруючого дісталиб ми чверть інтелігентного чоловіка. А такі чверть інтелігентні типи се найкращий матеріал для большевицької пропаганди.

Годі також згодитися з ідеалом християнина, виставленим в рефераті п. інж. Зубрицького. Він каже:

„Як довго ми вдоволяємося тільки вірою в Бога, як довго ми не переконані в Бозі, як довго приймаємо тільки до відома саму суть Бога, а не розвинемо в собі цілу проблематику сеї справи — так довго нема в нас правдивої людини, нема в нас добра, та є в нас лише збір, дика bestia. І дарма що в нас є віра в Бога; як довго ми не збали цієї проблеми до самого дна, так довго не вміємо витягнути всієї конеквенції з наших зобов'язань як людей повновідвчальних за нашу свідомість... Бо... коли при помочи вже не самої тільки віри, а на підставі власного розуму, та сили логіки, удасться людині сумніви розвіяти, стане їй нараз все ясно, вона почує всю нашу гравітацію до Бога, до Прапричини всего світа, до Сили, що організує всяке буття.“

Виходить, що правдивими людьми можемо стати доперва тоді, коли збагнемо проблему існування Бога до самого дна. Передовсім неясне що означає слово „правдива людина“. Чи се правдива людина гуманістів? Бо й звичайний гуманіст не буде ненавидіти ближнього, не буде забивати, не буде ломити (що?). Дальше збагнення проблеми існування Прапричини всіх річей аж до дна, то річ дуже тяжка, ба неможлива, бо людський розум на таку річ закороткий. Вчені люди посвячували ціле життя на студіювання природи і дійшли до того, що мусить бути якась прапричина всіх річей. Ствердження такої прапричини се річ інтелекту. А не вбивати, не ломити, не ненавидіти, се річ волі чоловіка, його характеру. А від свідомости того, що я знаю, що щось добре або зле, до доброго діла, до виконання того, що я вважаю добрим — ще доволі далеко. У всякому разі се шлях не для загалу простолюддя. Якто, простий, пересічний

¹⁾ Про виклади п. Ап. Дуткевича писав я вже в 943 ч. „Нової Зорі“. — С. Г.

чесний селянин або й півінтелігент, що твердо вірить в Бога і його заповіді, не є правдивою людиною? То в нім є лише звір і дика bestia, бо він не збагнув аж до дна проблеми існування послідної прапричини?...²⁾ Якби так було, то передовсім більшість Христових апостолів не булаб правдивими християнами, бо між ними крім одного Павла не було високо вчених людей. І не булиб християнами мільйони мучеників за Христову науку? Вони твердо вірили в Бога і в Христову науку і та віра була в них така сильна, що перемагала навіть природний інстинкт самозбереження. Проста глибока віра, що так треба робити, бо так Бог приказує, се правдива підстава поступовання мільйонів простих людей. Отже парафразуємо слова п. інж. Зубрицького і скажемо: Дарма, що ми зглубили проблеми існування прапричини до самого дна! Коли в нашій серці не булоб кріпкої віри в Бога і в його заповіді, котрі треба безумовно виконувати, то з нас не буде й правдивої людини. Колиб прийняти, що теорія п. інж. Зубрицького правдива, то найкрасшими людьми булиб у старім завіті фарисеї і книжники, бо вони були найвище освічені люди на ті часи. А в Новім Завіті найбільше правдивої людяности малиб в собі учені теологи, а не нпр. св. Франц з Асизу.

З огляду на наведені застереження треба уважати, що зацитоване місце з реферату п. інж. Зубрицького поперше не відповідає дійсності. По друге се не педагогічно так говорити до простих людей. Ще найліпше як селяни не зрозуміли того місця. Але тоді що ж се булоб за популярні виклади?

Др Степан Годований.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Містимо сю критику підчеркуючи дві речі: 1) Ми розуміємо Шан. критика так, що він не закидає Вп. прелегента, немовби він все говорив до селян так непопулярно як написав свій (зрештою цінний і цікавий реферат), тільки припускає, що тут і там могло се бути. 2) Критик відрізняє тем пригожі „тільки для високоінтелектуальних інтелектуалістів“ від тем пригожих для всіх. Ми думаємо, що такої різниці нема і що навіть про найтяжшій справі можна говорити простому народові: тільки се далеко більша штука ніж говорити на тяжкій темі до правдивої еліти інтелектуалістів і вимагає не лише спеціального дару вимови але й великої праці в підготовці для вняснення таких тяжких тем. Нормально розвинений парібок від коней може зрозуміти всі теорії видумані філософами, коли йому відповідно представиться ті теорії. Зовсім лишні питання, чи се треба робити, чи є на те час, змога і т. д. і які моглиб бути звичайні наслідки такої роботи.

²⁾ А чи про багатьох дійсних інтелігентів можна сказати, що вони збагнули „проблеми існування“? Чи зробили се десятки тисяч суддів, адвокатів, інженерів і т. д.? Таж майже всі вони по „скілченні“ стімазії (чи реальних середніх шкіл) вчилися в високих школах своїх предметів, потому на становищах займалися кожний своїм фахом — Я навіть звичайно не мали ні часу, ні нагоди зглублювати (тай ще до того до самого дна!) „проблеми існування“. Чи вони через те також звірі й дикі bestii? — Може прелегент по-думав се місце по гітлерівськи: „Der moralisch gebildete Mensch, und nur dieser, ist ganz frei“. — Г. Schiller: „Über das Erhabene.“ (Ред. „Н. Зорі“).

Нові видання

М. Степанович: **Евангелики без маски.** (Правдиве обличчя евангелізму ширеного між українським народом в Галичині в рр. 1925—1935). Коломия, 1936. Накладом автора. Формат: 22,6 × 14,1 см. Ст. 96. — Ся праця має значіння жерельної, бо наводить в оригіналі документи, переважно вперше печатані. Читається дуже цікаво. Вона просто сензаційно представляє страшне нутро українського сектанства. Оцінці сеї праці присвячимо більше місця. — А. Ч.

Володимир Дорошенко: **Українська національна бібліотека** (Бібліотека Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові). Львів 1936. Накладом Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові. Форм. 16 × 12 см. Ст. 23.

Вячеслав Зайкин: **Н. Н. Новиковская.** Опыт литературной характеристики. Львов 1936. Формат 12,5 × 17,4 см. Сторін 12.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Марнота всего того, через що люди даються відтягати від служби Богу. По перше розважте, як напrawdę марне все те, що бідні обманені люди ставлять понад свого Бога: пусті милянні баньки, самі дрібнички й дитячі забавки, фальшивий блиск, оманлива принада, яку закидає ворог, щоб зловити їх душі. Приманливі мрії та імлісті зяви, що всі в одній хвилині зникають, і лишають руки і серця людей порожніми. А колись, ах! Це все зявиться їм таким, яким воно є, і рай нерозумних, рай уроєного щастя переміниться у правдиве, страшне й вічне горе. О ви діти людські, як довго будете ще любити марноту? Як довго ще будете йти за брехнею й оманом? Та подумайте про тих, що були перед вами, про тих, що зазнали всіх почестей, багатств і радостей, які лише міг їм дати світ, і скажіть мені, як ви гадаєте, що вони тепер про се думають? О, вони напевно з Соломоном (Екл. 2,11) скажуть, що вони у всіх тих справах знайшли тільки марноту й неспокій духа. Вони голосно будуть осуджувати свою давнішу глупоту і своє безумство, що привязали свої серця до таких дурниць, щоб утратити Бога і свої душі.

По друге розважте і возьміть ближче під увагу ті світові ідоли, ті привиди почестей, багатств і радостей і подивіться, з яким трудом їх здобувається, з яким неспокоєм і страхом їх посідається. Як легко їх тратиться; на які великі нещастя вони виставлені; яке невільництво вони приносять з собою; які вони короткотривалі й нестійкі; які вони фальшиві й оманливі; як часто вони стають гіркі мов жовч; які вони низькі й негідні привязання християнина. Як низько стоять вони в порівнанні з гідністю безсмертної душі, що сотворена не для чогось меншого, тільки для Бога. І як вони не всілі напrawdę задоволити серце, що не може знайти правдивого спокою, ніде інде як у своїм Сотворителі. О якіж дійсно нещасні ті діти Вавилону, що привязані до таких низьких, таких малих і таких гідких річей. Якеж нещасливе життя, котре в цілості провадиться для того, щоб снувати павутиння, щоб бігати за мотиллями, щоби вганяти за тінню! Коли дорогоцінні години, дані на те, щоб запевнити душі щасливу будучність, марнується на заборонені розкоші, на глупі, безкорисні і часто грішні розмови. Коли прикрашується і напихається кістак, що незабаром мусить стати поживою черваків. Коли волочиться безчинно або віддається забавам, або читається злі романи. Напrawdę, таке життя мусить бути дуже тяжке, огидне, позбавлене правдивого задоволення, радості, спокою і потіхи тут і колись надії на спасення.

По третє розважте, як сю глупоту і сю нужду людей міра сего описує пророк Ісая (Розд. 59): „Ваші уста, каже він, говорять брехню, а ваш язик вимовляє неправедність. Нема такого, хто шукавби справедливости, нема такого, хто руководивсяб правдою; вони будують на нічім і говорять дурниці. Вони йдуть повні прикrostей і зроджують яйця змії і снують павутиння. Хто зійсть яйце від них, мусить померти, а коли на них наступити, випадає з них василиск. Їх тканина не надається на одяг, їх діла се не пожиточні діла. Їх ноги біжать до злого, їх думки се не пожиточні думки, знищення й руїна на їх шляхах. Шляху міра вони не знають і нема ніякої правди в їх поступованні. Хто тільки ходить їх стежками, не знає нічого про мир.“ О, дивіться, як відстрашаючо святий дух описав труди і праці, яким піддаються нещасні люди міра сего, коли вони біжать за нерозумними марнотами, що на їх душі стягають всі нещастя і смерть та не приносять їм найменшої правди-

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПОС. В. МУДРИЙ заявив представникови ПАТ-а у Львові, що Українська Парляментарна Репрезентація і українські установи рішили піддержати фінансово акцію „Фундушу Оброни Народовей.“ („Хвіля ч. 597 з 6. VIII. 1936“).

НА БУКОВИНІ замітний зріст політичної діяльності ромунських партій. Вони уряджують по українських селах віча та обіцяють селянам золоті гори, бо зближаються вибори і ті партії потребують українських голосів.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО згодилося взяти участь в конференції п'ятих льокарненських держав, що відбудеться незабаром в Брукселі. На тій конференції мають обговорити справу західного договору.

НІМЕЧЧИНА буде домагатися на конференції в Брукселі скасування французько-совітського союзу або хоч поважної ревізії того союзу.

З МОСКВИ звідомляють, що народний комісар заграничної торгівлі ССРС Розенгольц рішив обмежити привіз заграничних товарів до ССРС. Щодо совітських торговельних представництв за границею Розенгольц заявив, що вони будуть виконувати головню інформаційну службу.

ВІДЕНСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила провідників націонал-соціалістичної демонстрації підчас торжества з приводу прибуття до Відня штафети з олімпійським огнем. Їх будуть судити за шкодження державі.

БЕЛЬГІЙСЬКІ ФАБРИКИ ЗБРОЇ дістали численні замовлення зброї й амуніції від еспанського правительства як також від повстанців. Бельгійське правительство дає покищо дозволи на вивіз.

ЧЛЕНИ ФРАНЦУЗЬКОГО НАРОДНОГО ФРОНТУ урядили протинімецьку демонстрацію над німецькою границею в області Саари. Ліві маніфестанти співали інтернаціонал з витягненими п'ястуками в сторону Німеччини.

ПАЦИФІСТИЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ з Франції і Злучених Держав Північної Америки вислали обемисту ноту до Союзу Народів у справі переслідувань католиків і Жидів в Німеччині.

ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК вибухнув у Греції. Положення дуже поважне. Грецьке правительство оповістило воєнний стан і розважало парламент. Причини тих заряджень та, що комуністи приготували повстання проти теперішнього правительства.

БРИТІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР у Мадриді Генрі Чілтин покинув еспанську столицю.

ЕСПАНСЬКА ВОЄННА ФЛЬОТА, вірна правительству в Мадриді, опустила порт Танжер на домагання Міжнародного Комітету Контролі і перенесла свою базу до пристані Малаги.

ЕСПАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ атакували на днях позиції правительствених військ на фронті Самосієрри. Правительствена міліція відбила наступ і рушила до протинаступу. Повстанці мають 300 ранених і вбитих, міліція 80 ранених і вбитих.

В ПАЛЕСТИНІ знов скріпилася саботажна діяльність арабських націоналістів. Недалеко м. Йокнаам Араби вбили двох Жидів, сторожів жидівської колонії.

вої користи, — і вчиться бути мудрішими і не йти їх слідами.

Постанови собі, ніколи не наслідувати нещасливий вибір сліпих смертельників, котрі відвертаються від Бога, щоб йти за обманними марнотами, тільки з цілого твого серця погорджуй всіми тими дрібницями і йди лише солодкими стежками мудрости, чесноти і правди.

Елн. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

НОВИНКИ

Св. Реколекції для позашкільної сільської молоді зачалися 8. VIII. в Товмачі, в каплиці Фатимської Матері Божої. Реколекції триватимуть до 12. VIII. Се перші того рода духовні вправи на нашій землі.

Традиційний Обхід в честь о. Маркіяна Шашкевича на Білій Горі (біля Підліся) відбудеться в неділю 9 серпня с. р., а вразі непогоди 16 серпня з такою програмою: 1) Привитання Епископа й похід на Білу Гору, 2) відправа полевой Служби Божої з проповідю і па-нахидою над гробом Невідомого Стрільця, 3) промова, 4) продукції хорів, танкові й оркестральні.

Проща до Риму відкликана. З огляду на те, що дотепер помимо численних заходів не вдалося вивести заграничних паспортів, Організаційний Комітет подає до відома всім зголошеним, що заповіджена проща до Риму з приводу Світової Вистави Католицької Преси не відбудеться.

Оборонну башту з 16 ст. відкрили у Львові підчас будови каналів на Марійській площі.

Польський Банк повідомляє, що з днем 1 вересня с. р. міняє речиниць ви-мінні 5-золотих срібних монет великого формату, випущених 7 літ тому. Після 30 вересня с. р. ті 5-золотівки втра-тять свою вартість.

Відібрали дебіт українському календареві. Міністерство внутрішніх справ відібрало дебіт у Польщі українському календареві для селян на 1936 р., вида-ному в Канаді.

Зміни у львів. воєвідстві. Агенція „Всхлуд“ звідомляє, що дотеперішного начальника суспільно-політичного відді-лу воєвідського уряду у Львові, віцево-воду М. Сиску, іменовано повітовим ста-ростою в Тарнові. На його місце імено-вано дра Йосифа Тиміньського, прокура-тора окружного суду в Самборі.

Інспектором воздушної оборони Поль-щі іменований ген. Зайонц, дотеперішній командант VI. О. К. у Львові. Командан-том VI. О. К. у Львові призначений ген. Токаржевський.

У Львові арештовано чотирох поч-тових урядників під закидом спроневи-рення грошей.

Телефон на рати. Польська Телефо-нічна Акційна Спілка дає полеху при закладанні нових апаратів. Належитість за апарат можна заплатити у двох ра-тах. Половину платиться при інсталяції апарату, решту за місяць.

В калузькій повіті занотовано кіль-ка випадків занедужань на червінку.

У Глибокій, пов. Заліщики, перун убив чотири особи.

Моторові залізничні вози курсувати-муть незабаром між Львовом і Тернопо-лем та Бориславом. Вони значно скоро-гять час переїзду між тими містами.

Збір хмелю на Волині заповідаєть-ся досить добре. Запас хмелю з м. року цілком вичерпаний.

Гумор. — Батьки міста. — Чи ви читали, що місяць незабаром розлетит-ся на 14 частин і на землі продовж ці-лого року будуть місячні ночі? — Вреш-ті наша міська рада матиме законну причину не будувати нової електричної стації.

Книжка про Пшитик. Орган варшав-ських ендеків „Справа Народова“ видав велику книжку про заворушення у Пши-тику і про процес за ту справу. Книжку написав адвокат Невудка. Вона має чи-сто протижидівський характер. Прихід з продажі книжки призначений для ді-тей Ст. Весняка, котрого вбили Жиди в Пшитику.

До Палестини виїхало на днях з Польщі 380 Жидів.

2300 пожеж спричинили діти в Поль-щі в п'ятих останніх літах.

Осторожно з грибами! Коло Торуня затроїлося грибами 7 осіб. З них три особи померли.

Чеська поліція сконфіскувала офіці-альний орган німецького олімпійського комітету „Олімпія Цайтунг“ за опові-щення репортажу з перебігу олімпійсь-кої штафети чехословацькою терито-рією.

Норвезький парламент ухвалив про-ект утворення „комітету тверезості“. Сей комітет буде боротися з пиянством. На ту боротьбу призначено 70 тисяч норвезьких корон.

Мапа великої Німеччини. В Німеч-чині продають у книгарнях мапу вели-кої Німеччини, що обіймає Познань, Ав-стрію, Алязцію, Швайцарію, Тироль і Люксембург.

Хто виховує французьких дітей. На вчительському конгресі в м. Ліль ухвале-но через аклямацію внаслідувати 10.000 фр. на еспанські республіканські вій-ська. Делегата федерації еспанського нар. учительства привитали французькі педагоги Інтернаціоналом та комуні-стичним поздоровленням.

Піонер летунства Люї Блерію помер у Парижі. Він перший перелетів на літа-ку канал Ля Манш.

Конгрес реклями відбудеться в Бер-ліні від 21 до 26 вересня. Організує йо-го Континентальний Союз Реклями. В конгресі возмуть участь представники 15 держав.

В Мехіку арештовано цілу родину тому, що поліція знайшла підчас реві-зії хрест, фігурки святих і молитвенники.

Велика спека панує в Злучених Дер-жавах Півн. Америки. Від удару сонця погубило 18 осіб.

Міністерство театру й фільму пов-стане незабаром в Японії.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихиль-ників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати перед-плату.

Гумор. — „Внутрішня вартість“. — Учитель: Що розуміємо під внутрішньою вартістю чоловіка? — Ученик (поваж-но): Золоті пльомби, прошу пана про-фесора!

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2, I. пов. і в книгарнях.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

АБСОЛЬВЕНТКА ФІЛЬСОФІИ шу-кає лекції з нисшої гімназії. Знає мову німецьку і французьку. Зголошення під „Філософка“ до Адміністрації „Нової Зорі“.

75-1—1

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ О.ЛЕВИЦЬКА ІС-КА

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПК. 503.881.

порукає власні виробки найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант“ терпент.

Пасту до взуття „Елегант“ воскову

Пасту до підлоги „Французька маса“

Віск комбінований до підлоги

Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шпарт до чобіт

Віск шевський

Смола шевська

Трутку на мухи

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На літний
сезон

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

порукає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кіль-кох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширина 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в засте-реженому місці дочислюється 20%. Дрібні ого-лошення поміщується по вищезначеним налож-ности готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинах 50 -
На першій сторінці 60 -
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— вол., 1/4 стор. 90— вол., 1/8 стор. 45— вол., 1/16 стор. 25— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— вол., 1/4 стор. 140— вол., 1/8 стор. 70— вол., 1/16 стор. 35— вол.

При кількаретовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нею: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзівських
ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конт. П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Профанація церкви у Львові.

В неділю 9 с. м. у Львові, в парохіальній церкві св. Петра й Павла на Личакові, трапилася нечувана подія. Перед закінченням Служби Божої о. Годунько звернувся до вірних з проповідю. В ній підкреслював, що вороги Церкви поширюють кличі незгідні з церковними канонами. Се баптисти й іншого рода сектанти. За плечима сектантів дуже часто стоять комуністи. Вони намагаються тим способом підірвати основи віри, щоб відтак легко поширювати комунізм і безбожництво. Підчас сих слів о. Годунька якийсь тип підняв угору затис-

нений п'ястук і крикнув: „То вишисто, цо ксьондз поведзля, неправда!“ Провокатора усунули з церкви. Тимчасом почав викрикувати в церкві ще один тип, не жалюючи ординарної лайки. І того типа усунули з церкви. На вулиці ждали на провокаторів ще два типи, що підіймивши п'ястук вгору викрикували вуличні слова під адресою священиків, Церкви й вірних. Нечувана профанація церкви викликала серед вірних велике обурення. Се наглядний доказ, що комуністи влазять уже навіть до церков, щоб там вести свою роботу.

Еспанське правительство опустило столицю? — Ген. Франко машерує на Мадрид. — Дві побіди повстанців під Бадайоз і Кацерес. — Висилка нових повстанчих військ на фронт.

„Морнінг Пост“ звідомляє, що еспанське правительство покинуло Мадрид і виїхало до Валенсії. Президент Азана і більшість членів правительства перебувають на покладі военного корабля і мають постійне радієве połącення зі столицю. — Ген. Франко покинув Тетуан і прибув до Севілли, де обняв провід над повстанчими військами в полудневій Еспанії. Давно заповіджений похід на Мадрид розпочався рівночасно з півдня і з півночі. Війська ген. Франка здобули м. Бадайоз і Кацерес. До повстанців прилучилася цивільна гвардія в м. Бадайоз. В бою під м. Кацерес повстанці здобули багато зброї, м. ін. багато панцирних самоходів, та взяли в полон кількатор правительственных жовнірів. Ген. Франко оповістив відозву до

війська. В ній м. ін. пише: „Вояки Наварри. Ми пани майже всієї Еспанії. Ще сего місяця почуєте мене, як буду говорити через радіо в Мадриді. Число упавших противників велике. При допомозі всієї нашої армії в Африці, нашого могутнього летунства та при вашій допомозі побідимо здеморалізованого ворога. Треба негайно рушити на Ірун, Фонтарабію і Сан Себастьян. Нехай живе Еспанія“. — Команда повстанчих військ вислала на фронт нові відділи, зложені з військ регулярних та охотників-членів Еспанської Фаланги. Ті війська, зібрані в околицях м. Бургос і Сарагосси, перевезено на фронт тягаровими самоходами серед великого захоплення населення. Організація військова й господарська повстанців поліпшується.

Троцький і Бея Кун у Мадриді.

„Кореспондент лондонського „Сундай Кроніка“ доносить з Мадриду, що між совітськими висланниками, котрі прибули до столиці Еспанії, є також Троцький і Бея Кун. В Мадриді панує

загальне переконання, що вразі побіди правительства Азани він один тільки остане, а всіх інших членів еспанського кабінету заступлять комуністи, котрі вже тепер мають фактичну владу.

Німецька фльота на еспанських водах.

Німецьке Кореспонденційне Бюро звідомляє: З огляду на те, що в еспанських приморських містах здобувають владу анархісти й комуністи, німецька

команда фльоти вислала дві ескадри кораблів на еспанські води. Вони мають кружляти коло берегів Еспанії і помагати німецьким горожанам.

Наука з повстання в Еспанії.

„Оссерваторе Романо“ обговорює страхіття еспанської революції та стверджує, що се не тільки прояв злочинного шалу але також вислід злочинної школи. Се наслідки виховання без релігії й Бога. Можна вже запитати, чи існує ще

звичайне, чисте поняття гуманності? Європа на роздоріжжю. Вона мусить рішитися чи піде шляхом людяности, чи зійде з того шляху. Коли не рішиться, піде з бомбою під пахою, як се зробила Еспанія.

Майбутня війна буде коротка.

Недавно вийшла в Німеччині цікава книжка п. з. „Змоторизована армія Гітлера“. Автор її полк. Мілер доказує, що за кілька літ німецька армія буде найсильніша на світі. Вже тепер німецька армія технічно сильніша як 1914 р. Вона зорганізована так, що кожної хвилини ту армію можна перекинути з одного фронту на другий. Німеччина потребує ще кілька літ спокою, щоб цілком при-

готовитися до війни. Тоді німецька армія буде ділати як грім і навіть за кілька годин зможе розбити армії сусідніх держав. Перед німецьким летунством ніщо не устоїться. Дух німецької армії знаменитий. Се дух завойовників. Автор доказує, що майбутня війна буде тривати дуже коротко. Може навіть лиш кілька днів. Вона мусить закінчитися утворенням німецької імперії.

Чому пес вне, як чує музику.

Як відомо, пси реагують на музику виттям. Ту реакцію поясняли дотепер тим, що пес вражливий на музичні тони, бо вони дражнять слух пса. Та найновіші досліди виказали, що причина песячого виття на звуки музики інша.

Давно, перед освоєнням, пес жив у стаді подібно як ще тепер живе вовк. А такі звірята інстинктивно „відгукуються“ переважно виттям. Пес „відповідає“ виттям на звуки інструментів, бо думає, що се відзиваються інші звірята.

Пашу і збіжжа, дорібок Вашої цілорічної праці обезпечить негайно від огню в одному кому українському
Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР“
Львів, Улиця Руська ч. 20.

КАТОЛ. АКЦІЯ І ПОЛІТИКА

Питання про взаємини між Церквою та політикою і вслід за тим між Католическою Акцією (К. А.) та політикою не сходять зі шпальт католицької і не католицької преси. До цього в першій мірі причинилися відносини в Німеччині, де — як це зазначив Св. Отець в інавгураційній промові при отворенні Міжнародної Вистави Католическої Преси — „проти всякої правди й справедливости, штучно й умисно викликається ототожнення релігії й політики“ в тій цілі, щоб мати причину переслідувати католиків і нищити католицьку пресу й католическу організацію. Тому й Св. Отець поручив католицьким журналістам ту справу взаємини між релігією та політикою порувати й освітлювати.¹⁾ Відколи у нас повстала вже повно зорганізована К. А., це питання про взаємини між тою чисто церковною і релігійною організацією, що стоїть безпосередно під проводом церковної Єпархії, та між політикою в найширшій значині, — незвичайно великої ваги так для самої політики й політичного ділання в житті одиниць і суспільности, як також для самої К. А. і релігії.²⁾

Для належного освітлення цього важного й не легкого питання треба взяти під увагу дві справи: I. Відношення Церкви до політики бодай у найголовніших рисах; II. Католицьку Акцію й політику. Це тому, бо як сказано К. А. се емінентно церковна установа, тому у своїх відношеннях до політичного ділання мусить нормуватися відношенням Церкви до політики.

У висвітленні сего питання я сперся на офіційальних виданнях про ділання, ціль і завдання Католицької Акції, передовсім на: **Mons. Luigi Civardi, Manuale di Azione Cattolica. 8-ме видання. 1932 p.; — Pio XI e l' Azione Cattolica. — Documenti relativi a „L' Azione Cattolica“ raccolti e ordinati di Mons. A. M. Cavagna, Roma 1929.**

I. Церква й політика.

Для основного зрозуміння взаємини між К. А. й політикою конечно належить наперед подати загально основні норми про те, яке відношення Церкви до політики й політичних партій. К. А. се участь світських людей у єрархічній апостольстві Церкви; тому коли пізнаємо, які права й вимоги має Церква в обла-

¹⁾ Гляди: „Нова Зоря“ з 18 червня 1936 ч. 45. Промова Св. Отця.

²⁾ Це питання коротко начеркнув п. др. О. Назарук у своїм рефераті на Загальних Зборах „Скали“ п. з. Узасаднення „Скали“. — (Гл. „Нова Зоря“ з 3. травня 1936 ч. 32). Думаю, що це питання потребує ширшого й основнішого оброблення. — о. Г. Т. [На тему „Релігія й політика“ оповістила „Н. Зоря“ свого часу гарну й основну працю Коплера тай видала відбитку з неї. — Ред.]

сти політики, тим самим стане нам яснє становище й К. А. до політики, бо вона на політичній полі не може йти ні даліше ні ближче як сама Церква.

1. Лібералізм відмовляє Церкві якогонебудь права в області політики. Виходить він з того властивого йому принципу, що існує повний розділ між політикою, а моралю й релігією. Ліберали проголошують т. зв. політику без моралі. В політиці вони не признають ніяких етичних засад. Політичні закони у них ні моральні, ні неморальні, лиш без моралі (аморальні). Вони у них вищі понад всяку людську волю, бо диктовані лиш одиноким оглядами на користь. Вслід за тим — так заключають ліберали — релігія, що вважає себе сторожем і учителькою моралі, не може мати ніякого діла з політикою. Тому релігія повинна обмежитися лиш до церковних murів, а зате політика має бути свободна від всяких метафізичних та релігійних „кайданів“. Тим чином отворяється для людства „соняшні поля публичного життя“. Церква має спромогу рядити й судити в ділянці виключно моральній і релігійній, а ніколи не повинна мішатися в політичні справи, бо інакше вона виходить поза границі своєї компетенції. „Ми лишаємо Папі — сказав визначний на свій час політик Раймунд Пуанкаре — Божий город, та не дозволимо, щоб він виходив поза це поле.“³⁾

Не бракувало і не бракує й таких католиків, що в питанні про взаємини між релігією й політикою йдуть за думкою лібералів. Вони назвали себе „автономістами“. В Італії провідником автономістів був на початку цього століття Ромольо Муррі. У своїм журналі „Rivista di cultura“ він ставив таку засаду: „Якнебудь група горожан може цілковито свободно організуватися в цілях економічних, правних або політичних, а церковна влада ніяк не може мішатися у їх справи“. Також у Франції повстала була свого часу організація таких автономістів. Їх речником був Сійон (Sillon), а провідником демократичної молоді Марко Санієр (Marc Sagnier). Папа Пій X осудив ці погляди автономістів як соціальний модернізм. Сійон піддався осудові Церкви і відкликав свої блуди, а Муррі не піддався тому осудові.

2. По правді в основі цієї сепаратистичної теорії лібералів і автономістів про взаємини між політикою і релігією лежить одно основне непорозуміння. Вони ототожнюють два різні поняття, а саме: розділ і розмеження (separatio і distinctio). Ніхто не перчить, що між релігією й політикою є розмеження. Одна й друга має своє особне поле ділання і свою питому ціль. І тому Церква й держава, кожда у своїй властивій області, — суверенні і від себе незалежні. Та не можна твердити, що вони цілковито розділені. Це зовсім інша справа. Зовсім щось інше твердити, що між двома предметами нема тотожності, а зовсім щось інше казати, що між ними нема ніякої злучки, фізичної чи моральної, взагалі що нема ніяких взаємин. Папа Лев XIII в енцикліці „Sapientiae christianae“ пише так:

„І Церква й держава, кожда з них, має властиву собі суверенність. Вслід за тим у веденні своїх питомих справ одна другій не підлягає. Та з того ніяк не можна заключати, що вони мають бути цілковито розділені, а ще менше ворожі.“

Це очевидне, бо в дійсності існують дві річи відмінні, без того, щоб кожен було розділені. Ось наочний примір: тіло й душа у чоловіка се два дуже відмінні ества, навіть противні, бо одно матерія а друге дух. А пречинь у чоловіка вони злучені в одну розумну істоту, а їх розлука означає смерть. Хто хоче твердити, що між релігією й політикою

має бути повний розділ, мусіть наперед доказати, що між ними нема ніяких взаємин, ніякої спільної точки та взагалі ніяких відносин. Саме цього ліберали ніяк не можуть доказати. Навпаки — релігія передовсім у своїй науці християнської моралі має й мусить мати вплив і ділати також на полі політики.

3. Щоб уникнути всяких непорозуміннь, треба устійнити, які поняття містяться у слові „політика“. Бо є політика й політика; це слово одно, а значінь багато. І про того, що в європейських університетах учаться політичної економії та дипломатії, кажуть, що вчиться на політика; й про такого, що не докінчив навіть середношкільного образуння, але на всяких зборах виголошує плиткі й пусті бесіди й проголошує кличі, що їх ніколи не передумав ні не розуміє, а ще менше його слухачі, словом про типового й плиткого демагога кажуть, що він також „політик“.

Значіння слова „політика“.

Слово „політика“ має потрійне значіння: властиве й суттєве, але також зглядне й випадкове та технічне.

1. В першій значінні слово політика, що походить від грецького слова „поліс“ = держава, — це наука й умілість осягнути й забезпечити загальне добро горожан законами й установами, згідними з засадами християнської моралі; се наука й умілість дбати про загальний добробут, про правдивий поступ, про суспільне добро. В тім розумінні політика має дуже багато спільних точок з суспільною етикою і християнською чеснотою любови ближнього.

Як видно, предмет політики в сім основнім і суттєвим значінні дуже широкий і скомплікований та допускає різні поділи залежно від близького її предмету. І так говориться про політику внутрішню й закордонну, про законотвірну політику й виконуючу; про церковну політику, шкільну, аграрну, економічну, тощо. Розуміється, в сім загальнім суттєвим поняттю політика має багато спільних точок з релігією, бо тут безпосередно входять етичні й релігійні принципи. Це політика, що її можемо назвати частиною християнської етики; політика, що просто „дотикає престолу“, як висловився Св. Отець Пій XI. Очевидно, що в сім предметі ні Церква, ні Кат. Акція не може бути рівнодушна для того рода політики, як не може бути рівнодушна, коли йде про засади християнської моралі і про найважливішу християнську чесноту, якою безперечно є любов ближнього.

2. Крім того суттєвого значіння політики під тим словом у звичайнім життю люди розуміють часто вже саме примінення загальних засад для забезпечення чи розвою загального добра й добробуту. Вона вказує на засоби й методи, котрими мається осягнути вище наведену ціль. Загальне добро, що тисячними способами дотикає й особисте й родинне й суспільне життя, можна здійснити й забезпечити різними законами. І тут самі горожани не лиш мають

право але й обов'язок співпрацювати. Саме тут „політика“ вказує засоби й методи, що ними самі горожани співділяють. Це співділення горожан очевидно дуже зглядне так своїм розміром як успіхами. Також горожани, що співділяють, не всі й не все однаково беруть загальне добро, при чім з правила дуже різняться поглядами на способи й закони, що малиб забезпечити й утримувати те загальне добро. Буває, що одні вважають за хосенне й успішне те, що другі вважають шкідливим і недоцільним.

Відомо, що участь горожан в політичній життю не всюди однакова, залежно від форми правління. Люди пробували й пробують всякі форми, що ними стараються упорядувати й означити співділення й участь горожан, від цілковитого абсолютизму почавши на крайнім демократизмі скінчивши. Тепер входить щораз більше в життя нова форма, що якась одна партія або струя (фашизм, націоналізм, більшевизм) бере в свої руку всю владу й після своєї доктрини намагається здійснити найвищу ціль держави, значить, осягнути загальне добро горожан, як вона його розуміє. В демократичних знов формах загальне добро горожан бере участь у політичній життю вправді не безпосередно тільки посередно через своїх відпоручників, послів. А що ті горожани дуже різно розуміють засоби й методи осягнення загального добра, тому й діляться на різні групи з огляду на власні або класові інтереси. Так повстають політичні партії (монархічні, республіканські, консервативні, радикальні, демократичні, християнські, соціальні й націоналістичні). Ось маємо зразок випадкової, буденної і так сказати зглядної політики, що не займається теоретично загальним добром з точки погляду принципів соціальної етики, але з точки погляду якоїсь партії або класу. Саме та ріжницька поглядів поодиноких партій, та взаїмна їх боротьба — в популярнім понятті називається „політика“.

3. Буває також, що деякі політичні партії орієнтуються виразно на засадах і кличах противних науці Церкви (прим. клич: „земля без викупу“). Ось знова в сім случаю ні Церква ні К. А. не може бути рівнодушна на такі політичні напрями.

Та існують партії, до яких можуть належати також католики. Розуміється, такі партії між собою можуть дуже різнитися (прим. партія монархістична й партія республіканська) та обі можуть стояти на основах згідних з наукою і моралю Церкви. В такім разі дійсно і Церква й К. А. стоять зовсім поза й понад такі партії і не можуть заборонювати своїм членам приналежати до партій, які є в згоді з засадами й наукою Церкви.

4. Вкінці є ще і третє поняття політики, що її можна назвати „технічною“. Вона сама з себе не дотикає безпосередно релігії. Можна до безконечности розправляти про нові роди зброї, про меліорацію ґрунтів, про торговельні умови, пакти приязни, виборчі системи, про всякі технічні приписи при будові домів, доріг і т. д. Це справи, що не мають безпосередного й конкретного відношення до етичних норм — і тому кождий може рішати про такі справи як вважає найліпше з огляду на загальне добро. Кажемо виразно, що названі справи не мають безпосередного й конкретного відношення до етики; та не виключене посередне й випадкове. Ось приміри: Ставити будівлю це справа чисто технічна, її упорядковують будівляні приписи. Та коли така будівля має служити для дому розпусти, або дому газардової гри, або еретичного культу, — тоді входить вже мораль і Церква мусить видати свій осуд про цю справу.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було оснувати „Скалу“, які завдання читальні „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2. I. поверх.

³⁾ Експозе в французькій парламенті дня 6 липня 1923 р.

Другий примір: Папа Лев XIII в листі до католиків Франції з дня 16. II. 1892 пише так:

„Кожда форма правління добра, оскільки лиш зміряє до своєї цілі, значить до загально-го добра, для якого установлена суспільна влада... Так католики як і інші горожане мають повну свободу одну форму правління ставити понад другу, бо ні одна з них сама через себе не протиставляється ні засадам розуму, ні засадам християнської науки“.

Тому Церква з засади заявляє себе рівнодушною, коли ходить про форму правління чи її зміну в якійнебудь державі. Та не може знов бути зовсім рівнодушна, коли прим. абсолютизм переходить у тиранію, а демократизм вирожджується в демагогію. В обох випадках уже входить у гру мораль, а з моралю Церква.

Та крім тих політично-технічних справ, на широкім полі публичного й державного життя повстає дуже багато справ, що їх треба назвати політично-моральними. Вони дотикають моральних приписів безпосередно й конечно й або можуть бути з ними в повній згоді або у виразнім протиставленні. Се всі ті справи, що дотикають природи й цілі чоловіка, а саме: справи подружжя, родини, виховання молоді і школи, публична мораль, право власності і багато інших. І тут певно в багатьох случаях буде ходити про просту техніку; та рівночасно в дуже багатьох случаях повстають питання політично-церковні, що дотичать безпосередно взаємин між Церквою й державою та приписів християнського культу.

Висновки.

1. На основі дотепер сказаного очевидно, що в усіх питаннях, які відносяться до релігії і моралі, Церква має право й обов'язок забирати голос і давати оцінку. Церква се сторожниця, учителька і найвищий трибунал не лише християнського закону, але й природного, як вияву волі Бога Сотворителя. В усіх таких случаях Церква може й мусить не лише вказувати правдиву дорогу, не лиш поучувати, коли та дорога затемнена, але протестувати й осуджувати, коли сю дорогу Божого закону нехтують або свідомо покидають. Це стислий обов'язок Церкви з огляду на її Боже післанництво між людьми.

Ясно, що Церква не може провадити політики для політики, бо се було незгідне з її суттєво-духовою цілю. Та й про політику треба сказати словами римського поета Горация:

— „sunt certi denique fines quos ultra citraque nequit consistere rectum“, коли ті границі порушуються, тоді Церква має обов'язок, Богом їй наложений, підняти голос протесту, напівнення і в разі непослуху — голос осуду.

Це виразно заявив Св. Отець Пій XI у промові до університетської молоді, членів К. А. (дня 8. вересня 1924):

„Коли політика доторкає престолу, тим самим релігії, тоді Церква й Папа не лиш мають право але й обов'язок давати вказівки й поучення; а католики мають повне право жадати їх й обов'язок після них поступати“.

2. Виложені тут принципи управлінню також відношення Церкви до політичних партій.

І так: а). Церква стоїть понад чисто політичною діяльністю всіх політичних партій. Тут невідкличне значіння мають слова Папи Льва XIII:

„Нема сумніву, що в публичних справах дозволено боротьба, коли, без порушення справедливості й правди, розходиться про побіду й переведення у практиці тих ідей і систем, що ліпше забезпечують загальне добро. Та втягати до якоїсь партії Церкву й бажати, щоб вона подала руку до побіди політичних противників, це значить робити з релігії велике надужиття“ (Енцикліка: „Sapientiae christianae“).

Пій X. дав такі поучення для священників:

„Священник, піднесений понад інших людей для сповнювання післанництва, яке дав йому Бог, має рівнож стояти вище понад усіма чисто людськими справами, понад усіма боротьбами, понад суспільні класи... Так поступаючи не дасть причини до якогось непорозуміння, не буде чоло-

віком партії, прихильником одних, а противником других“ (Енцикліка: „Firmum propositum“).

Папа Пій XI припоручив своєму секретареві стану кардиналові Гаспарому дати такі вказівки єпископам Італії:

„Не можна ні Єпископові ні парохам відмовити права, як звичайним горожанам, мати свої думки й політичні погляди, коли вони згідні з диктатом правильною совісті й з релігійними інтересами. Та очевидно також, що Єпископи й парохі повинні стояти далеко від усіх партійних боротьб і понад усіма чисто політичними суперництвami“ (Lettera del Cardinal Gaspari, Segretario di Stato, agli Ordinarii d' Italia 2, ottobre 1922).

б) Церква має повне право з огляду на політичні партії видавати догану й осудження, коли вони стоять у протиставленні до засад релігії та християнської моралі. Очевидно, що таке осудження Церквою якоїсь партії не відноситься до її програми чисто політичної, лиш до політично-моральних точок програми. Відомо, що Папа Лев XIII кілька разів осудив політично-моральні принципи лібералізму й соціалізму. Також Св. Отець Пій XI осудив т. зв. „Action francaise“. Та не задля якихсь упрежджень чисто політичних, але тому, що ся партія ставить політику понад релігію й стремить до того, щоб релігія йшла на службу політики й наражує передовсім молодь на впливи ворожі й небезпечні для віри й моралі.

в) Церква ніколи не осуджує партій, коли ті, хоч у своїх політичних програмах відмінні й противні, не мають нічого, що противилосяб засадам християнської релігії й моралі. І так можуть у тій самій державі існувати різні, навіть чисто християнські партії з різнородними й противними собі політичними кличами. І так можуть рівночасно існувати християнські партії: монархічна й республіканська, демократична з кличем загального й безпосередного голосування і консервативна з програмою посередного й пропорціонального голосування і проч. Очевидно, Церква стоїть понад всякими політичними програмами і поза ними, коли вони в ніч не порушують засад релігії й суспільної моралі.

г) Релігії як такої не повиннося уживати як характеристичної черти якоїсь політичної партії. І так не годиться політичну партію називати „католицькою“, хоч в її склад входилиб самі католики й хоч вона ґрунтувалася на принципах чисто католицьких. Головна причина в тому, що противники промахи й недотягнення такої партії дуже легко моглиб підсувати й приписувати Церкві; тим більше, що Церква своїм вірним лишає повну свободу належати до різних партій, оскільки годяться з совістю і засадами християнської релігії.

о. Т. Г а л у щ и н с ь к и й ЧСВВ.

Сегорічний збір пшениці

Міжнародний Рільничий Інститут в Римі оповістив дані про вислід сегорічного збору пшениці в Європі. В середній і північній Європі збір не злий. В полудневій Європі збір пшениці слабший. Збори в Іспанії, Португалії, Італії, полудневій Франції і Греції гірші як в минулім році. В цілій Європі, з виїмком СССР, збір пшениці оцінюють на 40.8 мільйонів тон. Сей вислід трохи вищий від пересічного, та менший як в минулім році. Урожай пшениці в Світах середній. На збіжжєвих ринках ціни пшениці держаться сильно. З Канади і Злучених Держав Півн. Америки приходять вісти про слабкий урожай пшениці. На північно-американських збіжжєвих біржах сильний попит на пшеницю, зате подача не велика. Також на європейських збіжжєвих біржах занотовано зріст оборотів.

Кровава анархія в Мадриді

Кореспондент ПАТ-а розмовляв з еспанським купцем, що втік з Мадриду до повстанців. Купець оповідав м. ін.: В Мадриді сильний брак харчів. Поїзди з харчами не доходять до Мадриду. Ресторани і крамниці продають харчеві продукти тільки на спеціальні посвідки виставлені штабом „народної міліції“. Фактичну владу в Мадриді мають робітничі ради. Комуністичні боївки розстрілюють щодня коло 50 осіб. Розстрілюють без суду кожного, кого підозрюють, що симпатизує з повстанцями. — Посол полуднево-американської республіки Чіле вислав депешу до свого правительства про положення в Мадриді. В депеші сказано м. ін.: Положення в Мадриді розпучливе. Посли чужих держав в більшості виїхали. Влада мадридського правительства тільки номінальна. В дійсности панують червоні синдикати і команданти міліції.

Що сказав грецький прем'єр

Грецький прем'єр ген. Метаксас заявив представникови німецької газети „Дойче Альгемайне Цайтунг“ м. ін.: Греція остане конституційною монархією. Парлямент розв'язано і всю владу перебрало правительство. Се буде тривати так довго, поки правительство не зліквідує комуністичної небезпеки. Тоді нова конституція прийде на місце дотеперішньої. Вона буде спиратися на засадах фашистських або націонал-соціалістичних. Ідеологія комунізму зачала ширитися головнo в кругах урядництва й учительства. Теперішній режим у Греції уживе всіх способів, щоб причинитися до ліквідації міжнародно-комуністичної небезпеки.

Лікарський фейлетоник.

ЩО ТАКЕ МІГРЕНА

Як її лічити?

Мігрена появляється частіше в горячі літа. Терплять на ту недугу люди всіх станів, але частіше заможні ніж убогі, частіше жінки ніж мужчини. — Часто терплять на мігрени якраз найздібніші люди, але се не значить, що хто має ту хворобу, той уже здібний. — Найчастіше виступає вона від 18 до 40 року життя. — Мігрена се тяжкий біль одної половини голови, найчастіше правої. Він триває від пів години до кількох годин. Притім хорий має звичайно нудности і вертає (вomitue). Зіниці ока по болючій стороні голови розширюється і хорий бачить подвійні образи. Повіка ока часом напухає. Хорий в таким стані працювати не годен, він дуже нервозний. Наука медицини досі не знає властивих причин мігрені, хоч докладно знає, як вона проявляється. Хорий має почуття студени в болючій частині голови і по тій стороні стає на обличчі блідий. Від-

чуває сухість в устній ямі. При кінці нападу мігрені — якраз навпаки: хора сторона обличчя стає горяча і червона, в устах багато слини. Дослідники пишуть, що до причин мігрені належать: артритизм (спадковий нахил до ревматизмів, до цукриці, до звапнення артерій, до затовщення, дихавиці, витворювання камінців і ин.), уживання нікотину й алкоголю, кепське функціонування нирок, часті нежити, яскраве світло і ин. разом з кепським діланням деяких внутрішних желез. До лічення мігрені треба лікаря. Загальні вказівки для хорого такі: Передовсім в часі нападу мігрені треба лежати і то по можності в темній кімнаті (добре заслонити вікна). Вимагана строга ярьська дієта, але і з неї уникати овочів стручкових рослин. М'яса і яєць зовсім не їсти. Не курити тютюну і не пити ніякого алкоголю. Мало працювати (в часі недуги навіть не думати про працю), багато лежати і по можності спати. Не обтяжувати шлунка ніколи. Раз на рік (бодай) їхати в гори на відпочинок.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Справа Доценка

В українській пресі появився недавно отсей „комунікат“:

Тому, що в одній газеті появився заміт, мовляв, ніхто з колишніх військових не зареагував на образ, якої допустився п. О. Доценка у своїй книжці „Зимовий Похід“ (вид. Українського Наукового Інституту у Варшаві), Рада Т-ва „Молода Громада“ вважає своїм обов'язком заявити ось що:

По появі книжки О. Доценка п. н. „Зимовий Похід“, Рада Т-ва потягнула автора, як члена Клубу „Молодої Громади“, до відповідальності. П. О. Доценка признав свою помилку та склав у цій справі устну і письмеву заяву, яку Рада Т-ва „Молода Громада“ признала задовольняючою.

Рада Товариства станула відразу на становищі, що сучасний момент якнайменше годиться до того, щоб у якійнебудь формі відновлювати жалюгідні колишні галицько-наддніпрянські спори та що слід оминути всього, що моглоб довести до непорозуміння між двома частинами одного народу. Тому вищезгаданої справи прилюдно не порушувала. Колиж тепер про неї говоримо, то тільки тому, щоб опрокинути закиди, які звертаються проти колишніх старшин УГА, що вони ніби байдужні на образливі для них

публікації. Заявляємо, що справа давно зліквідована й обосторонньо поладнана.

Примітка: Ред. „Нової Зорі“: „Одна газета“, про котру згадано на початку комунікату, се мабуть „Нова Зоря“. Приємно нам ствердити, що наш виступ проти нападу п. Доценка на нашу Армію мав нарешті той наслідок, що справу бодай спробувано вняти публічно. В комунікаті сказано, що п. Доценка „признав свою помилку та склав у цій справі устну і письмеву заяву“. Хоч те, що він написав на Галицьку Армію, після нашої думки не називається „помилка“, але зовсім інакше, — та добре, що він признав бодай те, що признав. По такій публічно признаній помилці кожда шануюча себе організація відкликалаб свого члена з терену, який займає населення, супроти Армії котрого дана однина зробила таку „помилку“. Про письмеву заяву п. Доценка в справі тої помилки не можемо докладніше висказатися, бо Хв. Рада Т-ва „Молода Громада“ не оповістила її. Та зате можемо висказатися про зміст книжки п. Доценка, в котрій він ту „помилку“ зробив. В тій цілі в сім числі „Нової Зорі“ починаємо містити ряд поучаючих статей на сю тему пера нашого молодого історика п. Т. Коструби.

Бандитизм чи здорова реакція?

„Українські Вісти“ в ч. 179 принесли отсю статейку:

В останніх часах занотували ми ряд фактів, досі на наших землях небувалих. Оце з відпустових і місійних місць впрошують богомольці жидівських крамарів, цирковців, карузельників, грачів у три карти й інших проїдисвітів. Такі факти зайшли в Маняві, Краснопуці, Настасові, а останньо теж на Маківці. Явище — нове й тому треба йому приглянутися: що воно таке? Чи — як пишуть радикальні песиголови в „Гром. Голосі“ — це „чиясь провокація“ і, очевидно, „бандитизм фашистських розбишак“, чи може се здорова реакція проти дотеперішних середньовічних відносин?

Пригляньмося якомубудь відпустовому місцеві у святочинний день, або площі, де відбувається якесь українське національне торжество: Побіч богомольців або учасників нац. торжеств суцільна хмара інших учасників — жидівські крамарі й дурисвіти. Вони розташовуються зі своїм крамом побіч церкви чи площі й влаштовують правдивий ярмарок і цирк. Своїми верескливими голосами, якими захиляють свій товар і свої штуки, вони, якщо моглиби, заглушилиб звуки дзвонів. Неоднє прочання відійшов з відпусту обідраний жидівськими обманцями з останнього сотика, бо на те вони обманці, щоб вміти втягнути у свої тенети наївних людей. Такий стан триває століття ще з часів історичної Польщі. Тоді було ще інакше: продавати на відпустах мали право й монополі лише Жиди. Паломники — се була худоба, призначена для експлуатації

жидівськими крамарями. А „худоба“ була супроти того безрадна.

Нині вже не ті часи. Зі зростом національної і релігійної свідомості „худоба“ (в понятті жидівських крамарів) починає бунтуватися проти того, щобі люди, які не мають нічого спільного ні з національним ні з релігійним патосом приходили на релігійні чи національні торжества у ролі крамарів, а часто й обманців. Люди впрошують тих непростених гостей. Ясно, що тут і там приходять до сценцій, але з вини Жидів. Для прикладу: В Краснопуці священик впрошував „карузельників“ і інших жидівських штукарів злід церкви. У відповідь на те почув від Жидів безличну відповідь: „Та то ми робимо вам відпуст!“ Ясно, що після такої відповіді, яку чули паломники, мусіли піти в рух інші аргументи як просьба, щобі позбутися непростених гостей.

Се не бандитизм і не провокація, як це хочуть представити Жиди й їхні союзники з II Інтернаціоналу, нашіж соціялісти, радикали. Се здоровий відрух освідмленої нації, яка не хоче далше терпіти глуму над собою. І се повинні зрозуміти Жиди й самі повинні перестати використовувати відпусту й національні торжества, як місця заробітку. Повинні, якщо не хочуть, щоб їх участь викликувала немилу для них реакцію.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

З НАШИХ ЛІТНИЦЬ.

Трускавець

4) Бюджет його укладають у Варшаві: він на сей рік виносить 157.000 зл., по 11 зл. на особу на день. В тім є вже купелі та всякі інші кошти лічення. За купелі платять заведення власникам купалень досить дорого, а саме за кожду купіль І кл. 4 зл. і 1.60 зл. за газ, а за карту до пиття води в першій сезоні 6 зл. (від 1. V. до 15. VI.), в другім сезоні, головнім (від 16. VI. до 15. VIII.) 8 зл., у третім сезоні (від 16. VIII. до 15. X.) знов 6 зл. Так мене інформували в управі „Гражини“. Всіх місць у „Гражині“ (так називається ціле трускавецьке заведення Сусп. Обезпеч., воно має три вілли) є 97. Управа складається з двох сил адміністраційних (інженір і управителька), з лікаря і трьох помісничих сил (масажист, масажистка, сестра), з кухаря, котрий бере 350 зл. та з цілого ряду обслуги, платної від 30 до 60 зл. з харчем і помешканням.

Харчі доставляють постійні доставці різних народностей — на підставі оферт.

Пацієнти тут доплачують, залежно від висоти їх платень, але найбільша доплата виносить 93 зл. місячно (навіть від тих, що мають місячно нпр. 2.400 зл. — і такі тут є).

Публика — це всякого рода т. зв. умові працівники з чотирох округів суспільних обезпечень: з Варшави, Познаня, Хоржова і Львова. Кождий округ має визначений йому контингент, себто число осіб, яке може сюди вислати. Той контингент не в кождім році такий сам. Нпр. округ Львів мав право вислати сюди сего року 25 осіб.

Якіж товариські взаємини між людьми, що себе звичайно не знають, зібраними з різних сторін? Спочатку ті взаємини не укладаються. Віймок становлять ті люди, що зналися між собою вже перед приїздом сюди. Розуміється, всі сідають при столах по націям. Українців було 5 (на всіх 97). Жидів начислив я коло 10. При однім столі можуть сидіти 4 особи, бо столики маленькі. А що при нашій столі сів Волиняк, що займав кімнату разом зі мною (він уважав себе Росіянином, та говорив не зле по українськи), — отже оден з оставших Українців сидів при однім з польських столів, а другому приносили харч до його кімнати. І ще була одна Волинячка з дитиною, виглядала на нашу, але ми з нею не мали ніяких взаємин. Сиділа між Поляками.

Снідання від 7—8 рано, обід від 1—2, підвечірок від 4—5, вечера від 7—8. Малий Богданко, що служить в заведенню, з достоїнством скликав нас дзвінком на харчування. Часом бив у якусь розбиту бритванку. Часом відсту-

Нема сумніву

Виленьське „Слово“ в ч. 217 принесло отсю статтю п. Кета:

Наведім кілька фактів, щодо котрих нема сумніву.

Нема сумніву, що в містах, котрі номінально є під владою мадридського „правительства“, панує хаос, анархія, озвіріння. Правительство, зложене з різних представників поміркованої лівниці, виконує дальше свою роллю тільки тому, бо се потрібне комуністам. Існування того псевдо-правительства влекше їм баламучення публічної думки в інших європейських краях. В дійсності „правительство“ не має ніякої влади, ніхто не слухає його в Мадриді, навіть дипломатичний корпус непевний життя і смерті. Все нагадує хаос болота і крові в Петербургу й Москві в рр. 1917 і 1918. З тою тільки різницею, що еспанські комуністи мають в Еспанії грізних конкурентів, „анархістів“, котрих російські лєнінівці відразу повистрілювали. З тою ще різницею, що пристрасть, відвага й замишування в жорстокості і крові в Еспанії, сильніші ніж в Росії, роблять з того краю правдині різні. Народ вихований кровавими ігрищами підчас „коррида“ мордує, вбиває, розстрілює, доки має владу. Макабрні сцени з витяганням домовин з трупами монахів і монахинь з 16 і 17 ст. і волочення їх по вулиці. Та що там трупи! Охорона й оборона десятків тисяч живих людей, над котрими знушаються озвірілі маси, се обов'язок всего цивілізованого світа.

Нема також сумніву, що на теренах занятих повстанцями, панує порядок і згідний спокій.

Нема сумніву, що виборча перемога еспанського спільного фронту була підготована Комінтерном. Еспанія віддавна цікавила большевиків. Вже великий слід того стрічаємо в письмах і споминах Льва Троцького. Отже нема сумніву, що Комінтерн ділав, що ділали тут гроші з державного совітського скарбу, що ділали совітські інструктори, що ми мали й маємо до діла з пляновим і впертим вмішуванням совітського правительства у внутрішні еспанські справи.

Нема сумніву, що здержання Італії чи Німеччини від вмішування, від допомоги повстанцям буде рівнозначне з правом інтервенційного монополію Совітів. Акція Франції в справі неінтервенції рівнозначна з допомогою для комуністичної Еспанії.

Нема сумніву, що французьке правительство так поступаючи не ділає згідно з французькими національними інтересами, тільки з інших причин, з огляду на свою залежність від сильної групи комуністів у французькій парламенті, що ділають на команду з Москви. Нема тепер незалежної французької заграничної політики. Політика Франції залежна від інтересів Комінтерну. Франція не мала ніякої причини боятися, що правительство, утворене повстанцями, кинеться в обійми Італії чи Німеччині. Навпаки. В 1929 р. Прімо де Рівера мав нагоду виявити свою нехоть до Німеччини...

Колиж нині французьке правительство так енергійно вмішується в ратування мадридського правительства, то робить се не з огляду на національний інтерес Франції, тільки з огляду на свої симпатії засадничі й ідеологічні.

пав ту функцію іншому малому хлопчикови.

При обіді слуга з правила минала наш стіл, коли розносила потрави. Та се змінилось, коли оден з нас сказав їй се і відмовив прийняття вечері.

А я мав таку пригоду. По моїх 2—3 візитах в місточку, зачали мене ревізитувати. Було се в перших днях мого побуту тут. Одного дня ревізитую мене оден з ОО. Василіян. Входить до моєї кімнати і відразу каже: „Ов, у вас якось дуже горячо.“ — „Може тому, кажу, що тут під нами пральня.“ Гість діткнув рукою печі і каже: „А ви не знаєте, що у вас топлять в печі?...“

Я був високо здивований. Досі мені й на думку не приходило, щоб під моєю кімнаті була натоплена при +40 і більше степенях природного тепла (се літо було виімкове горяче). Не була се властиво піч, тільки великий комин, що йшов з долу, з партеру, через нашу кімнату. Ми його називали „піч“, але ні мені не прийшло до голови діткнути тої „печі“, ні мому „співльокаторови“. Я відчував, що в кімнаті щось було чути і що було невиносимо горячо, часом мав я навіть біль голови, — та не припускав, що все те від — огрітої серед літа „печі“...

Як стій пішов я до управи і до лікаря й оповів все те та зажадав иншої кімнати. Що правда, дали иншу, вже тільки для мене самого. Мені жаль було опу-

АРХІВНА ПРАЦЯ — БЕЗ АРХІВІВ...

З приводу „Зимового Походу“ п. Доценка.

З поняттям новочасної історії злучене нероздільно дослідження архівного матеріалу. Друковані праці, в роді прес, звітів, обіжників, далі споминів учасників і творців історичних подій — усе це невистарчаючий матеріал для опрацювання якогонебудь відтинка новочасної історії. Вичислені джерела мають свої недосконалості, як от нпр. тенденційність, випадковість, чи в найкращім разі слабкість пам'яті (при споминах, писаних з перспективи років). Навіть радіо, без якого — як твердить дехто з учених, істориків новочасної доби, — не могли б на майбутнє обійтися історик найновіших часів¹⁾, має свої поважні недостатки — бож се публичні виступи чи комунікати й вони свідомо прикроювані до вимог моменту. Натомість документи, зокрема секретні й довірочні, що їх ніколи не публікується в момент їх видання, мають величезну вагу для історика. Вони дозволяють дослідникові вийти поза круг свідомо спрепарованої суми відомостей з відповідною тенденцією. Вони дозволяють історикові стати тим, ким він повинен бути: суддею минулого, що мусить знати не лише факти, вчинки, але й їх мотиви.

Отже архівний матеріал — це ті копальні скарби історичного знання, які дають змогу історикові контролювати описи подій, спрепаровані сучасниками. Та буває, що історик сам з тих чи інших мотивів опускає деякі документи, або змінює їх (через скорочення, пропуски й т. п.). І таким способом дає правду викривлену, хоч ніби-то й на науковій основі. На те є рада: кождий історик має доступ до архіву й може перевірити правдивість чи добросовісність свого товариша. Нераз знаходимо студії, в яких на основі того самого архівного матеріалу, з якого користав при своїй праці доктор Ікс, другий доктор — Іпсилон виказує тенденційність і тим самим у великій мірі, чи й повну непридатність, ба навіть шкідливість праці дра Ікса.

Та се можливе тоді, коли архів загально доступний. Складніша справа з

приватними архівами, до котрих має доступ лише власник, або кружок вибраних. Тоді документальна публікація має вартість остільки, оскільки її автор — людина, знана зі своєї правдивості, історичної солідності й об'єктивності, а дотого знається причини, задля яких не допускає до своєї збірки сторонніх людей (нпр. страх перед покраденням чи знищенням збірки). Та вже цілком погано стоїть справа, коли працю друкується на основі документів, про які ніхто навіть не знає, де вони є, себто, де зберігаються вони в оригіналі; бо тоді автор публікацій може безконтрольно спекулювати ними, як йому лише подобається.

Такі думки насуває недавня публікація п. Ол. Доценка, б. ад'ютанта Головного Отамана Симона Петлюри, п. н. „Зимовий Похід“, видана в Варшаві в минулім році.²⁾ Отся показна праця містить у собі поверх 150 сторін вступу й 210 документів. Здавалосьб — дуже цінна праця, бо подає багато цікавих документів до історії „зимового походу“. З зацікавленням отже беремо книгу до рук і — по привычці історика — шукаємо вказівки, звідки автор зачерпнув таку велику кількість документів? Бо питанням, як їх використав, займемося в дальших статтях.

„Для своєї праці — історії Зимового походу — використав я такі, досі ще неопубліковані, матеріали:

1. Накази по армії Української Народної Республіки та по дивізіях;

2. Олександр Доценка, Зимовий Похід (6. XII. 1919 — 6. V. 1920). „Праці Українського Наукового Інституту“, т. XIII. Серія історична, книга 1. Варшава, 1932 (на обгортці 1935). Форм. 210 × 175, стор. CLII + 240. Додана карта й 4 олеати.

3. Оперативні, розвідочні та політичні звіти;
4. Доповіді та листи урядових, цивільних та військових осіб;
5. Щоденник полку Чорних Запоріжців;
6. Документи та радіозвіти, захоплені у ворогів“.

Так пише в передмові до праці п. Доценка (стор. III) про свої рукописні джерела. Питаємо: з якого архіву походять ті документи? В цілій передмові, котру ми уважно кілька разів читали, є лише вказівки, як друковано документи, натомість не сказано, звідки їх узято. Щоб собі якось порадити, заглядаємо до раніше виданої праці п. Доценка — теж із документами — а саме: „Літопису української революції“³⁾. В передмові до тої праці, писаній в Марієнбаді, 25 серпня 1921 року, автор пише, що джерелами послужили: „1. Архиви Ставки й Центральних Установ, 2. Мій власний архів та щоденники“ й т. д. (далі не цікаво). Зате, що походить із архівів УНР (1. точка), а що з авторових власних — не зазначено ні в передмові до „Літопису“, ні при цитатах документів.

Значить, проти історичного звичаю, п. Доценка не подав, звідки походять його документи до „Зимового Походу“, ні де вони депоновані. Це внеможливе якунебудь контролю вісток при допомозі оригіналів відносних документів. Можемо, впрочім, прийняти, що й у „Зимовім Поході“ використано ті самі джерела, що в „Літописі“, себто — ближче незнаний і неозначений автором його приватний архів і — архів УНР. На се вказують примітки до друкованих у „Зимовім Поході“ документів, що, мовляв, в оригіналі даний документ звучить так і так, чи знов порівняння оригіналів з копіями виявляє те то й те й

3) Літопис української революції. Олександр Доценка, Матеріали й документи до історії української революції. Том II, книга 4. Накладом автора. Київ—Львів, 1923. Форм. 250 × 200 мм., стор. 362 + 2 неп. — Те саме, Том II, книга 5. Т[арнів] — Львів, 1924, стор. 398 + II.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

скати мого співльокатора, бо я вже жжився з ним був. Та він був молодший від мене і міг видержати ту Сагару. На моє місце дали якогось Поляка з Варшави, також молодшого від мене. Оба вони видержали в тій кімнаті до кінця. Та огрівана в літі кімната має ч. 14 і є в віллі „Зоржа“.

Радо признаю добру волю управи заведення і спеціально лікаря, дра Дутковського, котрий займався недужими нераз до пізна в ночі, часом і до год. 1.30 по півночі. Колиж я описав історію з печею, то зробив я се не для докучення комунікебуди, а з почуття обов'язку. Се не повинно відстрашувати від роблення заходів у справі прийняття до того заведення, бо поза тим інцидентом відносини весь час були добрі. І це заведення може належати до тих, котрі публіку можуть привести до висновку, що суспільна обезпечальня не така зла як про неї думають. А все таки: Чи можливо, щоб у приватнім пансіоні на літніщі дали гостеві кімнату, отоплювану в літі при 40 і більше степенях природного тепла на дворі? Думаю, що се неможлива річ. Чому? Бо приватний посідач пансіону знавби, що по перше — в таке вглянулаб влада, по друге — що до нього на другий раз ніхто не зголосивсяб. Урядова установа не потребує того всегось боятися, — все одно, чи та урядова установа називається етатистична чи большевицька.

В управі сказали мені, що правдоподібно се останній рік приймавання тут лікувальників, бо думають всі три віллі збури і на їх місце поставити нову будівлю. Її дійсно треба в Трускавці, бо трускавецькі води і купелі справді помічні. І купелеві заведення сего року зачали вперше функціонувати цілий рік, головню задля побудованого тут дому здоровля для офіцерів. Отже й умові працівники моглиб тут мати цілий рік пожиточне жерело поправи здоровля (досі „Гражина“ функціонувала тільки в літні місяці).

Порядок дня гостей у „Гражині“ інакший спочатку, інакший потому. Перших 5 днів іде на лікарські оглядини. Лікар всего оден. А що оглядини переводить доволі докладно, отже скінчив ту роботу аж п'ятого дня. Я прийшов на чергу 4-го дня.

Думаю, що тут придавсяб ще оден лікар до помічі та що згодивсяб тут радо працювати за сам харч і кімнату перший лучший молодий лікар в часі сезону. Отже в тих перших днях не всі гості мають ще білети до купелів. Люди заняті головню чеканням на лікарські оглядини.

Щойно коли лікувальники одержали вже білети на купелі, починається правильне життя. Воно у мене (й мабуть у більшості гостей) було таке: Вставав я о год. 5.30 або 6 рано і вмившися йшов у лісок пити воду з жерела

„Варвари“. Вона спричиняє легкий стілець. Та аж при кінці місяця спрактикував не оден, що на його організм треба не одної склянки, а півтора. По дорозі люди полочуть горло і миють очі в ріжних жерелах у тім ліску. Роблять се і ті, що не потребують сего. Година проходу по ліску — і вертається на снідання. По сніданні або знов прохід або коли було дуже душно, я розбирався і мився в кімнаті та лежачи читав якусь легку лектуру або й писав щось (лікар довідавшись про се, заборонив, а радив основно відпочивати).

Купелі солянкові з газом що другий день. Вже задля них варт сюди приїхати. По кожній купелі треба знов полежати. Що другий день брав я також масажі. Молодий, гарний з вигляду масажист, син польського заслання на Сибір, мав рік життя, коли його туди вивезли. І на Сибірі він виростав. Оповідав інтересно про вигляд того далекого краю, його тайги (ліси), його великі ріки, його населення і його багатство.

По масажі також добре полежати. Почту доручують правильно, також в неділю.

По обіді люди звичайно також відпочивають. Хто не хоче згрубнути, той — коли має сильніше серце — йде на прохід, а коли не може, грає нпр. у „брідж-ремі“. Се була тут дуже уживана гра.

А. Ч.
(Далі буде).

т. д. Врешті до одного документу маємо таку примітку:

„В державних архівах зберігся один примірник цієї відозви, де прем'єр І. Мазепа підписався власноручно і де його ж рукою вписані прізвища міністрів Макуха і Паливоди; прізвища Т. Черкавського і О. Безпалка вписано рукою переписувача. О. Д.“ („Зимовий Похід“, стор. 44, прим. 2. — Розбивка моя, Т. К.).

Ся примітка, додана до документу, друкованого в „Зимовім Поході“ під чи-слом XXVII, вказує, що п. Доценко під-час писання мав до розпорядимости ар-хіви УНР і користувався ними, але не зазначив цього виразно в передмові. Крім того він не подав, де містяться ті архіви й у той спосіб унеможливив уся-ку контролю його праці, а зі становища серйозної історичної науки поставив свої праці в поважне недовір'я.

Приходиться нам отже перегляну-ти, що ми знаємо про архіви УНР і в я-кій мірі використано їх в історичній на-уці, оскільки взагалі хто, крім п. Доцен-ка, мав до них доступ. Якій отже наші відомості про долю сих архівів?

Наскільки знаємо, перший писав про се такі сам архівар, Михайло Обідний.⁴⁾ Те, що він розказує про о-хорону архівних пам'яток за часів УНР, переходить усяке уявлення: про недоці-нювання їх, ба про недостачу елементар-ного розуміння (в державних чинників!) ваги архівів. Досить сказати, що коли уряд займав цілий готель, для архіву ледви знайшлася одна кімната, на якій опал мусів видавати власні гроші архі-вар! Гол. Отаман Петлюра призначив був для рятуння архіву аж... 20 тисяч марок...⁵⁾.

Але вже правдива мартирологія ар-хіваря почалася на еміграції, особливо в 1923 році. Відсилаємо цікавих до са-мої статті п. Обідного, бо деталей тут не будемо повторяти. Спинимось лише на одному. А саме 18. V. 1923 р. п. Сіро-полко почав налягати на Обідного, щоб той видав архів. Малося заснувати му-зей у Варшаві, де булиб здепоновані ар-хіви УНР. П. Сірополко виступав тоді в ролі керуючого Міністерством Освіти в Уряді УНР і спеціально побивався, щоб не вивезено архівів до Праги, але зали-шено в Польщі. П. керуючий Міністер-ством уживав різних способів переко-нати архівара, що архіви треба зложити — сим разом уже в Кракові; Обідний на-віть не виходив на вулицю. Та раз, як пише Обідний, його заманив на чай під-ступом один міністр. Туди вправ п. Сіро-полко й почав кричати: „Ключі, ключі від музею!“ (де був уміщений архів). Обідний протривів, але п. Сірополко си-лою відібрав архів, а Обідний був примушений виїхати з Польщі. У Львові п. Сірополко говорив, що Уряд має якісь величезні гроші на впорядку-вання архіву, та потому слух пропав і по архівах і по грошах. Була якась комісія, підписувано якісь протоко-ли, яких змісту підписуючі не знали, — і так закінчилася та та-ємнича справа.⁶⁾

Правда, всього архіву не вдалося з України вивезти; дещо лишилося в УСРР.⁷⁾ Але цікаво булоб выяснити, що сталося з вивезеними архівами УНР? Де вони депоновані? Чому недоступні, хоч уже на їх основі можна друкувати пра-ці? Такі питання ставить історик — і без їх выяснення буде скептично при-ймати публікації, основані навіть на до-кументах таємних архівів. Бо чи можна покладатися на об'єктивність п. Доцен-ка — про се в черговій статті.

Теофіл Коструба.

⁴⁾ Михайло Обідний, Як охоронялися па-м'ятки. „Нова Україна“ (Прага), 1925, ч. 4—6 (серпень—жовтень), стор. 95—104.

⁵⁾ Там само, стор. 99.

⁶⁾ Не шкодить зазначити, що п. Сірополко займає посаду в московській емігрантській висо-кій школі й завжди користує з нагоди, щоб ля-ти Українську Державу 1918 р.

⁷⁾ Пор. С. Смерчинський, Де шукати і як здобути архів УНР. „Записки іст.-філол. Відд. УАН“, т. VII—VIII, стор. 449—451.

Покажчик змісту

перших дев'ятих річників „Нової Зорі“.

Θ о. Володимир Скоробогатий 358 Θ о. Корнило Слюзар 631 Θ о. Климентій Сопенницький 181 Θ Дарія Сосенко 763 Θ Роман Сосновський 740 Θ Евстахій де Остий Стеблецький 768 Θ о. декан Володимир Стернюк 393 Θ о. Олександр Сте-фанович 635 Θ о. Андрій Сумик 267 Θ Іван Тато-мир 111 Θ Мати Лукія /Теодороніа/ ЧСВВ 796 Θ Граф Михайло Тинкевич 359 Θ Проф. Др Сте-фан Томашівський 399 Θ Роман Тустанович 365 Θ Іван Ульяновський 111 Θ о. Мирослав Устия-нівський 671 Θ Федір Федорів 318 Θ о. Др Іван Фіголь 656 Θ о. Олександр Філеніч 416 Θ о. Платонід Філяс ЧСВВ 345 Θ о. Зеновій Флюнт 767 Θ Петро Холодний 343 Θ о. Поклим Хома ЧСВВ 466 Θ о. Олександр Хтей 641 Θ Лев Володи-мир Чачковський 637 Θ Олександра Черкавський 519 Θ Євген Чикаленко 249 Θ о. Григорій Чубатий 514 Θ о. Ярослав Шарко 273 Θ Проф. др. Іван Шиманов 154 Θ Помер граф Адальберт Штерн-берг 331 Θ о. Др Георгій Шуба 311 Θ о. Прелат Франц Шенкович 785 Θ о. Ігнатій Шуровський 213 Θ Марія з Волошинських Юрчак 489 Θ Бро-тислав Янів 459 Θ о. Лука Ярмівич 355 Θ о. Петро Ярошевич 211 Θ о. Михайло Яковський 502 Θ

XXV. РІЖНЕ.

Всячина 129-130 Θ Новинки /майже в кож-дін числі/ Θ Оголошення /майже в кожному чи-слі/ Θ Афоризми 236 Θ Вискази славних лікарів Мф 293 /і в багатьох інших числах/ Θ Нико-ла Гоголь: Значіння недуг Мф 471 Θ Безпе-ченство в містах 457 Θ Гарандизм 773 Θ Нова-ківський і його помешкання Н 779 Θ А. Ч.: Га-генбека рай для зірпарт Ф 251 Θ Піна диких зві-рят Ф 256 Θ Ратуїне п'тич над смерті Мф 285 Θ Др Е. Ленк: Нові досліді над зірпартами 601 Θ Образки з Поморя 633, 634 Θ /Карло Шпі-лер/: Як дивляться кельнери на гостей Ф 246 Θ А. Гайльберт — А. Ч.: Хліб Ф 300.

XXVI. СПИС ІЛЮСТРАЦІЙ.

/МАПИ/: /Мапа укр. земель при Польщі/ 126 Θ Автентична мапа Ватиканської Держави 241 Θ Мапка до статті Дра Яна Божинського 519 Θ /ОБРАЗИ З СУЧАСНОГО ЖИТТЯ/: „Ва-зень Ватикану“, Папа Пій XI, в своїй робітні Св 241 Θ Папа Пій XI Св 241 Θ Папа Пій XI благо-словить нарід Св 241 Θ Церква на площі св. Пе-тра в Римі 241 Θ Приняття дипломатів у Вати-кані Св 241 Θ Благословення народу Преосв. Григорієм в день інтронізації 19. VI. 1904 Св. 248 Θ Преосвящений Григорій /Хомішин/ Св 248 Θ Робітня Преосв. Григорія в єпископській налаті в Станіславові Св 248 Θ Ексц. Григорій Хомі-шин в часі посвячення угодного каменя під но-ву Укр. Папську Колегію в Римі Св. 288 Θ Зі-З'їзду наших Владик у Римі Св 292 Θ Митропо-лит Кир Андрей Шептицький і гр.-кат. Владика з Ректором і питомцями „Укр. Папської Колегії“ в Римі в часі з'їзду наших Владик Св 306 Θ Про-мона о. Діонізія Головецького ЧСВВ в часі тор-жества благословення угодного каменя під но-вий будинок Колегії Св 301 Θ Впр. о. Діонізія Ткачук /Архимандрит Чина Св. Василія В./ Св 485 Θ Стефан Томашівський Св. 497 Θ /Олександ-дер Мох/: Похорон Голови УНО, Радника О-лексія Саяка Св 583 Θ Преосвящений Василій Ладика Св 689 Θ О. Мох: Перші зі Станісла-вівської Епархії /на святі УМХ/ Св 632 Θ Фра-гмент з походу /УМХ, незнана група/ Св 640 Θ

З Лугового Свята у Львові 2 липня с. р. Св 650 Θ Кінцева сцена з Тайної Вечери /„Пасхальної Драми“ в Городку Яг./ Св 725 Θ Знімки Вака-ційних Осель: Остодір, Сокіл, Старява, На вер-хах Св 729 Θ Сень Горук Св 746 Θ Іван Бобер-ський Св 746 Θ Знімки „Укр. Народнього Ми-стецтва“ у Львові 2 Св 746 Θ Дефіляда Соколік Св 747 Θ Музей Т-ва „Лемківщина“ Св 750 Θ Перший український літак в Америці Св 757 Θ /Наші питомці Рим. Колегії/ Св 762 Θ Вправи Луговиків палицями на Луговім пописі у Львові 1930 р. Св 762 Θ Вправи Луговиків на Луговім пописі у Львові 1932 р. Св 762 Θ Луговиків в по-ході підчас Свята УМХ у Львові 1933 р. Св 762 Θ Вправи Луговиків на Луговім пописі 1932 р. Св 762 Θ /В. Тарнавський/: Великий майдан в Луговому Городі у Львові Св 763 Θ Нойний бу-динок фабрики „Калина“ в Тернополі Св 772 Θ /Яр. Савка/: Президія Ювілейного З'їзду Мар. Дружини Пань Св 784 Θ /РЕПРОДУКЦІЇ МИ-СТЕЦЬКИХ ТВОРІВ/: Графіка М. Бутонича 553 Θ Г. Де Варокіє: Портрет 622 Θ М. Глу-щенко: Краєвид 702 Θ Графіка С. Горди-нського 547 Θ Лев Гец: Мистець 567. — За-улок в Синоді 709, Галицька липа 710, Церква в Бусовицьку 711, Синагога в Синоді 711, Фра-гмент сходів в Синоді 712, Заулок в Синоді 713, Краєвид 715 Θ Л. Джілі: Відпочинок 595 Θ Марія Доліницька: Мисочка 754 Θ І. Зу-бар: Графіка 553 Θ Графіки Павла Ковжу-на 547 Θ О. Козакевич: Благословення 754 Θ Олена Кульчицька: Автопортрет 625 — : Літи — У церкві — При крипці 630, — : Пейзаж 631, — : Божка 633, — : Вечером 635, — : Страсти 637, — : Портретна студія 642, — : Життя 652, — : Книгня Романова 754 Θ В. Ласовський: Пейзаж 602 Θ Степан Луцк: Скит Манів-ський 603 Θ Олександр Ляшенко: При-жеєлі 728, Ярмарок на Сході 728 Θ Галина Мазепа: Діти 754 Θ Антін Малюца: Мер-тва природа 606 Θ Графіка Івана Мозаде-вського 541 Θ М. Мороз: Мати 604, — : При-зник у Космачі 605 Θ Графіки Ю. Нарбута 541 Θ Іванка Нижник: Пейзаж 602, — : Мертва природа 754 Θ Графіки М. Осінчука 553 Θ І. Пайлес: Краєвид 622 Θ Ольга Плеш-кан: Дівчина 598, — : Гуцулка 600 Θ І. Ру-минцев: Консульська марка Св 542 Θ Р. Сельський: Море 702 Θ Р. Удо: Краєвид 615 Θ Дж. Северіні: Композиція 618 Θ /ЕКСЦЕРПТИ, РОБОТИ/: М. Бутонича 545, 577 Θ С. Гординського 459, 543, 561 Θ І. Іванця 545 Θ П. Ковжуна 557, 559 Θ М. Кричевського 543, 557, 559 Θ О. Куль-чицької 543, 585 Θ Я. Музикової 555, 565 Θ Ю. Нарбута 543 Θ М. Сосенки 543 Θ Л. Хижинського 563, 579, 581 Θ П. Хо-лодного мол. 573, 575 Θ /ІНШІ ІЛЮСТРА-ЦІЇ/: О. Царевич: Вівиці на полонині /з Вист. Укр. Фотографії/ Св 732 Θ Т. В. Банаш: З павосівська /Вист. Укр. Фотографії/ Св 733 Θ Українська кераміка /„Ока“ С. Литвинен-ка/: Глечик з полтавським орнаментом — : Ваза в формі полтавського „калача“ — Ваза на кві-ти 752 Θ Перша картка „Прогностика“ Юрія Дро-гобича Св 530 Θ Старі й нові жіночі вкданні Св 748 Θ Св. Велика Книгня Ольга 744 Θ „Роксо-ляна“ 744 Θ Анастасія Скоропадська 744 Θ З фільму „В тіні хреста“ Св 609, 613, 616.

ДВІ ВКАЗІВКИ

Часописи принесли вістку про зловживан-ня, котрі спричинив колектор Державної Льо-терії у Вжесьні, якийсь Хаїм Шинкелевський. Та справа мала ось як: Генеральна Дирекція Державної Льотерії дістала приватне повідомлення, що Шинкелевський пробував ошукати грача за-явивши йому, що на його льос впала виграна 250 зл., замість сказати, що 2.500. Генеральна Дирекція не чекала на рекламацию заінтересова-ного грача, тільки зараз вислала свого інспек-тора до Вжесьні, котрий устійнив, що колектор вишкробав в урядовій табелі одно зеро в цифрі 2.500, крім того вже давніше не виплатив тому самому грачеві дрібної виграної.

Завдяки тій інтервенції грач нічого не втра-тив, а Шинкелевський перестав бути колектором і ним займався прокуратор.

Хоч Генеральна Дирекція Державної Льо-терії енергійно винишувала всякі прояви того роду, все ще лучаються, нажалі, несовісні ко-лектори. Се рідкі случаї, бо загал колекторів се солідні і відповідальні купці. Несовісні колекто-ри зникнуть майже зовсім, коли грачі самі бу-дуть співпрацювати з Генеральною Дирекцією в поборюванні їх та будуть негайно повідомляти Генеральну Дирекцію про всі запримичені непра-вильности. Адже се лежить в їх власнім інтересі.

От нпр. перед трома роками трафилося, що один з грачів мав чвертку льосу, на котрий впала більша виграна. По законнім відтягненню

двадцять відсотків належалося йому трицять ти-сяч злотих. Однак до грача прийшов буиший ко-лектор якийсь Давид Гольдберг з Варшави і за-явив, що йому належиться „провізія“ п'ять ти-сяч злотих та відтягнув собі ту квоту від ви-граної.

Грач не прочитав, здається, уважно припи-сів, що уміщені на відворотній стороні чвертки льосу, які виразно подають, що невілньо робити ніяких інших відтягнень крім 20 відсотків. Щойно по якімсь часі пізніше зорієнтувався, що вправ жертвою ошукання. Зачав старатися про від-зискання страти, однак відзискав її щойно тоді, коли звернувся за помічю до Генеральної Ди-рекції. Коли зробивби се відразу, не чекавби так довго на гроші, мимо того, що Генеральна Ди-рекція вже давно відібрала колектуру від Давида Гольдберга, вважаючи, що він не заслугоує на довіра.

З того, що сказано висше, виходять два поучення для грачів: треба зазнайомитися з при-писами льотерійної гри, котрі можна перегля-нути в кожній колектурі і котрі в скороченню подані на кожній чвертці льосу. Також треба негайно повідомляти Генеральну Дирекцію Державної Льотерії про всі случаї, де булоб підоз-ріння зловживання.

Про ті вказівки просимо пам'ятати при від-новлюванні льосів до третьої класи, котрої тит-нення зачинається 13 с. м.

У РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Праця Св. Отця Пія XI. Часопис „Ле Перпетіель Скур“ подає імпонуючий огляд праці Св. Отця Пія XI, для добра Церкви. Продовж 14-літнього понтифікату Св. Отець оповістив 21 енциклік в актуальних справах. Конкордатів заключив 17. Велика також діяльність Св. Отця на місійній полі. За Його дотеперішнього панування повстало 100 нових апостольських префектур і 80 вікаріятів. Св. Отець створив епохальне діло: Католицьку Акцію. Крім того причинився до великого розвою католицької преси.

Конгрес Української Католицької Молоді в Америці відбувся в Філадельфії від 17 до 19 липня с. р. На конгресі було 150 делегатів і багато гостей. Реферати про значіння релігії, про безпеку комунізму виголосили С. Мамчур, Тихан, Вагнер і ин. В неділю 19 липня Преосв. Богачевський відправив полеву Службу Божу. Конгрес закінчився прийняттям при участі 500 осіб.

В Семенові коло Теребовлі відбулося на днях величаве торжество посвячення фундаментів гр.-кат. церкви.

Два нові римо-катол. костели посвячено у львівській римо-катол. архидієцезії, а саме в Турі Великій, к. Стрия, й у Гребенові, коло Скольного.

Міжнародний конгрес в честь Христа Царя відбудеться в Познані 1937 р. Його організує Головний Інститут Католицької Акції в Польщі з осідком у Познані. (КАП).

Перший хорватський літургійний конгрес відбувся недавно в м. Лесні.

Вертаються до релігії. „Чеське Слово“ подає цікаву вістку, що у Празі останніми роками можна запримітити масовий поворот безвіроісповідних до релігії. В 1934 р. тільки 80 осіб покинуло релігію, зате 2.710 повернулося до релігії. До релігії вертаються люди між 30 і 50 р. життя, а покидають релігію молоді люди, що не мають навіть 30 років.

Найбільше католицьких місіонарів, що працюють по місійних краях, дає Голляндія. Всіх голляндських місіонарів є 5.169.

VI конгрес бельгійських католиків відбудеться в Маліні від 10—12 вересня с. р. Малінський архієпископ кардинал Ван Рой візав бельгійське духовенство до належної підготовки того конгресу, що має скріпити становище католиків у Бельгії.

Архієпископом Руану іменований єпископ Петро Пії де Жілевіль, дотеперішній ординарій дієцезії Діжон.

Міжнародний Томістичний Конгрес відбудеться в Римі від 23 до 28 листопада с. р. На конгресі виголосить реферати ряд визначних католицьких учених, як Леон Ноель, президент філософського інституту в Лювені, др Ольджіяті, проф. університету Ісусового Серця в Медіоляні, й інші. Підчас конгресу буде відкрита вистава томістичної літератури.

У Злучених Державах Півн. Америки є тепер 20.635.189 католиків. За останнє десятиліття (1925—1935) зросло число католиків о 2,081.161, а за останніх двадцять літ о 4,425.879 осіб. В Злуч. Держ. є 17 архієпископів, між ними чотири кардинали, 109 єпископів та 31,108 священників. Всіх церков є 18,187.

Велика католицька маніфестація відбулася недавно в м. Мадізон в Злуч. Держ. П. А. з приводу століття існування стейту Вісконзіну. Понтифікальну Службу Божу відправив Архієпископ Самуель Стріт в асисті 100 священників. На богослуженні було понад 25.000 осіб. В проповіді архієпископ Стріт підніс вагу релігії в розвитку стейту та геройство перших піонерів, що значили свій шлях церквами і школами.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

РЕФОРМУ ВИБОРЧОЇ ОРДИНАЦІЇ в Польщі мають перевести після зорганізування нового правительственного табору.

В ГДАНСЬКУ поліція замкнула на 6 місяців католицький часопис „Данцігер Фольксцайтунг“ за те, що помістив статтю про переслідування католиків у Німеччині. „Данцігер Фольксцайтунг“ се був останній опозиційний орган на території Гданська.

НІМЕЧЧИНА рішила помагати еспанським повстанцям на случай, коли стверджено, що Франція помагає лівому правительству Еспанії. За те повстанці малиб відступити Німеччині кольонію Ріо дель Оро в еспанським Марокку. Таку вістку принесла французька преса.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зажадало відшкодування від Еспанії за 4-ох розстріляних Німців в Барсельоні.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКІ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТИ оповістили заклик до всіх робітничих партій і до всіх професійних робітничих організацій, щоб вони дали еспанському пролетаріатови моральну і матеріальну поміч.

12 МІЛІОНІВ РУБЛІВ зібрано в совітській Росії для еспанського лівого правительства в Мадриді. Ту суму переслано до Мадриду через совітський державний банк.

ЗБІРКИ В СССР на поміч лівим в Еспанії мають відбуватися продовж трох місяців і мають дати суму 60 міль. рублів.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило вивозити якінебудь воєнні матеріали до Еспанії. Також заборонено вивозити неозброєні літаки, що їх дотепер вивозили приватні фірми.

ФРАНЦУЗЬКИЙ СЕНАТ ухвалив закон про удержавнення воєнного промислу підчас евентуальної війни.

ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО завісило сесію парламенту до 1 жовтня сего року.

КАТАЛЬОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зарядило конфіскацію всіх маєтків, що належать до церков, монастирів та повстанців.

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ Юрій II виїхав з Атен на острів Корфу. Перед відїздом прийняв представників політичних партій. Делегації партій зложили рішучий протест проти впровадження диктатури в Греції.

ГРЕЦЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Метаксас оповістив відозву до грецького народу. В ній сказано м. ін., що грецькі комуністи вели сильну комуністичну пропаганду в війську, в школах та між урядниками. Тим хотіли приготувити переворот.

КОМУНІСТИЧНА АГІТАЦІЯ в Греції йде під проводом закордонних агентів. Так заявив грецький посол у Відні.

В ГРЕЦІЇ ув'язнено всіх комуністичних послів до грецького парламенту. Ув'язнено також кількох лівих діячів, що співпрацювали з комуністами.

ГРЕЦЬКІ РОБІТНИЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ оповістили, що бажають співпрацювати з національним грецьким правительством.

КОМАНДАНТИ КОРПУСІВ У ГРЕЦІЇ заявили телеграфічно міністрови війни, що армія вірна королеви та правительству.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Едвард VIII виїхав до Югославії.

АНГЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО прийняло до відома французьку ноту в справі збірної заяви Англії, Франції й Італії не мішатися до внутрішніх справ Еспанії.

КОМУНІСТИЧНІ ЗАВОРУШЕННЯ були на днях в м. Ораніє, у французьким Альжирі.

КОРОЛІ ІРАКУ, ГЕДЖАСУ І ІЄМЕНУ вислали спільну ноту до Великої Британії в справі кривавих подій у Палестині.

ЕГИПЕТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило зголосити свою кандидатуру на члена Союзу Народів. Англія обіцяла поперти внесення Єгипту.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ВЛАСТИ рішили вибудувати велику летунську базу на острові Алясці.

УДЕРЖАВНЕННЯ ЦЕРКОВНИХ І МОНАСТИРСЬКИХ МАЄТКІВ проголошено недавно в соціалістичнім Мехіку. Священникам дозволено мати трохи землі для власного ужитку.

АБІСИНСЬКІ ПОВСТАНЦІ під проводом джеджаса Аберра використовують дощеву пору і часто підсуюються під саму Аддіс Абебу та провадять бої з Італійцями.

В ТОКІЮ поліція ув'язнила проф. Отака, відомого японського письменника і знатока совітських справ. Ув'язнення наступило після візиту проф. Отака в секретара совітської амбасад.

НОВИНКИ

Право прилюдности на 1936—37 рік дістала приватна 6-класова школа СС. Василіянок у Львові.

Торжество в честь о. Маркіяна Шашкевича на Білій Горі не відбулося 9 с. м. з причини поганої погоди. Воно відбудеться невідклично в неділю 16 сего місяця.

Управа Львова виготовила проект нових ґриписів, щодо вдержування порядку й чистоти в місті. М. ін. нові приписи устійнюють справу замикання брам, а саме: в літі в год. 11, в зимі в год. 10.

Заведення Суспільних Обезпечень оповістило цікаві дані про скількість лікарських порад, що їх дають місячно суспільні обезпечальні в цілім краю. Домові лікарі уділюють 886.000 порад, лікарі спеціалісти 295.000, стоматольогні 100.000 порад.

В Дрогобичі повстала недавно українська фабрика смарів „Лепіко“.

Новий міст відкрили в Турції над Стриєм. Він лучить Турку з західною частиною турчанського повіту.

Директором державного видавництва шкільних книжок у Львові став емермайор Помаранський.

Львівський Воевода Беліна-Празмовський переводить люстрацію воевідства.

В Завою, пов. Калуш, ув'язнено директора державних тартаків Йосифа Вольфрама під закидом спроневерення грошей.

В Березівці коло Монастириськ перун убив одного селянина та поразив його жінку й сестру.

Нагальна буря з градом величини волоського оріха навістила косівський повіт на Поліссі. Шкоди є на 600.000 зл.

На допомогу еспанському правительству. „Хвіля“ в ч. 599 пише, що зі Станиславова виїхало до Еспанії 10 осіб, котрі бажали вступити до еспанської правительственной армії.

Шеф французького генерального штабу ген. Гамелен має приїхати незабаром до Польщі.

В Живці пожежа знищила тартак і 6 вагонів будівельного матеріалу. Шкоди є понад 257 тисяч зл.

Ліквідація комуністичних організацій у Варшаві триває даліше. М. ін. переведено ревізії в двох приватних бібліотеках-читальнях, де знайдено більшу скількість видавництв протидержавного змісту. Книжки сконфісковано, а власників бібліотек арештовано.

Над Шлеськом перейшла велика буря зі зливою. В м. Хожові вода залила бюра поліції та знищила різні документи.

Гумор. — На іспиті: — Чи можете мені назвати найсильнішу, знану людям, водну силу? — Жіночі слези, прощу пана професора.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про це й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

У Варшаві під час напади одної камениці робітники знайшли в стіні револьвер старого типу й велику бомбу. Слідство устійнило, що револьвер і бомба походять ще з 1901 р. Їх сховали в мурі правдоподібно боевики ППС.

В Іновроцлаві на зїзді поморської округи союзу підофіцерів резерви командант корпусу ген. Томе сказав м. і. таке: „Пам'ятайте, що в Польщі Поляк господар, а Німці, Жиди й інші меншини се тільки суб'єкатори“.

Легкий землетрус був на днях в Ужгороді і в околиці. Він тривав коло 3 секунд.

В Бесарабії панують великі спеки. Температура доходить до 58 ст. Ц. В багатьох містах катастрофальний брак води. Внаслідок посухи в багатьох місцевостях вибухли пошести худоби.

Заслужений кінець. Перед совітським судом станув на днях б. шеф церковного відділу ГПУ Тушков. Він причинився до заслання і смерті соток священників на Сибірі. Тушкова розстріляли його власні товариші в місцевості Лубянци.

„Почесні безбожники“. Такий титул дістали від організації безбожників у Світах три члени совітського правительства, а саме Літвінов, Молотов і Ворошилов.

Провідник мадярських католиків — др Карло ф. Вольф помер недавно в Будапешті. Його похорон перемінився в величезну маніфестацію католиків.

В Будапешті ставлять пам'ятник першому гузареві Мадярщини, фельдмаршалові гр. Гадику, що жив за часів Марії Тереси. Він вславився в війнах з Турками та в семилітній війні.

До віллі Троцького в м. Гонефос коло Осля дісталися недавно невідомі особи й почали перешукувати бюро. Коли служниця звернулася телефонічно до поліції за допомогою, вломники втікли. Здогадуються, що невідомі вломники се члени місцевої фашистської організації.

Надгородою для побідника в марафонському бігу під час олімпійських ігор буде коринтський шолом з 6 ст. перед Христом.

Світовий Жидівський Конгрес відбувається в Женеві, в салі нарад Союзу Народів. В конгресі бере участь понад 250 делегатів.

Під час катастрофи в копальні вугля під Барнслей в Англії погинуло 58 осіб.

Ковчег Ноя ч. 2. Старий емеритований американський моряк Віліям Гренвуд вичитав десь, що в 20 ст. буде на землі другий потоп. Тому вибудував собі ковчег докладно на взір ковчегу Ноя й спокійно чекає на потоп.

Справлення похибки. У 60 ч. „Нової Зорі“ на стор. 7, шпальта 1, 26 рядок зверху замість „зрозумів се місце по гітлерівськи“ має бути: „по шідерівськи“.

Гумор. — Могутність реклами. — Шкот завважив на виставі похоронного заведення таблицю з надписом: „Велика реклама! Слідуючого небіжчика поховано даром!“ — Шкот без заставки витягнув револьвер і застрелився.

Радіо

Прикмети радієвого приймача на слухавки. Визначну роль радіа вже доказано і назагал признано. Особливо в Польщі радіо має велике значіння з огляду на недосконалість комунікаційних засобів, що потягає за собою труднощі в отриманні пошти, часописів і т. п. Все це питання, що не підлягають дискусії. Однак і тут знайшлося певне «але», що повинно бути в належний спосіб висвітлене. Нема вже в нас людей, які не хотілиб мати радіа. Є тільки люди, що можуть понести видатки на радіо, або ні. А коли так, то відразу насувається питання, чому в порівнянні до інших країв, в Польщі так мало ще радіоабонентів? Очевидно, що поважну роль відіграє тут неможливість для певної частини людей понести навіть таких дрібних видатків, якими є кошт детектора. Не бракує й таких, які засадничо не люблять «спішитися». Вони добре знають, що радіо се річ необхідна. Але це — постійні «марудери» життя. Вони зроблять се «завтра» і зроблять напевно, бо саме життя їх до сего змусить. Є врешті люди, які з огляду на свої фінансові можливості висять можна сказати між небом і землею. Вони можуть купити детектор, але хотять обов'язково мати ламповий апарат. Отже зволікають з дня на день і в висліді позбавлені сего чудесного винаходу. Треба зупинитися над тим, чи дійсно детекторний приймач в порівнянні з ламповим се тільки апарат, призначений для горожан „другої класи“, чи дійсно детектор се тільки „намістка“ радіа? Так не є. Коли візьмемо під увагу всі обставини, котрі зустрічаємо при слуханні радіа, то дійдемо до переконання, що оба типи радієвих апаратів мають свої властивості, які можуть відігравати рішачу роль при виборі. Ламповий приймач се можна сказати досконалий товариш забави. Можна від нього відходити, можна слухати його з сусідньої кімнати, а навіть потанцювати при ньому в такт музики. Його скромний товариш, детектор, приносить з собою деякі невинності. Не можна рухатися з місця і се властиво все. Натомість, як правдивий приятель, він дискретний і не накидається. Наразі нехай детектор займе своє властиве місце в кожному домі. Головне, що таке чи інше радіо, але в кожному домі, в кожній хаті повинно знайтися. А час на купівлю «Детектора» дуже відповідний. Тепер можна купити його «за дурно». Згідно з зарядженням міністра пошт і телеграфів кожний, хто купить «Детектор» або «Ехо» до 31 серпня с. р., буде звільнений від вступної оплати, від абонаментової і від рат за приймач аж до 1 жовтня с. р.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2, I. пов. і в книгарнях.

Для католицьких бібліотек

Найцінніші в кожній бібліотеці не лиш книжки, а й повні річники добре опрацьованих газет. Найцінніші вони тим, що в повних річниках газет найвиразніше видно життя зі всіми його струями і зі всім, чого життя вчить. Тому заосмотрюйте католицькі бібліотеки в річники католицьких газет! Гарно опрацьований річник „Нової Зорі“ коштує 20 зл., „Правди“ 9 зл. Річник „Нової Зорі“ без оправи 15 зл., річник „Правди“ без оправи 5 зл. Висилається тільки по надісланню готівки.

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.32—5.29, дол. канад. 5.28—5.31.

Німецька марка 1.45 — 1.50, фр. франки 35.08, шв. франки 178.62 — 172.78, фунти стерлінги 26.62 — 26.78, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські „корони“ 19.70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 11. серпня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакуння	2.35 зол.
1 кг. масла дес. експорт. з опакун.	2.40 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 11. ВІП. ц. р. платити своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури I. кл.	0.90 зол.
Товщіє качки I. кл.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛДІО: Князь Воронцов.
КОПЕРНИК: Адіє.
МУЗА: Нечинне.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛАС: Архильокай,
СТИЛЕВЕ: Без назвища.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по впаденні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількох разовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиждень: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Протест Апостольської Столиці проти червоного терору в Іспанії.

Ватиканський орган „Оссерваторе Романо” пише: У відповідь на запити, що зробила Апостольська Столиця в справі численних убийств католицьких священиків та профанацій церков в Іспанії, стверджуємо, що Апостольська Столиця енергійно запротестувала перед мадридським правительством. Апостольська Столиця не могла інакше поступити з огляду на варварські убийства священиків і монахів у Мадриді й Бар-

селоні, що не мають нічого спільного з політикою, з огляду на постійне нищення й палення церков, профанації гробів і тлінних останків померших. Всі чесні люди сподіються, що мадридське правительство припинить жалюгідні експеси або бодай прилюдно висловить співчуття з приводу тих святотатських вчинків і відмежується від спричинників, що відповідають за кроваві злочини в Іспанії.

Побідний наступ еспанських повстанців.

Колонна правительствених військ, що йшла з Мадриду на допомогу відділам міліції в м. Бадайоз, стрінулася під Мерідою з відділом повстанців, зложеним з вояків чужинецької легії й Мароканців. По завзятім бою повстанці розбили правительствених війська, що в неладі відступили, залишаючи 950 убитих, багато панцирних самоходів і велику кількість зброї. Комунікат головної

квартири північної повстанчої армії подає, що на фронті Гвадарама була оживлена акція. Кольони повстанців заняли провінцію Кіпускоа і м. Тольосу. Сподіються упадку м. Сан Себастьяну. Повстанці у Галісії посуваються наперед не зважаючи на опір противника. Полуднева армія розвиває свою акцію з Андалузії на схід і з Естрамадури на північ.

Совіти допомагають еспанському правительству.

Французька газета „Матен” пише: Совітське правительство постановило продати значну кількість дорогоцінностей і плятини, що знаходяться в скарбі на Кремлі, і гроші переслати комуністичній партії в Іспанії. Совітські торговельні представники в Лондоні, Брюсселі й Парижі дістали припорушення виплатити на рахунок бюро Комінтерну в Парижі 300 мільйонів фр. з сум, що

впливають з продажі дорогоцінностей. Совітський державний банк, не чекаючи на переведення трансакції, вислав уже 40 мільйонів фр. до Іспанії. Щоб укрити властиву ціль тої висилки, гроші вислали на руки президента Іспанії Азани, що має передати ті гроші еспанській комуністичній партії. Сума 40 мільйонів фр. призначена на озброєння міжнародного корпусу добровольців.

Комінтерн творить „комуністичний морський корпус”.

Парижське бюро Комінтерну опрацювало подрібний план інтервенції в користь мадридського правительства. М. ін. ухвалено вислати повновласників на еспансько-французьку границю. Вони мають влєкшити перехід границі комуністичному відділові охотників з Франції. Парижське бюро Комінтерну

вислало вказівки до комуністичних ячєйок у французькій флотії в справі приспінєння акції набору охотників до еспанської правительственої флотії, що сильно відчуває брак вишколених моряків. На створення „комуністичного морського корпусу” Комінтерн призначив три мільйони франків.

Французькі офіцери не будуть служити під червоним прапором.

Парижський часопис „Фігаро” оповістив на днях знаменну статтю п. з. „Французька армія супроти подій”. В ній уперве порушено становище французької армії до актуальних справ внутрішньо-політичних і міжнародних. В статті читаємо м. ін.: Чи хто хоче чи ні, французькі офіцери не займаються політикою і не будуть займатися нею, поки батьківщина та її прапор не знайдуться в небезпеці. Однак коли хотілиб змусити їх до служби під червоним прапором Совітів, вони масово подалися до димісії, бо комунізм се їх ворог і останні виступи комуністичної партії

під національною маскою не введуть їх у блуд. Стаття кінчиться пересторогою: Офіцери держать варту на границі та не хочуть допустити до того, щоб їм убивали ніж у плечі. Вони рішилися здавити в армії всяку політичну агітацію так як їм се наказують приписи. Горетим командантам, що не солідаризувалися зі своїми товаришами на случай конечної акції. Коли одного дня Франція відзискає свою політичну рівновагу, то се не станеться проти армії, або без неї, тільки тому, що армія існує, охороняє край та виконує свій обовязок. Ся стаття викликала велике вражіння.

7.000 залеглих справ у Найвишнім Адміністраційнім Трибуналі.

Дня 1 вересня с. р. зачинається чергова сесія Найвишого Адміністраційного Трибуналу. Число залеглих справ трохи зменшилося, бо утворено Інвалідський Суд, котрому передано багато

справ до полагодження. Мимо того НАТ має ще 7.000 залеглих справ. На найближшій сесії Найвишого Адміністраційного Трибуналу будуть розглядати залегли справи з рр. 1932, 33 і 34.

Суд над собакою.

В м. Блекфорті недалеко Нью Йорку відбулася недавно цікава розправа проти пса „Айдеха”. Його обжаловували за те, що він скочив на плечі 14 літнього хлопця, як той купався в річці. Внаслідок того хлопець втопився. Суддя покликав кількох свідків. Однак вони не

могли напевно ствердити, чи смерть завинив пес „Айдеха” чи інший, що також крутився над річкою. Суддя рішив, що власник пса не сміє випускати його з дому продовж 26 місяців. Коли поліціянт завважить пса на подвір'ю або на вулиці, може його застрілити.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини, більші водні, турбінові і машинні, цегельні, будинки провізоричні до часового ужитку, будинки, в яких містяться театральна зала (кіно), якщо дотична зала займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів”, читальня „Просвіти”) є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кожний Українець мусить обезпечити на повну вартість у Т-ві взаємних обезпечень

„ДНІСТЕР”

Львів, Улиця Руська Ч. 20.

Польська інтелігенція

на українських землях Польщі

Як її ролю уявляє собі польський націоналіст. *)

Хоч ролю польської інтелігенції на окраїнах Польщі означив Гертих зовсім докладно в цілм ряді обговорених уже доси розділів його книжки про програму окраїнної політики (в розділах про шкільництво, військо, адміністрацію, самоуправу, міста, товариства й організації), — то, не зважаючи на се, він присвятив тому питанню ще аж три спеціальні розділи. Се розділи п. з.: Роля інтелігенції, Польська інтелігенція місцевого походження та Роля еліти.

Щож іще говорить Гертих в тих розділах про ролю польської інтелігенції на окраїнах?

Асиміляція як суспільне явище — так починає він розділ: Роля інтелігенції — се збір на струн, в якій пливають широкі маси, се ірраціональне стремління, часом свідоме, частіше несвідоме, тих мас, щоб наблизитися до суспільности, в якій користь відбувається асиміляція. Вона — духове явище, вислід настроїв, що нуртують в масах. Богато річей може причинитися до народження таких чи інших настроїв: господарський добробут, або його брак, ті чи інші політичні події і т. п. Та мало що має в тім напямі такий великий вплив, як вплив живих людей, котрі свідомо працюють над розповсюдженням певних ідей і стремлінь та над виробленням молодой генерації в дусі тих ідей і стремлінь.

Хід асиміляційних процесів на окраїнах залежить у значній мірі від того, чи польська суспільність на окраїнах вмітне викресати з себе достаточні духові сили на те, щоб загал окраїнного (чужомовного) населення потягнути за собою в напрямі польскости. А черен суспільности, — її свідомої думки, її ідеології, її активної діяльности — се інтелігенція. На плечах польської окраїнної інтелігенції лежить у значній мірі відповідальність за будучність окраїн, — від її енергії чи бездіяльности, її ідейности чи егоїзму, взагалі від її одиничної і збірної вартости чи безвартости залежить, чи окраїни будуть польські чи ні.

Визначивши таку велику ролю польській інтелігенції на окраїнах, Гертих вимагає від неї також великої активности.

Впродовж кількох слідуєчих по собі поколінь — пише він далі — польська інтелігенція на окраїнах мусить виректиса спокійного заживання приємностей, яких достарчає життя, і також засклепювання в крузі приватних справ,

*) Гл. „Н. Зоря”, чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869, 879, 888, 905, 925, 951, 956, 959.

мусить перенятися духом жовнірів на становищі, духом служби, духом готовності зіпхнути свої особисті стремління, своє власне „я“ на останній плян. Польський інтелігент на окраїнах не може дозволити собі кожного вечора на бріджа: його вечері — вільні від обов'язків професійної праці — потрібні товариствам у містечку, в яким перебуває, а котрі потребують його присутності на засіданнях, його праці в ролі прелегента, інструктора, пресового референта, організатора, адміністратора, секретаря, що веде переписку, скарбника, що збирає фонди та веде рахунки, ініціатора, котрий опрацьовує плани акцій, приготує прогульки і торжества, вчить дітячій ніжності від нього ранги, гуртує довкола себе молодь. Він не може дозволити собі на повний недільний відпочинок: околишні села потребують в неділю його присутності, його прибуття хлопською фірчиною у відвідини, виголошення відчиту, відбуття конференцій з місцевими діячами-селянами, уділення їм рад і вказівок. Не може дозволити собі на те, щоб бути пустим легкодухом, котрий не журиться тим, чи він варт що під інтелектуальним і моральним оглядом, ані щоб бути примітивним парвенієм, що не дбає про те, чи його культура стоїть дійсно на рівні, який пристойть інтелігентови; народ дивиться на нього, народ повинен бачити в нім провідника і взір, члена еліти в найкращім значінню того слова, правдивого і гідного представника великої цивілізації великого народу. Він не може дозволити собі на те, щоб бути кастово-ексклюзивним, щоб егоїстично і ліниво відгороджуватися від безпосереднього, приязного, поставленого на братерській стопі контакту з народом, свобідного від неузасадженої вишесті та іритуючого тону менторства; при всій дбайливості про висоту свого інтелектуального і культурного рівня він кінце мусить стреміти до того, щоб бути в якнайтіснішій контакт з масою, щоб запрацювати собі довіру і симпатію тої маси, щоб позискати собі між нею ширших і ближчих приятелів, щоб здобути собі на них вплив.

Інтелігент, — наводимо далі слова Гертиха — котрого контакт з народом обмежується до стягання з народу податків, до судження його спорів, до побирання від нього лікарських чи адвокатських гонорарів, до давання йому як лідич, як літчик, як підприємець — зарібку, має на народ мінімальний вплив. Він для нього представник іншого світа, далекого і чужого, котрий не має вгляду в душу народу і не відкриває перед народом власної душі. Інтелігент, котрий являється перед масою як політичний агітатор з думкою в душі про посольський мандат, з думкою вжити ту масу як відскок для власного поводження чи поведження своєї партії, — той інтелігент тішиться також не багато більшим довірям. Інтелігент, котрий працює серед народу зовсім безінтересовно, особливо коли він робить це не доривно, але систематично і витривало літами, котрий освітлює працю розширення обрії думки народу та підносить його культуру, котрий господарською, інструкційно-рільничною, кооперативною, пропагандово-гігієнічною працею поліпшує його матеріальний стан, котрий з людьми з народу заприятелюється і в простий та невисокий спосіб зноситься ближче з ними — той інтелігент запрацює собі заслужену оцінку широго і відданого приятеля народу, до котрого можна мати довіру і за котрим — навіть в політиці — можна сміло піти, без страху підступу та використання несвідомості.

На вироблення серед інтелігентної окраїнної молоді духа суспільної активності, патріотичної ідейності і почуття відповідальності належить класти великий натиск як в окрайнім шкільництві: гімназіях, учительських семінарах, духовних семінаріях, університетах, так і в організаціях молоді, котра ходить до середніх і вищих шкіл.

Такі вимоги ставить Гертих до польської інтелігенції на окраїнах Польщі. Ми нарочно навели ті вимоги майже в цілості. Бо вони цікаві з двох причин: 1) передовсім тому, що показують наглядно, як подрібно виробив Гертих свою програму винародовлення окраїн; 2) далі тому, бо ті вимоги, поставлені до польської інтелігенції, можуть бути повнаючі і для нас.

Та поставленням наведених вище вимог до польської інтелігенції на окраїнах Польщі Гертих не обмежився. Він здає собі справу з того, що, не зважаючи на поставлені вимоги, теперішній польська інтелігенція на окраїнах Польщі бажаного впливу на окраїни все таки не буде мати. Бо та інтелігенція для населення окраїн чужа: вона або зайшла на окраїни з корінної Польщі, або коли й місцева, то відгороджена від місцевого населення своїм кастовим походженням. Тому автор бажав усунути те відчуження. Тій справі присвячує він окремий розділ п.з. Польська інтелігенція місцевого походження

Коли хочемо активізувати національно-польську сіру масу селян і дрібної шляхти на окраїнах — пише Гертих в тім розділі — зробити з неї правдиву твердиню польскости окрайних земель (хоча у тій мірі, в якій є твердинею польскости польський народ у Східній Малопольщі) — то мусимо зменшити віддал між нею й інтелігенцією. Зробимо то найлегше, коли помножимо кадри інтелігенції своїми елементами, котрі вийшли з тої маси, знають окрайний польський народ, його потреби, аспірації й стремління, котрі зв'язані з ним родинними вузлами та зжилися з відносинами на окрайній провінції. Виховання численних і то можливо вартісних рідів польської окрайної інтелігенції народнього походження се важний постулат польської окрайної політики.

Таке написав Гертих про польську інтелігенцію на окраїнах Польщі.

Щож можна замітити до його слів?

Передовсім треба признати, що дійсно від такого чи іншого становища польської інтелігенції на окраїнах залежить у великій мірі будучність тих окраїн. Коли те становище буде супроти окраїн під оглядом національним і соціальним позитивне, тоді й будучність окраїн буде позитивна. Коли воно буде негативне, тоді будучність окраїн буде таксамо негативна.

Котреж становище пропагує Гертих?

Вся його книжка і зокрема обговорюваний розділ се одна фанатична пропаганда на рід негативного становища польської інтелігенції на окраїнах супроти окраїн. Бо суто негативним буде те становище, коли польська інтелігенція на окраїнах послушає Гертиха та стане поступати після програми, котру він виловив у своїй книжці, а котра має на цілі винародовити окраїни.

Не треба бути аж ясновидючим, щоб передвидіти наслідки такого негативного становища польської інтелігенції на окраїнах. Ті наслідки нині на тлі сусіднього СССР зовсім очевидні. Зокрема вони аж надто очевидні на тлі наслідків, які вже нині мають місце на Вел. Україні як вислід негативного становища між ін. і б. російської та польської інтелігенції супроти тамошнього українського населення. Чи Гертих не знає тих наслідків?

І навпаки. Коли активність польської інтелігенції на окраїнах і її зближення до місцевих мас буде мати на цілі не винародовлення тих мас, але їх моральне та матеріальне піднесення, тоді таке становище буде корисне не тільки для окраїн, але також для Польщі як цілості. Бо чим вище будуть стояти окраїни під моральним і матеріальним оглядом, тим успішніше зможуть вони опиратися моральній і матеріальній руїні, яка загрожує їм і взагалі Польщі зі сходу.

Та Гертих має перед очима тільки одну ціль: винародовлення окраїн. Тою цілю він хоче перенести всю польську інтелігенцію на окраїнах без огляду на її походження: буржуазне, плебейське чи аристократичне.

І не тільки інтелігенцію з походження польську. Гертих хоче заставити винародолювати окраїни також інтелігенцію з походження українську! Тій цілі він присвячує далі майже весь розділ п. н. Польська інтелігенція місцевого походження.

Тому, що виводи Гертиха в тій справі перевищують своїм цинізмом усі дотеперішні його виводи на тему винародовлення, приглянемося їм окремо.

Перший священик на північній бігуні

Весною минулого року з місцевості Репульз Бей над гудсонським заливом в Канаді вирушив о. Генрі зі Згромадження Облятів на „здобуття“ північного бігуна. З собою взяв кількох досвідчених провідників Ескімосів. По півтора-місячній мандрівці неустрашимий місіонар дійшов до своєї цілі. Се перший священик, що дійшов до північного бігуна.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Впреосв. Митрополит видав більше послання проти большевиків. Подаємо виїмки з нього: Найголовніша засада большевиків — нищення Церкви. Большеви́зм перетворюється в якусь поганську релігію. Ціла система большевиків спирається на брехні. Вони говорили про свободу а розуміли неволю, говорили про добробут, а тим називали голод. Люті переслідування християнства називають свободою совісті і толеранцією. Одно большевики висказують виразно і щиро: ненависть до Бога і до релігії. В совітській Росії і в поневоленій радянській Україні большевики замикають церкви, замінують їх на кіна, зазують учити дітей катехизму. Ціла большевицька педагогія се: псувати дітей, вчити їх брехні, нечестоти, бунту проти родичів: доносів на родичів і впоювати в молоденькі душі, що Бога нема, що релігія се отруя. Таксамо поступають большевики закордоном. В останнім часі Москва приказала комуністам цілого світу, щоб вони вдавали як найпобожніших і якнайкращих християн. Комуністи можуть приймати навіть св. Тайни. Большевики думають, що тим способом зможуть легше підбурювати нарід проти священика.

Рівночасно зі зміною тактики щодо релігії большевики рішили опанувати соціалістичні й радикальні партії та творити „народні“ чи „людові фронти“. Комуністи кажуть, що всі ліві партії повинні об'єднатися в обличчю фашистської небезпеки. Словом „фашизм“ комуністи називають народні партії і всіх націоналістів у всіх краях, ба навіть Церкву і церковну Владу. Радикали й соціалісти мають теоретичну програму спільну з комуністами. Всі вони ученики Маркса. Наших соціалістів і радикалів боронить перед опануванням комуністами тільки те, що їм лачно лучитися з людьми, котрих руки закровавлені ще теплою кров'ю мільйонів наших земляків на Великій Україні. Комуністи запрошують до „народного фронту“ також нашу молодь по селах. Та сей фронт повинен називатися „протинародний“, бо він хоче накинати народам ярмо червоної, себто кровавої Москви. Т. зв. „народний фронт“ се комуністична організація й вона мусить служити виключно комуністичним цілям. Часом трудно спостерегти чи робота „народного фронту“ йде на команду з Москви. Та на справу треба дивитися загально, щоб зрозуміти, що у Верчанах, Нагуевичах чи у Львові одна ціль, одна тактика та одна рука, що тим кермує. Наша молодь по містах і селах повинна добре вважати на того, хто хоче втягнути її в якусь організацію. Українська молодь повинна вистерігати ся книжок, часописів та летючок видаваних соціалістами. У всіх треба радитися свого духовного отця. Його треба послушати, коли він зажадає виступлення з якогось товариства або нечитання якоїсь книжки чи часопису. Комуністи хваляться, що вони оборонці слабих і терплячих. Та се брехня. Дальше хваляться большевики, що усунули в себе капіталізм з його несправедливостями. Та се таксамо облудна брехня. Большевики хваляться, що продукують усі вироби дуже дешево. Та не кажуть, що уживають безплатних робітників. Большевики відібрали селянам землю і зачали запроваджувати т. зв. колхозы, себто колективні господарства. В тих господарствах приказують большевицькі урядники. Коли селяни запроштують, то чекісти оточують село і підпалюють його, не дозволяючи нікому втекти з горючих хат, або вивозять протестуючих селян на Соловки, на тяжкі безплатні роботи в державних лісах. Церкви в селах замкнені, спалені або замінені на шпихлірі. Се образ того,

ОГЛЯД ПРЕСН

Одна з передумовин нормалізації

„Діло“ в 157 ч. пише м. ін.:

У польській конституції знаходимо святочну формулу, що держава є спільним добром усіх громадян. Отже повинна бути дійсна рівність усіх громадян держави без огляду на їх національну чи релігійну приналежність, не тільки в обов'язках, але й у правах. Можна було надіятися, що започаткована б. прем'єром Косціалковським та Українською Парламентарною Репрезентацією нормалізація польсько-українських відносин внесе ту рівність і таким чином усуне причину затяжних непорозумінь і довголітнього недоволення.

На превеликий жаль, факти тих надій не виправдали. Згадаймо хочби без ніякої вини українського громадянства скасовану в 1930 р. українську державну гімназію в Тернополі. Привернути ту одну на ціле Поділля українську державну гімназію, бодай у такому вигляді і стані, як її зліквідували — це був би акт простої справедливості. А всеж довголітній львівський куратор п. Гадомський зумів ту просту та ясну справу так затемнити, що з української гімназії зробив якусь причіпку до польської гімназії. Ясно, що таке вирішення справи не тільки нічого не направило, але й загострило настрої. Тому не дивуватися, що у витворених п. куратором Гадомським обставинах ані одна українська дитина не вписалася до т. зв. української державної паралельки при польській гімназії в Тернополі. Не зупиняючись довше над цією справою, треба тільки ствердити, що такий шлях до нормалізації відносин зовсім невідповідний.

Справа українського державного народно-го шкільництва в Польщі — це найбільш болюча рана нашого народу. Пригадуємо, що з загального числа 3.662 українських шкіл на наших землях по цей і по той бік „сокальського кордону“ на підставі даних офіційного міністерського шематизму за 1930-31 шк. рік залишилось ледви 134 українських народних шкіл (новішого офіційного шематизму нема!). Решту українських шкіл перемінено на польські або утратили, що на одне виходить. Становище п. куратора Гадомського до масового законного плебіситу за українською мовою навчання (протизаконне його дозвільняє приймати декларації за українською мовою навчання „на вагу“, а опісля відмови вирішення, суперечні з присудом Найвищого Адміністративного Трибуналу) загально відоме. У висліді наш нарід у Польщі, поза невеличкою зрештою кількістю, фактично не має вже українських шкіл. Привернути українські школи, очевидно з українським учительством, це так само акт простої справедливості, як привернути українську державну гімназію в Тернополі. Це одна з найважливіших справ, що полагоджена справедливо, може дійсно спричинитися до нормалізації відносин!

Та на це навіть не заносяться, якщо зваяжити, що у п. куратора Гадомського донині не можна добитися концесії на одну приватну народну школу найнижчого ступня в Космачі-Пляу, хоча там вже від 1932 р. є прегарний власний рідношкільний будинок, урядово признаний за зовсім відповідний для шкільних цілей, хоча та школа має все нове уладження, шкільне приладдя, бібліотеку для учнів і вчителів тощо. Численні інтервенції у цій справі залишились без успіху. Мало того: рідношкільних учителів, що згідно зі ст. 9 шкільного закону з 11 березня 1932 р. вчили в Космачі дітей дома — покарали арештом. І на цьому ще не кінець: До часу проголошення „нормалізації“ було в державній школі в Космачі кілька учительських сил української наполо-

що називається большевицьким раєм. Всі „народні фронти“, комуністичні брошури, газети й ячейки хочуть довести нас до такого „раю“. Тому хто помагає комуністам працею для „народного фронту“, киданням летючок, читанням радикальних, соціалістичних чи комуністичних газет, той помагає їм до того, щоб всюди могли завести той большевицький „рай“.

Большевики знищили родину. Супружество замінили на контракт, котрий заключається перед комісарем. Його можна зірвати кожної хвили. Нещасні матері покинені несовісними мужами часто вбивають дітей ще ненароджених, або по народженні. На цілій території, де панують большевики, виробляється поволі стан цілком диких людей. Сотки тисяч дітей ростуть дико. Товпи беззахистних дітей переходять з місця на місце і крадуть та рабують. Ніхто не знає, звідки котра дитина походить і ніхто тими дітьми не журиться.

Все те факти стверджені й оповіщені в європейській та американській пресі. Їх заперечують лише ті, що за гроші продають Христа, зраджують Церкву і свою батьківщину.

ности. Однак в минулому шкільному році всіх їх звідтам забрали і дали учительські сили польської народності. Очевидно — ці факти наводимо тільки прикладово, для характеристики відносин у ділянці шкільництва.

Ще гірше представляється справа на Холмщині і на Поліссі, де українські діти мусять учитися лише в чисто польській, навіть не утравквістичній школі. Також релігію православні священники примушені викладати по польськи.

На Волині утравквістичні школи дедалі перемінують на чисто польські і то по чисто українських селах, без ніякої домішки польського елементу. Зате простої ідїї польська дитина польських кольтоністів не вчиться навіть в утравквістичній школі, тільки має запевнену науку в чисто польській школі. Як подає орган волинського воевідства „Волинь“, в найближчому шкільному році створять 62 нові учительські етати у школах на Волині виключно для дітей польських кольтоністів. Таким чином усі їх діти у 100 пр. будуть учитися в чисто польських, переважно високо зорганізованих школах.

Та на цьому не кінець. Як повідомляє польська преса, у зв'язку з етатом 2.000 нових учительських посад у Польщі 300 учителів Поляків з Познаньщини дістане від 1 вересня посади на

Народний фронт при роботі

„Новий Час“ приніс в 172 ч. отсю статтю: Наша Редакція дістала запрошення на „широкий“ сходина львівських ініціаторів всесвітнього мирового конгресу в Женеві.

Ми не звернули б і уваги на це запрошення, як не звертаємо на багато інших, що нас не обходять. Але бачимо підпис співробітника „Діла“ д-ра М. Рудницького й нас цікавить, що це за імпреза! Йдемо вечором на „широку конференцію“ в справі Всесвітнього Конгресу Миру в Женеві.

Відносно невелику салью Лікарського Т-ва при вул. Лінде ч. 5 заповняє по береги польсько-жидівська публіка. Чимало пань і панночок. Українців кілька.

Конференцію відчинив др Йоакім Намисл. Вітає привітних і каже, що майбутня війна булаб знищенням усіх набутих культурних і всяких інших цінностей. Всеж загроза війни є. Надії на Союз Народів завели. Треба витворити атмосферу, в якій війна булаб неможлива. Почин у справі оборони миру вийшов з Франції й Англії. Рішили скликати до Женеві Світовий Конгрес Миру. В дні 25-го й 26-го липня ч. р. відбувся підготовчий зїзд у цій справі для Середньої й Полудневої Європи в чеській Празі. Були представники Польщі, СССР, Югославії, Мадагаскару, Болгарії, Греції, Австрії і Швейцарії. Кульмінаційною точкою зїзду була промова през. д-ра Едв. Бенеша. Опісля Норман Ангель вголосив реферат на тему: „Безпека малих держав і народів“, а проф. др Козак на тему: „Організація миру в Середній Європі“. Від Поляків промовляв проф. Ліпацевіч. Ухвали пражського зїзду практичні, без давніших сантиментальних паціфістичних ціх. Положення Польщі небезпечне і грізне. Дуже легко може трапитися, що сусід зачіпить границі. Поляки не можуть також стояти на становищі сантиментального паціфізму. „Будемо змагати до загального роззброєння, але постійно будемо мати на увазі теперішній уклад політичних сил, в обороні якого стаємо“, закінчив своє слово др Намисл.

До Президії покляка він кілька осіб, м. і. д-ра Дренгевича й Курилюка.

Друга точка конференції відпала, бо делегатів зі Львова на конференції в Празі з паспортних причин не було. (Проф. Ліпацевіч був іншим способом).

Реферат „Про міжнародну ситуацію“ вголосив др Меневскі. Він говорив головню проти німецької політики „з точки здорової державної польської рації“, як заявив виразно. Обвинувачував урядову пресу, що веде „політику струса“. Накінчився на консерватистів, що „для свого класового інтересу граються державним польським інтересом“, говорячи про інтервенцію проти СССР. Державам, які бажають зміни, треба протиставити союз мирних і демократичних держав. Треба пропагувати Конгрес Миру. „Соціалісти, синдикалісти і християни повинні тут їти

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає:

Браттель і Де Цет
Фабрика церковних виробів
Львів, ул. ШЕВЧЕНКА 11 а.

Рік заснування 1909. Тел. 220-78

Деякі виконані роботи:

- ◆ Духовна Академія — Львів
- ◆ Народна Лічниця — Львів
- ◆ Церква на Майзлях — Станиславів і багато інших.

Волині й Поліссі. А чи буде там місце для учителів-Українців?

Про відому регіональну політику на Лемківщині з лемківськими будкварями і т. д. згадуємо тут тільки мимоходом.

Якщо йдуть балазки про нормалізацію польсько-українських відносин, то в першу чергу треба привернути у нас українське шкільництво з українським учительством. Це ясне й очевидне для кожної тамучої людини.

разом. Польський нарід бажає миру, щоб утривалити свою владу. Польща потребує миру, щоб працювати над піднесенням свого краю й народу. Світовий Конгрес Миру це спільна ідея всіх народностей?

В дискусії, як перший, дістав слово п. Гавришів (?). Говорив по українськи. Виступав проти інтервенції. Коли говорив про відносини в Галичині, предсідник перервав йому двічі й звернув увагу, щоб говорив до речі! Бесідник переходить українській партії й їхнє відношення до війни. Вкінці заявляє, що нарід є за миром, проти війни й що буде вибрати делегата до Женеві! (?)

Опісля промовляв один Жид, а відтак один Поляк. Поляк говорив зі становища польського патріота — імперіяліста — державника. М. і. гостро п'янував поведінку Німців у Данцігу. Справа Данцігу, на його думку, це справа польських мас. Закликав і українську суспільність приєднати до польської вимоги миру.

Др Дренгевич відчитав проект резолюцій. В них говорилося багато проти війни, за вдержання миру для Польщі, за заступленням договору Польщі з гітлерівською Німеччиною договором збірної безпеки, а між іншим в одному місці було сказано, що й інші народи, котрі живуть у Польщі, приєднують до цієї мирової політики Польщі, бо ці народи знають, що зміна для них булаб на гірше...

Предсідник намагався піддати резолюції під голосування та вибрати ширший організаційний комітет для справ Світового Конгресу Миру в Женеві, але тому, що деякі бесідники спротивилися і застереглися проти непередуманих ухвал і проти виборів, до яких не мають уповноваження ні-від-кого, предсідник заявив, що за резолюціями можуть голосувати тільки ті, що схочуть, а вибору взагалі не буде. І справді, за резолюціями була частина привітних Поляків і Жидів, а вибору не було взагалі.

При кінці вітав ще конференцію якийсь молодий Поляк іменем молоді. Він звернув увагу, що в Женеві відбудеться рівночасно з Конференцією Миру також Світова Конференція Молоді.

На бажання останнього бесідника зарядили по замкненню конференції збірку гроша на поїздку делегата зі Львова до Женеві на Світову Конференцію Миру.

Назагал враження таке: Польські патріоти — цей раз різні ППС-и, чи їм подібні — владіли суто-патріотичну польську імпрезу. „Польща потребує миру“, говорив прелегант — і в тому напрямі польські патріоти-імперіялісти закликають й Українців...

Комуністи-большевики послугуються тепер часто для своїх цілей людми з різних угруповань. Чи не „Фронт Людови“ визирає з цієї імпрези? — Я.

Ген. Гамелен у Польщі

З приводу приїзду ген. Гамелена преса пише м. ін.:

„Польська Збройна“ пише: Радо вітаємо на польській землі ген. Гамелена, начальника вождя союзної французької армії. То французька армія прибуває до польської армії, щоб її відвідати і щоб тими відвідинами збогатити скарбницю взаємного братерства зброї.

„Газета Польська“: Треба дивуватися, що візита ген. Гамелена дала привід некоторим європейським газетам до зв'язування з нею якихсь політичних сензацій. Очевидно, що в тім павутиному сплетень „немає ні стебла правди. Немає і не може бути мови про якунебудь зміну напрямних польської політики. Союз з Францією займав в тій політиці все і дальше займає місце, що від-

повідает його значінню для обох країв.

„Кур'єр Варшавський“: На львівсько-єспанській конференції, що має незабаром відбутися, Німеччина стрімїтме не допустити Польщу й Чехословаччину до участі в конференції так як се робила 1925 р. Коли Німеччині се вдалося зробити, то дійсно союз з Францією стративби всяке значіння.

„Хвіля“: Розмови ведені в Варшаві се вступ до переговорів в Парижі. На них мають вияснити деякі сумніви щодо відношення Франції до своїх союзників і відношення Польщі до некоторих союзників Франції. У Варшаві не буде ніяких остаточних вирішень, а вістка про французьку позичку для Польщі, подана англійською пресою, вислана з пальця.

Католицька Акція і політика

II. Становище К. А. у відношенні до політичних партій і політики.

Виложені компетенції Церкви на політичному полі управляють рівночасно становище К. А. з огляду на політичні партії й політику взагалі.

1. К. А. стоїть поза всякими політичними партіями так з огляду на свою ціль як і на членів. Кожда політична партія, яка вона не булаб, звернена цілковито на дочасні, земські справи, а найвище її стремління це захоплення влади в державі. К. А. знов се участь світських людей у ерархічній апостольстві, значить у тим апостольстві, що його веде церковна Єрархія. Тому й її ціль не інша як самої Єрархії або Церкви. Найвища ціль Церкви се тріумф Христового Царства. А клич папи Пія Х. „відновити все в Христі“ се разом мотто і програма К. А. Виразно зазначив се також св. Отець Пії XI у промові до католицьких журналістів з дня 26 червня 1929 р.: Для поширювання Божого Царства там, де ще його не проповідано, Церква послуговується, як відомо, „Місійною Акцією“; а для направлення страт уже здобутого Божого Царства в особливий спосіб послуговується К. А. Знову в листі до Єпископів Аргентини пише: „Величава ціль К. А., бо утотожнюється з ціллю самої Церкви“; а в листі до Кардинала Сегури зазначає: „К. А. має завдання поширяти Христове Царство між поодинокими людьми в родині і суспільності“. Звідси заявляє в письмі до Кардинала Бертрама: „К. А. не належить до порядку матеріального але до духовного, не до справ земських, але небесних, не до політики, лиш до релігії.“

З огляду на цю відмінну й високу ціль К. А. мусить стояти поза партіями. Навіть тоді, коли існує повна гармонія засад і програми якоїсь політичної партії з засадами й наукою Церкви, К. А. мусить бути відмежена від неї. Головна причина в тим, що актуальні справи політичної партії, адміністративні, дипломатичні, культурні й економічні навіть при повній згоді з засадами християнської етики, справедливості й любові, допускають різні,

часом противні собі розв'язки. Очевидно, що К. А. не може своїм авторитетом підпирати якусь одну розв'язку, лиш правдоподібно доцільну; а навпаки, вона своїм членам лишає повну свободу йти за такими кличами чи за такою політичною програмою, яка видається їм ліпша й доцільніша.

2. К. А. мусить бути відмежена від усяких політичних партій також з огляду на своїх членів. Членами К. А. можуть бути й мають бути світські люди без різниці віку, полу, суспільного становища й різних політичних таборів. Зовсім інакше діється з політичною партією. До якоїсь політ. партії вступають лиш ті, що приймають цілу її програму, значить вступає лиш якась група горожан. Тому К. А. з огляду на вище наведені мотиви мусить бути цілковито й завжди відмежена від політичних партій; вона ніколи не була й не буде політичною партією й не може бути також ніколи знаряддям якоїсь політичної партії.

3. Та це розмеження, хоч виразне й цілковите, не означає повного розділу, як це вище було сказано про політику й Церкву. Тим то між К. А. і політ. партіями, передовсім тими, що стоять на засадах християнських, нема й не може бути такої пропасти, щоб вони на себе взаємно не впливали. В дійсності К. А. діланням і формуванням душ, своєю культурною пропагандою віддає великі услуги також християнським політичним партіям. А й політична партія, що виразно стоїть на християнських основах, може зробити великі услуги так для Церкви як і для К. А.

Ось як пише про це Монсіньор Піццардо, Генеральний Асистент для К. А. на Італію:

„К. А. не може бути рівнодушна супроти партій, що різно ставляться до католицьких принципів. Але й не може зборонювати своїм членам належати до дозволених партій, коби вони лише дбали про це, щоб принести честь католицькому імені. Зрештою хоч якась партія по правді стоялаб у повній згоді з принципами католицькими й булаб одна з найлучших, що її можнаб дуже бажати з точки погляду ка-

толиків, все таки К. А. мусить бути відмежена суттєво й завжди від такої партії.“¹⁾

Для цілости наводимо ще кілька висказів Св. Отця Пія XI: „К. А. ніколи не повинна й не може управляти політики для політики, політичних боротьб, ані партійної політики тому, бо це Католицька Акція“. (Промова до студентів університету дня 8. вересня 1924).

„Це має превелике значіння для загального добра, що К. А., котру повинні підпирати всі католики, бо вона для всіх хосенна, не може бути стиснена в вузькі рамки якоїнебудь партії і не може мішатися до політики“. (Лист Св. Отця до Єпископів Литви 4. червня 1928 року).

4. К. А. з огляду на свою ціль не лише стоїть поза партіями але й понад усякі партії. Вже було сказано, що властива ціль К. А. тотожна з ціллю Церкви. Тим то її ціль духовна й надприродна, коли властива ціль партії природна й земська й тим самим повинна підпорядковуватися вищій, духовній, надприродній. Саме та вищість К. А. дає їй спроможу впливати морально на ціле публічне життя, отже й на політику, навіть партійну. Відмежена від партій, хоч не розділена своїм діланням, а саме вироблюванням рішучих, совісних і послідовних католиків та поширюванням християнських засад, впливає посередно також на вироблення добрих горожан з глибокими християнськими засадами. Так стає вона „Alma mater“ усяких спільних ділань католиків так на політичній полі як і на інших областях суспільного життя. Ось слова Св. Отця: „Коли по християнськи уформується совість, виробиться і вишколиться, решта прийде само собою; і яканебудь прийде справа, а розв'язувати буде християнська душа, тоді й розв'язка буде християнська“. (Промова в часі Конгресу Молоді К. А. дня 2 вересня 1922 р.).

Католицька Акція і політичне виховання.

Сказано, що К. А. стоїть і завжди мусить стояти понад політичними партіями й поза ними. Та це не виключає а радше вимагає, щоб вона мала вплив на політичне життя. І по правді К. А. в

¹⁾ Direttive di Azione Cattolica - Discorso alla Prima Settimana Nazionale degli Assistenti Ecclesiastici Diocesani d' Italia.

З НАШИХ ЛІТНИЦЬ.

Трускавець

5) Підвечірка багато людей не їсть. По вечері знов прогулька, або кіно.

Прогульки є „місцеві“ і дальші. „Місцеві“ то значить по недалекім ліску і по місточку. Дальші: на цілий день або на пів дня. До улюблених прогульок на пару годин належали дві: прогулька на Помірки і до Борислава. До Помірок їдуться візком за 1 зл. туди і за 1 зл. назад. Там є гарна і мила купальня й дуже гарний невеличкий музей місцевої фльори і фавни. Їдуться туди коло 20 минут, чудовою підгірською околицею, між лісами. Земля і воздух мусять тут бути дуже здорові, бо дерева прекрасні, високі, здорові, листя таке зелене аж темне, ніде не видно зіджених шкідниками дерев: видно їх відпорність велика.

Музей у невеличкім домику, але дуже симпатичний. В першій кімнаті мотилі і нетлі, білі, жовті, цитринові, з кропочками, і т. д. І так їх багато — різних форм, красок і виглядів, що я не знав, що є їх аж тільки в нашім краю. Особливо впадають в очі великі Cato-cala, Virgo, Imperator, Saturnia, Aglia і Chrustis (ніби з перлової матиці). Ache-rontia (т. зв. „трупячі головки“) — величаві примірники! Також прегарні, дикретно кольоровані Сфінкси. Далі різні

жуки: зелені, бронзові, чорні. І знов немов повинь, мотилів: жовто-чорні, біло-чорні, цеглясто-білі, ліля (чудового відтінку), маса мотилів дрібненько кропкованих, темно-лямованих краями крил, цитринових, хрестиковатих і т. д. і т. д. Все те в засуванних шуфлядках (треба їх уважно висувати, бо можна збити). Є й мотилі, що мають крила роблені немов з різьбленої кори.

В сій кімнаті є й портрет основниці сего музею, пані Емми Ярошевої (похороненої 8. III. 1926). Шкода, що нема написано, як вона називалася з дому.

У другій кімнатці місцеві звірята і птиці: серна, дикий кіт, лис у траві, ящірки, раки, жаби, риби, саламандра, водні птиці з гніздами, вивірки, борсуки, хомяки.

У третій кімнаті ціла родина диків, двоє старих і троє молодих — роблять величаве вражіння. Далі прегарні чаплі, знов лиси і цікава колекція грибів з дерев та деревної кори.

Маленькі сніги. По другім боці надпис над входом: геологія. Вхідимо і бачимо — знов птиць. Хоч вони, як відомо, до геології не належать, то все те до купи розбрує, бавить і настрює дуже весело. Тимбільше, що поруч знаних і дуже частих птиць можна тут бачити і незвичайні, нпр. чорного бузька або такого як „Machetes pugna“!... Якийже він набурмошений! Хто з вас

буде в Трускавці, то доконче нехай поїде на Помірки подивитися на того „Махетеса“. Як він називається по нашому, не знаю. Є й зазулі, є цікаві гнізда різних птичок і дуже цікаві осинні гнізда. Невеличка збірка писанок. І бібліотека в осклених шафах: книжки і брошури, що відносяться до місцевостей з мінеральними водами, всякі звіти з купелевих місцевостей і навіть монографії поодиноких жерел, нпр. п. з. „Znaczenie Naftusi“.

Розуміється, все в мовах німецькій або польській. А само собою розуміється, що котра праця більша, основніша, солідніша, — та в німецькій мові: нпр. Osann'a: „Darstellung der Heilquellen“... А праці наших людей на тій області вже таки зовсім не видно. Навіть між вирізками з різних газет, гарно уложеними в оправлених альбомах. А прецінь трудно припустити, щоб тільки покоління нашої інтелігенції минулося від часу коли маємо свою пресу і якесь письменство, — а ніхто нічого не написав про лічнічі жерела й купелеві місцевості на нашій землі! Щось мусить бути з тої області у нашій пресі, нпр. у поверх 50 річників „Діла“. Тільки все те лежить без можливості ужитку, бо досі нема покажчика — ні до одної нашої газети! А за те видається різні „Зачаровані шкіри...“

Далі стоять альбоми з фотографіями, що відносяться до Трускавця.

двоєкий спосіб впливає на політичне життя краю: посередньо й безпосередньо.

1. Впливає посередньо тим, що своїм діланням причиняється до поширювання християнських ідей і кличів, християнських засад і світогляду. Вона має на цілі на основі християнських засад не лиш формувати життя поодиноких людей, але й ухристиянізувати родинне життя, вкінці також суспільне й політичне життя й то в усіх його об'явах. Іншими словами: К. А. своєю діяльністю виховує одиниць, щоб у суспільнім і політичнім житті кермувалися засадами євангелія і християнської етики. Вони відтак як горожани мають стояти на сторожі свободи Церкви, святости родини, християнського публичного виховання і шкільництва; на сторожі оборони публичної моралі, християнської соціології, словом, цілого комплексу суспільних і політичних справ.

Саме та виховуюча праця стоїть у стислій звязи з програмою К. А. Чому? Бо є один моральний християнський закон і він обіймає все людське життя, приватне й публичне. „Не лиш людські діла приватні, але також публичні й колективні повинні примінитися до вічного Божого закону.“³⁾ А участь у публичному житті свого краю се не лиш право але й обов'язок кожного горожанина, обов'язок любови ближнього. Очевидно, що та виховуюча праця К. А. в першій мірі звернена на своїх членів, а через них і різними засобами культурної християнської пропаганди також на цілу суспільність даного краю.

В тім саме значінні промовляв до студентів університетської молоді, як членів К. А., св. Отець Пій XI: Хоч К. А. сама як така далека від вмішування в політику, то наміряє повчити католиків, як вони мають найлучше вести політику. До цього вони обов'язані в особливий спосіб, бо якраз це, що вони католики, вимагає від них, щоб були найлучшими горожанами. А приготування вимагає кожда професія; тож хто хоче добре вести політику, мусить перебути відповідне приготування. При іншій нагоді сказав св. Отець: Не займаючись партійною політикою, К. А.

³⁾ Енцикліка „Ubi organo Dei“ з 23 грудня 1922 року.

хоче приготувати (своїх членів і суспільність) до доброї політики. Вона хоче виробити політичну совість у горожан і уформувати, щоб і в тім згляді вона була християнська й католицька. (Промова до мужів К. А. 30. X. 1924 р.).

2. Крім того посереднього ділання К. А. може виступити також з безпосереднім діланням на політичному полі, щоб правними засобами досягнути примінення в політиці християнських засад і боронити прав релігійної совісті. Подібно як Церква має не лиш право але й обов'язок виступити явно й безпосередньо там, де політика порушує порядок моральний, таксамо її помічниця К. А. мусить у тих випадках іти за вказівками й вимогами Церкви. Виразні вказівки св. Отця і в сій матерії: К. А. звернена не до цілей матеріальних і земських, але до духових і небесних; вона не для політики, а для релігії і тому цілковито залежна від церковної влади. А коли з огляду на конечну зв'язь справ вона сходиться на питання економічні й суспільні, доторкаючи також політичних справ, то робить це лиш з огляду на надприродні добра та щоб морально й релігійно піднести так поодиноких людей як і цілі народи.⁴⁾

Коли політичні справи зв'язані з моральними й релігійними, тоді К. А. може й повинна співділати, звертаючи всі зусилля католиків в карнім і солідарнім діланні для вищого добра душ і Церкви понад усякі особисті погляди. Саме в тім є політика К. А. і політика Церкви „для вищого добра душ“. Це не що інше як політика молитви Господньої „Отче наш“, що зміряє до зреалізування задушевного бажання всіх християн: „Нехай прийде Твоє Царство“.⁴⁾ (Кінець буде).

о. Т. Галушинський ЧСВВ.

³⁾ Littera del Cardinal Segretario di Stato agli Ordinari d'Italia 2 ottob. 1922.

⁴⁾ Lettera di Pio XI. al Cardine Segura.

Еспанський письменник

В обороні християнської цивілізації.

Відомий еспанський письменник і філософ Мігуель де Унамун, один з найзавзятіших оборонців республіканського руху в Еспанії й оборонець демократичного ладу, оповістив заяву в справі подій в Еспанії. Унамун гостро осуджує все те, що тепер діється в його батьківщині. Обурюється, що кличі й ідеали, ширені по упадку монархії, завзятыми демократами, до яких він сам належав, потоптав крайній радикалізм, що межує з анархією. „Тепер, пише Унамун, йде про справу великої ваги: про оборону західної цивілізації, котрій загрожує велика небезпека. Не зважаючи на мій поважний вік заявляю, що стаю в ряди армії національної оборони проти офіційного більшевизму. Треба ратувати християнську цивілізацію від загибелі“. (КАП).

Наслідки посухи в Америці

В Злучених Державах П. А. була с. р. велика посуха. Вона спричинила величезні втрати американським хліборобам. 5 мільонів господарів-хліборобів втратило поверх 30 мільярдів злотих. Федеральні влади мусіли затруднити 16.500 хліборобів (фармерів) на публичних роботах. Ще є 58.500 фармерів без засобів до життя. Американські влади видали 2 мільони злотих на купно насіння на осінні засіви озимини. В пшеничній окрузі стейту північної і полудневої Дакоти довготривала посуха зовсім спалила збір пшениці. Худоба вигинула, або фармери мусіли її вибити, бо посуха спалила пашу. Стан худоби зменшився внаслідок посухи о 9 міль. штук. Тільки в однім стейті Дакоті число худоби зменшилося на 1 мільон штук.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Вкінці бачу в тій „геологічній кімнаті“ також — усяке каміння й інші викопалини з сеї околиці: сірку в камінні, земний віск, олов'яну руду і т. д.

Словом, гарний се і цікавий музей — і кождому, хто буде в Трускавці, раджу його відвідати. Особливо ж мамам з малими дітьми, щоб показати їм прегарні гніздочка наших птичок з яечками, інтересні групи наших птиць і звірят. Таких річей діти потім не забудуть і на все життя лишиться їм в душі добрий спомина про фавну і флору нашої землі — тай розуміння, що все те варт любови й охорони. Такий музей се культурне діло далеко більшої ваги ніж здається.

Той музей оглядав я в товаристві цікавої особи, мешканки „Гражини“, Українки польського роду і культури з Київщини, там уродженої й вихованої, колись заможної, тепер живучої з праці в одній з польських банкових установ. Дрібна, делікатної будови, літ коло 45, з слідами тяжких переходів на живім обличчі, передчасно пооранім терпінням. Уважає себе Полькою, хоч вперше побачила Польщу в 1922 р. Говорить плавно по російськи і по польськи, не зле по українськи. Знає деякі з чужих західноєвропейських мов. Очитання значне. Знає також Шевченка, Винниченка, Квітку і ин. українських письменників.

Оповідіє жажливі річи з часів рево-

люції на Україні. Нпр., як українські селяни вдерлися до маєтку її кривних і зачали мордувати посідачів, як одна її кузинка, 12-літня дівчинка, розложена рученятами заслоняла своїх родичів і як їй нападаючи обтіали обі руки. Вона сконала з впливу крови. Родичів вимордовано. А друга мала кузинка сховалася за шафу і не помітила її. Вона вратувалася.

— Сьогодні вона буде в мене з візитом зі своїм чоловіком... До недавна не могла успокоїти своїх нервів...

Потому оповідає свої переживання з чрезвычайки.

— А знаєте, пані, кажу їй, усього того страхіття на Україні не булоб, якби так тамешні польські земельні посідачі і польські р.-кат духовні проявили були заздалегідь інакше відношення до місцевого населення, а не плянтаторсько-колонізаторське.

— Як ви се розумієте? Зазначу, що я знала польських духовних пр. в Києві. Вони були чесні й порядні. Також між польськими поміщиками є такі люди, що до сеї пори посилають відси допомогу своїм знакомим між селянами. Можу вам на доказ зв'язків прислати лист українського селянина до польського поміщика у Варшаві.

— Се безперечно гарні прояви. Та се були прояви одиничні. Я вам пригадаю ще гарніші одиниці між Поляка-

ми на Україні, нпр. Вячеслав Липинський, Юркевич і інші. Але на загал польська заможна і культурна верства на Україні не проявила зорганізованого змагання в напрямі а) зрозуміння своєї історичної ролі на тій землі в сих часах, б) переведення й закріплення зв'язку між українською нацією, котра відроджується, і польською нацією; в) поучення своїм прикладом тих Поляків, що живуть між українським народом на захід від Збруча. Наслідком того всего були відрубані руки вашої кузинки, вимордування до ноги майже всієї тої верстви й утрата мільярдів польських цінностей на Україні та знищення прегарних культурних центрів і вкінці страшна неволя того народа, що все те зробив.

Почалася розмова на ті теми. З неї було видно, який глибокий вплив мала російська література на ту освічену паню. На питання, чи признає, що російська література в більшій мірі хора ніж літератури інших великих народів, відповіла, що признає се. І мимо того, не могла освободитися від впливу тої літератури.

А. Ч.

(Далі буде).

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Гродзичких 2. І. п.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Знову: нема католиків

Фальшива антологія української поезії.

Антологія сучасної української поезії. І. Поети 1920-их років. Редакція й вступна стаття Є. Ю. Пеленського. Львів 1936. Стор. 128, форм. 12,6 × 18,8 см. Ціна 1,50 зол.

„Нова Зоря“ вже тричі помістила прихильні рецензії на видання проф. Є. Ю. Пеленського чи Є. Ю. П., (як його популярно називають) і то впродовж 2 літ. Є. Ю. П. дуже меткий як автор і видавець. Такі рухливі люди без сумніву потрібні, бо наша суспільність заєдно „сонна величина“. Так прим. не мали ми дотепер антології української найновішої поезії. Отже меткий Є. Ю. П., „взяв і зробив“ та подав отсе нам на стіл перший том такої антології свого укладу. Ініціатива булаб без сумніву корисна й гідна похвали, якби не — назвім се чемно — легководушність у зредагуванні сеї антології. Меткість і підприємчивість не все йдуть в парі з застановою. Та розгляньмо справу ближче.

Своєї антології том перший („Поети 20-их років“) Є. Ю. П. поділив на дві частини. В першій, затитулованій „Українські поети 20-тих рр.“ (ст. 5 — 15) Є. Ю. П. пробує вияснити читачам найважливіші напрямки української поезії 20-тих рр.; у другій подає властиву антологію з творів 26 поетів. У „Примітках“ при кінці книжки подано біо- і бібліо-графічні нотатки. По віршах кожного поодинокого автора Є. Ю. П. подав пояснення малозрозумілих і чужих слів. Поділено поетів за напрямками, які вони — на гадку Є. Ю. П. — репрезентують, на: символістів, футуристів, неокласиків і неоромантиків. Як бачимо з того, то сам уклад антології досить доцільний і видно добре обдуманний. Та на тім кінець доброму. Бо виконання...

На вступі Є.Ю.П. пробує — за зразками радянської літературної критики подати коротку історію української поезії в 1920 рр. та схарактеризувати її напрямки. Уживає при тім термінів, які може мають якесь ясне значіння для нього самого, та читачеві вони нічого не пояснять. Хто прим. зі звичайних читачів буде мудрий від терміну „модернізм“, якого Є. Ю. П. на одній лише 5 ст., уживає тричі, а ніде не поясняє, що під ним розуміє. На 6 ст. Є. Ю. П. вихвалює націоналізм, але рівночасно забуває (!) згадати про релігійні мотиви в українській ліриці, прим. у Філянського. Коли в поясненнях до віршів Є. Ю. П. вияснює читачам, що приміром „едем: рай“ (ст. 29), що хіба знає кождий інтелігент, то у вступі Є. Ю. П. спокійно оперує терміном „акмеїст“ (ст. 6) без ширшого пояснення.

Ще гірший хаос повстає в голові читача від „пояснень“ напрямків поезії, які подає Є. Ю. П. З них видно, що автор слабо визнається в тих справах. І так Є. Ю. П. мішає сенс українського символізму в поезії з сенсом французького символізму, хоч оба ті напрямки — поза спільною назвою — мають дуже мало спільного. „Пояснення“ (на 6 ст.), яким Є. Ю. П. пробує вияснити, що таке символізм, таке неясне, що хіба зовсім спантеличить звичайного читача. Бо і щож воно значить:

„Символізм, як поетичний напрямок позначився особливими художніми (!) засобами, т. зв. символами, якими намагається передати відтінки настрою, почуття й фрагменти думок. Символ це умовний знак, слово неясного, мерехтливого значіння, змінне, що його кожний може по своєму розуміти. У тому суть і сила символізму. На верхах символізму мало не кожне слово стає символом“. (Ст. 6).

На снові такого „пояснення“ можна хіба Є. Ю. П. теж причислити до символістів.

У Тичини — на гадку Є. Ю. П. — „мрія творча, його світогляд глибокий (!), його світовідчуження радісне. Мистицизм розпливається, чи, радше сказати, чудово (!) об'єднується з якимсь пантеїзмом“ (ст. 7). А далі, про поезію Тичини таке: „Ці дві збірки це й найкращий (!) добуток сучасної української поезії. Глибокі ідеї“ (ст. 8) і т. д. „пояснювання“ матеріалістичного плиткого монізму Тичини самими суперлятивами. Що саме Тичина найкращий представник об'єднання української поезії власне через відступлення від ясних ідей до підсвідомих гонів і рівночасно страшний примір на се, що таке об'єднання душі веде до большевизму — цього Є. Ю. П. не хоче бачити, хоч се католицька критика вже давно виказала. Ствердила се й та комуністка, що Тичині-націоналістові предсказала правильно: „І з вас ще буде комуніст“, про що пише сам Тичина. Дивна річ, як наших „енергічних волюнтаристів“ засліпила філософія Жида Бергсона: не бачать, що їх „невідомому богові“ на імя: Сатана... Тож зовсім ясне, що націоналізм неозначений ясними ідеями релігії й патріотизму, мусить в консеквенції довести до нової „поезії“, до большевицьких „частушок“ Тичини:

„Нехай Європа кумкає,
А в нас одна лиш думка є
Одним одна турбація
Традицій підрізація
колективізація“.

Таку красоту називає Є. Ю. П. — велика музикальність (ст. 8)...

Вже в огляді „Сучасне західно-українське письменство“ Є. Ю. П. виказав місцями необ'єктивність: зовсім не признавав таланту деяким ненаціоналістам, а робив геніальними своїх однодумців. Так і у вступі до антології Є. Ю. П. насилу тягне до націоналістичного табору комуністів. Робить се так, що комуністичні ідеї деяких поетів (прим. большевиків Плужника і Загула — на 9 ст.) називає невинно такими термінами, як „оспілювання суспільства“, „спочуття й любов до слабих“ і т. д. Для наївних читачів - націоналістів воно й може бути „евфонія веселобрямчя“; та чи не нагадає се нам декого з польських шовіністів, які хваляться нераз „родами“ Українцями чи Жидами? Чому забріхувати власну суспільність таким краденим „імперіалізмом“?

Велика лібералістична енциклопедія Маєра (під кличем „Українська література“) пише про молодих католицьких поетів в українській літературі 1920-тих років. Большевик Якубський в антології нової української поезії подає вірші двох католицьких поетів, як „страшний“ примір, до чого доводить „клерикальний націоналізм“. Жид В. Коряк у своїм конспекті „Українська література“ (большев. „Державне Видавництво України“ 1929, вид. 2-ге, стор. 207) вчислює аж вісьмох „письменників-клерикалів“ з того часу. Ліберал др М. Рудницький знає в „Укр. Заг. Енциклопедії“ бодай одного католицького письменника. Навіть Є. Ю. П. у згадуванім огляді про сучасне зах.-укр. письменство (ст. 28—30) пише про католицьких поетів-Українців. Але тойже сам Є. Ю. П. в антології, виданій один рік пізніше, зовсім забув про католицький дорібок в українській поезії 1920-тих рр. Вступ Є. Ю. П. до антології не має про тих письменників ані згадки,

хоч між ними є такі націоналісти, як прим. Семчук, що його всі книжки були сконфісковані... Зате релігію в Є. Ю. П. репрезентує — большевик Савченко, що „спершу давав такі визначно релігійні речі“ (ст. 9). Які, очевидно не сказано; теж „пояснення“. Ще дивніше таке читати, коли згадаємо, що тойже сам Є. Ю. П. засідає в журі літературної надгороди „Католицького Союзу“...

Таксамо Є. Ю. П. майже не знає галицьких поетів, згадає лише трьох: Р. Купчинського, М. Рудницького і О. Бабія... Так то наші сучасні професори Галичани дивляться даліше на Схід, чи не йде звідтам месія (...червоний), бо з Галичини, країни тупих хлопів і пастих, його не ждати... Традиційно: так колись масон Зубрицький і інші кацапи ходили на Високий Замок зорити, чи не йде білий цар з Востска...

І що за диво між представниками Галичини! Можна признати почесне імя представника галицької поезії Ол. Бабієві. Але підчеркувати М. Рудницького! Чому тоді не підчеркнути будь-що-будь більших (у порівнанні зі згаданими) поетів: Бобинського, Матіва-Мельника, Голубця, Шкрумеляка? Адже кождий з них має за собою кілька збірок, а в них і добрі річи. А ні один з них не „препарує“ своїх поезій так, як М. Рудницький.

„Представник галицької поезії“ др М. Рудницький віддячився Є. Ю. П. за „гrecність“: помістив у „Ділі“ дипломатичну рецензію на антологію. В тій рецензії похвалив загально Є. Ю. П., та не сказав про саму антологію нічого сущного; навіть йому стидно було... Так як з тим цісарем Етіопії: Ваш Достойний Монарх... Рука руку мие.

В дальшій „пояснюванні“ літературних напрямків нашої поезії Є. Ю. П. пише таке: „Футуризм, що повстав в Італії з початком XX ст., це революційна течія в поезії, що поставила собі за завдання дати зовсім нову поезію, передовсім іншу від давньої“ (ст. 9—10). Справедливо сміється Л. Нигрицький з такого „пояснення“: „Не знаю для кого це писане? Якщо для знавців письменства, то ці всміхнуться, якщо для Богу духа винного читача, пересічного нашого інтелігента, то він ще менше знатиме про футуризм, як знав досі, або чого доброго, стане стсвідотковим прихильником футуристів і пічне писати вірші „передовсім інші від давніх“. („Новий Час“, ч. 161).

Про Рильського Є.Ю.П. пише: „На жаль під натиском суворих совітських обставин Рильський перейшов до соціальних мотивів“ (ст. 12). Кождий, що знав давніші еготично-панські поезії М. Рильського, повиненби втішитися, прочитавши те пояснення. Біда лише в тім, що Є.Ю.П. знову переговорився й його слово „соціальні мотиви“ треба заступити правдивим „большевицьку агітацію“. В пасії приєднування всіх всіх до націоналізму Є.Ю.П. причислює до українських поетів не лише Жидів, пр. Йогансена (ст. 12—13), але ще й рянних большевиків. І так прим. робить комуніста Бажана мало що не українським генієм (ст. 13, 15):

„Заглиблений у історіософії мрійник, дає крім того в своїх творах зразки поезій, в яких стихійна, надлюдська — щоб не казати: надприродна (!) — любов до Батьківщини доходить до свого найповнішого виразу („Слово о полку“ й ин.). Завдяки тому, як і великим мистецьким досягненням, можна його назвати найбільшим (!) сучасним українським поетом-неоромантиком“. (Ст. 15).

Таке пише Є. Ю. П. А на правду, то Бажан, красноармієць, пише досить штучною українською мовою вірші, в яких славить большевицьку армію. Вірш Бажана „Слово о полку“ се виразне прославлення червоної кінноти, якої члени

...жовті черепи побожно брати в руки
І клалі їх очима на схід.
І око мов огонь великого ісходу
Горіло в мертвій голові,
Бо то були бойці передові,
Розвідники великих армій сходу”.

Дивно справді, як наші націоналісти, „фашисти“ й антисеміти, дають себе обріхувати саме жидівській національній брехні... Видно мало було Крут і Базару, мало Нагуевич і Верчан...

Є.Ю.П. знає про велику „літературну дискусію“, яку звів Хвильовий з Лейтесами, Коряками й їм под. Хвилями, та не знає нічого про католицьку критику в Галичині, яка вже від 1920 р. пробує виполоти в нас посів того національного куколю. „Міндвертгикайтс-комплекс“ Є.Ю.П. щодо Галичини видний навіть в тім, що він не признає зовсім галицьких поетів-комуністів, далеко більших талантом аніж такий Рудницький; зате Є.Ю.П. має серце для Жидків-комуністів, бо вони з „великої“ України...

Не кращий від такого вступу й сам вибір віршів, властива антології. На 26 авторів лише три згадані вже Галичани. З них вибір віршів прим. Бабія чи Купчинського не підібраний так, щоб на його підставі можна було набрати поняття про творчість даного автора. Для творчості Бабія характеристичні не його патріотичні, а радше еготичні вірші. Творчість Купчинського не в штучних асонансах, а саме в простих співанках. Те саме можна сказати й про вибір віршів інших авторів. Таксамо дуже довільний приділ поетів до шуфлядок: поодиноких поетичних напрямів. Чому прим. Маланюк фігурує між неоромантиками, коли він типовий символіст? Чого прим. такий М. Рудницький замандрував до неоклясиків, се хіба один Є.Ю.П. знає...

На основі подібнішого розгляду доходжу до висновку, що редактор антології хотів дати в ній не так характеристичні твори, а націоналістично-агітаційні... Можна і на таке погодитися й воно навіть потрібне. Але... нащо ж тоді поминати в збірці католицьких поетів-націоналістів (Семчук, Монтрезор і інші), а містити зовсім большевицькі речі, як от Тичинову частушку „Мудрість, огонь“ (ст. 25), чи богохульні „Соняшні кларнети“ (ст. 17), чи „поступову філософію“ Терещенка „Мета й межа“ (ст. 39), чи похвалу большевицької кінноти Бажана „Слово о полку“ (ст. 112). В тім останнім вірші читаємо такі мрії „надприроднього“ любителя совітської „батьківщини“:

„Бойці замислились: — Ачий
Іркатимуть ще їхні коні
Перед атакою на лоні
Бездонних галицьких ночей“. (Ст. 112).

Чи редакторів антології Є. Ю. П. невідомий факт, що перед виходом „Нових Шляхів“ Федь Федорців видав „Золотий Гомін“ Тичини, а критики з „Діла“ під небеса величали поетів з „великої“ України? А коли сей факт Є. Ю. П. відомий, то чому він — націоналіст — не витягне з того відповідних висновків? Чи справді Є. Ю. П. гадає перемогти большевицьку навалу самою силою українського віталістичного гону? Можуть в це вірити наївні читачі „Вістника“ Донцова, в яких „темперамент творить світогляд“; але, признаюся, я досі ніколи не мав проф. Є. Ю. П. за наївного „молодого чоловіка“...

Ментальність Є. Ю. П., яку він виявив як редактор антології, нагадує мені слова Биті про хаос при створенні світа. Та се ще не булоб таке трагічне: адже звичайно перед створенням буває хаос. Гірше те, що діяльність Є. Ю. П. як редактора антології має виразні признаки виразної неохоти до католицизму, хоч він і сидить в журі літер. надгороди Католич. Союзу. Бо як інакше назвати його *totschweigen* дорібку наших католич. письменників, яке Є. Ю. П. так виразно виявив у своїй антології? Спеціаліст від літератури не може хіба закривати цього незнанням. Араміс.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПРОТИКОМУНІСТИЧНА НАРАДА відбулася недавно в Калуші. На нараду прибуло поперх 400 осіб з Калуша й доколичних сіл. Реферат про комуністичну небезпеку виголосив Д. Паліїв зі Львова.

ДО ВАРШАВИ прибув ген. Гамелен, шеф французького генерального штабу, і відбув наради з польськими начальниками військовими чинниками.

ЗІЗД КОМУНІСТИЧНИХ ДІЯЧІВ з цілої Польщі відбувався недавно в м. Рабці. Поліція викрила зізд і увязнила учасників. Підчас ревізії знайдено багато тайних документів, інструкцій Комінтерну і ин.

СОВІТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило покликати до військової чинної служби поборових від 19 року життя, замість від 21 року, як було дотепер. Покищо мають покликати половину контингенту 19-літніх.

НІМЕЦЬКИЙ ПОСОЛ в Лондоні заявив в англійським міністерстві закордонних справ, що Німеччина не висилала і не буде висилати ніяких літаків еспанським повстанцям. Німецькі воєнні кораблі на еспанських водах одержали інструкцію, щоб не виявляли симпатій супроти повстанців та їм не помагали.

НІМЕЦЬКИМ АМБАСАДОРОМ в Лондоні іменований Йоакім фон Рібентроп.

ДО БЕРЛІНА прибуло 182 офіцерів, підфіцерів і моряків з італійського кружляка „Горіція“, що стоїть в кильонській пристані як гість німецької флоту. Німці витали гостей з великою парадом.

НІМЕЦЬКА КОМАНДА ФЛЬОТИ вислала до Еспанії ще два торпедовці „Кондор“ і „Меє“. Вони мають охороняти німецьких горожан в Еспанії і забезпечити переїзд німецьких утікачів.

КОМАНДАНТ НІМЕЦЬКОЇ МОРСЬКОЇ ЕСКАДРИ на Середземнім Морю адмірал Карлс відвідав катальонського президента Компаніса і відбув з ним нараду в справі положення німецьких горожан в Каталонії.

В **ЖЕНЕВІ** відбуваються наради світового жидівського конгресу. Виголошено ряд рефератів. Делегати зі Східної і Середньої Європи нарікали на тяжке положення Жидів у тих частинах Європи.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПОСОЛ в Мадриді заперестував перед еспан. правительством проти того, що в Барселоні червоні міліціанти замордували кількох італійських горожан. Італія домагається відшкодування.

ІТАЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР пропаганди заявив, що Італія не думає обсаджувати Барселону своїм військом за те, що там замордовано кількох італійських горожан.

ГРЕЦЬКІ ВЛАСТИ в Атонах видали з Греції кореспондента югославської пресової агенції „Авалія“ і кореспондента турецької агенції „Анатолія“ за те, що вони критикували грецьке правительство в своїх кореспонденціях.

ПОВСТАНЧИЙ ГЕНЕРАЛ Моля оповістив відозву до Басків. В ній заявив м. ін., що в разі побіди повстанців баскійська провінція дістане широку автономію. Порозуміння між Басками й повстанцями влекшилоб повстанцям побіду над лівим правительством у Мадриді.

ПОРТУГАЛЬСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ заявив представникові Райтера: Португалія дуже затривожена можливістю поширення комунізму або анархізму в Еспанії. Тому бажає знати, наскільки може числити на поміч Франції й Англії. Англія і Франція обов'язані боронити ненарушимості границь Португалії.

АНГЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило здержати жидівську еміграцію до Палестини на час урядування в Палестині т. зв. королівської комісії. Комісія має розглянути і полагодити спірні справи між Арабами й Жидами.

В **ПАЛЕСТИНІ** Араби страйкують далі. В м. Гаїфі застрайкувало на днях 500 залізничних робітників і 300 робітників заведень ірацького нафтового товариства.

В **МЕХІКУ** поліція викрила заговор проти правительства. Заговор приготувала фашистська організація „Золотих сорочок“.

ЯПОНСЬКІ ВЛАСТИ викрили центрально комуністичної організації в Манджурії й увязнили 40 осіб.

В **ТОКІО** поліція увязнила молодого Японця Мінуру Курода. Він підготував замах на японського міністра війни та на генерал-губернатора Кореї.

ТРИ АРАБСЬКІ КОРОЛІ, Геджасу, Іраку й Ємену, переговорюють з начальним арабським комітетом в Палестині. Вони мають візвати Арабів, щоб перервали страйк і саботажі у Палестині. Велика Британія малаб відповісти деякими уступками для Арабів.

НОВИНКИ

Шкільний рік у вселюдних і середніх школах в Польщі зачнеться 3 вересня.

Великий політичний процес ОУН пічнеться в Бережанах в перших днях вересня с. р. Перед судом стане 35 молодих Українців, обвинувачених за приналежність до ОУН.

В **Новім Селі**, в Збаращині, поліція увязнила адвоката м-ра Івана Зваруна. По кількогодиннім придержанні на поліції в Збаражі його випущено на волю.

Львівський магістрат надав нові назви багатьом улицям Великого Львова. Се переважно прізвища оборонців Львова та осіб, що заслужилися для польскости Львова.

Страйк будівельних робітників вибухнув у Тернополі.

На **Підкарпатті** прибуває вода в ріках. Кождї хвилини можна сподіватися повені.

З **Береги Картузької** звільнили на днях редактора „Голосу Покуття“ з Коломиї Голуба та його співробітника Бойчука.

Людові доми мають побудувати у Свиржі й Липівцях пов. Перемишляни.

„Гуцульський Музей“ мають відкрити незабаром в с. Рахові на Закарпатті.

Загальна українська нарада має відбутися в Прияворі в Югославії 19 с. м. На нараді мають обговорити теперішній стан українських організацій в Югославії та застановитися над утворенням одного загального центрального товариства.

Про заможність Варшави свідчать викази оподаткування з титулу державного доходного податку. Згідно з найновішими даними Варшава зосереджує 17,6 проц. оподаткованих доходів в цілім краю. Крім того Варшава концентрує висші групи доходів, бо там припадає 7,5 проц. платників з усеї Польщі, що заробляють до 3000 зл. річно, 13,2 проц. від 3000 до 6000, 15,8 проц. від 6 до 12.000 і 21,9 проц. тих, що заробляють понад 12.000 зл. річно.

Гумор. — Гарантія. — Перед судом стає злодій за крадіж годинника. Засудили його на два роки в'язниці. — Я відразу знав, що таке буде, каже обвинувачений. На годиннику було написано: „Гарантія на два роки“.

Гумор. — Було до передбачення. — Цікаво, яку кар'єру зробив наш приятель Н? — Став метеорологом. — Ну так, він все був такий хиткий і ніколи не можна було полагати на його слові.

Коло Горлиць відкрили дуже багаті жерела нафтової ропи.

Бузьки відлітають. Зі Шлеська відлітають масово бузьки на полудне. Місцеве населення предсказує вчасну зиму.

Новий польський правопис в урядах. З припоручення ген. Складковського всі міністри вислали до підчинених урядів обіжник, що вводить від 1 вересня с. р. новий польський правопис, устійнений Польською Академією Наук.

Міжнародний зїзд б. комбатантів відбудеться у Варшаві в вересні с. р.

Прогулянка єгипетських професорів і студентів приїде до Польщі в другій половині серпня.

Між Польщею й Канадою прийшло до заключення торговельного договору. Договір спирається на клявзулі найбільшого упривілеєння і передбачує взаємне приміювання митних полекш.

„Глос Людови“. Під таким заголовком почав виходити в Дітроїті в Америці новий комуністичний польський часопис.

722 кін є тепер в Польщі. З того 628 звукових.

На березі Балтійського Моря знайшли величезний ріг пратура, що жив у четвертій ледовій епосі, 200.000 літ тому.

Протижидівські розрухи відбулися на Буковині в радовецькому повіті. Частина жидівського населення опустила повіт.

Міжнародний пластовий зїзд (джерборе) відбувається у м. Бронков в Румунії. Участь в нім бере також делегація закарпатських Українців.

Конгрес передісториків радить в Ослу. В нім бере участь 500 вчених з 40 країв.

Маршала Макензена іменовано на приказ канцлера Гітлера почесним шефом 5 полку кінноти.

Історичний дзвін. До Кільонії прибув англійський кружляк „Нептун“ і привіз дзвін давного німецького панцирника „Гінденбург“. На днях відбудеться торжественна передача того дзвону німецькій флотії.

В Берліні жидівська громада рішила відчинити середню школу для жидівської молоді.

Патріярх російської православної Церкви Антоній помер у 75 році життя у Сремських Карлових в Югославії.

Проф. Тесля, відомий югославянський винахідник, заявив недавно, що незабаром віддасть до ужитку людства найбільший свій винахід: спосіб переносення електричної енергії без дроту.

Град небувалої величини упав у полудневій Сербії в околицях м. Тетова. Збори землеродів в тій околиці цілком знищені. Про силу ударів граду свідчить факт, що в селі Бельовісте град убив кілька безріг.

Поборові комісії у Відні признали здібними до військової служби 80 проц. поборових.

Найгустішу телефонічну сітку на світі має Ватикан. Там на 700 мешканців є 600 телефонічних апаратів.

Поїзд у почекальні. На станції в м. Амьєн поїзд розвалив загороду та вїхав до почекальні. 30 осіб ранених.

Гумор. — Теорія зглядности. — Ескімос, замешкалий в околицях бігуна, до свого приятеля: Маю замір перевести сегорічне літо на полудні. — Де? — На Шліцбергу або в Гренляндії.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

„Три міжнародні дні мира“ відбудуться в Люрді в половині вересня с. р. Участь у них візьме 150.000 паломників з різних країв, переважно б. комбатантів. Канадійські комбатанти прибудуть під проводом кардинала Віленів. Також з інших країв прибуде багато епископів і священників.

У всіх італійських громадах вмурують 18 листопада с. р. пропамятні таблиці з датами введення і знесення протиіталійських санкцій.

Конгрес студентів Сходу відбувся недавно в Больонії. В конгресі взяли участь Єгиптяни, Китайці, Араби, Вірмени й ін. Радили над навязанням постійного обміну культурними цінностями між Сходом та Заходом.

Ні одного кіна нема в князівстві Ліхтенштайн, на пограниччі Австрії і Швайцарії, та в республіці Сан Маріно в Італії.

Наклади лондонської преси. Великі лондонські щоденники osiąгнули величезні наклади. Найбільший наклад має „Дейли Експрес“, бо 2 міл. 126 тисяч примірників денно, „Дейли Геральд“ 2 міл. прим., „Дейли Мейл“ 1,649.000, „Нью Кроникл“ 1,360.000, „Дейли Телеграф“ 491.000, „Івнінг Стандарт“ 403 тисяч, „Таймс“ 191.000 і т. д.

В Лондоні всі нові доми мусять мати протилетунські і протигазові схоронища.

В Нью Йорку появилися в продажі радіеві апарати до кермування тракторами на віддалі. В той спосіб фармер, сидячи в тинистій альтанці, зможе управляти свої поля вигідно та без утоми.

8 домів з фундаментами вкрали злодії в Монреалю. Доми стояли на однім з передмість міста й були незамешкані.

Останки старинного міста зперед 4.000 літ відкрили в стейті Небраска в Північній Америці.

Японська католицька енциклопедія появиться незабаром на книжковім ринку.

В Китаю підчас вибуху складу динаміту погинуло 200 осіб.

Голод серед Ескімосів. З Аляски звідомляють, що серед Ескімосів панує великий голод. Вони повбивали і зіли майже всіх псів. Правительство Злучених Держав П. А. вислало голодуючим Ескімосам 100 тон муки, консерви й оливу.

Гумор. — Що тут багато говорити, каже муж до жінки. Кожда жінка постійно заперечує. — Жінка: А неправда, неправда!

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотників. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2, I. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.32—5.29, дол. канадійські 5.28—5.31.

Німецька марка 1.45 — 1.50, фр. франки 35.08, шв. франки 173.64 — 172.80, фунти стерлінги 26.61 — 26.77, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19.70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 13. серпня ц. р. кооперативам платити за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.15 зол.
1 кг. масла дес. експорт. з опакув.	2.40 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яець	2.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 13. VIII. ц. р. платити своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури I. кл.	0.90 зол.
Товщіє качки I. кл.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛІО: Князь Воронцов.

КОПЕРНИК: Адіє.

ПАЛЯС: Архильокай.

СТИЛІЕВ: Без назвища.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ О.ЛЕВИЦЬКА ІС-КА

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПК. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант“ терпент.

Пасту до взуття „Елегант“ воскову

Пасту до підлоги „Французька маса“

Віск комбінований до підлоги

Васеліну до шкіри

Синьку до білля

помадку і коронову

Шварц до чобіт

Віск шевський

Смолу шевську

Трутку на мухи

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Голуковського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються на одношпальтовий рядок (ширина 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці доцислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впацченні належності готівкою або поштовою значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількохразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під веділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., За кордон: чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Курт. П.П.П. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Обхід в честь о. Маркіяна Шашкевича на Білій Горі.

Дня 16 с. м. відбувся торжественний обхід в честь пробудителя Галицької Землі о. Маркіяна Шашкевича на Білій Горі коло Підлісся. На торжество прибуло коло 10 тисяч людей. В год. 9 рано зачалася архиерейська Служба Божя, що її відправив Преосв. Іван Бучко в со-служенні 8-ох священників. Підчас Служби Божої співав мішаний хор з Олеська. Гарну проповідь про заслуги о. М. Шашкевича виголосив о. Іван Ключ. По Службі Божій промовив до учасників Преосв. Іван Бучко. В промові підчеркнув тяжке положення українського народу. Черво-

ний сатрап, говорив Преосв. Бучко, відібрав українській нації найбільші цінності — славу, честь, волю і святотатською рукою посягає по найбільше бо-гацтво людини й нації, по святу віру. Але нація, що видала таких людей як о. Маркіян, не подається. Об гранітну ска-лу Христової віри мусять розбитися всі ворожі наступи. З черги Преосвящений в асисті 8-ох священників відправив па-нахиду на могили двох стрільців. Попо-лудні була народна забава. Підчас того товпа побила важко одного комуністич-ного авантюриста.

Криваві події у Вєжхославіцах.

У Вєжхославіцах, ріднім селі Віто-са, відбувся 15 с. м. обхід 16 річниці по-біди Поляків над большевиками. Обхід зорганізувало Стронніцтво Людове. В обході взяло участь коло 20 тисяч се-лян. Прибуло також 8 заграничних ко-респондентів, між ними і представник большевицької агенції ТАСС-а. При кін-ці обходу члени С. Л. напали на старшо-

го постерункового слідчої поліції Ра-тайчака і важко його побили. Ратайчак схоронився на постерунку поліції. Тов-па, узброєна дручками й камінням, ки-нулася в сторону постерунку, перерва-ла телефонічні отлучення, здемолювала льокаль постерунку та підпалаила його. Поліцаї відігнали товпу стрілами. Одна особа вбита, дві ранені.

Повстанчі літаки над Мадридом. — Завзяті бої під Сан Себастьяном. — Террор в занятім Бадайозі. — Кательонія під владою анархістів.

Повстанчі літаки кружляли на днях над Мадридом і розкидали відозву з підписом ген. Франка. В тій відозві ген. Франко заповідає, що скоро освободить столицю від комуністичного пану-вання. Поява повстанчих літаків викли-кала в місті паніку. — Головні бої йдуть тепер на півночі. По здобуттю м. Бада-йоз та навязанню тісних звязків між військами ген. Молі і ген. Франка пов-станці повели головний наступ на місто Сан Себастьян. Три кольони повстанців машерують тепер на Сан Себастьян та Ірун, щоб перервати звязки мадрид-ського правительства з Францією. Сили повстанців на півночі зміцнилися, бо в

порті Ферроль висіло коло 2000 вояків з Марокка. — Підчас здобуття міста Бадайоз були запеклі вуличні бої. На кожній улиці були барикади. Коли пов-станці здобули м. Бадайоз, розстріляли там 2 тисячі членів червоної міліції. По вулицях міста жінки і діти шукають між побитими своїх близьких. — Також в Ка-тельонії страшний террор. Місто Тарра-са недалеко Барсельони опинилося під владою найжахливіших терористів. По-ліція безсила. Фактична влада в ру-ках анархістів і комуністів. В Барсельо-ні влада переводить чистку серед уряд-ництва. У в'язницях є 2800 політичних в'язнів.

Тяжке положення в Мадриді.

Парижські часописи звідомляють, що заграничні дипломати при мадрид-ськім правительстві вважають положен-ня в Мадриді дуже грізним. Заграничні представництва візвали своїх горожан в столиці Еспанії, щоб вони негай-но опустили Мадрид, бо в противнім разі вони не можуть ручити за їх безпе-

ку. В Мадриді утворено вже революцій-ні трибунали. Часті стрілянини, що ви-бухають у різних частях міста, се вже звичайне явище. Правительство ледви панує над положенням. Воно задумує предложити повстанцям завішення зброї на час евакуації горожан чужих держав з Мадриду.

Террор у Палестині не вгасає.

В останнім часі скріпився протижи-дівський террор у Палестині. В м. Міц-пах арабські терористи кинули бомбу, що вбила жидівського бурмистра тої місцевости і кілька осіб ранила. Коло м. Сафед араби обстрілювали жидівський автобус. Крім того арабські терористи

обстрілювали на днях жидівські перед-містя Єрусалиму. Араби атакували та-кож жидів. кольонії в м. Кірят Шмуель і рільничу школу в Тель Йосефі на горі Табор. В Єрусалимі Араби тяжко рани-ли двох англійських офіцирів. Коло м. Бейсан ушкоджено нафтовий руротяг.

Китайський „народний фронт”.

В Китаю організується „народний фронт” на європейський взір. До того фронту входять організації, що не нале-жать до Куомінтангу і ставлять собі за головну ціль боротьбу за „національне відродження Китаю і поборювання чу-жих імперіалізмів”. До фронту входять

також організації студентів і китай-ської інтелігенції. Часописи твердять, що за плечима нового руху стоять со-вітські чинники. Вони за ніяку ціну не хочуть допустити до вьяснення китай-сько-японських взаємин, бо се ослаби-лоб їх положення на Далекім Сході.

Шпиталь для бузків.

Магометани дуже шанують бузків, бо вірять, що бузки переносять душі померших. Недавно отворено в м. Фез спеціальний шпиталь для бузків. Кри-латі пацієнти дістають там все, чого по-

требують до виздоровлення. Лікування триває так довго, поки пацієнт не фу-ркане на волю, прийшовши до здоров'я. В шпиталю ординують лікарі Францу-зи. Прислуга зложена з Арабів.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж де велике майно кожного господа-ря, тому безумовно треба обез-печити його від огню й від кра-дежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР”

Львів, Улиця Руська ч. 20.
ч. тел. 205—47.

„Скала” й націоналісти

За католицький тип читалень.

I.

Раз в дорозі попало мені в руки чи-сло одної націоналістичної газети. Була там допись з Жовківщини з приводу просвітянсько-кооперативного дня. Ав-тор дуже хвалив устрій торжества й гладке його переведення. Вкінці додав: „Молодь в селі ідейна, бо розуміє, що найвищий голос се голос нації.”

Прочитавши се речення, я з дива не міг вийти, як здорово думаючи люди можуть писати аж таку недорічність. Ходить далше про се, що такі нісеніт-ниці йдуть в народ, котрий після пови-щої науки буде уживати найчорніших неетичних способів мовляв для „добра нації”, нехтуючи Божий закон, який одинокий всеціло гарантує дійсне до-бро нації. Се аксіом, який доказу не потребує. Історія й життя вчать нас то-го. Розважмо, до якого абсурду дово-дить твердження, що „найвищий го-лос се голос нації”.

Коли „найвищий голос се голос на-ції”, то вічний Бог має очевидно підпо-рядкувати себе інтересам нації. Вічний і незмінний Бог, нескінчений в часі, має приновитися з вічними правдами до різних хвилевих „потреб” кожної на-ції. В слід за тим те, що нині заборо-нене Божим Законом, завтра має прого-лоситися як дозволене, бо такий дик-тат дає „нація”. Одним почерком пера має нпр. вимазатися з календарів іме-на святих, що в своїй характерности в обороні ідеї Христа віддали своє життя, принявши муки з рук різних тиранів язичників (націоналістів), що під мо-ральним оглядом не були варті ні од-ного доброго слова. Мучеників в Ім'я Христа малосяб з календарів вичеркну-ти, а їх місця малосяб заступити іме-нами „народних героїв”, що під огля-дом християнської етики могли стоя-ти дуже низько; бо так приказує „на-ція”. Попри церкви, де гомонить наука про високі чесноти, що ушляхотнюють серце людини й підносять її вартість, „інтерес нації”, як його розуміють різні крикуни, може вимагати, щоб побуду-вати „виховні” заведення, де училиб бити, грабити, красти, лихословити і т. д., бо інколи й того ремесла треба мо-вляв „для добра нації”. Нині можна ді-лати сяк, завтра так; мовляв, нема ні-чого святого й сталого на світі, нема довіря осіб одних до других, нема ха-рактерів, нема найвищого диктату і критерії оцінки людських діл, нема й здорової моралі на світі, бо її нагинає

„інтерес нації“, мов вітер тополю на розпутті.

Колиж так, то безцільно кричить націоналістична преса про зіпсуття молоді по селах, про упадок моральності, бо здорова мораль мусить мати основу в совісті, а про неї націоналісти навіть думати не хочуть.

На селі бачимо ще, що загал нашого селянства має любов до Бога в серці і не дає віри тим, що хотять вічні правди запрягти до своїх туземних, інколи нечистих, інтересів. Ще наш селянин, що хоче колись при дітях на старі літа жити й спокійно умирати, дітей в неділі й свята уперто до церкви посилає, щоб діти Бога пізнавали, Його любили й по Божому на світі жили. Наш селянин на загал ще добре розуміє нинішній лукавий світ, розуміє, що прикро нині на світі жити, бо гріх запанував і любов до Бога в серцях людей остигла, а без Бога життя людей і народів повне трагедій і упадків. Твердження націоналістів: „найвищий голос се голос нації“ — являється недорічністю, яку з завзятістю треба відкинути. Се неопоганізм, який каже собі віддавати найвищі почести, нехтуючи найвище поняття Бога й Його вічні правди, що дають тривкість всякому доброму проявови людського життя. Отже не „найвищий голос се голос нації“, але голос Божий се найвищий голос.

Знаю одно село, де голова читальні „Просвіти“ завзятий ісповідник „Громадського Голосу“. Всі люди в селі знають, що сей чоловік кільканацять літ несповіданий і до церкви не йде ніколи. Його „чеснота“ має в селі конкретні докази своєї „вартості“. В часі хождения душпастиря зі свяченою водою йорданською по селі той радикал тогож душпастиря прямо вигнав з подвіря. Проводу в праці для просвіти він рішучо ніякого не дає. Дивне диво, що про такого типа висказуються деякі члени філіяльного виділу в місті, що се „поступовий чоловік“. І я підписаний чув з уст одного інтелігента з міста, що той голова читальні „Просвіти“ се „поступова людина“. Сам нині дивуюся, знаючи це село, як міг сей поганый тип вилізти на голову читальні „Просвіти“. Нині весь нарід в селі кричить, щоб його скинути з головства. Та ба, коли члени філії „Просвіти“ з ним ідуть і прямо не дають його скинути, бож він в них „поступова людина“. Яких той голова „лекцій“ молоді в читальні уділяє, знає ціле село, що такого голову безоглядно усунути хоче. Та на жаль є люди з міста, що його боронять. Наслідок сеї „оборони“ такий, що довіря до інтелігентів нині паде, бо нидіє вартість їх проводу.

Зовсім ясна справа, що так мусить поглиблюватися безодня між двома просвітно-культурними ідеологіями, що компромісу не знають. А не знають його тому, що робота противників Бога до своїх діл не потребує, а в сторонників вічних правд Бог початок і кінець всьому. Що одні вважають конечним услів'ям своїх ділань, сего другі не потребують.

В тому якраз трагізм нашої священичої праці, що ми довгі ряди літ без застережень працювали з ріжними людьми в освітньо-культурних товариствах, не згадуючи ні словечком про св. католицьку віру. Ми працювали совісно і з самопожертвуванням, не дивлячись на се, чи на Божих правдах свою працю спираємо. А часи принесли нашому народови сумний вислід такої праці. Настала трагедія трохи і з нашої вини. Нині навіть світські круги за блуд нашого проводу вважають се, що ми священики того проводу не повели виключно шляхом Христа.

Нині в великій часті наша інтелігенція українська нам ворожа, бо до її безвірної професії ми належати

не можемо, ще й других до себе притягаємо. Наша інтелігенція в більшості явно обстоює свою „нейтральність“ супроти віри і такий кольорит надає своїй роботі. Нас ще терпить, бо нас священиків ще потребує. Та як ми не зрозуміємо грози хвилі і не розвинемо і то живо освітньо-культурної праці во Імя Христа, то будьмо свідомі того, що викинуть нас поза скобки життя, як се вже сталося там, де поміч священика стала зайва. Які катастрофальні наслідки для Церкви й народа вийдуть з того „поступового ділання“, легко догадатися.

А що сказатиб про таку справу: Живе в одному місті нашої провінції старший вже віком о. парох. Се людина добродушна, поважна, загально шанована. Парохіяльний дім становив і становить звено всякої освітньо-культурної роботи. Дивиться о. парох, що вже пора започаткувати католицьку акцію оснуванням парохіяльної читальні „Скали“ в парохії й запрошує на сходини в тій цілі відповідних людей. Чомуб такої читальні не оснувати, коли в парохії розвиваються всі світські установи, що дбають про ріжні ділянки людського життя? Нема лиш установи, що дбалаб про ширення віри й моралі, отже про річ основної ваги. Гадав о. парох, що світські особи збіжаться і з чисто людської взаємності допоможуть парохові оснувати читальню „Скали“ — і то тим більше, що парох стало жертвував свій великий труд для розвою світських установ. Та надія завела. Світська ліберальна інтелігенція, як лиш почула, що справа оснування читальні „Скали“ вже ось-ось дійде до формального укінчення, стала проти одним муром. Надто почалися підшептування і бунти, щоб ту важну справу ударемнити і знищити її в зародку. Розуміється, що суспільність тих інтелігентів „з міста“ вважає за перших націоналістів... В їх програмі є клич: „нація без Бога; нація се найвищий клич“.

Уважаю, що така програма просвітнянсько-культурної роботи се посестра програми большевиків. Ріжниця хіба в тім, що большевики се явні вороги віри й Церкви, націоналісти скриті. Та одні і другі мають світогляд без Бога а то й виразно атеїстичний. Се мусить мати на увазі нині, коли ідеології „з Богом“ і „без Бога“ сильно зарисувалися на цілім виднокрузі людства. Мовчки співпрацювати з ідеологією „без Бога“ значить підпирати атеїзм, головну причину руїни всякої культури й упадку людства. Такими „будівничими“ ми священики бути не можемо й ними не будемо. Тим ми сплямилиб неодну світлу сторінку історичних згадок добрих про нас. І будучність слушно осудилаб нас як гробокотелів нашого народа. На таке ми чейже не можемо піти. З Богом підемо у вир праці для Церкви й народа, бо Бог гарантує чистий і тревалий розвій народів.

о. Марко Гіль (Яргорів).

В Золочеві

Другий Душпастирський Курс.

У днях 25 — 26. серпня с. р. Окружний відділ тов. св. Андрея в Золочеві уряджує в Золочеві другий душпастирський курс під кличем: Світське Апостольство (Кат.-Акція) як помічний чинник в душпастирстві.

В запрошенню на 1-й Душпастирський курс сказано: „Жиемо в особливих умовах. Важкий час, непевне міждержавне положення, зростаючий міжнародний антагонізм, боротьба на соціальному терені, підсичувана протирелігійною агітацією — се все відбивається відгомном і о наш нарід, ворухить наше село. Мусимо підшукати нові методи і помічні середники, щоб удержати своїх вірних не лише на гідній моральній височині але повести їх до дальшого поступу“.

Рік минув. Та умовини не покращали. Навпаки ще більше плутаються. Ворог змобілізував новий наступ. На ріжних відтинках скріпив свої сили. І ми душпастирі мусимо скріпити свою чуйність. Заохочені успіхом 1-го Курсу, за який з ріжних сторін одержували ми признание, запрошуємо Впр. ОО. на отсей 2-й Душпастирський Курс, на якому головною темою буде пошукування за помічними середниками в нинішній тяжкій душпастирській праці.

Порядок Курсу: 25. 8. год. 8. Спільне Богослуження. — Год. 9. Отворення курсу. — Год. 9.30. Реферат на тему: „Пастирський уряд і вимоги нинішнього часу“ — о. В. Лиско. По рефераті дискусія. — Год. 11. Реферат: „Світське Апостольство, його догматичне узасаднення й історичний розвій“ — о. дек. Волод. Кармазин. По рефераті дискусія. — Год. 12.30. Спільний обід. — Год. 15. Реферат: „Світське Апостольство і молоді“ — о. др. Левицький. По рефераті дискусія. — Год. 17. Реферат: „Світське Апостольство і старші“ — о. Степан Фітьо. По рефераті дискусія. — Год. 19. Спільна вечеря.

26. серпня: год. 8. Спільне Богослуження. — Год. 9. Реферат: „Світське Апостольство в поборюванні безбожництва і сектанства“ — о. сов. Никола Марків. По рефераті дискусія. — Год. 10.30. Реферат: „Суспільне питання і наука Церкви“ (боротьба з комунізмом) — о. Вас. Пришляк. По рефераті дискусія. — Год. 12.30. Спільний обід. — Год. 14.30. Реферат: „Кат. Акція і Церковні Брацтва“ — о. дек. Зеновій Маркевич. По рефераті дискусія. — Год. 16. Реферат: „Плянова праця в парохії“ — о. дек. Василь Кулик. По рефераті дискусія. — Год. 17. Закінчення.

Приміщення в гімназійній бурсі в Золочеві. Народи в салі дому ім. Маркіяна Шашкевича. Удержання 2 зол. денно. Зголошення слати до секретаря о. Степана Фітьо, пароха в Плугіві, пошта в місці, або до гр.-кат. Уряду в Золочеві. За Виділ: о. Володимир Лиско, голова, о. Степан Фітьо, секретар.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Варт булаб оповістити бодай короткі змісти рефератів, оголошених на тім курсі і по можності докладний зміст дискусій. Се друге ще важніше ніж перше, бо зміст дискусій показує пекучі потреби і духовний стан суспільности.

Чехословаччина узброює Ромунію

Ромунське правительство заключило умову з фабрикою зброї Шкода в Чехословаччині. Шкода має доставити танків для ромунської армії. Належність розложено на рати на 10 літ почавши від 1938 р. Чехословацьке правительство признало Ромуні 200 мільонів чеських корон позички на закупу зброї в чеських фабриках. Крім того Чехословаччина дає гроші на урядження фабрики вибухових матеріалів в Ромуні.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було оснувати „Скалу“, які завдання читалень „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзійських 2. І. поверх.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Найвищий час

„Український Бескид“ в ч. 30 приніс отсю статтю:

Коли проголошено перед роком „нову еру“ в українській політиці під Польщею т. зв. „угоду“ з польськими урядовими чинниками — здавалось, що справді ЗУЗ стане „найщасливішим“ клаптиком з усіх українських земель. Ми мали дістати і це і те — одним словом ріжні свободи культурно-освітнього, економічного і політичного життя. Так бодай обіцували українським масам ті, котрі з українського боку започаткували цю „угодову“ політику, яка згодом дістала назву „нормалізація українсько-польських взаємин“.

Першим кроком до цього були спільні українсько-польські листи кандидатів до союму, спільне голосування і вкінці здобуття посольських мандатів для тих українських „нормалізаторів“. Вслід за тим українські послы поробили цілий ряд „кроків“, що мали далекосяглі політичне значіння не тільки для внутрішньої, але й для закордонної політики Польщі. Українські „нормалізатори“ не завагались навіть на міжнародній арені заявити, що, мовляв, Українцям дуже добре живеться під Польщею.

А в заміну щож ми дістали? Деж ті всі обіцяні „свободи“ для розвитку культурно-освітнього, економічного і політичного українського життя під Польщею? Вже давно минув рік тої „нормалізації“ і по році ми дізналися з заяви „нормалізаторів“ (комунікат У. П. Р.), що ми нічого зі сподіваних свобод розвитку не дістали. Ба, що більше — з дня на день переконаємося, що положення наше гіршає, що „кождий староста на свою руку переводить нормалізацію обмежуванням українського культ.-осв. і політ. життя“.

А життя пливе і приносить нові несподіванки. Комінтерни не спить, а розсилає на наші села своїх наганячів і підбурює. „Людовці“ й собі надсилають своїх агітаторів, що то ніби „боряться за добро хлопцв без ружніци народовсьці“, а в дійсности стараються закріпити свої впливи на українських землях.

Яка нужда і визиск по українських селах, це виказали щойно жалюгідні події, коли полилась безвинна кров низискуваних і до розпуки доведених українських селян.

„Нормалізатори“ заняті „вищою політикою“ не прикладали ваги до ферменту по селах, не випрацювали ніякого плану в тім напрямі і не дивилися, що тепер безрадні супроти грядучих подій.

А пригляньмося, як радить собі українське село? Воно терпить і тільки доведене до краю вибухає, зрешуючи своєю кровю бунт проти кривди. І тільки завдяки сильному привязанню до своєї віри і національності не йде на вудку всіляких жидівсько-пепесівсько-большевицьких наганячів. А навпаки борониться всіма своїми здоровими силами проти большевицьких затій. Ненавидить до комуністів і до їхньої руйнівної роботи зростає. Це безсумніву відрядне явище.

Однак треба серйозно призадуматись над тим, до чого може довести ця незорганізована самооборона українського села проти большевицьких провокацій. На Маківці у стіп могили героїв українські паломники зробили самосуд над большевицьким провокатором. Полилася знову кров. Та саме в тім велика небезпека. Пристрасти заогніюються. Хто в силі стримати затиснений п'ястук в розмасі від удару?! Хто зможе опанувати розбурхану стихію?! До голосу тоді приходять ріжні темні духи і демагогічні агітатори, які можуть спрямувати цю розбурхану стихію на ріжні небажані тори.

Що має робити український селянин? На селі нужда, яку використовують всілякі больше-

вицько-пепесівські агітатори. А крім того не дозволяють йому улажувати національні торжества, фестини, ювілейні культурно-освітні урочистості (як в Збаражчині і інде), за поздоровлення християнським поздоровленням „Слава Ісусу Христу“ карають тритижневим арештом... і тисячі таких заборон і кар. Щож має робити українська селянська молодь в тих умовинах?!

Коли зібрані води не мають пригожих умовин знайти собі на поверхні землі русло, яким могли б плисти, продовжують собі це русло під землею і творять велечезні озера, які не раз спричинюють завалення великих земних просторів.

Всі на господарський фронт!

„Українські Вісти“ в ч. 182 пишуть під повисшим заголовком м. ін.:

Минув уже цьогорічний горячий час жнив. Хлібороби дозволили вже до стоділа з поля останні копи збіжжя. Починаються осінні праці, йдуть приготування до другого року.

Вислід цьогорічних жнив вдоволюючий. Се вже другий рік середніх урожаїв. Для нашого села не означає це добробуту, але все ж таки відсуває воно принаймше у тінь марево голодного року, катастрофи голоду на переднівку.

Середнедобрий вислід жнив має теж велике значіння для цілої української національної господарки, що представляє все ще типовий хліборобський характер. Недостаток на селі відбивається дуже сильно на українським місті й у всіх ділянках нашого національного життя. І навпаки.

Можна надіятися, що цьогорічні добрі жнива не стануть для українського села „катастрофою урожаю“. Тенденція на світових збіжжєвих ринках сильна й ціни збіжжя формуються корисно для продуцентів. Таким чином українське село повинно цього року отримати добрі ціни за свої продукти.

Оцю корисну для нашого села конюнктуру треба використати в тому напрямі, щоб далі розбудувувати ціле наше господарське життя та у незалежності його від низиску чужонаціональних господарських чинників. У першу чергу треба підійняти зі здвоєною енергією боротьбу з визиском жидівських посередників при збуті збіжжя. Тисячі посередників мов галапаси обсіли наше село й використовують його. З цєю язвою треба рішуче покірити. В тому напрямі почала вже працю наша кооперація, організуючи

буває таке в природі... Не інакше буває і в суспільнім житті людей.

Найвищий час і українській стихії дати можливість промостити собі русло на наших землях під Польщею, щоб тим своїм руслом могла вона спокійно собі плисти, щоб не мусіла підиривати сусідніх берегів і йти в підземелля.

Найвищий час, щоб перевести нормалізацію українсько-польських взаємин на ділі, а не на словах. Цього вимагають не тільки українські життєві інтереси, але й рація стану польської держави. Бо інакше всі ці дипломатичні забавки в політику можуть привести до небажаних кінців, як і для нас Українців, так і для Польщі.

Говорім отверто — нам Українцям грозить руїна, анархія, а чим вона може скінчитись для польської держави, хай на те собі відповідають самі польські державні мужі. Адже непевні тепер часи і світ готується до війни не на жарти.

в деяких повітах збут збіжжя. Але цю ініціативу кооперації мусять підтримати всі наші господарські чинники, а в першу чергу самі селяни-продуценти. Організація збуту збіжжя вимагає великих капіталів, яких українська кооперація не має. Цей брак капіталів можна частинно заступити організацією громадських зглядно кооперативних шпихлів та спілками для збуту збіжжя.

Зовсім іншу ціну отримує від торгівця збіжжям поодинокий продуцент, що має на продаж один чи два кірці, а іншу спілка продуцентів, що оферує на продаж цілий вагон або й більше.

Дотеперішня боротьба нашого села з жидівським посередником обмежувалася виключно до дрібного крамаря-Жида на селі. До містечка й міста вона не сягала й тут Жид далі залишився в ролі необмеженого диктатора цін на хліборобські продукти. Коли ми хочемо справді унезалежитися господарсько від того чужого диктатора, то боротьбу з чужонаціональним посередником мусимо перенести до міста. Передумовиною сего це створення власних національних капіталів, одним словом наладнання свого фінансово-кредитового апарату.

Яким чином дійти до тих власних капіталів? Перед нами тільки одна дорога й одинока можливість: це ошадність! Тільки тим шляхом можемо дійти до успіху, не попавши в ярмо залежності чужого капіталу. Признаємо, це дуже далекий і тернистий шлях. Але на те нема рад, ми його мусимо пройти.

Минув час жнив. Але не закладаймо тепер в безділлі рук і готовімся до дальшої праці на нашому господарському фронті. Хай по цілій нашій країні лунає клич: „всі на господарський фронт“.

Довкола візити ген. Гамелена

Варшавський жидівський часопис „Наш Пшегльонд“ пише з приводу візити ген. Гамелена в Польщі м. ін.:

В тім дні, коли витали ген. Гамелена в Варшаві на головнім двірці, віцеміністр Шембек вирізняв рахунок представляючись канцлерови Гітлерови. Все мусить діятися згідно з приповідкою: „І Франції свічку і Гітлерови цілу лямпу“. Для вдержання рівноваги між равами в Варшаві і еventуальними приняттями в Берліні зорганізовано також спеціальний артистичний вечір і стягнено з Австрії співака Кепуру.

Ніщо дивне, що з приводу візити ген. Гамелена у Варшаві була, як оповідають, досить пікантна дискусія між представником французької агенції Авака п. Жувом і німецьким журналістом про час прибуття шефа французького генерального штабу. Француз твердив з цілою рішучістю, що ген. Гамелен прибув мінутою перед 12, а Німець стверджував з вдоволенням, що 18 по 12.

Тяжко тепер устійнити правдиву хвилю прибуття шефа штабу. Всі розмови довірочні, їх ведуть військові. На головнім двірці можна було заобсервувати тільки сердечне приняття. Можна було завважити постійний усміх на кінці уст ге-

нерального інспектора збройних сил. Можна було чути ентузіастичні оклики публіки...

Перша візита в Генеральнім Інспектораті Збройних Сил повинна була тревати 5 минут. Все мало обмежитися до виміни візитівок, до сказання собі кількох приемних слів. Однак замість візити в версайським стилі розмова тревала 50 минут. Отже приступлено відразу до річи. Трудно тепер устійнити про що говорили, про що говорили в середу, над чим радили в четвер від год. 4.30 до 7. Що сказали собі в чотири очі, що додано в розмові при участі шефа штабу ген. Стахевича і міністра військових справ ген. Каспицького.

...Найсердечніші розмови тримають в тайні. Тоастів між ген. Гамеленом і ген. Ридзом Сьміглім не подано до публічного відома. Розмови ведені в Алеях Уяздовських йдуть у супроводі ділань уд. Вербової. Про вислід перших розмов трудно тепер щось певного сказати. Але супровід віцеміністра Шембека звучить сильно і виразно. То не тільки Кепура співав „Тобі співаю ту пісню“. Підспівував на ту ноту рівночасно учасник рауту і приняття у Варшаві, що відбувалися рівнорядно з торжествами і приняттями в Берліні. — Pernic.

Безнадійна справа

„Просто з мосту“ в ч. 36 в рубриці „На маргінесі“ пише:

Знов розійшлися поголоски, що політична організація санації під проводом Коца повстане 10 вересня. Безнадійна се історія з тою організацією. Скажім навіть, що уложать знамениту структуру і свіжі методи. Щож з того? Можна мати гарний плян будинка, але заки зачнеться його будувати, кожний розумний чоловік спитає: чи є матеріал? Чи є залізо, бетон, а бодай цегла і цемент? Хто хотівби будувати маючи

тільки пісок, воду і вапно, небогато зробивби. Санація не має залізного скелету ідеї, не має бетонового людського матеріалу, ба навіть не має більшого запасу людей з глини, але випалених в огні боротьби на тверду цеглу. Має тільки сипкий пісок суспільности, воду фраз і трохи негалаженого вапна тактики. Відносно мала група твердих людей моглаб служити найвище до вилуження фасади камінням, та і тут бракує... цементу спільної віри.

Ірляндія проти комуністів

Лікарський фейлетоник.

Про червінку

Червінку викликають червінкові заразки. Вони є в калі хорих або навіть здорових людей. Звідти можуть вони дістатися ріжними дорогами до кормового проводу. Недуга зачинається найчастіше горячкою, болем голови, браком апетиту, часто вомітами і болем в череві. Найбільш типовий об'яв червінки се бігунка. Перебіг недуги дуже змінний. Кровава бігунка часто повертає. Пересічна смертність у червінці доходить до 10%; в дітей і старших осіб вагається від 20—50%. В осіб від 20—30 літ виносить 3%. Поборювання й запобігання червінці спирається на підставах спільних для всіх заражень кормового проводу: відокремлення хорих в лічницях, забезпечення поживи перед заразками. Головний лік на червінку се проти-червінкова сировиця. Лічення сировицею впливає корисно. Його треба примінювати можливо якнайчасніше.

Ірляндська преса присвячує багато місця комуністичним страхіттям в Еспанії. Особливо гостро виступають католицькі щоденники проти варварського переслідування католицизму в Еспанії, палення церков та проти мордування

священників і монахів. Головний ірляндський щоденник „Айріш Індепендент“ в Дебліні домагається зірвання дипломатичних звязків з Еспанією. Також домагається той щоденник безоглядного бойкоту еспанських і совітських товарів.

„Об'єктивність“ п. Доценка

Консеквентне плекання легенди про „зраду Галичан“.

„Часто історичні події освітлюються суб'єктивно у відношенні до окремих осіб і угруповань, а з цього пізніше складаються сторінки історії, які таким чином розминаються з дійсністю. Тому людина, яка займається освітленням історичної правди, повинна бути об'єктивною. І от про сю об'єктивність я й пам'ятав під час усієї моєї праці, аби усунути навіть тінь підозріння, що я підтасував події в угоду особам, а тим самим представив би ситуацію не відповідно дійсності, хоч документи залишаються документами і завжди сами за себе говорять.“

Так писав п. Доценка в передмові до „Літопису української революції“ в 1923 році. Про висновки на основі „об'єктивних даних документів“ говорить п. Доценка й у передмові до „Зимового Походу“ (стор. V).

Засада, очевидно, прегарна: йшлоб лише про її переведення в дійсність. П. Доценка твердить, що він це виповнив. Заки отже перейдемо до розгляду виявів сеї його об'єктивності на інших місцях його праць, приглянемося одній справі: перерванню воєнних операцій Української Галицької Армії з Денікіном й оцінці сього факту в Уряді УНР.

Загально відома річ, що УГА в часі переходу до Денікіна уявляла з себе не якусь боездатну силу, але була вже просто великим мандрівним шпиталем — і сеї мандрівний шпиталь позбавлений був усякої допомоги від Уряду УНР, мусів сам себе рятувати. Про тогочасне положення УГА є кілька праць мемуарного характеру, які описують конечність рятунку тисячів людей.¹⁾ Ні трохи не усміхався Галичанам перехід до Москалів, про яких вони мали дуже „гарне“ уявлення з часів останньої руїни Галичини 1914—1915 рр., не кажучи вже про давніші часи, знані їм з історії. Та годі! Положення Гал. Армії було таке, що вона тоді (кінець жовтня й початок листопаду 1919 р.) не то що нездібна була без ліків і відпочинку до якоїнебудь військової акції, але взагалі не здібна вже була (фізично, не морально!) до ніякої акції. Залишу на хвилину звіти про те галицьких мемуаристів і наведу голоси придніпрянців, та ще часто й

таких, що вороже відносилися до Галицької Армії. Ось отаман Ю. Тютюнник пише про її стан на основі звіту одного такого придніпрянця:

„Галицька Армія, як видно з листу доктора Миколи Лівитського,²⁾ котрий з'ясовує, як вона до нас, власне, її командування ставиться: Галицька Армія є зараз тліючий мрець, пасивний до всего, крім своєї власної шкіри.“³⁾

До того сама боротьба з Денікіном супроти большевицької грози була кроком хибним. То не наша опінія, але високого авторитету в військових кругах УНР — ген. Сальського, що говорить про се дуже сильними словами:

„Що ж до настрою запоріжців відносно Денікіна, то вони були безумовно ворожі, але все безглуздя боротьби з Денікіном на очах у спільного ворога⁴⁾ було так ясне, так відчувалося кожним, що здавалося цієї боротьби не буде...“⁵⁾

Чи супроти всього того можна ще говорити про „зраду Галичан“, нехай відповість кожний тверезо думаючий читач. Правдивий, не пережертий партійним політиканством офіцер, ген. Юнаків, висловлювався про сю справу так:

„Боротьба, політичні розбіжності, як наслідок запідозрювання галичан у „зраді“ — не було вже жадної роботи. Ненагодженість у постачанні армії теж давалася в знаки. Панував лютий тифус, наближалася холода, а армія була боса й гола.“⁶⁾

Як видно з сього місця, яке цитує таки сам Доценка, ген. Юнаків ніяк не вважав УГА за зрадників, коли саме слово „зрада“ дає в знаках наведення. Натомість сам Доценка не вагається вжити слова „зрада“ не лише раз, під впливом хвилини, настрою, але вживає його по сл і д о в н о. І так уже маємо се слово нераз у „Літописі“, маємо його й у „Зимовому Поході“, що виданий дванацять літ пізніше! Виходить з того, що сього слова вжито не випадково, але консеквентно плекається переконан-

¹⁾ „Прихильність“ цього пана до УГА виявлена в док. ч. CXI у „Зимовім Поході“.

²⁾ Зимовий похід, док. ч. XCV, точка 7.

³⁾ Мова про большевиків.

⁴⁾ Літопис, Т. II, кн. 4, стор. 153. Хоч тут мова про один випадок (серпень 1919 р.), то, очевидно, се не був лишень одинокий того роду випадок. У великій мірі псували справу й самі денікінці своїм фанатизмом і нетактом.

⁵⁾ Літопис, II, 4, стор. 158.

ня про „галицьку зраду“. І робить се... „об'єктивний історик“, як він сам себе афішує в передмовах до своїх писань...

Люди, що стрінулися з таким уняттям і означенням факту переходу УГА до Денікіна, думають часом, що „тільки одинокий п. Доценка вжив слова „зрада“ на означення сепаратної умови УГА з Денікіном.“⁷⁾ Та се не вірне. Оригінальним сеї історик не був. Повторив він опінію, що склалася якраз у штабі Армії УНР, а вийшла від самого... Гол. Отамана й його соціал-демократичних міністрів — Безпалка й Порша.

Опінію Петлюри знаємо з оголошеної щойно книжечки, що її видав проф. Ол. Лотоцький.⁸⁾ Роїться там від висловів „зрада“ для означення умови УГА з Денікіном (стор. 21-22, 22-23). А соціал-демократичні міністри, Безпалко й Порш, у письмі до управи німецької соціал-демократичної партії, шкалювали Галицьку Армію такими словами:

„Petljura betreibt nicht die Geschäfte Polens. Durch die Katastrophe, hervorgerufen durch den Verrat der galizischen Reactionäre (ihr Bündnis mit Denikin) war Petljura gezwungen, auf dem (sich) einmütigen Beschluss der Regierung und der Armeeeführer, die persönliche Gastfreundschaft des polnischen Ober-Kommandanten Pilsudskyj in Anspruch zu nehmen“ і т. д. ⁹⁾

Нам тут не йде про доказування, кілька свідомої неправди міститься в цих словах „поступових“ міністрів уряду УНР, зокрема щодо того, що переговори з Поляками в справі Галичини почалися тоді, коли в УГА ще й думки не було про якунебудь капітуляцію. Йде нам тут про те, що опінію про „галицьку зраду“ не витворив на основі „об'єктивного історичного досліду“ пан історик Доценка, але що він її повторив і повторяє консеквентно, а документи, які він сам і інші оголосили, не переконали „об'єктивного історика“ про фальшивість його становища. Нераз уже закидалося тенденційність, ба навіть фальшування правди п. Доценкові. Наведемо тут виїмки з рецензії на „Зимовий Похід“, пера п. Дм. Палієва, адютанта ген. Тарнавського, що добре знав події, зв'язані з долею УГА. Про об'єктивність п. історика Паліїв пише:

„З жалем треба ствердити, що автор

⁷⁾ Е. Кнігинецький, б. хорунжий Укр. Армії: Невжеж була „зрада“ Галичан? (З приводу появи книжки О. Доценка „Зимовий Похід“). „Хліборобський Шлях“, 1935, ч. 15.

⁸⁾ Ол. Лотоцький, Симон Петлюра. Варшава, 1936.

⁹⁾ Зимовий похід, док. ч. XCIII.

З НАШИХ ЛІТНИЦЬ.

Трускавець

6) На жінках все найлучше видно, в якій мірі розкладу знаходиться дана суспільна верства, бо жінки найделікатніші. Отже, коли дана суспільна верства на зовні ще стоїть і навіть панує, то по її представницях, жінках, вже пізнати, яка внутрішня сила тої верстви. Верства польського поміщицтва на Україні ще „держалася“. Вона пр. виключувала з себе тих Поляків-дідичів, що продавали свою землю чужому, не подавала їм руки і т. п. Але представниця тої верстви вже мала сумніви, чи приватна власність взагалі оправдана. Що більше, вона виразно говорила мені, що чується вдоволення тим, що стративши своє майно через революцію, сама заробляє тепер на свій прожиток, що вона „належить до пролетаріату.“ І в її поглядах на подружжя та на виховання дітей видно було вплив російського письменства. А прецінь се була католичка з діда-прадіда. У справах змісту віри слідні були в неї деякі вагання, навіть деякі нахили в напрямі невиразної теозофії.

Твердше ніж усе инше вдержувалося в її нутрі переконання, чи радше почуття, що вона Полька: се не давало

їй погодитися з думкою про потребу злиття з місцевим населенням на Україні *) й викликало в ній там ентузіазм до Польщі. Та він остиг відразу як тільки приїхала до Польщі.

З творів зв'язаних з революцією й сучасністю найвище цінила отсі: 1) Dunin-Kozick'oi „Burza od Wschodu“, 2) Wańkowicz'a „Opierzona rewolucja“ і 3) Wandy Kruger „Dymy nad Azją“.

Про Жидів, у котрих працювала втішки до Польщі, висказувалася з великими похвалами й поручила отсі нові твори про них: Wandy Melzer „Warszawa — czarny ład“ і Singera „Joel Kalb.“

Розуміється, я пробував доказувати тій пані, що головним гріхом її верстви на Україні було те, що та верства — перестала бути правдиво аристократична. А правдивий аристократизм вимагає не ділання на власну користь, а праці на користь оточення і щойно за такою працею приходить само собою забезпечення свого власного, добре зрозумілого інтересу. Навіть найбільш енергійна верства стане мертва, коли відчужиться до народної маси, серед котрої живе. І се власне сталося з польською аристократією на Великій Україні. Вона не наблизилася до укра-

*) Хоч признавала потребу наближення інтелігентної верстви до простого народу.

їнської народної маси, замкнулася в своїх власних фантастичних мріях та егоїстичних інтересах і всю свою діяльність обмежила до береження своїх маєтків. Через те мусіла збутівти. Якби так польська аристократія на Україні увійшла була в українську масу й заікавилася поважно і зорганізованим способом культурою тої маси, її економічними, соціальними і національними змаганнями чи радше проблісками змагань, то сьогодні напевно булаб над Дніпром могутня українська держава, а польська аристократична верства не блукалаб в конаючих останках своїх представників по широкім світі, тільки булаб там, у Ріднім Краю своїм, виконувала справді високі і справді благородні функції порядкування нового життя в новій державі.

— А якраз булаб її роля супроти Польщі?

— Дуже позиточна для забезпечення існування Польщі як держави на будуче. Польська аристократія увійшовши в апарат нової української держави своєю попередною організованою працею булаб з природи річи мала великий вплив на формування психіки нової державної нації та напряду її внутрішньої й закордонної політики. Той вплив бувби більший ніж здається, бо матеріальні й культурні засоби польської аристократії, нагромаджені на В. Україні, були

не заховав у насвітленні подій тої стро-гої об'єктивності, якої вимагається від історика. Деяке насвітлення історичних фактів є незгідне з правдою.”¹⁰⁾

А й далі п. Паліїв відмічує невірні історично твердження. Про „зраду“ пише, що „п. Доценко представляє ситуацію незгідно з фактичним станом“, що „таке випускати може політичний агітатор у якійсь брошурі“, а в іншому місці просто каже, що „тут п. Доценко таки зовсім відійшов від правди“.¹¹⁾ „Об'єктивний історик“ навіть не пробував боронитися перед закидами.

На основі сього можна ствердити, що п. Доценко як історик ані не об'єктивний, ані справедливий. Супроти того гарнозвучні слова про „об'єктивність“ історика, висловлювані періодично в передмовах, там таки й залишаються, а до самого тексту не доходять. Значить, справа мається тут іще гірше, ніж з архівами: Доценко через свою злу волю й несправедливість ніяк не може й не повинен виступати в характері історика.¹²⁾

Щоб не обмежитися до одного випадку, подамо в дальшій статті, як Доценко взагалі відноситься до подій і осіб. — Теофіль Коструба.

¹⁰⁾ Дм. Паліїв, Зимовий похід. „Літопис ЧК“, 1935, ч. 6, стор. 8.

¹¹⁾ Та сама стаття, ч. 7—8, стор. 7 і 8.

¹²⁾ Недавно появилася в пресі Комунікат „Молодой Громади“ (гл. „Українські Вісті“, 1936, ч. 156 й „Нова Зоря“, ч. 61), в якій порушено справу зневаги УГА Доценком. Сказано там, що „Молода Громада“, якої членом є п. Доценко, потягнула його до відповідальності й „п. О. Доценко признав свою помилку та склав у тій справі устну і писемну заяву, яку Рада Т-ва „Молода Громада“ признала за задовольною“. Заяви тої не випечатано, а „Зимовий Похід“ зі „зрадою“ випечатано. Ми бачили вище, що писанина про „зраду“ се не була ніяка „помилка“, лише свідоме й консеквентне ображення Галицької Армії. За публічну зневагу належиться публічна сатисфакція. Нехай п. Доценко публічно складе відповідну заяву, що називання „зрадою“ кроку УГА було гріхом. Нехай виразно осудить себе, міністрів УНР і Петлюру — бо всі вони говорили про нашу „зраду“ перед своїми й чужими! З того, що хтось, комусь і деє складав якусь заяву, зневага не направлена. Не знаємо, на основі якого гонорового кодексу вважає „Молода Громада“, що се сатисфакція, коли Доценко тихенько заявив, що він... помилився! Ми вважаємо, що се не є ніяка сатисфакція, а зроблено хіба на те, ut aliquid fecisse videatur. Слабости такої „сатисфакції“ не закриють зрештою делікатні слова в закінченні комунікату „М. Громади“, спрямовані проти редактора „Нової Зорі“ (хоч і без імені). Хто мав відвагу кинути публічно зневагу й признає, що се помилка, нехай має відвагу публічно і виразно відкликати, що наговорив! — Т. К.

ЗАКОН

про охорону границь Польщі.

Вістник Законів Польщі ч. 55, поз. 397 з с. р. приніс закон про охорону границь. Новий закон об'язує від 18 м. м. Він дуже важний для населення й організації прикордонних повітів. В нім передбачені великі обмеження щодо побуту на обшарі граничного пояса поодиноких осіб, свободи рухів, заняття в торговельних і промислових підприємствах, устійнення або заборони діяльності кожного товариства, союзу кооператив, кооперативів або їх відділів. Є значні обмеження у праві власності. Введено також збірну відповідальність громади за шкоди, коли не можна вислідити того, що зробив шкоду. Заострено значно кари арешту і гривни. Словом, є дуже багато обмежень, які відчує прикордонне населення. Особливо дімаючи дається відчуття виселювання поодиноких осіб з граничного пояса, що вже започаткували деякі староства.

Сей закон об'язує м. ін. в прикордонних повітах Полісся й Волині та в отсих повітах Галичини: Збараж, Скалат, Копичинці, Борщів, Заліщики, Городенка, Снятин, Косів, Надвірна, Калущ, Долина, Стрий, Турка, Ліско, Сянік, Коросно, Ясло, Горлиці, Новий Санч і Новий Торг. Разом 20 повітів, що в них живуть Українці.

Для безпеки охорони границі створено на цілм просторі границь держави: пояс граничної дороги, надграничну полосу і граничний пояс. Пояс граничної дороги об'ймає дорогу 15 метрів широку. Се обходова дорога для граничної сторожі. Надгранична полоса об'ймає обшар здовж граничної лінії, широкий від 2 до 6 кілометрів. Адміністраційна влада може заборонити замешкувати і перебувати в надграничній полосі поодиноким особам на означений час, або на постійно, коли сего вимагає безпека або охорона границі. Міністр внутрішніх справ може видати розпорядки для надграничної полоси щодо посідання вибухових матеріалів, пальної зброї, реєстрації звірят, нічного руху, посідання і уживання фотографічних апаратів, уряджень і інших середників, що дають можливість порозуміватися на віддалі. Згоди староства вимагають: будова нових будинків, перебудова старих будинків та переведення всяких тре-

валих уряджень. Нові водні будівлі, ужиття тих будівель (нпр. млинів), перебудова берегів вимагають дозволу воеводи. Держава може вивласнити нерухомості в надграничній полосі.

Граничний пояс об'ймає всі прикордонні повіти і виносить 30 кілометрів. Міністр внутрішніх справ може розширити обшар граничного пояса на всі або деякі повіти або на їх части, сусідуючі з прикордонними повітами. Староство може заборонити замешкання і побут у граничному поясі від 1 до 3 літ тим особам, що їх укарано правосильним судовим вироком, або правосильним ореченням влади адміністраційної, митної чи скарбової. Хто караний за проступок проти безпеки держави, того влади можуть виселити на час до 10 літ. Рішення адміністраційної влади виконується безпроволочно.

Міністр внутрішніх справ може заборонити польським горожанам набувати нерухомості, займатися торгівлею, промислом без попереднього дозволу воеводи. В граничній поясі воевода може заборонити затруднювати поодиноких осіб в торговельних, промислових і інших установах, коли сего вимагає публична безпека або охорона границі. Воевода може заборонити діяльність у граничній поясі кожного товариства, союзу, чи кооперативів або їх відділів, коли узнає, що їх діяльність загрожує публичній безпеці або охороні границь. Власники ґрунтів не можуть заборонити на своїх ґрунтах копання ровів, лісних прорубів і т. п. чинностей, зв'язаних з означенням, урядженням й охороною границі. За шкоди, що при тім повсталиб, власник має право домагатися відшкодування до року від дня, в котрім повстали шкоди. Міністр внутрішніх справ може наложити на населення, замешкале в граничній поясі, обов'язок давати поміч в охороні границі.

Хто переступить заклази й накази, що містяться в розпорядку про охорону границь, підпадає карі арешту до трох місяців або грошевої карі до 3.000 зл. або разом обом карам. На случай ушкодження або знищення граничних знаків або уряджень адміністраційна влада зарядить на кошт справника виконання чинностей, потрібних до повернення попереднього стану. Коли не можна вислідити справника, то потрібні роботи виконують на кошт громади, що на її обшарі зроблено шкоду.

розмірно більші ніж в корінній Польщі. Я бачив їх на свої очі.

— Ба, але все те знищило українське населення.

— Алеж воно не булоб знищило того всего, якби польська аристократія була організовано наблизилася до того населення ще перед війною. Тоді Україна таксамо булаб оборонилася перед большевицькою руїною як оборонилися Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва і корінна Польща. Ключ тої проблеми був очевидно в руках польської інтелігентної верстви та взагалі польської аристократії в Україні. Той сам обов'язок тяжів на польським духовенстві, що жило на тих просторах.

— Польське духовенство було там добре. Воно совісно виконувало свої душпастирські обов'язки. Я за весь час навіть не чула нічого поганого про католицьких духовних на Україні.

— Вірю вам, що так дійсно було. Та не в тім річ. Те духовенство могло причинитися до виконання праці далеко більшої ніж воно виконувало. Воно могло там стати тим, чим був св. Павло: всім для всіх. А воно також засклепилося в праці для островиків тоненької плівки польського рим.-кат. населення. Назвіть мені хоч одну систематичну працю з кругів польського катол. духовенства на Україні про цілість тамошних хочби тільки духовних проблемів, не ка-

жучи вже про зв'язок тих проблемів з природною місією того духовенства як передної сторожі, чи радше передних патруль католицького духовенства на Сході. Я не хочу діткнути вас у вашім відношенні до тих делікатних справ, але правду треба бачити й не відвертатися від неї. Не належите або скажу делікатніше: неповне виконання обов'язків стати всім для всіх довело також в найкультурніших краях західної Європи до такої страшної руїни як в Іспанії.

Довша мовчанка. Очевидно моя інтер'юкаторка думала. Потому промовила:

— То ви просто стоїте на становищі, що Поляки на Україні повинні були злитися з місцевим народом?

— Тоді булиб зберегли на Україні дуже цінні огнища культури, які творили там віками, збереглиб свої родини і свої маєтки, хоч може в інакшій формі, та зробилиб були неоціниму прислугу своїй старій батьківщині Польщі, бо могли зв'язати з нею нову державну Україну приблизно такими вузлами приязни, якими зв'язані Англії зі Шкотами, для добра й могутності обидвох народів. А без того маємо руїну й непевність будуччини.

— Признаю, що з того великого нещастя мало хто старається витягнути науку на будуче.

— Навіть значна частина московської

провідної верстви, котру Поляки уважають звичайно менше культурною від себе, розуміла в більшій мірі ніж Поляки своє становище на Україні в неспокійнім часі. Коли так буде й далі, то знов Москва рішатиме на сході Європи, а може і в цілій Європі. Чи ви знаєте книгу В. Липинського в польській мові „З дзеюф України“?

Не знала її. Поручаю. Коротко оповідаю, хто був Липинський, Юркевич, Антонович і т. д. І кажу:

— Як далеко сягає відчуження культурних Поляків від населення, серед котрого вони живуть, яскраво показує й сей гарненький музей, що його ми щойно оглянули. В нім зібрані до подробиць не лише звір'ята і птиці сеї околиці, але також її насікомці, її каміння, — та нема в цілм музеї ні одної місцевої назви ні під одним оказом. Нема місцевих назв навіть під тими okazaми, де нема польських назв, тільки латинські. А прецінь якже сильно зв'язано се культурне діло і з пам'яттю тих, що його виконали і з любов'ю місцевого народу, якби так місцевий народ побачив тут свої назви під експонатами зі своїх околиць. Але місцеві культурні Поляки точно таксамо чужі місцевому населенню як були й до кінця остали чужі над Дніпром. А може й гірше... А. Ч.

(Далі буде).

Католицька Акція і політика

III. Католицька Акція і політика в ширшій значині.

1. На основі сказаного ясне, які можуть бути схожі точки між К. А. й політикою. Вони сильніші або слабші, залежно від того, чи береться політика в її суттєвій змислі як науку і справність здобути й забезпечити загальне добро в згоді з Божим законом і наукою Церкви, чи в її згляднім розумінні і практичній приміненні, коли одна або друга група горожан шукає доріг і засобів уже в поодинокім случаю примінення тих засад. Для піддержання одної або другої політичної лінії формують вони політичні партії, ставлять одну або другу політичну програму, що зовсім лишається до свободного вибору горожан, також католиків.

Очевидно, що більше буває співділення К. А. з політикою в її суттєвій значині, бо засади й принципи тої політики ті самі, що й християнської соціології. Ось кілька примірів: Існують різні погляди на основні поняття про сотворення і про людське життя. Ті погляди нормують, можна сказати, все людське ділання. А прецінь лиш один з тих поглядів правдивий і справедливий, що чоловік, сотворений Богом, зовсім і цілковито від Нього залежний і до Бога належить, та що в своїм діланні має стислий обов'язок стремити до ціли, для якої Бог його сотворив. Всяке відсунення, скривлення або заперечення тої основної правди се зневага Бога Сотворителя і нещастя чоловіка. К. А. якраз має усвідомити нам ті найвищі основні засади, що нормують людське життя у всіх його об'явах не лише в індивідуальному житті, але й у суспільному, також політичному. Перейдім до конкретних прикладів.

2. Возьмім політику праці, що тепер в добі світової економічної кризи й катастрофального безробіття займає не менше політиків і державних мужів як і соціологів. Кожда політична партія може студіювати ту проблему та предкласти всякі проекти, закони й установи, більше або менше успішні для розв'язки цієї життєвої справи. Та саме в сім питанні порушені основні принципи християнської суспільної етики, торжественно виложені Папою Львом XIII і Св. Отцем Пієм XI у знаних енцикліках „*Re-rum novarum*“ і „*Quadragesimo anno*“. Папи беруть в опіку покривджених і убогих; говорять про співпрацю всіх суспільних клас; про суспільний мир і згоду і пр. І як Христові Намісники як учителі людства забрали торжественно слово у великій робітничій питанні, що нині становить дуже велику політичну проблему, так К. А. може й повинна для поширення і поучення мас про основні засади християнської соціології розвинути своє ділання в змислі суспільно-політичній. І К. А. це робить. Вона не лише старається формувати совість поодиноких суспільних клас, але й корисною інтервенцією у світській владі впливати на відповідні законопроекти.

Другий примір. Шкільна політика. Нею займаються всі політичні партії. Вони можуть переводити всякі програми науки більше або менше корисні. Та коли йде про основні засади в шкільній вихованні (прим. справа коєдукації), то тут на першій місці всі повинні підчинитися Божим законам, виложеним в енцикліці Св. Отця Пія XI „Про виховання молоді“. К. А. якраз тут має право й обов'язок чувати й дбати, щоб ті приписи були зберігані. В сім случаю й змислі має повне право вести свою шкільну політику.

Третій примір. Родина. Про родину не менше піклується Церква як і держава. Політичні партії можуть шукати різних засобів піддержування і розвою родини, передовсім коли йде про всякі маєткові справи, оборону материнства й життя дитини. Та понад усе стоїть єдність, святість і нерозривність подружжя, що забезпечує державі й народам приріст чисельний, здоровий і релігійний. Таж це особливе поле ділання К. А. Вона мусить мати бачне око на мистецтво, публічні вистави, кіно, пресу, на торгівлю всякими артикулами, перепиновання уродин, на фізичне виховання й інші справи, зв'язані з моралю родинного життя. Те саме треба сказати про публічну освіту, культуру і багато інших справ.

К. А. і політичні партії.

1. К. А. має також з політичними партіями спільні точки. Коли йде про політичні партії, осуджені Церквою, К. А. має обов'язок поборювати їх та освідомляти при допомозі пропаганди про ложні й християнській етиці противні засади таких партій. Очевидно, що не йде тут про політичну програму, чи політичну лінію таких партій, але про нарушення або заперечування моральних християнських засад; йде про політику Господньої молитви „Отче наш“.

2. Колиж йде про партії, дозволені Церквою, передовсім про такі, що виразно стоять на християнських засадах, тоді К. А. радо піддержує приналежність до таких партій, піддержує їх програму, головню в точках тотожних з християнською соціологією і дозволяє, щоб її члени як горожани вписувалися до тих партій, що вважають за найлучші. Надто К. А. своїм діланням на формування совісті дає державі совісних горожан, свідомих своєї відповідальності і приготує найлучший елемент, що відтак може мати рішачий вплив на найважливі державні діла.

3. Навіть у практичній і конкретній переведенні одної або другої точки програми таких християнських політичних партій К. А. може й має обов'язок помагати й співділати. Возьмім такий конкретний приклад: Ліві й ліберальні партії приготування перевести в парламенті чи соймі законопроект ляїцизації шкіл або загальні й усіх обов'язуючі цивільні подружжя з правом розводів або розділ держави й Церкви. Очевидно, християнські й консервативні партії мають обов'язок протиділати й не допустити до переведення таких законів. Також К. А. в тім случаю не може бути рівнодушна, але своїм діланням, освідомлюванням загалу повинна підпирати акцію християнських партій, не тому, що тут йде про політику, але про християнські засади й відвернення небезпеки для загального добра.

4. Вкінці К. А. має впливати на своїх членів і не допустити, щоб вони інтереси партії ставили понад справи Божі й душі. Це нераз буває серед пристрастей щоденних політичних боротьб,

або коли для переведення якоїсь лінії сумнівної політичної вартості партія входить у небезпечні компроміси, що радше веде до розкладу й хаосу як до будови. К. А. повинна також в разі потреби впливати на злагіднення партійних сварів і боротьб, головню між партіями, що в основі стоять на засадах християнських, а розходиться лиш про якусь політичну методу, або хвилеву перевагу. Це великий обов'язок католиків єднатися для вищих інтересів суспільних і релігійних, а лишати на боці партікулярні й особисті справи.

Та місія єдності й мира між католиками, місія придбання тих конечних дібр, що їх повинна посідати кожда добре упорядкована суспільність, надає К. А. особливу достоїнність і вищість. К. А. стоячи й ділаючи понад усякими партіями та їх змаганнями, проваджена Церквою, котрій вона помічниця в єрархічному апостольстві, причиниться у великій мірі до здійснення найвищого добра, яке можна дати тут на землі народам і суспільності, а саме: Христовий мир у Христовім Царстві.

о. Т. Галушинський ЧСВВ.

Пастирський лист

еспанських єпископів.

Радіева станція еспанських повстанців в м. Бургос повідомляє, що еспанські єпископи з Пампелюну й Вікторії оповістили пастирський лист. В нім визнають вірних, щоби стали в обороні релігії й батьківщини без огляду на політичні переконання. Те напіннення звернене головню до баскійських націоналістів, що виступили по стороні лівого еспанського правительства.

Совітські висланники в Еспанії

Ватиканський орган „Оссерваторе Романо“ подає цікаві подробиці про совітських висланників в Еспанії. Там працює цілий ряд большевицьких спеціалістів від революції. Від березня с. р. перебуває в Еспанії большевик Прімаков. Се б. організатор червоної армії в Китаю. Крім того „працює“ в Еспанії Паціс, організатор червоного терору на Україні, та Стілдерман, організатор соціалістичного повстання в Австрії в 1934 р. З того видно, що Москва стремить до опанування Еспанії, щоби могли усадовитися в західній часті Середземного Моря. (КАП).

Еспанські монархісти при роботі

Чехословацьке пресове бюро звідомляє: В Пільзні примусово осів американський 5 особовий літак. Він летів до Марієнбаду, та стратив орієнтацію й осів у Пільзні. В літаку було два еспанські інженіри Віктор Усаола і Маркіз Ігнаціо де Тена. Вони взяли авто і поїхали до замку Кенігсварт коло Марієнбаду, де перебуває б. еспанський король Альфонс XIII. Король відбув довгу нараду з обома Еспанцями. „Чеське Слово“ пише, що маркіз де Тена се бувший директор монархістичного органу АБЦ в Мадриді. Пільот того літака мав заявити, що з Чехословаччини має летіти до Берліна. Чеські влади придержали літак.

Троцький про большевиків

В зв'язку з арештуванням троцькістів в ССРСР Л. Троцький заявив м. ін.: Звідомлення з Москви се один з найбільших історичних фальшів, котрих допускається совітська бюрократія. Та бюрократія вважає звичайно всяку критику за заговор. Можливо, що багато людей в ССРСР переняло мої ідеї і послуговується моїм іменем. Та я запевняю, що не стою на чолі терористичного заговору. Зрештою я все поборював методи індивідуального терору.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2, 1. пов. і в книгарнях.

Комінтерн підмінує

французьку армію.

Французький часопис „Гренгоар“ пише, що французька комуністична партія стремить до опанування французької армії на приказ Комінтерну. Зараз після перемоги т. зв. народного фронту відбулося засідання політбюро французької комуністичної партії в помешканню агента Комінтерну Михайлова, присвячене справі тактики на терені французької армії. Рішено м. ін. спертися на тайні ячейки зорганізовані між жовнірами і підофіцерами. Часопис подає довгий список полків, в котрих існують комуністичні ячейки. Спеціальну увагу звернули комуністи на кольорові війська. Не забули також про резервістів. Вони мають влекшувати поширювання комуністичної бібули в армії. Окремі „клітини лучби“ влекшують урlopникам контакт з комуністичними організаціями на місцях. Найважливішим середником комуністичної агітації між жовнірами се т. зв. жовнірські каети. Се зшитки, в яких є список жовнірських домагань і побажань. Комуністична партія виступає тут як опікунка жовнірів, що дбає про жовнірські харчі, про гігієну, помешкання і т. д. Крім того „каети“ зручно домагаються утворення контрольних комісій з двох жовнірів в кожній компанії, скасування чурів, абсолютної політичної свободи, амністії для дезертирів, „демократизації“ армії і „очищення“ її офіцерських рядів з „непевних“ елементів. „Каети“ мають підписувати жовніри і підофіцери, що згоджуються з тими домаганнями, і передати підписані „каети“ комуністичним послам. Посли беруть ті „каети“ і домагаються від правительства сповнення жовнірських домагань. Комуністичні ячейки шпигують офіцерів і підофіцерів. Партійна централь провадить докладну картотеку офіцерів. В ній подано, котрий офіцер яких політичних переконань. Крім того баталіонів „совіти“ і загальний конгрес „совітів“ французької армії мають бути також знаряддям комуністичної партії. Агенти Комінтерну стараються перевести свої пляни на терені французької армії зовсім не вгадують тим, що в совітській армії вже давно нема ніяких „совітів“ тільки є строга дисципліна і безоглядний послух для зверхників.

Французький часопис оповістив ті ревелюції і подав адреси, дати, цифри та домагався розв'язання комуністичної партії у Франції. Та при сучаснім лівім режимі у Франції ледви чи се станеться.

Еспанський чужинецький легіон

Хребетний стовп повстанчої акції в Еспанії се еспанський чужинецький легіон. Він зорганізований на взір французького чужинецького легіону і має 8.000 людей. Легіон поділений на 8 курнів. Кождий з них має назву котрогось з еспанських героїв. Найбільше відомий „Курінь Христофа Колумба“. Він вславився в боротьбі з Ріфенами. Еспанський чужинецький легіон різниться від французького тим, що у французьким чужинецьким легіоні служать переважно чужинці, а в еспанським на 8.000 жовнірів тільки 1.000 чужинців. Решта се Еспанці. Вони покинули Еспанію з жадою пригод, слави або щоб втекти перед занадто сірою буденщиною. Еспанський чужинецький легіон се добірне військо. Він визначається великою дисципліною моральною й військовою. В еспанським чужинецьким легіоні є ще окремі курні зложені з самих Арабів. Командант еспанських повстанців ген. Франко зачав повстання з чужинецьким легіоном. Арабські курні визначилися в перших боях з еспанським правительством.

з релігійно-церковного життя

Св. Отець прийняв на послухання 500 католицьких доглядачок хорих. В промові до них Св. Отець підкреснув, що ціль католицького доглядання хорих се рівночасно лічення тіла й душі. Часто душевні терпіння ускладнюють стан людського здоров'я; благодатний вплив на душу може допомогти також тілу. Католицькі доглядачки доглядаючи хорих самі багато зискують під духовим оглядом. Терпіння зв'язане з недугою, знесене в душі любови Христа, з розкладового чинника стає конструктивним: таке терпіння будуватиме і скріплює духове життя.

Великий католицький конгрес відбується в Гданську 27 вересня с. р. На однім з пленарних засідань промовлятиме м. ін. б. австрійський міністр др Е. Чермак.

50.000 осіб на вернулося до катол. Церкви в Відні в останніх трьох роках.

Екскомуніка за читання і переховування книжки Розенберга. Офіційний орган єпископської курії в Берліні звертає особливу увагу католицького духовенства в Німеччині на небезпеку, що криється в книжці Розенберга „Міт ХХ ст.“. „Зазначаємо, пише згаданий орган, що читання й переховування забороненої книжки, се не лише тяжкий гріх, але се рівночасно спричиняє, що той, хто без спеціального дозволу свого архиєпископа таку книжку переховує або читає, автоматично підлягає екскомуніції й не має права приймати Св. Тайн.“ (КАП).

Курси кіноматографії й фотографії для місіонарів. В лікарсько-місійнім інституті у Вірцбургу, що кожного року уряджує медичні курси для будучих місіонарів, зорганізовано вперше с. р. курси кіноматографії й фотографії. В курсі взяло участь 40 місіонарів. По скінченні курсу вони виїхали до Полудневої Африки, Китаю, Індії, Бразилії й Болівії.

В Палермі почав виходити часопис „Християнський Схід і єдність Церкви“. Він присвячений виключно справам Унії. До редакційної колегії часопису входять найвизначніші знавці християнського Сходу.

Архиєпископ Медіоляну звернувся до духовенства й вірних з пастирським листом, присвяченим переслідуванню Церкви в Еспанії. Десять століть минає, пише архиєпископ, від навернення св. Павла, що в апостольській праці дійшов аж до Еспанії. Віримо, що той край, котрий видав таких лицарських святих як св. Ігнатій Л'ойоля, св. Тереса з Авіля, св. Іван від Хреста і багато ін., вийде побідно зі страшної проби та що кров мучеників упавших тепер за віру причиниться до того, що в Еспанії запанує лад і тріумф Церкви.

Англійські католики оповістили відозву. В ній взивають католиків усього світа до боротьби з комунізмом. У відозві читаємо м. ін.: Коли комуністи підносять вгору п'ястук, католики повинні взносити руки до неба і кликати: Слава Христови, нашому Цареві.

Найбільший англійський тижневик, се католицький часопис „Те Універс“. Він має 110.647 передплатників.

Американське Національне Бюро Пропаганди Віри в Нью Йорку призначило 2 мільйони доларів на ширення віри.

Евхаристійний конгрес відбудеться в Бразилії в м. Белля Горизонто в початках вересня с. р. Св. Отець іменував архиєпископа з Ріо де Жанейра, кардинала Леме да Сільвейра Чінтра, своїм спеціальним делегатом на той конгрес.

37-літній Китаєць — єпископом. Св. Отець іменував о. Йосифа Тчанга, професора китайської літератури в папській колегії Де Пропаганда Фіде в Римі, апостольським вікарієм в Китаю. Єпископ Тчанг має всего 37 літ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬЩІ удекорував ген. Гамелена орденом „Польонія Рестітута“.

КАНЦЛЕР ГІТЛЕР рішив подати до відома всіх держав подробиці про звірства червоної комуністично-соціалістичної міліції в Еспанії. На підставі того матеріалу канцлер Гітлер візвє всі європейські великодержави до боротьби з комуністичною небезпекою.

МАДЯРСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила тайну комуністичну організацію в Будапешті. Ув'язнено кільканацять осіб, в тім кількох студентів університету.

ШВАЙЦАРСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило вивозити зброю й амуніцію до Еспанії. Крім того заборонило неспанським горожанам виїздити до Еспанії, щоб взяти там участь в домашній війні, як також висилати гроші і матеріали, потрібні до ведення війни.

НА ЖИДІВСЬКИМ КОНГРЕСІ в Женеві ухвалено ряд резолюцій. М. ін. ухвалено дальший бойкот німецьких товарів.

СОВІТСЬКІ ВЛАСТИ викрили на терені СРСР цілий ряд терористичних троцьківсько-зіновєвських груп. Вони приготувляли замах на совітських діячів на основі інструкцій Троцького. Всі ті терористичні групи стояли під проводом т. зв. центру об'єднання троцьківсько-зіновєвського блоку. Ув'язнено Зіновєва, Каменєва, Евдокімова, Смірнова й ін.

ПОСОЛ ФІНЛЯНДІЇ в Москві за протестував проти статті большевицького органу „Правда“. В ній було написано, що Фінляндія приготує війну проти СРСР.

ФІНЛЯНДСЬКІ ПОСЛИ з Лондону, Парижа й Женєви прибули до Гельсінґфорсу і відбули нараду з фінляндським міністром закордонних справ Гакцелєм. Радили над теперішнім міжнародним положенням.

ДАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО прийняло засаду не мішатися до внутрішньої війни в Еспанії.

ЛІВІ ПАРТІЇ У ФРАНЦІЇ домагаються в прем'єра Блюма, щоб виповів нейтральність і помагав мадридському правительству.

МАДРИДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО звернулося до великодержав з просьбою посередничити між ним і повстанцями в справі закінчення горожанської війни. Таку вістку подало португальське радіо.

ПОВСТАНЧІ ГЕНЕРАЛИ Моля і Франко відбули нараду в Севілі. Вони рішили не атакувати Мадриду, тільки змусити його голодом, щоб піддався.

ЕСПАНСЬКІ ПРАВИТЕЛЬСТВЕННІ ВОЯКИ напали на португальську приграничну сторожу коло м. Кампо Майор і взяли кількох Португальців до неволі.

ПОРТУГАЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО за протестувало проти порушення португальських суверенних прав еспанськими войками і зажадало відшкодування.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ Півн. Америки візвало всіх своїх горожан в Еспанії негайно опустити той край. Рівночасно за протестувало проти того, що еспанські комуністи замордували американського інженіра Амберга в м. Гуельва.

ПРЕЗИДЕНТ РОСВЕЛТ виголосив політичну промову. В ній ствердив, що тепер часто легковажать собі міжнародні договори. Конференція роззброєння і обмеження зброєнь скінчилася невдачею. Злучені Держави Півн. Америки не бажають територіальної експанзії.

В ЧІЛЕ (Середуща Америка) власті викрили широко розгалужений комуністичний заговор. Комуністи при помочи інших соціалістичних і радикальних партій приготувляли переворот.

НОВИНКИ

Катедра української літератури у Львові. „Новий Час“ ч. 183 приніс вістку, що рада професорів гуманістичного виділу львівського університету вирішила розписати конкурс на професора української літератури у львівському університеті.

Осторога перед червінкою. В Грибовичах, пов. Львів, і в Лозині, пов. Городок, стверджено випадки червінки. Тому треба бути обережним при купні споживних продуктів, особливо молока, огородини й овочів зі згаданих громад.

Вільні посади лікарів. В районі суспільної забезпечальності в Тернополі є вільні чотири посади лікарів: 2 в Тернополі, одна в Грималові й одна в Микуличині. Речинець вношення подань до 15 вересня с. р.

В Бушневі, пов. Тернопіль, хтось украв з церкви пушку з Найсвятішими Дарами.

У Глубічку, пов. Борщів, перун убив селянина Василя Христюка, як вертався з поля з кошою.

Злодій в ризах священика. В Станіславові засудили на рік в'язниці Дмитра Олександровича, російського емігранта. Переодягнений в одіж священика ходив він від села до села, представлявся монахом ЧСВВ і збирав гроші на монастир, а в дійсності ховав ті гроші до своєї кишені і пропивав. Крім того він обкрадав дома священників у Станіславівщині.

Станіславівський воевода ген. Паславський злюстрував повіти долиньський і стрийський. Він цікавився головню тамашніми літницями.

Рільничі страйки підчас жнив відбулися в кількох селах рогатинського повіту. До заворушень дійшло тільки в селі Конюшках. Там інтервенювала поліція. В селі Чагрові страйк відбувся дуже спокійно. В однім дні селяни перестали робити на панськیم полі й відійшли домів нікому нічого не кажучи. Дідич післав в село своїх людей, щоб запитали, чого домагаються селяни. До того дня селяни діставали по 60 сот. за день праці. Вони домагалися, щоб їм підвищено платню до 1 зл. Дідич згодився платити по 1 зл. і страйк скінчився.

3 Покуття відлетіли вже бузьки на полудне.

Постійну автомобілеву комунікацію впроваджено на лінії Ворохта—Жабе—Кути—Косів.

В Тульську, пов. Жидачів, невідомі справники замордували Жида Діаманда і його жінку та обливши трупи нафтою підпалили їх.

На Гуцульщину прибула прогулька студентів ньюйорської академії мистецтва.

В Дрогобичі занотовано кілька випадків занедужань на Гайне-Медіну.

До Дубна приїхав ректор католицького університету в Римі. Він є гостем тамашньої духовної семінарії.

Нові поклади граніту відкрили в околиці Берестечка, костопільського повіту.

Гумор. — Молодець до панни: Коли ти перший раз зміркувала, що любиш мене? — Панна: Тоді як я починала іритуватися, коли тебе хтонебудь називав ослон.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Українці-гості берлінської олімпіади зложили на могилі полк. Вітовського в Берліні вінок з жовтоблакитними лентами і з надписом: „Борцям за Волю України — Українці гості XI олімпіади“.

Речинець військової служби пересунули на один рік студентам дентистиці й фармацевтиці (4 рік студій), медицині (5-ий рік), студентам політехніки (4-ий рік) і абсолювентам ветеринарії, що мають здавати іспит.

Брошуру: „Едвард Сьмігли-Ридз“ дра Й. Шаля видала у Львові видавнична спілка „Віта“. Військові влади заборонили військовим бібліотекам купувати ту брошуру, бо в ній є багато основних історичних помилок.

Зїзд польських фізиків відбудеться у Львові від 29 вересня до 2 жовтня с. р.

Начальна Адвокатська Рада у Варшаві виготовила проект радикальних змін в адвокатурі. Проект передбачує впровадження семилітньої апікації з тим, що частину апікації треба буде відбувати в суді. Крім того проектується часове замкнення адвокатської лісти.

У звязку зі справою Парилевичової припинили в урядуванні одного з окружних суддів у Кракові та почали дисциплінарне слідство проти одного нотаря.

У виленьських судах переводить ревізію спеціальна міністерська комісія. Досі переслухано 20 суддів і прокураторів. Президент апеляційного суду у Вильні перейшов на емеритурі.

В Ромунії зацвили вдруге яблуні й вишні.

XI олімпійські ігрища в Берліні вже скінчилися. Перше місце здобула Німеччина, друге Америка, третє Італія і т. д. Польща має 19-те місце.

В марафонськیم бігу на олімпіаді в Берліні побідив Японець Сон.

Гумор. — Чи як ви пізно вечером приходите до дому, то на другий день чуєтеся все як побитий? — Ні, я не жонатий.

Гумор. — Лагодяча обставина. — Вуйко до сестрінки, що приніс кепське свідоцтво: Чи у вашій клясі є більше лінохів? — Так, але нас тільки три.

Буревій у Греції. Тесалію навістив сильний буревій. Він перевернув багато будинків та попереривав телефонічні й телеграфічні получення. В буревію 12 осіб втратило життя.

Болівійське правительство надало жінкам повну рівноправність під оглядом політичним і суспільним.

Катастрофальна повінь навістила півостров Корею. Погибло 131 осіб. Повінь знищила цілком 1.222 домів і затопила 11.046 домів. 50 мостів зірваних, 11.409 га рижових піль під водою.

Виграні Державної Клясової Лютетрії: 20.000 зл. на ч. 93140; 10.000 зл. на ч. 4839, 38941, 91781, 177211; 5.000 зл. на ч. 132673, 135140, 176669; 2.000 зл. на ч. 60781, 170820; 1.000 зл. на ч. 63743, 88030, 110449, 134486, 169597; 500 зл. на ч. 31251, 43006, 69421, 72424, 107204, 144375, 146891, 189307.

Гумор. — Суддя: Ви чому назвали фальшиве ім'я коли вас арештували? — Прецінь я не буду при кождім свинстві називати свого чесного імени.

БІРЖА

ГРОШІ. Доляри амер. 5.33—5.38, дол. канадський 5.28—5.31.

Німецька марка 1.45 — 1.50, фр. франки 34.91, шв. франки 178.62 — 172.78, фунти стерлінги 26.63 — 26.79, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19.70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 15. серпня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакуння	2.15 зол.
1 кг. масла дес. експорт. з опакун.	2.20 "
1 л. молока	0.13 "
1 л. сметани	0.75 "
1 к. яєць	2.60 "

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 15. VIII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури I. кл.	0.90 зол.
Товщеві качки I. кл.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛІО: Такі то дівчата.
КОПЕРНИК: Геройський форт Дуомон.
ПАЛІАС: Тайна п-ни Брінкс.
СТИЛЕВЕ: Цирк Саран.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станіславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаденні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 "
На першій сторінці 60 "
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під ведіаю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзівських
ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 вол., мі-
сячно 2 вол., Закордон.
чверть-річно 9 волотих

Ціна числа 20 с.
Конт. П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Св. Отець про небезпеку комунізму.

Св. Отець прийняв на послуханні 300 мальтанських паломників перед від-їздом до Лурду. При тій нагоді Св. Отець виголосив промову. В ній візвав паломників молитися до Матери Божої

з Лурду, щоб Вона усунула велику не-безпеку, котра загрожує всьому світу. Ся небезпека то комунізм. Тільки Божа ру-ка може відвернути зло комунізму, що змітає церкви, священників і вірних.

Домагаються злуки всіх українських земель у Чехословаччині.

Закарпатська преса пише, що та-мошні українські національні організа-ції порозумілися щодо проекту автономії для Закарпаття. Той проект мають предложити чехословацькому прави-тельству в формі меморіалу. Він дома-гається м. ін. прилучення до Закарпаття всіх українських земель, що належать

до Чехословаччини, себто 16-ох східно-словацьких повітів. Крім того закарпат-ські Українці домагаються підготовки виборів до автономного закарпатського сойму та введення української мови до шкільництва, адміністрації та судівництва Закарпаття і 16-ох східно-словацьких повітів.

Яка історична місія Австрії.

У Відні відбувся зїзд світової орга-нізації католицької молоді високих шкіл. Від Св. Отця Пія XI наспіла привітна де-пеша, підписана кардиналом Пачеллім. Іменем несприсутного у Відні кардинала Інніцера вітав зїзд Епископ Зайдль, під-черкуючи, що саме тепер бе для като-ликів година дуже відповідальної праці. Потому промовляв бурмістер Шміц. Він заявив, що фахово-станова консти-туція нової Австрії сперта на папській енцикліці „Квадрагезімо анно” й підго-товляється на довгу й тяжку боротьбу з модерним антихристом, большевиз-мом. Австрія уважає своєю історичною

місією впровадити в життя католицьку культурну політику, говорив іменем пра-вительства міністр Пернтнер. Тим самим Австрія остає вірна своїй давній істо-ричній місії, бути християнською куль-турною силою в самім серці Європи, зберігати католицьку віру й католицьку культуру в Європі. В її найтяжших хви-линах показалося, що жерело її сили в католицизмі. На тій основі хоче Австрія боротися, щоб відтворити знов духове поняття Заходу і його культури, котра може бути лишень християнська. Таким чином можна буде створити надійну греб-лю й охорону проти червоної повені.

Премієр Складковський про надужиття печатаного слова.

Премієр Складковський оповістив за-яву. В ній каже м. ін.: В моїй першій соймовій промові нового премієра я от-ворив рамена до преси. Я рахував на взаїмну добру волю і на критику потяг-нень правительства, що помоглаб знай-ти вихід з багатьох тяжких положень. Перший місяць було добре. Та вже в по-ловині червня почали появлятися брех-ні й наклепи з метою зогидити прави-тельство та його працю і занечистити політичну атмосферу в Польщі. Клясич-ний приклад намагань представити брех-ливо дійсність се відношення декотрих відломів преси до відважного нищення надужиття правительством. Болото, що його здирає правительство з поодинок-их викритих надужиття, декотрі журна-

лісти намагаються розмазати на все життя Польщі, пишучи: „Ось в якій ат-мосфері жиемо”. Геть з таким ставлен-ням справи. Правительство, що мало б надужиття на своїй совісти, не осмілило-сяб нищити їх в суспільности. Викорі-нюючи немилосерно всякі надужиття не можу потурати нечесности печатаного слова. Залишаючи надалі повну свобо-ду критики правительства і політичного життя беруся нищити брехню, обмову й наклепи як зброю в політичній житті. Буду боротися за добре імя публично-го життя в Польщі і чистоту атмосфери чесної праці правительства. Не обме-жуся до конфіскації. Остерігаю, що ко-ли не допоможуть інші засоби, буду виси-лати до Берези.

Нові побіди еспанських повстанців.

Повстанча радіостанція в Севіллі звідомляє, що військова залога й насе-лення Картагіни прилучилися до пов-станців. Повстанчі відділи заняли місце-вости Лос Алькасерес і Сан Хавієр. Ко-люмна полк. Кастельона обсадила м. Санта Амелія зломивши завзятий опір правительственних військ. Головна по-встанча кватира в м. Бургос стверджує, що повстанчі війська поступають впе-ред пляною на всіх фронтах. У про-вінції Естрамадурі повстанці заняли ряд сіл і відібрали правительственным вій-ськам 2.000 крісів. Обстрілювання м. Сан Себастьяну треває. Радіостанція в Кадик-

сі звідомляє, що м. Більбао перед упад-ком. Прихильники повстання, котрі вті-ли з міста, оповідають, що анархісти ви-мордували родину відомого правого дія-ча Леопольда Верде. Розстріляно також багато священників, монахів і монахинь. Повстанчий відділ розгромив прави-тельственні війська недалеко м. Гренади ізолюючи тим способом Малагу. Прави-тельственні війська дуже часто підда-ються повстанцям без спроби опору. Мадрид у безнадійнім положенні. Він о-кружений військами ген. Молі, котрий заявив, що бажає уникнути вуличних бо-їв очікуючи, що столиця сама піддається.

Котре сотворіння найскорше?

Не оден буде здивований, коли пе-речитає се, що тут написано про до-свіди, переведені натуралістами. Досі думали люди, що найскорші сарни, струсі, ластівки, заяці і т. п. Тимчасом досвіди виказали, що найскорший — павук. Стверджено, що він утікаючи

робить на секунду сто разів більшу до-рогу ніж виносить довжина його тіла. Отже не дорівнює йому в скорості ні-яке знане нам сотворіння на землі. Як-би чоловік хотів дорівняти в скорості павукови, то мусівби перебігати за од-ну секунду коло 180 метрів.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фаб-рики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і маши-нові, цегольні, будинки провізо-ричні до часового ужитку, бу-динки, в яких містяться театраль-на сая (кіно), якщо дотична сая займає бодай половину бу-динку (нпр. салі „Народних До-мів”, читалень „Просвіта”) є вільні від примусу обезпе-чення в ПЗУВ. Ці будинки кожний Українець мусить о-безпечити на повну вартість у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР”

Львів, Улиця Руська Ч. 20.

„Скала” й націоналісти

За католицький тип читалень.

2) Придивімся нашим культурним у-становам. Всюди майже видко брак зго-ди, взаїмного довіря, а вже про братню любов нема що й говорити. На всяких сходинах чи анкетах всі облесно собі в очі світять, один член другому схлібляє аж до обридження, а поза очі почина-ється найогидніша обмова... Міжтим не-терпимість і нечесна демагогія відносять справді рекордові побіди. Все те типо-ве для лібералів. Воно зміряє до того, щоб різними, нераз найнікчемнішими, способами людської підлоти повалити честь ближнього і то так, щоб той ближ-ній ніколи вже морально не двигнувся, щоб на овиді життя самому „зацвисти повагою” й „могутнім впливом”. Таких „діл” тепер багато по наших установах „культурних”. Наслідки того страшні. Ідейні й заслужені одиниці, через най-брудніші подвиги нечесних „героїв” дня, нераз усуваються від праці на народній ниві, де збіжжа доспіло і робітників треба. А на місце чесних і робучих при-ходять люди нездарні під кожним огля-дом, та зате спритні фаховці на всякі викрути, всюди облесні, а до праці лі-ниви й байдужі, хоч з широкою губою до крику і з яркою зіркою крикливого націоналізму на чолі.

Причина таких сумних явищ — „на-ціоналістична мораль”, що вчить своїх приклонників ріжних хочби найбрудні-ших способів уживати там, де цього — мовляв — вимагає „добро нації”. А де е те „добро нації” і як вони його власти-во розуміють, це справа до нині не уло-жена націоналістами в ніякий синтетич-ний порядок, полишена кожній націона-лістичній одиниці для її „розв’язання”. „Націоналістичні заповіді” ще до нині не існують. А хочби ті „заповіді” бу-ли, то націоналісти за рік, за два їх в ці-лости можуть усунути як на той час не-доцільні, а інколи їм шкідливі, як усува-ється нині ріжні закони, твори людсько-го ума.

Річ ясна, що де у всякій роботі сан-кцію вартости тоїж роботи дають вічні правди Божі, сам Бог там суддею люд-ського поступовання: там вся робота людей спроваджується все стало у всіх

часах лиш до одного знаменника: або до добра, або до зла. Критерієм людських діл є тоді лиш Бог, а не чоловік, що все помилний і зглядний, бо не вічний, а часовий. Отже коли „добро нації” поставиться у відношенню до Бога, тоді всю роботу для добра нації класифікує Бог, все незмінний і вічний. Тоді сам Бог береже „добра нації”, бере його під опіку неначе в руки, щоб те добро було трівке. Віра в Бога каже нам, що середники до цілі, як і сама робота, мають бути безоглядно чесні й добрі, згідні з Божим порядком моральним. Се гарантує добру й чесну справу в її існуванні на довжезні ряди літ. Поступати без Бога для „добра нації” — шкода жертв і мозольного труду. Дотого повстає згодом страшна невилічима зневіра — на цілі покоління. Бо „добро нації” передовсім в Божих руках і всяку роботу для добра нації треба класти у відношення до Бога, до релігії, до Церкви.

З таких передумов зовсім ясно виходить, що націоналісти багато шкодять власному народові через „націоналістичну мораль”, що не має ні трієвих засад, ні висшого авторитету. Не узяючи Божих моральних принципів, націоналісти продукують свою „моральність” — мовляв — для „добра нації”. Се значить: кажуть своїм прихильникам без довшої надуми уживати різних середників, добрих чи злих, коли ходять о „добро нації”. Не узяючи високого авторитету Божого, націоналісти вже нераз попадали в непорозуміння між собою, бо що одні уважали чимсь добрим, інші уважали се злим. Що злі середники все матимуть злі наслідки, тим націоналісти не журяться, бо націоналізм у них се фанатизм, що в дальшу будучність не дивиться й нею не журиться. Проповідуючи любов до нації без основних Божих засад, націоналісти будують дім на піску, що може кожної хвили розсунутися й завалитися з гекатомбами жертв і праці.

Всім ясно, що нинішня молодь по селах в великій мірі зіпсута, хоч вона дуже націоналістична. Навіть „Батьківщина”, знаний орган націоналістів, свого часу притакувала слушно „Українському Бескидови” з Перемишля, коли він писав про моральне зіпсуття нашої молоді.

Чи морально зіпсута, а при тім високонаціоналістична молодь може бути трієвим матеріалом під будову нації? Віддай найбільший націоналіст при пересічній розвазі покрутить головою і скаже, що ні. І справді — ні! До будови життя нації кожний нарід потребує здорових одиниць, в першій мірі здорових душ. А до того треба світогляду з Богом, бо душа людини без того не може бути здорова. Гарна душа людини становить чистий її характер як кристал, а чисті, сильні, сталі характери се безумовне услів'я доброго розвитку нації. Ніяка справа без Бога не вдається. Лиш віра в Бога і любов до Нього дають людині силу до великих і тревалих діл. І такий світогляд має в масах нашого народу поширювати культурно-освітня організація читальні „Скали”.

Чуємо нераз, що кооперативні інструктори в горячому поті чола вчать нераз управу в сільській крамниці шанувати кооперативне майно, апелюючи не до релігійних засад, але до „національної моралі й чести”. Та мимо тої „національної чести”, що в наших часах так крикливо себе реклямує, різні управи так здорово „манкують” по кооперативах і при тім роблять се так спритно, що в лабіринті хаосу навіть найздібніший люстратор чи ревизор РСУК звичайно не годен означити, де невинне манко, а де проста крадіж... Се тверджу сміло тим більше, що конкретні приміри такого поступовання можу навести. Знаю управу кооперативу, що її члени дуже чесно працюють, бо в їхніх серцях

є велика любов релігії, Церкви, Бога. Там ніякого манка ніколи не було й не буде, бо совість таких людей в згоді з Богом. Так мається річ з кожною ділянкою нашого народного життя.

І тому таке дуже важне явище парохіальні читальні „Скали”. Се мають бути властиво народні школи для творення правдивих характерів, що їх дуже потребуємо нині всюди. „Скала” се установа в першій мірі релігійна, що має завдання поза церквою працювати над утвердженням католицького світогляду в українськiм народі, а відтак на такій основі має освітню працювати над культурною підмогою нашого народу. Члени товариства „Скала” мають працювати, щоб в своїх серцях устійнити любов своєї релігії й Церкви: на такий тревалий основі збудуємо народне життя таке міцне як Боже Царство. Нація без Бога не має вартости й навіть гарантії існування. Се доказує історія. Всі монархи й світові потентати без Бога провалюються, як уже нераз провалилися. А тоді шкода всяких змагань, що потребують мільйонів жертв. Ніхто з розважних людей без релігії й без Бога не береться на провідника народу, бо як без Бога паде унорядковане життя, тоді такі провідники гинуть як винуватки руїни. Паде дім, то перші трієкають і домляються фізляри, що дім підпирають. „Без Бога ані до порога”, се золоті слова нашої народньої філософії. І ту добру філософію мають в нашiм народі укріпити читальні „Скали”.

о. Марко Гіль (Яггорів).

Примітка Редакції „Новой Зорі”: Допише Впр. о. М. Гіля п. з. „Скала” й націоналісти шина з двох причин: 1) В ній, а саме в першій її частині, подані деякі дуже характеристичні факти з краю, як нпр. факт, що головою читальні „Просвіти” є чоловік явно ворожий Церкві й змислом того члени виділу філії „Просвіти” вдержують його на тім становищі всупереч віразному змаганню села, щоб позбутися такого гіршителя. 2) В тій дописі маємо погляд священика на новоосновану організацію читальні „Скали”, погляд спертій на життєву практиці. Сподіваємося, що таких звітів з краю буде згодом шораз більше, звітів спертих на фактах і заосмотрених у здорові висновки. Але такі дописи ще цінніші тоді, коли в них виразно назнані місцевості, про котрі говориться, й люди, про котрих згадується. Ми розуміємо, що ВП. Автор не називав описаного тут голову читальні „Просвіти” з тактовного ошаджування його, а може і в надії, що він поправиться, коли його передчасно не „пуститься в газету”. Може се й добре. Та вже тих „панів з міста”, що в виділі філії „Просвіти” роблять те, що в дописі представлено, так добре булоб назвати, бо шкода, яку вони роблять, значно більша (вона сягає на цілий повіт і дає злий приклад сусіднім повітам), а надія на поправу таких „панів з міста” дуже мала. Та отся замітка зовсім не зменшує вартости допису.

Реорганізація компартії у Франції

8 конгрес комуністичної партії у Франції рішив зреорганізувати партію. Новий статут партії скасував райони і підрайони та впровадив на їх місце секції. Вони підчинені районним об'єднанням. Конгреси будуть відбуватися що два роки. Становище центрального комітету і політбюро партії сильно скріплено. Також скріпився вплив Комінтерну на партію. Комінтерн затверджує рішення про скликання партійного конгресу. Крім того всяке рішення Комінтерну обов'язує для французької комуністичної партії.

В червоній Барсельоні

Нове катальонське правительство складається з лібералів і республіканців. Воно так само безсилне як і попереднє. Фактичну владу в Барсельоні мають анархісти. Нове правительство хотіло зеднати собі лівих, тому видало декрети про конфіскацію приватних маєтків і про воєнні суди. В останніх днях ліві розстріляли кількатор своїх політичних противників. Від часу вибуху повстання в Барсельоні розстріляно дуже багато католицьких священиків.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Навернення святого Павла. По перше розважте і подивляйте чудо Божої ласки в наверненні святого Павла, що нагло з загорілого фанатика жидівської релігії і з кровожадного гонителя Христової Церкви перемінився в ревного християнина, неустрашимого проповідника євангелія, у вибрану посудину, що мала занести ім'я Христа до народів і королів, — перемінився в учителя поган, в апостола Ісуса Христа і в одного з найзнаменитіших святих. Пізнавайте з того величину Божого милосердя і могутності Його ласки. Вчіться з того, що ніколи не вільно тратити надії на навернення нікого, хоч як далеко, здавалося, віддалений він від віри й Божої ласки. Хтож міг бути від того дальше віддалений як навернений сего дня св. Павло? Будь твердо переконаний, що Божя рука не скоротилася та що Його могутність, милосердя й доброта дальше така сама велика, як була колись. Тому не переставай молитися до Бога за навернення невірних і грішників. Без сумніву навернення святого Павла треба завдячувати в великій мірі молитвам святого Стефана. Злучися нині з Церквою у звеличуванні Бога і в подяці для Нього через Ісуса Христа за чудо Його милосердя і ласки над святим Павлом і над багатьма тисячами тих, котрих він своєю проповідю вивів на шлях правди й життя.

По друге розважте, що Церква нині перед очі всіх своїх дітей кладе навернення святого Павла як примір цілковитого навернення, щоб якраз грішні люди могли учитися з того: 1) як радо вони повинні йти за покликком і ласкою Бога, що їх до Себе взиває, 2) як вони в цілості повинні віддатися Богу і 3) яке добре повинно бути їх життя внаслідок визначного милосердя, що його виявив Бог у їх наверненні. Павло, ледви почувши голос Ісуса Христа, зараз послухав покликку і віддався, щоб на все бути Його. Молитва, яку він тоді відмовив, була коротка на слова, але був се правдивий вираз цілковитої готовости душі в тім напрямі і вираз жертви, яку він без ніяких застережень бажав принести з себе святій волі Того, що його покликав. „Господи”, сказав Павло, „що хочеш, щоб я робив?” Моє серце, хотів він сказати, моє серце, о мій Боже, готове! Ось лежу у Твоїх ніг і бажаю тільки знати й виконувати Твою волю. Посилай мене, куди Тобі завгодно, розпоряджай мною після Твого уподобання. Я бажаю бути Твоїм в житті і в смерті. Бажаю цілком залежати від Твоєї волі у всіх річах. Отже дивіться, як він три повні дні, без їди й без напиту, перевів на безперервній молитві, коли його вислано в місто, де мав учитися від Ананії Божої волі і дістати від нього св. тайну відродження для очищення себе з гріхів. О се був дійсно доказ, що Павло напrawdę навернувся. Се була дійсно дуже поважна підготовка до його охрещення. Се була дійсно певна основа до нового життя. О нехай всі готові до покаяння мають перед очима сей великий примір, коли поважно хочуть заключити мир з Богом. І нехай приготувляються до того так як Павло — широко й витреваюло молитвою, полученою з виравами умиртвлювання і покутою. Ах, тоді побачилиб ми цілком інші навернення, ніж на загал спостерігаємо в наших днях.

По третє розважте думки святого Павла щодо життя, до якого він почувався зобов'язаним внаслідок милосердя, котре оказав йому Бог в його наверненні. Павло все мав перед очима велич Божого милосердя над ним, він уважав себе найбільшим з усіх грішників, котрого Бог щадив весь той час, що його він перевів у гріхах, та без ніякої його

Св. Отець про вагу сучасної хвилі

Св. Отець прийняв недавно делегацію дієцезальних товариств італійської католицької молоді. Св. Отець дякував молоді за дар молитов і св. Причастя. Притім зазначив, що молитви нині потрібні більше як колинебудь. Бо ніколи ще не було тільки болючих фактів і вістей про те, що загрожує людству в будучності. Тільки Бог, що все бачить і передбачує, може вивести щось доброго з того хаосу ідей, слів і діл людських та на жаль дуже часто нелюдських.

(КАП).

Як писали і пишуть

народи різних культур?

Кожний знає, що по нашому пишеться від лівої руки до правої, а по жидівськи від правої до лівої. Та не кожному відомо, що нпр. старинні Греки писали зразу першу стрічку від правої руки до лівої, другу стрічку від лівої до правої, третю знов від правої до лівої, четверту знов від лівої до правої і т. д. напереміну. Щойно потому почали писати так, як ми пишемо тепер, то значить від лівої руки до правої. Так писали і старі Римляни, так пишуть тепер всі європейські народи. А навпаки, то значить від правої до лівої руки пишуть тепер народи отсих культур: єврейської, сирійської, халдейської, перської, арабської, турецької й татарської. Китайці (Хінці) і Японці пишуть згори вділ, але перші пишуть згори вділ укладаючи стрічки від правої руки на ліво, а другі пишуть згори вділ, укладаючи стрічки від лівої руки на право. Вже по способі писання видно, який інакший азійський Схід від європейського Заходу. Старі Мексиканці, найбільш культурне й наймогутніше з індіанських племен північної Америки, писали здолу вгору. А знов Інкі, найбільш культурне й наймогутніше з індіанських племен полудневої Америки, мали спосіб писання неподібний до способу писання ніякого іншого народу на земній кулі, відколи існує культура людства: вони нанизували на шнурочки різноколірові пацюрки і коралі та завязували на шнурках різні вузи. Все те мало інакше значіння. І так пересилали собі жмути тих кольорових шнурочків як ми пересилаємо собі листи і книжки.

заслуги очевидним чудом в одній хвилині довершив в нім тої зміни. І тому Павло був переконаний, як се висказав своїми словами і доказав своїм життям, що він не мігби зробити нічого меншого як усе своє життя присвятити любові і службі свого Спасителя, щоб виявити Йому свою подяку за любов, яку Бог йому оказав. Се роздумування провадило його через усі його праці і журби й заохочувало його відважно глядіти смерті в очі у всіх її формах (бо він щодня був близький смерті, як сам нам каже): бо Христос його полюбив і за ддя нього помер і тому любов Христа спонукувала його жити далше не для себе самого, тільки для Того, що виявив йому милосердя. О коби всі наведені мали подібні думки!

Постановіть собі добре взяти собі до серця і виконувати науки, котрі дає вам святий Павло у своїм наверненні, та особливо високо цінити даску поєднання, невисказане милосердя і любов, що їх Господь вам виявив, коли Він знову вас прийняв, як ви відпали від нього через гріхи. Вчіться також від Павла виявити свою вдячність тим, що ви від тепер присвятите себе на правду любові і службі Тому, що зробив для вас такі великі річі.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Напередодні...

„Українські Вісти“ в ч. 185 принесли отсю статтю:

Вацлав Велінскі в чеській „Обрані народу“ у статті „Збудуємо фронт протибольшевської оборони“ пише з приводу подій в Іспанії:

„Молимося до провидіння народів за повну перемогу єспанських патріотів. Вони б'ються і за нас у своєму тяжкому бої з червоною більшовицькою гидрою, що розгойдала всі можливі біси й жахи, досі в історії культурного людства неспанії...

Досвід з трагічної долі російського народу, загибель Росії, розклад Китаю, більшовицькі спроби настановити владу більшовизму в Італії, Мадридці, Австрії, Польщі, а тепер і в Іспанії, се в дійсності така важлива острогога для нас і кожного культурного християнського народу, що лише сліпі і глухонімі можуть лишатися неуважливими й не висновувати з того потреби активної протибольшевської оборони.“

Він указує, що в країнах, де панує партійна демократія, більшовизм розповсюджується так швидко як хробаки в м'ясі за гарячих днів і робить висновок:

„А тому кожда партійна демократія, всюди, де проводирі партій більше люблять себе і свої партії ніж свій власний нарід і батьківщину, кінчилася або спробою настановити більшовицький режим, або переміг там більшовизм. І горе кождо му народові, що з вини партійної демократії опинився під червоною більшовицькою владдою жаху. Тяжко, дуже тяжко потім розбивати й лишати більшовицькі кайдани!“

Небезпека війни не загрожує з Берліна, вона в Москві, а більшовизм у нас і всюди, де його ще через власне сліпе самогубство терплять, се перший „штурмбатальйон“ Москви.“

Ми подаємо слова тверезого чеського патріота, бо вони якнайбільше підходять до нас. Коли в Іспанії переможе більшовизм, то на черзі буде Польща, а далі й Чехословаччина... І тоді може лише зрозуміють збідлі круті від політики, що вогище — вже не війни — а вселюдської різанини є в Москві.

Одне жепе: з певблаганою копечністю па-

ближується розв'язка. Ціа світи мають зударитися. Все це лише передгра. Бій неминуче має вибухнути!

І не менш ясне: в тому бої має підіграти велику історичну роль українство. Або-ж безславно зникнути, прикуте ланцюгами до колісниць червоного тріюмфатора.

І тут перед очима встає кременний наш предок-козак з його погородою до плазунів і кирпогучкошеників, з його безкомпромісовим: або слави здобути, або дома не бути! І очі кождого українського патріота з тривогою звертаються до героїчної Галицько-Володимирської волости. Як вона? Бо вона се єдиний осередок, де можна перенести організацію сил, щоб „славу“ здобути. А не можливе лиш тоді, коли ми очистимо свої лави від тої отруї, що її нам впорскували десятиками літ преріжні „пророки“ від демократії, соціалізму, комунізму, безістерства й т. д. Це можливе лиш тоді, коли ми припадемо спраглими устами до єдиного джерела справді живої для нас води — до традиції наших дідів і прадідів. Коли ми, борючись своє самобутнє національне обличчя, боронили тим під ріжних навал і вселюдські культурні цінності. І знов перед нами те саме тяжке завдання. І від нас залежить, чи ми те завдання виконаємо. Доба вимагає від нас, щоб ми стали залізним четверобоком. А це можливе, коли ми будемо вірити один одному. А вірити можна лише чесним — лицарям.

Моральна нужда заводиться там, де є моральний бруд. А тому геть з недолугими породками макіявелізму в політиці, снобізму в літературі та громадських взаєминах. Памятаймо, що „сноб“ — се антипод „джентельмена“.

Геть з неперемірливими крутіями, що свої персони, свої корита і свої партійні закапелки поставили понад усе та п'яються в єдину впопонажені й єдино покликані „трибуни“ народу. Геть з вічним принатурюванням до дужчого, плазуванням, позашагунковими інтригами! Розпеченим залізом випечім свої рани від гною, а двоєдушне сміття палім! Емігрант.

Приватні молочарі організуються

„Нове Село“ в 33 ч. пише під повисшим заголовком ось що:

В п'ятницю 7 серпня відбулось у Львові перше організаційне зібрання українських приватних молочарів. Хоч зібрання було цілком не підготоване..., то всеж таки прибуло на него 30 і кілька молочарів з усіх сторін краю: з Львівщини, Брідщини, Бобрецьщини, Стрийщини, навіть з далекої Станіславщини та Лемківщини. І це були радше збори делегатів приватного молочарства, а не самих молочарів. Так наприклад молочар з Горохолови в Станіславщині балакав таке: на вістку про організаційні збори українських молочарів зібралось нас в Станіславщині кільканацять молочарів і обговоривши справу, вислали мене тут на Збори. Нас в повіті є кількадесят і всі приступимо до організації, бо вона нам дуже потрібна. А від молочарів з Брідщини (їх прибуло на зїзд двоє), дізнались зібрані, що в Брідщині, де є 3 обласні (районові) молочарні, є аж 59 приватних молочарів. І так всюди. В цілм краю буде разом українських приватних молочарів бодай 2—3 тисячі. Дотепер вони були незорганізовані і через те терпіли вони самі, а через них і їх доставці молока. Поносило також від того шкоду наше кооперативне молочарство. Бо приватні молочарі, не вміючи добре виробляти масло (не всі; декотрі виробляють таке саме знамените масло, як найліпші кооперативні молочарні) і тому що незорганізовані, збували своє масло приватно Жидам. Жид визначував ціну, а не молочарі. Тепер по створенню організації, відносини зміняться. Організація зорганізує молочарські курси для приватних молочарів, щоб їх масло було як не ліпше від кооперативного, то бодай таке саме. Дальше організація займеться збутом приватницького масла. Буде створений збут, подібний, як має кооперативне молочарство і приватницьке масло буде можна тоді вивозити навіть за границю. Тоді й ціна масла мусить піднятися, бо вже не буде дикої торгівлі масла, для якого ціну буде визначувати Жид, але її буде визначувати організація, якій тоді легко буде порозумітись навіть з кооперативним молочарським проводом і спільно можна буде устійнювати ціну. Словом, по зорганізуванню приватних молочарів зникне з молочарського ринку безладдя, а вслід за тим можна буде надіятись поліпшення ціи за молоко і масло. А все те вийде на користь всьому селянству,

бо тоді приватні і кооперативні молочарні будуть могли платити кращу ціну за молоко. Тому з організації українських приватних молочарів повинна радити також молочарська кооперация, бо це великий крок до упорядкування молочарської торгівлі взагалі.

Правда, по зорганізуванню приватного молочарства, конкуренційна боротьба між приватним і кооперативним молочарством не устане, але буде тривати дальше. Але це вже не буде брудна конкуренція, така як тепер декуди ведеться, але це буде вже конкуренція шляхотна, корисна передусім для селян. Бо це будуть змагатися приватники з кооперативним молочарством, хто буде платити селянам більше за молоко. Тут кооперативне молочарство буде мати перевагу над приватним. Бо приватний молочар має менші кошти виробництва від кооперативу і тому може платити кращу ціну. Тепер по створенню власної організації буде міг платити ще краще. Відповідно до того буде мусити достосуватись кооперация і також буде мусити підняти ціну. А не для селян найважніше. Рахуючи, що кооперативні молочарні щодинні перероблюють мільон літрів молока, то коли завдяки приватникам кооперативне молочарство піднесе ціну за молоко тільки на один грош на мірі, то українські селяни зисають в наслідок того кождого дня 10.000 зол. більше, а за рік коло 4 мільони зол. більше. Це булаб величезна заслуга приватного молочарства, якщо воно до того допровадить.

Приватні молочарні, зорганізовані в свою організацію, не думають дбати лише про свої зиски. Їх організація задумує впровадити подібні допомоги для доставців молока на випадок загибелі худоби як це є при кооперативах. Деякі молочарі вже з власної кишені виплачують допомоги за погибі корови. Словом, зорганізоване приватне молочарство буде, як не краще від кооперативного молочарства, то бодай таксамо обслуговувати своїх доставців молока як це робить кооперативне молочарство. Провід нової молочарської організації попав в руки людей, що мають великі заслуги для розвитку українського молочарства і яких дотеперішня громадянська діяльність дає запоруку, що вони нову організацію поправлять так, що з нею буде мати користь весь український нарід, а особливо українське селянство.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

„ЯНІЧАРИ” XX СТ.

Цинічний проект польського націоналіста в цілі винародовлення окраїн. *)

Обговорюючи в дотеперішних статтях поодинокі розділи „програми окраїнної політики” Гертиха, звертали ми не раз увагу на те, що „політика”, яку пропагує Гертих супроти окраїн у своїй книжці, се дослівна копія недавньої „політики” пруських гакатистів супроти Поляків. Та розглядаючи розділ п. н. Роля польської інтелігенції місцевого походження, мусимо ствердити, що Гертих наслідує в своїй „Програмі окраїнної політики” не тільки практику пруської гакати XIX — XX ст., але також далеко давнішу винародовлюючу практику турецьку, відому в історії п. н. янічарство.

Хто з Українців не чував про турецьких янічарів?

Се був рід турецького війська, яке рекрутувалося з християн, котрих іще малими дітьми забирали Турки в різних християнських краях, між ін. також на Україні, в полон і котрих виховували відтак на Турків. Ті перевиховані з християн „Турки” були далеко більші турецькі фанатики, ніж родовиті Турки з діда-прадіда. Вони ненавиділи фанатично християн, для яких були дійсним пострахом. Зокрема великим страхіттям були вони для України, мабуть тому, що великий відсоток їх походив з України...

Такі були турецькі янічари.

Отся турецька „ідея” перевиховування дітей якогось народу на слуг другого народу та на ворогів народу власного припала очевидно Гертихови дуже до вподоби. Так дуже, що він попробував використати ту „ідею” в своїй „програмі окраїнної політики” в сучасній Польщі.

Як жеж Гертих примінив „ідею” турецького янічарства до окраїн сучасної Польщі?

У відповідь на се питання наведемо відповідний уступ з його книжки.

Отже зясувавши ролі польської інтелігенції на окраїнах взагалі і зокрема представивши потребу виховання польської окраїнної інтелігенції народнього походження, Гертих пише далі так:

Але того не досить. Нашим завданням є не тільки збільшити ролі польського населен-

ня на окраїнах. Поруч того є нашим завданням стягнути широкі маси тамтешнього чужомовного населення в струю загальнопольського життя. Щоб асиміляція могла відбуватися — і то власне асиміляція в значінню не мовним, але національним, культурним, духовим, бо мовна асиміляція в певних разях відбувається легше (приклад: мовна асиміляція Жидів у багатьох краях, не получена з духовою асиміляцією, — мовне з’англійшення Ірландії в XIX ст. при вдерганні почуття національної окремішності), — щоб, повторяємо, асиміляція могла відбуватися, то кінечне існування середовища, котре булоб для асимілюючої маси настільки рідне, щоб вона могла до нього без труду уподібнюватися. Православний Волиняк не уподібниться духово до місцевого польського шляхтича чи коляніста, не стане таким самим Поляком як вони, бо надто багато духових ріжниць і передовсім ріжниця віроісповідання й сперта на ній ріжниця традицій та цивілізаційного типу витворює між ним і ними ріжницю, яку переступити надто трудно. Окраїнний селянин, котрий знає тільки власну закутину краю, має надто тісний видокруг, щоб міг уявити собі польський нарід у цілім багатстві його регіональних чи інших способом відокремлених типів. Він ототожнює з поняттям польскости виключно тільки тип окраїнного Поляка — і під постаттю того типу бачить цілий нарід. Очевидно, що в склад того типу нашого народу іншомовне й іншівіроісповідне населення окраїн не ввійде, бо з огляду на свою окремішність ввійти не може. Тому воно мусить створити в області нашого народу власний тип, котрий займавби рівнорядне становище з такими типами як відокремлені з віроісповідних причин Поляки — евангеліки в Пешинських Шлезьку, чи — з менших груп — Вірмени в Східній Малопольщі і Мосліми (татарського походження) в Новгородщині, або як відокремлені з огляду на відмінне наріччя та самостійну регіональну традицію Кашуби, підгалицькі верховинці і т. д... Аби той тип міг розростися вперше, треба конче, щоб зявилося певне число піонерів, котрі довершали духовий переліт, перші получали польський патріотизм та почуття приналежності до польської культури і до польської загально-національної традиції з привязанням до родимої плеємної традиції і своєї віроісповідної окремішності та створюють зімкнену й активну групу, до котрої пізніше моглиб прилучитися широкі маси окраїнного народу. Очевидно та група мусить бути від самого початку зложена в значній частині з інтелігенції: така група, зложена виключно тільки з членів народньої маси, не булаб настільки атракційна, щоб на її річ могла відбуватися асиміляція в ширших розмірах, — зрештою вона взагалі не моглаб повстати, бо неосвічені люди, поза виїмками, не потрафилиб здобутися на таке значне зусилля, щоб переломати інерцію дотогочасної духової постави.

В кождім краю з подібними відносинами асиміляція починається від засимілювання групи інтелігенції.

Далі Гертих вказує на Горішний Шлезьк, де через цілі століття не могла

відбуватися германізація польського населення тому, бо була занадто велика духова ріжниця між горішньошлезьким Поляком і Німцем. Як довго німецьку національність представляла там пруська бюрократія та інші напливові пруські елементи, протестантські віроісповідання та під кождим оглядом від Горішньошлезаків інші, германізація там зовсім не відбувалася. Колиж на Горішнім Шлезьку появилася верства світської і духовної інтелігенції та півінтелігенції, котра вважалася німецькою і була душею та тілом віддана німеччині, однак походила з місцевого населення, котра була католицького віроісповідання, мала польські назвища, знала знаменито горішньошлезький говір і навіть літературну польську мову і деколи послугувалася польською мовою в родині, — коли та верства стала відгравати в житті Горішнього Шлезьку визначну роллю — то небезпека германізації польського населення на Горішнім Шлезьку стала зовсім реальна.

Вказавши на горішньошлезький зразок янічарства, Гертих переходить далі на польські окраїни і намагається переціпити ту турецько-пруську квітку на українсько-білоруські землі Польщі.

Треба конче — наводимо знов Гертиха дослівно — приписити процес творення на окраїнах верстви інтелігенції, ширю й безітересовно польської з духа, з почувань і культури, однак православної і греко-католицької з віроісповідання та руської і білоруської з походження й особистої традиції. Призначення до польскости осіб греко-католицького віроісповідання не є відокремленим явищем. Аналогічне явище між православними вже рідше, хоч і там існує в певній мірі, нпр. на західній Поліссю (в районі Берестя над Бугом) або на Холмщині. Завданням польської суспільної організації, котра має ширші льокальні розгалуження, повинно бути вишукування православних родин з польською домовою традицією, нпр. між православною загумінковою шляхтою (як жеж цінним булоб віднайдіння таких родин між духовенством!) й влекшування синам тих родин здобути вищу освіту (і навіть духовну освіту в їх віроісповіданню). Очевидно журба про можливо старанне виховання тих одиниць, про вироблення з них справді вартісних, культурних й ідейних людей мусілаб дуже і дуже лежати на серці керівникам тих організацій.

Незалежно від виховання „янічарів” взиває Гертих польську суспільність на окраїнах лагодити протипольське наставлення загалу української і білоруської інтелігенції та хочби частинне наближення її до польскости. В тій цілі радить він, щоб польська окраїнна суспільність притягала до себе українську і білоруську інтелігенцію, головню її наймолодшу генерацію, щоб навязувала

З НАШИХ ЛІТНИЦЬ.

Трускавець

7) Крім прогульки до Помірок зробив я ще візком прогульку з Трускавця до Борислава в товаристві одного нашого Волиняка і двох Поляків. Там оглянули ми копальню земного воску, здається одинокую того рода в цілій Європі, оден нафтовий шиб, що цікаво функціонував, та гарну рафінерію Вележинських.

Найцікавіша копальня земного воску. Старий інж. Орловський, що працює в тій копальні вже поверх 30 літ, оповідав нам цікаві факти про услівя праці в Бориславі в давніших часах і показував найновіші німецькі наукові твори з надзвичайно цікавими фотографіями людських і звіринних організмів, що приблизно 50 літ тому померли і вже перемінилися в земний віск, оден з тих організмів навіть на вільнім воздуху, на ледівці в Альпах!

Та мимо таких доказів се ще не зовсім вяснена справа, в якій мірі земний віск походить з органічного матеріалу, а в якій з неорганічного. Те саме відноситься до питання, як повстала нафта. Головно застановляє факт великої маси того плинну. З того факту випливає висновок: Якаж неймовірна маса звірів мусіла зійтися в одно місце, де ту масу

мусілаб захопити якась неймовірно велика катастрофа, щоб з того лишилася видушена та теч, що з неї маємо нафту. Яка катастрофа могла зігнати нараз чи поступенно таку неймовірну масу звірів? Як ті звірі нараз прикрили маса землі? Чи тоді валилися гори? Чи була потопа?

Ніхто не годен напевно відповісти на такі й подібні питання.

Але учені переводять нпр. такі досвіди на мишах: витинають їм родні часті і потому дають їм застрики з земного воску. Тоді родні часті відростають тим малим сотворінням і то до кількох тижнів. Се уважають доказом, що земний віск походження органічного і то звіринного. Та чи се дійсно певний доказ?

Нафтовий шиб, що його ми оглянули, називається шибом Валішка. Се був наш чоловік, що в тім місці почав копати, як нам оповідали, і закопав все своє майно. Тоді продав недокінчений шиб французькій фірмі. А вона покопала ще тільки 4 метри — і бухнула нафта надзвичайно обильно тай добувають її досі з того шибу вже 15 літ без перестанку: три і пів мінати спускається черпак у таємну глибину, три і пів мінати підноситься — і виливає чорну та масну теч. І так уже 15 л., без перестанку...

Кілько там тої течі мусить бути! А

таких шибів побудовано в Бориславі й околиці, як нам оповідали, коло 15.000, з них ще тепер багато чинних. Були й такі шибви, що ропа бухала з них з такою силою, що взагалі неможливо було її зловити — і плила вона довго потоками аж до ріки. Були й такі, що горіли місяцями. Яка неймовірна сила ропи мусіла там бути! І ще є.

Відки вона береться?

Робітники оповідають цікаві припущення. Нпр. такі: Під землею є великі стави й озера нафтової ропи, але є також пливучі струї. Се пізнати по тім, що в одних місцях черпак більше ропи набере, коли його довше подержати, а в інших шибвах все таксамо зачерне, чи його держати довго, чи коротенько.

На питання, з якої сторони пливуть на їх думку ті струї нафтової ропи, відповідають, що від сторони Ромуни на захід.

Якби се відповідало дійсности, то булоб получения між нафтовими басейнами галицькими й румунськими тай може навіть з басейнами в Баку. Цікаво, чи і коли збагнуть люди ті таємниці!

Рафінерія Вележинських дуже чиста й заосмотрена в найновіші машини. Обслуги при ній розмірно не багата. Се великанське майно.

Околиця між Трускавцем і Бориславом належить до найкращих і най-

*) Гл. „Нова Зоря” чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869, 879, 888, 905, 925, 951, 956, 959, 961.

з нею товариські зв'язки, взагалі не допускала до її ізоляції від польського середовища.

Зокрема багато може зробити тут молодь.

Кожний польський академік з окраїнних університетів, пише Гертх, кожний польський окраїнний гімназист повинен взяти собі за точку честі обов'язок зайнятися бодай одним товаришем Русиним чи Білорусином, навізати з ним близькі і приязні відносини, ввести до дому своїх родичів, притягнути до польського середовища. Нехай студенти, сини окраїнних селян, набирають в польських домах огляди, нехай укладають після польських зразків свої культурні аспірації і завдяки Полякам набирають смаку до вищої культури, нехай, вироблюючи свої погляди й ідеологію, виробляють її хочаб в дискусіях і спорах, однак будь-що-будь з Поляками, нехай навчаються цінити авторитет польської старшини і приязнь польської молоді, нехай любилися в польських Басях і Марисях, нехай не чуються між Поляками чужо і нехай Поляки не вважають їх за чужих. Нехай втягають їх між ін. до польських організацій і товариств, до академічних корпорацій, до пласту і т. д. і т. д. — і під кожним оглядом (в противенстві до Жидів) нехай польська молодь трактує їх на рівні з собою (з виїмком тих случаїв, коли надто великий відсоток руської молоді гарантувавби їй відпорність на асиміляційні впливи; нпр. в Рільничій Академії в Дублянках не можливо допустити Русинів до польських академічних організацій, бо значну чисельну їх силу там використали руські академічні діячі сепаратисти, щоб відібрати тим організаціям їх без застережень польське обличчя).

Тільки Гертх.

Як бачимо з наведеного вище цитату, Гертх намагається запрягти до акції винародовлення окраїн не тільки старшу віком польську інтелігенцію, але навіть польську молодь, вищих і середніх (!) шкіл. Розуміється, роля, яку він в тій акції призначає польській молоді, інша ніж роля старшої польської інтелігенції. Польській молоді каже Гертх тільки навізувати приязнь з молоддю українською і білоруською і так ступлювати вістря її протипольського наставлення. Отже з одного боку старша польська інтелігенція на окраїнах має виконувати „програму окраїнної політики“ Гертха, себто нищити Українців і Білорусинів як нації, а з другого боку польська молодь, університетська і гімназійна, і зокрема польські Басі і Марисі, мають серед української і білоруської молоді паралізувати наслідки, які те нищення зовсім природно викликає в молодих українських і білоруських душах!...

Чи можлива ще більше цинічна „о-країнна політика“?

**РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.**

здоровіших, які я бачив: що вона здорова, видно по ристні і по тамошніх людях.

За їзду однокінним фякром туди й назад заплатили ми 4 зл.

На закінчення наведу ще трохи даних з „Трускавецької Однорівки“, виданої по польськи горожанським комітетом в травні 1936 року з приводу 25-ліття праці президента Раймунда Яроша, співвласника Трускавця, на терені сеї місцевості. Однорівка та має 20 сторін великого формату і складається з праць 14 авторів та з 7 ілюстрацій.

В інтерв'ю през. Ярош говорить про себе ось що:

„На льотерії я не виграв, ні пяди землі я не продав, як сирота по начальнику суду входячи в життя не мав я ні сотика, за жінку взяв я незаможну панну, нічого від нікого я не забрав — і mimo противностей вдержав я постерунок“... „Богато мав я горячкової праці, багато треба було перемогти, та зазнав я в житті також дуже багато вдячності й доброти — і се дозволило мені вдержати.“

М. Курцрок, що списав те інтерв'ю, наводить ще таку цікаву подію: Коли повновласник п. Яроша хотів спонукати проф. мед. Глюзіньського, щоб приступив до спілки, що хотіла купити й розбудувати Трускавець, проф. відповів:

Католицьке шкільництво у Франції

У швейцарським Фрайбургу відбувся недавно 54 конгрес управителів французьких католицьких шкіл. Конгресом проводив еп. помічник з Парижа Боссар. На конгрес прибули управителі католицьких шкіл з 82 дієцезій з Франції, Швейцарії й Бельгії. Радили над способами, як боротися з лаїцизацією шкільництва у Франції. Там мимо перепон зростає число католицьких приватних шкіл. Їх є 1.665. В 1930 р. було в низших католицьких школах у Франції 823.865 учеників, в 1932 р. було вже 931.667 учеників. Велику поміч в боротьбі з лаїцизацією дають т. зв. католицькі союзи приятелів приватного шкільництва. Вони мали в 1933 р. 300.000 членів. В тих союзах співпрацюють родичі, учителі і бувші ученики. Се починається до гарного розвитку католицького шкільництва у Франції.

Як комуніст удавав священика

В одній еспанській місцевості недалеко м. Гендей червоні війська заняли місцевий костел і зрабували його зовсім. Один з червоних перебрався потайки в літургічні ризи, вийшов на проповідальницю і хотів виголосити „проповідь“. Товариші перебраного не пізнали його і думали, що то правдивий священик. Тому дали сальву і вбили фальшивого проповідника.

Трета опозиція в Росії

Бувший член комуністичної партії Петров пише в „Последних Новостях“, що в совітській Росії існує т. зв. трета опозиція. Вона мало відома поза границями СССР. Від початку російської революції в кругах комуністичної молоді повстала струя, що уважала російську революцію за перший етап нової історії Росії. Та трета опозиція не була ніколи зорганізована. Се були радше настрої інтелігентної совітської молоді. Спочатку та молодь думала, що Сталін здійснить патріотичні настрої совітських мас. Тепер вона звертає свої очі на Ворошилова. Аж у 1930 р. трета опозиція дістала виразнішу форму. До неї приєдналася частина опозиційної лівих, багато безпартійних спеців і з правої опозиції т. зв. технічна інтелігенція. Трета опозиція стремить до кооператизму як основного типу суспільного устрою і до скріплення ролі професійних союзів.

„Уважаю Трускавець просто перворядним здроем, я захоплений лічничими вислідами, які osiąгається в Трускавці, й горяче підпираю той здрий. Однак з етичних причин не хочу приступити до того інтересу. Якби я був співвласником того здрою, то я червонівби з сорому, коли висилавби туди пацієнта. Я не мігби відігнати від себе вражіння, що мене підозрівають в матеріальній користі, яку я буцімто хотівби мати, висилаючи хорих до здрою, що становивби мою співвласність. Тільки з тої причини відмовив я вже передтим набуття Щавниці на дуже корисних услугах.“

Курцрок додає від себе: Відповідь достойна визначного вченого й лікаря, але яка ж вона нежиттєва і яким ударом була вона тоді для Р. Яроша, що напрасно шукав між Поляками людей, особливож лікарів, котрі разом з ним хотілиб творити, будувати рідний здроевий промисл.

Ні в тім інтерв'ю, ні в статті „З історії Трускавця“ інж. Яна Білого, начальника громади, не знайшов я ніякої згадки про те, що наша парохія немов подарувала головне й найславніше жерело „Нафтусю“. Зате є такі дані:

Перші згадки про Трускавець зустрічаємо в архівах міста Дрогобича від року 1525, а назву Трускавець шойно в актах люстрації з р. 1765, де він названий між салінами в Польщі. Хорі, що прибували до Трускавця перед 1827 роком, мусіли привозити з собою не лише постіль, але навіть ванни до ку-

Совітська каторга на Сибірі

Російський часопис „Нашъ Путь“, що виходить у Харбіні, оповістив недавно жахливе оповідання утікача з одного з таборів примусових робіт Байкало-Амурської Магістралі (БАМ) на Сибірі. Табор БАМ се величезний концентраційний табор на Далекому Сході. Він ділиться на багато менших таборів, а ті на відділи по 300 осіб. В цілм великім таборі БАМ є понад 200.000 засланих. Завдання табору удержувати в порядку сибірські залізничні та шляхи. Засланці працюють головно на земних роботах. Праця триває найменше 11 год. денно й рівнається пересічно викопанню й вивезенню 5 куб. метрів землі. За працю дістають каторжники хліб і юшку, в котрій деколи можна знайти кусень якоїсь вонючої риби. Однак се пожива не вистарчає бідним совітським каторжникам. Нераз можна бачити як вони вигребують зі смітників рештки викинені з харчівні адміністрації табору. За особливі заслуги можна дістати 1—2 кг. хліба, що його зголоднілий заслонець не зїдає, а прямо проковтує. Бараки, в котрих живуть засланці, се заперечення найскромніших вимог гігієни. В зимі в бараках панують страшне зимно і задуха. Тільки декотрі вязні мають якесь лахміття замість постелі. Більшість спить в одязі й ніколи не миється. Вязні часто викрадаються з табору, щоб у поближких людських оселях випросити трохи хліба, хоч їх опісля остро карають. Ті кари се головно продовження побуту в таборі на 5 до 10 літ. Управа табору зложена в більшості з Жидів. Утеча з табору утруднена хочби тим, що вже сам вигляд каторжників зраджує їх: тяжко представити собі когось більше винужденілого й відражаючо брудного. Між засланцями є багато б. вояків червоної армії, що по відбутті військової служби занадто неосторожно висказувалися про відносини вдома і за те узнано їх ворогами революції.

Манджурія проти Японців

Агенція АТЕ звідомляє з Токія: Японська преса пише, що в посліднім часі скріпився повстанчий рух в Манджурії. В околиці Фу-Шун оперує відділ повстанців зложений з 300 добре озброєних людей. Проти повстанців вислано японський відділ війська під проводом капітана Аанада.

панья, бо не було ніяких купелевих уладжень. Мешкали у селян. Щойно в тім році управа скарбових дібр дала дозвіл на будову гостинниць. Перші статистичні дані маємо з р. 1843. Тоді купелеве заведення в Трускавці складалося з лазні, з готелю (30 кімнат) і з 7 т. зв. двірців. Були тоді два жерела води до пиття, „Нафтуса“ й „Марія“, та два соляні і чотири сірчані жерела до купання. В р. 1853 лазні мали 30 кабін. В р. 1863 купелеве заведення мало вже 13 дімків і в них 120 кімнат. В тім році було на ліченні 765 осіб. І в тім часі, коли зачинається розвиток Трускавця, переходить він з рук австрійського правительства на власність промислової спілки, котрої господарка оставила по собі сумні спомини. Час упадку кінчиться в р. 1882, коли Трускавець набула інша спілка. Повстає нова лазня з 50 кабінами в партері й 25 кімнатами на поверсі, окрема лазня з боровиною, бюра управи, готель і ряд нових мешкальних будинків.

Що то була за спілка перша і з яких саме людей складалася друга, автор історичного нариса не подає. Припускаю, що робить він се тому, щоб не настроювати зле до Трускавця одного з віроісповідань, до котрого мусіли належати члени першої спілки. А. Ч.

(Кінець буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УНІЯ І МОСКВА

Як Москва нищила Унію в XIX столітті.

4. Уманські мученики 1768 р.

Коли говоримо про нищення Унії в XVIII ст., то не можемо поминути наших мучеників, що погибли в Умані й інших місцевостях правобережної України в часах т. зв. Коліївщини 1768 р. Виidealізована українською історіографією народницької школи, як Антонович, Шульгин і інші, коліївщина стала вважатися мовби чимсь рівним Хмельниччині — „національним повстанням” проти Польків, в ім'я українських самостійницьких ідеалів. Пішла ся оцінка від народників, для яких боротьба проти шляхти й Унії вважалася рівнозначною з боротьбою за „найвищі національні (!) ідеали”. Так лишилася неперевіреною дійсна ідеологія коліївщини й у Галичині в XX столітті, коли старі народницькі кличі стали замінятися кличами національно-самостійницькими. Не зважаючи на те, по традиції далі кляли такого Залізняка між... Гетьманів (!) а Гонтю підносили на ступінь національного героя; Мелхиседек Значко-Яворський виростав на якогось апостола (!) для „покривджених Унією” бідних православних, а гайдамаки ставали — спадкоємцями ідеї козащини... В такій атмосфері повстала відома Маковсева пісня „Ми гайдамаки”. Ба, що більше — й до нині ще серед широкої публіки, необзнайомленої з історією України, чується погляд про гайдамаків як „національних героїв”.

Якже справа мала ся в дійсності? Щоб на се питання відповісти, треба застановитися над ідеологією коліївщини, над її жерелами. Вже така постановка питання робить сумнівним український національно-визвольний характер коліївщини. Навіть історики, що стараються знаходити позитивні риси в коліївщині, або бодай оправдати її, нині вже не можуть говорити про національно-визвольний характер коліївщини. Вже М. Грушевський не находив у ній сього моменту — лише релігійний і соціальний;¹⁾ подібно й інші сучасні історики як пр. проф. Дмитро Дорошенко,²⁾ чи популяризатор історії Микола Голубець³⁾ не можуть вказати в ній на якусь бодай нотку національно-визвольної ідеології. Коліївщина — по їх представленні — се релігійно-соціальна рухавка, що не мала й не могла мати ніякої національно-визвольної закраски.

Правда — маємо ніби деякі вказівки, що було „інакше”. Се відноситься першусього до натяків на якусь організацію й плян у коліївщині. Особливо обстоював організацію з пляном захоплення чи не цілого Правобережжя в коліїв Яків Шульгин;⁴⁾ деякі вказівки на організацію подають і спомини з тих часів,⁵⁾ але вона — се звичайна організація „окремих загонів”, що не мали ніякої ясної національно-визвольної закраски. Дальше маємо щось ніби натяк на національно-визвольну бороть-

бу в однім польським листі з часів коліївщини, та се лише твір уяви перестрашеного автора листа, що, як побачимо нижче, не мав ніяких реальних основ.⁶⁾

Вистарчить звернути увагу на два жерела, з яких походила ідеологія коліївщини, щоб поняти, яка чужа вона всякій думці про Україну — державу-націю. Перше жерело — це монастирі, з ославленим Мелхиседеком Значком-Яворським на чолі. Сам Яворський походив з Галичини, хоч дуже старанно маскував своє справжнє походження, й був відступником від католицької віри. Він піддержує все звязки з Синодом московської Церкви та звідти дістає інструкції, як поступати. Досить сказати, що в українських православних церквах, що були в межах польської держави, поминали в богослужіннях московську цариню на першій місці! Яскраве свідоцтво про ідеологію українських православних монахів дає сірий польський шляхтич, Домінік Завроцький, у своїх споминах про коліївщину. Він перебрився був за коршмаря, щоб уникнути смерті. В тім перебранні міг розмовляти з двома українськими черцями. Ось що вони сказали про ідеї коліївщини: „Польки ніколи не можуть міститися в Україні, ані в ній панувати. Вже кількасот антимісців вислано з Росії по цілім воевідстві київським і брацлавським, по церквах на благочестіє (себто на схизму, поясняє Завроцький) і на всякій уряді й послушності російській”.⁷⁾ Таким духом були напоєні Українці-схизматики: їх тягнуло „до православного Царя”, а Україна цілком їм не була в голові.

Друге жерело — се елемент, що приходив з Січі. До коліїв не йшов статочний, державно й національно настроєний елемент, але всякі прислужники, конюхи, джури й т. п. Вони переважно втікали з Січі й приставали до коліївських загонів, надаючи їм примітивні організаційні рямці. Отсей елемент також не міг надати й не надав ніякої національно-визвольної ідеології масам коліївщини; ватажки коліївщини були переконані, що вони служать чи то королеві Ст. Августові проти барських конфедератів, чи то російській Цариці.⁸⁾ Інший, державно-творчий елемент, у коліївщині не діяв. Як бачимо, коліївщина була наскрізь перенята ідеологією російсько-православною, а не національно-українською.

Колиж так, то можемо уважати різну уніятів в Умані за один з актів винищення Унії, якого плян повстав у Москві чи Петрограді, а лише руки знайшлися в Україні.

Нищення св. Унії було тоді загальне, по всій Україні. Зі скарги, що її внесли уніятські священники до київського гродського суду, довідуємося, що під час коліївщини замордовано отсих свя-

щенників; оо. Тому Пискуновського, пароха костянського, канівського деканату; Івана Подушина, пароха валявського, смілянського деканату; о. Теодора Гдишицького, пароха мгливського, церкви Преображення Господнього, смілянського деканату; о. Прокопа Шаповаленського, пароха богуславської церкви Пресв. Тройці; о. Стефана Берегеля, пароха рососького, кальницького деканату; о. Івана Волковинського пароха уманської церкви св. Миколая; оо. Івана й Василя Нечаївських, пароха й вікарія писарівських, уманського деканату; о. Мартина Єзерського, пароха дацьківського, корсунського деканату; крім того ще названих лише хрестним іменем сім священників — отже разом самих світських уніятських священників згинуло в коліївщині 16!⁹⁾

Гірше було в Умані. Не будемо на сім місці розписуватися про те, як гайдамаки здобули Умань, бо се загально знані справи. Звернемо лиш увагу на те, як вони повелися з уманськими Василіянами.¹⁰⁾

1765 року Франц Салезій Потоцький, власник уманщини, спровадив оо. Василіян до Уманя й вибудував монастир з каплицею, а рівночасно надав монастиреві відповідну земельну маєтність на удержання монахів. Наставником уманського монастиря був о. Іраклій Костецький, що рівночасно був і ректором уманської василіянської школи при монастирі. Першою його справою було зайнятися місією серед опущеного й занедбаного народу, позбавленого науки Божого слова. З жаром місійним, що все ціхував і ціхує оо. Василіян, кинулися монахи до праці. Се було сіллю в оці схизматиків і вони нераз розбивали місії. Та уманські Василіяни невтомно працювали дальше.¹¹⁾

Нарешті настав страшний червень 1768 року, коли гайдамаки здобули Умань. Кинулися мордувати всіх. Коротко перед тим о. Костецький дозволив відійти тим монахам, що бажали рятувати своє життя; їх вийшло шість. Остали в монастирі з о. Костецьким, який не хотів покинути монастиря й вірних, що чекали від нього духової потіхи, отсі монахи: о. Іван Левицький, віцектор, о. Ілля Магерович (з іншого монастиря), о. Ліберій Очавський, захристиян і касієр і бр. Методій Маєвський, шафар. Перед самим нападом гайдамаків о. Костецький і інші отці сповідали, опісля весь наряд клякнув на місті й о. Костецький уділив їм повного відпусту. Сам заявив, що їх не покине, заохочував до мученичої смерті за св. віру католицьку й казав, що сам перший покаже їм дорогу до мучеництва. Пізніше відправив у парохіяльній костелі св. Літургію й уділив усім благословенства.

Коли гайдамаки вдерлися до міста, почалися дантейські сцени. Василіянин-сучасник подає, що оо. Левицького, Магеровича й Очавського обдерли з одержі і погнали буками від монастиря до ратуша, де їх замкнули. На їх смерть наставляв парох — апостат від церкви св. Михайла. Тоді гайдамаки вивели збитих уніятських монахів і списками закололи їх на радість апостата. Брат Маєвський погіб у монастирі.

О. Костецький тимчасом у каплиці слухав сповіді вірних. Кати знайшли його там, пострілили й раненого тягли

¹⁾ Проф. Мих. Грушевський, Очерк історії українського народу. Изд. второе, дополненное. С.-Петербург, 1906, стор. 376.

²⁾ Проф. Д. Дорошенко, Нарис історії України. Том II (Від половини XVII століття). Варшава, 1933, стор. 259 і дальші.

³⁾ М. Голубець, Велика історія України від найдавніших часів до 1923 року. Зі вступом Дра Івана Крип'якевича. Видав Іван Тиктор. Львів, 1935, стор. 556—558.

⁴⁾ Я. Шульгин, Начерк Коліївщини. „Руська Історична Бібліотека”, т. 20, Львів, 1898, стор. 9—10.

⁵⁾ Крім давніших, пор. іще: І. Шпитковський, Мемуар ржищівського тринітаря про Коліївщину, стор. 1; Ягож, Мемуар Домініка Завроцького про Коліївщину, Львів, 1910, стор. 62—63, 83, пор. с. 48—52.

⁶⁾ „Słychać było o nieukontentowaniu obywateli małorosyjskich i kozaków sieczowych, jeśliby tedy ci z chłopstwem ukraińskim bunt podnieść chcieli, mógłby samej Rosji być straszną i z pod władzy wybiwszy się mogliby jakąś udzielną uformować prowincję”. Пор. А. Гилевич, Przygotowania do rewolucji chłopskiej w Polsce w latach 1767 — 1769. „Roczniki dziejów społecznych i gospodarczych”. т. I, Львів, 1931, стор. 25, у нотці 3.

⁷⁾ Шпитковський, Мемуар Завроцького, ст. 73—74.

⁸⁾ Факти наведені у цит. праці Шпитковського, стор. 42—45, а також у Т. Коструби, Гайдамацькі рухи XVIII ст. „Хліборобський Шлях”, 1934, ч. 48.

⁹⁾ Akta grodzkie i ziemskie, т. I. Львів, 1868, стор. 163 й д.

¹⁰⁾ Переповідано за сучасною, найкращою василіянською реліцією, пор. о. Аристарх Крижановський, Василіянські записи й листи про Коліївщину. „Записки Наук. Т-ва ім. Шевч.”, т. 57.

¹¹⁾ Про василіянські місії в тім часі пор. спомини Младановича в Мосціцького, Z dziejów hajdamaczyzny, cz. I, Варшава, 1905, с. 112—114; спомини Крушельницького, там само, ч. II, стор. 10; Fr. Rawita-Gawroński, Historia ruchów hajdamackich, т. II, 1901, стор. 22-23, 147-148.

щоб показав, де сховані монастирські „скарби”. Потому тягнули його до своїх ватажків, але о. Костецький відмовився покинути монастир — бо тут йому належало жити, тут і вмирати. Тоді на порозі монастиря застрілили його й убитого покололи списами.

На місті діялися оргії морду. Сучасник занотував нам картину вбивства 20-літньої побожної дівчини латинського обряду, Вікторії Янкевичівної. Гайдамаки тягнули „перехрестити” її на схизму, але вона рішуче спротивилася — гидувавши таким „ритуалом”. Вона просто заявила, що за св. католицьку віру готова на смерть. Бог прийняв жертву її життя. Погибло там кілька тисяч людей.

А в той час московське військо, що стояло в Україні, розуміється, ні пальцем не кивнуло проти гайдамаків. Се було якраз те, чого потребувала Москва: нищення св. Унії. Апостат Мелхиседек Яворський свою „місію” виконав як того треба було Москві.¹²⁾

Т. Коструба.

¹²⁾ Дані про Мелхиседека Яворського у статті дра В. Щурата, Українські традиції про походження Костюшка. „Записки НТШ”, т. 131.

Нові видання

о. М. Каровець ЧСВВ.: **Велика реформа Чина Св. Василя В. 1882 р.** Частина третя. Видавництво ЧСВВ. в Жовкві. Книжка 158. Друкарня ОО. Василян в Жовкві 1936. Сторін VIII+516+18. Формат 21,3×15 см., в тексті 7 ілюстрацій.

Се найцікавіший зі всіх трьох томів сеї дуже цінної історичної монографії Впр. о. М. Карівця. Тут у величезній числі старанно зібраних голосів про реформу нашого Чина св. Василя В., від поважних до гумористично-сатиричних включно, видно як на долоні, який був тодішній духовний рівень провідної верстви нашої суспільності і як та провідна верства пожадала нашої руїни, думаючи, що бажає добра собі і своєму народові... З тої точки погляду се третя частина праці о. Карівця буде дуже позитивна не лише для тих, що студіювати-муть історію Чина Св. Василя В. і нашої Церкви, але також для наших світських діячів, передовсім для тих, що хочуть бути активними політиками (хоч ціла та праця зовсім не писана з огляду на політику). Актуальність сеї дуже совісної, правдиво монашої праці в найлучшім того слова значінні особливо велика під сю пору, коли в різних областях бачимо у нас людей, які роблять неймовірну шкоду — в переконанні, що роблять добро. Історія часом повторяється... В праці о. М. Карівця мають наші люди правдиве зеркало: таксамо робили їх батьки. І так ми всі докотилися до того місця, де тепер мучимось. — А. Ч.

Каллуновка. Из воспоминаний † А. М. Занкиной. С предисловием Вяч. Занкина. Издание В. М. Занкина. Львов 1936. Формат 14×20,3 см. Ст. 16.

Теофіл Коструба: **Галицько-Волинський Літопис.** Частина перша. „Українська Бібліотека” ч. 43. Львів 1936. Вид. Іван Тиктор. Формат: 17,7×13 см. Ст. 128. — Це справді один з найкращих творів, які залишила нам наша княжа держава, — як слушно написано у вступі до тої книжечки. Перекладчик мусів мати багато роботи заки переклав ту цінну працю. Можна тільки пожаліти, що такої праці не видано в нас бодай кількадесять літ тому. Добре було б видати ще кілька таких перекладів з літератури нашої княжої доби. Тільки вінета на сім першій виданні вже занадто „модерна...” Такого вигляду обличчя наші старі літописці чейже не могли мати. Образ стилізованого монаха-літописця, який дав на обгортці п. Едвард Козак, надається скорше до гумористичного видавництва, ніж до поважної книжки. — Книжка ся повинна бути в кожній українській бібліотеці. — А. Ч.

Księga radziecka miasta Drohobycz 1542 — 1563. Z papierów pośmiertnych ś.p. Stefana Sochaniewicza wydała Helena Polaczówna. Z 1 mapą 2 tabl.ami. Lwów 1936. 25,7 × 18. Ст. + 156. „Zabytki Dziejowe”. Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Tom IV. — Zeszyt 1. — Ціна 7 зл. (Головний склад у книгарні Губриневича й сина).

Відома, пильна й сумлінна дослідниця старини п. Полячківна видала новий твір, дуже цінний для історії всього Дрогобича. У вступі говорить про історичні досліді польських і українських авторів про місто Дрогобич, про його архівні пам'ятки й т. д. У великій передмові (ст. XI—C) з історичним артизмом авторка описує Дрогобич — столицю староства. Зокрема зупиняється й говорить нам про межі староства, його комуніцію, топографію міста й передмість, про оборонні забудовання й святині різних обрядів, про заснування міста, його торг, про дрогобицьких старостів, про жупи й жупинці, людність, про зв'язки з Краковом і краківським університетом, про побут В. Гербста в Дрогобичі й про культурні пафетки міста Дрогобича в 15 і 16 ст. Описля описує нам книгу радних міста Дрогобича, що походить з кінця 18 ст. і сьогодні переховується в Архиві Державнім у Львові. По передмові подає список використаних жерел і великої бібліографії. По цім маємо напечатаний повний текст *Księgi radzieckiej* міста Дрогобича (ст. 1 — 117). Книжку закінчують: 1) індекс назв, осіб і місцевостей, 2) індекс річечий і 3) список канцелярійних форм *Inscipit* і вкешті *résumé* в французькій мові. Це зразок для наших авторів, як подібні праці видавати. Для нас Українців цінні відомості подає авторка в своїй передмові (ст. XXI — XXV) про наші церкви в Дрогобичі. Виявлення щодо дат повстання дрогобицьких церков завдячує авторка — як це вона зокрема зазначає (ст. XXII) — о. Р. Лукашеві ЧСВВ., що подав їй також деяку бібліографію (особливо українську) міста Дрогобича.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ГДАНСЬКИЙ СЕНАТ рішив спроводити до Гданська військові відділи зі Східної Пруссії. Вони мають вишколювати гітлерівську молодь.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ виголосив промову в м. Райхенбергу. В ній заявив, що Чехословаччина полагатиме меншостеві справи своїми власними методами і не допустить, щоб котрась європейська держава мішалася до меншостевих справ Чехословаччини.

ОСІННЯ СЕСІЯ МАЛОЇ АНТАНТИ визначена на половину вересня с. р. Вона відбудеться в Братиславі.

В **МОСКВІ** відбувається процес проти Зіновєва, Каменєва і ин. Прокуратор домагається карі смерті для обвинувачених.

СОВІТСЬКИЙ ЛІТАК кружляв над естонською територією і осів недалеко Нарви. Коли естонський поліцей зближався до літака, літак взнісся і відлетів. Притім обстрілював пограничну сторожу.

ЗІЗД АВСТРИЙСЬКИХ ЕМІГРАНТІВ відбудеться незабаром в Берні на Моравії. Провідник організаційного комітету зїзду одержав 175.000 фр. на організацію зїзду від французького „народного фронту”. На зїзді радитимуть, як боротися з австрійським правительством.

КОМАНДА НІМЕЦЬКОЇ ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ рішила змінити склад ескадр на еспанських водах. Команду над тими ескадрами обняв адмірал Бем.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР внутрішніх справ приказав виселити з Франції еспанського військового аташе полк. Бараса за те, що той не хотів співпрацювати при доставі французької зброї мадридському правительству. Французька преса називає се грубим порушенням нейтральності.

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ ФРАНЦУЗЬКОЇ АРМІЇ відбудуться на початку вересня с. р. в північно-східній частині Франції. Підчас тих маневрів будуть випробовувати співділення летунства з іншими родами технічної зброї.

ВЕЛИКА ГРУПА ФРАНЦУЗЬКИХ ОФІЦІРІВ виїхала на дні до Ленінграду. Ціль подорожі се особистий контакт офіцерів двох союзних армій.

ІТАЛІЙСЬКИЙ МАРШАЛ Бальбо був на дніх у Стокгольмі. Звідтам відлетів до Фінляндії, де відбув нараду з фінляндськими правительственными кругами.

ІТАЛІЙСЬКИЙ КОНСУЛЬ мусів опустити еспанське місто Малагу, бо ліві грозили йому побиттям за те, що він улекшив утечу родині еспанського генерала Ляна.

МАРКСІВСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО в Еспанії загрозило, що розв'яже всі наші чини і релігійні товариства, оскільки їм докажуть участь в повстанні.

ЕСПАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ підпалили запаси мазу в м. Порто Галете. Недалеко пожежу перебувало кількасот уязнених заручників. З них 300 згоріло живцем і багато тяжко попеклося.

АНГЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило вивозити зброю й амуніцію до Еспанії.

КОМУНІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР викрили еквадорські поліційні влади в столиці Еквадору. Комуністична революція мала вибухнути в половині с. м. Провідником заговору був полк. Лярреа Альба.

ПРАВИТЕЛЬСТВО УРУГВАЮ звернулося до правительств всіх американських держав, щоб вони посередничали в справі горожанської війни в Еспанії.

В **ПАЛЕСТИНІ** були нові заворушення і напади. Невідомі справники замордували жидівського бурмістра м. Гебруну. В м. Сафед Араби напали на жидівську дільницю і вбили кількох Жидів.

По сто тисяч

для Лодзі, Ченстохови й Полоцька.

Дня 17 с. м. скінчилося тягнення третьої класи трицять шостої Державної Льотерії. Три головні виграні, по сто тисяч золотих кожда, впали сим разом у трьох провінційних містах. Притім доля була особливо ласкава для тих, про котрих довго забувала.

Отже прим. між власниками поодиноких чверток ч. 54355 є пп. І. Форбер, робітник, котрого теперішні заробітки є 3 зл. денно, та П'юсиф Власях, безробітний, — оба замешкалі в Ченстохові. Дві чвертки ч. 180133 се власність пань: Олени К., домашньої робітничі, і Стефаній Р., учительки.

Третя сотка тисяч впала на ч. 47843. Власники сего числа се мешкалі Лодзі.

Незабаром, бо вже 9-го вересня, зачнеться тягнення четвертої класи. Як відомо, головна виграня тої класи є мільон золотих, та крім того, не числячи менших, є ще такі великі виграні: три по сто тисяч зл., чотири по сімдесять п'ять тисяч зл., дев'ять по п'ятьдесять тисяч зл., сімнадцять постійних щоденних виграніх по двацятьпять тисяч зл. і т. д.

При нагоді пригадуємо, що 27 с. м. відбудеться додаткове повакаційне тягнення зпоміж тих чисел, що остали в колі по закінченні тягнення четвертої класи трицять п'ятої Льотерії і котрим в сім тягненні не признано серійних виграніх.

НОВИНКИ

Страйк кравецьких челядників вибухнув у Львові.

Ст. Невядомский, відомий польський композитор, помер у Львові.

Цукроварню „Поділля“ побудують в Березовиці Великій коло Тернополя.

В Бережанах арештували директора суспільної обезпечальні Владислава Янковського.

В Станиславові панує пошесть червінки.

Будову водної електривні докінчують в Бучачі.

В Олеші, пов. Товмач, посвячено площу Т. Ш. Л. під будову „косцюлка“.

В Коломиї арештовано інкасента суспільної обезпечальні Осія Францоу у зв'язку з викритими надужиттями.

Згоріло 70 овець підчас пожежі полонини в Яблониці.

В Татарові у Пруті втопився студент варшавської політехніки Г. Трояновский.

В Чернелиці (Городенщина) припинили в урядуванні війта Казимира Старчевського, що спроневірив 300 зл. з дорогових оплат.

В Перемишлі підчас земних робіт відкрили останки старої брами міста, що відмежовувала місто Перемишль від львівського передмістя.

На 7 літ в'язниці засудив окружний суд у Рівнім Артіма Гавлишина зі Шпанава за приналежність до ОУН.

Рівненське повітове староство закрило українську кооперативу в Межиріччі.

Міністр освіти звільнив Юзефа Пятяковського з обов'язків куратора варшавської шкільної округи.

Обікрали костел. У Слоціні пов. Ряшів злодії обікрали костел. Шкоди є на кільканадцять тисяч зл.

1.000 зл. кари за ношення ряс. Староство в Маримонті покарало „священника“ „Польського Національного Костела“ гривною 1.000 зл. за те, що він носив священничу ряску та намагався посвятити хрест, посвящений уже католиками.

Туристично-санаторійно-літнискую виставу відкрито на днях у Кракові в будинку гірничої академії.

Міністерство комунікацій Польщі заборонило продавати неморальні книжки й часописи на залізничних двірцях.

Літературна агенція повстала в Варшаві як орган Професійного Союзу Польських Письменників.

До залізничної катастрофи дійшло у Вильні. Паровіз без прислуги вїхав на підміський поїзд зі швидкістю 40 — 50 км. на годину. Машиніст і паляч підміського поїзду погибли на місці. Кільканадцять осіб ранених.

В Березі Картузькій перебуває тепер 253 осіб. Се переважно комуністи.

В Лодзі згоріла фабрика вовни. Шкоди є понад 200.000 зл.

Вистава далі відбудеться у Празі при кінці с. м. Організаційний комітет постановив назвати 20 найгарніших родів далі назвищами визначних осіб Малої Антанти.

Гумор. — Оля показує своїй приятельці Марійці нову шовкову сукню і каже: „Яке се дивне, коли взяти під увагу, що все те походить від такого маленького й нужденного червачка.“ — На те Марійка: „Ти не повинна з такою гордою говорити про свого чоловіка.“

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Дивні скоки перуна. В селі Бочкові на чехословацько-румунській границі підчас бурі ударив перун у вежу греко-католическої церкви. По перунозводі перун злетів до ріки Тиси і перескочивши на румунський бік ударив у римо-католический костел. Ні одна ні друга святиня не потерпіла шкоди. Сей випадок викликав серед населення велике вражіння.

Міжнародний курс публічної гігієни організує союз чехословацьких шпиталів в Празі від 29 серпня до 6 вересня. Викладатимуть визначні лікарі чеські й закордонні.

Конгрес есперантистів відбувся на днях у Відні. Підчас конгресу відіграли по есперантськи відому віденську оперетку „Корчма під білим конем“.

Пам'ять першої жертви світової війни звеличали Німці тим, що невеличке горішно-шлеське село назвали „Грунсруге“, т. зн. „Спокій Грунса“. На місцевім цвинтарі є могила добровольця Грунса, що перший впав на німецько-російським фронті.

Диктатура пшениці у Франції. Англійська преса широко обговорює утворення у Франції збіжжового уряду, що творить формальну диктатуру на збіжжовім ринку. На чолі збіжжового уряду стоїть Центральна Рада, зложена з представників рільників-продуцентів, млинарів, пекарів, купців і консументів. Рада устійнює ціни пшениці, муки і хліба.

У Франції, в замку Вілляр коло містечка Орсінес, невідомі справники убили адютанта полковника де Ля Рока. Здогадуються, що вбивства dokonали комуністи.

Над Швайцарією перейшли сильні бурі з дощами. Вони знищили землеродні та спричинили вилив рік.

Італійські учені винайшли спосіб консервування крові. Сей винахід матиме велике значіння для трансфузії крові.

Коло берегів Ісландії затонуло рибачке судно „Ервін“ з залогою зложеною з 18 осіб.

В Канаді чимраз частіше лучаються випадки підпалів католицьких церков. Власті переконані, що існує якась тайна організація, котра поставила собі за ціль нищення католицьких церков.

Гумор. — Щось ваша жінка дуже кепсько виглядає. — Бо мала нервово потрясення. — Та від чого? — Пішла до дешевого склепу, пробувати літні капелюхи по 95 сотиків; як пробувала їх, то відложила свій дорогий велюровий капелюх — і склепова панна продала його за 95 сотиків.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р **ОСИП НАЗАРУК**

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзкіх 2, 1. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.32—5.29, дол. киян-дійські 5.28—5.31.

Німецька марка 1.38 — 1.33, фр. франки 34.90, шв. франки 173.64 — 172.80, фунти стерлінги 26.84 — 26.68, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19.70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 20. серпня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакуння	2.15 зол.
1 кг. масла дес. експорт. з опакун.	2.20 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 20. VIII. ц. р. платити своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахом'ясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури 1. кл.	0.90 зол.
Товщеві качки 1. кл.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редація не відповідає.

КІНА

АПОЛЛІО: Такі то дівчата.
КОПЕРНИК: Геройський форт Дуомон.
ПАЛІАС: Тайна п-ни Брінкс.
СТИЛЕВЕ: Цирк Саран.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ О.ЛЕВИЦЬКА ІС-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант“ терпент.

Пасту до взуття „Елегант“ воскову

Пасту до підлог „Французька м'яса“

Віск комбінований до підлог

Васеліну до шкіри

Синку до білля

помядкову і коронову

Шварг до чобіт

Віск шевський

Смола шевську

Трутку на мухи

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Голуковського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОВОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтний рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впацченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинах 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількохразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 7 разів тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзіцких
ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.
Передплата в краю:
чверть-річно 6 зод., м-
сячно 2 зод., Закордон
чверть-річно 9 зод. м-
сячно 3 зод.
Ціна числа 20 с.
Контр. Д. П. П. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Криваві заворушення на Великій Україні.

Німецьке Інформаційне Бюро звідомляє з Одеси: Зголодніла товпа робітників і селян напала в Полтаві на військові магазини і розграбіла харчеві запаси. Коли начальник магазину вивав військо, вивязався правдивий бій між жовнірами й товпою. В бою вбито 23

робітників і селян та ранено поперх 50. Поважні заворушення на подібнім тлі відбулися також в околицях Конотопу, де військові влади зареквірували все збіжжя, полишаючи населення без засобів до життя. Також в інших місцевостях були голодові заворушення.

Арештування на совітській Білорусі.

Совітські влади на Білорусі відкрили широкорозгалужену троцьківсько-зіновєвську організацію. Вона мала діставати інструкції від Троцького. В Мінську ГПУ перевело численні ревізії й у-в'язило А. Розенблюма, редактора пар-

тійного органу „Звезда“, Арадієва, управителя шкільної округи, секретарку партійного комітету в Мінську Ростовську, управителя державної друкарні Розен-бавма і управителів державного біло-руського видавництва Мілова й Жукова.

Смерть комуністичної партії заповідає Троцький.

На вістку про самовбивство старого большевицького ветерана Томського Троцький заявив представникам преси: „Томський се одна з найвизначніших по-

статей, що їх видав пролетаріят за останніх 30 літ. Його смерть і московський процес мають велике політичне значіння. Се смерть компартії.

Чехословаччина бажає порозуміння з Німеччиною.

Чеський президент Бенеш виголосив недавно промову в Зелізнім Броді. В ній сказав м. ін.: Чехословаччина цікавиться французько-німецьким порозумінням. Неприязнь між Німеччиною і Чехословаччиною се не є ніяке фаталістичне призначення. Між тими двома державами мож-

лива мирна співпраця. Чеська політика орієнтується на зах. Європу, та се не перешкоджує Чехам порозумітися з Німеччиною. Після заяви канцлера Гітлера з м. року переговори між Чехословаччиною й Німеччиною се річ льогічна і природна.

Франція не має приятелів в Європі.

Французький публіцист Г. Мартен оповістив статтю про положення Франції. В ній пише м. ін.: Франція не має тепер ні одної правдивої приязні в Європі. Англія після абісинської справи може прилучитися до французького становища тільки тоді, коли сего вимагатимуть британські інтереси. Бельгія старатиметься провадити свою власну закордон-

ну політику, Мала Антанта розбита і догоряє, бо Югославія звертається тепер радше до Англії ніж до Франції. Чехословаччина окружена. Щодо союзу з СССР, то з него більше скористав СССР, ніж Франція. Рвуться вузли приязні, що лучать Францію з іншими державами. Тому Франція повинна провадити енергійну і плянову закордонну політику.

Перед рішаючим наступом повстанців на Мадрид.

Повстанча радіостанція в м. Ля Коруна звідомляє, що команда повстанчих військ горячково приготується до остаточного наступу на Мадрид. Літаки повстанців бомбардували правительственні склади амуніції в околицях Гвадарами. Ген. Моля переводить перегляд військ, що оперують у тім районі. На летищі в Саламанці осіло 15 бомбардових воєнних літаків. Вони мають взяти

участь в наступі на Мадрид. „Ле Матен“ пише, що всі морські одиниці, що дотепер були в розпорядимості мадридського правительства, перейшли на сторону повстанців. З Касаблянки звідомляють, що повстанчі транспортні літаки перевозять щоденно з Марокка до Еспанії по 800 вояків. В Марокку повстанці формують дві бригади піхоти з місцевих Арабів.

Хрестоносний похід до Еспанії.

Провідник ірландських фашистів ген. О'Даффі заявив, що він готов організувати бригаду добровольців на хрестоносний похід до Еспанії. Сей почин стрінувся з прихильністю всего християнського світу. Ген. О'Даффі, що гово-

рив недавно з представником еспанських повстанців, додав, що повстанці потребують передовсім лікарської допомоги. О'Даффі задумує утворити національний комітет для організування санітарних одиниць.

Архитвори літератури в пуделку з сірників.

Проф. Тіхонов винайшов новий спосіб переховування рукописів, перводруків і взагалі цінних творів письменства. Сторінку даного твору фотографують малим, але дуже прецизійним фотографічним апаратом. Той апарат поменшує нпр. газетну сторінку на 0.85 кв. см. Поодинокі сфотографовані сторінки пере-

носятся на фільмову ленту. Відтак вклеюється ту ленту між дві скляні плити. Коли треба відчитати такий рукопис чи книжку, закладається його в проекційний апарат і відчитується побільшений текст на екрані. Твори Шекспіра або Гетого, законсервовані в той спосіб, можна змістити в пуделку з сірників.

Школа запарювання чаю.

В Пекіні відкрили недавно школу приладжування чаю. Вона має величезне поводження. Учителі, що викладають у тій школі, мають глибоке знання „чайного мистецтва“ і вміють відрізнити по

запаху 620 родів чаю, уживаних в Китаю. Ті учителі вчать своїх учеників не лиш як запарювати чай, але також як його пити. Школа запарювання чаю міститься у спеціально урядженім домі.

Господарські знаряди, паша, збіжжя й святочна одіж це велике майно кожного господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадіж з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.
ч. тел. 205—47.

Наддніпрянці й Галичани

Що і як пише п. Доценко про „братогаличанина“ й інші йому немилі справи.*)

Якжеж виглядає об'єктивність Доценка-історика в самому тексті його писань? Приглянемося з сеї точки погляду наперед „Літописові“, властиво його першому томові,¹⁾ бо там якраз п. Доценко відводить порівнюючи досить місця Галичанам.

Автор „Літопису“ звертає спершу увагу на відмінний спосіб думання обох віток української нації — Галичан і Наддніпрянців (с. 40).²⁾ Даліше п. Доценко розвиває свою думку, накреслюючи „характеристику“ Галичан. Отже в порівнанні з ініціативними, сміливої думки Наддніпрянцями, Галичани виявляють брак ініціативи, „вузько-урядничий масштаб у роботі“, і то в роботі „на приказ“. Але, каже далі об'єктивний історик Доценко, „найяснішого пана“ не стало, Галичани не знали, кого слухати — й тому „топталися на місці“. Правда, можна дечого й Наддніпрянцям навчитися в Галичан: се вирахованість, пляновість у роботі — й цю прикмету п. Доценко називає чомусь „жидівською!“ (с. 79). Але сього ще замало для п. історика й він притягає собі допомогі ще й Михайла Грушевського, що подібно оцінював Галичан. На основі цитованого уступу з Грушевського,³⁾ приходять ще такі доповнення до характеристики Галичан — сим разом галицької політики: „дідівське вбожество, просто органічна відроза до принципальності й характерності, витривалості й консеквенції...“ „Галицьке життя вражає своїм так би сказати — філістерським характером...“ „Роджений для повзання літати не може...“ Брак героїзму, відваги, ризикантства — ось якими словами „характеризує“ наш історик (очевидно — „найбільший!“) Галичан, серед яких мав змогу зробитися найбільшим (з огляду на широкі можливості, які він знайшов якраз у Галичині).⁴⁾

Коли хтось зверне увагу на сильні вислови сеї не характеристики, але вже

*) Гл. „Нова Зоря“ ч. 61 і 63.

¹⁾ Першому фактично, в нумерації автора — т. II, кн. 4.

²⁾ Доценко, здається, причисляє волиняків і холмшаків до „Наддніпрянців“ — хіба з огляду на православна накинєне їм Москвою в XIX ст., бо ментальність їх ближча до галицької (традиція, характер і т. д.).

³⁾ М. Грушевський, Наша політика. Львів, 1911.

⁴⁾ Грушевський часто забував, що створення катедри історії України на львівським університеті — це заслуга Галичанина Ол. Барвінського, якого потому Грушевський при кожній нагоді лаяв за „нову еру“...

просто звичайної карикатури галицької вдачі, — то дійсно може захопитися словами-поняттями про „лицарських, ініціативних, сміливих” і т. д. Наддніпрянців. Та подивімся, що на правду, без „прикраси мощними словами”, означають вчислені прикмети Галичан. Коли викинути означення, дані пп. Доценком і Грушевським, а додати ще дещо з характеристики Галичан у Грушевського, то вийде, що Галичани відзначаються такими прикметами: акуратністю навіть у дрібній праці, послухом владі, пляновістю і солідністю, неохотою до „принципіальних” скоків і довгих дискусій, політичним реалізмом та доцінюванням дрібної, органічної праці.

До того Грушевський у згадуваній статті подає ще такі прикмети Галичан: витривалість, національна свідомість, культурні традиції, консерватизм, „незвичайна енергія відродження, розвою й поступу”, „національна карність, якої не знає інша Україна” й т. д. (с. 100 — 101). Як бачимо з цього, то найгірший ворог признавби (й на правду не раз признавав) великі цінності Галичини й Галичан для державного будівництва — не хоче цього зробити лише самозакоханий Наддніпрянець, байдуже, чи він назве себе об'єктивним, чи ні.

Не маємо на меті в цій статті займатися подібною характеристикою Наддніпрянців, щоб показати, оскільки — проти їх думки про себе — вони нижчі від Галичан. Згадаємо лише деякі загально відомі й відповідно вже оцінені факти. Ось Грушевський вже після написання тієї статті, що вивчала Наддніпрянців і мала принизити Галичан, як відомо, провадив з загально відомими наслідками політику — і ризикантську і сміливу й лицарсько-героїчну й відповідальну й яку ще там хочете — в Центральній Раді 1917—1918 рр.... Інші принципи без „жидівського розсуду” — універсальні — провадили знову „сміливу й відповідальну політику” в 1918—1919 рр. Не потребуємо знову далеко шукати, бо в книжці п. Доценка знайдемо обильний матеріал до характеристики тієї „принципіальної й відповідальної” політики. Ось дещо: міністр фінансів Мартос тримав у себе людей, що не мали поняття про фінанси, а дійсних знавців викидав (с. 42); сам Петлюра грошевидами справами не цікавився, що, як признає п. Доценко, „на цілу нашу політичну майбутність вплинуло катастрофально” (с. 80); армія (навіть наддніпрянська!) не діставала потрібних грошей, зате діставали „дипломатичні місії”, всякі пройдисвітти, що мали формувати „окремі загони” й т. п. (с. 143—144 й на ін. місцях). Члени Високої Директорії займалися... автими й жінками (Макаренко і Швець — так пише п. Доценко на сторонах 104, 313, 319), в армії не було факхових, ані національно свідомих старшин.⁵⁾ Коротко сказати — „влада була безвладною”. Зрозумів добре таке положення Гол. Отаман Петлюра, коли сказав 4 листопада на нараді уряду й військових властей такі слова: „Я мушу тут сказати, що історична доля поклала на нас тяжкий тягар, тяжкі завдання, яких ми не в силі були виконати” (с. 272). Ось епілог „ініціативи і сміливості”, що „з почуттям відповідальності” — повалили Гетьмана, щоб довести українську політику до абсурду, а наш край до руїни.⁶⁾

⁵⁾ Це признає сам п. Доценко (с. 32). До того цитує ухвали катеринославського зїзду з 5 й 6 вересня 1919, що не стверджує (с. 213, пор. с. 221 і 266). Те саме закидали Гетьманщині — а тепер самі в собі мали!

⁶⁾ Ген. Сальський стверджує, що „народня” республіка в „народі” не знаходила прихильності (с. 272). Такі прояви доводять „ходячих за народом” універсальних до вислову, що народ — юрба (Доценко на ст. 358). Ця погорда походить з розчарування тих, що вимагають від народу

А про характер і розсудок Галичан свідчать такі факти:

Галичани в той час з „жидівським виражуванням”, „на приказ” — відкинули большевиків, помогли здобути Київ, заводили освіту, ширили національну свідомість, зєднували собі симпатії східно-українського селянина як „тверде військо”, пошану в ворогів і — подив цілого світа. В результаті одержали як заплату — наклеїлення „зрадниками” в працях „об'єктивного” пана історика Доценка...

Здається, що наведеного досить, щоб переконатися вже не про сторонність, — її можна б якщо не оправдати, то бодай зрозуміти, — але про злобу людини, що претендує на історика. Про злобу свідчить і характеристика окремих діячів: Диктатора Петрушевича („вихований на політиканстві та інтригах (!) віденських каварень”, с. 103; „найменше (!) його обходила державна справа — народ — аби йому було добре”, с. 361); генерала Тарнавського („був чоловіком без своєї власної думки і принципів (!)... це були плоди цесарської австрійської школи, яка навчала людей інтригам та прививала їм „тупоуміє”, с. 295); дра О. Назарука (робить „невмирущі руйнацько-інтригантські заходи”, с. 78; [які?]; має „плани викопання прірви між наддніпрянцями й галичанами”, с. 141; ще „соковитіше” на с. 314)⁷⁾ і ін. Про те саме свідчать інсинуації: що УГА перейшла Збруч уже з готовим наміром (!) перейти до Денікіна (с. 285); що Галичани хотіли видати⁸⁾ Петлюру большевикам і таким коштом з ними порозумітися (с. 289); що німецькі старшини тому служили в УГА, щоб відбудувати Росію, корисну для Німеччини (с. 295-6) — і т. п. „сміливі й героїчні” помисли. В п. Доценка склалася з того приводу навіть своєрідна „історіософія” галицько-наддніпрянських відносин: переходячи до Денікіна Галичани, мовляв, „виконали брудне діло своїх прадідів — як в старовину Галич і Суздаль ішли разом руйнувати Київ, так і тепер це сталося” (с. 355).

Се, очевидно, така сама правда, об'єктивність і поражаюче своєю винахідливістю „відкриття” як і вище пода-

того, до чого він не здібний, а тому той народ ганьблять. Сумна доля „демократичної” доктрини, її ісповідників і народу в „народній” республіці!

⁷⁾ До того треба ще знати, що Петлюра вже програвши справу Великої України і сидючи в Варшаві, прислав до дра Назарука до Відня спеціального післанця з пропозицією співробітництва, а коли др Назарук рішуче відмовив, тоді розпочалося вже безоглядне шкалювання навіть у „грубих книжках”. До того часу відбулися „наскоки” тільки в скороминуючій пресі Вітика в Кам'яниці і т. п. Як знаряддя до того ужито тих, що „достойні” бути знаряддям. — Ред.

⁸⁾ Як відомо з історії повстань, видавання вождів неприємтеві було колись доволі частеньке в наддніпрянських рухах. Так нпр. 1596 року видали Наливайка, Шаулу і ще кількох інших. Отже Доценко думає, що й Галичани такі самі. Та він очевидно основно помиляється: Галичани могли (й навіть повинні були) ув'язнити Петлюру, та Галичани занадто шанували себе самих, щоб якогонебудь Українця видавати в неукраїнські руки. — Ред. „Н. Зорі”.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали”

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було оснувати „Скалу”, які завдання читалень „Скали” і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі”, Львів, ул. Грогайських 2. І. поверх.

на „характеристика” — карикатура сучасної Галичини. Бо якби п. історик Доценко потрудився взяти до рук староукраїнський літопис, то побачивби, що то якраз з запалом нищили Київ „наддніпрянські” чернигівці... А в 1203 році, як Роман Мстиславович панував у Києві, той Київ нещадно знищив у союзі з Половцями такий Київський Князь Рюрик з „наддніпрянцями”, а Галичани й Волинці оборонили матір городів українських перед тими варварами. Але до того треба знати таку історію — бо сама „історіософія” не допоможе навіть об'єктивному історикові...

Аж несмачно вже стає від наводження дальших доказів сторонничості і просто злоби в творах п. Доценка. Та ще додамо, що автор „Літопису” не менше „об'єктивний” і супроти Української Держави 1918 року (Гетьманщини, гл. с. 171, 236 і ін.). На маргінесі зазначимо, що п. Доценко популяризує свій погляд на Українську Державу як якесь страшне і заговор проти... української самостійності й устною, нпр. у викладі в Великій Лузі у Львові... Як читачі звернуть увагу на „об'єктивність” п. Доценка в відношенні до Галичан, то зможуть оцінити й його відношення до Української Держави. Вона остане назавжди пам'яткою творчого державного зусилля України, яке повалили саме „демократи” універсального типу, щоб врешті дійти до переконання, що піднялися задріччя, яка перевищує їх сили. Слушне переконання, — але українські консерватисти мали його вже тоді, коли підготовляли акт 29 квітня 1918 р. Їх тоді „демократи” не послушали й не піддержали. Зате взяли на себе перед історією цілу вину за теперішнє положення України. Хотілиб звалити її на чийсь плечі. В них „зрадах” шукають оправдання для них їх „історики”. Але правдива, дійсно об'єктивна історія для них оправдання не має.

А твори в роді „Літопису” й „Зимового походу” Доценка роблять свою роботу: відштовхують дорешти Галичан від універсальної концепції, але не від тієї ідеї, якою одушевлена була Галицька Армія в Великій Україні. Для Галицького патріотизму Галичан засильний, а „об'єктивні” твори — заслабі.

Теофіл Коструба.

Примітка Ред. „Н. Зорі”: До того слід додати ще кілька слів про те, які можуть і мусять бути наслідки того, коли автора таких обидливих видумок на Галичан і їх армію де-зжити якраз в Галичині й уявляється за представника Наддніпрянців між Галичанами! Отже наслідки такої „політики” можуть і мусять бути такі: 1) Чужі учені, що не раз дуже уважно читають все, що появляється з претенсіями на історію чи хочби тільки на історичний матеріал, цілковито втрачають всякий респект перед людьми, які такого „історика” висилають як свого представника якраз між тих, котрих він так безпідставно ображує й карикатурує! Таж навіть який такий чоловік був геній, то й тоді думаючи Наддніпрянці не моглиб його держати як свого представника між Галичанами, котрим він навіть предків їх спаскудив, хоч зовсім не знає історії тих предків. 2) Держання такого представника Наддніпрянців між Галичанами, на галицькій землі, очевидно не може причинятися до налягування ширших взаємин між обома вітками українського народу, але мусить обурювати й відштовхувати якраз чесніших і вартіших Галичан. 3) Також всі ті Наддніпрянці, що не затримали такту й живуть між Галичанами, не можуть мати звязку з таким зловим карикатурним Галичиною й Галичан, коли хочуть тут справді чесно жити з Галичанами й не викликати між ними дуже негативних почувань до себе. Отсі елементарні правди такі відомі всім культурним народам, що аж ніяково їх проголошувати, — та в нас ще треба й про такі речі писати.

⁹⁾ Оскільки йде про руйнування Києва в 1169 р., то якраз тоді Галичани не було між коаліцією Князів і військ, що руйнували Київ. (Пор. Літопис по Іпатському списку, Спб. 1871, стор. 372—373). Були там натомість різної масти „Наддніпрянці”. Столицю боронив тоді Мстислав Ізяславович, волинський Князь, але проти тієї московсько-„наддніпрянської” коаліції Києва не міг оборонити. Як бачимо, „історіософію” легко складати — лише треба... змінити факти: правда виглядає якраз навпаки як її представляє Доценко.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Рожеві надії й чорна дійсність

Часопис „Жінка“ в 15—16 ч. з с. р. приміє під повнішим заголовком отсю статтю:

В полонний липня с. р. Українська Парляментарна Репрезентація зробила галицькому громадянству велику несподіванку комунікатом, в якому просто з розбрюючою ширістю признається до повної невдачі своєї цілорічної політики. Несподіванка лежить не в тому, немовби комунікат приносив якісь ревелюційні повини. Він стверджує те, що всі ми прекрасно знаємо, про що цвірінькають усі горобці не тільки на дахах міських кам'яниць, але й на сільських стріхах: Що з шумно проголошеної „нормалізації“ нічого не вийшло, що положення українського народу в нічому не поправилось, а на деяких ділянках значно погіршало, — словом, що „нова політика“, започаткована перед роком УНДО'м, не дала найменшого успіху.

Але хоч комунікат УПР говорить тільки загально відомі речі, то проте він має всі позначки політичної сенсації і то сенсації першої класу. Річ у тому, що подані вгорі факти сконстатували саме посліди і сенатори УНДА, отже автори „нового курсу“.

Значить — прозоріли? Цілий рік манили їх вустими надіями, а вони зі свого боку — громадянство, але вкінці прийшло протверезіння. Ну і тепер УПР з цілою мужністю стверджує, що помилилася, що поставила на фальшиву карту, — програва й годі!

Читаєте цей комунікат і думаєте: Коли посліди прийшли врешті до переконання, що шлях, на який вони ступили перед роком, неправильний (а треба пам'ятати, що єдиним мірилом правильності опортуністичної, угодовської політики це її матеріальні успіхи), вони витягнуть тепер з своєї помилки консеквенції та дадуть громадянству експліцію за всі шкоди заподіяні національній справі. Мабуть зложать мандати і відійдуть від політики, яку загнали в таку сліпу вулицю? А може ні, резигнація з мандатів се недоцільна жертва і зарадкальний засіб. Вони певно потягнуть до відповідальності тих двоох троох зпоміж себе, які були безпосередніми спричинниками фатальної тактики, усунуть їх від проводу і всякого впливу на політику та перейдуть тепер до гострої опозиції...

Такі думки шибють вам по голові, коли читаєте комунікат. Та ні, ви помиляєтесь. Допитуйте його до кінця і довідуетесь, що УПР, як висновок своєї помилкової, невдачної політики, рішила... вислати до Варшави нову делегацію, щоби „представити центральній владі цей фактичний стан відносно та домогатися...“

Тут кінчаються межі вашого розуміння, ви протираєте чоло і стверджуєте, що або в вас, або в них — не все в порядку. Де тут логіка? Коли посліди самі переконалися і признають, що їх політика зла, чому її не змінять? А коли не мають наміру її змінити, то пощо переводять прилюдне самообвинувачення, пощо піднімають останки довіри і пошани до себе серед громадянства? Де на світі знайдете других політиків, які після публічної заяви про свої помилки не завертають з фальшивої дороги?

На всі ті запити даремне шукаєте відповіді. Треба ще завважити, що песимізм комунікату УПР — се не відірваний припадковий факт. Від якогось часу пресові органи УНДА („Діло“ і „Свобода“) настроєні гірше ніж на мінорний тон. Вони переповнені тривожними вістями, що — мовляв — „факти не виправдали надій“. Про „нормалізацію“ інакше там уже не пишуть, як у лапках: подиву гідна автоіронія! І передові статті з відомлення з місць і промови послів на вічах стверджують згідно, що „вигнана до Польків українська рука повисла наразі у воздуху“. Одне ціла трагіфарса лежить у тому, що та рука, яка „повисла у воздуху“, не пофається з гідністю; вона баламкає далі в порожній мові рука прошака, що даремне чекає милостині: вид гідний спокаління і погорди!

Найбільш повчальна лектура в українській пресі під теперішній час — се звітлення з посольських віч. Бо з них ви довідуетесь не тільки, що думає, що говорить і що робить політичний „провід“, але теж, як на це реагують „виборці“, себто маса, нарід. І ось від якогось часу офіційні органи УНДА і його парламентар-

ної репрезентації у звітленнях з місць стверджують, що виборці невдоволені з політики своїх послів. На посольських вічах і політичних нарадах роздаються голоси гострої критики цієї політики. Але разом з тим читаєте, що кожне віче кінчиться „одноголосним ухваленням довіри і признання УПР“, себто одобренням її тактики.

Тут ви знову не розумієте логіки такої поведінки. Як же се так? Невдоволені, критикують, не погоджуються і водночас — „ухвалюють признання“? Щось тут не в порядку.

Але не упрощуйте собі справи. Не маніть себе надією, що пресойні зйіти невірні. Навпаки, можете бути переконані, що так воно справді й є: люди нарікають, мають свої застереження, навіть осуджують, але... резолюції були прийняті одноголосно. Причина до занепокоєння багато глибша.

Тут сходимо на тему незвичайно складну і болючу, на тему психічного, або радше морального стану нашого громадянства. (Коли говоримо „громадянство“, то маємо очевидно на думці чоловіків, керманівців громадянсько-політичного життя, носіїв політичної думки; ми, жінки, тут ще не рахуємось...)

Отож аналіза психічного стану мужеської частини нашої передової, інтелігентської верстви дає привід до дуже сумних рефлексій. Історія усіх недержавних народів знає такі факти, що політичний провід сходить на манівці. Але мабуть не було ще прецеденсу, щоби політика якоїсь нації робила оборот на повних 180° і загал приймала без ніякої реакції, без захоплення, але й без святого обурення, без апробати, або й без осуду. Цілий минулий рік, коли в галицькій політиці зайшли такі переломові зміни, засадничого характеру, наша еліта стояла з боку і чекала, що з цього вийде. Тих, котрі щиро вірили в правильність і успішність угоди та котрі мужньо такої концепції боронили, було обмаль. Одне те, що малиби відвагу їй протиставитись, ви не стрічали. Величезна більшість проголосила „нейтральність“, не заявлялась ні „за“, ні „проти“ та заняла до нової політики „вижидальне становище“, бажачи їй в душі невдачі або успіху, залежно від того, чи сподіналася для себе якої користі, чи ні. Тих, котрі чекають і котрі ще вірять, сьогодні шораз менше, мабуть їх уже зовсім нема; „вижидальне становище“ змінилось на розчарування і повний скептицизм. Але резолюції з одобренням

дотеперішньої політики ухвалюють ще далі одноголосно...

Поспитайте, як реагувало громадянство на відомі заяви складані в соймі (зокрема при бюджеті міністерства військових справ)? Зовсім не реагувало! Яка була реакція між членами партії на зломання програмових засад партії? Ніяка! І ось цей брак всякої реакції на такі речі — се є те, що нас переймає жахом. Бо причиною цього браку реакції є з одного боку нечуванний брак цивільної відваги і з другого боку безприкладне інтелектуальне ліниство. Не можна очевидно вважати відповідною формою реакції цю злорадну вітку наших громадян, що угода „провалялася“, ні їх згрідливе легковаження, з яким відносяться до послів (очевидно — поза їх плечима), ні веселі анекдоти, які розказують на тему нової політики і їх авторів. Се не є реакція серйозних людей на речі незвичайно серйозні і сумні, за які нарід платить ціностами, що за них нема заплати і нема на них цін! Бо ніякі кредити, ні позички, ні посади (навіть колись вони були!) не можуть бути рекомпензатою за заяви, зложені в імені українського народу і минулої осені в Женеві і продовж останньої зими у Варшаві.

Яке відношення до того всього має українського жіноцтва?

Рівно рік тому ми відмежувалися від „нової політики“ і формально ніякої відповідальності за події останнього року не несемо. Ми мали відвагу прилюдно виступити проти того, що вважали незгідним з національним інтересом і національною честю, ми перебули щасливо всі прикромі, котрі стягули на себе цією нашою громадянською відвагою, і сьогодні ми можемо мати повну сатисфакцію, що вибрали правильний шлях.

Але річ не у сатисфакції і не у тому, щоб умити руки від відповідальності. Бо відповідальність за все, що діється в українському народі, паде на цілий нарід, так як і шкоди, заподіяні злою політикою, несе цілість нації, а не лиш ті, що ту політику ведуть. Відповідальність одних лежить у тому, що спричинюють події, відповідальність других у тому, що заслаби, щоби тим подіям протиставитись. В тому другому значинні ми, українські жінки, співвідповідаємо за всю „нову політику“ і її злочасні наслідки.

І тому не вистає відмежуватись від зла, але треба йому чинно протиставитись. Треба видобути з жіночих мас увесь психічний капітал, який досі марнується, і треба ним урукомити мертві або спаралізовані народні сили. Треба виштовіти війну дефіцитизмові і безладю та доложити всіх зусиль, щоби ми стали „одним цілим“.

М. Р.

Що на те „Українські Вісти“?

П. з. „Провід в українській політиці повинні взяти жінки“ приніс орган Ф. Н. Е. в 190 ч. отсі замітки:

Таке заключення виходить зі статті п. М. Р. поміщеної в останнім (15—16) числі „Жінки“. Що правда пані М. Р. цього не каже *expressis verbis*, однак кожний читає по прочитанні згаданої статті до такого заключення мусить дійти. Розглядаючи нормалізаційну політику Унда, історичний комунікат Української Парляментарної Репрезентації, який стверджує повний провал цієї політики та рішення цієї УПР вислати нову делегацію до Варшави, щоби „представити центральній владі цей фактичний стан відносно та домогатися...“ пані М. Р. пише: (Слідє уступ статті від слів „Від якогось часу“ до слів: „її тактики“).

Треба признати, що тут дуже влучно підхоплено психічний стан: ліниство думки, брак цивільної відваги й елементарної логіки серед ундіського проводу й ундіської вічевої пу-

бліки. Але п. М. Р. розтягає цей стан на всю мужеську частину українського громадянства, коли пише: (Слідє уступ від слів „Тут сходимо“ до слів „сумних рефлексій“).

А далі пані М. Р. пише: „Тих, які щиро вірили в правильність угоди, та які мужньо боронили такої концепції, було обмаль. Однак й тих, що малиби відвагу їй протиставитись, ми не стрічали“.

Виходить, що пані М. Р. вважає ундіську публіку і її провід цілим українським громадянством, (згл. її мужеською половиною). Бо коли булоб інакше, то булаб завважила ці організації, органи преси і цих людей, що голосно протестували, протиставились і дальше протиставляться політиці ундіського капітулянтства. Що п. М. Р. не завважила їх, то з того не виходить, що їх нема. І тому з клічем „Далой усіх мужчин, жінки до політичного проводу!“ — пані М. Р. мусить трохи ще заждати...

Чи війна вибухне в 1941 році?

„Дзєннік Польскі“ в ч. 232 пише м. ін.:

Серед оливних галузок Олімпіади, серед „мирної боротьби народів“, серед розмов європейських кабінетів про невмешування великодержав до кровавої домашньої війни в Еспанії, загальну думку світа залялямував розпорядок, що його оповістію правляльству СССР. На підставі того розпорядку молодь буде зачинати військову службу від 19 року життя. Рік річно продовж 4 літ будуть покликувати півтора річника до військової служби, замість одного. Отже збільшення стану постійної совітської армії на 50 проц. Рівночасно не обнижено горішньої дати військової служби... Збільшення чинного стану на 50 проц. це не лише збільшення людей. Се цілковите збільшення зброєння, поготівля воєнного і технічного, як також вишколу. Се коначність негайного збільшення узброєння, умундуровання, приміщення, середників вишколу, технічних і т. д.

Совітські зарядження змінять основно уклад сил в Європі. Захід стоїть перед конференцією льюкарненських великодержав, мріючи про „Льюкарно у воздуху“, щоби зрівноважити свої воздушні сили з німецькими. Всі разом узяті мають дорівнювати німецьким. Тимчасом Німеччина висуває твердження, що вона також загрожена і то передовсім зі Сходу. Отже її зброєння мусять дорівнювати зброєнням західних великодержав разом зі східними.

І в тім напрямі працює німецький штаб, підпертий режимом і настроєм націонал-соціалістичної Третьої Німеччини. І в тім напрямі спрямована динамічна сила майже всего німецького народу. Німеччина добре знає Росію. Тому вона не така заскочена рішенням Совітів як інші західні великодержави. Для неї се „вода на млин“. Се аргумент в будучих розмовах, торгах і дипломатичних вимушеннях, чи в доконаних фактах, в роді кількох уже доконаних.

Совітські зброєння автоматично виправдують німецькі зброєння. Подвійно! Проти Заходу і проти Сходу! Точка тяготи переноситься на Схід. Коли возьмемо під увагу промову японського міністра війни, що домагається навіть відложення таких коначних для Японії соціальних реформ і кинення всего фінансового зусилля на зброєння, та виводи часопису „Нітші-Нітші“ в Токію, що стверджує коначність збільшення японських сил в Манджукуо, то треба ясно поставити справу, що весь Схід зброїться нагально й рішучо.

Совіти будуть готові в 1940 р., так виходить з плану покликування нових річників. Чи отже війна аж 1941 р.? Не все здійснюється відкриті плани.

Та факт незбитий, що ряди червоної армії збільшилися о половину і що Японія кинула всі матеріальні середники на військо. Се багато говорить.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!
ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2, I. пов. і в книгарнях.

РОСІЯНИ

в програмі окраїнної політики
польського націоналіста. *)

В своїй програмі окраїнної політики не обмежився Гертих тільки до Українців, Білорусинів та Поляків. Він торкнув в ній також інші народности, які живуть на окраїнах Польщі, присвячуючи їм окремі розділи в своїй книжці.

Отже передовсім окремий розділ присвятив Гертих окраїним Росіянам. Той розділ називається: Росіяни. В тім розділі Гертих пише:

Відносини до Росії на окраїнах б. російської займанищини мусять бути залежні від місцевих умовин. На землях, на котрих сильно росте сепаратизм української або білоруської закраски, особливо на Волині, слушне примінення супроти них політики анальогічної до той, яку пропонуємо супроти малопольських москвофілів. В ділянках (шпр. на Полісся), в котрих поші з білоруською й українською конкуренцією не мають зовсім або майже зовсім до діла та мають сильне оперття в масах, становлячи (в особах православного духовенства, інтелігенції, робітників і т. п.) одинокій властиво національно-сепаратистичний елемент, — російський елемент і російську ідеологію мусимо признати за головного противника, з котрим польськість має суперничати. Однак належить ствердити, що російська небезпека на наших окраїнах не грізна.

Окреме питання становить політика супроти колоній російських сектантів (старообрядців), котрі поселилися в Польщі переважно в часах перед розборами — головню в північній Віленщині, Сувальщині і т. д. — і котрі творять сильно відокремлений елемент. Здавалося б слушно річно приміняти супроти нього політику, яку сформулювали ми в розділі про дрібні руські племена.

Тільки Гертих про Росіян на українських й білоруських землях в Польщі.

Як бачимо з того короткого розділу (ми його навели в цілості), — Гертих радить Полякам вести супроти Росіян на окраїнах Польщі двоюку політику. Де українське і білоруське населення національно свідоме, головнуж на Волині, і де воно хоче жити власним національним життям, там Гертих радить вести супроти Росіян подібну політику як та, яку він радив супроти галицьких москвофілів. Яка се політика, ми знаємо вже. Се політика піддержування москвофілів. От-

же Гертих радить таксамо піддержувати на Волині Росіян. Зате там, де українське і білоруське населення національно несвідоме і в тій своїй несвідомості становить опору для Росіян, там Гертих радить трактувати Росіян подібно як Українців і Білорусинів, себто побороювати їх як ворогів всіма способами.

Така теорія Гертиха. А як виглядала б на підставі тої теорії практика?

Як відомо, суцільної російської етнографічної території в Польщі взагалі нема. І нема її також на окраїнах Польщі. Є тільки невеликі колонії російських сектантів у Віленщині і Сувальщині та якесь число російської інтелігенції, не місцевого походження, що становить передовсім головний контингент православного духовенства на українських і білоруських землях Польщі.

Отже здійснення в практиці політики, яку радить Гертих супроти Росіян на Волині, було б однозначне з піддержуванням там російського православного духовенства, себто з піддержуванням російського характеру православної Церкви, який православній Церкві на тій землі надала ще б. царська Росія.

Така політика супроти Росіян на Волині має на цілі шахувати й ослабити український національний елемент на тій землі. Бо чим слабший буде український національний елемент, тим легше можна буде його винародовити. Так думає Гертих.

Та він забуває при тім одну дуже важну річ. Він не бере під увагу інших наслідків, які така політика несе з собою.

Якіж ті наслідки?

Ті наслідки двоякі: внутрішні і зовнішні. Внутрішні наслідки се ті, що будуть мати місце на окраїнах; зовнішні — що будуть іти ззовні.

Що торкається окраїн, то ослаблювання їх природного національного життя взагалі і зокрема ослаблювання впливу православної Церкви на окраїнне населення через її чужий для того населення російський характер се оче-

видна вода на большевицький млин. Бо щож іще може здержувати окраїнне населення (особливо в його дуже важким матеріальним положенню!) від симпатизування з большевизмом як не його національна свідомість і зокрема вплив Церкви? Чи страшний досвід, який подібною „політикою“ зробила б. царська Росія, не вчить нічого?

Хто глибше застановляється над причинами успіху большевизму в Росії взагалі і зокрема на Україні, той мусить ствердити безперечний факт, що ті причини лежали властиво не так в матеріальним положенню населення Росії і зокрема України, як в його національній несвідомості і передовсім в браку глибокого релігійного виховання.

Кажемо: глибокого релігійного виховання. Бо формально православна Церква в б. царській Росії була навіть упривилеєна. Та не зважаючи на се, вплив православної Церкви на населення в б. Росії був дуже малий. А то тому, бо православна Церква в б. Росії була звязана з населенням тільки формально. Зокрема була православна Церква своїм „казонним“ російським характером чужа на Україні. Тому не дивно, що вона не мала впливу на населення б. Росії і зокрема України та що те населення так легко пішло за большевиками.

Ми сказали вище, що національна свідомість і вплив Церкви се при нинішнім дуже важким матеріальним положенню окраїнного населення одинокі чинники, які можуть успішно протиставитися большевицькій агітації на окраїнах. Та якраз ті чинники хоче всепольський теоретик зовсім знищити або бодай сильно ослабити. А зробити се радить він своїм землякам при помочи окраїнних Росіян! Таким чином Гертихова політика піддержування на окраїнах російського елементу в цілі ослаблювання Українців і Білорусинів се політика шкідлива не тільки для Українців і Білорусинів, але також і для Поляків та зокрема для польської держави.

Наслідки, які в своїй консеквенції несе Польщі російська окраїнна політика Гертихів, не обмежуються тільки до підготовки ґрунту для большевизму на окраїнах Польщі. Ті наслідки тріквіші

*) Гл. „Н. Зорю“ чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869, 879, 888, 905, 925, 951, 956, 959, 961, 964.

**РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.**

З НАШИХ ЛІТНИЦЬ.

Трускавець

8) В р. 1895 тодішні власники Трускавця графи Замойський і Жутовський виарендували Трускавець інж. Вичинському. Він викупив у центрі селянські парцелі й хати, поширив парк, висипав ріню кілька км. стежок до проходу, збудував лазню II кл., клуб і т. п.

В р. 1910 мав уже Трускавець у вілях коло 1000 кімнат і тоді відвідало його 3.500 пацієнтів.

В р. 1911 перейшов Трускавець на власність Раймунда Яроша. Вів будувати електричну й закладає каналізацію. В р. 1912 постарався о будову нового залізничного тору, що лучить Дрогобич з Трускавцем (з нарису не можна догадатися, чи передтим був уже старий залізничний шлях на тім місці, чи ні). Щойно тепер починає Трускавець розбудовуватися після нового регуляційного пляну (і знов з нарису не знати, чи передтим Трускавець розбудовувався після старого регуляційного пляну і чим евентуально висший новий плян від старого, чи передтим розбудовувався як попало). В р. 1913 було вже в Трускавці около 5000 гостей на лічєнні.

Світова війна знищила в Трускавці неодн надбання. По війні през. Ярош взявся знов до праці з жінкою своєю Еммою та двома синами, дром Романом і інж. Александром. Вони будують нові

шляхи, засаджують нові алеї, будують ряд перворядних віль для лічничого заведення, перебудовують лазні I, II і III кл., прикрашують терен лічниць квітами і т. п., уряджують сірково-соляну купіль на Помірках і т. д.

Зі статтей згаданого видавництва цікава ще стаття дра Р. Яроша, тепер начального здроевого лікаря. З неї довідуємося, що в Східній Галичині є шість замітніших здроїв і літниць. В р. 1935 було в них гостей:

в Трускавці	около 17.500
в Моршині	„ 4.200
в Яремчу	„ 3.700
в Ворохті	„ 5.100
в Заліщиках	„ 3.800
в Косові	„ 2.900

Тільки дві перші місцевості уважає др Р. Я. здроями, всі інші літницями. Без доброго готелярства не можна розвинути літниць, а добре готелярство вимагає каналізації, водотягів, електрифікації й добрих доріг та вигідних залізничних получень. Всего того якраз нема, бо на те треба грошей. І то навіть не дуже багато: др Р. Я. пише, що 8 мільонів зл. довготермінового кредиту основно поправило б справу. Ті гроші могли б позичити, каже, Фонд Праці, Фонд Інвестиційний, Комунальні Каси Ощадности і по части Банк Краєвого Господарства. Акцію ту мігби згармонізувати окремий Банк Польського Здрійництва (чому не створений на те відділ в однім з існуючих банків?). Од-

наче замість помочи мають наші літництва трудности. І так відібрано поворотні 66% знижки на залізницях і щойно по довгих заходах привернено засаду, але вже тільки в висоті 33% знижок, хоч здої мають характер публичної ужиточности. Під оглядом добрих доріг, залізничних і автобусових получень, вагонів безпосередної лучби і т. п. східно-галицький терен здроїв трактований по мачошиному.

Цікава також стаття лікаря М. Курцпрока про лічництво в Трускавці, сперта на численних працях пок. Зенона Пельчара, Прашіля й ін. Тут лічать гостець, ріжного рода невральгії, застарілі схоріння шкіри, ниркові й жовчеві недуги, недобру переміну матерії й ін. Особливо цікаве й сильне лічниче жєрєло „Нафтуса“.

Здовж цілого Підкарпаття, від Лемківщини почавши на Косові й Заліщиках скінчивши, має наш наїд на своїй етнографічній території прегарні перли в здроях, літництвах і дорогах копальнях. І вивозять ті скарби з його землі, а бідний, обдертий і нераз голодний мужик дивиться на те у своїм нужденнім одязі, що — як каже оден з моїх знайомих — складається з чотирох частей: з капелюха, сорочки, штанів і крайки...

Про гарну, милу і дуже чисту віалю СС. Службениць напишу за другим побутом в Трускавці, бо сим разом я там не мешкав, тільки гостем бував. — А. Ч. Кінець.

навіть ніж більшовизм, який скорше чи пізніше може вигаснути в Росії.

Хто знає історію Росії XVIII — XX ст., той знає також, як Росія об'єднувала українські і білоруські землі, котрі ще не належали тоді до неї. Вона покликувалася на одновірство й однонаціональність тих земель з собою, з Росією, й як по такі посягала по них. Пригадаймо нпр. „опіку“ царської Росії над українським і білоруським населенням Польщі титулом одновірства (православ'я) в XVIII ст. Пригадаймо далі подібну „опіку“ Росії над тим же населенням вже в Австро-Угорщині титулом „однонаціональності“ в XIX — XX ст.

Чим покінчилася та „опіка“, се загально відомо: в XVIII ст. розборами Польщі і прилученням тих одновірних земель до Росії; в XX ст. війною Росії з Австро-Угорщиною й таксамо прилученням „однонаціональної“ Галичини і Буковини до Росії. Правда, Нинішня Росія не покликається на свої „права“ до українських і білоруських земель Польщі титулом одновірства та однонаціональності тих земель з собою. Нинішня більшовицька Росія „опікується“ тими землями з іншого титулу: „пролетарського“. Та се тільки до часу, коли в Росії візьме офіційно верх російський націоналізм і з ним віджне на ново відома теорія про „адін рускій народ“. А позначки, що російський націоналізм вже відроджується в ССР, в останніх часах аж надто очевидні. А що буде, як більшовизм в Росії впаде?

Чи супроти факту відродження російського націоналізму і разом з тим теорії про „адін рускій народ“ штучне плекання російського елементу на окраїнах Польщі в цілі розбивання нас — для Польщі таке дуже корисне і бажане?

Гертих думає і каже, що „російська небезпека на наших окраїнах не грізна“. Зовсім подібно не доцінювали російської небезпеки сторонники русофільської політики в Польщі в XVIII ст. Що з того вийшло, відомо: „Об'єднання“ з Росією не тільки тодішніх польських окраїн, але — і самої Польщі... Страшне було те „об'єднання“. А нове „булоб очевидно ще далеко страшніше й основніше. І треба бути дійсно сліпим, щоб казати „нема небезпеки“ — якраз там, де вона найгрізніша...

Лікарський фейлетоник.

ШКАРЛЯТИНА

Шкарлятина, як відомо, се заразлива недуга. Зараження настає звичайно після зіткнення з хорим або з особами, котрі ходять коло хорих на шкарлятину. Від зараження до перших проявів недуги минає 1—7 днів. Найлегше заражуються діти від 1—7 літ. Зате немовлята рідко хворіють на шкарлятину. Хороба починається нагло вомітами і високою горячкою. Діти нарікають притім часто на біль горла. Кілька годин пізніше з'являється висипка наперед в пахвинах і на зовнішній поверхні литок. Висипка поширюється на ціле тіло. Мігдалки сильно червоні, язик обложений. По 2-3 днях обложення язика уступає й язик стає малиново червоний. По кількох днях хвороби висипка блідне і починає спадати горячка. В другім тижні хвороби починається лущення шкіри, наскірок відпадає цілими платками. Час виздоровлювання вимагає особливого піклування, бо тоді бувають часті комплікації. До найчастіших комплікацій належить запалення внутрішнього вуха і запалення нирок. Тому повиннося досліджувати моч хорого щоденно. Хорий мусить лежати в ліжку 5—6 тижнів. Дієта повинна бути строго безмясна переважно молочна і з перетертих ярин. Можна їсти овочі і компоти. До кожного хорого треба конче закликати лікаря.

З ЛЕМКІВЩИНИ

Пишуть нам:

Рускі дівчались до урядового письма і починають воювати. З початку менше, тепер щораз ліпше. Вистарчить подивитися на „Вісти Апост. Адміністрації“ ч. VIII. Є там широчезна дисертація про „католицьке розуміння слів „православні християни“.

Коли перечитається той трактат, то мається враження, що то мусить бути днесь найважливіша справа на Лемківщині, бо ніодна справа не заняла так багато місця в дотеперішніх письмах і розпорядках як слова „православні християни“. Навіть енцикліка про достоїнство священниого покликання менше має сторінок. Виглядає це так, неначеб у тих двох словах, а властиво в тім однім слові була ціла догматика тих осіб, що сидять в Риманові, або так, що в слові „православний“ лежить цілий характер східної Церкви і задля браку того слова весь обряд впаде!... Для більшої поваги шан. Автор заслонюється енциклікою Св. Отця Венедикта XIV. А то нема що багато аргументувати; вистарчить згадати, що у всіх давніх, цілими віками практикованих, служебниках не було на великім вході цих любих для руского уха слів „і всіх вас православних християн“. Перший раз ввів їх до служебника доперва православний митрополит Петро Могила; зробив він це в тій цілі, щоби православну Русь протиставити уніятській Русі. Отже коли св. Отець Венедикт XIV. видав енцикліку 1743 р. „*Demandatum coelitus*“ і в ній приказав „*omnes Ecclesiae graecae ritus a Patribus traditas servare*“, — то з певністю не мав на думці інновацій введених Могилою (бо Могила не був ніякий Патер для уніятів), але якраз навпаки: Венедикт XIV хотів заградити тому, щоби неправні новости вводити до уніятських служебників. Це добре розуміла Обрядова Комісія і коли корегувала дотепер уживаний служебник, то на великім вході так вона вистілізувала: і всіх нас да помянет... Такий текст відповідає найдавнішій єдиноправній традиції Східної Церкви.

Наразі тільки з аргументів.

А тепер дещо з полеміки.

Ш. Автор у „Вістях“ каже, що розпорядок перемиського Владики був неправний, неважний... А я запитаюся Вас Отче: Відколиж то Ви зробилися такі відважні? Як Ви були під юрисдикцією перемиського Єпископа, то Ви троха інакше говорили і робили; тепер не штука зпоза плота стріляти і не боятися наслідків. Ви Отче-Автор кажете, що українські священники опускаючи на літургії слова — „і всіх вас православних християн“, довели до шизми на Лемківщині. А я Вам бажаю з серця, щоб Ви тепер, коли маєте власть в руках, тим словом довели Лемків до католицизму. Так, так! Грубо помиляєтесь, коли ставите такий закид. З Вас говорить не любов Церкви ані дбайливість про ненарушимість обряду, але політичний і партійний шовінізм, який поза Сяном не терпить Українців. То не українські священники спричинили православ'я, але рускі, бо вони цілими десятками літ вмовляли в хлопа, що він православний християнин, аж доки не вмовили в него.

Ви Отче-Автор грозите канонічними карами тим священникам, що не будуть Вас слухати. А відповідайте мені: якою карою укараєте того пароха, що — як кажуть злобні люди — ходив по своїй парохії і збирав підписи по хатах, щоб не допустити бл. п. о. др. В. Масцюха до обняття уряду Апостольського Адміністратора? — С в я щ е н и к.

Нові паспортів приписи в Польщі

Від 21 с. м. обов'язують в Польщі нові приписи про заграничні паспорти. Нормальний заграничний паспорт коштує 80 зл. Паспорт буде важний на 1 місяць. Двомісячний паспорт коштує 160 зл., тримісячний 240 зл. Сподіються, що в вересні с. р. знизять ціну паспортів до Болгарії, Югославії, Мадящини й Чехословаччини. Полекші будуть давати тільки при продовженні важности паспорта. Отже нпр. пільговий паспорт за 80 зл. буде важний на 2 або на 3 місяці.

Арештування на Великій Україні

Агенція А. Т. Е. звідомляє з Риги: В зв'язку з викриттям блоку лівих опозиціонерів в Москві совітські влади на Україні впали на слід тайної організації українських троцькістів. Вступне слідство виказало, що українські опозиційні елементи опанували ряд редакцій окружних часописів. Один з опозиціонерів Бенбік був секретарем партійного троцькіського комітету в редакції урядового органу української республіки „Вісти“. В запорізьській окрузі ув'язнено провідника українських троцькістів Каплана.

Інтереси Англії на першій місці

Лондонський часопис ліберального напрямку „Те Економіст“ звизає англійське правительство, щоб помагало червоним в Еспанії. Свое становище підпирає двома аргументами: 1) треба боронити демократію, 2) треба здержати італійські й німецькі апетити на Середземнім Морі. „Не бачимо ніякої ехидности, пише „Економіст“, в обороні англійських інтересів“.

Араби-християни в Палестині

до всіх християн у світі.

Араби-християни в Палестині видали заклик до всіх християн у світі. В нім сказано м. ін.: Бритійська влада підпирає утворення чисто жидівської держави у Палестині. Щоб досягнути свою ціль мандатова влада отворила навістіж двері для жидівських імігрантів. Вони приходять до Св. Землі з радикально-комуністичними ідеями і без ніякої релігії. Приносять з собою звичаї, що висмівають усяку мораль і релігію. Араби протестували не раз проти такої політики. Мандатові влади постійно згноблювали голос арабського народу зброєю і не звертали уваги на ті протести і прохання. Мандатові влади не старалися усунути побоювань Арабів перед винищенням. Тому не дивно, що миролюбний арабський нарід зачав страйк без ніякої спонуки ззовні, щоб тим запротестувати проти невиносимого положення. Страйк зачався 19 квітня 1936 р. Він дотепер триває і обхопив край від Дану до Берсабу. Мушини, жінки, шкільні діти, міщани, селяни і бедуїни, магометани і християни стоять твердо при своїм. Араби застановили всяку працю: стоїть торговля, промисл і транспорт. Ми були змушені до такої самооборони, щоб показати мандатовому правительству, що ми не дамося вигнати з землі наших батьків. На жаль мандатове правительство хотіло згнобити арабський нарід острими середниками. І так прийшло до небажаної й жалюгідної кривавої революції. Смерть, пожари, заслання, ревізії, збурення домів на порядку дня. Коли не булоб небезпеки поневолення, то арабський нарід бувби не зачинав страйку. Арабські християни домагаються застановлення жидівської іміграції й конституційного правительства. Вкінці просять християн цілого світу зробити все можливе, щоб Св. Земля не стала чисто жидівською державою. Бо святі місця, що пригадують нам Спасителя, мусілиб занепасти в жидівській державі.

Орган Апост. Столиці

про терор в Еспанії.

Ватиканський орган „Оссерваторе Романо“ оповістив на днях статтю про перебіг останніх подій в Еспанії. В тій статті на вступі згадано промову Св. Отця з 11 травня с. р. на тему небезпеки комунізму. Св. Отець заявив тоді, що Він більше журиться суспільними переминами ніж самою католицькою Церквою. „Бо ворожі сили, говорив Св. Отець, можуть виступити ще нагальніше, їх напади можуть бути ще сильніші ніж колись, та є написано, що „ті сили не одоліють“ Церкви. Се слово Боже, а Божих слів не можна повалити. Можуть бути збудені тільки людські установи, що не мають Божого призначення.“

Кроваві події в Еспанії пригадали всьому світові слова Св. Отця. 19 липня комуністи й анархісти опанували Барселону. На зібранні „Робітничої Партії Злучених Марксистів“ промовець Горкін заявив: „Ми не кровожадні й не шукаємо пімсти. Та коли завтра розходилося про заощадження крові, то можу заявити, що життя одного робітника вартніше для нас, ніж життя десятих кровожадних галапасів“. Виявилось, що комуністи руководилися тими словами. І так 18 липня зарекували всі самоходи в Барселоні та заїнсталювали в них машинні кріси. І зачалось завзяте полювання на „ворогів комунізму“. Грабіжники з револьверами в руках впадали до домів, на місці мордували підозрілих і переводили докладні ревізії. Особливо пошукували за священниками. За голову священника визначено 1000 пезетів надгороди, а за вбиття визначного і заслуженого священника 3.000 пезетів. Однак не лише священники й монахи були предметом ненависти червоних. Переслідувано також робітників і міщан. Не всіх розстрілювано. Декого палено живцем, для інших видумувано жахливі тортури.

В Барселоні знищено 180 костелів. Товпа бурила навіть приватні каплички і вівтарі по приватних домах. Вояки впадали до домів і питали вимахуючи револьвером або крісом: „нема тут вівтаря?“ Вівтарі викидувано вікнами на вулиці, урядження в помешканнях цілком демольовано. Костели обливали спеціальною легкопальною течю. Палено також бібліотеки. Не пошановано і цвинтарів.

З перебігу дотеперішних подій в Еспанії, пише „Оссерваторе Романо“, видно ясно, що мається тут до діла з плянковою акцією. Се рука Москви, що хоче здійснити свою програму в усім світі. Не дармо Бея Кун був довгий час у Барселоні. І тепер цілий світовий комунізм злучився зі злочинцями, що зачали кровавий виступ у Барселоні. Отже слушно Св. Отець сказав 11 травня, що комунізм се небезпека для всієї людської цивілізації.

Великі маєтки на ліцитації

Державний Банк Рільний призначив на ліцитацію 107 великих земельних посілостей в повітах: нешавським, млавським, пшинським, цешинським і шп. Причина ліцитацій незаплачені довги в банку в сумі поверх 40 мільонів злотих. Ліцитації відбудуться від 4 вересня до 16 грудня 1936 р.

І на Литві народний фронт

Литовська комуністична газета в Москві „Тієза“ (Правда) пише, що на Литві існує нелегальна комуністична партія. Вона підготовляє об'єднання всіх лівих організацій на Литві. Литовські комуністи втикаються навіть у праві литовські організації, щоб їх підминувати і приготувати ґрунт для утворення т. з. народного фронту на взір Франції.

Совіти готуються до війни

Совітська влада готується до війни, що її викличуть комуністи. На першу вістку про події в Еспанії Сталін зарядив бранку 19 літних. Се звільняє його від мобілізації резерв, політично підозрілих. Крім того Сталін урядив у Москві великий процес проти убийників Кірова, котрі вже були осуджені і засуджені. Той процес дасть нагоду вислати на заслання десятки тисяч людей небезпечних підчас евентуальної війни. А тимчасом агенти Комінтерну провокують в Еспанії. Вони вже вбили кількох Німців та Італійців, захопили німецькі торговельні літаки, перешукали на повнім морю німецький корабель „Камерун“ і т. п.

Ліквідація штурмових відділів?

Німецька еміграційна преса пише, що німецькі влади мають розв'язати в найкоротшій часі гітлерівські штурмові відділи. Причина розв'язання та, що в їх рядах шириться невдоволення з правительством політики. Се викликало занепокоєння урядових чинників і вони домагаються розв'язання штурмових відділів. Розв'язання штурмових відділів домагаються також німецькі військові круги.

Комунізм в Полудневій Америці

Бразилійська поліція викрила в м. Ріо де Жанейро широко розгалужену комуністичну організацію. Підчас ревізії знайдено багато брошур, летючок, запаси зброї й амуніції. Ув'язнено двох большевицьких агентів і двох убито, бо стріляли до поліції. Виявилось, що комуністична організація в м. Ріо де Жанейро мала членів зпоміж моряків бразилійської воєнної флотії. Жандармерія ув'язнила 15 моряків, в тім кількох підфіційців. Також стверджено зв'язок бразилійських комуністів з комуністами в інших полуднево-американських республіках.

Радіо

Радіо у світових подіях. Обсервуючи ближче перебіг упертих боїв, що розгорілися на нещасливому, але гарному Іберійському півострові, приходимо до висновку, що так як тепер нема виграної війни без цілого народу під зброєю, як твердять фахові військовики, так безсумнівний факт, що частина цього загального озброєння припадає на відповідну радіофонізацію країни. Дивлячись на еспанську революцію, бачимо, що там боротьба відбувається не тільки при допомозі дивізій військ і озброєних робітничих мас. Не менш важливий афут у руках обох воюючих сторін се радієві надаючі стації. В хаосі, який панує тепер в Еспанії, одиникий певний засіб контакту, як для військ урядових так і революційних, се радієва філя. В стані повного комунікаційного хаосу, коли залізничні получення зірвано, мости висаджено в воздух, телефонічні і телеграфічні лінії знищено, радієва філя се одиникий вістун та інформатор. Не ходить тут тільки про видавання радієм наказів арміям, але передовсім про пропагандовий афут, про контакт одної і другої сторони з цілою еспанською суспільністю. Не будемо далекі від правди, коли посміємо твердити, що міцна надаюча стація в руках одної чи другої армії, значить у теперішній ситуації може більше ніж дивізія війська. Отже для того обі воюючі сторони стережуть надаючі стації, котрі мають у своєму розпорядженні як найбільший скарб. Ось один сумний і пригноблюючий приклад значіння радія, бо зв'язаний з війною і то з братовбивчою. Другий приклад, що підчеркує незвичайні прикмети радія, приклад цілком протилежний, се берлінська олімпіада. Репортажі, організовані всіми більшими радіофоніями світу з перебігу олімпіади, се на величезну скалю замірена інформаційно-репортажова служба, якої молода історія радіофонії світу досі не знала. Металевий звук олімпійського дзвону і відгомін фанфар, що сповіщають про відкриття щоденних змагань, розлягаються в цій самій секунді в голоснику далекого слухача. Швидкість радієвих інформацій, що доходять до місця призначення одночасно з якоюсь подією, висувають радіо наперед як одиникого інформатора, що однак не має наміру конкурувати з пресою, котра має інші цілі і завдання. Коли поставимо поруч себе ці два приклади діяльності і значіння радія в часі війни і миру, зрозуміємо тоді в належний спосіб, чому то в багатьох державах правительством кладе такий великий натиск на належну радіофонізацію країни.

100-ліття смерті автора «Марселези». С. р. припадає століття смерті автора одної з найсильніших пісень: «Марселези». З огляду на те слід пригадати собі повстання «Марселези». Одного квітневого вечера 1792 року зібрав у себе мер Страсбурга кількох старшин, що мали вирушати на війну проти Австрії. Серед загально оживленої розмови повсталася думка скомпонування якоїсь жовнірської пісні, яка додавалаб духа й бадьорости воякам. Один з музикальних молодих старшин Руж де Лісль взявся до сего. Ще не наступив ранок, як повсталася пориваюча пісня. Сам творець напевно не припускав, чим вона буде для французького суспільства. З сею піснею на устах бігли Парижем жовніри на оборону границь своєї країни. В такт пісні падали бовки Великої Революції. «Марселеза» віддавна стала загальною власністю всієї французької суспільности і сьогодні, хоч вже забуто про її творця, вона творить символ перших великих визвольних змагань французької нації.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ „ПРАВДУ“!

Зайві труднощі

Тягнення четвертої класи се найбільш емоційний час для всіх гравців Державної Лотерії. Бо хоч кожда класа має свої примани в роді великих і середніх виграних, то однак мільон, головна виграна четвертої класи, має безсумнівний спеціальний чар, особливо привабливий.

Здавалось, що кождий з тих кандидатів на мільонерів усвідомлює собі, що тільки той може виграти, хто грає, себто хто має лотерійний лос, і що повторювання сеї правди се вважання отворених дверей. Однак досвід учить, що не можна певно числити на людську пам'ять і що все що бувають случаї занедбування відновити лос. Богато гравців пригадує собі ту конечність щойно в останній хвилині, а є й такі, що рішаються тоді, коли тягнення вже почалося. Саме того роду случаї стають найчастіше жерелом непорозумін між гравцями і колекторами, а вразі виграної витворюють зовсім зайві труднощі в її здійсненні. Хоч Ге-

неральна Дирекція Державної Лотерії старається завжди йти на руку гравцям і колекторам, в належну зрозумілім своїм власним інтересі, як добрі купці трактують можливо найліберальніше декотрі неформальности своєї клієнтелі, всетаки нераз повстає ситуація, в якій найліпша охота вже нічого не може зарадити і гравець непотрібно тратить нагоду використати усіх фортуни.

А прещінь так легко оминуть всі ті труднощі: треба тільки дещо швидше рішитися. Ось 9 вересня починається тягнення четвертої класи трицятішестой Лотерії. Вправді мільон як головна виграна буде видьосований щойно 28 вересня, та вже в першій дні можуть падати виграни по сто, сімдесять, п'ядесят тисяч злотих і т. д., що ними хіба ніхто не погордить. Отже нехай кождий подбає завчасу за лос, хто хоче взяти участь в тім тягненні. А коли йому пощастить, то може бути певний, що виграну дістане скоро й без ніяких перешкод.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Пленарний Синод католицьких Єпископів у Польщі почався 25 ц. м. в монастирі ОО. Павлінів в Ченстохові під проводом легата Апостольського Престолу Й. Е. кард. Мармаджія. На той Синод запрошено і гр.-катол. Владик та наставників монаших Чинів. Від василіянського Чина бере участь у Синоді Впр. о. В. Градюк ЧСВВ, протоігумен Галицької Провінції.

В Чині Пресв. Ізбавителя (Редemptористи) зайшли такі зміни: Протоігуменом іменовано Впр. о. Де Вохта з осідком в Станиславові. Дорадниками Протоігумена назначено Преп. отців: Йосифа Гекірого і Ванганзенвінкеля. Станиславів: Ігумен: Впр. о. Де Вохт. Дорадники ігумена: Преп. о. Антонішин, о. Величковський, о. Бульс. Збоїська: Ігумен: Впр. о. Ванганзенвінкель. Дорадники ігумена: Преп. о. Колле, о. Кастелен, о. Боський. Голоско Велике: Ігумен: Преп. о. Гекіре. Дорадники ігумена: Преп. о. Корба, о. Маланчук, о. Куппи. Тернопіль: Ігумен: о. Порошко. Дорадники ігумена: Преп. о. Лемішка, о. Якимович, о. Більке. Ковель (Волинь): Ігумен: Преп. о. Ван де Мале. Дорадники ігумена: Преп. о. Ковалик, о. Стернюк, о. Бахталовський. Новіціат у Збоїськах: магістром новиків іменовано Преп. о. Боського. Студентат (Богословські студії) в Голоску Великим: префектом студентів іменовано о. Дезіттера. Ювенат у Збоїськах: директор о. Ванганзенвінкель.

Про віднову катол. світової культури в 20 ст. пише Станлей Б. Джемс в американським католицьким місячнику „Те Християн Фронт“ м. і.: „Християнство в середовіччю значинні вже давно не існує. Потрібного намістия ще дотепер не знайдено. Та ми не можемо вдовольнятися самим ствердженням того факту і втрату християнської світової єдності вважати неминучою трагедією. Наше завдання відбудувати християнство в 20 ст. Та мусимо собі заздалегідь усвідомити те, що се нове християнство мусить різнитися від християнства в середовіччі. В середовіччі се слово означало географічну єдність. Нині вже не можна означувати ним якоїсь одної частини замешканої землі. Бо християни нині се „спільнота в розсіпці“. Для неї стала неможлива спільна політична акція. Зі спільного католицького спадку середовічного християнства не багато більше остало як авторитет Церкви у справах віри й моралі, Св. Тайни і в деякій мірі зовнішні форми служби Богу й літургії. Нове християнство мусить бути збудоване на єдності духовій, а не на географічній. Його члени се не будуть народи, що живуть під певним політичним устроєм, тільки ті поодинокі католики, що з внутрішньої, свідомої віри схочуть належати до тої спільноти. Положення католицького не безнадійне. Бо хоч ми спираємо віднову катол. світової культури на духових основах, то ми працюємо прецінь через видиму Церкву з видимим осередком. Кожда католицька парохія се життєвий осередок сеї світової спільноти.“ Далше автор розглядає питання, які духові сили звичають віднову культурної єдності між католиками. Сильний вплив томістичної теорії держави і суспільности, що проявився в папських енцикліках „Рерум новарум“ і „Квадрагезімо анно“, се найпевніший доказ, що можна знайти спільну культурну основу для католиків усього світу. „Розуміється, рух до віднови катол. єдності ще не викликав такого загального захоплення, якого можна було сподіватися. Католицька молодь майже всіх країв повинна йти на самім переді в хрестоноснім поході за нову християнську культуру.“ (Шенере Цукунфт, ч. 47).

Польський Католицький Дім посвячено в Журавинці, перемиської дієцезії.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

БІЛОРУСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ОБ'ЄДНАННЯ відкинуло зазив Комуністичної Партії Західної Білорусі співпрацювати з нею в боротьбі з білоруським фашизмом і приступити до т. зв. народно-го фронту.

ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО за протестувало перед еспанським правительством проти вбийства п. Ногуери Бонори Віцента, почесного польського консуля у Валенсії.

ПРЕЗИДЕНТ ГДАНСЬКОГО СЕНАТУ Грайзер і провідник гданських гітлерівців Гавляйтер Ферстер їздили на послухання до канцлера Гітлера до Берхтесгадену в Баварії.

В МУКАЧЕВІ на Закарпаттю Німці побили кількох Жидів. Поліція увязнила кількох Німців.

КАНЦЛЕР ГІТЛЕР рішив продовжити військову службу в Німеччині з одного на два роки.

В НІМЕЧЧИНІ в окрузі Мерзебург відбулися недавно великі летунські маневри при участі армії й цивільного населення. План маневрів передбачував м. ін. летунські атаки „червоної східної держави“ на великі фабрики воєнних матеріялів, т. зв. Лейне Верке.

НА НІМЕЦЬКИМ ШЛЕЗЬКУ зорганізовано спеціальні пропагандивні курси для 50 молодих Німців з заграниці.

В МОСКВІ скінчився процес проти 16 троцькістів. Большевицький суд засудив всіх на кару смерті. Обжаловані Каменев, Зіновев і інші вихваляли совіську справедливість в останнім слові. Самообжалування обвинувачених визначилися таким самоупідленням, що супроти того строга промова прокуратора випала зовсім блідо. Всі обжаловані говорили як накручені автомати.

ДРУГИЙ СОЦІАЛІСТИЧНИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ і Міжнародна Федерація професійних союзів вислали телеграму до совітського правительства в обороні Зіновева, Каменева і тов. Совітська преса називає ту депешу ординарною спробою замаху на права й обовязки совітського трибуналу.

ПРИСУД У МОСКОВСЬКОМУ ПРОЦЕСІ ВИКОНАНО. Президія центрального комітету СССР відкинула прохання засуджених членів терористичного центру. Всіх 16-ох засуджених розстріляли.

ЧЕСЬКІ КОМУНІСТИ урядили збірку в Празі на поміч еспанському червоному правительству. Пражська поліція сконфіскувала 28.000 чеських корон з тої збірки.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив закон, що заборонює легальне існування комуністичної партії у Швайцарії.

МАДЯРСЬКИЙ РЕГЕНТ адмірал Горті прибув до Відня і відбув нараду з австрійським канцлером Шушнігом. Крім того адм. Горті відвідав німецького канцлера Гітлера, що перебуває в м. Берхтесгаден близько австрійської границі.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Дельбос заявив м. ін.: Як Француз і член республіканського правительства висловлюю побажання, щоб в Еспанії затріюмфувало законне правительство заприязненого народу.

У ФРАНЦІЇ створено раду національного поготівля оборони краю. До неї увійшли представники армії, маринарки і летунства. Рада має зайнятися всіми справами, звязаними з підготовкою французького народу до війни.

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ Юрій II відвідав англійського короля Едварда VIII на його яхті недалеко острова Корфу. Розмова обох королів тривала дві години.

СПЕЦІАЛЬНА АНГЛІЙСЬКА ВІЙСЬКОВА МІСІЯ виїде в вересні с. р. на великі військові маневри до СССР.

„ЕСПАНСЬКИЙ ПОДАТОК“ на піддержання еспанського народного фронту впровадили в цілім СССР. Його будуть стягати урядникам і робітникам з платень.

ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО призначило Піетра Боршгімпера своїм амбасадором в Німеччині.

В БАРСЕЛЬОНІ положення дуже тяжке. Комуністи й анархісти грозять, що висадять у воздух всі фабрики, державні будинки, залізничну стацію і т. д. на случай, коли повстанці займалиб місто.

ПОВСТАНЧІ ЛІТАКИ бомбардували Мадрид, особливо ту дільницю, в котрій є касарні народної міліції.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ Півн. Америки заборонило фабрикантам продавати зброю, амуніцію й воєнні матеріяли до Еспанії.

МЕХІКО вислало еспанським червоним військам 25 вагонів зброї й амуніції.

НАРАДА ЯПОНСЬКИХ КОНСУЛІВ з північного Китаю відбулася в м. Тієнціні.

НОВИНКИ

Звишку цін збіжжа занотовано на польських збіжжєвих ринках.

Ревізійний Союз Українських Кооператив купив у Львові, на розі вул. Матейка та Технічної, одноповерхову каменицю. Камениця має 20-кімнат у партері й на поверсі та 6 в сутеринах. РСУК приступає негайно до надбудови другого поверху. Коли ремонт камениці буде укінчений, до неї перенесуть бюро РСУК.

Право прилюдности дістала українська жіноча гімназія СС. Василіянок у Станиславові.

Вийшли на волю зі слідчої вязниці в Тернополі українські адвокати зі Збаража др Іван Кульчицький і др Володимир Гамаль, арештовані недавно під замітом злочину зі ст. 109 к. к., а саме за поміщення в українським часописі „Народня Воля“ в Америці збіркової відозви на цілі „Українського Нар. Дому“ у Збаражі. Слідство проти них ведеться далше.

В Березовиці Великий пов. Тернопіль будують „Український Народний Дім“. Місцеві господині постановили дати добровільно по одному яйцеві на будову дому. Збіркою яєць занялися найповажніші господині. Тернопільське староство покарало тих жінок за переведення збірки гривною по пять зл. або по два дні арешту.

Великий комуністичний процес зачнеться в Станиславові з початком вересня с. р. Перед судом стане понад 30 комуністів з цілої Станиславівщини, в тім 25 Жидів.

В Живачеві пов. Городенка підчас весілля затроїлося несвіжим мясом 17 осіб.

В Бучаччині власти приступили до ліквідації недіяльних товариств.

Перший виноград з сегорічного збору появилсся на ринку в Заліщиках в ціні 1.20 — 1.60 зл. за кг. Виноград своєю якістю перевищує заграничний.

Відгомін подій на Маківці. Поліційні власти зі Стрия перевели ревізії й арештували 10 селянських хлопців з Грабівця, Дуліб і Стрілкова під замітом участі у кривавих подіях на Маківці.

Виставу гуцульських виробів улажено в Пасічній коло Надвірної заходом польського товариства прихильників Гуцульщини.

Бульбаний рак появилсся в с. Ісаях, пов. Турка. Місцеві власти ведуть енергійну акцію, щоб знищити бульбану пошесть. Рівночасно досліджують, чи й у інших околицях нема тої зарази. На підставі закону збір на заражених просторах мусить бути знищений.

Парохія Гвоздець Старий коло Коломиї до заміни.

З Надвірнянщини виселено на підставі закону про охорону границь про-світянського діяча п. Орляка Степана.

Пошесть тифу і червінки ширяться в Жидачівщині й Долиніщині.

Точність у судах. Міністр справедливості Польщі приказав, щоб у городських судах розправи зачиналися точно в часі означенім на судових візваннях.

Господарська честь. Кождий порядний господар, кожда добра господиня повинні мати собі за честь, щоби церква аж ясна від милого блиску стеаринових свічок „Керос”. Тому киньте що неділі і свята 5 грошів на тацу, а Отець Парох і Провізори будуть мати за що спровадити скринку тих найліпших свічок „Керос” прямо з фабрики.

До Львова приїхав новоіменований командант VI. О. К. у Львові ген. Токажевський.

В жидівській віроісповідній громаді у Львові викрили надужиття. Членів дотеперішньої управи завішено в урядованні. На їх місце іменовано урядового комісаря і прибічну раду.

Центральний судовий будинок мають побудувати у Львові при вул. Пелчинській. В нім мають міститися всі суди у Львові крім карнослідчих відділів. Кошти будови прелімінують на 8 мільйонів зл.

Українська книгарня повстала в Дубні за Волині.

34-ох учителів-Поляків спроваджує шкільна влада на Костопільщину з початком нового шкільного року.

В Луцьку перед окружним судом має відбутися незабаром розправа проти Кузьми Мусійчука з с. Милуши, обвинуваченого за убиття вояка польської армії в 1920 р.

Ольга Кобилянська, відома українська письменниця, тяжко занедужала. Стан її здоров'я викликає занепокоєння з огляду на поважний вік письменниці (71 літ).

278.189 безробітних зареєстровано в Польщі 15 с. м.

Державним підсекретарем у м-стві промислу й торгівлі в Польщі іменований д-р Адам Розе, дотеперішній директор економічного департаменту в м-стві хліборобства й земельних реформ.

З Палестини до Польщі вернулося на днях 110 Жидів.

У Варшаві перейшов на католицизм письменник Бруно Шульц, автор повісти „Цинамонові крамниці”.

Поразені перуном згоріли у стирті сіна. Страшний випадок лучився на днях у дворі Смолице в часі бурі, що перейшла над лучицьким повітом. 14 робітників сховалося перед дощем під велику стирту сіна. У стирту вдарив перун і запалив її. 5 робітників погинуло, 9 тяжко поразених, з того два безнадійно.

Похибка. В ч. 63 „Н. Зорі” на стор. 7, у п'ятій стрічці здолу третьої шпальти, напечатано „Середуща Америка”, має бути „Полуднева Америка”.

Гумор. — Тату, знаєш, професор від математики був дуже поганий при іспиті, але я йому показав! — Та як? — А так, що я йому не відповів ні на одно питання.

До Берези Картузької вивезли трьох польських селян з бжеського повіту за участь у демонстрації у Вежхославіцах.

У Вильні внаслідок горячого літа зацвили вперше бананові дерева в міських огородах.

В Києві засудили на розстріл Миколу Бражника за убиття комуніста Свердлова, адміністратора театру ім. Франка.

8.000 га ліса горить на Уралі.

У Стокгольмі помер великий маршал королівства др Оскар фон Сидов у 63 р. життя.

Великі маневри чехословацької армії відбулися у східній Чехословаччині. Участь у них взяло поверх 100.000 вояків. На маневрах були присутні президент Бенеш, члени найвищої ради оборони краю, члени правительства та численні делегації союзних держав.

Міжнародний конгрес гірників радив недавно у Празі. Конгрес рішив домагатися 6-годинного дня праці для гірників.

Шахова олімпіада відбувається в Мінхені. Участь у ній беруть представники 22 націй.

Французькі влади заборонили кольпортувати в Марокку монархістичний часопис „Аксіон Франсез”.

Міжнародна фільмова вистава відбулася в Венеції.

Італійські влади в Абіссинії сконфіскували майно раса Насібу і б. абіссинського посла в Парижі Вольде Маріяма.

Національний прапором Еспанії став червоно-золотий прапор повстанців.

5 еспанських єпископів погинуло в часі домашньої війни в Еспанії. Їх розстріляли червоні.

Комуністична міліція в Сан Себастьяні розстріляла 1.500 заручників.

Україна — Чувай 12:0. В неділю 23 с. м. відбулися у Львові мячеві змагання за мистецтво Окружної Ліги між Україною і перемиською дружиною Чувай. Вони закінчилися високоциферною виграною України. Україна грала знаменито.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Гумор. — Татку, барометер упав. — А сильно? — Та так, що аж тріс на двоє.

Еспанське правительство розв'язало всі чернечі чини, що мали якийнебудь зв'язок з повстанцями, та сконфіскувало їх добра.

В Лондоні ліцитують 20 театрів. **В Єрусалимі** арабський терорист застрілив проф. гебрайського університету Жида дра Білліга.

Нью-Йорк має сім і пів мільйона мешканців. Між ними коло два мільйони католиків.

Перший театр для глухонімих постав недавно в Нью Йорку.

В Мехіку вояки розстріляли без суду трьох священників та одну цивільну особу. Архиепископ з м. Дуранго домагається кари для винувників.

Державні запаси золота Злучених Держав П. А. перевезено до нової скарбниці міністерства фінансів у твердині Кнокс у стейті Кентуккі. Для перевезення золота ужито 60 панцирних поїздів.

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.32—5.29, дол. канадські 5.28—5.31.

Німецька марка 1.38 — 1.33, фр. франки 34.90, шв. франки 173.54 — 172.70, фунти стерлінги 26.80 — 26.64, австр. шілінги 99.00 — 98.00, чеські корони 19.70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз” повідомляє, що в дні 25. серпня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакуння	2.15 зол.
1 кг. масла дес. експорт. з опакун.	2.20 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яець	2.60 „

Пастеризоване молоко з доставкою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз” повідомляє, що від 25. VIII ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.” у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури 1. кл.	0.90 зол.
Товщеві качки 1. кл.	0.90 зол.

ЖЕРТВИ

Анна Федусь, ж. Івана в Коцюбінчиках, п. в місці, зол. 1 для Івана Заремби.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редація не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Їх Ексцеленція бабуса.
КОПЕРНИК: Цвітка Гаваю.
ПАЛІАС: Комедіант.
СТИЛЕВЕ: Найгарніший день мого життя.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станіславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ПАНСІОН Сестер Службниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько пошти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впащенні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення” 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.
А, РЕ: А: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзирних
ч. 2. І. п. - 7 ел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 гол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Корто Р.П. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Як відкрито Пленарний Синод Єпископів у Польщі.

Дня 25 с. м. в Ченстохові в монасти-
рі Павлінів відбулося торжественне від-
криття Пленарного Синоду католицьких
єпископів Польщі. О год. 9.30 всі карди-
нали й єпископи пішли разом до бази-
лики. Кардинал Гльонд відправив тиху
Сл. Божу. Відтак єп. Пшездецький відчи-
тав визнання віри, котре повторили всі
присутні голосно. Потому є. пралат
Янасік відчитав по латинськи і по поль-
ськи папську буллу, котрою Св. Отець
іменував кард. Мармаджія Своім лега-
том на Синод. Після того кард. Марма-
джі уділив апостольського благословен-

ня всім учасникам Синоду і вірним, що
виповнили храм. Того дня пополудні в
лицарській салі зачалися наради. Про-
мовляв кард. Каковський. Після того за-
брав голос кард. Мармаджі й отворив
канонічно Синод. Відтак є. прал. Яна-
сік відчитав декрети апостол. легата про
скликання Синоду і про порядок сино-
дальних нарад. З черги вибрано єп. Пше-
здецького секретарем Синоду, нотарієм,
теологів і правників Синоду та верифі-
каційну комісію. На тім скінчилася на-
рада першої сесії і зачалися наради дру-
гої сесії Синоду.

Європа се корабель поцілений большевицькою торпедою.

„Дейли Мейл" пише: У звязку з по-
ложенням в Іспанії західна Європа по-
дібна до корабля поціленого больше-
вицькою торпедою. Дотепер Піреней ви-
конували роллю успішної заслони. По-
казалося, що та заслона має багато не-
безпечних прогалин. Часопис зверта-
ється під адресою Франції з осторогою
перед филою комуністичної агітації, що
пхає французьке правительство до ін-

тервенціонізму в користь мадридського
правительства. Всяка акція, започатко-
вана французьким правительством у тім
напрямі, буде злочинном супроти захід-
но-європейської цивілізації. В ім'я без-
пеки західної Європи англійське прави-
тельство повинно якнайскорше пересте-
регти французького прем'єра Блюма
перед небезпекою, що впливає з уді-
лення помічі правительству Іспанії.

Масові ув'язнення в ССРС.

Англійська преса пише, що розстріл
16 троцькістів у Москві се тільки підго-
товка до масових розстрілів, що їх при-
готовляє совітське правительство. На
найближшій карній лісті є один з був-
ших амбасадорів у Лондоні і б. прем'єр
совітського правительства. В Ленінграді

й інших совітських містах відбуваються
масові ув'язнення. Дотепер ув'язнено ко-
ло 7.000 осіб. В Москві ув'язнено стріч-
ного брата Сталіна. Йому закидають, що
стремів до відірвання Грузії від ССРС.
В армії мали викрити заговор і ув'язнити
4 генералів.

Троцький заповідає ревеляції та пімсту.

З приводу розстрілу засуджених у
московським процесі Троцький заявив
представникам преси: Обвинителі не
мали іншого виходу. Вони мусіли стра-
тити обвинувачених. Коли хоч один з
них бувби помилований, мігби колись
піврати сіти сплетені ГПУ. Ось чому
замкнули їм уста раз на завсіди. Та я
остав при житті, хоч намагалися зроби-

ти з мене головного винувника. Моя
мнима терористична діяльність мала
розвиватися у Франції, Данії й Норвегії.
За злочини, що їх мені закидувано, у
тих краях карають. Супроти того можу
очікувати, що мене потягнуть до від-
повідальности. Я обов'язаний заговори-
ти й пімстити оден з найбільших злочин-
ів на світі.

Закидають сіти на Європу.

Центральна рада т-ва російських без-
божників у Москві утворила окремий
комітет правників. Той комітет має устій-
нити напрямні в ділянці взаємин між
Церквою й державою в тих краях, де
владу мають т. зв. народні фронти. Ко-
мітет спирається на большевицьких за-
конах ще з 1917 р. Вони впроваджували

переслідування релігії. Тепер комітет
„удосконалює" ті закони. По скінченні
праці комітет перешле західно-європей-
ським правительствам народного фронту
відповідний проект законів. Так то без-
божники ховаючись за заслону „ідеоло-
гії народного фронту" стараються запа-
нувати над цілою Європою.

Сирійські Араби машерують на Палестину.

Збори арабських провідників у Да-
маску ухвалили вислати по 10 людей з
кожної ділянки міста на поміч пале-
стинським Арабам. Відділ сирійських А-
рабів, учасників протианцузьких пов-
стань з 1925—26 рр., вирушив до пале-
стинського кордону. Сирійська жандар-

мерія стереже границі і старається не
пускати сирійських Арабів до Палести-
ни. Студенти медицини арабського уні-
верситету в Дамаску зорганізували сек-
цію Червоного Хреста і вибираються до
Палестини на поміч Арабам. Бритійський
консуль обіцяв піддержати їх.

Програма японського правительства.

Японське правительство ухвалило
слідуючу програму: 1) розбудувати ар-
мію, флоту й летунство; 2) створити
одностайну систему виховання, сперту
на японській національній традиції; 3)
перебудувати податкову систему; 4) за-

безпечити японський нарід перед сти-
хійними катастрофами; 5) допровадити
до самовистарчальности в ділянці оліїв,
зеліза, сталі й вовни; 6) піддержувати
еміграцію й вивіз капіталів до Манджу-
рії та 7) зреформувати адміністрацію.

Катастрофальна повінь на Кавказі.

Полуднево-західну частину Кавказу
навістила страшна повінь. Внаслідок
зливних дощів ріка Барзанка виступи-
ла з берегів і залила величезні простори.
Поверх 100.000 осіб без даху над го-
ловою. В ріці втопилося кількасот лю-

дей. В декотрих місцевостях розбурха-
ні філі доходять до висоти 2 поверха.
Тисячі осіб перебувають дні й ночі на
дахах домів очікуючи ратунку. Недале-
ко м. Канабдіск завалилося 30 домів по-
гребавши під руїнами всіх мешканців.

Будинки в будові аж до часу
їх викінчення й уживання, фаб-
рики і фабричні будинки, млини
більші водні, турбінові і маши-
нові, цегельні, будинки провізо-
ричні до часового ужитку, бу-
динки, в яких міститься театраль-
на сая (кіно), якщо дотична
сая займає бодай половину бу-
динку (нпр. салі „Народних До-
мів“, читальн „Просвіти“) є
вільні від примусу обезпе-
чення в ПЗУВ. Ці будинки
кожний Українець мусить о-
безпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР”

Львів, Улиця Руська Ч. 20.

ВЕЛИКА БОРОТЬБА

Ситуація Європи і наша в ній в освіт-
ленні вогню, що бе з Іспанії.

В парижській пресі появилася заява
якогось визначного та непідписаного
французького військового. Так бодай
рекомендує його та преса. Зміст його
заяви такий: Про будуччину можливі
три гіпотези.

1. Німеччина (за поміч дану еспан-
ським повстанцям і в разі їх побіди) мо-
же одержати від Іспанії її частину Ма-
рокка. Коли Німеччина вкоріниться там
або в якімнебудь іншій пункті Африки,
то наслідком того буде загальна війна
для оборони загрожених інтересів Бри-
тійської імперії.

2. З еспанської горожанської війни
може вийти побідником генерал пов-
станців Франко, дякуючи помічі Німеч-
чини і правдоподібно Італії. Наслідком
того булаб загальна війна, викликана в
цілі оборони марксизму, перед побід-
ним фашизмом.

3. В Іспанії може побідити т. зв.
народний фронт, дякуючи помічі Мо-
скви і правдоподібно Франції. Наслід-
ком того булаб загальна війна, виклика-
на в обороні фашизму перед побідним
марксизмом.

Хоч та заява з військових кругів
занадто песимістична, та вона своєю я-
скравістю знаменито характеризує си-
туацію Європи. Большевики перші зро-
зуміли ту ситуацію. Вони з одної сторо-
ни проголосили свій „неутралітет" в бо-
ротьбі між лівим еспанським правитель-
ством і повстанцями, а з другої сторони
кріпко підпирають еспанське правитель-
ство великими сумами грошей. І так в
СССР обложено буцімто „добровільним
податком" (на допомогу правительству
Іспанії) всіх совітських урядників і ро-
бітників. Крім того Москва наказала
сейчас продати на ту саму ціль значну
часть запасу бриантів і давати еспан-
ському правительству три четверті ча-
сти доходу з продажі пиятини. Все те
робиться назовні під кличем допомоги
„еспанському пролетаріатові", а в дій-
ности ті суми дістає еспанське прави-
тельство, що переводить страшний тер-
рор в тих частинах Іспанії, які ще оста-
ли в його руках.

І так по наказу того лівого прави-
тельства видано в Барсельоні зброю 16-

літним хуліганам і ті зробили людські ятки в тім місті: розстріляли тисячі невинних людей. Подібні річі діються і в інших містах та селах. Приходять автентичні вісти, як еспанські большевики вимордовують до ноги цілі родини, в котрих хочби тільки одного члена підозрівали в прихильності до повстанців. І так нпр. замордували в Барселоні купця Сальванца по переведених у його домі трох безуспішних ревізіях. Разом з ним убили його жінку і шестеро їх дітей. Ба, також у його сусіда нотаря зробили безуспішну ревізію і хоч нічого підозрілого не знайшли, вбили його разом з його дев'ятеро дітьми. В головнім шпиталі у Барселоні розстріляли таки на коридорі 16 санітарів. На вулицях того міста розстріляли сотки католицьких священників і монахів. Далі вирізали всіх монахинь в однім монастирі, а було їх там 30. Та знущання над живими було їм за мало, отже барсельєнські марксистки виволікли з гробниць 20 засохлих трупів монахинь, приставили їх до стіни і повпихали їм цигаретки в уста... Большевицька дич понижилася в тім місті майже всі пам'ятники мистецтва, що мали щонебудь спільне з Церквою та вірою в Бога. В руїнах лежить у Барселоні величава церква св. Петра де ляс Пуелас і прегарна готійська церква Пресв. Діви Марії дель Мар і готійська церква Ель Піно і славна церква св. Анни. Знищені десятки інших церков та монастирів. В церкві св. Анни спалили образи одного з найсильніших еспанських малярів 16 ст. Вермеха. Палата архієпископа в Барселоні розграблена цілком. Подібні вісти надходять також з інших міст Еспанії, де ще панує діве правительство, підпиране т. зв. народним фронтом і большевиками.

Нема сумніву, що в разі побіди т. зв. народного фронту (себто большевиків) в Еспанії вже не довго тревалоб покороєння большевизмом Португалії та Франції. А се мусілоб опісля страшенно відбитися не лише на двох фашистських державах, на Німеччині й Італії, але також на всіх інших краях, ще не захоплених большевизмом. Всі ті краї, коли їх державні мужі ще не зовсім засліплені, мусять заздалегідь думати про евентуальні наслідки такої побіди большевиків. І не тільки думати, а й підготуватися до боротьби на життя і смерть. Сама фізична підготовка не може бути запорукою побіди, хочби така підготовка була переведена якнайлучше. Про побіду, особливо в таких неспокійних часах як теперішні, зовсім не рішає навіть найлучше узброєна армія, — тільки рішає дух армії: вона мусить знати, за що бореться, проти чого бореться і чому бореться. Все те мусить знати не лише сама армія але й суспільність, з котрої армія походить, бо без того виграти боротьбу в сих часах неможливо.

Всі ще існуючі суспільності мусять усвідомити собі, що большевизм це жалкий експеримент, котрий полягає головню на боротьбі з релігією, з вірою в Бога, а передовсім з Католицькою Церквою як найсильнішою і властиво одиноким сильною зі всіх релігійних організацій. Ленін добре оцінив ситуацію в тій небувалій боротьбі, коли сказав, що одиникий поважний противник большевизму — католицизм. Всі інші сили, що не зіпруться на релігію, на віру в Бога, на католицьку Церкву, — большевизм розложить скорше або пізніше. Се для нього тільки справа часу. Не годен він розложити тільки католицизму і того, що збудоване на нім.

І тому вратуються тільки ті суспільності, що переймуться правдивою релігією, що стануть муром довкруги Церкви.

Большевизм як розтоплена лавя розпускає в собі все, до чого доторкнеться, з винятком тої одної сили, вищої. На наших очах розпустив большевизм вже всі партії, що заключили союз у так званім „народнім фронті“. Істну-

ють вже тільки назви тих партій, істнують ще старі їх провідники, — але ті назви вже пусті, ті старі провідники вже не малиб підкомендних, якби хотіли знов вийти з того „народного фронту“, який основували разом з большевиками. Бо партії, які вони в той фронт запровадили, просто розплилися в тім фронті. І не видно між ними нікого й нічого, що малоб силу вивести їх з того фронту. Команда над ним в руках большевиків. Кров, яку в Еспанії проливає той „народний фронт“, цементує той фронт не лише в самій Еспанії, але скрізь. Отже в цілій Європі є вже фактично тільки два табори: християнський і большевицький, хрест і зізда з 5 ріжками. Все інше не рахується вже в тій небувалій боротьбі.

Великий табір хреста бореться в ім'я Боже, бореться за свободу совісти і віри, бореться за святість родини, за права Батьківщини, за можливість розвитку народів, за свободу й пошану одиниць і їх майна. Се по суті консервативний табір, звизаний з традиційним надбанням всего людства, з його культурою. Напроти нього стоїть табір большевизму, з котрим неможливий ніякий дійсний компроміс, ніяка справжня згода. І чим довше котранебудь частина консервативного табору буде себе дурити можливістю згоди з большевизмом або хочби тільки можливістю еволюції (розвитку) большевизму, тим більше буде ослаблення консервативного культурного табору, тим більше буде зміцнювання табору безбожного большевизму.

Ми, католицька вітка українського народу, Провидінням Божим охоронена від заливу страшним табором антихриста, стоїмо всеціло в таборі Христа. Наше завдання: за ніяку ціну не піддатися таборові антихриста і встояти як скала тут, де нас поставило Провидіння Боже. А найбільш підходячим оруддям нашого освідомлення і нашої організованої боротьби з явним та укрітим табором антихриста є під сю пору найбільш актуальна і потрібна організація народних читалень „Скали“. Робім всі, що в наших силах, щоб та наша кріпость скрізь по цілім краю нашім мала свої живі і тверді станиці. Живі будуть вони тоді, коли в них буде свідомий дух, постійно піддержуваний католицькою пресою й літературою. Тверді будуть ті кріпости тоді, коли не дадуться збити зі свого шляху ніякими підходами до них, ніякими компромісовими балачками тих, що думають „добро творити“, а творять зло. До них належать передовсім ті, що нам українським католикам заперечують права творити свої народні культурні організації. Ті негатори належать до сил, які вже не входять в рахубу, хоч істнують ще в уяві умираючих духом людей і зі страху вигукують ріжні погрози проти нас.

Так виглядає ситуація Європи і наша в ній в освітленні вогню, що бе з Еспанії. Нехайже кождий з нас усвідомить особисто сам собі, чим він причиняється до скріплення виразного християнського і католицького табору у сій небувалій боротьбі двох світоглядів, що не дадуться погодити.

Боротьба з порнографією

в Злучених Державах Півн. Америки.

Злучені Держави Північної Америки взялися зі спеціальною енергією до боротьби з порнографією у всіх її проявах. В тій цілі американські католики організують т. зв. круціяти. Вони мають великий успіх між тамошніми католиками. Тепер працюють дві круціяти. Одна з них поборює безстидні рухомі образки, що їх поширюють по вулицях і в публичних льокалях. Друга круціята займається передовсім боротьбою з порнографією в пресі. В тій акції веде перед архидієцезія Сан Франциско. Вона зорганізувала кілька місяців тому на широку скалу „круціяту католицьких наук“. Та круціята мала познакомити загаль католиків з суспільними засадами, голошеними католицькою Церквою. Що неділі американське радіо надає спеціальну аудіцію „Про науку Церкви“. Боротьбою з порнографією займається також відома й популярна організація „Товариство Католицької Правди“. Воно має окреме бюро кольпортажі книжок і брошур. В них обговорюють питання з ділянки апологетики, літургії і т. п. Те бюро відповідає також на кождий лист радіослухачів і на кождий запит, що відноситься до ріжних питань з ділянки віри. В круціяті католицьких наук бере поважну участь вся католицька преса Злучених Держав. Вона веде спеціальний відділ питань і відповідей. Той відділ має величезне поводження. Тисячі питань, присиланих навіть з найдаальніших сторін, свідчать ясно про те, що американська суспільність починає щораз більше цікавитися наукою католицької Церкви і шукає в ній відповіді на ріжні сумніви. Крім того істнує в Злучених Державах широко поширене товариство „Круціята молоді проти порнографії“. До тої організації приймають молодих хлопців і дівчат від 10 до 18 літ. Діяльність тогочасного товариства звернена не тільки проти порнографічної літератури, але також такої, яка гльорифікує гангстерів, проступки, самовбивства, напади, життя суспільного шумовиння і т. п. (КАП).

Збіжжа подорожіє

Положення на збіжжєвих ринках вже давно не давало таких надій на поправу цін збіжжя як тепер. Передовсім світовий запас пшениці виносив в липні с. р. ледви 6.650.000 тон, тоді як в 1935 р. в тім самім часі запас пшениці виносив 9.310.000 тон, а в 1934 р. 12.300.000 тон. Збір пшениці в Злучених Державах Північної Америки с. р. малий. Яра пшениця майже пропала, озима також не дописала так, що в найлучшім разі Америка буде мати 633 мільонів бушлів пшениці. Се не вистарчить навіть на задоволення власного запотребування. Збори пшениці в Канаді оцінюють найвище на 225 міль. бушлів. Тому, що Канада має запевнений збут своєї пшениці в Злуч. Державах, нема потреби побоюватися північно-американського натиску на світовий пшеничний ринок. В Совітах яра пшениця не вдалася. Заповіджені фантастичні збори пшениці в Аргентині належать до минувшини. Фатальна погода загрожує просто знищенням земледілля. Стан засівів пшениці в Австралії гарний, але Австралія має поемний ринок збуту на Далекім Сході. В Європі забракне пшениці Італії, Еспанії і мабуть Франції. Відемна оцінка зборів в багатьох краях, що вивозили, і можливість поширення країв, що потребують спроваджувати пшеницю, оживили значний рух серед купців. Особливо англійські млини зачали енергійно скуповувати пшеницю і тим викликали сильну тенденцію для пшениці. В таких умовах є вигляди, що селяни в Польщі зможуть продати свої запаси пшениці по можливих цінах.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотників. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2, 1. пов. і в книгарнях.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Проблема польської преси

„Діло” в ч. 187 принесло отсю статтю:

Прем'єр Складковський оголосив заяву п. н. „Зловживання друкованого слова”, в котрій ре-
в'ює подвиги своє дотеперішнє становище су-
проти преси і заповідає гострі репресії, включно
з висилкою до Берези поодиноких журналістів.
Правда, прем'єр заявляє, що залишає надалі
„повну свободу критики уряду й прилюдного
життя” та „приступає до нищення брехії, обмо-
ви й клевети як зброї у політичному житті”.
Всеж, не вважаючи на таке докладне спецзу-
вання тих пресових провин, котрі викличуть пе-
реслідування, можна лякатися, що доба розмір-
ного лібералізму супроти преси у Польщі доби-
ває свого кінця і що вислови прем'єра вчинять
відомо на загальне відношення пресової цензу-
ри до преси. Булоб це тоді жалюгідне явище то-
му, що зрештою вся поважна преса й кожний
шануючий себе журналіст мусить погодитися, що
такі методи журналістики як брехня, обмова і
клевета повинні бути безпощадно винищені.
Інша річ, чи треба для цього аж Берези і чи не
достить булоб ригористичного стосування відпо-
відних строгих постанов карного закону і пре-
сового декрету: ми захищуємо себе до засад-
ничих противників Берези як адміністраційної
репресії, яка не підлягає ніякій прилюдній кон-
тролі ні щодо слушності мериторичних закидів
(ніхто, включно з засланим, не знає сутньої
причини кари), ні щодо способу виконування.

Зрештою, наш лібералізм та звеличування
засади свободи преси не йде аж так далеко, щоб
не признати, що ту свободу слід інколи спу-
тувати: слід це робити тоді, коли преса тратить
зрозуміння своєї місії, коли видавці не рахують-
ся з фаховими кваліфікаціями і моральним ста-
жем ангажованих співробітників і коли ті спів-
робітники забувають, що не слід зловживати
терпцем паперу. І хоча, повторяємо, боїмося, що
заява прем'єра в практичних наслідках спутає
свободу слова й там, де та свобода повинна без-
умовно існувати, даючи притоку до дуже до-
вольної і розтяжної інтерпретації понять „брехні
й обмови”, проте добре сталося, що ця заява
дала тончок до цілої дискусії, яка розпалася
у польській пресі на тему преси та взагалі за-
ктуалізувала проблему польської преси.

Внутрішньо-політичні „лікантерії” згада-
ної нинішньої дискусії нас не цікавлять і може-
мо казати про них тільки мимоходом, радше для
реєстрації подій польського політичного дня.
Заяву прем'єра Складковського підтримав у ці-
лій повноті ред. Стічинський у „Кур'єрі Поран-
нім”. Його стаття „Післявідпусткові рефлексії”
— це неначе півофіційна інтерпретація заяви
прем'єра, одобрення у цілості заповіданих ре-
пресій і ціла низка незвичайно гострих закидів
під адресою польської преси і польського жур-
налістичного світа, включно до такого закиду,
що журналістичні синдикати толерують „більш
непристойні відносини серед журналістів, ніж
серед шевців, столярів, пекарів і інших ремесел”.
Очевидно, польська преса ріжних напрямів —
від „Часу” через „Варш. Газету Народову” по
„Роботник”, гостро на такі заміти zareагувала.
Факт, що головою Синдикату Варшавських Жур-
налістів, якого мусять образити докори „Кур.
Поранного”, є тепер полк. Сцеживський, редактор
півофіційної агенції „Іскра” і — як кажуть —
одні з чільних представників полковницької
групи, витворює специфічну ситуацію, вже у
площині конфлікту всередині того самого санацій-
ного табору. Бо й п. Стічинський не є тільки го-
ловним редактором чільного варшавського са-
наційного щоденного „Кур'єра Поранного”, тіль-
ки ще й шефом т. зв. Бюра Організації Акиї,
свіжо основаної установи при президії ради мі-
ністрів, що має бути ніби міністерством преси
й пропаганди, ніби ідеологічним інспіратором
чи регулятором діянь уряду. Ред. Стічинському
закидають переяскавлення відносин та лег-
коважне кидання поважних закидів. Однак
коли навіть прийняти, що слушність мають оби-
дві сторони, не підлягає ніякому сумнівові, що
1) польська преса не здорова і 2) що у вели-
чезній мірі вина цього самих кермуючих урядо-
вих чинників.

Ми твердили це і вказували на нездорові
явища польського пресового життя неоднократ-
но. Фактом є, що польська прилюдна опінія сто-
їть під вселядою не поважною, політично зди-
ференційованою преси, лише т. зв. „червонаякі”
і всяких „кур'єрків” — з краківським „ІКЦ” на
чолі, при чому той краківський часопис це не
мала 10-ти сотикова льокальна газета, лише шо-
денник з найбільшим об'ємом і найбільшим чи-
слом накладів у Польщі. У тих всіх часописах,
яким саме надає тон і серед яких провід веде
„ІКЦ”, панує дух крайньої непримирності, не-
толеранції, дикого шовінізму, плоского підходу
до глибоких проблем, дух неучтва і система пе-
ретворювати кожду дрібницю (дуже часто не-
вірну щодо фактичного стану) в епохальну „сен-
зацію”, для якої нема відповідно великих дру-
карських черенок і відповідної кількості окли-
ків. Скільки шкоди наробили ті „кур'єрки” в
одній тільки ділянці національно-політичних від-
носин у державі! Вічне цькування, вигадки і на-
клепи, творені нісенітні псевдонаукові теорії для
ажитку і під смак вулиці, потурання вулиці, по-
турання вульгарній формі і неперевіреному тен-
денційному змістові, це маркантні риси тієї ча-
стини польської преси, яка — як кажемо — на-
дає тон польській політичній думці, діючи серед
мас і маючи за собою вулицю. Та не лише ву-
лицю: адже це часописи здебільша проурядового

напрямку, які втішаються протекцією урядових
чинників: чейже навіть розклад їзди складається
у Польщі з увагою на інтереси кольторажі
того краківського часопису, — адже в ньому
бувають розмови з найвищими достойниками,
адже уряд користується тим часописом раз-у-
раз для своїх цілей, — не стараючись зломити
специфічно „кур'єркових” метод підлюдування
горожан ріжних національностей та розпалюван-
ня пристастей.

Нічого теж нарікати на пресову політику:
адже це стара правда, що ніколи у Польщі по-
слідовної і систематичної, добре технічно веде-
ної, пресової політики — не було і нема. Були і
є розпорядки від випадку до випадку, були пе-
ріоди більшого пресового лібералізму чи стро-
гішої цензури, однак все це не є ще пресова по-
літика. Уряд робить одно, проурядові часописи
пишуть щось зовсім протилежне: уряд нап-
робить ніби нормалізаційну політику з Україн-
цями, а ріжні проурядові часописи, залежні не
тільки посередньо, але й безпосередньо, своєю
екзистенцією, від уряду — цькують проти Укра-
їнців і всю „нормалізацію” торпедують. Ріжні
часописи того самого урядового табору справу
нераз представляють інакше. В безлічі інших
случаїв знову взагалі невідомо, що має дана
подія означати з погляду кермуючих державних
чинників, бо преса не дістає ніяких інформацій
або насвітлення. Це все старі правди. І тому пре-
сова політика повинна з одного боку впливати
на моральний рівень польської преси, на методи,
яких вона уживає, на партістське масових акцій,
що їх вона самовільно веде, залежно від окре-
мих, здебільша анонімних, журналістів.

Закиди прем'єра Складковського і ред. В.

Стічинського української преси й українського
журналістичного світа не торкаються і торка-
тись не можуть. Українська преса не бавиться
у сплетні на високих державних достойників, не
виступає з ніякими клеветами, не є експонентом
ніякої групи, що бореться за владу, а через те
й методи боротьби за владу їй чужі. Українська
преса не бавиться тек у „сензації” і взагалі тим
репортером, який мусить принести газеті щоден-
но стільки-то сензацій — українській пресі чу-
жий. Однак українська преса не може зректися
права критики: гострої, але річевої критики по-
літики уряду і нижчих чинників влади, критики
сього існуючого стану, всієї українсько-поль-
ської дійсності. Тому добре сталося, що прем'є-
р запевнив, що те право критики істнує надалі.
Ще краще булоб, якби речі, порушені у кри-
тичних статтях і замітках української преси, до-
ходили до відомо чинників, від яких вони зале-
жать, і якби — щораз менше матеріялу було до-
критики, до жалів і ремствування. Ніхто тих жа-
лів з приємності не випиє, ніхто не шукає
специально за матеріялом, який дававби нагоду
„проїхатись”: на жалі, завжди ще того мате-
ріялу так багато і стільки його щоденно прино-
сить, сніжа почта, що ціла українська газета му-
сить перетворюватись у трибуну скарг.

Примітка Ред. „Нової Зорі”: Отся
стаття „Діло” на загальну слушна, та годі не за-
уважити, що в брехні, обмові й клеветі „Діло”
зовсім не без вини. Хтож інший десятками літ
оклеветував нпр. Преосв. Григорія тай всіх на-
ших Владик як не „Діло”? Хтож інший оклевету-
вав перед нашою суспільністю як її ворога і
запроданим пок. проф. С. Томашівського як не
„Діло”? Хтож інший німісував на редактора
„Нової Зорі”, що він був гангстером в Шікагу
як не „Діло”? Хтож інший не приймав навіть
спростувань як не „Діло”? І т. д. і т. д. А тепер
нараз відхрещуються від того, що десятками літ
робили на очах всієї суспільності...

Людовці

„Новий Час” в ч. 183 й. ін. ниніше:

Довгі роки в боротьбі польської опозиції
з санацією на фронт висувалися раз непесівці,
раз ендеки... Польські селянські угруповання в
цій боротьбі стояли на другому плані.

В перших роках потривненого режиму про-
від санаційного табору небагато цікавився ними...
В ряди санації перейшло доволі поважне число
гоминик вчорашніх діячів з „Пяста”, „Хлопсько-
го Сторонництва” і „Визволення”. Біля санацій-
ного табору крутився старий людовецький гріш-
ник, колишній основоположник людовецького
руху в Західній Галичині, Ян Стапінський.

І санаційна преса раз-по-раз з тріумфом
сповіщала про нову сесію з одного з трьох
розсварених селянських угруповань. В перших
роках потривненого режиму дописувала госпо-
дарська конюнктура. Були це останні роки доброї
господарської конюнктури у всьому світі. А в до-
датку саме тоді Польщі перепалося ще й „терно”
на льотерії: страйк англійських вуглекопів. Сло-
вом — були „товсті” роки. І з соймової трибуни
і зі сторінок санаційної преси лунали тріумфаль-
ні співі про „радісну творчість”.

Очевидно, в таких умовах не було по-
треби більше уваги присвячувати відтинковій
Пяст — Хлопське Сторонництво — Визволене.

Та після „товстих” років прийшли „худі”.
І саме в цих „худих” роках санаційному табору-
ві довелося робити чергові кроки в консеквенції
травневого перевороту.

Господарська криза загострюється з року
на рік. Загострюється теж боротьба опозиції з
санацією. Приходить конгрес „Центроліву”. Бе-
рестя, а відтак суд над Вітосом, Ліберманом і тов.
і навіть у розгрівці між опозицією та санацією:
політична еміграція.

Розсварені польські селянські угруповання
об'єднуються і головою об'єднаної людовецької
партії вибирають політичного емігранта В. Вітоса.

Напередодні останніх виборів людовці пе-
реживають останню внутрішню кризу: партію по-
кидає група провідників „Визволення” під прово-
дом старого Максиміліана Маліновського й остан-
нього голови парламентарного клубу об'єднаної
людовецької партії, пос. Руга. Та це небагато за-
важило на бойкоті виборів, що його започатку-
вали саме людовці. Бойкот виборів людовцям
вдався.

Опинившись без парламентарного пред-
ставництва, людовці виявили під проводом б.
маршала сойму, М. Ратая (по фаху гімназійний
учитель), подивугідний організаційний хист.

Іх акцією в гущі польських селянських мас
зачинає хвилюватися санаційний табір, що пі-
сля смерті марш. Пілсудського ввійшов у стадію
затяжної внутрішньої кризи. До речі кажучи, в о-
станніх місяцях він нагадає „візирліну”. Він є і
його нема: ББ розважав його-ж творець, полк.
Славек, а на місце ББ полк. Коц покищо ще ні-
чого не сформував. І покищо відбуваються тіль-
ки тактичні маневри окремих груп і котерій, з
яких складається санаційний табір (для точно-
сти слідби додати: бувший).

Під впливом енергійної акції людовців, що

Чи Ви складаєте річники „Нової
Зорі”?

неабияк розбухали в останніх місяцях польські
селянські маси, урядові чинники починають що-
раз більше уваги присвячувати проблемам села,
щораз більше уваги мусять присвячувати людо-
вечкій партії та видиганню нею справам. І ось
ми є свідками нового етапу боротьби опозиції з
санацією, в якому на фронт висунулася партія
людовців.

Під тактичним оглядом ситуація людовців
незвичайно вигідна.

Їхнього краєвого провідника, М. Ратая, з
давніх часів лучать добрі взаємини з непесівця-
ми. Непесівці наставлені на „народний фронт”. В
сторону „народного фронту” низує людовець-
кий молодіак (організація цього молодцяку:
„Віщі”).

Перехід людовців на сторону „народного
фронту” очевидно, дуже неповажна річ для
правильствених чинників. Справа дражлива
тимбільше, що в заграничній політиці людовці
заяняли таку саму позицію, що й непесівці: орієн-
тація на Францію, тобто тепер — на Францію,
Блюма, покуману з Совітами.

А з другого боку: головою партії, виб-
раним маніфестаційно на конгресі людовців, є по-
літичний емігрант Вітос. Як показується, т. зв.
„Фронт Морж” не є легендою. Вітос дійсно неда-
вно був у гостях у Падеревського в м. Морж. Бу-
там разом з Корфантим і під протекторатом Па-
деревського прийшло там до зговорення між Ві-
тосом, хадеками зпід знаку Корфантового та НІР.

В цьому зговоренні беруть участь генерали:
В. Сікорський й Ст. Галлер, а як твердить значай-
но добре поінформований парламентарний ко-
респондент жидівської преси — і ген. Янушай-
тіс. Імпреду з Морж маніфестаційно поблагосло-
вив наш записаний ворог проф. Ст. Граб-
ський. Є багато даних думати, що цю імпреду з ве-
ликою прихильністю стрічає чимало інших енде-
ків, не дивлячись на еволюцію в напрями „вож-
дизму”, яку переживає ендеція під проводом Р.
Дмовського. Падеревський має серед ендеків бо-
гато прихильників і поза осамітненим тепер проф.
Грабським, що кривим оком дивиться на Дмов-
ського та його захоплення Гітлером і Муссолінім.
Таксамо... близькі для ендеків: Корфанті, Галлер,
Янушайтіс, Сікорський, ну — й Вітос, їхній „со-
ціос дольоріс” з 1926 року.

Все це спонукує урядові чинники дуже обе-
режно трактувати людовців та їхні імпредзи. То-
му не дуже бундючно дулає кліч, мовляв,
порозуміємося з масами понад голони провідни-
ків (ах, як добре знаємо цей кліч — ми, Україн-
ці!). Слушно каже проф. Грабський: „Найви-
шні з тих, котрі уявляють собі, що прискоренням
і радикальнішим переведенням земельної рефор-
ми відірвуть хлопський маси від їхніх дотеперіш-
них провідників. Покинути їх не дозволить їм
перш усього хлопський амбіт. А в додатку, доки
не зліквідується зовсім безробіття по селах, не
буде аргументу, який можнаби успішно проти-
ставити повторюваному сьогодні селянами твер-
дженню „за Вітоса було ліпше”.

Отже по польських селах шириться леген-
да Вітоса. А з легендою тяжка боротьба! Очеви-
дно, цю легендою користуються в людовецько-
му таборі оба крила: прихильники співпраці з пе-
сівцями і прихильники „Фронту Морж”.

Покищо легенда Вітоса головний таран усіх
людовців у боротьбі з санацією. — М. С.

УНІЯ І МОСКВА

Як Москва нищила Унію в XIX столітті.

5. Бердичівські ісповідники.

Після коліївщини настали для Унії дуже сумні часи. Почали ділати сили, що руйнували її та змагали до остаточної ліквідації уніятської Церкви. І справді, Унія почала сильно занепадати, а її коштом ширилася схизма. Наступили апостазії й то не лише серед світських, але й серед духовних. У праці, що спеціально займається упадком Унії на землях, що в XIX ст. належали до Росії, її автор, латинський Єпископ Ліковський, пише про причини упадку св. Унії.¹⁾ Ся незвичайно цінна, а й досі одинока того рода загальна праця про ті справи (поминаючи загальні курси історії Церкви, нпр. Гарасевича, Пелеша, чи нариси нпр. Харкевича), сперта на багатому жерельному матеріалі, доказує, що не лише самі переслідування Москви були причиною упадку Унії.

„Не винишло Церкви тристатіне, найжакливіше переслідування римських цесарів — панаки, кров мучеників ставала посівом нових ісповідників“, пише Еп. Ліковський. „Не впала Церква в Ірландії під обухом не менше жорстокого й кривавого переслідування протестантської Англії, що тривало також три століття; отже трудно нам припустити, щоб саме зовнішнє переслідування, хоч жорстоке й систематичне, здієне було знищити майже до кореня таку велику вітку вселенської Церкви, що обіймала коло 2 мільйон дуп, якби внутрішні відносини в Унії були цілком здорові й якби переслідувачі не були в ній знайшли чинників, що помагали їм до її розсаджени“ (т. I, стор. 8).

Найважливішу (цілком правильно) причину упадку Унії бачить Еп. Ліковський у слабім католицьким усвідомленні вірних.

„В яким стані релігійної освіти знаходився руський нарід“, пише він при кінці першого тому, „легко собі уявити по тім, що ми сказали про освіту його духовенства.“²⁾ Похвальний виїмок під тим оглядом становив у тих часах холмський нарід, бо зазички старанням кількох достойних Єпископів мав знамените духовенство, освічене й повне духа Божого. Побачимо отже, яким муром став той нарід разом зі своїми пастирями, вихованими в кращих часах, проти зазіхань дисунії (схизми). Якби таке духовенство й такий нарід була мала в усіх дієцезіях русько-католицька Церква в моменті упадку Польщі, не сумніваємося, що Унія, як велика мучениця, булаб існувала дотепер.³⁾ подібно як ірландська Церква“ (I, 264-5).

Католицьке усвідомлення духовенства й вірних було, очевидно, обов'язком Єпархії. Але тодішня Єпархія — каже Еп. Ліковський — мало про те дбала; за те він уважає її найбільшою ви-

новницею упадку Унії. Очевидно, причин було більше — про них буде ще мова — але ся була найважливіша. Вже після появи праці Ліковського видано багато матеріалу про уніятське правобережне духовенство. Показується, що справді не було на кім Унії спертися. Ось такий нпр. Михайло Левицький, бувший уніятський священник з Городища в Смілянщині, пише свою автобіографію в письмі до Гервасія Лінцевського, схизматичького Єпископа переяславського (1757 — 1769) в 1766 р. й подає такі факти⁴⁾: Родився він у православію й був дячком у Городищі 6 літ. Пізніше пішов до... уніятського Митрополита Володковича, щоб його висвятити. Митрополит дійсно висвятив його, але передтим зажадав присяги на вірність Унії. Левицький присягнув і дістав парохію таки в Городищі. Та своїм вірним він заявив, що він такий самий православний як і вони і служив по схизматичьки (замикав царські врата підчас Служби Божої й т. п.). Так дочекався аж „місії“ Значка-Яворського. Тоді поїхав до нього, відрікся Унії й зложив присягу на вірність... православію. Другий тип досить подібний виступає в добровільних зізнаннях перед військовою комісією 1771 р. Називається Матвій Сухач, а парохом (уніятським) був у с. Янківці, білоцерківської округи. Потому, як настала коліївщина, він апостазував і тривав у схизмі аж досі. На питання: котра віра ліпша, казав, що уні-

⁴⁾ С. Іваніцький, Переяславський Єпископ Гервасій Лінцевський і начало возсоединения униатов въ западной или польской Украинѣ (1757-1769). Камянець Под., 1904, в додатках ч. IX.

ятська. Про причину апостазії духовенства в часі коліївщини казав, що „в тім часі баламутства гайдамацькі й поїам відібрали розум, не знати було, кого триматися“. Він сам триває в схизмі, бо дивиться на інших священників, що чекають якогось кінця й він з ними. На питання про причини баламутства між духовенством казав: „Від себе дуже бажавби я дійти вже до якогось доброго вирішення, а того не можна дочекатися й тому в нас баламутства.“⁵⁾

Зізнання Сухача просто класичний зразок, що думало в своїй масі тодішнє уніятське духовенство. Як бачимо, воно чекало, щоб якоесь успокоїлося; а хто буде творцем того спокою байдуже. З того можемо зрозуміти, чому було багато відступників від св. віри; се не були борці за Христову правду, але темні, сірі люди, що бажали в спокою їсти свій хліб. Не диво отже, що в короткім часі — від січня до серпня 1768 року перейшло в руки схизматиків 306 церков на правобережній Україні!⁶⁾

Та очевидно, все духовенство не було таке. Яким способом сотки священників не то що вміли присвоїти собі засади св. віри, але й ширити їх серед вірних — не можемо в окремих випадках прослідити. Натомість знаємо з попередньої статті про кільканацятьох уніятських священників, що вміли потерпіти й мученичу смерть, а Церкви не зрадили. Крім них бачимо ще і в'язнених по тюрмах за те, що не хотіли перейти на схизму. Сильніше переслідування розпочалося після смерті Лінцевського. При допомозі війська (переяславського полку) „навертано“ правобережних уніятів; польські поміщики переважно не противилися тому. Але тут „апостоли“ трафили на спротив. Бідні, обтяжені родинями, але чесні й правдиві священники Божі не далися відвести від св. віри. Тоді застосовано до „непокірних“ — тюрму.

„Взявши в Бердичеві, Умані, Білій Церкві й кількох інших місцечастях“, пише Еп. Ліковський на основі рукописного матеріалу, „містили в своїх мурях у часі від нересня 1772 р. до жовтня 1773 р. по кільканацять до кількадесять уніятських священників, котрих одиноким злочиним було те, що не хотіли виректися своєї віри й своїм парохіям не хотіли дати згіршуючого приміру. В самій лише бердичівській в'язниці сиділо 68 уніятських священників, найбільше з уманського деканату,⁷⁾ бо 32, даліше з житомирського 10, з богуславського 8, з корсунського 6, зі смілянського 7, з білоцерківського 5.“⁸⁾

⁵⁾ Іваніцький, цит. тв., у додатках, ч. XXIV.

⁶⁾ Там само, ч. XXI.

⁷⁾ Пригадуємо, що якраз в Уманщині були найбільше чинні василіянські місії. Вони, очевидно, вплинули корисно й на парохіальне духовенство.

⁸⁾ Likowski, Dzieje, I, c. 146.

Як виховують Муринів

Англійський діяч містер Бріан Мумфорд оповістив недавно докладний звіт про виховуючу діяльність школи, яку він оснував у провінції Ірінга (в б. німецькій Східній Африці). Та діяльність англійської школи, призначеної для Муринів, надзвичайно інтересна і добра. Та школа має муринський молоді передовсім заступити виховання, яке вона колись одержувала при начальнику свого племені, де вона одержувала не тільки мілітарне вишколення, але й виховання у традиціях свого племені на вірних йому членів. Розуміється, мілітарне вишколення в англійській школі відпало, зате остало традиційно-племенне виховання і прибули найпотрібніші річі з європейського виховання (читання, писання, рахунки й географія) та деякі практичні річі, про котрі далі.

Школу ту провадиться так, що в ній учать учителі Англіїці й учителі Мурини. Крім того вживається як дорадників старих досвідчених Муринів з дотичного племені, званих „ватамбулі“. Ті

дорадники разом з європейськими учителями іменують з молодих Муринів провідників для груп молоді з кожного племені, а вже самі хлопці вибирають собі свого рода підстаршин, кожда група порозумівшиися зі своїм проводом. Ті підстаршини називаються „руга-руга“. Раз на тиждень група молоді кожного племені відбуває свої хлопці суди під проводом своїх „руга-руга“ і під оком старших людей свого племені. Кожду племенну групу молоді виховується в традиціях її власного племені. Притім головну вагу кладеться на практичні річі, потрібні в тих околицях. І так кождий муринський хлопець приводить з собою до загороди тої школи корову і теля та вчиться плекати їх. При школі є господарство, в котрім муринські хлопці вчать всіх метод модерного господарства, м. ін. ветеринарії та приряджування всяких молочних продуктів.

Мешкають вони в шкільних будинках, збудованих після краєвих взірців, але заосмотрених в модерні гігієнічні урядження. Носять одяг краєвий („мігороро“, свого рода тога), причім учи-

телі вчать їх шанувати й любити свою національну ношу.

В той спосіб чужа школа вчить молодих Муринів не тільки європейських метод але передовсім учить їх того, щоб були вірні традиціям свого народу, ставали його позиточними членами та піддавалися дисципліні свого племені. В той спосіб виховують Англіїці молоді Африку.

Нема сумніву, що цей новий спосіб виховання лучший ніж дотеперішній колоніальний спосіб, який з муринської молоді робив європейських кретинів.

Такі цікаві вісті приносить чужа преса. Річ ясна, що таким вихованням сповняють Англіїці велику і добру місію в країнах, які Провидіння віддало в їх руки. Якже далекі від тих благородних метод „способи“ поведіння декотрих європейських народів супроти європейських дітей інших народів, котрих землю судилося їм зайняти! Ті далекі від описаних тут методи мають часто на цілі викликати серед молоді не любов до її народу, тільки погорду. Та вони викликають ненависть до таких учителів і страшенно заогнюють відносини.

Про долю „бердичівських ісповідників“, як їх слушно назвав у своїй історії Церкви Ю. Пелеш,⁹⁾ можемо сказати дещо більше, бо щасливо збереглася їх переписка з нунцієм.¹⁰⁾

Правдиве зворушення огортає, коли читати ті їх листи до нунція (Йосифа Гарампі). Доносять про свій страшний стан: що ніщо інше, як лише вірність св. Церкві гнала їх до вязниці, де вони сидять заковані в кайдани без огляду на вік і достоїнство, терплять голод, зимно й нечувану тісноту, бо напхано до їх вязничних келій стілько, що майже один на другім лежить. Як єдина пожива служить їм кусок твердого хліба й напів сирий горох. Одежі від більше ніж пів року не вільно було їм змінити, бо нагло схопили їх з домів, у чім були, а в вязниці нічого не можна дістати. Навіть до церкви, вислухати св. Літургію, не пускали їх кати. З тих мук і невгод деякі з них померли в тюрмі. І що ж найбільше причиняє їм болю в тім тяжкім положенні? Про те вони також пишуть; а саме, що церкви їх і парохії попали в руки людям темним, без освіти й моралі, насланим з Переяслава; що родини їх блукають по світі за жебраним хлібом; що собрати їх або мучаться по інших тюрмах, або по лісах і печерах блукають. Отже просять нунція, щоб заступився за ними, щоб могли вийти з вязниці й знову працювати для добра Церкви.

Та заходи нунція увінчалися успіхом щойно під кінець 1773 року. За той час бердичівські вязні дали свідectво св. вірі, як правдиві мученики, вірні в цілім житті й до смерті св. католицькій Церкві. Побіч уманських мучеників і священників, що згинули в коліївщині взагалі, вони становлять прикрасу на картах історії нашої Церкви в XVIII столітті.

Т. Коструба.

⁹⁾ J. Pelesz, Geschichte der Union, том II стор. 537.

¹⁰⁾ M. Harasiewicz, Annales Ecclesiae Ruthenae, Львів, 1860, стор. 500—519. Пор. також у Ліковського (I, 146—149) й Пелеша (II, с. 537—541).

Ідеологія організації полк. Коца

„Варшавський Вечур“ пише про нову правительственну організацію в Польщі, що її організує полк. Коц, м. ін.: Незабаром оповістять в цілості програмові засади тої організації. Нова організація буде подібна до війська і буде називатися „Служба Народова“. Її програма буде спиратися на націоналістичних кличах. М. ін. в господарській ділянці стремітиме до спольщення торговлі і промислу. „Служба Народова“ буде гуртувати передовсім б. польських комбатантів і працюватиме головню на полі ідеологічним і виховним.

Німеччина проти Совітів

В німецькій політиці на першім плані тепер еспанські події. Німецькі політичні круги твердять, що Еспанія криє в собі велику скалю можливостей. Особливо не бажають собі побіди лівих у Еспанії. Тому німецька преса безоглядно поборює еспанське республіканське правительство і називає його ворогом європейської цивілізації. Рівночасно йде сильна пресова кампанія проти Совітів, в розмірах дотепер непрактикованих. Вся преса пише про боеву силу червоної армії, червоної балтійської флотії і совітського летунства. Німецькі політичні круги переконані, що Німеччина мусить провадити політику активної ініціативи. Все вказує на те, що Берлін не хоче вийти з порожніми руками з еспанського конфлікту. Спеціальну увагу присвячують Франції.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Зло смертельного гріха. По перше розважте величезну злобу смертельного гріха, як вона безмежно противна безконечній доброті Бога. Тоді пізнаєте, що та злоба се бездонна пропасть, якої ніякий сотворений ум зглибити не може. Як ніхто крім самого Бога не може вповні поняти Його безконечної доброти, так ніхто крім самого Бога не може цілковито зрозуміти безконечної огиди того противного зла. І як Бог очевидно любить Свою доброту безконечною любов'ю і не може перестати любити її, як не може перестати бути Богом, — так очевидно ненавидить Він смертельного гріха безконечною ненавистю і не може перестати ненавидіти його, де тільки Він той гріх бачить. І чи ти добре розважила, моя душе, що ти допустилася такого низького, такого страшного, такого огидного зла, коли ти наперед збунтувалася проти Бога смертельным гріхом? О, як ти могла відважитися, так часто повторяти ту величезну зраду? Або як ти могла так довго носити з собою таку ненависну, таку огидну потвору? О, як дуже ти зобов'язана супроти безграничного милосердя Бога й дорогої крові Його Сина, що Він так довго тебе терпів і вже давно не струтив тебе до пекла!

По друге розважте, що понад смертельний гріх нема більшого зла ні на землі ні навіть у пеклі. Смертельний гріх се без порівняння найбільше зло з усіх. Він мати діавола й пекла: бо пекло повстало тільки задля смертельного гріха. А діавол був ангелом, поки через смертельний гріх не перемінився в діавола. Отже смертельний гріх се в дійсності більш огидна і потворна поява ніж пекло, він плюгавіший та огидніший ніж сам діавол. Те страшне зло, яке засуджені бачать і відчують у своїх душах всю вічність, мучить їх більше ніж усі чорти. Воно пригнітає їх своїм постійним тягарем до землі. Те страшне зло годує червака їх винної совісті, що гризе її вічно. Те зло се вогонь, що ніколи не гасне. Воно вічно задержує свої душі в посіданню та вічно держить Бога далеко від них і їх далеко від Бога. О, коби грішники мали бодай правдиве поняття про се страшне зло! Тоді вони певно далисяб здержати від того, щоб колись мусіти відчувати його незмірний тягар. Якби вони зрозуміли, що мають замір зробити, коли хочуть допуститися смертельного гріха, тоді вони волілиб тисяч разів умерти ніж те зло.

По третє розважте, що гріх найбільше зло з усіх тому, що він поривається на самого Бога: се бунт, се головна зрада супроти Бога. Сатана, перший грішник, з гордості хотів посадити себе на Божий трон. І всі нещасні, що йдуть за приміром того найбільшого бунтівника допускаючись смертельного гріха, роблять себе до певної міри винними тої самої злоби, оскільки так як він відвертаються від Бога: бо подібним способом зміряють до незалежності від Бога й безбожно ставлять вище свою впертість і заспокоєння своїх налогів і пристрастей ніж святу волю Бога та Його Божі заповіді. Таким способом вони виповідають Богу послух і не признають над собою Його влади й панування та не хочуть підчинитися Його законам. Вони відкидають Його мудрість, вони не доцінюють Його справедливості, вони погорджують Його милосердям і добротою. І замість (до чого вони під кожним оглядом зобов'язані) шукати передовсім слави імені свого Творця, поширення Його царства та виконання Його волі, — вони ставлять ідол свого „я“ на місце живого Бога. Вони шукають своєї власної світової слави, своєї справи, свого вдоволення більше ніж Його. І тому нещасному ідолю свого власного самолюбства жертвують вони свою душу і свою совість, жертвують Бога і все. Чиж якенебудь

Примас Англії

про пасивних католиків.

Архиепископ Вестмінстеру і примас Англії видав недавно пастирське послання. В нім виступає остро проти т. зв. пасивних католиків, котрі тримаються здалека від всяких католицьких організацій і не цікавляться католицькою пресою. Таке відношення до католицького життя декотрих католиків треба осудити тимбільше, що вороги Церкви скріпили свою діяльність в сих часах. Вони утворили цілу сітку добре зорганізованих комуністичних і безбожничих клітин. Дальше примас Англії взиває своїх вірних, щоб брали живу участь в релігійнім житті Церкви. Особливо, щоб слухали св. Літургії. Крім того католики з багатших провінцій повинні помагати католикам з бідніших округів. Кождий католик повинен постійно купувати якусь католицьку газету. (КАП).

Бельгійці проти народного фронту

Ліра християнських робітників в Бельгії рішила виступити проти спроб утворити спільний фронт католицьких робітників з соціалістичною і безвірнісповідною лівицею. Управа ліги видала відповідні внясення і вказівки для своїх провінціальних відділів і членів, щоб не співпрацювали з організаціями сумнівного напрямку. Рівночасно повстав комітет, що має випрацювати плян праці для катол. організацій в Бельгії.

Двоміліонова німецька армія

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє: Міністр війни ген. Бльомберг оповістив виконавчий розпорядок до декрету канцлера Гітлера про дволітню військову службу в Німеччині. На основі того розпорядку будуть звільнені с. р. в осени добровольці 1913 річника і старших річників. Остануть даліше в рядах всі поборові 1914 річника і молодших річників, як також добровольці з тих річників. Французька преса розписується багато про військові зарядження німецького правительства. „Ле Матен“ пише, що Німці будуть служити при війську властиво три роки. Бо всі здібні до зброї мусять перебути один рік в рядах т. зв. служби праці. Тому стан німецької армії підчас миру буде виносити около 2 міліони людей.

Університет для 175 осіб

„Нає Ціріхер Цайтунг“ в ранішнім виданні ч. 1411 доносить, що ЦК (Центральний Ксмітет) комуністичної партії в СССР оповістив указ, яким дотеперішні курси марксизму-ленізму перемінив на окремий університет. Ціль того університету виховати спеціальну еліту для партійної пропаганди й організації. Та еліта одержить нагляд над усіми партійними організаціями і їх життям не тільки у властивій Росії, але також у всіх союзних республіках. До нового університету приймуть лише 175 слухачів. Кождий з них мусить бути членом комуністичної партії найменше від 10 літ. Викладатимуть лиш отсі предмети: Історія комуністичної партії, вибрані питання ленізму, розбудова комунізму, нова сталінська конституція, основи національної економії, загальна історія. Наука в тім університеті триватиме рік. (Чому сю установу названо „університетом“, трудно сказати).

інше зло можна порівнювати з сим?

Постанови собі від нині зовсім уникати всякого смертельного гріха, якнайбільше бридитися ним і втікати від гріха більше ніж від самого пекла. Й оплакуй свої гріхи з цілого серця як найбільше зло з усіх та відправляй за них покуту все своє життя.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Зоперований Бальзак

Черговий том „Бібліотеки Діла“.

Оноре де Бальзак. **Чародійна шкіра.** Переклав Василь Софронів. Бібліотека „Діла“ ч. 4. Львів 1936. Стор. X + 180, форм. 14.8 × 21.2 см.

Оноре Бальзак (1799—1850) розпочав свою письменницьку кар'єру як писар у паризького нотарія. Та тому що „годі стати великим нотарієм“, Бальзак звязався до друкарського промислу й тут скандально збанкрутував. А були тоді такі закони, що довги треба було платити, або... йти до в'язниці. Бальзак вибрав перше. Обіцяв сплату вірителям і — щоб заробити гроші — став письменником¹⁾. „Зовсім як доставець дерева або мяса підписує він (Бальзак) умови з видавцями на твори, які зобов'язується постачати на означений речинець. Потребує грошей уже тоді, коли збирається до праці: раз для необхідної вигоди, другий раз для спокус і подорожей, в яких жінки грають чималу роль“ — пише др. М. Рудницький про автора „Чародійної шкіри“ (ст. V). В листі до своєї сестри Бальзак називає деякі свої твори „літературним свинством“. „Та — пише він далі — мені потрібні гроші, отже нехай нещасні часописи стогнуть під купою моєї писанини“. Допінгує себе вином і чорною кавою, яку випиває в неймовірних кількостях. Зате пише денно не раз і по 18 годин. — Не диво, що прим. твір „Тайна Руджієрів“ написав продовж одної ночі, а повість „Стара панна“ коштувала його всього три ночі праці. При таких темпі очевидно годі йому було „шліфувати“ свої твори. І тому в них багато технічних хиб, особливо в будові. Коли Бальзак врешті добився грошей, не через літературу, а подружжям з багатого вдовою, Полькою Ганською, було його життя вже скінчене: від надмірної праці й непомірного життя він помер у 52 році життя, два роки по своїм подружжі.

Бальзак лишив по собі щось понад 75 романів, в тім кілька морально можливих (*Le colonel Chabert, La maison du chat qui pelote, La bourse, Eugénie Grandet, Ursule Mirouet, La médecin de campagne, Le curé de village, Mémoires de deux jeunes mariées*). Зате прочі, невчислені тут твори Бальзака, між ними також і „Чародійна шкіра“ задля своєї неморальності й цинізму попадали кілька разів на „Індекс книжок заборонених католицькою Церквою“ (в рр. 1841, 1842, 1864); і нині „всі твори“ Бальзака стоять на індексі²⁾.

¹⁾ Се нагадує мені момент з автобіографії Жюда, дра З. Фрейда, винахідника т. зв. психоаналітичної методи лікування. В тій автобіографії лікар Фрейд якось так досить широко пише, що до відкриття нових метод лічення нервів довела його потреба гроша: швидко вилікування „не було вистарчаючим джерелом заробітку“ (Freud, *Wissenschaften*, стор. 16)...

²⁾ Коли славний був „священник з Діла“, який нападів на єпископів і взагалі пописувався в тім щоденнику шукою „non sentiendi cum Ecclesia“. Помер недавно. Тепер „Діло“ знайшло собі нового „теолога“. Цей панок був справді перед війною на першій році богослов'я; але, що спортивний клуб потребував його до змагань, то він просто з богослов'я виступив... Отже той пан пише тепер у „Ділі“, що на поставлення Бальзака на індекс не треба католикам уважати, бо „це було сто літ тому“. Я переглянув ті канони кодексу Церковного Права, які відносяться до заборонених книжок, та ніде не знайшов там такої „богословсько-правничої мудрости“, яка касувала б заборону тих книжок, що стоять на індексі від сто літ... Навпаки в самім індексі ще й нині стоять твори видані не лише сто, а й триста літ тому. Такий то „обскурантизм“ у Римі; не то, що поступове „Діло“ зі своїми „теологами“-спортовцями...

Всетаки історики літератури вважають Бальзака за великий талант, навіть за попередника натуралізму Золи. Не перечать сьому й католики, а один Єзуїт, історик французької й інших літератур, признає творам Бальзака велику літературну стійність. Сей Єзуїт, Олександр Бавмгартнер, у своїй історії світової літератури (том V, ст. 683; вид. Гердера) пише про Бальзака: „В будові й завязці своїх романів Бальзак стоїть далеко поза деякими своїми попередниками й наслідниками; та щодо характеристики, то виказує він таку творчу силу, що її можна порівняти навіть з Молієром і Шекспіром.“ Отже редактор „Бібліотеки Діла“ мігби був виправдуватися, що видав індексований твір „Чародійну шкіру“ для його високої літературної стійності³⁾. „Діло“ на те й покликається, цитуючи в оголошеннях дуже похвальні слова Гетого про літературну стійність „Чародійної шкіри“⁴⁾.

Коли прийняти таке „літературне“ становище „Діла“, тоді очевидно мусимо домагатися від видавця, щоб переклад твору даного класика літератури був теж класичний щодо літературної форми. Отже треба вимагати від перекладача класиків, щоб його переклад був повний та вірний. Такий, щоб можна було в ньому знайти саме ті формальні прикмети твору, що зробили той твір „класичним“.

Чи переклад „Чародійної шкіри“, що його виконав В. Софронів та видало „Діло“, відповідає тим домаганням? Ні... Не знаю, хто тут завинив, але Бальзак у виданні „Діла“ — зовсім не Бальзак-класик. Вже заголовок перекладеного твору Бальзака „La peau de chagrin“ (тобто „Шагренева шкіра“) сфальшований на сензаційну „Чародійну шкіру“. Сам твір скорочений чи властиво перероблений до такої міри, що годі назвати його твором Бальзака. Для інформації подаю тут порівняння точного, виданого більшевиками, перекладу⁵⁾, з перекладом „Діла“. Отже більшевицький точний переклад має 300 сторін, переклад „Діла“ 180 сторін; букв має більшевицький переклад около 534.600, переклад „Діла“ около 262.260. Виходить з того ясний висновок, що т. зв. „переклад“ Бібліотеки „Діла“ се перерізка чи там скорочення твору класика Бальзака наполовину!

З дальшого порівняння обох текстів я переконався, що ті скорочення йшли головню в напрямі викидування порівнянь Бальзака, то значить — за правилами новочасної науки про літературну форму — просто сфальшували

³⁾ З католицького становища такий погляд не стійний. Кард. Меррі дель Валь на вступі до „Індексу заборонених книжок“ зазначив виразно: „Літературна або научна вартість — припускаючи, що вона дійсна — ніяким чином не оправдує поширювання книжки, противної релігії згд. добрим обичаям. В тім випадку радше треба було собі бажати, щоб запобігаючі засоби були настільки більше успішні, наскільки ніжніші є неводи блуду й більше звідливі принади зла“. Тут треба пригадати, що Церква дуже легко звільнює від заборони індексу спеціалістів у даній ділянці, прим. редакторів, професорів чи душпастирів, коли їм треба для їх цілей і їх звання пізнати злі книжки. Отже нема тут ніякої „неволи досліду“, лише правильна дисципліна.

⁴⁾ Слова Церкви „Ділу“ неважні, бо сказано тому сто літ; але слова Гетого, теж зперед сто літ — важні для „Діла“. Чи не тому, що Гете був до смерті членом масонської лжожі... (Пор. Lennhoff, *Die Freimaurer*, ст. 147 і дальші).

⁵⁾ Оноре Бальзак. **Шагренева шкіра.** Переклад з французької В. Вражливого. Державне Видавництво України. Харків 1929.

творчість Бальзака як оригінального поета⁶⁾. Ясно, що „Діло“, видаючи твори класиків у сфальшованому виді, мало на цілі не їх „літературну стійність“, яку так рекламує, а якусь іншу, скриту ціль.

Коли „Ділу“ не йшло в дійсності про форму видаваних злих книжок, то хіба очевидне, що йшло йому про ідеї, які ті книжки поширюють. І тут треба нам розглянути ідеї, якими Бальзак ділає через свої твори.

В циклі 70 творів, об'єднаних загальною назвою „Людська Комедія“ (мабуть як протипаказ до „Божеської Комедії“ католика Данта) матеріаліст і гуманітарист Бальзак зобразив безліч усяких людських типів, що їх заобсервував у своїм житті.

„Се паноптікум дивоглядів, бо більше було в Бальзаківі анатома й психопатолога, ніж філософа й мистця. Ум з природи аналітичний, наскрізь прозаїчний і органічно неспосібний до романтизму. Душа липла до того, що проступне, злочинне, чужа ідеалістичній й вишнім метафізичним поривам. Бальзак зводив усе до три зв'язних інстинктів. На кількащастя літ перед Дарвіном, передбачив теорію природного добру й мотором життя створив звичайну боротьбу за існування та збереження роду, найвищим правом і ціллю щастя одиначі. Захоплюючись Стендалем⁷⁾, перший по ньому Бальзак проголосив егоїзм привілеєм кожного, а боротьбу за гріш і змислове вижиття — рушієм людських діянь, одиноком і вистарчаючим. Матеріаліст до глибини душі, піднився в ім'я конюктур під монархізм, католицизм і консерватизм, хоч в дійсності був змисловцем не лише без християнського світогляду, але навіть без морального почуття. Кожного визначнішого чоловіка його романів гнобить і з'їдає якась погубна пристрасть, хочби духовна, і в тім тайна динамічної пластичності його фігур. Забогато в нього невіддільної уяви й психологічної самоволі. Рапо ступилася його вразливість на зло й неохота до нього, разом з симпатією для добра. Знаменито рисує підлітків, звихнених вишнів; бракує йому пристойності-такту, поетичного пориву й таланту схопити додатні, чесні прикмети. Вдаються йому раби великих і малих пристрастей, та не знайдемо в нього ні одного героя. Чуттєве життя зводить звичайно до еротизму, який трактує раціоналістично, а властиво змисловцем.“

Такий моральний портрет дає Бальзакові Ч. Лехіцький („Пшеводнік по бететристиче“ ст. 45 і д.). Подібно оцінюють Бальзака й цитований Бавмгартнер, проф. Курціус („Гохлянд“ 1922) та інші католицькі критики.

Зновже більшевик Жид А. Лейтес на вступі до більшевицького видання „Шагренєвої шкіри“ пише про Бальзака й його твір таке:

„Цей роман є повний сарказмом соціально-го нияву... Понад усім і скрізь панують тільки

⁶⁾ Подібне зробив знову др. М. Рудницький з твором Барбе д'Оревія „Чортиці“. Отже справдливі дотепні слова Л. Нигрицького про ті „переклади“: „...Поданати „класичні“ твори в перерібі поодиноких перекладчиків і по своєму скорочуваги класиків — це такі непростиме. Навіть не з уваги на примітивну пошану до автора, але просто з уваги на оригінальність твору. Зовсім не захоплююся автором „Чортиць“ і безумовно в загальному він безмежно нудний, але всетаки він багато більш вартісний для всесвітнього письменства, як хірург його творів М. Рудницький. Шаную Василя Софроніва, але, маючи до вибору зі спілки Бальзак-Софронів, таки виберу Бальзака. Хібаж редакції Бібліотеки „Діла“ йшло тільки про те, щоб зацікавити читачів? Бо як так, то редакція Бібліотеки, даючи нашій суспільності класичні твори, позбавила їх єдиної їх прикмети, класичної форми, а в незмінному виді залишила тільки сюжет. Чи-ж не краще, отже, було перекласти Кюла Мая, в якого зовсім байдужа форма, чи, поскільки єдиною літературою світа є французька література, дати Галіччій О. Діма „Трьох мушкетерів“ чи „Графа Монте-Хрісто“ в перерібі Е. Рудинської? В такому випадку був би і вовк ситий і коза ціла: кождий читавби Бібліотеку „Діла“ з захопленням, не було дискусії про форму, ніхто не дивувався би операції змісту, а видавництво „Діла“ заробило б на поєдинках французьких шляхтичів, коханні Анни Австрійської з князем Бекінгем та інтригах кардинала Ришельє. — А так, в Бібліотеці „Діла“, „Чортиці“ написав Барбе д'Оревія і спілку з Е. Рудинської та М. Рудницького, а „Чародійну шкіру“ — Оноре де Бальзак і Василь Софронів.“

⁷⁾ Французький романист і авантюрист (1783—1842); духовний батько Бальзака.

— гроші! Замість бонапартівських гасел в ушах лунає тиший прозаїчний Гізів девіз: *enrichissez vous!* — збогачайтесь! Замість непохильної шпалди наполеонівського воєни символічною доби став новий складальний метр крамарів... В „Шагренівій шкурі“ Бальзак дає перший нарис Парижу, як цинічної школи продажності й розпусти” (ст. VIII). І далі хвалить: „Бальзак повнотою заслужив” (на похвалу) „суворого олімпійця Гете...” Бальзак уміло „користується елементом фантастики у своїм романі, щоб відтворити з усією силою... збанкручення романтичної психології. „Спіригуалізм ветеринарів” — цим дотепним, влучним й рівночасно відливним словом означив французький критик Еміль Фаге суперечність Бальзаківих шляхів творчості і настроїв. Справді, опинившись психологічно „в банкірних фотелі”, Бальзак що-раз частіше кидався від раннього безформного юнацького спіригуалізму-ідеалізму до грубих хірургічних рис та жестів письменника побутовика-ветеринара. І, не зважаючи на всю запальність та мрійливість своєї вдачі й свого творчого таланту, Бальзак кінець-кінцем став точним, як нотар, побутовиком свого віку; він став грубим, як ветеринар, його критиком-вивинком. — І — така іронія долі! — не схотівши стати нотарем у своїх юнацьких мріях, Бальзак проте став, кінець-кінцем, якщо не нотарем, то великим побутозобразником нотарів свого часу.” (Ст. XI—XII).

Подібно було і з релігією Бальзака: католик у початках своєї письменницької кар’єри, Бальзак щораз більше відходив від Церкви, щоб врешті створити собі — на показ для людей — „правдиву релігію святого Івана, містичної Церкви”, якої очевидно ніколи в дійсності не було. В своїх творах пропагував теж „містицизм”: магізм, забобони, скепсис і врешті віру в минулий „поступ людства”. Як противажник макротьогії „Божеської Комедії” Данта — Бальзак створив мікротьогію „Людської Комедії”: цинічного пекла продажності всього за гроші чи інші якісь засоби пристрасі. Бальзак осмінив і обезцінив ідеальні пориви людини, все що в ній божеське скинув до низів і пропастей звірячих гонів.

Коли католик у своїй науці віри має ясну ціль, що виже його з Богом, то Стендаль, Бальзак, Золя й інші письменники того рода, прекурсори масонського лаяцизму, роблять у своїх творах усе, щоб людину відвести від тої найвищої цілі. Творчість таких письменників ділає на людей наче відбожуючі „реколекції”. Такі „реколекції” творять з людей не синів Божих, а синів людських чи радше звірячих, без цілі в життю, — моральних нігілістів. Пише про це Бавмгартнер (цит. кн., ст. 681):

„Чоловік у Бальзака не світле єство, посередке між ангелом і звіринею, що в своїй короткій земній мандрівці змагає до вічності, поєднує у собі відблеск Божого; що обняте чудесною лічиною економією ласки, має звести поважну боротьбу з власними звірячими пожадани й силами тьми, щоб вирятувати в собі Божеське, розбудувати Його в собі й колісє бути вічно шаленим у Бозі. Чоловік (у Бальзака) се тільки зоополітикон, суспільне звіря, найвище з ссанин, яке через різноманітність станів, діяльності, родів, країн, народів, характерів, індивідуальностей представляє ще більшу різноманітність аніж звірята в ентомології...” Та в своїх творах Бальзак не описує людського життя з перспективи вищих цілей і ідеалів. „Головні русії (людського життя в творах Бальзака), се — як у театрі Скриба — гріш і уживання (фальшиво назване любові).”

Чи Бальзак здавав собі вповні справу з того, що своїми творами обезбожує чоловіка, годі тут розписуватися. Та безсумнівно вороги Бога й католицької Церкви: масони, безвірники й більшовики залюбки видають і поручають твори Бальзака. Божі вороги свідомі того, що з творів Бальзака йде неустанный підсвідомий наступ на все, що є в людині Божого. Вороги Бога знають, що романи Бальзака й його наслідників натуралістів — се „реколекції”, щоб видерти людям Бога, щоб докраю зісвітчити (зляцізувати) читачів. Чи вони назвуть се гуманістю, лаяцизмом, лятотизацією, чи іншим якимсь чужим словом — від того річ не зміниться, бо всі ті назви — тільки туманення людей, замість ясної виповіді: ціль того всього — знищити Бога в душах. Особливо „добре” роблять се твори Бальзака, бо через них підсвідомо й назверх непомітно вдирається в душу читачів переконання

про необовязковість моралі й рівночасно повне забуття про Божий чинник у житті людини. Талант спостережливості й динамічність Бальзаківського опису дають ще й те, що згадане зло ділає наче органічна отрута, яку годі назверх розпізнати, а яку організм жадібно поглищує.

Цікаво тепер приглянутися, хто — поза „Ділом” — поширює у нас книжки того рода. Отже до війни робило се так „Діло”, опісля радикально-безвірницька „Видавнича Спілка”. По війні видавало індексовані твори видавництва „Чайка” у Відні, якого редакторами були Антін Крушельницький та др Остап Грицай. На се видавництво зложили великі гроші — такі були вістки — заграничні Жиди-капіталісти та українські Винниченківські соціал-демократи. „Чайка” видала кілька романів, заборонених Церквою, й обіццювала в проспектах видавати далші книжки того рода. Та не судилося тій капіталістично-соціалістичній спілці довести „спасення й культурне” діло до кінця: збанкрутувала. Зараз по „Чайці”, чи радше рівночасно з нею, розпочали „збожне” діло видавання розкладових книжок і самі більшовики: „Державне Видавництво України” й інші подібні радянські видавництва. Більшовики давали наклад а українська ліберальна інтелігенція („безпартійні”) давала переклади в українській мові. Були теж між перекладачами різні Лейтеси й подібні мойсееві „Українці”; не диво, що деякі з тих перекладів такі „звікрайнені”, що ніякий Українець їх не зрозуміє... Та всетаки можемо сьогодні „похвалитися”, що в українській мові маємо вже всі головні книжки з індексу, очевидно в радянських виданнях*). А що ті видання в нас тяжко дістати тай дорогі вони по пролетарськи (по 5—12 зол. за том), то „добродій людства”, співредактор „Діла” др Михайло Рудницький і його союзники постановили „просвітити” темних Галичан в дусі Антона Крушельницького й більшовиків. Отже видають — за гроші спілки, в якій є навіть канонік — тіж самі книжки, що й більшовики, тільки по ціні нижчій наполовину від радянської. А щоб сього досягнути, то видають класиків „кооперативно”: Д’Оревії, Ем. Руденська і Михайло Рудницький, — або Бальзак і Софронів. Класична кооперація чи радше операція класиків!

Маємо надію, що й далші випуски „Діла” будуть теж класичні під усяким оглядом в дусі масоно-більшовицьким. Подбає про се не лише їх редактор, але й інші співробітники тої характеристичної газети, що називається „Діло”. І тому горячо поручаємо „Бібліотеку Діла” всім, кому дорога ідея „людського фронту” з масонами й більшовиками — і кому потрібна остаточна руїна нашого народу.

Арам і с.

*) Яку ціль мають більшовики в поширюванні розкладової літератури, про те писав я ширше в рецензії п. з. „Чортинці” з „Бібліотеки Діла” — пор. „Нова Зоря” ч. 52 (1951) з 12 липня с. р.

Нові видання

Богословія, тримісячник, т. XIV. Кн. 2—3, Львів 1936. Видає Богословське Наукове Товариство. Ст. 89—202. Форм. 25 × 17,7 см. В додатку 9 таблиць. Зміст: о. др Ст. Сампара: Прачоловік і праобявлення. Др І. Шпитковський: Рід і герб Шептицьких. Я. Гординський: Петро Паславський. Вибрані питання. Огляди й оцінки. Всячина — Хроніка. Богословське Наукове Т-во. Книжки й часописи.

Іван Огієнко, Д-р Іл. Свеніцький. **Опис рукописів**. Львів—Жовква 1936. Вел. 8°, 7 + (1). — Відбитка з „Записок ЧСВВ”. VI. 405—409.

Михайло Соневицький: **Мирмідонський Лицар**. Частина друга. Під Іліоном. Львів. Накладом „Рідної Школи”, 1936. Ст. 80, форм. 20 × 13,5 см.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В КИЄВІ більшовики розстріляли Юрка Коцюбинського, бувш. секретаря більшовицького посольства у Варшаві й Відні. Таку вістку принесла англійська преса.

НАЧАЛЬНИЙ ВОЖД польської армії генерал Ридз-Смільгли виїхав до Парижа. Політичні круги польські і закордонні привязують до тої візити велике значіння.

У ВАРШАВІ відбувся зїзд діячів б. Стронніцтва Хлопского і б. Визволення. Було коло 300 учасників. Проводив б. голова Стронніцтва Хлопского Валерон. У програмовій заяві зїзду сказано м. ін., що польський селянський рух повинен згуртуватися довкола особи ген. Ридза-Смільгло. Крім того зїзд ухвалив домагатися удержавлення великого промислу, спольщення й усунування торговлі, утворення державного збіжевого монополію, рільної реформи й ін.

ВАРШАВСЬКА ПОЛІЦІЯ перевелася до ревізії й увязнила 40 комуністичних діячів на терені Варшави.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило вивозити зброю й амуніцію до Еспанії.

ПРЕЗИДЕНТ НІМЕЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО БАНКУ др Шахт виїхав до Парижа. Він там переговорює з французьким правительством у справі поділу сирівців і в справі кольоній.

СТАЛІН виголосив промову до червоної армії. В промові заявив, що Світський Союз стоїть перед важними подіями і що червоні воєни може вже незабаром будуть мусіти віддати своє життя в обороні батьківщини.

В ЛЕНІНГРАДІ застрайкували робітники комуністи на знак протесту проти розстрілу Зіновева, Каменева і тов. Так пише російська емігрантська преса.

СТАНОВИЩЕ ЛІТВІНОВА ЗАХИТАНЕ. В звязку з розстрілом 16 провідників московської опозиції й увязненням Радека рахуються з можливістю уступлення Літвінова, більшовицького комісара закордонних справ.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ОФІЦІРИ оглядають французькі укріплення. Французька газета „Жур” виступає остро проти французького міністра війни за те, що він дозволив двом совітським генералам оглянути укріплення лінії Мажінота, зокрема укріплення відтинку Фермонт. Те дозволення французького міністерства викликало велике обурення серед французьких офіцерів.

ПОЛКОВНИК ДЕ ЛЯ РОК, провідник розв’язаних французьких „Огненних Хрестів” вніс скаргу проти соціалістичного часопису „Попюлер” за очорнення. Той часопис писав, що полк. де ля Рок причинився до вбивства свого ад’ютанта п. Барбо.

В РИЗІ відбулися наради міністрів закордонних справ Лотви, Естонії й Литви.

ЕСПАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ Азана заявив, що перемога правительствених сил певна, єдначе війна може потривати довго. Революційні групи змагатимуть до радикальної розв’язки соціальних проблем в разі перемоги над повстанцями. Також президент Каталонії заявив, що треба числитися з довготривалою війною в Еспанії.

АНГЛІЙСЬКА РАДА МІНІСТРІВ радила над положенням в Еспанії.

ПАЛЕСТИНСЬКІ АРАБИ обходили недавно торжественно сотний день арабського страйку в Палестині. Товпи Арабів виповнили мечети. Шейки виголосили горячі промови. В деяких місцевостях були протижидівські і протианглійські демонстрації.

В ПАЛЕСТИНІ від початку арабського страйку вбито 221 осіб, в тім 130 Арабів, 68 Жидів і 23 англійських військових і поліціянтів. Ранено 1200 осіб. Ув’язнено 2392 Арабів і 309 Жидів.

НОВИНКИ

Зміна в управі „Народного Дому“ у Львові. Воевідський уряд у Львові звільнив 26 с. м. Михайла Бачинського з обов'язків комісара „Народного Дому“ й іменував нового адміністратора п. Вельпеля. Рівночасно воевідський уряд іменував членами прибічної ради для нового комісара інж. дра Е. Храпливого, інж. Ю. Мудрака і проф. дра А. Копилянського.

Підчас голодових заворушень в Зеленкові над Дніпром прибув туди відділ червоної армії, щоб арештувати мешканців за спротив при реквізиції збіжжя. Кількасот осіб, між ними багато жінок і дітей, намагалося втечи на човнах на другий беріг Дніпра. Військо почало обстрілювати нещасних утікачів. Два човни перевернулися і 40 осіб погинуло у філях Дніпра.

Визначний український літературознавець Володимир Миколаєвич Перетц помер у Казані. Перетц уродився 1870 р. Габілітувався у київському університеті. Цікавився головню драмою. Як професор працював він у Києві, Петербурзі, Самарі та Казані. З його численних праць важливіші про українські вірші та пісні XVI—XVIII ст., досліді й матеріали з історії давньої української літератури, праця про Слово о полку Ігоря, про приповідки, про історію поетичного стилю в Росії і т. д. Більшість його праць писана по російськи.

В IV Зїзді словянських географів і етнографів у Софії від України взяли участь др Кубійович як представник Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові і професор Щербаківський як представник Українського Університету в Празі. Підчас зїзду уряджено виставу мап України. Виставу відвідало багато визначних учених, політиків і журналістів.

Нові ціни печива у Львові обов'язують від 25 с. м. 1 кг. житного разового (темного) хліба коштує 22 сот., хліба чисто житного урядового типу 28 сот., житно-пшеничного т. зв. люксусового 35 сот., куликівського 40 сот. Водна 50-грамова булка 3.5 сот.

Тернопільська поліція перевела ревізії по всіх книгарнях і кіосках в Тернополі та сконфіскувала багато порнографічної літератури й листівок.

Язва пільних мишей навістила копичинецький повіт. В декотрих селах земледіли знищені на 75 проц.

В Коцюбинчиках пов. Копичинці невідомі злочинці вкрали з церкви чашу та інші річі вартости 2.000 зл.

Скарбові уряди вислали на села ексекторів, щоб стягали залеблі податки.

Крамницю зі шкірами відкрив у Самборі Окружний Союз Кооператив.

У Скоморохах хтось повибивав шиби у всіх жидівських домах.

В Рівнім відбувся процес проти 13 українських комуністів. Усіх засуджено на кари в'язниці від 2 до 12 літ. Після відчитання присуду засуджені співали „Інтернаціонал“.

В Кольбушовій підчас нівеляційних робіт у добрах гр. Тишкевича викопали чотири гармати з 17 ст.

Гумор. — Відтялася. — Чоловік: Видиш, якби ти була так довго не гуздра-лася, то ми булиб не спізналися до поїзду. — Так? А ти якби був мене так не підганяв, то ми тепер не потребувалиб так довго чекати на другий поїзд. Розумієш? — Та вже розумію.

Войтіх Стпичинський, посол до польського союму і редактор варшавського „Кур'єра Поранного“, помер нагло в Парижі.

Конкурс на вірш про книжку оповістив союз польських книгарів. Визначено три надгороди: 100 зл., 75 зл. і 50 злотих.

8.500 шкільних кас ощадности було в Польщі у шк. р. 1935/36.

Надужиття на 2 міль. зл. викрили в Комунальній Шадничій Касі в Грудзюндзу.

Зїзд власників ресторанів з усеї Польщі відбувся на днях у Гдині.

Господарська честь. Кожний порядний господар, кожда добра господиня повинні мати собі за честь, щоби церква аж ясніла від милого блиску стеаринових свічок „Керос“. Тому киньте що не ділі і свята 5 грошів на тацу, а Отець Парох і Провізори будуть мати за що спровадити скринку тих найліпших свічок „Керос“ прямо з фабрики.

Збірку поезій „На етапах“ молодого білоруського поета Максима Танка сконфіскували польські власті.

Радіо на послугах безбожництва. Начальна рада союзу безбожників у Світах постановила перевести загальну збірку на будову радієвої станції для безбожницької пропаганди. Станція має бути така сильна, щоб її могли чути у всіх краях.

В Москві помер оден з вождів червоної армії Сергій Каменев, член центрального виконавчого комітету і шеф протилетунської оборони.

Величезний метеор появився на днях над Віднем. Метеор пересунувся на висоті 800—1000 м. як фосфоризуюча вогниста куля, розпався на кілька частей, і помалу згас. На думку фахівців, се оден з найбільших метеорів, які колинебудь бачено в Австрії.

Найбільші органи на світі заінстальовано в Нірнбергу, в салі, де звичайно відбуваються партійні зїзди націонал-соціалістичної партії.

Комуністично-соціалістичний комітет у Франції урядив збірку на народний фронт в Іспанії. Дотепер зібрано 1,989.000 фр.

50.000 осіб погинуло дотепер в домашній війні в Іспанії.

В Палестині коло оселі Авуза Жиди вбили одну Арабку. Місцеві власті наклали на оселю грошеву кару в сумі 250 палест. фунтів.

Катастрофальна повінь навістила степи Вера Круз в Мехіку. Околиці м. Гуалейо під водою. 700 родин без даху над головою. Повінь поробила величезні шкоди у плантаціях цукрової тростини.

Від травня до осені триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно прислати передплату.

Гумор. — І таке буває. — Знаєте, що мені лучилося? — А що? — Сиджу я в поїзді. Він жене. Ніч. Входить кондуктор, оглядає білети і каже наперед до мене: Ви, пане, сіли до фальшивого поїзду. Потому те саме каже до моїх сусідів в купе. Переляк! Люди кленуть, падають. Чуємо, а в найближчій купе таксамо повсідали до фальшивого поїзду. — Та як? Та всі? — Та не всі, лиш той кондуктор сів до фальшивого поїзду. І на найближшій станції висів в останнім возі, нікому нічого не кажучи.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було о-снувати „Скалу“, які завдання читальні „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзїдких 2. I. поверх.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВП. Пан Василь Деркач у Ямниці. Ми все містимо спростування навіть, коли простуючий не покликуються на § 19, але Вашого спростування не помістимо, хоч Ви покликалися на § 19, бо Ви в Своїм спростуванні ображуєте людей, закидаючи їм свідоме впровадження в блуд цілого громадянства. Пришліть інше спростування, відповідаюче вимогам закона, то помістимо.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Господині середного віку, совісної, найрадше вдови по священику, пошукує самотній о. Іван Донигевич, парох в Корниці ад Коломия.

Парохія Гвоздець Старий коло Коломиї до заміни. О. Н. Руденський, Гвоздець Старий, п. Гвоздець.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ О. ЛЕЗИЦЬКА І С-КА

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПК. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант“ терпент.

Пасту до взуття „Елегант“ воскову

Пасту до підлоги „Французька маса“

Віск комбінований до підлоги

Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадку і коронову

Шварц до чобіт

Віск шевський

Смола шевську

Трутку на мухи

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На осінній
і зимовий
сезон

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаценні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинах 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількарразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, у.л. Гродзівських
ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конто П.П.П. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Масові ув'язнення в Росії й на Україні.

Французька преса пише, що шеф ГПУ Ягода одержав надзвичайні повно-
ласти від Сталіна. Він може ув'язнити
кожного підозрілого в змові на життя
Сталіна. Але й Ягоді не довіряють, то-
му додали йому „дорадників”: прок.
Вишинського і чекіста Агранера. Пере-
довсім мають основно вичистити дипльо-
матичний персонал, міліцію, армію і ко-
муністичну партію. В дипломатії най-
більше загрожені совітський амбасадор

в Лондоні Майский, приятель Томско-
го; радник сов. амбасаді в Римі Гель-
фанд; сов. посол у Стокгольмі пані Ко-
лонтай; сов. посол в Софії Раскольні-
ков і сов. посол в Афинах Кобецкий, був-
ший секретар Зиновєва. Крім того підоз-
рюють марш. Бліхера, що симпатизує
з противниками Сталіна. Також на У-
країні непевне положення. В Києві й
Полтаві ув'язнили багато висших уряд-
ників і офіцерів червоної армії.

Росія і Мала Антанта у світовій політиці.

Так називається нова, дуже цікава
і велика праця чеського дипломата Яна
Шеби. Він написав ту працю на основі
архівних матеріалів і розмов з визнач-
ними політиками різних держав. З неї
довідуємося, що в р. 1879 Росія пред-
кладала Німеччині поділ Австро-Угор-
щини. Німеччина мала дістати німецькі
краї Австрії, Росія — Галичину. Бісмарк
не згодився на те з трьох причин: 1. Бо-
явся скріплення католиків в Німеччині.
2. Уважав, що Відень не мігби жити,

ставши граничним містом. 3. Думав, що
Німеччина не булаби в силі засимілюва-
ти Чехів і що Чехія булаб під впливом
Росії. Якби Чехію забрала Росія, то се
булоб рівнозначне з оточенням Німеч-
чини. А якби Чехію забрала Німеччина,
то се булоб початком безнастанної й не-
милосердної війни з Росією. Він не знав,
що робити з тим вічним побоевищем в
самій середині Європи, з тою кріпкістю,
котру там збудувала рука Господня і то-
му не згодився на плян Росії.

Практична активність католиків Австралії.

Католицький тижневик „Тге Едво-
кейт”, що виходить в Мельбурні (в Ав-
стралії), звідомляє, що тамошні католи-
ки взяли участь в оснуванні „Ліги для у-
сунення нужденних кварталів і будови
здорових робітничих помешкань.” До тої
організації прилучилися й представники
інших віроісповідань. Згаданий орган пи-
ше: Убожество, про котре говорить еван-
гелія, се не тупа і примусова нужда мас,
що животіють у брудних кварталах, тіль-

ки добровільно принята скромність жит-
тя. Християнська суспільна наука вимагає
справедливішого поділу дібр світа сего.
Не тільки любов ближнього але й спра-
ведливість вимагає, щоб католики в тій
боротьбі проти нужди і гріха заняли про-
відне місце. (Гл. „Шенере Цукунфт”, ч.
48 з 1936). — Нема сумніву, що власний
порядний дах над головою успокоївби
навіть дуже революційно настроєні маси.
Се передумовина забезпеченого життя.

Велика животність нашого племені.

„Шенере Цукунфт” з 30 серпня с. р.
принесла цікаві дані чехословацької ста-
тистики. З неї довідуємося, що приріст
німецького населення за останній рік у-
пав з 2.10 на 0.55 на тисячку, приріст Ма-
дярів упав з 7.8 на 7.4, Поляків упав з
7.34 на 5.43, Жидів упав з 7.33 на 5.43, Че-

хів і Словаків упав з 5.49 на 4.45, тільки
приріст одних Українців зріс з 17.93 на
17.96. Та животність нашого племені й
охота до життя мимо найтяжших обста-
вин свідчить, що наш нарід може мати
ще велику будучину, як тільки скриста-
лізується більше душевно.

Німеччина домагається колоній.

Підчас спущення на воду корабля
„Преторія” директор німецького держав-
ного банку др Шахт виголосив промову.
В ній заявив: Між Німеччиною й Полуд-
невою Африкою є нерозривні звязки
крови. Тому поступовання, яке оправду-
вала війна, не повинно мати місця підчас
миру. Мир не може заборонити перемо-
женому посідати колонії тимбільше, що

Німеччина пролила кров, щоб їх здобу-
ти. Думаю, що Полуднево-Африканська
Унія зрозуміє мої слова. Німецька праця
й інтелігенція відіграли рішачу ролю в
розвитку Полуднево-Африканської Унії.
Наші полуднево-африканські приятелі
розуміють, чому Німеччина бажає куль-
турних і економічних звязків з Полуд-
невою Африкою.

Наступ повстанців в Еспанії. — Шлях на Мадрид відкритий.

Кореспондент агенції Аваса звідом-
ляє про нагальний наступ повстанчих
військ на Мадрид. Відділ полк. Касте-
льона заняв історичне місто Оропеза
недалеко м. Талявера де ля Реіна, у від-
далі 100 км. від столиці. З того приво-
ду ген. Кеіпо де Ляно заявив м. ін.: За
кілька днів будемо в Мадриді, мимо
брехні марксистів. Підчас бою прави-

тельственні війська втратили понад 200
вбитих. Повстанці взяли до неволі пра-
вительственный баталіон та забрали бо-
гато гармат і машинових крісів. Ся по-
біда отвирає шлях на Мадрид. — По-
встанча радіостанція в Тенеріфі звідом-
ляє, що опір червоних військ в околи-
цях Іруну слабне. Сан Себастьян окру-
жений національними військами.

Крокодил зів екекутора.

Мешканці острова Борнео се му-
сулмани, вірні ісповідники Корану, що
приписує часту купіль. Тому вони купа-
ються в ріках, хоч в них бувають кро-
кодили. Недавно репортер одного ан-
глійського часопису побачив, як тузем-
ці чигали на березі ріки на крокодила.
За хвилину вони вполювали крокодила і

кинулися пороти його. Зацікавлений ре-
портер довідався, що крокодил пожер
податкового екекутора. Туземці бояли-
ся, щоб другий екекутор не стягав з
них вдруге заплаченого податку. Тому
рішили вбити крокодила і витягнути з
него екекутора з грішми, зібраними за
податок.

Господарські знаряди, паша,
збіжжа й святочна одіж це
велике майно кожного господа-
ря, тому безумовно треба обез-
печити його від огню й від кра-
дежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР”

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.
ч. тел. 205—47.

Московський процес

Про перспективи Українців на його тлі.

Сказав англійський мислитель Кар-
лайль, що се гупо благословити або
проклинати революції, але важно сту-
діювати їх, — прикро йти слідами їх в
намулі й болоті, небезпечно служити їм,
безуспішно боротися з ними, але по-
хвально в саме нутро викликаної ними
руїни сіяти насіння віри й моральних
ідей і таким чином давати каміння під
нову будову.

Так сказав чоловік, що докладно
вистудіював англійську революцію 17
століття. Подібні думки висказували Тен,
Токвіль і Гаксот, що докладно висту-
діювали французьку революцію. Її дов-
го уважали „клясичною” й думали, що
вона свого рода тип революцій, що всі
вони в меншій або в більшій мірі му-
сять виглядати так, як виглядала фран-
цузька революція. То значить, що лібе-
ральну опозицію замінила в ній острі-
ша політика якобінів з винищенням
самих вождів революції, а потому на-
стала військова диктатура і прийшла
реакція, що скінчилася монархізмом. По-
дібно виглядала англійська революція.
Вона зачалася опозицією парламенту
проти абсолютизму монарха, перейшла
в республіканізм пресвітеріан, потому
в радикалізм індепендентів і скінчилася
військовою диктатурою Кромвеля та по-
воротом монархії.

Тимчасом назріла й вибухла грізна
і велика революція в Росії. Минали лі-
та, ба й десятиліття, а терор тої рево-
люції не звертався проти її власних піо-
нів. Вони не вимордовували себе вза-
їмно, хоч остро боролися між собою.
Отже помалу устійнювалася думка, що
російська революція буде якимсь виїм-
ком, що вона може й устоятися на дуже
довгі часи разом зі всім своїм божевіл-
лям. Аж нараз проголошено, що в Мо-
скві відбудеться політичний процес про-
ти визначних 16 провідників большеви-
зму на чолі з двома колишніми диктато-
рами двох столиць Росії, Зиновєвом і Ка-
менєвом. Се звернуло увагу світа на той
процес. Та надто великого зацікавлення
ним не було. Всі знали, що між тими 16
обвинуваченими було 12 Жидів, три
Росіяни й оден Вірменин. А що дуже
великі впливи Жидів між большевика-
ми загально знані, отже нікому мабу-
ть і на думку не приходило, що тих 16 лю-
дей розстріляють. Тим менше можна
було того сподіватися, що між ними бу-
ли справді визначні творці революцій-
ного руху в Росії, старі співробітники
Леніна, знані всему робітництву, а „ви-
на” їх супроти комуністичного режиму в

більшій була так очевидно кепсько сконструювана чрезувичайкою, що просто смішно було читати, за що їх обвинувачували. Отже — за убивство Кірова (за котрі їх уже рік тому підозрювали й увільнили від тих підозрін), за звязки з Троцьким, з Гітлером і з німецькою таємною поліцією Гестапо... Бракувало ще хіба обвинувачення за звязки з претендентом на царський престол Кирилом Владиміровичем, з мікадом і манджурсько-китайським богди-ханом, щоб смішність акту обвинувачення була повна й досконала. *) Коли ж на самій розправі обвинувачені, тупо глядячи в землю, зачали виголошувати монотонні промови про свої „переступства перед пролетаріатом“ і майже кожний кінчив таксамо, а саме поглядом, що йому належить кара смерті, але він надіється на ласку „батька народів“ Сталіна, — запанував приблизно загальний погляд, що ціла та комедія на щось потрібна чрезувичайці, але що вона витресувала обвинувачених у тюрмі аж до подробиць, як вони мають себе упідлити перед цілим світом і що за те упідлення „батько народів“ дійсно подарує їм життя й одних вишле поза границі Росії, других у виноградні околиці Сибіру, а „пролетаріят“ матиме ще одно видовище, коли не має ні хліба подостатком, ні одягу під зиму.

Тимчасом мов грім з ясного неба насікли вісти, що всіх тих каяників засудили на смерть і всіх розстріляли. Весь світ ажнув зі здивування. Дванадцять Жидів розстріляли нараз в большевії, хоч ті Жиди очевидно були невинні супроти большевизму! Розстріляли, хоч не всі між ними були такі безроги як Анфельбавм-Зиновев, але був між ними й Каменев, чоловік непом'янутий деяких прикмет, що не одному вратував життя, що в часі своєї могутності вислухував кожного прохача і робив, що міг. Який же був чоловік, видно хочби з того, що по замордуванні його появилися не злі згадки про нього. Ось одна така згадка:

З приводу великого політичного процесу в Москві відомий російський публіцист і журналіст Н. Волковський печатає на сторінках еміграційної преси цікаві спомини, що відносяться до головних постатей процесу — Зиновева, Каменева, Бакева і Евдокімова.

Зиновева й Каменева пізнав я особисто, лише автор, а р. 1905. Вони працювали в характері журналістів в радикальній часописі „Наше Життя“. Його начальником редактором був учений проф. Л. Ходський. Він вже не живе. Працювали досить коротко. Вже тоді були відомі як люди дуже тісно зв'язані з соціал-демократичним рухом. І коли скоро змінилися відносини в революційній добі, оба зникли в підземеллях концесії. Богато років я не стрічався з ними пізніше, аж почалася большевицька революція й оба випливали знов на поверхню.

Пізною осінню 1919 р. з'явився я у Каменева, що резидував у великій губернаторській палаті на Тверській площі в Москві. Він тоді був паном Москви, був на вершці влади і впливів: був предсідником московської ради робітничих делегатів — становиско, що давало йому таку саму необмежену владу, яку мав Зиновев, що резидував в тім самім характері в Петрограді. Каменева крім того іменовано предсідником слідчої комісії в справі ув'язнених кадєтів (членів партії конституційних демократів).

Якраз тому я з'явився у нього в справі ув'язнених в Петрограді учених, що їх обвинувачувано за участь у працях партії конституційних демократів. Мене вислав ряд інститутів, академій наук, союз письменників, дів літератур і т. д. На чолі списку арештованих виділявся називаючи секретаря академії наук, проф. Ольденбурга, проф. Перамента, проф. Ізгоєва. Візиту у Каменева приготував мені його секретарка Ольга Криленко, сестра пізнішого прокуратора республіки.

Каменев прийняв мене дуже полонервованим. Не подав мені руки, ні не попросив, щоб я сів. Хвилину пізніше я довідався про причину того схильовання. Показалося, що в довгій списку пошукуваних політичних переступників фігурувало моє назвисько як б. предсідника міської районної ради в Петрограді й радного контрреволюційної „центральної міської ради Петрограду“. І в хвилину, коли в столиці шукали за мною агенти Чека, я з'явився в кабінеті полондаря Москви! Отже не дивно, що коли йому назвали моє ім'я як п'єтета, Каменев дещо змі-

нявся. Се був чоловік дуже добродушний, пильний, працюючий. Та мав слабу сторону: був дуже вражливий на точці влади, що її виконував і не терпів спротиву або легковажності своєї особи. Та обставина несподівано мені допомогла.

Я висловив, передовсім, що не скриваюся і зобов'язався сам зголоситися до Чека, щоб зложити всякі потрібні висношення, — висловлюючи переконання, що мене оставлять на свободі. І безпосередньо потім просив я про звільнення всіх осіб арештованих в Москві.

— Ольденбург вже вільний, заявив мені. Я сам видав 10 днів тому приказ увільнити його. Мені пригадалася його вражлива сторона.

— В такім разі самі бачите, заявив я, як числяться з вашими наказами. Ольденбург даліше у в'язниці. Зиновев кинь собі з приказів центра!

Я не міг краще плучити. Каменев зачав формально біситися. Зараз приказав своїм секретарі зателефонувати до петроградської Чека і справити мої слова. А коли йому потерпів, Каменев закричав бючи кулаком у стіл: Ну, то я їм покажу! Я всіх увільню!

Ображена гордість казала йому виконати свою обіцянку. Увільнено всіх учених. А працюючи зі мною Каменев в додатку обіцяв також полегшити прихильно мою справу. І сю обіцянку виконав: коли я зложив висношення в Чека, мені заявили, що слідство проти мене припинено. До Каменева я дістався дуже легко. Вважали той диктатор Москви був чоловіком дуже приступним для всіх.

Зонсім іншим був Зиновев. Неприступний, гордий, на всіх дивився згорі. Коли зголосився до нього делегація союзу письменників, щоб інтерв'ювати в справі кількох ув'язнених членів, Зиновев не прийняв її, кажучи відповісти, що „з представниками буржуазного союзу письменників, з представниками галамасів не буде розмовляти“.

Відповів також відмовно на просьбу прийняти мене, хоч я покликався на нашу знаменитість з 1905 р. Ми стрінулися швидко кілька місяців пізніше в помешканні Горького, очевидно случайно. Не забуду, як Зиновев з погордою подав мені кінці пальців. Горький не любив його. Постійно говорив про нього: „Говста свиня“!

Всіх засуджених розстріляли — на загальне здивування...

Появилися якстій різні поголоски й теорії, від поважних до комічних включно. Одні говорили, що се Сталін просто підготував собі ґрунт, щоб проголосити себе „доживотним конзулем“ як свого часу Наполеон у Франції, та пряче перед собою невинних людей, що самим своїм існуванням пригадували йому большевизм. Інші казали, що се перший яркий прояв антисемітизму, який мусить опанувати всю Росію в далеко більшій мірі ніж опанував Німеччину. А ще інші оповідали, що тих 16 обвинувачених не розстріляли, що їх навіть не було на розправі, тільки були зовсім інші люди, по театральному схарактеризовані на подоби Зиновева, Каменева і т. д. та засуджені, а вони самі живуть собі спокійно і колись покажуться. Вправді влада антихриста до всякого обману спосібна, але такий обман не мігби їй удалися, просто тому, що на розправу допущено й чужих кореспондентів, а між ними були й знакомі Каменева та Зиновева й інших обвинувачених. Отже легенда пішла тут рішучо задалеко. Тих 16 людей дійсно розстріляно, хоч між ними було 12 Жидів і хоч за одним з них прислали навіть мати Сталіна, що його особисто знала. Се доказ, що заїлість серед провідної верстви большевизму вже не знає границь. Показується, що російська революція йде тим самим кривавим шляхом, яким йшла французька — і дійшла вже до вимордовування власних провідників і піонірів свого страшного діла. Яка жахлива атмосфера морду появилася внутрі большевизму, свідчить стаття в большевицькій „Правді“ зараз по розстрілі 16 засуджених. В ній написано, що розстріляно „кривавих опричників“, „фашистських охоранників“, „троцькістсько-зиновевських бузувирів“... „Шайка злодіїв знищена. Та се знищена тільки головка. Відкривайте всіх ворогів і зрадників!“

І починають їх „відкривати“. Ба, напів збожеволілі зі страху большевицькі діячі самі починають оповіщувати на себе різні обвинувачення... І так б. совітський посол Антонов-Овсієнко оповістив в „Ізвестіях“, що коли був за границею, то „оказивал Троцькому піддержку“ і тому тепер „глибокий стид наполняєт“ його. Здається, що не багато часу мине, як наповнить його ще кров крім стиду. Се той сам кровожад-

ний Москаль, що свого часу страшенно нищив Україну (Овсієнко се його псевдонім, подібно як „Сціпіо Африканус“ від часу коли покоровив Африку). Таких заяв появляється більше — а вслід за ними відбуваються масові ув'язнення й розстріли. „Батько народів“ не жартує і не слухає вже навіть „мами народів“, але бе, кого вхопить в руки. Большевизм доходить до тої стадії, в котрій або Сталін сам мусить стати „доживотним конзулем“, або зробити се котрийсь з червоних генералів, сприявши „батька народів“. Значить, стоїмо перед початком кінця російської революції. На той початок вказує також замордування сина нашого покійного письменника Коцюбинського, б. члена больш. посольства у Відні. Се убийство має також символічне значіння показчика: то убили представника української інтелігенції, збаламученої соціалізмом, котра причадила була до московського большевизму і так вірно йшла з ним разом, що боролася в його рядах навіть проти свого власного Рідного Краю. І понесла кару з рук тих, котрим служила. Словом, є багато знаків, що стоїмо напередодні нової доби в страшнім царстві диявола.

Мабуть нема сумніву, що всяка зміна режиму в СРСР може вийти тільки на добро українському народові, бо гіршого режиму як є вже придумати чейже не можна. Отже чи в Москві воцариться Сталін, чи Ворошилов, чи настане яканебудь інша явна або замаскована монархічна влада чи може влада ліберальна або наступить хаос, — то все, що пірве з большевизмом, дасть можливість відітхнути бодай на якийсь час також українському народові в СРСР. А се мусить мати добрий вплив також на долю Українців в інших державах. Навіть якби в часі ломання большевицької Росії не вдалося Українцям здобути й оборонити свою державу, то й тоді наступить скріплення нашого національного організму, як тільки буде яканебудь можливість духовних зв'язків між Галичиною і наддніпрянською Україною. Відси, з галицького Піємонту України, як також з нашого Закарпаття в Чехословаччині та в деякій мірі може навіть з буковинсько-бесарабської землі в Румунії з природи річи піде благодатний вплив на знищені землі Великої України. В якій мірі піде той вплив, се буде залежати від керманів тих трох держав і від їх політичного розуму. — Та в якійсь мірі той вплив таки буде. Львина пайка праці на землях Великої України мусить упасти на нашу уніяцьку греко-католич. Церкву та її духовенство. Жде нас — вже недалеко, велика, справді історична місія. Тому вже тепер час, найвищий час, робити подрібну підготовку нашого великого діла на сході України. Робім, що можемо, а решта в руках Божих. А. Ч.

Католики в Америці

Відомий американський літературний критик Ф. Тальбот оповістив в часописі „Америка“ цікавий перегляд культурного життя католиків у Злучених Державах Півн. Америки. Він пише м. ін.: Католицизм робить великі поступки в Злуч. Державах. Число католиків перейшло 20 мільонів, є 30.250 священників, 193 духовних семинарів, 191 висших католицьких шкіл для мужеської молоді і 661 для жіночої молоді. Шо року 15.000 молоді кінчить ті школи. Збільшені ряди молоді католицької інтелігенції підносять рівень католицького культурного життя. Тепер є в Злучених Державах поперх 250 католицьких письменників, в тім 25 лавреатів літературних надгород. В 1935 році одержали надгороди Вайт, Борден і Вольш. Недавно повстали в Злучених Державах організації т. зв. Клуби Католицької Книжки (Катголік Бук Клуб) і товариство посвячене поширенню релігійних творів „Спірітуаль Бук Асоціаціон“ (КАП).

*) З тих всіх обвинувачень правдоподібне тільки одно, а саме, що деякі з обвинувачених мали знакомство і звязки з Троцьким. Та не знати вже навіть того, чи не було се в часі, коли Троцький співробітничав з Леніном і Сталіном... Зрештою само зацікавлення агітацією Троцького навіть в пізнішій часі для кожного суспільного діяча рід. очевидно природна і самозрозуміла.

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Жіночі“ ідеали

„Українські Вісти“ орган ФНЕ принесли в 193 ч. отсю статтю:

Перед нами станне число днютижневика „Жінка“. Починається портретом монахині. Кінчається описом-портретом жіночого старого парубка, що „живе повним життям, він тільки свідомо не хоче подружнього життя“. Біла чиста занавіска на вікні будує сучасної куртизанки.

„Жінки“ знає дві її постаті. Перша широко жіноча, „вічно жіноча!“ Ось вона: „Стайте домагання, ставте домагання! Будьте щороку більше вибагливі, не вдовольняйтеся малим, вимагайте щораз більше! Не оглядайтеся на такого мужичку, що не в силі дійти до мети, що слабше по дорозі, кидайте його для іншого, для сильного!“

Отже ніякої гордості бути співворцем світу, тільки приходити на готове! Дальше читаємо:

„Будьте вперті у своїх домаганнях... Робіть так, щоб мужички, який вас кохає, дорого прийшлося окутити кожне ваше слово, кождо усмішку, кождий кивок голови!“

Як розуміти це „дорого окутити“? Ось авторитетне пояснення: „Хай здобуває гроші, жемчуги й славу і хай те все кидає нам до ніг як доказ своєї любові!“

Так повчає Українку принагідна знайома чужинка. Українка (з „Жінки“) вміє захоплюється особливо почесною ролею. Вона вже не поїде звичайним поїздом, але міжнародним люксовим експресом. На щастя вона має ще хвилинку часу „якраз стільки, щоб зателеграфувати до чоловіка по гроші“.

Українська Помпадур шукає свого Люї XV! Друга постать куртизанки, що до неї звертаються тужливі зори з редакції „Жінки“, тип більше „мужеский“. Стиль життя: наслідувати старого парубка! Панна Мана „працює дуже інтенсивно, але час на книжки, спорт і розвагу мусить знайти. Любить добрі книжки, кіно, театр, танець, гарні туалети, подорожі і... флірт. Сама провадить авто, грає теніс, плаває кравлем і має одно лещетарське мистецтво. Має на все вироблений ясний погляд, про політику говорить як мужчина, визнається у всіх наших справах, хоча живе на чужині“.

Що такому розтріпанцеві віддають пост директора торговельного відділу фабрики світової слави — це вже секрет начального директора. Може йому саме вигідно з жіночим парубком, що не хоче подружнього життя, але флірту. Буває.

А тепер признання колишньої товаришки фліртуєного директора, замужньої жінки, після зустрічі: „Виходжу з готелю, немов після якогось фантастичного фільму: отже можна мати таке життя?“

Українська „Жінка“ облизується перед недосажним образом советської пані Колонтай! Поважній редакторки „Жінки“ зі „свободою рухів“ і „прегарним тілом“! Навіть у Совегах мер-

кне ідеал п. Колонтай. В Європіж стіль а ли гарсон — це мода зперд 10-ти літ. Невже редакторка „Жінки“ в тім віці, що живе тільки споминами?

І що за дивна непослідовність у пань редакторок „Жінки“! Цеж прилюдна таємниця нашого життя, що на поділ вчинки найбільшого провокатора наших днів мали значний вплив вимоги й забаги його жінки. Таксамо не таємниця, що жіноча вибагливість у стилі „Жінки“ заважала на рішеннях деяких нормалізаторів. Навіщо ж тоді пані М. Р. у тім самім числі вогне з офіційною українською політикою. Пані М. Р. хіба мусить знати, що принципальна політика недержавної нації вимагає деякого зречення „грошей, жемчугів і люксових міжнародних експресів“!

Або яка логіка: — у тім самім числі, де вихваляють жіночого старого парубка, що вживаючи життя свідомо не хоче подружнього звязку, містять прекрасні й пречисті перли народної пісні про найправдівішу жіночу долю, долю дівчини, сестри, дружини, матері! Хіба задля того, щоб зазначити, які чужі нам ідеали жіночого старого парубка, або жінки, що роздає ласки за гроші і жемчуги!

Особливож брудне те місце, де таку життєву мудрість поручають як патріотичний обов'язок Українки. Тут уже не місце жартам. Тут мусимо прикликати розбрікану „Жінку“ до спам'ятання!

Ми з радістю вітали тверезу поставу українського жіноцтва, зорганізованого в Союзі Українок, що не піддалося торішній зарозі обманних надій на закриті нашої офіційної політики. Ми заісиди вважали та вважало національну працю, що її ведуть головні місцеві кружки С.У., незвичайно важною та корисною. Ми дивимось на ті кружки як на здоровий вицвіт організаційного пориву українства.

Тим більшим обов'язком визнаємо безоглядно поборювати чужу для українства заразу фемінізму в тім вигляді, який пробує прищепити здоровому українському жіночому рухові офіційні лівийського проводу Союзу Українок.

В 198 ч. „Укр. Вістей“ появилася з гумором написана записка п. з. „Санкції“. З неї довідуємося, що за оповіщенням внісше наведеної статейки Союз Українок відкликав запрошення „У. В.“ на свято селянки, яке відбулося в Гаях коло Львова 30. VIII. с. р. В письмі, підписанім головою й секретаркою головного відділу С. У., філії С. У. у Львові і головою кружка С. У. в Гаях, названо повисшу статейку „пашквілем“. На те відповіли „У. В.“, що вони навели нефальшовані цитати з „Жінки“, котра пропагує — зі становища українського націоналізму — крайню нездорову тенденцію...

По сальвах на Кремлі

Рижська інформація принесла отсей плястичний опис: Після оповіщення присуду на Каменева, Зиновєва і товаришів ціла Москва чекала в незвичайнім напруженні на дальшу долю засуджених. На загал не вірено, щоб ті визначні революціонери, співосновники советської держави і проповідники ідеї Маркса погинули від куль червоноармейців. Москва була переконана, що коли не всі, то бодай головні з обжалованих в послідній хвилі будуть помилувані й езекуція не відбудеться.

Більшістю одного голосу.

В таких настроях проминув вечір, коли на Кремлі відбувалося засідання президії Центрального Комітету СССР. Вона розглядала прохання засуджених о помилування, зложені на руки Сталіна. Дискусія на засіданні мала драматичний перебіг. Адже Зиновєв, Каменєв чи Евдокімов мали між членами Виконного Комітету добрих приятелів, співтоваришів давних боїв за советську Росію.

Над інеском про помилування заряджено виїмково тайне голосування, аби кождий з членів міг свобідно висказати свою опінію відданням голосу. Більшістю тільки одного голосу рішилася доля засуджених.

За дві години.

Про вислід голосування повідомлено сейчас Сталіна і прокуратора Вишинського. Він негайно пішов до в'язниці в товаристві предсідника трибуналу Ульріха і передав ту вістку засудженим, та припорочив, щоб приготувалися до езекуції, котра мала відбутися за дві години. Тоді була північ.

Просьби про помилування.

Визначні партійні діячі пробували ще останнього способу, щоб спасти засуджених — інтервенції у самого Сталіна. Кажуть, що сам Калінін і Літвінов вставалися у диктатора, щоб помилував хоч Каменєва і хорого Зиновєва та щоб змінив їм кару на вигнання. Прийшла також депеша з Тифлісу від мами Сталіна. Вона просида про помилування Каменєва. Каменєв кілька разів переїздив через Тифліс, не занедавав ніколи відвідати матір Сталіна. Звідти лучило їх добре знайомство.

Навіть інтервенція мами, супроти котрої Сталін все був добрим сином, сини разом не мала наслідків.

Засуджені, зібрані в одній в'язничній келії, вислухали вістки про відкинення просьби про помилування спокійно, майже погідно. Одино-

кий Натан Люріє вибух спазматичним плачем і зімлів.

Послідна вечєра.

Тимчасом на в'язничнім коридорі уставлено великий стіл на бажання засуджених, накритий до останньої вечєри. Спроваджено ріжні спеціальні з готелю „Метрополь“. Загальний настрій піддержував Зиновєв. Він підносив тост на честь Советського Союзу та інтонував Інтернаціонал.

Перед езекуційною четєю.

О год. 2 вночі переведено засуджених на подвір'я будинку ГПУ. Напроти славної північної стіни в'язничного подвір'я, що памітає тисячі езекуцій, уставилася езекуційна чєта, зложена з Грузинів. Вони становлять сторожу Сталіна. Стіну зриту кудлями свіжо виправили. В снопі світл самоводових рефлекторів зачинають мигати кроплі дощу. Засуджені підносять ковніри...

Прокуратор Вишинський ще раз відчитує присуд і повідомляє засуджених, що езекуція відбудеться чвірками. Предкладає льосування чєрги. Натан Люріє зсувається з рук брата і мліє другий раз. Зиновєв і Каменєв просять прокуратора, щоб їх видлучити з льосування. Бажають як перші вмерти разом. Під стіною стають Каменєв і Зиновєв тримаючись за руки. Побіч них брати Люріє. Всім офіцїр зав'язує очі.

Сальви.

На стіну скермовано світла рефлекторів. Пушено в рух мотори двох особових самоходів і одного тягарового, щоб заглушити гук сальви. Дош падає щораз сильніше. Жовніри поспішно відсувають на кілька кроків трупи першої чвїрки і ставлять під стіну слїдуючу. Знов команда, знов гук сальви і черга на слїдуючу чвїрку. Тер-Ваганян (Вірменин) опирається жовнірам, мусять силою запровадити його під мур. Ще кричить „за що“..., коли дальші слова заглушує нова сальва.

По езекуції.

О год. 2.30 езекуція скінчена. Трупи розстріляних викинено на тягаровий самохід і завезено до крематорії. Лубянська площа і сусідні вулиці набиті були до пізньої ночі юрбами, що до пізньої ночі очікували вістей з будинку ГПУ. Коли почули гук самоводових моторів, ніхто вже не дурив себе: езекуція зачалася... Надїялися надзвичайних додатків газет. Одначе вони не появилися. Вістка про езекуцію облетїла Москву як лисавка.

Націоналізм на Рад. Україні

Большевицька газета „Правда“ пише, що в залізничних заведеннях у Харкові викрили націоналістичну організацію. Її підтримували навіть члени компартії. У партійнім комітеті були прихильники націоналізму, що старалися боронити „контрреволюціонерів“. Почалася партійна чистка. „Правда“ признає, що контрреволюційний рух націоналістів впустив глибоко коріння. У Дніпропетровську націоналістична група працювала під наказами інженіра Красного. Ся група висилала своїх симпатиків до большевицьких установ, щоб шкодити їм. Також в Одесі шириться націоналістичний український рух. Там до націоналістичної організації належали навіть вищі партійні діячі, пр. секретар воєнного парт. комітету і ін. — („Укр. Вісти“).

Католики в Німеччині

В Фульді радила конференція католицьких єпископів. Предметом нарад мала бути м.ін. справа евентуального введення державної контролі над фінансами монастирів. З приводу тої конференції „Національцайтунг“ пише, що в опозиційнім відношенні більшости католицького духовенства до націонал-соціалізму зайшла в останнім часі велика зміна. Се треба приписати особливо подїям в Еспанії. „Переконалися, пише часопис, що націонал-соціалізм не займає протикатолицького становища, ні тимбільше протихристиянського. Навпаки, націонал-соціалізм борється з протихристиянським большевизмом.“ На думку часопису, такі настрої зананували серед більшости німецького єпископату, що радив у Фульді.

Сумерк гангстерів

у Злучених Державах Півн. Америки.

Скінчилося панування гангстерів в Злучених Державах Північної Америки. Минули безповоротно для них ті часи, коли вони явно накидалися публичній опінії, коли хвалилися своїм богатством, нарадували в люксових самоходах, уряджували приняття у своїх віллях і палатах. Тепер ті, що остали при життю, не сміють афішуватися, дрожать за свою шкіру, криються як можуть перед поліцією. Про уживання життя, про користання з награвлених грошей тепер нема мови. Зломано могутність гангстерів. Кілька тижнів тому ув'язнено в Новім Орлеані Альвіна Карпіса послідного „публичного ворога ч. 1“. Карпіс навіть не пробував боронитися, хоч мав у кишені набитий револьвер. Такий великий страх серед гангстерів викликали славні Генмени (люди з револьверами) Росвелта. Генмени добре стріляють; з 41 пошукуваних гангстерів застрілили 8 і 11 ув'язнили. Гангстерське ремесло в Злучених Державах зачинає не виплачуватися. Завдячують се Злучені Держави головно згаданим Генменам, себто державній поліції. Тепер в Злучених Державах вже нема ніодного гангстера з титулом „публичний ворог ч. 1“. Золоті часи гангстерства минули. Се очевидно не виключає злочинів. Та гангстеризм перестав бути джерелом легких доходів.

„Цінні“ ради Москви

„Дейли Мейл“ подає уривок радієвої авдиції московської надавчої стації, присвячений подїям в Еспанії. Спікер московської радіостації підчеркнув в загальнім ситуаційнім звідомленні, що шанси побіди зачинають перехилитися на сторону повстанців. На закінчення своєї промови спікер звернувся з закликом до еспанських комуністів, щоб в областях, занятих правительством військами, вимордували безоглядно всіх фашистів.

АДМІНІСТРАЦІЯ Й УРЯДНИЦТВО

Як чинник польонізації окраїн

в „Програмі окраїнної політики” польського націоналіста.*)

Проповідуючи винародовлення Українців і Білорусинів в Польщі і накликаючи до тої акції всі польські державні і громадянські чинники, Гертих не міг поминути такого визначного чинника як польська адміністрація й польське урядництво на окраїнах. І він не поминув їх. Навпаки. Він призначив їм одну з першорядних ролей у тій акції. Ту роль виловив він релефно в окремій розділі обговорюваної книжки п. з. Адміністрація й урядники.

Якжеж уявляє собі Гертих роль адміністрації й урядництва як чинника польонізації окраїн?

Перше, ніж виловити ту роль, він характеризує окраїни з адміністраційного погляду. Тому що та його характеристика окраїн незвичайно характеристична та становить основу для його дальших висновків на тему ролі адміністрації й урядництва на окраїнах, ми передаємо її словами самого автора. Отже він пише:

Обнімаючи в посідання окраїнні області, Польща примінила до них лагідні, суто республікансько-ліберальні методи правління, достосовані може до умовин, які існують в краях з високою загальною культурою, з високим рівнем освіти, з закоріненим в масах правним почуттям — однак деструктивні в краю, котрий так запізнений цивілізацією як наші окраїни. Населення, що не розуміє завдань державної влади, що дивиться на ту владу як на ворога, котрий її гнобить податками і жаданням приміноватися до ріжних наказів, населення, що не здає собі справи з користи, яку приносить йому існування тої влади, — населення призначене до енергійних метод правління, які приміновала колись на його території російська та в великій мірі й австрійська, а в часі війни окупаційна німецька влада, — населення, яке поназдо в періоді революційної анархії під кінець війни навчене досвідом, що з авторитетом слабких правлінь можна не числитися — те населення має нахил признавати лагідну поєднаність польської влади та її демократичне наставлення тільки за доказ її слабкості — і бачить в тій слабкості влади покус до легковаження її вимог. Населення з низьким рівнем культури, котре не зраджує самостійного нахилу до значнішого поступу, влада мусить при помочи острих наказів і заборон виховувати, привчати шанувати право у всіх його областях та ригористично приміноватися до його вимог, мусить вкладати до засад згідного співжиття людей в суспільності, примушувати виконувати ріжні приписи, котрі населенню в його переко-

нанню заваджають, — такі, як приписи гігієнічно-санітарні, як приписи, що мають вдержати порядок, що регулюють право і терміни полювання і т. д. — мусить освічувати населення примусовим шкільництвом, увільнювати його від деструкційних чинників (нпр. комуністичних агітаторів), котрі галапасують на його невиробленню і браку культури та вводять заколот в його суспільне життя і т. д. і т. д. Ліберальний *laissez-faire*-изм, згідний може з демократичною доктриною, однак незгідний з вимогами життя стається в краю, котрий замешкує відстале населення, чинником не тільки що не свободного і незв'язаного його розвою, але прямо навпаки, — застою і загальмування поступу через відібрання тому поступови такого могутнього двигуна, яким є свідомо виховна діяльність влади.

Так дивиться Гертих на українські і білоруські землі Польщі. Як бачимо, він дивиться на ті землі зовсім подібно, як іще так недавно дивилися на польські землі Німеччини пруські т. зв. культуртрегери, котрі зовсім подібно доказували потребу відомих метод правління в Познанщині.

Щож сказати на такий погляд?

Передовсім треба відмітити як грубе незнання предмету те, що Гертих підтягає всі окраїни Польщі під одну міру, ставлячи на однім рівні нпр. Сх. Галичину і Полісся. Бо Сх. Галичина стоїть під культурним оглядом отже і під оглядом розуміння завдань державної влади куди вище не тільки від Полісся, але навіть від центральних польських земель (т. зв. Королівства), котрі разом з Поліссям іще донедавна належали до Росії, одної з найбільш відсталіх держав Європи. Признають се навіть самі Поляки, вважаючи землі б. австрійської і німецької займанщини, отже Галичину і Познанщину, найбільш культурними частинами нинішньої Польської Річипосполитої.

А далі треба ствердити, що такий культурний рівень досягнула Галичина не завдяки жорстокості австрійської адміністрації але, навпаки, завдяки її лагідності. Тут маємо на думці методи правління в б. Австрії взагалі, які — що правда — в Галичині польські урядники не раз викривлювали. Та навіть при тих викривлюваннях українське населення Сх. Галичини мало змогу розвинути ту культуру, яку застала тут нинішня Польща.

Представивши отак українські і білоруські землі Польщі як якісь півдикі африканські кольонії, Гертих приступає з черги до представлення, якої адміністрації вимагають ті землі. Отже:

Адміністраційний курс на окраїнах повинен бути острий, — адміністраційна влада повинна бути випосажена в значній компетенції, — польський поліціант чи польський староста на окраїнах повинні мати повагу й авторитет, — свободу ділання, — обсяг влади можливо якнайбільший, а хочаб тільки такий, який мав перед війною жандарм і староста австрійський.

Тут знов мусимо ствердити, що Гертих не знає предмету, про який так певно говорить. Бо колишній австрійський староста в Галичині був тільки державною адміністраційною владою, тоді як нинішній польський є не тільки державною але й самоуправною владою (старости в Галичині є нині, як відомо, також предсідниками самоуправних повітових виділів — отже маршалками повітів).

Державна влада на окраїнах — читаємо далі — мусить передовсім запевнити населенню елементарне безпеченство, — вкорочуючи нпр. (можливо енергійними средствами) такі явища, як терор, який українські сепаратисти в Східній Малопольщі примінують супроти корінно польської людности.

Далі мусить запевнити належну перевагу польскості — польській мові, польській культурі, польській державній і національній ідеї. Мусить — примінуючи в необхідних границях засаду толеранції супроти виразно окремих елементів, які хочуть почувати себе окремими, і дозволяючи тим елементам на самостійний розвій у власнім замкненні в собі середовищі — причинятися до утривалення серед загалу переконання, що Польща як цілість є Польською Державою, що її рацією існування є заспокоєння державних аспірацій польського народу, що польський нарід є господарем Польщі і що все те, що не хоче зачислитися до польського народу (як збірноти зі спільною національною ідеєю, хоч не конечно зі спільною розмовною мовою), може бути в Польщі тільки гостем — вправді толерованим — але гостем.

Мусить відтак мати широкий план адміністраційної діяльності на окраїнах, що виходив з заложення однаково служби інтересам населення як збірноти приватних одиниць, як — і то передовсім — служби польскості як початковому добору — плян, що годивсяб і взаємно доповнявсяб з пляном, що його реалізує — методами суспільної акції — зорганізований відом суспільності. Мусить мати виразно означені цілі своїх починів, знати, до чого змагає на дальшу мету, а не працювати, як то часто діється, виключно тільки з дня на день. Мусить також змагати до того, щоб усунувати свій апарат, щоб змодернізувати й удосконалити свої методи праці.

Висуваючи постулат можливо сильної і в своїй діяльності незв'язаної влади, мусимо — каже автор — зробити одно застереження: правління сильної руки на окраїнах не може бути синонімом правління самоволі і безправя. Діяль-

Про сплетні

Повакаційна гумореска.

В другій половині літа вдалося мені побути в кількох російських пансіонах в ріжних місцях: близько Парижа, далеко від него. І всюди, де в розгарі сезону збиралося трицять, сорок людей, доводилося чути одні й ті самі просьби:

— Ради Бога... Напишіть щонебудь про жінок сплетниць! Жити через них не можна!

В однім місті, на примір, жалувався мені один пан середніх літ, чоловік вповні солідний, але такий, що не може собі дати ради з підстаркуватими дамами:

— Подумайте, який жах! Якось пішов я з Оленою Василівною в ліс, збирати гриби. Вийшло зовсім случайно... Ні разу ми з нею в двійку нікуди не ходили. Й отсе тепер, розумієте, переходу нема! Вийду на снідання — і всі мене многозначно питають: „А деж Олена Василівна?” Або йду кудинебудь на прогульку, беру з собою коц, щоб з комфортом посидіти на траві, а зі всіх сторін знов засидіти: „Де Олена Василівна?” Ну а врешті подивіться, що пише мені приятель з Парижа. Перечитайте се місце... Як вам подобається?

Я взяв в руки лист і перечитав вказані стрічки:

„Ну й гусак же ти, Костю! Не даром говориться, що тиха вода береги

рве і так дальше. Случайно довідався я від знайомих про твої пригоди в пансіоні. Невже ти насправду мало не задусив бідну Оленку в лісі, домагаючись від неї взаємності? Як тобі, голубчику, не стидно? Тут всі говорять про се. Виджу, брате, що ти відпочав більше, як слід — і вже починаєш скандалити. Слухай, пора вертатися.”

Чудасія. Нарікань дійсно багато. І там і тут. Всюди, в усіх пансіонах. А міжтим скажу по щирості: моя рука не підіймається на жінок-сплетниць. Вони мені чомусь подобаються.

Перш усього в кожній з них є, безумовно, горяча безнастанна любов ближніх. Для всіх вони уважливі, за всім слідять, кожного приязно розпитають, хто він, звідки, чим займається, на що не здужає, чого йому не достає. Коли самотній чоловік попаде в сферу їх догляду, вже не відчуває своєї самоти: безнастанно чийсь люблячі очі устремлені в него і пересуваються відповідно до того, куди він сам пересувається. Всі поступки такого одинокого, кожний крок, всі слова не проходять без сліду в світі; дістають тремтячий відгук в тих чутливих серцях, в тих свого рода еолових арфах.

І дійсно, сплетницями можуть бути тільки добрі, альтруїстично настроєні жінки з жертвенними рисами характеру. Взяти нпр. твердих, самолюбних, бездушних егоїсток. Хіба вони стануть сплетницями? Їх цікавить виключно своє „я”. Вони не мають часу думати про других, займатися чужими поступками. Така

жінка, що не сплетничає, се осоружне, прикре видовище. Вона й убити може й отруїти й безсердечно відштовхнути погубяючого. А ті, сплетниці, навпаки! Від них віє затишшам, життєрадісністю. Вони не тільки не відштовхнуть погубяючого, але запонадливо зачнуть спасати чоловіка навіть тоді, коли він не думає погубити. Егоїстка ніколи не спитає вас, як ви спали, як ви себе чуєте. А сплетниця розпитає подрібно: і як спали і як спочивали і чи не кусали вас комарі і чому в вас довго світилося і чому в вікні мигала крім вас якась дивна чужа фігура.

А коли вони, ті зацікавлені всім, довідаються про якунебудь надзвичайно цікаву новість!... Якже приємно дивитися тоді на їх зворушені обличчя! На їх нервові нагальні рухи!

Один мій приятель порівнює таких жінок з дижурними льокомотивами. І він має рацію, мій приятель: яка подібність!

Кожний з нас, хто жив колинебудь біля залізничного шляху, часто бачив ті самотні льокомотиви, що легко мчать від одної стації до другої. Колеса постукують як підківки; в кітлі легке клеко-тіння, дихавиця; зверху димок з димаря, як капелюх зі струсєвим пером... Розвівається. Так і бачиться, що та льокомотива мчить для своїх особистих потреб, несеться з бажанням оповісти комусь якусь новину.

Точнісінько як дама, що спішить від одної знайоми до другої!

ність адміністраційної влади мусить бути вложена в виразні і незломні правні норми. Її мусить чути контролювати однаково зверху влада як і публична опінія. Вона мусить в своїм поступованні кермуватися ясними і для населення зрозумілими засадами, мусить придбати собі в того населення опінію строгого але розумного і високо справедливого правління. Населення мусить знати, чого від нього вимагають, воно мусить бути увільнене від браку консеквенції в приміненню по черзі то деморалізуючої ладності то нежданих репресій, котрі то неустанні несподіванки його дезорієнтують й огірчують.

Отсе суть виводів Гертиха про завдання адміністрації й урядництва на українських і білоруських землях Польщі.

Як бачимо, ті завдання зводить Гертих в практиці до двох: 1) служби польскости (передовсім!) і 2) запевнення населенню елементарного безпеченства.

Що торкається першого завдання: служби польскости, то Гертих прецизує його докладніше. Суть того завдання він бачить в тім, щоб польська адміністрація й польське урядництво на українських і білоруських землях Польщі утримували в українським і білоруським населенню тих земель переконання, що воно, оскільки не схоче винародовитися і стати національно польським, то „може бути в Польщі тільки гостем, — вправді толерованим — але гостем!” А що Українці і Білорусини в Польщі ніколи не схотять винародовитися і не винародовляться, то вони — в консеквенції наведених вище слів Гертиха — будуть в Польщі весь час тільки в „гостині”. А гостина, як кожда гостина, мусить чейже колись скінчитися...

Дальшим завданням польської адміністрації і польського урядництва на окраїнах Гертих вважає запевнення населенню окраїн елементарного безпеченства. Головну небезпеку він бачить одначе в українським терорі супроти корінно польського населення Сх. Галичини, який і закликає поборювати як тільки можна енергично. Тут належить підчеркнути, що Гертих всю увагу звернув на політичну небезпеку, а цілковито промовчав небезпеку кримінального характеру (рабунки, убийства).

Такі погляди Гертиха на завдання адміністрації й урядництва на українських і білоруських землях Польщі.

Що означало б здійснення таких поглядів у практиці?

Се означало б: 1) крайне розполітикування адміністрації й урядництва вза-

Ну, а крім любови ближних кожда добра сплетниця визначається ще одною дорогоцінною прикметою, без котрої людство не мало б ні науки, ні техніки, ні взагалі здобутків цивілізації.

Дійсно: Чи не на цікавості полягає все в культурній суспільності? Коли строго судити всіх, що цікавляться чужим життям, то треба назвати сплетниками й журналістів й істориків і соціологів, що нишпорять в чужім житті й передають один другому устно або за посередництвом друку всякі сумнівні й суперечні відомості. А всі ті історики літератури, наші пушкіністи, на примір? Чи вони не сплетнярі? А природники, що досліджують життя і вдачу звірят або рухи мікробів в бульйоні? Хто вони? Чи не та сама категорія людей, що встряває в чуже особисте життя?

Ні, сплетня безумовно корисна, потрібна! Вона створює літературних критиків, авторів романтичних життєписів, поетів, белетристів, учених. Зі страху перед нею багато людей здержується від неправедних поступків, від легкогодушного способу життя.

Ну, а коли хтонебудь хоче збирати гриби, нехай іде в ліс сам. Нащо йому товаришки? Богато більше грибів набирається, коли шукати їх з'осібна: один бродить в однім місці, другий в другім.

А сплетницям докоряти я не можу. З якої причини докоряти їм, коли по їх стороні ліпші представники людства?

А. Ренніков.

галі; 2) вороже відношення їх до непольського, зокрема українського і білоруського населення; 3) занедбання обов'язків, які в першу чергу лежать на державній адміністрації, як: запевнення населенню елементарного безпеченства, дбання про гігієнічно-санітарний стан краю і т. д.

Як представляється під тим оглядом адміністрація на окраїнах?

Що торкається „служби польскости”, то службу ту виконує адміністрація на окраїнах на цілих 100%. Свідчить про се наглядно величезний поступ, який зробила польскість на окраїнах, зокрема в Галичині, від хвилі прилучення їх до Польщі.

Також що торкається боротьби з т. зв. українським терором, то тут адміністрація може „похвалитися” таким голосним на весь світ актом як „пацифікація” в Сх. Галичині в 1930 р.

Зате на інших полях справа представляється не так світло. Бо як ствердила недавно сама польська преса, відносини на окраїнах під оглядом запевнення населенню елементарного безпеченства та під гігієнічно-санітарним оглядом прямо жалюгідні. Так нпр. Сх. Галичина під оглядом кримінальної злочинності займає перше місце в Польщі, а під оглядом смертності дітей виказує найвищий відсоток в цілій Європі!

Вище згадали ми про „пацифікацію” з 1930 р. Згадає про неї також Гертих. Тому що його відношення до того акту дуже цікаве, то наводимо його слова нижче в оригіналі. Він пише:

„Sprawa ukrócenia terroru i akcji sabotażowej w Małopolsce Wschodniej daje nam sposobność powołania się na przykład z rzeczywistości, — by wskazać, jaką polską polityką administracyjną na Kresach być nie powinna. Mamy na myśli t. zw. „pacyfikację” województw południowo-wschodnich z r. 1930, — o której uczciwemu Polakowi trudno myśleć bez rumieńca wstydu. „Cóż uczyniono wówczas, by zlikwidować terror i sabotaż?”

„Zastosowano — represje masowe wobec ludności okolic, w których się zbrodnicze akty terrorystów wydarzyły. Urządzano ekspedycje karne do poszczególnych wiosek i okręgów. Niszczono dobytek. Podobno nawet... bito „przez pomyłkę” również i włościan Polaków.

„Niewątpliwie cel został osiągnięty: terror ustał. Ale byłby z pewnością również ustał przy zastosowaniu innych, moralniejszych metod silnej ręki: wprowadzeniu sądów doraźnych i ukaraniu (choćby rozstrzelaniu) ludzi niewątpliwie winnych — oraz ich współników. Doprawdy ręce opadają w zwątpieniu, gdy się słyszy

... pogląd, że zastosowana metoda pacyfikacji, polegająca na masowych represjach wobec ludzi niewinnych była humanitarniejsza od ewentualnej metody stosowania wobec terrorystów sądownictwa doraźnego.

system karania ogółu ludności za winy jednostek, jest nie tylko niemoralny i ze względów zasadniczych niedopuszczalny w cywilizowanym państwie, lecz jest zawsze, w każdych warunkach politycznie nieskuteczny, bo we właściwych winowajców bardzo słabo godzi. W danym wypadku: 1) uniemożliwił — wobec niewprowadzenia sądów doraźnych, a więc niepodwyższenia obliczonych na normalne warunki, niskich kodeksowych wymiarów kar — przykładne ukaranie pochwyconych terrorystów, 2) uniemożliwił wyłapanie większej liczby tych ostatnich dzięki zaabsorbowaniu władz policyjnych dokonywaniem zbiorowych represyj, zamiast przeprowadzania w poszczególnych zindywidualizowanych wypadkach energicznych śledztw, 3) nie doprowadził do zlikwidowania właściwych ognisk rebelii, — bo wobec przeholowania w represjach konieczne było nawrócenie z drogi, dzięki czemu nie uległy trwałej likwidacji zakłady naukowe, ani stowarzyszenia, z pośród których wychowanków, czy członków rekrutowali się czynni terroryści. (Pomijamy szkodę, jaką przyniósł, demoralizując policję i wojsko).

„A już w naszych specyficznych warunkach — gdzie chodzi o pozyskanie dla polskości mas ludności ruskiej i zlikwidowanie rozwijających się wśród niej ognisk separatyzmu — stosowanie zarządzenia, które szeroki ogół ludności pognębiło, zraziło, napędziło do ostatnich granic posunięciem i w pełni usprawiedliwionem poczuciem doznanej od Polski krzywdy — a wicherzycieli separatystycznych naogół oszczędziło, jest bezsensowną politycznym, na którego określenie brak jest słów.”*)

*) Jędrzej Giertych: O program polityki kresowej. Z przedmową Al. Dębskiego b. wojewody wołyńskiego. Warszawa. Ст. 102—103 (потка).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Англія й Єгипет

Бритійсько - єгипетський договір, підписаний 26 м. м., має отсі головні точки: Окупація Єгипту англійськими військовими силами кінчиться від тої хвилі. Велика Британія й Єгипет є в союзних взаєминах. Договір важний на 20 літ. Одначе на бажання одної зі сторін може бути змінений по 10 літах. Вразі якби одна з держав зачала провадити війну, друга прийде їй з поміччю. Поміч Єгипту буде полягати на тім, що він віддасть до диспозиції В. Британії пристані, летовища, залізниці. В. Британія має право тримати в Єгипті 10.000 сухопутного війська і з летунських військ не більше як 400 пільотів для охорони Суєзького Каналу. Та се тільки до часу, коли Єгипет зможе сам забезпечити стрефу Суєзького Каналу. Єгипетське правительство має обов'язок вибудувати биті дороги від стрефи каналу до Александрії й Каїра та довести до порядку залізничне получення. Коли се стане, британська команда забере свої війська до стрефи каналу. Бритійська залага в Александрії останеться ще 8 літ, себто на час, поки не вибудують касарень в стрефі каналу. Бритійські літаки мають право свобідно перелітати понад територією Єгипту. Бритійська військова місія буде постійно при єгипетській армії. Озброєння і виряд обох армій однакі. Адміністрація Судану буде сперта на засадах кондомінії. Судан не дістане самостійности. На чолі правління Судану стоятиме генеральний губернатор іменований англійським королем. Еміграція з Єгипту до Судану буде свобідна. Єгипетське правительство зобов'язується забезпечити життя й майно чужинців. У відношенню до горожан європейських держав буде ділати продовж 5 літ поліція під командою англійських офіцерів. Коли єгипетське правительство ангажувалоб чужих експертів, то обов'язане в першу чергу брати британські кваліфіковані сили. Велика Британія й Єгипет будуть репрезентовані у своїх столицях амбасадорами. Бритійський амбасадор в Каїрі буде постійно деканом дипломатичного корпусу. Єгипет зложить просьбу о прийняття в члени Союзу Народів і Велика Британія підпре його прохання. Всі непорозуміння між Єгиптом і Великою Британією будуть вирішувані на основі договору про Союз Народів на случай якби обі сторони не могли дійти до порозуміння.

Як зброїться Німеччина

„Дер Вельтблік” в ч. 35 пише: Німеччина буде укріплення з таким успіхом, що в полосі, передтим здемілітаризованій, не можна дістати матеріалів на приватні будови. Ввесь матеріал забирає військо; для сильно побільшеної армії треба нових касарень. Німеччина має тепер три мільйони добре вишколених жовнірів, в тім 500.000 призначених до воздушної служби. В р. 1914 мала всего 800.000. Триміліонової армії в часі мира Німеччина довго удержувати не в силі. Зменшення тої армії трудно сподіватися. Отже Європа вступає в зону великих небезпек... (Ми можемо сказати: Голий розбою не боїться).

Як колись в большевицькій Росії

Кореспондент англійської газети „Дейли Мейл” обіхав терен боїв в Еспанії й описав свої вражіння. Він пише м. ін.: Теперішні положення в Мадриді пригадує зовсім положення в Москві і Петрограді після большевицького перевороту в 1917 р. Відділи еспанських терористів нападають ночами на помешкання підозрілих у правих переконаннях, виволікають їх з помешкань і масово мордують. Щодня можна бачити багато трупів на „Пляца де Кастель-льо” і на інших бульварях. Такі самі відносини в Маладзі. Доми при головних улицах у Маладзі спалені.

Українці в Югославії

З численної еміграції наших людей в чужі краї заслугоє на увагу доля наших поселенців в Югославії. Недавно мав я нагоду засягнути дещо інформації про їх життя від о. Жигмонта С л и ж а, відві- чального редактора двотижневика „Рід- не Слово“, яке виходить для Українців в Югославії. Всеч. о. Слиж працює між тамошніми поселенцями біля десяти літ, тому багато цікавого можна було дові- датися від нього.

Історія поселення наших людей в теперішній Югославії сягає ще австрій- ських часів, коли Австрія анексувала від Туреччини Босну і Герцеговину. Посе- лення відбулося двократно. Перший раз з Підкарпатської Русі тому двіста літ. Прибувши тоді поселенці виступають тепер під назвою „бачванські Русини“. Друга еміграція була з Галичини. Вона відбулася вже пізніше.

Територіально живуть в компактній масі тільки Бачванці біля Бачки і Срєн. Галицькі поселенці розкинені по цілій Босні на лінії Дервенто-Приявор-Бана- люка і в Славонії, в околицях Славон- ського Броду. Само собою, що останні мабуть і тому не проявляли такого куль- турного життя як бачванські Русини, котрі поселились разом. Тому в релігій- но-культурному житті Бачванці ведуть перед. За часів австрійського панування бачванські Русини підпали в деякій мі- рі мадяризації й культурне життя було тоді слабоньке. Вже самі назвиська те- перішних бачванців як Бодвай, Нач, Родвачік свідчать як далеко сягнула аси- міляційна політика Мадярів. Однак все це змінилось, коли по світовій війні бачванські Русини опинились в королів- стві Югославії. Зараз засновано „Руске Прогресивне Дружтво“, яке сповняє те- пер таку роль як у нас колись „Просві- та“. Ініціатором цього товариства був її дотеперішній голова о. Михайло М у д р и й, п а р о х з К е р е с т у р а, де є й головний осідок цього товариства.

Це товариство має великі заслуги у відродженні бачванських Русинів. Пе- редовсім видає в бачванським гово- ри ч а с о п и с „Руски Новини“. Його вида- вець і редактор о. Михайло Фірак. Кро- мі цього виходить що року „Руский ка- лендар“, а недавно видало це товари- ство Альманах визначніших бачванських письменників.

Першу бачванську граматику уложив о. Гавриіл Костельник і в той спосіб промостив дорогу бачванському гово- ри в літературу. Від тоді появляються шкільні підручники в цьому говорі, врешті і часописи та книжки. Центром всього культурного життя бачванських Русинів є Руский Керестур, що має са- мих Бачванців біля 6000 душ.

Цікаве явище замітив о. Слиж, імен- но, що Мадяри, які живуть між нашими Бачванцями, асимілюються і переходять на руську народність. Та можливо, що це останки наших змадяризованих поселен- ців. Однак якби воно не було — се свід- чить, що бачванські Русини під оглядом національним досить твердий матеріал. Взагалі Бачванці як тип представляють- ся симпатично. Передовсім, як оповідає о. Слиж, тримаються купи як Жиди, є добрими господарями, працювита, оща-

дні, заможні, а передовсім що найваж- ніше держаться твердо своєї віри і на- родности. Національна свідомість серед бачванських Русинів зросла до тої мі- ри, що всі вони почувають себе синами великого українського народу. Безпе- речно, у великій мірі впливає на це сту- денська молодь і богослови, які все збе- рігають тісну звязь з матірнім краєм.

Відносно поселенців Галичан, то і тут слід замітити, що по мимо цьо- го, що вони розкинені по цілій Босні та Славонії, організаційне життя про- являється й у них у всіх формах. Пере- довсім виходить для них часопис, дво- тижневик „Рідне Слово“. Видає його й редагує о. Михайло Фірак. Впро- чім все їх життя гуртується біля Церкви.

Однак у праці над поселенцями весь успіх залежить звичайно від льокальних обставин чи одиниць, які в даній місце- вості перебувають. Організації, яка об- єдналаб всіх Українців в Югославії, до- сі ще не було. Та потребу її вже відчув тамошній провід і приготування до за- снування такої організації вже йдуть. Саме в цій справі мала відбутися в При- яворі дня 19 серпня нарада, в якій мали взяти участь делегати зі всіх місцево- стей в Югославії, де мешкають Українці.

Провід у всіх релігійно-культ. на- ціональних підприємств веде наше греко-кат. духовенство під вітцівською кермою Іх Ексцеленції Преосвященного Др Діонізія Н я р а д і, Епископа дієце- зії крижевацької, до якої крім Україн- ців належить біля 15 тисяч греко-кат. Хорватів з Жумберку та з Македонії.

Духовенство зорганізоване в Тов. св. Йосафата. Ціль його релігійно-гума- нітарна діяльність, як урядування ре- колекцій, місій, допомога хорим чи бід- ним священикам і т. п.

Між поселенцями працюють також наші СС. Василіянки та СС. Служебниці. СС. Василіянки ведуть інтернат для дів- чат у Крижевці і захоронку в Шіді. СС. Служебниці провадять захоронку в Ру- ським Керестурі і Куцурі.

Загально стан наших галицьких по- селенців в Югославії представляється добре, ще краще у Бачванців, які мають навіть свої державні школи. Всі вони живуть вже своїм життям, свідомі хто вони і чий сини. Державні чинники від- носяться досить прихильно до потреб та бажань наших поселенців.

Микола Погідний.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Досвід по- казує, що безперервний культурний розвиток між народом в католицьким дусі можна вдержати тільки тоді, коли культурні організації пере- довсім статутно забезпечені перед ворогами Церкви й релігії й коли будинки тих організацій правно забезпечені для наших парохій. Як се переводити, показує віршево статут „Скали“.

Апостолування радієм

В двоміліоновій столиці Аргентини в м. Буенос Айрес католицьке духовен- ство рішило уживати радіа в своїй душ- пастирській праці. Дня 11 м. м. в при- сутності кардинала Копелля відбулася інавгурація т. зв. католицької години або висилання програми релігійного змісту з місцевої радієвої стації. Ті транс- місії присвячені пляновій пропаганді католицької науки. Ся подія відбулася широким відгомном в краях Полудне- вої Америки.

Комуністи саботують

Соціал-демократичні „Ранні Новини“ звідомляють з Хрудіму в Чехослова- чині, що підчас великих маневрів чехо- словацької армії поперетинано в кіль- кох місцях дрти військових телефонів. Се утруднювало правильне переведен- ня маневрів. Жандармерія устійнила, що се зробили комуністи. Часопис пи- ше: „Не віримо, щоб комуністи ділали на власну руку. Дістали напевно припо- ручення від когось, що скривається за плечима рядових членів партії. Підчас бенкету в честь військових заграничних місій у Пардубіцах піднесено тоаст за успіхи Совітів. Мимо того комуністи у- труднюють маневри чехословацької ар- мії, що готова боронити Совітів, коли зайде потреба. Тим способом комуністи доказали свою ворожість до чехосла- вацької армії.“

Ув'язнення білогвардійців

Агенція Тасс звідомляє з Хабаров- ска: Штаб японської армії в північній Китаю приказав ув'язнити і розстріляти багато російських білогвардійців, то- варишів відомого отамана Семенова, що осіли в окрузі Триріччя і Гайляру. Японські військові круги уживали тих білогвардійців до протисовітської ак- ції. Тепер поселяють в тих околицях японських резервістів і тому хочуть по- збутися білогвардійців та закидають їм діяльність на користь Совітів. Підчас слідства японські влади вимусили зі- знання від ув'язнених і тепер на основі тих зізнань дальше ув'язнюють білогвар- дійців.

Заник африканської фавни

В Мінхені проф. Вайдель виголосив недавно цікавий виклад. Він сказав м. і.: Кліматичні зміни і безоглядне поступо- вання чоловіка причиняються до повіль- ного винищення африканських звірят: носорогів, жираф, антилоп і ин. Ве- лики „підприємства“ вистрілюють безо- глядно тих звірят, бо хочуть покрити кошти звязані з ловами. Таксамо посту- пають туземці захоочені високими ці- нами за шкіру тих звірят. Ловецьких за- конів ніхто не придержується. Найбіль- ше винищення диких звірят в бувших німецьких колоніях. (Натур унд Куль- тур).

Лікарський фейлетоник.

ЗУБИ

Як і чому треба на них уважати.

Хоч в часописах багато пишуть про те, що треба уважати на зуби і як се робити, то в народі і часом навіть серед інтелігентних людей слабо поширене розуміння значіння добре утриманих зубів. І так люди думають звичайно, що на т. зв. молочні зуби дітей не тре- ба уважати, бо вони все одно випадуть і дитина матиме нові зуби. Тимчасом ненаправлені на час молочні зуби спри- чиняють кепський ріст других зубів. Отже про зуби треба дбати вже у дітей. А в дорослих також. Кепські зуби й у- трата їх часто — головна причина тяж- ких недуг жолудка і кишок. Отже що- найменше раз на рік, а лучше два рази на рік треба дати зубному лікареві о- глянути зуби. При таких систематичнім огляданні лікар запримітить навіть дріб- ні ушкодження і зараз їх легко напро- вить. Тому таке систематичне оглядан- ня зубів двічі на рік коштує напевно далеко дешевше разом з направою, ніж потому в разі занедбання вставлявання більшого числа зубів. Дотого в разі більшого занедбання нема не раз до чо- го причіпати штучно вставлені зуби. І так недбалий чоловік терпить вже до кінця життя тяжкі недуги. І працездат- ність його раз-у-раз меншає. (З німець- кого).

Повакаційні несподіванки

Без сумніву милу несподіванку мали ті, ко- трим пощастило в повакаційнім тягненні дня 27 серпня с. р. для тих чисел льосів, що нічого не виграли в четвертій класі трицятьятої Держав- ної Лотерії й котрим не признано серійних ви- граних.

Найбільша виграва двацять тисяч злотих — впада на число 88636. Його власники — меш- канці Лодзі.

Незабаром, бо вже 9 вересня, починається тягнення четвертої класи трицятьшестої Лоте- рії. Як відомо, головна виграва тої класи вино- сить мільон злотих. Крім того є ще три вигра- ні

по сто тисяч, чотири по сімдесятьпять тисяч зло- тих та багато інших. Є отже нагода надолужи- ти собі всі попередні невдачі.

Скористати з тої нагоди повинні не лиш ті, що брали участь у розгрівах перших трьох клас, але також ті, що маючи голову заняту справами, звязаними з порою ферій та відпусток, забули про шанси, що їх дає їм Державна Лотерія. От- же нехай тепер підуть до колектури і куплять льос, бо легко може трапитися, що якраз до них усміхнеться фортуна.

Та не треба зволікати, бо часу остало вже не багато.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

На закінчення Пленарного Синоду католицьких єпископів Польщі виголосив промову апостольський легат кард. Мармаджі. Він представив великі завдання католицьких душпастирів у теперішній хвили. В Європі ведеться остаточна боротьба між світлом і темнотою, між життям і смертю. Сили темноти хочуть знищити віру, лад, справедливість і мир. Католи. душпастирі Польщі стоять немов над берегом пропасти. Тому всі повинні покинути всякі незгоди й вагання і лутитися в повну сили армію, в Католицьку Акцію. Бо небезпека дійсно грізна. Хто має очі, нехай дивиться поки час. Тепер люди розвивають живішу діяльність у ділянках фаховій чи політичній і все кладуть на останню карту. Нехай сини темноти не будуть розумніші ніж сини ясности! Нехай не будуть останні, лиш перші керманічі католи. Церкви в місії збереження від погибелі душ людської суспільности.

Ухвали Пленарного Синоду католи. єпископів Польщі будуть обов'язувати в Польщі тоді, коли їх затвердить римська Конгрегація Соборів.

Величавий відпуст. 18 і 19 серпня с. р. на Преобр. Г. Н. Ісуса Христа відбувся в Судовій Вишні великий і гарний відпуст. На сей святоспаський відпуст прийшло велике число прочан-паломників (біля 20.000). До св. Тайн приступило понад 5.000 вірних! Незвичайно гарно випала св. година, що відбулася на дворі, поза церквою, о 10 год. вечір в навічєра празника! Місцевий хор відспівав релігійні пісні. Під кінець Млебня до Пр. Серця Христового відповідну науку виголосив Впр. о. крил. В. Гриник.

Центральний Інститут Католицької Акії в Польщі уладив в днях 28. VIII—1. IX у Вильні католицький зізд т. зв. „II Студіум Католицьке“. Темою численних рефератів було католицьке виховання. З Українців взяв участь в тім зізді прєзєс Марійського Т-ва Молоді о. Ір. Назарко ЧСВВ.

В Дубні в Папській Духовній Семінарії східного обряду відбулися реколекції для священників східного обряду. В реколекціях взяло участь 12 священників.

„Тиждень Милосердя“ відбудеться в архидієцєзіях гнєзнєнській і познанській від 4—11 жовтня с. р. під протєкторатом кардинала і примаса Польщі, Габонда.

Четвертий тиждень східних студій відбудеться в м. Барі на побережжі Адрійського моря від 13 до 20 вересня с. р. З того приводу кардинал-секретар Пачєллі написав лист в імені Св. Отця до архієпископа м. Барі. В нім зазначає, що Св. Отець заохочує до нарад, котрі мають значно причинитися до зближення між відступними східними Церквами і католицькою Церквою.

Величава проща відбулася на днях у французькій місті Орей. Прибуло по-верх 30.000 паломників. Між ними багато церковних достойників. Проповідь до зібраних виголосив кардинал Лієнар. Він сказав м. ін.: „Ті, що хочуть забити жерела нашого духового життя, не всілі пам дати нічого, що було б рівновартне з євангелієм. Розв'язка великих світових проблем можлива тільки в душі євангелія і в послуді супроти Божих заповідей. З них сім наших обов'язків відносяться до ближніх. Молодь вже нині повинна зрозуміти, що вона має велике післанництво: вона має бути апостолом і поширювати цінности віри.“

Морська процесія. Християнське духовенство кількох японських острівців уладило недавно спільну морську процесію з Найсвятішими Тайнами. В процесії взяло участь 40 кораблів, прєгарно прибраних цвітами і прапорами. Кораблі були уложені так, що творили знак хреста довкруги корабля з Найсвятішими Тайнами.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

НА УКРАЇНІ КИПИТЬ. Агенція Ава-са звідомляє з Москви: З різних околиць України повідомляють про великі неспокої серед місцевого населення. Військо одержало дуже строгі вказівки.

ПОГОЛОСКИ про убиття червоного генерала Ворошилова досі не потверджено.

ДАЛЬШІ УВ'ЯЗНЕННЯ визначних большевиків в ССРСР. Агенція Ава-са звідомляє, що комісар почт і телеграфів Риков і редактори большевицького органу „Ізвестій“ Радек і Бухарін інтерновані у власних помешканнях.

ВДОВА ПО ЛЕНІНІ Крупская виступила остро проти Сталіна в зв'язку з розстрілом 16 визначних комуністів. Сталін загрозив, що коли вона не перестане його критикувати, то він скаже її ув'язнити і вислати на Сибір.

РОБІТНИЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ в Ленінграді, Москві й інших містах ССРСР домагаються ув'язнення Радека, Сокольников, Серебрякова та інших комуністичних діячів. Їх підозрівають у зв'язках з троцькістами. В Москві кружляють поголоски, що ГПУ вже ув'язнило Радека.

ПРОДОВЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ в Німеччині викликало велике занепокоєння у Франції. Французькі військові влади рішили скріпити військові залоги на німецько-французькій границі.

НІМЕЦЬКА АМБАСАДА в Еспанії перенеслася з Мадриду до пристані Аліканте, бо в Мадриді не чулася безпечна.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР пропаганди Геббельс їздив до Італії, щоб оглянути виставу плястичного мистецтва в Венеції. При тім відбув наради з італійськими політиками.

МУССОЛІНІ виголосив промову до війська після скінчення маневрів. Він сказав м. ін.: Всі збройні сили Італії стали ще справніші після війни в Африці. Можемо змобілізувати 8 мільйонів людей до кількох годин.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО оповістило заяву. В ній остерігає легковірних людей, щоб не заключали ніяких умов у справі концесій з представниками бувшого абісінського цїсарства.

НОВЕ РОМУНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО утворив дотеперішній прем'єр Татареску. Найважливіша зміна та, що уступив дотеперішній міністр закордонних справ Тітулеску. Він був головний речник співпраці Румунії з ССРСР.

СОВІТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало ноту до правительства Норвегії в справі Троцького. В ноті сказано, що дальший побут Троцького в Норвегії зашкодивби приязним взаєминам ССРСР з Норвегією.

КОРОЛЬ НОРВЕГІЇ наказав цілком ізолювати Троцького і його жінку. Їм не вільно приймати гостей без дозволу центрального паспортного бюро. Вся їх почта й депеші під контролею. Се з одної сторони відповідь на ноту ССРСР, з другої сторони на погрози большевицької преси Троцькому.

МАДРИДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО оповістило декрет про завішування в урядуванні суддів, котрі проявлять неприхильне становище до правительства.

У МАДРИДІ відбулася демонстрація народної міліції. Демонстранти домагалися від властей докладних звітів з фронтів.

ДО БАРСЕЛЬОНИ (Катальонія) прибув відділ французьких добровольців на поміч червоним військам. Дальші відділи добровольців з Франції мають приїхати в найблизших днях.

В МАДРИДІ збунтувалася червона міліція й не хотіла йти на фронт. Розстріляли кільканацять міліціантів.

В БАРСЕЛЬОНІ зорганізовано відділ червоної кінноти. Він переїхав вулицями міста під червоним прапором з надписом „ССРСР“. Контролю над залізницями і виїздом з Барсєльони має совітський урядовець Броський.

В ЄРУСАЛИМІ був недавно міністр закордонних справ Іраку. Він відбув на раду з високим комісарем Палєстини в справі арабсько-жидівського конфлікту.

МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Іраку ген. Нурі Паша посередничить між британськими властями й Арабами в Палєстині. Він заявив м. ін., що колиб Араби згодилися перервати страйк, то він разом з представниками інших арабських держав домагавсяб в Лондоні здєржання жидівської кольтонізації до Палєстини.

В СІРІЇ комуністи розкидають летючки. В них виступають рішучо проти Жидів і Англіїців.

ГРУПА ОЗБРОЄНИХ АБІСИНЦІВ атакувала Аддіс Абебу. Італійці відперли напад. Убитих 200 Абісінців і 15 Італійців.

МАНДЖУРСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ВІДДІЛ обстрілював совітську пограничну сторожу. Совітське правительство зложило з того приводу острый протест в Токію.

НОВИНКИ

Залізничні знижки на Східні Торги. Міністерство шляхів признало учасникам сегорічних Східних Торгів у Львові від 3—17 вересня знижку на залізницях у поворотній дорозі у висоті 75%. Зі знижки можна користати на підставі індивідуальних карт участі, що їх можна дістати безплатно у всіх агенціях бюро подорожей „Орбіс“ і важніших залізничних стаціях. Карту участі треба остемплювати при закупні повного білету до Львова. Карта участі управнює також до одноразового безплатного вступу на Східні Торги і на виставу „Наші ліси“ та до безплатного одержання карнету з купонами, що управнюють до побутових знижок (готелі, ресторани) та знижкових цін вступу до музеїв, театрів, кін і т.д.

Школи й пошесті. Без огляду на пошесні недуги школи у Львові та на терені львівської кураторії будуть отворені в нормальнім часі, тільки в перших днях науки молодь оглядатимуть шкільні лікарі. На провінції у виїмкових случаях на внесок повітових лікарів школи можна замкнути.

Юра Шкрумеляк, б. редактор „Народної Справи“, „Дзвіночка“ й „Золотого Колосу“, з днем 1 серпня перестав працювати у Видавництві п. Івана Тиктора.

У Львові підчас будови каналів на Галицькій улиці відкрили фундаменти т. зв. Галицької брами. Про неї згадують хроніки вже в 1380 р.

Конференція воеводів львівського, станіславівського і тернопільського відбулася на днях у Львові. Радити над справами організаційними і господарськими.

Фабрику фальшивих 5 і 10 золотівок викрили у Львові на Замаретинів. Фабриканти були Жиди.

Міністерство самоуправи проектує створити організації територіальної самоуправи.

Моторово-експресові поїзди мають курсувати від 3 вересня с. р. на лініях Львів—Тернопіль і Львів—Борислав.

День селянки відбувся в Гаєх коло Львова 30. VIII. с. р. Участь у ньому взяло поверх 1500 осіб.

Станіславівський воевода ген. Паславський виїхав на 3-тижневий відпочинок.

В Кобаках підчас направи парохіального дому вкрадено 11 сотнарів бляхи, вартости 800 зл. Поліція арештувала підозрілих у крадежі, та вони втікли з волосної в'язниці.

Над косівським повітом перейшла на днях сильна буря. Вона наробила багато шкід у садах.

В Долинщині хорує на черевний тиф і червінку понад 300 дітей.

Гумор. — По впровадженню нового польського правопису Поляки знають, як треба писати, але не знають, що треба писати. („Врубле“).

Редактор „Нової Зорі” вернувся з відпустки. Відповіді на листи понаписує продовж місяця.

На обхід винозбору в Заліщиках міністерство комунікації признало 60 прц. залізничні знижки. Їх видаватимуть на основі поіменних карт участі.

Підгаєцьке староство покарало сімох хлопців з Богатковець гривною по 5 зл. за те, що вони носили шапки-мазепинки.

Новий „Дом людови” зачали будувати в Новосілці Коропецькій під Бучачем.

Почвірна дуга. По зливнім дощі, що перейшов на дні над Ланьцутом, появилася на небі чудова дуга. Якийсь час побіч головного луку видно було ще два слабші, а дещо далше сильніший. По кільканадцяти секундах дуги, що були близько головного луку, зникли, а дві дальші видно було ще кільканадцять мінут.

„Тиждень молока” урядить від 5-15 вересня с. р. „Польська ліга молока” для пропаганди збільшення спожиття молока населенням Сх. Галичини.

В Перемишлі на Засянні вломники ограбили греко-католицьку церкву.

За приналежність до ОУН засудили в Рівні 25-літнього Артіма Гавлишина на 7 років в'язниці і втрату горожанських прав на 5 літ.

В державній гімназії в Ковлі на Волині хтось украв з каси 1250 зл. готівкою і 800 зл. цінними паперами.

Табор праці зорганізували українські студенти на Буковині, щоб допомогти при будові дому ім. Федьковича в Чернівцях.

Український музей повстав у Стемфорді, у Злучених Дер. Півн. Америки.

У Варшаві арештовано редактора „Фаланги”, органу ОНР („Обуз Народно-Радикальни”).

III зїзд польських правників відбується в Катовицях від 4—8 листопада с. р. Наради будуть відбуватися в чотирох секціях: права державного, адміністративного, карного і приватного.

Неслушно арештований виграв процес за відшкодування. Перед апеляційним судом у Варшаві відбувся процес, що буде прецедентом у судовій практиці в случаях неслухняних арештувань. Свого часу почтовий урядник помилився щодо числа застереженої ПКО книжечки і спричинив арештування невинного Антона Новаковського, вищого урядника Банку Госп. Краєвого. Проти неслухняного арештування Новаковский вніс відклик до суду. Тепер суд признав йому 1000 зл. і кошти процесу як моральне відшкодування.

На Соловках помер римо-католицький священник Антін Матушевич, б. ущицький декан і парох в Дунаївцях на Поділлі.

В Мадриді від вибуху повстання розстріляли 7.000 політичних в'язнів.

Справлення похибок. В 63 ч. „Нової Зорі” на стор. 8, шпальта 1, 27 рядок згори напечатано: „Злодій в ризах священника”, має бути: „Злодій в одязі священника”. — В 65 ч. „Нової Зорі” на ст. 7, шпальта 1, 6 рядок згори напечатано „наставників”, має бути: „настоятелів”.

Україна — Сокіл II 5:0. В неділю 30. VIII. відбулися у Львові мячеві змагання за мистецтво Окружної Ліги між Україною й польською дружиною Сокіл II. Україна виграла дуже легко.

Політичний гумор. — Поляки се наїд найлучших шахістів. — Бо їх всі шахують зі всіх сторін. („Врубле”).

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Молодь до фахових шкіл! Тепер найліпші вигляди на прожиток мають ті, що покінчили торговельні школи. Для праці в торгівлі добру підготовку дають українські торговельні школи: у Львові при вул. Хшанівської 9 трирічна для тих, що скінчили народну школу, й однорічна для тих, що скінчили середню школу; в Яворові при вул. Міцкевича 26 однорічна висшого типу для тих, що скінчили 6 клас середньої школи, й однорічна низшого типу для тих, що скінчили народну школу.

Міністр суспільної опіки Косцялковський видав обіжник до урядів, що йому підлягають, щоб не купувати заграничних виробів, з виїмком таких, яких нема в краю. Подібні обіжники мають оповістити й інші міністри.

Нова українська крамниця. У Львові в Ринку 37 відчинено український блаватний магазин „Мануфактура”.

У Верхняківцях коло Борщева відбулося величаве посвячення Районової Молочарні. В тім обході взяли участь тисячі народу з околиці, представники українських товариств Борщева й Товстого й багато інтелігенції. Село Верхняківці належить до найбільших в повіті, однак воно добре зорганізоване. Верхняківці вибудували власними силами дім вартости 18.500 зл.

В Тлустеччині наша кооперація започаткувала збут збіжжа. В минулім році мимо сильної конкуренції Жидів через нашу кооперацію в Тлустеччині збуто 265 вагонів збіжжа за 334.013 зл.

В Копичинцях відбулася нарада в справі співпраці Союзу Кооператив Копичинці-Чортків з філіями „Сільського Господаря” і Районовими Молочарнями. Уложено план праці в ділянках організації, агрономічній і вишколу хліборобської молоді. На агрономічну роботу для чортківської філії С. Г. вплачують кооперативи чортківського району 0.5% від закуплених в Союзі товарів. Се дає коло 1.700 зл. річно.

Яринні огороди не підлягають податковим від нерухомостей.

В Польщі, в липні с. р., запротестовано 144 тисяч векслів на суму 18,7 міль. злотих.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

† Євген Перфецький, відомий скрипак і професор Музичного Інституту ім. Лисенка, помер у Львові в загальній шпиталі 28. VIII. с. р., в 54 р. життя, на запалення сліпої кишки, яку запіздно зоперовано. Осиротив жінку і двох синів.

† Олена з Карачевських Йойкова, вдова по бл. п. о. Корнелеві Йойкові, гр. катол. пароху в Суходолі коло Гусятина — померла в Коломийі дня 22 серпня 1936. в 54. р. життя. — Похорон відбувся в понеділок дня 24. серпня 1936 р. Вічна їй пам'ять! 82-1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Господині середнього віку, совісної, найрадше вдови по священнику, пошукує самотній о. Іван Донигевич, парох в Корниці ад Коломий.

Парохія Гвоздець Старий коло Коломийі до заміни. О. Н. Руденський, Гвоздець Старий, п. Гвоздець.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі”, Львів, ул. Гродзіцких 2, 1. пов. і в книгарнях.

В Адміністрації „Нової Зорі”

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Католич. Організації:

Ціни в зл.:

Ч. 1. Основи соціології	3.—
Ч. 3. Спиритизм	2.—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5. Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6. С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7. Греко-католич. Церква (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9. Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло	2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0.50
Ч. 12. о. Т. Галушинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток)	0.80
Ч. 14. о. Т. Галушинський: Царство сатани наступає на нас	2.—
Ч. 15. Борці за Церкву. Ч. II.	0.40
Ч. 16. Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18. О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19. Борис Колодій: Галицька Соціалістична Радянська Республіка	0.50
Ч. 20. о. Т. Галушинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21. А. Кругельський: Тилівська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22. о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24. А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25. о. В. Порошко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26. Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27. „ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28. „ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29. В. Маковський: „Андрей” на засланні	0.80
Ч. 30. А. Ч.: Терор в минулому	0.40
Ч. 31. Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
Ч. 32. Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33. о. Б. Кренціцький: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34. А. Ч.: І-ий Зїзд Молоді	0.40
Ч. 35. о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36. Еп. Гр. Хомишин: Справа цілібату	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-католич. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питаннях літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксоляна (повість)	12.00
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католич. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коллер: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.04
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Русі	1.04
Галицький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
„ „ Венеція	3.—
„ „ Ерема кай аноніма	0.50
„ „ Гоги і Магоги	0.50

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширина 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисається 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаденні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення” 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк чисається подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількарядовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиждень: в четвер на 8 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродівських ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., За кордон: чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конто П.ІІІ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Червоні бандити гуляють не лише в Іспанії але й в Галичині.

30 м. м. в селі Чорторії коло Тернополя підчас посвячування дому читальні „Просвіти” дійшло до бійки між націоналістами й комуністами. Того самого дня в селі Настасові мало відбутися представлення в читальні. Щоб не допустити до вистави, комуністи з колами й револьверами обступили читальню, повибивали шиби й побили голову читальні Семка Кураша, виділового М.

Лапчак й Зазуляк. Потім червоні бандити кинулися на помешкання свідомих селян і здемолювали коло 50 господарств. Розбіснених комуністів привела до порядку поліція. Ранених комуністами селян відвезено до лікарні. Один з них, Лапчак, помер, інші борються зі смертю. — Такі овочі радикалізму в тих околицях, де він здавна закорінівся і розрісся без спротиву.

Криваві розрухи на Великій Україні.

Заграницна преса приносить щораз бідше вістей про криваві розрухи на Великій Україні. Селяни занепокоєні вислідом кепських жнив нападають на військові магазини і забирають хліб. Комісарів, що збирають податки в на-

турі, лінують на місці. Проти селян висилає большевицька влада карні експедиції. Є багато убитих і ранених в різних околицях України. Виселяють цілі українські села і на їх місце привозять московське населення.

Бунти на Сибірі, заговори в Грузії, на Криму та в республіках туркменській і узбецькій.

З Лондону доносять: На совітській території Далекого Сходу розпочався небувалий партизанський рух. Головно нападають на залізницю. Також коло Іркутська викликано катастрофи, в котрих потерпіло 5 поїздів з військом. На станції Черемхово висадили в воздух військовий поїзд. Катастрофи наступили також на залізничім мості над рікою

Нерчею, далі коло станції Уда і Розмахово. Боротьба з повстанцями дуже тяжка, бо сприяє їм все населення. — Ті вісти потверджує також парижська преса. „Матен” пише про розклад совітських республік, а саме туркменської й узбецької, про відкриття таємних організацій на Криму і про заговори в Грузії й на Україні.

Викрили терористичну організацію в рад. Україні?

Агенція Ава повідомляє, що в Україні вже зовсім отверто проявляються протисовітські настрої. Влада переводить масові ув'язнення серед військових і урядників. „Матен” повідомляє, що большевицька влада викрила в Україні терористичну організацію. Осередок тої організації був у Вороніжі, в висшій хліборобській школі. Провідниками тої організації були три студенти, члени комуністичної партії: Тардий, Попов і Розенбавм. В хемічних лабораторіях кількох технічних шкіл ГПУ викрило вибухові

матеріали. Та терористична організація називалася „Просвіта” (!). — До тих вісток треба ставитися з упередженням. Се може бути така звичайна большевицька провокація для оправдання нечуваного терору, який большевики знов переводять в Україні. Тому недобре роблять декотрі наші часописи, що захоплюються тими вістками й пишуть, що вже „надійшов час остаточної розправи.” Таке писання нікому не допоможе, а нашим братам за Збручем може й дуже пошкодити.

Ірландська ерархія проти комунізму.

Примас Ірландії архієпископ Дабліна виголосив остру проповідь проти комунізму. Він сказав м. ін.: Якби вісти про комуністичні звірства в Іспанії були правдиві тільки в 1/10, то вже вистар-

чає, щоб весь світ станув проти червоного варварства. Також у всіх ірландських костелах на провінції виголосили проповіді про комуністичну небезпеку, що несе загрозу християнській культурі.

Червоні міліціанти замордували французького монаха.

„Ле Жур” повідомляє, що еспанські червоні міліціанти замордували монаха французької народності на території республіки Андори. Туди забігають відділи червоних міліціантів з Іспанії. Міліціанти здержали автобус, вилегітимували подорожних і задержали французь-

кого монаха. Коли автобус відїхав на кілька кроків, міліціанти кинулися на монаха й убили його. Шофер автобусу повідомив про се французьку поліцію. Коли поліціанти приїхали на місце, знайшли облите бензиною й напівспалене тіло монаха. Червоні міліціанти втікли.

Іспанські повстанці збомбардували Ірун. — Мешканці Іруну втікли на територію Франції.

Іспанські повстанці збомбардували з літаків м. Ірун і вислали до бурмістра Іруну лист, щоб видав відповідні зарядження, бо вони приготуються до генерального наступу на місто з суші, з моря і з воздуха. Жінки й діти опустили Ірун і схоронилися на французькій території. В Іруні лишилися тільки мужчини. Генеральний штаб повстанчих військ повідомляє, що повстанчі літаки збомбардували м. Навальпераль, Вілля

Альба, Перегуїнос і Ескуріаль. Повстанчі кораблі збомбардували кріпость Гваделупу. В провінції Авіля повстанчі війська побідили червоних і посунулися 15 км. вперед. Колумна ген. Франка посулася вперед в напрямі м. Толедо. Національні війська заняли м. Ордрегеса, Арранда, Торральба й Пуенте Арцобісепе. Правительственні війська уступили й полишили на полі боротьби багато воєнного матеріалу.

Японське місто в Бразилії.

В Бразилії закінчена будова міста, що буде заселене виключно Японцями. Воно положене в степі Сао Паулю і називається Шігамото. Має 25.000 мешканців, всі дома з центральним огріван-

ням і ваннами. Широкі бетонові вулиці і площі потопають в зелені. Найкращі будинки в тім місті святиня і школа. В Шігамоті виходить вже і щоденна газета в японській мові.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинні, цегольні, будинки провізоричні до часового ужитку, будинки, в яких містяться театральна сцеля (кіно), якщо дотична сцеля займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів”, читальня „Просвіти”) є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кожний Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР”

Львів, УЛИЦЯ РУСКА Ч. 20.

Належна надгорода

На маргінесі просвітянської анкети відбутої в Станиславові 28 червня 1936 р.

Коли я прочитав допис поміщену в „Новій Зорі” з дня 16 липня с. р. ч. 53 під заголовком: „Патріоти” проти „Скали”, в мені виринули прикрі і гіркі рефлексії. Ціла анкета скликана Філією „Просвіти” в Станиславові всіх членів виділів Читалень станиславівського повіту, яка відбулася 28 червня с. р., зазначила прямо ворожий настрій до всякої діяльності в католицькій Церкві. З рефератів і з цілого перебігу нарад виходить, що католи. Церква не сміє нічого ділати без апробати і згоди світських патріотів і установ, хочби вони були ліберальні, радикальні і ворожі вірі й релігії. Єпископ, котрий на основі йому належних Божих і людських прав дає ініціативу до якоїсь акції й установи, се „шкідник” і „ворог народу”, бо — так рішають і так диктують „патріоти”.

Головний референт на тій анкеті п. Кушнір представив ідеологію „Просвіти” в чисто лаястичнім дусі. Відтак виступив проти Читалень „Скали”, навіть не спробувавши доказувати їх шкідливість ані під оглядом релігійним ані національним. Видав осуд проти „Скали” на основі туманних комуналів, у нас прийнятих і уживаних, коли ходить про побивання Церкви і віри, а саме: „що всі правдиві патріоти мають поборювати („Скалу”) всіма силами. „Скала” се удар ззаду для читалень „Просвіти”. Се робота не в хосен укр. народу, а на приказ згори чинників, які ворожо відносяться до укр. народу..”

Так диктують „всі правдиві патріоти” устами п. Кушніра. А чому вони не вглянуть, чи не хотять вглянути у плоди, які вирости в переважній частині читальнях „Просвіти”? Звідкиж поширювалися у нас ліберальні струї як не з читалень „Просвіти”? Пречинь читальні „Просвіти” з самого початку були єдиними осередками всякої просвітної і національної роботи. А перші збори сектантів, які спричинюють розклад в народі, де головно знайшли приміщення як не в читальнях „Просвіти”? А не вільно забувати, що

вже навіть наші ліберали й радикали з острахом признають велику шкідливість сектантських агітацій у нас; розуміється, вони признають це з національної точки погляду. Про це була вже неодна стаття в ліберальнім „Ділі“... А на зборах тої анкети, на котрих осуджено „Скалу“, чи не проводив знаний соц. радикал?

Панове „патріоти“, чи ви з себе кпите, чи з цинізмом використовуєте несвідомість народу, коли ви голосите такі безглузді комунали, щоб закрити своє фарисейство? Річ з вашого боку зрозуміла, бо ви пани ситуації, ви отуманили і далі туманите нарід, ви хочете далі мати в своїх руках керму, і тому на всяку акцію, яка противна вашій розкладовій роботі, ви обурюєтеся і кричите: Распни!

Така тактика всіх вас „патріотів“, чи з „Просвіти“, чи з „УНДА“. Все, що ви робите, мусить бути добре, хочби та робота була розкладова. А коли хто інший без вашої апробати провадить роботу, хочби яку хосенну, вона мусить бути „небезпечна і шкідлива“, бо ви так диктуєте. Це все свідчить про занепад всяких етичних засад. У нас справді хаос і затемнення, або (як писав п. др Назарук) у нас: Пурана пітьми, пристрасти й дурноти.

Пан Кушнір зволив заявити, що він все учив по читальнях „Просвіти“: „що священники це наші провідники, їх треба слухати і йти за їх проводом, але — якби закладали „Скалу“, то треба рішучо проти них виступити...“ Більшої іронії й цинізму не можна навіть подумати. Значить, священники наші провідники, їх треба слухати і йти за їх проводом, але під диктатом „всіх правдивих патріотів“, бо якби священники, хоч провідники, що іншого хочби найхосеннішого хотіли робити проти волі „патріотів“, о,—тоді вони вже не провідники, їх тоді вже не треба слухати й не треба за ними йти, їх треба тоді — рішучо поборювати. З того виходить, що священники не є властивими провідниками, котрих треба слухати і за ними йти, але тільки наганячами, наймитами і прислужниками „всіх правдивих патріотів“, бо тільки виключно світські патріоти ліберального і радикального толку се — найвисші провідники, їх треба слухати і за ними йти...

Ось кпини, ось гірка надгорода для нас священників, бо ми йшли за проводом „правдивих патріотів“, їх спомагали і довго ревнували під їх проводом. Хоч гірка, але треба признати, що така надгорода нам належить, бо ми священники забули на наше становище й обовязки наші як пастирів поставлених правом Божим і слушним правом людським. Ми впустили, ба навіть запрошували вовків в овечій шкурі до стада Христового, а вони тепер стали панами, диктують нам і ще кпять собі з нас!

Головним аранжером тої просвітнянської анкети був др Юлій Олесницький, адвокат у Станиславові і Голова Філії „Просвіти“. Він хоче грати ролю великого патріота і проводити місцевому громадянству, а тимчасом він перебрав ролю пок. Левка Бачинського, знаного демагога-радикала, котрий всюди на вічах еднав собі популярність тим, що завсідги переїхався по Епископі і по „попах“. Та нема чому дивуватися, бо се вже вдача радикала-демагога, подібно, як брехати — вдача пса. Але така вдача прецінь зовсім не лицює п. меценасові Олесницькому, котрий хоче, щоб його люди мали за віруючого патріота і навіть на тій просвітнянській анкеті з 28. VI. с. р. виступав як один з „вірних“ ОО. Редемптористів. Такий чоловік більше наносить шкоди і більше спричиняє згіршення, ніж правдивий радикал-демагог. Він навіть (очевидно в розбивацьких цілях) похвалами виносить ОО. Редемптористів, бо в останнім часі обіжником повідомив громадянство міста Станиславова про пращання Впреп. о. Ігумена ОО. Редемптористів, котрий „на

протязі 6-літнього побуту в Станиславові дав чимало доказів високого патріотизму та зрозуміння для духовних потреб нашого громадянства.“

На чім полягає той „високий патріотизм“ о. Ігумена і „зрозуміння духовних потреб громадянства“, пан Олесницький властиво не каже. І се добре для ОО. Редемптористів. Бо прямо тяжко уявити собі наслідки того, якби так — нехай Бог боронить і заступить нас перед тим — справді покривалося розуміння „високого патріотизму“ у п. Олесницького та хочби тільки у деяких ОО. Редемптористів... „Високим патріотизмом“ в розумінні пп. Олесницьких і Кушнірів ОО. Редемптористи навіть не моглиб нам заімпонувати, бо в нас аж кишить від тих „високих патріотів“, почавши від першого лучшого сільсько-го демагога, а скінчивши власне на таких як меценас Олесницький, Кушнір, та їм подібні. Горячка „високого патріотизму“ так стравила народний організм, що підсичування тої горячки розважні люди уважають вже злочином.

З великого піетизму до ОО. Редемптористів п. Олесницький посунувся аж до смішності, бо в часі тої анкети сказав: „все брехня, що „Скала“ веде „Католицьку Акцію“, бо як була процесія від ОО. Редемптористів, то ні „Скала“ ні УНО не виставили образа“...

Чіпатися св. образа тут ні причім. З того видно, що п. Олесницький так розуміється на „Католицькій Акції“ як вовк на астрочомії. Бо прецінь мірилом і доказом „Кат. Акції“ не є виставлювання образів, але практична діяльність і реалізування засад віри й етики в одиниць і суспільности через світських вірних. Для п. Олесницького вистарчить одначе виставлення образа. А якби Жид для замилення очей християн виставив святий образ на виставі свого склепу, чи се булоб доказом, що він поширює „Кат. Акцію“? Впрочім, чи „Скала“ й УНО були обовязані виставити тоді який образ? Чи може про те ОО. Редемптористи оголосили? А як оголосили, чи те оголошення було правосильне, то значить, чи мало апробату і згоду місцевого Епископа Ординарія, а бодай місцевого пароха?

Пан Олесницький зробив медвежу прислугу ОО. Редемптористам втягаючи їх у сферу своїх плянів і ними заслоняючись. І тому, коли порушена справа ОО. Редемптористів в нинішнім письмі, то не на се, щоб їх посудити про злу волю, але тому, щоб направити ту медвежу прислугу та щоб зробити їх осторожними перед всякими затіями наших „правдивих патріотів“. Між ними є чужинці, що не орієнтуються і не можуть орієнтуватися в наших складних обставинах і легко моглиб дати віру удаванню наших „патріотів“.

Наші „правдиві патріоти“ можуть завести ОО. Редемптористів під „дурного хату“ і їх висміяти, або впровадити їх в таку ситуацію, з якої тяжко буде їм вийти. А тоді ті самі „патріоти“ сховаються за пліт і будуть в кулак з них сміятися. То така вже у наших „патріотів“ традиція і звичай.

Світський священник.

„Будучність“ Франції

Франція потребує великих кладовищ.

Французький часопис „Же суї парту“ пише м. ін.: Франція є і шораз більше буде країною старців. На 100 Французів аж 14 має поверх 60 літ. Згодом буде чимраз більше старців. І так нпр. в 1940 р. буде їх 20%, в 1975 р. 35%, в 1980 около 40%... Приготовляєте програми для молоді? Нема молодих. Чи п. Думерг молодий? Чи молодий п. Тардіє, чи Ерію, чи Блюм, той 60-літній революціонер? У Франції молодь се мивушина! Будучність належить до старців. Працюйте для них... Кричите за новими школами. Панове, за 50 літ яселка будуть порожні, захоронки опущені, народні школи завеликі для тої дрібної кількості дітей. Домагається панове парків і садів. Нам треба чого іншого: кладовищ обширних, тінистих, цвітистих. Кладовищ і крематорій. Ось чого потребує завтрішня Франція! Знаєте, яка моя програма на будуче: будувати мавзолеї для всіх. Се оживить будівельний рух. Бо нащо будувати дома, коли нема мешканців? То одинока ділянка національної активності! Позатим у всіх інших галузях надпродукція. Вона шаліє у відворотнім відношенню до дітей. Найлучший клієнт — дитина. Вона консумує, нищить, їсть, бе, дре, брукє, зуживає. Дитина не продукує, се ідеальний консумент. Купуємо дитині сильні черевички, щоб не подерла так скоро. Тільки що зачне їх носити, вже виросте з них. Ось таким способом можна опорожнити склади з запасами товарів. Дитина, панове, дитина, се орган здорової економії, екстензивної і сильної... Пишу сі слова і чую якісь дрібні крочки по хіднику. Що се? Дитина у Франції? Не може бути! Отвираю вікно й дивлюся: муринятко...

Агенти ГПУ в Лондоні

господарять як у себе вдома...

Англійська преса подає ряд сензаційних подробиць про діяльність агентів большевицької чревычайки в Лондоні. „Нюз Кроникл“ пише, що агенти ГПУ переслухують урядовців амбасад навіть найвисших цілими днями і дають їм підписувати довгі зізнання без відчитання! „Івнинг Нюз“ подає, що на терені Лондону провадять слідство двоєкі агенти, а саме агенти політичні і військові, що звичайно досліджують справи шпигунства і бунту. При тій нагоді відбулася в будинку амбасад нарада всіх агентів ГПУ, що працюють на британських островах. Цивільні агенти досліджують справу троцьківсько-зиновєвського заговору, а військові агенти досліджують жерело бунтів у червоній армії. Один з членів советської кольонії в Лондоні заявив: Живемо зовсім як невольники. Життя в таких умовах стає неймовірним кошмаром. Люди в Лондоні не здають собі справи з того, яке наше положення. Сміємося, вдаємо, що ми щасливі, обріхуємо себе взаємно. Ніколи не знаємо, кого з нас відключуть до Москви, де вже неминуча смерть.

Осуджують Москву

„Дейли Гералд“, головний орган англійської „Партії Праці“, виступив з гострою критикою відносин у Совітах. Він пише м. ін.: „Ми вірили, що СССР наближається до нової ери правдивої свободи. На жаль сю віру треба поховати, бо дійсний стан суперечить їй. Чи терор се відповідь на широко розгалужену змову, що проникла аж до правительствених і військових кругів, зарадила випробуваннях большевиків і стала така небезпечна, що треба відповідати на неї методами 1918 р?.. Коли так, то в цілій внутрішній структурі Совітів мусить бути щось з ґрунту фальшиве. А може ми вже дійшли до того моменту, що покладе кінець большевищизмові й започаткує новий бонапартизм?“

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було о-снунувати „Скалу“, які завдання читальні „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзійських 2. I. поверх.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Страх перед політикою в політиці

„Ліло“ в 189 ч. пише під повисшим заголовком:

Дослідника польсько-українських відносин чекає ще одна морочлива, але у підсумках дуже цікава робота: перейти уважно річницю газет і соймових стенограмів та виписати всі заяви авторитетних польських чинників, різних прем'єрів та окремих міністрів, на тему національної політики уряду і плянів розвязки польсько-української проблеми. Коли додамо до цього ще й важливі польські публікації, що творять ненав'язливо різні відомості польського громадянства — дістанемо подиву гідну мозаїку, або — вірніше кажучи — подиву гідний хаос думок. Всетаки серед отих різних польських концепцій, що їх тямимо, червоною ниткою тягнеться один характеристичний мотив: острах перед підходом до проблеми польсько-українських відносин внутрі держави як до проблеми суто-політичної, якої не можна вирішувати без тісного зв'язку з проблемою гео-політичної ситуації Польщі. І навпаки: ми бачили особливу енергію у підшукуванні різних штудерних способів „авторитетної“ інтерпретації польсько-українських відносин, з пересуванням їх на всяку можливу площину, куди тільки не на площину політики. З такого „аполітичного“ підходу до наскрізь політичної справи зродилась напр. концепція пошуканки зв'язків з масами понад головами провідників, то знову плян ліквідації цілого спору через з'єднання собі гуртка інтелігенції (вибори у 1922 р. і Волинь), вся теорія регіоналізму, яка по нинішній день покутує у практичній політиці у цілих смугах української етнографічної території у Польщі, — врешті теорія пок. мін. Перацко, що проблема українства є проблемою безпеки. Острах перед політикою у національній політиці найвищої сфери вислів навіть у конституції Польщі, яка признає тільки рівність громадян перед законом і вправді гарантує меншини безпеку їхніх плеємних питомостей, однак не трактує меншин як окремого національного колективу. Все жаклише непорозуміння, яке вічно проявляється в обурених окликах польської сторони про „привілеї“ Українців, які „хотять чогось більше, як рівних прав з Поляками“, — має своїм джерелом саме незрозуміння правди (чи свідому нехоть розуміння її), що суті польсько-українських відносин не можна розуміти і не можна тих відносин напружити, якщо не буде про це мови саме на наскрізь політичній платформі: на платформі пошуканки за стичними точками у польській і українській політичній думці, на платформі аналізи і синтези польської державної і української національної рації.

У польській публіцистиці маємо поважні сліди саме такого політичного підходу до української проблеми, — без огляду на його позитивний чи негативний характер. Леон Василевський, Голувко, Тугут, П. Волошинський, П. Борковський, Лось, Стіпінський, Бончковський, Прушинський, Бохенський, Погоньський, Пйотровський і ін., — всі вони бачать в українському народі чинник позитивний при розвязці історичної польської дилеми „Німеччина чи Росія“, — по другому боці маємо знову Дмовського, Грабського, Яна Бобжинського, Гертиха і ін., які відкидають думку про співпрацю з Українцями над усуненням того польського Дамоклевого меча, з одночасним усуненням меча, що висить від віків над Україною у питанні „Польща чи Росія“, і бачать в Українцях лише предмет торгу з своїми противниками. Класичний вислів першої тези маємо у відозві Пилсудського „До Українського Народу“ з 25 квітня 1920 р. (не у варшавській „політичній конвенції з 22 квітня 1920, бо практичний зміст тієї конвенції заперечує її підставовій тезі), — класичний вислів протипольської ендецької концепції — у риському мирі. Нема вже сьогодні найменшого сумніву, що програна концепція Пилсудського з 1920 року прийшла наслідком того, що творено й реалізовано ту концепцію без огляду на Галичину, при повному легковаженні її інтересів і її політичного потенціалу. Нема ніяких сумнівів, що колиб у 1920 році польсько-українське порозуміння було заключене не лиш з українським наддніпрянською еміграцією, але й українським національним проводом Галичини (інша річ, чи це було тоді можливе), тоді інакше виглядала б українська військова поміч і не було б зпід Києва відвороту. Нема теж ніякого сумніву, що все нинішнє лихо польської закордонної і внутрішньої політичної ситуації Польщі випливає з принципу, що ляг в основу риського мира: негувати українство як самостійний, творчо-конструктивний чинник.

Сьогодні ситуація така, що вправді попередній прем'єр Косціялковський вперше признав українство у Польщі як політичний чинник, але у практиці, поза виборами, воно в нічому не проявилось і — не проявляється. Навпаки: попередній хаос щодо незрозуміння значіння і ролі українства панує надалі у цілій своїй повноті. Бо чейже справа стоїть так: або Польщі потрібне сильне українство, або вона бачить у ньому корисний для себе збірник потенційної енергії, — або вона того українства лякається, до його скріплення допустити не хоче і не може. „Терціум нон датур“. Колиж саме практика вказує на зберігання такого „терціум“, то — очевидно — витворюється балаган, — і в дезорієнтованій політичній думці і в анархізованих відносинах. Приклад: як можна погодити тезу про „польсько-українську співпрацю“ з перешкодами для розвитку Лув'я, Сокола і взагалі організацій українського фізичного виховання, що проїняті різким антиросійським і антикомуністичним духом? Ко-

ли проти „Лув'я“, проти „Сокола“, проти українських культурних і суспільних організацій та взагалі проти всього українства виступають різні „журієрки“, то це річ для нас зрозуміла: в їхніх редакціях міцно засіли журналісти, яких вся ментальність, весь хід думок вироблений на русофільській публіцистиці народно-демократичній. Коли до них долучуються інші, що може й шире від ендеції відмежовуються, то роблять це з примітивізму свого політичного світогляду, обмеженого до того тісного галицького подвірячка, на якому всевладно панує ненависть до всього українського, включно з його національною назвою. Колиж такі „санатори“ як Грабик і ін. раз-у-раз підкреслюють, що українська справа це питання виключно „внутрішнього характеру“ і силоміць намагаються відірвати його від дискусії про геополітичну ситуацію Польщі та увесь Схід Європи, то це значайне забіхання: бо вони чудово здають собі справу, що саме при цій дискусії українська проблема набірає свого питомого освітлення. Те саме торкається захоплення останнім присудом Найвищого Суду у справі термінольогії „русин“ — „українець“: суд спірався на букви закону, але і „КЦ“ і „Рускій Голос“ знають прегарно, що той закон, і його букву і йо-

го духа, творили Станіслав Грабські, звеличнені „великої“ Росії, в якій тіні має вегетувати Польща, віддаючи єдиний турботі — перетоплювання 40% непольських народів у „панство народове“.

Знаємо, що коли мова про такі речі, то з польського „народового“ табору лунають оклики: „Українці хотять нас спровокувати до війни з Росією, Українці силують нас признавати їх проблему міжнародною на те, щоб вводити в конфлікт з „заприязненими“ сусідами...“. Нічого подібного: ніяких міжнародних конфліктів ми Польщі провокувати не маємо заміру, а чи хто вірить, що до такого конфлікту все одно прийде, чи ні, — це справа погляду. Не маємо претенсій навіть, щоб Польща „ляснувала“ українську проблему на міжнародному ринку. Але твердимо, що підходить Полякам до української проблеми без ніякого зв'язку з основними проблемами Польщі — неможливо. І хто це з Поляків робить, той ніколи до поправи українсько-польських відносин не доведе.

Стара правда, що інколи найважче робити речі найлегші. Багато легше дивитись на справи такими, як вони є, не заплутувати їх штудерними теоріями, не видумувати цілющих ліків, а дивитись правді в очі, без огляду, чи вона мила, чи ні. Однак є спеціалісти, які поліють дряпатись по стрімкій стіні і плазати до хати крізь комин, замість пробувати ввійти передніми дверима. На жаль, в історії польсько-українських взаємин такі спеціалісти від дороги кошином займають почесне місце.

Подорож ген. Ридза-Сьміглого

Що на те кажуть Німці.

Сіовістична „Хвіля“ в 6270 ч. пише:

В святочний стрій убралася ціла Франція на привітання Начального Вождя польської армії, ген. Ридза-Сьміглого. Торжественне прийняття наслідника маршалка Пилсудського перемінлося в триюфальний похід генерала від границьної кріпости Бельфорту до Парижа. То була не тільки незвичайна військова парада, але гарячий вплив сердечності всего французького населення. Такої згідної сердечності опії в відношенню до представника державності і збройної сили Польщі не погували вже давно французькі хроніки. Від тих органів правої преси, що сугерують французькій політиці порозуміння з Німеччиною замість старань про широкий фронт безпеки — аж до комуністичних органів, що тільки разів атакували Польщу, — все словами найвищої чемності і прихильності привітало Начального Вождя бажанням, щоб польсько-французькі взаємини стали знов так прозорі сильні і нерозривні, як очевидним є спільний політичний інтерес Польщі і Франції. В тім привітальнім хорі зворушливо звенів також голос великої, найбільшої в Європі, польської еміграції у Франції. Вона дуже сильно терпіла внаслідок непорозуміння, що панували деякий час. Вона краще як внутрішні чинники Польщі здавала собі справу не тільки з політичних, але й зі суспільних та господарських шкід, що випливали для Польщі і для Франції з дотеперішного положення.

Вся французька преса вітає отже візиту ген. Ридза-Сьміглого як дійсну маніфестацію нерозривності вузлів французько-польської приязні і як заповідь фактів, котрі ті взаємини висловлять понад всякий сумнів. Ясно, що той маніфестаційний характер дуже не подобається „тому третьому“, і то не з мотивів заздрости, бо той „третій“ (Німеччина) ніколи не устійнював свого змінного відношення до Польщі емоціонально, тільки трактував його як супротива до вираховування, котре у відповідній хвилі можна буде зірвати. Як маленький візр зідливості, з якою Німці трактують візиту ген. Ридза у Франції, дозволимо собі навести телеграфічну кореспонденцію відомого політичного публіциста Зібурга про приїзд ген. Ридза до Парижа. „Від десятиліть — пише Зібург у „Франкфуртер Цайтунг“ — піякий закордонний державний муж, генерал чи пануючий, не мав у Франції такого величавого прийняття як Генеральний Інспектор польської армії, ген. Ридза-Сьміглого. Пана Генерала, що для своєї подорожі вибрав не просту дорогу через Німеччину, тільки, як тут з відволенням підкреслюють, через Відень і Швайцарію — витали незвичайно торжественно... В Парижі привітали його з приїздом мін. війни Даладіє, шеф штабу ген. Гамелен, губернатор Парижа й інші високі офіцери, варишили йому через святочно прибраний дворець, через нескінченні ряди республіканських гвардій, радісно граючих військових оркестрів і юрб цивільних ентузіастів, що кричали: „Нехай живе Польща!“ Відпровалили його до повозу, що перевіз генерала до готелю на Авені Клебер. Властива торжественна програма цююно зачепилась: Конференція з Блюмом, Дельбосом, Даладієром, мініст-

ром фінансів Оріолем і з генеральним штабом, прийняття в польській посольстві і в президента республіки, прогулянка на поле маневрів у Нансі, декорация головою держави великою стяжкою Легії, оглянення поля битви під Верденом, велика парада в Нансі, оглянення фортифікацій на німецькій границі, знов конференції, знов пири, знов прийняття, знов пияї радістю шпаліри цивільні, що кричать: „Нехай живе Польща!“ і т. д. і т. д. А що вечера гість перед сном мотиме зробити собі приймну чверть-годину читанням щоденників, що вихваляють його величаву кар'єру і важну позицію. Нині вечером буде потребувати на те дві чверти години, бо ми начислили нині у французькій пресі аж 20 статей, з котрих ми навіть кілька перечитали. З тих статей виходить, що Французи базують осягнути те, що на погляд Варшави не входить в рахунок під ніякими умовами, а саме цілковите перегруповання польської закордонної політики“.

Побут ген. Ридза в Парижі називає п.Зібург (котрий — як памятаємо відіграв деяку роль в польсько-німецькій зближенню і підчас його заключення перебував у Варшаві) — новим, може, найважливішим етапом підземної боротьби Франції проти польсько-німецької співпраці і з іронією говорить про надії деяких французьких кругів, котрі думають з приводу тої візиту, „що Польща є в стадії внемання свого політичного зпід впливу Німеччини“ і що час „свіділення Польщі в німецьких інтригах остаточно минув“. Обман — пише п. Зібург. Все те привітальна лірика.

Невідомо, що дає „зглайхшальтованій“ німецькій пресі притоку до бутного виручування Варшави в окреслюванні політичного значіння французької візиту і запевнювання в її імені, що все останеться як було дотепер. Що дає притоку німецькій пресі до бутного легковаження кроків найбільш авторитетних постатей сучасної Польщі, до повного зідливості критикування подорожної тури і означування тої знаменної візиту як військової куртуазії, а не як політичної події?

Що вікін означає розрізнення між становищем Варшави, а становищем начального Вождя польської армії? Чи може політична мовчання значної часті польської опії, котра з візиту ген. Ридза-Сьміглого нуге западаливо зовнішній блиск прийняття і зріст ваги польської держави на міжнароднім терені?

Подорож ген. Ридза-Сьміглого буде напевно богата в многобічні наслідки. Напевно також є вона політичним чинником, що не без причини викликає в Німеччині нервовий настрій. А хоч політичні й інші висліди варшавської візиту і парижської ревізиту не дадуться тепер схопити, певне вже тепер те, що рахунки на поріжнення Польщі з Францією, що від кількох літ здавалося поступово росли, мусять розвіятися. Вступеч географії — шлях з Варшави до Парижа не дальший ніж з Варшави до Берліна, хоч провадивби окржкою дорогою через Чехословаччину, Відень і Швайцарію. — Г. Г.

„Щедрість“ еспанських безбожників

Еспанські безбожники, зорганізовані в „Союзі Вільнодумців Еспанії“, рішили подарувати московським безбожникам цінні річі, зрабовані в костелах Еспанії. Ті річі походять головно з костелів в Мадриді і Барселоні. Центральна рада безбожників у Москві розділить ті „дари“ по різних безбожничих музях. „Дари“ еспанських комуністів се має бути подяка за поміч, котру Совіти

дали еспанським урядовим червоним військам. Рівночасно еспанські безбожники рішили зорганізувати „Безбожничий Інститут“ у Барселоні на 400 слухачів. В нім хочуть вишколювати комуністичних агітаторів для Еспанії, Португалії й полудневої Америки. Та в Бозі надія, що всі ще не здобуті міста Еспанії до весни опиняться в руках побожних людей.

Українці в Канаді

З приводу нашої статті п. з. „Важна брошура“, напечатаної в 47 ч. „Нової Зорі“ й оповіщеної в 32 ч. розмови з паном Михайлом Гетьманом наспів до редактора „Н. Зорі“ лист від одного з наших священиків в Канаді. Зміст його дуже острій, але цікавий і повний незанихтаних даних. Тому містимо його, пропустивши тільки такі вискази, які моглиб наразити наше видавництво на неприємності. — Від себе щиро дякуючи. Впр. Авторів за допис, просямо наших знайомих в Канаді, щоб були ласкаві бодай раз на півроку інформувати нас про важніші події з церковного, економічного і суспільно-політичного життя в Канаді, де живе значний відом нашого народу. Вісти від наших людей з Канади доходить до нас дуже рідко (а з Бразилії не доходить зовсім). — Ред. „Нової Зорі“.

З Канади пишуть нам:

Ще в грудні 1931 р. заснувалася на зїзді в Саскатуні, Саск., організація віруючих і практикуючих Українців католиків, що приняла назву: Брацтво Українців Католиків Канади. Вона інкорпорована в провінції Саскачевані, видає місячник „Бюлетень БУК-а“, великого формату й 24 сторінок, має власну бібліотеку, досі вийшли три числа:

1) Життя і навернення св. Володимира.

2) Канада, наш рідний край.

3) Кров за віру.

Видала також 7.000 накладу летючок, котрі залучаємо для показу. Та організація відбула досі яких 25 зїздів, окружних і центральних, на котрих приблизно користало з промов і нарад понад 15.000 слухачів, має власну бурсу в Саскачевані, а саме Бурсу БУК-а ім. о. Маркіяна Шашкевича в Саскатуні, Саск. З тої бурси вийшли сего року перші наші питомці, 32 студентів. Вона переводить рік-річно контести, себто змагання молоді у співі, вимові, музиці, спорті. Вона уладжує всенародні здвиги, має власну відзнаку, котру побачите на грудях наших людей від Монреалу, Кв. до Вернон'у, Б. К. Вона також посилає гроші на українських інвалідів до Галичини, імя її видіне на звітномленню УКТОДІ.

Статут БУК-а затверджений їх Ексселенцією Преосвященним Епископом В. Ладикою ЧСВВ, котрий є покровителем БУК-а. Працюють в організації всі стани і класи, ради охорони нашого народу в Канаді, його піднесення та скріплення на всіх ділянках життя. Тому кождий, кому степ канадійський раз відомий, знає — що така організація має завзятих ворогів, з чужинців і своїх я-

нічар-сектантів. Чужинці тут поводяться спокійно, з люлькою в зубах — та всередині так не є. Це зверхний спокій. Внутрі є запеклі наші противники і радіб нас чим скорше проковтнути, засимілювати — тому поставили секти, котрі мають захитати найсильніше звено в душі, релігію. Таким знярядом, що вічно горлає і кричить про своє 100% українство а католиків відсуджує від церкви і сумління та права носити імя „Українець“ є так звана „Українська греко-православна церква в Канаді“, або як тут її звуть „Автокефальна“, або ще простіше „свистунівщина“ від імени свого творця, пана адвоката з Вінніпегу, колишнього студента з Сороцька, повіт Скалат, Василя Свистуна. Та секта по недавній боротьбі в своїм лоні розкололася на дві часті, політичну фракцію під проводом п. Свистуна — і церковну в посіданню Василя Кудрика з Саскатуну, надзвичайно спритного і рафінованого..., що не перебирає в осягненню своїх цілей та підборі засобів. Він то видав книжку „Чужа рука“. В ній так потворно сплоскужено нашу Церкву, ідею і взагалі католицтво, що годі про це писати. Кудриківці видають часопис „Український Голос“, що знова видав зрецензовану п. „Н. Зорі“ „Важну брошуру“. Отже се та „рука“, що мірить на задушення всякого освідомлення Українців в Канаді, котра захопила колись католиками основані заведення як бурсу в Саскатуні — нині „Інститут ім. Петра Могили“ і котра в тім інституті перековує і яничарить душі українських студентів, що потім стають найтяжчими ворогами своєї віри і батьків, вийшовши з науки Кудрика. Наслідком тої агітації і тих відносин, тамтого року, в марті коваль з Гудів, Ст. Ілаш — родом зі Сколошева коло Радимна — постріляв в Йорктоні двох отців наших — в тім о. Дельфоржа убив на місці, а о. Івана Балу смертельно поранив. Бог однак поміг о. Балі прийти до здоров'я. Убийник лишив лист-завіщання. І там видно, що вуртувало в його душі. Про це мова в брошурі „Кров за віру“. Кудриківці в Саскатуні відбили той лист

Царемна кожда людська праця, котра не паде на ґрунт здібний до того, щоб видати овочі. (Вайс: Суспільне питання і суспільний лад. Аполюгія, IV, ст. 755).

ОСИП НАЗРУК

58)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Апостольська Столиця
VII. В найбільшій церкві світа.

Ще висше на головних філярах, над головними ґзимсами їх, представлені в мозаїці великанські постаті чотирох євангелістів. Над ними баня з 16 вікнами, між ними знутри і зовні по парі колюмн з прикрасами, ґзимсовими вінками. Там де зачинається баня виходить 16 її ребер з золотими звіздами і головами лавів, що тягнуться легкими луками аж до т. зв. „ока бані“.

На стінах бані блистять у шістьох рядах мозаїкові образи в найяскріших кольорах. Вони представляють Спасителя, Матір Божу, апостолів, ангелів зі знярядами Господньої муки, херувимів і ангелів на молитві, папів і тих епископів, котрих тлінні останки спочивають в сій церкві.

Ще висше над фризом слова вміщені там на приказ папи Климентія VIII, а саме: „На славу св. Петрови — Сикст V.“ (розуміється, по латині).

На самій горі образ Бога Отця.

Краса форми й образів тої бані така велика, що захоплений ними я був-

би забув згадати головну річ у ній, а саме надпис, слова Спасителя, взяті з 16 глави євангелія св. Матея: „Ти еси Петр і на сему камені збудую церкву мою і невольні ворота не перекожуть її.“

Кожда буква того надпису має 2 метри.

Дивлюся я на той надпис — і приходять до голови три складові чинники того, що могла повстати така велич: Ласка Божа для одиниці, неперешкоджування зі сторони тої одиниці діланню її, позитивна діяльність тої одиниці. Так поширилося християнство, насажене Спасителем і рознесене апостолами його.

На той благородний взір може поширитися й кожда добра ідея. Зла не потребує дбання про її поширення: вона шириться як буря і заглушує кожду непильшовану ниву. Песяче молоко все краще і скорше приймається ніж благородна фіялка.

І ще одні слова немов звенять від мозаїкових портретів тих, що похоронені в сій святині. Слова папи Урбана VIII, звернені до нас. *) Вони також здійснюються, як тільки між нашим ду-

*) „Per vos, mei Rutheni, Orientem convertendum spero“.

на мімеографі і розкинули по прерії, щоб дальше нищити нашу церкву. Церква Українців католиків в Канаді на фронті страшної боротьби — такої, що про неї тямки не мають і не здають собі справи з важности положення там, у Вас. Це вільно мені сказати, коли я читав минулого року

між стрічками „Ниви“, та відношення редакції, котра більше місця і сторінок присвячувала тим гадам — як справі вісток про Українців католиків в Америці і Канаді. З полеміки кудриківців минулого року, коли взаємно стали себе демаскувати, вийшло — що їх кандидатом на так званого „епіскопа“ був — а, но, чи вгадаєте: Хто? Один... у Львові. Я не хочу отверто писати, того можете дізнатися з трох чисел „Рідної Церкви“, яка вийшла під редакцією В. Свистуна, а котру можете спроводити з Вінніпегу, з Укр. Книгарні. Тоді краще зрозумієте своє положення в Галичині — і чому такий діявольський напір тут.

Становище нині в Канаді змінене основно. В Саскачевані учителі тепер 50% католицькі. Коли не було катол. організації, вони терроризовані боялися власного віддиху і признання, побоюючись морального напору, сектантської преси, підбурення людей і втрачання посади, бо як відомо — тут люди годять учителя. Тепер відносини інші. Свистунівці в наших громадах потратили працю і впливи. Ба, що більше, число нашої віруючої інтелігенції збільшується постійно через бурсу, котра тамуючи впливи ворогів, скріплює новими силами католицькі ряди.

Замічу, що Бюлетень БУК-а печатається в печатні ОО. Редемптористів у Йорктоні, де видають також місячник „Голос Спасителя“. Се канад. місіонар. Окремо заведення Сестер виховують панночок — в Саскатуні, Йорктоні й Айтуні, де є сиротинець. Отже поради, що належало б нам зробити зїзд — трохи спізнені — бо ці зїзди від 4 літ відбуваються стало — сего року були вже 4 в Саскачевані а ще буде три. Здається вони однак в Галичині, де про ніякий католицький зїзд, поза „Скалою“ не чувати. *)

Пишу це все „сіне іра ет студіо“ і прошу прийняти від смиренного в Христі прохання святих молитов, з належним поважанням. (Слідє підпис).

*) Коли ми писали про потребу католицького конгресу, то було се писане очевидно у звязку з потребою переведення статистики. Без того взагалі неможливо робити солідну організаційну працю на довшу мету. — Ред.

ховенством ростимуть одиниці, до котрих можуть в переноснім значінні відноситися слова Спасителя про скелю. Вони перекожуть найбільші труднощі і переведуть в життя мрію Христового Намісника. Тим уратують також нашу історичну місію і з нею — нашу націю.

Баню церкви св. Петра в Римі уважають першим чудом будівництва на цілій кулі земній, а то задля її величини, смілости конструкції та краси знутри і зовні. В нутрі вона окрасилася й немов охороняє головний вівтар святині з мощами св. Петра, на зовні вона піднімається найвисше над кольосальною будовою і немов самозрозуміло стає її представницею. На жаль, я не чув в собі сили, вийти по 142 сходах на дах нави, ні дістатися на верх бані, відки має розлягатися найкрасший вид.

І ще і ще нипав я по церкві св. Петра.

Оглядаю по три ряди широких лавок, оглядаю надпис у справі проголошення догми про непорочне зачаття і золотисті склепіння і зелену матерію золотом перетикану й округле вікно з голубом і білі свічки в золотих ліхтарях і надписи на долівці.

(Далі буде).

ПРОГРАМА

Братства Українців Католиків Канади.

Наша ціль.

1. Зберегти, затвердити і поширити ідею релігійну українського народу в Канаді — якою є саме Католицька Релігія — 2. Ширити культурно-освітню працю серед Українців в Канаді. — 3. Видвинути станове життя Українців в Канаді на можливо найвищий рівень.

Наші середники.

1. Релігійні —: поширити Католицьку Релігію й український обряд, помагати в будові церков і організації церковних громад, товариств, хорів.

2. Культурно-освітні —: закладати і вести Рідні Школи, плекати рідну мову, музику, звичаї та все українське мистецтво. — Підтримувати українську католицьку пресу, закладати власні печатні і видавництва. — Видавати Бюлетень для своїх членів, бодай щомісячно. — Закладати і вести власні школи та виховні і просвітні заведення. — Заложити і вести канадійсько-український музей. — Закладати бібліотеки, визначальні книжок, читальні і просвітні доми. — Закладати і вести діточі садки, літніська і робітні. — Закладати пластові рої. — Закладати і вести хори, театри, оркестри, спортивні дружини та проводити їх виступами. — Улаштовувати представлення, концерти, прийняття, забави, пікніки, базари. — Улаштовувати виклади з обсягу україно- і канадознавства. — Скликувати принагідні збори і зїзди. — Заложити і вести Народний Університет.

Станові —: улаштовувати походи, константи, торжества. — Заложити інформаційне бюро, як також правну і лікарську пораду. — Закладати торговельні спілки, крамниці, гуртівні, харчівні, молочарні, фабрики і щадниці. — Закладати захисти для сиріт, старців і опущених, лічниці і санаторії. — Помагати бідним ученикам, школам, просвітним домам, пресі, опущеним і хорим. — Помагати безробітним найти працю. — Всі поради уділяти членам безплатно. — Піддержувати взаємно всі класи і стани народу у щільній співпраці та вести як найширшу добродійну діяльність. — Переводити збірки на церковно народні добродійні цілі.

Наші члени.

Членом БУК-а може стати лише практикуючий Українець католик. — Член платить річно одного долара вкладки і користує всім управнень організації. — Коли однак член змінить свої переконання релігійні або народні — автоматично перестає бути членом і тратить всі права.

Ідеальний член БУК-а все пам'ятає: 1. Що мірилом величі людини є її ідея та воля цю ідею здійснити. Нашою ідеєю є всесильний Бог і тому мусимо напружити всі сили, щоби співділати у здійсненні царства Божого тут на землі, а особливо серед нашого народу. Тому мусимо стати як найбільше активними та ідейними. Мусимо вміти та хотіти поступатися нашим власним добром во ім'я загальної справи нашої а всяку жертву ради ідеї нашої поносити радо й охотно.

2. Кождий член старатиметься по найбільшій змозі сил своїх працювати для внеслої ідеї нашої всюди і все. Щоб однак набрати відповідних сил і витревалости, буде як найбільше діяльним у сповнюванні віри. Отже як найчастіше буде приступати до св. Тайн — головню до св. Причастя, — бо лише так скрипить себе непомірно до боротьби з отрутаючим злом поганської руїни та зорганізує самого себе внутрі по найвищому взору Христа.

3. Кождий член по змозі своїх найкращих сил буде боротися з розкладовою і руїницькою акцією відступників та безбожників, ворогів Бога, українського народу і Канади — свідомий тої істини, що кождий ворог засіває між український нарід ненависть, розбиття та розєднання, підкопуючи наперед віру,

згодом повагу Церкви і духовенства — і так розбиваючи національну єдність стремить цим шляхом розбитих і знесилених у самовинищуванні людей українських, свідомо або й несвідомо віддати на поталу катом, дочасним і вічним.

Наші відділи.

Пятнацять членів БУК-а творять окремих відділ і вибирають свій місцевий заряд. — Відділи діляться на мужеські, жіночі, юнацькі і дівочі. — Відділи є вповні автономною частиною організації внутрі, що лучиться з цілостю БУК-а духом праці і напрямними статута.

Місцевий заряд відділу складається з голови, заступника, ділового і скарбового писарів, скарбника, двох суддів і провірників. Жіночі відділи добирають ще окремо газдиню, — а молодечі окремих референтів. Вибирають заряд члени на річних зборах відділу на протяз одного року.

Наші зїзди.

Виявом нашої активності є часті зїзди БУК-а в різних околицях, але з тим самим запалом і духом любови, вірності й надії. — Головний річний зїзд відбувається все під кінець року в Саскатуні — тоді відпоручники відділів вибирають Окружний Заряд БУК-а Саскачеванської Секції.

Хто проводить.

Виконуючим чинником БУК-а є Головний Виконний Заряд, що вибирається Окружними Зарядами на протяз трьох літ. — Покровителем БУК-а без вибору і незмінним остає на все Український Католицький Єпископ Канади.

Відношення до інших організацій.

БУК се організація релігійно-народна, що співпрацює в лучности і під покровом Церкви. — БУК не є політичною організацією. Але своїм членам лишає вільну руку і заохочує брати участь в політичному життю організацій — котрі ідеологічно і практично не противляться засадам БУК-а. — БУК се організація понадстановова і понадкласова. Всі стани і класи працюють тут спільно ради кращої будучности і добра народу. — БУК не лучиться з жадною партією — ані тут, ані в Старому Краю. Ми понадпартійні.

Відношення до Старого Краю.

БУК морально і матеріально допомагає родимцям у Старому Краю здобути державну незалежність України та її закріпити. — Однак БУК не входить у партійні спори і справи. З ніким не задирається, ні не свариться. БУК працює позитивно, творчо, над скріпленням народу нашого — а не над його знесиленням — єдинить, а не розбиває — лучить, а не розсварює — помагає а не висміває ні шкодить.

Тактика БУК-а.

Наскрізь позитивна. Працюємо самі для себе. Не оглядаємося на противників. Праці досить між нами самими. Тут, де живемо. І тому праця для Канади є працею для України. Тому справи канадійські для нас перші, бо це справи нашої вітчизни.

Техніка БУК-а.

Всі працюємо спільно — духовенство, учителі, робітники, хлібороби — для народу. Всі спільно у проводі і в низах.

Наша відзнака.

Кленовий листок з подвійним хрестом. Означає наші кличі — Канадійську державність, Українську культуру і Католицьку Релігію.

Зазив!

Вступайте в члени БУК-а. Це однака організація наша в Канаді, що ставить величну ціль на дальшу будучність! Ми знаємо, чого хочемо! Спільно вперед!

Підозрілий гуманітаризм

Ліга Оборони Прав Людини й Громадянина від деякого часу веде дивну пропаганду: розсилає на всі сторони письма й відозви реклямуючи „світовий конгрес мира“, що має відбутися в Брукселі. Аргументація тих відозв ударяє своєю односторонністю і збуджує підозріння, що тут не йде про мир, лиш про забезпечення інтересів одного політичного напрямку. Про що йде „оборонцям прав людини“, вказує пр. таке речення відозви: Гігантські зброєння Німеччини, сильна розбудова воєнного апарату Японії, підготовка фашистських держав до збройної інтервенції в Іспанії — се яскраві приклади, що мир загрожений... Відозва нападає лиш на „фашистські держави“, а про зброєння Совітського Союзу ані слова! Чи ж „оборонці прав людини“ не знають, що все наставлення большевиків зміряє до війни? Відозви „Ліги Оборони Прав Людини“ роблять вражіння свідомої пропаганди большевицького „гуманітаризму“. Большевики своїм противникам поручають пацифізм, а самі з усіх сил зброються. (КАП).

Хто такий прок. Вишинський

Прокуратор найвисшого суду СССР А. Вишинський, що обжалював Зиновєва, Каменєва і тов., має за собою цікаву минувшину. Він уродився 1883 р. в Баку і походить з інтелігентної польської родини. Його батько був аптекарем, мати давала лекції музики. Вишинський скінчив гімназію в Баку. Вже в VII. кл. належав до організації соціалістичної молоді. На університеті студював право. Рівночасно працював в партії соціалістів меншевиків. Праві студенти виконали замах на него і ранили його. В першій періоді російської революції Вишинський був меншевиком. Ще в 1919 р. говорив своїм приятелям: „Мусимо боротися з большевиками і отворити очі робітникам“. Щойно в 1920 р. Вишинський пристав до большевиків, а щойно в 1922 прийнято його до компартії. Зразу працював як помічник комісара постаначина. Відтак зачав працювати в комісаріаті справедливости, став суддею і скоро авансував. Вкінці іменували його прокуратором найвисшого суду в СССР. Крім того Вишинський — професор і декан торговельної академії в Москві. Вишинський оповістив друком кілька наукових праць. Люди, що його знають кажуть, що він дуже інтелігентний чоловік, дотепний і — злий.

Діти в огні комунізму

Нема здається більш болючого як вид дітей перенятих ненавистю, або від дитинства заправлюваних до боротьби клас. Французький часопис „Фігаро“ подає кілька цікавих фактів, що кидають світло на те, як поширюється комунізм у Франції. Навіть серед наймолодших дітей вже видно пропаганду комунізму. Одну шкільну візитаторку привитали 3-літні діти піднесенням затиснених п'ястуків! На такий привіт та візитаторка відповіла: „Ви молоді, мужні народні фронтовці!“ — Мер одного приморського містечка жалівся перед висшими властями на поведіння учасників табору „червоної молоді“, що йдучи містом співали інтернаціонал і грозили п'ястками гостям і туристам. В однім місті діти кричали до мешканців: „Брудні буржуї, вже недовго тут будете!“ Можна сподіватися, що коли у Франції дійшло до таких подій як в Іспанії, ті самі діти без відради стріляли до засуджених на смерть.

Ув'язнюють дітей

До централі французької пластової організації надійшла відомість, що еспанська червона міліція ув'язнила 72 католицьких пластунів з Сарагосси в віці від 9 до 15 літ. Провід французьких пластових організацій вислав протести проти ув'язнювання нелітних дітей. (КАП).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УНІЯ І МОСКВА

6. Плян Катерини II в цілі знищення Унії.

Все те, що діялося продовж XVIII століття й про що ми розказали в попередніх статтях, діялося ще за існування старої польської держави. Отже хоч і як шалів протуніятський терор за часів хочби Петра I-го, чи пізніше¹⁾, то всетаки тоді була ще деяка перепона в безогляднім переведенні повного знищення Унії. Та перепона уступила, коли внаслідок розборів Польщі (1772, 1793 й 1795) українські й білоруські землі, з виїмком Галичини, Буковини й Закарпаття, опинилися в межах Російського Царства. Людиною, що могла оглядати сей великий тріумф політики Петра I-ого, мовби сповнення мрій, заложених у „тестаменті Петра Великого“²⁾, була цариця Катерина II-га (1762 — 1796).

Була се людина під моральним оглядом нікчемна, розпустна, безрелігійна й цинічна, позбавлена всяких моральних скрупулів. Її політику супроти України так сильно кількома словами начеркнув Шевченко, дивлячися на пам'ятник Петра I-го в Петербурзі, де читав надпис:

„Первому — вторая”
Таке диво наставило...
Тепер я вже знаю:
Се той Первий, що розпинав
Нашу Україну,
А Вторая доконала
Вдову-сиротину!
Кати, кати-людоді,
Наїлись обоє,
Накралися! А що взяли
На той світ з собою?!”

Та — ба! Не думала про „той світ” цинічна російська імператриця, приятелька французького філософа-циніка Вольтера. Та ледви чи думав поважно про другий світ і Петро I-ий...

Вже представлені в попередніх статтях факти, нпр. різня підчас коліївщини, чи мучеництво гр.-кат. священників по тюрмах (в Бердичеві й ін.), сталися за часів Катерини II-ої. Такий Мелхіседек Значко-Яворський, ділаючи в порозумінні з петербурзьким Синодом, добре знав, що ділає згідно з інтенціями — коли й не інструкціями — цариці. Оборона православ'я в сеї цинічній жінки (до того ще й чужинки, бо вона була з німецького роду) була в неї пунктом амбіції — ось, мовляв, як я побиваюся за православ'я! „Мнѣ остается”, писала цариця 17 жовтня 1764 р. до свого варшавського міністра Репніна, „рекомендовать вамъ всего болѣе два дѣла: дѣло о диссидентахъ и дѣло о границахъ; моя слава заинтересованна въ обоихъ, помните это”.³⁾

Щоб зрозуміти холодний, політичний рахунок російського уряду в релігійній справі, вистарчить навести лист віцеканцлера Паніна, висланий до того самого Репніна, де сказано дослівно так: „Относительно нашихъ единовѣрцевъ... излишне усиливая ихъ такъ, чтобы они сами собой независимо отъ насъ могли держаться въ республикѣ и раздѣлять ея правление, подвергаемъ мы себя неудобству въ разсужденіи и безъ того столь частыхъ и великихъ побѣговъ, которые тогда еще болѣе усилятся при свободѣ вѣры, соединенной съ выгодами свободаго во всемъ народа; тогда можно будетъ опасаться и на счетъ нашихъ пограничныхъ провинцій,

сходныхъ съ Польшею правами и обычаями народа”.⁴⁾

Як бачимо з сього цікавого листа, московським правлячим кругам цілком не йшло про релігію, вчинки їх не походили з переконання, зі щирого релігійного запалу. Се був виключно політичний рахунок, щоби в Польщу внести розклад і довести її до упадку. Як дуже ріжнилася Катерина II-га від Жигмонта III-го, що волів радше зректися корони, як допустити до шкоди католицької релігії в Польщі! Яким справді апостольським духом був наповнений король, а якою цинічною ученицею Макіявеллія й Вольтера показалася „православна” цариця! Сих моментів особливо не можна забувати, коли чується з боку московських і наших москвофільських істориків, що „возсоединеніє” не було нічим іншим від Унії Берестейської...

Цілком правильно отже характеризує Катерину II-гу наш Єпископ Юліян Пелеш: „Ся жінка, котра властиво була горячою прихильницею Вольтера й не шанувала ніякої релігії, уміла краще від її інших сучасників використати релігію для своїх політичних цілей”.⁵⁾ І тому її постанови винищити Унію була одним з актів „будівництва Росії”, що, користуючися такими методами, мусіла дійти до сучасного стану — коли зза плечей „казьонного” православ'я виглядає... обличчя антихриста.

Та чи справді існував спеціальний плян, вироблений в уряді? мігби хтось спитати. Може, навпаки, Катерина ділала під пресією опінії й вимог „апостольського духа” її підданих? Так можна булоб думати, якби ми не мали автентичного й достовірного свідчення людини, що добре була втаємничена в махінації московського уряду щодо Унії. Сею людиною був Сіма шкo. Про нього буде докладніше в дальших статтях. Ось що він пише в своїм проекті на знищення Унії (переклад):

„Цариця Катерина II-га виявила без вагання свій намір — викоринити Унію в приєднаних від Польщі епархіях. У тій думці: 1) вона касувала уніятську духовну владу, або ослабляла її ділання; 2) перепиняла вплив римо-католицького духовенства й дідичів тойж віри на совість Уніятів. Випавши наказ св. Синодові⁶⁾ на початку 1794 року оголосити в новонабутих тоді областях (крім Литви) заклик до народу вертатися до благочестія⁷⁾, її Величство поручила генерал-губернаторові Тутолмину співділати в сій справі якнайбільше й пильно наглядати: „щоб ніхто з помішників, посесорів і урядників духовних і світських римського й уніятського закону, не посмів робити в сій справі навіть пайменних перешкод — тим, що наворачються до православ'я, утисків і обид. Всякі спроби, яко проти пануючої віри, означаючи непослух нашій вслї, повинніся вважати за кримінальний злочин (уголовное преступление), що підпадає судові й потягає секвестр майна до скінчення справи. Такі острі потягнення, ще підчас воєнного стану в тих краях, мали свій вплив, і в міській, а зокрема в волинській і подільській губерніях повстали многолюдні греко-російські Епархії”.⁸⁾

Вслід за тим почалася дальша „місійна” акція. 1794 р. православний Єпископ у Польщі, з титулом переяславського, але з осідком у Слуцьку на Волині, Віктор Садковський, видав фанатичний пастирський лист проти Унії. Рівночасно провадилося „місії”. Як виглядали ці місії, про те маємо сучасну реляцію. Наводимо її дослівно, так як вона подана в праці Еп. Ліковського: „Носить вона наголовок: „De modo, quo utebantur disuniti in convertendis

unitis per Wolhyniam”. Згідно з нею православні попи, що їх вислав Віктор Садковський звичайно з відділами війсьськими, приїхавши до якогонебудь уніятського села, казали дзвонити в церкві і скликували нарід. Коли нарід зібрався, тоді піп намовляв його, щоб вернувся до віри батьків. Тимчасом у церкві й на цвинтарі поза церквою складали купи різок і київ, котрими воляки грожали народові. Пізніше піп убирався в церковні ризи й оголошував приказ цариці, щоби всі приймали благочестя. Непокірним грозив суворою містою, а прихильним обіцяв ласки. Коли нарід мовчав, або отверто відповідав, що хоче остати при Унії, тоді піп (або попи, як їх було більше) бив людей по лиці часто аж до крові, в церкві перед вівтарем дер за чуприну, кидав об землю. Далі воляки на приказ офіцера виводили старших громади на цвинтар і били різками або киями. Як і то не помагало, запечатували церкву, уніятського священника кували в кайдани, провадили до нової повітової влади (російської вже, не польської, Т. К.) і там разом зі злочинцями замикали на кілька тижнів до вязниці. Як нарід під насильством подавався цілком або частинно, то в той спосіб навернені мусіли підписуватися, що приймають благочестя (себто схизму, Т. К.), а тоді вже ціле село вважали за навернене й змушували всіх до підпису. Потому піп з процесією обходив тричі церкву довкола й водою, що її сам посвятив, кропив людей і церкву, — з престолів скидав антимины, а вкладав свої; а як уніятський парох опирався, то його проганяв і настановляв свого. А як уніятський священник погоджувався на відступство, завішував його хвилево в виконуванні пастирських обов'язків, доки не навчиться нових православних обрядів. Єпископ луцький, Михайло Стадницький, бачучи ті страшні безправства й насильства на своїй Церкві й неминучий її упадок, утік з Волині до Варшави, де збожеволів і помер 1797 р.”⁹⁾

Якби хтось міг думати, що ся картина „навертання” переяславлена, то скажемо, що вона не одинока; в листі уніятського Митрополита, Ростоцького, маємо подібний малюнок переслідувань. Лист сей писаний був до царя Павла I-ого.¹⁰⁾

Але на „актах навертання” при помочі букв не скінчилося: Катерина на рік перед своєю смертю знесла самовільно майже цілу уніятську епархію і провід Церкви віддала в руки людини, що не була достойна єпископської гідності. Се був один з найтяжчих ударів і одна з найважливіших причин упадку Унії. Про се в дальшій статті.

Теофіл Коструба.

⁹⁾ Ліковський, шт. тв., I, с. 245—246.

¹⁰⁾ Лист сей у цит. творі, с. 246—248.

Нові видання

Вістник Марійських Дружин. Орган Управи Марійського Т-ва Молоді. Ч. 2. Виходить неперіодично. Накладом Марійського Товариства Молоді у Львові. Львів 1936. Сторін 44, формат 21.5×14.5 см. Ціна 80 сот. — Се видавництво заслугує очевидно на якнайбільше поширення.

Софія Ліхарева: О Софін Премудрости Божіей і Alexandre Eck. Le Moyen âge russe. Львів—Жовква 1936. Вел. 8°, 11+(1). — Відбитка з „Записок ЧСВВ”. VI. 427—430, 436—441.

Це наукові рецензії, напечатані в біжучім томі „Записок ЧСВВ”, що небаром появиться з друку. — (Л).

Богдан Гадайчук: Картелі. Відбитка з „Кооперативної Республіки” за травень і червень 1936 р. Львів 1936. Сторін 14, форм. 24×16 см. Ціна 20 сот.

¹⁾ Очевидно, про всі факти ми тут не розказували; пор. нпр. рахунок улашковецького василіянського монастиря в 1740 р. (о. Р. Лукань ЧСВВ., Василіянські монастирі в станіславській Епархії, Львів, 1935, стор. 15).

²⁾ Про сей тестамент пор. І. Боршак, Григор Орлик, Львів, 1932, стор. 131—132.

³⁾ С. Соловєв, Історія, кн. XXVII, с. 195; пор. Я. Шульгин, Начерк коліївщини, с. 168.

⁴⁾ Соловйов, кн. XXVII; с. 245—246; Шульгин, стор. 172—173.

⁵⁾ Pelesz, Geschichte der Union, т. II, ст. 507.

⁶⁾ Сей вислів особливо маркантний: цариця наказує Церкві.

⁷⁾ Себто до схизми.

⁸⁾ М. Морозкинъ, Возсоединеніє Унії. Историческій очеркъ. „Вѣстникъ Европы”, 1872, апрѣль, стор. 628—629.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Як поводитися на відпустах. Особливо літньою порою частенько трапляються в різних місцевостях відпусти. І серце радується, коли бачимо, як великі гурти прочан з клучочками в руках, нераз кілька миль дороги йдуть пішком до відпустових церков, щоб доступити відпусту. Ідуть святочно зібрані, в народній ноші, ведуть діточок, співають дорогою набожних пісень, вступають до придорожніх каплиць, церков і даліше поспішають. — Прибувши на відпустові місця слухають набожно Богослужень, вислухують проповіді місіонарів, сповідаються, приступають до св. Тайн і скріплені на душі вертаються спокійно домі. Це ж і ціль їх далекої подорожі, щоб оновити свою душу та доступити відпусту. — На жаль боготомі людей розминається з ціллю відпустів. Вони не тільки не досягають відпущення гріхів, але ще більше гріху заробляють. При цьому ведуть себе зовсім некультурно. А то буває хлопці, дівчата, малі діти, ба навіть старші господарі, господині замість приступити до св. Сповіді, послухати проповіді, взяти участь у Богослуженнях, весь час крутяться поміж жидівськи будки, оглядають „кумедію” і торгують дрібниці. Дівчата заглядають за скляними кораликами, бляшаними перстнями, гребінчиками, клямерками до волосся, дзеркальцями, хлопці купують собі якісь спражки, бляшки слимачки, порцелянові пантофельки та інші дурниці, щоб щось почепити на кляпі у блюзі. Діти обмазуються фарбованими цукорками, пють фарбовану воду, та висвистують на різні когутики і свистуни. Десь під липою пройдисвіт картами кидає, другий перцем перекладає, та заохочує несвідомих, щоб вигравали. То знову якийсь Жидок-фотограф розвісить плахту, збирає гроші і за одну мінуту показує машкару на фотографії. До цього ще оподалі крутиться карузедя, щоб людям голову закрутити, катеринка з льосами скрегоче, тут і сонники продають, тут часами і бантист з сектанськими брошурками влізе і всяка інша „кумедія”. А всюди повно людей, товпляться всі на купі, аж знімається пил, допчуть собі по ногах, штовхають у боки, одні регочуться, другі викрикують, лаються, проклинають. І так цілий день. На Богослуженні не були, проповіді не чули ні словечка, і так опісля вертаються домі. — І коли ми з боку дивимось на цю товпу, то мимохіть приходять нам на думку, як багато бракує цим людям культурної форми. І чому ці люди так осмішують себе? Чому дають себе обманювати різним пройдисвітам і крамарчукам? Культурні люди ніколи не купують дурниць, але купують річі гарні й корисні. Культурні люди навіть не хочуть дивитися на пусту кумедію. У них навіть весела розривка мусить мати відповідний час, місце, і теж мусить бути культурна. Колись молодіж несла з відпусту пам'ятковий медалик, хрестик, молитовничок, а нині несе шкарадну фотографію та чорного мурина або порцелянові пантофлі вчеплені до блюзи. То медалики встидаються, приятелі, вчепити на шию, а черпашку, хрущика, пантофлів, або мурина, як символ дикунства не стидаться чіпати на груди? Чи це культурно? Тай пора вже, щоб наші кооперативи виперли пройдисвітів, обманців і крамарчуків та самі продавали річі гарні і хосенні. — Також про поведінку людей у церкві можна багато сказати. Культурна форма поведіння вимагає, щоб не розпихатися ліктями коло сповідальниці, не лізти на голову другому перед св. Причастям, бо це негарно. Треба ставати рядком, чергою, старших і слабших треба пустити вперед, рук не класти другому на плечі, але тримати при собі, не товпитися при дверях, зробити місце переходу для церковної обслуги, не нищити церковної утвари, огорожі, тощо. Всюди треба вмі-

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПРЕМ'ЄР СКЛАДКОВСКИЙ прийняв делегацію Союзу Журналістів в Польщі. Розмова тривала годину. Радили над тим, як забезпечити свободу преси і протиділати надуживанню печатаного слова. Прем'єр обіцяв видати зарядження, щоб запевнити зв'язок між пресою і державними властями.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Бек дістав запрошення на гітлерівський партійний зїзд, що відбудеться незабаром в Нюрнбергу.

У ВАРШАВІ між комуністами настав розкол. Вони поділилися на сталінівців і троцькістів. Розкол повстав після страчення 16 визначних комуністів в Москві.

ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила на днях в Лодзі комуністичну централю. Показалося, що інструктором був італійський комуніст Пассіні. Його помічниками були якась Ліба Гольц і Йоско Шлінгер.

СТАЛІН розправившись з троцьківською опозицією виїхав на відпочинок на Кавказ. Його заступатиме комісар Молотов.

АГЕНТИ ГПУ прибули з Москви до Лондону і перевели ревізію в бюрах совітського торговельного представництва. Англійська преса пише, що чекісти силоміць вивезли жінку торгпреда Озерського з Лондону до Москви і що в Москві увязнили самого Озерського. Совітська амбасада в Лондоні заперечує ті висті.

В МОСКВІ ГПУ увязнило совітського ген. Путну. Він був військовим аташе СССР в Лондоні. В часі організації червоної армії він співпрацював з Л. Троцьким. Крім того увязнили генералів Кузнецова, Шмідта, Туліма і Сапожнікова.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила і вислала на Сибір найвизначніших фінських комуністів, що перебували в СССР.

РОМУНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило остро виступити проти озброєних організаційних боївків та підвищити видатки на армію.

МАДЯРСЬКИЙ РЕГЕНТ адмірал Горті відбув нараду з прем'єром Гембешом і поінформував його про свої недавні розмови з канцлером Шушнігом і Гітлером.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР у Москві й німецький посол у Мадриді за протестували проти того, що еспанське і московське радіа очорнюють Німеччину.

НОРВЕЖСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ заявив, що норвежське правительтво не відбере Троцькому права публікувати в Норвегії, бо конституція країни, в якій є свобода, узнає політичних утікачів.

МАДРИДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО спроваджує летунів з Англії. На днях прибув до Мадриду перший транспорт англійських летунів під проводом летуна Кеннета, відомого зі світової війни.

АРАБСЬКИЙ СТРАЙКОВИЙ КОМІТЕТ в Палестині оповістив відозву. В ній взиває палестинських Арабів продовжувати страйк в дотеперішних розмірах.

ти зберегти лад, порядок, спокій і повагу. — Коли є обхід з Найсв. Тайнами, треба йти повагом в похід. Некультурно тоді говорити, всімхатися, крутитися на боки. І загалом при обходах з Найсв. Тайнами не вільно стояти збоку і лиш дивитися, але треба йти в похід. А коли хто не годен чи не хоче, тоді мусить збоку клякнути, але не стояти. Як клякаємо тоді, коли священник іде з Найсв. Тайнами до хорого, так теж треба клякнути перед Христом у процесіональним, торжественним обході. — Загалом на відпустах треба дуже уважати на своє культурне поведіння, бо при такому збірному здвизі народу найскоріше можна оцінити, чи нарід рветься до культури, чи тримається назадництва.

О. Тихозір. („Правда”).

НОВИНКИ

Відїзд двох ОО. Василян до Бразилії. Дня 1 с. м. відїхали зі Львова до Варшави, а відти до Бразилії на місійну працю між нашими тамошніми переселенцями о. Мелетій Михайло Камінський ЧСВВ (родом з Розбора Округлого, пов. Ярослав) з монастиря в Станиславові й о. Орест Михайло Дуб ЧСВВ (родом з Тисова, пов. Болехів) з дрогобицького монастиря.

Репетенти VI кл. гімн. Внаслідок реформи середнього шкільництва і ліквідації шостої класи старого типу знайшлося в труднім положенні багато учеників, що не перейшли до сьмої класи. Міністерство освіти дозволило приймати їх до четвертої класи гімназії нового типу, коли зложать вступний іспит з декотрих предметів.

Радіо в школах. З новим шкільним роком Польське Радіо відновляє авдіції призначені для молоді вселюдних шкіл. Для середніх шкіл будуть організовані раз на місяць музичні поранки. Шкільні авдіції матимуть інформаційно-забавний характер.

Віче адвокатських аплікантів відбулося у Львові. Апліканти рішили за протестувати проти проекту головної ради адвокатів, що передбачує значні обмеження в адвокатурі.

У Львові відбулася недавно конференція дуже лівих організацій інтелігенції, робітників і культурно-суспільних товариств у справі вибору делегатів на Світовий Конгрес Мир, що відбудеться незабаром у Брюсселі. На делегата вибрано м. ін. українського письменника Стефаника. Се очевидно імпреза большевизанів.

44 мільони зл. довгів має м. Львів.

В Оплітні пов. Жовква пожежа знищила два господарства. Шкода 8.000 зл. Вогонь спричинив 8-літній хлопець.

В Ракові пов. Долина три замасковані бандити з револьверами влізли до дому пароха та стерроризувавши домашніх забрали годинник в о. Володимира Сенькова.

В Потоці пов. Рогатин злодії вкрали з церкви дві чаші й позолочуване копії.

До бюро суспільної обезпечальні в Тернополі вломилися злодії і вкрали 100 зл.

Повітовий зїзд Соколів відбувся в Чорткові 30. VIII. В ній взяло участь по верх 300 соколів та коло 200 соколиць.

Бійка під церквою. В Жупаню пов. Стрий під церквою в часі богослуження дійшло до бійки між українськими націоналістами й радикалами. Одного селянина заштителовано на смерть, двох тяжко ранених у безнадійнім стані перевезено до шпиталю. Крім того ранено ще кілька осіб. („Газета Польська”, 244).

В Миколаєві невідомі справники вломалися до поштового уряду через стелю й забрали з огнетревалой каси 2.230 зл. готівкою і 1.26% в поштових значках.

Облаву на диків, що роблять великі шкоди на полях, зарядило повітове староство в Стрию.

На терені рудецького повіту поліція перевела в кількох селах масову ревізію, глядаючи за зброєю. Знайдено всего один російський кріс, два револьвери й один пістолет.

Комуністична нахабність. У Варяжі, сокальського повіту, уладили людовці посвячення прапору. Рівночасно Українці обходили релігійне свято. На обхід людовців прийшли також комуністи. Вони зачали провокувати український похід. Вивязалася бійка. 6 осіб побито, в тім дві тяжко.

З Галичини відлетіли вже ластівки та інші перелетні птиці.

Гумор. — Верх безсторонности. — В парку співає соловій. Пані до другої пані, що з нею доперва познакомилася: Правда, як гарно співає соловій? — Я не можу про се безсторонно говорити, бо я сама співаю.

П'ять нових латинських парохій має повстати в латинській луцькій дієцезії.

Повітове староство в Рівнім покарадо п. Пилипа Гуменюка гривною в сумі 20 зл., або арештом на 5 днів за кольпортажу календарика „Відродження”...

В Коломиї арештовано інж. Моравеця, шефа повітової дорогової управи, в котрій викрито недавно великі зловживання. Арештований інж. Моравець відомий як польський суспільний діяч в Коломийщині.

У тарнівській в'язниці сидить тепер 50 українських політичних в'язнів.

Вистава українського промислу й ремесла відбудеться незабаром у Чернівцях заходом „Міщанської Читальні”.

Міністр освіти Польщі припоручив шкільним властям обмежити якнайбільше всякі складки та збірки у школах.

У Варшаві почав виходити місячник для боротьби з комунізмом п. н. „Млода Польска”.

Кілько працівників затруднює Польща. Згідно з бюджетом на р. 1936-37 в державній адміністрації Польщі працює 255.000 осіб, в тім 100.000 низших урядників і підфіцірів. Державні підприємства, монополії і т. д. затруднюють 191.000 працівників. Отже разом польська держава затруднює 446.000 працівників. Учителів у Польщі є 77.000.

Податкові ревізії переведено у Варшаві в багатьох більших промислових підприємствах. В кількох случаях stwierджено подвійно ведені книжкові записки та бухгалтерійні недокладності. В однім підприємстві викрито мільйонів наджиття на шкоду держави.

Совітське правительство назвало три острови на полярних водах іменами совітських летунів, що без осідання перелетіли з Москви до Миколаївська над Амуром.

Союз невдоволених радіослухачів організують у Празі. Новий союз буде об'єднувати радіослухачів з усієї Чехословаччини невдоволених з програм і видаватиме власний двотижневик, присвячений справі радієвих програм.

Поклади вугля і нафти відкрили в околиці м. Сід у Словенії.

Італійську літературну надгороду „Віареджджіо” в сумі 30.000 лірів одержав письменник Рікардо Бакчелі.

150 жінок-аристократок розстріляли червоні в останніх днях у Мадриді.

Американський драматург Евген О'Нейл скінчив цикл драм, що в них представлена історія однієї американської родини продовж 150 років. Ту драму виставить один з ньюйорських театрів у 8 днях почерзі.

ДОБРИМ ПРАВНИМ ПОРАДНИКОМ в справах родинного і спадщинного права є „СПАДЩИННЕ ПРАВО” м-ра М. Топольницького. В книжці багато взірців правних актів. На складі у всіх книгарнях. Ціна 2.40 зл. з поштов. оплатою 2.60 зл. 84-1—2

Виграні Державної Клясової Лютетрії: 20.000 зл. на ч. 88636; 5.000 зл. на ч. 28979, 55261, 89435, 9523, 129794, 157763; 2.000 зл. на ч. 20773, 48319, 80161, 143534, 165940, 184590, 186105, 188036; 1.000 зл. на ч. 1485, 1762, 2323, 8661, 7766, 12953, 17069, 19852, 21050, 30609, 40506, 59016, 65115, 186881.

Гумор. — Вже рік минув, як я до алкоголю плечима обертаюся. — О, коби мій чоловік так міг. Але як ви до того довели? — Та я наймився за фірмана в фабриці алкоголю і розвою бочки з алкоголем.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Життя у Львові дорожче. В останніх днях у Львові піднесли ціни харчевих продуктів на 4 до 10 проц.

Фабрику етеричних олій і смерекових екстрактів зачали будувати в Ворохті.

Волинські Торги відбудуться в Рівнім від 13—27 вересня с. р.

Експорт Польщі до Німеччини зменшився о 75% умовленого контингенту.

Мало знане жерело доходу. Спориш (матка) се грибок-шкідник, що найчастіше виступає на колосках жита. Він краски фіялково-чорної і форми серповатого ріжка, або сильно побільшеного зерна жита. Спориш сильна отруя. Домішка його в зерні небезпечна для здоровля людини і звіряти. Тому треба пильно нищити спориш вибираючи його зі збіжжя. Але вибраного споришу не викидаймо! Спориш має цінну лікову властивість і тому в переробленому стані має він широке примінення в медицині в цілому світі. Попит за споришем завжди великий. Польща вивозить його найбільше з українських земель. Збирають спориш з колосків жита в часі жнив, або вибирають його з вимолоченого вже зерна. При чищенні зерна на млинках спориш як грубіший від зерна жита відходить з послідком, де його легко можна відрізнити й вибрати. Зібраний спориш треба висушити на печі подібно, як на селі сушать зерно перед меленням. Добре засушений спориш має дещо яснішу краску, тратить значно свій неприємний запах та ломиться остро як шкло. Так засушений спориш треба збути скоро, бо він знов втягає вогкість, запарюється, розкладається і марнується. За 1 кг. споришу можна дістати 3 зл. В справах збути споришу звертайтеся до складів або до централі Народної Торговлі, Львів, Ринок ч. 36.

В справі організації приватних молочарень. З початком серпня с. р. відбулося перше зібрання власників молочарень. Супроти того, що дотепер нема такої організації, а її брак дуже відчувається, тому наказом хвилі є створити молочарську організацію. Очевидно цей обов'язок падає в першій мірі на тих, які є найблизше Львова, бо їм найвигідніше. Організація така конечна хочби з того згляду, що дотепер уважано чомусь приватні молочарні за щось гірше і низше від кооперативних, хоч вони сповняли свою задачу так добре як і кооперативні. Приватні молочарні були навіть в погорді: в деяких письмах називали їх „дикими” молочарнями. Тому вже час вийти з тої „дикости” і показати явно своє обличчя в організованій формі. Час наглит! Увійшов в життя новий молочарський закон, який зобов'язує рілничі палати до реєстрації; новий закон передбачує стандаризацію масла та в зв'язку з тим уповажує міністра промислу видати розпорядки дотично технічної обстановки і фахового вишколення управителів молочарень. Котраж з приватних молочарень потрафить задоволити ці великі вимогання цивільної влади? Кооперативам це тяжко зробити, хоч і фонди мають призирані і хоч стоїть їм на карку і провід і контролю! А якжеж приватні дадуть собі раду без своєї організації? Тому кличу: Вибила остання година! Ратуймо свої надбання і майно! Творім Краєвий союз українських приватних молочарень!

Власник молочарні.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі”, Львів, ул. Гродзіцких 2, 1. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.32—5.31, дол. канадський 5.28—5.31.

Німецька марка 1.38 — 1.33, фр. франки 34.90, шв. франки 178.54 — 172.70, фунти стерлінги 26.80 — 26.64, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19.70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБЛ. „Маслосоюз” повідомляє, що від дня 3. вересня ц. р. кооперативним платив за:

1 кг. масла дес. без опаккування	2.15 зол.
1 кг. масла дес. експорт. в опакув.	2.20 „
1 л. молока	0.12 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.55 „

Пастеризоване молоко з доставкою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз” повідомляє, що в дні 3. IX. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.” у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури 1. кл.	0.85 зол.
Товщіє качки 1. кл.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Парохія Порхова дек. Бучацького є до заміни. Рефлектантів на ту заміну проситься звертати до Уряду парохіяльного в Порховій п. Зубрець ад Бучач.

1—2

Парохія Гвоздець Старий коло Коломиї до заміни. О. Н. Руденський, Гвоздець Старий, п. Гвоздець.

КІНА

АПОЛЛІО: „Сто потіх” амер. комедія з Еді Кантором.

ГРАЖИНА: „Сон літньої ночі” Шекспіра з музикою Мендельсона.

МАРУСЕНЬКА: „Серія зі сталі”.

МУЗА: „Касіно де Пари” з Аль Джонзоном, „Кінаперні”.

ПАКС: „Анна Кареніна” з Гретою Гарбо.

СТИЛЕВЕ: „Його Величність пан шофер”.

ТОН: „На згадку щастя”.

УТІХА: „Дерев'яні хрести” на основі Доржелеса і ревія „Мельодії Львова”.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ О.ЛЕВИЦЬКА І С-ка

Львів, ул. Кордацького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

порукає власні вироби найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант” терпент.

Пасту до взуття „Елегант” воскову

Пасту до підлоги „Французька маса”

Віск комбінований до підлоги

Васеліну до шкіри

Синку до білля

помаднову і коронову

Шварц до чобіт

Віск шевський

Смолу шевську

Трутку на мухи

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20% Дрібні оголошення поміщуються по впаценні належності готівкою або поштовим значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення” 30 сот.
В тексті і в повинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. на слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиждень: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
А/ РЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзиркич ч. 2.1. п. - Тел. 103-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Корго 1.10. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Св. Отець про католицьку пресу.

Члени Католицького Пресового Союзу з медіолянської архидієцезії відвідали ватиканську виставу катол. преси й були потому на аудієнції у папи Пія XI. Св. Отець виголосив до них промову. В ній підкреснув з особливим притиском,

що сего ще не досить, коли маємо католицьку пресу: вона мусить бути ще вірче поставлена і знаменито редагована, словом — її треба ще зробити під оглядом пресовим якнайлучшою. Лиш тоді вона виконає своє високе завдання.

Торжества Скарги. — Конгрес

католицьких публіцистів і діячів.

З приводу 400-ліття уродин найславнішого польського проповідника Петра Скарги відбудеться у Варшаві в днях 10—13 с. м. зїзд католицьких публіцистів і діячів. Програма: В четвер 10 с. м. о год. 8 веч. привітання учасників конгресу в саях Католицького Дому у Варшаві при вул. Новогродзкій 49. — В п'ятницю 11 с. м. о год. 9 Служба Божа в костелі св. Петра і Павла. Целебрувати-ме Ексц. Архиепископ Галь, проповідь виголосить кс. др. А. Вирембовський. Від год. 10 до 1 і від 4—7 наради в великій салі Католического Дому. О год. 8 веч. представлення в Театрі Народовім: „Проповідь Скарги” і фрагменти з „Весілля”. — В суботу 12 с. м. о год. 9 Служба Божа в костелі св. Петра і Павла. Від год. 10 до 1 і 4 до 7 наради. О год. 8 веч. представлення в Великім Театрі: Середновічна

містерія „Хтобуди”. — В неділю 13 с. м. велике ювілейне торжество. О год. 10 понтифікальна Служба Божа на Замковій Площі. Целебрує Ем. Кардинал А. Каковский. Проповідь виголосить кс. др. В. Левандович, директор Католическої Акції Вар. О год. 11 відслонення пам'яткової таблиці кс. Петра Скарги на Королівськім Замку. Дефіляда з прапорами. Національний гимн. Промова провінціала ОО. Єзуїтів, кс. Ст. Сопуха. О год. 3 представлення в Великім Театрі містерії „Хтобуди”. Збір делегацій населення на Площі ім. Маршала Пілсудского. Промова през. Журавского. Похід улицями міста. О год. 7 веч. театральне представлення на ринку Старого Міста „Проповідь Скарги”. О год. 8 гальове представлення в Великім Театрі. Виклад в радію про Скаргу.

Еспанські повстанці заняли Ірун.

Місто Ірун відгравало важну роль в війні між повстанцями й червоними. Воно лежить при французькій границі й туди йшла поміч з „неутраальної” Франції для правительственных військ Еспа-

нії. По дуже завзятім бою повстанці заняли Ірун. Кілька тисяч червоних втікло на територію Франції. Та перемога рішить долю цілого північного побережжя Еспанії.

Звірства червоної міліції.

В англійськім часописі „Дейли Мейл” появилсь опис жорстокостей червоної міліції в Еспанії. Той опис прислав один Англієць, що постійно жие в Еспанії й був очевидцем тих жорстокостей. В м. Баена в Андалузії по звірськи замучили кількадесять дітей, увязнених як закладників. Комуністи частину дітей повісили за ноги на балюстрадах балконів, частину розпняли (!) на дверях

їх батьківських домів. Батьків і матерей присилувано приглядатися мукам їх дітей. Насилля і знущання над жінками се звичайне явище всюди, де панують червоні. В м. Казаліх де ля Сієрра червоні кинули 87 осіб в яму копальні й кинули туди кільканацять динамітових набоїв. В Арагалі червоні замкнули 47 осіб в кімнаті, облили їх бензиною й потім через вікно кинули гранату.

Розстрілюють без суду.

Парижський „Ле Жур” повідомляє, що в м. Ескоріаль червона міліція розстріляла без суду 114 монахів з місце-

вого монастиря Августинів. В Альмерії розстріляно 72-літнього місцевого єпископа.

Заворушення в Варшаві й Лодзі.

6 с. м. відбулися в Варшаві й Лодзі маніфестації соціалістів з приводу 30-ліття чинного виступу польських соціалістів проти царської влади. Підчас маніфестації в Варшаві дійшло до бійки між соціалістами й ендеками. Ранено

11 осіб. Повибивано шиби в багатьох крамницях. В Лодзі також дійшло до заворушень. Там убито Жида Гліценштайна, дві особи тяжко ранено. В багатьох крамницях повибивано шиби. Ув'язнено кільканацять ендеків.

500-ліття печатання книжок.

Сего року припадає 500-на річниця перших спроб печатання книг, якого довершив Йоган Гутенберг в р. 1436. Він уродився в м. Майнц коло 1.400 року. Походив зі старого міщанського роду. Батько його називався Фріле (Фридрих) „цум Гензефляйш”, від дому, котрий мав таке „порекло”. Мати Йогана Ельза з дому Віріх принесла чоловікові в посагу значне майно. Тому й називали її „Гутенберг”.

Се назвиско по мамі й вибрав собі славний винахідник. Нема сумніву, що винахід Гутенберга належить до найбільших винаходів людства всіх часів. І мимо того — якже тихо в ту велику річницю! Перший лучший боксер, що розібе обличча противникові, викликає тепер далеко більше зацікавлення в світі. Се дуже знаменне свідцтво занепаду культурних заінтересувань людства.

Війна між вивірками.

В Північній Америці є два роди вивірок (білок): червоні і сірі. Вони ведуть між собою завзяту війну. Червоні перемагають. Над берегами ріки Годсон знайшли 2.000 сірих вивірок, загрижених на смерть червоними. Сірі вивірки

втікають з Нової Англії до стейту Нью-Йорк. — Подібно безпощадна війна відбулася в 18 ст. в Європі між довговухими шурами і прибувшими з Індії. Останні вигризли довговухих. В Європі лишилися тільки індійські шури.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж де велике майно кожного господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадіжки з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР”

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.
ч. тел. 205—47.

Крайна пора

привернути український пласт.

Слово до польських шкільних властей і до „Батьківських Кружків”.

Хто живе в місцевостях, в яких є польські й українські школи, державні і приватні, той часто має нагоду бачити одно високо ненормальне явище: публичні виступи молоді польських шкіл, зорганізованої в пласті („гарцерстві”) і — повний брак пластової організації серед молоді українських шкіл.

Ненормальність того явища відчуває особливо сильно сама українська молодь. Вона дивиться на своїх польських і жидівських товаришів, яким вільно організуватися в пласті і які з того права вповні користають, та порівнює з ними себе, українську молодь, якій організуватися в пласті не вільно і яка ніякої подібної організації взагалі не має. Що діється в душі української молоді на вид польських і жидівських пластів, які думки і почування родяться тоді в неї, — не тяжко уявити собі. Українська молодь відчуває передовсім жаль до шкільних властей за неоднакове трактування її в порівнянні з молоддю польською і жидівською. А далі: вона може бачити в тім акт національного гнету, виміреного проти неї.

Такий стан не існував завсідни. Був час, тому кілька літ, коли також українській молоді вільно було мати свій пласт подібно, як його має молодь польська і жидівська як також молодь інших народів поза границями Польщі.

Бо пласт се не спеціально польська чи українська організація молоді. Се організація міжнародня, яка існує також в інших краях Європи та решті світа. Ціль тої організації: плекати серед молоді передовсім моральне здоров'я. Отже такі чесноти як почуття честі, обов'язку, солідність, дисципліну, патріотизм, громадянську культуру і т. п. А крім того: також здоров'я фізичне. Бо пласт се найбагатіша і найприємніша розривка для молоді.

Всі ті високовартісні чесноти плекала до недавна також українська шкільна молодь у Польщі в своїх українських пластових організаціях. Плекала дбайливо під проводом і під опікою наших педагогів. Тому український пласт тішився великими симпатіями серед українського громадянства в Польщі. Серце раділо, коли було дивитися на нашу молодь, як вона, зорганізована в пласті, виступала публично нпр. підчас наших церковних свят як Йордан, Боже Тіло й ін. і держала почесну сторожу і лад.

Та від кількох літ українських пластунів й українських пластунок підчас наших національно-церковних обходів уже не видно. А не видно не тому, щоб український пласт ставився до тих обходів тепер байдуже або ворожо. Ні, зовсім ні. Не видно вже підчас тих обходів українського пласту просто тому, бо його вже від кількох літ зовсім нема: його польські шкільні влади розв'язали і заборонили. Розв'язали і заборонили не одну чи кілька пластових дружин і не в одній чи в кількох українських школах — а весь український пласт у всіх школах в Польщі.

За що ж український пласт у Польщі зустрінула така тяжка кара?

Зустрінула за те, що шкільні влади мали ствердити, начеб український пласт пішов за кличами скрайного націоналізму й тим понав у конфлікт зі шкільними чи навіть загально-державними законами.

Не маємо наміру розглядати тут подрібно причин, задля яких шкільні влади свого часу розв'язали і заборонили весь український пласт у цілій польській державі. Замітимо тільки загально, що коли в українським пласті й були якісь гріхи зі становища шкільних чи навіть загально-державних законів, то були се гріхи одиниць, за які тисячі невинних дітей ніяк не можуть нести відповідальності. Та й ті одиниці зпоміж пластових підпростків і зпоміж пластових смотриків, котрі в очах шкільних властей провинилися, се тільки жертви своєї молодості і своєї горячечності. А для молодості навіть строгі державні карні закони мають виrozumіння і згляд. Тим більше повинні їх мати педагози. І вони всюди йде мають їх.

І ще на одну річ звернемо увагу: на час, коли наступило розв'язання і заборона шкільними властями українського пласту. Той час се був вершок негативних настроїв українського громадянства в Галичині з одного боку і відповідної реакції польських властей з другого. Та від того часу минуло вже кілька літ, які принесли з собою помітні зміни в настроях українського громадянства. Українське громадянство в Галичині піддало своє дотеперішнє негативне становище супроти держави основній ревізії і змінило те становище на позитивне. Річ ясна, що те становище українського громадянства не могло остати без впливу і на українську молодь. Се одно. А друге: також польські урядові чинники говорять нині про нормалізацію українсько-польських відносин в нашім краю. А та нормалізація можлива тільки тоді, коли рівночасно зі зміною дотеперішнього негативного становища українського громадянства супроти держави також державні влади змінять своє дотеперішнє негативне становище супроти українського громадянства. Одним з наглядних доказів такої зміни по стороні державних властей повинен бути їх дозвіл на привернення українській молоді того, що вона вже мала, себто на привернення українського пласту.

Що настрої української молоді нині інші, ніж були кілька літ тому, наглядний доказ того — український Луг. І коли державні влади дозволили вже на існування на пів військової організації українських Лугів, то яка розумна рація забороняти нині український Пласт? Ажте Пласт се організація молоді ще молодшої, ніж у Лугах.

Конечність привернення українського Пласту дуже актуальна якраз тепер, коли українській молоді загрожує п о в а ж н а н е б е з п е к а зі сторони комуністів, що в останнім часі розвивають дуже живу діяльність у нашім краю і взагалі в Польщі. Правда, державні влади стараються ту діяльність комуністів спаралізувати. Та самі негативні заходи державних властей тут не вистарчать. Бо комунізм се ідеологія, її можна по-

бороти тільки протиставляючи їй таксамо ідеологію.

Велике значіння як охорона нашої молоді перед комунізмом мають Марійські організації тої молоді по наших школах. Та Марійські організації не можуть заступити вповні пластової організації. Бо цілі обох тих організацій хоч і не суперечні з собою, то всеж таки зовсім інші. Вони взаємно доповняють себе. Видно се наглядно на польській молоді, серед якої Марійські дружини і Пласт існують рівнорядно.

Не тільки комунізм загрожує українській молоді. Не менш небезпечний також і п е з д о р о в н и й поганський націоналізм.

Як відомо, хоробливий націоналізм се недуга, якої причина лежить у нездорових національних відносинах. Чим національні відносини в якімсь краю здоровіші, тим менші вигляди має там хоробливий націоналізм. І навпаки! Чим більше ті відносини ненормальні, тим більше цвіте там хоробливий націоналізм. А що ж більше робить національні відносини ненормальними, як всяка національна нерівність, на яку дуже чутлива якраз молодь.

Особливо сильно відчуває молодь нерівномірне трактування її самої. Те відчущання стає ще сильнішим, коли в гру входить національний чинник. А якраз національний чинник грає в справі пласту велику роль. Тому заборону українській молоді організуватися в свої українські пластові дружини — при рівночаснім дозволі пластової організації польській і жидівській молоді — українська молодь мусить відчувати як національну репресію супроти неї. А національна репресія в сих часах діймає молодь більше, ніж яка небудь інша.

Тай яка розумна рація карати нині загал української молоді за те, що мало місце в пласті кілька років тому назад? Та ж нині вже інші часи, інші настрої серед української молоді і навіть сам склад тої молоді вже інший. Бо та українська молодь, що тому кілька літ творила український пласт, нині вже вийшла зі шкіль. А нинішня українська молодь се зовсім нові, зовсім інші люди, які з тамтими не мають ніякого зв'язку. Чомуж нинішня українська молодь має відповідати за своїх попередників?

Тому на порозі нового шкільного року звертаємося отсим до польських шкільних властей з горячим словом, щоб вони взяли під увагу все, сказане вище та привернули українській шкільній молоді в Польщі те, що вона вже мала і що має польська і жидівська молодь, себто п л а с т. Нехай українська шкільна молодь у Польщі не чується покритженою в порівнянні з молоддю польською і жидівською. Нехай вона співревує у пластовій організації з молоддю Польщі й інших країв. Нехай український пласт стане знов для української молоді школою морального і фізичного здоров'я. Се лежить в інтересі однако-во: українського народу і Польської Річпосполитої. Особливо важне се — в с и х н е с п о к і й н и х ч а с а х, щоб наша молодь не мала почуття кривди в польській державі. Се признає чейже кождий думаючий чоловік.

А до Батьківських Кружків у всіх наших школах звертаємося зокрема: Робіть якнайскорше заходи у шкільних властей, щоб Ваші діти не чулися гірше ніж польські і жидівські.

Таємні елеватори в Німеччині

Майже у всіх більших місцевостях, де стоять гарнізони німецького війська, викінчують праці на три зміни над будовою великих елеваторів і збіжєвих магазинів. Більшість тих будівель під землею. Ті будівлі мають найновіші технічні урядження, що забезпечують збіжжа перед псутиям. Селяни переконані, що вже незабаром наступить реквизиція збіжжа, як то було перед світовою війною. Нові елеватори будуть під надзором військових властей.

Словаки мають незлий апетит

Політичні організації Підкарпатської Руси поставили домагання, щоб влада нового губернатора Підкарпатської Руси обіймала на Словаччині 16 повітів, замешкалих Українцями. Орган словацьких людовців „Словак“ дуже обурився тим домаганням і твердить, що українська агітація, піддержувана — мовляв — Мадярами, хоче „штучно“ творити Українців з греко-католицьких Словаків. Винні тому українські емігранти, що „штучно“ роздувають ту проблему. „Словак“ заповідає, що Словаки висунуть претенсії до коло 50% словацьких громад на Підкарпатській Руси! Не злий апетит того маленького племені...

Польща дістане позичку

„Іскра“ звідомляє з Парижа, що по візиті генерального інспектора польської армії ген. Ридза Сьміглого у президента Франції підписано важний польсько-французький договір у справі технічної й фінансової співпраці. Агенція „Ава“ пише, що головний предмет польсько-французького порозуміння се фінансова поміч для Польщі в цілі зміцнення її оборонної сили. Писають, що Польща дістане півтора мільярда зл. на скріплення озброєння. Інші подають ще далеко більші суми.

Приготовляють поділ Еспанії

ПАТ звідомляє з Лондону: Підчас стрічі обох воюючих сторін в м. Сан Жан де Люсе мали обговорювати справу поділу Еспанії на національну і більшовицьку. Ся вістка викликала сильне вражіння в Лондоні. Лондонський кореспондент берлінської газети „Люкаль Андайгер“ пише про се м. ін.: Тому що в Лондоні вказували від початку домашньої війни на можливість розпаду Еспанії на часті, то цікаво булоб знати, хто впровадив той проект до переговорів.

Геройські оборонці Альказару

В м. Толедо в замку Альказар вже шість тижнів бороняться повстанці, окружені з усіх сторін червоними. В Альказарі є 400 кадетів і старшин, 700 жандармів, 100 вояків і 200 цивільних, між ними жінки й діти. В замку не стає харчів. Повстанці їдять кінське м'ясо. Відчувається брак води. Ті, що не беруть участі в боях, сидять в підземеллях. З підземель виходять тільки два рази в день, коли слабе обстріл червоних. Повстанці присягли, що радше висадять замок у воздух, ніж піддадуться.

Італійсько-еспанський спір

В Барсельоні замордовано італійського робітника Фасанелю, бо знайдено в його хаті образи святих. Убитий лишив жінку й семеро дітей. Тому що се вже шеста італійська жертва червоних в Еспанії, Італія вислала острій протест і кілька воєнних кораблів до Барсельони. Вбивство італійського робітника викликало велике вражіння в Італії. Червоні в Еспанії ненавидять особливо Італійців, бо вони фашисти й католики. Відносини між Італією і мадридським правительством дуже напружені.

Пригода французького амбасадора

Еспанські червоні міліціанти не признають ніяких законів ні Божих ні людських. Не звертають уваги на ніякі міжнародні договори. Католик, щоденник „Ла Кроа“ описує таку історію: Амбасадор Франції Ербет Іхав з жінкою автотом з Еспанії до Франції. На границі червоні міліціанти не хотіли перепустити амбасадора. Тоді амбасадор зажадав, щоб провідник тої групи міліціантів сказав, як називається. Провідник йому на те: „А кулі в лоб не хочете?“ Пригранична французька сторожа виратувала свого амбасадора з небезпечного положення.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Характеристика політики в Польщі

Визначний жидівський публіцист Регіс так характеризував польську політику у статті п. з. „Якби прикликання до денного порядку” в ч. 612 „Хвілі”:

Літо кінчиться. Горючі дні минають безповоротно. Не було в тім часі політичних огірків. Підчас літа машерували безастанно селяни, відбувалися зїзди, походи, народні зібрання. Продовж 3-ох місяців було політично горячо. Кинено приречення, обіцянки. Мріяно, ворожено народини нової ери.

В літі повстало нове правительство премієра ген. Славой Складковського, а здається, що се було давно, що уклало більше часу від надзвичайної сесії. Новосіліці, події в середній Галичині, заява п. премієра, заповідження повстання нової політичної організації, поголоски про міністерство пропаганди, відповідні праці в президії ради міністрів, підготовка до земельної реформи — ось короткий біляне 3-місячного часу.

В горячі літні дні, граючи весільний марш, оповіщував побіду віцепрем'єр Квятковський. Бюджет зрівноважено. Заповідалися надвиньки, статистичні таблиці ствердили зріст продукції і спожиття. Ворог цілком побитий. Запеклий противник Гайман-Ярецький стане перед Окружним Судом. Його помічник Лявтербах покидає заняті становища. Князі, графи справджують стан доходивости з минулих літ і вплачують залежлі податки до Скарбової Палати. Чуда діялися в ті літні дні!

В горяче літо з соймової трибуни оповістив заяву президент ради міністрів. Не було там багато обіцянок. Прем'єр радше боровся з обіцянками, що не провадять до цілі. Заповів тільки роздавання безробіття та кинув м. ін. слова, що оголошили душі журналістів якимсь незваним почуттям і наповнили їх деякими надіями. „Urodzeni w niewoli, zakuci w powieściu” журналісти прямо не вірили власним ухам. Ось по богатих літах починається нова епоха, зникають масові конфіскації. Лише затверділи в недовірливості Томи вітрили засідку. Одначе по кількох днях всі спостереган, що дійсно наступили пролом. — Скінчилися давні часи. Устав магло телефон приятеля редакції, що радив викинути якусь замітку. Не мудровано над заміткою, чи перейде чи не перейде. Деколи тільки застановлялися по острій судовим вироку, чи можна вивляти свої почування. Критику переведену в обачній формі, толеровано. Ступали ще боязко. Писали ще острогоніше, оглядалися на всі сторони, та ступали шораз відважніше. Дідало так горяче літо, кинена з трибуни обіцянка зміни в політичній житті, все положення в краю, що як у російським романі дихало „захопленням пристрасти, трівожних дум і було повне драгань”.

Літо було горяче. Не було відпочинку і на фронті заграничної політики, починаючи від гданських справ, кінчаючи на приїзді шефа французького генерального штабу ген. Гамелена і на заповідженні приїзду шефа румунського штабу ген. Самсоновича. Вже неслася у воздуху мова зива, заповідь радикальної зміни в заграничній політиці.

Та ось літо минає. Надходить золота польська осінь, найкраща з пір року, що так дивно відзеркалює дійсність, природу і характер політики в Польщі. Стверджено се вже давно. Нераз випадало у фейлетонах звернути увагу, що елегантні, справжні дитина сумної осені, се найкраща мелодія в Польщі. Ні надто горячо, ні надто студено. Все в поміркованим стилі, без великих надій і без дуже сильного розчарування. І так у кожній ділянці. Ні занадто горячий союз, ні занадто холодне порозуміння. Ні виразна дефляція, ні інфляція. Ні фашизм, ні тим менше — демократія.

Осінь се немов прикликання до денного порядку. Під кінець літа, на початку осені п. прем'єр підсумував вислід медових місяців свободи преси і ствердив, що багато було надужити, що поспиналися клевети.

Сі закиди заслуговують на увагу. Бо преса

нераз у політичній діяльнї спадає до заміток особистого характеру, бавиться пересуденнями й іменуваннями, привязує завелику вагу до особистого відділу. Часто не обійдеться без клевет. На студено пишеться про бенкет у кормі в Вежхославіцах при участі маршала Ратая, хоч присутній там журналіст з „Кур'єра Поранного” мігби поінформувати свого шефа, що не було кормі, що не було пиятики, що „врізався” тільки маршал Ратай, зївши два яйця і випивши молоко, що совітський журналіст приїхав, повідомивши перед тим про се міністерство заграничних справ.

Сплетничали при надужиттях, перебільшували факти, додавали може щось від себе. Та чи преса винувата в цьому? Від богатих літ іде в краю боротьба з партіями. Точка тяготи перенеслася з програм на особи: Виборча ординація до сойму відкидала засаду толерування партій, а клала натиск на видвинання осіб, підпираних групами, знакомими, приятелями і т. д. На місце партій з'явилися групи, на місце груп повставали доволі часто кліки. Тяжко було зорієнтуватися в ріжнїці поглядів, легше було устїйновати положення на основі назвиск.

Від років призначено публічну думку розглядати правительство на основі назвиск. Коли на чолі правительства ставби в сій хвилі міністр Понятовський, люди думали, що правительство кладе головний натиск на справу земельної реформи. Коли править ген. Славой Складковський, всі твердять, що йде про устїйнення внутрішнього ладу, про підтягнення урядників.

Польські ремісники опановують Волинь

„Українські Вісти” пишуть під повисшим наголовком в 193 ч.: В „Кур'єрі Пораннім” з дня 15 серпня помінена характеристична стаття, над якою варт подумати й Українцям. Стаття ця імїнена п. з. „Кваліфікований ремісник з заходу знайде на Волині працю” обговорює стан польського ремесла на Волині. Вже сам заголовок статті вказує виразну тенденцію кинути польських ремісників з Заходу на Волинь не тільки для фахової праці, але і для політичних цілей. З тієї статті довідуємося, що на Волині існує 17 фахових шкіл, які щороку вишколюють нові кадри ремісників. Саме ті ремісники від-

ходять на працю до фабрик, головнї військових, тому на Волині відчувається брак ремісників, особливо Польки відчувають брак своїх. Автор статті радить ремісникам з Заходу йти на Волинь і змішувати нечисленне на Волині польське міщанство, де же їх роля піонірів польського ремесла. — Далі в статті сказано, що на Волині існує 25.815 варстатів і що ремесло на Волині приносить річно 103 тисяч доходів. Ремісники заробляють денно від 1 — 4 зол. — Чи українська молодь, головнї ремісничка не звернула уваги на ту статтю і на стан українського ремесла на Волині?

Така логіка авторитативної держави. Відбувається оглядання, обсервування осіб. Відділ сплетень здобуває тоді найпочитніше місце в газеті.

Товаришність йому, залежно від стану свободи преси, сильніший чи слабший шепіт у каварнях. Повстають найфантастичніші сплетні, дурніші, що не заслуговують на повторення. Ужляють їх не тільки журналісти, але й провідники груп, групок і т. д.

Повставали вони і в минулім літі, хоч сплетень було багато більше кількім місяців скоріше, коли не доставлялися ще на сторінки преси і гуляли безкарно без можности заперечення.

Побіч правдивих відомостей, дійсних переми, важких заяв, плуталися між погами сплетні й особисті відомості. Під впливом тих вістей оповідало про „людове стронїцтво”, про зміну виборчої ординації, про нову співпрацю у правительственим таборі. Було се в горяче літо.

Надходить вересень. Вже оповідають собі, що не буде міністерства пропаганди, що кінчатся розмови з Чепцем у розспіваній хаті, що нема мови про ніякі зміни, що буде по давньому. Кольоризована на червоно в горячі літні дні свобода преси набирає правдивої краси. Фантастичний світ „Сну літної ночі” зникає, приходять для преси дні „дошнїсті осінню заверухую”, з найгарнішим деревом у ці елегійні дні, — плачучою березою...

Чергова трагедія

„Діло” в ч. 199 принесло отсей допис:

Над цвітністи берегами ріки Стрия розтянулося село Корчин Руськальський, що належить до найсвідоміших сіл Скільщини, бо розвивається в ньому широке культурно-освітнє життя. В цьому гарному гірському селі, що стягає до себе сотки літників, розігралася, як відомо, жахлива трагедія. В Корчині привалоє гасло „свій до свого” та бойкот Жидів. Тільки одна жінка Полоня Заліщук ще досі не хоче покинути жидівського порога і не зважаючи на упінення односельчан, даліше давала п руки Жидам свій тяжко запрацьований грїш.

Аж у ночі 30 серпня с. р. в годині 11-й хтось вибив їй шиби. В тім часі вертався від своєї дівчини 25-літній юнак Дмитро Кирчів. Не прочував нещасний, що ось за хвилину увірвется пінка його життя. Заки дійшов до дому, поліцейська куля положила його трупом під чужим плотом. Сталося це у хвилині, коли минав хату Полонї Заліщук, який хтось бив шиби. Сусіди оповідають, що чули брєнькіт шиби, потім стукіт утікаючих людей та стріл.

На гук вистрілу господар Володимир Лесини вибїг з хати на подвіря і побачив під своєю брамою якогось чоловіка, а над ним двох постерункових з Синевіська Вижного. Тоді один з них сказав до другого: „Юж го мамі, венпей

не бєндзе подпалєць ані вибієць шиби”. Опислі свиставкою закликав нічну варту, яка в тім часі була дуже близько на дорозі. Перший в варті прибіг Ілько Малиарчин і до нього сказав один постерунковий: „Познавай! Кто то ест?” Опислі додав такі слова: „Занєсьє го до жєкі, бо он удає”. Вартівники взяли нещасного на руки, занєсли до ріки та почали відтирати. Однак він не давє уже знаків життя, а один з них, розпнявни йому маринарку, побачив, як з живота вилазили кишки. Надбїг брат убитого і сказав: „Нащож ви вбили мєні брата?” Тоді один з постерункових, приложивши йому до грудєй кріє, сказав: „Бїй го по мордзє!” Коли постерункові побачили, що щораз більше людей збігається і може бути загрожене їхнє життя, мерщїй відійшли.

Виходить з того всього, що Полоня Заліщук, який грозил вибїтїм вікон, дала знати на постерунок у Синевіську і поліція пильнувала її хати. В часі, як забрєпчали шиби, переховив бл. п. Дмитро Кирчів. Постерунковий Зборовський, як зїзнають свідки, з бічної вулиці з віддалі кількох метрів стрїлів з кріє до переходячого ззаду. Куля поцілила його в лівий бїк і пробивши ширку та хребетний стовп спричинила смерть на місці.

Після цього випадку приїхав зі Стрия комісар поліції з кількома постерунковими і перевірлюкальну візю та слідство. Ранком в 10 год. приїхали зі Стрия прокуратор і староста, а зі Сколього слідчий суддя з лікарем, який перевірлю секцію тіла.

Похорони вбитого відбулися на другий день. Вже зранку 1 вересня почали напливати до Корчина люди з околичних сіл, а саме з Урича, Підгородія, Крушельниці, Синевіська Вижного, Сколього, Труханова та Тимівниці, щоб віддати йому останню прислугу. Похоронний похід вийшов в аєнєті трьох священників: о. сов. Левинського з Синевіська, о. Дичковського, капелєя С. С. В. та місцевого пароха о. Гр. Воскрєса. Співали два хори: з Корчина і Синевіська Вижного та пригравала жалібні маршєві пієні оркєстра з Синевіська Вижного. Хоч було поверх 3 тисячі народу, на похоронах панував зраковий порядок. Постерункових було в селі коло 40 з двома машинними крісами, але нікого з них не було видно підчас похоронів. Після паннахиди та Сл. Божої за душу покійного жалібний похід рушив на цвинтар. Там о. парох Гр. Воскрєс сказав пращальнє слово. Після паннахиди попрашав покійного дуже зворушливо від молоді Гр. Онуфрія, студєнт теології. Вкінї відспівано кілька жалібних пієнь.

Бл. п. Дмитро Кирчів був напращу ідейним та щирим Українцем. Належав до всіх культурно-освітнїх установ та щиро працював для загального добра. — Громадянин.

Лікарський фейлетоник.

Удар на мозок

Як тому запобігати.

Удар на мозок або мозковий удар полягає звичайно на тім, що наступає розрив кровоносної посудини і виливається кров, що натискає на околичну частинку мозку та нищить її. Причина тріскання кровоносних посудин се звичайно утрата їх еластичности. Вона повстає через звапнення кровоносних посудин або т. зв. артеріосклерозу. Нормально наступає се в високій старості, але може лучитися також в молодших літах, а саме задля надмірного вживання алкоголю й тютюну та по деяких недугах, як по сифілісі, затроєнні оловом, по сильнім гїхті й ін. Удар на мозок може бути смертельний. Його часом не попереджують ніякі признаки, а часом болі голови й омління, що показуються не-

раз літами наперед. Наслідки удару на мозок бувають всілякі. Коли кровотік сильніший, то наступає тяжка утрата притомности, а коли слабший, то лиш омління, заворот голови або біль голови. Часом наступає параліж одної частини тіла. Дуже часто по ударах на мозок наступають труднощі в вимові. Часом удари на мозок наступають у звязку з блудом серця. Доволі часто організм при відповіднім поведєнні сам направляє наслідки удару на мозок, і то звичайно до одного або до двох місяців. Коли до року нема поліпшення, то вже й не буде або буде мале. Ті, що вже раз мали удар на мозок, повинні особливо уважати на себе, бо повторення буває сильніше. Якже уважати на себе? Передовсім не напружуватися ні в праці фізичній, ні в умовій. Їсти звичайні, поєдинчі харчі і в міру. Уникати всяких наркотиків, особливо алькоголю й тютюну. (З німецького).

Театральні гуртки

Про їх популярність та значіння і про становище католиків до тої справи.

Від одного з наших людей, що розуміються на справах театрального мистецтва й літератури, одержали ми отсю статтю:

Народні аматорські театральні гуртки „є важною ділянкою в нашій освітній праці. Творить їх передусім молодь, яка у своїй потребі організуватися дала почин до сильного аматорсько-театрального руху... Театральні гуртки є в читальняному житті великою рушійною силою, що вводить рух і життя, своєю роботою вони добувають і матеріальні засоби. Та найважливіше це те, що театральні гуртки є важним освітнім чинником. Слово, що паде зі сцени, приймається відразу в десятках, а то й сотнях сердець глядачів, а сам твір часто іскрою спалахує в душах тих, що приглядаються. Кілько доброго, кілько величнього ховається у згаданих гуртках! Завдяки їм зміцніло зацікавлення освітніми справами та зрозуміння завдань Читалень. З кінцем 1935 року було 2.016 діяльних театральних гуртків, вони згуртували 40.320 членів. За звітний час (1933-1935) вони владили 19.863 вистав. Цей важкий виховний засіб, яким є театр і сцена, — „Просвіта“ силкується використати для добра й розвитку нашої культури, для зросту національної свідомості та убагороднення людського й народнього характеру”¹⁾.

Ті слова просвітянського звідомлення наскрізь правдиві, коли йде про значіння аматорських театрів. Ся ділянка дуже на провінції популярна (40.320 членів!) не лише в нас, але і скрізь по світі; прим. у Польщі взагалі в 1935 р. було 1.381 народніх театрів, що мали 12.767 книжок у своїх бібліотеках і 168.400 зол. доходу. Крім тих „людових“ театрів, об'єднаних у 10 союзах театральних гуртків, було в Польщі в 1935 р. ще 8.905 необ'єднаних народніх театрів.²⁾ Коли порівняти число 2.016 діяльних театральних гуртків „Просвіти“ з повною цифрою 10.286 всіх польських театральних гуртків, то побачимо, що в

нас, Українців у Польщі, справа аматорських театральних гуртків популярніша, ніж у Поляків. До того додаймо ще й те явище, що число наших театральних гуртків росте (прим. просвітянські: в р. 1933 — 1620 гуртків, 1934 — 1.645 гуртків, 1935 — 2.049 гуртків), а польських меншає (1933 — 1.364, 1934 — 1.485, 1935 — 1.381, а ще в 1931 було 1.966)³⁾. Додаймо до того, що в Польщі крім згаданих аматорських театральних гуртків є ще й званеві (фахові) театри, яких прим. у 1934 році мало бути 12⁴⁾. З тих, на наші умовини дуже великих, чисел бачимо, що поговорка про упадок зацікавлення театром у нас зовсім невірна, бодай коли йде про цілий наш край, а не про львівських „інтелігентів”. І подані цифри дотого ще не повні, бо я взяв у них під увагу лише театральні гуртки самої „Просвіти”; до повноти треба було б ще дати числа театральних гуртків Тов. „Скала”⁵⁾ і радикальних „Каменярів”, театр. гуртки при „Лузі” й „Соколі” й бог. інших Товариствах. „Просвіта” має дійсну підставу писати у звідомленні (ст. 55), що „цьому рухові товариство присвячувало й далі присвячує багато уваги й опіки.” І справді „Просвіта” створила особні „театральні” комісії, яких завданням організувати при Читальнях театральні гуртки, доглядати їх роботу, добирати театральні штуки, влаштовувати навіть курси театального мистецтва, курси для режисерів, характеристики й т. п. („Звідомлення”, ст. 52). У своїм місячнику „Просвіта” се Товариство має особний відділ, присвячений театрови. Всі ті дані ясно доказують велике значіння театральних гуртків не лише як чинника національно-освідомного, але і як обоюдного меча, що може збагатити моральний стан нашого народу, або й основно його погіршити. Бо важна тут не лише сума вложеної в те діло людської праці, але й моральний зміст тої праці, зміст звернений у бік глядачів сцени, отже зміст наскрізь активний. Сей зміст залежить очевидно від двох чинників: 1) від проводу театральних гуртків, 2) від якості й кількості драматичних творів в українській мові, пригожих до сценічних умовин наших

¹⁾ Пор. у „Звідомленні” додаток п. п. „Статистична таблиця” і *Mały Rocznik* str. 237.

²⁾ III Український Статистичний Річник 1935. — Стор. 190.

³⁾ Що театральні гуртки моглиб далеко більше розрухати „Скалу” — про те гляди гарний і цікавий допис п. з. „Добре діло не пропаде” в 32 і 33 чч. „Правди” 1936.

театральних аматорських гуртків.

Придивімся тій справі. В 1935 році на 3.071 читалень „Просвіти” священники були головами в 572 читальнях. Чи через своє головування мали вони і в тих 572 читальнях рішучий вплив на вибір театральних пес, можна сумніватися: раз тому, що аматорські театральні гуртки мають у читальнях велику автономію, — по друге тому, що — як відомо — дуже небогато священників справді щиро трактує своє головування в читальні (були випадки — подало недавно „Діло” — що священник, очевидно з провиненої несвідомості чи легкомудрості, поручав людям навіть комуністичну песу!). До того число священників голов читалень „Просвіти” постійно меншає (1933—611, 1935—572, гляди цит. „Статистична таблиця” в „Звідомленні”). Коли навіть при головуванні священника вибір театральних програм не все певний морально, то щож доперва діється, коли голова читальні радикал або комуніст?! Вже сама застанова над тою справою повинна зрушити совість „сонних апостолів” та спонукати їх до ревнішої праці в тім напрямі, особливо при читальнях „Скали”. Де тих читалень нема, там католики повинні їх рішуче якнайшкору заложити й обовязково завести в них театральні гуртки. Ся справа мабуть чи не важніша навіть від церковного проповідування, очевидно не змістом, але засягом ділання на широкі маси. Бо такі вже тепер часи, що прим. молодь радше йде до театру, ніж до церкви, тай взагалі простолюдя щораз то більше „світчіє”. Могли колись у 16 столітті Єзуїти для християнської агітації завести театральні вистави („машкарські набоженства” — як їх згідно прозивав заскоружлий православний проповідник Вишенський), — то очевидно годі сьогодні й нам забути про таку важну справу. Сього вимагає від нас не лише наш обовязок Католицької Акції, але й добре зрозумілий інтерес власний та інтерес українського народу. Наші вороги прозивають нас часто фарисеями; в багатьох річах несправедливо. Та в одній ми, українські католики, таки подібні до фарисей: тішимося, що ми не такі злі, як той французький чи еспанський митар („mehr dumm, als gut”) і не робимо нічого. Про другий, дуже важкий моральний чинник: справу змісту театральних творів, книгарського ринку сих творів і про потреби та обовязки католиків на тому полі — поговоримо в черговій статті.

О. М. М.

Ловля покупців

Торговельний дім Рамш & Шляйдерер у Шуммельбургу впав на оригінальний помисл. Властиво, такий вже оригінальний цей помисл не був. Його вже десь колись уживали і ріжно примінювали, але в Шуммельбургу того рода способу на здобуття покупців ще не було. І тому він викликав велику сензацію.

В неділю появилося у всіх місцевих часописах велике оголошення: Торговельний Дім Рамш & Шляйдерер мимо сензаційного обниження цін і ніде не бувало вибору товарів у всіх відділах рішив ще обдарувати своїх покупців. А іменно: кождий п'ятсотий покупець дістає свій закуп гратіс. Ви можете в нас купити, що хочете: килими, уладження до помешкань, радіопарат, фортеп'яно, грамофон, відкурювач, авта, ровери, бібліотеки, сукні, мужеські одяги, футра, або посаг для наречених. Коли ви припадково будете п'ятсотий покупець, який приступає до каси, то не потребує платити за ваш закуп ні сотника і дістанете вибрану річ даром. Ми вчера щойно зачали числити, щоб запобігти всяким нечистим махінаціям. Використайте нагоду. Не ставайте на дорозі своєму щастю. Приходіть і купуйте сейчас в Торговельнім Домі Рамш Шляйдерер!”

Оголошення мало надсподіваний наслідок. Весь Шуммельбург поставило

на ноги. Вже від самого раня припустили штурм до торговельного дому. Роблено великі закупи. Хто хотів купити ровер, рішився на авто. Хто хотів купити однолямповий апарат за 25 зол., дався намовити на найдорозший люксовий. Наречені купували крім весільних строїв також відразу по три виправи для своїх майбутніх маленьких потіх. І будівляні парцелі пішли геть наче теплі булки. Збут все більшав. Рамш і Шляйдерер, оба управителі, стояли при касі і відносили на переміну ведрами гроші до банку. Одначе п'ятсотого покупця ще не було. Шефи стояли ще з таємничими мінами і багатомовно підсміхалися на стрічу кождому новому гостеві. Можливості безплатної хатної обстанови, чи гратісової подорожі довкруги світа, росли з кождою хвилиною. Покупці тиснулися до лядових столів, купували, що лиш могли захопити, байдуже, чи воно їм потрібне, чи ні. Чим дорожчий був товар, тимбільше був пожаданий. По кількох годинах полиці були порожні. Магазин килимів порожний, лише пара дешевеньких купелевих строїв лежала на землі. Розпродано найдорозші голосники, найсильніщі вісімлямпові апарати, все розкуплено. А на манекінах для футер по 8 годинах висів лише молями розідений сільскін з 1925 р. Напруження росло з кождою секундою. Коло каси стояли товпи цікавих, які надармо видали весь свій гріш і хотіли

бодай побачити щасливого баришівника. Нараз пролунав голос шефів Рамша і Шляйдерера:

„П'ятсотий покупець!” Всі пристанули і здержали віддих. Запанувала тишина, хоч маком сій. П'ятсотий покупець це був малий непоказний чоловічок, русявий, зле обритий, в дешевім одязі.

„Ви п'ятсотий покупець”, приступає до нього Рамш. „Ви не потребуєте платити за куплений товар. Тут маєте сквітовану касову карточку. Можете забрати собі товар задурно”.

Покупець стояв невимовно счудований.

„Я, каже, купив собі малий звій ниток за 21 сотиків”.

А Рамш на це:

„Знаю. Я це бачив. Ви отже п'ятсотий покупець. П'ятсотий покупець не має платити за набутий товар. Він дістає його задурно. Все одно, що він купив. Чи це буде авто, чи килим, чи футро, чи що інше”.

Покупець стояв засумований перед такою величю щастя.

„Колиб я був знав. Я бувби безумовно купив новий одяг, я бувби так радо купив ляльку для моєї дитини, я бувби так радо поїхав до Ширевальду або бувби купив пару нових рукавиць. Це все міг я тепер дістати без грошей. Я, п'ятсотий покупець.”

Ганс Реслер.

Як тресує Че-ка

Тут подаємо за парижською еміграційною пресою дослівний переклад стенографічного протоколу судової розправи проти 16 (вже розстріляних) більшовиків у Москві. Се один з найцікавіших судових протоколів. Він показує, як старанно Че-ка (Презв'язка—ГПУ—Государственное Политическое Управление) витресувала обвинувачених у довгій тюрмі, заки їх поставила перед суд. Всі питання й відповіді сего протоколу очевидно вивчені напам'ять на догоду наперед. Ні одного оборонця на розправі не було, бо всі обвинувачені „добровільно зреклися оборони“ — розуміється, на приказ презв'язки, котра на суді боялася запитів навіть найбільше заголюканих оборонців. Отже хто хоче знати, до якого саможовитення людей може довести влада Антихриста, нехай докладно перестудіює отсей протокол. — Ред.

Зізнання провокатора.

Першого допитує Мрачковського (виявилося, що на Мрачковського вложено ролю, без котрої не обходиться ні один великий совітський процес, — сипача товаришів). Мрачковський каже, що в 1931 р. у троцьківській групі вже явно поставлено справу террору. Смірнов привіз з Берліна директиву Троцького, що її достав через сина Троцького, Л. Седова: „Поки ми не впораємося зі Сталіном, ми не можемо вернутися до влади.“ — Прокуратор Вишинський: Що означає ваш вираз: „поки не впораємося зі Сталіном“? — Мрачковський: Поки не убемо Сталіна. На тім засіданні, в присутності Смірнова, мой, Тер-Ваганяна і Сафоновой, на мене вложено завдання організувати террористичну групу, т. зв. підібрати певних людей. Разом зі мною ту справу доручено Дрейцерови. Той період 1931 і 1932 рр. пішов на оброблення й підготовку людей до террористичних актів. Я підібрав до тої цілі Яценка і Юдина. Дрейцер підібрав ще групу людей, в тім числі Шмідта, Кузьмичева і не памятаю ще кого там. — Вишинський питає Мрачковського, яку ролю мав Смірнов у террористичнім троцьківсько-зиновевськім центрі. Мрачковський підчеркає, що він усе ділав з відома Смірнова і що Смірнов знав людей, котрих Мрачковський підготовляв до террористичних актів. На запит Вишинського, чи Смірнов potwierджує зізнання Мрачковського, він пробує заперечувати їх і твердить, що зізнання Мрачковського не відповідають дійсності.

Смірнов випирається.

Вишинський: Тому що Смірнов усерто випирається, прошу, щоб він відчитав те місце з протоколу перед усіми тут прийвними. — Смірнов (читає свої зізнання): „В 1930 р. Седов дав приказ про террор. Про се я вернувшись до Москви повідомив Сафонову і Мрачковського.“ — Вишинський (звертається до Мрачковського): Мрачковський, ви від Смірнова знали про той приказ Седова у справі террору? — Мрачковський: Так, знав. — Вишинський: По повороті Смірнова з Берліна ви бачилися з ним? — Мрачковський: Так. — Вишинський: Розмовляли з ним? — Мрачковський: Так. — Вишинський: Разом з Сафоновой? — Мрачковський: Так. — Вишинський: Смірнов, ви чули? — Смірнов мовчить. — Мрачковський виявляє діяльність троцьківсько-зиновевського террористичного центру. До того центру належали Зиновев, Каменев, Ломинадзе, Мрачковський, Тер-Ваганян і інші.

Зиновев признається.

Вишинський дальше ставить питання Зиновеву. Вишинський: Коли організувався об'єднаний центр? — Зиновев: В літі 1932 р. — Вишинський: Як довго він ділав? — Зиновев: Фактично до 1936 р. — Вишинський: В чім проявлялася його діяльність? — Зиновев: Головна його діяльність се була підготовка террористичних актів. — Вишинський: Проти кого? — Зиновев: Проти провідників. — Вишинський: Т. зв. проти товаришів Сталіна, Ворошилова й Кагановича? Той

ваш центр організував убийство тов. Кірова? Чи убийство Сергія Мироновича Кірова організував ваш центр, чи яканебудь інша організація? — Зиновев: Так, наш центр. — Вишинський: Значить, ви всі організували убийство Кірова? — Зиновев: Так.

Підсудний помагає прокураторови.

Потім суд переходить до допиту обвинуваченого Євдокімова. — Вишинський: Ви були членом террористичного центру? — Євдокімов: Так, був. — Вишинський: Ви знали, що центр підготвує убийство вождів ВКП і совітської держави? — Євдокімов: Так. — Вишинський: Ви особисто одобрявали підготовку тих убийств? — Євдокімов: Я погоджувався з ними. — Вишинський: Ви брали участь і вважали, що треба було піти шляхом убийств? — Євдокімов: Так. — Вишинський: Ви признаєте, що убийство Кірова підготовлено при вашій співпраці? — Євдокімов: Так, признаю. — Вишинський: На суді в Ленінграді 15—16 січня 1935 р. ви, стоячи перед судом так як тепер, твердили, що не мали ніякого відношення до того убийства. Ви говорили тоді неправду? — Євдокімов: Так, я обдурив суд. — Вишинський: Ви думали, що обдурили. В дійсності обман не вдався, тепер він відкритий. — Євдокімов: Так. Зараз по розмовах у вагоні Мрачковського, продовжає Євдокімов свої зізнання, відбулася нарада в Ілїнськ на хуторі, де Каменев і Зиновев жили тоді разом. На тій нараді, на котрій були Карев, Зиновев, Каменев, Євдокімов, Бакаев, рішено, і потім переведено в життя утворення центрів московського й ленінградського для об'єднання террористичних груп. На тій нараді в Ілїнськ у 1932 р. просто говорилося про konieczність террору, в першу чергу проти Сталіна й Кірова. Організацію тих террористичних актів віддано Бакаєву.

Той кого намічували на голову ГПУ.

Вишинський: Обвинувачений Бакаев, ви potwierджуєте се? — Бакаев (згідно з даними акту обвинувачення по вбивстві Сталіна Бакаев мав стати на чолі ГПУ): Підчас тої наради Зиновев сказав, що троцькісти на предложення Троцького приступили до організації вбивства Сталіна, що ми повинні взяти ініціативу справи вбивства Сталіна у свої руки. — Вишинський: Се говорив Зиновев? — Бакаев: Так. — Вишинський: Зиновев каже, що ви повинні були взяти ініціативу? — Бакаев: На тій нараді припоручили мені організувати террористичний акт проти Сталіна. — Вишинський: І ви се взяли на себе? — Бакаев: Так. — Дальше Євдокімов, торкаючись фактичної сторони підготовки вбивства Кірова, оповідає, що в літі 1934 р. в помешканні Каменева в Москві відбулася нарада, на котрій були Каменев, Зиновев, Євдокімов, Сокольніков, Тер-Ваганян, Райнгольд і Бакаев. На тій нараді рішено прискорити убийство Кірова. — Вишинський: Так прямо й говорилося „прискорити убийство Кірова“? — Євдокімов: Так, так говорилося. — Вишинський: Убийство Кірова було підготоване центром? — Євдокімов: Так. — Вишинський: Ви особисто брали участь у тій підготовці? — Євдокімов: Так. — Вишинський: Разом з вами брали участь у підготовці Зиновев і Каменев? — Євдокімов: Так.

Побачення з Николаєвим.

Вишинський (звертаючись до Бакаєва): Ви бачилися у Ленінграді з Николаєвим (убийником Кірова)? — Бакаев: Так. — Вишинський: Умовлялися у справі вбивства Кірова? — Бакаев: Мені не

треба було умовлятися, бо директиву про вбивство дали Зиновев і Каменев. — Вишинський: Вам говорив Николаєв, що він рішив виконати вбивство Кірова? — Бакаев: Казав він, казали й інші террористи: Левин, Мендельштам, Котолінов, Румянцев. — Вишинський: А ви як ставилися до того? — Бакаев: Я був за тим. — Вишинський (звертаючись до Каменева): Що вам переказав Бакаев? — Каменев: Він сказав, що організація підготовлена до виконання удару і що той удар наступить. — Вишинський: А ви як до того поставилися? — Каменев: Удар задумано й підготовлено згідно з постановою центра. Я був членом того центра і розглядав се як виконання того завдання, що ми собі його поставили.

Каменев обтяжує правих.

В червні 1934 р., зізнає Каменев, я особисто їздив до Ленінграду, де припоручив активному зиновевцеві Яковлеву підготувати рівночасно з групою Николаєва-Котолінова замах на Кірова. З початком листопада 1934 р. я знав всі подробиці підготовки убийства Кірова николаївською групою зі звіту Бакаєва. — Вишинський: Убийство Кірова, се діло безпосередно ваших рук? — Каменев: Так. — Про склад террористичного троцьківсько-зиновевського центра Каменев зізнає: Центр заговору складався з отсих людей: зі сторони зиновевців — з мене, Зиновева, Євдокімова, Бакаєва і Кукліна; зі сторони троцькістів — Смірнова, Мрачковського і Тер-Ваганяна. З провідників заговору можна назвати ще одну особу, що фактично належала до провідників, та внаслідок наших особливих розрахунків, що були зв'язані з тою особою, не брала участі у практичних заходах. Я говорю про Сокольнікова. — Вишинський: Що був членом центра, тільки строго законспірованим. — Каменев: Так. Знаючи, що ми можемо провалитися, говорив дальше Каменев, ми намітили вузьку групу, що продовжала б террористичну діяльність. Для тої цілі ми намітили Сокольнікова. Нам здавалося, що від троцькістів ту ролю можуть виконувати з успіхом Серебряков і Радек (стаття Радека проти зиновевців і троцькістів поміщена в тім самім числі „Ізвестій“, з котрого взято отсю стенограму. — Ред.). Каменев оповідає, що зиновевці вели переговори, навязували контакт і з іншими контрреволюційними групами. „В 1932 р. я особисто вів переговори з групою т. зв. „ліваків“, групою Ломинадзе — Шацкіна. В тій групі я знайшов ворогів партійного керівництва, абсолютно підготованих до того, щоб перейти до найрішучіших способів боротьби з ним. В тім часі і я й Зиновев мали постійний зв'язок з групою бувшої „робітничої опозиції“ — Шляпнікова і Медведева. В рр. 1932—33—34 я особисто піддержував взаємини з Томським і Бухаріном, довідуючись про їх політичні настрої. Вони співчували нам. Коли я спитав Томського, який настрої Рикова, він відповів: „Риков думає так як я.“ На питання, що думає Бухарін (підпис Бухаріна є під числом „Ізвестій“ зі стенограмою. — Ред.), він сказав: „Бухарін думає те саме, що я, тільки має дещо інакшу тактику, — не погоджуючись з лінією партії, він проводить тактику вкорінюватися в партію й вибороти собі довіру проводу.“

Зиновев „говорить правду“.

„Ми були переконані в тім, каже Зиновев, що правительство повинно бути змінене за всяку ціну, що воно повинно бути змінене нами, разом з Троцьким. Смірнов закинув тут мені, що я часто говорю неправду. Я говорив її від того часу, коли став на шлях боротьби з большевицькою партією. Оскільки і Смірнов став на шлях боротьби з партією, він та-

З СИМ (69) ЧИСЛОМ „НОВОЇ ЗОРІ“ ВИСИЛАЄМО ВСІМ НАШИМ П. Т. (КРАЄВИМ) ПЕРЕДПЛАТНИКАМ ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ (ЧЕКИ). НИМИ ПРОСИМО ПРИСЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ Й ЕВЕНТ. ЗАЛЕГЛІСТЬ.

АДМІНІСТРАЦІЯ „НОВОЇ ЗОРІ“.

ПЕРЕЛОМ НА СЕЛІ

Яка практична наука з нього?

Я не rado їхав до свого села на ферії. Милі спомини з дитячих літ затерли самі непріємні згадки пізніші. Я був огірчений на своє село. Я так любив і село й людей в ній, все тільки добра їм бажав, а вони мене ненавиділи. Мало того. Мої односельчани, навіть ті, що з ними я виростав, хотіли мене просто бити. Так мене ненавиділи.

Тому два роки я виїздив з села зі зболілим серцем, та відчував полеху, що покидаю те село, хоч рідне та дуже далеке, вороже. І не думав скоро вертатися до нього.

Моє село було червоне. Кілько я наговорився, просив, гаїв і всіх разом і кожного зокрема — не помагало. Не помагало й те, що чейже я походжу з того села й усі мене добре знають. Уважали мене своїм ворогом. Бо так їх навчили „хлопські пани“ (так називають в тих сторонах радикалів).

Думав я довго не приїздити до свого села, та по двох роках таки поїхав.

До дому я приїхав в неділю вечером. Ледви привитався з рідними, до хати ввійшло кільканацять селян, старших і молодших. Дивлюся, а се мої радикали, ті самі, що колись до мене з кулаками скакали, бити хотіли.

Маеш ферії, думаю. Я ще з ніким нічого не говорив, а вони вже до хати сунуть. Зараз буде авантюра. Та почую, що скажуть.

Прийшли до хати. Слава Ісусу Христу! Витаються...

А се що? Роблю великі очі.

А один господар до мене: Вам дивно, що ми до вас зайшли. Колись ви до нас ходили й говорили, але ми не хотіли вас слухати, бо ми були сліпі.

— Якто? Ви вже не належите до радикальної партії?

— О, ні! Ми вже не радикали. Як бачу, ви не знаєте, що в нашій селі сталося. Ми вже й читальню від радикалів відібрали.

— Та яким способом? Чейже тут були самі радикали й комуністи. Хтож відбирав читальню?

— То колись у нас були самі радикали й комуна. А тепер наше село вже не таке темне. Тепер радикалів вже менше, як нас.

— І радикали так легко віддали вам читальню?

— Ой, то не було так легко. Як мали відбутися збори, то радикали, виділові читальні, поховалися й не хотіли навіть читальні отворити. А потому як ми таки читальню відібрали, радикали дуже хотіли знов вхопити її в свої руки. Були бійки, була й різанина. Раз по такій бійці відвезли кількох радикалів аж до Львова до шпиталю. І тепер вони вже трохи присмирніли.

— А комуністи?

— Та ви нам колись добре казали, що радикали й комуністи одного батька діти. Ми вам тоді не вірили, бо нам

кож говорив неправду. Однак ріжниця між мною й ним, здається, в тім, що я постановив твердо й до кінця в ту останню мінуту сказати правду, в часі коли він, здається, рішився на щось інше.” — Вишинський: А тепер ви говорите всю правду? — Зиновев: Тепер я говорю всю правду до кінця. — Вишинський: Головним представником і навіть заступником Троцького в СССР в тім часі був Смірнов? — Зиновев: Так. — Вишинський: Чи признання конечности террору було рішачою умовиною об'єднання троцькістів і зиновевців? — Зиновев: Так. — Вишинський: Чи ви і Смірнов назначили осіб, проти котрих в першу чергу мав бути звернений террор? Чи це правда, що тими особами були товариші Сталін, Кіров і Ворошилов? — Зиновев: В центрі була ся справа...

в партії казали, що радикали не мають нічого спільного з комуною. Ви нам казали, що радикали й комуністи мають однакову ціль, що вони до одної армії належать, бо навіть один прапор мають. Ми і про те питали „хлопських панів”. Вони нам поясняли, що радикальний прапор не є червоний, лиш „малиновий”. Як ми відібрали від радикалів читальню, тоді радикали пішли разом з комуною проти нас. А за малиновий прапор тепер вже ніхто й не згадує. Вже всі кажуть, що їх прапор червоний. Всюди червоно...

— Добре. Але чому ви виступили з радикальної партії? Чейже я вам тільки говорив і про соціалізм і про радикальну партію, а ви однаково мене не слухали, ще й бити хотіли. Щож сталося, що ви потім таки виступили з радикальної партії?

— Ми вас не слухали, бо ми тоді були засліплені. Але ми таки зачали цікавитися, чому ви так говорили про радикалів. Ми хотіли самі переконатися. І хоч нам казали читати тільки „Громадський Голос”, ми зачали читати різні газети. Нам казали, що інші газети „панські” й пишуть, як хлопів використовувати. Але ми в ніякій газеті не знаходили нічого злого на селян. Ми почали і різні книжки читати, а не лиш радикальну „Самоосвіту”. А найбільше нас дивувало, як на ярмарках чи в млині люди з інших сіл сміялися з нас і називали нас „радикальними слонами”. Ті люди питали нас, за кілька літ радикальна партія щось здобуде. Бо вона вже більше як 40 літ існує і ще нічого не здобула. Знаєте, як ви те саме нам говорили, то ми не хотіли вам вірити, та се говорили такі самі хлопці як ми. Але ми таки так ясно ще всего не розуміємо. Тому булоб добре, щоб ви виголосили якийсь реферат.

— Розуміється, виголошу. Та ще одно мені скажіть. Як ви входили до хати, то привиталися по християнськи: „Слава Ісусу Христу!” Сего вже не розумію. Як вам говорив, що Бог є, а ви казали, що я так говорю, бо до єгомосця на підвечірні ходжу.

— Е, в нас вже того нема. В нас вже навіть радикали бояться проти Бога говорити. В нас була Місія. Приїздили місіонарі й так сильно зіхали радикалів, що їм тепер соромно. А як скінчилася Місія, то була парада! Хлопці на конях відпроваджали місіонарів аж до стації. А народу було, що страх.

Я слухав і дивувався. А серце раділо, що народ мій так поправився. Значить: не пропаде. Його організм здоровий, сильний. Червона отруя тільки одурманює його на якийсь час, але не вбиває.

Селяни сходилися що вечера. На мій реферат до читальні прийшло повно людей. Прийшли й радикали. Була дискусія, але до бійки не дійшло. Мабуть тому, що червоні боялися. Вони тепер в меншості. Зрештою зачіпатися дуже небезпечно.

Взагалі на селі тепер скрайні настрої. Тим скрайним настроєм нема що дивуватися. Червоні вже занадто собі дозволяли, занадто стали були нахабні. Тепер наш селянин вже не той, що колись, вже не такий спокійний, тихий і німий як був. Селяни вже не дають собі на голові кілки тесати. Тепер все розпечене до білого й тому скоро вибухає.

І ще одно тепер характеристичне на селі: селяни не признають ніяких компромісів. Звести разом правих і лівих майже неможливо, хоч нераз по обох сторонах є свояки. Та безкомпромісність селян повиннаб навчити дечого й нашу інтелігенцію. Як повстав різкий поділ між правими й лівими на селі, так повинні поділитися й наші інтелігенти. Будь або горячий або студений, а не літлий! Треба вже раз зрозуміти, що за розклад в нашій народі відповідають не лиш „хлопські пани” зі Львова чи з Товмача. За те відповідають усі Українці. Не лиш той винен, що розбиває наш нарід, але й той, що проти того розкладу не бореться. Найбільше наше нещастя — купити нейтральних. Лиш завдяки їм мо-

жуть безкарно продовжати свою роботу й червоні й „малинові”.

Мусить поветати розділ на правих і лівих. В народі той розділ вже є. Се добре сталося. І буде добре, коли й інтелігенти рішати: або туди або сюди. Пастали такі часи, що не можна вибирати середини. Нині: хто не з нами, той проти нас!

Скаже дехто: Таж у нас майже всі проти червоних. А я скажу: Замало „бути” проти червоних п а с л о в а х. Треба бути послідовним. Треба зірвати близькі звязки з червоними. Бо що з того, що хтось говорить проти червоних, а сам з ними сходить, при однім столі їсть і тернить їх в українських товариствах, інституціях і т. д. Сеж навіть небезпечно. Хто проти червоних, нехай зірве тісні звязки з ними. А хто не хоче зривати з ними, нехай іде до них. Більше люблю ворогів ніж нейтральних.

Знаю, нашим інтелігентам дуже трудно бути послідовними, трудно рішитися сюди чи туди. Їм так любо жити в мирі й тишині, вони такі делікатні. Деж так зривати звязки зі старим знакомим тому, що він інших поглядів. Таж він був таким добрим партнером до бріджа. Так думає багато. Таким треба сказати: Спіть, спіть! Грайте в бріджа, бавтеся. Ви навіть не стямтеся, як по вас сліду не остане. Зітре вас лавіна чи з права чи з ліва. М. Д.

Примітка Ред. „Новой Зорі”: До сегоцікавого звіту про велику зміну в нашій селі замітимо, що найважливіший тут висновок автора опсеу, щоб праві зірвали тісні звязки з червоними. При тім ми католики повинні пам'ятати дві річі: 1) Щоб той розрив не доводив до такої ненависті, яка тепер часто кіпчиться взаїмними убийствами й бійками каліцтвами. Наша Церква вчить нас ненавидіти гріх, але не грішника. Розуміється, боронитися треба і то скоро, не маво. Де оборона вимагає ужиття фізичної сили, там і католик не має причини довго надумуватися, бо тоді сам дістане по голові або носом між ребра так, що на ціле життя лишиться тугарем своєї родини, або й стратить життя. Доказують се аж надто численні факти. Отже оборона конечна — і то оборона скоро та справна. Таку оборону треба заздалегідь приготувати, бо час на часі не стоїть. Однак убийств і каліцтв уникати, а найліпший спосіб на те: наші сильні й великі католицькі організації. В селах, де червоні противники знатимуть, що є порядно організована „Скала”, одушевлена справді католицьким духом, будуть напевно тихо сидіти. — 2) Само відокремлення від руйнівників це спосіб хоч і потрібний але негативний. Рівночасно мусить наступити позитивне згуртування наших людей в імя католицького і здорового національного світогляду. Таке згуртування можливе тільки в трітій, строго католицькій, організації, спертій на призначенні статуті. До того найбільше надається „Скала”. Але „Скала” на ніщо не придасться, коли її члени зійдуться тільки тому, що „свещеник так каже”, а свещеник буде так казати тільки тому, що „Епископ того хоче”. Люди мусять з переконання хотіти „Скалу”, осноровувати її та піддержувати. А переконання про потребу „Скали” і про конечність здорового життя в тій організації можуть набрати з католицької преси і католицьких книжок. Порушені тут справи обговоримо окремо.

„Червоні Стрільці” у нас

Часопис „Фронтом” доносить: Комуністична партія доручила своїм ячейкам у Галичині творити тайком „Червоних Стрільців”, що мають таку організаційну схему: в селі, де є трох комуністів, що були у війську і знають, як обходитися зі зброєю, мають ці три б. воляки творити ядро. Кождий з них має знайти собі по двох помічників і вишколити їх у вживанні зброї. Така боева ячейка в селі має складатися з 9 людей, при чому всі члени її стараються добути зброю, палю дозвгу й коротку та білу, хочби й стару. Таких „Червоних Стрільців” зорганізовано вже у Станіславівщині і Дрогобиччині. Крім цього КП (Комуністична Партія) дозволила виконувати та доручила ячейкам індивідуальний террор.

Боротьба з порнографією

У звязку з початком нового шкільного року й напливом молоді до міст влада заострила боротьбу з порнографією. У Варшаві й у багатьох провінціальних містах переведено ревізії в книгарнях. В багатьох книгарнях заквестіоновано значну кількість видань порнографічного характеру.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Пастирський Лист католицьких єпископів Польщі всіх обрядів, зібраних на Пленарній Синоді в Ченстохові. Зміст: Синод зібрався в дуже важкій хвилі. Найстрашніша з пожеж, яка коли-небудь загрожувала світу, кровавою луною випикує всім своє „мане, текель, фарес.“ Та пожежа втискається в усі краї. На кшток вождів з російського Кремлю горять святині й пам'ятники минушини і мистецтва. Нерон налив сотки мучеників. Та він, хоч поганин, шукав бодай позорів вини християн. Нині знов запалає неронські смолоскипи. Нині кидається на горючі костирі тисячі мучеників без суду. За ордами жорстокості і здичиння йдуть ті, що вправді не хочуть панування комунізму, та через брак засад, через ненависть до релігії або боязливу половинність не вміють протиставитися грізній пожежі і йдуть в залезність і на службу сил, від котрих відхрещуються. Та сама пропаганда розгорілася й у нас. Вона ще не досягає святинь, не кидає на костирі священників, та рукою агітатора затроює й осліплює душі й робить їх податним знаряддям своїх плянів. І в нас вже голосно говориться про так зв. „народний фронт“, запризненний з масонерією. А коли ми хотіли б відкрити відомі нам подробиці, то перестрах мігби огорнути на вид багатьох комуністичних ячeyок, що підлазять під різні організації. Предметом нападів тої комуністичної пропаганди є не лиш Церква, але й держава та всякий ідеал моральний, національний і культурний. Стверджуємо, що всякі компроміси з радикалізмом видають найгірші овочі. Ті овочі згорне комунізм. В особливий спосіб відпирає залив і напади комунізму Католицька Акція. До Католицької Акції прикладаємо особливу вагу. В ній разом з церковною ієрархією співпрацюють світські для відбудови всего життя на Христових засадах. Стараймося передовсім про піднесення й усвячення душі в суспільності. Комунізм се передовсім недуга душ, отже душу треба лічити. Тут треба пам'ятати, що всякий радикалізм у масах не дається в половині задержати. Він зірве всі перепони й остаточно утоне в комунізмі. Всякій пропаганда, що нищить душі, успішно протиставиться тільки правда Христа. „Я дорога, правда й життя“, сказав про Себе Христос. Всі ті, що йдуть за Христом і бачать небезпеку, нехай перечеркнуть штучні поділи, самолюбні стремління й нехай здобудуться на спільний оборонний чин. Остерігаємо вас перед загрозою залуви комунізмом і безбожністю!

Знаменний пастирський лист німецьких єпископів. В Фульді закінчився синод католицьких єпископів Німеччини. З того приводу єпископи видали спільний пастирський лист. У відношенні до німецької державної влади тон листа угодний. В листі підчеркнено передовсім небезпеку, що загрожує християнству зі сторони більшовицької навали, яка йде вже не тільки від сходу але й від заходу. В листі написано м. ін.: „Коли в Іспанії тепер запанувавби більшовизм, доля Європи що правда не була б припечатана, але над нею затяжівби поважний знак питання. З того положення ясно, які завдання припадають німецькому народови. Коби вдалося нашому вождови (Гітлерови) з Божою помічю і при співділанню всіх Німців розв'язати те важке і тяжке завдання.“ Лист стверджує konieczність співпраці між державою і католицькою Церквою. „Не боротьба проти кат. Церкви, лиш мир і співпраця може виказати духа здібного до поборювання більшовизму.“

Міжнародний тиждень церковної музики відбудеться у Франкфурті над Меном від 7—13 жовтня с. р. В концертах возьмуть участь камеральні хори з Відня, Голандії, Будапешту, Познаня, Мінхену і Франкфурту. Виконають твори сучасних композиторів 14 народів.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

У ВАРШАВІ відбулося засідання послів і сенаторів т. зв. Кола рольнікуф. Рішено створити загально польську станову організацію хліборобів. На тім засіданню передискутовано і прийнято тези. В них домагаються м.і. плянового регулювання виробництва.

ВЕЛИКА МАНІФЕСТАЦІЯ Словаків відбулася недавно в м. Баньовцях на Словащині з приводу посвячення пам'ятника Людевіта Штура, великого словацького патріота і творця літературної словацької мови. Учасників було поперх 20.000. Промовляли словацькі послы і діячі о. Глінка, Я. Шкультеті, Тісо, Сідор, Сокол і інші. Бесідники домагалися автономії для Словащини.

КАНЦЛЕР ГІТЛЕР прийняв на послуханні Льюїда Джорджа, британського прем'єра з часів світової війни. Розмова тривала 3 години. Підчас послухання обговорено політичне положення в Європі. У розмові взяв участь німецький амбасадор в Лондоні фон Ріббентроп.

НІМЕЧЧИНА пропонує Литві заключення договору про ненапад. До неї мали б приступити також інші балтійські держави.

ЛИТОВСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заявило на німецьке пропозиція, що мусить наперед порадитися зі своїми союзниками в справі заключення з Німеччиною договору про ненапад.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ Борис відідав в Римі італійського диктатора Муссоліні і відбув з ним нараду.

ФРАНЦУЗЬКА РАДА МІНІСТРІВ радила над положенням в Іспанії. Рішено, що Франція збереже неутральність.

КОМУНІСТИЧНА АГІТАЦІЯ на терені Бельгії така поширена, що прихильники народного фронту закупили 800 мітралез для червоної міліції в Іспанії. Та бельгійське правительство заборонило вивезти ті мітралези до Іспанії.

НОВЕ ІСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО лівіше від попереднього утворив соціаліст Лярго Кабалеро. Його називають іспанським Леніном. До правительства увійшли: 5 соціалістів, 2 комуністи, 2 Каталонці і два республіканці.

НОВИЙ СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР в Мадриді тов. Розенберг передав президентови Азані свої грамоти. Члени червоного народного фронту витали п. Розенберга оваційно на вулицях Мадриду. Раденькі, що дуренькі.

ПОВСТАНЧИЙ ГЕНЕРАЛ Моля заявив представникови португальської преси: Побіда іспанських повстанців зближається. Однак війна буде тривати аж до весни. Ми знищимо могутність комунізму в Іспанії. Не вірю в неутральність народів.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Едвард VIII прибув своїм кораблем до Царгороду і запросив турецького диктатора Кемаля Ататурка на розмову. В розмові взяли участь м. ін. також турецький прем'єр Інона та міністр закордонних справ Ружді Арас. Розмова тривала поперх годину і була дуже сердечна. Населення Царгороду витало англійського короля оваційно.

НОВИНКИ

Катедру історії української літератури утворено на гуманістичнім відділі львівського університету. Вона покищо не обсаджена.

„Фронтом!“ Так називається новий „часопис боротьби з комунізмом, марксизмом і матеріалізмом“. Виходить три рази на місяць і коштує річно 3.50 зл. Оцінку його подамо, коли вийде бодай кілька чисел.

Агенція „Всхуд“ в ч. 22 бюлетену тойж назви пише: Львівський воевода прихилиючись до просьби п. Бачинського, дотеперішнього комісара „Народного Дому“, звільнив його з того становища і заіменував в порозумінні з Банком Краєвого Господарства адміністратором майна „Народного Дому“ на час санації п. інж. Фельпья як також тимчасовий виділ „Н. Д.“ (Ми його вже подавали). Таким чином право рішення в „Народнім Домі“ опинилося в польських руках.

Сильно підскачили ціни чаю й інших колоніальних товарів. Нпр. ціна чаю середнього гатунку піднялася з 16 зл. за 1 кг. на 20 зл.

Дня 15 вересня минає термін платності доходного податку на с. р. для осіб, що їм скарбові влади завчасу доручили платничі накази. Платники, що не одержать наказів до того часу, платитимуть податок продовж 30 днів від дати одержання візвання.

XVI Східні Торги у Львові відвідали м. ін. міністр торгівлі Роман, віцепрем'єр Квятковский, президент Польського Банку Бирка та воеводи львівський, краківський і тернопільський.

Краєві легко-атлетичні змагання відбулися у Львові на площі Сокола-Батька 5 і 6 вересня с. р. Крім змагунів Львова станули до змагань також члени спортивних клубів з Коломиї, Косова і Стрия. На змаганнях було кілька нових українських рекордів. Перше місце між мужеськими клубами здобув „Черник“ (Львів), між жіночими „Плай“ зі Стрия. По змаганнях відбулася спільна вечера й дансінг.

Шкільна молодь в цифрах. До вселюдних шкіл в Польщі вписалося с. р. поперх 4 і пів мільона дітей, до середніх і фахових шкіл поперх 230 тисяч учеників і учениць. Вперве переступило шкільні пороги поперх 650 тисяч дітей. До педагогічної праці над мільоновою армією шкільної молоді стануло коло 80 тисяч учителів.

Вийшов на волю з львівської тюрми по 14-місячній побуті Омелян Лапунька, авсолвент торговельного курсу для абітурієнтів.

Прокуратора Прахтля-Моравяньського, відомого у Львові з багатьох політичних процесів, перенесли до Варшави до апеляційного суду.

Гумор. — Полковник Коц творить нову групу, що має називатися „Служба народова“. Між державними урядниками переполох. — То страшно, кажуть, бо відтепер будемо цілий день в службі: 8 годин в державній службі, а 8 в „народовій“... („Врубле“).

По вакаціях

Час ферій і відпусток скінчився. Всі вертаємося з відпочинку до звичайних турбот щоденного життя. Самі якось обмежимо свої потреби, та мусимо поважно застановитися над покриттям видатків, зв'язаних з поворотом наших дітей до шкіл. Оплата за науку, книжки, зшитки, поміч у науці — все те разом творить поважну суму, а не все відомо, звідки її взяти. Можна виграти на лотерії... Се правда, та на жаль багато з нас не думало підчас вакацій про купню лосьу й необережно втратило ту можливість позбутися клопотів.

На щастя ще не все страчене. Ще можна купити лось до четвертої класи трицять шостої Державної Лотерії і пробувати щастя. Правда, треба буде оплатити ціну лосьу також за

попередні три класи, та зате рішення принесе вже найблизша будучність. А та майбутність представляється дуже заохочуючо, бо головна виграва виносить мільон золотих, а побіж неї є три виграні по сто тисяч, чотири по сімдесят п'ять тисяч, дев'ять по п'ятдесят тисяч і т. д. — разом понад п'ятдесят одна тисяча виграних на суму дев'ятнадцять мільонів триста вісімнадцять тисяч чотиріста золотих. Все те розіграється між дев'ятим і двадцять восьмим вересня с. р.

Розуміється ті, що не переривали гри в попередніх класах, оплатять ціну тільки одної, а саме четвертої класи.

Однак пам'ятаймо, що треба спійнитися з купном лосьу, бо тягнення вже близько.

Парцеляція в тернопільським воевідстві. Влада затвердила дальшу парцеляцію великої земельної власности, а саме: пов. Чортків: Колиндяни, вл. Земське т-во парцеляційне у Львові; пов. Копичинці: Нижбірк Новий, вл. Е. Баворовський; пов. Скалат: Підволочиська, вл. С. Голуховська; пов. Заліщики: Новосілка Костюкова, вл. Зем. т-во парцеляційне у Львові; пов. Тереховля: Говилів Вел., вл. Ст. Семенський; пов. Збараж: Березовиця Мала, вл. Вл. Конопацький.

На фільварку Слобода коло Денисова пов. Тернопіль пожежа знищила 5 стирт збіжжа. В них було 135 кіп жита, 210 кіп ячменю, 245 кіп пшениці і 210 кіп вівса. Крім того згоріла молотильня вартости 12.000 зл. Причина пожежі — необережність з огнем при молоченні збіжжа.

Пошесть червінки шириться в Тернопільщині.

В Чорткові повстав жидівський комітет для зорганізування жидівської гімназії.

До повітового староства у Бродах вломилися злодії і вкрали 40 зл.

На терені громади Язловець повіт Бучач появилися стада диків, що нищать бульбу й кукурудзу.

В Колиндях пов. Товмач затроїлися три особи денатурованим спиртом, що ним угостив їх господар Микола Демків.

Преса доносить, що в селі Трійці, пов. Коломия, якийсь большевик стріляв крізь вікно до нашого місцевого священика о. Пилипця, бувшого старшини УГА, визначного діяча в околиці. Куля передетіла на яких 3 см. від голови о. Пилипця і встрягла в стіну.

В Надвірній арештували 22-літнього Ст. Дунця за те, що фотографував військові об'єкти.

В дрогобицьким повіті зацвили вдруге яблуні і трускавки.

Нове корито Прута. Внаслідок дощів Прут змінив своє корито на просторі від Любковець до залізничного мосту в Видинові під Снятином. Велика маса води пливе тепер коритом давньої млинівки віддаленої кілька км. від корита Прута.

В Журавні пов. Жидачів відкрито епідемічну лічницю з причини сильного зросту пошести черевного тифу.

Язва гусениць навістила повіти горлицький і ясельський. Гусениці знищили землероди на 15 проц.

Злодії в поїзді. На лінії Львів—Перемишль невідомі справники розбили вагон поспішного поїзду і викинули з него значну скількість килимів та дві бели суконних товарів, ваги понад 400 кг. Шкоди поверх 25.000 зл.

На терені гміни Деражне в Костопільщині поліція перевела численні ревізії й арештування серед української молоді. Кільканадцять осіб відставлено до в'язниці в Рівнім. Проти них розпочали слідство за приналежність до ОУН.

День української пісні відбудеться в Рівнім при кінці вересня. Участь у ньому візьме кілька українських хорів з Рівенщини.

Осторожно з грибами! В Центківці пов. Кремянець на Волині померла родина, зложена з 7 осіб, затроївши грибами.

В Рівнім вибух страйк робітників, зайнятих при регуляції ріки Устя. Вони домагаються виплати задержаних заробітків.

В Києві увязнили Галичанина Порайку, заступника сов. наркому в Україні. Жалувати не маємо причини.

Убийник Петлюри розстріляний? У французьких комуністичних кругах розійшлася вістка, що серед 20 французьких добровольців, розстріляних еспанськими повстанцями в останніх боях за Ірун, є також Шварцбарт, убийник Петлюри.

Роман Дмовський, головний ідеолог вшехпольків, важко занедужав. Він все був ворогом Українців.

До Берези Картузької вивезли двох членів польського „Стронніцтва Людового“ з краківського воевідства, а саме: Павла Пігоча, голову партії в Седльцах і Станіслава Белецького з Церевки.

Міністр внутрішніх справ оповістив новий обіжник до державних урядів у справі прийняття інтересентів. В годинах прийняття не вільно давати урядникам ніякої праці, щоб не утруднювати прийняття інтересентів. Крім того міністр звернув увагу, щоб форма залагоджування інтересентів була конкретна та щоб зголошенням давати вичерпуючі висношення.

Кошт печатання польського поштового значка виносить коло пів гроша.

Обовязкову службу праці для молоді від 18—21 року життя впроваджено в Румунії.

„Павлюс-Бунд“ (Союз ім. Павла) називається в Німеччині організація неарійських християн, значить Жидів, що перейшли на християнство. З нею злилися тепер всі організації неарійських християн в Німеччині під проводом Дра Шпіре в Берліні. Та організація має коло 80.000 членів.

В Кельні відкрили пам'ятник в честь німецької кінної (легкої) артилерії.

Додаткову назву „місто заграничних Німців“ надав Гітлер Штутгарту.

До Москви виїхала делегація союзу французького вчителства, зложена з 57-ох осіб, членів народного фронту.

100.000 гірників застрайкувало у Франції в копальнях Детрікур, коло м. Лян.

Президент італійської Католицької Акції, Августо Чіріачі, помер у Ватикані.

Воздушну комунікацію запровадять незабаром між Римом і Аддіс Абебою. Перелет триватиме 2 і пів дня.

Велика військова дефіляда відбулася перед італійським королем і Муссолініем з приводу маневрів. В дефіляді взяло участь 50.000 жовнірів і 5.000 старшин.

ДОБРИМ ПРАВНИМ ПОРАДНИКОМ в справах родинного і спадщинного права є „СПАДЩИННЕ ПРАВО“ м-ра М. Топольницького. В книжці багато візирів правних актів. На складі у всіх книгарнях. Ціна 2.40 зл., з поштов. оплатою 2.60 зл. 84—2—2

Україна — Погонь 0 : 4. В неділю, 6 вересня, відбулися у Львові товариські змагання між Україною й ліговою польською дружиною Погонею. Вони скінчилися програю Україною.

Гумор. — Правдивий забудько. — Чи ви віднайшли парасольку забуту в трамваї? — Віднайшов, у бюрі для загублених річей. Але я її знов забув. — Та де? — Та таки в тім самім бюрі. Заговорився я з поліцаєм і пішов без парасолі.

Гумор. — Новий польський правопис. — Нова польська партія буде називатися „Служба народова“. — Вибачте, пане полковнику, а як се буде писатися? — Через два Б. („Врубле“).

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було о-снунати „Скалу“, які завдання читалень „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзїцких 2. I. поверх.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзїцких 2, I. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.32—5.31, дол. канадський 5.28—5.31.

Німечка марка 1.18 — 1.33, фр. франки 34.90, шв. франки 173.54 — 172.70, фунти стерлінги 26.13 — 26.17, австр. шилінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19.70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 8 вересня ц. р. кооперативам платити за:

1 кг. масла дес. без опакунки	2.05 зол.
1 кг. масла дес. експерт. з опакун.	2.10 „
1 л. молока	0.12 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.55 „

Пастеризоване молоко з доставкою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 8. IX ц. р. платити своїм достанцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахом'ясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури I. кл.	0.85 зол.
Товщіє качки I. кл.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Парохія Порхова дек. Бучацького є до заміни. Рефлектантів на ту заміну проситься звертатися до Уряду порохівального в Порховій п. Зубрець ад Бучач. 1—2

Парохія Гвоздець Старий коло Коломиї до заміни. О. Н. Руденський, Гвоздець Старий, п. Гвоздець.

КІНА

АПОЛІО: „Сто потіх“ амер. комедія з Еді Кантором.

ГРАЖИНА: „Сон літньої ночі“ Шекспіра з музикою Мендельсона.

МАРУСЕНЬКА: „Серця зі стали“.

МУЗА: „Касіно де Парі“ з Аль Джонсоном, „Кідапері“.

ПАКС: „Анна Кареніна“ з Гретою Гарбо.

СТИЛЕВЕ: „Його Величність пан шофер“.

ТОН: „На згарищах щастя“.

УТІХА: „Дерев'яні хрести“ на основі Доржеле-са і ревія „Мельодії Львова“.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширина 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по виплаті належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзівських ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с. Конто Н.П. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Св. Отець до еспанських утікачів.

Св. Отець прийняв на послухання 60 монахів Чина св. Франца, що встигли втечи з Еспанії. Папа виголосив до них промову. В ній нап'ятував варварські

переслідування релігії в Еспанії та висказав свій біль з приводу братовбивчої війни. Св. Отець візав монахів, щоб ревниво молилися за переслідуваних.

Еспанські повстанці йдуть вперед.

Повстанці здобули передмістя Сан Себастьяну. Незабаром ціле місто буде в їх руках, бо в місті дійшло до боїв між самими оборонцями. Баскійські націоналісти б'ються з анархістами. Баскійці не хотять допустити до знищення міста. Анархісти підложили динаміт під головні будинки, щоб їх висадити в воздух, коли повстанці займуть місто. — Повстанчі літаки кружляли над Мадри-

дом і розкинули відозви до населення. На них відбита мапа Еспанії з зазначенням провінцій, зайятих повстанцями. В відозвах заповіджено, що за кілька днів відбудеться загальний наступ повстанців на Мадрид. — „Дейли Мейл“ містить опис звірств комуністів у Валенсії. Террор звернений передовсім проти духовних осіб. Епископську палату зруйновано. Богато священників вимордовано.

Червоні цинічно признаються до мордів.

Еспанський „народний фронт“ видав відозву. В ній сказано м. ін.: Треба проливати кров, однак мусимо уважати, щоб червень крові не заслоняла нам очей. Кров не може нас огломувати до тої міри, щоб ми усували з дороги навіть нещасних бідаків. Террор в тем-

ноті мусить устати. Його місце мусять зайняти народні трибунали. Коли треба буде нищити ворогів революції, то всі мусять се видіти. Тоді та суспільна профілаксія буде мати вартість і тоді народ з охотою дасть дозвіл на таку акцію. (Католицька Агенція Пресова).

Найбільший ворог світа — большевизм.

Німці старанно приготувалися до чергового партійного націонал-соціалістичного зїзду. М. ін. приготували спеціальний пропагандовий протикомуністичний поїзд. На ярко червоних вагонах уміщено надпис: „Ворог світа ч. 1 — большевизм“. Внутрі возів зорганізовано і приміщено виставу, що представляє історію большевицької революції та переворотну діяльність Комінтерну в цілім

світі. Той поїзд обїздитиме всі міста Німеччини. — Німці повинні ще дочепити до того поїзду заплумбований віз, котрим перевезли большевицький штаб зі Швейцарії до Росії в 1917 р. Розуміється, вони тоді не сподівалися, що большевизм зросте аж в таку силу, що загрозить і їм самим і цілому світові. З того ясно, що й ворога треба поборювати так, щоб він не попав у пекло тортур.

Німеччина й польсько-французький союз.

В німецькій католицькій часописі „Германія“ появилася стаття про польсько-французькі взаємини продовж 16 літ аж дотепер. При тім узглядено ролі Німеччини і Совітів. Часопис підкреслює м. ін. незвичайно торжественне прийняття ген. Ридза-Смїглого в Парижі і зреалізування французької позички для Польщі та пише дослівно так: „Невдоволення з приводу тих подій треба шукати радше в Москві ніж у Берліні. Бо

вони не можуть підважувати доброго суцїдства, зате можуть зменшувати вагу французько-совітського військового договору. Його особлива вартість полягала на виключности й автоматичности“. Далше часопис стверджує, що східна проблема мусить відігравати велику ролі в будучих переговорах в справі західного договору. Евентуальна роль Совітів в тих переговорах була все камнем преткновенья.

Франко-совітський договір хитається.

Лондонський дописувач римської „Трибуни“ підчеркує, що англійська опінія слїдує з великою увагою за розвитком міжнародного положення під кутом конференції 5-ох льокарнєнських держав. Успіх тої конференції залежатиме від німецько-французького зближення. Познака такого зближення се візита д-ра Шахта в Парижі і розмови, що їх недавно відбув Гітлер з німецьким амбасадором в Парижі та німецьким військовим аташе. Лондонські кореспон-

денти закримічують у Франції зміну настроїв супроти Совітів та еволюцію поглядів на французько-совітський договір. Цей договір на думку німецьких політ. кругів се найважливіша перешкода на шляху до нового льокарнєнського договору. Поправа взаємин між Варшавою й Парижем відібеться на становищі Франції в напрямку ревізії поглядів на договір з Совітами. Французько-совітський договір, що мав контр-асекураційний характер, не дуже тепер потрібний.

Держава вроджена версальським договором.

Провідник чехословацьких Німців Гайнляйн вніс петицію до Союзу Народів. В ній пише, що чехословацька держава вроджена версальським договором одержала незалежність тільки під умови-

ною, що не буде нарушувати прав національних меншин. „Евр“ пише, що Німеччина може зажадати перенесення тої справи на міжнародну конференцію і що там може добитися успіху.

Пожежа степів і лісів у Бразилії.

В бразилійській провінції Саля вбухла пожежа степів. Вона обняла великі простори. В окрузі Орану горить око-коло 600 квадратних кілометрів степу

і ліса. Пожежа знищила ряд сіл і містечок. Недалеко м. Орану є копальні нафти. І вони загрожені пожежою. Шкоди дуже великі.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинні, цегольні, будинки провізоричні до часового ужитку, будинки, в яких містяться театральна саля (кіно), якщо дотична саля займає бодай половину будинку (нпр. салі „Народних Домів“, читальня „Просвіти“) є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кожний Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, уліця руська ч. 20.

Внутрішня політика

се найкраще забезпечення держави.

З приводу англійсько-єгипетського договору.

В ч. 67. „Нової Зорі“ в статейці п. н. Англія й Єгипет подали ми вістку про найновіший англійський міжнародний договір, який Англія заключила дня 26. VIII. 1936. р. з окупованим нею доси Єгиптом.

Той договір набирає особливої ваги й викликає особливу цікавість, коли візьмемо під увагу три річі: 1) територію, до якої він відноситься; 2) час, коли він повстав і 3) його зміст.

Територіяльно Єгипет се запілля Суєзького каналу, дуже важна англійська морська брама з Європи до Азії взагалі і зокрема до найбільшої англійської колонії: Індії та до англійської домінії: Австралії. Тому Єгипет має для Англії особливе значіння передовсім під стратегічним оглядом.

А щодо часу то договір той наступив також в особливий моменті. Бо його заключила Англія з Єгиптом безпосередно по тім, як Італія заняла Абїссінію, що граничить з Єгиптом.

Та головна вага і найбільша цікавість англійсько-єгипетського договору у змісті того договору. Бо в тім договорі Англія признала Єгиптови таку широку самоуправу, що та самоуправа покривається майже з повною державною незалежністю Єгипту.

Отже не зважаючи на таку велику вагу Єгипту для Англії, Англія зреклася добровільно майже всіх своїх суверенних прав з Єгипті, замінюючи дотеперішну його окупацію (зрештою в останніх часах дуже обмежену) на міждержавний договір з Єгиптом. А зробила Англія такий крок саме тоді, коли Італія знищила сусідню з Єгиптом державу абїссинську, що була одинока вповні незалежна доси держава в Африці та одна з найстаріших існуючих нині держав на світі взагалі.

Той договір Англії з Єгиптом знов показав дуже наглядно одну з найбільш характеристичних черт англійської внутрішньої політики. Та черта се признавання Англії звязаним з нею краєм і народам як найширшої самоуправи — аж до визнавання їх державности у вільнім

Закладайте католицькі бібліотеки!

зв'язку з Англією. Та риса англійської внутрішньої політики має вже свою історію і традицію. Свідчать про це: Канада, Австралія, Полуднева Африка і вкінці Ірландія, котрим Англія вже перед тим признала таку широку самоуправу, що ті краї се майже незалежні держави. Вони зв'язані з Англією тільки особю спільного монарха та спільними інтересами.

Здавалося, що така внутрішня політика Англії сильно ослабить її. Здавалося, що Велика Бритійська Імперія внаслідок такої внутрішньої політики розпадеться на свої складові частини, котрі зірвуть з Англією і між собою всякі зв'язки. Так здавалося на перший погляд. А що бачимо в дійсності?

В дійсності Англія, признаючи своїм краям і народам як найширшу самоуправу, що рівняється майже державній незалежності тих країв і народів, через те не тільки не ослабила себе, не тільки не розвалила Великої Бритійської Імперії, але — навпаки — ще більше скріпилася. Показалося се наглядно підчас останньої світової війни.

Як відомо, війна се найкраща проба солідності і тривкості держав, котрі ведуть війну. Бо щойно підчас війни виходять вповні на верх, як олива з води, всі негативні сторони організації і політики поодиноких державних організацій. Коли організація і політика якоїсь держави сперті на розумних, отже здорових, основах, то і та держава видержить тягар війни — навіть тоді, коли ту війну програє. Коли ж організація і політика держави не має розумних, отже здорових, основ, тоді та держава тягару війни не видержить — навіть коли належить до побідної сторони.

Що се так, стверджує численними прикладами історія різних країв і різних народів з різних часів. Ствердили се наглядно також роки 1914—1918.

Ствердила се передовсім Англія.

Як знаємо з історії, Англія не завсіди вела таку внутрішню політику, як тепер. Були часи, коли англійська внутрішня політика щодо зв'язаних з Англією країв і народів була рівнозначна з їх обезправленням і визиском. Та які були наслідки тої політики? Відповідь на се питання дає нам нпр. Північна Америка. Вона до 1783 р. належала до Англії. Однак внаслідок жорстокої англійської політики супроти неї вона в рр. 1775—1783 підняла війну з Англією за визволення і — відірвалася від Англії.

Так було в 1775—1783 рр. А як було в рр. 1914—1918?

Коли в 1914 р. вибухла велика світова війна й Англія взяла в ній участь по стороні Антанті, то в Центральних Державах надіялися, що англійські колонії і передовсім англійські домінії скористають з нагоди і зірвуть свій державний зв'язок з Англією та проголосять свою державну незалежність. Та ні одна з англійських колоній ні домінії не скористала з такої догідної нагоди і не відірвалася від Англії. Не скористали з тої нагоди навіть південно-африканські Бури, з котрими Англія недавно перед тим (1899—1900 рр.) звела завзяту війну та прилучила до себе. Навпаки! Всі англійські домінії і колонії взяли разом з Англією участь у війні і тим дуже причинилися до побіди Англії й Антанті. Так Англія підчас останньої світової війни зібрала гарні плоди своєї розумної внутрішньої політики супроти своїх країв і народів.

Зовсім інші плоди своєї внутрішньої політики зібрала підчас останньої світової війни дві інші великі держави, котрі у своїм складі також мали різні краї і різні народи і котрі супроти тих своїх країв і народів вели зовсім іншу внутрішню політику, як Англія. Перша з тих держав се Росія; друга — б. Австро-Угорщина.

Яку внутрішню політику супроти своїх країв і народів вела перед війною Росія, се аж надто відоме. Та політика була однозначна з повним поневолен-

ням країв і народів Росії. Зокрема важко була поневолена Україна, вона була позбавлена всяких національних прав, їй заборонено в Росії навіть рідну мову.

Що торкається б. Австро-Угорщини, то її внутрішня політика супроти її країв і народів не була всюди однаковою. Вона була інша в Австрії й інша на Угорщині. Австрійська внутрішня політика супроти австрійських країв і народів була дещо розумніша, ніж внутрішня політика російська. Бо в б. Австрії була конституція, котра в теорії признавала певні права всім австрійським народам без ніяких виїмків. Та в практиці були виїмки. Одні народи були упривілеєні, другі позбавлені належних їм прав. У висліді в б. Австрії мала місце національна боротьба, яка чим далі ставала чимраз різкіша. Зовсім інша була внутрішня політика на б. Угорщині. Малярська політика супроти країв і народів б. Угорщини майже не різнилася від внутрішньої політики супроти країв і народів в Росії.

А наслідки такої внутрішньої політики в Росії і б. Австро-Угорщині?

Наслідки для обох згаданих держав були фатальні. В Росії, як відомо, ще підчас війни вибухла революція, що розвалила була ослаблену „тюрму народів“. Та заваливши стару Росію, тільки деякі її народи зуміли збудувати свої національні держави. Причина того та, що не всі народи старої Росії вже дозріли були в тім часі до власної державності. Тому деякі з них знов опинилися в новій Росії. А стара Австро-Угорщина таки зовсім перестала існувати. Вона з кінцем війни розпалася на свої національні складові частини; з них одні проголосили свою державну незалежність, другі прилучилися до своїх існуючих уже національних держав.

Отсі два типові зразки внутрішніх державних політик, тип англійський і тип російський, та наслідки тих політик для Англії й Росії свідчать аж надто наглядно, що доля держав залежить не так від чисельних армій, як радше від внутрішньої політики тих держав. Коли та політика розумна і йде по лінії заспокоювання життєвих потреб населення держави, тоді те населення зв'язує свою долю з долею тої держави і в грізній для держави хвилі стає в обороні тої держави. І навпаки. Коли внутрішня політика держави йде всупереч життєвим потребам населення держави, тоді те населення в грізній для держави хвилі не тільки що не стане в обороні тої держави, але само виступає проти неї.

Тому дуже короткозору політику ведуть ті держави, що всю свою увагу звертають нпр. на зброєння і на заграничні договори, а занедбують розумне наладнання життя населення внутрі держави. Бо навіть найбільша армія і найкращі заграничні союзи не охоронять державу перед упадком, коли населення держави невдоволене її внутрішньою політикою та в критичнім для держави моменті відвернеться від неї.

Що варт навіть кількамільонова армія і наймогутніші заграничні союзники, коли держава не має твердої опори в своїм власнім населенню, се бачили ми наглядно в старій Росії підчас останньої світової війни. Як скоро завалилася була та величезна держава, що обіймала $\frac{1}{6}$ частину земної кулі! Та не менш наглядно бачимо се також в новій Росії, що зветься ССРСР. Чому ССРСР так дуже боїться нової війни і так дуже побивається за вдержанням мира, хоч світова революція, якої большевики так бажають, найлегше може вибухнути якраз підчас війни? Бо большевики добре знають, що в разі війни революція вибухне передовсім в ССРСР. Бо ніде населення не є так дуже невдоволене якраз внутрішньою політикою держави, як в ССРСР. Воно тільки жде, щоб ССРСР почав з кимсь війну або щоб війну почав з ССРСР хтось інший!

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Збіжжа в ССРСР ще на пні

Зі Сталінська звідомляють, що в західній Сибірі 80 проц. збіжжа стоїть ще на пні. Плани збору збіжжа виконується ледви на один проц. Колхозні виправдуються непогодою — та, як пишуть „Ізвестія“, збір підчас погоди не був кращий. Осінні засіви йдуть зле, бо бракує насіння. Тимчасом жито лежить в покосах і вже зрослося. В районі Сталінська доставлено державі ледви 55 тон збіжжя, замість передбачуваних 1.200. З Красноярська звідомляють, що в красноярським краю до 28. VIII. скошили ледви 12 проц. засівів. Словом прекрасно виглядає „соціалістична господарка“.

Процес проти Поляків у ЧСР

В Моравській Остраві відбувається процес проти Поляків І. Боцка й товаришів. Їм закидають акти саботажу й терористичну діяльність звернену проти Чехословаччини. В акті обвинувачення згадано про польський консулат в Моравській Остраві і про б. консулів Мальома і Кльоца. Представник Польщі в Празі зложив острий протест проти вмішування польського консуляту в процес. Поляки доbachують у тім доказ, що Чехи хочуть заострити польсько-чеські взаємини.

Німецьке летунство

Французька газета „Ле Жур“ пише м. ін.: Франція покищо має сильніше летунство від Німеччини. Однак вже прикінці с. р. Німеччина матиме перевагу над Францією. В тім часі Німеччина випустить свої двомоторні бомбові літаки ДО 17, котрі матимуть пересічну швидкість 400 км. на годину. Французькі літаки не зможуть атакувати тих літаків, бо мають швидкість тільки 360 км. на годину.

Сталін співпрацює з Троцьким

Німецькі політичні круги рішуче запевняють, що нема сумніву щодо співпраці між Троцьким і Сталіном. Цю співпрацю скривають перед світом, щоб не утруднювати революційної акції в Європі. Роттердамський кореспондент органу „Фелькішер Беобахтер“ подає список представників Сталіна і Троцького, що брали участь у відомих нарадах IV Інтернаціоналу в м. Бреда в Голландії. Були се бельгійські троцькісти Віреке, Вальтер, Добе і фінансовий агент IV Інтернаціоналу Майслер. Були представники III Інтернаціоналу, а саме представник Москви Морієнс, представник Франції Еріо і представник Бельгії Мартенс. Сей склад, заявляє „Фелькішер Беобахтер“, се доказ, що Сталін і Троцький були заступлені рівномірно, хоч оба прилюдно заявили, що не мають нічого спільного з конференцією в м. Бреда.

Бельгія проти комуністів

Бельгійський сенатор католик де Дорлодот оповістив зазив до всіх бельгійських партій. В нім визнає, щоб утворити спільний протикомуністичний фронт. Сенатор де Дорлодот доказує, що в теперішнім часі треба обдумати спільну оборону тих, що признають ідею Христа — проти комуністів, котрі загрожують західній культурі.

Непримиримість Арабів

З Єрусалиму звідомляють, що поступовання Арабів чимраз завзятіше і чимраз слабше надія на привернення нормальних відносин в Палестині. Положення погіршилося відколи до Палестини прибув Фавзі Бей, відомий провідник Арабів. Він видав відозву. В ній визнає Арабів до повстання. Фавзі тим небезпечніший для Англії, що він скінчив військову школу в Туреччині. Бритійські військові круги твердять, що відколи прибув до Палестини Фавзі, сильно зросли страхи британських військ.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Актуальні політичні справи

11. з. „Спосіб поладати українських справ“ притесло „Діло“ в ч. 201 отсю статтю:

Який шлях веде до нормалізації польсько-українських відносин (тієї справжньої нормалізації, без „лапок“, що їх приходиться на жалі так часто вживати в останньому часі) — це було давно відомо. За ввесь час тривання всіх експериментів, будованих чи то на теоріях про окремішність „поцтвеного“ й примірно настреного „люду“ від бунтівничої інтелігенції, чи на тезі про тождність національної проблеми з проблемою безпеки, чи на геніальному винаході різних „регіональних“ народів, з яких, на диво, ні один не званих українським, — за ввесь той час Українці завжди вперто повторяли одно й те саме: правди не вдається ніким конем обіхати. Та правда звучить так, що 1) українська проблема маскрізь політична, всі українські справи органічно з собою звязані і розв'язка польсько-українських відносин може йти тільки на суто політичних засновках, 2) практично до злагоди нестерпної атмосфери і налагодження відносин діяти може тільки через позитивну поладу цілої низки пекучих політичних, культурних і господарських справ, що тісно в'язуться просто з питанним екзистенцій українського народу в Польщі, як окремого національного колективу з власними аспіраціями. Ще тоді, коли ані українське, ані тим більше польське громадянство не було психологічно зріле, щоб прийняти тезу, що порозуміння мусить спиратися на стичних точках обох політичних рацій: польської державної та української національної, — ще тоді, коли у прилюдних заявах та на сторінках преси й публіцистичних брошур велися безплідні бої за речі, вирішення яких не залежить від наших днів чи може і від живучого покоління, а від суцї історії, — ще (чи може — вже) тоді Українці завжди казали своє „цетерум цензео“: існує безліч конкретних справ, які мусять бути поладані. Називали ті справи, вивисювали їх та вказували практичний спосіб, як їх найкраще поладати. В той спосіб повстала довга черга внесків Української Парламентарної Репрезентації усіх каденцій, з яких велика більшість торкалася справ загально відомих, складена була з усуненням усяких ноток демагогії і мала на увазі найпростіший шлях до мети: до справедливої поладоти слушних українських вимог, які в нічому не загрожували польській державній рації та не нарушували польського природного національного стану посідання.

Коли б. прем'єр Косцілковський признав політичну плятформу розмов і в той спосіб усецї увесь баласт зайвого теоретизування, відразу рубом стало питання про поладу бодай найшляхтійших справ українського життя, бодай тих справ, які викликували серед українського громадянства найбільший жалі і найбільше подрачування. Поладота тих справ стала тим голоснішим імперативом, коли з українського боку негайно, ще перед якимнебудь конкретним актом польським, тільки у відповідь на згаданий засадничий правильний підхід шефа польського уряду, — прийшла ціла низка актів, що перед польським громадянством і перед цілим світом засвідчили про найдаліше йдуцї українську добру волю: виборчий компроміс, поклик відповідального політичного проводу до голосування на спільні листи, заява на закордонному ґрунті про спробу мирно поладжувати спірні справи в краю, заява довіри до президії ради міністрів, заява про потребу сильної польської армії, як спільної цінності всіх громадян, голосування за повновластями попереднього й теперішнього уряду, голосування за бюджетом. Врешті в останніх днях — заява у справі підтримки ФОН... Було річно аж надто ясною, що ті заяви, це не тільки слова: такі слова у таких відповідальних устах, це найповажніші діла, єдині діла, які зі свого боку Українці могли ще дати: бо чейже давали вже податок майна і потенційний податок крові, признавали важність судових процесів, респектували всі атрибути державної влади. І тепер чекали на діла з польської сторони, ті діла, які залежні виключно від державного апарату.

І справді, цілу низку справ, яку назвали Українці, польська сторона відразу признала у засаді вимогами слушними: адже це не були справи, що вимагали переустрою держави, чи якихось величезних фінансових вкладів, чи складної технічної підготовки. Тому Українці нетерпляче чекали на їх поладу. Деякі з цих справ вже поладжені. Як і в який спосіб:

Справа національної термінології. Відкиньмо на бік усі теоретичні міркування. Історія і фільольогія тут абсолютно ні-при-чїм і коли польські публіцисти з „народового“ табору так охоче відкликуються до аргументів про історичну чи фільольогічну стійність такого чи іншого терміну, то це свідомо тактика каламутити чисту воду. Чи термін „український“ історично стійний чи нестійний, чи Українці слушно чи неслушно обурюються, коли їх офіційна термінологія називає „русинами“, — це суцї речі зовсім не змінює: цією суттю є факт, що 1) поки-що наука про поділ Слов'ян поруч із народом російським, польським, українським, білоруським і ін. не знає ще й народу „русинського“, 2) що Українці хотять себе називати і називають себе Українцями і 3) що з різних причин Українці відкидають термінологію „русський“, „русинський“ і ту термінологію вважають для себе тепер образливою. (Сего аргументу Українці рішучо не повинні вживати, бо під іменем „Русь“,

„русська“ була наша держава одною з найславніших держав в Європі. — Ред. „Нової Зорі“). Повторяємо: слушно це чи ні — але так воно є, а що назва народу це перша найсвятіша його річ, справа поладоти національної термінології стала питанням просто національного престижу. Через те уряд не міг цієї справи промовчати. І поладотив її в той спосіб, що міністерство внутрішніх справ видало обіжник про право Українців вживати також терміну український-Українець. Термін „русський“, „русинський“ залишився надалі обов'язуючим у державних установах і листуванні і тому й Найвищий Суд відкинув скаргу українського воєки польської армії, що бажав собі, щоб в його військових документах він був зачислений до тої нації, до якої себе зачислює.

Справа української гімназії в Тернополі. Справа ніби ясна і проста: зіквідовано гімназію підчас масових репресій за „пацифікаційною“ періоду, безпосередні причини у висліді судових розправ показались нестійними, ціле Поділля не має ні одної української державної середньої школи в противенстві до численних шкіл польських, — розв'язану серед аналогічних обставин приватну українську гімназію у Дрогобичі давнїо привернено до життя, — отже нема ніяких сутніх причин, щоб противитись реактивуванню гімназії тернопільської. Міністерство освіти й віроісповідань видно признало ці аргументи, коли рішило цю справу поладити. Але поладжено її в той спосіб, що рішено ввести при польській державній гімназії паралельні українські відділи, та ще й коштом фактичної ліквідації існуючої тепер там коедукційної української приватної школи. Українське громадянство такої розв'язки справи не прийняло і в наслідку маємо той стан, що був: в будинку української державної школи в Тернополі міститься далі польська школа.

Справа Народного Дому. Саме недавно підкреслювали ми зайвий раз, що правний спір за Народний Дім у Львові сутньої справи не торкається, бо та сутня справа — політична: вона полягає в тому, що польська сторона використувала гурт однини, які самі відпекувались від української нації і пропагували її поділ на „русинів“ та „українофілів“ (!) і тому гуртові віддавала Народний Дім, який ставав твердинею проти української диверсії. З моментом, коли український чинник признав конструктивним і з польського державного становища позитивним — мусіла відпасти автоматично концепція підтримання безпалових „русинів“ чи росіян, що їх єдина плятформа — орієнтація на кождо Росію і боротьба з усяким українством. Справа йшла про поворот Народного Дому в українські руки, з тим, щоб його справжні і первні власники не діставали фікцій, отже щоб мали змогу з підтримкою держави санувати ту уста-

нову, яку фінансово (й морально) підкопали державні комісарі. Справа поладана в той спосіб, що вправді Народний Дім москвофілам відібраний, але й Українцям не переданий, бо адміністратором став Поляк, а Українці і один москвофіл дістали право дорадчого голосу у „байраті“...

Три приклади мабуть вистагнуть. Можнаб ще навести деякі інші, що їх теж у свій час пригадаємо. Але вже на названих трьох прикладах слідна надзвичайно знаменна реча: навіть ті українські вимоги, що їх польська сторона признає в засаді слушними та які в останньому півторарічному періоді рішались поладити, у практичній поладоті виглядають так, що фактично поладані ще не є, все ще своєї остаточної поладоти чекають і або зовсім у нічому до теперішнього стану не змінили або викликали слова застереження, чи нового жалю. Ніби щось робиться, але у такій формі, з таким практичним змістом, що український загаль, замість з приємністю приймати до відома акти доброї волі уряду, мусить далі за ті самі справи боротися і далі казати, що справи — неполадані.

Жалі і претенсії Українців польська сторона називає просто „інсинуаціями“ (гл. вступна стаття в останньому числі „Польсько-українського Бюлетину“ п. н. „Справа нормалізації“, яка має характер немов якоїсь півофіційної заяви, з докорами і навіть погрозами: якже йшла від тої статті зараз чергова стаття В. Бончковського „XIX. ст. та національна проблема“!). Польська сторона впевняє, що Українці дістали „цілу низку конкретних користей у кождій ділянці життя“. Покликується при цьому на працю українських установ і на численні українські прилюдні маніфестації. Автор промовчує, що українські установи надалі мусять боротися з великими труднощами і то деякими такими, яких раніш не було (акції старостів проти „Маслосоюзу“, труднощі Сокола, Луґу і ін.) та що українські прилюдні маніфестації дають хіба доказ деякого злагіднення адміністраційного режиму, — чого ніхто з нас не негує. Але коли зосеред тих „конкретних“ і то поважних користей? автор вичисляє „поважні зміни в управі Народного Дому у Львові, заповідь креувати українську катедру у львівському університеті та неретворити утраквістичні паралельні класи в гімназії в Стрию на класи з українською мовою навчання“, — то чейже годі ті „користі“ за 1½ року „нормалізації“ признавати такими, які малиб зачинити рот українській національній пресі і втихомирити тривожні настрої українського громадянства: бо ціла низка інших явищ дає досить матеріалу кричати на тривогу. А спосіб, в який уряд поладжує українські справи, як бачимо на наведених прикладах, хіба не дає причини бути захопленим...

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Назагал виводи „Діла“ сям разом слушні, але суспільність хотілаб довідатися, що думає зробити українська парламентарна репрезентація, коли відносини будуть далі такі, як тут описані.

По візиті ген. Ридза-Сьміглого

Вилеське „Слово“ пише в 246 ч. з приводу візиту ген. Ридза-Сьміглого в Парижі під заг. „Нас віддалити від Німеччини, чи їх від російської чи еспанської комуні“:

Щодо значіння візиту ген. Ридза-Сьміглого в Парижі, то скажемо коротко: Частина преси польської або печатаної в Польщі тішиться, що вислід тої візити буде радикальне відсунення Польщі від Німеччини й приступлення Польщі до протинімецького блоку. Се газети того типу що „Роботнік“, „Гайн“, „Глос Народу“, „Унзер Фрайнд“ і інші часописи соціалістичні, жидівські і „фронту Морж“. Се, що в тім хорі беруть участь хадецькі газети, може видаватися дивним, особливо по досить хіба явним пастирським листі єпископів, котрий не припоручав навіть посередню зближення до комуністичної російської чи еспанської. Наш часопис думає, що вислідом тої візити буде, навпаки, відтягнення

Франції від союзу з Большевією, що вона буде кроком вперед до здійснення польсько-німецько-французького порозуміння. Його конечність голосимо на сих шпальтах від 1923 р. — Кет.

Проф. Стронський пише в „Польонії“: Всяке довіря до Німеччини се явне божевілья. Там витворюється така небувала пружність, зусилля волі, грошевого накладу, засобів зброї, напруження почувань, куття завойовницьких задумів, що дуже могутне виладування тих сил стає просто природною конечністю. Та може є такі, які думають, що Польша може оминути той вибух і завойовницький похід Німців. Се прояв невимовної наївності. Бо куди тільки Німці рушаться й усадовляться в своїм поході на схід, а з замірами того походу вже не скриваються, мусять перейти через Польшу, або оточити Польшу так, що польська самостійність стане оманом.

Масони при роботі

„Українські Вісті“ в ч. 206 у статті п. з. „Метушня“ пишуть м. ін.:

В останніх днях минулого місяця закінчився „Великий Конвент“ вільних мулярів (масонів), скликаний до Праги, на який зіхалися представники з 17 європейських і заокеанських держав. Конвент звернувся з посланієм до вільномулярів цілого світу, де підкреслює, що масонство засадничо відкидає будьякі насильні засоби в житті народів, але вважає, що обов'язок кождого масона — любити свою батьківщину й захищати її проти всіх нападів. Та чиж шире це? Чи може сказано це лише тому, що масонство від-

чуває, що вже надто загнало й розперезалося і що треба на випадок заверюхи регабілітувати своїх членів в очах справжніх патріотів своєї батьківщини, а не виконавців волі „Аліт-у“ (Все-могутній світовий „Alliance Israélite“, та тим схоронити їх „дорогоцінне“ життя й таким чином уможливити їм і собі даліше плекання й переведення „королівської умілости.“ — Крім того, цей конвент випустив ще й друге „послання“, де мова йде про емігрантів (не тих перших, а тих нових неарійських) і про їх існування. Це вже, безумовно, широко!

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

З нашого краю

Господарські й духові зміни в ній.

Місяць літніх ферій дає нагоду побути на селі і приглянутися децю його життю. Я був с. р. на селі в Зборівщині, в липні. А в липні панувала цілий місяць сильна і безперервна спека. Вона спричинила, що сегорічні жнива прийшли два тижні скорше як звичайно. Жнива відбувалися прискорено, бо всі роди головного збіжжя доспіли майже нараз. Отже селяни працювали від рана до ночі в полі. В селі були тільки малі діти й старці. Тому я мав мало нагоди до розмов з селянами. Подаю те, що можна було зауважити.

Отже при виїзді на село перше, що впадає в очі се те, що між подорожуючими залізницею майже не видно селян. Між публікою, що чекала на поїзд, котрим я виїздив на ферії зі Львова, було найбільше лучше і гірше вбраних Жидів, трохи ріжних урядників, їх жінок, що з дітьми виїздили на ферії до знайомих, ну й окремий вагон чи може й два, де примістилися баби-молочарки. Вони возять молоко, яйця і ярину до Львова. Мається враження, що залізниця то щось чуже для селянина. З неї він майже не користується. Се не значить, щоб наш селянин не потребував їздити до великого міста. Навпаки! Ідучи залізницею, бачив я цілі валки селянських возів, що їхали гостинцем до Львова або зі Львова. Ті валки можна стрінути ген аж 80, 90 або й більше км. за Львовом.

Ясно, залізниця на нинішні часи задорога для селянина. Як він потребує до великого міста, то вибирається звичайним возом. А залізницею їздить трохи купців і трохи урядників. А трохи возів їздить пустих. Дуже часто буває, що в залізничім возі одна або дві особи на купе так, що поїзд зложений з 8 до 10 возів мігби забрати всю публіку — в три, чотири вози. Тільки в п'ятницю, коли багато Жидів спішить чи то з провінції до Львова, чи зі Львова на провінцію на сабаш, тоді в залізничих возах буває глітно. Було глітно й тоді, як я їхав, бо то був початок вакацій. Я ледви дістав „стояче місце” на коридорі. Дуже невідгідне, бо з одного боку валізка штуркала мене, а з другого щораз якийсь подорожній штуркав також мене ліктями в плечі. Та мені було ще не найгірше, бо я був сам. А зараз коло ме-

не стояла якась пані возьнова (На Підзамчу як сідала, то подавав їй валізки і дітей якийсь судовий возьний) з кількома пакунками і з кількома дітьми. Та, сирота, намучилася! То маленька дитина на руках кричить, то старшечка дретється до вікна, отвиріє і вихиляється, то пакунки зложені на купу розлітаються від сильнішого удару воза. Я трохи помагав тій пані: то дитину гамував, щоб не пхалася до вікна і не вилетіла, то другій дитині відступив свою валізу на „сидяче місце”, тощо. Десь кажуть в західно-європейських державах є окремі вагони для жінок-матерей, до яких не пускають нікого, навіть 12-літніх хлопців, що хочуть їхати зі своїми мамами. А в нас ні ду-ду...

Чим далше від Львова, потрошки рідшало. Нарешті вже можна було на коридорі стояти свobodно без обштуркувань. От вже й кінцева станція, де я маю висідати. Висідаю, розглядаюся, а моєї умовленої фіри нема. Спізнилася, як звичайно в нас „на Руси” буває. Втім приступає якийсь по бідному вбраний чоловік і каже: Ви, бачу, не маєте фіри. Я відвезу. — А ви тільки берете за те? — Як від кого. От недавно я возив одну паню до М., то дала пятаку. А от кілька днів тому, то відвозив одну Жидівку. Ми згодилися, що як нас стріне її фіра, що мала по неї виїхати, то вона дасть тільки три злоті без огляду на те, де стріне. І стрінула нас аж під селом. Очевидно Жидівка ризикувала. Та хто не ризикує, той нічого не має. А як інтерес, питаю — поплачується? — От капанина. Християнин має час-до-часу „грейцар” на сіль, на нафту.

Нашу розмову перервав туркіт воза, що згори їхав до станції. Се моя замовлена „фіра”. Сідаю і їду до повітового містечка віддаленого 3 км. від станції.

В містечку досить сильний рух, хоч день не торговий. Селяни увихаються по склепах і купують тут бляху, там дерево на будинки, кухні і т. п. Словом, рух в містечку як за добрих часів. Питаю, що за причина такого руху. Відповідають мені: То так люди будуються. Бо сего року на переднівку майже в кождім селі була більша або менша пожежа. Тепер кождий погорілий хоче ще до осені чи до зими меш-

кати в новій хаті. Взяв трохи асекурації й купує, чого треба.

Значить, подумав я собі, селяни накручують конюнктуру... Селянин буде мати нову хату, нові будинки різного рода, купці мають збільшений оборот, держава має збільшені податки від купців, вкінці забезпечене заведення має багато праці й, очевидно, оправдання на вдержування великого числа урядовців. Словом, „рух”.

Переїжджаємо одно, друге, третє село. В кождім з них селяни будуються. В однім селі бачу кілька розпочатих будов при купі. Обсмалені дерева при дорозі вказують причину будівельного руху. Була, значить, пожежа. Цікаво, що селяни будують хати муровані з цегли і покривають бляхою. Хліви мурують рідше з цегли, частіше з каменя і покривають переважно бляхою. Цегольню мають свою, сирівцю на цеглу подостатком на власних полях. Питаю фірмана: Чи вистарчить тим селянам на будови тих грошей, що дістануть від забезпеченого товариства? На те він: Не все. А ось отсей богач, що будує ту велику муровану хату під горбом, продав на будову 3 морги поля. Мав 20, продав 3, лишилося йому ще 17 моргів. Каже, буду мати менше три морги поля, але буду мешкати в порядній хаті.

Я перший раз почув таку бесіду про селянина. Дотепер бувало так, що селянин мешкав в бідноурядженій хаті, зате любив скуповувати поле. Як оповідали мені раз про одного газду з Поділля: То прошу порядний господар і добру пасіку має. Що рік то морг поля, що два то дитина. А тепер ось наші селяни бажують вигоди, до котрої належить м. ін. гарна хата ну і... мало дітей. А се недобра поява.

Матеріальне положення селян в порівнанні з попереднім роком не погіршилося. Бо ціни головних родів збіжжя менше-більше устabilізувалися. Трохи подорожлі безроги і худоба. Та кож віддовжене акція правительства дається відчувати на селі. Я говорив про те з одним селянином. Він сказав: Ми селяни відчули яко полєкшу те, що правительсто дало нам можливість сплачувати довги ратами. Богато маєтків селян булоб пішло на ліцитацію, якби не віддовженеві декрети. Тепер чоловік сплачує помалу довги і не боїться, що його викинуть з хати і продадуть маєток чужому.

В тих сторонах є кольоністи: греко-католики з Лемківщини і римо-ка-

МАРІЯ БІЛИНСЬКА
студ. фільософії.

СПОМИН

І сьогодні бувають світлі моменти...

Дощевий, слітний день. Я серед гурту товаришок. Кожда молода; отже в кожній фантазії, плянів повна голова, кожда готова до бою, до жертв, кожда людина — лицар... подумавби хто.

А тут атмосфера скарг і жалів, нарікань не має кінця: мовляв життя не дає сьогодні нічогісько крім смутку й терпіння, доля глумиться, сичить отруєю, розчаруванням. Жалісні тони громадного болю наповняють малу кімнату, а асонанція тої могутньої музики молодечої розпуки ранить мої вуха все більше й більше.

В мене збуджується спасенна думка; хочеться розмалювати товаришкам інший світ, утихомирити, заколисати їх сум. І я починаю оповідати про свій короткий побут в чудових Підмихайлівцях біля Чернева підчас сегорічних замкнених реколекцій...

(Признаюся, в мене самої нема ніякої надії на перемогу, ні крихітки віри в те, що я зумію проломити кордони нарікань).

...Поїзд з грюкотом зупинився...

І висипав невеличку громадку студенток. Повагом пристав до неї високий о. Провідник в окулярах. Миттю ми

розтаборилися на фірах, що ждали вже на нас. Ідемо — під таракотіння фір та голосний спів.

Здалека видніють білі монастирські мури в Підмихайлівцях. При дорозі розкинулися широкі стави-озера. Зелень з розкішю купається в їх зеркалі, а в нас зовсім підсвідомо зроджується неблагогородне почуття заздрости: чому ми в тому моменті не там у воді, тільки на возі, покриті габою порошу...

Переїздимо монастирську браму. На зустріч нам виходять Високопр. Матері Ігумені Моніка і Софронія ЧСВВ; вітають нас з небувалою в сих часах ширістю та правдивою ввічливістю. А ми, спрагнені сонця-волі і простору, впираємося свіжістю зелені чудового парку та ароматом білих делій і рож, що прегарно пишаються в квітниках; очі тонуть в довгих, темних алеях, що манять кожда в іншому напрямі своєю красою й оригінальністю...

— Вимріяне місце на реколекції! — не втерпіли деякі, щоб у захопленні не поділитися своєю думкою з усіми.

— А я думаю, що поважному роздумуванню напевно стануть на перешкоді онті трускавки й порічки. Погляньте, кілька їх! — перечила котрась весело.

І не булоб кінця окликам радості, подиву й признання, колиб не дзвінок, що пригадав нам, пощо ми до цього раю злетіли. Ідемо в монастирську каплицю на вступну науку. Очі не можуть

і тут дармувати; перебігають з кута в кут, з образа на образ, подивляючи руку малярки-бельгійки (Ляври Тюрнер), що так по містечки зуміла прибрати свого західно-європейського духа в українську веселку красок та зсинтезувати в своїх Святих аскетичне, строге византийство з бурливим темпераментом малярського модернізму.

Тут збиралися ми на ранні і вечірні Богослуження, тут слухали ми реколекційних наук. Тут вчилися ми наново бути правдивими людьми, відважно признаватися до Христа й ставати в організовані ряди Його лицарів-аностолів.

За о. Провідником відбували ми далекі-далекі мандрівки: раз ми в диких Альпах, серед блєстячих скель і темряви лісів. По дорозі стрічаємо високі хрести з виразними надписами: „Rette deine Seele!” То знов творимо маленьку каравану в безкрай, горячий пустині. Блукаємо довго-довго. Аж одного дня починаємо радіти. Перед нами ген-ген видніє оаза-життя. Зближаємося... а це — обман, фата-моргана земських багатств і дібр...

А далі ми немов дрібні діточки в школі, заслухані в слова свого учителя:

„Ora, labora, sustine et abstine! Se ipsum vincere — maxima victoria!”

Жнива великі, женців мало...

Розуміємо, що це нас закликають. Ми мусимо взяти серпи в руки і йти мерщій помагати.

толики з Тернопільщини. Ті Лемки задовжені в котрімсь з державних польських банків. Банк натискає на них, щоб сплачували довг, а вони не можуть сплатити, бо ще не розгосподарилися на нових господарствах. Тепер крутілися між ними якісь типи і пускали поголоски, що, мовляв, як вони перейдуть на латинство, то банк їм „відпише довг“, або хоч розложить на рати на довгі літа. Кольоністи в тяжкім положенні: їм жаль покидати свій греко-католицький обряд, але страх перед утратою майна, тої підстави існування, робить своє... І вже був випадок, що батько переніс свою греко-католицьку однорічну дитину до римо-католицького обряду. Греко-католицький парох дістав повідомлення з повітового уряду, що, мовляв, такий то а такий змінив обряд. Хоч є таке право, що батько не сміє змінити обряд своєї дитини до 14 літ.

Хоч матеріальне положення селян в порівнянні з попереднім роком й не погіршилося, то не можна забувати, що воно в минулім також не було легке. Загальне враження з села, що в селі біда. Передовсім наше подільське село перелюднене. На селі багато непотрібних робучих рук. В дво-триморгових господаря часто 4 або 5 дорослих робучих рук, що для них нема роботи. Коли, як іще були в околиці великі фільварки, то бідніші селяни могли заробити. Тепер фільварки розпарцельовані; на тім місці кольоністи спроваджені переважно з заходу, а селяни автохтони дусяться на малих карловатих господарствах. Кольоністи не потребують наемників, бо обробляють свої поля самі. Еміграція замкнена. Є тільки невелика можливість емігрувати до Франції. Але туди приймають найрадіше дівчат або молодих. І от ми свідками цікавого явища: молодий муж висилає жінку до Франції на заробітки, а сам остається на господарстві вдома. Але та еміграція до Франції то крапля води в морі, бо туди може виїхати з села 5, 6 чи навіть 10 дівчат або молодих. Отже найважливіша мабуть справа тепер на селі то питання, як позбутися надміру населення з села. Коли закордонна еміграція майже виключена, то остається еміграція до міст. Але й тут справа не така легка. Щоб у місті знайти працю, треба бути грамотним. Щоб дістатися до ремесла чи торгівлі, треба мати скінчену 7 класу народну. А наші села мають переважно одно або двокласові школи. Їх укінчення не дає відповідного формування, потрібного для

нашої молоді, котра хоче виїмгрувати з сіл до міст.

Перелюднення і тяжке матеріальне положення ослаблює духову відпорність селян на такі зарази як сектанство, комунізм і т. п. Село покищо держиться. Та мається враження, що подібно як колись держалися Абіссинці, поки не зачали наступати Італійці. Мається враження, що наше село не досить приготоване до відпертя різних ворожих аґітацій. Є на селі люди, котрих можна зорганізувати до боротьби з ріжними ворожими течіями. Та вони власне не зорганізовані, а коли десь і зорганізовані, то та організація в початках. Богато покладали надій на організацію „Католицька Акція Української Молоді“, на т. зв. КАУМ. Однак вона покищо пиняво розвивається. Сільська молодь в тих сторонах, де я був, настроєна націоналістично. Вона читає видання т. зв. Дешевої Книжки, однак не все розуміє їх зміст, бо вони писані жакливим інтелігентським жаргоном. Отже ті брошури хоч дешеві ціною, та майже неприступні змістом. Я не стрічався з явною протирелігійною чи нпр. комуністичною аґітацією. Її мабуть в тих сторонах нема. А може я її тому не бачив, що то були якраз жнива і всі селяни були заняті збиранням земледодів. Сільські дискусії зачинаються щойно пізно в осени і в зимі. В місцевій церкві парох відправляв щодня раненько читану Службу Божу, а щонеділі і свята співаву Сл. Божу. На читаних бувало мало людей. В неділі і свята приходило багато більше, переважно жінок, дівчат, трохи мужеської молоді і зовсім мало старших господарів. Дівчата і жінки мали молитовники, але не всі. В неділі і свята були Сл. Божі на площі перед церквою в тіні столітніх лип. Що неділі були науки духовні. Декотрі трохи задовгі, особливо тому, що бували сильні спеки, а народ був втомлений цілоднівною працею. Сільська інтелігенція приходить до церкви на Сл. Божу, хоч не все точно. Бувають значні спізнення.

Назагал народ ще держиться віри й церкви. По селах наші ОО. місіонарі уряджують кількадевні Місії. На Місії спішають селяни з довколишніх сіл. Я був підчас ферій на закінченню такої Місії. Воно випало величаво, не тільки зовнішно. Підчас Місії кілька тисяч осіб висповідалося і заприцащалося. Та й після скінчення Місії замітна була значна поправа. Таких Місій потрібно як найбільше, часто і в кождім селі. Селяни були дуже вдоволені з Місії. Сповідалися й такі, що вже по кільканацять літ не приступали до сповіди.

Правда, віра селян більше традиційна, та молоде покоління священиків працює ревно, щоб піднести релігійне життя на селі. Повстають релігійні товариства і гуртують в собі молодь і старших. Правда, ті ревнителі покищо в меншості, але вони є і їх присутність на селі відчувається. Був в селі також діточий садок, але аж в серпні, бо були відомі труднощі. Зате в сусіднім селі Я... легко зорганізовано в липні польський діточий садок мабуть „Товариства Школи Людовей“ для кількох родин римо-католиків. Польський садок приміщений був в місцевій школі. Дітям давали даром покріплення. Було в нім з тузін дітей латинників і мабуть місцевих Жидів. Взагалі тепер польська інтелігенція зачинає інтензивно працювати серед наших латинників. Для кількох родин латинників основано польське „Кулко Рольніче“. З сусідного містечка О. приїжджає щораз учитель Поляк й аґітує латинників в польським напрямі. Латинники досить сильно держаться потому польщини. Польські повітові діячі стремлять до того, щоб в кождім селі повстав римо-католицький костел або бодай каплиця. На чолі комітету будови костелів стоїть повітовий староста. Дотепер зробив багато. Повстав цілий ряд костелів і каплиць, повстають також нові латинські парохії. Які мотиви в тім переважають, релігійні чи на-

ціональні, легко сказати. Може той латинський запал вплине й на наших людей. Може наші греко-католики задивляться на латинників і собі зачнуть більше дбати про свої церкви.

В повіті, де я був на вакаціях, є багато стареньких церков, багато бідненьких, тісних, замалих. Треба побудувати нові, більші, муровані. Та покищо не чувати, щоб в нас повставали повітові комітети будови церков. В нас думають, що вистарчить церковця збудована ще перед розборами Польщі, 150 або й 200 літ тому, хоч село побільшилося від того часу втриє. Ще одна важна справа. Тепер у нас повстають релігійно-суспільні товариства, католицькі організації молоді. На те все треба помешкань. Є по селах доми читальні „Просвіти“ чи кооператив. Та не все вони в руках прихильних Церкві й релігії. А коло кожної церкви просторий майдан. Аж проситься побудувати на нім церковний дім, де знайшлиб приміщення: церковний хор, парохіяльна бібліотека, парохіяльна читальня й інші релігійні товариства. Годі все те помістити в захристії чи на приходстві в кухні. Коли має рушити з місця праця в релігійно-суспільних товариствах, то в кождім селі повинен в найкращім часі повстати парохіяльний дім. Добра площа є майже в кождім селі, решту люди можуть дати і зробити, тільки треба їх заохотити до того. Без відповідних власних домів праця не піде. В коірнім ще ніхто не доробився.

Отже село ще держиться, але його теперішня духовна спійність потребує скріплення, бо загроза для села велика з різних боків, під оглядом релігійним і національним. Щоб не допустити розкладових струй до села і поборювати їх успішно там де вони вже є, треба стрімити до усунення надміру населення з сіл, бо переповнене село се добрий ґрунт для ріжних нездорових ферментів. Розуміється, кольонізація людьми з чужих сторін сильно скріплює ті нездорові ферменти. Таким чином ті, що форсують кольонізацією, просто підкладають огонь під східні окраїни сеї держави.

С. Г.

Арабський терор в Палестині

В кількох останніх днях англійські військові літаки переводили дальшу пацифікацію Арабів в околиці міста Наблюса. В цілм краю Араби обстрілювали поодинокі жидівські кольонії. Коло м. Регобот Араби перетягли телеграфічні драти. Англійські влади енергійно шукають за провідником арабських терористів Фаузі-Бейом. Араби посилюють місця злочинів меленим перцем, щоб змилити чуйність поліційних псів. В Єрусалимі Араби стріляли до двох висших урядників британської адміністрації, Нуррока і Таттенбавма. Оба вони Жиди.

Буря перекинула людей до СССР

Над новгородським воевідством перейшла недавно сильна буря. Вона спричинила великі шкоди в 10 селах. Вітер вивернув понад 100 будинків і дахи з них кинув далеко в поле. Богато старих дерев буря повиривала з корінням. Буря перервала також телеграфічні й телефонічні połącнення та повивертала телеграфічні стовпи. В однім селі струя вихру пірвала кільканацять осіб та перенесла їх на совітську територію. Тепер совітські влади не хочуть пустити їх назад до Польщі і вимагають від них документів.

Стріляючі олівці

В Братиславі (Словаччина) лувився на днях незвичайний випадок. Семен Кутлік, кельнер в однім з більших ресторанів, писав рахунок „олівцем“, в котрім був вмонтований бровнінговий механізм. Кутлік необережно натягнув пружину, „олівець“ вистрілив і ранив кельнера в голову.

Я певна, що всі ті, що слухали сьогоднішніх реколекційних наук, моглиб уже сьогодні стати в ряди витревалих жеців, що всі вони готові вже в цей мент стати до бою за Бога і народ, бо продовж тих кількох гарних днів випалили знамя Христа на своїх душах. У них нема вже слоти душі, тупої зневіри, ні вбийчого самолюбства, вони веселі й бадьорі йдуть тепер через життя. Вони вірять, що перед ними величя побіда, бо вони під пранором Володаря над володарями, Творця мира, світла і свободи.

А Ви всі зневірені, огірчені, прибиті горем — тямте, що й „сьогодні бувають світлі моменти“ для кожної з нас, тільки їх треба вміти знайти і бачити.

Ще малою дитиною перечитала я раз правдиві слова німецького поета:

Nie stille steht die Zeit,
Der Augenblick entschwebt,
Und den du nicht genützt,
Den hast du nicht gelebt.*)

Ах, як дуже я втішалася, коли мої слухачки признали мені рацію! Богато стало жаліти, що не можуть почуватися щасливими, тому що не були на реколекціях в Підмихайлівцях. Але тих всіх я потішила, що студентки улаштовують реколекції щорічно. Червень 1937 року надлетить швиденько.

*) Час ніколи не стоїть на місці, хвилинка минає, — і котрої ти не використала (в), тої ти не пережила (в).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УНІЯ І МОСКВА

7. Чому падала Унія в часах Катерини II?

З пануванням Катерини II-ої (1796) кінчиться перший етап у ліквідації Унії в межах Росії. 1795 р. наступив останній розбір Польщі, що цілком зліквідував її самостійність. Українські й білоруські землі в великій більшості опинилися в межах російської імперії; Унія, чи радше гр.-кат. Церква — також. І Катерина мовби прочувала, що наближається її кінець — поспішно видавала розпорядки, що мали добити Унію. Очевидно, були там у розборових трактатах зобов'язання „по вічні часи“ залишити свободу віроісповідань обох католицьких обрядів у Росії, але російська цариця розуміла се так, що трактати є на те, щоб їх ломити... Не перший се й не останній раз — бо таку „етику“ бачимо й нині в різних „союзах“ і „пактах неагресії“, які заключають з європейськими країнами достойні ідейні спадкоємці Петра I й Катерини II — большевики. Клясичний вислів: „буржуазний предразсудок“ се не оригінальний большевицький винахід; сей „поступовий“ цинізм бачимо вже й у всеросійських царів та цариць.

Отже в 1795 р. цариця Катерина II одним почерком пера знесла уніятські єпископства на землях, що перейшли під її владу, з виїмком полоцького архієпископства. Старого праведного Митрополита Ростоцького також усунула від виконання влади. Він перенісся до Петербурга, дістав пенсію від уряду й жив там до 1805 р., себто до своєї смерті; звідти старався облекшувати долю своїх переслідуваних вірних, але очевидно безуспішно: не його була сила зломити плян царського уряду, переводжений з залізною консеквенцією. Таксамо поступила Катерина з іншими Єпископами.

Виїмок становила, як ми вже сказали, архієпископська катедра в Полоцьку. Засідав там тоді Іраклій Лісовський, котрого так характеризує московський історик: Він тішився спеціальною пошаною в царя (Олександра I-го), і „поражалъ всѣхъ своею маститою осанкою, своею величественною, сѣдою бородою, которую онъ носилъ по возвращеніи изъ Іерусалима на зобазиліанамъ и католикамъ“. ¹⁾ Такий зовнішній „православний“ вигляд цілком відповідав внутрішньому переконанню того гр.-кат. Архієпископа. Свое „восточничество“ довів він консеквентно до логічного завершення: вже 1795 р. видав пастирський лист до свого духовенства з наказом не перешкоджувати своїм овецкам „возсоединитися“ з православ'ям — ба навіть не робити з приводу апостазій нікому закидів. ²⁾ Очевидно, коли духовенство мало такий примір згори, а й само не дуже було укріплене в католицькій вірі, то апостазії змагалися й досягли головокружних розмірів — мільонів. В такому стані слабого католицького усвідомлення клиру й тим самим мас вірних маємо першу причину упадку Унії.

Польський дослідник історії упадку уніятської Церкви, стілько разів уже цитований Е. Ліковський, не звернув уваги на другу причину, що впливала з першої: а саме не звернув уваги на національний антагонізм (або часом і ненависть) Українців і Білорусів до Поляків. Московська пропаганда або наймлена (чи й у добрій вірі „переконана“ московськими агітаторами) українська — добре дбала (й досі дбають), щоб Унію змалювати як польську інтри-

гу, а схизму, чи пак православ'я, як „правдиву“ і „батьківську“ віру. Слабо навчений віри (або при темноті парохіяльного духовенства цілком не навчений) Українець-уніят легко давався повісти на шнурочку „ненависти до Ляха, Жида й Уніята“ та вертався під опіку „батьківської“ Церкви.

Правда, се останнє так раптово не поступало. Наперед треба було переконати людей, які мали совість, що в апостазії нема нічого злого. Отже треба було доказати, що Уніяти чимраз більше „латинізують обряд“. Виконували сю службу дуже добре „обрядові ревнителі“, що бралися зі запалом гідним кращої справи (от хочби скріплення в собі й своїх овецках правдивої релігійності, чи викорінювання пиянства й розпусти) — „чистити обряд“. Чистили його так основно, що з реформ Замойського Синоду не лишалося ніщо. При таких стані, очевидно, вірні переконувалися, що „правдива“, себто очищена, Унія нічим не різниться від схизми — й тоді масово переходили до протегованої в Росії віри. На такий підготований ґрунт падали націоналістичні кличі, хоч часом порядок був і відворотний: „чищення“ було вже впливом притаєної схизми.

Щойно на так приготіваний ґрунт могла скорше ділати акція Москви — насильне навертання опірних уніятів. Люди дійсно віруючі серед небезпек і покус гартуються, а потіхи в своїм терпінні шукають у вірі. Ніколи людина справді віруюча не покине легкодушно своєї віри. Вона навіть у переслідуваннях видержить. Переслідували Христову Церкву колись погани, пізніше еретики, але вона встоялася. Булаб очевидно встоялася й гр.-кат. Церква в Росії й видержала всі переслідування, якби не те, що власне віра була слаба. Тому вона подавалася перед насильством.

В сій справі треба підчеркнути ще одну річ, чого Еп. Ліковський у своїй праці не зазначає як слід. А саме сильна нагінка на Унію йшла в Росії якраз в добі раціоналізму, коли не лише вищі світські круги й монарші двори, але нераз і вищі духовні, що вийшли з тих сфер, були переняті духом раціоналізму. В Польщі навіть вище духовенство (щоб назвати хочби Примаса Подольського чи Еп. Красіцького, відомого поета якраз тієї доби) не стояло на належній висоті. Тим пояснюється загальний тоді занепад релігійності. Сього факту в відношенні до причин занепаду релігійності в уніятів XVIII ст. не підношено, а він мусів мати свій вплив. Отся кволість нашого Єпископату подекуди могла бути вислідом того, хоч на загальнонаш під тим оглядом було краще як у Поляків, — може тому, що наш Єпископат складався з монахів. Всежтаки й се треба взяти на увагу.

Доходимо врешті до четвертої дуже важної причини занепадання Унії. Се відношення до Унії Поляків. Еп. Ліковський досить остро осуджує польський уряд і лат. Єпископат, що не піддержали уніятів у тих тяжких часах. Але й тут польський автор мовби боявся дійти до самого нерву справи, до причини такого відношення. Можемо його в тій справі виручити: се польський націоналізм, доведений до шовінізму, не допустив українських католицьких Єпископів до сенату; той самий шовінізм, разом з пустою зарозумілістю, казав латинському суфраганови домагатися місця перед уніятським Митрополитом; навіть реформа Великого Союму допускала нашого Митрополита (не всіх Єпископів!) до сенату щойно на послід-

не місце, по всіх латинських Єпископах...

Який був наслідок такого поступування для самої Польщі? Нині, після гіркого історичного досвіду, не трудно дати відповідь. Уніяти через таке поведіння були неприхильно настроєні до Поляків. При вичислених угорі обставинах і при більшості слабо віруючих давало се також причину до покидання Унії, або — на початок — бодай до сильного „восточництва“. А далше все йшло вже своїм фатальним шляхом, без огляду на цілком невинні часом наміри „восточників“ (пізніший Куземський!). Але кожда апостазія — була ослабленням Польщі й скріпленням Москви. Православ'я всекінчалось епілогом у Москві й тим самим було вороже не лише українській національній ідеї, але й Польщі. Поляки своїм поступуванням причиняли союзників Москві, що в наслідках тяжко відбивалося не лише на нас, але й на Польщі й на Поляках.

Значить, всякі мнімі польські „патріоти“ на коротку мету й тут копали могилу своїй самостійності. Їм здавалося, що виплатиться частинне златинщення, яке їм удалося перевести серед уніятів. Вийшло інакше, очевидно — на науку майбутнім поколінням. Чи вони чогось навчилися — в се не будемо тут входити, бо ми говоримо тепер про кінець XVIII століття, а не про XX-те.

Сим кінчимо наш вступ, може й задовгий трохи, до властивої теми — долі Унії в Росії в XIX ст. Вважали ми кінечним пригадати важніші моменти з сєї області в XVIII ст. і вказати на факт, що ділялося тут пляново, згідно з цілями московської політики. Сам матеріал показав, що з толерування й скріплювання схизми не було ніякої користі, лише руїна для польської держави. Та разом з тим виявилось, що також Україна не мала ніякого хісна з упадку Унії. Пропаратори православ'я були переняті не національно-українською ідеологією, але — всеросійською, себто імперіялістичною московською. Такими були Юрій Кониський й, могилівський схизматичський Єпископ, до того ще й заражений кальвінською ересю;³⁾ таким був Гервасій Лінцевський й, Віктор Садковський й, Мелхіседек Значко-Яворський й інші, — ціла галерея „Українців з уродження, Росіян по національності“. Вони не творили ніякої України, лише сцементували православним цементам Російську Імперію. Натомість їх ідейні й фізичні попередники не за страх, а за совість виклинали Гетьмана Мазепу якраз за те, що хотів незалежності України. А їх нащадки, як побачимо в XIX столітті, причинялися до ліквідації навіть тіні самостійності України.

Натомість Унія в Галичині стала дійсно українською Церквою. Я раджу деяким нашим „патріотам“, що говорять про „батьківське православ'я“, зіставити висліди ділань православ'я й Унії на український національний організм хочби в 2-ій пол. XIX ст. та щойно тоді рішати, як той герой мандрівного оповідання, „котра віра ліпша“. Навіть з ліберального становища!

Теофіл Коструба.

³⁾ Він радив слухському архімандритові посилати кандидатів на православних священників до кальвінської школи у Слуцьку, бо Кальвін „для нашої (-схизматичської, Т. К.) Церкви дуже прихильний“ (Likowski, Dzieje, I, с. 203); нашо клопотатися заснуванням окремого православного семінаря!

¹⁾ Морошкінъ, Возсоединение Уній. „Вѣстникъ Европы“, 1872, апрѣль, с. 614.

²⁾ M. Harsiewicz, Annales Ecclesiae Ruthenae, с. 839—840.

Нові видання

Проф. Франц Шпіраго: **Антихрист у світлі св. Письма, церковного передання й приватних виявлень.** З німецької мови переклав за дозволом автора проф. Антін Павенцький. Видавництво ЧСВВ в Жовкві, книжка 203, Друкарня ОО. Василян у Жовкві. Р.Б. 1936. Сторін 96, формат 16,9 × 11,5 см. Це дійсно цікава праця відомого автора „Великого Катехізму”. В ній з німецькою пильністю зібрано головні відомості про Антихриста. На доказ, як цікаво писана ця праця, наводимо її початок:

Антихрист не буде якимсь товариством, але означеною особою (св. Белярмін, Сварез); буде людиною, що матиме всю силу сатани (св. Ів. Зол.), але не буде сатаною, тільки людиною (св. Гільдегарда: *Scivias*). Також не буде це поплочений диявол, але справжня людина; отже не буде одночасно й дияволом і людиною (св. Ів. Дамаскин). Не буде також нав'язаною дияволом людиною, бо ділатиме зовсім вільно. Антихрист прийде при кінці світу. Пророк Єзехіа натякуючи на антихриста (Гога) й його боротьбу проти наверненого жидівського народу в Палестині, каже ось так: „В останніх днях приде твій час” (Єз. 38,16; пор. Обял. 20,7—9).

Українське дошкілля, підручник для провісників дитячих садків. З'ясував Лев Ясінчук. Львів, 1936. Накладом Гол. Управи Рідної Школи, Львів, Сикстуська 46. Формат: 21,5 × 15 см. Ст. 294 + XXXVIII + 10 нпр.

Dr Łucja Charewiczowa. Czarna Kamienica i jej mieszkańcy. Z 33 ilustracjami w tekście. Lwów 1935. 24 × 16, (4) + 160. — „Biblioteka Lwowska”, tom XXXV. Nakładem Towarzystwa Miłośników Przeszłości Lwowa. Ціна 6 zł.

Знана дослідниця давнього Львова д-р Лукія Харевицева видала нову вищезгадану історичну працю, що над нею так багато натрудила. Це історична монографія про „Льоренцевичівську Каменицю”, що сьогодні називається „Чорною Каменицею” (Ринок 4), де міститься Музей Історичний Міста Львова, відомий нашим читачам з окремої статті Т. Коструби в ч. 29 „Нової Зорі” з 23-го квітня ц. р. „Чорна Камениця” походить з 16 ст. і в мистецтві називається жемчугом (клейнодом) світської архітектури давнього Львова й перлою львівського міщанського будівництва в давнину. З питомим собі історичним талантом авторка описує джерельно, прегарно, краще та вірніше ніж її попередники (В. Лозинський, Ф. Яворський, Б. Януш, М. Літинський і В. Зембіцький) всю історію „Чорної Камениці” від 16 ст. аж до наших днів. Перед нашими очима виступають її будівничі й ряд власників її продовж кількох століть. Окремий розділ маємо про „Чорну Каменицю” під оглядом мистецьким. Авторка прослідкувала також інші камениці в Ринку у Львові і в цій книжці подала нам цікавий опис та історію інших ринкових камениць, між ін. Зухоровичівської Камениці (Ринок 40), що в 18 ст. була власністю львівських ОО. Василян з монастиря св. Онуфрія. Всі камениці в Ринку були тоді в руках християнських; ніодна з ринкових камениць в 18 ст. не була в жидівських руках. — Книжку закінчують: коротке *résumé*, зміст, список ілюстрацій, індекс місцевостей, осіб і річей.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ГЕН. РИДЗ-СЬМІГЛИ вернувся 10 с. м. до Варшави. Його витали дуже величаво.

НОВИЙ РОМУНСЬКИЙ КОНСУЛЬ Емануель Попеску прибув до Львова й обняв урядування. Його круг ділання обіймає воевідства: львівське, станіславське, тернопільське, волинське, поліське і білостоцьке.

РОМУНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО розв'язало табор праці ромунської правої організації т.зв. „Зеліної Гвардії” недалеко м. Констанци. Також інші партії згодилися на розв'язання своїх партійних бойовиків.

КОМАНДАНТ ГІТЛЕРІВЦІВ у Гданську „гавляйтер” Ферстер заявив м. ін.: Не можна брати за зле Гданськову, коли він глядить більше на Берлін як на Женеву. Гданськ се мале судно тягнене великим кораблем — Німеччини. Щастя Німеччини се щастя Гданська. — Польська преса обурена сею промовою.

В НІРНБЕРГУ відбулося відкриття конгресу німецької націонал-соціалістичної партії. В промові Гітлер домагався колоній для Німеччини та узасаднював дволітню військову службу в Німеччині. При кінці промови канцлер остро виступив проти Москви.

ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Стоядінович приїхав до Букарешту і відбув наради з ромунськими міністрами.

БЕЛГІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Леопольд III. перебував три тижні в Австрії.

ФІНЛЯНДІЯ замовила більшу кількість зброї й воєнних матеріалів в англійських фабриках. В зв'язку з тим вибирається до Англії начальний вождь фінляндської армії маршал Маннергайм.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Блюм виголосив промову на великій соціалістичній вічу. Він заявив, що Франція мусить зберегти нейтральність супроти подій в Іспанії, бо інакше напевно вибухнеб європейська війна.

У ФРАНЦІЇ настали непорозуміння між соціалістами і комуністами, що належать спільно до т. зв. народного фронту. Французькі комуністи зачали організувати т. зв. французький фронт не повідомивши про те соціалістів. Соціалісти закидають комуністам нелюбовність.

В ПОРТУГАЛІЇ збунтувалася залога двох воєнних кораблів. Прибережні гармати коло Лісбони збомбардували збунтовані кораблі. Потому ув'язнено залогу. Кількох моряків убито й кількох ранено. Військо в стані острого поготівля. Військові стійки обсадили стратегічні пункти. Поліція стереже урядових будинків.

ЛІТАКИ ПОВСТАНЦІВ кружляли над Мадридом і скидали летючки, що кінчаються словами: „Коли не піддасться, будемо вас бомбардувати, щоб зломити ваш опір”.

ДОВКОЛА БАРСЕЛЬОНИ червоні будують укріплені позиції, бо сподіюються атаки повстанчих військ.

В ПАЛЕСТИНІ недалеко м. Тулькарем відбулася битва між відділом озброєних Арабів і відділом англ. військ. Араби мали зброю найновішої конструкції і зістрілили один англійський літак.

НОВИНКИ

Відшкодування за військові шкоди. Коли шкода, спричинена військом на вправах, не перевищає суми 250 zł., пошкодовані повинні внести подання до команданта відділу, що зробив шкоду, щоб уговоно полагався справу винагороди. Коли шкода перевищає суму 250 zł., коли безпосередні переговори з військовою владою розбилися, або коли не зголошено шкоди командантові відділу, слід внести подання за відшкодування до повітової адміністраційної влади найпізніше до 14 днів від повстання шкоди або розбиття угодних переговорів.

Ревізійний Союз Українських Кооперативів визначив на сей рік дні 26 і 30 вересня як дні, що в них по змозі всі кооперативи повинні уладити кооперативний день.

Страйк пекарських робітників вибухнув у Львові. Страйкує коло 200 осіб. Страйкуючі домагаються нової збірної умови, придержування 8-годинного дня праці і 50 проц. підвишки за нічну працю.

Моторові поїзди урухомлено на днях на лінії Львів—Борислав і Львів—Тернопіль. Поїзд їде зі швидкістю 100 км. на годину. Ціна переїзду рівняється ціні білету третьої класи поспішного поїзду з доплатою за купон. Оплату за купон обчислюється по 50 сот. за кожних розпочатих 50 км. Право їхати моторовим поїздом мають всі подорожні, що користаються з нормальних або пільгових білетів, важних на поспішні поїзди або особові за доплатою до поспішного поїзду. Не можуть користати з їзди моторовими поїздами пасажирів, що мають пільгові білети, важні тільки на особові поїзди.

Велика військова дефіляда відбудеться у Львові, 14 с. м. В ній возьме участь 50 тисяч війська та около 300 літаків.

Головний статистичний уряд оповістив дані про страйки в Польщі в першій кварталі с. р. В тім часі було в Польщі 309 страйків, що обняли 7.657 підприємств. Загалом страйкувало 232.828 осіб. Втрачених робочих днів — 2,057.621.

Проф. Б. Зайкин оповістив у варшавським православним „Слові” заяву про те, що він виступив з управи Православного Брацтва у Львові та перестав співпрацювати у „Воскресенію”, органи того Брацтва.

Попешні недуги в краю ширяться даліше. В останнім тижні зголошено 514 випадків черевного тифу, 14 Гайне Медіни, 266 дифтериту і 371 туберкульозу.

Монастир Домініканів у Тисьменці пов. Товмач мають зліквідувати. На вістку про се місцеві польські діячі вислали до архієпископа Твардовського депутацію з домаганням залишити монастир з огляду на його польонізаційну місію в околиці.

Польсько-українські обжинки уладжено недавно в Підмихайлю пов. Калущ при участі кількох сот осіб, головню Поляків.

В Чорногорі на Попі-Івані посвятили на днях високогірську обсерваторію. У посвяченні взяли участь: станіславський віцевоєвода, представник міністерства військових справ, університету і багато гостей.

Пам'ятник поляглим за волю України в рр. 1918—21 мають збудувати незабаром в Сокалі.

В Луцьку засудили за комунізм Григорія Кравчука на 15 літ в'язниці і чотирох інших обвинувачених від 3 до 5 літ.

Гумор. — Кельнер: Отже кажете ще ту рибу вписати на карту потраф? О, найвищий час, щоб її хтось зів. — Отже пишніть скоренько.

Гумор. — В старім фортеяні, що на ній грає моя дочка, загніздилися деревні черваки. — О, бідні вони.

Початок сезону

Вересень се осінь, а бодай початок осіннього сезону. В усіх діянках життя, котрі два місяці віддавалися безтурботному відпочинкові, починається рух.

Оживлення панує також серед льотерійних грачів, бо якраз девятого вересня зачалося тягнення четвертої класи тринадцятої класи Державної Льотерії. Воно скінчиться дванадцятимого сего місяця видьосуванням головної виграші — мільона золотих.

Зрештою не лише мільон становить атракцію сего тягнення. Через деякі потягнення як пр. скасування серійних виграшів та спеціальних тягнень і т. п. можна було зробити зміни в плані, дуже корисні для грачів. Так отже незалежно від трах виграшів по сто тисяч золотих і

дев'ятох по п'ятдесят тисяч впроваджено чотири нові виграші по сімдесят п'ять тисяч zł. кожда; збільшено кількість виграшів по двадцять тисяч zł. з десяти на п'ятнацять, а денних виграшів, що їх висоту устійнено на двадцять п'ять тисяч zł., з чотирнадцяти на сімнадцять і т. д. Отже як видно можливости здобути одну з більших або середніх виграшів значно збільшилися.

Тому що від тягнення ділить нас вже тільки кілька днів, треба спішитися з відновленням льосу. Спробувати щастя повинні також ті, що в часі літніх ферій занедбали гру в перших трох класах біжучої льотерії. Можливости такі великі, що видаток на льос може їм дуже оплатитися.

В Бучалах коло Комарна згорів паровий тартак гр. Лянцкоронських. Шкода 170.000 зол.

Новий український часопис в Америці. Головна Управа Організації Оборони Лемківщини в Америці рішила видавати власний лемківський орган п. н. „Лемківський Дзвін“.

У Свиржі пов. Перемишль вломники вкрали з костела 12 обрусів.

У Варшаві арештовано кількох членів „Ліги Оборони Прав Чоловіка й Громадянина“ під замітом комуністичної агітації.

Процес Добошинського, провідника нападу на Мисьленіце, відбудеться при кінці с. р. Разом з Добошинським стане перед судом 87 обвинувачених. Отже буде се оден з найбільших процесів у Польщі.

Газові маски продають у крамницях в Ковні.

Чехословацьке міністерство почт пустило в обіг нові марки з видом княжого замку в Паланку (Варпаланці) коло Мукачєва. Той замок, що колись був резиденцією українського князя Корятовича, відомий українській суспільності з 1914 р., коли на Закарпатті перебували Українські Січові Стрільці.

Воздушну лінію літаків відкрили на днях між Москвою і Прагою. Вона довга на 2.400 км.

В околицях Києва вибухли пожежі лісів, підпалених рівночасно в кількох місцях. Припускають, що се діло саботажистів.

Сталін тяжко занедужав. Побойуються, що кожної хвилини може дійти до катастрофи. Наслідником Сталіна, на случай його смерті, має стати Ворошилов. Таке пише парижська преса.

В Москві большевики почали валити велику церкву, Казанський собор.

Під Ленінградом появилися медведі. Вони нападають на людські оселі. Подібні напади стверджено також в кількох місцевостях Карелії. Поява медведів і вовків у тих сторонах віщує недалеку остру зиму.

Хабаровськ став воєнним осередком совітського Далекого Сходу. На перебудову міста призначено поверх 150 міль. рублів.

В Біробіджані, жидівській колонії на Далекому Сході, жиє 64.000 осіб, в тім 28.000 Жидів. Жидівських колгоспів е там всего 15.

Поворотну філю до релігії виказує статистика протестантів в Берліні вже за роки 1932—4. В тім часі виступило з Евангельської Церкви в самім Берліні 59.329 її дорослих членів і 469 дітей. Майже всі вони перейшли на безконфесійність. Зате вступило до тої рел. організації 88.549 дорослих і 219 дітей, отже близько 30.000 більше вернулося до неї ніж виступило.

В Німеччині е 22.000 діличів. Вони мають четвертину всеї землі в своїх руках. Тепер правительсто кінчить оброблення законопроектів в справі парцеляції великої посілості.

Гумор. — Батько: Ти дійсно хочеш вийти заміж за того ідіота? Таж він хоче не тебе а твого посагу! — Дочка: Казав, що взявби мене навіть без цента! — Коли се правда, то він ще більший ідіот ніж я досі думав.

Гумор. — Знаєте, я раз так любився в одній дівчині, що вона зробила з мене правдивого дурня. — Так, так, деякі дівчата лишають трівкі вражіння по собі.

Моторизація німецької армії. Моторизація німецької армії поступила до тої міри, що вже не вистарчає нормальна нумерація авт. Отже заведено т. зв. „рупову нумерацію“. RW-Nummer значить число Райхс-Вері, а підгрупи має воно такі: WH (військове авто), WL (летунське авто), WM (авто маринарки). Цікаво, що авто маринарки видно також при чесько-німецькій границі в Саксонії й при німецько-австрійській в Баварії. („Парізер-Тагесцайтунг“).

Обовязкову службу праці для дівчат уведуть незабаром в Німеччині.

В Гамбургу відбулася цікава розправа проти одного з найбогатших купців Німеччини, Бруна Якобі, обвинуваченого за недозволений вивіз валют за границю. Бруна Якобі засуджено на 25 мільонів марок гривни і 8 р. тюрми. Се найвища кара видана в Німеччині за девізові проступки.

Спортову відзнаку в Німеччині має півтора мільона осіб.

Жалібні торжества відбулися в цілій Бельгії з приводу першої річниці трагічної смерті бельгійської королеви Астріді.

Ватиканський суд перший раз вирішив про кару в'язниці, а саме засудив на місяць в'язниці якогось Еція Моріджі, котрому доказано, що вкрав книжку з Ватиканської Бібліотеки.

Рожевий дощ упав недавно в м. Фаненці, в Італії. Метеорологічна обсерваторія вияснює, що се явище спричинив африканський вітер, котрий приніс з собою пісок рожевої краски.

Міжнародний конгрес византологів у Римі розпочнеться 20 с. м. Участь в нім візьме м. ін. доц. др. Іларій Свенціцький.

Конгрес міжнародної федерації журналістів радить в Берні. В нім беруть участь представники 23 держав.

Лік проти затроєння крові винайшли англійські лікарі. Він називається „Пронтофіл“.

Найстарший рукопис св. Письма. В одній антикварні в Менчестері відкрили рукопис декотрих розділів Старого Завіта, писаний у грецькій мові з 2 ст. перед Христом. Той рукопис о 300 літ старший від дотепер відомого найстаршого рукопису Св. Письма.

Американська письменка Фанні Герст одержала за свій новий сценарій „Великий сміх“ гонорар 100.000 доларів. Такого високого гонорару не одержав ще ніхто за весь час існування кіна.

Католики в Америці закупили великий готель збудований залізницею Санта Фе в стейті Новий Мексик і перебувають його на семінар духовний для Мексиканців.

З нараженням життя вратували Найсв. Тайни. В м. Бронкс у Злучених Державах Півн. Америки нагальна пожежа знищила величавий костел. Парох костела о. Северіно Фокаччі і його два вікарії з нараженням життя винесли з горючої святині Найсв. Тайни. Сей вчинок викликав серед присутних велике вражіння й подив.

Гумор. — Положення без виходу. — Вже мені голова тріскає з болю. Рипить те радіо і рипить! — То чому не замкнете апарату? — Якто? А я защо заплатив абонамент?

Гумор. — Клієнт до адвоката, по програнім процесі: Дуже мені жаль, пане меценасе, що ви задармо трудилися. — Та задармо ні, тільки надармо.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Вписи на однорічний торговельний курс для абітурієнтів при Торговельній Школі „Р. Ш.“ у Львові, вул. Хшановської ч. 9 приймає Дирекція Школи до 30 вересня с. р. До впису треба предложити свідоцтво зрілості й метрику, а ті, що мають перерву у студіях, також свідоцтво моральності. Вписове 10 зл., місячна оплата 20 зл. Слухачам признані в цьому шк. році залізничні знижки категорії Ц.

Вакаційний кооперативний курс РСХК відбувся в Ямнім над Прутом від 15 до 27 серпня с. р. В нім взяло участь 63 осіб. Минулого року на курсі було лиш 37 учасників.

Ропу в околиці Березова на зовсім новім терені добула Березівсько-Гумніська Нафтова Спілка.

Кріза в нафтовім промислі. В „Газеті Гандльовій“ появилася стаття д-ра Козіцко, директора нафтового концерну „Малопольска“, про відносини в нафтовім промислі. Він твердить, що нафтовий промисл тепер не поплачує. Бориславський басейн приносить тільки страти. Від 1928 р. виверчено там 550.294 метрів у нових шибках. Вони дали 85.300 вагонів ропи. В верчення вложено 150 міль. зл., видобуто ропи за 120 міль. зл. Більше вертити нафтові фірми не можуть з причини дефляційної політики правительства. Воно обнизило ціни нафти й бензини. Та знижка спричинила зменшення приходів нафтового промислу о 14,391.000 зл. Тому нафтові фірми не можуть вкладати капіталів у верчення й інвестиції. Продукція нафти зменшується і в Польщі може забракнути нафти до свічення. Коли допущено до краю чужу нафту, се булоб кінцем краєвого нафтового промислу.

Нові поклади діамантів викрили у Бразилії в місцевості Капетінінг.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Інструктора до уч. V і VI кл. всел. пошукую. О. Онуфрій Сеньчук в Куликові, п. Сеньків коло Радехова. 1—2

КІНА

МУЗА: „Касіно де Парі“ з Аль Джонзоном, „Кід-напері“.

ПАКС: Буря над Андами.

СТИЛІВЕ: „Його Величність пан шофер“.

ТОН: „На згарищах щастя“.

УТІХА: „Деревляні хрести“ на основі Доржеле-са і ревія „Мельодії Львова“.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ О.ЛЕВИЦЬКА ІС-ка

Львів, ул. Корлецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант“ терпент.

Пасту до взуття „Елегант“ воскову

Пасту до підлоги „Французька маса“

Віск комбінований до підлоги

Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадку і коронову

Шварц до чобіт

Віск шевський

Смоли шевську

Трутку на мухи

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитості готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: $\frac{1}{2}$ стор. 180. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 90. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 45. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 25. — зол. В редакційному тексті: $\frac{1}{2}$ стор. 280. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 140. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 70. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під веділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродівських
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон:
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Корто П.П. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Важні наради в справі автономії Закарпаття.

Губернатор Закарпаття К. Л. Грабар їздив на днях до Праги і відбув там важні наради з чехословацьким правительством в справі автономії для Закарпаття. При тій нагоді губ. Грабар порушив справу культурного положення Україн-

ців у Пряшівщині і домагався для них вільного розвитку, зокрема домагався від правительства субвенції для української гімназії в Пряшеві. Прем'єр Годжа обіцяв губернаторови, що розгляне його прохання щодо Пряшівщини.

Гітлер погрожує большевикам.

В неділю 13 с. м. в Нирнбергу відбулося в рамках партійного зїзду зібрання гітлерівських штурмових відділів. До зібраних промовив канцлер Гітлер. „Наш старий ворог, говорив канцлер, що проти нього ми так часто виступали й котрого ми мимо його великої переваги розгромили, довкруги нас погрожує кулаком. Перед моїми старими й молодими боевиками заявляю, що ми готові в кожній хвилині. Ми бажаємо лиш миру. Ми руководимося одним: Не видати Німеччини на поталу больше-

визмови.” Потім канцлер згадав про протестаційні віча за границею проти фашизму й націонал-соціалізму й заявив: „Я ще не закликав до ніякої маніфестації. Та коли закличу, Німеччина об'єднається в одній єдиній маніфестації і тоді буде демонструвати не 20 чи 30 тисяч нездисциплінованих осіб, а мільйони повстануть проти старого ворога людства.” — Загранична преса пише, що острі слова промови Гітлера проти большевиків можуть довести до зривання взаємин між Німеччиною і СССР.

Страйки у Франції.

Від тижня в цілій Франції поширюється страйковий рух. Правительство всіма силами старається зліквідувати страйки, та безуспішно. Не помагають особисті інтервенції прем'єра Блюма ні міністра внутрішніх справ Салянгра. Праві часописи підчеркають політичний характер страйків. „Еко де Парі” подає три причини страйкового руху: 1) зріст

коштів удержання по підвищці платень, 2) переконання про успішність страйкової агітації і 3) еспанська горожанська війна. Вона викликала у Франції поважне психічне потрясіння і збільшила класові противенства. Радикали й соціалісти закидають комуністам, що вони організують страйки, щоб шкодити правительству.

Еспанські повстанці здобули Сан Себастьян.

Вночі з 12 на 13 вересня с. р. еспанські повстанці ввійшли до Сан Себастьяну. Правительственні війська не ставили поважнішого опору. Анархісти кидали запальні бомби. В кількох місцях Сан Себастьяну вибухнула пожежа. Тимчасом повстанці посувалися обережно вперед і обсаджували місто. Частина черво-

них втікла човнами до Франції. — 3 Мадриду звідомляють, що червоне правительство тратить останки авторитету. Між поодинокими міністрами повстала гризня. В Мадриді щораз більша недовіра харчів. Повстанчі літаки бомбардували касарні в Мадриді. Там погинуло 250 міліціонерів.

Відродження португальського народу.

Патріярх Лісбони кардинал Емануел Цереєра заявив представникам американської преси: Душа португальського народу відродилася і населення відновляє свої сили в жерелі всего життя. Кон-

ституція Португалії збудована на засадах католицизму і забезпечує свободу родини, Церкви, виховання. Все спирається на родині як основній клітині суспільности.

Жниво заворушень в Палестині.

Арабський страйк і заворушення в Палестині тривають вже поверх 21 тижнів. За той час погинуло: 34 британських жовнірів, 82 Жидів і 225 Арабів. Ранено: 144 брит. жовнірів, 267 Жидів і 640 Арабів. Араби знищили 250.000 дерев, спричинили 280 пожеж, висадили в воздух 48 мостів, 300 разів перервали телефо-

нічне получення, спричинили 230 залізничних катастроф. Правительство наложило 88 збірних кар на різні арабські місцевості і тільки 1 кару на жидівську місцевість Ахузат Самуел. До концентраційних таборів вислано 420 осіб. Ув'язнено 2.000 Арабів. Власти skonфіскували 35 транспортів вибухових матеріалів.

Заострення скарбової контролю.

Міністр скарбу Квятковский видав розпорядок про скріплення скарбової контролю в ділянці безпосередних податків. Контролю будуть виконувати окремі відділи скарбової контролю. Вони будуть співпрацювати з податковими урядами. Завдання тих відділів: переведення докладної люстрації промислових

і торговельних підприємств, зібрання докладних інформацій для податкових цілей в підприємствах акциз і монополів та у власників великих земельних посіlostей. Інформації про маєтковий стан фірм будуть збирати також на залізничних двірцях, в поштових і громадських урядах і т. д.

500 осіб жие з кулею в серці.

На конференції віденських лікарів представлено чоловіка, що 21 літ жив з кулею в серці не знаючи нічого про те. Недавно той чоловік зголосився до лікаря, бо потовкся. Коли його пересвітлено, показалося, що він має крісову кулю в лівій коморі серця. Він був ранений в 1915 р. на російським фронті. Після вилікування не відчував ніяких бо-

лів. В звязку з тим одна німецька лікарська газета подає, що в Німеччині жие 500 учасників світової війни з кулею в серці. Більшість з них про те ніщо не знає. Коли рана в серці невелика, то серцевий мязень витворює нові волокна довкола кулі і вони неначе „в'яжуть” кулю, а серце працює дальше нормально.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж де велике майно кожного господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадіж з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР”

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.
ч. тел. 205—47.

Справа нормалізації

Як її розуміє „Biuletyn Polsko-Ukraiński”.

Як відомо, в 1935 р. УНДО започаткувало нову українську політику в Польщі, т. зв. політику нормалізації. Воно порозумілося з польським правительством б. прем'єра Косцюлковського передовсім в справі актуальних тоді виборів до польського Сейму і Сенату і на основі того порозуміння ввійшло до згаданих польських законодавчих інституцій. В Сеймі і Сенаті нова Українська Парляментарна Репрезентація стала отверто на продержавне і проурядове становище й заманіфестувала те своє становище відповідною заявою і голосуванням за повновластями для правительства і за державним бюджетом.

Ціллю тої нової політики було довести до нормалізації українсько-польських відносин у Польщі. Ту нормалізацію українська сторона уявляла собі так, що відтепер положення Українців у Польщі основно зміниться на краще, ніж було доси. Що передовсім припиниться ліквідація того, що Українці ще мали в Польщі. А далі, що Українцям привернеться те, що вони вже мали і що Польща вже зліквідувала їм. Вкінці, що Українці досягнуть від Польщі нові здобутки, яких їще взагалі не мали.

Тут українська сторона мала на думці в першу чергу те, що Польща Українцям в теорії вже признала була і що навіть ствердила формальними законами, яких одначе доси не ввела в життя. Се закони про краєву самоуправу і про заснування українського університету.

Від часу започаткування УНДО-м згаданої вище нормалізаційної політики пройшло вже півтора року. Якій висліді дала Українцям та політика доси?

Про ті вислиди говорить аж надто вимовно сама Українська Парляментарна Репрезентація у своїх ухвалах з дня 13 і 14 липня б. р. Ті ухвали нашим читачам відомі, бо ми подали їх вповні в ч. 55 „Новой Зорі”. Вони стверджують виразно, що вислиди нової політики — майже ніякі. Ше виразніше ствердив се офіційний орган УНДА „Свобода”, котра в ч. 28 в статті п. з. Короткозорість Поляків дотеперішні вислиди політики нормалізації спредізувала коротко так: „В останніх місяцях наше положення замість покращати — погіршилося”. У висліді того „Свобода” стверджує „тимчасовий провал політики нормалізації”. Той голос „Свободи” подаємо в огляді преси.

На згадані вище ухвали Української

Парляментарної Репрезентації і на статтю „Свободи“ звернув увагу „Biuletyn Polsko-Ukraiński“. Він в ч. 36 з дня 6 вересня б. р. присвятив їм вступну статтю п. н. Справа нормалізації. Тому що та стаття дуже характеристична, вважаємо вказаним зазначити з нею наших читачів.

Починає ту статтю „Biuletyn P.-U.“ пригадкою статті голови УНДА Мудрого, яку він помістив в „Ділі“ з дня 12 квітня б. р. і в якій взивав українську суспільність бути терпеливою. А далі „Biuletyn P.-U.“ пише:

Вже від довшого часу обсервуємо факт постійних і поступово скріплюючихся в тоні неначе антиномалізаційних настроїв, бо так їх треба означити, в пресі і заявах передових представників табору нормалізації. Ті настрої знаходять вислів у виступах, в яких отверто обвинувачують Правительство, що не сповнило українських постулатів і тимсамим отже сирани нормалізації польсько-українських відносин є для нього байдужна річ. Поза Правительством обвинувачують рівнож і польську суспільність, котрій рівнож закидують брак доброї волі в напрямі нормалізації обоюсторонніх відносин.

Щоб не бути голосливіми, назвемо хочаб знайди ухвали Української Парляментарної Репрезентації з дня 13 і 14 липня б. р., виступи посла Барана на політичній нараді в Боршеві, де заявив, що „загального бізнесу (нормалізації) не можна назвати додатним“, а ще передтим при порівнюванні положення України на Підкарпатській Русі з положенням України в Польщі підчеркнув, що з нормалізації залишилися „стрипухи“. Гізде усього під тим оглядом становила стаття офіційального органу УНДА „Свободи“ з дня 26 липня б. р., де м. ін. написано слідує: „Замість зєднати собі українські маси, замість піти супроти них на політичній уступки, польська націоналістична політика робить тимчасом усе можливе, щоб їх якнайдалі відштовхнути. Тимчасовий провал (підчерк. „П.-У.Б.“) політики нормалізації започаткованої в минулому році доказує се з усією ясністю. Українська суспільність чекала через 1½ року хочби на знак доброї волі з польської сторони. Але уряд не міг рішитися на ніякі корисні для України реформи. Навпаки! В останніх місяцях наше положення замість покращати — погіршилося...“

Коли читаємо того роду заяви і виступи табору, котрий починаючи від 1935 року випускав на своїм прапорі клічі нормалізації польсько-українських відносин, — піше далі „Бюлетен“, починає огортати нас здивування. Як то — питаємо — чи ж дотогочасні посунення правительствених чинників в напрямі нормалізації відносин не були для української сторони „знаком доброї волі“ і прешті не принесли для них ніяких користей? — Ажте належить ствердити безсторонно, що безупереч попилом твердженням українська сторона осягнула вже ряд конкретних користей — і то поважних — в кожній ділянці життя. Вистане тільки хочаб навести річний звіт з діяльності ряду українських господарських, культурно-освітніх, суспільних і т. п. інституцій, вказати на збільшення активності українського громадянства, що виявляється в масовім організуванні ріжнородних торжеств, обходів і т. д., щоб виробити собі зовсім відмінну думку, ніж та, котру голосить українська сторона. Належить спитати, чи все те булоб можливе без широго розуміння нормалізації польсько-українських відносин польською стороною? Нехай відповість собі на те питання ті українські чинники, котрі вважають, що нормалізація не дала українському громадянству ніяких користей, навпаки — шкоди, а польські чинники виявляють брак доброї волі до дійсного переведення справи обоюсторонніх відносин.

Розуміємо, коли того роду жалі під адресою польської сторони виводять збанкрутовані політики, котрі шукають жиру в постійнім каламученню води або осібнож, заведені в своїх надіях на посольські „посади“. Але коли се роблять передові представники табору, котрий дав почин політичній нормалізації польсько-українських відносин та „urbi et orbi“ голосить, що реалізує її, то мимоволі мусить виринути підозріння щодо широти голошених клічів, мусить повстати сумнів, чи існує добра воля серед людей того табору в напрямі нормалізації відносин. Мусимо отверто заявити, що супроти подібного ставлення питання, супроти повного неспіввідношення дотогочасних очевидних і незаперечних фактів, які дала Україні нормалізація і прямо ігнорування, а в найліпшій разі помешування, неначе доцільного, ряду далекосяглих („доньосле“) посунень правительствених чинників в напрямі нормалізації обоюсторонніх відносин, будучи в нас застереження, щодо властивих намірів українського табору, котрий репрезентує політику нормалізації. Бо з подібного умишання суті нормалізації виходилоб, що українській стороні залежить хіба тільки на негайних користях, а натомість зовсім не залежить на правдивій нормалізації обоюсторонніх відносин. Бо тільки тим треба толкувати собі нетерпеливість української сторони.

Незалежно від того належить ствердити, що міродайні чинники без огляду на ті чи інші обставини змагають, безпереч інституціям української сторони, до нормалізації польсько-українських відносин. Вступивши раз на шлях напрямі польсько-українських відносин, що його втілює б. Прем'єр Косціялковскі, вони йдуть послідовно до вирівнювання всіх ріжниць дорогою

сповнивання слушних українських постулатів. Що так є — доказують се останні далекосягли („доньосле“) зміни в управі „Народного Дому“ у Львові, заповіді утворення української катедри на львівській університеті, перемін у трактивістичних рівнорядних клас в державній гімназії в Стрию на класи з українською викладовою мовою.

Вичислені лише акти доброї волі міродайних чинників хіба найліпше говорять про наміри польської сторони. Думаємо, що українська сторона не буде наповно інтерпретувати їх як „стрипухи“ або як „брак знаку доброї волі“. Думаємо, що українська сторона приступить до властивого освітлювання тих справ, такого суттєвого для обоюсторонньої нормалізації відносин. Бо в протиній разі вона зродить тільки повні обоюсторонні сумніви в доцільність роблених зусиль. І тоді вже не кілька літ — як то заявив посол Мудрий — але хто знає, чи і кільканадцять вистане, щоб слова: „нормалізація польсько-українських відносин“ набрали властивого змісту та дали вислід, яких ждуть Українці.

Щож сказати про наведену вище статтю „Biuletyn-u Polsko-Ukraińsk-ogo“.

Передовсім треба відмітити і підчеркнути те, що „Biuletyn P.-U.“ вже само істнування і можливість діяльності українських господарських, культурно-освітніх, суспільних і т. п. інституцій у Польщі вважає „поважною користю“, яку дала Українцям нормалізація та що без нормалізації все те булоб неможливе.

Отсе ствердження „Biuletyn-u“ незвичайно характеристичне. Бо воно, як не можна краще, характеризує положення України у Польщі.

Значить, на те, щоб Українці в Польщі могли істнувати національно, не досить польської конституції, яка забезпечує їм національне істнування, але на те треба ще аж спеціальної угоди Українців з Поляками. Бо без того національне істнування Українців у Польщі, виходить, неможливе. Немоżliве істнування і діяльність українських господарських культурно-освітніх і суспільних інституцій, неможливі навіть українські торжества, обходи і т. п.

Отсе на думку „Biuletyn-u P.-U.“ ті „уступки“, які Поляки вже признали Українцям у висліді нормалізації і з яких Українці вже повинні бути вдоволені.

Та крім того „Biuletyn“ наводить іще кілька інших „уступок“.

Отже передовсім „далекосягли (doniosle) зміни в управі „Народного Дому“ у Львові“. Як уже відомо нашим читачам, ті „далекосягли зміни“ зводяться до того, що „Народний Дім“, яким попередній правительствений комісар так адміністрував, що загнав його у двоміліоновий довг, тепер правительство передало в адміністрацію представникови польського „Банку краювого господарства“, котрий має той довг стягнути собі. А до помочи представникови „Банку“ додано дорадний орган, до якого покликано між ін. 2 Українців. До сеї цікавої справи ще повернемо.

Що торкається катедри історії української літератури на львівській університеті, то катедра така на тім університеті істнувала вже від 1849 р. і її університет самовільно скасував у 1918 р. Тут треба зазначити, що крім згаданої катедри було на львівській університеті до 1918 р. ще 10 інших українських кафедр, які університет таксамо самовільно скасував. То значить, що нема на те скасування ні закона, ні навіть розпорядку.

Вкінці — переміна уtrakтивістичних клас в держ. гімназії в Стрию на класи з українською викладовою мовою. Отже передовсім треба ствердити, що нині т. зв. гімназії з українською викладовою мовою се таксамо уtrakтивістичні гімназії, в яких внутрішнє урядування і виклади частини предметів відбуваються в польській мові. А далі: чи та „українська гімназія“ в Стрию вже існує?

Так представляються дотеперішні українські „користи“ з нормалізації в освітленню „Biuletyn P.-U.“

Все те булоб веселе, колиб не було — таке трагічне і дивне:

Всі ті справи обговоримо в свій час докладніше і сподіємося вказати, що й УНДО не без співників.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ

Сумерк Афона

Після вістей з Греції дні відомої монашої республіки на горі Афоні вже почислені. Перед війною на Афоні було 15.000 монахів, 1920 р. 5.140, 1933 р. 2.500, а тепер є тільки 185. До упадку Афону причинилося те, що Греція, протекторка Афону, перестала платити субсидії на удержання тої монашої республіки. — На Афоні оселялися християнські монахи дуже давно, та перша історична дата заложення там монастиря се рік 962. Тоді св. Атаназій Афонський уфундував монастир Лаври. Від нього взяли назву „лавра“ монастирі на Сході. Потім на Афоні повстав грузинський монастир Івірон. З часом на Афоні повстало багато інших монастирів, м. ін. в 12 ст. руський, сербський і болгарський. Коли монахи з Афону відступили від єдності з католическою Церквою, докладно не відомо. Ще на флорентійським соборі (1438—39) представники монастирів Лаври й Ватопеда заявили по стороні Риму. Уніоністичні рухи нуртували й пізніше, та без більшого успіху, бо монахи Афону були занадто зайняті внутрішніми спорами. Ті спори спинила трохи конституція з 1783 р. Вона вдержалася з деякими змінами в нових опрацьованих 1924 р. правилах організації монастирів Афону. Конституція запевнювала деяку автономію адміністрації в відношенні до державних властей, давніше турецьких, а від 1913 р. грецьких. По думці тих правил монастирями Афону, поділеними на 4 пентади, по п'ять монастирів у кожній, управляє рада ігуменів тих монастирів на чолі з чотирма єпістатами і протоєпістатом. В початках біжучого століття на загальне число 7.432 монахів на Афоні було 3.496 з Росії, 3.276 Греків, 307 Болгар, 286 Румунів, 51 Грузинів і 16 Сербів. Тепер більшість монахів з Афону осіла в Югославії, Болгарії й Альбанії. (КАП).

Кінець „культуркампфу“?

Пастирський лист німецьких єпископів ухвалений на конференції в Фульті й відчитаний у всіх католицьких костелах в Німеччині викликав сильне враження в націонал-соціалістичних кругах Німеччини. Вони думають, що сей лист се доказ, що католики готові співпрацювати з націонал-соціалістами в боротьбі зі світовим комунізмом. Орган пруського прем'єра ген. Герінга „Націонал-цайтунг“ напечатав обширні виїмки з пастирського листа. Дуже прихильно мав прийняти пастирський лист канцлер Гітлер. Мають цофнути ряд процесів проти монахів. Політичні круги в Берліні переконані, що приходить кінець т. зв. культуркампфу. Нема сумніву, що поважну роллю відіграли в тій справі політичні огляди, особливо договір з Австрією й Італією. (Глос Народу, ч. 240).

Червоні підмінують Європу

Німецьке Інформаційне Бюро видало меморіал про комуністичну небезпеку в Європі. В нім подано, як агенти Комінтерну провадять свою діявольську роботу. А саме: Комінтерн висилає свого агента нпр. до Варшави. Передовсім дає йому адреси осіб, замешкалих в Польщі, котрі вже належать до компартії або хоч симпатизують з комуністичним рухом. Після приїзду на місце призначення такий агент порозумівається з вказаними йому особами і після вступних розмов основує комуністичну ячейку. Вона складається з кількох або й кільканадцятьох осіб. Після створення ячейки агент заявляє: Тут маєте зачет. Всякі вказівки будете діставати від мене. Ширіть комуністичні клічі. Приєднуйте нових членів. Творіть ячейки в інших державах. — Всю ту роботу ведеться тайно і дуже інтензивно в усіх європейських державах. В той спосіб Москва підкладає червоні міні під Європу. Вони мають на случай війни висадити в воздух теперішній державний і суспільний порядок Європи.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Короткозорість Поляків

Що перешкоджає нашим З. У. З.¹⁾ сповнити свої всеукраїнські завдання?

„Свобода“ (офіційний орган УНДА) принесла в ч. 28 під таким заголовком отсю статтю: У попередніх числах „Свободи“ ми застановили на цьому місці над історичним призначенням та над завданнями З. У. З. — зокрема Галичини! — у розвитку сучасної всеукраїнської історії. Ми прийшли до переконання, що ці наші Західні Землі в теперішню пору покликані відіграти роль всеукраїнського політичного й культурного Півнонгу. Нема сумніву, що ці наші землі мають для сповнення такої ролі дуже багато позитивних даних. Вони могли б це своє призначення добре сповнити, якщо були б залишені самі собі.

Але, як не вже було тут зазначено, ці наші землі входять у склад польської держави. Ми не самі. Таким чином Польща силою фактів має у розв'язці цього так важкого для нас питання чимале співвирішення значення.

Українство в Польщі мусіло б мати можливість якнайбільшу свободу рухів, мусіло б передовсім мати якнайбільшу свободу політичної та культурної самоорганізації, щоб могли подолати цьому своєму всеукраїнському державотворчому завданню. Однак цієї свободи українство в сучасній Польщі — на жаль — не має. Якщо ми справді мали б розвинути на З. У. З. ті різнорічні снітоглядіві, організаційні, політичні, культурні, економічні та устроєні вартості, які для того необхідні потрібні, щоб ми тут могли стати ядром української державотворчості, то ми мусіли б жити в радикально інших умовах, як живемо у них в дійсності. Передумовою сповнення намірної всеукраїнської Півнонгу є здобуття для України у Польщі щонайменше найширшої територіальної автономії.

Отож саме цей постулат український політичний провід З. У. З. висунув останньо на найбільш чільне місце. Боротьба за територіальну автономію для З. У. З. є таким чином одним із найважливіших відтінків боротьби за позитивну розв'язку всеукраїнського питання! Раз уже ми того свідомі, яку важку ролью З. У. З. — зокрема Галичини — має й повинна би сповнити у теперішній всеукраїнській історії, то ми повинні зі свого боку зробити все можливе, щоб вивограти якнайбільше сприятливі умовини, в яких З. У. З. могли б свою роль такі справді виконати.

Нічого про те й сперечатися, що так, як ті речі є тепер, ми ніяким всеукраїнським Півнонгом в існуючій нашої дійсності бути не в силі. Хоча перед світовою війною наше організаційне подолання в Австрії та наші тодішні життєві умовини були без порівняння корисніші й ширші, як тепер, то й тодішні наших організаційних надбань та вартостей це було куди замало, щоб — як це виявив перебіг нашої визвольної зриву — як слід подолати у критичний час українському державотворчому завданню. Шож можна сказати про ті речі тепер, коли ми нині не маємо й десятої частини цих можливостей, що їх мали тоді!

Політика — це завжди і всюди передовсім страшно холодна, спокійна, в і р а х о в а н а річ. Нічого в політиці не стається для чийсь гарних очей. Нічого в ній не стається ізза якихось ідеальних симпатій для якоїсь справи чи якогось народу. Політика це завжди справа суворого вивахованого інтересу різних сторін, це справа користи, часто справа страху, часто оборони перед загрозою, часто справа бротьби на життя і смерть. Ми ніколи не можемо й не сміємо числяти на те, що Поляки змінять свою політику супроти нас задля самих якихось для нас „симпатій“, задля самого „ідейного“ заінтересування нашою справою. Вони оту свою некорисну політику, яку примінюють супроти нас, змінять лише тоді, коли бачитимуть у цьому свою користь, або коли будуть до цього приневолені через якісь сильніші обставини.

Отож — коли політичний провід З. У. З. висунув у минулому році — у словах і заявах Голови УНДО й УПР посла Василя Мудрого — постулат боротьби за територіальну автономію для З. У. З. — то сталося це в силу тієї свідомості, що настає час, де Поляки силою свого власного шораз складнішого внутрішнього і зовнішнього положення у якийсь спосіб муситимуть узятися за розв'язку українського питання в Польщі. Ніхто не числив на ніякі „благодати“, на ніякі „концесії“, на „посади“ й „подавання“. Український політичний провід числив тільки на те, що всилу розвитку повоеної східноєвропейської історії Польща дійшла оце до справжньої розстайної дороги — і тепер муситиме рішнитися — чи піде разом з Українцями проти більшої і для обидвох народів спільної небезпеки (большевизму) — чи теж, втримуючи дотеперішню протипольську політику і надалі — піде на ризик дальшого внутрішнього самоослаблення.

Вже далеко минув рік від часу, коли УНДО як провідна й рішальна західно-українська політична організація пішло з усією рішучістю і переконанням на політику т. зв. нормалізації польсько-українських взаємин. УНДО точно знало, яку величезну вагу ця ідея має таксамо для Польщі як і для положення української справи. Наш політичний провід дав усі можливі якнайдалі йдучи докази своєї лояльності й доброї волі супроти польського народу й супроти польської держави.

Але треба це тепер уже з усією виразністю сказати, що витягнена до Поляків українська рука повисла наразі у в о з д у с і. Виявилось, що так уряд як і польська суспільність пересякли до два душі хоробрими ендецькими націоналістичними настроями і не хочуть справедливого і слушного для обидвох сторін замирення. Поляки г о в о р и л и д о с і, що тому нам не роблять уступок, що ми „вороже“ відносимося до польської держави. Мовляв: коли змінимо своє „вороже“ відношення, — тоді прийдуть уступки. В останніх півтора роках українська суспільність на З. У. З. дала всі можливі докази своєї лояльності супроти польського народу й держави, наше „вороже“ будьоби відношення до Польщі змінилося, — але не змінилося ні на волос негативне до нас — польське!

Виявилось в тих останніх півтора роках, що польська націоналістична маса все ще живе в переконанні, що Польща це — одна з наймогутніших держав на сході Європи, що її нічого нізвідки не грозить і що можна їй остак з усім спокоем далі піддаватися „поглощуванню“ й „травленню“ Українцями. Але дійсність інша. І на своїм Заході і таксамо на своїм Сході Польща має дво х д у ж е г р і з н и х с у с і д і в, які в минулих 15 роках не стояли на місці, але розвивалися, могутніли, ставали шораз більше загрозливі, загребущі й агресивні. Але в таким самим розмірі як її сусіди — не росла й не могутіла у своїм нутрі Польща. Отож якщо Польща хоче й має оборонитися перед натиском могутних фашистсько-гітлерівських ідей та експанзивних плянів, які йдуть на неї від Заходу, і має оборонитися від таких-сяких могутних большевицько-комуністичних ідей та експанзивних плянів, які йдуть на неї зі Сходу, — то вона муситиме до основ зреформувати свою внутрішню політику, муситиме до основ змінити свій устрій, — а в тому — передовсім муситиме позитивно розв'язати українське питання в Польщі.

Але — як виявилось — польська націоналістична маса занадто думає націоналістичними категоріями, а замало державницькими, щоб могла зрозуміти очевидну користь для своєї державної справи, яка випливає зі шпиро польського замирення з Українцями. Замість притягнути до себе українські міліонні маси, замість піти супроти тих українських мас на засадничі політичні уступки і приєднати в той спосіб ці українські маси для польської державної рації, — ота польська націоналістична політика робить тимчасом усе можливе, щоб Українців якнайдалі від себе відштовхнути. Тимчасовий провал політики нормалізації започаткованої в минулому році до-

казує це з усією виразною ясравістю.

Коли український політичний провід шов на політику нормалізації, він дістав від українських мас просто неограничену повноласть. Українська суспільність чекала півтора року хочби на знак доброї волі з польської сторони. Але уряд не міг рішнитися на ніякі реформи корисні для України. Навпаки! В останніх місяцях найде положення замість покращати — погіршилося.

В таких умовинах річ цілком природна, — що серед глибоко розчарованої української суспільності настає оце шораз помітніша реакція, що політика нормалізації тратить серед української суспільності свій попередній моральний кредит. Зате знову помітно зискують на силі праві й ліні українські радикалістичні елементи, — а передовсім елементи ліні, соціалістично-радикалістичні, комуністичні, москвофільські. У наслідку також і цих політичних причин шораз виразніше підносять на українських землях у Польщі свою криваву голову бестія соціальної революції, загроза большевизму.

Ідея нормалізації польсько-українських взаємин і для української і для польської сторони зовсім правильна та політично на довшу мету єдино оправдана, бо в боротьбі проти Москви, в боротьбі проти большевизму ми витворимо разом з Поляками на Сході Європи власну й самовистарчалну ідеологічну й політичну систему. Ідея цієї нормалізації має остак глибоку історично-політичну основу, як тільки характер конюнктурних політичних торгів і кониатів. Цю ідею ми проголосили, ми її послідовно заступаємо й далі. Але не буде це нашою виною, коли з огляду на постанову польської сторони ми вкінці залишимося серед української суспільності у меншості й коли верх візьмуть уже такі остач о ч н о радикалістичні елементи. Треба боятися, що на довшу мету не матимемо сили цьому перешкодити. Але під цього вийде і для польської держави й для української національно-визвольної справи тільки неочислима шкода.

Історія ніколи не розвивається логічно. Коли так було, колиб людми кермував тільки здоровий політичний розум, — то Поляки вже давно були б дали нам територіальну автономію, — до чого зрештою законом зобов'язалися. Тоді ми справді могли б сповнити на З. У. З. роль всеукраїнського державницького Півнонгу! Тепер це на жаль — неможливе. Але коли дотеперішній розвиток цих справ не зміниться, то не тільки ми — тут на З. У. З. — всеукраїнським Півнонгом не станемо, — але найбільш правдоподібно разом з Поляками скотимося вкінці в кривавий хаос більшовицької революції й анархії.

Примітки Редакції „Н. Зорі“: Оцінку думок сеї цікавої статті подамо тоді, коли будемо оцінювати нормалізаційну політику УНДА від її початків, участь УНДА в боротьбі за „Народний Дім“, нельояльність УНДА супроти москвофілів і інші поучаючі справи.

Труднощі з французькою позичкою

„Хвіля“ в 6279 ч. принесла статтю п. з. Французька позичка для Польщі. В ній пише м.ін.: „Фінансове положення Франції тепер виїмково тяжке. Французька держава позички не дасть, бо сама борикається з величезними скарбовими труднощами і не може в ніякий спосіб досягнути бюджетову рівновагу. А французький кредитовий апарат, два чинники, що рішають про успіх субскрипції, не показують нині надмірного зацікавлення емісійною акцією. Франція дуситься в кайданах тезавризації. Де виступає тезавризація, там емісійний ринок державних вартісних паперів не може здобути на якунебудь активність. Крім того треба зрозуміти, що Франція як кожний край, що терпить на бюджетові недобори і мусить покривати ті недобори з позичок на внутрішнім ринку, старається всіми силами зарезервувати той ринок для власних кредитових потреб, а не дозволити експloatувати його на чужій державній потреби. Шо внутрішній ринок Франції не всилі поглотити тепер навіть французького випуску державних паперів,

про те свідчить факт, що французький скарб затугнув 3 міліярову позичку в Банку Англії.”

„Хвіля“ пригадає дальше труднощі з позичкою на будову залізнич Шлеск—Гдиня і пише:

„Позичку ту мали нам виплатити в трох ратах. При тім польські представники, що заклали позичковий договір, зробили ту капітальну дурницю, що згодилися на застереження, котре може стримати виплату дальшої рати, коли „стан фінансового ринку Франції буде некорисний.“ І покликуючись на ту клявузу Французи відмовляля Полякам виплати другої й третей рати. Відмова виплати дальших рат мала очевидний політичний характер. Бо ж в тім часі, коли Франція вимовлялася некорисним фінансовим положенням, одержали позички від Франції Югославія і Чехословаччина. Мимо того польські правительственні чинники все дурили себе, що мотиви тої відмови дійсно господарські. Так отже їздив до Парижа кілька разів тодішній віцеміністр скарбу полк. Коц, коли в Парижі — очікували міністра закордонних справ.”

Як лають розстріляних

Навіть економічні газети в СССР лають 16 розстріляних. Ось зразки їх лайки: „Економическая жизнь“, орган „народного“ комісаріату фінансів, зачинає статтю так: „Домагання народа виконано. Фашистська тічня, оскаженілі пси контрреволюції — знищені...“ — Орган народного комісаріату тяжкого промислу „За Индустриализацию“ почав статтю так: „Домагання народа виконано. Убийники, провокатори і шпіони розстріляні“ — Орган „народного“ комісаріату земельних справ „Социалистическое

Земледелье“ пише: „Домагання народа, щоб розстріляти контрреволюційних мерзавців, виконано...“ Так само ухвалені на зборах резолюції зачинаються ствердженням, що „Голось народа услышан“. Далі йде приблизно така лайка: „Бішені пси контрреволюції покарані“. Такі резолюції присилають в СССР всі, від селян почавши, на професорах унів. скінчивши. З того ясно, що чрезвичайка видала такий сам наказ всім „горожанам свободного соціалістичного государства“.

Москва проти II Інтернаціоналу

Московська комуністична газета „Правда“ виступила остро проти другого соціалістичного Інтернаціоналу закидаючи йому, що він творить спільний фронт з німецьким фашизмом. Вдова по

Леніні Крупская виступила в „Правді“ проти другого Інтернаціоналу і закинула йому звязки з німецькою тайною поліцією. Крупская твердить, що II Інтернаціонал розбиває народний фронт.

¹⁾ З. У. З. = Західно-Українські Землі.

Пропаганда серед українського населення за його винародовленням.

Як польський націоналіст радить її вести?

Ми вже знаємо, як польський націоналіст Гертих уявляє собі „українну політику“ в Польщі та хто і як має ту „політику“ вести. Та „українна політика“ се має бути винародовлення українського і білоруського населення Польщі, а вести її мають Поляки всіми способами і всюди: через Церкву, школу, адміністрацію, військо, самоуправу, міста, товариства і т. д. *)

Та Гертих тим ще не вдоволяється. Він хоче, щоб те винародовлення вели не тільки Поляки, але щоб воно стало великим рухом самих українських і білоруських народних мас! В тій цілі він і радить повести відповідну пропаганду серед тих мас. Як? Про це пише він в окремій розділі своєї книжки п. з. Пропаганда.

Вміна пропаганда — так починає Гертих той розділ — се у великих суспільних рухах (а бачимо, щоб струн зростання з польськістю, — асиміляційна струн, — стала на окраїнах великим рухом народних мас) — чинник величезного значіння та величезної успішності.

Тільки упереджень, тільки хибних понять, тільки демагогічних акцій, що торкаються польсько-руської справи, стало вже тривким в свідомості українських мас, що без витривалості пропагандової акції, котра поставила собі ціллю зробити кожному окремому мешканцеві окраїн приступною знайомість поодиноких тез нашого погляду на питання окраїн — сепаратистичної агітації на окраїнах не зможемо побороти.

Вже отсей вступ з розділу про пропаганду свідчить наглядно про наївність Гертиха. Бо він хоче „сепаратистичну агітацію“ на окраїнах, себто український і білоруський національний рух серед українського і білоруського населення окраїн Польщі побороти — пропагандою серед того населення тез його винародовлення! Очевидно Гертих думає, що для українського і білоруського населення окраїн Польщі будуть більш переконливі тези, що те населення — „Поляки“, ніж тези, що вони — Українці і Білорусини. І такі нісенітничі пише Гертих після досвіду, який з подібною пропагандою „руськості“ зробила вже на тих самих окраїнах Росія. А чейже „руськість“ була для тих окраїн з різних оглядів далеко ближча ніж „польскість“.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869, 879, 888, 905, 925, 951, 956, 959, 961, 964, 966.

Та подивімся, як Гертих радить вести серед українського і білоруського населення окраїн Польщі пропаганду тез про його „польскість“?

Кожний Поляк, — каже Гертих, — що мешкає на окраїнах чи хочби тільки має нагоду зустрічатися з українським населенням (нпр. з українськими рекрутами у війську), мусить почуватися до обов'язку ведення польської пропаганди, — до обов'язку освідомлювання українського народу про засадничі польське становище в справі окраїн і також про поодинокі питання, що складаються на цілість української політики. Цілі пропаганди мусять служити улагодженню в поодиноких окраїнах службних обходів національних роковин: Грунвальду, Лигниці, Хотина, Конституції 3-го мая, Чуда над Вислою, — котрі мають інформувати народ про найважливіші фрагменти нашої історії та виховувати його в ідеології великої загально-польської національної традиції. Пропагандивна ціль в найважливішій значінню того слова, — то значить: інформаційно-виховна мусить присвячувати всім нашим суспільним починам на окраїнах, акції: організаційній, освітній, господарській, пресовій і т. д. — як також діяльності державних властей, — а передовсім шкільництва й адміністрації.

Отже у всіх польських суспільних починах і також у діяльності державних властей на окраїнах Польщі цілю повинно бути винародовлення українського і білоруського населення! Тій цілі має служити навіть господарська акція серед того населення, яка тим самим має стати просто акцією купування (!) серед того населення національних перекинчиків та ренегатів!... Та передовсім тій цілі повинно служити шкільництво й адміністрація на окраїнах!...

Як Гертих уявляє собі кожду таку акцію в практиці се представив він докладно в поодиноких розділах своєї книжки, які ми вже оглянули. З оглядів тих розділів бачили ми наглядно, як подрібно Гертих розробив програму винародовлення окраїн. Просто нема такої ділянки суспільного життя, в якій він не подав би докладного плану винародовлення нас. Зокрема подрібний план в тім напрямі виробив він для всяких державних властей на окраїнах.

Та все таки Гертихови видалося всього того — ще замало. Тому він на завершення своєї програми винародовлення окраїн виступив іще з одним проектом винародовлення українського і білоруського населення в Польщі, який повинен як свій оригінальний винахід опатентувати. Бо такого проекту винародовлення якогось народу не ви-

гадали були навіть пруські гакатисти, від яких Гертих так багато переймив та яких залюбки наслідує своєю „програмою української політики“. Той свій проект представляє Гертих так (тут всі підчеркнення автора):

Бачимо кончею іще одної форми пропаганди на окраїнах: форми урядової пропаганди — робленої при помочи плякатів і відозв.

Населення східної Малополющі, котре має за собою довгі роки конституціоналізму, вміє вже в невеликій мірі думати політично, — тому річевий аргумент грає в тій діяльності не малу роль при формуванні настроїв мас. Але і в решті українських діяльностей є більше елементів, до котрих має доступ річеза думка, ніж на загальне думання. Сепаратистична агітація досі не оперує тільки клясичними несправедливостями та досі не грає тільки на інстинкті ненависті. Вона промовляє до чесних і чесних почувань населення, вникаючи його до оборони та вдержання таких цінних і достойних пошани дібр як матірня мова, як віра предків, власна церковна організація та як цілість плеємінної чи діляничкової традиції. Вона промовляє далі до розуму того населення, толкуючи йому, що всім визначеним цінним добром лагрює польскість — та що вони не можуть а польскістю співіснувати. Сепаратистичної агітації не можна на тій точці побороти інакше, як тільки з огляду на річеве, що ті добра дуже добре („досконале“) містяться в рамках польської національної ідеї. А що та агітація в своїй праці зайшла вже дуже далеко, що поодинокі її тези виросли в переконання загально населення до апітційних акцій, — то тих тез не можна побороти інакше, як агітаційними виступами з дуже широким розголосом.

Далі Гертих повчає польські правительствени чинники, як вони мають вести агітацію за винародовленням плякатами. Отже:

Форма маніфестів правительства до населення, поширюваних в цілім краю дорогою розп'якування (в разі кончею затворнення особливо дражливіх питань форма відозв не підписана вправді самим правительством, але невичайно поважними суспільними чинниками — нпр. правлячою партією) — се форма невичайно успішна, особливо коли її не надуживати та не доводити до збудення. Бо правительствени відозви або зближені до правительствених з правління читають уважно. Очевидно, найлегше може порозуміватися з населенням в тій формі та зазнають його в тій формі зі своїми поглядами чи зі своєю волею правительство, що має прикмети значної тривкості: монархічне або диктаторське. Та коли навіть устрій Польщі не прийме виду такого правительства, — навіть коли буде в засаді спиратися на концепцію парламентарного правительства — то трикрат національне правительство Польщі зможе без труда дозволити собі на смілу, публичну дискусію з сепаратистами шляхом офіційних маніфестів. Ми вже так далеко (як перед травнем, так особливо — після травня) втягнулися в думання категоріями держави національностей, що не міститься нам у голові, щоб правительство заняло офіційно становище в спорах між національностями, котрі живуть у Польщі. Але ми тут на тій місці даємо вислів погляду, що Польща се національна держава, а польський нарід се щось більше, ніж тільки одна з національностей, котрі мешкають в Польщі. Тому не бачимо нічого невичайного в тім, що правительство заявить публично, що визнає сепаратистичний рух на окраїнах (не тільки в державній, але і в націо-

З ВОРОХТИ

Пишучий ці рядки був два рази на Гуцульщині. Раз молодим хлопцем-пластуном, коли краса гір творила йому казку сплящих велитнів, а краса гуцульської ноші відтворювала в уяві легенди про Довбуша. Другий раз у віці, коли на світ глядяться вже критичним оком і хотілося вказати на щось таке, що промовчували або чого не добавували інші в нім „восторгу“. І хотілося сказати, що предмет нашого захоплення заражений бацилем — починає гнити. І що треба спішити на поміч...

Поїзд, лишивши позаду Надвірну, мчить долинами розбігаючись то знов пристаючи, немовби хотів перескочити провалля. Шини біжать то під урвистими скелями, то знов могутніми віядуками, то вибігають на поляни, то ховаються в лісі, або зникають в тунелях. Що хвилини отвіраються нові краєвиди. Йдете в нім подиви і чуєте, що візджаєте в суворий одначе романтичний світ.

Зближаємося до Ворохти. Узбіччя синіють нагими зломами каміння. Прут темпераментно біжить і скаче по порогах, раз весело то знов сердито мов незадоволений.

Клімат Ворохти лагідніший ніж Закопаного, воздух запахний сприяє слабим організмам, головно хорим грудям.

Лежу в лежку на веранді санаторії. Переді мною залізничний віядукт, збудований перед війною Австрією. За ним стрімка хоч не висока гора. До неї приціплені хати Гуцулів. Невеликі, бідні. В долині, довж Прута, розкинулася різнотилево (зглядно безстилево) і різнобарвні віллі. Їх власники... у всякому разі не Гуцули. Чи бодай Українці? Знаючи відсоток. Хтож тут доробляється? А ось Жид М. має тут три віллі. Прибув до Ворохти в 1924 році з батоном в руці. Безштанько. В Гуцула на „дзига“ просив. І торгував курми. Тепер — пан М. Таких тут більше, що мали шинки. А Гуцули тублять забавитися. Зарібки в лісах були добрі ще тому пару літ. Тепер вже тих зарібок нема і Гуцули фасують „казьонну“ кукурудзянку, але мусять бути чемні...

Щож лишається нашим бідним братам? Талантів дав їм Бог багато, та здається не благословив їх охотою до праці. Гуцулки стоять під жидівськими крамницями і курять спокійно „дзигари“, лїниво розмовляючи.

Йду до церкви. Вона побудована в якомсь московсько-византійським стилі. Туристи цікавляться лише старою церквою похиленою віком, збудованою в гуцульським стилі. Хоч неділя, в церкві людей мало. Більше їх на придоріжних лавках. В церкві переважно газди. Бід-

нота вештається по дорозі. Їй „стидно“ йти до церкви, бо не по богацьки вбрана. Ходити по „корзі“ не стидно. Впрочім релігія і мораль тут другорядна справа. Священник зводить пари до шлюбу, що живуть на віру вже по кілька літ. Найгірше з тою половою „моральністю“. Ось приклад: 60-літній газда, лишив свою хоровиту жінку і живе на віру з дівкою. Та з родиною не зірвав. Він часто заходить подивитися, як газдують його сини та порозмовляти...

Розмова гарна, облесна, прихильна. „Василечку, Іванчику, золотий і рідний“... Та брат братови і скиби не подарує. Старий газда М. лишив своїм синам 1.200 (словами: тисяч двіста) моргів ґрунту. Може не найліпшого, бож се пасовиська, але 1.200! „Любі“ братя завели процес. Се було в 1910 році. Процес скінчився в 1933 році. Отже тривав 23 роки. Поля остало 2 (два!) морги. Решту забрали адвокати, суд, ну тай гризоту треба було чимсь підлити, аби не всохла. І тому Андрій М. став радикалом, а тепер робить паради „власть імущим“ і виїздить на показ до столиці.

Є тут „Народний Дім“, кружок „Рідної Школи“, „Просвіта“. Життя в них слабе.

Перед чужим Гуцул гне шию здалека. А коли той, чужий ще „умундирований“...

нальній значинню) рухом небажаним та що розвою того руху в масах (шануючи меншині управління тих груп чи одиниць, котрі вже почувуються виразно окремими від польскости) — буде зі всею рішучістю протівитися.

Та Гертих не тільки повчає польські правительственні чинники, як вони мають вести плякатами боротьбу з українським і білоруським національними рухами на окраїнах. Він піддає польським правительственным чинникам навіть справи, в яких вони повинні на його думку забрати голос, а все тими плякатами. Отже:

В слідуючих справах — пише він — вважаємо конечним, щоб правительство забрало голос з оглядній вище форм:

1) Щоб повідомити (сентуально з приводу довершення направи устрою), що приступає до здійснювання великого плану окраїної політики. Та декларація малаб в рівній мірі значіння представлення польського погляду на справу окраїни, як і значіння діла, котре усунулоб дотершнню непервнств щодо політичного стану окраїни, яка існує в сїдмоности окраїного населення, та розпочалоб на окраїнах у переконанню мас еру устійненнх відносин. (Що за делікатність! — Ред.). Отже та декларація мусілаб бути так зредгована, щоб узгадінити ті дві цілі, котрим мусілаб служити.

2) Щоб, випереджуючи згорн всякі закиди, мотивувати доцільність і слушність своїх найбільш енергійних заряджень. Так нпр. такого мотивування при помочи плякатів вимагалаб така важка операція, як пропонована нами реформа азбуки.^{*)}

Вкінці Гертих зазначає, що протівитися надто яркій формі пропаганди. Бо така форма — бути може, успішна відносно бездумного мотлоху, — не осягає звичайно ніяких вислідів, коли ходити о найбільш цінні, культурні елементи, що рйшають про будучину відносин. Навпаки! Така форма своєю демагогічністю ті елементи навіть зражує.

Так радить Гертих вести пропаганду серед українського і білоруського населення на окраїнах Польщі своєї програми окраїної політики себто винародовлення того населення.

На се можна сказати тільки одно: Колиб тих його рад польська суспільність і зокрема польські правительственні чинники послушали та почали серед українського й білоруського населення на окраїнах пропаганду, яку радить Гертих, то тим самим вони вичилиб крайні організації. Така пропаганда знаменито підбурювалаб окраїнне населення проти всего що польське — і дійшлаб до найтемніших закутин... Отже робіть, панове!

^{*)} Річ ясна, що якби з польської сторони появилася така „операція“ нашої азбуки, тоді наша стара азбука сталаб боевим гаслом всіх Українців без виньку — навіть тих, що тепер щиро переконані про потребу зміни старої азбуки.

Що се? Чи се зіпсуття походить від тої „культури“, що її тут привозять літники, чи може се племя неткнуте благодатними проміннями правдивої культури? Се мавби бути чоловік на „лоні природи“? Не розумію.

Помалу одначе доходжу до клубка. Перші, що тут принесли „культуру“, були наші інтелігенти з радикального і соціялістичного табору. Вони підважили тут престиж Церкви і заціпили віру... в матеріалізм. І тому Гуцули такі ласі на панський ласку.

О, деж ти легендо „Гуцульського Курія“?

Мало мені того, що оповідають знакомі. Йду до місцевого пароху. Питаю якогось Гуцула, де приходство. Гуцул здивований. „Де плебанія, попівство, священник?“ — „Ага, ксендз. Аво тут“.

— Ваш священник жонатий?

— А, видите, не знаю.

— Ви може не тутешні? питаю знов.

— Ні, я зараз зблизька. Та знаєте, якось ми тото невідомо, ци жинаті, ци ні.

— А довго вже у вас сей священник?

— Вже кілька років, відповідає щиро.

Тепер мені стало ясно, що церква і священник се річи чужі для мого співрозмовника. А може се який унікат. Впрочім мав розумний вигляд.

Зїзд катол. публіцистів і діячів

З приводу 400-літних роковин уродин Петра Скарги відбувся у Варшаві зїзд католицьких публіцистів і діячів. Попередило його зібрання в саях Катола. Дому в четвер вечером, 10 с. м. На тім зібранні не промовляв ніхто. Воно було призначене для ознайомлення учасників зїзду між собою. В п'ятницю 11 с. м. відбулася Служба Божа в костелі св. Петра і Павла. Целебрував Архиеп. Галь. Проповідь про життя Скарги виголосив кс. Вирембовский. Зїзд відбувався у великій салі Катола. Дому під проводом проф. Оскара Галецького. Отворив зїзд кард. Каковский. Реферати були старанно оброблені. Справи берестейської Унії порушили два референти: кс. Новаковский (котрий з притиском підчеркнув, що Берестейська Унія і тепер така актуальна як була за часів Скарги) та проф. Галецький (котрий зазначив, що Скарга присвятив Унії велику увагу і багато праці в найлучших своїх літах і навіть у глибокій старості). В дискусії промовляв у тій справі др Назарук (його промова буде в цілості в „Новій Зорі“). В двох театрах Варшави, „Народовім“ і „Великім“, відіграли з приводу Конгресу „Проповідь Скарги“, добре інсценізовану після знаного образу Матейка, вибрані сцени з „Весілля“ Виспяньского і дуже цікаву релігійну містерію „Хтобудь“. Вона походить з Англії, де її грали в 14 ст. п. з. „Еврімен“ (Кождий). Видобув її з забуття жидівський режисер Райнгардт, котрий відіграв її в Берліні в 1912 р. з великим успіхом п. з. „Едерман“. Се „комедія про життя і смерть багатого чоловіка“ (так звучить її другий заголовок). На польську мову переклав ту містерію Ярослав Івашкевич. Перший раз відіграно її в р. 1926 в Кракові, потому грали її в Познані. Штука та робить велике вражіння. — Докладніші вражіння зі зїзду нашого кореспондента помістимо в „Новій Зорі“ незабаром. Тут зазначимо ще те, що зїзд чим далше до кінця тим мав більше учасників, а не менше як на зїздах звичайно буває. Кінцева дискусія була дуже жива.

Кіно на услугах місіонарів

Один священник з чина ОО. Францішканів о. А. Шнуссберг організував фабрику фільмів в місцевості Тсі-нан-фу в Китаю. Фабрика виробляє фільми для 22 місійних стацій в Китаю. Всі ті стації під проводом Францішканів. Фільми мають великий вплив на глядачів.

Заходжу до знакомого. Випитую се й те. Він оповідає про роботу священника.

— Душпастирювання дуже тяжке. Діти приходять до школи і не вміють хреста на собі положити. Перший піврік учить їх хреститися і „Отче наш“. Щож, деж мали навчитися? Родичі не моляться. Велика часть парохіян приходять до церкви лиш на те, щоби почувти, чи священник не говорить чогось на радикалів. По проповіді зараз виходять з церкви. Добра преса між ними не йде. Навіть „Народна Справа“ не має багато передплатників. Її радикали висмівають.

Пропагувати, щоб Гуцули взиялися до поправки піль та лук, як се роблять Тироляці, дуже трудно. Гуцул держиться на рештках прадідної землі так як його дід. Та дід мав поля багато, а внук має мало. Молоко збіднілого Гуцула споживають літники, бо Гуцул і Гуцулка мусять мати на тютюн, а діти їх мруть з нужди.

Не оден скаже, що я песиміст і що сі помічення змальовані в чорних краках. Та я горячо бажавби, щоб вони (оптимісти) мали рацію. Я віривби в легенду „Гуцульського Курія“, я туживби до мальовничих гір. — П. К.

Про конечність молитви

До групи 300 паломників з острова Мальти виголосив Св. Отець промову слідуючого змісту: Хаос опановує тепер весь світ і духові та моральні недуги шарпають людство і мучать його. Йому не остає ніщо інше як безнастанно молитися, бо тільки Бог може дати правдиву поміч тортурованому людству. Світ став взагалі великою ареною жаху, а той жах стає ще більший, коли на нього дивитися з релігійної точки погляду, бо він проявляється в нападах на релігію, на духовенство, на саму честь Бога! Моліться, щоб Господь змилосердився над людством!

Завдання католицького лікаря

Часопис „Ля Ві Католик“ оповістив слідуючу відозву: Лікарське звання одно з найпочесніших. На суспільній драбині лікар стоїть зараз за священником. Особливо католицький лікар мусить розуміти почесність свого звання, велику відповідальність і те, що лікар повинен давати приклад хорому. Католицький лікар повинен все пам'ятати, що і тіло сотворене Богом, що Друга Особа Божа приняла на себе тіло і що людське тіло встане колись з мертвих. Лікар католик повинен бачити в хорім свого ближнього. Він не сміє забути, що в кождім людськім тілі є душа, котру Бог нескінчено любить. Тому Св. Отець припоручив предсідникови французького брацтва св. Луки організувати паломництво лікарів католиків до Риму. Те паломництво має освідомити лікарів католиків, що їх звання належить також до Католицької Акції. Бо й лікар має завдання старатися про душу хорого і лікар се апостол. Брацтво св. Луки у Франції спирає свою діяльність на тих власне засадах. Воно основане 1887 р. і має 3.000 членів.

Комуністи в Італії

В кількох містах в Італії мали викрити комуністичні ячейки в робітничих синдикатах. Поліція увязнила кільканацять осіб. Підчас ревізії знайдено багато комуністичної бібули і документи, з яких виходить, що комуністичні ячейки брали гроші з закордону.

Турецько-англійське зближення

Велика Британія старається навязати тісніші взаємини з Туреччиною. Невдавна візита короля Едварда VIII причинилася значно до затіснення політичних взаємин між В. Британією й Туреччиною. В жовтні вибирається до Лондону турецький прем'єр Ісмет Інона в товаристві знавців військових, політичних, морських і фінансових. Підчас тої візити мають підписати договір приязні і співпраці. На днях підписано в Лондоні турецько-бритійський торговельний договір.

Три японські календарі

Японці послугуються трома календарними системами. Найстарша система зачинається від 660 р. перед нар. Христа себто від дати коронації першого мікада-Іммуса. Отже згідно з тим календарем маємо тепер в Японії 2596 р. Другий календар, що тепер приймається загально в Японії, се наш європейський григоріанський календар. Народ в багатьох місцевостях уживає ще третого способу числення часу т. зв. календаря Ренго. Той календар полягає на тім, що кождоразовий час панування кождого монарха називають символічною назвою. Отже на основі того календаря Японія є тепер в 11 році ери Шова. Слово „шова“ значить згода й освіта. Ті символічні назви змінювалися нераз продовж панування того самого володаря. То залежало від щасливих або нещасливих подій, що мали загальнодержавне значіння.

3 радянської України

„Більшовик“ з 18. VIII. с. р. пише: На місто Охтирку напала озброєна ватага підбунтованих селян з доколичних сіл і почала рабувати державні склади хліба і засушеного мяса. До них прилучилася міська голота. Забрали весь хліб і мясо, а будинки підпалили. Начальство міста стягнуло місцевий гарнізон червоноармійців, що були на вправах. Однак частина червоноармійців розагітована троцькістами відмовила послуху і перейшла на сторону селян... Аж з Харкова приїхали на авто червоноармійці, окружили місто і знищили ватагу несвідомих селян і міської голоти.

„Комуніст“ з 18. VIII. с. р. пише: На Миргород напала група бандитів в числі понад сто. Бандити окружили колгосп так, що ніхто з начальства колгоспу не здужав втечи ані повідомити начальства... Начальника, двох секретарів і чотирох міліціонерів розстріляно.

„Комуніст“ з 19. VIII. с. р. пише м. ін.: В Ставрополі відкрито поміж нафтовими робітниками широко закроєну контрреволюційну організацію. Богато робітників мало зброю. Дня 15 серпня група озброєних робітників напала на зібрання місцевих комуністів. Вбито кількох визначних комуністів, між ними заслуженого революціонера політкома Шугова.

„Більшовик“ з 23. VIII. с. р. пише: На великий державний радгосп у Хвастові напали ватаги селян і київської босячнї. Все збіжжа і худобу забрали, а величезні забудовання радгоспу спалили. Щойно відділи червоноармійців успокійли розагітовану товпу темняків.

„Більшовик“ з 24. VIII. с. р. пише: Дух нищення господарки займає всі простори України. Мільони тон збіжжа паде жертвою знищення. Як доносять робітники, „це знищення приймає форми божевілья“. В Прилуці знищили радгосп, збіжжа й худобу частинно забрали, а все проче потоптали ногами і спалили. В Боярці спалили зложене в копї збіжжа радгоспу. Притім поубивали ціле правління радгоспу. Ватаги руйнівників напали на вокзал (стацію) в Балті, де стояв поїзд навантажений збіжжам. Цілий поїзд знищено. В Лозовій знищили не тільки радгосп, але й цілу посылку (московську колонію), де вбито трицяту поселенців. На Богуслав напала ватага руйнівників разом з ватагою бандитів. Бандити поубивали місцеве правління, а замагазиноване для червоноармійців збіжжа забрали автоами в ліси. Все проче знищили.

„Комуніст“ з 23. VIII. с. р. пише: На залізничім шляху Кірове—Миколаїв недалеко стації Новий Бог нагромаджено купу каміння, через що мусів задержатися поїзд навантажений збіжжам і кабанями. В той час з ліса вискочила ватага бандитів і цілий поїзд зрабувала, а накінець облила нафтою і спалила.

„Правда“ з 18. VIII. с. р. пише, що „контрреволюціонери ведуть свою роботу по всій Україні. Недавно ув'язнено заступника начальника Криворігостроя Дрейзера під замітом підготовки терористичної групи, що мала вбивати представників совєтської влади. Дрейзер користувався підтримкою начальника Криворігостроя Весчика, що завжди захищав того фашистського лиса.“

„Правда“ з 18. VIII. с. р. пише: Належалоб зробити остру чистку серед редакцій українських газет на Україні. Бо як показали останні дні, в тих газетах загніздилися націоналісти і роблять свою руйнівницьку роботу. А газети мають великий вплив на робітників і селян. („Нове Село“).

Комуністична пропаганда

в Англії.

В самім центрі Лондону міститься головний штаб большевицького Інтуриста на Бритійську Імперію. Він займає цілий великий бльок торговельних будинків т. зв. Буш гауз. Афіші у виставових вікнах тих будинків заохочують до звиджування Ленінграду і Москви, обіцяють надземські естетичні вражіння на театральнім фестивалі в Москві і додають, що ціна за все те виносить від 1 фунта денно. Горішньої границі коштів Інтурист ніколи не подає.

Кілька кроків далше можна купити в кіоску „Правду“ й „Ізвестія“, а передовсім „Москов Ньюз“, тижневик видаваний по англійськи.

Комуністична партія в Англії се зовсім легальна політична партія. Вона провадить офіційну пропанду в органі „Дейл Воркер“.

Крімтого комуністи використовують кожду нагоду, щоб позискати нових союзників, нових членів товариства „Приятелів СССР“. Недавно такою знаменитою рекламою була оборона прав „бідної Абіссинії“. „Дейл Воркер“ не міг просто стерпіти браку легітимістичного почуття в Італійців. Весною с. р. сер Б. Парес директор Словянського Інституту в Лондоні і приятель російських „кадетів“ відвідав Москву. В звіті з подорожі написав, що в СССР не так зле, як люди думають і що п'ятилетка вдалася. Большевики й їх англійські поплечники, свідомі й несвідомі, підняли крик. Почали вихвалити великодушність Совітів, що пускають до себе критиків. Хоч сам Б. Парес пізніше на відчиті в „Студент Мовмент Гаус“ признався, що його вражіння з СССР поверховні, відносяться тільки до Москви і до зовнішньої сторінки життя, мимо того зорганізована пропаганда, від „Манчестер Гардієну“ почавши а на офіційнім совітським кіні „Форум“ скінчивши, трубіла про Б. Пареса як про навернену заблукану овечку.

Характеристична роля Жидів в комуністичнім русі в Англії. Нема їх ні на провідних місцях Лейбур Партії, ні навіть на провідних місцях комуністичної партії. Та всю „позафронтову“ працю роблять власне Жиди.

Великий майстер марксизму в Англії се проф. Гарольд Ляский, виїмково здібний правник, російський Жид з походження. Централь лівих видавництв міститься в видавничій фірмі Віктора Голланча, також Жида.

Та фірма особливо заслужилася для совітської пропаганди. Вона недавно зорганізувала „Клуб Лівой Книжки“ (Лефт Бук Клуб), де за малу вкладку можна дістати твори різних лівих письменників за половину книгарської ціни. Вищі школи, зокрема університети в Оксфорді і Кембріджі, мають дуже крикливі т. зв. Лейбур Юнієнс. Вони переліцтовують себе радикальними внесеннями. Недавно в Кембріджі така студентська Унія ухвалила внесення, що одинокий прапор, до котрого зібрані відносяться льояльно, се червоний прапор. Англійська преса зідливо скоментувала се як доказ суперництва з Оксфордом. Бо там кілька літ тому частина студентів ухвалила була, що не буде боротися за короля і вітчину під ніякою умовиною.

Є в Англії ще „христіяни“, що парадують на 1 травня з червоним прапором і в одягах англіканських духовників. Їх провідник якийсь пастор Шіф, з походження Жид.

Звірства червоних в Еспанії

До Франції прибувають далше втікачі з Еспанії й описують звірства еспанських анархістів і комуністів. В м. Утрера, в провінції Андалюзії, ув'язнено члена фашистської організації і його дитину. Кількалітну дитину прив'язано до ноги батька, обито нафтою і підпалено. Під м. Сарагосса червоні взяли в полон повстанця, відрубали йому обі стопи і лишили на дорозі, щоб умер від упливу крови. В м. Антіквера, недалеко Малаги, члени комуністичної боївки вирізали родину з 12 осіб, бо підозрівали її, що вона симпатизує з повстанцями. Після заняття м. Константіна жовніри чужоземної легії ввійшли до спаленого і пустого монастиря. На монастирським подвір'ю знайшли 30 замордованих монахинь. В м. Альмедрадео, в провінції Естрамадура, повстанці знайшли під містом „кладовище живцем похоронених“. Червоні кати закопали живцем 50 закладників у стоячій позиції так, що 50 мертвих рук сторчало понад землею, неначе визнаючи пімсти для своїх катів. В Більбао червоні взяли в полон кількох повстанців, прив'язали їх за ноги до коней і так волікли нещасних улицями міста. Обличчя тих повстанців перемінилися в безформну масу мяса. В Мадриді на „Каса де Кампо“ урядує „трибунал смерті“. Він видає присуди скоро і механічно. Тому що таке урядування нудне для червоних суддів, то вони уріжнороднюють собі працю в такий спосіб: „Трибунал“ обіцяє дарувати життя обжалованому, коли він потрафить „зворушити суддів“. Отже кажуть обжалованому клякати, понижувати себе, підносити оклики на честь червоної Еспанії й червоної Росії. Підчас того „трибунал“ регочеться. Вкінці кажуть обжалованому перебігти кілька разів через подвір'я. Підчас того бігу червоні міліціанти стріляють до обжалованих і вбивають їх. Або кажуть обжалованому вилізти на дерево і тоді міліціанти застрілюють нещасну жертву. І все те діється в Мадриді, де урядує правительство, котре ніби боронить республіканських свобод в Еспанії. Національне правительство Еспанії в м. Бургос збирає докладні дані про всі звірства червоних і має незабаром оповістити їх окремою книжкою в кількох європейських мовах.

Круки замість поштових голубів

Товариство плекання птиць у Берліні зробило пробу заступити поштових голубів круками. Перші спроби випали добре. Витресовані круки приносили вісти до місця призначення і знов верталися до дому. Та з приходом осені круки верталися щораз рідше і щораз менше правильно. Показалося, що дикі круки поривали своїх тресованих товаришів до ліса.

Лікарський фейлетоник.

Черевний тиф

Черевний тиф се заразлива недуга. Заразки дістаються до жолудка з поживою. Тиф се дуже небезпечна недуга. Лічити її трудно. Тому лучше старатися недопустити до зараження. Передовсім треба пам'ятати, що найбільше небезпечний для здоров'я бруд, нечистота. Перед кождим їдженням треба мити руки в воді з милом. Овочі, ярину, помідори перед їдженням конечно обмити в чистій воді. З овочів оббирати лупу. Не пити сирого молока. Воду з отворених криниць пити тільки переварену. Всякі харчі в хаті треба накривати, щоб вони не лазили мухи. Коли крамар в крамниці має нечисті руки, треба звернути йому увагу й не приймати товарів поданих брудними руками. Дбати про чистоту дому, стайні, обійстя, потребника. Недугу завважуємо по підвищеній температурі, болю голови й ослабленні.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько пошти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Многочисленні злочини, що містяться в головній грісі. По перше розважте, що крім бездонної глибини злочи смертельного гріха задля його суперечності з безконечною добротою Божою і задля головної зради, яку такий гріх містить у собі супроти Божої величі, у кожному смертельній грісі містяться ще різні інші огиди і злочини, котрі надзвичайно збільшують його вину. По перше треба згадати чорну невдячність грішника супроти Бога. Через те вина кожного гріха стає дуже сильно обтяжена. Грішник допускається її супроти свого Творця і Спасителя, свого давнього любимця, свого найдорожчого приятеля та постійного добродія, від котрого він дістав усе, що має, усе, чим він є, та щодня дістає і то з чистої любови, без ніякої його заслуги й гідності, з любови, котра не може мати собі рівної, бо вона покликана з неба люблячого, щоб він помер за нещасливого, що піддається ображувати Бога таким невдячним способом та щераз розпинали через свій гріх. Я не знаю, чи чорт у пеклі бувби такий невдячний, щоб іще раз ображувати Бога, коли Бог зробивби для нього так багато.

По друге розважте многочисленну несправедливість, що є в кожному смертельній грісі, бо вона порушує всі права й домагання, які Господь має до нас, до нашої любови й до нашої служби. Бо Бог — наш перший початок і наш останній кінець. Він нас сотворив і то для Себе сотворив. Бог правдива суть нашої суті. Великий володар всякого сотворіння, пан наш і всіх річей. Бог придбав Собі нас і вважає нас Своєю власністю. А ми самі присвячені Йому торжественно і призначені, щоб належати до Нього дочасно і вічно. Нещасний грішник легковажить всі ці справи. Він позбавляє свого Творця, свого Пана та свого Спасителя — себе. Він відбирає Богу в низький і гідкий спосіб те, що Йому якнайрішучіше належить на основі всіх тих причин, і передає все своє смертельному ворогові та продає йому свою душу і свого Бога за ніщо ж дурницю.

І чи така нечувана несправедливість не кричить до неба о пімсту? Особливо у християн, в котрих вона получена з обтяжуючими обставинами збезчещення Божої святині та явної невірності через порушення їх святочного обіту та зобов'язань супроти Бога.

По третє розважте, що в кожному смертельній грісі міститься неначе вина за переступлення всіх десятих заповідей, як каже святий Яків (2,10): „Хто переступає тільки одну заповідь, той провиняється супроти всіх.“ Бо хто завсіди свідомо переступає одну частину Божого закону, той порушує першу заповідь, бо відвертається від правдивого й живого Бога та відмовляє Йому глибокої пошани, яка Богу належить від нього. Такий чоловік винуватий ідопоклонства, бо він більше шанує й цінить річ, що є предметом або нагодою до гріха, ніж Творця, котрий нехай буде прославлений на віки! (Рим. 1,25). Такий збезчещує святе Боже ім'я і хулить, коли не словами, то ділами, бо топче ногами Його повагу. Такий порушує правдиву і вічну неділю (саббат) Божого спокою невірним грішним вчинком і через те робиться невірником сатани. Такий зневажує найганебнішим способом найлучшого з батьків. Такий винуватий убийства своєї душі й самого Божого Сина, котрого він розпинає через гріх. Такий винуватий духовного чужоложства, бо віддає сатані свою душу, обручиши Христа. Такий чоловік винуватий крадіжжі, рабунку, святотатства, як ми висше бачили, бо відбирає Богу, що Йому належить. Такий в дійсності дає фальшиве свідчення проти Божого закону в користь брехні. Бо кождий гріх се брехня. А щоб нічого не бракувало, щоб

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПРЕМ'ЄР ГЕН. СКЛАДКОВСКИЙ прийняв на послухання провідника новосіоністів Жаботинського.

РЕДАКТОР ВИЛЕНСЬКОГО „СЛОВА“ С. Мацкевич виїхав як гість до Нирнбергу на конгрес німецької націонал-соціалістичної партії. Його запросив особисто канцлер Гітлер.

ГДАНСЬКА ТАЙНА ПОЛІЦІЯ слідить кождий крок високого комісара Союзу Народів у Гданську Лестера. Агенти політичної поліції м. ін. фотографують тих, що відвідують комісара.

АВСТРИЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО продовжило на 3 місяці заборону продавати і передплачувати на території Австрії німецькі часописи з виїмком дозволених на основі умови з 11 липня с.р.

МУССОЛІНІ виголосив промову. В ній заповів збільшення видатків на сухопутну армію, флоту і летунство. Італія буде старатися досягнути самовистарчальності особливо в ділянці сирівців призначених до фабрикації зброї й амуніції.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО видалило з Італії представника агенції „Юнайтід Пресс“ за те, що він подав вістку про викриття комуністичних ячeyок в деяких італійських містах.

ІТАЛІЙСЬКА ВІЙСЬКОВА КОМАНДА в Аддіс Абебі вислала військові відділи до західної Абіссинії, щоб усадовити італійські гарнізони в м. Горе, Гамбеля і в окрузі великих озер.

ШВАЙЦАРСЬКА ПОЛІЦІЯ перевела ревізію у комуністичних діячів в Ціріху. Підчас ревізії знайшли багато комуністичної бібули. Викрито також тайну надаючи радіостанцію. Ув'язнено кілька десятків комуністів.

ФРАНЦУЗЬКА РАДА МІНІСТРІВ затвердила плян реорганізації французького летунства. Переведення того пляну має коштувати 400 мільйонів злотих.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Дельбос заявив, що теперішнє політичне положення в Європі дуже напружене так, що найменша іскра може спричинити загальний вибух.

ПРОВІДНИКИ ПОВСТАНЦІВ ген. Франко і ген. Моля відбули нараду. На ній обговорили плян наступу на Мадрид.

ПОВСТАНЦІ ЛІТАКИ В ЕСПАНІЇ бомбардували знов летунську площу і гангари Гетафе під Мадридом та правительственні фабрики амуніції в м. Толеді.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНУ МАНІФЕСТАЦІЮ урядили португальські робітники в Лісбоні. В маніфестації взяло участь понад 30.000 осіб. Маніфестанти підносили оклики на честь Португалії, Німеччини, Італії й національної Еспанії.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Едвард VIII відбув у Відні нараду з австрійським канцлером Шушнігом.

БРИТИЙСЬКИЙ МІНІСТР КОЛЬОНІЙ оповістив комунікат про положення в Палестині. В нім сказано, що британське правительство рішило остро виступити проти арабських націоналістів. Командантом британських сил у Палестині іменовано ген. Ділля, одного з найвизначніших англійських генералів.

Його безбожну підлість зробити повною, то він винуватий ще лажіства того, що не його, до чого він не має ніякого права і від чого здержує його закон Божий. Така многочисленна вина, що міститься в однім одинокім добровільній грісі.

Постанови собі брідитися невдячністю, несправедливістю, віроломством і всіми іншими злочинами, що містяться в головній грісі, і безперестанно просити, що ти радше десятих разів воліби вмерти, ніж бути таким нещасливим і лиш один одинокий раз потрапити в те жахливе гніздо всего зла.

Епп. Р. Челлонер

Апостольський Вікарій Лондону.

НОВИНКИ

Східну Галичину обїздить поїзд-вистава. Виставу зорганізувало міністерство торгівлі і промислу. Участь у ній беруть тільки краєві фірми. Поїзд складається з 35 вагонів.

Як пересилати поштові посилки за границю. В Польщі ввійшов у життя розпорядок про те, як висилати декотрі поштові посилки за границю. Поручені листи й листи та пакки з поданою вартістю, призначені за кордон, приймається тільки відчинені. Замкнені листи, призначені за кордон, звертається надавцеві, а коли нема адреси надавця на пересилці, кидають її до коша.

„Католицький день“ відбудеться у Львові 19 і 20 с. м. у зв'язку з ювілеєм 50-ліття священства римо-католического архієпископа Твардовського. У програму обходу входять м. ін. зїзди різних католицьких мужеських і жіночих організацій.

Жіноча Промислова Кооператива „Труд“ у Львові, Ринок ч. 39. Приймає зголошення на однорічний курс домашнього господарства і кравецтва, що дає практичне знання з куховарства і кравецтва та поширює освіту вселюдної школи наукою історії, географії і літератури України, кооперації, гігієни і т. п. Від кандидаток вимагається 7 клас вселюдної школи або 5—6 за вступним іспитом. Тримісячні курси: крою і шиття суконь, крою і шиття білля, моднярства, домашнього господарства і трикоктарства. 88-1—1

Важне для абсолювентів середніх шкіл. Суспільна Студія (Studjum Społeczne) у Львові, при вул. Підвалля 17. II. пов., оповістила вписи на 1936/37 рік. Програма школи обіймає: 1) Курс для виховників інституцій для дітей і молоді і 2) курс для провідників освітніх та господарських товариств і бібліотек. Наука триває від 5. 10. 1936 до 30. 9. 1937 і коштує 10 зл. місячно. Умови прийняття: 1) скінчених 19 літ і 2) середня освіта. Подання вносити до 19 с. м. Суспільна Студія дає теоретичну і практичну підготовку для суспільної праці.

Військова дефіляда відбулася у Львові 14 с. м. Дефіляду відбирав міністр військових справ ген. Каспишикий в товаристві віцеміністра ген. Глуховського, міністра комунікацій Ульриха, львівського воеводи Беліни-Празмовського та військових аташе чужих держав. В дефіляді взяло участь 50.000 війська різних родів зброї. Дефіляда тривала від год. 11 до год. 15.

Летунський алярм відбувся у Львові в ніч з суботи на неділю.

Зїзд делегатів галицьких міст відбувся у Львові. Предметом нарад були справи участі держави і міст у коштах суспільної опіки, участі міст у 4-літнім пляні інвестиційних робіт та актуальні проблеми з ділянки територіального самоврядування і т. п.

60 тисяч осіб відвідало Східні Торги у Львові в неділю 13 с. м.

Львівська поліція викрила організацію молодих проступників. До неї належало 20 хлопців у віці від 11 до 15 літ, між ними 10 гімназичників. Молоді проступники збиралися вечорами на старім жидівським цвинтарі, де збудували собі криївку. Члени ватаги крали й ділилися добицею.

Виставу ремесла львівського воевідства відкрили у Львові в міському музею мистецького промислу при вул. Гетьманській 20.

Заведення суспільних обезпечень виплатило в першій півроці с. р. 19 міль. 427 тисяч зл. на емеритальні чинитьби умовим працівникам.

Гумор. — Власник ресторану покушав обїду, звареного новим кухарем і питає: Отже ви говорите, що ви кухар? — Так, я був три роки кухарем в офіцерській касині в часі війни. Я був навіть три рази ранений. — При такім знанню куховарства маєте велике щастя, що вас не вбили!

Радіо

Протижидівські летючки в українській мові появилися на днях в Корчині Рустикальнім пов. Стрий.

В рогатинській повіті зачалася широка акція засаджування громадських неужитків деревами. Досі засаджено коло 13 тисяч овочевих дерев.

Нові „Доми Людові” вибудовано в Демні й Гиновичах пов. Бережани.

Станиславський воевода ген. Паславський перевів люстрацію коломийського повіту.

В Павелчі коло Станиславова згорів „людовий дім” Т. Ш. Л.

На лінії Львів — Борислав курсує від 14 с. м. другий моторовий поїзд.

У зв'язку з подіями на Маківці арештували студента прав Мирослава Сивика з Жидачева й відставили його до в'язниці в Стрию.

Протекторат над обходом винозбору в Заліщиках обняв прем'єр Складковський. До почесного комітету належать маршалки сойму й сенату, пп. Цар і Пристор, та міністри Каспшицкий, Понятовський і Роман.

22 вагонів винограду зібрано с. р. в заліщицькій повіті.

Страйк кравецьких робітників вибухнув у Перемишлі. Страйкує около 200 осіб. Страйкуючі домагаються 50 проц. підвишки платень.

В Рівні відкрили Господарський Музей Волині, організований заходом волинсько-люблінської Промислово-Торговельної Палати.

Проти масового переносення на емеритуру. Прем'єр Складковський оповістив обіжник, що в нім ствердив великий зріст емеритів у Польщі та припоручив лікарським комісіям якнайдалше посунену обережність і совісність при огляданні кандидатів на емеритів.

До Берези Картузької вивезли Йо-сифа Урбана, члена людової партії в Бодзанові пов. Краків.

Маневри червоної армії відбуваються на совітській Білорусі довж польсько-совітської границі. В маневрах беруть участь комісар Ворошилов та маршал Тухачевський.

В Москві зачався процес 36-ох урядників централі холодильного промислу. Підсудні здефравдували з державних грошей 1 мільон 700 тисяч рублів. На розправу покликано 50 свідків і 12 знавців.

Паневропейська Рільнична Конференція радить у Відні. Завдання конференції організувати європейську рільничу співпрацю та оборону перед заморською конкуренцією. Конференцією проводить граф Куденгове Калергі.

Над Смирною перейшов сильний буревій. Він знищив половину збору родинок.

Страшний голод панує в Китаю, у провінції Шечван. Сотки тисяч Китайців живляться вже кілька місяців деревною корою, травами, корінням і т. п. В декотрих місцевостях населення їсть людське м'ясо. Місцеві влади передбачують, що незабаром вмере з голоду 15 мільонів людей.

Виграні Державної Клясової Льоте-рії: 20.000 зл. на чч. 37746, 163134; 10.000 зл. на чч. 56117, 16351; 5000 зл. на чч. 40427, 126275, 132051; 2.000 зл. на чч. 108, 11433, 23643, 25691, 28626, 48377, 54575, 57767, 71157, 127214, 144417, 157332; 1000 зл. на чч. 6728, 7136, 34830, 36983, 41260, 52742, 71462, 105879, 156745.

Гумор. — При молитві. — Молися Івасю голосніше. Не розумію ні слова. — Та я не молюся до тебе мамусю.

Світовий союз радієвих справоздавців. Радіо ще раз доказало світові, що воно незаступиме, коли ходить про зближення поодиноких народів і поширення відомостей, на які цілий світ чекав нетерпеливо. В атмосфері, а може і в стратосфері, йшли короткі і довгі хвилі зі столиці Німеччини понад суходолами і морями на всі континенти. 51 радіофонічних країн вислало своїх найкращих співробітників до Берліна. Ніщо дивне, бо події такої міри і значіння як остання олімпіада, не повторюються так часто. Мусимо чекати знов чотири роки, поки слухачі земної кулі зберуться при голосниках так одностайно опановані цікавістю, що там діється на міжнародних змаганнях. Однак і поза олімпіадою лучаються і то досить часто нагоди, що збирають радієвих справоздавців кількох або кільканацяти країн. Се або якісь міжнародні спортові змагання, культурні зїзди загально-європейського значіння, або політичні події, що притягають до себе увагу загалу. При всіх цих нагодах зустрічаються з собою більш-менш ті самі люди, що виконують службу для поодиноких радіофоній. Зустрічаються, разом працюють, помагають собі віддаючи собі дрібні прислуги. Таким чином витворюється почуття фахової приязні. Найбільше відомі справоздавці вітаються як старі знайомі чи це буде з нагоди якихсь спеціально цікавих спортових змагань, чи якогось обходу загально-культурного значіння, що гуртує радіореporterів в однім місці, як напр. музичний фестиваль в Байрейті або Зальцбурзі. Радієвий справоздавець, котрий переносить при допоміж мікрофона відомости про те, що він бачить, до своєї країни, є завжди в непевності, як вийде ця трансмісія. Се залежить не тільки від його вміння дивитися і оповідати про те, на що він дивиться, але також від технічних умовин, які причиняються до кращого чи гіршого відбору в його країні. Спосіб устанвлення мікрофонів, відправлення трансмісійних дротів, урядження передаючих і змичуючих стайцій, відграє дуже велику ролю в цих трансмісіях. З приводу цього конечно створити якийсь загально-світовий союз радієвих справоздавців, що існувавби поруч з Міжнародною Радіофонічною Унією як помічний орган, контролюючий технічні приготування радієвих трансмісій. Такий союз мігби на маргінесі загально-європейських або світових подій виповідати свої критичні уваги про технічні приготування цього роду трансмісій. З нагоди XI олімпіади в Берліні відбулося у предсідника німецької радіофонії зібрання всіх радіореporterів, що працювали на олімпіяді. Представників 51 радієвих країн привітав предсідник в імені міністра пропаганди стверджуючи, що репортери були властивими й дійсними творцями представлень поодиноких народів про вигляд і перебіг олімпіади. Радіослухачі цілого світу дивилися їх очима і зі слів тих справоздавців отримували образи, що давали їм поняття про олімпіяду. Радіореporterи були пропагаторами загальнолюдського мира, формуючи опінію світу. Внаслідок того зібрання утворено Організаційний Комітет, що має завдання підготувати підстави нової міжнародної організації радієвих справоздавців.

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ

ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМІШИННА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА

Думки різних світських філософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі” Львів, ул. Гродзідких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали”

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було оснувати „Скалу”, які завдання читалень „Скали” і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі”, Львів, ул. Гродзідких 2. І. поверх.

Гумор. — Пані дому каже до чоловіка перед виїздом на феріі: Я дала ключі від нашого помешкання сусідці. — Та на що? іритується чоловік. Таж ми не лишаємо вдома ніякого сотворіння, ніяких ростей! — Ну, а календар хто буде що дня зривати?

Гумор. — Знаєш, чим чоловік дурніший, тим щасливіший. — О, якже я тобі завидую!...

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.32—5.29, дол. канадські 5.28—5.31.

Німецька марка 1.38 — 1.33, фр. франки 35.05, шв. франки 178.44 — 172.60, фунти стерлінги 26.83 — 26.99, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19.70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз” повідомляє, що від дня 15 вересня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.05 зол.
1 кг. масла дес. експорт. з опакування	2.10 „
1 л. молока	0.12 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.75 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз” повідомляє, що в дні 15. IX. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахом'ясарні „М. С.” у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури 1. кл.	0.85 зол.
Товщіє качки 1. кл.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Інструктора до уч. V і VI кл. всел. пошукою. О. Онуфрій Сеньчук в Куликові, п. Сеньків коло Радехова. 1—2

КІНА

МУЗА: „Касіно де Пари” з Аль Джонзоном, „Кід-напері”.

ПАКС: Рапсодія Балтику.

СТИЛЕВЕ: „Його Величність пан шофер”.

ТОН: Авто ч. 99.

УТІХА: „Дерев'яні хрести” на основі Доржеле-са і ревія „Мельодії Львова”.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитості готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення” 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: $\frac{1}{2}$ стор. 180. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 90. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 45. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 25. — зол. В редакційному тексті: $\frac{1}{2}$ стор. 280. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 140. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 70. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 35. — зол.

При кількарядовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під надією на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродівська ч. 2.1. в. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., За кордоном: чверть-річно 9 золотих. Ціна числа 20 с. Контракти Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Св. Отець про комуністичну небезпеку.

Св. Отець виголосив промову до 450 утікачів з Іспанії. В ній висказав свій біль з приводу братовбивчої війни в Іспанії. В тім краю повстала ненависть до релігії й Церкви через ту сатаністичну пропаганду, що довела до такого трагічного стану Росію, Китай і Мехіко. Та пропаганда незвичайно зручна й небезпечна. Проти неї треба боротися всіми силами, щоб не було запіздно. Тепер безпосеред-

но загрожені самі основи всякого ладу, культури й цивілізації. Але релігійна ігноранція не дозволяє масам зорієнтуватися в небезпеці. Ненависть тих темних сил звертається головню проти католицької Церкви. Се доказ, що вона одинока дійсна перешкода для їх руйницької роботи. Св. Отець уділив апостольського благословення всім тим, що стають в обороні релігії й Церкви.

Важна нарада в Варшаві.

Президент Польщі прийняв на спільній аудієнції генерального інспектора збройних сил ген. Ридза-Смільського, прем'єра ген. Складковського, віцепрем'єра інж. Е. Квятковського і мін. закордонних

справ полк. Й. Бека. Наради тривали 4 години. Мали радити над закордонною політикою Польщі. Не брак голосів у польській пресі, що радили також над справами внутрішньої політики Польщі.

Криваві заворушення під Люблином. — 1 поліцай і 5 селян убитих.

ПАТ звідомляє: В кількох селах повітів грубешівського і замойського люблінського воєводства державні влади ствердили руйницьку діяльність агітаторів, що приміювали безоглядний терор супроти місцевого населення. У зв'язку з тим заряджено ревізії в комуністичних діячів, ув'язнено їх і передано судовим властям. 16 с. м. під час переведення ревізії в селі Жуків гміни Мйончин грубешівського пов. зібралася більша група руйників, що бажаючи не-

допустити до ув'язнення провідника за-атакувала чинно поліцейний відділ. До поліції стріляли з револьверів і ранили трох поліцаїв. З них один помер у шпиталі в Замостю. Провідник поліцейного відділу казав дати у воздух остерігаючи сальву. Коли се не допомогло і руйники дальше напірали на поліцію, вона мусила стріляти у власній обороні до напасників. В часі бійки вбито 5 руйників. По поверненні ладу влади безпеки ув'язнили 15 комуністів-агітаторів.

Чехословаччина будує стратегічні залізниці.

Віденська преса обговорює розбудову чехословацьких державних залізниць. Продовж 8 місяців с. р. управа чехословацьких залізниць видала 125 мільйонів корон на нові паровози, тягарові

вози і тягарові самоходи. Інвестиційний план чехословацьких залізниць на 1937 рік передбачує будову нових залізничних стратегічних ліній в напрямі ромунської границі.

Німеччина поспішно укріплює східні границі.

В останніх днях прискішено будову укріплень на східних границях Німеччини. На німецькій Шлезьку Німці почали будувати ряд укріплень здовж рік Одри й Ніси. Сильні укріплення будують

також в околиці Бреславу. В місті будують летовища і схоронища для артилерії. Бреслав має стати операційною базою для німецької воздушної фльоти на сході.

Комуністична пропаганда в Югославії.

Вся хорватська преса перестерігає хорватську суспільність перед замаскованою роботою різних комуністичних агентів, що агітують за створенням народного фронту в Хорватії. Католицький часопис „Грватска Стража“ звертає

увагу на двозначну ролю, яку відіграє білгородський сербський щоденник „Політика“. Він заявляє виразно за еспанськими комуністами й анархістами і горячо пропагує створення народного фронту в Югославії.

Червоне правительство покидає Мадрид.

Кореспонденти заграничних часописів звідомляють з Мадриду, що червоне правительство рішило покинути столицю й перенестися до Валенсії. Повстанчі літаки збомбардували будинки міністерства війни й міністерства внутрішніх справ у Мадриді. — В столиці викрили заговор проти президента Азани і кількох інших достойників. На провінції лютує терор. „Червоні трибунали“ вида-

ють масові присуди смерті. В м. Аліканте одного дня розстріляли 57 осіб. — Повстанцям під Сарагосою прийшли на поміч відділи з Марокка. Ген. Моля заявив, що повстанці вже перемогли всі труднощі з перших тижнів. Повстанці мають подостатком людей, зброї і грошей. Організація добровольчих відділів вже закінчена. Тепер головна мета національних військ — Мадрид.

Ірландія проти комунізму.

Рада графства Лейтрим в Ірландії ухвалила звернутися до ірландського правительства з домаганням розв'язати всі ліві й комуністичні організації. Своє домагання мотивує тим, що в Ірландії є те-

пер 40.000 зорганізованих комуністів. Вони ведуть оживлену агітацію та стараються дістатися навіть до католицьких організацій. Розуміється, на те, щоб їх розсадити

Чоловік з двома мозками.

В м. Сідней живе чоловік, одинокий здається на світі, що потрафить виконувати рівночасно дві роботи. Його називають „чоловіком з двома мозками“. Він пише рівночасно двома руками, причім кожною рукою пише зовсім інші речення, або рисує зовсім інші рисунки.

У своїй молодості він писав у школі лівою рукою. Щоб його відзвичайти від того, прив'язували йому ліву руку до пояса. Він навчився писати також правою рукою. Відтоді має неначе роздвоєний мозок і може працювати обома руками цілком незалежно.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінні і машинні, цегельні, будинки провізоричні до часового ужитку, будинки, в яких містяться театральна сцеля (кіно), якщо дотична сцеля займає бодай половину будинку (впр. сали „Народних Домів“, читальня „Просвіти“) є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кожний Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаємних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Улиця Руська Ч. 20.

Вражіння зі зїзду

Католицьких Публіцистів і Діячів у Варшаві.
Від власного кореспондента.

Зїзд католицьких публіцистів і діячів, що відбувся в Варшаві в днях 10—13 вересня 1936, уряджено з приводу 400-ліття уродин найславнішого польського проповідника Петра Скарги, відомого також з полемічних творів в обороні св. Унії. Отже було вказано, щоб у тім зїзді взяв участь також хтось з українських католических публіцистів. Скарга належав до Чина Єзуїтів (котрі головню й уряджували той зїзд, хоч майже весь час держалися в тіні), отже приїхавши до Варшави, відвідав я редактора „Орієнсу“ Впр. о. Урбана. Познакомити мене з тим визначним діячем Чина Т. І. був ласкав о. П. Пушкарський Ігумен ЧСВВ в Варшаві. При тій нагоді побачив я новий, дуже гарний монастир ОО. Єзуїтів у Варшаві і познакомився також з їх визначним проповідником о. Павельським, що виголосив першу проповідь з приводу отворення сойму відродженої польської держави. Відвідини тревали дві години, котрі скоро минули на цікавій розмові та на огляданню підручної редакційної бібліотеки Впр. о. Урбана. Вона знаменито заосмотрена у всі східні періодики — прегарний варстат праці.

Тогож дня, в четвер вечером, пішов я з молодим о. Когутом ЧСВВ на товариські сходини в сцелях Католического Дому, уряджені з приводу зїзду. Вже здалека видніє той дім при вул. Новогродській 49 (близько головного зел. двірця), бо видно на нім ясно освітлений надпис „Рома“. Так називається католическе кіно, що міститься в тім домі. Той дім великий, репрезентативний, власність варшавської архидієцезії. Збудував його Ем. кард. Каковський на честь Св. Отця Пія XI. Вхидимо. На I поверсі пані при буфетах. Контролі ніякої. В сали, призначеній на сходини, застаємо тільки двох старших панів, що голосно говорять по французьки, й одну паню. Сідаємо при одним з невеличких столиків. Сцеля середньої величини і невисока, має 5 вікон по 6 шиб. Зі стелі звисають три лампи. На стіні біля входу між двома кидимими хрестом з Розп'яттям, під ним образ Скарги, біля монограм Спасителя грецькими буквами й образ Матері Божої. Над входовими дверми чотири букви KSMŻ (значить Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży

żeńskie). На середині салі стоять окремо в однім ряді 2 столи й оден маленький столик, всі накриті обрусами. Крісел біля них нема. Вони стоять попід стіни. На деяких живі цвіти. Взагалі в салі багато цвітів.

Минає 15 минут. Приходить кілька пань. Гуторять. Якийсь пан з панею укладають образ Скарги: аскет з піднесеними вгору руками.

Вже 20 минут по 8 веч. Входять на салю три перші лат. священники, два молоді, оден старший, мабуть декан. Ще кілька хвиля минає і приходить військовий єпископ Гавліна, перший з присутних тут вищих достойників. Вітається і познайомлюється.

З боку чую голос: „Час, щоб церковні достойники не пересажували в уживанні блискучих відзнак. Як на війну не йде вже тепер ніхто в блискучих строях, так і тут повинно бути, бо й Церква у війні, якої ще не мала.“

О год. 8.35 увійшов на салю провінціял ОО. Єзуїтів, о. Станіслав Сопух, оден з найвизначніших і найбільше впливових людей у Варшаві. Заживний з вигляду, голова велика. Присідається до групки коло єпископа Гавліни.

О год. 8.45 пані починають розносити канапки. А о год. 9 присутні вже зачали розходитися.

Промови не виголошено ніякої. Замітний був брак молодих людей.

Поговоривши з деякими знакомими, вийшли й ми кілька минут по 9 веч.

На другий день рано о год. 9 поїхав я до костела св. Петра і Павла (біля Католического Дому) на Богослуження. Той костел у прегарнім положенні: в парку з тінистими деревами, залізні брами провадять на вулиці. По парку літають сиві голуби. Сам костел з червоної цегли, великий. При однім з входів лат. духовенство жде вже в білих „комжах“ на Архиепископа Галія, що має celebрувати Богослуження.

В середині костел немальований. Мальовила заступає оригінальна орнамента, що викликає знамениті ефекти.

Надходять делегації різних католических організацій з прапорами. По чотири особи біля кожного прапора. Тільки дві делегації спізнилися і прийшли вже в часі Богослуження. Публика не заповнила костела, що мене здивувало, бо делегації приходили з цілої Варшави, значить, в цілм міліоновім місті люди знали, що організується велике католицьке торжество.

Богослуження тривало 18 минут, проповідь 20 минут. Виголошував її кс. др. А. Вирембовський. Властиво читав її з картки. Правдоподібно се остало по часах московських переслідувань, коли треба було дуже уважати на кожне словечко, отже краще було читати проповідь, ніж свобідно говорити. Проповідник представив ціле життя Скарги, — але про його працю в обороні Унії не згадав, що мене, розуміється, здивувало.

Публика в костелі поводитьсь дуже прилично, видно гарно вихована.

При виході побачив я на одній з таблиць на стіні надпис присвячений Марії Леонадії Беляєвій — від учениць. Назвисько московське — звертає увагу в костелі. Чи се значить, що і з московської нації був хтось, що гарно записався у вдячній пам'яті польської молоді, чи та Беляєва була Полькою, що вийшла заміж за Москаля, — не знаю. Але тоді були б мабуть написали, як вона називалася з дому.

Йду на конгрес. Велика саля Католицького Дому вся біла, з масою малих галерій, уложених в два поверхи. На деяких з тих галерій є плоскорізьби чи радше гіпсові відливи в формі плоскорізьб. Над сценою великий надпис:

In omnibus Christus.

Куртина чорна, з фалдистої матерії. На її тлі папський жовто-білий прапор. По однім його боці виписана цифра 1536 (рік уродження Скарги), по другім 1936. Низше по боках два польські, червоно-білі прапори. Між ними кольоровий об-

раз: Скарга проповідує в присутності короля і достойників. Під тим образом ще два червоно-білі прапори. На естраді цвіти і зелень у вазонках. Всі цвіти жовті, осінні. Праворуч і ліворуч держать люди два ряди прапорів різних церковних братств і організацій. По обидвох боках сцени дві великі постаті, відливи з гіпсу: праворуч подoba Пія XI, благословить (Катол. Дім ім. Пія XI), ліворуч кардинала Каковського, фундатора сеї будівлі. — Для президії стіл, накритий зеленим сукном. На нім стоїть тонкий хрест з металю. На другім кінці естради — дерев'яний пульпіт для промовців. О год. 10.15 покликають президію (без вибору — і слушно), в ній одна пані й ні одного священника. Голова президії проф. Оскар Галецький просить присутнього кард. Каковського отворити зїзд. Кардинал в товаристві двох священників виходить на естраду, стає перед пульпітом і відчитує свою промову. Промова зачинялася словами: „Як єпископ столиці держави“, зверталася наперед до правительства і була дійсно старанно вироблена, на пів релігійна, на пів патріотична, закрашена злегка дидактичною ноткою про потребу більшого проявлювання енергії. Скарга уважав б а й д у ж н і с т ь у публичних справах за найгрізніший прояв. В нім, як сказав Міцкевич, відбивався весь нарід, а не одна партія. Скарга не був пророком у властивім значінні того слова, але мав тверезий розум і вказував шляхи, якими треба йти. Сенкевич тому виробився на такого знаменитого стиліста-письменника, що уважно читав св. Письмо в перекладі Вуйки і Житія Святих Скарги. А соймові проповіді Скарги се верх краси. Промова кінчилася таким відзивом: Хочеш бути добрим письменником, — читай Скаргу, хочеш бути добрим теологом, — читай Скаргу, хочеш бути добрим політиком, — читай Скаргу, хочеш бути святым, — читай Скаргу.

Потому відчитав свій короткий привіт міністр освіти. Читав так тихо, що не чути було, хоч я мав місце доволі близьке естраді. Тільки цитати з писань Скарги чути було виразно. — Опісля коротко промовив віцепрезидент міста. По нім старенький католицький письменник зі Швеції, барон Армфельд, говорив тихо по французьки.

Тут голова президії зїзду дякував організаційному комітетові. В тій подяці вперше згадано коротко берестейську Унію, а саме в такій формі: „...Хоч вік берестейської Унії від нас вже дуже далекий, то постать Петра Скарги нам близька...“ Вдруге згадував Унію кс. Новаковський, що виголосив реферат п. з. „Єдність Польщі з католицизмом як головна заслуга Скарги.“ Він підкреснув, що берестейська Унія ще сьогодні така актуальна як була за часів Скарги. З польських промовців розмірно найбільше уваги присвятив Унії в зв'язку з діяльністю Скарги предсідатель зїзду проф. Оскар Галецький.

Найбільше практичних вказівок було в рефераті дир. Тадея Блажеєвича п. з. „Роля сегоднішніх католических діячів і публіцистів у світлі засад і духа Скарги.“ Сей референт підібрав цікаві цитати з творів Скарги. Ними як також поміченнями з сучасного життя дуже слушно вказував, що „ремесла правління“ треба також учитися і то довше ніж кожного іншого ремесла, бо правління трудніше. Католики — казав — довго оповідали робітництву про цвіткі і метелики, а соціялісти говорили йому про практичні суспільні справи — і робітництво пішло з соціялістами. Треба оснувати окрему школу для підготовки католических публіцистів і суспільних діячів.

Реферати були переважно старанно оброблені, тільки було їх рішучо багато як на два дні зїзду. Через те на дискусію остало замало місця, а вона на зїздах найпотрібніша. Тому реферати призначені на такі зїзди повинні бути наперед випечатані, а на зїздах добре було б виголосити тільки короткі змісти їх. Тоді не було б перетяження слухачів рефе-

ратами і могла б розвинути ся обильна дискусія.

Зі всіх рефератів, виголошених на тім зїзді, найбільше чуттєвий був реферат знаної польської письменниці Софії Косак-Щуцкої п. з. „Беатифікація Скарги“. Здібність тої письменниці дійсно феноменальна, сила думки й орієнтація в предметі дуже велика, експресія слова надзвичайна. Тому й реферат її був особливо цікавий.

Не можна не згадати й реферату представника польської молоді Чеслава Польковського. Се молодий націоналіст. Українців і Білорусинів узнає він горожанами Польщі але тільки тоді, коли приймуть польську культуру, без того уважає їх тільки „приналежними“ до польської держави. До Жидів ставиться ще острівше.

Останній реферат виголосив кс. Ян гр. Ростворовський, теперішній редактор місячника „Пшегльонд Повшехні“ п. з. „Найважливіші постулати католицизму в Польщі“. В нім домагався головно признання католицизму пануючою релігією.

Всі реферати будуть мабуть випечатані як не разом то в різних видавництвах. Отже не задержуюся довше над їх змістом.

В дискусії найголосніше звеніли нотки проти тиранії в зв'язку з тим, що Скарга поборював тиранію і хоч був за правлінням одного, то уважав кінцем обмежувати правління одного радою і законами. Дальше голосно звеніли нотки проти Жидів.

Практичні змагання до організації боротьби з большевизмом виступали на зїзді слабо. Еліта польських католиків ще очевидно не встигла приміняти навіть ідеології до всіх складних питань життя. Щойно по якимсь часі може прийти черга на успішну практику. Як іще не близько до того часу, можна міркувати м. і. по тім, що Поляки до сеї пори не мають ні доброго видання всіх творів Скарги, ні всесторонньої монографії про великого проповідника, — хоч святкують 400-ліття його уродин.

Не можна дивуватися, коли в Варшаві, де довго і тяжко шалів московський гнет, чути сильні нотки націоналізму. Се зрозуміле особливо в комбінації споминів про той гнет і про науку Скарги, котрий учив, що зі всіх земських дібр найсолодша Батьківщина, що від неї маємо все, від імені почавши. Розуміється, якби той націоналізм розвинувся до тої міри, що зовсім переміг би і заглушив би католицизм, тоді мусіло б наступити ослаблення й польського національного організму, приблизно таке, яке було перед розбором давньої Польщі.

В усякому разі обсервуючи вплив сучасного польського католицизму на все польське національно-суспільне життя, — не маємо причини стидатися за вплив нашої гр.-католическої, уніятської Церкви на життя нашої нації в Польщі, але можемо неодного навчитися від Поляків.

На зїзд наспіли численні депеші, від Св. Отця Пія XI, від кількох польських Єпархів, від різних організацій з краю і закордоном та від деяких чужих письменників. М. ін. прислала привітну депешу славна норвежська письменниця, лярвратка надгороди Нобля, конвертистка Зигрида Ундсет. При кінці зїзду наспіла депеша зі Станиславова від Преосв. Григорія Хомишина і Преосв. Йона Дятишевського. Зїзд подякував за неї рясними оплесками.

О. М.

Червоні вимордували 140 монахів

З Парижа повідомляють, що червоні в Іспанії вимордували 140 монахів в Ескуріалі. Сталось це без ніякого суду і всупереч приреченню президента республіки Азана, що був учеником монахів того Чина. Президент заявив, що як довго він при владі, монахи не потребують боятися нічого. З того ясно, що президент не може додержати приречення. Перший чоловік в республіці не має ніякої поваги.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Українці й Жиди

Під таким наголовком „Наш Пропор“ в ч. 106 приніс отсю статтю:

З якоюсь прямо чортівською силою бушує в останніх місяцях по наших землях червона орда, що без сумніву є на службі Москви. Тут і там заіснують факти комунарської провокації та профанації наших національно-релігійних почувань, що аж морозять і спонукують наше громадянство до протиділяння. І діються прямо неімовірні речі в тій юдиній роботі комуністичних наймитів, а водночас росте й кріпшає жаждою відплати. Є теж безспірним фактом і правдою, що здебільша проводять комунарською роботою по наших селах і містах — Жиди.

Протеж справу Жидів, що мешкають на наших землях, не можна трактувати ні тепер, ні також у майбутньому, крізь призму горячої, хоч і шляхотно-ідейної пристрасти. Вважаємо за необхідне присвятити цій справі дещо місця тим більше, що в останньому часі на фронті українсько-жидівським таки горячо. Чому, то це річ відома з уваги на доказану участь Жидів у комуністичному русі. Ми від того далекі, щоб ототожнювати все жидівство з комунізмом, але й не приймаємо на це очей, що діється по наших селах і містах. А до цього додамо, що продовж всієї нашої історії, в часі останнього зриву й в повоєнному періоді аж по сьогоднішній день — Жиди своїми вивадами викопали глибоке провалля між українською нацією й собою. Так! І коли жидівство саме не добуває тої пропасти, що поглиблюється через жидово-комуністичну роботу серед нашої нації, то тимбільша шкода для нього в майбутньому. Адже відомо Жидам, що вони нарід безтериторіальний, що живуть поруч нас на нашій таки потом і кровю зрошеній землі. Чи стануть Жиди перечити, що на східноукраїнських землях під більшовицькою владою існує 31.618 жидівських колоній з 579.380 гектарів землі. На добавок — це найкращий чорнозем. Знову ж в містах теж проживає поважна скількість Жидів. Те саме й на З. У. Землях.

Чому ж отже, питаємо, Жиди завжди на українських землях і за часів царської Росії й тепер за большевизму як теж у Польщі напружені в цілості проти Українців? Годиться відмітити, що ми звикли обмежуватися лише до того твердження негативних рисів жидівства. Варт проте поставити собі питання, чи жидівський фанатизм, матеріалізм, своєкорисність, нахил до відокремлювання і врешті вороже наставляння до України — це головні гріхи Жидів, чи є ще якісь можливості, на основі яких можна побудувати нормальні з ними взаємини тепер і в майбутньому України? Бож годі підходити до жидівського питання і тепер і в майбутньому України з чисто єврейського, чи пак жишибийного становища. Адже скажімо собі правду, невжеж з хвилиною повстання Вільної України позбудеться наша нація умлівіч Жидів? Чи негайно вишлемо їх до Палестини чи куди інде? Чи може примінімо безоглядний закон національної виключності?

Але вернім ще до першого, основоположного питання українсько-жидівської нетерпимості, чи ворожості жидівства до України. Отож перш усього Жиди визнають релігійний фанатизм, віру в себе — вищість своєї догми. Це й є запорука їхньої сили внутрішнього споєння, що вони досі не розплилися у чужому морі. Жидівство в усіх країнах світу творить свого роду замкнену цілість-касту, що насичена ненавистю й погордою до свого оточення, серед якого живе.

Співжиття Жидів з населенням України проходило під тиском польської шляхти, в руках якої воно було зручним орудям проти українства. Звідси отже українські маси зненавиділи Жидів, що потім перейшли до складу Росії, а в меншій мірі до Австрії. У Росії Жиди станули по боці демократії, а то й крайного її підпольного крила. Маємо тут на увазі птаб комуністичної революції, що тоді й тепер здебільша складається ще з Жидів. Водночас витворився особливий тип Жида-торгівця, що безоглядно кривдив нашого селянина й робітника своєю „кагальною“ моралю й своєрідним розумінням етики. Щоб бути безсторонним, скажемо, що цього не було у Франції, Злучених Державах Америки, в Англії, бо там Жиди мали змогу проявити себе й на інших ділянках суспільного життя. В цих країнах жидівство легко тратило свій консерватизм, відокремленість і легко піддавалося процесам асиміляції свого оточення. Приміром сьогоднішні Жиди в Італії, чи в Англії, це не польські чи румунські Жиди.

Щож знову торкається Жидів на З. У. Землях, то вони продовж нашого минулого ставилися до нас несприятливо, а то й ворожо. Шалений визиск і деморалізація корчем, починаючи від панщини аж до сьогоднішньої неперемірної боротьби з кооперативами — це яркий показник їхнього наставляння до українства як нації.

З черги торкнемося питання ворожого наставляння Жидів до справи нашого національного визволення. Отже об'єктивно слід ствердити, що Жиди поставилися у цей важкий і вирішальний момент ворожо до нашого визволення. Се несамоविта суперечність. Бож саме Жиди — нація увосліджена, повинні як слід зрозуміти зміст і сенс наших визвольних змагань. А проте передові верстви комуністичної революції в Росії 1917 — 20 рр. це Жиди. Ми розуміємо, що тут рішачою виявилася жаждою тих жидівських елементів, що раніше перебували в умовах мо-

сковського безправства, як теж було помилкою твердити, що ціле жидівство піддержало червону більшовицьку орду в час революції. Туди пішли перш усього крайні елементи. Протеж чека, комісарики глибоко закарбилися у свідомості української нації... А тепер? Жидівські команданти й українські шабесгой безчестять наші національні й релігійні святощі за гроші Москви.

Ось ті наболілі моменти українсько-жидівських взаємин. Слід ще згадати нещасний Талергоф, до якого теж Жиди приклали свою нечисту руку. Протеж, ми рішуче не можемо дозволити собі в умовах саме теперішньої нашої тут і там — за Збручем — дійсності, щоб наша боротьба з жидівством висловлювалася єврейськими методами. Справа жидівства — це боляк на цілому організмі української нації. Жиди оку-

Як Геббельс розбиває Малу Антанту

„Меркурій Польський“ приніс статтю п. з. „Гер доктор Геббельс заатакований „Нашим Пшегльондом“. В ній пише м. ін.:

Ну і сталося! Нарешті Титулеску уступив. Жидівська преса атакує німецького міністра пропаганди дра Геббельса як припускаемого справника катастрофи. Бо для Малої Антанти се правдива катастрофа. Та кілька правди в выводах жидівських газет і яку роль відіграв Геббельс в поваленні мін. Титулеска, покищо трудно устійнити. „Наш Пшегльонд“ пише: „Гакенкройц вже зачинає мати поважні тріумфи в Румунії. Не тяжко зрозуміти, як до того дійшло. Тут ділає як рука економічного диктатора Німеччини дра Шахта, так і чорна суха рученька дра Геббельса.“ Геббельс малий. Але чому чорна?

Два вороги.

Були се два непримиримі вороги: нуловатий євнух Титулеску і кульгавий, слабовитий Геббельс. Визначні одиниці, сильні особистості, непересічні таланти. На обох падали побіж похвал прокляття й очорнювання.

Доде назвав міністра Титулеску „найбільшим шахраєм 20 століття“. Щодо Геббельса то протиники не шадять йому таксамо мальовничих епітетів. І того не можна уникнути. Уступлення Титулеску се удар, коли не смертельний, то незвичайно болючий для філософської політичної констеляції в Європі. Поруч Бенеша мін. Титулеску був найвірнішим приятелем Москви. Був виїмово зручним інтригантом, був популярною постатю в Женеві, де постійно проводив час в товаристві Літвінова.

Титулеску згодився на перелет совітських

пудали промислу і торгівлю, вони пали міста, до якого рішуче ми маємо слушні претенсії. Та всетаки боротьбу з Жидами годиться вести систематично, послідовно, через посилення й розбудову нашого промислу та торгівлі. Вважаємо, що нація має у своїй спроможності до боротьби з жидівством щось більше, як розкидування нічю протижидівських летючок, биття жидівських шиб і т. п. Бо якийже біляс отакої боротьби з жидівством осягнули євдеки досі? Ніякий. Кооперативною, просвітняською працею куди успішніше боротись з жидівством, як силою.

Очевидно, що не маємо на думці проповідувати пасивізму в боротьбі з комуністичною ордою наших днів, — ні! Тут нема розбору. Та мабуть недоцільне й для цілостевих змагань нації шкідливе переносити точку важкості наших інтересів у площину єврейського загумінку боротьби з жидівством. Існують для нас справи засадничої ваги й їх ми повинні й мусимо мати на увазі. Інакше спримуємо повноту наших змагань у невідповідний бік і на похилу площу.

В. К.

військових літаків над окравком румунської території. Тим уможливив (Совітам) утворення летунських баз на Закарпатській Русі і на Словаччині. Крім того переговорював дискретно на тему еventуального перемаршу совітської армії через Буковину. Все те збуджувало в Букарешті зрозумілий неспокій і вікні п. Титулеску з допотоп вилетів з правительства.

З огляду на те, що і німецька еміграційна преса лучить останні подорожі мін. Геббельса зі змінами в Румунії, пригадаймо собі, хто такий мнимий справник захистання Малої Антанти.

Пропаганда.

Тепер Йосиф Геббельс — шеф німецької пропаганди в краю і за кордоном. Рядить театрами, кінами, ділить книжки на злі і добрі. На його приказ палили в Німеччині книжки на кострі. На його приказ замикали газети й основували нові видавництва.

На основі статистики почитність в Німеччині зменшилася. Менше появляється книжок і менше є щоденників у продажі. Ентузіясти відповідають на те, що треба оцінювати не скількість, тільки якість. Може бути. Супроти того почекаємо трохи, бо на оцінку треба часу.

Закордонна пропаганда очевидно трудніша від краєвої. Але й у тій ділянці мін. Геббельс показався майстром. Свідчать про се алярмуючі статті в жидівській пресі (нпр. „Наш Пшегльонд“ з 27 м. м.). Кажуть, що ціла Румунія вже під чаром свастики. Може бути, почекаємо. Наразі ми ствердили, що Титулеску уступив. А се для нас важніше.

Вождь бельгійських фашистів

про європейські справи.

В „Нашій Опінії“ ч. 185 появилася розмова кореспондента одної жидівської агенції з вождом бельгійських рексистів Дегрелем. Наводимо її в цілості:

Ми, рексисти, відкидаємо таксамо комунізм як капіталізм. Комунізм завдячує свій зріст капітальному блудови, котрий полягає на тім, що намагалися протиставити йому консервативні тенденції. Ми не консерватисти. Ми більше революційні від комуністів. І ми змагаємо до суспільного перевороту. Та наша ціль се не обниження соціального рівня. Ми хочемо піднести загальний рівень. Замість робити пролетарів з людей, хочемо піднести пролетарів до гідності людини. — Отже пропагуєте революцію середнього стану? — Не перечу. Середній стан всюди занедбуваний. Овчій. Пропагуємо революцію середнього стану. Я тільки противник насилля. Примінію тактику переконування. — А всетаки називають вас фашистом. — Що таке фашизм? І Муссоліні й Гітлер фашисти. Мимо того я не бачу між ними подібності. Фашизм це не товар на вивіз. Ось нпр. в нашій устрою, до котрого змагаю, відіграє головну роль — родина. Батько родини одержить право голосу за кождо свою неповнолітню дитину. Більша родина, більше голосів. — Признаєте право голосування немовлятам? — Коли хочете, то так. Основна підстава нашого світогляду се родина спільнота. Родина на першій місці. На другій місці станова спільнота. Шойно по тім приходить держава. Коли хочете, називайте мене фашистом. — Питаєте, кого вважаю найбільшим державним мужем в Європі? Муссоліні, Гітлера і — себе. Між Гітлером і Муссолініем ставлю вище Муссолінія.

— Чи стоїте на становищі расової теорії? — Ні! Наш рух у своїм заложенні був католицьким рухом. Мильно думати, що назва „Рекс“

означає роялістичні тенденції. Ми вправді роялісти, але наша назва „Рекс“ означає що інше: Христос рекс. Ми зачали під знаком хреста і вже се ділить нас від всяких расових теорій. Приймаємо всіх без ріжниць класи, віроповідання й мови. Жидівської держави в державі не будемо толерувати. Приймаємо людей доброї волі...

— Кажуть, що ваш рух фінансує заграниця. Чи се правда? — Хто таке твердить, бреше. Самі себе годуємо. Коли промовляю, платять люди по 50 фр. за місце, а промовляю нераз 12 разів на день... — Кажуть ще, що ваші делегати виїхали до Іспанії. Чи се правда? — Іспанія не потребує чужої допомоги. Доля правительства припечатана. Се не питання стратегічне, але — сказавби я — філософічне. Комуністична філософія зводить всюди у світі останню свою розпучливу боротьбу. На довшу мету буде безсилна. Також у Франції побідить напевно реакція. Дні правительства Блюма пораховані. Думаю, що по побіді патріотів в Іспанії й по поваленні Блюма у Франції світовий мир буде забезпечений. Здаймо собі раз з того справу, що тепер не боряться вже з собою народи, а світогляд. То значить, що небезпека війни буде тревати так довго, як довго головні європейські держави будуть різнитися світоглядами. По вимазанні комуністичного світогляду з карти Європи зникне небезпека війни. — Як ви собі представляєте се з Росією без війни? — Еспанський приклад — доказ на се. Бачимо, що народи роблять порядок у себе, заки мусить дійти до світової пожежі. Шо нині переживаємо, се процес історичної ваги і я щасливий, що можу в тім співпрацювати. — А саме? — Переживаємо ліквідацію французької революції. — А ваші плани на будуче? Наразі панують в Бельгії ліві партії. — Маєте тут мою руку. За шість місяців обійму владу в державі!

ПАНСІОН Сестер Службниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Програма зїзду

Католицьких Публіцистів і Діячів.

Зїзд Католических Публіцистів і Діячів, що відбувся на днях у Варшаві, мав таку програму.

П'ятниця 11 вересня, год. 10. Відкриття, Маршалок Конгресу Проф. О. Галецький. Архипастирська вступна промова Й. Ем. Кс. Кард. А. Каковського. Телеграми. 1. Станіслав Мілашевський: Роківини Скарги і нинішній день. 2. Кс. Пралат Марцелі Новаковський: Єдність Польщі з католицизмом як головна заслуга Скарги. 3. Директор Тадей Блажевич: Роль теперішніх католицьких діячів і публіцистів у світлі засад і духа Скарги. Дискусія. — Год. 16. 4. Др К. М. Моравський: Упадок Польщі і Скарга. 5. Проф. О. Галецький: Скарга і польська культура. 6. Чеслав Польковский: Польська молодь і дух Скарги. — Субота 12 вересня. Год. 10. 7. гр. А. Ромер: Скарга і сойм. 8. Екск. Полевий Епископ Й. Гавліна: Скарга й польська армія. 9. Адам Гжимала Седлецький: Насущний хліб Скарги. (Сего реферату не було). 10. Софія Коссак Щуцка: Беатифікація Скарги. — Год. 16. О. Ян. Розтворовський Т. І.: Найважливіші постулати католицизму в Польщі. — Дискусія. Внесення і резолюції.

Католицький університет

Українські студенти! Ідьте до Люблина студіювати в Католицькій Університеті.

Католицький Університет в Любліні приватний, з повними правами державних університетів. Університет цей має тепер: а) два богословські факультети (теології й канонічного права), призначені для священників, які присвячуються вищим богословським студіям; приймають тільки кандидатів-католиків, які покінчили вже духовний семінар; б) два світські факультети (правно-економічний та гуманістичний), на які приймають християн всіх віроісповідань (також православних). Вимоги прийняття ті самі, що в державних університетах; ніяких обмежень, ані лікарських оглядин нема.

Вписи в днях від 1—3. Х. с. р. — Подання складати на приписаних формулярах, долучаючи: 1) свідоцтво зрілості, 2) метрику хрещення, 3) три фотографії, вимір 37 × 52, тло ясне, без накриття голови, 4) свідоцтво моральності, як була перерва в студіях, 5) військові документи — показати при вписі, 6) покітвання квестури на вплату першої рати чесного 100 зл. (непринятим звертається 90 золотих).

Е. ВАШЕК

Чудак інвалід

Франчик втратив на війні обі ноги. Та через те не втратив своєї вродженої веселости. Пристарав собі малий візок, яким міг кермувати й подався на вулицю просити. Шукав оживлених улиць і старався продіставитися в найживіші. Так продістався на Широку вулицю. Продавав там часописи, аж приловив його поліцей.

Його заняття не було найприємніше. Мусів усеньку днину просити, щоб могли вижити. Ви могли бачити його, як з візка махає шапкою та просить милостині.

Лиця в нього були набрескли й повні, очі його все сміялися й він усе доповідав щонебудь служницям, котрі переходили біля нього. Кожному, хто в нього купив часопис, приповів щонебудь веселе стишками, що легко впливали з його невтомно веселого натхнення. А стишки відносилися як до цих, що дали йому якийсь дар, так і до тих, що й не глянули на нього. Вкінці хтось доніс на нього за зухвальство, бажаючи, щоб його

ЖИДИ

в програмі окраїнної політики польського націоналіста. *)

Побіч Українців, Білорусинів і Поляків Жида се четвертий щодо числа народ, котрий живе на східних окраїнах Польщі, головню по містах. Тому Гертих вложив у своїй програмі окраїнної політики своє становище також супроти Жидів.

Якеж те становище?

Жида творять на окраїнах елемент небажаний, — так всепольський автор починає окремих розділ, присвячений Жидам, п. з. „Жида“. Вони творять кістяк комуністичної організації; з їх середовища йдуть на загальне населення найсильніші революційні впливи; їх шкільна молодь впливає найбільш деструктивно як під політичним (національним і державним) так і під моральним та цивілізаційним оглядом на шкільну молодь християнську, отже на майбутню окраїну інтелігенцію; зпоміж жидівського пролетаріату рекрутуються найзапекліші, найбільш переповнені ненавистю, найвиразніші своїм деструктивним впливом піоніри більшовізму.

Крім того Жида є нераз союзником сепаратистичних струй серед Русинів. Так було нпр. в 1922 р. під час виборів на „шіснаштку“, коли в багатьох окраїнних округах кандидати меншини переходили голосами руських мас, однак організаційним й агітаційним зусиллям Жидів.

Вкінці Жида се чинник економічного упослідження християнського населення. Як сільські або містечкові посередники, спекулянти, лихварі або й звичайні мантиї вони причиняються в багатьох околицях до опізнення господарського розвитку і тим самим також культурного поступу сільського населення, котрий лежить в інтересі Польщі.

Тільки під одним оглядом Жида — в скромній мірі — се чинник з польської точки погляду пожиточний: в деяких малопольських осередках причиняються вони до поширення польської мови, якої охотно вживають навіть між собою. Та їх в певній мірі додатна роль компензується тим, що вони надають під оглядом мови багатьом містам і містечкам у воевідствах, відісканих від Росії, російський характер.

В загальнім висліді ніяк не можна не признати Жидів — елемент зовсім неподатний до асиміляції — за оден з найбільш небажаних складників окраїнного населення.

Окраїнна політика супроти Жидів мусить полягати:

1) на елімінуванні їх по зможі взагалі з краю шляхом обмежування доступного для них поля зарібкування через підпирання розвою кооперації, що виключає торговельних посередників, та (шляхом) пропагування між польським і руським населенням клича: „свій до свого“ і т. д.

2) на утруднюванні, кільки лиш можна, їх духовного впливу на християнське населення — через виділювання жидівських дітей в окремі чисто жидівські школи, через пропагування клича християнської солідарности між загалом нежидівського населення й ін.

Тільки Гертих про Жидів на окраїнах Польщі. Щож можна сказати про сі його виводи?

Передовсім належить ствердити, що твердження Гертиха про деструктивний

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869, 879, 888, 905, 925, 951, 956, 959, 961, 964, 966, 970.

вплив Жидів на християнське населення під оглядом духовим відповідають дійсности. Так! Жида це справді головні пропагатори і піоніри всяких негативних кличів і течій — від лібералізму починаючи й на комунізмови та більшовізму кінчаючи. Тільки той вплив не йде виключно від жидівської шкільної молоді і під той вплив підпадає не тільки християнська шкільна молодь, як се виходилоб зі слів Гертиха. Той вплив іде ширшим руслом та обіймає далеко ширші круги! І найбільш небезпечний та найбільш шкідливий той вплив не так у його найскрайнішій виданню, комуністичним і більшовицьким, як радше в виданню найменше скрайнім, ліберальнім. Бо найскрайніші кличі і напрямні можуть побідити в суспільности тільки тоді, коли загал суспільности буде знечулений лібералізмом й іншою лівизною на їх небезпеку. Що се так, класичний доказ того Росія.

Якеж представляються відносини під тим оглядом на окраїнах Польщі?

Справедливість вимагає ствердити, що руїницький вплив Жидів на українське і білоруське населення окраїн іще не дуже великий. Він виявляється головню в нелегальній акції Комуністичної Партії Західної України та Комуністичної Партії Західної Білоруси, в яких найбільшу роль грають окраїнні Жида. Та ті організації не представляють іще нині грізної сили, хоч в певних умовах можуть нею стати.

Зате куди більший руїницький вплив Жидів на польське населення окраїн. Що се так, свідчить наглядно — польська легальна преса на окраїнах, зокрема в Галичині. Як відомо, та преса в своїй більшості — в посіданню Жидів. Тою пресою Жида й ширять серед польської суспільности на окраїнах те моральне знечулення, про яке говорили ми вище. І не тільки часописами впливають Жида зле на польську суспільність окраїн. Вони впливають зле на ту суспільність також „гарною“ й науково-популярною літературою, як автори, перекладачі, видавці, продавці і навіть як власники випозичалень такої літератури, як власники кін і т. д.

Тому дуже плиткі ті міри, які Гертих предкладає на стрим злого духового впливу Жидів на християнське населення: виділювання жидівських дітей в жидівські школи. Тут треба інших мір, які забезпечилиб християнське населення перед духовим злим впливом Жидів. Найуспішніша така міра се поглиблення серед християнського населення його релігійної свідомости в католицьким дусі.

Таксамо відповідає дійсности твер-

— Не брешу. Я заробляю тяжкою мукою свій хліб.

Дісталися в одну поперечну вулицю. Поліцей перестав друляти візок і каже:

Ось тут будь, дурню! Широка вулиця дохідна як банк. З твоїми ногами... чи то пак без ніг, можеш там стати багатцем. Перестань сміятися так дурновато! Не дразни людей своїми жартами! Зітхай, стогни, показуй свої кикоти! Сіромаха не сміє сміятися! Не смій виглядати здоров!... Візьми порошки й пігулки, а потім можеш літом і в яких купелях лічитися.

— Коли я не можу — каже прошак. — Я все був веселий і для мене це значилоб смерть, колиб я не міг сміятися. На що маю виглядати бідний? Чиж воно не краще, коли прошак показує, яке життя солодке?

— В мене нема часу базікати з тобою, — злився поліцей. — Та скажу тобі се: як іще раз застану тебе, що шкіришся й комусь дотинаєш своїми лесмачними жартами, то, далебі, замкну тебе, замкну за порушення публичного спокою та ладу, ти, допотопний мамуте!

го замкнули. Поліцей мусів котити наперед себе візок з окалічілим прошаком. З початку соромився: ніколи його звання не було йому тяжче як тепер. Та потім обхопила його якась лють на цього безногу-прошака, що безнастанно говорив стишки.

— Мовчи, ти п'яний! — скричав поліцей.

— Чогожби я мав бути п'яний, пане поліцей? — спитав прошак. — Я не п'яний, я п'ю тільки вечером.

— То ти зухвалий!

— Я не зухвалий, я люблю всіх людей. Я люблю й вас. Я люблю й італійського гармаша, що обірав мені обі ноги. Я люблю весь світ.

— То ти дурак!

— Дурак? Моглоб бути. Та чому ви думаєте, що я дурак?

— Бо тільки дурак може докучати людям, що обдаровують його. Ти заробляєш напевно багато грошей і повинен бути за те вдячний.

— Я заробляю дуже маленько, — каже прошак. Коли хтось купить у мене часопис, жадає точно здачі до сотика.

— Брешеш!

дження Гертиха про злий вплив Жидів на християнське населення під економічним оглядом. Той вплив важкий якраз на сх. окраїнах Польщі і якраз на українське населення тих окраїн. Зокрема він особливо пригнічує селянське населення.

Злий економічний вплив Жидів на християнське населення окраїн найкраще можна паралізувати, як це слушно стверджує Гертих, підпиранням кооперації та кличем „свій до свого“. Та коли так, то чому ж Гертих на іншій місці своєї „програми окраїнної політики“ ставить до української кооперації на окраїнах неприхильно а то й ворожо, визнаючи до гальмування її розвитку?

Отся суперечність Гертиха з самим собою це черговий доказ браку глибокого передумання Гертихом його „програми окраїнної політики“. Його програма повна суперечностей. І се головний тепер теоретик польського націоналізму!...

Вкінці треба відмітити ще одно твердження Гертиха про Жидів. Він каже, що Жиди це „союзники сепаратистичних струй серед Русинів“...

Чи дійсно так?

Вже кілька стрічок далі сам Гертих стверджує, що Жиди з одної сторони в Сх. Галичині „причиняються до поширення польської мови, охотно вживаючи її навіть між собою“, а з другої „надають під оглядом мови російський характер містам і містечкам в воевідствах, відісканих від Росії“, себто на Волині і Поліссю. І так воно в дійсності є.

І не тільки тепер Жиди не підпирають Українців на нинішніх окраїнах! Вони не підпирали нас тут ніколи. Пригадаємо нпр. становище Жидів у Галичині за часів Австрії. Вони весь час підпирали тут не Українців, але зразу Німців, відтак, коли владу в Галичині здобули Поляки, то Поляків.

Таксамо не були Жиди ніколи союзниками Українців і на інших українських землях, зокрема на Вел. Україні. Жиди (поза виїмками) весь час ставилися тут супроти українських національних змагань в о р о ж о. Сеж Жиди були тими, котрі перші вже в 1860—70 рр. підняли на Вел. Україні крик проти „українського сепаратизму“ (жидівський „Сіонь“, що виходив від 1861 р. в Одесі!). Сеж Жиди були тими, котрі в рр. 1917—1918 найзавзятіше противилися визвольним змаганням України і котрі в київській Українській Центральній Раді промовляли і навіть голосували проти проголошення України самостійною державою. Сеж Жиди весь час помагали і помагають московським більшовикам у їх кровавий боротьбі з Українцями на Великій Україні і — навіть поза границями України, як про се свідчить наглядно їх агітація по убийстві С. Петлюри Жидом Шварцбартом у Парижі в 1926 р.

Так представляється в дійсності відношення Жидів до Українців. Підчеркуємо, що є й виїмки між Жидами.

А Гертих плете небилиці про Жидів загалом як про „союзників сепаратистичних струй серед Українців“!...

Господарська нарада

В міністерстві скарбу в Варшаві відбулася господарська нарада. В ній взяли участь міністри: скарбу, рільництва, суспільної опіки й комунікації. Були також президент Банку Польського й висші урядники господарських міністерств. Віцепрем'єр і міністр скарбу інж. Евген Квятковский виголосив промову про господарське положення Польщі. Він сказав м. ін.:

Ми тепер в такій важкій точці господарського розвою, що не булоб злочином зачинати спори про те, хто і в якій мірі причинився до безсумнівного поліпшення загального господарського положення Польщі. Устійнім факт: Наше положення далше дуже далеке від доброго. Одначе воно виразно поліпшується і то поліпшується досить многосторонно. Та не в тім суть справи. Можемо спільно ствердити ряд безсумнівних проявів таких додатних, що півроку тому вони могли видаватися фантастичними. Тепер вони стали фактом. Коли давніше господарський розвій додатний і відемний відбувався повільно, то тепер відбувається переважно наглими скоками. І тепер по мойому зрозумінню і вичуттю справи стоїмо перед можливістю виразного і сильного скоку вгору. Саме господарське і політичне положення, внутрішнє і зовнішнє, вимагає від нас, щоб ми були особливо розумні, внутрішньо сильні, зрівноважені, згармонізовані та енергійні в діланню.

Маємо особливо корисні й позитивні заложення та великі можливости виграння. Неодну перешкоду розвитку усунуло нам саме положення. Рільництво взагалі скріпляється, а рільництво в Польщі має особливо корисні вигляди. Внутрішня консумція і зовнішня торгівля мають тепер лучші умовини розвитку. Поглибилася в Польщі свідомість потреби розбудови промислу. Представники господарського життя можуть довідатися з міродатного й авторитетного жерела, що не тільки нині, але й завтра їх господарської праці, творчої і суспільно цінної праці, певне і ненаражене на ніякі недозрілі й непередумані скоки.

Основи сталості польської валюти скріпляються чимраз виразніше. Грошовий ринок відбудовується помалу, але систематично; появляється приватна ініціатива в ділянці господарських інвестицій; зявляється тут і там поворот ро рентовності. Правительсто витає ті прояви з вдовolenням і признанням, оскільки вони не мають черт нездорової спекуляції.

Польща опинилася тепер у виїмковій ситуації, котра дозволяє на значне поліпшення її господарського положення. Та се вимагає великої солідарности і віри у власні сили, бо ніяке правительство не довершить чуда відродження в слабім або пасивнім середовищі. Солідарність зусилля мусить спиратися на свідомости цілей господарської політики. Ми виступаємо проти клича „якось то буде“ і проти розросту етатизму. Правительство працює з найлучшою волею і найбільшим зусиллям, щоб надробити все те, що витворила криза.

Після того виголошено ряд інформаційних рефератів про теперішню бюджетову акцію в хліборобстві, промислі й торгівлі та про інвестиційну політику. Другого дня нарад відбулася дискусія над порушеними справами.

„Еліксир правди“

Один англійський лікар переслав французькій поліції спеціальний препарат, котрий назвав „еліксир правди“. Він визначається тим, що чоловік заживши „еліксир правди“ не може говорити неправди. Таємний напитек паралізує волю. Чоловік заживши того „еліксир правди“ перестає панувати над своєю підсвідомістю і тому говорить тільки правду. Один з французьких судів рішив уживати того „еліксир“ підчас розправ.

Паломництво комбатантів в Люрді

До Люрду прибуло 45.000 бувших комбатантів разом з т. зв. міжнародним паломництвом. Комбатанти прийняли спільне св. Причастя. Після Сл. Божої виголосив проповідь о. Бергей, організатор міжнародного паломництва. Він закінчив проповідь словами: „Ми хочемо мира. Одначе мир вимагає співпраці всіх народів. Отже ми можемо відкликатися тільки до Маєстату Бога, бо тільки Він може виконати наші бажання.“ Потому вислано чолобитну депешу до Св. Отця від 100.000 присутних представників 16 народів.

Військовий показ в Нірнбергу

На закінчення конгресу націонал-соціалістичної партії в Нірнбергу відбувся величавий військовий показ. На торжество прибули: міністр війни марш. Бльомберг, командант сухопутної армії ген. Фріч, командант фльоти адмірал Редер і ген. Герінг. В 8 год. перелетіло над містом 400 літаків. Опісля відбувся показ летунського нападу і протилетунської оборони. Далше були покази кінноти, артилерії і змоторизованих відділів. Потім при звуках маршу і гарматних вистрілах головнокомандуючі чотирох родів зброї вручили командантам полків нові боеві прапори, надані канцлером 16 березня 1936 р. 100.000-на маса глядачів повсталася з місць і витала прапори гітлерівським поздоровленням. По скінченні церемонії маршал фон Бльомберг заявив: „Вояки, згадаймо в сій хвилині чоловіка, що надав нам ті прапори й до котрого ми прив'язані з непоколибимою вірністю. Адольфови Гітлерови, вождюви і канцлерови, найвисшому командантові німецьких збройних сил, німецького народу й вітчизни — слава.“ Сей оклик повторило військо і глядачі при звуках німецького гимну. По полудні тогож дня канцлер Гітлер виголосив через радіо промову. Тої промови слухали всі військові відділи.

Комуністи й Лейбур Партія

В Англії кружляють від якогось часу поголоски, що Лейбур Партія переговорює з комуністами, щоб злучитися з ними в одну партію. Виконуючий комітет Лейбур Партії відкинув щоправда комуністичне пропозиція в справі злуки з комуністами. Одначе комуністи зеднали собі ряд прихильників злуки в рядах Лейбур Партії й вони мають поставити внесення про злуку на найближчій зїзді делегатів партії. В звязку з тим англійські єпископи видали відозву. В ній закликають католиків, щоб не допустили до здійснення комуністичних плянів, бо се унеможливилоб католикам належання до Лейбур Партії. (КАП).

В Абіссинії неспокоїно

Кореспондент часопису „Базлер Націонал Цайтунг“ подає цікаві подробиці про теперішнє положення в Абіссинії. Він твердить м. ін., що над більшою частиною Абіссинії Італійці взагалі не панують. Навіть такі центральні осередки як нпр. Гондар, Дебро, Маркос і ин. не мають постійного получення між собою і получення зі столицею. Партизанські відділи Абіссинців постійно нищать телефонічні й телеграфічні получення та бурять часто мости і дороги. Партизани нападають навіть на Аддіс Абебу. В столиці обов'язує стан облоги дотепер. Передмістя Аддіс Абеби окружені колючим дротом та окопами з замаскованими позиціями артилерії. В столиці відчувається брак свіжих середників живности. Є дні, в котрих тяжко дістати соли, муки й цукру. Довгий час бракувало нафти і бензини. Місцеве населення, оскільки що продає, то лише за добрі гроші і то тільки за срібні талари. Італійці пробували ревінувати, та ревізії не богато дали. Туземці нічого не говорять, тільки споглядають зпід лоба. А блиски в їх очах свідчать, що вони о-стали ворогами Італійців.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

За і проти державності

За Державність. Матеріали до історії Війська Українського. Збірник 5. Каліш 1935. Видає Українське Воєнно-Історичне Товариство. Редагує Колегія. Відвічальний редактор полковник Михайло Садовський. Стор. 276 + 4 нпг. + 8 двосторонніх однобарвних + 2 односторонніх двобарвних ілюстраційних вкладів. Ціна 6 зл. Обгортка Петра Холодного (батька). Відбито в друкарні „Графія“ під управою Гр. Андрієва.

Українське Воєнно-Історичне Т-во (адреса: Варшава IV — Elsterska 8m. 8. Płk M. Sadowski), зложене з 6. військових армії УНР „збирає, вивчає, опрацьовує та видає друком матеріали дотичні до (!) історії нашого війська з часів визвольних змагань останньої доби та з часів минулих“. Ті матеріали виходять як великі збірники п. н. „За Державність“, цікаві змістом, багато ілюстровані й естетично випечатані; ціна тому 6 зол. Досі вийшло 5 таких збірників. Останньому з них приглянемося ближче.

Пятий збірник „За Державність“, грубезного об'єму й європейського вигляду, містить 13 статей та „Сторінку виправлень“ (до попередніх статей). З тих 13 статей 10 відносяться до історії сучасних визвольних змагань України, 2 до історії козаччини, 1 бібліографічна.

Сотник О. Переяславський пише про „Львів. Бій української Кінної Армії під містом Лоевом, дня 31 липня 1649 р. в команді Наказного Гетьмана України, полковника Михайла Кричевського“. До цієї цікавої статті, якої 5 збірник „З. Д.“ дає закінчення, додано 2 репродукції старих мап з того часу (в тексті), репр. gobеліну про бій під Лоевом та репр. сторінки тогочасного німецького видання під назвою „Theatrum Europaeum“ (на ілюстр. вкладі). В другій статті про історію козаччини генштабу генерал хорунжий В. Дашкевич-Горбачський пише „Про походження Остапа Дашковича (+1535)“ — з приводу 400 роковин смерті того славного, але й побожного козака. Статтю прикрашує вклад-репродукція портрету Остапа Дашковича, виконаного Матейком, а переховуваного в Ватиканській бібліотеці.

Відомий бібліограф ред. Петро Зленко (з Праги) подає матеріали до бібліографічного покажчика п. н. „Українські Січові Стрільці“. Річ безсумнівно дуже потрібна для історика УСС, до того ж іще досить широка (436 бібліограф. позицій).

До споменів належить стаття генерал-хорунжого дра М. Галина п. н. „Спостереження і враження військового лікаря з часів великої війни й революції“. В продовженні тої статті, що поміщена в 5 зб. „З. Д.“, автор цікаво-анекдотично характеризує командну російську генераліцію, з якою стрічався. Як видно з уривка, сподини дра Галина заповідаються великі, а що автор безсумнівно знаменитий оповідач, то й цікаві ми на них дуже. Шкода лише, що автор і досі мабуть держиться старих поглядів про „поступ“ і лібералізм; та се зрозуміле, коли зважимо, що др Галин старий чоловік і до того вихований в атмосфері російського лібералізму.

Лейтенант фльоти С. Шрамченко дає більшу статтю п. н. „Закон про державну українську флоту та його виконавці“ (з 4-ма кольоровими репродукціями прапорів укр. фльоти та портр. Начальника Департаменту Фльоти ген.-хор. Савченка-Більського). Хоч автор — як видно зі споменів — сам належить до демократів, то проте годі було йому промовчати „демократично-соціалістичні“ способи, якими наші соціалісти „бу-

дували“ українську державність. Отже прим. комісар Директорії, якийсь Акимів „вирішив реорганізувати Морське Міністерство на „демократично-соціалістичний лад“ і почав зі звільнення старшин фльоти, завісивши в чинностях всіх старшин фльоти Морського Міністерства“ (ст. 130). Винниченко був проти гетьманських назв кораблів: „Все гетьмани та старшина, а таких назв, як „соціаліст“, „революція“, „пролетар“ і т. і. немає!“ — казав він (ст. 134). Центральна Рада встановила міністром морських справ обов'язково соціаліста Д. Антоновича, бо „він, мовляв, любить Дніпро й ще студентом любив гребти на човнах“ (ст. 127). Відомий розбивач української державності, соціаліст Мартос, як тільки став прем'єром, то відразу „впакував морського міністра (Білинського) до кам'янецької в'язниці, де той просидів цілий місяць без пред'явлення йому обвинувачень“ (ст. 135) за те, що енергійно розбудовував нашу флоту... Були очевидно й гарні, хоч романтичні дії в тій флоті. Ось прим. „з огляду на те, що гуцули (сплавщики лісу по ріках) представляли добрий матеріал на моряків, це дало думку Морському Міністрови (Білинському) використати їх, хоч тимчасово, як морську піхоту, і зараз же було переведено формування в Коломиї (а пізніше у Бродях) „І-го Гуцульського полку морської піхоти“ і пізніше в Кам'янці Подільському „2-го полку морської піхоти“ (ст. 134).

Цікаві спогади відомого отамана Якова Водяного про „Виступ Вільного Козацтва проти москалів на ст. Вінниці“ (в них матеріал до життєпису гетьмана П. Скоропадського) та Юрія Липи п. н. „Одеська „Січ“. Ті останні сподини подають два характеристичні факти. І так „Чехівський, лівий соціал-демократ, як оповідають, не вдіявши нічого з поєднанням українців і москалів, замкнувся в своїй кімнаті і плакав, слухаючи розриви шрапнелі і постріли“ (ст. 207). Правдивий, сентиментальний Українець... А московські більшовики за те його добре серце в процесі СБУ присудили йому тільки 10 літ Соловків... Цікаво далі, що в одеській „Січі“ команда була усусусівська, а щодня по вправах „читали „На позір“ уривки з книжки О. Назарука „Слідами У. С. С.“, або щось подібного“ (ст. 208). Отже правдиві одеські націоналісти брали примір від нас, а не від розкладової демократії Придніпрянщини.

Цікаві сподини Юрія Науменка про українізацію частин в б. російській армії (Луцьк-Рівне 1917 р.). В них знову видно всю „служилість“ Українців соціалізмів аж до арештування своїх людей в ім'я більшовицької віри — і розум Москві, які навіть як більшовики призначили своїм командантом царського генерала Сгорова, що й завів у них лад і карність та й досі їм служить, вже як „совітський маршал“ (ст. 193). Цікаве й цінне признание Науменка про те, що революція творить хаос, в якому просто годі зорієнтуватися та знайти вихід з ситуації, особливо війську (ст. 196).

Дипл. інженір, підполковник А. Марущенко-Богданівський дає „Матеріали до історії І-го кінного Лубенського імені запорожського полковника Максима Залізняка полку“. Писані з розвагою й політичними уподобаннями згл. невподобаннями ті матеріали досить тенденційні, так що редакція „За Державність“ у примітці (ст. 220) пише про них: „Автор досить невиразно і надто побіжно подає бойові ділення полку, оминаючи невдачі полку та й цілої бригади до часу Оскілкового замаху“. Не

дивуємось тому, бачивши претенсійно-парубочку світліну автора, гідну альбому якоїсь благородної дівчи, а не військової книжки...

Таксамо мало цікава стаття генштабу полковника В. Савченка п. н.: „Нарис боротьби війська У. Н. Р. на Лівобережжі наприкінці 1918 та початку 1919 рр. на підставі документів та оповідань свідків“. Стаття писана ex post і повна злості до Гетьмана Скоропадського, який — на гадку автора — по большевиках 1917 року — „вдруге розбив єдність синів України підчас незакінченої боротьби за самостійність своєї батьківщини“ (ст. 162). Яка це була „єдність“, пізнаємо з дальших споменів, але тут завважимо, що сам полк. Савченко в тім же „нарисі“ на 169 ст. вигорився: „Отже, на передодні повстання Директорії проти Гетьмана ні один з наших сусідів не мав фізичної можливості провадити проти України наступову війну в широкому масштабі.“ А коли так було, по висновку самого п. полковника, то може п. полковник витягне з того ще й той логічний висновок, що... Ц. Рада й Нац. Союз своїм повстанням проти Гетьмана саме в час окріплення Української Держави розвалили той процес окріплення та дали змогу її „сусідам“ докінчити божевільну демократично-соціалістичну республіку...

Божевільну. Може за міцне слово? Та хіба з наведених вище цитатів про „будову“ фльоти не видно всякому, що ті соціалістично-масонські „будівничі“ були коли не злочинці, то божевільні. Але й другі сподини докинуть дров до того розсвітлюючого полум'я. Ось прим. стаття генерала-хорунжого А. Пузицького „Боротьба за доступи до Києва“. Сей генерал майже на вступі своїх споменів пише про тих „будівничих“: „треба було когось, хто бив би києм всіх, починаючи з отаманів та отаманчиків“ (ст. 12). Ось прим. командир полку, намічений генералом Осецьким на командира корпусу нікій Сумчук. Хтож він такий? „Малограмотне й зовсім невійськове хлоп'я, крім того зрадник і демагог“ — характеризує його ген. Пузицький (ст. 12). А ген. Агалієв каже про того ж Сумчука: „Цього прохвоста і зрадника треба повісити“ (ст. 13). Редакція „З. Д.“ додає (примітка, ст. 15): „До характеристики Сумчука, якої не подав автор, редакція посідає такі відомості: недоучка-гімназист 18—19 літ, родом з м. Острога. Типовий „отаманчик“. Особисто хоробрий. П'яничка, слабовільний. 18 січня р. 1919 розстріляв по п'яному командира 4-го Холмського пішого полку полковника Косовича, видатного військового й доброго українського патріота.“

Або: „...отаман Оскілко (опісля відомий зі зради, Арамис) категорично наказав, щоб через два дні була готова одна батарея на 4 гармати для наглої виправи до Галицької армії“ (ст. 20). І це в час, коли ген. Пузицький щойно почав заводити лад у соціалістичним війську; ту батарею Галичани обезброїли (ст. 22) і так очевидно українська армія втратила знову одну частину, так дуже потрібну для боротьби з більшовиками.

Той же Оскілко призначив на командира Фролівського полку, всуперіч наказові військового міністра Сиротенка, якогось кандидата, що — як опісля виявилось — був мабуть більшовицьким шпיוном.

Або такий „отаман“ Ворущило (чи не рідня Ворошилову?) з гаремом 10 примусових жінок в особнім салоні поїзді та відділом опричників (ст. 38, 52); бодай один, якого врешті повісили. Або отаман Соколовський, що нікого не слухав, бо „він має власне завдання“ (ст. 52).

Не диво, що старшина Стрекопитов висловився про ту армію в такому дусі:

„Тільки друзі большевиків могли знищити ті кадри, що були створені підчас Гетьмана. Що ж до „отаманів“, то це большевицькі спільники. Як би Україна, — сказав далі Стрекопитов, — мала армію з 4—5 корпусів, то большевики покинули б посміли б посовуватися на Україну“ (ст. 60).

Що Україна могла б дати багато й доброго війська та що те військо билось по героїськи за свою державність, про те кажуть спомини генштабу генерала-хорунжого Олександра Удовиченка чи полковника К. Смовського. Та коли біда навчила Українців трохи розуму, то було вже запізно. Сталося се вже шойно в 1920 році, перед самим закінченням війни з большевиками, коли армія УНР опинилася вже без території.

Прикро читати такі спомини, але можна з них багато навчитися людям доброї волі. Коли дехто з бувших соціалістів-руйників, переважно цивілів, з того кривавого досвіду не хоче нічого навчитися, то всім правдивим жовнірам української землі треба витягнути з того конечні, хоч прикрі висновки: гнати „в ший“ руйників та недопускати до сього, аби вони посміли донебудь говорити про свої „подвиги“ й накидуватися безлічно й далі до панування між українським народом.

А всім патріотам треба спомогти цінне видавництво „За Державність“, бо воно будить державного духа та привчає до ладу й дисципліни. — Араміс.

Нові видання

О. Маркіян Марисюк ЧСВВ: **Чи людина має душу?** Бібліотека Релігійної Освіти ч. 7. Видавництво ЧСВВ в Жовкві 1936. Формат 12×16,8 см. Стор. 29+3 нпг. Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

О. Маркіян Марисюк ЧСВВ: **Чи є життя за гробом?** Бібліотека Релігійної Освіти ч. 8. Видавництво ЧСВВ в Жовкві 1936. Формат 12×16,8 см. Ст. 32. Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

О. Маркіян Марисюк ЧСВВ: **Чи Бог управляє світом?** Бібліотека Релігійної Освіти ч. 9. Видавництво ЧСВВ в Жовкві 1936. Формат 12×16,8 см. Ст. 32. Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

О. Маркіян Марисюк ЧСВВ: **Чи соціалісти мають слухність?** Бібліотека Релігійної Освіти ч. 10. Видавництво ЧСВВ в Жовкві 1936. Формат 12×16,8 см. Ст. 32. Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Сівач. Часопис, присвячений проповіді і катехизі. Ч. 1, рік I. Львів, вересень 1936. Сторін 32, формат 22,9 × 15,1 см. Зміст: о. Ом. Горчинський: Пропов. на XV. нед. по 3. св. Д.; о. П. Дзедзик: Через обнову проповідництва до обнову християнського життя; о. Ом. Горчинський: Пропов. на XVI. нед. по 3. св. Д.; о. Петро Дзедзик: Цикль конференцій про Католическу Акцію. (Істор. розв. ідеї К. А.); о. О. Годунько: Пропов. на Воздвиж. Ч. Хр.; о. П. Дз.: Катехизм на I. кл. вселюдн. шкіл. Приклади до проповідей і катехизм; о. П. Дз.: Чи і як stosувати методу „школи праці“ при навчанні релігії?; о. П. Дзедзик: Проповіді про суспільне питання: Христос, а робітництво. У відповідь мудрагелям і недовіркам. Катехитична проповідь (вступна). Рецензії. Всячина.

Слово про Ігорів похід, український лицарський епос княжих часів. У переспіві та поетичному перекладі подав Микола Матіїв-Мельник. Популярне видання. Накладом „Рідної Школи“, Львів, 1936. Ст. 56. Форм. 19,5×13,5.

Календар „Український Інвалід“ на рік 1937. Рік видання другий. Львів 1936. Накладом Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові. Сторін 135, формат 28 × 20,1 см. Ціна 1,50 зл. — Сей календар має дуже різномірний і цікавий зміст, статті короткі і зрозумілі, зредатування справне. Шкода тільки, що про релігію нема нічого, хоч якраз в календарі для інвалідів оброблення таких тем було б правдивою потіхою для страждаючих. — А. Ч.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Марійська Дружина Дівчат у Житомирі коло Бучача веде живу діяльність. При дружині є окрема пресова секція. Село поділено на райони. На кождий район призначено з секції по дві „пресо-вички“. Вони розносять по хатах часописи і збирають від селян передплату. Що неділі під церквою кольпортують „Правду“. Через постійну пресову акцію до села приходять 66 примірників „Місіонаря“, 40 „Правди“, 6 „Нашого Приятеля“, 5 „Христос Наша Сила“ і 2 „Укр. Бескиду“. („Вістник Марійських Товариств ч. 2).

Центральний Секретаріат Марійських Дружин у Польщі звідомляє, що Марійські Дружини на терені Польщі необов'язані до ніякої реєстрації у державних властей.

На Чернечій Горі (Закарпаття) відбувся дуже величавий відпуст на Успенні. До св. Причастя приступило 13.000 осіб. Всіх людей на відпусті було коло 30.000.

Зїзд католицької молоді відбудеться в Велеграді в днях 26—28 вересня с.р.

З греко-католических парохій в Празі відійшов дотеперішній парох о. Василь Гопко. Його покликали до греко-католическої Семінарії в Пряшеві. На його місце прийшов до Праги о. Іван Чісарик родом з Пряшівщини.

Зїзд чеських жінок католичок відбувся в Берні. В нім взяли участь м. ін. міністр Шрабек і віцепрезидент сенату др Гурбан. Мін. Шрабек у промові сказав м. ін.: Думаєте, що висші уряди послухають вас, коли ви всі зосібна будете вносити свої скарги й бажання? Ні! Ваша воля покаже свою силу лиш тоді, коли обєднаєтеся у велику армію підчас виборів і при урні забезпечите інтереси християнського світогляду. Др Гурбан говорив м. ін.: Наш народ, наші родини не потребують жінок лиш побожних, але і свідомих релігійно й національно. Жінки повинні знати не лиш свої обов'язки, але і свої права. В заступництвах сільських, окружних, краєвих і в парламентах часто вирішується питання релігійні, родинного права, виховання... Жінки мусять зміряти до того, щоб релігійні засади пересякли все публичне життя, щоб нарід відродився християнським духом. (Ужгородська „Свобода“).

В Крижівцях (Югославія) відбулися духові вправи для греко-католицьких священників. У вправах взяло участь 38 священників разом з Преосвященим Діонізієм.

В бельгійськмі місті Малін відбувся Католицький конгрес. Наради відбувалися в 10 секціях. Особливо важна була праця секції суспільних справ. Теми наради тої секції були: реформа держави, роля католицької партії, моральні засади скарбовості і т. п. На закінчення конгресу уряджено велике зібрання католиків. В нім взяло участь понад 100.000 осіб, між ними багато церковних і державних достойників. Архиепископ Ван Роей у пращальній промові візав усіх, щоб молилися за привернення свободи католикам, переслідуваним у багатьох краях.

„Батько убогих“ помер недавно в Америці в 95 р. життя. Се генеральний вікарій дієцезії в м. Баффо о. пралат Нельсон Бекер. Він був відомий у всій Америці і загально шанований як католиками так й іновірцями. Його називали звичайно „батьком убогих“. О. Нельсон заложив величезну колонію для вбогих і нещасливих та велике „місто милосердя“, на котре зібрав кількадесять мільонів доларів.

Росте мимо переслідувань. „Оссерваторе Романо“ пише, що мексиканська Католицька Акція в останніх роках переслідування набрала сили і зросла чисельно. Тепер вона має 120.000 членів. Се доказ, що ніякі переслідування не в силі знищити науки Христа і католическої Церкви.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

НА КОНГРЕС НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН в Женеві виїхав як представник Української Парляментарної Репрезентації пос. З. Пеленський.

ВАТИКАНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУГИ звернулися до європейських держав з пропозицією, щоб спільно старалися довести до мирного поладження конфлікту в Іспанії. Таку вістку принесла німецька преса.

В **КРАКОВІ** поліція перевела ревізію в льокалі Стронніцтва Людового. Підчас ревізії сконфісковано кілька тисяч портретів одного хлопського діяча, що перебуває тепер на еміграції.

В **КОВНІ** уповаженні совітського правительства перевели ревізію в совітським консуляті.

НАРАДА МАЛОЇ АНТАНТИ відбулася в Братиславі на Словаччині. В комунікаті виданім для преси сказано, що держави Малої Антанти будуть кермуватися у своїй політиці засадами договору про Союз Народів. Крім того будуть зміряти до ще більшого зібрання своїх сил, щоб забезпечити своє існування.

РОМУНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО продовжило на 4 місяці стан облоги й острого цензури часописів.

АВСТРИЙСЬКИЙ ВІЦЕМІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Г. Шмідт приїхав до Риму і відбув нараду з італійськими міністрами.

ПРУСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ген. Герінг має незабаром приїхати до Варшави. Таку вістку принесла німецька преса.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ зажадав 10 мільярдів франків на скріплення оборони краю.

ПОДРОЖ АНГЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ Едварда VIII до балканських і наддунайських держав мала політичну ціль: закріплення англійських впливів над східним басейном Середземного моря та над Дунаєм.

В **ЛОНДОНІ** радить комітет до справ неінтервенції в Іспанії. М. ін. довго дискутували над тим, чи протигазові маски се воєнний матеріал і чи треба наложити на них ембарго.

В **ЕСПАНІЇ** по стороні червоних боротьба відділ чеських студентів комуністів. Чеська преса називає се зломанням неутральності.

КАТАЛЬОНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Казановас заявив, що горожанська війна в Іспанії може потривати ще дуже довго. Каталія не зречеться автономії, однак покищо солідаризується з мадридським правительством.

ТУРЕЦЬКИЙ ДИКТАТОР Кемаль Ататурк виїде в найкоротшім часі до Англії на запрошення англійського короля Едварда VIII. З диктатором поїде також турецький прем'єр Інона.

ТУРЕЦЬКА ФЛЮТА має відвідати в жовтні англійську флоту в пристані Мальти.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ Півн. Америки рішило перенести амбасадора Буллита з Москви до Парижа. Буллит мав заявити президентові Росвелтові, що його дальший побут в Москві безцільний. Буллит захоплювався давніше Москвою. То він головно починався до того, що Злучені Держави офіційно признали большевиків. Побувши кілька літ в Москві розчарувався і просив про перенесення.

АМЕРИКАНСЬКІ СЕНАТОРИ під проводом сенатора Борага вислали меморіал до міністра закордонних справ Злучених Держав Півн. Америки Голла. В нім домагаються, щоб правительство Злуч. Держав запротестувало в Лондоні проти здержання жидівської еміграції до Палестини.

НОВИНКИ

Нову релігійну драму п. з. „Камо грядеши Господи“ Л. Нигрицького ставить в Коломиї 19 і 20 с. м. український театр „Заграда“. Драма ся складається з двох осібних частин, які разом творять одну цілість так, що театр ставить одну виставу в двох вечерах. „Камо грядеши“ се інсценізація відомої повісті „Кво вадіс“.

Гриць Гладкий, сотник С. С., відповідалний редактор „Свободи“, директор канцелярії УНДО, помер трагічною смертю у Львові в ночі з 14 на 15 с. м. Причина такої смерті невідома.

Виставу фортифікацій давнього Львова відкрито в будинку Великого Театру у Львові.

Східні Торги у Львові вже скінчилися. Їх відвідало поперх 200.000 осіб.

У Львові до канцелярії торговельної гімназії при вул. Францішканській ч. 9 вломилася злодія й забрали 1060 зл. готівкою та облігації вартості 700 зл.

Зїзд реставраторів відбувся у Львові при участі 150 осіб.

В Бушневі нов. Тернопіль увязнено чотирох парубків, Українців, під закидом нападу на забаву польської молоді й побиття кількох осіб. Була се відплата за бійку, що її викликали недавно Поляки на українській забаві.

Повітовий здвиг „Лугів“ в Бучачі заборонило влаштувати бучацьке староство з огляду на... порядок і публичну безпеку.

Новий „людовий дім“ викінчують в с. Підзамочок коло Бучача. Се найбільший людський дім в цілїм тернопільському воєвідстві.

Рільнична школа має повстати в найближшій часі в Жабю.

У Слободі Болахівській пов. Долина арештовано 20 осіб на донос місцевих Жидів, мовляв, селяни підготовляють протижидівський виступ. Селяни були зорганізували оборонну варту, бо розійшлися слухи, що на місцеву церкву й читальню мають напасти комуністи.

Показ народніх обрядів і ноші долиньського повіту відбудеться в Долині 20 вересня, а на случай непогоди 27 вересня с. р.

„День Селянки“ відбудеться в Перемишлі 20 с. м.

На електрифікацію Волині признало міністерство промислу й торгівлі кредити у висоті 4 мільонів зл.

Новий український місячник в англійській мові „Тризуб“ почав виходити в Нью Йорку.

Відомий український співак Михайло Зазуляк помер недавно в Нью Йорку.

Міністерство освіти рішило, що в ліцеях не буде коєдукації.

До Берези Картузької вивезли студента медицини львівського університету Пінкаса Гофера. Він був караний кілька разів за комуністичну діяльність.

З наказу адміністраційних властей переведено ревізії в кількох варшавських книгарнях. Шукали за недавно виданою книжкою п. з. „Практичний курс лічення голодом“ якогось А. Суворіна. Стверджено, що методи, припоручувані автором, не лише не мають лічничих успіхів, але можуть бути прямо вбийчими.

Гумор. — Тату, чому Індіяни малюються? — Вони малюються тільки тоді, коли вступають на воєнну стежку. — Тату, тату, дивися, мама хоче вступити на воєнну стежку!...

В Богуціях коло Катовиць згоріло 12 осіб підчас пожежі стодоли.

Володимирський собор в Києві переміняли большевики на читальню.

В Харкові відбувся процес проти начальника південної залізниці Кохмана за невиконання припоручень народного комісаріату комунації. Кохмана засудили на один рік примусових робіт, зменшення платні на 15 прц. на користь скарбу і на три роки позбавлення прав виконувати відповідальні праці.

Що продукують совітські фабрики. З Ленінграду звідомляють, що найбільша фабрика трикотажів в СРСР „Красное Знамя“ продукує вироби, які мають різні недостаті. На 4 тисячі жіночих панчіх І-ої сорти 2 тисячі було непридатних до ужитку; на 6 тисяч муж. скарпиток — 2 тисячі непридатних. Найгірше представляється продукція дитячих панчішок. В останніх часах звернено фабриці 28 тисяч дитячих панчіх, як непридатних до ужитку.

В Норверії над озером Льюен обірвалася скала й засипала багато домів. Погибло 78 осіб. Матеріальна шкода 600 тисяч корон.

В Чехословаччині в 1935 р. було 65.055 безконфесійних шкільних дітей, себто 3.6 прц. усіх шкільних дітей. З того на Чехію припадало 54.618 дітей, на Моравію й Шлезьк 8.266, решта на Словаччину й Закарпаття. Число безконфесійних шк. дітей в ЧСР помітно спадає, бо в 1930 р. було їх 4.4 прц., у 1931 р. 4.3 прц., в 1932 р. 4.1 прц., у 1933 р. 4 прц., у 1935 р. 3.6 прц.

1,098,000 безробітних є тепер в Німеччині.

В Німеччині заборонено членам націонал-соціалістичної партії належати до якихнебудь товариств, що пропагують есперанто.

Світовий молочарський конгрес відбудеться в Берліні в серпні 1937 р.

Міжнародний анатомічний конгрес відбувається в Медіоляні. Участь в нім бере 322 представників майже всіх держав світа.

В Лондоні відбувся процес проти Мек Мегона, обвинуваченого за замах на англійського короля. Підсудного засудили на рік тюрми з тим, що третину кари йому подарують, коли буде добре поводитися в тюрмі.

Альбанський король Ахмед Зогу захорував на малярію.

Пошесть плямистого тифу вибухла в Іспанії. В м. Овіедо в одні дні померло 78 осіб.

115-ліття незалежності обходили на днях середно-американські республіки: Гватемала, Сан Сальвадор, Нікарагуа і Гондурас.

Канада навязала приязні торговельні взаємини з СРСР. В 1931 р. Канада зірвала була торговельні взаємини з СРСР і впровадила ембарго на товари. Тепер ембарго знесено.

Справлення похибки. В 70 ч. „Нової Зорі“, на стороні 2, у шпальті 2, у стрічці 50 згорі напечатано „від чисельних армій“, а має бути „від численних армій“.

Виграні Державної Клясової Лютетрії: 100.000 зл. на ч. 194977; 10.000 зл. на ч. 78672; 5.000 зл. на ч. 93625, 95227, 156555, 166312; 2.000 зл. на ч. 12656, 17058, 34839, 50001, 171637; 1.000 зл. на ч. 7146, 7280, 11092, 14286, 17257, 23433.

Гумор. — На кораблі. — Пане стержиний, скажіть мені, кого ви найбільше боїтеся в часі їзди? — Правду сказавши, то пасажирів, що ставлять такі питання як ви.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Константин Балицький**, совітник Еп. Консисторії, парох в Молодятині, довголітній сотрудник і катехит в Чернівцях, заосмотрений Нсв. Тайнами упокоївся дня 14. IX. с. р. по короткій тяжкій недужі в 57 р. життя і 29 р. священства. Похорони відбулися в Молодятині в четвер 17 вересня в 9 год. рано.

Вічна Йому Пам'ять!

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ

ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА

Думки різних світських філософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, ул. Гродзідких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛІО: Не забудь про мене.
КАСІНО: Розе - Мері.
МУЗА: Будеш все моєю.
ПАКС: Респодія Балтику.
СТИЛЕВЕ: Чорні очі.
ТОН: Диктатор.
УТІХА: Тайна чорної кімнати.

порукає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ФАБРИКА

ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О.ЛЕВИЦЬКА І С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПК. 503.881.

порукає власні вироби найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант“ терпент.

Пасту до взуття „Елегант“ воскову

Пасту до підлоги „Французька маса“

Віск комбінований до підлоги

Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадку і коронову

Шварц до чобіт

Віск шевський

Смола шевська

Трутку на мухи

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплатах належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: $\frac{1}{2}$ стор. 180. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 90. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 45. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 25.—зол. В редакційному тексті: $\frac{1}{2}$ стор. 280.—зол., $\frac{1}{4}$ стор. 140. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 70. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 35. — зол.

При кількарарозовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
Адреса: Нова Зоря, Львів, ул. Гродівських ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.
Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих.
Ціна числа 20 с.
Кonto П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

12-ий конгрес національних меншин.

З Женевы звідомляють: Тут скінчилися наради 12-го конгресу національних меншин. Конгрес застерігся проти асимілювання меншин в різних державах і зажадав створення нового міжнародного права, що признавало права нац. меншин і давало їм можливість культурного автономного розвитку. В дру-

гій резолюції зажадав конгрес зміни договору Союзу Народів, щоб повисші домагання обов'язували всіх членів Союзу і щоб створено окрему комісію як дорадний орган при раді Союзу Народів. — Мін. Бек заявив, що всяку реформу пакту Союзу Народів вважає передчасною.

Зїзд присвячений східним землям в Польщі.

У Варшаві відбувся перший звітно-науковий зїзд, присвячений східним землям Польщі. Отворив його міністр військових справ ген. Каспшицкий. Він сказав м. ін., що вже від двох літ працює спеціальна комісія для наукових дослідів тих земель в контакт з науковими заведеннями висших шкіл Варшави, Вильна, Кракова і Львова, щоб державно-національна цивілізаційно-культурна місія мала на чім спертися. Завдання тої місії велике й не терпить проволочки. Та досліді її дуже коштовні й переростають її фінансову спроможність. Зусилля її мусять бути скермовані на проблеми

етнічно-демографічні й економічні. Досліді ті в деяких областях обняли всю східну територію, а в деяких обмежилися до Полісся й Карпат. Наперед ходить про те, щоб пізнати об'єктивну дійсність. Відтак виголошено три реферати першого дня зїзду, а саме: С. Рихловский „Проблема меліорації Полісся”, Т. Генцль „Расова структура західного Полісся”, доцент Р. Гуміньский „Клімат Полісся з точки погляду потреб рілляництва”. Участь у тім зїзді взяли представники різних міністерств і висших шкіл та різних польських суспільних організацій. Зїзд відбувся в університеті.

Україна то винниця Набота.

Англійська преса дальше живо займається промовою Гітлера на зїзді в Нірнбергу. „Ньюс Кроникл” пише: Гітлер страшить всіх Росією. Та по зїзді в Нірнбергу всім ясно, що одинока небезпека загрожує європейському миру від Німеччини. Націонал-соціалісти ділають зі злочинною обдуманістю й витворюють атмосферу, в котрій війна мусіла стати необхідна. Коли вона вибухне, то відома буде в історії народів під іменем „гітлерівської”. — „Дейли Експрес” пише,

що прецеденс до гітлерівської війни знаний уже з Біблії. „Історія винниця Набота гарно відома всім, між ними й Німцям. В данім разі винниця Набота — то Україна. Бльомберг грає ролю Ізавели, що предложила Ахавови захопити землю, яка йому дуже сподобалася. Ахав се, розуміється, Гітлер.” Далі англійська газета пригадає, що біблійна історія з винницею Набота скінчилася надзвичайно сумно для всіх, що взяли участь у тій справі.

Пляни розбиття Європи.

Вся світова преса займається вислідами конгресу націонал-соціалістичної партії в Нірнбергу. Англійський ліберальний „Стар” пише: Промови виголошені в Нірнбергу ведуть до фантастичного розбиття Європи на два табори. Бувби се поділ противний природі, суперечний з географією, етнологією, релігією і здоровим розумом. Французький публіцист Карло Морра пише: Гітлеризм, германізм — се ворог ч. 1. Навіть московські орди менше небезпечні для Франції ніж анархія Німеччини здисциплінованої, змілітаризованої і спрусаченої. Де Керілі в „Еко де Парі” пи-

ше: Гітлер більше думає про напад на Францію ніж на совітську Росію. Він, таксамо як Сталін, використовує міжнародний комунізм для цілей німецького імперіалізму. Як Ленін виїздив з Берліна до Москви, таксамо Гітлер висилає до Парижа небезпечних анархістів для зорганізування революції в краю. Німецькі часописи, полемізуючи з опінією заграничної преси, стверджують брак зрозуміння для причин німецької кампанії проти большевизму. Німецька преса пише, що се зрозуміння прийде тоді, коли заграниця почує небезпеку комунізму в себе.

Як виглядає пекло в Еспанії.

Горить місто Толедо над рікою Тайо, що в 16 і 17 ст. було Римом для Еспанії. Над цілим містом видно густі клуби диму. З них уже другу ніч бухає полум'я, хоч цілу ніч падав дощ. Здається, що місто занялося від висадженої червоними цитаделі Альказару, де схоронилася військова молодь правих поглядів. Убити її червоним таки не вдалося, бо вона вибігла з руїн цитаделі й по геройськи перебилася до недалекої палати військового губернатора та заняла її на очах червоних. Тоді командант червоних ген. Асцензія наказав бензиною поливати нову позицію повстанців, щоб запалити її. Але повстанці по короткім

контратаку відобрали червоним гумові вужі й полили бензиною їх позиції. Страти з обох сторін великі. Червоні розстріляли останного потомка Колумба, князя Верагва, не уважаючи на протест двох держав Америки. Тіло його кинули для наруги на вулицю Толеда. — Мадрид в стані облоги. Анархісти до тої міри опанували столицю, що не дозволили виїхати з міста навіть найблищій родині президента Азани. Вони розстріляли в самім Мадриді коло 25.000 людей. — Перспективи такого „раю” стоять перед кожною суспільністю, що піддається пропаганді червоних і не протиставить їй здорового релігійного життя.

Блакитні віви в Китаю.

Англійська наукова експедиція відкрила невідомий дотепер рід овець в околицях горішнього бігу ріки Янтсе недалеко м. Батанг у Китаю. Ті віви мало-го росту і дуже полохливі. Вони мають

блакитну шерсть. Експедиція зловила 12 штук з великим трудом і післала їх до кількох зоологічних огорудів в Англії й Німеччині. Є вісти, що такі віви були й на Україні. Ті вістки не справджені.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж це велике майно кожного господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР”

Львів, уліця Руська ч. 20.
ч. тел. 205—47.

Наступ на „Скалу”

1. Як націоналіст ворог УНДА пропагує „ундизм”.

Хто з наших читачів не тямить іще того часу, коли націоналісти з великим запалом на Загальних Зборах Т-ва „Просвіта” виступали проти того Товариства за „угодову політику” його голови, пок. М. Галушинського? Правда, нині, здається, ніхто не стане захоплюватися його господаркою, що лишила по собі поверх пів мільона золотих довгу, з яких двіста тисяч заінтабульовано на каменіці в Ринку ч. 10. ¹⁾ Ніхто не буде — хто, очевидно, розважить справу з усіх боків, у всіх її консеквенціях, — захоплюватися й тими набутими в Оренштайна книжками, між якими серед добрих річей є й дуже сумнівні, або просто шкідливі. ²⁾ Було й дещо інше, що треба було осудити. Та націоналісти напали тоді лише на угодову політику.

Слушно се, чи неслучно — але було бодай консеквентно. Ми привикли чути, що „націоналізм — се цілий світогляд, що виключає всі інші”. Бодай та група, що на згаданих вище Загальних Зборах критикувала лінію „Просвіти”, трималася тої девізи. Вона якнайякніше протиставлялася всякому співжиттю, симбіозові двох чи кількох ідеологій — не казати вже в одному товаристві, але навіть в одній нації. Не розумуванням, не на основі досвіду, — бо на одне і друге звичайно було ще зарано, — але силою свого молодого, фанатично-ексклюзивного пориву протиставилися націоналісти вище зазначеному симбіозові, який дістав символічну назву „ундизм”.

„Ундизм” — се співжиття різних ідеологічних груп в одній... ідеологічній групі. Назва ся, ясна річ, походить від УНДО-ння, що якраз обєднало в собі різні ідеологічні групи, щоб витворити одну партію — отже одноцілну ідеологічну групу. Вислід відомий: нема ні групи, ні ідеології, нема провідної лінії, бо можна перескакувати „от востока на запад” і навпаки, можна брати субвенції з права й працювати на ліво (або знов навпаки!) і т. д., і т. д. — в безконечність, залежно від конюнктури. Словом: спарування бузька з черепахою.

Націоналісти протиставили — чи бодай старалися протиставити — тому „ундизмові”, мовляв, одноцільний моно-

¹⁾ Про се гл. С. Перський, Популярна історія Товариства „Просвіта” у Львові. (Видання Товариства „Просвіта”, ч. 780), Львів, 1932, стор. 110 — 111.

²⁾ Чому не було ввійти в контакт нпр. з католицьким Видавництвом „Добра Книжка” й піддержати його, замість жидівської фірми?

літ, свою „105-процентну“ ідеологію. Симпатії, які міг собі зеднати націоналізм серед сільської й міської молоді (очевидно — далеко не всі!), корінилися якраз у тій ясності, безкомпромісовості, боевості — словом: у браку всякого „ундизму“, що й ціхувало націоналістичний рух.

Тому на націоналізм дивилися його симпатички як на рух інтегральний, здоровий і боевий. Голоси критики зі сторони католицької й монархістично-гетьманської не бралися під увагу — мовляв, вони все мають „максимальні вимоги“ й т. д. Так дивилися й самі „105-процентні“ на себе — й тому, як появилася яка „ересь“ в роді ФНЄ („Фронт Національної Єдності“), то ті націоналісти вважали себе покликаними боронити, мовляв, „інтегральності“ націоналістичної ідеології. Так було ще донедавна, такі позори стараються задержати й тепер. Але насправду таке становище змінилося на інше...

Правду сказав пок. Липинський, що революціонер стає консерватистом, коли дистансується до влади. Тоді вже годі управляти „опозицію для опозиції“, але треба боронити своїх позицій і їх зберігати — чи з латинська „консервувати“. Навіть большевики, допавшись до влади, хоч і працювали, за словами нового, вже „покаяного“ Тичини, над „традицій підризацією“, почали форсувати свою традицію — Леніна й компанії, щоб ось у наші дні довести навіть до культу „советської батьківщини“, частинних реформ у ділянці приватної власності, родини й т. д. Подібно діється і з нашими націоналістами, коли вони дійшли частинно до влади — в „Просвіті“.

Раптом появилася новий тижневик: „Голос Нації“. Автор — ідеолог, що пише в нім передові статті, відзначається тим, що досі нічим не визначився — й тому нам дуже тяжко щонебудь про нього сказати. З цілого тону „Голосу Нації“ видно, що це голос очевидно не нації, але тої групи, що хоче себе вважати за єдиних монополістів, представників української нації, а саме — тих націоналістів, що про них була вище мова. Вони й тут воюють проти всіх інакше думаючих, зокрема проти католицької організації „Скала“. Не було б у тім ніякого дива, ми до того привикли. Кождий добрий почин стрічається з сильною опозицією. Мусить се діятися й зі „Скалою“. Річ у чімсь іншій, а саме: той сам ідеолог з „Голосу Нації“ пропонує католикам — „ундизм“, на який він уже переходить!...

Ми, очевидно, не будемо „по замишленню Бояню ширяти думками попід облаки“, але наведемо приклади з „Голосу Нації“, як його ідеолог пише про „Скалу“. В статті п. н. „На маргінесі кампанії проти Загального Збору Т-ва „Просвіта“ („Голос Нації“, 1936, ч. 6, з 9 серпня) відвів досить місця й „Скалі“. Як він її оцінює й кому робить прислугу таким своїм писанням, про се ми скажемо в слідуєчій статті. Тут скажемо лише, що п. О. Б-к (так він підписав статтю в „Голосі Нації“) радить католикам не закладати „Скали“, лише вступати до „Просвіти“. Бо, пише він, треба не виступати з „Просвіти“, як їй загрожує комунізм чи радикали, але треба її підсилювати здоровим елементом. Тому обов'язком католиків є вступати до „Просвіти“ й піддержувати її, а не виступати з неї й валити її.

Не знаємо, де п. О. Б-к вчитав, що католики кажуть виступати з „Просвіти“, або хочуть її валити. Лишимо отже сей закид без відповіді. Зазначимо лише з притиском, що заснування „Скали“ має на меті не діяльність деструктивну, руйнівницьку — „валити“ когонебудь, а конструктивну, творчу, — створити, виховати в масі тип католика-громадянина й патріота. Католицизм у нас з тих чи інших причин слабкий, отже вимагає наперед скріплення в собі, в своїй Церкві й у своїх католицьких орга-

нізаціях. Зміцнений піде він на підбій іншої, некатолицької (чи католицької лише з імені, як напр. деякі націоналісти) частини нашої суспільности. „Підбивати“ секуляризовані інституції католицькими... касами — признає хіба й п. О. Б-к — недоцільне. Отже входить в товариства, де більшість секуляризована, де переголосують католиків або й уживають інших аргументів, яких знову не вживають католики — це значить або піддаватися під диктат чужої групи, або творити „ундизм“, ідеологічну суматоху, що взаємно себе поборює, як хаос, а в висліді лише перешкоджає в праці й воює за... мандати до Виділу! За таку пораду й перспективу ідеологові колись не-ундівського тaborу — щиро дякуємо, бо се „не на нас шите“.

Донедавна ще вважалося серед націоналістів, що компроміси — річ недоцільна. Вважалося, очевидно, що ідея має побідити своєю життєвою правдою. Говорилося, що кождий, хто „від правди“, — послухає її голосу. Католики стоять на тому становищі й досі. Тому на ідеологічний компроміс піти не можуть. Бо як уявляє собі моралізатор з „Голосу Нації“ опанування католиками „Просвіти“? Чи так, що справедливі постулати католиків, нпр. у ділянці моралі, будуть сповнені? Отже нпр. у ділянці лектури католики домагалисяб викинення з бібліотек таких творів як компетит Винниченка, які автор отсих рядків сам дістав був у „Мандрівній Бібліотеці“ як бібліотекар сільської читальні „Просвіти“³⁾, викинення таких книжок, як вихвалюваного націоналістами Черняви „На сході — ми!“, чи якогонебудь іншого; спротивилисяб католики передплати „Вістника“, де друкуються твори, положені Церквою на індекс заборонених книжок, чи „Бібліотеки Вістника“, де також друкований твір, заборонений Церквою; домагалисяб не поширювати деяких творів з видавництва Оренштайна („Голем“ Майрінка й т. п.). Що з того вийшло? Хто нас там послухавби? Чи ми моглиб там задоволитися ролю безнастанної, безхосенної опозиції, а слабші в вірі малиб годуватися тою лектурою?!

Чи може католики мають задоволитися лише „поголовним членством“ (що при „конюнктурі“ може означати: „по голові членів — опозицію“) в низах, а в управі має бути націоналістично-ліберальне УНДО? Дуже це булаб непочесна й непожиточна роля — бути статистами, коли інші грають головні ролі... Таким способом, ввійшовши до „Просвіти“, католики розплилисяб в ідеологічно чужім їм „ундизмі“, стратилиб свою фізіогномію самі, а других на свою подобу не перемінялиб.

Отже католики стоятимуть даліше на подібнім до націоналістичного⁴⁾ (колись) становища: „Може в народі наступити перемога одного зі світоглядів, по великій боротьбі — і тоді наступить нова єдність“⁵⁾, — але не ундизм. Теофіль Коструба.

³⁾ Були там навіть Драгоманова атеїстичні „Оповідання про заздрях богів“!

⁴⁾ Очевидно подібним щодо безкомпромісовості.

⁵⁾ Др. О. Назарук, Узасаднення „Скали“. (Бібліотека „Скали“, ч. 1) Львів, 1936, стор. 15.

За нашу й вашу „свободу“

В Сіняві пов. Ярослав відбулося недавно посвячення прапорів „Стронництва Людового“. На торжество прибуло коло 15.000 селян Поляків і Українців. Після богослуження в місцевім костелі та по відспіванні „Боже цюс Польскен“ відбулося в Вилевій „людове“ зібрання. В імені українських селян промовляв до зібраних Валентій Дмитрусь. Підчас його промови присутні підносили оклики за єдністю селян українських і польських. На кількох невопосвячених прапорах крім надписів у польській мові були також українські, прим. „земля“, „свобода“, „освіта“, „влада“. („Век Нови“ ч. 10591).

3 краю

Про „Скалу“ і „Просвіту“.

З мельницького округу борщівського повіту села Дзвинячки пишуть нам: Случайно довідався я, що в неділю дня 23 серпня в парохіяльній читальні „Скала“ має бути відчит. Тому що про „Скалу“ у нас тепер багато говориться — і я дещо про неї читав, а ще більше чув тай то нічого доброго, — мене щось якби штовхнуло піти побачити, як та славетна „Скала“ виглядає та що за відчит там буде.

На самім вступі до читальні я дуже здивувався; читальня була битком набита людьми, були і газди і жінки і молодь так, що місця в кімнаті забракло і маса народа стояла в сінях та на подвір'ю при відчинених вікнах. І мені стало дуже дивно, бо я дотепер чув, що до „Скали“ ходить лише священик та кілька „лямпозлив“, а нарід її обминає.

Точно в означеній годині увійшов до читальні о. Дрогомирецький, місцевий парох з прелегентом. По короткім привіті о. куратор уділив голосу о. Чорнодолі з Кудринців. Сей виголосив реферат про „Католицьку Акцію“.

Говорив про її ціль, значіння, потребу та обов'язок кожного свідомого католика піти негайно за голосом Святійшого Отця як найвисшого Вождя католиків і ставати в ряди Католицької Акції до оборони Христового Царства, що на нього з усіх боків нападають вороги з бісовською зайлостю.

Закінчив поясненням, що „Скалу“ заложив старенький наш Владика Преосв. Григорій, не — як кажуть противники — „на шкоду“ для нашого народу, але навпаки, для його добра, не щоб наш нарід розбивати, але щоб той нарід, роз'єднаний ворогами, у Царстві Христа єднати, не щоб нищити „Просвіту“ та народні установи, але щоб спинити киринну роботу, яка там у многих місцевостях почалася, не щоб щонебудь руйнувати, — але щоб будувати те, на чім ґрунтується добро і щастя одиниць, родин, громад і народів, т. є Христове Царство.

Після інтенції старенького і свому народови від дитинства щиро відданого Владика „Скала“ має бути основою підготовки „Католицької Акції“. У „Скалі“ мають гуртуватися всі свідомі католики, щоб нараджуватися, як мають у себе Царство Христове поширювати і його перед ворогами для добра свого і народу боронити.

Реферату слухали всі присутні з великою увагою і зацікавленням, захоплюючись ядерними і сильними висловами прелегента. В часі дискусії подав о. референт кілька практичних примірів Католицької Акції.

Член „Скали“ п. Олішинський подякував референтови за виголошення цікавого і гарного реферату та просив, щоб іще коли до них з яким відчитом загостив. Після того на внесення о. прелегента ухвалено одноголосно резолюцію з висказом синівської любови свому дорогому старенькому Владиці Кир Григорієви, подяки за почин до оснування парохіяльних читальень та протесту проти безосновних нападів на Владика і парохіяльні читальні. Триразовим окликом „Слава старенькому Владиці“ закінчено сходини.

Члени читальні підбадьорені на душі та вдоволені розходилися домі. А я? Довго з дива не міг прийти до себе: сидів я на місці мов прикований, почув, що у моєму нутрі відбувається велика перемена. Мені неначе отворилися очі, я пізнав правду. Я зрозумів фальш і облуду крикунів, противників нашого Владика і „Скали“.

На кінець вийшов я з читальні, але вже не такий, як перед годиною я до неї увійшов. Вступав я до „Скали“ як засліплений просвітянець, котрому здавалося, що для добра громади і народу мушу бути противником „Скали“, а ви-

ОГЛЯД ПРЕСИ

Чи дійсно маємо писати „Львів“...

П. з. „Польські назви для українських місцевостей“ принесло „Діло“ в ч. 212 отсю статтю:

З кількох повітів тернопільського воевідства до центральних наших установ у Львові прийшли тривожні вістки, potwierdжені „документом часу“, що його містимо на іншому місці. Адміністраційна влада вимагає від наших установ на місцях, щоб вони і на своїх печатках та в листуванні з урядовими чинниками вживали для назви місцевостей виключно польської номенклатури. Це своє домагання адміністраційна влада ґрунтує на декреті з 24. X. 1934, який торкається назв місцевостей. У сиому часі не звернули у нас належної уваги на розпорядок, що має силу закону. А проте справа номенклатури міст і сіл на етнічно українській території має першорядне значіння, бо справа йде про зовнішнє обличчя нашої території: чи збереже воно свій віковий вигляд чи буде штучно змінено, відповідно до націоналістичної польської політичної доктрини. Сам собою розпорядок президента з 24 жовтня 1934 р. ще не наносить нам ніякої шкоди: все залежить від того, яке виконання того закону. У самому законі передбачена досить складна процедура з устійненням урядової номенклатури людських осель. При міністерстві внутрішніх справ мала повстати спеціальна комісія для цього. Крім голови, що його визначає міністр внутрішніх справ, в склад цієї комісії згідно з законом входить 6 членів: 3 представники наукового світу, яких покликає міністр внутрішніх справ в порозумінні з міністром освіти і 3 представники міністерств: військових справ, комунікацій та почти по одному від кожного міністерства. Побіч з тим можуть повстати з волі міністерства внутрішніх справ регіональні комісії, що їх праця малаби стати матеріалом для діяльності міністерської комісії. Ця міністерська комісія є лише опініодавчим (дорадчим) органом, бо в засади закон признає за самим тільки міністром внутрішніх справ право устійнювати назви місцевостей. Саме оголошення устійнених назв місцевостей має наступити через Головний Статистичний Уряд, що видасть офіційний „Спис місцевостей Річпосполитої“.

Так звучить закон. Очевидно виконання його може бути різне, нпр. можуть цілком не побачити світу регіональні комісії. Так само можуть бути покликані до міністерської комісії представники лише польської науки, то-що. Не знаємо, як виглядає нині підготовча праця до реалізації закону про назву місцевостей з жовтня 1934 р. У кожному разі треба ствердити, що офіційного „Спису місцевостей Річпосполитої“, який видавби Головний Статистичний Уряд згідно з законом з 24. X. 1934 р. — досі нема.

Проте дійсність принесла нам у славному з несподіванок тернопільському воевідстві розпорядки старостів, які накликають Українцям істнувати польські назви. Тенденція, яку виявляють пп. старости у Золочеві і Збороні каже лякатися, чи закон про назву місцевостей з 24 жовтня 1934 не буде продовженням законів Ст. Грабського про мову з 1924 р., при чому і тут і там може бути однакова практична інтерпретація: нагинати ті закони до тези про „панство народове“. Для деяких пп. старостів тернопільського воевідства справа урядової номенклатури вже є неначе устійнена. Очевидно — це має бути виключно польська термінологія, не лише з однієї транскрипції, так що нпр. наша Старява буде звучати як Стажава або Сороки — Срокі то-що. Є при цьому дивогляди того роду, що українські Воскресінці перетворилися не в „Змартиньчане“, як логічно виникалоб, але в якісь Оскісінське, або Різдяни чомусь почали зватися Руздяни. У „Деннику“ тернопільського воевідства вже появилася саме того роду спис назв місцевостей. Очевидно, адміністрація вважає цей спис за офіційний та вимагає, щоб усі наші установи обов'язково під загрозою карних санкцій вживали цієї номенклатури, дарма, що вона устійнена в спосіб незгідний з приписами закону про назву місцевостей і вепереч тисячелітній традиції місцевого населення. Справді дивне відношення до одного і того самого закону: для адміністрації тернопільського воевідства важні лише дві статті з цілого закону, а саме 7-а стаття, що говорить про обов'язок у „публичних зносинах“ вживати офіційної номенклатури місцевостей та 10-а ст., що говорить про карні санкції. Цей припис про карні адміністрація навіть

ходив я з тим пересвідченням, що і найгорячіший просвітянець не повинен і не сміє бути ворогом „Скалі“, хіба що він не католик.

По вислуханні реферату я виробив собі такий погляд: „Просвіта“ для народу велике і важке завдання в же с п о в н и л а: освідомила нарід національно — а тепер має виконати рівнож велике, але ще важніше завдання вже „Скала“, а саме має освідомлений національно український нарід о с в і д о м и т и в Х р и с т і: нести побіч національного також католицьке освідомлення, ширити і боронити Царства Христового в українським народі. Як тому несповна 70 літ перед „Просвітою“, так тепер вже перед „Скалою“ світла майбутність.

У ч а с н и к с х о д и н у „Скалі“.

самовільно поширює, бо грозить нашим установам розвязанням, хоч ст. 10 передбачує лише кару арешту до 30 днів або грошеву кару до 1.000 зол. Зате всі інші приписи закону, а саме ті, що окреслюють процедуру для устійнення офіційної номенклатури місцевостей, для тернопільського воевідства не існують. Воевідство явно узурпує собі право, що закон з 24. X. 1934 р. застеріг виключно самому міністрові внутрішніх справ. Одночасно йде того роду інтерпретація вислову „у публичних зносинах“, що це не є тільки зносини між окремими державними і самоуправними установами, але й взагалі всі зносини, себто навіть зносини української установи з своїми власними членами (печатка Т-па має бути з польською назвою).

Хоч яка дивна та знаменна ця правнича сторона справи, проте ще дивніша і просто жахливо-неймовірна політична сторона. Не треба багато говорити: досить буде пригадати недавній (зовсім слушний) крик всієї польської преси з

приводу того, що Німці на німецькій частині Галичини Шлеська осмілилися на німецький лад переіменувати польську назву кількох місцевостей. Голосно та з обуренням протестувала польська опінія проти того, що діється там, — а рівночасно тут у себе переводять такий самісінкий експеримент і то на території, де українська людність творить компакту більшість населення.

Українці, деб вони не замешкували, всі на світі відчули спробу змінити в географічній номенклатурі історично-національне обличчя своєї батьківщини як національну паругу. Кому потрібний цей експеримент? Кому потрібна польонізація зовнішнього характеру Східної Галичини? І то саме тепер, коли треба би радше повернути назад двомовні надписи на залізничних двірках і всіх державних і самоуправних установах, надписи з українською та польською номенклатурою, скасовані у гарячій післявоєнній атмосфері, що зродила стільки лиха для обох народів. Виписки етнічного характеру краю не змінює. Зміна назви теж сутнього характеру не змінює. Матиме тільки один наслідок: здвигне ще один мур між Українцями і Поляками, викопав ще один ріс між ними. З накинченням чужої нам географічної номенклатури ніколи український нарід не погодиться!

3 документів часу

„Рідна Школа“ має вживати назви „Зборув“, а не „Зборів“.

Starosta zborowski. Zborów, dnia 8/9. 1936.
Nr. B. 42. Za dowodem doręczenia
Do Zarządu Ridnej Szkoły im. Mazepy
w Pomorzanach.

Stwierdziłem, że Zarząd Stowarzyszenia używa pieczęci, na której jest umieszczona nazwa miejscowości w innym brzmieniu aniżeli ustalonym przez przepisy ustawy językowej oraz, że posługuje się używaniem takiej nazwy na pismach kierowanych do władz administracyjnych i samorządowych. W związku z powyższym wzywam Zarząd, by na podstawie art. 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 808) „prawo o słowotwórstwach“, zmienił odnośną pieczęć, jak również by w korespondencji z władzami oraz na afiszach używał nazwy miejscowości w urzędowym jej brzmieniu.

Używanie miejscowości w brzmieniu niewłaściwym sprzeczne jest z postanowieniami Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24. X. 1934 r. o ustaleniu nazw miejscowości o i numeracji nieruchomości (Dz. Ust. Rzecz. P. Nr. 94 poz. 850 ex 1934) nakazującego w art. 7 bezwzględne uży-

wanie w stosunkach publicznych nazw miejscowości w brzmieniu urzędowym pod groźbą sankcji karnych z art. 10 wymierzonych w trybie administracyjnym.

Ustawa językowa z dnia 31 lipca 1924 (Dz. Ust. Rzp. P. Nr. 79 poz. 734 ex 1924) i rozporządzenie wykonawcze z dnia 24. IX. 1924 (Dz. U. Rzp. P. Nr. 85 poz. 820 ex 1924) wraz ze zmianami Rozp. Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1925 (Dz. Ust. Rzp. P. Nr. 8 poz. 59 ex 1925) przyznając osobom fizycznym i prawnym narodowości ruskiej (rusińskiej) prawo posługiwania się w stosunkach z władzami językiem macierzystym — nie rozciąga w żadnym wypadku tego uprawnienia na zmiany urzędowych nazw miejscowości pod względem fonetycznego ich brzmienia.

W razie niezastosowania się do powyższego mego zarządzenia pociągnę Zarząd Stowarzyszenia do odpowiedzialności karno-administracyjnej z art. 10 Rozporządzenia Prezydenta Rzp. P. z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94/34). — O sporządzeniu nowej pieczęci należy mi donieść w terminie do dnia 14 po otrzymaniu niniejszego pisma. P. d. n. c.

Ундівський табір в 1927—1928 pp.

Під таким підзаголовком приніс „Громадський Голос“ в ч. 36 отсю частину більшої праці п. з. „Хто винен?“

Ундівська партія від самого свого оснування за своєю комуніфільську орієнтацію тишлася признанням московських комісарів. Коли з причини посухи й повині треба було думати про відповідну допомогу для зруйнованого й голодуючого селянства, тоді УНДО утворило свій „Допомоговий Комітет“, а УСРП свій окремий. Отож цікава річ, що комуністична влада для своєї реклами післала також допомогу сюди, але дала її розділювати через ундівський комітет. Також комуністичні послі, котрі для тої цілі робили збірку в Америці серед своїх симпатиків, частину своїх грошей передали Ундіві та ще й листи „з комуністичним привітом“ писали. Це був перший передсмак того, що може дати ундівським докторам і святоюрським професорам комуністична влада, коли з нею буде Унді держати послідовно. Другим таким передсмаком було те, що сини деяких ундівських діячів діставали від большевиків менші посади з надією, що будуть „вигляди“ на вищі. Кількох святоюрських професорів поробила комуністична влада членами своєї „академії наук“. Тепер усі професори лізли без мила большевикам у ласку, щоб і собі стати членами „академії наук“. З того був „гонор“, а одночасно також капан і „гонорар“ за „причинки“, які писали ундівські професори до большевицьких видавництв. У тім стані річей ці всі професори були собі дали за большевиків очі видрапати. — Іх зовсім не зачіпало те, що виробила комуністична диктатура з українським народом. Іх не зворушував той кровавий терор, що його приміювала комуністична Москва через своїх харківських комісарів супроти кожного прояву українського національного життя. Іх не обходило те, що в тім часі з дня на день зростав кровавий терор комісарів проти українських свідомих людей. Погиб тоді великий український учений Щербаківський, а тисячі й тисячі гинули в большевицьких тюрмах, або гинули від чекістських куль „під стінкою“. У 1927 році почався терор навіть проти комуністів, коли в них обзивалося якесь українське почування і коли вони зовсім неслимо впоминалися за скромним правом народу. Саме в тім часі, коли Москва скріпила нагілку на Шумського, Хвильового і інших їм подібних українських комуністів, серед Унда ще зросли настрої у користь цієї кровавої диктатури над нашим народом. По ІІ. ундівським зїзді група „Раді“ провадила щораз завзятішу агітацію в користь Москви і Харкова. Нарешті ця група оформилася в окрему партію під назвою „Українська Партія Праці“ (У.П.П.) на чолі в Вячеславом Будзиновським. Партія від самого першого дня свого існування переіменувалася в звичайний большевицький філварок. При виборах ця партія

перевела як посла Дра М. Західного з Бережан. Так то ундівська партія видала зі себе велику свою частину для організації большевицького філварку. Цікаво зазначити, що з УПП симпатизувало багато духовників. — Після розколу Унда, себто після оснування У.П.П., решта офіційної ундівської партії остала даліше на своїх старих позиціях. „Діло“ даліше містило пайяркішні комуніфільські статті цілими шпальтами. В 1927 році, на примір, помістило „Діло“ аж 13 статей проф. К. Студинського, в яких він вихваляв комуністичну диктатуру над Україною. В кінці своїх статей він зовсім прозоро страшив українське громадянство в Галичині, щоб воно не виступало проти комуністичного режиму, бо... Галичани не дістануть посади від харківських комісарів. — Ця комуніфільська атмосфера в Унді ще подвоїлася, підкопи у Львові заложили совіти свій конзулят. Совітський конзуль, ІО. Лапчинський, повів справу дуже вміло й зручно: почав удавати українського патріота та всюди вникати. На що нудку зловилася майже вся ундівська інтелігенція у Львові. Не диво, що коли до Львова приїхав комісар Скрипник, то його приймали пані з Наукового Товариства ім. Шевченка як якого українського вченого і героя. Він розхвалився до того, що в своїй промові (в Т-ві Шевченка!) назвав українську армію, що боролася за волю України, „бандитською зграєю“. Проти цього голосно запротестували лише представники УСРП М. Стахів з групою товаришів і до того протесту долучився був Д. Донцов. Всіх ундівських пратів, професорів, докторів і директори не тільки що не протестували, але й ще накиннулися за М. Стахова зі словами: „Будьте тиho! Дайте спокій!“

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Звертаємо увагу, як у сій статті радикальний автор старється представити в злім світлі все наше духовенство на підставі незручного й осуду гідного поведіння одинач. Та з другої знов сторони також радикалові треба признати, що він написав правду про дійсно страшне поведіння УНДА супроти большевизму, поведіння, яке на нашій Церкві й народі тяжко відбилося і ще довго буде відбиватися. А до тої ліберальної партії навіть у часі такого її поведіння належали численні, невідомі дійсного стану річей, греко-католицькі священники, що не звертали уваги на ніякі перестороги. Розуміється, не можна твердити, що винуваті за те поносить наша Церква або все духовенство, та треба знати, що вороги Церкви і священства будуть довго і спритно використовувати в народі проти Церкви тієїний зв'язок частини духовенства з ліберальною партією УНДА. І дуже трудно буде з тим використовуванням боротися, бо прецінь не все брехня, що пишуть радикали.

ЗІЗД У ВІЛЬНІ

Католицька виховна думка.

Підсумки багатого змістом педагогічного курсу Католицької Акції.

Щоби праця Католицької Акції була систематична і плянова, Начальний Інститут Кат. Акції в Польщі кидає кожного року окремий клич апробований Епископатою, що має бути напрямною в праці всіх організацій Кат. Акції. До цього клича часто вертаються церковні асистенти в своїх духовних конференціях. Цей клич стає головною темою рефератів і поговірок. А передівсім вся праця звертається до сміливих способів здійснювання цього клича в щоденному житті. В тій цілі для більшого спопуляризування цього клича відбуваються часті сходи організації, появляються більші чи менші брошури, книжки, чи навіть відбуваються віча.

Крім цього від двох літ Начальний Інститут Кат. Акції уряджує окремі курси. На них у цілій низці основних рефератів обговорюється теми зв'язані з річним гаслом. Ці курси мають назву „*Studium katolickie*” і відбуваються по черзі у всіх більших містах. Перший такий курс під кличем обнови сьогорішньої родини відбувся минулого року в Познані. Найкрасші прелегенти з духовної і світської інтелігенції основно розібрали такі питання: „Родина в Божому об'явленні”, „Церква і родина”, „Католицький подружний закон”, „Держава і родина” і ин. Цього року в днях від 28 серпня до 2 вересня відбувся другий католицький курс у Вільні п. н. „Католицька виховна думка”. Пошастилося мені бути учасником цього курсу. З огляду на актуальність теми та на просьбу багатьох наших виховників подаю головні думки рефератів та порядок наряд.

Першого дня виленський митрополит Ялбжиковський відправив для учасників торжественну Службу Божу в каплиці Чудотворної Божої Матери на Острій Брамі. По Службі Божій почалися наради в найбільшій салі університету. По виборі президії до 350 учасників промовив коротко але бадьоро Митрополит уділяючи свого благословення. Інавгураційний реферат п. н. „Католицька виховна ідея” виголосив о. др. К. Міхальський, б. ректор, теперішній професор філософії в Кракові. Прелегент

відповів найперше на питання, чи існує якась окрема католицька ідея виховання. Відтак вийшовши з założення, що нема спеціальної католицької філософії, а є тільки правдива філософія і що правдива філософія — католицька і навпаки, дійшов до висновку, що католицька виховна ідея повинна бути правдива. Далше католицька виховна думка повинна бути заборча (завойовницька), як заборча сама католицька Церква, відтак оптимістична, бо вона з добра виходить і до добра змагає. Католицька виховна думка не шукає цілей, бо вона їх має в катол. етиці. Вкінці катол. виховна думка має бути христосцентрична. До здійснювання цієї думки має повне право родина, держава і Церква. Ці виховання вдома і в народній школі. Учитель це муж довіря тих трьох організацій. Щоб він виховував по католицьки, сам мусить мати католицьку душу, себто душу широку, що тужить за повнотою життя. Він мусить поривати молоді душі вихованків на найвищі шпиль через виправу розуму в чесноті второпности й волі через любов. — Реферат був основно опрацьований і знаменито виголошений. Тому припав до вподоби всім.

Другий реферат на тему „Виховання супроти сучасної культури” виголосив о. др. І. Степа зі Львова. Зміст: Сьогорішнє шаліє боротьба за тип культури. Цю боротьбу веде комунізм з католицизмом як найкрайніші виразники напрямків емпіричного і метаемпіричного. Ця боротьба за характер культури стає релігією. Символ сучасної культури — машина. Механічна культура дуже відемно відбилася на вихованні: вона понизила гідність чоловіка, прибила ідеальні пориви, прорвала родинні зв'язки! Тому сьогорішня католицька педагогія мусить виробляти в молоді почуття особистої гідности, плекати ідеалізм, налагодити відношення дітей до родичів і старших. — Реферат був добрий.

Пополудні відбувалися наради секції релігійно-морального виховання. Перший реферат про релігійно-моральне виховання вдома і в народній школі виголосила монахиня, Сестра Варва-

ра Жулінська. Дати дітям пізнати Христа і Його полюбити — це найвища ціль релігійного виховання. Релігійне виховання мусить бути зв'язане з церквою і парохією, тому належить звертати увагу на розуміння Літургії дітям доступне, а передівсім на належне відношення до св. Тайн. У вихованні розуму вчити дітей по католицьки думати, у вихованні волі наклонювати до постанов. Супроти цього вчитель не сміє бути тільки обсерватором, як цього хочуть нинішні методи, але він мусить молитися і чувати, молитися і працювати, молитися і любити, молитися й надіятися. — Другий реферат у тій же секції про релігійно-моральне виховання в середніх школах виголосив проф. Федорович. Він сказав, що сьогорішня середня школа хоче навчити того, щоб чоловік пізніше вмів сам обзавдатися і доповняти свою науку. В середній школі під релігійним оглядом сьогорішнє зле. Богато зла походить з недоцінювання предмету релігії, відтак з лектури, а передівсім від учителів ворожих релігії. Тому належить змагати до того, щоб релігія пронизувала всі предмети і так, як рідної мови вчать всі учителі, так і релігії повинні вчити всі. Відтак належить в школі оцінювати авторів також під релігійним оглядом, вкінці довести до того, щоб учителів ворожих релігії не допускати до шкіл. — Вечером цього дня відбувся для учасників курсу раут у Митрополита Ялбжиковського.

Другого дня рано відбувалися реферати в секції родинного виховання. Проф. В. Балаховський говорив на тему „Засади й ідеал католицького родинного виховання”, а др. М. Зажецька про акцію над здобуттям права родини до виховання. Оба ці реферати були добрі, але не внесли вже нічого нового до цілості курсу. Натомість пополудневі реферати глибиною свого змісту та красою форми гарно відрізнялися від ранішніх. Молодий спосібний педагог зі Шлеська о. др. В. Ясінський мав гарний виклад на тему: „Сучасні напрямки і методи педагогічні в світлі наукової й моральної критики”. Референт опрокинув три головні виховні напрямки ворожі католицизмові, себто: 1) педагогіку натуралізму, 2) педагогіку матеріалізму і 3) педагогіку націоналізму. Протиставив їм католицьку педагогію, роблячи підсумки її дотеперішніх досягнень та виказуючи те, чого католиць-

ОСИП НАЗАРУК

59)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Хто читав мої попередні описи і знає, як систематично описую я все, що бачу, той певно здивується, що в описі сеї святині я так відійшов від свого способу писання і так „рвано” се роблю. Та годі: передаю в той спосіб те, що я під оглядом вражіння переживав у тій великанській святині і передаю так, як я се переживав. Рвано, ваблений власними очима на всі сторони, все потішаючи себе надією, що буду колись оглядати сю церкву систематично.

Та потому я зрікся мрії про систематичний опис її, хоч не зрікся мрії про її систематичне оглядіння: бо чи можна нпр. великий ліс описати систематично зі всіми його подробицями? А сей твір людських рук під оглядом многоти і різнородности вражіння, які дає, можна поставити майже на рівні з великим твором природи, котрий він в багатих справах очевидно навіть перевищає.

Я ще кількома наворотами вертався до церкви св. Петра в різних днях, але не можу вже в описуванні повернути до неї, просто тому, бо праця про Рим булаб за велика. Тому вже за од-

ним замахом подаю і характеристику сеї церкви.

Її характеризують три моменти.

Се передовсім церква репрезентативна. Вона репрезентує в першій мірі католицьку Церкву як установу, репрезентує християнство і репрезентує культурне людство. Думаю, що якби так нпр. прилетіли на нашу землю культурні ества з Марса або іншої зв'язи і просили показати їм, що люди на землі уважають найвартнішим, то значить те, що їх може найлучше репрезентувати в очах представників інших небесних тіл, то навіть розумні безбожники радилиб комітетови для прийняття показати прибувшим церкву св. Петра в Римі.

По друге — се церква призначена для церемоній, великих процесій і парадних Богослужень. В сих великанських блискучих просторах, де є місце на поверх 50.000 людей, є де розвернути величаві походи, котрих блиск і пишнота так закріплюються в мозках людей як мушка в золотім янтарі. А з тим закріплюється і змагання з низин землі до Бога: бо се на мою думку друга найважливіша складова частина властивої суті таких торжеств.

По третє — тут я спротивлюся поглядам не одного описувача сеї святині — церква св. Петра в Римі особливо добре надається до молитви. Передовсім треба вже надзвичайних парад, аби в сій церкві була унеможливлена тиха молитва, бо тут навіть великі товпи чи ряди людей пропадають так якби їх не було.

І майже все можна знайти тиху закутину, до котрої не доходить ні спів, ні грання, ні ніяка відправа.

А далше навіть хто бачив в сій церкві аж таку велику парад, що надзвичайні маси людей заповнили її всю, то потому в душі такого видця ся церква, коли її опустять маси людей, виглядатиме тим спокійніша і тим більше до молитви пригожа.

Що ся церква надається дуже добре також до молитви, на те бачу численні докази в історії. Зовсім не маю на думці тої безконечної товпи паломників, що століттями вливається в сю святиню очевидно не в іншій цілі як передовсім в цілях молитви над гробом св. Петра. Я маю на думці грабуючі війська і ватаги, котрі здобували Рим і грабили без розбору, що їм під руки навинулося, але з пошаною обминали церкву св. Петра. Неправдою є, що вони робили се з забобонности, бо тоді з тої самої забобонности миналиб і інші римські святині, але се їм навіть не снилося робити. Неправдою є, що вони обминали церкву св. Петра виключно з почуття дисципліни, то значить по наказу своїх вождів, щоб оминати святині імени двох головних апостолів, св. Петра і св. Павла: бо жовніра, котрому дозволено грабити в цілім місті (і навіть в церквах), вже ніхто не годе здержати від грабіжи якраз перед якоюсь одною церквою, коли до того нема підстави чисто духової, ідеальної. Не допоможе навіть сторожа, бо й вона сама буде грабити, коли скрізь граблять інші військові частини. (Д. б.).

кій педагогії в Польщі ще недостає. — Цей реферат належав до найкрасших.

Другий виклад п. н. „Засади персоналізму і виховання“ виголосив знаний педагог др. К. Гурский. Чоловік — це не тільки одиниця гатунку, але й особа. Особа — це підмет свідомий себе. Особовість — це спосібність свідомого підпорядкування всіх змог людини її головній змозі — розумові. Особовість чоловіка обмежена, однак вона може дійти майже до надлюдського стану через злуку розуму й волі з більшим і красивим предметом. На самому шпилі особовості стоїть Бог. Тому не може бути персоналізму без правдивої релігії. Розвій особовості настає при допомозі пізнання себе, опанування інстинктів, виховання інтелекту, вправи в розумових чеснотах і т. д. При вихованні особовості в молоді особливішу увагу належить звертати на переломові моменти, себто: 1) на хвилю себесвідомості між 6—7 роком життя, 2) на хвилю дозрівання між 14—17 роком життя і 3) на хвилю вибору стану (звання). В цьому рефераті проявився справжній досвід і широка ерудиція довголітнього виховника й автора численних праць з ділянки педагогії.

Третього дня зрана відбувалися реферати в секції суспільного виховання. Перший реферат про державне виховання виголосила др. Л. Добжинська — Рибіцка. Хто передтим читав бодай деякі праці цієї вченої професорки університету, той дивувався, як могла вона в своїм рефераті так фатально мішати основні поняття. Крім цього слаба дикція утруднювала слухання цього хаотичного викладу. — Натомість добрий і змістовний був черговий реферат д-ра А. Несоловського на тему суспільного виховання. Прелегент вияснив саме поняття суспільного виховання, відтак остро виступив проти педагогії ненависти, бо зоологією ніколи не побідиться ідеології. Злом не можна реґувати на зло, хіба тільки в випадках оборони. Вкінці прелегент заявився рішучо проти того, щоб суспільне виховання робити шкільним предметом. — Пополудні в несприятливості реф. відчитано реферат о. дра М. Клепаха про віроісповідну школу. — Черговий реферат п. н. „Школа як чинник морального виховання“ виголосив проф. Л. Скочильска з Кракова. Заслужений педагог остро і відважно скритикував сьогодинішу польську школу з її новітніми методами вказуючи, що вона не є чинником морального виховання. Між теорією і практикою виховання твориться чимраз більша пропасть — щораз більше реторики, а менше систематичної праці. Школа нічого позитивного не дає молоді, бо досі тільки бавиться в експерименти. Тому молодь відноситься з недовірою до школи і вчителів. Релігія обмежена тільки до коротенької візити Бога в школі в особі катехита. Державне виховання сьогодні тільки форма без змісту, молодь відвертається від тих численних парад, державних „свят“ і т. д., а сповняє свій обов'язок тільки під примусом. В школах за багато голов, секретарів, урядовців, а мало праці. Молодь не має часу на науку, бо все різні засідання, сходи, читальні і т. д. Учителі теж не в силі сповнити своїх обов'язків, бо все повно конференцій, сесій, нарад — нема коли приготуватися до годин і тому партачить. Передісім каригідне те, що школа відриває дітей від родичів і тимсамим підриває авторитет родичів. В школах шириться комунізм, його ширять передісім Жида. Жахливе моральне здиґиння молоді — гріхи проти VI заповіді Божої прибирають страшні форми. До цього причиняються лектура, кіно і радіо. Чимраз частіші випадки крадіжки в школах. Школа сьогодні дуже дорога так, що посилати дітей до школи — це люксус. До цієї руїни школи змірає анонімова спілка, який на імя: масонерія. Ця криза педагогії походить з кризи моралі. Тому врятує нас

тільки цілковитий зворот до католицьких засад. — Цей реферат основно опрацьований, безкомпромісовий, при тім знаменито виголошений учасники прийняли ентузіастично. — Потім ще о. др. Сопочко виголосив реферат про польських педагогів та їх осяги.

Четвертого дня рано даліше продовжувалося теми секції суспільного виховання, заторкнуто справу сучасної католицької освіти, як також відчитано реферат несприятливого дра Чуми н. т. „Гармонія прав Церкви, родини і школи до виховання“. — Пополудні на пленарному засіданні С. Івашкевича відчитала реферат п. н. „Співпраця школи з родиною“. Потім проф. др. Е. Пясецкий з Познаня виголосив прекрасний реферат про фізичне виховання. Прелегент розрізнув спорт правдивий, благородний і спорт звироднілий, рекордовий або т. зв. „олімпійський“. Католицька Церква не тільки не ставиться ворожо до істинного спорту, але ще й поручає його. Уже св. Павло часто послугувався порівняннями зі стадіоном. Пізніше цей спорт культивували Піяри, Лякордер, а теперішній Папа Пій XI сам альпініст видав навіть окрему енцикліку про спорт. Справжній спорт має велике значіння фізично-дидактичне, морально-виховне, се інтегральна частина гігієнічного освідомлення. Натомість рекордовий спорт не має значіння, бо він перемінюється в свого рода фахову працю під обухом тренера і контролю часописних кореспондентів. Цей спорт під оглядом фізичним впливає дегенеративно, під оглядом моральним він забріханий, продає себе, зроджує пусту гордість. Під оглядом інтелектуальним він теж шкідливий, бо доводить до цілковитого інтелектуального банкруцтва. Теперішній школі загрожує наступ „олімпізму“. Як фізичне виховання стане професіоналізмом — тоді настане справжня руїна. Даліше прелегент остро нап'янував жіночий спорт доказуючи, що він нищить характер та духове уздібнення на жінку. Вкінці референт осудив спортову коедукцію, мушинські танці, шкільні дансинги, а накликав до плекання правдивого спорту, доброго союзника морального, суспільного, національного та естетичного виховання. — З кожного речення прелегента було видно, що промовляє фахівець і щирий католик.

П'ятий день і останній був присвячений справам сексуального виховання. Перший виклад на тему: „Католицькі засади сексуального виховання“ мала проф. Стефановичева. Цю ховзку тему перед дуже різномірною публікою референтка обговорила незвичайно тактовно, зручно і з повною пошаною плянів Творця. Другий реферат п. н. „Психологічні підстави окремого виховання молоді мужеської і жіночої“ виголосив знаний психолог о. др. Ч. Пйотровський. На основі начерку психології дітей прелегент вказав, що коедукція може бути допущена тільки в першій і другій класі вселюдної школи. Тоді вона впливає досить додатно на хлопців і дівчат: хлопці дбають більше про охорність і лад, а дівчата стають мужніші. Однак в третій класі вже починаються спори між дітьми, хлопці погорджують дівчатами, творять свої окремі солідарні групи, а дівчата почуваються меншвартними. В четвертій класі народної школи вже творяться два окремі світи: до забав хлопці не приймають дівчат і навпаки, сама дівчата бунтується проти спільних організацій і т. д. В п'ятій класі більших різниць нема. В шостій класі вже родиться зацікавлення сексуальними справами особливо в дівчат. В гімназії з огляду на дозрівання молоді вже повстають такі великі різниці в психіці молоді, що хотіти рівночасно й одними методами виховувати молоді різних полів — це не тільки недорічність, але й каригідний злочин супроти молоді. — Цей реферат відзначався таким наглядним

знанням нюансів дитячої психіки, що помімо браку часу учасники просили в президії продовження цього цікавого викладу. — Майже в тім самім тоні і на тій самій площині різниці молодечої психіки стояв черговий реферат о. І. Фондалінського зі Львова про коедукцію в ліцеях. Прелегент вказав, які є діаметрально протилежні типи дівчат і хлопців в ліцеях, як коедукція унеможливорює кристалізацію характерів, як скріплює полові гони і тому назвав коедукцію психічною аберацією. „Коедукція з точки морального погляду“ така була тема останнього викладу о. ректора К. Ковальського з Познаня. Цей широко знаний філософ вказав ясно, що коедукція морально зла, бо вона протиставляється людській природі і доцільності, бо вона протиставляється чесноті справедливості, любові, уміркованості і чистоти та катастрофально впливає на розвій звершеного життя, покликання до священства і монашого життя.

Закінчення курсу відбулося в прегарній коломневій залі університету. В ньому взяли участь Примас кард. Гльонд, виленський воевода і багато духовних та світських достойників. Найперше коротко промовив Прим. кард. Гльонд, відтак передісидник цього курсу подякував усім і замкнув курс.

Належить признати, що цей курс сповнив своє високе завдання. Реферати крім двох слабших стояли на належній висоті, дискусія була річева так, що справді можна було багато навчитися. Мене дивувало передісім те, як вміло і часто світські люди цитували св. Письмо, св. Отців, енцикліки Папів і передісім як домагалися від священників, щоб їм частіше говорили про внутрішнє життя, його секрети і навіть про містики. Нема сумніву, що такі курси дуже причиняються до католицького освідомлення та виховання справжньої католицької еліти. Тому з цього приводу дозволю собі звернутися з чемним запитом до Генерального Інституту нашої Католическої Акції: Чи не вдалось б чогось подібного організувати в нас? Цього домагається потреба жахливої хвили. Тож варт над тим серйозно призадуматися.

о. Ір. Назарко ЧСВВ.

Большевицька безличність

„Ля Франс Католик“ помістила більшу статтю знаного з католических переконань генерала де Кастельно. Він представляє велику загрозу комуністичній агітації для Франції, де большевики проникають навіть в католическі круги і посувають свою безличність до найогидніших публичних виступів: нпр. безбожники в м. Гарнес урядили маскарadu, яка мала представляти церковну процесію! Генерал накликає гуртуватися в рядах Кат. Федерації.

Чому зросли червоні в Іспанії

Італійська газета „Л'Італія“ напечатавала цікаву розмову свого співробітника з одним визначним іспанським католицьким діячем, що втік недавно з Іспанії до Італії. Він заявив м. ін.: Головна причина сучасних сумних подій в Іспанії се діяльність іспанської масонерії. Богато завинив бувший диктатор Прімо де Рівера, що в своїй часі злегковажив значіння масонської агітації. Іспанські масони організували спільний фронт революціонерів і антиклерикалів. Щодо комунізму то за його поширення відповідають по часті круги заможного іспанського міщанства. Воно жило в добробуті, не старалося зацікавитися умовами життя бідніших сфер суспільності та вказало цілковиту байдужність і незрозуміння потреб робітників і дрібних хліборобів. Крім того багато завинили на жаль католики. Папа Пій XI безуспішно накликав їх в своїх листах і енцикліках, щоб застановилися над різними суспільними питаннями і перестерігав їх (вже після упадку іспанської монархії), що вони повинні бути більше чуїні на різні переверотні кличі.

Конгрес ФНЄ

І. Конгрес ФНЄ (Фронту Національної Єдності) відбувся у Львові 20 с. м. в забудованих фірми Левинського при вул. Мурарській. На конгресі було 376 делегатів (втім около 30 жінок) з 34 повітів Галичини і Волині. Реферати виголосили передполуднем пп. Іванейко і Кохан; післяполудня пп. Волинець і Паліїв. На зїзд видано окрему одноднівку п. з. „Конгрес ФНЄ“. В ній на вступі подані тези, ухвалені конгресом. Три перші сконфісковані, а дальші виглядають так: 4) Сильною чинить націю провід, що організує життя і ним кермує — це наш закон. 5) За основу нації визнаємо сімю, оперту на єдинотривких засновках християнської релігії. Релігію вважаємо скарбом нації і визнаємо конечність релігійного зєдинення всіх Українців. 6) Духова культура й гін до могутності рішають про майбутнє нації. Тому культурно-освітнє життя і виховання молоді мусять бути пляново формовані проводом по лінії змагань нації. 7) В основу господарського життя ставимо працю і право кожного Українця на повне користування здобутками його праці. Тому визнаємо право власности на землю тільки за тими, що на ній працюють, вимагаємо контролі громадянства над капіталом, пляновости продукції та її розподілу. 8) Інтереси нації ставимо понад соціальні інтереси станів. Тільки господарське сильна й здобувча нація забезпечить своїм членам повний добробут.—Провідником ФНЄ вибрано п. Дмитра Палієва. До т. зв. „Політичної Колегії“ (управи) вибрані пп.: Герасимович Сильвестер, Кохан Вол., інж. Савойка Любомир, о. Блзовський Мих., др Іванейко Микола, Волинець Степан, інж. Крохмалюк Юрій, мр. Дзьоба Маріян та др Гладилович Іван. До Краєвої Ради ФНЄ вибрані: Бунда Юхим — Володимир Волин., Воробець Федір — Львів; Гаврильців Павло — Львів; Галібей Ст. — Львів; Демчина Гриць — Жовква; Дзись Волод. — Львів; др Ільницький Володимир — Дрогобич; мр Кушнір Мих. — Станиславів; Кузик Дмитро — Львів; Луцак Микола — Печеніжин; Мигаль Кость — Белз; Матвіяс Волод. — Калуш; Мельникович Осип — Жовква; Негребецький Микола — Рівне; Оглобляк Михайло — Долина; мр Пилипець Гриць — Львів; Пасіка Микола — Львів; Руденський Теофіл — Коломия; Сараб Гриць — Підгайці; Стокроцький Мирослав — Нове Село; Тарнович Олександр — Львів; Тарнавський З. — Львів; Трохим Гриць — Сокаль; др Чорненко Олександр — Станиславів; др Чайковський Богдан — Сокаль; Чаповський Богдан — Дрогобич; Чукур Петро — Яблонів (Коломия); Шиян Микола —

Львів; Федорчак Степанія — Львів; Яремко Іван — Любачів. Разом 30 осіб. Фронтом Нац. Єдності прийдеться нам, очевидно, ще нераз займатися. Тут зробимо тільки дві уваги. В тезах сказано, що ФНЄ уважає християнську релігію скарбом нації, але не каже, котру саме християнську релігію, а як відомо є християнські релігії, що остро і безпощадно поборюють себе. Така неясність не виходить на добро ніякому рухови. А подруге до Краєвої Ради ФНЄ вибрано як бачимо мр М. Кушніра зі Станиславова. Се той сам пан, що дня 28 червня с. р. сухої нитки не лишив на католицькій організації „Скала“, навіть не спробувавши доказувати шкідливість „Скали“ ні під оглядом релігійним, ні під оглядом національним, але просто задекретував, що мовляв „всі правдиві патріоти мають поборювати „Скалу“ всіми силами“, бо — інсинуував — робота „Скали“ не в хосен українського народу, а на приказ згори чинників, які ворожо відносяться до українського народу! І таку агітацію пускав той чоловік прилюдно між делегатами всіх читалень „Просвіти“. Про се була в „Н. Зорі“ допись в ч. 53 з 16 липня, нєтому була стаття в ч. 56 з 26 липня п. з. Минуле й сучасне і стаття світського священика в ч. 68 „Н. Зорі“ з 6 вересня п. з. „Належна надгорода“, як також були ще з того приводу інші дописи в нашій катол. пресі. З того ясно, що не занедбано освітити виступ п. Кушніра. Колиж мимо того рішаючі люди в ФНЄ вважали вказаним взяти такого чоловіка до своєї Краєвої Ради, то з того можна вносити, який елемент вже тепер дістає доступ до керми ФНЄ. Чи з таким елементом можна дійти до якоїсь сили в народі і перевести уздоровлення заблагнених відносин?

Тут річ не в становищі п. Кушніра до одної організації, тільки в його лїацістичнім дусі, який він проявив у полеміці з тою організацією. А далі річ у противенстві між проголошеною конгресом ФНЄ тезою про вагу релігії і припинанням до своєї управи людей, що мають лїацістичний погляд. І якже люди з лїацістичним світоглядом можуть боротися за якунебудь релігію?

УНДО під своїм теперішнім проводом дійшло вже до такого упадку, що наш загаль в цілім краю дійсно жадібно очікує появи якоїсь нової національної сили. Отже час і терен для ФНЄ дуже добрий. Та вже два висше наведені заміти кажуть побоюватися, що ФНЄ як вийшов з УНДО так обійшовши якийсь круг подій може стати майже таким самим УНДО-м, тільки зі зміною головних акторів.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Лікарський фейлетоник.

Ревматичні болі

Як їх влекшувати?

Ревматизм або коротко „ревма“ — слово грецького походження („ревма“ значить: ріка, струя, сила), але воно так уже вкорінилося в уживанні європейських народів, що стало загально знане як популярне означення болів у костях, сугавах і м'язах. Медицина розуміє під словом ревматизм дві великі групи недуг, акутні і хронічні. — В першій групі тих недуг найважніший т. зв. ревматизм сугавів, що часом переходить і в хронічну недугу. Як він повстає, наука досі не знає. Сюди належать також острі недуги сугавів, що товаришать таким хоробам як тиф, шкарлатина, сифіліс. Від тих акутних недуг різняється деформуючі запалєння сугавів і т. зв. „гіхт“. — Друга велика група ревматичних недуг обіймає болі в м'язах (мускулах), стегнах і нервах. Сего рода ревматизм се наслідок наглих змін температури і впливу кепської погоди, перестуд і т. п. А буває й наслідком перепруження м'язів. Ревматичну недугу нервів нази-

вають невралгією. Найбільш відомий ісіхяс. — Ревматичні недуги такі поширені і прикрі, що Англія, Німеччина й Нідерлянди оснували для поборювання тих недуг окремі Міжнародний Комітет з осідком в Лондоні. — Лічення ревматизму в значній мірі залежить від причин, які його викликали. Нпр. ревматизм, що повстав з септичних причин (затруєння крові), лічиться інакше ніж інші роди тих недуг. Болі при всіх інших родах ревматизму можна влекшувати теплотою в усякій формі: завиванням в теплі матерії, горячим воздухом в парні, відповідним навітлюванням, сірчаними й боровиновими купелями. Тепер велику увагу звертають на дієту й кажуть ревматикам уживати більше ростиного харчу. Розуміється, притім не треба занедбувати й лічення медикаментами, які приписує лікар (звичайно препарати з саліцією). Одначе перша річ — теплота, особливо в порах коли змінється погода. На се треба звертати увагу простого народа й нерозважної молоді — особливо в сих тяжких часах кризи, коли здоровля далеко більше потрібне ніж в часах добробуту. — (З німецького).

Луговий попис у Львові

Дня 20 с. м. відбувся у Львові луговий попис. В нїм взяли участь луговики і луговички зі Львова і з львівського повіту. Рано о год. 9 зібралися луговики і луговички в церкві св. Юра на читану Сл. Божу. Її відправив Преосв. Іван Бучко. Проповідь виголосив о. пралат Куніцький. Він говорив, що луговики повинні стати оборонцями віри і навіть віддати життя за віру, коли того булоб потреба. Як приклад подав геройських оборонців Альказару в Еспанії. Підчас Сл. Божої богато з нашої інтелігентної публіки виходило з церкви і давало злий примір луговикам. Хто не думає бути на Сл. Божій до кінця, повинен вийти ще поки Сл. Божа зачнється. А коли вже хтось лишився на Сл. Божій, то нехай витримає до кінця. Особливо неприємно вражало те, що деякі наші капелюшкові пані виходили з церкви підчас освячення. Бодай тільки повинні витримати і не обертатися плечима до священика в такій важній хвилині. По Сл. Божій о год. 11 вирушив луговий похід з подвіря церкви св. Юра до Лугового городу. На самім переді їхав відділ наколєсників, 21 машин, дальше йшли три сотні луговиків в одностроях, 2 сотні дівчат в гарних народних строях. Похід замикала сотня луговиків в цивільних одягах. В поході йшли і грали дві трубні оркестри: з Миклашева і Жирарки. Всі сотні йшли дуже гарно. Пополудні від год. 3 до год. 5 відбувся властивий луговий попис в Луговім городі. О год. 3.15 відбулися мішані вправи луговиків і луговичок. З черги луговички вправляли до слів пісні-молитви „Боже великий“. Були ще гімнастичні вправи львівського „Лугу“. Всі вправи впади гарно. Публіки зразу було небогато, пізніше настягалось більше. Рівночасно було у Львові більше наших спортових імпрез. Чому організатори їх не стоять з собою в контактї, щоб не було такого розривання публіки?

Як судять в Еспанії

„Таймс“ напечатав допис свого кореспондента про червоний террор в Еспанії. Кореспондент пише м. ін.: Щорана можна видіти в кориті річки Манзанарес в Мадриді трупи замордованих людей. Декотрих розстріляних викидають вже за дня з тягарових авт на вулицю. Управи шпиталів на передмістях Мадриду виступили зі скаргою, що хорі не можуть спати в ночі від криків тих, що їх червоні кати везуть на страчення. В Мадриді також шаліє червоний террор. Там якийсь фризєр урядує в палаті губернатора і від рана до вечера підписує присуди смерті. Словом, і в Еспанії завели вже „рай“ такий як в СССР.

В Марокку неспокоїно?

Парижський щоденник „Парі Соар“ звідомляє з Марокка: В єспанськїм Марокку вже є перші позначки револьти серед арабських племен. М. ін. партизани з племені Гамаря мали напасти на єспанську залогу. В перестрілці погіб один єспанський старшина, кількох підстаршин та вояків ранено. Єспанські власті мали арештувати в Тетуані „каїда“ (племінного начальника) Зедаля, співробітника відомого фанатика всеарабського руху Райзулі, та кількох інших каїдів. У зв'язку з заворушеннями границя між єспанським і французьким Марокком замкнена.

Японський цісар

зложив духам предків звіт про револьту.

Японський цісар зложив недавно духам предків звіт про револьту, що була в Японії в лютім с. р. Цісар відправив згадану церемонію в трох святинях особисто. В інших святинях зробили те саме окремі представники цісарського дому. Церемонія складання звіту духам предків відбувається дуже торжественно.

Нові видання

Календар Місіонаря на 1937 рік. Річник XXXIV. Зладив о. Пахомій Борис ЧСВВ. Друкарня й Видавництво ОО. Василіянів у Жовкві 1936. 8°, 133 + 11 + знімок 54. Ціна 75 сот.

Зміст: Церковний календар; Астрономічна частина; Український історичний календар; Календаріом; 1937 рік — Ювілейний Рік; о. Дам'ян Богун ЧСВВ: Двістіліття Гошівської Богородиці 1737 — 1937; Марія, Мати милосердя; о. Д. Богун ЧСВВ: Чудотворні ікони Матері Божої на Україні; Мати Божі Неустаючої Помочі; о. др Д. Няраді, єпископ: Церква — скарбниця небесних наук; Благословення за благословення; про Римські Конгрегації; о. М. Каровець ЧСВВ: 300-літня річниця смерті митрополита Рутського; Культ Христового Серця; Джерело щастя; Свято Христового Серця в Жовкві; М. К.: Останній єпископ белзький; Д. Ш.: На Горі Голгофті; П. Керничний ЧСВВ: Переміна; Трохи більше!; о. Д. Богун ЧСВВ: Гошівська Мати Божі врятувала; Гордість; Брати; Нуля; Цікаві речі; Новіні ласки — уздоровлення Гошівської Богоматері; В. Сивенький: Найдорожча перлина; Хоральний спів на Україні; Десять порад для свекрух, щоб мати добру невістку; Послідні слова славних людей; Ю. М.: Молитва ліса; Між Сяном і Попрадом; Г. Колодій: Скарби нашої землі; А. Гохгубер: За пізно; Коли можна сподіватися погоди; Ворог життя; 10 приписів для невістки; Поміч у наглих випадках; Поради на деякі недуги худоби; Практичні домашні поради; Веселий кутик. — Листочок для діточок; Д. Б.: Рання молитва діточок; Малий Ромчик; Ю. М.: На гробі матері; Ю. Ш.: Ми є українські діти; С. Красіцький: Байка про дівчинку з золотими очима та про чародійну хустину; Олесь Чмелик: Клопіт Гані; Я. Вільшенко: Завзятий бій; Хитрий Абисинець; Молитва дитини; Мурцьо при телефоні; Два карлики + оповіщення.

Сей наш католицький календар, уміло зредагований і багатий на зміст, повинен якнайбільше поширитися в нашій народі. Таксаж ціна його дуже приступна. Пишіть по ньому зараз і замовляйте, висилаючи рівночасно належність.

Історичний Календар-Альманах Червоної Калини на 1937 рік. Львів, 1936. Накладом Видавничої Кооперативи „Червона Калина“. Друкарня ОО. Василіянів у Жовкві. Формат 22.2 × 15.3 см. Ст. 158 + 30 нпг. + 28 ст. оголош. Календар багато ілюстрований та дуже різномірний змістом. Особливо цікаві історичні статті, передовсім стаття Ом. Терлецького про роль Галичини в історії України. Видання се заслугоє на поширення.

Інж. Іван Прокопів: Алкоголізм і народне господарство. Видання українського протиапелогольного товариства „Відродження“ ч. 25. Львів 1936. Сторін 39 + 1 нпг., формат 16.8 × 12.2 см. Коштує 40 сот. В тексті є 7 діаграм. Книжечка заслугоє на поширення.

Удогоднення системи інформацій для лотерійних гравців.

Перед кожною лотерією Генеральна Дирекція Державної Лотерії дістає велику кількість запитів про адреси колекторів, що в них знаходяться дані число лосьу. Дотепер технічне бюро Дирекції листовно вказувало пошукувані адреси. З огляду на велику кількість того рода кореспонденції нераз повставала проволонка, а крім того грав по одержанні відповіді з Дирекції поносив кошти ще одного листа до колектора.

Вдтепер Дирекція висилатиме одержані запити безпосередньо до відповідних колекторів з припорученням обслужити запитуючого. Се упростить обслугову і зменшить кошти гравців.

Очевидно, що ся система може бути примінена тільки тоді, коли запит відноситься до одного числа. Отже у власній інтересі гравців лежить не обтяжувати запити непотрібною кількістю чисел, а назвати тільки число, що про нього дійсно розходиться.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Кардинал Бодріар, директор „Католицького Інституту“ в Парижі, виголосив проповідь з приводу роковин смерті 120 священників, замордованих у Парижі підчас французької революції. Він вказав на те, що у Франції вже виразно видно позначки погубної деморалізації, яку поширюють агенти вислані з Москви. Кардинал заявив, що йому добре відомо, як перед трома роками 60 московських агентів прибуло через Піреней до Іспанії, щоб там накликувати до підпалів церков і монастирів та ширити між населенням безбожництво. Що діється в Іспанії, загрожує також Франції. У французьких школах і пресі щораз більше отруй безбожництва. Висланники Москви готові перейти від пропаганди до чинних виступів. Вже є позначки, що до того йде. Треба ясно усвідомити собі положення і вже зачинати протиділати.

В Бориславі основано 20 с. м. Марійську Дружину для дівчат служниць. В суботу 19 с. м. дівчата, що хотіли вписатися до Марійської Дружини, приступили до св. Сповіді, а в неділю до св. Причастя. 20 с. м. пополудні по молебні до Преч. Діви Марії відбулося торжественне прийняття перших членок до нової Марійської Дружини. Прийняття довершив о. І. Назарко ЧСВВ в сослуженні місцевого катехита о. Майби й о. завідавателя Яцівя. Принято 28 членок. Замітне враження зробила на всіх марійська присяга. О. Ір. Назарко ЧСВВ виголосив до зібраних коротку проповідь. Пізніше в захисті Сестер Служниць відбувся чайний вечір. Час минав серед милої гутірки, співів і промов. Провідником сеї першої на терені Борислава Марійської Дружини став о. Северин Шуляка. Добре було і інші стани зорганізувати в Марійські Дружини.

Львівський римо-кат. Митрополит др Болеслав Твардовський обходив 20 с. м. ювілей 50-ліття священства. Він уродився у Львові 18. II. 1864 р. Гімназію й університет скінчив у Львові. На священника висвятився 25. VII. 1886. Потім виїхав до Риму. Там 2 роки студіював у Григоріанському університеті й одержав докторат канонічного права. По повероті з Риму став префектом Духовної Семінарії у Львові. На тім становищі був 7 літ. Потім став канцлером митропол. курії. Від 1902 до 1918 був парохом у Тернополі. Його заходами вибудовано там костел і ряд костелів по селах. 1918 р. покликано його на пралата-схолястик митроп. капітули у Львові. В вересні того року став львівським єпископом суфраганом. 23. VIII. 1923 р. іменовано його львівським митрополитом. У львівській римо-кат. архидієцезії його заходами вибудовано досі кілька соток костелів і каплиць, між ними великий костел Матері Божої Остробрамської у Львові. Оснував у Львові архидієцезальний музей. Зорганізував Католицьку Акцію. Митрополит Твардовський багато причинився до розбудови римо-католицької львівської архидієцезії. — На Марійській площі у Львові відбулося публічне вшанування Ювілята. В нім взяло участь, як подає польська преса, коло 15.000 людей. Ювілят сидів на престолі лицем обернений до пам'ятника Міцкевича, а дефіляда різних організацій відбувалася то вулицею Леґіонів, то другим боком Марійської площі так, що Ювілят сидів боком до обидвох. Чи се уряджено пляново, чи воно може було наслідком того, що аранжери не мали змоги перевести в відповідній місці дефіляду задля великої кількості учасників, трудно сказати. Учасники походили з різних сторін Східної Галичини і несли відповідні таблиці. Їх етнічний вигляд був у значній мірі український. Також деякі групи паломників, що прибули на те свято, говорили по українськи.

Міжнародний євхаристійний конгрес, що мав відбутися в Індії при кінці сего року, відбудеться при кінці 1937 р.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ДО ЯСІНЯ НА ЗАКАРПАТТЮ приїхав фон Папен, бувший прем'єр Німеччини і теперішній її посол у Відні. Він приїхав на лови до князя Турна-Таксіса в товаристві кількох німецьких князів і дипломатів. Закарпатська газета „Нашъ Путь“ ч. 163 перестрашилася німецького дипломата і твердить, що фон Папен „можеть встрѣтитися съ галицкими украинцами“. Словом, жах...

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ полк. Бек домагався на засіданні Ради Союзу Народів поширення мандатової комісії для Палестини так, щоб в ній мали заступників крім Англії також інші держави.

ВЕЛИКА ЖИДІВСЬКА НАРАДА відбулася у Львові 20 с. м. при участі делегатів всіх жидівських організацій і суспільних верств з цілої Галичини. Народи тривали цілий день. В ухвалених резолюціях присутні м. ін.: протестують проти арабського терору в Палестині, домагаються від Англії необмеженої імміграції до Палестини і взивають всіх Жидів у Галичині скласти обильні жертви на фонд „Оборони і Безпеки Ішубу в Палестині“.

ПРО ЗНАЧІННЯ СЛОВАЧЧИНИ для чехословацької держави виголосив промову президент ЧСР др Бенеш у Братиславі. Він твердив, що теперішнє міжнародне положення вимагає тісної співпраці Чехів і Словаків.

В **ЖЕНЕВІ** відбуваються засідання Ради Союзу Народів. Італія погоджується брати участь в нарадах під умовою недопущення абісінського делегата до нарад зібрання Союзу Народів.

ЦІСАР АБІСИНІЇ несподівано літаком з Лондону прибув до Женеви.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР пропаганди Геббельс прилетів літаком до Атен. Міністр висловив вдовolenня, що може відвідати Грецію, котру бажав пізнати вже віддавна.

БЕЛЬГІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила широко розгалужений протидержавний заговор. В Брукселі й інших містах ув'язнено багато провідників революційно-соціалістичної партії. Знайдені документи стверджують, що революційні соціалісти приготували державний переворот, щоб впровадити в Бельгії радянський устрій.

ГРУПА 27 ФРАНЦУЗЬКИХ ПАРЛЯМЕНТАРИСТІВ прибула до Німеччини. Французькі послы і сенатори відвідали міста Ессен, Дрезно, Берлін. Відтак мають ще поїхати до Праги, Відня, Будапешту і Білгороду.

ПРОТИ ФРАНЦУЗЬКО-СОВІТСЬКОГО ДОГОВОРУ виступив остро Лео Доде на шпальтах французького роялістичного часопису „Аксіон Франсез“. Доде твердить, що сей договір приносить Франції необчислимі шкоди.

200 СОВІТСЬКИХ ЛІТАКІВ разом з обслугою прилетіло в посліднім часі до Барсельони. Частина їх відлетіла до Мадриду і привезла туди багато скорострілів. Також з Бельгії і Франції привозять до Іспанії амуніцію і зброю. Такі вісти принесла німецька преса.

АНГЛІЙСЬКА РАДА МІНІСТРІВ радила над положенням в Палестині. На засіданні обговорено докладно положення в Палестині на основі докладного звіту британського високого комісара. Рішено не впроваджувати воєнного стану в Палестині, поки не прийде докладне звітлення від ген. Ділла команданта британських військ у Палестині.

В **ЕСПАНСЬКИМ МАРОККУ** Араби бунтуються і нападають на еспанські військові відділи. Ген. Франко має виїхати до Танжеру, щоб перевести паніфікацію Марокка особисто.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило створити в Женеві „Японське Бюро для справ міжнародних конференцій“. Закордонна преса пише, що Японія бажає співпрацювати з Союзом Народів.

НОВИНКИ

Краєві сокільські спортивні змагання відбулися у Львові на площі „Сокола-Батька“ в дні 19 і 20 с. м. Участь у змаганнях крім Соколів зі Львова взяли сокільські гнізда з Хирова, Збаража, Перемишля, Тернополя, Ходорова, Камінки Струмилової, Ременова, Кадлубицьк, Утішкова, Судової Вишні й Боднарова. Факт, що в теперішніх тяжких часах прибуло до Львова понад 150 змагунів, свідчить про зрозуміння ваги спорту в наших людей і про поширення сокільської організації в краю. Обидва дні змагань була прекрасна погода. Не дописала тільки львівська публіка. На площі було коло 200 глядачів і то майже самі молоденькі гімназійні ученики. Розуміється, чогось іншого трудно й сподіватися, коли рівночасно уряджують свої імпрези „Сокіл“, „Луг“ і „Україна“.

Нова радіостанція у Львові. 19 с. м. відбулося торжественне посвячення нової львівської радіостанції. Посвячення довершив кс. М. Ренкас. Промовляючи кс. Хвірут, директор Польського Радія Р. Стажинський, львівський віцевоєвода Т. Хмелевський, віцепрезидент міста В. Хаєс і директор львівської радіостанції Жулавський. Посвячення відбулося у приймів представників уряду, війська, польських суспільних організацій і преси. Нова радіостанція має силу 50 KW.

Небувалий упадок фреквенції у львівським університеті. До лікарських оглядів перед вписом на університет у Львові зголосилося тільки 700 кандидатів, з того 470 на права і 230 на всі інші відділи. Давніше на самі права вписувалося понад 1500 студентів. Причина такої малої фреквенції в університеті очевидно завищені оплати.

Дві залізничні катастрофи лучилися на дні в окрузі львівської дирекції залізниць. Коло стації Турка над Стриєм вискочив з шин паровоз і один вагон особового поїзду. Кілька осіб потовклося. Другий випадок стався коло Підмонастиря на лінії Львів — Станиславів. Поїзд вискочив з шин і розірвався на дві частини. Кілька осіб потовклося по-важно.

В Товмачі ув'язнено 34 комуністичних діячів з воевідств львівського, станиславського й тернопільського, що приїхали туди на конференцію для обговорення актуальних справ. Арештованих відставлено до в'язниці в Станиславові. Се переважно Жиди, але є й Поляки та наші.

Смертність наслідком сухіт на Поділлі. В останніх часах занотовано на Поділлі дуже велику кількість випадків сухіт з великою смертністю. І так на 39 випадків в однім тижні 7 закінчилося смертю, на 19 — 3, на 12 — 8. Рекорд досягнув один з тижнів у серпні, бо на 55 зголошених випадків 54 покінчилося смертю. („Всхуд“).

В Чорнокінцях пов. Копичинці загроїлася грибами на смерть родина, зложена з 3 осіб.

Українська фільмова індустрія в Нью Йорку зачала накручувати звукову фільму „Наталка Полтавка“. Музичну частину фільму вже зрекордовано. Тепер приступлено до будови „українського села“, де відбудеться акція фільми.

Гумор. — По заведенню нового польського правопису каже шеф до панни, що пише на машині: Ваш скрипт зовсім пригадує Еспанію. — ??? — Самі бики.

IV Зізд Ліги Української Молоді відбувся у Філадельфії 5, 6 і 7 с. м.

До Берези Каргузької вивезено з Лодзі п'ять осіб, підозрілих у комуністичній роботі. Рівночасно поліційні влади завісили в діяльності союз учителів народних і середніх шкіл. Льокаль союзу опечатано. Причина тих заарештувань — протидержавна діяльність.

Цілу жидівську родину вимордували в Нездові, повіт Мисленіце. Напад двох бандитів наступив, коли родина сиділа при вечері.

У Варшаві померла як жебрачка жінка б. австр. архикнязя Леопольда Вельфлінга, Вільгельміна Адамович. Мала літ 58.

Грошеві зловживання на суму 100 тисяч зл. викрили в союзі залізничних працівників у Варшаві. Арештовано 3 особи.

До Палестини виїхало з Польщі через стацію Снятин-Залуче 740 Жидів.

Назву „народний артист СРСР“ надано в Совітах 13 найвизначнішим артистам, між ними двом Українцям (П. Саксаганському і М. Литвиненко-Вольгемітові). Цікаво, коли їх розстріляють?

Василь Немирович Данченко, визначний російський письменник, помер у Празі в 92 р. життя.

Титулеску, б. міністр закордонних справ Румунії, тяжко занедужав. Лікарі не мають надії вдержати Титулеску при житті. Появилися поголоски, що його отроєно.

39 конгрес міжнародного права відкрито в Парижі.

На ріці Ніл зударився прогульковий корабель з торговельним. 200 осіб утонуло.

В Полудневій Африці в околиці м. Йоганнісбургу впали великі сніги. Се явище дуже рідке в тій частині Африки. Від 32 років не занотовано сніжних опадів на території Полуднево-африканської Унії.

В Аргентині, у провінції Сальто, горять ліси на просторі 10.000 кв. км.

Україна — Лехія 5:1. В неділю 20 с. м. відбулися у Львові мячеві змагання за мистецтво Окружної Ліги між Україною і львівською дружиною Лехією. Україна мала повну перевагу.

Гумор. — Учитель: Ти написав „Навпакі“. Се ні після старого правопису, ні після нового. — Учень: Або вже більше правописів не буде?

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТИ

ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА

Думки різних світських філософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, ул. Гродзіцких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кожній читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона вияснює, чому треба було оспівувати „Скалу“, які завдання читалень „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2. I. поверх.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2, I. пов. і в книгарнях.

Гумор. — Два послушні. — Чи ти поступаєш так, як тобі мама каже. — Так. І мій татко також.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦИ
в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більш для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГолошень

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по виплаті належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: $\frac{1}{2}$ стор. 180. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 90. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 45. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 25. — зол. В редакційному тексті: $\frac{1}{2}$ стор. 280. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 140. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 70. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 35. — зол.

При кількох разовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під веділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродівських
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., За кордон.
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
К. с. в. П. П. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Нове чудесне uzдоровлення в Люрді.

Французький залізничний робітник Адольф Мортро з м. Бовен у Франції опалів внаслідок нещасливого випадку під час праці при залізничній. Він зломив собі хребетний стовп і ледви ходив підпирючись кулями. Сей нещасливий інвалід поїхав на прощу до Люрду, надію-

чись, що надприродна сила верне йому здоров'я. Коли занурили його в жерелі недалеко печери, він відчув наглу зміну в своїм організмі й зовсім виздоровів. Лікарська комісія в Люрді ствердила, що се чудесне виздоровлення, бо його годі вяснити природними законами.

Причини сучасного зла в світі.

О. Августин Гемеллі, ректор католицького університету в Мілані, виголосив реферат про завдання католицької інтелігенції. При тім поставив слідуючу діагнозу зла сучасної доби: Сучасний чоловік пересадив у вірі в свої сили і цілі та занедбав свої завдання супроти

надприродного порядку. Треба конче, щоб католицькі учені працювали на полі науки, щоб се поле управляли якою своєю власною ріллю, аби причинялися до створення світогляду, якого люди нині бажають. Се обов'язок інтелігентних католиків в сих трагічних хвилях Європи.

Нові стратегічні шляхи в СССР.

Кореспондент „Брітіш Юнайтед Прес" повідомляє з Москви: Десятки тисяч в'язнів і засланих будують днями й ночами нові стратегічні шляхи в СССР, що ведуть до польської границі. Від Москви будують широкі автостради на

Минськ і на Київ. Минська автострада має бути скінчена до 7. XI. с. р. Вона матиме 375 миль. Автострада Москва — Київ 540 миль. Рівночасно направляють всі залізні дороги в західній районі. Все те роблять з великим поспіхом.

Впав Альказар, кріпость християнської молоді.

ПАТ звідомляє з Мадриду. Правительственне військо здобуло остаточно цитаделю Альказар під містом Толедо дня 24 вересня раненько. Повстанці держалися до самого останка в незбуренім ще гарматами рефектарі і в кухнях цитаделі. — Так здобули червоні останню кріпость християнської молоді в руїнах Альказару. Геройство 1300 учеників офіцерської школи і кількох соток католицьких жінок та дітей було дійсно подиву гідне і послужить прикладом католицькій молоді і жіноцтву на віки вічні. Дня 20 липня забарикадувалися вони перед червоною ордою в Альказарі. Се квадратний б'лок високих мурів з 4

могутніми баштами на рогах, з гарним подвір'ям, що мало 32 аркади і пам'ятник Карла V. Була стара легенда, що Альказар буде останній раз здобутий, коли на його оборону поспішить малий хлопчик з улочки альхеміка Ель Греко. І дійсно в часі повстання проти сучасних червоних перекрався до Альказару на поміч християнським офіцерам і кадетам 12-літній кадет з Мадриду, Альфонс де Галіяна, син військового дентиста з Толедо. Герої Альказару держалися до останка. Зіли вже всіх коней, засипана була вже кулями з гармат студня і трупів не мали вже де хоронити, а смерід від них затроював воздух.

Як комуністи розвалюють Полудневу Америку.

Комінтерн не вдоволяється вже своєю переворотною роботою в Європі. Він закидає свої сіті також на Америку. Большевицькі агенти працюють там особливо інтензивно. Два випробовані спеці від революції Бея Кун і О. Бравн виїхали до Бразилії. Цікаво, що рівночасно виїхали 4 совітські товарові кораблі в подорож до Полудневої Америки. Вони повезли туди скрині зі зброєю й амуніцією. Є до кого везти. В самім

Буенос Айресі є 50.000 зорганізованих комуністів. Комуністи видають в Аргентині 240 часописів по еспанськи і 400 в інших мовах, мають численні союзи для молоді, ба навіть окремі організації для дітей. Комуністичну роботу веде в Аргентині, Бразилії й інших полуднево-американських державах окремий штаб 100 большевицьких агентів, добре платних і вишколених на спеціальних курсах в Совітах. (КАП).

Про письменників і літературу в СССР.

До Брукселя приїхав на „мировий зїзд" большевицький письменник Алексій Толстой. В бельгійській газеті „Сур" появилася інтерв'ю з ним. Він сказав м. і.: Російська література переживає тепер тяжкі часи, бо має за багато читачів і її не стає. Тепер в СССР читає книжки 95 мільйонів читачів, з того 45 молодих. Є 100.000 більших бібліотек. Читачі вимагають від письменників творів про любов, героїзм, родинне життя і мораль. Та не хочуть психології роздавлених людей, на якій повстала слава Достоевського. Улюблені письменники робітників — Шекспір і Пушкін. Автори

дістають від 350 до 750 рублів за аркуш друку (16 сторін) від кожних проданих 5000 примірників. Значить, писатель, якого твори розходяться, може добре жити (тільки мусить писати, що че-ка каже — Ред.). Його істор. повість „Петро В." розійшлася в півтора мільйона примірн. (З того виходилоб, що він за кожний аркуш тої повісті одержав по 225.000 рублів, або за одну книжку 15 мільйонів рублів, себто 45 мільйонів франків, „Можесть быть, не слїдуєть тогда громить буржуазію", додають від себе парижські „Посл. Новости", що зробили сей рахуночок в 5656 числі).

Рухомі хідники в американських містах.

Інженір Сторс у Новім Йорку предложив електротехнічному інституту проект заосмотрення головних вулиць Нью-Йорку в рухомі хідники. Вони мають заступити комунікацію автобусами. Інж.

Сторс проектує два роди рухомих хідників. Один хідник задержувавсяб що кільканацять минут, другий що минути, щоб пасажери могли всідати і висідати. Обидва хідники робитимуть 25 км. на годину.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж де велике майно кожного господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадіжки з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

Львів, Улиця Руська ч. 20.
ч. тел. 205—47.

РУСЬ

ІМЯ ВЕЛИКИХ ПРЕДКІВ

обидою для малих нащадків!

З приводу „Отвертого листа" віденської „Січі" до ужгородської „Руси".

В ч. 208 „Нового Часу" і в ч. 212 „Українських Вістей" появилася „Отвертий лист" віденського студентського товариства „Січ" до ужгородського спортивного товариства „Русь". Текст того листа такий:

Виділ Українського Академічного Т-ва „Січ" у Відні пересилає Вам щирі побажання всього найкращого та гратуляції з нагоди Вашого великого успіху, як вхід до чеської Ліги та шле Вам знад синього Дунаю дружній привіт.

При тій нагоді осмілюємось як найстарше українське студентське товариство висловити побажання, щоб Ви старалися змінити назву Вашого Товариства так, щоб цею назвою задокументувати Вашу приналежність до 40-мільйонної Української Нації (прим. „Український спортивний клуб" або „Підкарпатська Україна" і т. п.), бо висловів „Русь", руський на східно-українських землях взагалі не вживають, а на західних українських землях уважають його прямо обидою. Нам, українським студентам на чужині прикро в австрійських часописах читати назву „Русь", тимбільше, коли ми знаємо, що чужинці під „Русю" розуміють москалів, а Ви певно не маєте наміру нашому вічному ворогові робити рекламу, а навпаки, змінити назву, можете робити велику пропаганду для української справи між спортсменами цілого світу.

Ми знаємо, що справа ця зв'язана з великими труднощами локального характеру і перешкодами, та їх при добрій волі зовсім певно можна усунути.

Ще раз бажаємо Вам всього найкращого, много-много енергії, щоб перебороти перші невдачі, та якнайкращих успіхів на будуче.

За Виділ Т-ва „Січ": Богдан Юськевич, голова; В. Мричко, містоголова.

Щож сказати з приводу сего „Отвертого листа"?

Як відомо всім, хто знає нашу історію, — найдавніші наші державні і національні назви се: Русь, руський, руський, руский. Так називалися ми в часах, коли мали свої великі держави в IX — XIV ст., київську й галицько-волинську, котрі були найбільші, наймогутніші і найкультурніші держави на сході Європи та одні з найбільших, наймогутніших і найкультурніших в тодішній Європі і в тодішнім світі взагалі. Ті наші назви закріплені на віки в найдавніших і в найвизначніших творах нашого письменства: в міжнародних договорах Руси з Греками, в Літописи Нестора, в Галицько-волинській Літописи, в Слові о полку Ігоря, в Руській Правді, в Ходженню Данила паломника до Святої Землі і в багатьох інших.

Ті назви були нашими національними назвами також в пізніших часах, а саме в часах литовсько-руської держави,

що була продовженням обох згаданих вище наших найстаріших держав. І так само, як в письменстві найдавнішої доби, ті назви закріплені на віки також в нашій письменстві литовсько-руської доби. Загляньте нпр. до литовсько-руських літописей і до Литовського Статута і знайдете ті наші старі назви на означення нашої землі, нас і нашої мови.

Назви Русь і руський були нашими загально вживаними національними назвами і в XVI — XVII і XVIII ст. Згадати тільки нпр. друковані твори наших письменників тих часів, в яких ті наші назви так само закріплені на віки.

Назви Русь і руський були нашими загально вживаними національними назвами в Галичині також через ціле XIX-те і на початку XX-го століття аж до 1914 року. Вони приходять у творах всіх галицьких письменників тих часів: в гарній письменстві, в науці, в публіцистиці і т.д. І не тільки в творах Галичан. Тих назв на означення нас вживає також наддніпрянець проф. М. Грушевський, якого найбільший твір має титул: Історія України - Руси.

Назви Русь і руський є вкінці нашими загально вживаними національними назвами ще й нині на Закарпатті. Свідчить про це передовсім сама назва того краю: Підкарпатська Русь. Свідчать про це далі сучасне закарпатське населення і його письменство, котрі вживають тих назв. Свідчить про це вкінці і назва закарпатського спортивного товариства: Русь, котра і дала привід до „Отвертого листа“ віденської „Січі“.

Так є в дійсності з назвами „Русь“ і „руський“.

Як бачимо, се наші старі державні і національні назви, з котрими зв'язані найкращі періоди нашої історії. Існування тих назв серед нашого народу по нинішній день робить нашу історію для нас іще ближчою і ріднішою. Вони безпосередньо в'яжуть нас з великими нашими предками та їх ділами.

Правда. Внаслідок різних національних катастроф і лихоліть Наддніпрянина страждало безпосередній зв'язок з найстарішим і найкращим періодом своєї історії — з старою княжою київською Русю. Втратила до тої міри, що забула навіть свої колишні державні і національні назви. З другого боку ті назви присвоїла собі Московщина, що колись належала до Київської Руської Держави і була руською провінцією. Тому Наддніпрянина, щоб відрізнитись від Московщини, прийняв національні назви Україна, український. А за Наддніпряниною пішла після 1914 р. також Галичина.

Подібний факт затрати колишньої своєї державної і національної назви на річ одної зі своїх провінцій бачимо в Італійців. Вони, хоч і безпосередні нащадки старих Римлян, назви „Романі“ вже нині не вживають. А за те вживають тої назви Ромуни, що творили колись окрему провінцію Риму і були його колонією подібно як Московщина нашою.

Та зміна нашої старої національної назви на новішу ніяким чином не повинна супроводжуватися нашим згрідним відношенням до тої старої назви. Бо наше згрідне відношення до назв Русь і руський се профанація найкращих періодів нашої національної історії. Тих періодів, котрі повинні бути нашими гордощами, а не обидою!

І ще з одної причини нам не вільно відрікатися зовсім назв Русь і руський. Не вільно якраз — з огляду на чужинців. Бо не відповідає правді твердження „Отвертого листа“, начеб чужинці під „Русю“ розуміли Москалів. Вже в XVI — XVIII століттях чужинці дуже добре відрізняли нашу Русь від Московщини. Свідчать про це наглядно нпр. різні чужинні мапи східної Європи з тих часів, на яких наша Русь і Московщина се два окремі краї. Та коли ми відречемося зовсім назв „Русь“ і „руський“, тоді назви ті — а з ними й ру-

ські періоди нашої історії — чужинці дійсно отождняють з Москалями. Бо коли ми самі будемо вважати їх не нашими, то з якої радії малиб вважати їх нашими чужинці? Здається, не треба багато доказувати, яка велика шкода виїхав з того для нас. Ми втрадилиб найстарішу і найкращу частину нашої історії.

Якжеж інакше поступають під тим оглядом нпр. згадані вже Італійці. Вони хоч і прийняли нові національні назви: Італія й Італійці, то зовсім не відрікаються і старих римських, але, навпаки, в останніх часах виразно навізують до них. Вони не відступають їх нпр. Ромунам, хоч Ромуни, подібно як Москалі, також присвоїли їх собі („Романія, Романеск, роман“).

Наведений вище різкий виступ наших віденських студентів проти наших найстаріших державних і національних назв не одиничний. В останніх часах різні виступи проти назв: Русь і руський стали у нас прямо модними.

Виступила проти тих назв недавно навіть Українська Парляментарна Репрезентація, котра як національну уступку вимогла від польського правительства, що воно допустило поруч уживаної досі урядової назви „руські“ також як тожну назву „українські“.

Та „здобуток“ той Української Парляментарної Репрезентації знівечив оден наш резервіст. Він зажадав замість назви „руські“ вписання до його військової книжечки назви „українські“ і, зустрінувшись з відмовою, пішов з тою справою аж перед Найвищий Суд. Найвищий Суд рішив, що законна є тільки назва „руські“.

Тут треба замітити слідуюче:

Ніякий нарід на цілм світі не має претенсій до других народів, щоб вони називали його так, як він сам називає себе. Бо се справа виключно тих народів. Отже не мають претенсій до других народів нпр. Німці за те, що різні народи називають їх не „Дайтшами“, як вони самі називають себе, але Українці, Поляки, Чехи називають їх Німцями, Москалі — Германцями, Французи — Алеманами і т.д. Так само не мають ніяких претенсій до Мадярів і Турків Поляки за те, що Мадяри називають Поляків „Ленглями“ а Турки Польщу — „Лехістаном“. Не мають претенсій Мадяри, що їх Поляки називають Венграми. І т.д.

Тому пора і нам перестати звертати увагу і сваритися за форму та робити з неї — засадничу справу. Бо не назва рішає про долю народів, але їх внутрішня свідомість. Коли якийсь нарід не має у своїм нутрі свідомости своєї національності, тоді ніякі формальні визнання не вдержать його на поверхні історичного життя. Що се так, наглядний доказ того якраз наша Україна. У висліді останньої великої війни різні народи визнали її формально Україною, та визнання те не зробило ще Українців господарями на своїй землі. А такими господарями були ми колись, хоч і називались — Русю.

Сим ми не кажемо, щоб покинути назву „Україна“, „український нарід“, — але кажемо: не вільно уважати обидою назви, яка була гордістю наших батьків! Майже всі великі народи мають двоякі назви — і ніоден не думає, що се „обида“...

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів! ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Гродзіцких 2, 1. пов. і в книгарнях.

З краю

Посвячення нового дому Т-ва „Скала“.

З Божою помічю заложене в нашій селі Хлопівка Т-во „Скала“ гарно розвивається. Є ще одиниці, які висказують невдоволення на Т-во „Скалу“, але се невдоволення безпідставне і незаслужене. Село наше, в котрім є більшість латинників, темне і прибите. Хоч є і чит. „Просвіти“ і Т-во „Луг“, але не було де передовсім старшим мужчинам і жінкам зійтися і перечитати часописи та вислухати реферату. Молодь до часу заснування „Лугу“ ходила манівцями. В році 1935 заходом нашого душпастира Вс. о. Тадея Жегаловича основано чит. „Скала“. Парохіяни підперли її й вибудовано власну домівку, яку посвячено 13. IX. б.р. Акту посвячення в год. 11 по Службі Божій довершив Вс. о. Єднак, парох з Хоросткова. Перший промовив місцевий душпастир і відчитав писемні привіти, відтак слідували устні привіти. З них заслугував на увагу привіт місцевого молодця Луговика, Дмитра Бабія, як також привіт місцевої дівчини Зофії Лапук, який зробив миле і гарне враження на слухачів. Від місцевого жіноцтва промовляла селянка Олена Пліш. Вона висказала подяку основателям Т-ва і вказала на вагу організації нашого селянського жіноцтва під прапором Т-ва „Скала“. Сусідний парох Вс. о. Єднак у своїй промові і привіті підніс, що маленька Хлопівка перша в цілм повіті заложила Т-во „Скалу“ і в такім короткім часі постаралася про власну домівку і тим стала приміром до наслідування, причім зложив щирю подяку їх Ексцеленції Преосв. Григорієви за вітцівську опіку і печальність над розбудовою читальні „Скала“, які є неоціненим скарбом для нашого народу і Церкви та висказав надію, що в короткім часі всі села будуть пишатися сею для католиків одинокою і під сю пору конечною установою. По скінчених привітах і промовах забрав слово Вп. п. професор Шкварок, який організатор від Головного Т-ва. Він представив яркими красками теперішню грозу зі сторони комунізму. Причім вказав на konieczність католицької акції. Промова референта, передовсім друга часть, зробила зворушаюче враження на приявних. В очах людей видко було сльози. По скінченні промови посипалися обильні оплески присутних. В год. 2 попол. уряджено спільну перекуску на спосіб „Свяченого“ коло домівки „Скали“. При довгих столах засіло разом з гостями понад 100 членів при участі молодіжні і дітей, які згуртувалися біля музики. Ціле свято випало якнайкраще. На лицьх всіх видко було велике вдоволення. Хлопівка такого ще не бачила. При пращанню Вп. п. професор Шкварок пожелав новому Т-ву цвітучого розвитку і сповнення завдань під назвою, яка символізує своє опертя на незрушимій скалі св. Католическої Церкви. По відспіванню кількох пісень і по гутірці пізнім вечором зібрані розійшлися. Вони винесли дуже милі враження і підйом духа до праці в Католическій Акції.

Стефан Бабій.

Голова чит. „Скала“.

Що грають большевицькі театри

З оповіщених програм большевицьких театрів в Москві видно, що російські театри виставляють багато класичних і передвоенних театральних штук. Нпр. Реалістичний Театр заповідає виставку одної зі штук Гольдонія, Театр Ради Синдикатів „Вільгельма Теля“, Театр Революції драму Льюпе де Веги „Пес огородника“, Театр Меєрголда Гоголевого „Ревізора“, Камеральний Театр „Федру“ Росена і „Бурю“ Островського, Театр Вахтангова „Богато галасу знечевя“ Шекспіра і т.д. Богато місця займають в репертуарі твори Горького і різні перерібки з повістей. З нових авторів викликає зацікавлення пєса „Великий день“ Кіршона.

ЗІЗД У ВАРШАВІ

Промова Дра Осипа Назарука, виголошена на ювілейнім Скарґівськiм Зiзді
Католицьких Публіцистів і Діячів 11. IX. 1936 року.

Зміст: Що тепер діється на Сході. — Про Польщу як представницю західної культури. — Що значить „західна культура”? — Чому вона виродилася в давній Польщі. — Як повстала сучасна польська держава. — Що було і є серцем Польщі. — Порівняння давньої Польщі з теперішньою. — Котра з них духово сильніша? — Думки про те давних і сучасних Поляків аж до учасників сего зiзду включно. — Як є способи скріплення католицизму? — Слова Спасителя. — Досвід Апостольської Столиці. — Делікатне питання про асиміляцію не-польського населення Поляками. — Про радіоси народів в часі і просторі. — Про тяжку кару за переступлення меж впливу його. — Докази на Єгипті, Вавилоні, Ассирії, Греції, Римі, Німеччині, Англії, Туреччині, Росії й давній Польщі. — Про готські дівниці, що злудно брязкали золотом. — Про традиційну Унію і про потребу свободи її розвитку за сокальським кордоном. — Про шкідливість переслідування православ'я. — Короткий перегляд впливів католицизму в сучасній Європі. — Про те, як римо-кат. Єрархи, монаші Чини і польське духовенство в Польщі можуть ще тепер відіграти велику історичну роль. — Про кончину передумовину тої їх великанської ролі. — Про скромні висновки з сїєї промови і про оленя, що сам себе приголомшує сильними ударами колоди в голову, думаючи, що змагає до суверенної свободи ділання. — Пересторога й желання.

Я Українець і редактор українського католицького часопису „Нова Зоря” у Львові. На сей зiзд приїхав я, щоб іменем групи, яку репрезентую, заманіфестувати охоту до співпраці з польською католицькою суспільністю — супроти дійсно грізної небезпеки, яка кублиться від Сходу і підмиває ґрунт під ногами — нам і вам. Там, на східних окраїнах польської держави, з котрих я приїхав, щораз частіші криваві напади червоних боївків навіть по селах, щораз частіша стрілянина, щораз частіші демолювання льокалів католицьких організацій і приватних помешкань людей звязаних з правим рухом. Доходить подекуди навіть до того, що насильно забирають слюбних жінок від їх чоловіків, а коли справа й доходить до суду, то чоловіки бояться зізнати правду, бо загрожує їм пiмста. Словом, наслідки діяльності занархізованих елементів стають страшні. І деж є більше відповідне місце і більше відповідний час, як зiзд католицьких публіцистів і діячів у Варшаві, скликаний з приводу ювілею 400-ліття уродин Петра Скарґи, — щоб представити те, що діється і навіязати контакт з польською католицькою суспільністю супроти такої грізної небезпеки...

Не визначено мені тут тільки часу, щоб я міг систематично представити увесь ланцюх моїх помічень, думок і висновків. Отже представлю тільки найважливіші звена його.

Зачну від деяких важких стверджень. І так передовсім признаю, що Польща була і є представницею західної культури супроти сходу. А признаючи се, хочу сказати, що саме розумію під західною культурою. Отже з релігійної точки погляду розумію під західною культурою католицизм у всім змісті його. А як чоловік світський уважаю головним проявом західної культури, що виросла на католицизмі, пошану людського достоїнства в людині, уґрунтовану зновже на релігійнім погляді, що на образ і подобу Богу сотворений чоловік. Тої пошани людського достоїнства в людині не знає Схід, а знає її Захід. Найкраще і найсильніше уґрунтована пошана людського достоїнства в Англії. А того великого діла довершила Англія ще тоді, коли вона була католицька. Довершила його у своїй Великій Хартії. Нічого подібного не знає Схід, що не мав католицького ґрунту. І тому життя людське таке дешеве на Сході.

В давній Польщі та пошана людського достоїнства, без котрої неможлива правдива культура, звязана була з одною частию, з одною клясою суспільности і тому виродилася в анархію, з котрою так боровся Скарґа! А все таки в Польщі була і є можлива пошана людського достоїнства, бо Польща мала і має католицьку основу, — хоч, як учить історія, можливе й виродження, за котрим наступає катастрофа.

Друга важна річ, яку хочу ствердити, се те, що відроджена Польща повстала чудом. Бо коли вибухла велика війна між державами, що розібрали були давню Польщу, — то людський розум міг тоді предвидіти тільки дві евентуальности: що побідить одна або друга з воюючих сторін. В разі побіди центральних держав — вони могли загор-

нути ті польські землі, що їх посідала Росія. А в разі побіди тої спілки, що до неї належала Росія, польські землі, що були в посіданні Австрії й Німеччини, булиб з природи річи дісталися Росії. Тимчасом не сталося те, що міг предвидіти людський розум, бо центральні держави стратили польські землі наслідком програної війни а Росія стратила польські землі наслідком революції. І так воскресла Польща. Нічого подібного не знає історія людства. І тому та подія виглядає як чудо.

Якже польська суспільність думає віддячитися провидінню Божому за те чудо? І які ідеї вона плекає тепер? Що становить головну духову силу польської суспільности під сю пору?

Гадаю, що всі ми згідні в тім, що католицизм се життєвий мотор Польщі, се її, що так скажу, духове серце. Так дивився на католицизм і Скарґа, котрого пам'ять шануємо сим зiздом. Він з бо-лем говорив про хоре серце Польщі, розриване ріжновірними сектами. Порівняймо в думках становище католицизму і його вплив в давній Польщі і в теперішній. Якже виглядало те „розриване серце” Польщі тоді і як виглядає тепер?

Старий польський автор Андрий Любенецький так описує релігійне роздерття в давній Польщі:

„...bezpiecznie powiedzieć się może, iż od początku świata w tak krótkim czasie w 10 tylko lat ostatnich panowania Augustowego w tak małym kącie świata jako jest nasz kraj, nigdzie podobieństwa nie widzimy tego, co tu, żeby w kupie tak wiele różnych nabożeństw, rzymskich katolickich, greckich, ormiańskich, żydowskich, karaimskich i tatarskich, nawet pogańskich, jakie są w kraju naszym. Samych heretyckich na on czas było kilkadziesiąt i dość potężnych, co miały z nich niektóre ludzkie uczony i możne po sobie”...

Думаю, що сей образ можна в цілості представити як характеристику релігійного життя також сучасної Польщі — з деякими підчеркненнями й одною новою рисою, на яку вже звернув увагу Вп. Предсідатель сего зiзду, кажучи: В порівнанні з загрозю большевизму всі давні ересі в Польщі і навіть турецько-татарська небезпека се були загрози розмірно невеличкі.

А якж супроти того сила теперішнього католицизму в Польщі? Може вона більша ніж була в давній Польщі? Може зросла практична пружимість його сили тепер? Або може має хоч тенденцію до зросту?

Зачнім оцінювати сю проблему від зверхних появ. Бо вони найбільше впадають в очи. А свідчать вони про те, що діється під сподом, внутрі.

Отже, як панам відомо, в давній Польщі мали польські католицькі Єрархи правом і старим звичаєм забезпечені місця в найвисших законодавчих і правительственных тілах польської держави. А чи тепер польські католицькі Єрархи в соймі або в сенаті мають правом і звичаєм забезпечені місця? Кождий знає, що ні. Тільки дехто дурить себе тим, що вони „не хочуть” впливу в державі, з природи річи звязаного з такими місцями. Як виглядає практична пружимість сучасного католицизму в Польщі, чули ми перед хвилею від одного з референтів, п. Блажеєвича. А яких тенденцій в суспільности можна сподіватися і що можна побоюватися ще погіршення, про те говорив тут сам Предсідатель сего

зiзду. Отже коли небезпеки й загрози зросли а мотор функціонує слабше і вплив його менший ніж був в давній Польщі і є вигляди на ще гірше положення, — то ситуації чейже не можна назвати веселою.

Значить — логіка каже признати, що зле. Се й признають сучасні польські католицькі публіцисти й діячі. Тут наведу слова одного з них, а саме Артура Гурского. Він пише:

W chwili dziejowej, która wymaga skupionego potencjału całego biosu i etosu, jakaś drętwota elektryczna szeregami uderzeń powtarzanych w latach ostatnich doprowadziła do paraliżu organizm społeczny w jego najwyższych funkcjach samodzielnych. Zachwiano poczuciem prawa. Zachwiano poczuciem słuszności. Niepodległość charakteru poczęto zastępować psychiką „pańskiej klemki”. Rozbijano wszelkie ośrodki niepodległej opinii. Umarzano inicjatywę społeczną, rozsądzało samodzielne dotąd organizacje. Naruszono najcenniejszy atrybut europejskiej społecznej kultury, sędziowską niepodległość. Wytworzono atmosferę Rewizora z Petersburga i molierowskiego Świętoszka. Wychowanie zastąpić chciało tresurą. A czyniono to wszystko w imię jakiejś idei bez idei, w myśl talmudycznej koncepcji elitarnej, która obszedłszy na palcach żywy konkret narodu, wprowadziła formalne pojęcie państwowości, umiejscowione w szufladach i kartotekach kilkudziesięciu biur kierowniczych... (Kiedy to nareszcie ucichło i kiedy można było rozglądać się spokojnie w istniejącym stanie rzeczy, zobaczyliśmy rezultat: olbrzymi spadek siły twórczej i odpornej, cofanie się na wszystkich polach, rozbięcie społeczeństwa polskiego porytego przepaściami, brak wspólnego języka między społeczeństwem i rządem, niezdolność do akcji jednolitej wobec rosnącej groźby niebezpieczeństw, brak wspólnej woli kierowniczej, brak idei *).

Отже все вказує на се і треба се ствердити, що є зле. Колиж є зле і коли стоїте на становищі, що католицизм се головний духовий мотор, це серце суспільности, народу й держави, то треба зробити все можливе, щоб те серце скрипити.

Якже се зробити? Позволю собі висказати погляди на ту справу, які уважаю потрібним поширювати. Отже думаю, що скріплення католицизму і його впливу в сій державі можливе тільки тоді, коли звернеться більше уваги на слова Спасителя: „Шукайте царства Божого а все інше дасться вам” — включно з упорядкуванням земного життя і могутности тут. Освідомлення в сім напрямі має переводити католицька преса, а впроваджувати се в життєву практику мають католицькі організації. Розуміється, все те мусить бути приноровлене до оточення і до обставин, бо інакше ніщо з того не може вийти, як слушно підчеркнув оден з моїх передбесідників. Конкретно кажучи, інакше мусить виглядати праця католицька на корінно-етнічній польській території, інакше на окраїнах Польщі, де населення етнічно не польське, але українське або білоруське. Чомуж інакше? Бо інакші обставини тут, інакші там.

А якже інакше має виглядати праця там ніж тут? На якій підставі я се говорю? На підставі близько двотисячелітньої практики католицької Церкви. Чогож учить та довга життєва практика і до чого вона доходить? Двотисячелітна практика катол. Церкви доходить до того, що католицьку працю в кождім краю і в кождім народі треба вести людьми з того краю і того народу, значить в Китаю треба вести католицьку працю — Китайцями, в Японії — Японцями і т. д. І так дійсно робить св. Апостольська Столиця, висвячуючи для поодиноких країв і народів Епископів з їх населення і вживаючи до праці по можности духовенства з тих країв і народів.

І тут ми доходимо до дуже делікатного питання, а саме до питання, чи так поставлена справа не зашкодить Польщі під оглядом національним, етнічним. Чи се не перешкодить польському народови асимілювати етнічно населення на окраїнах польської держави й посуватися систематично на Схід, на той Схід, де колись виросла велич Польщі. Бо прецінь нема сумніву, що в тім напрямі, в котрім колись ішли батьки ваші, хо-

*), „Marchok”, Rok II, lipiec 1936, st 543-544.

чете йти і ви. Вся суть справи тільки в тім, як йти, щоб оминати блуди, які вже раз зроблено з тяжкими наслідками.

Отже є в тій делікатній матерії такі погляди, які уважаю вказаним ширити передовсім в католицьких кругах, бо уважаю ті погляди правдивими, добрими й хосенними для нас і для вас. А ось короткий зміст тих поглядів. Щоб відповісти на делікатне питання, що може пошкодити будучій польській силі на окраїнах Польщі, треба кинути оком на історію всіх визначних культурних народів, що в деяких періодах своєї минуштини були в подібній ситуації, як тепер є польський нарід. То значить, були в можності асимілювати свої окраїни, свої чериферії.

Наперед одно ствердження. Кожний нарід має свій початок і має свій кінець в часі і в просторі. Тут обходить нас справа простору. Щож бачимо в тій області? Тут бачимо в цілій історії людства, що кожний, навіть наймогутніший, нарід мав якийсь означений радіус, промінь свого впливу довкруги — і того радіуса, визначеного його внутрішньою силою, яку дає Бог і внутрішня чистота, не переступав, — а коли переступав, то тим знесилював себе і передчасно дегенерував та падав. Отже правдою є, що так було з надзвичайно сильними і тріvkими державними народами старого Єгипту, старого Вавилону і старої Ассирії. Ніоден з них не міг переступити трівки, етнічно, радіусу своєї сили і свого простору, хоч маємо виразні свідощтва про те, які великі й навіть радикальні зусилля робили вони вже тоді в тій справі — аж до концентраційних таборів включно. Знаємо про це з такого жерела як св. Письмо.

А потому знаємо те саме про старинну Грецію. Вона в часах надміру буйності своїх сил двічі спробувала переступити промінь своєї сили: раз на Захід, де створила так звану Велику Грецію, а раз на Схід, що його зробила „гелленістичним” на дуже великих просторах. Якийже був наслідок того? Наслідок був — знесилення того надзвичайно здібного народу і вслід за тим моральна та матеріальна руїна його. А зі всіх здобутків не задержав він буквально нічого ні на Заході, ні на Сході.

Киньмо оком на римський нарід, наймогутніший зі всіх, з найбільшою дисципліною і найспритнішою політикою. Якийже був наслідок переступлення ним проміня його сили? Також вичерпання, знесилення та скоре зараження чужою недібраною кровю і чужими неспівмірними впливами та передчасний упадок моральний і матеріальний. А лишив по собі тільки тут і там інакшу „спецієс” етнічної мішанини, що кристалізувала всюди по своєму, але не по римськи. Чейже ні теперішних Іспанців, ні Португальців, ні Французів, ні Румунів не можна уважати римським народом.

А може хто схотівби показати напр. Німців і твердити, що прецінь їх столиця Берлін положена на словянській землі, що Слов'яни сягали аж до нинішнього Шлезвіку й Гольштина під саму Данію, що Слов'яни жили не лише над Одрою, але й над Лабою, — а нині там Німці й німецька земля сильного німецького народу. Значить, виходило б з того, що можлива трівка асиміляція без знесилення й морального та матеріального занепаду. Одначе се тільки так виглядає на перший погляд. Бо часи, коли словянське плем'я Вагрів було сусідами Данців, коли Слов'яни жили над Лабою і довкруги нинішнього Берліна, були ще не устійнені. Ті, що покликаються на наведені факти, не хочуть брати під увагу, що в тих неустійнених часах германські племена займали землі над Вислою, над Дністром, над Дніпром і над Чорним Морем. Ще в 12 ст. по Христі автор „Слова о полку Ігоревім” говорить про готські дівки, що брязкають золотом, розуміється здобутим їх племенем у воєнних походах. Отже германські племена опустили більше нині словянських земель ніж їх заняли. Германські племена через пе-

реступлення радіуса своєї сили стратили найбільше своєї етнічної сили з усіх знаних нам народів Європи.

Навчена тим досвідом Англія поступала вже зовсім інакше, беручи під увагу локальні властивості і признаючи самоуправу місцевому населенню тай навіть допомагаючи кристалізації його. Се, а не що інше, таємниця і причина її величчя, як противне її поведіння було причиною її великих страт за океаном приблизно в тім часі, коли падала давня Польща — і з тих самих причин.

І ще перед нами дві великі держави, народи котрих переступили промінь своїх сил. Туреччина й Росія. Одна з них вже розлетілася, а друга тепер у тяжких муках і будучність її дуже непевна.

А давня польська держава? Гадаю, що сьогодні можна вже напевно сказати, що головна причина затроєння її внутрішніх відносин і занархізування всієї Польщі — походила зі Сходу, зі східних окраїн Річпосполитої, від тих елементів, котрі Польща неоглядно асимілювала, замість кристалізувати їх після їх власної внутрішньої лінії та впливати на них для добра їх і свого. Так тяжко відбилося на давній Польщі асимілювання будь-якогоб о с в і ч е н и х сл о в на с х о д і, котрі не потребували асимілюватися з низьких матеріальних причин, бо були заможні і навіть багаті. А якже може відбитися на новій Польщі асимілювання найгірших елементів наших, „позискуваних” корупцією? Бо чесні люди ніде й ніколи не покидають свого задля користі.

Та мігби хтось подумати: Чому ти говориш се на зїзді католицької еліти польського народу, коли ти сам передтим поставив зрештою слушну тезу про дуже малий вплив католицизму в сій державі і про те, що перспективи в ній католицизму ще слабші ніж його сучасний стан...

Тут ми доходимо до найважливішої точки цілої справи і католицизму і Польщі і нашої.

Се правда, що католицизм у Польщі очевидно слабкий і абсолютно річ беручи і релятивно, то значить в порівнанні з його впливом в часах Скарги. І правда також те, що перспективи католицизму виглядають — скажу делікатно — не виразно. Та з другої сторони правда також те, що Високі Єрархи римо-католицького Костела в Польщі, що римо-католицькі монаші Чини в сій державі і що польське духовенство в ній мають у собі ще настільки сили, щоб дуже скрипити впливи зорганізованого католицизму в сій державі і викликати просто зворотну точку так в силі і розвитку самого католицизму як і польської держави, зовсім подібно як викликав ту зворотну точку в розвитку католицизму чоловік, котрого пам'ять тут святкуємо. І правдою є, що як тоді був так і тепер є найлучший ґрунт до зросту і скріплення католицизму — на східних окраїнах польської держави, коли та справа буде відповідно поставлена. Я не хотівби, щоб хтонебудь з моїх слів вичитав наклепування нпр. до насильного здавлювання православ'я на східних окраїнах Польщі для влекшення походу католицизму. Я уважавби таке поведіння навіть шкідливим, безвиглядним і передовсім непотрібним. Бо тут вистарчить тільки — дати свободу розвитку Унії за сокальським кордоном, тої самої Унії, для котрої так багато і ревно напружувався Петро Скарга в найлучших літах свого життя. А тепер та Унія має вже свою віками вироблену традицію, має віками вироблені форми. Отже правдою є, що колиб вона не мала в сій державі в поширенню перешкод добре знаних всім присутним і всім, що інтересуються справою католицизму в Польщі, тоді скоро наступивби зворот в силі і долі всего католицизму. Річ зовсім ясна, що бувби се зворот великого, справді історичного значіння. І річ так само ясна й певна, що можливість дати вистарчаючу свободу ділання Унії лежить у власнім крузі ділання

Високих Єрархів римо-католицького Костела в Польщі, римо-католицьких монаших Чинів і польського духовенства. Не хочу ще виразніше говорити про се, бо ми всі прецінь знаємо, що так є і думаю, що ніхто не заперечить правдивості моїх слів.

Зворот в розвитку католицизму тут мігби бути початком і товчком до розвитку його сили і в інших краях. А не можна опускати з уваги того, що фактичний стан католицизму далеко гірший ніж на перший погляд здається. Хоч тут і там є дрібні поступки, то прецінь Європи вже не можна називати католицькою. Адже Англія і всі три скандинавські держави — не католицькі. Адже не католицька Росія, Велика Україна і всі держави балканські. Адже не католицька в великій більшості Німеччина. Всі знаємо, що там діється. Адже сильно пережертва лібералізмом і масонством Франція. А що діється в Іспанії, також всі знаємо. Там, в тій старій католицькій країні, є прояви в децїм навіть гірші ніж в совітській Росії. А як виглядає справа католицизму в державі, де має свій осідок Апостольська Столиця? Чи можна напевно сказати, що там відношення націоналізму до Петрової Скелі булоб таке коректне як є, колиб зі Скелею св. Петра не були зв'язані великі фінансові користи, які має ціла Італія від безчисленних і безнастанних паломництв? Отже котрі держави в Європі з їх владою можна без застереження назвати католицькими? Маленьку й безсилю Австрію та маленьку Угорщину. Почасти — Польщу. Гадаю, що маю право сказати „по части” не лише тому, що в Польщі є православні і протестанти, але що важніше й тому, що вплив і перспективи католицизму в сій державі доволі виразно квестіювали тут на сім зїзді люди, яким прецінь не можна відмовити знання справ і відносин. Отже так виглядає по правді сьогодні католицизм в Європі!...

І у всім тім можна видвинути зворотну точку. І може се зробити Висока Єрархія римо-католического Костела в Польщі з монашими Чинами і світським духовенством своїм, коли відповідно поставиться до проблемів на східних окраїнах Польщі. Підчеркую ще раз, що уважаю непотрібним виразніше говорити про ті справи з тої простої причини, що між присутними нема такого, який не розумівби, що так є і до чого я говорю. Тому вискажу се тільки образно. Коли на Сході не буде змоги скрісталізуватися тим силам, які є в завязку на східних окраїнах Польщі, то ті сили можуть бути по якимсь часі зруйновані. Одначе та руїна не вийде на добро ані римському католицизмови, ані польській державі, ані польському народови під оглядом етнічним. Бо на тій руїні зачнетесья робити пустиня. Уживаю того слова в переноснім значінні. А на тій пустині зачнуть гуляти гурагани. І се річ очевидна, що не польський гураган буде найсильніший між ними, бо є очевидно сильніші в найближшій сусідстві Польщі. І може погуляти по тих просторах і по самій Польщі той сам страшний гураган, що вже раз гуляв по ній або й ще страшніший, що визирає зпоза нього.

Маючи їхати на сей зїзд перечеитував я твори Петра Скарги. І найглибше тронуло мене в них отсе місце в його творі „O jedności Kościoła Bożego pod jednym pasterzem”, де він каже, що написав той важний для Унії твір — *uważając się nad narodem Ruskim tak od Greków zwiedzionym, ...aby się do jedności Kościoła świętego z której wyszli, pod jedną głowę nawiązano a jednego na ziemi Chrystusowego namiestnika Piotra Rzymskiego skupili — czego z serca pragniem...*

Скарга був великий чоловік і нема ніякої підстави припускати, що він говорив і писав щось інше ніж думав. Гадаю, що й у сучасній еліті польського католицизму знайдуться люди здібні піти слідами того, що його пам'ять тепер шанують.

Приступаю до останньої частини своїх висновків. В ній хочу сказати кілька слів про те, як я собі уявляю в практиці спробу переведення в життя того, про що я тут говорив. Я дам тут цілком скромні й на око навіть незначні висновки моєї може зашироко закроєної промови.

Отже думаю, що по перше еліта католицизму мусить наперед сама собі усвідомити те, з чим вона має йти на Русь, на східні окраїни Польщі. Про konieczність такого усвідомлення собі того переконує нас доля старої київської Русі. Як відомо та Русь сама померла силою своєю у внутрішніх міжусобицях своїх і не могла звернути її назовні головно тому, бо за весь час її існування ніхто з її провідних умів не усвідомив собі суті боротьби між принципами родовим і родинним у великій династії Рюрика та способів, як з тої боротьби вийти. І тому почала падати сила київської Русі і стала вона добычею чужинців. А давня Польща впала вже на висшій стадії розвитку: вона вже мала усвідомлення причин своєї слабости й розвалу. Усвідомив їх еліта своєї нації власне Петро Скарга, котрого пам'ять тут святкуємо. Та само усвідомлення причин безсилля без відповідного переведення його висновків в життя кінчиться таксамо як брак усвідомлення їх. Отже я гадаю, що на висновки усвідомлення свого мусить еліта католицизму в сій державі віддати всі свої впливи, щоб виробити пошану для католицизму на східних окраїнах Польщі а не ненависть. А се, річ природна, можна досягнути тільки справедливим відношенням до народів, котрі там живуть. В тій цілі треба 1) видвигати з тих народів католицьке духовенство на місця; 2) уряджувати з сего центра хочби невеликі католицькі конференції на східних окраїнах Польщі: у Станиславові, Львові, Володимирі Волинським, Луцьку, Пінську і Вильні; 3) бодай раз на квартал, але правильно, переводити листування (кореспонденцію) між такими центрами католицької публичної опінії як КАП і пресові органи католицизму в Польщі і на окраїнах та між поодинокими дітьми. Пречинь ми себе цілковито не знаємо, а без взаємного пізнання неможлива співпраця.

Збираю все, що я сказав, в однім образі. Є в гуцульських горах Карпатах одно народне передання про те, як там колись давно полювали на оленів. А саме, в лісі під деревом заставляли сильце, а щоб олень не вирвався з нього, то зверха над тим сильцем причіпали до дерева движиму колоду, так получену з сильцем, що чим дужче олень шарпнувся, тим сильніше колода вдарила його в голову. І так та колода била оленя його власною силою, аж поки він не втратив притомности. А коли знов прийшов до себе і знов починав шарпатися, то колода знов його била так довго, аж поки вдруге не втратив притомности. І тоді вже звичайно не відзискував її більше.

Желаю польському народові і двом другим народам на східних окраїнах Польщі, щоб ні оден з них не знайшовся в положенні того оленя, що в замірі освободження сам себе приголомшував. Складаю се желання тим більше, що в часі, який гряде на нас усіх, вже не буде розходитися про нашу і вашу свободу, тільки про наше й ваше існування, про наше й ваше життя, про наш і ваш розвиток — упадок або могутність. (Оплески).

Роля Троцького

Бельгійські влади викрили кореспонденцію Троцького з відомим бруксельським комуністом Ж. Веррекен'ом, що відгравав особливо активну роль у всіх страйках та посередничив між троцькістським відломом комуністичного Інтернаціоналу і „революційно-суспільним рухом”. Листи писані по французьки й підписані ініціалами „ЛТ”. Перші листи датовані з грудня 1934 р. Троцький домагається в них злуки обох згаданих груп та дає вказівки в справі творення боївки і підготовки збройних розрухів.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Евангелицька дійсність

Під таким заголовком принесло „Діло” в ч. 231 отсю інформацію:

Спіраючись на інформації евангелицьких часописів „Сіач” та „Віра і Наука” виходилоб, (як це подано за ними в „Ділі” з 15 с. м. у рубриці „З церковних справ”) — що на терені станіславської епархії протестантський рух між українським населенням постійно зростає, та що на Підгір'ю і Покутті основано вже кількадесять протестантських станиць.

Тимчасом по провіренні протестантських інформацій показується, що протестантська авторекляма не відповідає дійсності, бо не то що не може бути і мови про кількадесять протестантських станиць, але й тих кілька (5 станиць, що були офіційно зареєстровані як еванг. реформаторські громади і були основані за 10 літ ширення сектантства на Покутті) — всі порозпадалися. (Гаврилівка ціла вернулася до греко-католиків, а в Коломиї, Воскресінцях, Підгайчиках і Молодотині осталося по кілька „вірних”). Знавж таких громад, які евангеліки подають за свої евангелицькі громади, як нпр. Уторопи, Сорочки, Пядики, Турка, Камінка Мала, Тишківці, Чортовець, Добротів і т. п., не можна уважати за еванг. громади, бо мають 2—3 вірних, або лише симпатиків. Евангелицькі „вірні” пізналися вже добре на „ідейній праці” ширителів евангелізму (всіх провідників-пасторів) і не то що не прибуває „вірних”, але з кожним днем їх менше. Нпр. у Коломиї, довголітнім осередку протестантизму, теперішній резиденції пастора Кузіва, котрий м. року приїхав з Америки, а котрого варшавський польський еванг. костел іменував суперінтендентом, за цілий час його побуту не прибувало ні один „вірний”. Як було кілька офіційно зареєстрованих „вірних”, так і ті відтягнулися так, що не було з кого створити церковну старшину (сесію) і втягнули до церковної старшини 3-ох членів з села (Воскресінці), де також осталося лише кілька „вірних”. Та хоч так стоять евангелицькі справи, протестантським газеткам не перешкоджає се розписуватися про зріст евангелізму на Покутті-Підгір'ю і тим баламутити своїх „вірних” і загальну опінію та вигуманювати від евангелицьких вірних за границю гроші на пропаганду.

В останніх часах евангеліки знову робили багато шуму, а то з оснуванням з допомогою Голандії 7-кл. еванг. конфесійної школи в Коломиї. І хоч Голандія дала гроші, хоч коломийська еванг. група, що злучилася з ідентичним польським костелом у Варшаві, скоро без усяких перешкод дістала дозвіл на створення школи, проте до еванг. школи ходить всього 25 дітей (по кількох в кожній класі, та в 1-й і 7-й взагалі нема дітей).

Загально відомо, що т. зв. евангелицький рух „розвивається” в міру одержування з за границі субвенцій та що спроба евангелізації Покуття за 10 літ не вдалася, а цілий рух скомпromітувався і занепав.

М. С.

Православний священик і жінка поліцей

П. з. „Польський публіцист про відносини в православній церкві” приніс „Новий Час” отсей виїмок зі статті В. Харкевича у вилеському „Слові” п. з. „Невизначена чи може нескристалізована сила”:

„Головним нещастям православного духовенства в Польщі є російський характер православної церкви. Не йде тут про уживання православним духовенством російської мови, про російську культуру, нераз протипольські тенденції, йде першусього про російські відносини внутрі православного суспільства. Росія витворила невідомі деінде форми окремої, фанатичної, хоч плиткої релігійности, получені з справжньою погородою для духовних. І це дається в знаки дотепер. Кожний православний духовник може ствердити, що в католицькому товаристві часто зустрічається з куди більшими виявами пошани, ніж серед православних.

Недостача авторитету серед вірних (православна інтелігенція під цим оглядом дає найменш будуючий приклад), національна боротьба, а наслідком цього окремі тенденції і настрої майже в кожній дієцезії, польський, архипольський, екстра-польський гурра-патріотизм багатьох достойників церкви, найчистішої крові росіяні, — ось причини хаосу, що ослаблює організаційну лунність православного духовенства.

До цього додаймо величезні різниці в рівені освіти і культури духовних. Є передвоєнні „попи” з бородами по пояс і з душею на рамені у відношенні до кожного поліцей, що тужать за давніми добрими часами, „за нашого царя батюшки”, — є повоєнні священики з припадку: російські ексфіцери, вчителі, канцелясти, в найкращому випадку — псаломщики, люди без теологічної освіти, — є абітурієнти духовних семінарій, виховані вже в Польщі; — є абсолютен-

ти варшавського університету з дипломом магістрів теології, — виховується ще одна відміна православних священиків, тих, що перейдуть через варшавські інтернати, то значить — дістануть середню і вищу освіту в гімназіях і на університеті у Варшаві.

В багатьох випадках представники різних груп православного духовенства не можуть зі собою договоритися, — так неподібні є до себе. Та на цьому не кінець. Не слід забувати, що православна церква, якщо йде про правний стан, це не виїшла з періоду провізорії, що ще далше обов'язують тимчасові приписи, які мають грізний третій параграф, на якого основі кожний православний парох на жадання адміністраційної влади може бути позбавлений парохії без подання причин.

Цей параграф є справжньою зморою всіх парохів, що прецінь мусять дрозжати не тільки про свою долю, але й про долю родин. Страх (головно коли не без причини) змушує деяких понижуватися. Один заголовоканий православний парох на глухий провінції, в прив'язі декана, що візитував парохію, витався з „панею командантовою” (жінкою поліцей), цілуєчи її в руку!...

Видавці шахрайських публікацій „а честь” і „з приводу” на провінції в першу чергу звертаються до православних священиків. Знають, що вони не викинуть їх на лоб, що ці священики дадуть себе застрашити: „Що? Вас, отче, не цікавить історія легіонів? Ах, Ви не хочете купити життєпису марш. Пілсудського? Розумію, що це значить...”

В цих умовах годі говорити про православне духовенство як зорганізовану силу, не можна сподіватися успішніших вислідів праці, яка вимагає збірної, плянового зусилля.

Рекляма в українській пресі

„Українські Вісти” в ч. 212 в статті під пошним заголовком пишуть:

Здавалосьби — малаважна справа. „За оголошення Редакція не відповідає” і — все ясно: Газета чи календар заїнкасує гроші, а читач нехай поступає, як хоче. Але що з того виходить?

Перед нами цікава поштова картка. Одна українська фірма вичитала в однім українським щоденнику оголошення Андрія Кузьмінського (очевидно „ис”), кушнірського майстра у Львові. Власник фірми прочитав і вирішив, що треба йому післати проспект своєї фірми. Післав. А на другий день дістав свою картку з написом „Retour” і такою допискою червоним: „W niezrozumiałym języku korespondencji nie przyjmuję, w Polsce wewnątrz pisze się po polsku”.

Полічник, що називається. А цей полічник — завдяки оголошенню в українській газеті. Тому не можна стати на становищі, що всі оголошення можна містити.

Вн почуєте інколи: Газета живе м. і. з оголошень. Не можемо ми резигнувати з оголошень чужих фірм, бо наша промислова станиця не покріє нам тих шкід, які ми малиб, якщо зрезигнувалиб з оголошень конкурентних чужих фірм.

Розумування на перший погляд — ніби правильне. Але пригляньмося справі ближче.

В усіх українських календарях (крім „Батьківщини”) є чепурне оголошення кави „Енріоль”. Чи завжди ця фабрика так сильно оголошувалася в українських календарях і пресі? Ні! Щойно від того часу, як повстав „Суспільний Промисл” і випустив „Луну”, „Пракін” і т. д. Отже проста справа: Чужу рекламу завдячують українські видавництва українській фабриці. Якщо її не булоб, не малиб вони й чужої рекла-

ми такої як тепер. А чужа реклама має на меті перепинити розвиток української фабрики! А українські видавництва тому допомагають...

Кожний бачить, що тут щось не впорядку. І що в безконечність такий „оголошеневий лібералізм” тривати не може. Ясно, що й українські фабрики зі свого боку мусять взяти на себе частинне покриття втрат, які мають видавництва, якщо в їх інтересі не містять чужих оголошень. Але лише частинне. Решту мусять покрити самі видавництва, очевидно лиш ті, яким залежить на розвитку українського промислу й до того хочуть причинитися навіть з деякою хвилевою втратою.

І думаємо, що вже час, щоб тою справою занялися українські промислові. Бо часами вже гідь бере, коли ще досі українська газета захвалює різні Морітани, Аїди й Соляні, щоб конче виперти „Калину”, причому на другій сторінці містить високопарні статті про реалізацію клича „свій до свого”.

Академія для псів

В Америці відкрили недавно першу взірцеву школу для псів. До тої школи приводять щодня рано власники і власнички своїх псів і полишають їх там на кілька годин, щоб набрали добрих форм і розвинули вроджені здібности. За велику оплату пес-„ученик” дістає старанне виховання, щоб опісля умів знайти в кождім „товаристві”. По скінченні „ученик” дістає свідоцтво.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

О рзадзіе у іедно́сці ко́ścioла Бо́жего

под іедным пастерзем у о Гре́цкім у Рускім од тей іедно́сці одста́пленію. Пісаніе х. Піотра Скаргі, societatis Iesu Ioan 17: Proszę, Oycze, aby byli iedno, iako i my iedno iesteśmy. W Krakowie. W drukarniej Andrzeja Piotrkowczyka. 1590.

Примітка Ред. „Н. Зорі”: В зв'язку з нашою участю в святкуванні 400-ліття уродиння Петра Скарги містимо два розділи з славного його твору: „О рзадзіе у іедно́сці ко́ścioла Бо́жего” в оригіналі. Нехай сучасні Українці мають перед собою бодай частинку того твору в такій формі, в якій він дуже сильно поділав на їх предків.

Розділ сїодмы.

Ко́ścioла Бо́жего рзадзеніе муси́ бы́ монархі́я, то ієст рзадзеніем іедного.

Не мо́же ні́хт у тым ва́тпі́, і́з дом swoy у ко́ścióл swoy у кро́лєство swoie Chrystus Bog nasz, nawyższa dobroć, nie tylo добром, але nawybornієшым рзадєм опатрzyć рачы́. Бо і́з та облубієніца ієст му namilsza, певніє найпо́зытечнієшых у найлєпшых рзєчы дла ієіє шука́ у в нїх пречієв ієіє скąпым не zostawał. Іє́лі кро́лєства тєго так дро́го własnym zdrowiem swoім nabył, niepochybnie в нїм сїє kochając, przewyborny рзад в нїм postanowił. А і́з лєпшы бы́ не мо́же, ієдно под ієдним, próżно о тым ва́тпі́, aby інакшы мїа́л бы́. Бо то, co мові́а некто́рє, і́з сам в тым кро́лєствіє у ко́ścieліє swym ієст монарх́а ієдным, і́нных жа́дных не ієст му потреба, // (43) — не до рзєчы не слу́жы. Бо не і́дзе о princypała niewidomego, у кро́ла а монарх́є прызро́дзєного у вєчєного, кторы сам ієст Syn Boży Chrystus Iesus; але о ієго wido-myh namiestnikach, bez kторых ко́ścióл бы́ не мо́же, bez kторых науки у sakramentow не ма, кторє on sam, в небо wstępując, postanowił, mові́а: „posyłam was, і́дзїє, nauczaycie wszystkie narody.” Y і́ндзїє: „Kto was słucha, mnie słucha.” Chrystus¹⁾ ієст nawyższy nasz sprawca у krol, кторы niewidomie у duchownie рзадзі; але пречє widome słуги swoie, biskupy, pasterze, doktory, ewangelisty, кторє, іако мові́а s. Paweł, в ко́ścieліє swym postanowił, кторє by wyrzucać musiał, kto by sam niewidomy рзад у монархі́я bez widomyh sług Chrystusowi przyznawał. А мїєдзы такіємі пастерзмі, biskupy, у doktory, ієдєн бы́ nawyższy муси́, кторы by іє в ієдно́сці у pokoiu, różnice ієх rozsądzając, zachował у zatrzymawał. Бо gdyby takiego ієдного з władzą nawyższą не бы́ло, прє́дко by rozerwanie mїаła kościelna ієдно́сć, у na to by прызшлò, czym sam zagrozić рачы́: // (44) „każde króлєство, samo в sobie rozerwane, wpada.” А kтєму gdyby wїєлє biskupow, mocą sobie rownych, kóścióл Boży sprawował, жа́дного by не бы́ло, кторы by сїє о pospolite kościelne dobro starał. Y býł by to niešťєśliwy рзад kościelny, в kторым by або сїє co-mїєсіа, або co-rok wшы́сцы ze wшы́ткєго swїаta biskupi dла czynienia рзадз zїєdzali. Co bý жа́дн́а mїа́r не мо́же. Musiało by na to прызшć, żeby ієднєму або dwїєма рзад nawyżшы zlecali, іако gdy Rzymianie doroczne bormistrze z nawyższą mocą obierali. Przech trzysta lat po apostołach biskupi сїє wшы́ткєго swїаta не zїєdzali, ані жа́дного powszechnego concilium przed Nicєńskim pїrwszym не mїєлі; а ієдн́ако kościół Boży po wшы́ткым swїєcie bez рзадз у starszego не zostawał. Y potym ledwie we sto lat і́ннє бы́ mogły. А тєго ні́гды у słychać не бы́ло, у о тым ні́хт не myślił, aby biskupi kogo до часу на справє kościola wшы́ткєго обієrali, wїєдząc о тым, kторєго не on, але Chrystus sam postanowił, іако сїє нї́жє pokaże. Бо іє́лі by komu byлі ten рзад polecili, певніє на // (45) ієдного з пїаці patryarchow, кторы zawždy naprzedнієшє mїєсца в ко́ścieліє Bożym trzymali, moc by тє byлі włożyli. О Alexandryiskim patryarsze mові́а s. Ieronym²⁾: „powiedz mi (prawi), co за prawo ma biskup Alexandryiski na Palestynę, або Ziemię Swiętą?” Y Chryzostom s., pїsząc

do Innocencyusza papieża, żałowіє сїє на Theophila, patryarchę Alexandryiskiego, і́з сїє в справу cudzych biskupstw wdawał у mові́л: „niesłusznа рзєч ієст, aby ci co в Egyptcie są, tych sądzić mїєлі, кторы в Tracyy mieszkaіа.” To сїє до тєго mові́, і́з arystokracya, to ієст рзад wїєлє pretatów у optymasow bý не мо́же в kościєle Bożym. Y býło by gorzєy, niżli gdyby pospolitego рзадзі́ло. Бо ні́гды heretyctwo od pospolitego człowieka не poszło, але або biskup або kapłan bý, кторы heretyctwo skaże у rozerwanie kościola Bożєго zacynał. Y są kacerstwa іако domowe woyny в рзєчы po [spolitey], kторых не zacynaіа, ієдно panowie mїєдзы sobą niezgodni, gdy na ієх stronę рзад прыздїє. А іакобы to nędzna kondycja býła kościola Bożєго, gdyby не // (46) mїа́ł kto by niezgodny biskupy vkracał, у ієдно́сці а добrego pospolitego przystręgał. Іако в ієдnym biskupstwie kościół poiedynkowe ієдnoczą сїє у ієдnym cїаłem staіа, przy ієднєй głowie, przy biskupie swoім, кторы, wedle apostoła, kapłany sądzi у sprawu іє stawi,— tak wшы́ткєго swїаta biskupi ієдnym cїаłem bý не mogą, gdyby ієднєй mїєдзы sobą głowy не mїєлі. Y не býł by kościół wшы́тєk ані ієдnym cїаłem, ані ієдnym domem, ані ієдnym bez takiego wrzędnika, іако сїє нї́жє dotknie, króлєствє. Y муси́ bý ієдєн, кторы by biskupy sądził, у występne а niepilne, або niezgodne karał.

Розділ dziesiąty.

Świadcztwa doktorow swiętych Greckich у Lacińskich, і́з Piotr s. był nawyższą głową у przedнієшым sprawcą у pasterzem kościola Chrystusowєго.

Naprzod Orygenes¹¹⁾ świadczy mові́а: „Gdy Piotrowi nawyżшы wrząd około paszey // (59) owiec dawano, у gdy na nim, іакобы на ziemi, kościół fundowano, — жа́днєй і́ннєй od niego cnoty wyznania не wyciągano, ієдно miłość.”

Euzebius¹²⁾ в Kronice swey mові́а: „Piotr apostoł, rodem Galilejczyk, pїrwszy chrześcian biskup”. Gdy і́ннє apostoły wylїczа, о lakubie tak pїszє: „Hierozolimskiego kościola pїrwszy biskup od apostołow postanowiony ієст lakub, brat Pański”. Lecz Piotra swiętego не zowie kторєго ієдного mїєсца biskupem, але wшы́ткєго chrześcianstwa. Tenżє¹³⁾ Euzebius Piotra s. zowie: „nadoświadczeńszым у największym mїєдзы apostoły, у nad pїrwszymi książęcїєm у wodzem у mistrzem woyska Bożєго”. Swięty Bazylіus Wielki¹⁴⁾ о s. Pietrze mові́а: „On (prawi) błogosławiony, кторы nad і́ннємі wczniami przełożony býł, kтєрєmu dano klucze króлєства niebieskiego”.

Gregorius Nazyanzenus¹⁵⁾, wkazując, і́з рзад ma bý we wшы́ткым chowany, tak о swiętym Pietrze mові́а: „Widzisz, іако у mїєдзы wczniami Chrystusowemi, кторы wшы́сцы byлі wysocy у obrania godni, ten opoką nazwany ієst, у fundamenty kościelne zwїєrzone wierze swoiey ma; а drudzy wposłєdzenie swoie skromnym sercem znoszą”.

S. Epiphanius¹⁶⁾: „Piotra (prawi) obrał Pan Chrystus, aby býł wodzem і́нных wczniow”. // (60) Y і́ндзїє mові́а: „Ten ієst, кторы wslыszal: paś owce moie, kтєрєmu zwїєrzona ієst owczarnia”.

Cyryllus Ierozolіmski¹⁷⁾ zowie Piotra s. „ksiąęcїєm apostołow przenazacniєszым”.

Cyryllus Alexandryiski¹⁸⁾: „Piotr s. (prawi) іако książє у głowa wшы́ткых zawołał: tyś ієst Chrystus Syn Boga żywego”.

S. Ian Chryzostom¹⁹⁾: „Piotra (mowi)

kościelowi przyszлєmu pasterzem postanowił”. Y нї́жє: „Bog sam tylo sprawić może, aby przyszły kościół, takie nawyżności na сїє mїаіа, nieobalony zostawał, kторєго pasterzem у głową ієst człowiek rybitw у nie szlachcić”. Y нї́жє: „Ieremia-sza nad ієдnym narodem, а Piotra nad wшы́ткым swїаłem Chrystus przełożonym wczynił”.

Euthimius²⁰⁾: „Iakub (mowi) stolicę w Ieruzalem wziął, а Piotr wшы́ткєго swїаta mistrzem postanowiony ієst”.

Theophilaktus²¹⁾ на one słowa „potwierdzay bracią swoię”, — „іаsne to (prawi) wyrozumienie не ієst: іа ciebie mam (Chrystus mові́а do Piotra) за książє wczniow, gdy за grzech zaprzenia сїє mnie płakać będziesz, у do pokuty prызdiesz, potwierdzay і́ннє. Бо to przynależy tobіє, кторы po mnie ієstєś opoka у fundament”. Y нї́жє mові́а: „Ty, Pietrze, nawrociwszy сїє będziesz добрым pokutowania przykładem wшы́ткым, і́з ty, będąc apostołem а zaprawszy сїє mnie, ієдн́ако wїа́ł przodkowanie nad wшы́ткємі у przełożєnstwo nad swїаłem”.

//(61) To Grecy doktorowie świadczą. Prызwієdę Lacińskie. Ієдного tylo ієszczє Greczyna naukę położє około тєго. Vgo Etherianus²²⁾ żył około roku Pańskiego ty-siącznego setnego, за часу Emanuela cesa-rza; у pїsząc księgi prечієw swym Grekom о pochodzeniu Ducha Ś. у od Syna, tak mові́а: „іаsną сїє рзєчą pokaзуіє, і́з Piotra у ієго następniки Chrystus wczynił przełożonym у głową, не tylo nad Lacińniki у nad Greki; у nad Zachodniemi у Pulnocnemi wшы́ткємі narodami, але też nad Ormiany, Arabы, Żydy, Madyanity, у nad Wschodniemi у Południowemi stronami na wieki”.

Co сїє Lacińskich doktorow dotyczy,— naprzod Cypryan s. męczennik²³⁾ tak pїszє: „Piotr s., gdy mu Paweł przygańił, не mові́ł: і́з іа mam starszeństwo, або przełożєństwo, а і́з mnie słuchać potrzeba”. Temi słowy daіє znać, і́з Piotr s. mїа́ł nad Pawłem у і́ннємі przełożєństwo, але з pokory wżywać go nad nim не chciał. Y tak te słowa s. Cypryana Augustyn s.²⁴⁾ wykłada. Tenżє Cypryan swięty Piotra s. zowie „głową, rzrodłem у korzeniem wшы́ткєго kościola”.

S. Maxymus²⁵⁾ pїszє: „Iako wielkiey zaśłуги býł Piotr s. v Pana swєго, і́з mu, po sprawowaniu małєy łodeczki, рзад wшы́ткєго kościola podany ієst”.

//(62) Optatus²⁶⁾: „Stolica ієst godna, у пречє не będziesz śmiał, abyś не wїєdział, і́з Piotrowi s. v Rzymie naprzod stolica postawiona ієst, на kторєй siedział Piotr, głowa wшы́ткых apostołow”.

Ambrosius²⁷⁾: „Przodkowania (prawi) не wїа́ł Iędrzey, але Piotr”.

Ieronymus²⁸⁾: „Mїєдзы dwїєmanąścїє ієдєn obrany ієst, aby, postanowiwszy głowę, do odszczєpiєństwa przyczyny не býło”.

Augustinus²⁹⁾: „Piotra (mowi) postanowił за głowę wшы́ткых, aby býł pasterzem trzody Pańskiey”.

S. Leo papież (serm. 3, de assump. sua).

S. Grzegorz (Lib. 4, epist. 32).

S. Bernat (Epist 237, ad Eugenium).

Y і́ннє, кторы сїє tu не lїczą, wшы́сцы zgodniє nauczają, і́з Piotr s. mїєдзы apostoły і́ннємі býł pїrwszy у mїа́ł іако głowa і́нных przełożєństwo у pasterstwo wшы́ткых owiec Chrystusowych.

(Cї dwа ustupi zї Skargi перепечатано з VII. т. видання п. з. „Русская Историческая Библиотека”. Петербургъ 1882. „Памятники полемической литературы въ Западной Руси”. — Ред.)

¹⁾ На полѣ: „Ultim. in Ioannem”.

²⁾ На полѣ: „In Luc. cap. 22”.

³⁾ На полѣ: „Libro 3, cap. 17”.

⁴⁾ На полѣ: „Epist. ad Quintum”.

⁵⁾ На полѣ: „Libro 2 de Bapt. cap. 1, lib. de unitate eccles.”.

⁶⁾ На полѣ: „Max. 3 sermo de apost.”.

⁷⁾ На полѣ: „Libro 2 con. Parmenianum”.

⁸⁾ На полѣ: „In cap. 12, 2 Corint.”.

⁹⁾ На полѣ: „Lib. 1 in Iovinian”.

¹⁰⁾ На полѣ: „Ser. 124 de tempore et quæst. veter. et novi test. q. 75”.

¹¹⁾ На полѣ: „In cap. 6 ad Rom.”.

¹²⁾ На полѣ: „In Kroni. anni post Christum 44”.

¹³⁾ На полѣ: „Libro 2, hist. cap. 14”.

¹⁴⁾ На полѣ: „Ser. de iudicio Dei”.

¹⁵⁾ На полѣ: „Orat. de moderatione”.

¹⁶⁾ На полѣ: „Heres. 51. In ancor”.

¹⁷⁾ На полѣ: „Catech.”.

¹⁸⁾ На полѣ: „In Ioan. libro 12, cap. 64”.

¹⁹⁾ На полѣ: „Hom. 11 in Matth.”.

¹⁾ На полѣ: „1 Petr. 2; Acto. 20; Ephes. 4.”

²⁾ На полѣ: „Episto. ad Pammach.”.

Нові видання

Записки Чина св. Василя Великого. Том VI. Вип. 1—2. Р. Б. 1933—1934—1935. Накладом ред. „Записок ЧСВВ”. Львів 1935. Видавець і редактор: о. Йосафат Скрутень ЧСВВ. Сторін 480, формат 25 × 18 см. Ціна 30 зл. — 3 міст вип. 1—2: I. статті С. Федоров. Боротьба за межі в степовій єпархії XIII—XIV ст. I. Д. Оляничин. До історії торгівлі Руси-України з Балтикою, зокремаж Стародуба з Кенігсбергом наприкінці XVII й поч. XVIII ст. 16. I. Крипакевич. З історії міста Жовкви ст. 40. М. Голубець. Зарання дослідів над українським деревляним будівництвом. 70. М. Андрусак. Боротьба за єпископську катедру 85. — II. Матеріали: М. Андрусак. Матеріали до історії львівського єпископства в 1667—1677 рр. ст. 137. I. Огієнко. Варшавська збірка про Орлика 201. П. Хрущ. Деякі Мазеріана краківських бібліотек 213. А. Годинка. Переписка єп. М. М. Ольшевського з ігуменами ЧСВВ 223. — III. Miscellanea. I. Огієнко. Розмежування пам'яток українських від білоруських 258. I. Мірчук. Християн Вольф та його школа на Україні 287. Б. Крупницький. Теофан Прокопович і Шведи 296. Т. Коструба. „Середньовічна традиція” пліснесько-підгорецького монастиря 307. о. I. Луб ЧСВВ. Лаврівський помяник XVII—XIX вв. 313. о. В. Толочко. „Останній василіанізм із Литви” 317. О. Переяславський. Україна XVII віку в світлі тогочасного Заходу 326. А. і В. Зайкини. Матеріали до бібліографії української історії 1930—1931 ст. 327. Слідє дуже богата бібліографія. Оцінку сего тому подамо.

Др. Адриан Копистянський: **Всенародний руский памятник в г. Перемишлі.** Оттиск из календаря О-ва ім. М. Качковського на 1937 рік. Видане Центр. Талергофського Комітета. Львів 1937. Формат 12,3 × 17,1 см. Ст. 24. В тексті 8 знімок. — Се докладний опис страшної різни галицьких людей мадярськими войками в Перемишлі 15 вересня 1914 р. Прі кінці книжки залучені відписи трох документів у польській мові, що відносяться до перемиської трагедії. В брошурі нема нападів на Українців, що досі з приводу Талергофу постійно бувало.

Мадрид загрожений

Мадрид поважно загрожений на відтинку Гвадаррама, з долини Льюзоя та від сторони Толеда. Червоні з тяжкою бідєю намагаються вдержати свої становища. Відділи ген. Молі заволоділи вже частинно жерелами, що достарчають воду Мадридові, та загрозили окруженням відділам міліції, що боронять відтинку Гвадаррама. З Лісбони звідомляють, що положення в Мадриді розпучливе. Над Мадридом кружало 25 повстанчих літаків. Вони скинули відозви з зазивом до населення піддатися, бо незабаром пічнеться наступ на столицю. Війська полк. Яге здобули важний комунікаційний вузол Македа. Він віддалений 33 км. від Толеда й 75 км. від Мадриду. Радіо-комунікат з Тенеріфи твердить, що по здобутті Македи повстанці будуть за кілька днів на передмістях Мадриду.

В дожиданні мільйона

Вже тільки небагато днів ділить нас від найбільш емоціонуючої хвилі для кожного льотерійного гравця, коли буде рішати доля головної виграної четвертої класи — мільйона злотих. А тимчасом кожний день приносить нам відомості про вихід з колеса більших або середніх виграєх, котрі поважно підсилюють представників найрізніших суспільних шарів у численних місцевостях краю.

Так отже між власниками льосу ч. 163529, на котрий упала одна зі стотисячних виграєх, знаходимо п.п. Орліковську, приватну урядничку з Варшави, М. Шинвальда з Лодзі (Пушчюна 13), працівника в фабриці чоколяди, П. Е. купця і Стефана С. ремісника. Другими стома тисячами поділилися два робітники й дві уряднички, всі

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В СПРАВІ ПОЛЬСЬКИХ НАЗВ для українських місцевостей інтервеніювали у тернопільського воеводи пп. Целевич, Болюх, др. Брик і дир. Магальяс. Річ ясна, що коли „аргументував” Целевич, знаний з розумної розмови з Ойолою, то розпорядки старостів будуть напевно затверджені.

НАЧАЛЬНИМ РЕДАКТОРОМ „УКРАЇНСЬКИХ ВІСТЕЙ”, органу ФНЕ став др. Іван Гладилевич, б. ред. „Хліборобського Шляху”, п. Дмитро Паліїв зрікся того становища, щоб присвятитися організації ФНЕ.

ВАРШАВСЬКА ПРЕСА пише, що сойм і сенат будуть розв'язані зараз після ухвалення бюджету. Львівський саніційно-ендецький „Дзєннік Польскі” заперече ту вістку.

ПОЛЬСЬКА РАДА МІНІСТРІВ ухвалила декрет про переміну юнацьких таборів на організацію „Служба праці”. Вона підлягалаб міністерству військових справ. До „Служби праці” будуть приймати хлопців добровольців від 19 до 22 літ. Командантом „Служби праці” став підполк. Богуслав Кунц. Учасники „Сл. праці” працюватимуть на публичних роботах і будуть переходити військове приписування.

СОВІТСЬКИЙ МАРШАЛ Ворошилов виголосив промову після закінчення маневрів червоної армії. Він сказав м. ін.: Коли неприятель заатакує Білу Русь або Україну, то червона армія не обмежиться тільки до того, що не пустить неприятели на російську землю, але буде його бити на його власній території. — Німецька преса пише, що се погроза нападу російської армії на край „неприятеля”.

ДО МОСКВИ ЗАМАНИЛИ з Праги совітського військового атташе полк. Шмітмана і там його ув'язнили.

З ПАРИЖА ДО МОСКВИ завізвали совітського атташе ген. Кранца-Венцова буцімто задля участі в маневрах. Коли червоний генерал приїхав до Москви, зараз його ув'язнили.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ фон Нойрат прибув до Будапешту і відбув нараду з мадярським міністром закордонних справ Канею й регентом адміралом Гортієм.

ДО РИМУ прибула велика прогулька гітлерівської молоді. Населення Риму витало її оваційно.

50 ФРАНЦУЗЬКИХ ЛІТАКІВ бореться по стороні мадридського правительства. Таку вістку принесла англійська преса.

В АНГЛІЇ зачалось 1 с. м. зголошування добровольців рекрутів до резервових відділів піхоти. Рекрутаційний плян передбачував 17.000 зголошень, а дотепер зголосилося тільки 300 добровольців. В Лондоні зголосилося до війська 41 добровольців.

УРУГВАЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зірвало дипломатичні взаємини з червоним правительством Еспанії, бо еспанська міліція розстріляла три сестри уругвайського віцеконсуля в Мадриді.

НОВИНКИ

Страйк пекарських робітників у Львові скінчився. Власники пекарень згодилися на домагання робітників.

Сільські кооперативні купальні. Кооператива Інженірських Робіт (КІР) виконала на припоручення РСУК два пляни й кошториси сільської купальні. Збудування купальні з тушами коштує 4—19 тисяч злотих.

Зїзд фізиків Польщі відбудеться у Львові від 28 вересня до 2 жовтня с. р. Реферати на зїзді виголосять м. ін. др. Андрій Ластовецький та др. Зенон Храпливий.

Крадуть таксівки. У Львові на вул. Чарнецького хтось украв таксівку, коли шофер вступив на хвилину до ресторану. Таксівку знайшли на другий день у придорожнім рові серед ліса в Бруховичах. Вона була сильно ушкоджена.

Еміграційний інспекторат звернувся до девізової комісії при Польськім Банку з домаганням злагіднити девізові обмеження для емігрантів до заморських країв. Теперішні обмеження спинили цілком еміграцію до Канади, де емігранти мусять виказатися капіталом в сумі 1000 доларів, а девізова комісія дозволяє вивозити тільки 500 доларів.

Боротьба з мишами. Тернопільський воевода оповістив зарядження в справі боротьби з язвою мишей на теренах повітів копичинського, теребовельського і збаражського та ряду громад повітів тернопільського, бережанського, чортківського і скалатського. Обов'язок нищення мишей триватиме до 31 травня 1937 року.

Професор парижського університету Жак Антсель відвідав на днях терени повітів тернопільського, заліщицького і радехівського. Він досліджував геополітичні проблеми. („Всхуд”).

В Романівці пов. Теребовля злодії вкрали з церкви чашу та около 200 зл. готівкою.

В Станіславові відбулася розправа проти Михайла Мотлюка зі Старуні за комуністичну агітацію серед Гуцулів. Його засуджено на 7 місяців в'язниці.

В Росільній пов. Надвірна вломилася злодія до канцелярії громадської каси і вкрали 200 зл.

В Кутах пов. Косів арештовано касієра міської управи Хшановського під закидом спроневерення 700 зл.

Нові поштові агенції повстануть незабаром в Порогах і Росільній, надвірнянського повіту.

Судова кара за манко. Городський суд в Заболотіві покарав 5-тижневим безоглядним арештом крамаря кооп. „Згода” в Ілїнцях снятинського повіту, Андрія Семотюка, за товарове манко в сумі 509.71 зл.

Великий політичний процес проти 15 молодих людей з Надітич, жидачівського повіту, за приналежність до ОУН відбувся на днях у Стрию. На 15 обвинувачених засуджено 11 на загальну кару 43 роки і 2 міс. в'язниці.

В с. Явірник ряшівського повіту пожежа знищила кілька господарств з інвентарем. Огонь спричинили діти. Шкоди є на кількадесят тисяч злотих.

У Братиславі на місцевім цвинтарі заходом української громади „Єдність” поставлено величавий нагробник на могилі б. булавного Української Армії Володимира Табашника, родом з Журова пов. Рогатин.

В Голівуді, у фільмовім підприємстві Метро-Гольдвін-Маєр, працює молода українська артистка Віра Ніна (Віра Барчанівна). Вона походить зпід Львова. До Америки виїхала тому 9 літ.

Гумор. — Успокоїв його. — А чий той пан, що з ним дає мені спільну кімнату, не хропить вночі? — Ручу вам, що ні, бо він цілу ніч кашляє.

Гумор. — В лікаря. — Чи ви не знаєте, що мої години прийняття кінчаються в 5 год.? — Так, знаю, пане докторе, та пес видно не знав, бо вкусив мене пів до шостої.

Великий протикомуністичний конгрес відбудеться незабаром у Кракові.

Союз польських купців дістав від правительства мільон зл. на т. зв. дешеві кредити для дрібного християнського купецтва.

Б. польський прем'єр Вітос перенісся з чеського Брна на постійний побут до Женев. В політичних кругах вважають се за остаточну резигнацію Вітоса з повороту до Польщі.

Напад на священика. В Бейцах пінчовського повіту 8 замаскованих і озброєних бандитів напало на римо-католицьку плебанію. Вони тяжко побили кс. Завадського та забрали в нього 550 зл. і годинник.

У варшавському університеті вписалося с. р. 5000 нових студентів, себто кільканадцять проц. менше як попереднього року.

У смолинській окрузі большевицькі шкільні влади випустили шкільні зшитки з табличкою множення на окладинах. В ній большевики вчать, що $7 \times 8 = 72$, $6 \times 8 = 78$, $6 \times 9 = 84$ і т. д. „Правда“ домагається знищення всего накладу зшитків на кошт тих, що допустили до таких помилок.

Нужда й голод навістили Моравію з причини сильного зросту цін. У Брні консумція кінського мяса зросла на 15 проц. На брненському ринку появилася мясо з псів і котів. Його продають по 4 — 6 корон за 1 кг.

В Німеччині в околиці м. Бад Навгайм відбуваються найбільші від 23 літ маневри всіх родів зброї. Маневрам приглядаються м. ін. канцлер Гітлер та маршал Бльомберг. Маневри відбуваються на терені, де мали відбутися великі маневри цісарської армії в 1914 р., коли була не вибухла світова війна.

Міжнародний конгрес сценічних авторів і композиторів відбудеться в Берліні від 28 вересня до 3 жовтня. Е конгресі візьмуть участь представники 27 держав. Протекторат над конгресом обняв німецький міністр пропаганди Геббельс.

У Франції померла визначна письменниця Юлія Адам. У своїй молодості була вона фанатичною соціалісткою і проповідувала атеїзм. По світовій війні Юлія Адам стала ревною католичкою. Перша її повість „Поганка“, остання „Християнка“.

Коло берегів Ісландії затонув французький корабель „Пуркуа Па“ з французькою полярною експедицією та 35 моряками.

Б. прем'єр Греції Александер Заїміс помер на днях в Афинах.

Палать святі образи. В місті Матаро в Каталонії революційний комітет приказав мешканцям викинути на вулиці предмети релігійного культу і святі образи. Червоні міліціанти зібрали образи й деволюціоналі на великі купи та підпалили їх.

Бурмистр і основник Тель-Авіву Меір Дізенгоф помер 23 с. м. Дізенгоф уродився в Бесарабії в р. 1861 в домі багатих жидівських дідачів. Одержав високу освіту за границею, належав до рос. рев. руху Народної Волі, потому весь посвятився сіоністичним справам і збудував перше жидівське новочасне місто.

Гумор. — Розумний пес. — Мій дачель то розумний пес. — По чім пізнаєш? — Як іду з ним лісом, а він не слухає і я хочу його ймити, щоб укарати, тоді він якстий орієнтується в чім річ і втікає на заборонену дорогу.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

В справах Маслосоюзу й Центросоюзу інтервенювали директори Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Маслосоюзу й Центросоюзу в міністерстві рільництва і скарбу.

Крамниці і кіоски з солодощами в зимовій порі, себто від 1. X. до 31. III, мусять бути замикані вже в 9 год. вечером.

Безпроцентові позичкові каси організує польське духовенство при парохіях. У Львові повстали такі каси при парохіях св. Єлисавети, св. Миколая і св. Марії Магдалини. Тепер зачали організувати каси по селах. Ціль тих кас — помагати польським купцям у Східній Галичині.

В Варшаві відбулися наради Міжнародного Кооперативного Союзу. До нього належить понад 100 міль. членів з 40 країв. Голова Союзу Фінляндець Таннер. Темою нарад були м. ін. справа відношення до совітської кооперації і справа засади політичної неутральности кооперативного руху. Колись ту засаду уважали основною в кооперативнім русі. Тепер її квестіонують англійські кооператори. На зїзд до Варшави прибуло 50 кооператорів з різних країв.

Господарське положення світа після звідомлення генерального секретаря Союзу Народів постійно поправляється. Кінчиться світова господарська криза, що зачалася 1929 р. й осягнула свій вершок 1932 р. Секретар С. Н. заявив, що вже тепер можнаб довести до загального добробуту в світі, та на се треба співпраці всіх держав.

Злуч. Держави Північної Америки мусять сего року купувати пшеницю за границею. В ЗДПА був неврожай. Від 1. VIII. до 5. IX. с. р. ЗДПА ввезли 10 міль. бушлів пшениці.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Впр. о. С. М. у М. Н. В справі платні за години навчання релігії ми інформувалися в компетентних чинників нашої Церкви. Нам заявили, що шкільні влади обнизили платню з 1.50 зл. на 1 зл. за годину так, як обнизили платню урядникам. Власти зробили се з оглядів ощадности і — так нам сказали — на те нема ніякої ради.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

**ФАБРИКА
ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА ІС-КА**
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПК. 503.881.

поручає власні виробни найкращої якості:
Пасту до взуття „Елегант“ терпент.
Пасту до взуття „Елегант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля
помадку і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТИ

**ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА
І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА**

**Думки різних світських
філософів про целібат.**

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, ул. Гродзідських ч. 2, за попереднім надісланням грошей.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Католич. Організації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	Основи соціології	3.—
Ч. 3.	Спиритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7.	Греко-католич. Церква (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Алберті	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галушинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток)	0.80
Ч. 14.	о. Т. Галушинський: Царство сатани настає на нас	2.—
Ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. II	0.40
Ч. 16.	Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціалістична Радянська Республіка	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галушинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: Тілявська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25.	о. В. Порошок, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28.	„ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: „Андрей“ на заслання	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: Терор в минулому	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренціцький: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: I-ий Зїзд Молоді	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36.	Еп. Гр. Хомишин: Справа целібату	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-католич. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питанні літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксоляна (повість)	12.00
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католич. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплер: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.06
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Русі	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
„ „ Венеція	3.—
„ „ Ерема кай аноніма	0.50
„ „ Гоги і Магоги	0.50

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: $\frac{1}{2}$ стор. 180. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 90. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 45. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 25. — зол. В редакційному тексті: $\frac{1}{2}$ стор. 280. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 140. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 70. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 35. — зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку